BARTOLI SAXOFERRATEI,

VIRTVTI SIC CEDIT INVIDIA.

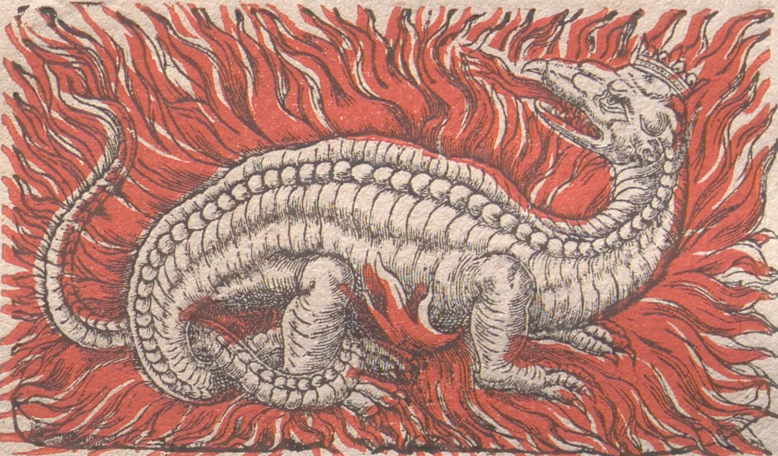

IN AVTHENTIC.

OPVS, PRÆLECTIONES, AD IMMENSUM auctæ, summa ope, ac studio recognitæ, forma speciéque longè venustissimæ: atque, vt semel dictum sit, omnium vt postremæ, ita absolutissimæ & integerrimæ. Quibus excudendis, nec fidelissimorum, omne genus Exemplarium copia, nec Doctiss. hominum defuit irrequieta sedulitas.

Lege, expende, pereant, ni iuuent ac placeant.

LVGDVNI AD CANDENTIS SALAmandræ insignæ, in vico Mercenario promercales habentur.

Cum Priuilegio.

Anno. 1546.

Tabula Rubricarum huius voluminis.

¶ Adminiſtratoribus.fo.46.
Adminiſtrantibus offi.in ſacris.fo.20.
Alienatione & emphyteoſi.fo.51.
Appellationibus & intra quæ tempora.f
Appellationibus.fo.48.
Apud quos opor.mona.cau.fo.36.
Armis.fo.39.
Armenijs.fo.20.
¶ Collatoribus & alijs capitulis.fo.59.
Conſan.& vterinis fratribus.fo.38.
Conſtitutio,quæ de digni.fo.36.
Conſtitutio,quæ ex aſſcripti.& lib.fo.27.
Conſulibus.fo.23.
¶ Defenſoribus ciuitatum.fo.16.
Depoſi.& denuncia.inquilino.fo.39.
Duobus reis promittendi fo.47.
¶ Eccleſiaſticis titulis.fo.56.
Eccleſiaſticarum rerum immo.fo.24.
AEqua.dotis,& propter nuptias dona.fo.46.
Exhibendis reis.fo.26.
Execu.& his,qui conueni.&c.fo.46.
¶ Fideiuſſoribus.fo.7.
Filijs ante dota.inſtru.natis.fo.20.
¶ Hęc cōſtitutio innouat cōſtitutionem.fol.59.
Hęc conſtitutio interpreta.priorem.fo.35.
Hæreditatibus quæ ab inteſtato.fo.50.
Hæredibus & falcidia.fo.2.
His,qui ingrediuntur ad appellationem.fo.27.
¶ Immenſis donationibus.fo.42.
Inceſtis nuptijs.fo.15.
In medio litis non fieri ſacras iuſsio.fo.50.
Inſtrumentorum cautela,& fide.fo.33.
Interdictis collegijs hæreticorum.fo.59.
Iudicibus.fo.36.
Iureiurando à moriente pręſti.fo.24.
Iuſiurandum quod præſta.ab his.fo.15.
Lenonibus.fo.16.
Litigioſis & decima parte litis.fo.49.
¶ Mandatis principum.fo.17.
Menſura clerico.ordinan.fo.17.
Monachis.fo.9.
¶ Nauticis vſuris.fo.59.
Neq; virum,quod ex dote eſt.fo.48.
Non alienan.aut permutan.rebus eccle.fo.12.
Non eligendo ſecundò nuben.fo.5.
Nullum credentem agri.tenere.fo.23.
Nuptijs.fo.20.
¶ Operis noui nunciatione.fo.30.
¶ Priuilegijs dotis mulie.fo.49.
¶ Quæſtore.fo.36.
Quibus modis natu.effi.legi.fo.31.
Quibus modis natu.effici.ſui.fo.39.
Quomodo opor.epiſ.fo.11.
¶ Raptis mulieribus.fo.59.
Referendarijs.fo.15.
Reſtitutionibus,& ea quæ parit.fo.23.
Reſtitutionibus.fo.48.
Reſtitutione fideicommiſ.fo.57
¶ Sanctiſsimis epiſcopis.fo.60.
Scenicas non ſolùm,ſi fideiuſſo.fo.25.
¶ Tabellionibus.fo.24.
Tempore non ſolutę pecunię ſuper.fo.48.
Teſtamentis imperfectis.fo.48.
Teſtibus.fo.41.
Triente & ſemiſſe.fo.18.
¶ Vt factæ nouę conſtitutiones.fo.30.
Vt differentes iudices.fo.59.
Vt nullus fabricet.fo.30.
Vt in priuatis domibus ſacra.fo.28.
Vt ſponſalitia largitas.fo.50.
Vt nullus mutuans agri.tene.fo.2.
Vt liberti decætero.fo.35.
Vt defuncti,ſeu funera eorum.fo.28.
Vt fratrum filij ſuccedant pariter.fo.57.
Vt cùm de appellatione cogno.fo.~~47.~~ = 50 =
Vt non luxurientur contra natu.fo.35.
Vt decætero commuta.eccle.re.fo.27.
Vt ab illuſtribus & ſuper illuſt.fo.30.
Vt præponatur nomen Impera.fo.25.
Vt ęxactione inſtante dotis pri.fo.46.
Vt neq; miles,neq; fœdera.fo.50.
Vt nulli iudicum liceat habere.fo.57.
Vt ordinariæ præfecturę.fo.30.
Vt hi,qui obligatas ſe perhi.fo.30.
Vt immobilia bona antę nup.dona.fo.29.
Vt Iudices ſine quoquo ſuffragio.fo.14.
Vt clerici,qui recedunt alijs.fo.25.
Vt litigantes iurent.fo.56.
Vt ea,quæ vocantur inſinua.fo.27.
Vt non fiant pignorationes.fo.25.
Vt eccleſia Romana gaude.centum.fo.15.
Vt determina.ſit nume.cleri.fo.7.
Vt clerici apud proprios epiſcopos.fo.38.
Vt ſine prohi.ma.debitri.fo.43.
Vt omnes obediant iudi.prouin.fo.30.
Vt iudices non expectent ſacras.fo.56.
Vt liceat matri & auiæ.fo.49.
Vt diuinæ iuſsiones.fo.50.

¶ Finis.

BARTOLI SAXOFERRATEI, IN AVTHENTIC. Opus, Prælectiones longè Luculentissimæ, & omnium, vt postremæ, ita multò castigatissimæ.

De hæredibus & falcidia. *Rubrica.*

¶ Ista rubrica diuiditur in tres partes. Prima est generalis ad librum. Secunda specialis. Tertia ponit nomen eius, cui mittitur præsens opus Secunda ibi, constitutio. Tertia ibi, Ioanni præfecto: ¶ Quærit hic Iaco. de Belui. quare iste liber diuiditur in nouē partes? dicit ipse, quòd de hoc non pōt ratio reddi: sicut nec de aliȷs, quę sunt positiua; vt. l. j. §. pueritiam. ff. de postulan. ¶ Secundò quærit. quare vocantur collationes? dicit ipse vocantur colla. à colligendo: seu congregando: quia quælibet collatio colligit plures partes, seu materias &c.

SVMMARIVM.

1. *Dictio quatenus, ponitur duobus modis.*
2. *Respublica quomodo accipitur: & quando respubli. & fiscus sint idem.*
3. *Lex fi. C. de sac. sanc. eccle. an habeat locum in municipio seu castro?*
4. *Princeps primò cogitare debet utilitatem publicam, quā priuatorum.*
5. *Leges ad possibilia adaptantur.*
6. *Legitima uoluntas dicitur, quæ non refragatur legibus.*
7. *Princeps reparat, ubi leges negliguntur.*
8. *Legitima debetur liberis & parentibus: interdum etiam fratribus.*
9. *Authen. hoc amplius. quòd habeat locum in hæreditate adita.*
10. *Lex quando tollatur per desuetudinem.*
11. *Legitima parentum, uel filiorum, quando possit statuto tolli, uel minui.*
12. *Legitima, q. excludat fratrem à querela inofficiosi testamenti.*
13. *Frater, cui est relictū minus legitima, agit quærela inofficiosi testamenti.*
14. *Filius fratris, quòd non habeat quærelam inofficiosi testamenti.*
15. *Frater præteritus in testamento habet quærelā: licet non bonorum possessionē cōtrà tabulas, & quòd eius præteritio habeatur pro exhæredatione.*
16. *Frater præteritus, uel exhæredatus à fratre, turpi persona hærede instituta, reuocat totum.*
17. *Priuilegia consumpta, item Instrumēta antiqua & consumpta, quis petere pōt, ut renouentur: nisi sint adeò consumpta, ut legi non possint.*
    Tenor instrumenti probari potest per testes.
18. *Renouatio priuilegij non tribuit ius de nouo, sed solū uetus confirmat.*
19. *Instrumentum, si est perditum, potest peti ut iterum reficiatur, si alia prolatio in scriptis non habeatur.*

ISte titulus habet plures partes. Primò ponit pœna inobedientium. Secūdò præmiū obedientiū. Et istud principiū vsq; ad. §. his igit. habet quatuor partes. Primò ponit gñalis intentio. Secūdò ponit specialis. Tertiò ponit subiectorū interpellatio. Quartò ponit enumeratio personarū, qb⁹ de necessitate legitima portio debet. Secūda ibi. in ver. īcurrūt. Tertia ibi. §. semp igit. Quarta ibi, primū itaq;. ¶ Breuiter hoc dicit. Omnis reipublicæ cura occupat principē ad cogitādū pro re publica. Itē subiectorū vtilitas & eorū interpellatio legi cōdendæ occasionē prębent. Itē liberis & parētibus interdū fratrib⁹ de necessitate legitima portio debet: aliȷs verò ex voluntate. hoc dicit. Ante, q̃ veniā ad notabilia venio ad recitationē quarundā glossarū, quę exponūt tex. Et priò quęro expositionē istorū verborū, parū nihil. gl. q̄ est sup istis verbis, exponit quinq; modis. ¶ Sed aduerte ad istā glossam: qa quarta & vltima expositio habēt eūdē sensum. ¶ Secūdò q̄ro de expo-
1 sitione horū verborū, sed quaten⁹. &c. ¶ † Circa
a q dic, q dictio quaten⁹ pōt poni[a] duob⁹ modis. Priò: vt denotet cām pręteritā, vel pręsentē: & dictio p se: erūt duæ ptes: & verbū qescūt: ponit p priè: et dictio vero, tūc ponit īceptiuè: vel suppletiuè vel ēt aduersatiuè, hoc mō: sed eatenus eligentibus cogitare quatenus: id est. propter quā cogitationē per se, & tm̄modo facto: sed solis cogitationibus quiescūt Gētes: Vuandali verò cū Mauris obediūt: subaudi nō p se, sed nostro facto: qa eos subiugauimus: vt. l. quas gratias, aut laudes C. de offi. pręfec. pręto. Affr. Secūdo modo accipit propriè aduerbialiter hęc dictio, quaten⁹, & denotat cām futurā: & tūc dictio p se, erit vna ps, & erit nomē gētis de qua fit mētio ī. l. in noīe dñi C. de off. pręfe. pręt. Affr. & tūc dictio, qescūt: ponit p cōqescūt: & obediūt: ponit pro obediuerūt: & dictio verò, sequēs ponit pro certè. hoc mō: sed diligētius eatenus cogitatio, quaten⁹ per se quiescūt, id est, cōquiescūt: Vuādali verò pro certo cū Mauris obediūt. ¶ Tertiò q̄ro de intellectu horū verborū, Carchedonȷ aūt &c. gl. quę incipit: dic, q exponit duobus modis. & secūdū primā expositionē habes in tex. quā nūc primā, vel quam nisi nūc primū. & tūc expone secūdū primā expositionē positā in. d. gl. ¶ Quæro de intellectu verbi, quęcūq; verò: hic legit pluribus modis in gl. q̄ est sup ver. possibilia subaudi. & primis duob⁹ modis legit directò: p ut litera iacet: aliȷs modis legitur indirectè, & quęlibet expositio est bona. ¶ His pręmissis ad expositionē literę. Ex hac le.
2 not. † q resp. accipit[b] p toto vniuersali imperio:
b aliqñ accipit resp. pro rep. Romanorū seu fisci. aliqñ accipit resp. pro ciuitate Romana: & sic fiscus et resp. nō sunt idē. Pro hoc videt tex. in. l. nō intelligit. §. si in locis. de iure fis. et. l. nō est ambigendū. de poss. & l. sciendū. in prī. coniuncto. §. debitores. & ibi plenè p gl. ff. de legatio. In cōtrariū, q sit idē in. l. inter publicas. ff. de uerb. signi. No. gl. in. d. l. nō est ambigēdū. &. C. de iur. fis. super rub. li. x. Ad idē. l. in fraudē. §. neq;. ff. de iure fis. & in. l. properādū in prin. & ibi no. C. de iud. et. l. si quis seruū. C. de ser. fu. de quo p Cy. ī. l. respu. C. ex q. cau. ma. & p Gul. de cu. C. cōia de vsu-
3 ca. l. ȷ. ¶ Secūdò † ex hac gl. no. q. l. fi. C. de sa. san. ec. nō habet locū in municipio, seu castro, q apparet: qa ista gl. eo casu, quo resp. ponit pro municipio, all. gl. l. sed & hi. §. j. ff. de pub. Sed qñ ponit pro ciuitate, allegat. l. fi. C. de sac. sanc. ec. Intellige ergo. l. illā in ciuitate tm̄. & illa. l. nō habet locū in municipio. Tenet gl. expressè in. l. sed et hi §. j. hic alleg. iuxta vltimā opi. In cōtrariū, q illa lex habeat locū, posset fortè esse verū: cū illud sit beneficiū Principis: de quo loqtur. d. l. fi. & p cōsequēs est extendēdū: vt. ff. de cōst. prī. l. fi. ¶ Secū-
4 dò † no. q Prīceps pri⁹ debet cogitare vtilitatem reipu. q̄ singulorū: & sic publica vtilitas pręfert

a ¶ Poni. Qualiter aūt hęc dictio quatenus, ponatur, vide Bar. ēt ī. l. j. ix. col. in ver. quęro de aduerbȷs. ti. de cōdi. & de. & Bal. in. l. antiquitas. in j. no. C. de vsufr.

b ¶ Respublica accipitur. Quę aūt dicat resp. vide Car. in. cle. ȷ. de re iud. & Spe. in ti. de rest. in int. §. j. ī ver. idem quoque.

a priuatę.[a] Ad idē.l.pen.C.de primipil.lib.xij. de
quo aliqualiter in.c.licet.extrà de regula.per gl.
& latiꝰ.vij.q.j.c.scias.tangit Cy.C.de ca tol.l.j.in
fi.per And.de Baru.in lect.sua.in.l.ex oībus.C.
5 de decu.lib.x.¶†Tertiò no.ꝙ iura debēt adapta
ri ad possibilia.Simi.iiij.distin.c.erit autem lex.
6 ¶†Quartò no.ꝙ oīs vltima voluntas censeť legi
tima,q̄ legibus nō repugnat:de quo videbitis in
7 proxi.§.¶†Ita not,ꝙ de legibus neglectis,ꝑ prī
cipē reparať.Ad quod,C.de cadu.tol.l.j.§.cum
8 igitur.j.de manda.prin.in prin.¶†Itē no.ꝙ libe
ris & parētibꝰ,& interdū fratribus debeť legiti
ma portio,secundū naturā.¶Not.ver.indeuotè.
9 &.§.si quis autē nō implēs.& auť.hoc ampliꝰ.in
desumptā,habere locū in hereditate adita ꝑ hęre
10 des.ꝙ tene mēti ꝑpetuò.¶†Op.ad.§.semp igiť.
& videť ꝙ lex,ꝑ desuetudinē tolli nō possit: li
cet sit neglecta:vt.iiij.disti.c.in istis.¶Pro cuius
declaratione,dic secundū Iac.de Bel.qn̄q; lex nō
est obseruata:nec etiā cōtrariū obseruať.quādoq;
nō est obseruata,sȝ semp cōtrariū seruať.qn̄q; lex
est aliqn̄ obseruata,sed malus vsus trāstulit eā in
aliā figurā.Quādoq; lex est obseruata,sed desijt
posteà frequētari & in desuetudine esse.quādoq;
lex est aliquādo obseruata,sed bonus vsus trāstu
lit eam in aliā figurā.¶Primo casu nullo tēpore
tolliť lex:vt.d.c.in istis.&.l.leges.C. de legibus.
¶Secundo casu tolliť ꝑ desuetudinē.vt in procē.
insti.§.igiť.ver.in quibus.&.d.c.in istis. ¶Ter
tio casu,aut ille vsus est simpliciter malus:& tūc
per talem vsum,lex non tolliť vt hic &.j.ut nul.iu
di.§.j.Aut ille vsus non est malus simpliciter,sed
quo ad quid.& tunc lex tolliť,& dicitur tolli ꝑ
desuetudinē.j.de iudi.circa prī.colla.vj.¶Quar
to casu lex tolliť per desuetudinē. casus est.ff. de
interro.act.l.j.§.interrogatorijs.¶Quinto casu,
lex non tolliť per desuetudinem,sed per cōsuetu
dinē:vt.l.de quibus.ff.de legi.¶Vlterius.§.pri-
11 mum itaq;.ibi secundū ipsam naturā &c.† Facit
b optimè,ꝙ per statutū nō possit auferri legitima[b]
filiorum,vel parentū.Nā cū legitima à patre iu-
re naturali debeať:patet ꝙ non potest auferri:cū
ius naturale sit immutabile:vt insti.de iur.nat. §.
pe.&.l.eos.ff.de capi.dimi.cōcor.l.cū ratio.ff. de
bo.damna.&.l.scripto.in fi.ff.vnde libe.extrà de
test.c.Raynutius.& in.c.Raynaldus.Cuius con-
trarium determinat Dy.in.c.indultum.de reg.iu
ris.lib.vj.Nō ob.dicit ipse,ꝙ allegatur in contra
rium:qa portio bonorum parentum nō debetur
filio iure naturali,imò iure ciuili positiuo:vt.l.le
ge.xij.tabularū.C.de leg.here.j.de triē.& semis.
§.j.in gl.¶Nō ob.hic tex.Ideo facit pro me:nam
hic diciť,lex īponit necessitatē relinquēdi:qm̄ le
gem cōstat esse speciē iuris ciuilis:vt.l.ius ciuile.
ff.de iustitia & iu.& sic per aliud ius ciuile pote-
rit intelligi,quod hic dicit secundum naturam.& in capitul.si pater, de
testa.lib.vj.& alle.gl.hic q̄ exponūt.i.ex quodā instinctu naturę.& no.
in.§.j.j.de triē.& semis.& ex quodā cursu naturali:vt dicit gloss.in.l.cū
ratio.de bo.dāna.¶Sed Iac.de Bel.tenet,ꝙ nō possit in totum auferri:
quia ipsa legitima succedit loco educatiōis & alimētorū filij:sed si pos
set in totū auferri,auferreť educatio:& sic cōtra bonos mores:& ꝑ cōse
quēs nō seruādū:vt in.c.erit.iiij.dist.Sed illā opi.tenēt doc.& in.l.sanci
12 mus.C.de nup.¶Vlterius†habes ver.interdū.ꝙ sicut legitima portio
excludit filiū à querela inofficiosi.ita legitima portio excludit fratrem
a querela.¶Nō ob.ꝙ in testamēto fratris turpis ꝑsona fuerit instituta.
13 ¶†Sed hic q̄ro,nunqd si fratri sit relictū minus legitima,aget q̄rela in-
officiosi,vel ad supplemētū.Casus est ꝙ ad supplemētū:vt.l.oīmodo.ī
14 prin.C.de inoffi.test.& ibi ꝙ no.ibi in verbo,subuertēdis.¶†Quero,an
c ꝙ hic dicitur de fratre:vt.l.fratres[c].C.de inoffi.test.ꝙ possit agere quæ
rela ꝑsona turpi instituta herede à fratre,habeat locū in filio fratris? de
iure antiquo,nō est dubiū,ꝙ nō.Sed de iure hodierno cum filius fratris
exequetur fratri.glo.in.§.soror.insti.de inoffi.test.satis disputat,& nō
bene se firmat.sed gl.in.l.fratris.vel sororis.C.eo.videtur velle, ꝙ non.
Et istā opi.videtur tenere Hosti.in summa.de test.§.qualiter.versi.sed
15 nunqd filij.¶Sed quero.†nūquid,quod diciť de fratre,ꝙ possit agere
quærela:habeat locū,si sit pręteritus,siue exheredatus?videť ꝙ sic,si pię
teritio habeat locū in cōtratabulas,sicut in parenti.vt.l.j.in fin.ff.si qs à
pa.fu.ma.l.pater filium.ff.de inoffi.testa.¶In contrariū est veritas:qa
fratre præterito,non cōpetit bonorū possessio contratabulas.casus est
in.l.j.§.liberos.ff.si quis à pa.fue.ma.competet ergo q̄rela:qa pręteritio
habeť pro exheredatione:sicut dicimus in pręteritiōe ascendētiū per li
neam fœmininā:vt in.§.mater.insti.de exhere.libe.cum simili.ita tenet
16 Gul.in.d.l.fratris.C.de inoffi.test.¶†Quero quantū poterit frater re-
uocare per querelā inoffi.testa.& videť,ꝙ quartā tm̄:vt insti.de suc.li-
be.§.sed nostra.¶In contrariū est veritas,ꝙ reuocat in totū.Ratio est:
qa qn̄ quærela cōpetit propter odiū instituti.q est turpis ꝑsona,debet
in totū reuocari institutio.hic est casus in.l.pantonius.ff.si qs à pa.fue.
17 ma.¶†Vlterius gl.nostra inducit tex.in ver.semper igitur.pro priui-
legijs,ꝙ quis possit petere renouari.Itē,ꝙ quis possit petere instrumē-
d tum antiquū,& iam cōsumptū renouari[d]:de primo est casus in.c.cū di
lecta.extrà de confir.vti.& ibi,per glo.& docto.de alijs instrumentis re
nouandis propter vetustatem,vel aliam causam.tex.habetur in.c.fi.ex
trà de fide instru.glo.dicit,ꝙ instrumenta iam cōsumpta debēt renoua
ri.Quod intellige,qn̄ nō sunt adeò cōsumpta,ꝙ litera nō possit legi:
quia tunc si de tenore instrumentorū dubitatur:tunc non fieret renoua
tio:nisi prius tenor instrumenti per testes probareť:vt est casus in.c. cū
18 olim.extrà de priui.& not.in.c.fi.¶†Quero,vtrū renouatio tribuat ius
de nouo?dic quòd nō:sed solū vetus cōfirmat:vt in.c.ex parte.extrà de
19 priuileg.xij.distin.præceptis.&.d.§.cū dilecta.¶†Itē allegať iste tex.
per glo.ꝙ si amisi instrumētum debiti,nec habeo aliquā probationem
in scriptis,possum petere,vt instrumētū iterū reficiatur,ita no.gl.in.l.ij.
20 de discusso.li.x.¶†Itē not.ff.de admi.tut.l.chyrographis.Facit ad pre
dicta ꝙ not.in.l.ij.post prin.ff.sol.mat.l.si pupillus.in prin.ff.de noua.
l.si finita.§.eleganter.ff.de dam.infec.& in Specu.de instrumētorū edi.
§.post.q.versi.sed nunquid.no.etiā Spe.ꝙ si chyrographum amisi,pos
sum petere instrumentū chyrographi mihi renouari,ita tenet ipse in ti
tu.de loca.§.nunc verò aliqua.Barto.

SVMMARIVM.

1 *Pœna conuentionalis,cessat quando lex repræsentat factum,quod erat ab homine faciendum.*
2 *Voluntas defuncti semper apparet legitima, ubi uitium non apparet ex inspectione.*
3 *Legatarius,quando detrahat falcidiam.*

His igitur.¶Hæres & quilibet honoratus iussum testatoris
adimplere debet:aliâs commodo hereditario pri-
uatur:nisi lex repręsentet factum,quod ab ipso erat faciendum.hoc di
cit.¶Continuatur ad superiora hoc modo:dictum est.s.in.§.semper.le
1 gibus neglectis reparari oportet.igitur &c.¶†Not.ex fine huius.§.qa
cessat legalis pœna,cum lex repræsentat factum,quod est ab homine fa
ciendum:& cessat pœna conuentionalis:vt.l.fina.C.si manci.ita fuerit
alie.¶Quæro de intellectu horum verborum,si id quod præcipitur.Re
spondeo:quidam habent in litera,aut si non illud aliqua lex, vel non
fiat.&c.nec est ibi verbum prohibeat. & tunc expone secundum pri-
mam expositionem gloss. quæ incipit:quasi dicat, Et secundum hoc
verbum demonstrat, in fine positum, refertur ad ambo vltima dicta
verba,ad verbum aūt:& ad verbum, vel si non. Alij habent in litera
prohibeat:& secundum hanc lecturam secundum gloss. comprehen-
dit primum dictum:secundum primam expositionem diuiditur:vt pri
mum primo & secundo reddatur:tertium non mutatur. Vult dicere,
quòd illa litera si id quod præcipitur,legitimum sit comprehēdit duo
dicta:videlicet.ꝙ iussus testatoris legitimus seruetur: illegitimus ve-
rò non seruetur.¶Ista autem, vel si non illud aliqua lex prohibeat:
comprehendit

a ¶Priuatę.Adde tex.in.l.j.& ibi doc.ff.sol.matri.vbi etiā ꝑ Bar.in.v.col.
ver.cū em̄ queriť.vtrū publica vtilitas.& dic ꝙ verū,etiā si includat in
se priuatā.in Specu.in tit.de feu.§.quoniam.versi.xvj.

b ¶Legitima.Sed nunqd modificari? vide And.Sicu.ī.c.Raynu.in.xviij.
char.cū sex.& latè do.de Rot.decisio.j.in nouis.&.xviij.& Inno.& Io.
And.post Dy. in d.c.indultū.alleg. text.& Bart.in.l. titio.§.titio. ff.de cōdi. & demō.cū cōcor.infinitis. de qbꝰ.p.d.Alexā.in apo.et ꝑ Alex.ēt ī l.ꝙ de bonis.§.q̄rta.ff.ad.l.fal. &.d. Maria.Sozi.cōsi. lxxiiij.incip.Bartholo. de sacrato. & copiosissimè no.& ad saturitatē.ꝑ.d.Bar. Sozi. d.Maria.filiū,ī cōsi.xxx.īci. quāuis ex his.versi. circa primā.q.cū versi. seq.j.parte.chart. lvij.&.ī cōs.cl.īci. & nos ītroducere ver.cum succedat alia char.cxxvj.et ver.ꝑtereà legitima.cū ver.seq. ea. ꝑte cōs.ccxxxj.et cōsi.v.inci.ꝑn̄s cōsultatio.in prin. ī vlt.ꝑte char.v.& ī cōs.cclxxxviij.īci. circa primā q.ver si.primū ꝓbať.circa me.cū ver.seq.ī ij.ꝑte.char.ccix.et Fede.de Se.ī cōsi. clxx.Lud.in cōsi. cxxxij.Pau.de ca. in cōsi.lxxvj.& in cōsi.cxviij.ꝙ pōt in totū tolli:sed in cōsi.cxxxj.ꝙ pōt minui, nō in totū tolli:sed Alexā.in cōsi.lxvj.j. parte. dicit nō posse tolli,nec diminui de iure cōmuni, per l.qm̄ in prioribus sed ꝑ statutū sic: qn̄ extarēt agnati,ꝑ statutū vocati aliâs non. Alexā. in.l. post dotem. sol.mat.post Bar. in.d.l.Titio.& vide ad materiā Anto.rosa.in trac.de succes.ab intesta.xcviij.col.& Alberi.de rosa. in tracta.statu.ij.per.q.ciiij.

¶Tu adde vltra hic deducta in medium Bal.in.l.cū lege.nu.2.& quod ibi posui in addi.ad ipsum.in ver.vtrū ꝑ statutū.C.de epis.& cle.dixi. post Iaco.Reb.in rub.C.de decre.decur.li.x.nu.8.&.9.in versi. ꝑtextu statuti.dixi post Dyn.in reg.indultum.in ver.possit auferri,vel minui post Collec.ī.c.qnt quallis.nu.5.in ver.quartā debitā iure naturę. extrà de iureiur.post Panor.in pręalle.c.Raynutius.nu.12.ī ver.statuit.extrà de test.ponit Fel.plenè ī.c.ecclesia sanctę Marię.col.iij.nu.5. versic.cæterū q̄riť cōiter.extrà de cōsti.Roma.sing.cccccx.inci.qdā cardinalis, & Alex.cōsi.ccxciiij.secundū maiorem numerum.volu.ij.

c ¶L.fratres.vbi vide ad materiā do.Ias.May.& adde q̄ no.habētur per Pau.de ca.in cōsi.ix.inci.mulier maritum.

d ¶Renouari.Adde istū in.l.nā ita diuꝰ.ff.de adop.vbi etiā dicit, ꝙ ad renouationē priuilegij,vel instrumēti:ita debet pars citari, quēadmodū in refectione ꝑditi.de quo per Bal.in rubri.C.de fide instru.ad finem.

comprehendit primũ & secundum dictum. Et ista duo dicta, quæ cõprę
hendunt primum dictum, secundum expositionem, diuidantur: ꝙ pri-
mum reddatur primo, videlicet ꝙ legitima defuncti voluntas seruetur,
reddatur ad ver. si quid legitimũ &c. secundũ dictũ: videlicet, ꝙ vltima
voluntas defuncti non seruetur, reddat̃ ad secundum dictum: videlicet,
2 aut si nõ illud, mutetur. ¶ † Quæro, an voluntas defuncti præsumatur le
gitima? gl. prędicta in prin. videtur dicere, ꝙ sic. facit. s. eo. §. semper igi-
tur. hinc est, ꝙ gl. dicit, ꝙ testm̃ in dubio semper prę sumitur solenniter
factum: nisi probetur contra: vt no. in. l. si scriptum. C. de proba. l. si post
diuisionem. C. de iur. & facti. igno. ꝙ est verũ: nisi uitium appareat ex in
spectione: vt. l. fi. C. de edic. diui Adr. tol. ¶ No. gloss. & aliter. in fi. Ve-
ritas est, ꝙ legatarius nõ põt detrahere falcidiã iure falcidiæ. l. lex falci-
dia. §. nunquam. ff. ad leg. fal. l. ij. §. & hęc. C. commu. de leg. nisi in casu,
videlicet, cum prę sumpta voluntate defuncti: vt loquitur. l. pœnales. §.
3 fi. hic alle. † Vnde ad id, vtrum possit detrahere falcidiam, dic: quando
que quæritur, an detrahat de legatis relictis à se: & non detrahit: vt. l. fa
cta. §. si cum suspecta. ff. ad Treb. & l. lex falcidia. §. nunquam. ff. eo. Quã
doque quæritur, an detrahat de legatis relictis ab hærede, vel simplicit̃:
& tunc aut hæres non detrahit: quia ex liberalitate soluit fideicommis
sum integrum: & tunc detrahit de legatis relictis ab hærede: vel simpli
citer: vt. no. in. l. j. §. inde Neratius. ff. ad Treb. Aut non detrahit hæres,
& coactus adiuit: & tunc quandoque quæritur, an ab alijs singularibus
detrahat: quia potest detrahere: vt. l. Marcellus. §. ꝙ si suspecta. ff. ad Tre
bel. & lege, facta. §. si suspecta. eo. titu. & l. si patroni. §. ij. in fine. Quan-
doque queritur, vtrum detrahat ab alio vniuersali: & dic, vt. l. ex alle. in
fine. & ibi no. ff. ad Trebel. Barto.

SVMMARIVM.

1 *Admonitio, cum cursu anni, facit quem inobedientem.*
2 *Capiens commodum, quo inobidiens priuatur, debet sustinere onus cautionis.*
3 *Executor ultimarum uoluntatum, an teneatur cauere: & quomodo nudus minister ca
ueat nuda cautione?*
4 *Lex, ꝙ capiat coniecturam ex uoluntate defuncti. Et in casu huius. §. hæres hæredita-
tem adiuit. nu. 5.*
6 *Commoditas qua quis priuatur, si respicit commodum certæ personæ, illi applicatur.*
7 *Filius inobediens dispositioni paternæ, quãdo priuetur legitima? numero seq. & nu. 9.*
8 *Hæres inobediens defuncto, quando priuetur commodo hæreditatis? & numero sequ.*
9 *Mitius agitur cum lege, quàm cum homine.*
10 *Legitima quando debeatur filio in uita patris?*
11 *Pater, non cogitur soluere legitimam filij, si filius deliquit.*
*Filio delinquente, si pater aliquid soluit: an poßit alter filius patre mortuo solutum, in
partem imputare illi, pro quo pater soluit?*
12 *Filius à patre institutus, an poßit duas quartas detrahere?*
13 *Quartæ, quæ detrahuntur per filium, an detrahantur de uniuerso, & qualiter?*
14 *Coniuncti sola ratione coniunctionis, non præferuntur disiunctis.*

Si quis. ¶ Hic. §. habet duas partes vsque ad. §. hæc quidem. Pri-
mò ponitur indeuotio hæredis, & eius pœna: & quibus ac
quiritur portio, qua priuatur non obediendo. Secundò ponitur ordo
acquisitionis. Secunda ibi: in. §. ordinatum. ¶ Breuiter hoc dicit. hæres
cui de necessitate legitima portio debet̃, si monit⁹ desistat, priuatur om
ni cõmodo hæreditario vltra legitimã portionẽ: ꝙ cõmodũ venit appli
candũ ꝑsonis hic enumeratis. hoc dicit vsque ad. §. hæc quidẽ. ¶ Ibi hę-
1 reditatẽ id est, istã partẽ collatã. ¶ † No. ex isto. §. ꝙ iussus & admonitio
cũ cursu anni, facit quẽ inobedientẽ. & hoc cõmodo priuat̃ ipso iure ex-
2 cepto debito iuris naturę. ¶ † Secũdò no. ĩ ver. cautiõe. ꝙ capiẽs cõmo-
dum, quo inobediens priuatur, debet sustinere onus cautionis. Simile in
l. si tibi legatũ. ff. de leg. iij. de cõdi. inde. l. frater à fratre. cũ simi. Et est arg.
3 † istius ver. pro & cõtra. cũ executor vltimarũ voluntatum de distribu-
tione facienda, de quo solet notari in. l. liberto. §. largius. de annu. lega. ꝙ
satisdare non debet: nisi fuerit nõ soluendo viuente testatore, & igno-
rante, vel post eius mortem. ¶ Sed an debeat cauere nuda cautione?
videtur mihi, quòd sit casus in. l. firmio. §. j. ff. quando dies leg. ce. quem
tene mẽti: Istud habet locum in nudo ministro: de eo autem, q non est
nudus minister est tex. ꝙ debet satisdare. in. l. Titio. in prin. de cõd. & de
4 mõ. facit. l. Iul. §. si tibi. ff. ad exhibẽdum. ¶ † Tertiò not. ex isto. §. ꝙ lex
ex voluntate defuncti cõiecturã capit, vt quos testõ prędilexit, & lex ꝑ-
5 diligat: vt hic. ¶ † Op. extra gl. de. l. eã, quã. C. de fideic. vbi ex testõ, ex
quo nõ adit̃ hęreditas, legatum nõ debet̃. sed intellige hũc tex. ꝙ si hęres
adiuit, & ipsi⁹ facto est inobediẽs, habet locũ hic tex. ex testamẽto hęre
ditate adita: vt. s. §. semper igit̃. ibi: ĩdeuotè &c. Ibi, ab initio repudiauit
hęreditatẽ primò, semper est hic aliquis hæres: quia scripto hęrede ex-
cluso, alius heres immediatè efficitur: vt in hoc. §. & §. in oĩbus. j. eo. ¶ Se
cũdò op. vnde videt̃ ob. l. j. et. iij. et. l. post legatũ. in princ. ff. de his, q. vt
6 indi. & l. hęredẽ. eo. ti. cũ si. sed hic defert alijs personis, ergo &c. ¶ † Sed
illud est verũ regu. Fallit qñ cã, propter quã qs priuat̃ cõmodo respicit
cõmoditatẽ tertię ꝑsonę: qa tũc applicat̃ illi ꝑsonę, cuius cõmoditatẽ re
spicit: vt. l. post. le. C. de le. l. pe. & l. Nesenni⁹. & l. seq. ff. de exc. tu. & l. cũ
filiusfa. §. nõ iure. ff. de lega. ij. Vel applicat̃ alijs ꝑsonis: prout lex dispo
7 nit. ita loquit̃ hic. §. ¶ Tertiò op. & videtur, ꝙ filius inobediẽs priuetur
debito iure naturę: vt. j. eo. tit. §. exhęredatos. So.
quandoque est inobediens, viuo parente, & pri- a
uat̃ debito iure naturę. Quandoque est inobe-
diens post mortẽ eius, voluntatẽ nõ seruando: et
tunc nõ priuat̃ debitis iure naturę. Ratio: quia in
primo casu maius delictum committit filius, q̃ in
8 secundo. ¶ † Quartò op. et videtur, ꝙ filius ino-
bediens priuetur tertia parte eius, in quo est ino-
bediens: vt. l. si quis in suo. C. de inoffi. test. sed re-
gulariter hęres inobediens defuncto, priuatur o-
mni cõmodo: vt hic. Fallit, nisi per leg. reperiret̃
alia specialis pœna imposita in contrariũ. Ista sol
uunt doct. in. l. fi. C. de fideicõ. ¶ Opp. et videtur,
ꝙ hęres inobediẽs debet perdere ẽt legitimã par
9 tem. † Nam mitius agitur cum lege. q̃ cũ homine:
vt. l. Celsus. ff. de arb. sed ego video, ꝙ vbi nõ obe b
dit legi, priuat̃ debito iure institutionis. §. si verò
nõ fecerit. j. eo. et hoc. §. si verò nullus. ergo vbi
defuncto nõ obedit, debet priuari debito iure na
turę. sed ibi erat debita priusq̃ testator moreret̃:
10 sed debita iure institutionis nõ. ¶ † No. ꝙ legitĩa
debet̃ filio in vita patris. Pro hoc facit, ꝙ fili⁹ di-
citur hęres in vita patris: vt. l. si qs legatũ. in fi. ff.
a ad. l. Cor. de fal. In cõtrariũ videt̃ [a] tex. in simili. in
l. j. §. si impuberi. ff. de colla. bo. de lib. agno. l. fin.
vbi Dy. format hãc quęstionem. et alle. istum tex.
Omisso, ꝙ dicit Dy. dico ꝙ viuo patre nullũ ius
cõpetit filio. sed dicit̃ debita: qa ĩ eã partẽ nõ põt
filiũ defraudare: nisi ex cã iusta ingratitudinis. &
ista sunt verba gl. ĩ. c. Ray. extrà de testa. Pro quo
facit authenti. si qua mulier. & quod ibi no. C. de
sacrosanct. ecclesijs. quam authen. habemus. j. de
san. epis. §. si qua. & in aut̃. vt liceat matri & auiæ.
11 §. qa verò mater ex cõsen. col. viij. † Quod facit ad
idẽ, si fili⁹ cõmittat maleficiũ aliquod, pater pro
b eo nõ cogit̃ soluere legitimã pro cõdẽnatiõe [b]. &
ita determinat Spe. in tit. de execu. sen. §. sequit̃.
ver. qd si filiusfa. Quid ꝓ filio cõdẽnato: an mor-
tuo patre frater possit imputare in partẽ illius fi-
lij, pro quo pater soluit? no. Iac. de Are. in. l. stich⁹
12 habet. ff. de pe. leg. ¶ † Quęrit gl. an fili⁹ institut⁹ à
patre, possit detrahere, duas quartas: videlicet fal
cidiã, & debitã iure naturę? circa hoc, tex. & gl. vi
dent̃ variare. Et ꝙ nõ possit detrahere, nisi vnam
quartã. facit hic tex. & l. Papi. §. si quis impubes
ff. de inoffi. testa. & j. de resti. & ea, quę pa. §. quã-
obrẽ. & l. filiũ. C. fami. ercis. ad trebel. l. iubemus. c
& no. gl. in. l. in ratione. §. ꝙ vulgo. ff. si cui plusq̃
leg. ꝑ leg. fal. & l. j. §. interdũ. ff. ad leg. fal. Glo. ve
rò hic distinguit: aut fili⁹ est institutus purè: aut
sub cõditione. Primo casu detrahit vnã. Secũdo
duas: & sic ista glo. cõsiderat, an ista institutio sit
pura, vel cõditionalis: de restitutione verò nõ cu
rat: an sit pura, vel cõditionalis. Idem not. in sum.
huius titu. Azo: cuius videt̃ ista gl. fuisse. & ita al
leg. istã gl. Iaco. de bel. & Mat. qui tenuit istã opi.
Alibi gl. dicit: an filius est institut⁹ est & rogatus
de restituẽdo purè, vel sub cõditione. Primo casu
vna sola quarta. Secundo casu possunt detrahi
duæ, vna statim: alia adueniente conditione. &
ita no. in. d. l. papi. §. eo autẽ solo. C. ad legẽ falci.
c l. quãquã. ¶ Et ista opi. videt̃ iudicio meo vera [c].
& hanc etiã sentit ista gl. hic: quia. j. gl. vult distin
guere, aut filius fuit rogatus ad restitueudũ purè,
aut sub conditione. Ad hoc me mouet. l. iubem⁹.
quã gloss. alleg. quia nõ loquitur in institutione
sub conditione: & sic ista glo. concor. cum glos. l.
papi. §. eo non solo. Et debet ista glos. præseruari
post restitutionem. & sic verba, quæ sequunt̃ in
glo. sub cõditione, vel in diẽ. referebantur ad ver
bum restituẽda. & hęc opi. videt̃ esse Cano. vt in
c. Raynuti⁹. extra de testa. Glo. tamẽ ibi rectè in-
telligendo, videtur velle, ꝙ secundũ canonicam
ęquitatẽ semper possint detrahi duæ quartę, siue
est rogatus de restituẽdo sub cõditione, siue purè
Contrarium probatur in. l. iubemus. allega. s. vbi
tex. dicit, ꝙ filius rogatus de restituendo sine fi-
lijs decedens, retenta quarta, dodrantem debet re
stituere. Nota ꝙ dicit dodrantem. Ad idem dicta
l. filiũ. & l. j. §. interdũ. ff. si cui plusq̃ per. l. fal. &

a ¶ Videtur. Adde Ang. in. l. lex Cornel. §. ij. de vulg. et pu. ẽt vide Bal. et adde Ro. in. l. cum fili⁹. de verb. obl. et Fel. Sanc. in. c. ĩ prę sentia. de probat. in col. xxviij. et Ang. in consi. in ci. an Petrus filius Pauli. Idem cons. inci. amice et frat̃ charissime, etc.

b ¶ Pro cõdemnatione. ad ꝙ vide ẽt, quę optimè ꝑ Io. de Ana. habentur in. c. ij. per illum text. de deli. pu. per gl. in rub. C. de decre. decu. li. x. et per Bart. ẽt et Imol. in. l. cum fili⁹. ff. de ver. ob. & ꝑ Bal. ĩ. l. oĩmodo. §. ĩputari. C. de inoffi. test. & ĩ. l. j. C. ne fil. pro pa. et ꝑ Pe. de anch. ĩ re pe. c. j. ĩ. xlv. char. ĩ ver. iuxta ꝑdicta de cõstit. vbi etiã, qd si fili⁹ sit spuri⁹. & Bal. & Imo. in leg. corne. ff. de vulg. & pup. & ꝑ Lu. latissimè. ĩ. l. si filio. la. ij. in. xiiij. col. ff. sol. matr. et Pau. de ca. in cõsi. xxxiiij. & ꝑ Are. et Mod. in lib. malefi. in versi. dictũ Sẽpro. in vlti. col.

c ¶ Vera. Adde ꝙ ista opi. est approbata de iure cano. licet tñ nõ videat̃ vera de iure ciuili. et ita obseruet̃ prout decretales dicũt. Sed tu dic, ꝙ vbi qs esset rogat⁹ de restituẽdo incõtinẽti: illę decreta nõ obseruarent̃. et ita pluries reperio do. Mat. de vadis. de Pisis I. V. doc. ꝑclarissimũ auũ meũ cõsuluisse: et subdit Bar. ĩ. d. l. Papi. alleg. in tex. ĩ. §. meminisse. ꝙ hoc sępe accidit, qñ dispositio nõ valet iure testamẽti: et est adposita clausula, si nõ valet iure testamenti, valeat iure codicillorũ &c. Tũc em̃ si testm̃ non valet aliqua rõne, forsan: qa ĩ eo nõ sũt testes vel alia rõne non valeat: vide-

tur Voluiſſe ꝙ hę-
reditas reſtituatur
venientibus ab in
teſtato ſtatim, &
ſic nõ detrahitur,
niſi vna quarta: vt
ibi, ẽt per Bald. &
idẽ tenet ibi Ang.
in fi.d.§.meminiſ-
ſe.& ẽt tetigit ĩ.§.
ſe. Nunqd autem
detractio duarum
quartarum habeat
locũ in aſcenden-
tibus, vt detrahe-
re poſsĩt illas? Bal.
dubitauit in. l.ſi à
milite.§.fi.ff.de te
ſta.mi.& arguit ꝙ
nõ poſteà dixit co
gitabis.& ad id ꝙ
dicit Bar.hic, vide
omnino Alex. de
Imo.in cõſi.cxlij.
ij.parte.& in cõſi.
xliij.& in cõſi.cx-
xxix.j.part.&
Pau. de ca.in cõſi.
xc.in fi.& Old. in
cõſ.lxviij.&.ciiij.
et cõſi.clvij.& ple
nius in cõſ.cciiij.

a ¶ Bonorum. Adde
idem tenentem.d.
Sozin. in conſil.
xxxiij.inci.proſe
quendo ordinem.
ver.circa ſecundã.
q.circa prĩ.cũ ver.
ſe.in.j.part.chart.
lxvj.

iſtã doc.tenẽt in.l.quãq.Iac.de bel.hic et.j.de reſ.
& ea, quæ pa.§.quamobrẽ. ¶ Et iõ poſito pro cõ
13 ſtanti, ꝙ duæ poſsint detrahi: ¶ † Quæro, an quę-
libet detrahaẽ de vniuerſo? Reſpõdeo nõ: ſed de-
trahitur debita iure naturę de vniuerſo: & poſtea
detrahiẽ quarta de reſiduo. Ita tenet Dy.in.l.ſi ve
rò cõpoſita.ff.de mil.teſt.p tex.illius.l.glo. ſentit
in.d.§.eo aũt ſolo.in gl.falcidiæ: ibi verò reſiduæ,
&c. No.extrà in.d.c.Rayn.in gl.ſup verbo more-
retur.& ſuper verbo nõ potuit &c. ¶ Not.gloſſ.
ſi nullus.ibi.§.ſi verò.cõtra not.j.§.his omnibus.
vbi gl.de cõiunctione nõ curat: & illã tenet Iaco.
de bel.dicẽs, ꝙ cõiũctio poſt traditionẽ nõ multũ
operatur: & præferẽ ſolũ magis dilectus à teſtato
14 re: † ſed ſola cõiunctio vbi non eſt maior honor,
circa quencũque nõ oſtendit maiorẽ dilectionẽ:
ergo cõiuncti ſola rõne cõiunctionis nõ ſunt præ
ferẽdi diſiunctis. ¶ In fine &c.nõ obſt. dictus.§.
is ita.quia loquitur qñ ille cuius portio accreſcit,
nõ adiuit: ſec⁹ ſi tũc iam adiuit: qa tũc accreſcit ĩui
to, ſed demũ volẽti: vt proba.in.d.l.ſi minor.Bar.

SVMMARIVM.

1 *Fideicommiſſarius habet ſimilitudinem cum hærede, & eſt hæres in effectu. Intellige utiliter.j.num.3.*
2 *Filius cui relictum eſt fideicommiſſum uniuerſale, dicit teſtamentum nullum, ſi non fuerit inſtitutus.*
4 *Hæres monitus, ſi deſiſtat parere diſpoſitioni defuncti, quãdo extraneus, uel fiſcus admittatur?*
5 *Serui ſunt uiles, & plerũque indiſcreti.*
6 *Legata plerunque propter merita relinquuntur.*

Inordinatum. ¶ Imò, ꝙ ſic inordinatur: cum primo, de
his, quæ ex teſtamento veniunt debuiſſet dicere:
vt.l.j.in prĩ.ff.ſi ta.teſt.nul.ex. Sed dic ſecũdum
Franc.Accur.ꝙ ideò prius præmiſit veniẽtes ab
inteſtato: quia de hoc pauca volebat dicere: ideò
1 prius de his ſe expediuit. ¶ † No.tex.ibi: qm̃.&c.
In ſimilitudine, ꝙ fideic. vniuerſalis habet ſimili
tudinẽ cum hęrede: eſt etiã hęres in effectu: vt.l.ſi
filius.§.fi.ff.ꝙ cũ eo.&.l.ſi necem.§.fi. de bo.lib.
2 ¶ † Et ſic facit ad tit.ꝙ filius cui relinqtur fideicõ
miſſum vniuerſale, nõ poſsit dicere teſtm̃ nullum
licet nõ fuerit aliter inſtitut⁹. & ita determinauit
gl.in.l.ſcimus.§.cum aũt.C.de inoff.teſt. Sed illa
gl.eſt cõtra tex.in.l.ita tñ.§.qui rogat⁹.ff. ad Tre.
vbi dicitur, ꝙ filius emancipatus, cui eſt relictum
vniuerſale fideicõ.põt agere per cõtratabulas, quę
cõtrata.ei nõ dareẽ, ſi eſſet inſtitutus: cũ cõtratab.
nõ deẽ filio inſtituto: vt.l.j.§.j.in prin.de bo.poſ.
cõtrata. Patet ergo, ꝙ filius exiſtens in poteſtate
cũi eſt relictum fideicommiſſum vniuerſale, põt
dicere teſtm̃ nullum: cũ per illud fideic.nõ iudice
tur inſtitut⁹. Primò tex.j.vt cũ de ap.cog.§.aliud
dicit expreſſè, ꝙ nõ ſufficit, ꝙ filius habeat legiti
mã p fideic. Nõ ob.hic text.& fi.qa cõcedo, ꝙ fi-
deicõ.vniuerſalis habet ſimilitudinẽ cũ hærede,
& eſt hæres in effectu: quia ſicut hæres inſti.agit.
& cõueniẽ directè: vt inſt.de fideic.hær.§.reſtitu-
3 ta. † ita fideicõ.agit, & cõueniẽ vtiliter: vt.d.§.reſti
tuta.& ſoluit legata ſecũdũ diſtinctionẽ.l.fin. C.
ad Treb.&.l.j.§.pen.ff.eo. ¶ Itẽ. quia qui nõ eſt
inſtitutus, vel exhæredatus, dicitur pręteritus. l.
pe.& vlt.C.de fideicom.not.glo.ibi; qui neque.
¶ In vltima dicitur velle iſta gloſ.ꝙ vbi liberta-
tes in teſtamẽto nõ ſunt relictæ: extranei non ad
4 mittuntur. ¶ † Sed aliter no.& melius.j.e.§.ſi ve-
ro ablatũ in gl.& ad extraneos.gl.& doc.in auẽ.
hoc amplius.C.de fidei.ibi no.gl.in verbo extra
neos. Sed certè veritas eſt, ꝙ fiſcus demum volẽs
admittitur.& iſtud probatur in hoc tex.dum di
cit, poſt quos fiſcus.&c.& iſtud tenẽt gl.& doc.
in.d.authen.hoc amplius.& Ia.de bel.hic. no.gl.
ibi.primo.&c.& ibi nec enim.de quo ibi per Dy.
in.l.cũ pater.§.fidei tuæ.ff.de le.ij.per Iac.de bel.
in.l. quoties.ff.de vſufr. per Cy.in.l. præpoſteri.
C.de teſta.& ibi, vt.s̃.dictum eſt.&c. ¶ Et ad.l.in
gl.alleg. Reſponde: quia quandoque quęritur de
liberali actione danda pluribus ſeruis: cum om-
nes ad libertatem peruenire non poſsint.& tunc
ne libertas tota per vnum remoueatur ſorte diri
mitur: vt.l.ſi duobus.in prin.C.communia de leg. Vel inſpiciuntur me
rita vniuſcuiuſque: vt.d.§.quid ergo.l.generaliter, de fideic.liber. Quã
doque tractatur de alio commodo eis acquirendo: & tunc omnes veni-
unt, vt hic: quia nullum poteſt timere periculũ, nec damnum. ¶ Quæro
quæ eſt rõ, ꝙ in ſeruis inſpiciẽ ſeru⁹ denoĩatus, et in alijs legatarijs? dicit
5 Iac.de bel. Ratio eſt: † qa ſerui ſunt viles perſonæ, & plęrunq; indiſcreti
& ideò.l.de ipſis confidentiam non ſumit.de quo no.per doc.in authẽ.
hoc amplius. ¶ Item quęro, diciẽ hic, ꝙ inter legatarios, pręfertur habẽs
maius cõmodum, quare ſeruus, qui eſt liberatus, non pręfertur alijs lega
tarijs omnibus: cum libertas ſit res inęſtimabilis: vt.l.libertas.ff.de regu.
iur. ¶ Reſpondeo, ꝙ ſerui prius fuerunt viles perſonę, & ſine capite: &
pro mortuis habentur: vt.l.humile.C.de ince.nup.et.l.liberos.in fi.cũ
l.ſeq.de cap.dimi.&.l.ſeruitutem.cum ſi.ff.de reg.iur. Pręterea præſumi
tur, ꝙ teſtator eos in uita non dilexerit: cum in uita ad libertatem non
6 produxit: † cum legata plerumque propter merita relinquantur: vt.l.
nec adiecit.ff.pro ſocio.

SVMMARIVM.

1 *Verbum relinquo, nullo alio hærede inſtituto, trahitur ad inſtitutionem. Idem, ſi adijcitur uniuerſitati bonorum.*
2 *Hæres inobediens uoluntati teſtatoris, ut priuetur commodo, quanto tempore ceſſare debeat? & an requiratur monitio?*
3 *Subſtitutus in caſu huius.§.non admittitur ex ui ſubſtitutionis uulgaris: ſed beneficio huius leg.*
Diſpoſitio huius leg. habet locum adita hæreditate. & num.9.
4 *Præmium propter pœnam, quando quis conſequi debeat?*
Hodie, ꝗ ſit differentia inter emancipatũ & ſuum præteritos in modo rumpendi teſtamentum.
5 *Authentica ex cauſa.C.de lib.præte.an habeat locum in filio emancipato præterito?*
Teſtamentum, in quo filius eſt præteritus à patre cum cauſa, uel à matre, an ualeat?
6 *Filius exhæredatus in caſu huius legis, an admittatur inter extraneos, uel cum fiſco?*
7 *Extraneus in caſu huius conſtitutionis, an & quando, & quo ordine admittatur.*
8 *Tempus ad oſtendendum uoluntati defuncti eſſe paritum, quòd poſsit ſtatui ad petitionem legatariorium, & fideicommiſſariorum.*
9 *Filij emancipati & cognati, ꝗ ſuccedant de iure ciuili ex teſtamento.*
10 *Succeſſor anomalus, dicitur ille, qui ſuccedit beneficio huius conſtitutionis.*
11 *Fiſcus in caſu huius conſtitutionis, an admittatur ultimo loco?*

Hæc quidem. ¶ Hæres extraneus, & quilibet honoratus
inobediẽs, commodo hæreditario priuatur
quòd debet applicari perſonis hic enumeratis: à quo commodo fi-
lij exhęredati penitus excluduntur: et ad tale commodum uocati à iure
1 hęredes efficiuntur.h.d.vſque ad.§.hinc nobis. ¶ † No.ibi, omnibus re-
lictis, ꝙ verbum relinquo trahitur ad inſtitutionem.dic, vt in gl.no.ver
bum, quòd intelligo verum, niſi ſit alius hęres inſtitutus: vt in.l.his ver-
bis in prin.cũ gl.ff.de hęre.inſti. ¶ Itẽ eſt hoc verũ, cũ hoc uerbũ relin-
a quo eſt adiectum uniuerſitati bonorũ.[a] ſecus ſi certę rei, vel quantitati:
ut.l.cogi.§.& generaliter.& ibi per Dy.ff.ad Treb.probaẽ per tex.j.vt
2 cum de app.cogno.§.aliud, cõiuncto ver.cęterum. ¶ † Not.gl.quę inci-
pit.l. anniũ.et pro huius gl.declaratione dic, aut loquimur de pœna im-
ponenda, ex eo, ꝙ quis eſt inobediens defuncto. Quandoque loqmur
de pœna imponenda propter aliud delictũ. Primo caſu, aut loquimur
in legato relicto ad non pias cauſas: aut ad pias cauſas. ¶ Primo ca-
ſu loquitur tex.iſte.et.s̃.e.§.ſi quis autem non implens.& hoc niſi quis
velit uti cõtra hęredẽ alio remedio.puta, quia uellet agere de fructibus
& uſuris: vt.C.de vſur.et fruc.leg.l.j. ¶ Secũdo caſu: aut quis vult uti cõ
tra hęredẽ ex ſola negatione, in qua vſque ad ſñĩam perſeuerauerit: &
tunc punitur pœna dupli: ut inſti.de act.§.item miſta, inſti.de obl.q̃ ex
quaſi cõtractu.§.fi. ¶ Aut vult vti cõtra hęredẽ ex ſola dilatione: et tũc
aut fuit facta bina monitio, et incontinẽti hęres priuaẽ cõmodo relicto ſi
bi à teſtatore: vt.j.de eccl.ti.alle.j.gl.§.ſi aũt. Pro hoc facit authent.licet
C.de epiſ. & cle. ¶ Aut talis hęres non admonitus, diſtulit ſoluere: et ſi
diſtulit per ſex mẽſes à tẽpore inſinuatiõis teſtamenti tũc cõputandos:
et non priuaẽ eo, ꝙ eſt ſibi relictum, ſed teneẽ ad fructus et vſuras à tẽpo
re mortis teſtatoris: ut.j.e.tit.§.ſi aũt legatũ. quicquid gl.hic dicat. ¶ Se-
cũdo caſu principali exigiẽ bina, uel tertia monitio ſecundũ qualitatem
delicti: ut.j.ut li.ma.et auię.§.ſi quis in ſua.de ſanc.epiſ.§.preſbyteris, et
diaconibus, in gl.no.verbũ. vbi de iſta quęſtione eſt caſus extrà de teſt.
3 c.ſi hęredes, ſecũdum unã lec. ¶ † No.gl.ſed nunqd.ibi, ſecũdũ Io. Idem
no.in.d.l.poſt aditã. et in auẽ. hoc amplius, C.de fideic. Eſt ratio: qa iſta
conſtitutio habet locum hęreditate adita. vt.s̃.eo.§. ſemper igiẽ.ver.in-
deuotè. Oportet igitur, ꝙ ex beneficio huius.l.ſubſtitutus admittatur,
non ex ui ſubſtitutionis: cùm ſubſtitutio expirauerit: vt.d.l. poſt aditã.
¶ Not.gloſſ.nunquid: ibi, ſi quis.etc.quę lex probat, quòd ſit in pœna:
ergo etc. Non obſt. quod dicitur, quòd fit in pœnam etc. vt.l.alleg. per
Azo. Verum eſt principaliter, et immediatè propter pœnam. ſed qua-
dam mediata ratione, uidelicet: quia eſt hęres. quo caſu lex permittit
poſſe conſequi pręmium propter pœnam: ut.ff.de excu.tut.l. ſed et mi
lites.§.ſcribit aũt.not. Dyn.in.l. decreto.ff.de ſuſpe.tu.et latius per eun-
dem

dem in.c.quod ob gratiã.de reg.iur.li.vj.Et ibi videt̃ adhuc &c.Idẽ no.
in.l.si seruus pluriũ.§.ij.ff.de leg.j.Sed in cõtrariũ videtur,ꝙ iste desiit
esse heres ipso iure,propter inobedientiã:vt.§.in omnibus.j.eo. Sed re
sponde hoc est verũ,si alius adeat hereditatẽ:sicut ałibi dicitur: cõtract⁹
est nullus,si hoc allegat aduersarius:vt.l.& eleganter.in prin.ff.de dolo.
4 & in testa.quo filius preteritur:vt.l.filio.ff.de iniu.rup.test.¶ †No.gl.
dicentẽ nullo ibidẽ in emãcipato.no.ꝙ etiã hodie est differentia inter
a emancipatũ & suũ preteritos,ᵃ,in modo rumpendi.Nã suus præterit⁹
agit per cõtratab.& potest dicere nullum:siue causa sit inserta:siue nõ.
Emancipatus verò hodie:ita demum dicit testm̃ nullũ,si cã nõ sit inser-
ta,quod tene menti.Et idẽ tenet Azo in summa.C.de lib.p̃te.vel exhe.
§.est autẽ effectus.Et ita debet intelligi ꝙ dicitur.C.de col.l.si emanci-
5 pati.& in vlti.gl.¶ †Secundò no.ꝙ aut̃.ex cã.habet locũ in filio eman
cipato præterito.& sic iura antiqua q̃ loquunt̃ de filio emãcipato sunt
b correcta,per aut̃.ex cã.ᵇ& cũ hac gl.cõcor.ꝙ no.C.de bo.pos.cõtratab.
l.j.&.l.si extraneo.ff.de vsufr.insti.de exhe.libero.§.emãcipatos.Cuius
cõtrariũ no.gl.ff.de mino.l.si fili⁹.& in.l.gall⁹.§.in oĩbus.ff.de li.& post
hu.de quo dicã.j.vt cũ de ap.cog.§.aliud.Et ibi casus,ꝭ qñ fili⁹ emanci-
patus preterit̃ à patre cũ causa,vel à matre.cũ istis duobus casibus valet
testa.Et ibi,quare nõ.circa hãc partẽ.vide ꝙ no.in aut̃.hoc amplius.su-
6 perius alleg.¶ †Et ibi.§.qui duos.Iac.de bel.reprehẽdit hãc glos. quia
iste filius secũdũ hoc reperiret̃ esse heres,& exheredatus:quę sunt oppo
sita:nec possunt esse sub eodẽ subiecto:vt.l.hec verba.ff.de ver.sig.& sic
ratione contrarietatis repellitur.vt.l.ij.§.sed si alius.ff. quãdo ap.sit. cũ
si.¶ Pretereà.ista.l.nõ excludit exheredatos.Ratio ex eo:qa testator vi
detur eos repulisse. Et ideo nullo iure iste exheredatus est admitten-
dus.cũ vna sit legis intẽtio:vt dicit hic tex.Et hãc opi.do.tenẽt in.d.au
then.hoc amplius.in fi.Iac.de bel.dicit hoc esse relinquẽdũ arbitrio iu
dicis,qui habet inspicere,& inuestigare mentẽ testatoris.arg.l.iij.§.con
ditio.ff.de adimẽ.leg.&.l.volũta.C.de fideicõ.¶ No.glo.ibi,per hãc cõ-
stitutionem.¶ No.istã glo.quę est vera:licet cõtra videat̃ velle.gl.s̃. eo.
7 §.inordinatũ.¶ †Quęro,qũo poterit venire ad extraneos?dicit Odof.
ꝙ debet fieri citatio per priorẽ &c.Vadat corã iudice ille,qui pri⁹ vene
rit,preferet̃ aliis.l.placuit.in fi.C.de colla.fun.pa.li.xj.& ibi precedẽtes.
i.illi,qui precesserint extraneos:& in.l.fi.Ista glos.format questionẽ,qñ
hereditas nõ est adita:qa dicit̃,ꝙ fiscus istã hæreditatẽ accipit,tanq̃ va-
cantẽ.& lex dicit ꝙ hæreditas tũc vacãs est,quãdo nõ est adita: vt.l.j.&
l.vacãtia.C.de bo.vac.lib.x.quo casu ista cõstitutio nõ habet locum in
hæreditate non adita:vt.s̃.e.§.semp igit̃.& sic ista gl.non facit ad propo
situ.in.d.§.præterea.si proponeres istã hæreditatẽ aditam.ex quo poni
mus,ꝙ nulla fuit relicta in testa.adhuc ista.q.non procedit ad nostrum
8 propositum:quasi nulla sit.¶ No.glo.scilicet expresse,ibi, sed qd &c.
¶ †No.ꝙ põt statui tp̃s ad ostẽdẽdũ* defuncti volũtati paritũ esse *ad
petitionẽ legatorũ,& fideicõmissorũ,& aliorũ,qui admittunt̃ ex autho
9 ritate huius cõstitutiõis.adde ad gl.l.q̃ diu.ij.ff.de acq.here.¶ †No.gl.
vt illũ.ibi p totũ.& illud exẽplũ habeat locũ hereditate nõ adita:proba
tur ĩ.d.l.j.& no.C.de fidei.aut̃.hoc amplius.Et ideo illud exemplũ non
videtur bonũ ta huic.§.cũ non sit bona similitudo de eo,qui efficitur hæ
res hereditate per alium non adita,& in casu nostro:nã hec constitutio
hæreditate adita habet locum,ut.s̃.eo.§.semper igitur.¶ Et ibi vocẽtur
Innuit gl.ista.ꝙ cognati & filij emancipati,non succedunt de iure ciuili
ex testamento.Idem sentit.ff.de inoffi.testa.l.posthu.circa principium.
&.l.cum quidã.§.suum hæredẽ.in glo.magna.ff.de acqui.heredi.l.illud.
§.fi.ff.de contratabu.¶ Sed contrarium sentit gl.in.l.fin.ff.de interrog.
act.& illa gl.est vera.& ꝓbatur per tex.ff.de bo.pos.cõtrata.l. ex duo-
bus in prin.& sic ista glo.non uidet̃ bene loqui.Vel si volumus eam su-
stinere,dic:ꝙ ista gl.non vult hoc dicere,ꝙ cognati & emancipati non
succedant ex testamento de iure ciuili:sed in eo,ꝙ glo.dicit,neq; ex te-
stamento &c.intellige.s.ꝙ nõ fuerit scriptũ in testamẽto.& sic gl. se re-
10 fert ad primũ dictũ.s.qui uidelicet scriptus &c.¶ †Quæro, dicit̃ hic, ꝙ
ille,qui capit cõmodũ,quo alius priuat̃,efficit̃ hæres.quæro.quis succes
sor,vel hæres dicatur iste ex testamẽto,non:qa nõ scriptus.ab intestato
non,quia fortè nõ consanguineus. Dic vt not.institu. de eo cui li.cau-
sa bona.§.quid ergo.ubi dicit̃,ꝙ in casu huius.l.ille,qui succedit,dicitur
successor anomalus:quã gl.perpetuò tene mẽti.Et dicit̃ iste talis admit-
ti,vt hæres ex authoritate huius.l.ut no.in.§.si uerò ablatã.s̃.eo.¶ In gl.
quæ incipit.s.ponẽdo:ibi.s̃.eo.Tenet glo.ista,ꝙ coniunctio nihil opera
tur,quo magis quis admittitur ad commodum.cuius contrariũ no.s̃.eo.
§.siquis aute non implẽs.sed hic vide ut ibi dixi.¶ Vltimò not. tex.ibi
terminante uerò in fisco:qa hic est casus,ꝙ fiscus vltimo loco admittit̃:
licet contrarium no.gl.s.eo.§.inordinatum.vbi dixi.Et circa omnia prę
dicta & omnes.§.præcedentes.vide quod habes.xj.q.j.c.siluester.Et ex
extrà de uoto.c.licet &c.

SVMMARIVM.

1 *Falcidia à falce dicta:quia sicuti falx resecat.*
2 *Falcidia non à prætore,sed à consule introducta.uel à tribuno denominata.*
Prætor quòd non tollat ius ciuile.
3 *Hæres subtrahens aliquid de hæreditate,quòd perdat falcidiam.*
Et an totius hæreditatis,uel rei subtractæ tantum.
Triplex est ius disponens circa falcidiã,quando hæres subtrahit aliquid de hæreditate.
4 *Testator quando præsumitur inuitus, falcidia detrahitur.*
5 *Legatarij & fideicommissarij,q̃ citandi sunt in confectione inuentarij.*
6 *Inuentarium confectum citatis aliquibus legatarijs,& aliquibus non an ualeat saltem quo ad citatos?*
7 *Inuentarium,q̃ confici debeat coram iudice.& num. 17.*
8 *Citari procuratorem,quando sufficiat,etiam si dominus nõ habeat legitimam excusationem non ueniendi.*
9 *Citatio uerbalis, an fieri poßit extra territorium?*
10 *Testimonium de uisu, & non de auditu ualet: & quando Visus regulariter accipitur pro quolibet sensu corporeo. de auditu.*
11 *Testimonium de auditu alieno,quando admittatur?*
12 *Testes,quando debeant habere notitiam contrahentium?*
13 *Testes si non cognoscunt illum, de cuius facto deponunt, debet ille talis eis exhiberi,ut eum cognoscant.*
14 *Testi deponenti de credulitate,quando credatur:remißiuè.*
15 *Negatiua,an probetur?*
16 *Negatiua coarctata,directè probatur.*
18 *Paupertas & diuitiæ probãtur arbitrio iudicis.*
19 *Inuentarium debet finiri per eundem notarium, qui illud incipit,& coram eisdem testibus.*
20 *Inuentarij confectioni unus testis sufficit: & quando requirantur duo?*

HINC NOBIS. ¶ Hæres faciens inuen
tarium secũdum formã
à iure traditam,nulla vsus malignitate, legis bñ-
ficio vtitur:nisi à testatore fuerit prohibitus falci
diam detrahere:nec vltra vires hæreditarias con
ueniri potest.Inuentario autem non facto, nullo
huius.l.beneficio gaudet.h.d.vsque ad.§.nõ au-
1 tem.¶ †No.gl.ibi dicitur aũt.Istud nõ videt̃ ve-
rum.Nam lex falci.habet duo capita: quorũ pri
mum non resecat legata.l.j.in princ.ff.e.et tamen
uocabatur falcidia:& ante,quam esset secundum
cano.¶ Sed potest respõderi,ꝙ assumpsit nomẽ
ab alio capitę, ꝙ dum promulgabatur primũ ca-
put,erat in mente legislatoris secundũ . Ista erat
opi.ꝙ determinaretur à falce . & videtur ꝙ pos-
sit sustineri.Nã video, ꝙ Trebellianica potest di
ci falcidia:vt.l.pat̃.et.l.Titia.ff.ad.l.fal.C. ad tre.
l.iubemus.&.l.quanq̃.et.l.si vt alle.C.ad leg.fal.
¶ Præterea,& iure naturæ debita appellat̃ falci-
dia:vt.C.de inoff.test.l.quę nuper.et authẽ.vnde
si parens.eo.ti.Et sic quęlibet lex,quę resecat,po
test dici falcidia:vt no.Azo in summa huius ti.s̃.
2 In gl.dicit̃ aũt falcidia.†Et ibi.§.alie. hoc est fal-
sum.Nã cũ per ius ciuile.xij.tab.poterat testator
totã substantiam distribuere:nõ videtur, ꝙ præ-
tor possit ipso iure resecare , ꝙ facit.l.falci.vt.C.
ad.l.pen.et.l.lineã.ff.e.ti.Nã ius ciuile nõ põt tol-
li p pretorẽ.ipso iure:ut insti.de bo.poss.§. quos
aũt.ff.de bon.pos.cõtra tab.l.filiũ.§.sed quemad-
modũ.l.ex duob⁹.§.fi.de vul.& pup.cũ si. Dicit̃
ergo falcidia nõ à pretore,sed a cõsule fuisse intro
ducta.et ita no.gl.in.l.j.in prin.ff. eo.et hãc tenẽt
doc.in ru.C.e.Vel dic,ꝙ falcidia ẽ nominata à tri
buno plebis:vt dicit tex. ij. di.c.q̃dã. vide ibi no.
& adde ꝙ no.gl.insti.ad.l.fal.in prin.¶ No.gl.cũ
nõ sic.ibi,si nõ habes nõ.Ex ista secũda lec.prout
3 in litera nõ est nõ. † ꝙ si hęres aliqd subtrahit de
hæreditate perdit falcidiam ĩ totũ:vt.l.beneficio
hic alle.Sed hoc est falsum : imò hæres subtrahẽs
aliquid de hęreditate perdit falcidiã rei solũ sub-
tractæ:vt.l.rescriptũ.ff.de his,qui.vt indi.ff.ad.l.
falci.l.Paulus. et hęreditatẽ. §.fi.eodẽ tit.facit. ff.
ad Treb.l.Paulus rñdit etc.¶ Quare dic,ꝙ est tri
plex ius:vnũ est Digestorũ ,secũdũ ꝙ hęres sub-
trahẽs,perdit falcidiã in re subtracta tm̃:vt.s̃. all.
Secũdũ est ius Codicis,secũdũ ꝙ hęres subtrahẽs,
debeat restituere duplũ: vt.§.illo alleg.et ante di
ctũ.§.et de iure Codicis,hęres subtrahens perde-
bat falcidiã in re subtracta tantũ:ut.l.nõ dubium
Cod.de leg.secundum vnam lect. Tertium ius
est authenticorum , quo statuitur , quòd hæres
subtrahens perdit falcidiam,non solùm in re sub
tracta,sed in totum:vt hoc tex.secundam secun-
dam lect.& no.gloss.expressè. j.eo.§. si uerò non
fecerit.in gloss.quæ incip.hoc facit. Sic per hoc

a ¶ Hodie est differentia inter emancipatum & suum præteritos. Adde ꝙ not.in apos. ad istum post eum et alios coapostillatores,in.l.memini m⁹.num. 1. in ver. emancipatus succedit.s̃.de leg.hęredi.

b ¶ Authen. ex causa. vide omnino Bald.in.vj.colũ.et Dy.in. d. l.gallus. alleg.ĩ tex.& Bar. in.l.certum.pe.colũ.C.vnde cogna.

e ¶ In.l.oẽs.vbi vide etiã Bar.cõcordantẽ opi.& vide Pau.& Alex.Rap. & Frã.in.l.fi.ff.de iur.om.iudi.& Raph.& Frã.in.j.cõſti.C.& Ange.in l.j.§.hęc ſtipulatio.x.col.ſi cui pluſq̃ p.l.fal.& in.d.l.fi.& Ang.Are.in tracta.maleſi.ver.citentur.in.iij.col.& Bal.in marg.in ver.iudex.ver.lx. & Lanfrã.in.c.quoniam cõtra.ver.citationes.de proba.

b ¶ De auditu. vide Fely.i.c.pterea.in prin.de teſt. cũ nõ nullis.cõcor.ibi dẽ p eũ ſignatis: & p d.Soz.i cõſ.lxiij. inci.in cã vertẽte. ver.capiẽda eſt ibi nõ tm̃ vnus teſtis. in.j.pte,charta.iij. & in cõſi.cxviij.i cip. viſis narratis pũcti. ver.ij.cõfir maẽ in dicta parte char.clxxxvij.

c ¶ Alieno. Vide oĩno Fel.in.c.tam li teris.in vlti. colũ. ad fi.de teſt.& ĩ.c. licet ex quadã. cir ca prin.eo.tit.

¶ Tu vide oĩno de hoc q̃ poſui in apoſ. ad iſtũ poſt eũ,& alios coapo ſtillatores in.l.te-ſtiũ. nu.2. in verſi. de auditu.C.de te ſti.& Colle.ĩ.c.li-teras.& ibi ẽt po-ſui ĩ apoſt.ad ipm in verſi.de auditu auditus. extrà de iura.calum.

d ¶ De credulitate. Adde Fel.ĩ.c.quo ties.de teſt.ĩ.ij.co. in prin.ver.gl.fin. cũ nõnul.remi.ibi poſi. p meſĩ apoſ.

¶ Adde q̃ not.ad Collecta.vbi pxi ma apoſ.alle.in fi. in ver.de creduli-tate.& q̃ poſui in apoſt. ad iſtũ, ĩ.l. iuſiurãdi.nu.2.ver ſi.itẽ q̃rit,q̃d ĩ in-ſpectorib⁹.ĩ verſi. ſed iſte.gl.ſ.de teſ.

e ¶ Probari.vide.d. Alex.de Imo.ĩ.l.ſ. vij.col.ff.ſi cer.pe ta.& Bar.Bal.ple-nè ĩ.l.actor.C. de pba.& Ange.hic & in.l.fi.§.docere ĩ fi.ff.ne q̃s eũ.vbi etiã p do.Alex.et Bal.in mar. ver.iu ramẽtũ.& Bar. in cõſi.ĩci.cõe ligna-ni.&.d.Ale.ĩ cõſi. xlij.iiij.pte,& q̃ p Pau.de ca.in cõſi. clxxvij.& p Feli. ĩ.c.tertio loco. de pba.& aliq̃d ĩ. c. ſuper his.de accu. in.viij.col.

¶ Adde q̃ not. in apoſt.ad iſtũ in.l. j.nu.1.ver.pviſum C.de cano.fru. vr bis Rome.libr.xj.

vidẽtur correctę oẽs leges anteriores:& hãc opi.
tenet Dy.in.d.l.reſcriptũ.licet Cy.videatur ſenti
re cõtrariũ in auẽ.ſed cum teſtator.C.eo.Nõ ob.
l.beneficio.hic alle.q̃a reſpõdeo,q̃ ibi non diciẽ,
q̃ ille,q̃ malignè ĩ vna re p fideicõ.legata,ſeu reli
cta ſe geſſit,perdat falcidiã in totũ:vel in illa tm̃
ſed hoc declaratur per alias leges,quas allegaui.
4 ¶ †Quęro,diciẽ hic inuitis. Vtrũ teſtator pſumaẽ
inuitus?tex.& glo.eſt q̃ ſic in.l.titia.ff.ad leg. fal.
& not.in.l.filium quẽ habentẽ.C.fa.herciſ.in.iij.
5 glo.† ibi fiat igiẽ.not.ex hoc.§.q̃ ad confectionẽ
inuentarij debẽt citari fideicõmiſſarij,& legatarij
6 Sed pone,q̃ †aliqui legatarij ſunt citati,& aliqui
nõ: nunquid ille,qui eſt citatus põt allegare inuẽ
tariũ non valere:q̃a legatarij alij nõ ſunt citati?&
videẽ,q̃ ſic,quaſi non ſit ſeruata forma.d.l. vlti-
mę.C.de iure deli.et in forma hic tradita: p quo
j.eo.ver.his omnibus.¶ In contrariũ videtur,q̃
iſtud inuentarium ſaltem valeat quo ad citatum:
ſicut dicimus in ſententia,quę fertur partibus nõ
citatis,non valet: & tamen ſi agatur contra duos
& vnus citetur in pronunciatione,alius non:ſen
tentia valet quo ad citatum,quo ad alium nõ:vt
eſt caſus in.l.de vnoquoq;.ff.de re iudi.et.ff.de iu
di.l.non idcirco.in prin.& in.c.cum ſuper.extrà
7 de ſen.et de re iudi.¶ †Quęro,q̃s eſt modus citã
di?dic vt in glo.quę incipit id eſt procura.ex qua
iũcta cum tex.no.q̃ inuẽtariũ debet fieri corã iu-
dice:cum citatio,de qua loquitur gl.nõ poſſit fie
ri,niſi per iudicem.Et ſic iſta glo.facit pro opin.
Marti.de fano:qui per hoc tenet,vt recitat Spe.
in tit.de inſtr.edi.§.fi.ver.quid ſi heres.¶ Sed ad
uerte ad hanc gl.q̃a iſta videẽ velle,q̃ citetur ipe
procurator , ſi dñs habeat legitimã excuſationẽ
nõ veniendi:non autẽ fiet citatio:vt dicit hic glo.
8 ¶ †Et ſecundũ hoc videtur hic tex.q̃ vbi princi
palis habeat legitimã cauſam nõ veniẽdi,põt pro
curator citari:licet prius nõ citetur principalis.
An autẽ,vbi principalis aliâs non habeat iuſtam
cauſam nõ comparendi,poſſit citari procurator
videtur tex.q̃ ſic.C.vnde ui.l.meminerint.ff. de
lib.agno.l.j.§.j.C.de procu.l.eum,qui. ¶ Sed do
cto.ibi intelligunt,q̃ prius debet citari procura-
tor.& ita gl.dicit extrà de dolo.c.cauſam.¶ Ve-
ritas eſt,quòd ad primũ decretum ſufficit citatio
procurato.ad ſecundum,citatio dñi:vt.l.hoc am-
9 plius.§.fi.cum.l.ſeq.ff.de dam. infec. ¶ †Vltimò
ex hoc tex.coniuncto.§.ſi verò abſunt.colligitur
argu.quod citatio uerbalis non poſſet fieri extra
territorium.Ad idem extrà de dolo.c.cum olim.
& quod ibi not.& quod not.in.c.ex parte.extrà
de appel.Ad idẽ.j.de ſpõ.lar.§.ad hæc quoq; ſan
cimus.uerſi.ſi uerò.¶ In contrariũ uidetur tex. ĩ
a l.oẽs[a].§.verum ſi apparitor.C.de epiſ. & cleri.et
l.ij.C.de offi.præfec.urbis.De qua quęſtione dic
vt diſputãdo tenuit Cyn.in quæſtione q̃ incipit:
10 Rector ciuitatis Senarũ.¶ †Not.text.ibi,uidiſſe
&c.quod teſtis debet teſtificari de viſu,nõ de au-
b ditu[b].quod dic,ut in gloſ.ibi.no.teſtimoniũ. Sed
veritas eſt,q̃ teſtimoniũ de auditu primò admit-
titur,vt probatur in.l.ſępe.de offi.pręſi.de teſta.
mili.l.diuus.ibi:audiuiſſe &c.et inſti.de teſta.mi
li.§.planè.no.in.l.ij.§.idem labeo.ff.de aqua plu.
arcẽ.facit.c.j.extrà de teſti.Quid enim ſi uolo p-
bare teſtatorem talia verba in ſtipulatione inter-
ueniſſe:uel aliq̃d aliud,quod auditu percipitur?
certè per ſenſus auditus,de his põt reddi et fieri
teſtimoniũ,per præalleg.l.ij.¶ Sed nõ ob.q̃ di-
cit hic uidiſſe.nam uiſus accipiẽ generaliter pro
quolibet ſenſu corporeo.Vnde ſi per ſenſum ui-
ſus quid percipitur,teſtis debet de uiſu teſtificari
ſi per ſenſum auditus,de auditu,et ſic de ſimilibus
et ita not.Iaco.de Are.C.de teſti.l.teſtium. et ibi
per Cy.&.xiiij.q.ij.per totũ in.c.cũ cauſam.extrà de teſti. per Inno.&
in Spe.de teſti.§.j.ver.itẽ q̃ nõ prohibet.&.§.nũc tractãdũ.ver.vt autẽ
hoc plenius.No.per gl.iij.q.ix.c.teſtes.& de cõſecr.diſtin. v.c. veniſti.
11 ¶ †De auditu autẽ alieno[c] non põt q̃s teſtificari:niſi in caſu.l.ſi arbiter
c alleg.in gl.l.ij.§.idem labeo.ff.de aqua plu.arcẽ.& plenè not.in.d.c.te-
ſtes.& iſto caſu vbi requiritur teſtimoniũ de viſu:tũc reus ad teſtifican
dum nõ admittiẽ.¶ An aũt vbi ſufficit teſtimoniũ de auditu,cœcus ad-
mittaẽ?gl.hic dicit,q̃ ſic.Quod intellige gl.q̃n teſtis habet notos cõtra-
12 hentes per vocẽ.ita tenẽt doc.ĩ.d.c.teſtes.¶ †Secũdò no.tex,cũ gl. ſup
verbo tres.q̃ teſtes debẽt habere notos cõtrahẽtes.In cõtrariũ eſt tex.
j.de teſti.§.& licet.Et ideo dic,q̃nq; teſtes admittunẽ ad teſtificãdũ ſup
actibus pſonalibus.ſeu cõtractu:& tũc debẽt cognoſcere cõtrahẽtes ad
teſtificandũ.Q̃nq; admittunẽ ſup reali,ſeu ſup aliquo facto:vt q̃ Titius
poſſederit:& tũc ſufficit,q̃ cognoſcãt eũ,de cui⁹ facto teſtificanẽ:vt no.
Pla.in.l.iij.in prin.ff.de teſti.& facit.j.de teſti.§.ſi verò ignoti. ¶ Q̃nq;
adhibeẽ inſtrumẽto:& tũc ad ſubſtãtiam iſtrumenti.Et vt inſtrm̃ valeat
nõ oportet q̃ teſtis cognoſcat cõtrahẽtes:vt ĩ.d.§.& licet.Fallit in inuẽ
tario:vt hoc tex.cũ ſua gl.&.l.fi.§.ſin aũt dubius.C.de iure delibe.¶ Itẽ
fallit in teſtamẽto cõdito in ſcriptis ab imperitis literarũ.j.de iſtru.cau.
13 & fid.§.oportet.& no.in.d.§.ſin autẽ dubiũ.¶ †Sed aduerte:q̃a ſi teſtes
nõ cognoſcũt illũ,de cui⁹ facto volũt teſtimoniũ phibere:debet eis ex
hiberi:vt ipſum cognoſcere poſſint.extrà de teſti.c.cũ cãm.& tangiẽ in
l.j.ff.ſi ex noxa.cã aga.facit.ff.de publica.l.cũ ſi exhibuiſſent.§.an autẽ.
14 ¶ †Not.q̃ teſtes debẽt teſtificari ſic eſſe,vel nõ eſſe.nõ autẽ de creduli
d tate[d].Cuius cõtrariũ videẽ ĩ.l.j.ff.de vẽ.inſpi.& extrà de pſum.c.literis.
¶ Et ideo pro hui⁹ declaratiõẽ dic,vt p Cy.ſecundũ Iac.de are.in.l.te-
ſtiũ.C.de teſt.in.v.q.& Spe.in titu.de teſte.§.j.in verſi.itẽ,q̃ depoſuit.
15 facit optimè extrà de pſump.c.literis.¶ †Vltimò not.text.ibi.in nullo
conſcios &c.q̃ negatiua probatur.Circa q̃ doct. dicũt q̃ regulariter
negatiua non probaẽ:vt.C.de proba.l.actor.&.l.ei incũbit.ff. de pba.
¶ Fallit in hoc.§. vbi negatiua probatur per ſacramentũ purgationis:
vt dicit gl.in.d.l.actor.tñ & probatio dici põt,in.l.fi.§.licentia.de iure
delibe.& facit ad pdicta,q̃ negatiua probaẽ p ſacramẽtũ.extrà de teſt.
c.pręſentiũ.Glo.not.hic,videtur dicere aliter, q̃ incipit, teſtimonium.
16 q̃ †hic talis negatiua habet vim affirmatiuę. Cũ em̃ teſtis dicit ſe ſtetiſ-
ſe vſq; ad finẽ inuẽtarij:& nihil potuiſſet fieri,quin ipſe vidiſſet:perin-
de eſt ac ſi affirmatiuam proponeret.Et ſic not.q̃ negatiua q̃ eſt coarcta
ta põt directè probari .Ad idẽ quod no.in.l.Pãtonius.§.rei.ff.de acqui.
hære.& in.l.j.§.j.ff.de itine.actuq; priua.Licet Dy.dicat ibi,quod teſtis
ſuſpicione non caret:tamen ipſe ibi tenet quòd vbi negatiua eſt coar-
e ctata,q̃ poteſt cadere in mentẽ teſtis.& quod tunc poteſt probari:[e] vt
hac gl.cum ſimi.& pro hoc facit quod not.in.l.fina.C.de reb.cre.facit
l.ij.C.de err o.aduo.Sed ſi negatiua non eſſet ita coarctata,quòd nõ ca-
deret in mentem teſtis.tunc non poſſet probari,vt.d.l.actor. pro quo
vide quod ibi not.doc.in.iij.q.Not.ergo gloſſ.in fi.No.totam iſtã gloſ
& vide,quod not.gl.C.de fal.l.ſi q̃s decurio.& per doc.ibi.in.v.q.opp.
quod not.glo.in.d.l.in donationibus.¶ Not.gl.ibi, ſubſtantiã.Ex qua
17 not.duo.¶ †Primò,q̃ iſta gl.videẽ velle,q̃ inuentarium fiat in iudicio
18 dic quomodo dixi.ſ.proxi.ver.¶ †Secundò no.quòd paupertas & di
uitiæ probantur pro motu iudicis.Similẽ habes gl.in auẽ.præterea.C.
vnde vir & vxor.de quo p Iaco.de Are.in.l.paupertas.ff.de excu. tut.
vbi videtur velle,quòd etiam poſſit probari per publicã famã.& vide
gloſſ.in.l.vbi adhuc.C.de iure dot.&.j.de ęqualita.do.§.illud.coll.vij.
19 ¶ †Not.glo.l.illa ſcriptura.in fi.q̃ videtur,ſecundũ Frã.accur. argu.l.
cum antiquitas.C.de teſta.niſi impediaẽ:quia quæ de nouo emergunt.
20 & c.vt.j.§.ſed neq;.ff.de interrog.actio.de ętate.§.ex cauſa.¶ †No.gloſſ.
interpoſitio eſt.ibi pro ſingulari.In caſu tñ requiruntur duo tabel. vt
probatur in tex.l.fina.§.ſin autem dubius.C.de iure deliberã.¶ Vltimò
circa hunc tex.ibi,& in nullo conſcios.vide quod not.glo.viij.q̃õ. iij.c.
Artaldus.cum qua gloſſ.concor.quod not.in.c.bonę.extra de ele.in gl.
& ſic eſſet.uide quod not.xx.q̃õ.ij.c.præſens.in glo.quæ incip.ſed qua
21 liter ¶ †Not.gl.ſ.trium.in fi.licet iſta vltima opin.videaẽ verior:tamen
ponit de tribus in authen.ſed cum teſtator.C.ad leg.falcid.cum dicit,ſi
quis ex his abſint,vel intereſſe nolint.¶ Not.glo.id eſt remotio.& ita
ponitur in tex.in auẽ.ſed cum teſtator,quæ hinc ſumitur.

SVMMARIVM.

1 *Falcidia dicitur inducta magis in fauorẽ teſtantis,quam cõtra eius uoluntatem*
2 *Teſtator quando præſumatur ignorare uires ſui patrimonij?*
3 *Legatarij in confectione inuentarij debent nominatim citari,ſi ſunt certi.*
4 *Forma inuentarij:quæ ſit,& qualiter fiat?*
5 *Inuentarium debet incipi à die mortis teſtatoris intra.xxx.dies.*
6 *Inuentarium,quòd ualeat,licet non ſit incœptum , nec perfectum intra ſexaginta dies à morte teſtatoris.*
7 *Inuentarium,quòd non uitietur licet ſignum crucis omittatur.*
8 *Inuentarium factum ab hærede,an proſit fideicommiſſario uniuerſali?*
9 *Fideicommiſſarius uniuerſalis,quod poßit facere inuentarium,ſi hæres non fecit,& ad quid ſibi proderit?*
10 *Hæres conficiens inuentarium,an poßit uti falcidia aduerſus creditores?*

Si enim.

1 Si enim. †¶ No.ex isto ver.quod falcidia dicit̃ esse in
ducta magis in fauorẽ testantis, ꝙ̃ cõtra eius
2 volũtatẽ:vt hic.ad idẽ.j.eo.ver.hæc autẽ.¶†Secũdò no.ꝙ te
a stator præsumit̃ ignorare vires sui patrimonij.[a] Pro cuius de-
claratione dic:quãdoq; loquimur in actibus moriẽtiũ:& tũc
præsumit̃ ignorare vires sui patrimonij:vt in ver.hoc aũt.in-
sti.qui manu.nõ pos.§.sinautẽ.arg.C.q test.face.pos.l.hac cõ
sultissima.§.at cũ humana.Quãdoq; loquimur in actibus vi-
uentiũ:& tũc aut qs habet bona ad ipsum de nouo ꝑuenta:&
præsumit̃ ignorare vires sui patrimonij: vt.l.q nondũ.C.de
hære.vendi.Aut qs habet bona ab antiquo peruenta:& tũc si
sunt immobilia,pręsumit̃ scire:vt.l.quisqs.C.de rescin.vendi.
Si verò sunt bona mobilia:& tũc si sunt pręsentia ꝑsumit̃ sci-
re:si sunt absentia præsumit̃ ignorare : vt.l.in fraudẽ.ff.q & à
qui.Illud quod dixi,ꝙ in actibus moriẽtiũ præsumit̃ ignora
re &c.est verum,nisi ex qualitate aliqd aliud pręsumi possit:
puta,qa testator prohibuit detrahi falcidiã:nec ex hoc videt̃
cessare error:& pręsumit̃ sciens.Ita intellige gl.aut̃.sed cũ te
stator.ver.nõ ignarus.¶ Quæro,quare est dictũ,ꝙ debẽt cita
ri legatarij.& idem dicit glos.in creditoribus:vt.s̃.in.§.illo.
3 ¶†Quæro,qualiter debẽt citari.Respõ.debẽt citari nomina
tim,si sunt certi:aliàs sufficit gñaliter mittere proclamãdo ꝑ
ciuitatẽ,secundũ Richar.malũ.vt.l.si eo tꝑe.C.de remis.pig.
b ¶ Vltimò,quęro,q̃ sit forma inuẽtarij?[b] gl.tangit ipsam.s̃.eo.
4 §.sancimus.ver.fiat igitur.†Et idẽ dicas,quòd forma est ista,
ꝙ ante oĩa manu hæredis fiat signũ crucis:citent̃ legatarij &
creditores:ꝙ veniãt tali die ad talẽ locũ ad videndũ inuenta-
rij confectionem:vt.s̃.eo.§.illo adiecto.& ibi no.&.C.de iure
delib.l.fin.§.sinautẽ dubius.C.ad.l.fal.aut̃.sed cũ testator.Et
citatio fiat nominatim,vel gñaliter:vt.s̃.dixi secũdũ Richar.
Hoc facto debet adhiberi vnus notarius,q inuẽtariũ cõficiat.
& ad cõfectionẽ inuentarij debẽt adhiberi duo testes,q hęre-
dem cognoscãt:vt in.d.§.sinautẽ dubius.Itẽ debent adhiberi
tres testes eiusdẽ ciuitatis locupletes,& bonę opinionis loco
legatariorũ,& creditorũ absentiũ,& in eorũ pręsentia debet
inuẽtariũ cõfici:vt.s̃.eo.tit.§.si verò absint.Hoc facto, debet
hęres se subscribere,si scribere scit.Si verò scribere nescit,vel
non põt:tũc debet adhiberi vnus alius notarius ad hoc tantũ.
s.ad subscribendũ pro hærede:vt in.d.§.sinautẽ dubius.in fi.
Et põt inuentariũ facere p se,vel ꝑ procurato.vt ibi dicit̃.Et
circa prædictã formã vide Spe.in tit.de instr.edi.§.fi.ver.hu
5 ius autẽ.†Et debet incipi istud inuentariũ à die hęreditatis in
tra.xxx.dies.& perfici intra alios sexaginta dies:vt.l.fi.§.sin
6 autem.C.de iure delib. ¶†Sed aduerte,ꝙ licet inuentarium
non sit incœptũ,& perfectũ intra alios sexaginta dies,nihilo
minus habebit beneficiũ inuẽtarij:vt no.doct.in.l.fi.§.si verò
postq̃.C.de iure delib.& vide etiã Cy.in ea.l.§.sinautem du-
7 bius.†¶ Itẽ licet illud signũ crucis omittat̃,nõ tamẽ inuenta-
c rium vitiat̃[c].cũ ista sit talis solẽnitas:cuius omissione nõ vitia-
tur.vt.l.j.in fi.ff.de ven.inspi.& no.in.d.§.sinautẽ dubi⁹.per
8 doc.& canonistas.in.c.Raynaldus.extrà de testa.¶†Quæro,
nunqd inuentariũ factũ ab hærede prosit fideicõ. vniuersali?
& videt̃ ꝙ non:qa hoc videt̃ fecisse hæres ex sua prouisione:
ergo nõ transit in fideic.per resti. per.l.si hæres pecuniã.ff.ad
Treb.l.si post constitutã.ff.de cõsti.pecu.dicit Iac.de bel.se-
cundũ Ant.de Rãpo.ꝙ beneficiũ inuẽtarij nõ trãsit in fideic.
ipso iure.sed per cessionẽ:qua facta illud beneficiũ proderit
fideicõmissario:vt.l.si hæres pecuniã.præalleg.arg.l.si mino-
9 ris.ff.de admi.tu.¶†Secũdò quæro:pone ꝙ hæres nõ fecit in
uentariũ:nunqd fideicõ.ex sua parte poterit facere?dicũt pręe
fati doc.ꝙ sic,cũ vniuersalis fideicõmissarius sit hæres in effe
ctu:vt.l.filiussa.§.fi.ff.quod cũ eo.&.l.postulante.ff.ad treb.
&.s̃.eo.§.inordinatũ.vbi dixi.Et proderit in hoc : qa interdũ
fideicõ.detrahit falcidiã:vt.l.j.§.inde Neratius.ff.ad Treb.vt
dixi plenè.s̃.eo.§.his igitur.Itẽ proderit,ne teneat̃ creditori-
bus,& legatarijs insolidũ:ad quæ tenet̃ secundũ distinctionẽ
no.in.l.ij.s̃.ad Treb.&.ff.ad trebel.l.j.§.fi.Istas quęstiones po
nit Ray.de forli.in repetitione,quã facit de.l.in ratione.§.ꝙ
vulgo.ff.ad leg.falci.Sed istas quęstiones ponit Spec.in ti.de
10 instru.edi.§.fi.ver.quid si hæres.¶†No.glo.cõtra legatarios,
an hæres faciens inuentariũ possit vti falcidia aduersus credi-
tores?dic vt in ea.Sed adde,quia glo.dicit,ꝙ p.l.scimus.C.de
iure delib.faciens inuentariũ,solum habebit hoc,ꝙ nõ tenea-
tur vltra vires hæreditatis.Dic quòd non est verũ : quia imò
etiam per illã.l.poterit vti beneficio falcidię,vt expressè di-
cit tex.in.l.scimus.§.& si præfatam.& no.ea.l.§.pe.in gl.quę
incipit,etiam aliter in litem.& vide quod bene in.d.gl.no.

SVMMARIVM.

1 *Hæres non conficiens inuentarium,tenetur creditoribus,& legatarijs de suo satisfacere.*
2 *Lex falcidia propriè nõ est inducta cõtra uoluntatem testatoris.*
3 *Filius non faciens inuentarium,an priuetur portione debita iure naturæ? & quid de portione iure institutionis?*
4 *Filius non conficiens inuentarium,an teneatur insolidum creditoribus, etiam ultra uires hæreditarias?*
5 *Hæres non faciens inuentarium, quod non priuetur Trebellianica.*
6 *Hæres,qui aliquid subtrahit de hæreditate,priuatur falcidia totius.*

1 Si vero non fecerit. ¶†Pro declaratione
huius.§.si verò nõ fe-
cerit.¶ No.ꝙ hæres nõ faciens inuentariũ,tenetur credito-
d ribus,& legatarijs de suo satisfacere.[d] ¶†Secũdò no.ĩ.§.hæc
2 aũt.ꝙ lex falcidia nõ est ꝓpriè inducta cõtra volũtatẽ testa
toris:sed cõtra errorẽ ipsius.Ad idẽ.s̃.ꝓximo.§.ver.si enim.
3 ¶†Quæro nũquid filius nõ faciẽs inuentariũ priuetur quar
ta debita iure naturæ?glo.hæc facit,ꝙ nõ.Idẽ no.C.de fidei
com.aut̃.hoc amplius.C.de iure deli.l.fi.§.sin verò postq̃.au
thẽt.sed cũ testator.C.eo.ti.& tacitè sentit gl.s̃.e.§.si qs autẽ
nõ implés.in gl.ipso iure.¶ Sed cõtra istã opi.op.nã cũ hæ-
res nõ faciẽs inuẽtariũ debeat grauari rebus ꝓprijs:vt hic di
citur:ergo multòmagis nõ licet detrahere debitã iure naturæ
& legata sunt diminuta ꝓpter detractionẽ legitimæ.Soluit
aũt de bonis ꝓprijs q̃ bona ꝓpria dicunt̃ plura propter le-
gitimã,quã habet.Sed Ia.de bel.tenet hic cõtrariũ, dicẽs:ꝙ
cũ filius nõ ꝑdat bonorũ debitũ subsidiũ propter nõ cõfectũ
inuẽtariũ:vt.s̃.dictũ est:nõ debet alter teneri vltra vires hęre
ditarias:ne ꝙ sibi vna via cõceditur:videlicet debitũ bonorũ
subsidium:retinere,alia via sibi deneget̃,quod esse nõ debet:
vt.l.scire.§.j.ff.de tut.& cu.da.ab his.& no.expressè p gl. in
l.fi.§.quod si post.C.de iur.deliberan.in glo.in litẽ.in fi.vbi
dicit,ꝙ sibi nõ præiudicat de debito bonorũ subsidio , quo
ad legata:licet interim nõ fiat inuẽtariũ.Et sic illa videtur ex-
pressè pro opi.Ia.Sed pręcedẽs opi. videt̃ verior,quã etiã vi
dent̃ tenere doc.C.ad le.fal.in aut̃.sed cũ testator.in.vij.qõ.
Nõ ob. ratio.Ia.qa nõ denegatur vna via quæ al's conceditur
quia filius qui detrahit debitũ bonorum subsidiũ,licet inuẽ-
tariũ non conficiat,cõsequitur ex hoc duplex commodum:
vnũ est,quia suum patrimonium intantum augetur , quanta
est legitima,quam detrahit.Secundum:quia legata non sol-
uit integra,prout facta sunt:sed soluit ista diminuta per de-
tractionem legitimæ:licet si ea sint diminuta debeat soluere
etiam de suo,si hæreditas non est soluendo. Sed si priuare-
tur legitima,solueret legata integrè , prout relicta sunt:&
suum patrimoniũ nõ esset auctũ ĩ aliquo,cũ nihil detraheret
Non ob.prædicta.l.fi.§.si verò postq̃. præalle. vbi videtur
dicere tex.ꝙ filius priuat̃ debita iure naturæ.Nã ibi loquit̃
nõ solum in extraneo hærede,sed in filio,dum dicit,adierunt
vel se immiscuerũt.Et sic patet,ꝙ etiã loquitur in filio immi
scente,& sic suo:vt insti.de hær.quali.& diffe.§.extraneis.&
tamẽ ibi dicitur,ꝙ nullius legis beneficio vtũtur:quia respõ
deo,ꝙ hæres nõ faciẽs inuentariũ,siue sit filius , siue nõ : vtit̃
beneficio illius.l.videlicet detractione debitę iure institutio
nis,quo bñficio vtitur faciens inuẽtariũ:vt.d.l.fi.§.& si præ-
fatã.& no.ea.l.§.ꝙ si post.sed vtitur detractiõe legitimę por
tionis:cũ nõ sit par ratio inter debitũ iure naturæ:& debitũ
iure institutionis.arg.l.fi.C.de codicil.& no.p glo.s̃.§.si quis
aũt nõ implens.in glo. Et ipso iure.Et ꝙ falcidiã debitã iure
institutionis perdat filius nõ faciẽs inuẽtariũ,sicut extraneus
videtur velle glo.in.l.fi.§.cũ igitur.C.de iure delib.referẽdo
glo.quæ inci.& legatarijs.in fi.ibi:sed hodiè &c.ad text.qui
etiã loquit̃ in suo:vt patet:quia adijt:vel se immiscuerit &c.
4 ¶†An aũt filius nõ faciẽs inuentariũ teneat̃ insolidũ credi-
toribus,etiam vltra vires hæreditarias:est tex.in.l. fi.§.cũ igi
tur.&.§.si verò postq̃.præalle.qui tex.etiam loquitur in fi-
5 lijs,& alijs suis.¶†Quæro an hæres nõ faciẽs inuentariũ pri
e uetur trebellianica?[e] Ia.de bel.disputauit hãc.q.hic.& tenuit
ꝙ nõ,per multas rationes:Idem tenuit Roffre.in ti.de Sena-
tuscõ.Tre.in.§.sed circa istũ.& istam.q.tangit Iac.de Are.in
l.cũ tale.§.j.ff.de condi.& demon.vbi illum tex.inducit in cõ
trariũ.& eandem opi.tenet Cy.in aut̃.sed cũ testator. in. viij.
q.quam facit ex dictis Richar.¶ Sed opi.Ia.de bel.putarem
veriorẽ.Ratio:quia non est nostrũ leges extendere:vt.l.si ve
rò.§.de viro.ff.solu.matri.Tamen quia legum correctio non
inducit̃,nisi in casu expresso:secundũ.l.ꝑcipimus.in fi.C.de
appel. ex idẽtitate rationis non inducitur legum correctio:
vt in aut̃.quas actiones.C.de sac.san.eccle.in glo.& not.in l.
tam is.§.j.de do.cau.mor. ¶ Quæro,quid addit hæc cõstitu-
6 tio illi.l.scimus.C.de iure delib.dic vt in gl.hoc facit.†& no.
etiam ibi:quia si hæres subtrahit aliquid,hodiè caret toto:
sed iure Codicis puniebatur in duplum:quod dic,vt dixi.s̃.
eodem.§.sancimus.

a ¶ Præsumit̃ ignorare vires sui patrimonij . Sępe enim vt Iustinianus ait,de facultat. suis plus sperant homines,quàm in eis sit.

b ¶ Inuentarij. De eius forma vide Firma.in suo aureo repertorio. ver.inuentariũ hęres facere tenetur. ver.ij.& in ver.hęres inuentarium.

c ¶ Vitiatur. Adde do.Alex.de Imo.in.l.iuris.§.si paciscar.de pact.& Spe.in titu.de instru.edi.§.fi.versi.in huius autẽ.vbi etiam vide Ioan.And.in addi.

d ¶ Satisfacere. vide ad hoc.d.Feli.in.c.cũ.M.ferrariẽsis.de consti.in xx.col.ver.hãc cõclusionem.

e ¶ Trebellianica. Adde istum cõsi.suo inci.dño Io.Ardizoni.et quod ibi dixi in apost.ad ipm postcasum summariũ.& dixi etiam in apo.ad ipsum cõs.ccxxxiiij.incipiẽ. bona Mattarelli.

SVMMARIVM.

1 *Testator hodie prohibet detractionem falcidiæ.*
2 *Filius ita priuatur portione sibi debita iure institutionis, sicut extraneus.*
3 *Testator an poßit prohibere trebellianicam?*
4 *Hæres qui non uult parere testator iubenti, non detrahi, si priuetur hæreditate: ut hic dicitur: an habeat hoc locum hæreditate non adita?*
5 *Testator qui scit uires sui patrimonij, si suum distribuit per legata, uidetur falcidiam prohibere.*
Tacita prohibitio falcidiæ, an sufficiat?

a
1 Sivero expreßsim. [a] † Nota circa hunc tex. ꝙ testator pōt prohibere
detractionē falcidiæ. ¶ Sed quæro, de quo hærede loquitur
hic? dic vt in glo. ibi: penitus extraneū. ¶ Sed aduerte: qa ista
gl. debet intelligi in portione de necessitate debita iure insti
2 tutionis: de qua loquit̃ tex. hic. Idē est in suo: qa † eadē rōne,
& eodē modo illa priuat̃ filius, quo extrane⁹. ar. l. fi. §. si verò
postq̃. palle. ꝙ pōt procedere, vbi duæ quartæ possunt de-
3 trahi: scdm ꝙ no. in. §. qs aūt. s̈. eo. ¶ † Quærit glo. an testator
b possit prohibere Trebellianicā [b]. & tene, ꝙ sic. & idē videtur
tenere gl. insti. de fideicō. hære. §. sed qa stipulationes. & Azo
in sum. hui⁹ ti. §. loquimur nūc. ¶ Sed cōtra. tenet gl. C. ad le.
fal. l. si vt allegas. & in aut̃. sed cū testator. in gl. olim, non sic.
Iac. de bel. tenuit disputādo, ꝙ trebellianicā quartā nō possit
prohibere testator p multas rōnes. Sed cōtrariū est secundū
Odof. Ia. de ra. & Pe. vt refert Cy. in. d. aut̃. sed cū testator. Et
ista vltima vr̃ verior. Nā lex videt̃ velle, ꝙ in qbus casib⁹ ces-
set falcidia: in eisdē cesset trebellianica: vt. l. Marcell⁹. §. quod
autē. ff. ad trebe. Quod intellige verū, qñ falcidia cessat rōne
ipsius testamēti: vel qa testamentū priuilegiatū: vel qa facta
est prohibitio à testatore: vt in qōne nostra: vt in. d. §. ꝙ aūt.
ibi: in testamēto militari. & si q sunt alij. Sed vbi falcidia ces-
saret propter delictū iam cōmissum p hæredē, nō aūt cessa-
ret rōne testamēti: tūc non habemus regulā dicentē in qb⁹ ca
sibus cesset falcidia propter delictū hæredis, cessat trebellia-
nica: & ecōuerso. & ita loquitur quod dixi. s̈. proxi. in. q. illa:
an hæres non faciens inuentariū pdat trebellianicā. ¶ Quęro
ergo: dixi ꝙ cōstitutio ista cōtra non implentē voluntatē de
functi, oīno habeat locū hæreditate adita. vt. s̈. c. §. semp igit̃.
4 & . j. ea. §. non autē. Sed quæro, hic dicitur. † ꝙ hæres qui non
vult parere testatori iubēti non detrahi, priuet̃ hęreditate. an
habeat ēt locum hæreditate non adita? dicit Iac. de bel. ꝙ sic.
Ex quo ipse no. hic casum specialē, ꝙ ēt hæreditate nō adita,
legata & fideicōmissa & libertates debent̃: & hoc defertur p
sonis enumeratis, in. §. si qs aūt non implens. s̈. eo. Et eos facit
hæredes lex hæreditate p hęredē scriptū non adita. & est spe
ciale in hoc casu, qñ testator prohibet falcidiam detrahi. Pro
hac opi. facit hic tex. dicit enim, vel si noluerit, subaudi pare-
re eū, q dicitur recedere ab hmōi institutione. ¶ Not. ꝙ dicit
institutione, nō dicit ab hęreditate. Et pro ista opi. vr̃ mihi, ꝙ
sit hodiè gl. ordi. sup ver. substitutio. quę dicit ꝙ substituti &
cohæredes admittūtur de iure cōi: ergo apparet, ꝙ hæredita-
te nō adita: vt. l. post aditā. cū si. C. de ipu. & alijs subst. aliâs
si esset adita hæreditas, substituti. & cohæredes nō admitterē
tur de iure cōi: sed hui⁹ legis ptāte: vt in. §. si verò institutio. s̈.
eo. & ꝙ no. in. d. l. post aditā. C. de fideius. aut̃. hoc amplius. ꝙ
5 tene bene mēti. ¶ † Vltimò q̃ro: an si testator expressè scit vi
res patrimonij, & suū distribuit p legata, videat̃ falcidiā phi
bere? & videtur ꝙ sic: qa lex falcidia est inducta cōtra errorē
testatoris: vt. s̈. eo. ver. hoc aūt. & ver. certū. Sed si testator sciē
ter hoc facit, vr̃ cessare falcidia: cū tunc contra errorē testato
ris prouidere nō possit. Pręter eà, cū testator nō iussit quartā
detrahi, tacitè vr̃ ea prohibuisse, cū distribuit patrimonium p
legata. l. Titia. & ibi no. ff. ad le. falc. Sed in cōtrariū videtur.
Nā hic vr̃ tex. signāter dicere, ꝙ expressè testator debeat p-
hibere: dū dicit si verò expressim &c. ꝙ nō sufficit tacita pro
hibitio. arg. l. expressa. ff. de reg. iur. & . l. nōnūq̃. de condi. &
demon. & in hac opi. videntur cōcordare oēs doc. ¶ Vltimò
vide glo. hodiè. hoc intellige in legatis ad pias causas: vt pro-
bat tex. in ea. alleg.

a ¶ Si vero expressim. Ad hui⁹ tex. materiā vide Angel. sing. in. l. ij. C. qñ & qb. quar. ps de. lib. xij. in lect. sua. & Ludo. in. l. Marcellus. ad tre. & Pau. de cast. in cōsi. clxviij. & Ol. in consi. cxlvj.

b ¶ Trebellianicā. Tu vide de hoc Bal. in. l. filiū quē. nu. 40. ver. demū. q̃ro. & quod ibi posui in addit. ad ipm in ver. possit prohiberi. s̈. fami. ercis. Pau. de cast. cōsi. clxv. inci. visa facti narratione. & plenissimè per Alex. consi. lxvij. volu. j.

SVMMARIVM.

1 *Hæres, qui scienter soluit legatum, quod insolidum non tenebatur soluere: an in alijs sibi præiudicet? & nu. 4. & 5.*
2 *Factum omnium legatariorum, quòd censeatur unum.*
3 *Agnoscens uoluntatem defuncti, non potest postea pœnitere quo ad id, quod agnouit.*

Non autem. ¶ Hæres substantiā defuncti subtili
ter agnoscens, integraliter psoluens,
oībus alijs insolidū soluere cōpellitur, pœnitētia & inconstā
tia repulsa: nisi aliqd inopinabile emergat dānū tpe instantię
causæ, & solutioni statuto: his obtinētibus, & in oī vltima vo
luntate: & in oibus psonis exceptis minoribus ętate. h. d. vsq;
ad fi. tex. ¶ In tex. ibi: hæredis sequētis, scilicet testatoris vo-
luntatē. s. si qbusdam soluat integra legata: & ab alijs quibus
1 non soluit, velit detrahere falcidiā. ¶ † Opp. de. l. non dubiū.
§. fi. cum glo. C. de testa. vbi soluens vnum legatum scienter:
ꝙ insolidū soluere non tenebatur: in alijs sibi nō pręiudicat.
Solu. aut loquimur in dispositione nō solēni: & loquitur lex
cōtraria. aut in solēni: & isto casu: si hæres est grauatus: & sol
uit vnum legatū insolidum, cogitur alijs satisfacere. Ita no. in
l. contraria. & in authē. sed cū testator. C. ad le. fal. & in. l. ij. C.
de fideicōmis. Nec ob. l. fi. C. ne vxor pro ma. qa ibi maritus
non tenebatur saltē: naturaliter. Ita no. in. d. l. contraria. vbi tā
gitur. & in auth. sed cum testator. ¶ Secūdò opp. & videtur,
ꝙ hæres soluens vnū legatū non pręiudicet sibi in alijs. ar. l.
quod de bonis. §. non idcirco. ff. eo. Sol. vt hic. & in. l. contra-
ria no. No. gl. imò videtur. in fi. & no. in. l. contraria. & in au-
then. sed cum testator. ¶ Sed aduerte in eo, quod glo. dicit: ꝙ
ibi erant plures res legatę vni: & vna erat res soluta. Itaq; in-
tegraliter legatum non erat solutū. Intellige hoc: quādo plu-
res res erant legatæ sub noīe collectiuo: & sic vnū erat lega-
tum: vt. l. si ex toto. §. fi. & quod ibi no. de leg. j. & quod not.
in. l. scire debemus. ff. de ver. ob. Secus si simpliciter res essent
legatæ noīatim relictæ: qa tot essent legata: quot res: Vt. l. ij.
ff. de leg. ij. Vnde soluendo vnā rē, videtur soluisse integrum
legatū. & sic sibi p̄iudicasset: vt hic. Et hāc opi. puto probari
p tex. & gl. in. l. quod de bonis. §. non idcirco. ff. ad leg. fal. in-
telligendo illū tex. ꝙ oīa legata fuerūt facta eidē legatario. Et
gl. dicit, quòd soluēdo sciēter, p̄iudicat hodiè in cæteris alijs
legatis: sic quādo eidē psonę sunt relicta plura legata soluēdo
vnū insolidū p̄iudicat in alijs. Et sine dubio verū est. nā si prę
iudicat sibi quo ad alios legatarios, vt hic: multò magis debet
pręiudicare in cæteris legatis quo ad eū, cui soluit. ¶ Not. gl.
2 aliâs retentioni. ibi. C. de duo. re. l. fi. † No. gl. hāc in eo: quod
dicit, oīum legatariorum vnū factū esse videtur. & tene eam
menti. Et ista pōt esse vna ratio: & alia ratio: qa soluēdo vnū
legatū scienter: approbat voluntatem defuncti: vnde nō pōt
postea bonæ voluntatis pœnitere: vt hic & in text. dicitur.
¶ No. gl. j. Imperatorē. ibi, vt. l. fi. Media opi. videtur verior.
3 † quod istas cōstitutiones nō habemus: qa secundū leg. Cod.
soluens legata insolidū vni, non p̄iudicat in alijs: vt. l. in impo
nēda. C. eod. sed bene habemus p leg. Cod. ꝙ si quis agnoscat
voluntatē defuncti scienter, non pōt posteà pœnitere quo ad
id, quod agnouit. & ista loquitur. l. hic allega. in. j. & . ij. expo
4 sitione. ¶ † No. glo. vlt. ibi accepisse se pro eo, quod est debi
tum ibi, quod cesset &c. Quod est verū, quando legatū est in
quātitate, vel specie: & pars soluit pro diuiso: sed quādo sol-
uitur pro indiuiso: tunc cessat ista rō pręsumptionis sic rece-
ptæ: qa non est reperire particulā, in qua nō habet qlibet suā
portionē: & hæres & legatarius. Quid ergo tūc fiet? dic quòd
tex. iste loqtur, quādo legatū est solutū integrū: quo casu est
pręsumptio quòd hæres voluerit seruare in oībus defun. vo
luntatē, & piè agere circa oēs. Tunc enim non pōt ad priora
pœnitere, vt hic. Sed vbi nō soluitur legatum integrum: tunc
non est ista pręsumptio: stabitur tunc ergo. l. si ex pluribus.
ij. responso. ff. eo. Nec potest saltem in reliqua, parte indiuisa
5 falcidiā retinere per doli excep. ¶ † Quęro, hic dicitur, quòd
hæres soluēs scienter vnū legatū integrū p̄iudicat sibi quo ad
alios legatarios. sed pone, quòd soluit legatū integrū vni, di-
cendo: quòd hoc faciebat gratia ipsius legatarij, qui erat suus
amicus: an tenebitur alijs ad integrū legatū satisfacere? Iac. de
bel. ꝙ non: qa hic tex. debet intelligi, quādo hæres sciens hoc
non sufficere sciēter, & simpliciter soluit integrum legatum:
secus quādo expressit, ꝙ faciebat gratia legatarij: qa in incer-
tis, nō certis * loc⁹ est cōiec. &c. * vt. l. cōtinu⁹. §. cū ita. de ver.
ob. & ibi incautè. &c. Idem in summa huius ti. per Azo.

SVMMARIVM.

1 *Quæstio emergens ex ultima uoluntate, non debet annum transcendere, à die litis contestatæ.*
2 *Annus, qui datur ad soluendum legata per testatorem currit post aditam hæreditatem.*
3 *Verbum relinquo, quando trahatur ad institutionem.*
4 *Tempus omne regulariter est continuum, nisi sit utile.*

1 Illud quoque. † No. qualiter ex vltima volūtate
emergēte quęstiōe, nō debet tran-
2 scēdere tp̄s anni: q ann⁹ cōputat̃ ex die litis cōte. ¶ † Secūdò
no. ꝙ ann⁹, q dat̃ solutioni relictorū p testōrē currit post hęre
ditatē aditā. & administrationē secutā, & sic est hic exp̄ssū, ꝙ
cōstitutio de qua loquit̃. §. si qs autē nō implēs. s̈. eo. habet lo
cū in hæreditate adita. ad idē. s̈. eo. §. semper igit̃, & ibi dixi.

¶ Tertio

3 ¶Tertiò† no.tex.ibi:cadat relictis,ꝙ verbũ relinquo trahi-
a tur ad institutionẽ.[a] Ad idẽ.s̃.eo.§.& hęc quidẽ.& ibi dixi.&
4 no.gl.puta:ibi annum.†Pro ista gl.facit,ꝙ omne tẽpus est cõ
tinuum,nisi sit vtile.ita no.ff.de diuer.& temp.pręscri.in sum
ma illius tit.per Azo.in summa.C.de anna.excep.circa med.
per Cy.in.l.cum proponas.C.de ędil.act.no.gl.per quãdam.
in fi.Adde quod no.in.§.si quis autẽ non implens.s̃.eo.C.de
fideius.auť.hoc amplius.vbi per doc.¶No.gl.hic annus.ibi:
contra eum plus,quia cũ hæres sit priuatus omni commodo
ex eo,ꝙ non obediuit defuncto:& alius hæres esse incipiat:
vt.s̃.eo.§.in omnibus.amplius legatũ soluere nõ cogitur &c.

SVMMARIVM.

1 *Tempus quod datur ad inuentarium cõficiendum:an currat minori?quod sic,licet restituatur.*
2 *Minor succedens maiori,qui tenebatur facere inuentarium,si non fecit ipse minor,an teneatur pœna huius legis:& detur restitutio?*
3 *Priuilegio suo,contra pœnam commissam ob non factum unius hæredis, quando cohæres utatur.*
4 *Præscriptio statutaria,an currat contra minorem?*
5 *Minori erranti in iure ciuili:an succurratur ipso iure?*

1 Pupillis.†¶Quæro,vtrum tẽpus, quod datur ad cõ
ficiendũ inuentariũ currat minori?glo.dicit
ꝙ sic:sed restituiť per hunc.§.& ita no.gl.per hunc text.in.l.
auxilium.ff.de mino.in fi.Ita autẽ no.doc.in.l.fi.§.sin autẽ du
bius.C.de iure delib.in.v.q.sic secundũ hoc hic.§.loquiť ge-
neraliter,& comprehendit vtrãq; partem huius cõstitutionis
2 ¶†Sed hic quæro,pone ꝙ minor succedit hæredi,qui est ma
ior:quia assis hæres extitit:an teneať ad pœnã huius legis?&
videť ꝙ sic:qa ex cõtractu,vel quasi defuncti teneť:& sic non
debet restitui:vt.l.AEmilius.ff.de mino.& ff.ex qui.cau.in
pos.ea.l.apud Iulianũ.§.j.Sed dic,ꝙ si maior,cuius minor est
hæres,fuit admonitus:& tũc minor nõ restituiť:vt in legibus
cõtrarijs:nisi in personã ipsius maioris annus fuit elapsus: vt
l.cũ filius.§.in hac.ff.de ver.ob.Si verò ipse minor fuit admo
nitus:tunc eo casu ad pœnam teneť:sed habet duplex reme-
diũ,vt hic.Et facit quod no.in.d.§.in hac.ad idẽ.ff.de distrac.
pig.l.si creditor.§.illud.&.C.de resti.mili.l.si cũ militaribus.
3 & quod ibi no.in.ij.gl.quod tene mẽti†Sic etiã dicimus,cum
aliâs stipulatio cõmittitur cõtra hæredẽ:& queriť,an cohęres
possit vti suo priuilegio qa aut stipulatio committiť propter
factum cohæredis:& hæres vtiť suo priuilegio:vt.d.§.in hac.
Aut propter factũ aliorũ:& tunc si nihil est gestũ cũ hærede;
tũc nõ vtiť heres suo priuilegio:vt.l.j.&.ij.C.si aduer.vẽ.pig.
Aut est gestũ cũ hærede:puta,qa fuit interpellatus:& tũc hę-
res vtiť priuilegio suo:qa tunc diciť cõmitti ex facto ipsius hę
redis:vt no.in.d.l.si cũ militaribus.& facit quod no.in.d.§.in
hac.facit etiã quod not.doc.in auť.quas actiones.in.v.q.C.de
4 sac.san.eccle.¶†Quęro:an sicut in casibus hic positis,currit
pręscriptio cõtra minorẽ:ita currat præscriptio statutaria?de
hoc dic,vt no.Innocẽ.in.c.constitutus.extra de in integ.resti.
5 ¶Nota,qa hic diciť,†ꝙ minor incidit in pœnã legalẽ, licet ei
succurrať.pro quo facit.l.Imperatores.ff.de pub.ff.de min.
l.in causę.la.j.§.pe.Dic hoc est verũ,vbi minor errat in iure ci
uili:& ius ciuile spernit:secus vbi spernit ius naturale:qa tunc
maiori.xviij.annorũ nõ succurriť:vt.j.vt cũ de appel.cog.§.
si vnum de prædictis.Sed cõtra prædicta facit fortiter.C.de
spon.l.fi.in princ.vbi minor in pœna legali ipso iure excusať
quod est cõtra gl.sed non firmat.Sed veritas est,vt ibi dicunt
doc.ꝙ ibi est speciale;& ꝙ ibi minor ipso iure iuuať:sicut alˀs
minor ętas excusat aliqñ ipo iure à delicto.l.fi.C.si aduer.deli.

SVMMARIVM.

1 *Patronus non faciens inuentarium,non priuatur legitima portione.*
Filius non conficiens inuentariũ,nõ priuatur portione debita iure naturæ.
2 *Succeßiones libertorum,& ingenuorum,an æquiparentur?*
3 *Agnati & cognati,quod hodie succedant usque ad decimum gradum.*
4 *Lex falcidia,quod hodie habeat locum in testamento militis.*
5 *Ecclesia & hospitale,quod hodie subiaceant pœnis huius constitutionis.*

1 Non autem.†¶No.ex isto.§.intelligẽdo ipsum
generaliter,& restringendo ipsum
ad vtrãq; cõstitutionẽ:prout videť referre p̃dictus.§.ꝙ patro
nus nõ faciẽs inuẽtariũ nõ priuať legitima portiõe:ergo mul-
tò minus filius priuatur debito iure naturę:vt no.in.§.si verò
2 nõ fecerit.s̃.eo.¶†Secũdò no.ꝙ successiones libertorũ & in-
genuorũ ęquiparanť,& dic vt no.insti.de succes.lib.§.multis.
3 &.§.fi.¶†Sed aduerte ad id,quod dicit gl.hic,quę incipit:&
æquabimus:ꝙ agnati succedũt vsq; ad decimũ gradũ:sed co-
gnati vsq; ad sextũ.qa hoc hodiè nõ est verũ:qa tam agnati q̃
cognati hodie pariter succedũt vsq; ad decimũ gradũ : vt no.
insti.de succes.cogna.§.fi.& auť.in successione.C.de suis & le-
gi.&.j.de hære.quæ ab intest.§.si igiť.ver.illud palã.¶In gl.
vt miles.ibi,l.fi.Idẽ no.ꝙ hic:& in ea.gl.ibi:fecit inuentariũ.
4 ¶†No.ex isto,ꝙ hodiè in testamẽto militari habet locũ lex
falcidia.& istã opi.tenent doc.C.eo.l.testamẽto.& Dy.in.l.j
5 §.in filij.ff.ad Trebel.vbi ipse hãc gl.approbat. ¶†Vltimò.
no.ibi:siue sacerdoti.hic videť casus,ꝙ hospitale,vel ecclesia
subiacẽt pœnis huius cõstitutionis.quod ꝑpetuò tene mẽti.

De non eligendo secundo nubẽtes mulieres,& alienatione,& lucro ante nuptias donationis, & de successoribus earum filiis suis. Rubrica.

¶Dictũ est.s̃.de hęredũ obediẽtia,& successione,q̃ fit inobe-
diẽtibus:ideò sequẽti ordine:qa ibi tractať de successiõe ino-
bediẽtiũ poniť hic de successione mr̃is. & habet hæc ru .tres
ptes.Prima loquiť de electione prohibita.Secũda de aliena-
tioe añ nup.dõa.Tertia,de successiõe matris & auiæ.Et pría
pars expediť vsq; ad.§.hoc aũt.Secũda vsq; ad.§.cũ igiť.Ter
tia vsq; ad.§.aliud verò,postea vsq; ad fi.& dic,vt in glo.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditas adita per hæredẽ,nõ dicitur amplius testatoris,sed hæredis bõa.*
2 *Stipulatio,si concipitur sub duabus cõtrarijs conditionibus:adueniente prima,non potest stipulatio alia conditione cõmitti.*
3 *Pactum cõmissum uno casu,quando poßet ex alio cõmitti?*
4 *Iura de lucris dotalibus,& donationibus ante nuptialibus loquentia:magis uoluntaria,quàm rationabilia sunt.*
5 *Vxor transiens ad secundas nuptias,quando priuetur proprietate donationis ante nuptialis:ubi ponit quinq; iura.*
6 *Iura loquentia de matre,secundo nubente,quod habeat locum etiam in patre secundo nubente.*
7 *Mater,quãdo proprietas donationis defertur ad filios per transitũ ad secunda uota:quod poßit eligere unum ex filijs,& sibi prouidere.*

Et ante nos.¶Istud prĩcipium vsq; ad
§.hoc aũt.hẽt plures ptes.
Primò poniť principalis ĩtẽtio Iustiniani:& qua
remotus fuit ad hãc cõstitutionẽ componendam.
Secũdò poniť thema, & quæstio prima:& allegatio filiæ:&
allegatio matris.Tertiò põiť secũda qõ resultãs ex dicto the-
mate.& circa eã,vnã allegat pro matre :aliã pro filia : & po-
stea tres allegationes ponit pro matre cõtra filiã.Quartò po
niť solutio prinę qõnis:& ꝓhibitio alienatiõis.Secunda ibi:
Gregoria.Tertia in.§.& nõ solũ.Quarta ĩ.§.hoc nos.Et bre
uiter.h.d.Mater nõ succedit filio in lucro ante nuptialis do
nationis,filio supstite:& liberorũ electio, vt in dicto lucro,
est matri ꝓhibita.h.d.¶No.ĩ ver.verũ mater.in tex.ibi.sed
1 ꝑmistã iam rebus &c.† pro eo, ꝙ habes in.l.sed si plures.§.si
filio.ff.de vulg.& pu.Ad idẽ.l.fi.C.de inoffi.test.Hęc tñ alle
gatio matris,quã hic facit,tolliť ꝑ tex.j.eo.ver.ante nuptiali.
¶Secũdò no.tex.in.§.filia verò.ibi:ipsa esset dña.pro eo,ꝙ
dicã.j.eo.§.cũ ergo.¶Op.ad fi.huiˀ prin.ver.si verò &c.hic
innuiť,ꝙ fuerint interposita duo pacta.Primũ de lucrãdo to
tũ in casu existentiũ liberorũ.Secundũ de lucrãdo ptẽ in ca- a
su nõ existẽtiũ liberorũ:& vtrũq; pactũ sortiri effectũ:vt hic
diciť.Sed cõtra ista fuerũt duo pacta diuersa& cõtraria:ergo
vnũ habẽdo effectũ:aliud vigorẽ habere nõ põt.Nã lex dicit:
2 †ꝙ si stipulatio cõcipitur sub duabus cõditionibus cõtrarijs
aduenięte prima,nõ põt stipulatio alia cõditione cõmitti:vt
l.si ita qs stipuletur.de ver.ob.&.l.si plures.ff.de cõdi.insti.&
l.si ita fuerit.in prin.de manu.test.cũ si.Ergo in proposito,si
pactũ est cõmissum ex prima cõuẽtione, seu ex primo casu,
nõ põt ex alio cõmitti.Huius cõtrarij timore dicũt qdam, ꝙ
hic fuerũt duo pacta,quorũ vnũ fuit in casu existẽtiũ filiorũ
3 & aliud in casu nõ existẽtiũ.† Vñ vno pacto cõmisso ex vno
casu,adhuc põt cõmitti ex alio referẽdo nos ad diuersa tpa.
Nã primũ pactũ,ꝙ est in casu existẽtiũ liberorũ statim solu.
ma.cõmittitur existẽtibus filijs post mortẽ patris. Sed secun
do casu,q est in casu nõ existẽtiũ liberorũ: cõmittiť postea li
beris nõ existẽtibus ante mortẽ matris.Et sic nõ est aliqua cõ
trarietas:sed in legibˀ contrarijs fuit vna stipulatio,q̃ habuit
in se duas cõditiones,q̃ semp,si est in vnũ casum cõmissa , nõ
põt in aliũ cõmitti.Ista so.non vr̃ vera:qa intelligiť in vtroq;
pacto,de cõditione relata ad tp̃s matrimonij soluti.Et posi-
to,ꝙ sint duo pacta sub duabus cõditionibus contrarijs,q̃ tñ
referunť ad idẽ tp̃s facta cõmissione ex vna,ĩpossibile est cõ
mitti ex alia:qa posito vno de contrarijs,remouetur reliquũ
&c.Quare alij dicũt,ꝙ contraria loquũtur in alijs casibus.sed
hic est aliud.Et quare hic aliud sit,sufficit pro ratione volun
4 tas.Dicũtur † enim ista iura esse volũtaria.non habẽtia aliquã
rationẽ.Ita no.glo.j.de nup.§.quoniam infirmas.in fi.glo.&

a ¶Institutionẽ.Et ibidẽ vide quæ ad hoc dixi ĩ apostil. Adde Gul.de cu. ĩ.l.j.nu.4.& quod ibi posui in apo. ad istum.in versi. verbũ relinquo. C.de sacrosan. ec. Bal.in.l. captatorias.C.de test.mi. & dixi post istũ consi.lxiij.incipi. quamuis maximè doctores.

ista fuit opi.oĩum,& tangit in aut.sed & si qs.C.de sec.nupt.
Alij dicũt,ꝙ primũ pactũ cõmittit ex vi pacti,& ex vna vir
tute:sed scđm pactũ cõmittit magis ex vi leg. ꝗ ex vi pacti.ita
no.in.l.cũ querebat.ff.iudi.sol.& tãgitur in.d.aut.sed & si qs.
¶ Ista sol.est multũ amica solutiõi superiori:& quasi vna &
eadẽ.Sed aduerte,ista sol.ĩnuit ꝙ cũ ex vi legis scđm pactũ
cõmittatur:ꝙ agit ad hoc cõdictione ex hac.l.Sed Ia.de are.
hãc reprehẽdit dicẽs,ꝙ agit ex ipso scđo pacto:& tamẽ ipsũ
scđm pactũ hẽt vim ab ipsa leg.q̃ lex hẽt aliquã rõnẽ motiuã
cõfitetur tñ ipse,ꝙ nõ est rõ, ꝓpter quã fit de necessitate, ꝙ
sic oporteat esse:sed rõ est motiua:q̃ mouet Imperatorem ad
ad sic faciẽdũ in casu isto.& inde nõ inducit idẽ lex ĩter alios
extraneos,q nõ essent:vir & vxor ĩter se,sic paciscẽtes.Et rõ
ista motiua est talis.Nã Imperator primò inducit legẽ,quam
statuit,ꝙ mulier mortuis oĩbus filijs possit lucrari ex secũdo
pacto:vt.j.in.§.hoc aũt.Sed si mulier lucraret ex primo to-
tam donationẽ,quãtũ ad proprietatẽ:quæ sua erat:& sic gra
uauit eã intuitu filiorũ.ꝙ apparet,ꝙ si nõ essent filij ex prĩo
matrimonio,mulier esset ĩpunita:vt.C.de nup.l.hac edicta-
li.&.§.qa igit.j.de nup.&.§.si verò expectet.in prin.vñ mor
tuis liberis,cessat rõ legis.s.dilectio & fauor filiorũ.& est re-
dacta cã ad non cãm.Et ideo lex,q̃ ipsam grauauit,exonerat
eã concedẽdo ei,vt liberet ex secundo pacto.Ista rõ tollit ex
§.qm̃ infirmas.j.de nup.col.iiij.& sic Iac.de are.cõcedit con
trariũ inter alios paciscentes.sed inter virũ & vxorẽ hẽt locũ
dispositio hui⁹.§.qm̃ ĩfirmas, ꝓpter rõnẽ,quã dixi.ita tãgit
5 do.Ia.in aut.sed & si quis.¶ † Op.hic ĩnuit,ꝙ mulier secũdò
nubẽs,non amittat proprietatẽ.Sed cõtra.j.ne virũ,ꝙ ex do
te.§.j.Glo.sol.in fi.sũi.Sed istã gl.declarãdo sic:distĩgue qua
tuor,vel qnq̃ iura.Primũ fuit ius Codicis,quo iure p secun-
das nuptias proprietatẽ donationis nõ pdebat:sed liberis ser
uare tenebat:vt.l.fœminæ.in prin.C.de secũ.nup. secundum
vnã opi.ibi no.sed scđm aliã ibi nõ pdebat,& habebat solũ-
modo vsumfructũ.q̃ opi.fuit gl.j.de nup.§.si verò expectet.
& ibi dicã.Secundũ ius est huius cõstitutionis,scđm quã p se
cũdas nuptias proprietatẽ donationis amittit:& in oĩbus fi-
lijs p̄mortuis scđm pactũ nõ existẽtiũ filiorũ vigorẽ assumit,
& nõ aliter:vt hic in.§.prospeximus.&.j.eo.§.hoc aũt.Ter-
tiũ ius est.j.de nup.§.si verò expectet.&.§.seq.&.§.qm̃ ĩfir
mas.Et hoc tertiũ ius cõcordat cũ iure istius cõstitutiõis pro
parte:qa hic & ibi,p secũdas nuptias proprietatẽ donationis
amittit.Sed discordat ĩ pte:qa scđm hãc cõstitutionẽ ad hoc,
vt scđm pactũ nõ existentiũ filiorũ vigorẽ assumat, oportet,
ꝙ oẽs filij p̄moriant matri:sed scđm illã cõstitutionẽ sufficit,
ꝙ vnus sit mortuus.Quartũ ius est.j.ne virũ,ꝙ ex dote.§.j.&
illud corrigit oĩa iura prędicta:qa nubat mulier secundò,vel
non,proprietatẽ seruet filijs.Quintũ ius est.j.vt fratrũ filij.§.
quia verò mulieres.co.ix.& illud ius corrigit pro pte oĩa prę
dicta iura:videlicet,ꝙ ꝓ virili pte admittat mater cũ filijs ad
6 proprietatẽ,si ad secũdas nuptias nõ puenerit.† & oĩa p̄dicta
quæ habẽt locũ in donatiõe propter nuptias.vt dictũ est:ha
bẽt etiã locũ in donatione,quã lucrat vir:& sic habet locum
etiã in patre & in matre secũdò nubẽtibus:vt.j.§. quia verò.
§.colligẽtes.&.§.si verò.j.de nup.§.qm̃ infirmas,& ibi no.&
j.ne virũ,ꝙ ex dote.§.j.coll.vij.& in.d.§.qa verò mulieres.j.
vt fratrũ filij.colla.ix.¶ Vltimò gl.circa hũc.§.distĩguit mul
tũ clarè.& circa eã adde:ꝙ dixi in p̄cedẽti cõtrario:& ꝙ not.
gl.in aut.sed & si qs.C.de secũ.nup.& in.d.§.qm̃ infirmas.in
7 glo.iij.& habetis gl.perfectã.¶ † No.gl.quę inci.C.de secun.
nup.ibi p hanc.sed lex contraria loquitur,quãdo proprietas
donationis defertur per transitũ ad secũda vota:an possit eli
gere vnum ex filijs,& sibi prouidere de dicta donatione. &
ibi tex.dicit ꝙ sic:nec hoc reperitur correctum:licet glo.ibi
dubitet.hic verò loquitur,an mater quæ facit iniuriam filijs
primi mariti,per transitum ad secunda vota, vt hic dicitur:
possit prouidere vni ex filijs,quibus fecit iniuriam magis,ꝗ
prouideat alij:& dicitur ꝙ non.& ista est vera solutio.

SVMMARIVM.

1 *Mater transiens ad secunda uota succedit ex testamento filio in proprie te,si nullus alius filius supersit.*
2 *Et an abintestatò etiam succedat? ꝗ sic.nume.3.*
Res subiectæ restitutioni alienari non possunt.
4 *Alienatio facta in casu huius.§.q. stet in suspenso.*
Ius de præsenti,quando stare poßit in suspenso?
5 *Mater in casu huius.§.non expectat mortem filij:sed lex ipsa.*
6 *Casus fortuitus,quando expectari debeat?*

Hoc autem. ¶ Alienatio facta à matre de lucro
donationis ante nuptias,ea secundò
nupta,est in suspenso:& ea moriẽte supstitibus filijs euacuat
totũ, filijs verò ante matrẽ mortuis existentibus filijs confir
matur nõ in totũ,sed ex parte nõ existẽtiũ filiorũ:aliâs si ipsa
mater filijs in totũ successerit:alienatio in totũ confirmat.&
his pariter obtinẽtibus in patre & in matre.h.d.vsq̃ ad.§.cũ
1 igit.¶ † No.tex.ibi,vel si mater sola:&c.nã hic videt text.ꝙ
mater trãsiens ad secũda vota succedit filio in proprietate:si
nullus alius filius frater defuncti superest. hic in.§.cũ igitur.
ver.nequaq̃.ibi,etiã succẽdẽs.Etia sic videt velle.l.fœminæ.
in fi.C.de secũ.nup.q̃ dicit,ꝙ mater transiẽs ad secunda vota,
proprietate bonorũ filij nõ priuat,nullo alio filio superstite:
nec est correcta:licet cõtra no.vt malè.in aut.ex testamento.
C.eo.ti.in glo.sup ver.filij.qui dicit,quẽ solũ habet. Sed ego
intelligo hunc tex.& similes,vbi mater succederet filio ex te
sta.quo casu succedit indistinctè in proprietate.§.si igitur.&
2 in.§.hinc nos.j.de nupt.col.iiij.Sed vtrũ,† ꝙ hic loquit, etiã
habeat locum,quãdo ab intestato mater filio succedit?& hoc
sentit gl.super.§.proxi.ver.si verò.sup ver.lege.& probatur
per tex.in.§.proxi.cũ igitur.ver.nequaq̃:ibi,aut ẽt succedẽs
cũ sua gl.referendo illũ tex.ad.q.propositã,secundũ quam fi
lius cõdito testamẽto decedit.vsq; ibi:si verò intestatus.Secũ
dò,ꝙ est,quando decedit intestatus vsq; ad.§.colligent.& sic
ver.s.alleg.loquitur,quãdo mater sola succedit ab intestatò
filio:quia nullus alius filius frater defuncti superest.pro hoc
etiam facit,ꝙ ponitur in tex.in.§.optimũ.ver.alioquin.Nec
ob.prædictus.§.hinc nos.pręal.vnde sumitur.d.aut.ex testa
mento.vbi dicit:ꝙ in paternis mater nõ succedit filio, etiam
in vsufructu:qa loquit quãdo alij fratres defuncti supererãt,
Prętereà,hoc probatur:quia video,ꝙ lucrũ donatio.propter
nuptias mater non perdit quo ad proprietatẽ: vbi mater nõ
habet filios.j.de nupt.§.si igitur.&.§.si verò expectet. ergo
quãdo succedit vnico suo filio,nõ debet priuari proprietate
etiã in paternis,cũ nõ supersit alius filius,defuncti frater, cu-
3 ius gratia ipsa proprietate priuari debet.¶ † Secundò not.ꝙ
res subiectæ restitutioni,à lege sunt prohibitæ alienari: sicut
4 illæ q̃ sunt subiectæ restitutiõi ab hoĩe.¶ † Tertiò no.ꝙ ista
alienatio est in suspẽso.Ad ꝙ facit,ꝙ habes in.l.sed & si quis.
§.j,ff.de vsufru.insti.qb.mod.ius pat.po.sol.§.si ab hostibus.
Nec obst,quòd dicit,ꝙ nullũ ius põt esse in pendenti:vt.ff.si
cer.pe.l.cũ ad præsens.&.l.seq.quia verũ est,ꝙ inspecto statu
p̄senti,nihil est in pendenti:vt in cõtrario.Sed inspecto futu-
ro euentu,bñ dicit aliquid,quod est pręsens in pendente: vt
hic.concor.s.alle.ita no.ex doc.in.l.fi.C.de sen. pas. ¶ Opp.
5 & videtur,† ꝙ mater mortẽ filij non debet expectare, cuius
contrariũ dicitur hic:vt.l.cum tale.in prin.ff.de condi. & de.
Solu.mater non expectat,nec expectare debet mortem filij:
6 vt ibi sed lex sic:vt hic.¶ Secũdo op. † ꝙ iste casus fortuitus
& euentus nullo modo debet expectari:vt.l.Iul.ff.qui & à q.
Sol.de hoc dic,vt no.Dy.in.l.inter stipulantem.§.sacram.ff.
de verb.ob.per Cy.C.cõmunia de leg.l.fi.§.si autem sub cõ
ditione.tangit glo.in.l.diuortio.ff.de nego.gest.

SVMMARIVM.

1 *Mulier transiens ad secunda uota dicitur castè uiuere.*
Legatum factum uxori,donec castè uixerit:quod ei debeatur transeundo ad secunda uota:nisi cõmunis usus aliter se habeat.
2 *Cõmunis usus loquendi,quod probari debeat quãdo quis in eo se fundat.*
3 *Ius disponẽs,& quod seruatur in patre transeunte ad secunda uota, habet locũ etiã in matre tam rõne lucri dotis,quã donationis ante nuptias.*
4 *Allegare titulum sufficit,ubi lex ipsa non allegatur.*
5 *Ingratitudo repellit fratrem à succeßione abintestato.*
6 *Mater transeundo ad secunda uota,an succedat filio indistinctè? & ibi recitat quatuor iura.*
7 *Hæc constitutio,corrigit.l.fœminæ.C.de secun.nup.*
8 *Per dispositionem.§.hinc nos.j.de nupt.hodie reditur ad distinctionem.l. mater.C.ad Tertul.quantum ad succeßionem abintestato: ut distinguantur bona paterna ab alijs.*
9 *Lex in.§.i.& .ij.j.de hære.abinte.quod non corrigat tex.in.§. hinc nos.j. de nupt.*
10 *Testamentum in totum rescinditur,quo ad institutionem,si filij hodiè nõ habent trientem.*
11 *Pater olim habebat contra tabulas,contra testamentum filij,si in eo erat præteritus:& in totum,si persona turpis erat instituta.*
12 *Pater transiens ad secunda uota: an succedat filio in bonis maternis abintestato solum in usufructu?*
13 *Mater luxuriosè uiuens non admittitur ad succeßionem filij.*

Cum igitur. ¶ Mater filio in oĩbus succedit exce
pta añ nuptiali donatione,siue cõuo
let ad secũdas nuptias,siue nõ:antiqs cõstitutionibus nõob.
ꝙ pluribus rõnibus cõprobatur.h.d.vsq; ad.§.ante nuptiali.
¶ No.tex.ibi:metu castarũ nup.&c.vbi qm̃ nõ licet legaliter
1 castè viuere.&c.† ¶ Ex qbus habes casum expressum: scđm
expositionem

expoſi.glo.in ver.nõ pũt.ꝙ mulier trãſiens ad ſecũda vota di
a cit̃ caſtè viuere.ª & ſic ſi in teſtõ maritus reliquit vxori,donec
honeſtè vixerit.ſecũdo nubẽdo,debet nihilominus conſequi
relictũ:cũ nubendo dicit̃ caſtè viuere.Pro quo text.optimus.
ff.ad Treb.l.mulier.§.cũ proponeret̃.vbi illũ tex.alle.ad hoc
Oldr.ad idẽ.xxxj.diſt.c.Nicena. xliiij.diſt.c.cõuiuia.facit ꝙ
no.in.§.iuris præcepta.ſup ver.honeſtè viuere.inſti.de iu.&
iur.In cõtrariũ facit.j.quomodo oportet epi.§.ſi autẽ aliqs.j.
de ſan.epi.§.clericus.dicit Ol.in hoc ſtare cõmuni vſui loquẽ
di:cũ eorũ vſus loquẽdi ſit.Et intellige,ꝙ dicẽdo donec caſtè
2 vixerit.intelligit̃.i.ad ſecũda vota nõ trãſierit.Sed certè†ſi nõ
probaret̃ iſte cõmunis vſus loquẽdi:ego ſtarẽ huic tex.& alijs
ſimul.nõ obſt.tex.in cõtrariũ alle.vt dicã in.d.§.ſi autẽ aliqs.
¶Secundò no.ꝙ ſecũdũ iſtã cõſtitutionẽ nõ diſtinguit̃ nubat
mater ſecũdo,vel nõ:vel nubat ante mortẽ filij,vel poſt.Item
nõ diſtinguit̃ ſuperſint fratres defuncti,vel nõ:vt in.d.ver.ne
3 quaquã.vſq; ad ver.colligentes.¶No.ver.ſic enim.ꝙ†ius,ꝙ
ſeruat̃ in patre trãſeũte ad ſecũda vota quo ad ſucceſsionẽ fi-
lij,ſeruat̃ in vtroq;,quo ad lucrũ dotis & donationis propter
4 nuptias:vt hic:cũiũcto.§.colligẽtes &c.¶Secũdò no.†modũ
allegãdi.nõ eſt aliqua lex,quę hoc dicat,niſi.l.illã.C.de colla.
¶Op.& dicit hic in ver.ſi verò inteſtatus.ꝙ ſi filius ſuccedit
fratribus ſuperſtitibus,ꝙ etiã ſuccedat mater & frater.cõtra.
5 j.de nupt.§.ingratitudinẽ.Sol.vt in gl.appellatione.¶†Ex
qua no.ꝙ ingratitudo repellit fratrẽ à ſucceſsione abinteſta-
tò:vt hac gl.cõiũcta cũ tex.de quo dicã in.d.§.ingratitudinẽ.
6 ¶†Op.dicit̃ hic,ꝙ mater trãſeundo ad ſecũda vota ſuccedit
filio indiſtinctè.cõtra.j.de nup.§.hinc nos.&.§.ſeq.pro hui⁹
materiæ declaratione debes ſcire,ꝙ circa hãc reperiunt̃ qua-
tuor iura.Primũ ius eſt introductũ p.l.fœminæ.in fi.C.de ſe.
nup.&.l.mater.C.ad Tertyl.q̃ diſtinguit:aut mater tranſiuit
ad ſecunda vota ante mortẽ filij,aut poſt mortẽ.Si ante,tunc
ſuccedit abinteſtatò & ex teſtamẽto:ſed tenet̃ filijs reſeruare.
Vel ſecundũ aliã opi.ſuccedit tãtũ in vſufru.ſuę ptis:vt no.in
d.l.fœminæ.in fi.& vltra opi.probat̃ p tex.s̃.eo.circa prin.in
ver.ſi filia.ibi ipſa eſſet domina.Si poſt,tũc in bonis paternis
ſuccedebat mater in vſufr.tantũ:in alijs verò extrinſecis filio
quęſitis,ſuccedit in proprietate:vt.d.l.mater.Sic patet,ꝙ illa
iura diſtinguũt,an mater nubat ſecũdo añ mortẽ filij,vel poſt
& ſi poſteà,diſtinguũt bona paterna ab alijs.ſed nõ diſtingui
7 tur vtrũ filius decedat ab inteſtatò,an ex teſtamẽto.¶†Secũ
dũ ius eſt huius cõſtõnis,ſecũdũ ꝙ ſi homo ſiue mater, ſiue pa
ter,trãſiuerit ad ſecũda vota añ mortẽ filij,ſiue poſt:ſuccedãt
etiã filio in proprieta.& ex teſta.abinteſtatò,ſiue cũ fratrib⁹,
ſiue ſoli:& ſiue ſint bona paterna:ſiue quæcũq; alia extrinſe-
cus filio quæſita.Et p iſtud ſecũdũ ius corrigunt̃.d.l.fœminę.
&.l.mater.vt probat̃ in ver.nequaquã.¶Tertiũ ius eſt intro-
ductũ.p.§.hinc nos.j.de nup.p quod ius eſt introductũ.ꝙ ex
teſta.mater filio indiſtinctè ſuccedit,ſiue paterna bona ſint,ſi
ue aliũde q̃ſita:& ſiue trãſeat ad ſcđa vota añ mortẽ filij,ſiue
poſt:abinteſtatò aũt diſtinguunt̃ bona paterna ab alijs:in pa-
ternis tm̃ quo ad vſumfr.ſuccedat:in alijs etiã ĩ ꝓprietate.&
ſic illud cõcordat cũ iure illius cõſtitutionis in oĩbus pter,q̃
in vno:videlicet,ꝙ iſtud ius non diſtinguit bona paterna ab
alijs:ſed illud ſic,qñ mater abinteſtatò filio ſuccedat.Illud
8 †ergo quod dicit̃ p gl.in.l.mater.C.ad Ter.ꝙ hodie redit̃ ad
diſtinctionẽ.l.mater.intellige abinteſtatò,nõ ex teſtõ.Et intel
lige,ꝙ abinteſtatò diſtinguant̃ bona paterna ab alijs:nõ autẽ
diſtinguit̃ an nubat añ mortẽ filij,vel nõ.qa palle.§.hinc nos.
habet locũ ſiue mater ſecundò nubat añ mortẽ filij, ſiue poſt:
9 vt ibi dicit̃.¶†Eſt & quartũ ius introductũ p aut̃.de hære.q̃
abinte.§.j.&.ij.quod videt̃ oĩa pdicta iura corrigere:& maxi-
me.§.hinc nos.ſed nõ corrigit:qa ibi loquit̃ in nõ trãſeunte ad
10 ſecũda vota:vt no.in.e.§.hinc nos.& in.d.l.mater.¶†Not.gl.
in ver.in quartã.in fi.Illud quod glo.dicit ꝙ ſumit̃ in quartã:
intellige.i.ꝙ rõne quartæ quã nõ habẽt, ſed hodie, ſi non ha-
beãt trientẽ,teſtm̃ reſcindit̃ in totũ quo ad inſtitutionẽ.& cę-
tera firma manẽt:vt.j.e.§.& ver.hoc qdẽ vt in aut̃.vt cũ de ap.
11 cog.poſita.C.ad Tertul.aut̃.in teſtõ.modo aũt intelligas,†ꝙ
reuocatio fiat in ſola quarta,vel triẽte:reperio tñ ꝙ olim pa-
tri præterito dabat̃ cõtratabulas contra teſtm̃ filij:& ſi inſtitu
ta erat turpis pſona,pater reuocabat ĩ totũ: aliâs vſq; ad quar
tam:vt.l.pantoni⁹ ĩ prin.ff.ſi qs à pa.fue.ma.¶No.ver.ſi em̃.
dicit̃ hic,ꝙ idẽ ius eſt ĩ patre & matre:qa qlibet ſuccedit licet
tranſeat ad ſecunda vota.Et dixi.s̃.ꝙ hoc recipit correctionẽ
in caſu:videlicet qñ filius morit̃ inteſtat⁹,& habet bona pater
12 na,ꝙ tũc mater ſolũ in vſufr.ſuccedit:ᵇ An†iſta pœna habeat
b locum in patre.vt in bonis maternis ſuccedat filio abinteſtatò
ſolũ in vſufr.& gl.in.l.fœminæ.in fi.C.de ſecũ.nup.q̃ dicit,ꝙ
illa pœna q̃ habet locũ in matre trãſeũte ad ſecũda vota circa
ſucceſsionẽ filiorũ:habet locũ etiã in patre,alle.j.in.§.j.neq;

virũ,quod ex dote.Sed certe illa aut̃,nõ habet locũ,niſi in eo,
quod vir lucrat̃ ex dote,quo caſu vir patit̃ eandẽ pœnã in do a
te,quã mulier in donationę propter nuptias:vt ibi probat̃.&
s̃.pręal.§.ſi verò.& in ver.colligẽtes.cũ ſi.¶De eo autẽ,ꝙ vir
lucrat̃ ex ſucceſsione,ille tex.nõ dicit:imo iſte tex.dicit,ꝙ pa
ter ſuccedit.nec reperit̃ quod proprietate priuet̃.ergo &c,&
ſic pfata gl.nõ videt̃ loq.Sed do.Frã.de fano,q in.d.q,cõſul-
uit dicebat illã gl.verã.ad id,quod dicit̃ ꝙ nõ reperit̃,ꝙ pater
proprietate priuet̃:ipſe rñdet,ꝙ verũ eſt ſecũdũ illa tpa ſecũ-
dum q̃ pater nõ ſuccedebat filio in ꝓprieta.vt.l.fi.§.vlt,C.ad
Ter.& ita loquit̃ iſte text.ſed cũ hodie ſuccedit pater filio in b
proprieta,vna cũ fratribus.p aut̃.de hære.q̃ ab inteſt.§.conſe-
quens.poſito.C.ad Ter.aut̃.defuncto.dicit ipſe,ꝙ ęquat̃r pri
uat̃,ſicut mater.& ſic illa gl.dicit veritatẽ.¶Not.ſecũdũ iura.
Cod.ꝙ nunq̃ pater ſuccedebat filio cũ alijs fratribus in pro-
prietate,ſed tãtũ in vſufru.nec patiebat̃ aliquã pœnã:licet ad
ſecunda vota trãſiret:vt.C.de legi.hære.l.de emãcipatis.ibi,ſi
ue priorẽ tuorũ.&c.Nã cũ p tranſitionẽ ad ſecũda vota erat,
ꝙ priuaret̃ ꝓprietate:vt.d.l.fœminæ.in fi.&.l.mater.iſta pœ c
na nõ poterat cadere ĩ patre:cũ in proprietate nõ ſuccederet.
& ideò illa.l.vl.in fi.nõ dicit oĩa,q̃ dicta ſunt in matre ſecũdo
nubente:de patre aũt nihil dicit:cũ illa pœna in patrẽ cadere d
nõ poterat:& ſic illa gl.vr̃ optimè dicere.Habes ergo ex prę
dictis,ꝙ.§.hinc nos.j.de nup.habet locũ in patre & matre,ſi-
cut mater,q̃ ſuccedit filio abinteſtatò cũ alijs filijs,priuat̃ pro
prietate in bonis paternis:ita pater ſuccedẽs filio abinteſtatò
cũ alijs,proprietate priuat̃ in bonis maternis.¶Vltimò in.§.
optimũ.ibi:& omni luxuria &c.Iſtũ text.inducit Iac.de bel.
13 in qõne†,ꝙ ſi mater luxurioſè vixerit,ad ſucceſsionẽ filij nõ
c admittit̃.Inducit pro hoc in ar.l.his ſolis.ᶜ in fi.C.de reuo.do.
facit.ff.de his,qui.vt indi.l.mulierẽ.&.l.cũ ſecundis tabulis.in
prin.Pro hoc inducit.l.ſororẽ.cũ ſua gl.C.de his,qui.vt indi.
& quod no.in.l.fideicõmiſſum.C.de fideicõ.Sed contra hoc
facit in ar.nã cũ tractaret̃ de ſucceſ.abinteſta.lex dicit,ꝙ ma-
ter ſuccedat filio etiã vulgo quęſito:vt inſti.ad Tertul.§.fi.&
ſic patet quòd luxurioſè vixit:& tamen ſibi ſuccedit.

SVMMARIVM.

1 *Donatio ante nuptias licet immiſceatur hæreditati filij, tamen propriam naturam retinet.*
Res priuilegiata,quod tranſeat ad quęcunq; cum ſuo priuilegio.
2 *Priuilegium,quando dicatur mutari,perſona mutata. & nu.4.*
3 *Parochianus cui eccleſia uendidit prædium,quod tenetur pro illo ſoluere decimam eccleſiæ.*
5 *Res pupilli,uel eccleſiæ ſi tranſit in non priuilegiatum,ꝙ perdit priuilegium.*
6 *Emens rem a fiſco,non habet immunitatem a uectigalibus.*

Antenuptiali. ¶Hic reprobat̃ alle.matris,quã
fecit.s̃.in princ.in ver.videt̃ ma-
1 ter.¶No.†ꝙ donatio ante nuptias,licet miſceat̃ hæreditati fi
lij,tñ retinet propriã naturã.Sic ad quęcũq; trãſit res priuile
giata,trãſit cũ ſuo priuilegio. Nec ob.ꝙ mutatiõe pſonæ dici
tur priuilegiũ mutari:vt.l.fi.C.de inof.teſt.in fi.&.l.Paulus.
§.j.ff.de acq.here.qa intellige,ꝙ*hic res erat affecta:in cõtrar.
alle.ſecus*.& iõ nõ cõtradixit.ar.l.via.§.ſi fund⁹.de ſer.ruſt.
2 prædio.Vel dic,†ꝙ aut loquimur in priuilegio inhærẽte rei:
aut in priuilegio inhærẽte pſonę.Primo caſu, priuilegiũ cum
ipſa pſona trãſit.Secũdo caſu,mutatione pſonę mutat̃ priuile
gium:vt in cõtrario.C.de excu.mu.l.ſordidorũ.li.x.¶Et iſta
3 faciunt ad.q.†ſi eccleſia vẽdit prędiũ parochiano ſuo:an paro
chianus debeat ſoluere decimã:& videt̃,ꝙ nõ:qa pdiũ tranſit
cũ ſuo priuilegio in parochianũ:vt hic:ergo &c. Cõtrariũ eſt
veritas:quũ iſtud priuilegiũ nõ ſoluẽdi decimã,ſit perſonale:
cũ qlibet ſoluere decimã nõ ſit exẽptus:vt in.c.à nobis.de de-
4 ci.nõ autẽ priuilegiũ reale,ſed pſonale†.Et ita mutatione per
d ſonæ,priuilegiũ extinguit̃:ᵈ vt.d.l.Paulus.& ibi etiã p Iac.de
are.facit.d.l.fi.C.de inof.teſt.& de impo.lu.deſcri.l.j.lib.x.de
hoc in.l.licitatio.§.mercatores.ff.de publi.Et vlteri⁹ iſte tex.
5 facit.†ꝙ ſi res eccleſiæ vel pupilli,trãſit in aliquẽ nõ priuile-
giatũ,ꝙ nõ pdat priuilegiũ.Sed in cõtrariũ eſt veritas:vt pro
bat̃ in.l.Paulus.§.j.ff.de acq.hęre.& ibi Dy.format hãc.q.nõ
ob.iſte text.quia hic loquit̃ in priuilegio reali.¶Itẽ facit iſte
6 tex.†ꝙ ſi aliqs emit rẽ à fiſco,ꝙ ille talis habeat immunitates,
quas habet fiſcus:videlicet,vt nõ ſoluat vectigal.In contrariũ
eſt veritas:vt probat̃ in.d.§.mercatores.Ad hunc text.rñde,
vt modo dixi.Vide etiã circa hunc.§.quæſtionẽ,quã format
Dy.in.l.licitatio.§.fiſcus.ff.de publi.

SVMMARIVM.

1 *Ius quod ſeruatur in rebus ſeparatis matre tranſeunte ad ſecunda uota, idem ſeruatur in permiſtis.*

Aliud vero. ¶Mulier ſecũdo nubens amittit pro
prietatẽ donatiõis ꝓpter nuptias:&

¶Caſtè viuere.Ad
de do. Feli.in.c.cũ
ſit.in.vij.col.in fi.
de fo.cõp. Limita
bis hoc dictũ per
ea, quæ poſui in
ap.in ver.ad ſecũ-
da vota. in.l.j.s̃.ſi
ſec.nup.in.j.lec.
¶Succedit.Ad ꝙ
vide.d. Bar.Sozi.
in conſil.xxxiiij.
inci.proſequendo
ordinem.ver.prę-
tereà poſito. circa
fi.cum ver.ſeq. in
j.parte.
¶His ſolis.Et ibi
dem ad hoc vide
Bar.in fi.
¶Extinguit̃.Ad
quã materiã vide
latè Pet.de Anch.
in reg.priuilegiũ.
vbi. Io.An.&.do.
Ant.c.cum veniſ-
ſent.de iu.& gl.&
doc.in.c.cũ veniſ-
ſent.de inſti.& gl.
xxv. q.ij. in ſum.
& Ro.in.l.quia ta
le.ff.ſol.mat.p.xv.
colũ.vbi etiã vide
Barto.& Paul.de
elea. ſolenniſsimę
in diſ. Papa ſcri-
bit Epiſcopo.&
in ſalutatione.&
gl.in.l.ſordidorũ.
C.de exc.muner.
& Bar.in.l.pater.
ff.de ſer.le.& in.l.
j.ff.de cõſti.princ.
& Bal.in.l.j.eo.ti.
& in.l.ſi non ſpe-
ciali.C. de teſt. &
in.l. liberti liber-
tęq;.in.ix.col.ver.
denuo quæro. C.
de ope.li.& aliqd
per Bar.in.l.ſi ſub
vna.in fi.ff.de ver.
obli.& Bald.in.l.
gallus.in.xv.col.
ff.de lib.& poſth.
in.l.iuriſgentium.
§.pactorum.ff.de
pac.& Pe.de Anc.
in cõſil.cccxxviij.
inci.ĩ Chriſti.&c.
diſcurrit materia
dubij.& Barto.in
conſil.inci. quęri-
tur, iuriſdictio.&
omnino.d.Barto.
Sozi.in cõſi.cliiij.
incip. pulchra &
ſubtilis eſt pręſens
conſultatio. verſi.
tertia ratio.fa.ibi:
confirmo hanc ra
tionẽ. in.ij. parte.
& in conſil.xciij.
incip.circa princ.
præſentis ver.ad
quintam rationẽ.
in.j.parte & cõſil.
cxvj.inci.non po-
teſt negari.circa
prin.vij.col.

si in ĩmobilibus rebus cõsistit, eas recipit. Si verò in mobili-
bus, cautionẽ exiget: nisi vir substantias habeat: illis obtinẽti
1 bus & in rebus pmistis. h. d. ¶ † No. tex. ibi: si verò permistè
&c. ꝙ idẽ ius est seruãdũ in pmistis, quod seruat̃ in separatis.
No. glo. siue filios. ibi: q̃ succedebãt. Ista gl. nõ videt̃ vera: q̃a
si nõ essent filij mariti: iste. §. & l. hac edictali. §. is illud, quæ
determinant in partẽ p huncnõ haberẽt locũ: cũ loquit̃ in fi-
lijs primi matrimonij, qb⁹ p secundũ matrimoniũ facta est in
iuria: & ad quos portio debet redire: & quorũ fauore mater
caret proprietate: vt proxi. §. dixi. & s. eo. §. prospeximus.

SUMMARIUM.

1 *Dos promissa & non soluta, quando repeti poßit soluto matrimonio.*
2 *Mulier cõstante matrimonio, non succedit in fructibus donationis propter nuptias.*
3 *Vir, qui tenetur uxori ad alimenta: tenetur etiam pro seruientibus, & inspecta eius qualitate.*
4 *Authenticæ, quæ sumuntur ex isto tex. ubi ponit, quod quinq;.*

Illud quoque. ¶ Pactis inter virum & vxorẽ de
lucrãdo appositis, mulier, q̃ nihil
in dotẽ dedit, nihil ex donatione lucrabit̃: q̃ verò ptem dedit
partẽ lucrabit̃ donationis. h. d. ¶ Quæro de intellectu horũ
verborũ: quapropter, q̃ mulier nil oĩno dat. &c. duplex est
lec. prima est, ꝙ illa quę non dat dotem, nihil põt pcipere ex
lucro donationis ꝓpter nuptias: licet pactũ interueniat. Alia
lec. est ꝙ nihil põt pcipere ex lucro donationis propter nu-
ptias: nec ẽt dotẽ, quã non dedit: nec etiã aliq̃d aliud. ¶ Et ad
primã lec. tẽdit cõtrariũ. §. fi. j. vt exac. instã. do. ¶ Ad secun-
dam lec. q̃tũ ad id ꝙ dicit de dote: tẽdit cõtrariũ de. l. fin. C.
de do. cau. nõ nu. & . d. §. & generaliter. j. de tpe nõ sol. pec. Et
p sol. istorũ duorũ cõtrariorũ ꝓxi. sol. Dy. all. aliter q̃ gl. Et
1 sic†: q̃nq; dos est solũ ꝓmissa viro p mulierẽ, vel aliũ: vel p pa
trẽ eius: nec interuenit cõfessio viri, ꝙ fuerit confessus se ha-
buisse & recepisse: & tũc an ista dos nõ soluta posit repeti so
luto mat. cuius sit piculũ: dic: vt in tex. l. si extraneus. ff. de iu.
do. & l. si socer. §. lucius. ff. so. ma. etiã secũdũ illã dist. posset in
telligi, ꝙ hic dicit̃ secundũ istã lec. q̃nq; vir est confessus ha-
buisse & recepisse dotẽ, quã tñ nõ recepit: & tũc si est elapsũ
tps opponẽdi exceptionẽ nõ numeratæ dotis, tũc dos nõ so-
luta põt repeti. ita loquit̃. l. fin. C. de do. cau. nõ nu. & . d. §. &
gñaliter. Sed primã lect. puto veriorẽ. Nã hic. §. solũ q̃rit, an
mulier, q̃ non dat dotẽ, posit lucrari donationẽ propter nu-
ptias ex pacto interposito de lucrãdo. ¶ Itẽ ad vtrãq; lec. tẽ-
dunt cõiter oĩa cõtraria ista seq. in gl. iij. ¶ In glo. noĩe dotis,
2 vt fruat̃ mulier &c. † No. ex hac gl. ꝙ mulier non posit suc-
cedere in fructibus donationis propter nuptias cõstante ma-
trimonio. Idẽ in aut̃. dos data. C. de dona. ante nupt. instit. de
dona. §. est & aliud. & no. vsq; ad fi. gl. ibi vẽdicare. positam.
C. ad velle. aut̃. siue à me. ¶ Et no. gl. & alere eam. Not. ex ista
3 glo. ꝙ vir, † q̃ tenet̃ præstare vxori alimenta,[a] tenet̃ prestare
a etiã ei seruientibus quod ppetuò tene mẽti: quia eã potes tra
here ad quoscũq;, q̃ tenentur alij p̃stare alimenta quacũq; de
cã: quod puto esse intelligendũ inspecta qualitate psonarum
4 quibus alimẽta debẽtur & inspectis facultatibus. ¶ † Vltimò
scias, ꝙ ex hac cõstitutione sumunt̃ plures aut̃. nã ex. §. ꝓspe
ximus. s. eo. iuncto. §. veniẽt. j. de nup. sumitur aut̃. lucrũ, posi
ta sup. l. fœminæ. C. de secun. nup. ¶ Secũdò ex hoc. §. aũt. s.
eo. iuncto. §. qm̃ infirmas. j. de nup. sumit̃ aut̃. sed & si qs, posi-
ta sup. d. l. fœminæ. ¶ Tertiò ex. §. cũ igit̃. s. iuncto. §. hinc nos
j. de nup. sumit̃ aut̃. ex testamento. posita sup ea. l. ¶ Quartò
ex. §. aliud. sumitur aut̃. sed & si aurum, posita in. l. hac edicta
li. §. is illud. C. eo. tit. ¶ Quintò ex. §. hoc autem. sumitur aut̃.
sed & si. posita super. l. fœminæ. C. de secun. nup.

a ¶ Alimenta. Adde d. Alex. de imo. in l. si donatur⁹. §. fi. de condi. ob cau. & ea quæ habent̃ ad materiã p Rap. cu. in. l. si cũ dotẽ, sol. mat. & per do. Alexã. in cõsi. xl. iiij. parte. Sed ab extrà q̃ro, quid si maritus nollet debita alimẽta & impẽsas p̃stare vxori: & alius p̃staret cõtra eius prohibitionẽ an ab eis repeti posint. vide not. p do. Sozi. in cõsi. cclxxxvj. in cip. visa protestatione. versi. prima ratio, circa. fi. in. ij. parte. char. ccvj. ¶ Tu vide Bal. in l. quod in Vxorẽ. nu. 2. post eum in apost. ĩ ver. videt̃ ꝙ non. ampliaui hoc dictũ. C. de nego. gest. not. Rap. cu. in. l. si cũ dotẽ. §. si maritus. ff. sol. ma. & Alex. ĩ. d. l. si cũ dotẽ. §. sin autem. in seuissimo.

b ¶ Nõ obedire. adde quę copiosè & no. habent̃ p Fely. in. c. si q̃n. de rescr. per totũ cõmen.

c ¶ Cũ. M. ferrariẽ. Et ibi ad hoc oĩno vide do. Feli. singu. in. xij. colũ. ver. no. glo.

Vt determinatus sit numerus clericorũ sanctissimæ maioris ecclesiæ, & cæterarum sanctarum ecclesiarum. Rubrica.

¶ No. glo. rubri. ibi: est localis quia ex eo, ꝙ est localis in hoc
differt à. §. sed neq; effusas. j. quomodo opor. epi. quia ille est
generalis. Et quę sit differentia inter hunc titu. & . j. de mensu.
&c. col. iij. dic vt ibi notatur.

SUMMARIUM.

1 *Ecclesia, quãdo per aliquem ædificatur, debet tãta dos constitui, ut presbyteri & alij in ecclesia neceßarij poßint sustentari: & luminaria haberi: hospites recipi: & iura episcopalia solui: aliàs admitti non debet ad ædificandum.*
2 *Dos ecclesiæ si non fuit constituta in fundatione: debet in consecratione cõstitui: aliàs non debet consecrari.*
3 *Reditus appellatione, quid ueniat? remißiuè.*
4 *Clericus de uno monasterio, quãdo poßit ad aliud trãsire?*
5 *Literis imperialibus, uel papalibus licitè non paretur, si continent causam irrationabilem.*
6 *Literis alicuius iudicis indebitis, quãdo parendum non sit?*
7 *Clericorum si statutus est certus numerus, ad certum reditum, quod ultra numerum quis ordinari non debeat.*
8 *Recipi in canonicum sine præbẽda, quãdo quis poßit? remißiuè.*
9 *Executor testamenti, ꝙ posit constitui rector ecclesiæ, qui pro tpe fuerit.*
10 *Egere dicitur ille, q̃ nõ habet unde se alat; indigere quis dicatur? remissiuè.*

DVdum quidem. ¶ In eccle-
sia maiori ci
uitatis Constantinopolitanæ: & alijs sibi ad
iacentibus & subiectis, clericorũ numerus se
cundũ facultates debet esse statutus: & debet
obseruari: ne ecclesiæ ad inopiam deducan-
tur pœna contra faciẽtibus ĩminente. h. d. totus tex. ¶ Nota
1 tex. ibi, inuestigantes. † ꝙ quãdo ecclesia ædificatur, debet cõ
stitui tãta dos, ꝙ presbyteri, diaconi, subdiaconi: & alij in ec-
clesia necessarij posint sustentari: & luminaria haberi: vt hic
aliâs nõ debet quis ad ędificandum admitti: nisi prius dotem
constituerit: vt. j. nul. fabri. ora. §. j. col. v. de conse. dist. j. c. ne-
mo. & debet ĩ tãtã dotẽ cõstitui ecclesia, ꝙ posit hospitẽ reci
pere, & ep̃alia iura psoluere: vt extrà de sup. neg. præla. ca. ij.
2 ¶ † Sed quæro, quid si dos non fuerit constituta in fundamẽ
to: an in consecratione debet cõstitui p ædificantẽ? Respõdeo
sic: nec aliâs ecclesia est consecranda: vt. j. q. ij. placuit. & in. c.
cum sicut, extrà de conse. eccle. vel alta. ¶ No, ex ver, inuesti-
3 gantes, tex. ibi, reditus proprios. † quæ contineant̃ appella-
tione reditus: & dic: vt not. glo. insti. loca. §. adeò. l. Paulus. §.
hæres, ff. de vsur. & . l. deducta. §. hæreditatem. ff. ad trebel. &
4 in. l. frugẽ. ff. de verbo. signi. per Iaco. de Are. ¶ † Tertiò not.
ver. illud quoq;. ꝙ clericus non debet de vno monasterio ad
aliud transire. quod gl. dicit hodiè non seruari: sed de hoc dic
vt no. in. l. qui sub prætextu. C. de sacrosan. ecc. & in. §. sed &
5 si qs. j. de nup. & extrà de reg. c. Ioãnes. & . c. licet. ¶ † Quartò
b no. ibi, & hæc quidem: ꝙ licitum est non obedire[b] literis Im-
perialibus, vel Papalibus: quod glo. intelligit tunc verũ, quã
do non constat esse Imperiales, vel Papales: aliâs sic. Sed cer
tè ego dico, ꝙ si constat esse literas Papales, vel Imperiales li
citum est eis non obedire, si rationabilis redditur causa. tex.
est in. c. si quãdo. extrà de rescrip. & de preben. c. cum tenea-
6 mur. ¶ † Quid autem iuris sit de literis alterius iudicis indebi
tis: dic, vt habetur. j. vt liti. iu. §. & hoc quoq;. in fi. super ver.
resistendi. dic, de hoc in. l. prohibitum. C. de iur. fisc. libro. x.
7 ¶ † Quintò no. §. illud. ꝙ quoties certus numerus statutus est
ad certum reditum, non debet quis vltra numerum ordinari
etiam sine emolumento. quod inducit Iac. de bel. in doc. Bo
noñ. qui faciũt se ordinari, & poni sine salario in collegio do
8 cto. salariatorum vltra numerum salarium habentium: † Sed
aduerte, ꝙ si in ecclesia est statutus certus numerus, an quis
posit recipi in canonicum sine præbenda? Dic, vt habetur in
c c. cum. M. ferrarieñ.[c] extrà de constit. & vide quod ibi nota.
¶ Sextò no. tex. ibi: sed abũdet semper. & vide, quod ibi no.
9 Dy. per hunc tex. l. j. ff. sol. ma. ¶ † Septimò no. tex. ibi: pro tẽ
pore fuerint. No. quia quotidie ponitur in testamentis talem
meum executorem ecclesiæ talis loci, qui pro tẽpore fuerit.
Ad idem. s. eo. ver. si verò ibi per tẽpora fuerit. &c. C. de epi.
& cle. l. si quis ad declinandam. §. sin autem nullus. ibi: pro tẽ-
10 pore œconomus. ¶ † Octauò no. ibi; qui pro veritate egent.
&c. Nam iste tex. velle videtur, ꝙ ille dicatur egere, qui non
habet, vnde se alat. & hoc probatur per text. in. d. l. si quis ad
declinandam. §. vbi autem. Quid autem sit dicere indigere?
not. glo. x. q. ij. episcopus.

De fideiussoribus. Rubrica.

SUMMARIUM.

1 *Fideiußori præsenti datur dilatio ad reum præsentandum. & nume. 3.*
2 *Creditor, ꝙ teneatur cedere actionem fideiussori contra principalem.*
4 *Duo rei uidentur inuicem fideiubere.*
5 *Creditori quando liceat conuenire principalem, uel fideiussorem: ubi distinguendo ponit quatuor casus.*
6 *Differentiæ inter fideiussorem, & mandatorẽ, & sponsorem. & nume. 8.*
7 *Fideiussor, quibus casibus, uerbis non obligetur?*
9 *Constitutor est, qui interuenit post obligationem, & nudo pacto obligat̃.*
10 *Obligatio, an nouetur, quando unus post alium se obligat?*
11 *Fideiussor, quòd conueniri potest, quando est notorium principalem non esse soluendo, nulla facta excusione.*
12 *Fideiussor, qui interuenit pro naturaliter tantum obligato, quando posit conueniri statim & excusione non facta?*

Beneficium

13 Beneficium proueniens ex persona rei principalis, quando prosit fideiussori?
14 Fideiussor quando poßit conueniri per creditorem, qui pignus habebat, uel pignus primo uendi debeat?
15 Præsens dicitur, qui est in territorio: uel suburbijs, uel ciuitate. & nu. 21.
16 Tempus, q debet statui fideiussori ad reum præsentandũ, arbitrarium est.
17 Ceßio actionis per creditorem fideiussori contra principalẽ, quando fieri debeat. s. an ante solutionem, uel postea?
18 Actio personalis & hypothecaria contra principalem fideiussori cedi debet, & etiam naturalis contra naturaliter obligatum per creditorem fideiussori..
19 Fideiussor creditore non agente: & eo inuito, an poßit ab eo petere, quod recipiat debitum, & cedat sibi actionẽ contra principalem?
20 Exceptio, quod prius conueniatur principalis, quam fideiussor, quando sit peremptoria: & quando dilatoria?

ISte titulus habet duas partes. Primò, ponit de fideiusione. Secundò ponit de solutione. Item prima pars habet duas partes. Primò, loquit̃ quãdo sit agendum cõtra fideiussores. Secũdò, quãdo contra principales possessores. Secunda in. §. sed neq̃. j. eo. Et istud principium vsq; ad. d. §. h. d. Reo absente, primò fideiussor cũueniendus est: dilatione ei statuta ad repręsentandũ: eis autẽ pręsentib⁹ primò reus cõueniẽdus est, & cõueniri debet anti qua. l. cessante. h. d. In tex. ibi: si verò tẽpus hoc &c. signa hũc
1 text. ¶ † Et no. q fideiussori pręsenti datur dilatio ad repręsentandum: vt. C. vbi de cri. agi oport. aut̃. qua in prouin. &.
2 C. vbi in rem ac. l. ij. ¶ † Secũdò not. q creditor tenetur cedere actionem fideiussori contra principalem: vt hic. &. ff. eo. l.
3 fideiussoribus. ¶ † Sed opp. & videt̃, q fideiussori nõ debeat dari aliqua dilatio. Vnde videt̃ ob. j. de duo. re. §. j. col. vij. ponitur. C. de duo. re. aut̃. hoc ita. Sol. ibi loquit̃ in duobus reis: quorum quilibet principaliter obligat̃: hic verò loquit̃ ĩ reo & fideiussore obligato accessoriè. Ratio diuersitatis est: qa cum fideiussor obligat̃ pro alieno debito, est dignus venia. & l. remedio. ex quo pro alieno debito obligatus est. ar. l. legẽ
4 C. de na. lib. ¶ Et cõtra hoc opp. † duo rei vident̃ inuicẽ fideiubere secundum plures. no. in. l. vir vxori. ff. ad velle. &. j. de duo. re. in prin. ergo vni reo debet dari dilatio ad repręsentãdum correũ, sicut fideiussori principalẽ. Ad hoc rñde, vt no. in gl. j. de duo. re. §. j. sup verb. absente. col. vij. ¶ Secũdò opp.
5 & videtur, † q sit licitũ creditori conueniri, quę prius vult. C. e. l. nõ rectè. &. l. iure nostro. &. l. si alieno. cũ si. Sol. pro huius declaratione dic, quãdoq; principalis & fideiussor sunt pręsentes: quãdoq; sunt absentes: quãdoq; fideiussor est absens: principalis pręsens. Primo casu, prius debet cõueniri principalis, posteà fideiussor: vt hic. &. §. si qs igitur. circa princi. & in his cõiunge. l. alle. in cõtrariũ: & omne aliud ius antiquum. ¶ Secũdo casu, quãdo ambo sunt absentes. aut æquali absentia: aut inæquali. Primo casu, est idẽ, acsi essent pręsentes. Secundo. tunc si principalis est remotior: est idẽ, quod. j. dicã in tertio casu principali. Si verò principalis est propinquior: tũc est idẽ, quod dicam. j. eo. in quarto casu principali. ar. l. si longius. ff. de iudi. pro hoc facit text. qa dicit, q vbi creditor sine incõmodo põt cõuenire principalẽ, nõ debet cõuenire fideiussorẽ. Tertio casu, quãdo fideiussor est pręsens &c. & tũc põt cõuenire, quẽ vult. Si tamẽ eligit fideiussorẽ debet fideiussori dari dilatio ad repręsentandũ reũ principalẽ, secundũ formã. §. & si q dẽ. j. eo. Quarto casu, sine dubio debet prius conueniri principalis, q̃ fideiussor. cum hic text. dicat, q vbi sunt ambo pręsentes, debet prius cõueniri principalis: vt hic dicit̃. ¶ No. gl. no. differentiã. insti. e. §. ij. &. ff. de fideiuf. l. stipulatus sum. §. adhiberi. licet cõtra no. & malè. ff. de fideiuf. in
6 rub. † vbi dicit̃, q fideiussor sequit̃ sem p obligationẽ, nisi sustinendo illã gl. dicas, secundũ Dy. q fideiussor sequit̃ obligationẽ principalis: contractus autẽ fideiussoris pręcedere põt,
7 & sequi: vt. d. §. Ad idẽ, in. §. sed cũ qs hęres. ergo † vna est differentia inter fideiussorẽ & mandatorẽ. Et est alia differẽtia: quia fideiussor semp obligat̃ verbis: vt. l. j. §. verbis. ff. de ac. & obl. l. blanditus. C. de fideiuf. &. l. v. §. satis accepto. ff. de verb. obli. & no. in. l. si verò nõ remunerãdi. §. si post creditã. &. l. hęredem. §. j. ff. mã. ¶ Fallit in casu not. in. l. cũ ostendimus. ff. de fideiuf. tutorũ. Itẽ possumus dicere, q fallit etiã in patre: qui dicitur quasi fideiussor filij in omnibus peculiaribus: vt. l. cũ filius. ff. de ver. obli. ff. quod quisq; iur. l. iij. §. si filius. & ibi no. Fallit in domino, q dicit̃ etiã esse fideiussor serui: vt no. gl. in l. sed si dãnũ. aliâs. l. peculium. §. sed & creditor. ff. de pec. sed mandator de cõsensu obligatur: vt. l. j. in prin. ff. man. insti. de
8 obli. ex cõtra. in prin. ¶ † Ex hoc sequit̃ alia differẽtia: qa mandator tenetur actione bonæ fidei. s. mandati. sed fideiussor tenetur act. ex stipu. quę est stricti iuris: vt in. §. actio. inst. de ac.
9 ¶ In ea. gl. ibi per cõstitutionẽ. ¶ † Sed certè constitutor, seu cõstituẽs est ille, qui post obligationẽ interuenit, & nudo pacto obligat̃. vt insti. de ac. §. de constituta. ¶ Ibi seruus. &. l. sti
10 chum. §. ij. & ibi not. ff. de sol. ¶ † Et in fi. Frã. accur. dicit hãc glo. esse verã, quãdo vnus primò se obligat. & postea alius se obligat, nõ animo nouãdi ex interuallo. Nã tũc iste seruus habetur loco fideiussoris: secus si ambo simul se obligãt: qa tunc habentur loco duorũ reorũ: & cessat hæc cõstitutio: vt. ff. de duo. re. l. si reus. quod plenè examinat̃. C. de fideiusso. in aut̃.
11 præsente. in. v. q. ¶ † Quæro hic dicit̃, q prius debet cõueniri principalis, Quid si est notoriũ Principalẽ nõ esse soluendo: an poterit fideiussor cõueniri nulla facta excusione prin
a cipalis? dic q sic: vt. l. fi. §. fi. & ibi no. ff. si cer. pe. &. l. decẽ.[a] & quod ibi no. ff. de ver. obli. l. nisi. ff. de pac. & quod ibi no. secundum vnã lect. &. l. j. §. nunc tractemus. ver. & si fortè. ff. de tu. & ra. dist. secundũ secũdã lec. tãgit Cy. in. l. j. &. ij. q. in fi. in
12 aut̃. pręsente. C. de fideiuf. ¶ Quæro, † qd si principalis est talis persona, q̃ non est, nisi naturaliter obligata: vt pupillus: qa naturali obligationi põt fideiussor accedere: vt. l. j. ff. eo. &. l. stipulatus. §. adhiberi. &. l. fideiuf. §. fideiussor. eo. tit. cũ si. an tunc poterit fideiussor statim cõueniri? dicũt quidã, q sic. Et perinde habet̃, ac si principalis esset absens, vel inops p rationem huius tex. sicut & alibi põt impeditus haberi pro absente: vt in. l. in eadẽ. ff. ex quib. cau. ma. & Iaco. de bel. hic. & in aut̃. pręsente. in. iij. q. ¶ Sed cõtra hæc opi. cõfundit̃ per hunc tex. dicentẽ excusionẽ fiendã prius cõtra principalẽ, quã veniatur cõtra fideiussorẽ: sed principalis nõ põt discuti: cũ creditori nõ cõpetat actio cõtra eũ: vt. l. si pupilli. §. fi. ff. de neg. gest. Sol. hic text. habet locũ, quãdo principalis põt cõueniri de iure & de facto. Sed in quęstione proposita iste principalis non põt conueniri de iure, ergo &c. Ista sunt verba Dy. & no. ibi in. l. Marcellus. ff. de fideiuf. Itẽ cõtra istã distin. opp. q talis fideiussor nõ põt cõueniri: quia statim cũ volã cõuenire
13 fideiussorẽ, principalis † reus, qui est tantũ naturaliter obligatus, suscipiet iudiciũ in se, & opponet exceptionẽ de persona sua: & vtetur defensionibus proprijs. & per hoc creditorem repellit. casus est not. ff. man. l. idemq;. §. generaliter. Sed illud habet locũ cùm est habiturus regressum cõtra principalem: secus quãdo nõ habet regressum: & beneficiũ proueniẽs ex psona principalis rei, demũ fideiussori prodest, si principalis peculiariter interest, vt. l. si quis reum. ff. de lib. lega. &. l. quod dictũ. ff. de pact. ff. ad Macedo. l. sed & si paterfami. §. non solũ. sed in quęstione proposita fideiussor non habet regressum contra principalem: vt est text. in. l. Marcellus. in fi.
14 ff. eo. ¶ Nota glo. quòd si pignus. in fine. Dy. dicit, † quòd sic si pignus potest de facili vendi: tamen secundùm hodierna iura debet prius pignus vendi, q̃ perueniatur ad fideiusso-
b rem,[b] & hoc casu. d. §. esset correctus. Et pro ista differentia domini Dyni. hic tex. innuit, quòd vbi creditor põt de facili ad venditionẽ peruenire, nõ debet molestare fideiussorẽ. Aut non põt de facili vendi: & tũc ante pignoris venditionẽ põt peruenire ad fideiussorẽ. &. d. §. remanet incorrectus. Cuius dictũ refert Cy. in aut̃. pręsente. in. vj. q. & pro ista opi. facit. l. fideiussores. §. j. ff. eo. Sed do. Iac. de bel. dicit, q hoc nõ videt̃ posse procedere: qa cũ primò debet agi psonali actione contra debitorẽ, q̃ cõtra fideiussorẽ, vt hic secundũ. d. §. sed neq;. prosequẽdo illã literã necesse habuit creditor facultates debitoris excutere: ergo & pignora: vt. d. §. sed neq;. Dic ergo dicit ipse per viã excusionis oportet creditorẽ pignora excutere remedijs iuris secũdũ formã. l. à Diuo Pio. §. j. ff. de re iu. cum pignus sit in bonis debitoris: vt. l. pignus. C. de pig. act. sed per viã vẽditionis volũtariæ, fortè non cogetur creditor vendere. & hoc casu posset procedere gl. & dictũ Dy. ¶ No.
15 glo. pręsens. ibi in eodẽ territorio. † Ia. de ra. reprehendit istã glo. dicit enim territoriũ posse esse ita magnũ: q debitor existens in territorio reputaret̃ absens. Ideo dicit ipse: ego intelligo esse præsens, quãdo esset, vel in ciuitate, vel in suburbijs. ¶ No. gl. pro arbitrio iudicis. Istã gl. simpliciter tenẽt doct.
16 in aut̃. præsente. in vlti. q. pro ista opi. est casus hic. † q ista dilatio sit arbitraria. ibi iudex det tẽpus &c. ¶ No. gl. si reũ. ibi
17 l. Modestinus. veritas est, † q iste. §. loquit̃ in duobus, quorũ vnus est obligatus principaliter, alius accessoriè. & eorũ obligationes sunt dispares. quo casu si fideiussor, seu accessoriè obligatus soluit: in dubio, videtur soluere pro sua obligatione: vt. l. Stichum. §. si mandato. ff. de solu. &. ff. de in rem verso. l. filius. Ideò posset fieri cessio etiam ex interuallo, & nullo pacto interueniente tempore solutionis: vt probatur per dictam. l. &. l. Papinianus. ff. manda. quicquid ibi dicat. glos. quod facit quod nota. glos. in. l. si res obligata. in fine. vlti.

a ¶ Et. l. decem. Et ibi ad hoc vide Io. de por. & in. l. si seruum. §. nũc videamus. e. tit. & in l. si dubitet. de fideiuf. & do. Sozi. in consil. lv. incip. pręstantissime doctor. ver. secundo principaliter. circa. finem. in. j. col. charta. xcix. Adde do. Geor. thomassinũ. cõsil. suo. cxxv. inci. pręstantissimi domini & patres. col. ij. vers. ex hoc dicto soluitur. vol. ij.

b ¶ Fideiussorem. Sed quæro, quid si datis pignorib⁹ creditori hoc pacto, vt vendere liceret: & si minus venderent̃, id à debitore satisfieret, pro quo fideiussor intercessit: an nisi vẽditis pignoribus exigi posset? vide do. Sozi. in consil. cclxxiij. inci. in pręsenti cõsultatione. ver. secundo quęro. circa mediũ. charta. clxxxvj. in. ij. pte.

oppo.ff.de leg.j.non ob.l.Modestinus.quia loquitur in plu-
ribus principalibus obligatis ex eodem contractu, vel quasi
quorum obligationes sunt pares:quo casu, si vnus soluit, vide
tur pro tali obligatione soluere. Et ideò cessio debet fieri secũ
dum modum hic traditũ per glo.in.d.l.Modestinus.& ita te-
net glo.& sentit Dy.in.d.§.si mandato.& circa prędicta vide,
18 quod no.doc.in.l.cũ alter.C.eodem tit.¶ Quęro,† quę actio
cedi debet? Dic,ꝙ personalis & hypothecaria contra princi-
palem cedi dicitur fideiussorem.C.eo.l.j.&.l.cum alter.ff.de
fideius.l.fideiussoribus.&.l.cum his.& possit etiam cedi obli
gatio naturalis:tamen si debitor pro quo fideiussor interces-
serit,obligaretur tantũ naturaliter.vt si est seruus,vel pupillus,
illa naturalis tantũ etiam cedi potest:vt.l.si eius.in prin.ff.ad
19 Trebel.¶ †Quęro,vtrum fideiussor creditore nõ agente:&
eo inuito possit petere à creditore,ꝙ recipiat debitũ:& actio
nem cedat contra principalẽ? Doc.videntur tenere,ꝙ princi-
palis tenetur cedere fideiussori.per.l.fideiussoribus.ff.eo.& ita
sequuntur doc.in.d.l.fideiussor.& Vber.de Bobio.& Dy.&
docto.in.l.secunda.C.eodem &.ff.de distra.pigno.l.secunda
20 ¶ †Quæro,an ista exceptio,quam opponit fideiussor,quòd
prius conueniatur principalis,quàm ipse,sit dilatoria,vel per
emptoria: & an fideiussor si est conuentus reo absente:& lite
contestata reus rediit,poterit opponere istã exceptionẽ? Dic,
vt no.doct.in.l.except.C.de proba.&.C.de fideius.aut.præ-
sente.in.viij.&.ix.q.Iac.de bel.j.proxi.§.¶ Vlti.no.text.ibi.
21 & si quidẽ pręsentes intelligendo secundũ gl.†ꝙ ille dicatur
a pręsens,qui est in territorio:[a] & absens, qui est extra territo-
b rium: Et no.ꝙ iudex põt citare extra territoriũ suũ[b].pro hòc
facit gl.quæ inci.pręsens.ibi,sexto modo &c.¶ In ea glo.ibi,
vt facilè possit citare.&c.No.ꝙ dicit facilè.de quo dixi in.§.
si verò absunt.s.de hære.& fal.licet Iac.de bel. alle.hunc text.
in contrarium.

a ¶ In territorio. Quis autẽ dicatur pręsens.vide Feli. in.c.quoniã. vt li. non contest.in vl. co.ver.circa sextũ cum sequenti. vbi plenè nota.& do. Alexã.de Imo.in cõsi.clxxix.ij.parte.& quis dicatur absens . vide Feli. in.d.c.col.circa fi.

b ¶ Suum. Et an & quando sic,& quã do non : vide tu omnino Feli.in.c. licet ratione.circa prin.in versic. Tu verò sequere.cum pluri.se.de fo.cõ peten . vbi plenè nota.

c ¶ Bonis . Adde Bart.etiã in.l.si qs instituatur.§.& ideo de hære.insti.& in l.mutuo. ff.de tute.& in.l.si pupillus.§.fin.ff.de tut. & ra. dis. & in.l. ignorare.C.de testa.mi.& Spec. in ti.de primo & sec. decre.§.viij.& do. Sozi.in consi.xxxj.inci.prosequẽ do ordine.ver.arbitror etiam. in.j. parte.char.lxij.

SVMMARIVM.

1 *Tex.in isto.§.quòd non corrigatur per.§.ad hæc.j.de litigio.*
Creditor contra debitorem possidentem habet electionem agere,uel actione personali,uel actione hypothecaria.& nu.17.
2 *Dispositio huius.§.quod habeat locum tam in tacita hypothecaria, quã in expressa.*
Tex.in.l.Moschis.ff.de iu.fis.quod habet locum in casu speciali.
3 *Creditor potest agere,uel personali contra debitorem , uel hypothecaria contra commodatarium,uel depositarium.*
4 *Præscriptio,si sit decursa contra principalem,uel fideiussorem: qualiter agendum sit?*
Exceptio,quæ cõpetit ex persona rei,quod ad fideiussorem porrigatur.
5 *Interruptio præscriptionis facta contra principalem:an inducat interruptionem contra fideiussorem?*
6 *Debitore absente,an possit agi contra tertios possessores bonorum debitoris per creditorem:quod sic dando curatorem bonis:& quod interlocutoria feratur contra eum,tanquam contra contumacem.*
7 *Agere cõtra possessores bonorum fideiussoris,ꝙ possit creditor:& quod agere debet primo contra principalem realem reali,uel personali.*
8 *Excussio contra principalem qualiter fiat?*
9 *Processus factus per creditorem contra extraneos possessores non facta excussione principalis,quod teneat,si non opponatur.*
10 *Agere contra pignorum possessores non facta discussione contra principalem,quod possit,si principalis cessit bonis.*
11 *Actio personalis & hypothecaria:an possint simul & semel in eodem libello intentari:& est speciale.*
12 *Cumulatio actionum prohibetur,quando actiones se habent,ꝙ absolutoria lata in prima,parit exceptionem rei iu.in secunda.*
13 *Cumulatio actionũ,an admittatur quando una est accessoria ad aliam.*
14 *Agere contra debitorem debitoris,quando possit creditor,qui habet nomen obligatum excussione non facta?remissiuè.& nu.17.*
15 *Debitor debitoris,quando eius nomen est obligatum,an teneatur creditori actione hypothecaria.& nu.18.ubi,quod non.*
16 *Excussio de qua hic,quod etiam fieri debeat,quãdo agitur reuocatoria ad reuocandum alienata in fraudem per debitorem obligatum obligatione personali tantum.*

Sed neque. Actio hypothecaria contra extraneos pignorum possessores intentari nõ debet,nisi prius reorũ & fideiussorũ facultatibus excussis. Hoc idem obtinet in omnibus creditoribus & successoribus.hoc dicit & habet tres partes. Nã Primò Imperator prohibet agi hypothecaria contra extraneos pignorum possessores prius, ꝙ sit actũ personali actione cõtra reum & fideiussores. Secundò,permittitur agi hypothecaria ad res fideiussorũ:& à quocunq; possessas & ponitur pręcedentium declaratio. Tertiò ponitur extensio ad omnes creditores & successores. Secũda

1 in ver.si neq;. Tertia in ver.& non solum.¶ †In gl.quæ inci.
scilicet,actionibus. No.gl.ibi hoc corrigi.hæc so.non videtur
vera:quia legũ correctio est euitanda.vt.l. præcipimus.C.de
appella.C.de testi.l.sancimus.& sic ille.§.intelligitur secundùm
istum. Et quia debitore possidente,sine dubio datur electio
creditori,agat personali, vel hypothecaria:vt hoc.§.ver.con-
tra principales. Sed ista so.est cõtra text.§.ad hoc.¶ In ea.gl.
ibi,alij dicunt,istam solu.tenet gl.in.l.contraria.sed illa so.est
2 contra tex.l.contrariæ.¶ †In ea glo.ibi in fi.istam sol.repro-
bat.quia licet in contraria fiat mentio de expressa hypotheca
ria:tamẽ hic non dicitur,an sit expressa vel tacita:sed generali
ter loquitur. Et ideo debet generaliter intelligi:vt.l.j.§.& ge-
neraliter.ff.de leg.prę. Et ꝙ iste.§.loquatur etiam in expressa
hypothecaria.no.in.l.moschis.in princ.ff.de iure fis.vbi dicit
gl.hodiè idem est in expressa hypothecaria,ꝙ olim erat in ta-
cita.quare dic,ꝙ iste.§.loquitur generaliter: lex verò contra-
ria loquitur in casu speciali: videlicet, quãdo ante litem inten
tatam contra debitorem debitor alienat.quo casu licet nõ con
trahatur vitium litigiosi:tamen conditio ad omnia trahitur
quantùm ad hoc,vt possessor habẽs causam à debitore possit
conueniri antequàm conueniatur ipse debitor. Et ista est ve-
ra sol.quæ ponitur in authenti.hoc si debitor.C.de pigno.in
fi.glos. Eam tenet Axo in summa de pigno.& Iaco.but.in.d.
authen:& communiter tenetur per nostros doct.¶ No.gl.ad
3 res.ibi:apud eundem esse videntur.& per cõsequens†datur
electio creditori: vtrum agat personali contra ipsum debito-
rem: vel hypothecaria contra depositarium, vel commodata
rium:vt.j. in ver.contra principales.& eam tene menti.¶ Gl.
quid si reali.ibi:personali sit pręscriptum. Tu dic clarius se-
4 cundum Iacob.de bel.†ꝙ siue sit præscriptum personalibus
actionibus etiam competentibus contra reum & fideiussorẽ:
puta,ꝙ simul & eodem tempore cœperunt cõpetere: siue sit
præscriptum personalibus contra reum tantũ:puta prius in-
cipit competere actio,ꝙ intercederent fideiussores: semper
debet fieri prelatio actionum realium , & non personalium:
quia eis agi nõ potest:quia obstat exceptio, quæ ex persona
rei ad fideiussorem porrigitur: vt.l.exceptiones. §.rei.ff.de
excep.& non est imputandum creditori, si eo casu personali
non agit:quia iudiciũ in effectu esset elusorium.quod esse nõ
debet: vt.l.si pretor.in princi.ff.de iud.pecu.l.eo tempore.in
princ.cum si. Si verò est pręscriptum contra fideiussores tem
poralibus actionibus tãtùm:vt priusq; reus se obligauit, tũc
etiam in subsidium fideiussor cõuenitur:& seruatur,quod di-
citur hic.ita loquitur hæc glo.ita dicit Iac.de bel.Ponit ergo
Iac.exemplum,ꝙ sit pręscriptum contra fideiussorem per-
sonalibus actionibus:puta:qa:prius se obligauit,ꝙ reus prin
cipalis. Potest etiam poni exemplum,ꝙ si fideiussor sit solus
obligatus,& non reus:quia pręscriptio fuit interrupta con-
5 tra principalem.non contra fideiussorem. Nam†interruptio
contra principalem facta,non inducit interruptionem contra
fideiussorem.secundum vnam opi.no.in.l.cum quis.§.si quis
pro reo.ff.de fide.in gl.in ver.etiam pro fideiussore.ff.de sol.
licet aliud no.in.d.§.in glos.vtilis.in fi.sed præcedens opi.est
verior,& menti tenenda.& eam tenent doct.in.l.fi.C.de duo.
6 reis.¶ †Quæro,pone,ꝙ debitor est absens, nunquid poterit
agere contra possessores bonorum? Glo.determinat indistin-
ctè ꝙ sic:sicut diximus in fideiussore. Ita not.in authen.hoc si
debitor.C.de pigno.& videntur eam tenere docto.ibi.& eam
tenet Specu.in tit.de fideius.§.j.& hoc ibi not.Iaco.de bel.di
c cit,ꝙ isto casu est dandus curator bonis[c] debitoris absentis,
qui suscipiat actiones:vt.l.ab hostibus.in princ.ff.ex qui.cau.
ma.l.idem.§.j.ff.de priui.cre.ff.de mu.& hono.l.j.in fin.cum
si. Et est ratio differentiæ,inter fideiussorem & extraneũ pos-
sessorem:quia fideiussor ex suo facto conuenitur. Et ideò du-
rius adstringitur.s.e.§.proxi. Sed extraneus possessor ex cõ-
tractu & facto debitoris conuenitur : & ideo cum eo mitius
agitur:vt.C.de cõue.fis.de.l.j.& de decu.l.j.lib.x.& ista opi.
videtur satis bona. Iaco.butri.limitat dictam glos.alio modo
videlicet,ꝙ non sit necesse agi contra principalem debitorẽ
absentem adeò, quòd contra ipsum sententia diffinitiua fera
tur:quia ferri non potest lite non contestata:vt.l.fina.§.illud
s.de temp.appella.sed bene fertur contra eum quædam inter
locutoria tanq; cõtra contumacem:& fiet discussio bonorum
ipsorum : vt.l.pręsenti.§.j.&.§.sicubi.C.de his , qui ad eccle.
7 confu. Et ista limitatio videtur satis iuri consona. ¶ †In eadẽ
glos.ibi:nota.ista &c.tenet ista glos.ꝙ aliud sit in fideiussore
possidente,ꝙ in debitore possidente. Et hanc glos.tenet Iac.
de bel.per hunc text.quia cùm in debitore iste text.permit-
tat,vt in versicu.contra.in præsenti leg.in fideiussore videtur
negare.argumen.l.cum prætor.ff.de iudi.&.l.& si sine.§.sed
quod Pa.ff.

ꝙ Pa.ff.de mi.cũ si. Sed cõtra.no.in auẽ.hoc si debitor.C.de pig. ꝙ idẽ
sit in fideiussore posside̅te, ꝙ in reo principali.& illã glo.tenet ibi.Iac.
bu.& Cy.Et illa videtur verior, cum eadẽ sit ratio. Erit ergo iste ordo:
qa prius ageẽ cõtra debitorẽ principalẽ reali, vel personali: posteà ageẽ
cõtra possessorẽ bonorũ fideiussoris.& iste ordo colligiẽ ex primo.§.
a & qualiter fiat excussio,[a] colligiẽ secũdũ Iac.de are.ex.l.præsenti.§.j.&
8 §.sicubi.prealleg.¶ †Et inter alios modos secũdũ eũ, tutũ est, ꝙ fiat dis
cussio, & inuestigatio bonorũ per publicũ nuntiũ: cui referenti iudex
credi dit.argu.l.magis puto.§.ne tamẽ.ff.de re.eo.& ar.l.ea quidẽ.C.de
accusa.melius in.c.cũ parati.extra de ap.Cautela tñ est secũdũ eũ: ꝙ mit
tanẽ duo nuntij: qa in ore duorũ &c.vt.j.de testi. in prin.argu. pro hac
opi.j.de defen.ciui.§.ex ꝓuinciali.&.C.de bo.vacan.l.fi.lib.x. vbi tan
tum ipsius relatione &c.Et facit, ꝙ no.Spe.in ti.de cita.§.sequiẽ. versi.
& no.secũdũ Vber.§.se.Et dicit Iac.de Are.esse necesse ꝙ ꝓnuncietur
excussionẽ legitimè factã, per.l.tutores.ff.de confir.tu.ibi:idoneis pro-
9 nunciatis.&c.l.qui cõtra.ff.de fideius.¶ †Quæro, si fuit actũ hypothe-
caria cõtra extraneos possessores non conuento primo principali reo,
nec facta excussione:nũquid valebit processus & sentẽtia? Et videtur,
ꝙ nõ: q peruertitur ordo:vt.l.prolatã.C. de sen. In contrariũ videẽ.C.
de appel.l.j.Et istã vltimã partem tenet Iaco.bu.non ob.l.ꝓlatã.qa ha
bet locũ, quãdo peruertiẽ ordo vnius causæ ad seipsam:quo casu senten
tia, & actus, qui fit non valet:vt ibi. Sed qñ peruertiẽ ordo vnius causæ
ad aliã: vt est in q̃one ꝓposita:tũc talis ordinis peruersio nõ vitiat pro-
cessum, vel sententiã ipso iure:vt.d.l.j.de appel.ita dicit Iac. but. quæ
distinctio est gl.¶ Sed aduerte: qa pro opi.Iaco.videtur glo. ordinaria
in fi.in.l.j.§.nũc tractemus.ff.de tut.& ra.distr.in gl.in ver. qui admini
strauerat. Probatur etiã per rationẽ: qa iura dicũt, ꝙ ex testamẽto vnius
b præposteratio iudicij ad aliud, si nõ opponatur[b] nõ reddit iudiciũ nul-
lum:vt no.glo.in.l.ij.C.de cõmuni diui.ff. de euict.l. si mancipium.§.j.
10 ¶ †Quæro, quid si debitor cessit bonis:an nulla facta discussione po-
terit agi contra pigno.posses.Iac.de Are.super hoc de facto consultus
respondit, ꝙ sic:vt not.Cy.in auẽ.hoc si debitor.C.de pigno.in vltima.
11 q.¶ †Vltimò circa istum.§.not.text.ibi.in versi.contra principales.ibi
siue ambabus. ꝙ actio personalis & hypothecaria possunt simul eodẽ
libello intentari in q̃rela, & petitione hereditatis in actione, ad exhibẽ.
vt no.in.l.q de inoffi.ff.de inof.test.& in.l.j.ff.ad exhi. & de interro.ac.
12 l.j.¶ †Sed contra istud notabile fortiter opponitur: quia iura dicũt, ꝙ
quãdo duæ actiones sic se habẽt, quod absolutoria lata in prima pariat
c exceptionẽ rei iud.in secũda, nõ admittitur cumulatio[c]: vt.ff.de excep.
rei iud.l.si mater.§.& an eandẽ.&.l.si quis.ff. de excep.l. fundum. cum
simi. Sed actio personalis & hypothecaria sic se habẽt, ꝙ absolutoria la
ta in vna parit exceptionẽ rei iu.in alia:vt.l. ꝙ si deficiente.ff.qui.mod.
pi.vel hypo.sol.Dy.format istud contrarium in.c.nullus pluribus.ex-
tra de regu.iur.in.vj.& dicit ꝙ iste.§.loquitur de cumulatione, quæ si
fiet ab ipso initio, valet quando plures actiones simul & semel propo-
nunẽ:sed in cumulatione de qua tractat.l.edita.C. de edendo. vna actio
proponitur post primam. Ista solutio Dy.non videtur vera: quia sicut
nõ admittiẽ cumulatio ex postfacto:sic nec ab initio:vt.d.l.fundi.l. fun
13 dũ. Quare † Cy.in.d.l.edita.dicit, ꝙ hoc est ideo: qa vna actio est accesso
ria ad aliã: ideo admittitur cumulatio. Ista solutio etiã non videtur vera
per dictam.l.fundi.&.l.fundũ vbi actio pro re, & pro fructibus simul
proponi nõ põt. Et si dicatur actio, quæ cõpetit ꝓ fructibus, non est ac
cessoria. Respondeo eadẽ ratione hypothecaria non est accessoria ad
principalem: quia quælibet est actio per se: qa sicut actio hypothecaria
non potest consistere ab initio sine principali: ita actio ex fructibus si-
ne principali consistere non potest. ¶ Quare, solue sic. iura noua, aut
grauant actorem, vt prius debeat excutere principalem debitorem su-
per personali actione, q̃ veniat ad fideiussorem: vel extraneum posses
sorem: ideò ne nimium actor differat, voluit hic Imperator exonerare
eum in hoc cõtra regulã cumulationum, vt dictæ duæ actiones possint
14 simul intẽtari.& sic est hic speciale.¶ †Secũdò not.text.ibi, vel si quos-
dam habuit homines &c. qa iste tex.allegaẽ per quosdã ad quæstionẽ,
ꝙ vbi habeo nomẽ debitoris mei obligatũ, ꝙ antequã possum agere cõ
tra debitorẽ debitoris prius debet fieri excussio contra principalẽ de
15 quo.j.dicam.¶ †Tertiò not.textũ ibi.& qui hypothecarijs actio. &c.
qa alle.per quosdã ad q̃stionẽ, ꝙ si habeo obligatũ nomẽ debitoris mei,
ꝙ ipse debitor debitoris mei teneẽ mihi actiõe hypothecaria. de qua.q.
16 etiã.j.dicã.¶ †Quartò no.ver.cõtra principales. in eo, ꝙ datur electio
creditori agere principali, vel hypothecaria, & ipse debitor possidet.
17 ¶ †Vlterius ꝓ declaratione illius no. ꝙ colligiẽ ex tex.ibi.si quosdã ha
buit homines. Quæro, an sicut cõtra possessorẽ rei corporalis, non pos
sum agere hypothecaria ante, q̃ fiat excussio cõtra principalẽ.& fideius
sores: ita si volo agere contra debitorẽ debitoris mei, est necesse, ꝙ faciã
excussionẽ cõtra principalẽ debitorẽ? hic tex.allegaẽ per quosdã, ꝙ sic
Pro hoc facit, ꝙ ordo excussionis est, ꝙ veniatur ad nomina:vt.l.à diuo
pio.§.sic quoq;.ff.de re iu. Præterea, dicit lex, ꝙ fiscus nõ prius cõuenit
debitorẽ debitoris sui, nisi debitor suus nõ sit soluẽdo:vt.l. nõ prius.C.
qñ fis.vel priua.& sic debitor debitoris videẽ, ꝙ demũ in subsidiũ cõue
niatur.¶ Primò hoc videẽ ꝓbari per.l.herede̅.C.de hære.ac.inducẽdo
hoc modo: oĩa bona mariti sunt obligata ꝓ dote:vt.l.j.in prin.C.de rei
vxo.ac.ergo in generali obligatione veniũt noĩa
vt.l.nomẽ.C.quæ res pi.ob.pos.& tamẽ.d.l.hæ-
redẽ: dicit, ꝙ vxor non potest prius agere contra
debitorem mariti, q̃ agatur contra hæredes ipsi⁹
mariti. ¶ In cõtrarium videtur per.l. creditor.
C.de pign.& per.l.qui pignori.ff. de pig. Et istã
vltimã partem aliqui tenẽt ad.l.nõ prius.& ad.l.
hæredi respondet, ꝙ ibi loquitur in tacita hypo
theca. quæstio nostra loquitur in expressa: sed
huic tex.respondẽt, qa de ipsa glo. faciunt mẽtio
nem. Iac.de Are.tenet primã opi. ꝙ sit necessaria
excussio.& dicit etiã esse tutius. de quo per eũ.
& Cy.in.l.nomen.aliàs dicit de iuris rigore non
esse necessariã excussionẽ. Nec ista iura noua in-
ducta sunt per hãc constitutionem, quæ loquitur
de verò possessore rei.sed in nomĩe nõ cadit vera
possessio:vt.l.seruus.§.incorporales.ff. de acqui.
rerum do. Non ob.hic tex. ibi. si quos habuerit:
qa hic loquitur de illis, qui sunt accessoriè obliga
ti pro principalibus debitoribus:& ita sentit gl.
super verbo, hæres. Non autem hic loquitur, qñ
agitur contra debitorem debitoris. & istam opi.
tenet Spe. & ibi ad hanc quæstionem istum tex.
allegat in ti.de procura.§.sequitur. versi. quid si
mihi obligasti.ad quod facit, quod ipse not.in ti.
18 de obli.§.j.ver.seq.e.tit.¶ †Secundò dicit, quòd
iste text. ibi siue hypothecarijs acti. &c. facit ad
quæstionem, quòd contra debitorem mei debito
ris, qui obligauit mihi bona sua possum agere hy
pothecaria. Quam opinionem tenet Gul.in.l.gre
ge.§.cum pignori.ff.de pignori.&.C.quæ res pi
gno.obli.pos.l. nomen. ¶ Sed veritas est, quòd
non agit cõtra debitorẽ debitoris actione hypo-
thecaria: sed agitur tantum vtili actione persona
li, quæ ipsi principali debitori competit directa.
Istam opinionẽ tenet Roffredus, Iacob⁹ de Are.
& Cynus in.d.l.nomen.¶ Ad hũc textum respõ
dent, quòd in eo, quod dicit hypothecarijs actio
nibus, debet exponi, id est, actionibus vtilibus,
quæ possunt hypothecari. Sed ista responsio ad
hunc textum mihi non placet: quia secundum
istam responsionem innuitur, quòd ille textus
loquatur quãdo agitur cõtra debitorem debito-
ris: sed hoc nõ est verum: imò loquiẽ quãdo agi-
tur contra illũ, qui se obligauit ꝓ principali, qui
cõuenitur actione personali, & hypothecaria: vt
dixi.s.in proxi.q. Et ideo tenẽdo opi.prædictorũ
doctorum, tanq̃ veram: adhũc text. responde, ꝙ
nihil facit ad prædictam quæstionem: cum hic, vt
dixi, non loquatur quando agitur contra debito
19 res.¶ †Quæro, an ista excussio de qua hic loquiẽ
habeat locum, quando debitor non obligauit mi
hi bona sua: sed habeo ipsum, tantùm obligatum
actione personali, & postea in fraudem alienat:
an debeo prius facere excussionẽ cõtra ipsum de
bitorẽ ante, q̃ agam reuocatoria cõtra emptorẽ?
dic, ꝙ sic: vt probatur in text. & glo. in.l.j.C.de
his, quæ in frau.cred.& insti.de act.§.item si quis
in fraudem.& not.C. de pig. auẽ. hoc si debitor,
facit.l.ignoti.C.de his, quæ in frau. credi.&.ff.e.
titu.l.ait prætor.§.j.

a ¶ Excussio. vide Pet.de Suza.in.l.fi.C.de act.& ob.& Io.de por.in.l.decẽ.ff.de ver.ob.& Ange.hic.& an & qñ sit necessaria & qñ non, vide.d.Sozi.ĩ cõsi.xxiiij.inci. visis diligenter & maturè.ver. quartò videẽ probari, cũ ver.seq.in j.par.charta.xliiij vbi nõnulla vtilia Et no. ĩ hac materia excussionis, & per Fel.in.c.ex rescripto. circa fi. in versi.extra glo.de iureiur.

b ¶ Non opponatẽ. Adde Bal.in auẽ.contra rogatus.in fi.C.ad Treb. Ange. hic Io. de por.in.l.decẽ.de verb.obl.Bal.in.l.j.C.si quis in fraud. pã. & Bene.de Bar.in tra.discussionum, iij.q.prin.vbi concor.opin.d.Alex.de Imol.in.l.fi. in prin.si cer. pet. in cõsi.xxxj.iiij.par.

c ¶ Accumulatio. vide ad hoc oĩno do.Feli. San.in.c.significantibus.in viij.co.de lib.obl, ver. nã vbi etiam nonnulla alia vtilia circa materiam accumulationis.

SVMMARIVM.

1 *Creditor inuitus cogitur accipere rem insolutum: & sic aliud pro alio eo inuito solui potest: & quando possit, & nu.3.*
2 *Res melior, quam habet debitor, datur insolutum creditori & cogitur eam uendere. & nu.4.*
5 *Rem suam uendere, quãdo quis cogatur? remißiuè.*
6 *Creditor recipiẽdo rem insolutum, an cogatur recipere pro uera æstimatione, uel quantitate sibi debita?*
7 *Fideiussor, quando dari debeat per debitorem creditori accipienti bona eius insolutum? & quare dare teneatur.*
8 *Debitor, quando non potest præstare fideiußorem, præstabit iuratoriam cautionem.*
9 *Beneficio huius.§.an renunciari poßit? remißiuè.*
10 *Creditor accipiens insolutum res debitoris negantis se debere, q̃ teneatur fideiubere.*
11 *Campsor, qui pro alio promisit, potest conueniri priusquã*

principalis.
12 *Dictio nec: si habet copulam inclusam, & resoluit in ne nõ.*
13 *Beneficium cessionis, quòd non prosit ei, qui dolosè dissipauit res suas. & talis carcerari potest.*

Quod autem. ¶ Si creditor à debitore debitum recipere nõ valet, cõpellitur res eius immobiles meliores in solutionẽ recipere, subtili earũ estimatione facta, & sufficienti peremptoriè præstita cautela, quã debitori possibile est præstare, si nullus emptor apparuerit, argentariorum sponsionib⁹ in
1 suo statu pmanẽtib⁹. hoc dicit vsq; ad fi. ¶ † No.
ex hoc tex. primò, ꝙ creditor inuitus cogit̃ accipere rẽ insolutũ. & sic aliud pro alio inuito solui.
Secundò no. ꝙ dat̃ insolu. melior res quã habeat
a debitor.[a] & cogitur rem vendere. ¶ † Ad primũ
2 notabile opp. & videtur, ꝙ aliud pro alio inuito creditore solui non potest: vt.l.ij.§.j.ff. si cer. pet.
3 C. de sol.l. eum à quo. Tu† verò, quãtum ad propositionẽ huius, videlicet, quãdo quis debet quãtitatem. an possit inuito creditore aliud soluere, videlicet speciem? dic, aut debitor potest soluere quantitatem, aut non. ¶ Primo casu dic, aut tenetur ad quantitatem simpliciter: aut ratione speciei certę. Si tenetur ad quantitatem simpliciter, non potest aliud pro alio soluere: vt .d.l. eum à quo. Si respectu certæ speciei soluendo speciem liberatur: vt.ff. sol. mat.l. si verò.§. fi.ff. de re iudi. l. miles.§.j.&.ff. de lega.j.l. si fundũ per fideicom. in prin.ff. de doli excep.l. fideiussor euictionis. Hinc est, ꝙ lex dicit, ꝙ ille, qui tenetur ad quantitatem ratione certæ speciei perempta specie liberatur: vt.l. Titiæ textores.§. fin.ff. de leg.j.l. filius.§. fi. eo. tit.ff. de noxa.l. electio.§. si is, quẽ.&.l. pe.§.j.&.l. in naue. Saufeli.ff. loca. ¶ Secũdo casu principali quãdo debitor nõ potest soluere quãtitatem: tunc cogitur creditor aliud pro alio recipere: vt hic in aut. hoc nisi debitor. C. de solu. quę sumpta est ex hoc.§. vt.j. de ali. & emphy.§. quod autem posita. C. de sacrosanc. eccle. aut. hoc ius
4 porrectum. No. glo.j. de ali. & emphy. ¶ † Circa secundum no. vide pro declaratione huius, quod no. glo. in aut. hoc nisi debitor. C. de sol. & ibi per doc. in aut. hoc ius porrectum. pręalleg. per gl. &
5 doc. ¶ † Circa tertium no. pro declaratione glos. quæ incipit, hoc est vendere an quis cogatur rem
b suã vendere?[b] vide ꝙ not. Cy. & clarius per doc. C. de epis. audi.l.j. & vide magnã dist. Cy. in.l.j.§.
6 cura carnis.ff. de of. pfec. vrb. ¶ † Opp. dicit̃ hic, ꝙ creditor cõpellitur recipere rem insolu. ꝓ vera æstimatione. Cõtra Imò debet recipere ꝓ quãtitate sibi debita, non pro vera ęstimatione: vt.l. à Diuo Pio.§.ij.ff. de re iud. dicit Iac. de bel. hic debitor cõfitetur: ibi negat. Itẽ, ibi illud post sententiam diffinitiuam: hic ante. Sed certè ad id, ꝙ dicit Iaco. ꝙ illud fit post sententiam diffinitiuam. dic, ꝙ etiam post sententiã diffinitiuã iudex potest taxare eandem quãtitatem, pro qua daret pignus creditori inso. Posset etiã creditor, vt qlibet ex nouo admitti ad emendũ, illa pignora: vt not. in.d.l. à diuo.§.ij. & p doc. C. de execu. rei iu.l. ordo. ¶ Quærit gl. quare dicit, ne.p; vlla mobili substãtia? dic vt in gl. & tene secundã opi. & ad.l. si qs
7 argẽ. in prin. Respõde. vt ibi no. ¶ † Not. gl.l. pignori. in fi. Et ratio specialitatis in.l. ista est: qa cũ creditor inuitus cogit̃ accipere in solutione aliud pro alio, releuat̃ in alio: vt detur sibi fideiussor, si per debitorem dari potest. arg.l. eum, qui.ff. de iu
8 reiur. ¶ † Et aduerte ad id, ꝙ gl. suprà dicit, videlicet, ꝙ si debitor nõ põt pręstare fideiussorẽ, pręs
c stabit iuratoriã cautionẽ[c]. Pro qua gl. facit ꝙ no. in.l. cũ nõ facile.ff. si cui plusꝙ per.l. falci. &.ff. q satisda. cog.l.j. aut. cui relictũ. de iudi. vi. Sed certè ista quęstio videt̃ decidi in hoc tex. Dicit enim cũ tali cautela, cũ qua debitor dari possit. ¶ Not. ꝙ dicit, possit: pstabit ergo cautionẽ, quã sibi possibile erit pręstare. Pro hoc etiam expressè.j.e. ver.
9 itaq; ibi. qualiter omnino &c. ¶ † Quæro, vtrum beneficio huius.§. possit renunciari? dicit Iaco. ꝙ non, cum istud pactũ sit turpe, & cõtra humanitatẽ, & charitatẽ. ꝙ debitor sit ei acerbus, & durus. vt in hoc.§. ver. sed hoc quidẽ. & ideò pactũ non valet: vt.l. si vnus.§ pacta, q̃ turpe.ff. de pac. &.l. iurisgẽtiũ.§. si paciscar. cũ si.ff. de pac. ¶ Sed aduerte, ꝙ ista quęstio ĩcidit in illã q̃stionẽ.
d an quis possit renuciare beneficio cessiõis.[d] Et ideò dic, vt no. in.d. aut. hoc nisi debitor. de qua q̃stiõe, an quis possit renũciare bñficio cessiõis?
10 no. Dy. in.l. alia.§. elegãter.ff. sol. ma. p doc. C. q bo. ced. pos.l.j. ¶ † Quęro, an iste.§. habeat locũ, cũ debitor negat cõdẽnari: & creditor res eius accepit insolutũ an à debitore debeat creditori dari fideiussor? dic vt p
11 Iac. de bel. & dicit, ꝙ sic. arg. hui⁹ tex. ¶ † Venio ad ver. argẽtariorũ. & gl. hic ponit duplicẽ intellectũ. & no. illã lec. tãquã no. & perpetuò mẽti tenẽdã. ¶ Ex qua habes, ꝙ si campsor fideiussit pro alio, etiã de iure nouo: põt prius cõueniri, ꝙ̃ principalis: vt hic notat tex. secũdũ secũdã lect. quã no. & sic iste ver. nõ refert se ad præcedẽtẽ.§. sed vsq; ad.§.j.s̃.e.
12 ¶ † No. gl. istud nec. ꝙ dictio nec,[e] si habet copulã inclusam & resoluit
e in ne non. Itẽ no. in.l. & qa.ff. de iurisd. omniũ iudi. ¶ † Secũdò not. glo.
13 nec enim qa beneficiũ cessionis nõ prodest ei, q dolosè disputauit res, ita ꝙ nõ possunt haberi. Nã talis cedens, nihilominus poterit in carcerẽ detrudi. q̃ lectu. tangit̃ in glo. in.d.l. fi. secundũ primã lectu. quod tenet Dy. in.§. item si quis in fraudem. insti. de act.

De monachis. Rubrica.

¶ Continuatio Rubricæ colligitur ex.§.j.j. eo. & colligitur ex glo. quæ incipit, quas cõstitutiones secũdũ vlti. opi. qa.s̃. tit.j. est facta mentio de epis. & cler. & de mo. & monasterio: vt patet in.§. illud quoq;. vt deter. sit nu. cle. inde sumpta occa. sequitur videre de monachis: & monasterium authoritate Episcopi ædificari debet.

SVMMARIVM.

1 *Vita monachalis abolet omnem maculam. & nu.3.*
2 *Monachus perfectus debet esse eruditus diuinis eloquijs.*
4 *Infamia facti, uel iuris, an tollatur per ingressum monasterij, seu per pœnitentiam?*
5 *Ingrediens monasteriũ, si ante ingressum commisit peccatum mortale: an pro illo peccato sit sibi pœnitentia iniungenda, uel impositam ante ingressum facere?*
6 *Differentia inter masculos, & fœminas: remißiuè.*

Conuersationis. ¶ Monachalis vita purgat monachũ: & monasteriũ ædificandum est cũ authoritate episcopi: cum orationibus, & virtute. Et monachus post trienniũ erit ordinandus, si reperiat̃ esse vitæ ꝓbabilis: nulla ei interim quęstio mouetur: aliter verò nõ, nisi fuerit absolut⁹. monacho autem in monasterio delinquẽte reddẽdus est domino cũ rebus, & monachi debent simul degere, nisi eremitæ esse ve
1 lint. h.d. ¶ † Not. quòd vita monachalis habet detergere omnẽ maculã.
2 ¶ † Secũdò no. ꝙ ille, qui vult esse perfectus monachus, debet esse eruditus diuinis eloquijs. ¶ Tertiò not. solẽnitatẽ, quę adhibetur in fundamento cuiuslibet ecclesiæ. sic.j. de ecclę. tit.§. si qs aũt.j. vt nul. fabri. ora
3 to. do.j. respõso. ¶ † Sed ad primũ no. opp. ꝙ vita monachalis non abo
f leat oẽm maculã. Nã iura[f] dicũt, quòd quis põt post pœnitẽtiam de crimine accusari: vt.xxxiij.q.ij.c. admonere. & tãgitur. vj.q.j.c. q crimen. Sol. quantũ ad Deũ tollitur omnis macula peccati: vt.j.e.§. si verò intra in fi. sed quantũ ad mundũ, & vindictã publicam non: vt in cõtrarijs. & not. glo.ff. de test.l. iij.§. iul. C. de nup.l. imperialis.§.j. extrà de diuor.c. gaudem⁹. ¶ No. glo. purgatus. vide circa istã glo. quæstio. not. in.l. Deo nobis.§. hoc etiã. C. de episco. & cle. per glo. ij. & vide, ꝙ not. de apo.c.j.
4 ¶ † Et not. in ea. gl. ibi iuris. de hoc, an per ingressum monasterij, seu per pœnitentiã tollat̃ infamia facti, vel iuris? no. glo. extrà de testib.c. testimoniũ. ij.q. iij.c. euphemiũ.§. hinc colligit̃. &.vj.q.j.c. oẽs. &.c. illi, qtã
5 gitur in.d.§. Iul. & in.d.l. imperialis.§.j. ¶ † Quid aũt iuris sit, si aliqs ingredit̃ monasteriũ, si ante ingressum monasterij peccatum cõmiserit. an pro illo peccato sit sibi pœnitẽtia iniungẽda? not. gl. in.c. scripturæ. extrà de voto. Itẽ si pœnitẽtia est imposita ante ingressum, nunquid post ingressum teneat̃ ingrediẽs pñiam impositã pro peccato finire? dic, vt no. gl. xxxiij.q.ij.c. admonere. in gl. ex hoc loco. xvj.q.j. vbi not. ¶ In gl. parua no. hãc glo. quã vide. & no. xij.q.j.c. non dicatis. &.xj.q.j.c. de
6 persona. ¶ † No. gl. hic intelligũt ibi inter ista genera: an autẽ alia sit differentia? dic, vt not. in.c. statuimus. extrà de maio. & obe.

Sancimus. ¶ Not. hunc.§. ibi, sed per triennium. vide hic, ꝙ not. xvij.q.j.c.j. &. liij. dist.c.j. & dicit̃ regula apostolica, & ibi canonica: vt de regu.c.ij. lib.vj.

SVMMARIVM.

1 *Testis, qui dicit Titium possedisse prope.xx. annos, uel circa quòd probet, & refert ad modicam quantitatem: & probat de decem & octo annis cum dimidio.*
Dictio propè, quòd refertur ad modicum tempus, puta sex mensium.
2 *Dictio circa, uel citra quid importent? remißiuè.*

Item

a ¶ Debitor. Quod limita tu, nisi i creditore eccl'ię q inuit⁹ licet cogat̃ recipere ꝓ quãtitate, non tñ eligit rẽ meliorem, sed mediocrẽ ei dari oportet, secũdũ Ang.j. de ali. & emphy. §. hoc etiã. v. co. & ix. collat. & Alex. post Bar. in.d.l.ij. allega. in text. & Bar. etiã in.d. aut. hoc ius porrectũ.

b ¶ Vẽdere. in qb⁹ autẽ casibus quis vẽdere cogat̃, vide Fel. i.c.j. de Iudeis post prin. ver. vlt. no. casum. vbi plenè, & no. & adde q̃ ibi dixi in apost.

c ¶ Cautionẽ. an & qñ iuratoriæ cautioni stetur, vide Paul. de cas. in.d.l. nõ facil. hic alle. i tex. & in.l. fideiussor.§.j.ff. q satisda. cog. & in.l. si constante.§. quoties. sol. ma. & Bald. in l.ij. C. de vsu. & fru. lega. & in aut. cui relictũ. C. de indi. vidui. & Imol. in.d.l. nõ facilè. alleg. in tex. & doct. in.c.j.q.j. i fi. post glo. ibi de dolo & cõtu. & do. Sozi. copiosè, & not. in cõsil. ccxxj. inci. cũ in pręsenti consultatione. vers.j. probat̃ cum alijs ver. seq. in.ij. parte char. cix. vbi ẽt no. nunqd iurare debet de credulitate non inuenire fideiussores, vt iuramentum non sit temerarium veritatis, asserendo, ꝙ scire nõ potest. Et an iurare debet motu ꝓprio, vel ad declarationem iudicis.

d ¶ Possit renũtiare bñficio cessionis. Adde ꝙ posui in apost. ad Bal. post eũ. do. Barb. in.l.j. nu. iiij. C. de cõue. fis. deb. li. x. & Ale. cõsi. xxxj. vol. iiij.

e ¶ Dictio nec. Tu vide istum in.l. se[illegible]erb.[illegible] & in.l.ij.§. ꝙ si in patris.ff. sol. matr. & Bal. in aut. cui relictũ. n. ad fi. C. de indi. vidui. tollen.

f ¶ Omnem macu-

Item dictio amplius, & si apponatur in libello;
3 *Dominus, si repetit seruum monachum effectum, uel prælatus aliquem in suum cleri-*
cum, quis probabit, & coram quo iudice? remißiuè.
4 *Domino quantum tempus datur ad repetendum seruum: ubi, quod in monacho trien-*
nium, & in alio clerico annus. Et à quo tẽpore incipit currere istud trienniũ. nu. 5.

Si vero intra. ¶ Not. tex. ibi. prope. xx. &c. nam hunc tex.
1 no. Iac. de bel. † ad testem dicentem, talis pos
sedit prope. xx. annos, vel circa, ꝙ referat̃ ad modicã quantitatem facit.
ff. de orig. iur. l. ij. §. exactis. ibi, id qa prope. xx. an. &c. ad hoc facit ꝙ no.
in fi. ff. ex qui. cau. ma. l. ab hostib⁹. §. sed ꝙ simpliciter. & latius in. l. & si
post tres. ff. si quis cau. ¶ Quærit ista gl. & dicit, ꝙ talis testis probat de
xvij. an. cũ dimidio: vt sic dictio prope, vel circà, intelligat̃ propè, scili-
cet per sex mẽses; & inter alia alleg. tex. optimũ in. l. nõ tantum. in prin.
ff. de excu. tut. & ibi dicitur, ꝙ proximus pubertati est ille, q est in. xiij.
an. cũ dimidio: & sic est prope per sex mẽses: qui tex. est contra gl. quæ
dicit, ꝙ proxim⁹ pubertati est ille, q excessit decimũ annũ cũ dimidio:
vt no. insti. de inuti. stip. §. pupillus. Vide circa predicta, ꝙ not. Iac. de
2 Are. C. de inoff. test. l. si quis in suo. † ¶ Et de significatione huius verbi
a circa, seu citra,[a] habetis extrà de despõ. impu. c. cõtinebat̃ &. c. attestatio
nes. &. c. fi. Et ibi not. de dictione amplius. extrà de verb. sig. c. cũ inter
vos. De dictione vltrà, no. c. literæ. extra de dila. & si ista verba ponunt̃
in libello, qd operent̃: no. in. d. c. literæ. &. c. cũ inter vos. & de si. dictio.
vide Spe. in ti. de despõ. & alle. §. post hoc. ver. itẽ clausula. & tene mẽti
3 not. gl. qa in fi. Pro declaratione huius † gl. cui incũbit onus ꝓbandi, an
dño, an seruo, & corã quo iudice debeat fieri q̃stio? & qd iuris sit si prę-
latus petit aliquẽ in suũ clericũ, vel monachũ: vel qñ quis dicit quẽ suũ
seruũ, vel adscriptitiũ? dic vt plenè not. in. c. ij. in prima gl. extra de ser.
nõ ordi. & vide gl. extrà de ser. nõ ordi. & vide gl. liiij. disti. c. frequens.
4 ¶ † Opp. & videt̃, ꝙ domino nõ detur trienniũ ad repetendũ seruũ: sed
datur annus: ideò videt̃ ob. C. de epis. & cle. aut̃. si seruus. Sol. aut loqui
mur in monacho, & datur triẽniũ: vt hic. Aut loqmur in alio clerico, &
datur annus: vt ibi. Et de hac materia plenè no. per Ber. extrà de ser. nõ
ordi. c. ij. & ibi pleni⁹ per Inn. ¶ Et est ratio diuersitatis inter monachũ
& aliũ clericũ. Sunt enim monachi in locis secretis: alij clerici sunt in lo-
cis publicis. Et ideò datur dño maius tẽpus ad reuocãdũ in primo casu,
quã in secũdo. Ita dicit glo. parua. liiij. dist. c. si seruus. & per Inn. in. d.
5 ti. de ser. nõ ordi. ¶ † Quęro, à quo tẽpore incipit currere istud trienniũ,
per ꝙ dñs excludatur à repetẽdo? gl. in. d. c. si seruus sciẽte. xvij. c. si quis
incognitus. non firmat. Veritas videt̃, ꝙ istud trienniũ currit à tempore
quo seruus intrat monasteriũ. Nam. s̈. in. §. sancimus. dicit̃, ꝙ seruus de-
bet stare triennio, ꝙ nõ portet habitũ monachalẽ, quo elapso statim sit
liber: & debet petere habitum: & sic à tempore, quo incipit stare in pro
batione, videtur ꝙ incipiat currere triennium.

SVMMARIVM.

1 *Vita hæremitarum, quòd sit melior, q̃ monachorum.*
2 *Monachus an poßit esse testis pro monacho, uel monasterio? Et quid si quis est de uni-*
uersitate, uel collegio, quando poßit esse testis in causa uniuersitatis, uel collegij.
& nu. 3.
4 *Monachus, uel canonicus testificans contra ecclesiã suã, an debeat perdere beneficiũ?*
5 *Canonicus in causa sui canonicatus, quòd poßit esse testis.*
6 *Canonicus contra alium canonicum pro canonico, quod poßit testificari.*
7 *Prælatus pro sua ecclesia alio agente nomine ecclesiæ, quod testificari poßit.*
8 *Frater minor, quod poßit esse testis.*
9 *Vniuersitas, si nihil habeat: an ꝓ ea quilibet singularis uniuersitatis admittatur in testẽ,*

Cogitandum. ¶ No. tex. ibi. ab alterutrius. hoc est prohi-
bitũ sub pœna excõicationis: vt. xviij. q. ij.
1 c. perniciosum. ¶ No. tex. ibi: ad meliora. videt̃ hic tex. ꝙ † melior sit vi-
2 ta hæremitarum, q̃ monachorum. ¶ † No. tex. ibi: sed in cõmuni. &c. ꝙ
b vnus monach⁹ potest esse testis[b] alij monacho. Quod dic vt in gl. in ver.
nudo verbo. Idẽ no. j. de testi. §. si verò dicat̃. coll. vij. &. C. de testi. aut̃. si
3 testis productus dicat̃. & in. l. j. ¶ † Videtis ex hac gl. q. §. vniuersitatis.
&. §. qui manumittit̃. inducunt̃ ad illã partẽ, ꝙ non possit ferri testimo-
c nium[c]. Sed alibi gl. inducunt illos. §. pro alia parte, videlicet, ꝙ ad testi-
moniũ admittunt̃. & ita no. in. d. §. vniuersitatis. & in. l. idonei. ff. de test.
vbi gl. in decisione idẽ tenet. ꝙ hic. & eodẽ modo, ibi illos. §§. alleg. gl.
quæ sunt in omnibus capitulis, q̃. j. allegabo: & illa est verior allegatio.
¶ Hoc pręmisso pro declaratione huius quæstionis, dic, aut loquimur
de his, quę fiunt extrà collegiũ aut de his q̃ fiũt in collegio. Secũdo casu
põt: vt. C. de repu. l. cõsensu. §. sup plagis. & ꝙ habet̃ in. c. iij. loco. de ꝓb.
& est expressum extrà de testi. c. veniẽs. in fi. & vide ꝙ ibi no. ¶ Primo
casu: aut de tali actu, q affert vtilitatẽ toti collegio in vniuerso, nõ in par
ticulari: & tũc põt testificari monach⁹ ꝓ monacho. & cõtra monachos:
& qlibet de collegio ꝓ collegio, & cõtra collegium: vt. d. §. vniuersitatis
& ꝙ ibi no. &. d. §. q manumittit̃. & ita intelligit̃ ꝙ no. hic: & dicã. l. ido-
nei. ff. de testi. ꝓ hoc apparet, ꝙ si aliqua vniuersitas, vel cõitas possidet
aliquid, ꝙ affert tantã vtilitatẽ etiã in particulari: puta si aliquæ cõita-
tes disputant de pascuis & nemoribus, in quibus bestię singulorũ depa
scuntur, singuli ligna incidũt: certè tunc testes de illa cõmunitate repel
luntur, vt patet ex prædictis. Circa prędicta vide
ꝙ not. doct. in. l. parentes. C. de testi. per Gul. &
Odof. & Iaco. but. in. d. §. vniuersitatis. & per gl.
Inn. in. c. cum nuntius. extra de testi. facit ad prę-
dicta. c. insuper. &. c. tuis. eo. ti. & de iureiu. c. & si
4 Christus. ¶ † Quæro nunquid monachus, vel ca
nonicus testificans contra suã ecclesiã, debeat per
dere per hoc beneficium? Veritas est, ꝙ non: quia
cũ cogit̃ testificari cõtra suã ecclesiã: vt no. in. d. c.
cũ nunti⁹. nõ debet suũ beneficium perdere. ar. l.
qui cũ natu maior. §. pe. de boñ. liber. & de hoc
5 est glo. in. c. veniens. extra de testi. ante fi. De † ista
d quæstione an canonicus in causa sui canonicat⁹[d]
possit esse testis? not. gl. ꝙ sic: qa non dicitur esse
domesticus ipsius canonicat⁹; sed ipsius ecclesię:
6 vt no. xiiij. q. ij. c. super prudẽtia. ¶ † Quærit Iac.
de bel. an canonicus cõtra suũ cõcanonicũ possit
e aliũ canonicũ suũ in testẽ ꝓducere? & dicit, ꝙ sic[e]:
qa ille canonic⁹, q testificat̃ ꝓ illo canonico cõtra
aliũ, non est magis domesticus vni, q̃ alij: & par
affectus rationẽ suspitionis remouet: vt. l. non so-
lũ. §. j. ff. de ritu nup. & de hoc est gl. in. d. c. super
7 prudentia. licet ipse non alleg. ¶ † Quęro, an prę
latus possit esse testis pro ecclesia sua? dic ꝙ sic
f alio agente nomine ecclesiæ: vt in. c. insuper.[f] ex-
trà de testi. de quo vide Inno. in. c. præsentiũ. de
test. lib. vj. ¶ No. glo. ibi itẽ nũquid. & quod no.
§. penul. in tit. de testibus. §. j. ver. sed nunquid re
8 ctor. in fi. † Not. in gl. ibi. §. pe. Idẽ not. in aut̃. si te
stis. ¶ An autẽ frater minor possit esse testis: dic,
ꝙ sic, vt est casus in ca. nuper. extrà de testibus.
9 ¶ † Quæro si vniuersitas nihil habet, an singula-
ris persona de vniuersitate admittatur in testem?
& videtur, ꝙ sic, vt hic cum si. s̈. alleg. sed veritas
est, ꝙ non: qa oportebit imponere collectã: vt sic
in communi aliquid habeat vniuersitas: vt ex ea
pecunia possit debitum solui: vt in. l. j. §. quibus.
& ꝙ ibi not. ff. ꝙ cuiulq; vni. & sic patrimonium
vnicuiq; minuetur: & per consequens in pro-
pria causa quilibet testificari videtur, vt colligit̃
ex distinctione. s̈. data. facit. l. in concedẽdo. ff. de
aqua plu. arcẽ. ff. quãdo appel. sit. l. j. §. in ꝓpria.

SVMMARIVM.

1 *Res delatæ in monasterium per ingredientem, an uitiato*
ingressu, remaneant in monasterio?
2 *Monasterium, an teneatur tanq̃ successor pro bonis ingres*
si: uel tanq̃ quilibet bonorum possessor?
3 *Monasterium pro bonis ingreßi non tenetur, nisi in quãtum*
ad ipsum peruenit.

Si quis autem. ¶ Oppo. & videt̃ ꝙ
res debeant restitui
g exeunti[g] de monasterio: vt. xvj. q. vj. c. de lapsis.
Sol. no. gl. & doc. in. c. ꝙ à te. extrà de cle. coniug,
vide no. in. c. ex transmissa. extrà de renũ. ¶ Not.
glo. idẽ in alijs. ibi, quid si nõ. Vides ergo distin-
1 ctionẽ † hui⁹ gl. cũ qua cõcor. C. de sacrosan. eccle.
aut̃. ingressi. & idẽ no. C. de epis. & cle. l. Deo no-
bis. §. hui⁹ autẽ. Sed aduerte, circa hãc quæstionẽ
multi doc. scribunt: & multæ glo. variãt, Veritas
est, ꝙ dicit Pe. de bel. Nã aut ingrediẽs monaste-
riũ ignorabat ingressum nõ tenere: aut sciebat nõ
tenere. ¶ Primo casu reuocant̃ bona. hoc probat̃
per. l. si pater. &. l. nec apud. C. de hære. insti. vbi
si aliquis credit aliquẽ esse fratrẽ, vel filiũ, qui nõ
est: & bona ei reliquerit, illa bona ei auferunt̃. Ita
& in proposito iste posset reuocare bona, cũ cre-
debat ingressum tenere, qui non tenet. ¶ Secũdo
casu, aut dedicauit bona tacitè qa per solũ ingres
sum, & tũc vitiato expresso, vitiatur tacitum: vt
l. iij. §. qui habet. de ser. rusti. prædi. cũ si. Aut ex-
pressè dicendo: dedico me & mea. Et tunc licet
non teneat ingressus, tenent tamen bonorum col
latio, seu dedicatio. C. si pen. appel. mors interue.
l. iij. licet isto casu intelligat Cy. opi. Petr. dicẽtis,
quòd quando quis sciens ingressum non tenere,
ingrediatur monasterium: quòd bona non reuo-
cat: qa videtur donare: vt. l. j. ff. de cõdi. inde. &. l.

lã. an ingressus re
ligionis aboleat
ingratitudinem?
vide Gul. de cu. in
l. Deo nobis. nu.
2. & ibi posui ĩ ad
ditio. ad ipsum in
versi. ingratitudo.
C. de epis. & cleri.
Cardi. in cle. eos.
q. xij. extrà de reg.
& Spec. in tit. qui
filij sint legi. ver.
quid si pœniteat.
a ¶ Citra. vide ple-
nè do. Feli. in. c. li-
cet. in. v. col. versi.
no. x. de proba. &
in. c. quo ad cõsul
tationẽ. in pe. col.
ver. iij. cõclusio de
re iudi.
b ¶ Testis. Ad ꝙ vi
de oĩno do. Sozi.
in cõsi. xvij. supra
dicta compositio.
ver. postremo tra
ctandum. in. j. par
te. ca. xxviij.
c ¶ Testimonium.
Ad saturitatem tu
vide Feli. in. c. di-
lect⁹. el. ij. ĩ. j. colũ.
in medio versi. in
ea. glo. de simo. &
in ca. insuper. per
totum commen-
tum. de testi.
d ¶ Canonicatus.
Et nũqd in cã ꝓbẽ
de suæ? vide Fely.
in. c. insuper. extrà
de testib. in. v. col.
ver. fallit. viij. sta-
tim post prin. ver.
e ¶ Quòd sic. Adde
Felyn. in. c. cũ. R.
canonicus. in fin.
de offi. deleg.
f ¶ Insup. & ibidẽ
vide Fel. in. v. col.
ver. fallit. viij. Ad
de do. Georgium
thomasinũ consil.
suo. lxxxiij. inci.
videt̃ esse de indu
bio ꝑsens qõ. post
prin. vol. iiij.
g ¶ Exeũti. De qua
materia vide ple-
nè p Pet. de Anc.
in regula accesso.
iur. in. v. op. de re.
iur. in. vj. & Bart.
ĩ. l. ij. §. fi. ff. de bo.
posses. secũdũ ta-
bu. & Sal. ĩ. l. cũ q
duas. de adulte. &
Bal. in. l. j. in. j. col.
C. de lati. lib. tol.
& gl. in ca. si qs ra-
puerit. xxvij. q. j.
& gl. fi. in. c. si quis
incognitus. xvij.
q. ij. & Imol. ĩ cle.
ne[illegible]
col. de stat. mo. &
Inno. in. c. dilecta.
in. ij. col. extrà de
exces. ꝑla. & do.

Ant.in.c.statuim⁹
in.j.co. de regula.
& Lapū alle.lxij.
& Ang. in cōſ.cc-
xxxiij. &.Cal. de
Rheg. conſi.xxiij.
& conſil.xxvij. &
Pe.de Anch. cōſi.
ccxxxiij. & Car.
cōſi.xxx.inci.qdā
frater Andr.&.d.
Ant.cōſ.ij.&Car.
cōſi. inci. quidam.
noīe Laurentius.

a ¶Religioſi.Adde
Fely.ī.c. in pñtia.
in.ij.col.ver.ī tex.
ibi obtulit. de ꝓ-
ba.& quod ibi ad
materiam, dixi in
apoſtil.

¶De his conuer-
ſis.Et an ſint reli-
gioſi?& multa alia
ſingularia: vide ꝑ
Roma. ſingu. ſuo
dclv.incipiē.fuit à
me quæſitum, per
fratres ſancti Fran
ciſci.

b ¶Exeat patriam
poteſtatem.Adde
quod no.in apoſt.
ad iſtū ī auē.igreſ-
ſi.nu.28.ī.ij.lect.in
ver.deſinăt eſſe in
patris ptāte.C. de
ſacroſan.eccle.

c ¶L.deo nobis.Et
ibidē ad hoc vide
Bal.& adde Paul.
de ca.in.l. ſub con
ditione.ff.de libe.
& poſth.quòd fi-
lius factus mona-
chus, non perdit
patriam poteſtatē
qa eſſet dānoſum
monaſterio.quod
firmat Feli. in ca.
Iudæi.el.ij.in fi.de
Iudæis.

cuius per errorē.de reg.iur. Ita colligūt ex dictis
Pet.ī auē.ingreſsi.C.de ſac.ſan.eccle. Secūdū hăc
diſtinctione uideē debere intelligi,quod diſputā
do tenuit Ber.in.xviij.q.ſua,q̄ incipit:quidam in
uita uxo.& uide glo, extrà de cle. cōiug.c. quod
à te.&.xcij.diſt,c.pe.& Spec.de ſta. mo.§.j. uerſi.
2 xliiij.¶†In eadē gl.ibi.Itē nunqd &c.tenet ergo
iſta glo.ꝙ monaſteriū non teneē tanꝗ̄ ſucceſſor.
ſed,tanꝗ̄ qlibet poſſeſſor.Alibi gl.tenet,ꝙ mona
ſteriū teneaē iure hereditario,vt heres:& ſic teneē
perſonalib⁹ actionib⁹ inſolidū,vt heres.&ita no.
C.de ſacroſan.eccle.auē.ſi qua mulier.in glo.ij.in
fi.Alibi gl.diſtinguit,an habeat monaſteriūſingu
lariter,an vniuerſaliter.ita not.ff.de pecu. leg.l. ſi
peculiū.§.ſed & ſi dñs.quā diſtinctionē reprehē
dit Dy.in.l.ſi pecu.ſeruo.e,ti.Et tenet,ꝙ monaſte
riū teneaē ad inſtar patris,tanꝗ̄ hæres &tanꝗ̄ ſuc
ceſſor.& iſtā opi.videē ſentire Dy.in auē. ingreſ-
ſi in pe.q.de epiſ.& cle.& in auē.cauſa.,quę fit cū
monacho.C.de epiſ.& cle.Sed glo. in.d.auē. in-
greſsi. videē velle:ꝙ monaſteriū teneaē ad inſtar
patris:& ſic videtur concor. cum glo.hic poſita.
licet gloſ.dicat hic, vel dic, vt no.in auē. ingreſsi.
quaſi alia opi.ponatur ibi,ꝗ̄ hic.Sed rectè conſi
derando,non ponitur alia opi. ibi, quā hic: quia
ibi dicitur,quod monaſterium tenetur pro eo,tā
quam pro capite diminuto, intelligendo de mi-
nima capitis diminutione:vt qa tranſit in poteſta
tem patris arrogatoris:quo caſu in patrem arro-
gatorē nō trāſit actio:vt.l.in arrogatorē.ff.de pe-
cu.inſti.de acq.ꝑ arrogatorē.in fi.& opi.hic poſi
tā videē tenere Iaco.de bel.& pro iſta glo.facit ꝙ
not.s̈.eo.§.j.Iſta videē verior opi.ꝙ eccleſia non
habeat iſta bona,vt hæres,ſed habeat iure vniuer
ſalis acquiſitionis:ſicut dicim⁹ de bonis eius,quē
3. arrogam⁹.Ex quo ſequiē ꝙ monaſteriū†nō teneē
niſi inquātū ad ipſum peruenit,& nō vltra.vt.d.
l.in arrogatorem.& dicto.§.fi.Et hanc opi.videē
tenere Inn.extra de proba.in.c. in præſentia hoc
ſentit Iacob.de Are.in auē.ſi qua mulier.in fin.in
addi.ſuis.C.de ſacroſan.eccle.

SVMMARIVM.

1 *Dedicans ſe & ſua alicui eccleſiæ regulariter nō efficitur religioſus:nec iura loquentia de oblato monaſterio,habent locum in ipſo.*

2 *Ingrediens monaſterium,ſi aliquid ſibi reſeruat, an reſeruatio ualeat:& ingreſſus uitietur?*

3 *Papa,quod non poßit diſpenſare,quod monachus habeat proprium.*

4 *Ingrediens monaſterium,an minuatur maxima capitis diminutione,uel minima?*

5 *Filij ingredientis monaſterium,an ſtatim poßint petere legitimam,uel intra quantum tempus?ubi uidetur tenere,quod ſic.*

6 *Ingrediens monaſterium,quod habeatur pro mortuo ciuiliter,& non naturaliter.*

7 *Ingrediens monaſterium,quod ſtatim deſinit eſſe dominus rerum ſuarum:& ſicut tranſit dominium in eccleſiā, ita tranſeat poſſeßio.*

8 *Filiuſfamilias,ſi ingreditur monaſterium, an exeat de patria poteſtate?quod ſic.*

9 *Res in emphyteoſim data cū pacto,ut non alienetur: an ſi eam recipiens ingrediatur monaſterium, res ipſa in monaſterium tranſeat?remißiuè.*

10 *Ingrediens monaſterium,ſi ſibi reſeruauit uſumfructum alicuius rei pro ſe:talis uſuſfructus trāſit in monaſteriū.*

1 Illud quoque. ¶†No.gl.ſed videē,ꝙ
ſit.in fi.Quid aūt iuris
ſit, ſi quis intret eccleſiā ſecularem:&ibi dedicet
ſe & ſua,& ſeculo renūciat?gl. ī auē.ingreſsi dicit
ꝙ eſt idē,ac ſi intraſſet monaſteriū. Sed hoc non
videē verū;nā cōuerſus eccleſiæ ſecularis non effi
ciē religioſus,ſi dedicet ſe & ſua:licet remaneat li-
ber homo.Nā per oblationē factā in manu ſecu-
laris,qs non efficiē religioſus:nec diciē ſolenne vo
tū religioſum:vt no.plenè per Inn.c. porrectum
extra de regula.hoc probatur per tex.xxvij.q.j.
a c.ij.vbi diciē,quòd tales cōuerſi nō ſunt religioſi[a]
ſed poſſunt cōtrahere matrimonium, & habere
propriū:& ſic poſſunt teſtificari,ſi aliquid apud
eos remanſit, vel nihil remanſit.Quia hæreditas dicitur, & ſi nihil ſit in
bonis:vt.l.hære.appel.ff.de verb.ſig.& hăc videē tenere Pet.in auē.in-
2 greſsi.¶†Et no.glo.poterit.tenet ergo iſta glo.ꝙ vbi ingrediens mo-
naſteriū aliqd ſibi reſeruat,reſeruatio nō tenet:ſed ingreſſus nō vitiaē,&
cū hac gl.cōcor.ꝙ not.in.d.auē.ingreſsi.&.l.ſi pater.ff.de adop.not.in
xxxij.q.ij.c.ſolet queri.in quadā glo. mag.in fi.Et iſtā opi.tenēt multi
doc.iuris ciuilis:ſed cōtrariū tenet glo.ꝙ ingreſſus vitietur in.c.ij.extra
de ſta.mona.de cōdi.app.c.fi.in gl.mag.in fi.Alibi gl.diſtinguit:aut pa
ctū reſeruationis apponitur incōtinenti:& vitiatur.Aut apponitur ex
interuallo:& vitiatur pactū.ita no.in.l.per ſeruū.§.j.ff.de vſu.& ibi no.
Quid dicēdū?hoc dubiū inſurgit ex hoc,qa habere propriū eſt contra
3 ſubſtantiā monachat⁹:nec pōt Papa†in hoc diſpēſare:vt in.c.cū ad mo-
naſterium.extrà de ſta.mona.Hoc præmiſſo in dicta quæſtione dic:aut
iſtud pactū apponitur ꝑ modū cōditionis ad ipſum:vt qa dico, dedico
me & mea,ſi proprietas talis rei mihi remaneat.& tūc iſta conditio ha-
bet vitiare ingreſſum:qa facit deficere volūtatē ingrediētis.Ita loquun
tur glo.in.d.c.ij.extrà de ſta.mona.& dictū.c.fi.extra de condi.app.&
ita intelligo ꝙ no.gl.extrà,qui cle.vel vo.c.inſinuante. ¶Aut iſta reſer
uatio nō apponitur per modū conditionis:ſed per modū cuiuſdā modi
vel pacti:& vitiatur modus,vel pactū,ſeu reſeruatio nō autē ingreſſus:
ita loquitur hic gl.& alię glo.s̈.alleg.Et de hac quæſtione tangit Spec.
in ti.de ſtat.mo.§.j.ver.xxxij.& de hac quæſtione diſputauit Iac.but.
in quæſtione quæ incipit.quidā ſua cōdi.& eſt.v.de hoc notāt ſatis latè
doc.in.c.ea,quæ extrà de ſta.regu.¶In eadē gl.ibi.Et qa capite minuiē
4 tenet iſta gl.†Quod ingrediens capite minuiē.Idē no.s̈. eo.§.& in auē.
ingreſsi.& in auē.ſi qua mulier.vbi gl.tenet,ꝙ capite minuitur,& trāſit
in ptātē alteri⁹:&ſic minuiē minima capitis diminutiōe.Alibi videē vel
le gl.ꝙ minuaē maxima capi.dimi.qa efficiī ſeruus:vt no.in auē.caſſa.C.
de epiſc.& cler.&.j.apud quos opor.mo.cau.in prin.Pro quibus gl.fa
cit,ꝙ no.in.l.cū hæredes.§.fi.ff.de acq.poſ.Sed veritas eſt,ꝙ nō minuiē
maxima capi.dimi.vt ꝓbaē.s̈.e.§.cogitādū,&ibi etiā ꝓbaē,ꝙnō minua
tur etiam media capi.dimi.Nā retinet etiā ciui.cum poſsit eſſe teſtis: &
ibi dicitur,An aūt ibi minuaē minima capi,dimi,videē, ꝙ nō, qa retinet
familiā,cui ſuccedit:vt ſuus:vt.l.deo nobis.§.j.C.de epiſ. & cle. Sed ve
ritas videē,ꝙ minuatur minima capi.dimi.qa mutat familiā:vt no.gl.in
l.ſi ex cauſa.§.nūc vidēdū.ff.de mino.Nec ob.ꝙ diciē,ꝙ ſuccedit,vt ſu⁹
vt.C.de leg.hęre.l.meminimus.& tñ minuiē minima capi.dimi.vt inſti.
de capi.dimi.§.minima.licet per dictā rōnē Iaco.but.videtur velle cō-
trariū.In quæſtione tñ principaliter hic facta per glo.vide ꝙ not.in lo
cis.s̈. allega.& ꝙ not. Ioan. and.in .c. in præſentia, extrà de probatio.
5 dicam de hoc.j.de ſan.epiſco.C.ſi qua mulier. ¶†Not.glo.ſed an ibi:
ſed contra dicas.Iſtā opi.tenet hic Iac.de bel.& idē videtur ſentire glo.
in auē.nūc aūt.C.de epiſ.& cle.ſed gl.quæ eſt.j.de ſan.epiſ.§. ſi qua mu
lier.& in auē.ſi qua mulier.de ſacroſan.eccle.ponit opi.duas. & nō fir-
mat.ſed veritas videtur,ꝙ filij nō poſſunt iſtā legitimā ſtatim petere,
demū poſt mortē ingreſsi:vt videtur velle tex.in.d. auē. ſi qua mulier.
& in.d.§.ſi qua mulier.Probatur etiā ratione.Nā legitima,q̄ debeē filio
nō debeē filio,niſi poſt mortē naturalē:vt ꝓbatur in .l.j.§. ſi impuberi.
ff.de col.bo.§.ſi qs impubes.l.Papi.ff.de inof.teſt.Non ob.ꝙ dicitur ꝙ
filij fami.fame periclitarenē:qa eccleſia tenebitur ad alimēta eis: pſtādā:
per regulam iuris,ſecūdū naturā.ff.de reg.iur. Ad hoc facit ꝙ not.glo.
6 in.d.§.ſi qua mulier.Nō ob.ꝙ diciē †ꝙ ingrediens habetur ꝓ mortuo,
quo ad oīa.ꝙ no.glo.in auē.idē eſt.C.de bo.quæ lib. & tangitur in auē.
ingreſsi.habetur enim pro mortuo ciuiliter,ſed nō naturaliter: vt not.
Pe.in.d.auē.ſi qua mulier.& hæc videtur veritas. ¶Pro prima opi. vt
filij poſsint ſtatim petere,facit tex.optimè extrà de reg.c.cū ſim⁹. in fi.
7 ¶†Quæro dicitur hic,ꝙ ingrediēs monaſteriū, ſtatim deſinit eſſe dñs
rerū ſuarū:& trāſit dñiū ī eccleſiā,an trāſeat poſseſsio ipſo iure?& tenēt
doct.ꝙ ſic,p.l.ſi adoptauero.ff.de precar.& per illā.l.Idē tenet gl.xix.
q.vlti.c.ſi qua mulier.Idē tenet Inn.in.c.in præſentia. extrà de proba.
in vlt.gl.Et per hoc apparet ꝙ monaſteriū æquiparetur patri arroga-
tori:cum in ipſum tranſeat poſſeſsio ipſo iure.Secus ſi æquiparetur hæ
redi:qa tunc nō trāſiret poſſeſsio ipſo iure:vt.l.cū hæredes.ff. de acqr.
poſ.Et ſic opi.doc.ꝙ monaſteriū teneatur,vt heres,nō iure naturali, nō
8 eſt vera:qa imò tenetur,vt pater arrogator:vt dixi. ¶†Quæritur vtrū
b filiuſfami.qui ingreditur monaſteriū, exeat patriā poteſtatē[b]? gl.in.l.ſi
ex cauſa.§.Pompo.ff.de mino.dicit,ꝙſic.& iſtā opi.tenet Iac.de bel.Di
cit enim,monachus trāſit in obediētiā & poteſtatē abbatis:vt hic.xxiij.
diſtin.c.ꝗ̄ꝗ̄.xij.q.j.nō dicatis.Et ſic ergo trāſiens in poteſtatē alicuius,
videtur liberatus à patria poteſtate:vt inſtitu.qui.mo.ius pa. po. ſol.§.
pe.Hāc opi.tenet.Gul.de cug.in.l.patre furioſo.de his,qui ſunt ſui,vel
alie.iur.gl.& Inno.extra de æta,& quali.c.indecorū.circa ꝙ vide Spec.
in ti.de tut.§.ſi aūt tutor.ver.ſed quæriē.& de ſta.mo.§.j.ver.xij.Cōtra
prædicta vnū videtur ob.qa monachus iure ſuorū, & vt ſuus ſuccedit:
c vt.d.l.deo nobis.[c]§.j.ergo videtur quòd ſit in poteſtate patris.Sed reſ-
ponde:vt.s̈.dixi:qa nō ſequitur,ſucceſsionē enim emācipatus habet,vt
ſuus:vt.d.l.meminim⁹.& tñ exiuit de poteſtate.Pro hoc optimè facit:
qa uideo quòd per ingreſſum monaſterij factū à ſeruo dñs perdit dñiū
quòd habet in ſeruo:&ſeruus conſequitur libertatē:vt.s̈.in.§.ſancimus
9 in fi.multò ergo magis deberet perdi patria poteſtas. ¶†Quæro data
eſt res

est res emphyteotica alicui eo pacto, vt eam non alienet: an ista res tran-
a scat in monasterium.[a]aliquo monasteriũ ingrediente?dic, vt per glo. &
10 Dy.in.l.si ita qs.§.si ea lege.ff.de ver.ob. ¶†Quæro, pone ꝙ ingrediẽs
monasteriũ reseruauit sibi vsumfructũ alicui⁹ rei ꝓ se:ita, quòd duret
in vita ingredientis.gl.format istã.q.in auť.ingressi. & dicit, quòd non
pŏt.Sed doc.vltramõ.ibi dicũt,quòd ius vsusfructus remanet penes in
grediẽtẽ.Sed istud dictũ nõ videť verũ:qa penes ingrediẽtẽ nullũ ius re
manet:vt.c.cũ ad monasteriũ.extrà de sta.mo.Veritas est ergo,quòd in
monasteriũ transit ipsum ius vsusfruct⁹:& finiť per mortẽ naturalẽ in-
grediẽtis monasteriũ.Ita tenet gl.ĩ.d.§.si qua mulier.xix.q.vlt.hoc etiã
tenet Spe.in ti.de sta.mona.ver.xlvj.& expressè Inn.in.d.c.in præsen-
tia.extra de proba.

SVMMARIVM.

1 *Mors ciuilis, & naturalis æquiparantur.*
2 *Ingrediens monasterium, quando possit uxorem relinquere?remissiuè.*

1 Si autem. †¶Not.ꝙ mors ciuilis & naturalis æquiparantur[b].
b de qua per Dy.in.l.ex parte.§.insulam.ff.de verbo.
obli.&.l.si cũ dotem.in prin.ff.solu.mat.per doc.in.l.Deo nobis.C.de
2 epis.& cleri.in prin.&.xvj.q.j.c.placuit.¶†Not.glos.pro certo ponit
in fi.vide ꝙ not.in.§.distrahitur.j.de nup.& in.c.ij.extra de cõuer.con-
iug.c.ex parte.el.ij.& ibi not.

SVMMARIVM.

1 *Homines sunt honorandi secundum uirtutes.*
Doctores iuuenes uirtuosi, præferuntur doctoribus antiquioribus uitiosis.
2 *Abbas, qui bonus est, si melior reperiatur, non reuocatur electio.*

Ordinationem. ¶Abbas ordinandus est, & eligendus
propter optima merita & virtutes: nõ
ex ordine, vel tpe:his gñaliter obtinẽtib⁹ in oĩb⁹.h.d.¶Præcedentes.i.
1 epi.¶†No.ꝙ hoĩes sunt honorãdi secũdũ merita & virtutes. Et sic est
argu.gl.pro nouis doc.vt sint honorandi, si sint virtuosi. & præferunť
antiquioribus magis vitiosis:vt glos.hic:&.l.j.C.de anno. ciui. libr.xj.
2 ¶†Quæro, quid si eligatur bonus in abbatem, tamen reperitur melior
eo:an ex hoc vitietur electio?dic ꝙ non:vt not.glo.viij.q.j.licet ergo.

Quomodo oporteat Episcopos. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdotium & imperium, quod à Deo, & eodem tempore processerint.*
Iurisdictio Papæ est distincta à iurisdictione imperij.
2 *Imperium, quod ab ecclesia dependeat.*
3 *Donatio facta per Constan. Papæ Siluestro, quod ualeat, nec reuocari possit.*
4 *Ecclesia, an præscripserit res sibi donatas per Imperatorem, casu quo donatio eisdem facta, non tenuerit?quod sic.*
5 *Imperium, an procedat electio ne, uel successione?remissiuè. Item regna unde processerint.nu.6.*
Item. Quis coronat reges.

Maxima quidem. Administrationes & iu
iurisdictiones Papæ &
principis sunt distinctæ; & prius ordinanda est honestá
persona, & gloria fruẽs bona & erudita verbo & opere,
& corporis sapiẽtia:nõ p pecuniã eligi debet, si nullus sit
contradictor:aliâs sit talis, qui meritò nõ repellať contradicẽdo, pœna
1 contrafaciẽtibus imminẽte.h.d.vsq; ad.§.& illud.¶No.ꝙ† Imperium
c & sacerdotiũ processerũt à Deo,[c] & eodẽ tẽpore. Et sic dicit glo.ꝙ istæ
iurisdictiones sunt distinctæ:nec Papa in tpalib⁹:nec Imperator in spi-
ritualibus, debet se intromittere:vt extrà de app.c.si duobus.in vlt. gl.
Est aũt Imperator diuinit⁹ cõsecutus imperiũ priuilegio & potestate.
xcvj.dist.c.si Imperator. ¶Circa ꝙ vide, vt ibi no.Innoc.extra de fo.
cõpe.c.licet.vbi videť tenere, ꝙ iurisdictio Papæ & Imperatoris sunt
distinctæ:nisi vacãte imperio.quo casu tãtũ est & inseparata. Et videť
2 velle glo.ea.dist.c.quoniã.& no.in.c.si duob⁹.Et sic videtur, † ꝙ Papa
vtrãq; gladij habeat potestatẽ, & ab ecclesia Imperiũ dependeat:vt ha-
betur in extrauagãti Bonifacij, quę incipit:vnã sanctã.No.etiã p Host.
3 in tit.q fil.sint legi.§.qs & à quo.¶†Not.glo.apparet.ibi, sed licet.Te-
net ergo gl.ista, ꝙ donatio facta à Constãtino Papę Syluestro nõ valet.
& ita determinat Iac.but.in lec.in prooemio fforũ. Sed cõtrariũ videť,
ꝙ donatio valuerit & tenuerit. Et quòd per successorẽ nõ possit reuo-
cari:tenet glo.lxiij.dist.c.ego Ludouic⁹.& idẽ ꝙ ibi tenet Gul. de cug.
in prooemio fforũ.licet illã nõ alleget gl.sed probat p multas rationes.
& inter alia dicit ꝙ hæc nõ fuit propriè donatio, sed quædã remunera
d tio:attẽto, ꝙ Imperator erat leprosus sanatus[d] per Papã Syluestrũ. va-
lebat ergo donatio tanquã remuneratio.arg.l.si pater. ĩ fi.ff.de dona.l.
Aquili⁹.e.ti.Primũ Imperiũ & sacerdotiũ sunt à Deo, vt hic: ergo sunt,
vt frater & soror:vt hic not.in glo.scilicet dona. ergo Imperator dans
ecclesiæ nõ videť donare, sed dotare. Sed frater teneť dotare sororẽ: vt
l.cũ plures.§.pe.ff.de admi.tuto.&.C.e.l.nõ omni.ergo &c. Istam opi.
ꝙ donatio teneat, & nõ possit per Imperatorẽ reuocari:tenet glo. in.c.
Romana.de iureiu.in cle.in vlti.glo.& istud teneamus fauore ecclesiæ.
4 ¶†Sed quæro retẽta opi.ꝙ donatio non valuerit, an ecclesia præscri-
pserit res ab Imperatore donatas?Iac.de bel.videtur hic tenere, ꝙ non
per multas rationes:& idem videť tenere Cy.in.l.
cõpetit.C.de præscri.xxx.anno.Sed cõtra tenet a
do.Paul.in.d.c.Romana.& ibi refert & rñdet ad
5 rõnes.d.Cy.& dic vt ibi per eũ.¶†Et q̃ro, an im
periũ ꝓcedat ex electione, vel successiõe?dic, vt
no.ĩ tex.& gl.xxiij.di.in noĩe dñi.ver. saluo debi
to.&.viij.q.j.c.Moyses & vide extrà de elec.c. ve
6 nerabilẽ.in fi.¶†Quæro, vnde processerĩt domi
nationes & regna?dic per Inn.in.c.ꝙ super.extrà b
de voto.¶Quis aũt debeat Reges coronare:dic,
vt habetur in glo.vij.q.j.c.in apibus.Bar.

Igitur ordinandus. ¶†No.ibi:
sed ẽt. Not.
ex hoc.§.secũdũ gl.ꝙ renũtians suo iuri, debet il-
lud scire. Quod prodest ꝓ mulieribus velleiano
renunciantibus.Circa ꝙ vide glo.in.l.sciendũ.ff.
de verb.obli.& per doc.in.l.ij.C.de rescin.vend.
& ad vellei.l.fi.§.penul.

SVMMARIVM.

1 *Datum per simoniam applicabitur illi ecclesiæ, cui per talem dationem facta est iniuria.* c
Id quod aufertur alicui propter iniuriam factam alicui ecclesiæ, applicabitur ecclesiæ, iniuriatæ.
2 *Electio & confirmatio facta per pecuniam, an ualeat?*
3 *Electio facta à suspensis est nulla.*
4 *Electio, quando est facta de persona uitiosa, an ualeat?* d
5 *Electio facta ultra numerum, quando ualeat?*
6 *Preces quando inducant simoniam?remissiuè.*
7 *Episcopus, an dispenset cũ electo ignoranter per simoniã.*

1 Et hanc. †¶No.ꝙ illud, ꝙ dať p simoniã
debet applicari illi ecclesiæ, cui
per hãc dationẽ fit iniuria, vt hic, &.j.de san.epis.
§.si quis aũt.&.§.præ oĩb⁹.§.se.& extra de simo.
c.de hoc.& ibi not.& ꝙ no.extra de iur.pat.c.qa
clerici.& sic illud, ꝙ auferť alicui, qa facit iniuriã
ecclesiæ, applicatur illi ecclesiæ, cui fit iniuria: vt
no.in.d.c.qa clerici.facit.xvij.q.iiij.c.si qs ĩ atrio.
& eo.tit.c.si quis deinceps. & extrà de pœnis .c.
in quibusdã.& ꝙ ibi not.xxvij.q.j.c.si qs rapue-
2 rit.¶†Secũdò no.ꝙ electio & cõfirmatio facta p
e pecuniã nõ valet:[e] sed contra hoc oppo.secũdum
Iaco.de bel.& videť, ꝙ talis electio valeat:vt.s. vt
deter.sit nu.cle.§.sancim⁹.&.§.& hæc quidẽ. sol.
ibi fuit in materia:hic in accidẽti.¶Et pro huius
materię declaratiõe, dic secũdũ Iac.de bel.Aut est
peccatũ in forma:aut in materia, aut in accidẽti,
aut in qualitate, aut ĩ numero. Primo casu, & ipso
iure electio nõ valet:vt.s.eo.§.& neq; vxori.ff.de
decu.l.hærẽnius.Ratio:qa talis electio fundamẽ-
tũ non habet.C.de nu.& actu.l. actuarios.lib.xij.
Probať in.l.si constat.ff. de appel.j.q.j.c. princi-
pat⁹.Ita dicit Iac.de bel.de hoc qñ electio sit nul-
la, nõ seruata forma.est casus in.c.sup eo.extra de
elec.&.c.dilecti.&.c.qa ꝓpter.&.c.cũ post petitã
&.c.cumana.eo.tit.& no.in.c.innotuit.e.ti. ¶Se
cũdo casu, cũ est peccatũ in materia:puta, quia in
electorib⁹ ius eligẽdi nõ cõpetit: seruauerũt tamẽ
formã debitã.dicit Iaco.de bel.ꝙ idẽ per eadẽ iu
ra.&.C.de sac.san.eccle.l.decernimus.l.q neq;.ff.
de reb.eo.in prin.alleg.dictũ Inno. extra de elec.
3 c.sicut.&.c.nihil.†Sed de hoc pũcto, qñ facta est e
electio à suspẽsis:ꝙ electio sit nulla.casus est in .c.
cũ inter.R.in fi.extra de elec.& de cõsue.c.cũ di-
lect⁹.& ibi no.vel puto:qa fuit facta electio à mi-
nori parte ca.vt est casus ĩ.c.auditis.extrà de ele.
¶Tertio casu, qñ est peccatum in accidẽti, puta:
qa electio est facta per simoniã, tũc ipso iure non
valet:&.l.si quẽcq̃.C.de epi.& cle.extra de simo.
4 per totũ. †¶Quarto casu, cũ est peccatũ in quali
tate, puta:qa in persona electi est vitiũ. Distingue
aut est vitiũ notorium:& tunc ipso iure nõ valet
electio:sed valent gesta p eum.allegat ipse.l.sed si
hac lege.§.patronũ.ff.de in ius vocã. & de excu.
tuto.l.idẽ Vlpian⁹.§.j.C.si ser.aut li.ad decu.aspi.
l.ij.lib.x.De hoc qñ vitiũ est in persona electi, an
valeat electio:habetis in.c.cũ in cũctis.& in .c. cũ
veteri.&.c.qualiter.&.c.dudũ.extrà de elect. An
aũt gesta per eũ cuius vitiũ est occultum, valeant,
vel nõ:recurrendũ est ad materiã.l.Barbari⁹.ff.de
offic.præto.ad id ꝙ not.Inno.in.c. nihil extra de

a ¶In monasteriũ ad cui⁹ articuli decisionẽ, vide latè p Fel.in.c.in pręsentia. in colũ.xxiiij. ver.septimò. quæro.de probatio.

b ¶AEqparantur. Ad saturitatẽ cũ infinitis remis.vide tu Fe.in.c.licet vndiq; circa fin.j.col.de of.dele.& ĩ c.in pñtia.de ꝓb. in colũ.xxj. post prin.ꝙ in quolibet loco dixi in apostil.

c ¶A Deo. an ĩperiũ sit à Deo, vide Feli. in.c. nouit.in ij.col. ver. in gl.ij. circa mediũ.versi. de iudi.

d ¶Sanat⁹. Tu vide Platinam de vita Pontificũ in ca.de Marco prĩo Papa vbi reputat fabulosum istud, ꝙ diciť de Constãtino mundato à lepra.& de validitate.d. donationis, vide Bar.Belẽcinũ cũ infinitis remis. in.c.inter dilectos in.xxxvij.colũ.de fide.& Alex.post Imol.in rub.ff. de verb.obl. vbi etiã per.d.Frã.de Are. & stãtes in sua monarchia, quã coĩs schola canonistarũ & theologorũ reprobat. & vide Archi.flo.ĩ.ij. parte .iij. partis suæ summæ. tit.xxxiij.c.inci. de don. facta eccle. p Constãtinũ.& p Brix. in suo reper.ĩ ver. donatio facta per Cõstãtinũ.& oĩno Ange.declarat. in tract.de pote. eccle.q.xliij.

e ¶Nõ valet. Sed qd de electione Põtificis p pecuniã facta, prout fuit illa Papæ Alexandri vj.dic, ꝙ de facto eiJci debet.tex. est in.c. si quis pecunia.lxxix.distĩ.& tex.similis ĩ.§.patet.j.q.vij. ita Fel. in.c.j.de iud.circa med.col.vij.versi. quinta conclusio.

5 elec.† ¶ Quinto casu, qñ electio est facta vltra nu
merũ: dic, vt. §. sancim⁹. & hæc quidẽ electio facta
vltra numerũ valet, nisi lex vltra ꝓcedat annul-
lando, vel prohibẽdo, secũdũ Iac. Sed de hoc, qñ
numerus certus est statutus: & qñ quis vltra nu-
merũ eligit: an valeat electio? dic, vt habes in .c. cũ
6 M. Ferrariẽsis. extrà de cõsti. ¶ † Quæro, nũquid
a preces[a] inducãt simoniã? gl. in. §. sed neq;. s. eo. vi-
det velle, ꝙ sic. De hoc dic, vt not. j. q. j. c. ordina-
tiones. & .c. sunt nonnulli. & . viij. q. j. c. Moyses. &
q. ij. c. in summa. tangit gl. in. l. si quẽq̃. C. de epi.
& cle. de eta. & quali. c. tuã. ¶ No. gl. qa cũ eis. in
fi. Sed certè illa decretalis hoc nõ dicit: imò idem
est de iure canonico. ꝓbat. j. q. v. c. præsentiũ ex-
7 trà de simo. c. ex tuæ. cũ simi. ¶ † Quæro, pone, ꝙ
b me electo ĩgnorãter est facta simonia, [b] nunquid
Episcopus poterit mecũ dispensare? dic, vt extra
de elec. c. pe. & . j. q. v. c. p̃sentiũ. & extra de renun.
c. post transla. & ibi optimè glo. j. de san. episc. §.
præ omnibus. ff. ad. l. Iul. de ambi. l. j.

SVMMARIVM.

1 *Contradicẽs ordinationi auditur: & ordinatio aliter facta non tenet: & ibi, quando debet audiri.*
2 *Confirmans ex officio debet contra electum de defectibus electi perquirere.*
3 *Electioni factæ si obijciatur per modũ exceptionis, quid agẽdum: remissiuè.*
4 *Fructus percepti per illegitimè ordinatum: an restituendi sint: remissiuè.*
5 *Calumniator, an dicatur ille, qui non probat?*

1 **Oportet.** † ¶ Not. ex hoc. §. si qs aũt. ꝙ il
le q cõtradicit alicuius ordina-
tioni, debet audiri: & ordinatio aliter facta non
valet. facit ad hũc tex. inquãtũ dicit contradictio
nẽ. xxiij. dist. c. illud. ¶ Sed cõtra hoc opp. ꝙ cõ-
tradictor nõ debet audiri: vt. l. pe. §. fi. ff. de decu.
Sol. aut cõtradictor apparet in initio ante cõfir-
mationẽ: & debet audiri, vt hic. Aut post confir-
mationẽ: & nõ debet audiri: vt. ll. contrarijs. facit
extrà de elect. c. licet. & ꝙ ibi habet. lxxxj. di. c. si
quis sine examinatione. Quid aũt iuris, si est ap-
2 pellatũ? dic p Inn. ĩ. c. cõsti. extrà de app. ¶ † Quę
ro: si null⁹ cõtradictor existit: qd debet fieri? dic, ꝙ
ille, q cõfirmat, debet de p̃dictis inquirere ex offi
cio suo. Circa ꝙ vide extrà de elec. c. cũ nobis. &
3 ꝙ ibi no. sup versi. ex officio. † ¶ Quid si obijciat
cõtra electionẽ per modũ exceptionis? dic, vt no.
4 Inn. ĩ. c. sup his. extra de accu. ¶ † Quæro, qd iu-
ris hoc casu, si ille, q est illegitimè ordinat⁹ perce-
pit fructus. dic vt per Inn. extrà de restitu. spo. c.
5 ex literis. & per eũ. in. c. nihil. extrà de elec. † Not.
gl. sed nõne. ibi, secũdũ Io. &c. dic, vt per gl. C. de
aduo. diuer. iud. l. j. & ibi per Cyn. in. iij. q. & in. l.
si qua p calumniã. C. de epis. & cler. & in aut. sed
nouo iure. C. de pœ. iudi. qui ma. iudi. & gl. opti-
mè in. l. athletas. §. calũniator. ff. de his, q not. infa.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus quantum tempus poßit abesse ab eius ecclesia, sine iussu Principis?*
2 *Literis publicæ personæ, quando præstetur fides?*
3 *Literis alicuius priuati quando credatur?*
4 *Literæ sigillatæ, quando uideãtur approbatæ?*
5 *Territorium, q differat à Diocesi.*

Et illud. ¶ Ep̃s extra ecclesiam suam plus anno, aut toto anno morari non debet, sine Principis iussiõe: nec põt ad Principẽ ad vrbẽ Cõstãtinopolitanã sine supioris literis accedere omni occasiõe remota, pœna cõtra faciẽtibus imminẽte. h. d. vsq; ad. §. hæc autẽ de Deo. & delĩquet tãto tpe stãdo extra suũ ep̃atũ: als enim delinqueret, nisi ad imperiũ sit missus. xxiij. qõ.
1 viij. c. si qs Ep̃s. ¶ † No. ex hoc. §. text. ꝙ Ep̃s non
põt abesse ab ecclesia sua sine principis iussione,
nisi per tẽp⁹ hic insertũ. Ista materia hui⁹. §. plena
riè examinat per gl. extra, vt lit. nõ cõtesta. c. qm̃
ver. si verò aliter. & . vij. q. j. c. p̃ntiũ. ¶ Quæro, an
Ep̃s stans vltra tẽp⁹ possit repetere fructus eccle
się, quãdo reuertit? dic vt no. l. dist. c. contumaces.
2 ¶ Secũdò no. ĩ ver. nõ aũt aliter ꝙ literis publicæ
personæ adhibet fides. Statur em̃ literis Patriar
chę: & literis Archiep̃i. facit ꝙ no. in. l. si qua p calũniã. C. de epis. & cle.
vbi stat sigillo Ep̃i. & ibi gl. alle. istũ tex. de quo p gl. & pleni⁹ p doc. in
c c. post cessionem[c]. extrà de ꝓba. & vide. xj. q. iij. c. curæ. & . xix. q. iij.
c. statuim⁹. Et vide circa p̃dicta, ꝙ no. gl. extrà de fi. instru. c. ij. in vlt. gl.
3 & ꝙ etiã ibi not. Inn. in. c. j. e. ti. & Spe. in ti. de ꝓb. §. fi. ver. x. ¶ † Quę
ro, qd de literis alicui⁹ priuati: an eis credat? dic, ꝙ aut quærim⁹ de obli
gatione inducẽda, aut de probatione faciẽda. Primo casu. aut loqmur
in materia, in qua tractat de obligatiõe, q̃ cõtrahit verbis,, aut consensu.
Primo casu. literæ nil operant: vt. l. j. circa prin. ff. de verb. ob. Secundo
casu valẽt. vt. l. j. in fi. ff. de cõtrahen. emp. ¶ Si verò loquimur, an indu-
cãt ꝓbationẽ: tũc aut cõtinet narrationem eorũ, q̃ sunt gesta inter ipsas
partes, & inducũt ꝓbationẽ: vt. l. Publia. ĩ fi. ff. depo. & ibi bona gl. quã
no. Cy. in. l. j. C. de cõfes. ĩ. xiij. q. Aut cõtinẽt acta inter als psonas, & nõ
probat: vt. l. epistola. ff. de pac. facit. C. de ꝓba. l. nõ exẽplis. cũ si. Et hoc
si literæ priuatæ sunt approbatæ: als nil valẽt: vt. l. ad ꝓbationẽ. & . l. in
4 strumẽta. C. de ꝓba. ¶ † Quæro, an eoipso, ꝙ sunt sigillatæ[d] literæ dicã
d tur approbatę? gl. tangit in. l. si ꝓcuratorẽ. ff. de ꝓcu. & nõ affirmat. d.
Iac. but. dicit, aut literæ illæ hñt sigillũ publicũ, & eo ipso vident ap-
probatæ. ar. l. si qua p calũniã in fi. C. de Ep̃is. & cle. & est tex. dixit ipse
in. c. ij. extrà de iureiur. Vult dicere in. c. ij. extrà de fi. instru. Aut nõ hñt
sigillũ publicũ, sed priuatũ: & tũc aut hñt testimoniũ publicũ: & vident
approbatæ: vt. C. de cõi ser. ma. l. j. §. finaũt. aut nõ habẽt testimoniũ pu
blicũ: & non vident approbatæ, nisi expressè approbent: vt. d. l. si pro
5 curatorẽ. & ita dicit ipse debere intelligi gl. ibi positã. ¶ † Vltimò vide
glo. ꝙ nos &c. qa ponit differentiã inter territorium, & districtũ. & vide
e extrà de rescrip. c. Rodulphus[e].

SVMMARIVM.

1 *Causa impediens aliquid inchoari, si ex postfacto superueniat, an illud destruat?*
2 *Transiens ad secunda uota, dicitur castè uiuere.*
3 *Vxoratus quando potest effici clericus, tam de iure ciuili, q̃ canonico.*

Hæc autem de Deo. Cleric⁹ ordinãdus talis debet
esse, q sit bonæ famæ, & boni
testimonij, & concurrẽtib⁹ etiã quibusdã, q̃ in Ep̃i ordinatiõe sunt sta-
1 tuta. hoc dicit vsq; ad. §. q̃ta. ibi tractat de secũda pte rubricæ. ¶ † Not.
ibi sinaũt. ꝙ causa, q̃ impedit aliqd inchoari ex postfacto superueniens
illud destruit. de quo per Dy. in. l. plurib⁹. §. & si placeat. de verb. ob. &
2 per eũdẽ in. c. actus legiti. de reg. iur. li. vj. ¶ Secũdò † no. tex. nihil: pudi
cè à nobis em̃ &c. Nã hic tex. facit, ꝙ trãsiens ad secũda vota non dicat
castè viuere. Ad idẽ. j. de san. epis. §. clericos: ibi sed castè viuẽtes, aut legi
timã vxorẽ &c. Sed cõtrariũ est veritas: vt dixi. s̃. de nõ eligẽ. secũdo nu
bẽ. §. cũ igit. in fi. Nõ ob. iste tex. qa ista dicunt rõne clericorũ, q à matri-
3 monijs dñt se abstinere. ¶ † Not. glo. qñq; in fin. dic, ꝙ aut loquimur de
iure ciuili: aut canonico. Primo casu, ille cõiugat⁹ põt esse cleric⁹ in mi-
nori ordine, siue sit cõiugat⁹, siue reconiugat⁹. i. iterũ cõiũct⁹, qa habuit
vnã: ea mortua est: coniũctus est alij. & isto casu nõ oportet ꝙ vxor vo-
ueat castitatẽ: vt. j. e. ver. ꝙ si, & lector. & . d. §. clericos. De iure canonico
hñs vxorẽ nõ põt clericari in maiori: vt de tpe ord. c. fi. li. vj. & secundũ
illa capitula debet intelligi, ꝙ no. gl. lxxxiiij. di. c. quisquis. ꝙ tene mẽti
pro appellando, quando declinamus forum.

SVMMARIVM.

1 *Dictio circa, denotat modicum tempus.*
2 *Moniales non possunt in mißa seruire.*

f **Quãta igitur.** ¶ Diaconissa ordinari debet[f] ætate. l. anno-
rum: & nõ minoris ætatis, nisi necessitate im
1 minẽte. h. d. vsq; ad. §. semel aũt. ¶ † No. tex. ibi. & circa &c. ꝙ dictio cir
ca, denotat modicũ tp̃s. dicit em̃ circa. l. & alibi dicit tex. l. vel sexaginta
vt. l. nulla. C. de epi. & cle. & tñ ibi fit mẽtio de p̃cepto Apostoli. De quo
etiã hic loquit text. ibi: & secũdũ diuinas regulas &c. circa ꝙ uide Gul.
de cu. ĩ. l. & si post. ff. si qs cau. & de hac dictiõe circa, dixi. s̃. ti. j. §. si uerò
2 intra. ¶ † No. glo. ordo erat. nec possunt in missa seruire: vt in. c. j. extra
de collu. detegẽ. & de conse. di. j. c. j. in fi. & in. c. sacratus. xxiij. di.

Semel autem. ¶ Clericus ordinẽ susceptũ relinquere non debet. h, d. ¶ No. gl. sed nũquid idẽ, Sed dic quòd hodiè possunt dimittere: vt. l. dist, c. discooperire.

SVMMARIVM.

1 *Altare unum cooperire, & aliud discooperire non est eleemosyna.*
2 *Publicum dicitur, quod est propositum in porta alicuius ecclesiæ.*
3 *Præconia, quæ fiunt per ciuitates, dicũtur publica, adeò q nulli liceat ignorare.*

1 **Sed neque.** † ¶ No. tex. No. gl. hic sume arg. ꝙ nõ est eleemo
syna, vnũ altare cooperire, & aliud detegere: vt hic
& . j. q. j. nõ est putãda. & . xij. q. ij. c. iniustũ. facit. l. si. cir. finẽ. & ver. exce
2 ptis, C. q po. in pig. hab. ¶ † Secũdo no. in ver. illorũ: ꝙ illud, quod po-
nitur in porta alicui⁹ ecclesię, dicit esse publicũ, adeò ꝙ nulli liceat igno
g rare: vt hic, scripta exemplaria. facit. l. pupillus[g]. §. fin. ff. de autho. tuto,
3 Quod facit † ad præconia, quæ quotidie publicè fiunt per ciuitates: ꝙ
nulli liceat ignorare. Facit extra de postu. prælat. c. j. & . lxxxij. dist. pro
posuisti, in cõtrariũ facit. l. fi. de decre. ab ordi. fac. & dic, vt ibi. vide ex-
tra, qui ma. accu. pos. c. fi. de qua. q. per Odof. ff. si quis ius dicen. nõ ob.
in fi. j. col.

¶ Collatio. ij.

a ¶ Nunqd preces inducãt simoniã. in. c. bonæ memorię. el. ij. & ibi dixi in apostil. ad Panor. in uer. preces ad fi. extra de postu. præla.

b ¶ Est facta simonia. adde an expẽdens simoniacè aliqua pro amico suo, possit ab eo repetere? vide per Ant. Corse. sing. suis. in uersi. simoniacè. incip. amicus meus.

c ¶ In. c. post cessionẽ. & ibi vide Fel. omnino in. ij. col.

d ¶ An eoipso, ꝙ sunt sigillatæ. Tu vide de hoc Ant. Corse. singu. suis. in versic. epistola. lo. j.

e ¶ In. c. Rodulph⁹. Et latissimè uide ibidẽ per Feli. ĩ. x. col. uer. expeditis cum seq.

f ¶ Debet. Vide Feli. in. c. de monialib⁹. de sen. excõ. post prin. ver. opponitur. de aut.

g ¶ Dic melius. facit tex. ĩ. l. sed & si pupillus. §. proscribere. ff. de ĩsti. quẽ voluit Barto. allegare. Alexan, Loseus.

Collatio secunda.

De non alie. aut permutan. rebus ecclesiasticis. Rubr.

SVMMARIVM.

Reditus annui, quòd computentur inter immobilia.
1 *Habens annuum reditum, tanq̃ poßidens immobilia, an releuetur ob hoc à præstatione cautionis de iudicio sisti?*
2 *OEconomus emendando damnum ecclesiæ, an euitet pœnam depositionis?*
3 *Notarius cõficiens instrumẽta super alienatione rerũ ecclesiæ, perpetuo exilio datur.*
Notarius delinquẽs in officio, an ꝓhibeatur illud perpetuò exercere? remißiuè ad gl.
4 *Emens rem prohibitam alienari: quando recuperet pretium: & quando illud perdat?*
5 *Actio iudicatur mobilis, uel immobilis, secũdũ rei qualitatem quæ in ea deducitur.*
6 *Venire contra actum suum, quando quis posit?*
7 *Alienatione facta de rebus ecclesiæ quilibet etiam ultra prælatum proprium admittitur, ad ipsius reuocationem.*
8 *Rés ecclesiæ alienata, an poßit ea inuisa, aliquis petere eam reuocari?*
9 *OEconomus, qui rem alienauit, quando poßit admitti ad alienationẽ ipsam reuocãdã?*
10 *Ecclesia, an poßit alienare remunerando eos, qui ecclesiæ seruierunt.*

VNam. ¶ Iste titulus diuiditur in quinq; partes.
Primò recitat ius antiquũ. Secũdò prohi-
bet. Tertiò permittit. Quartò punit. Quintò præcipit
istã constitutionẽ diuulgari: & cõtra facientes puniri.
Secũda ibi: in. §. nos igit. Tertia ibi: vt aũt. Quarta ibi:
in. §. qa verò leonis. Quĩta ibi: ĩ ver. hoc vobis. Et. h. d.
Res immobiles ecclĩæ Constãtino. & ecclesiarũ seu diœce. alinari gñali-
ter ꝓhibent, pœna cõtrafaciẽtib⁹ imminẽte, oĩ fraude, & circũuentiõe
1 reiectis. h. d. vsq; ad. §. nos igit. ¶ † Et no. in ver. vult em̃, ꝙ annonæ ciui
uiles, seu redit⁹ qñq; reputent inter immobilia. Ad idẽ. j. de ali. & ẽphy.
circa prin. C. de sac. san. eccle. l. iubemus. in fi. prin. Sic est ar. iste text. ꝙ
ille q habet annuũ reditũ, tanq̃ possessor immobiliũ, à cautione de iudi-
cio sisti releuat. de quo ꝑ doc. in. l. hac edictali. §. is illud. C. de secũ. nup.
2 & ibi ad hoc alleg. hũc tex. ¶ † Secũdò no. ver. œconomũ. tex. de eo, ꝙ
alibi q̃rit gl. videlicet an œconom⁹ emẽdãdo dãnũ ecclĩę euitet pœnã?
& hic est tex. ꝙ nõ cõiuncto ver. sup hoc. Nã est q̃stio glo. extra de reb.
eccl. nõ alie. c. si qs presbyterorũ. in gl. parua. & lati⁹ in. c. ꝙ sicut extra
de elec. & nõ alleg. hũc tex. facit. l. iubem⁹. §. œconom⁹. de sac. san. eccl.
3 ¶ † Tertiò not. in ver. ad hoc aũt ꝙ tabellio talia instrumẽta cõficiẽs de
bet dari perpetuo exilio, sine spe reuersionis: ꝙ inducit glo. ad fi. ꝙ gl.
alleg. Cui adde, ꝙ no. ff. de edẽ. l. si qs ex argẽtarijs. in prin. circa ꝙ vide
Inn. in. c. fraternitatis. in gl. ij. in prin. extrà de here. ¶ Quarto no. casum
no. in. §. hoc igit. cũ quo cõcor. l. iubem⁹. ꝑal. in fi. ¶ Op. ad ver. sed neq;
hic dicit, ꝙ ecclĩa vẽdicat rẽ ab emptore: & emptor perdit pretiũ. Con
a tra, imò videt ꝙ ecclesia debeat restituere ꝑtiũ[a]: vt. l. emptor. ff. de rei vẽ.
4 C. de his, q̃ met⁹ cã. l. iij. Sol. ¶ † Pro huius declaratiõe dic, qñq; q̃ritur.
vtrũ pretiũ restituat à vẽditore rei: qñq; ab ipso vẽdicãte rẽ. Prĩo casu,
aut emptor est ĩ bona fide, & nõ repetit, nisi fuerit stipulat⁹: vt. l. si fun
dũ. C. de euic. ff. de act. emp. l. emptorẽ. §. fi. nisi in casu speciali. l. fi. in fi.
C. cõia de le. & ita intelligit. j. e. §. si qs igit. & ibi no. & ꝙ no. gl. §. quãt⁹.
¶ Secũdo casu, aut ꝑtiũ est cõuersum in vtilitatẽ vendicãtis rẽ: & tenet
pretiũ restituere emptor. etiam si sit malæ fidei. C. ꝙ met. cau. & d. l. em
ptor. & C. si ven. pig. agat. l. j. Aut nõ est cõuersum in vtilitatẽ vẽdican
tis: & tũc ꝑtiũ nõ restituit: vt. l. si mãcipiũ. C. de rei ven. & l. mater. C. e.
ti. C. de præscrip. xxx. ann. l. j. & l. inciuilẽ. C. de fur. cum si. & ita intelli
5 git iste tex. ¶ † No. glo. in ver. licet nõ sint. in fi. Et alibi glo. videt velle,
ꝙ actiones habeant loco immobiliũ. & no. C. in q. cau. in inte. resti. non
est neces. l. j. ff. de ver. sig. l. mouẽtiũ. Alibi videt ꝓbare, ꝙ cõtineat loco
mobiliũ: vt. C. qñ & q. quar. pars debe. l. ij. ver. inter immobiles. li. x. l. j.
§. exactio. C. de rei vxo. act. Facit ad prædicta, ꝙ not. gl. in. l. corruptio
nem. circa fi. C. de vsu. Iac. de bel. facit hic quandã distinctionem, quã
omitto. Ad propositũ tenet hic gl. posita, ꝙ actio, q̃ ponit ꝓ re mobili
& c. quã gl. simpliciter tenẽt doct. in aut. hoc ius porrectũ. C. de sac. san.
eccle. Et sic ex hac glo. no. ꝙ actio iudicat mobilis, vel immobilis secun
dũ qualitatẽ rei, quæ in actione deducit. Ita etiã expressè tenet Cy. si ad
ver. trãs. l. ij. Tene mẽti: qa qñ debem⁹ actionẽ alicui assimilare, debem⁹
secũdũ naturã rei. q̃ in actionẽ deducit. Sed ꝓpriè loquẽdo actio non
dicit mobilis, sed est certũ gen⁹ ꝑ se, vt. l. à diuo pio. §. si in vẽditione. ff.
de re iud. C. de quadri. ꝑscri. l. ij. in prin. & not. Iac. de Are. in. d. l. mouẽ-
b tiũ. & Spe. in ti. de fru. & interesse[b]. circa fi. prin. ver. secũdo q̃rit. & cir
6 ca istã glo. vide Dy. in quodã suo cõsi. ꝙ inci. ghimisellus. ¶ † No. gl. sed
nũquid ibi, ꝙ vltimũ. Ista. q. incidit in illud brocardum, an quis possit
c venire cõtra factũ suũ[c]. de quo tãgit gl. & doct. ĩ. d. l. post mortẽ. glo. de
elec. in. c. nosti. & ꝑ Dy. in. c. ꝙ semel placuit. de reg. iur. lib. vj. Sed quã
tũ ad ꝓpositũ dic, ꝙ aut illud, ꝙ fit, reuocatur ratione publicæ vtilita-
tis: & tunc qs potest cõtra factũ suũ venire: vt. l. j. C. de lib. cau. & l. quẽ-
admodũ. C. de agri. & cẽsi. li. xj. cũ si. cũ ergo reuocatio ista fiat ratione
publicæ vtilitatis, ipse idem œconomus debet admitti: & cũ hac cõcor.
quod not. in. d. l. iubemus. §. sanè. Et istam opi. tenẽt ibi doc. sed ponũt
aliã rationẽ: videlicet: qñ non suo noĩe, sed noĩe
alieno venit contra factũ suum. Sed ista fuit ratio
glo. & hæc est vera opi. licet aliud videat. no. xij.
q. ij. c. monemus. Et si dicat qũo põt œconomus
védicare cõtra regulã, quẽ de euictiõe tenet actio
& c. vt. l. vẽdicantẽ. ff. de euic. ad hoc rñdet no. gl.
in. c. si qs presbyterorũ. extra de re. eccle. nõ alie.
7 in gl. mag. vbi idẽ tenet, ꝙ hic. ¶ † An aũt admit-
tant ad reuocandũ alij: not. in. d. §. sanè. ꝑ glo. quę
probat per tex. & gl. in. d. c. si quis ꝑsbyterorum.
¶ Sed aduerte, qa gl. ibi dicit, ꝙ clericus alterius
ecclesiæ nõ admittit ad reuocãdũ: qa est priuatũ
iudiciũ. Sed in cõtrariũ est veritas: qa imò admit
titur q̃libet ecclesiastica persona. ij. q. iij. c. consu-
luisti. & ꝙ not. Inno. in. c. cum olim. extrà de test.
& ibi etiã per Host. & de offi. dele. c. venerabili.
& facit ꝙ no. gl. in. d. §. sanè. ibi, dũ dicit: ꝙ istud
8 est quasi publicũ delictũ. ¶ † Quæro, nũquid in-
uita ecclesia qs põt petere rẽ malè alienatã? Inno.
tãgit in. d. c. cũ olim. vbi etiã ponit, qualiter cõci
piatur libellus in hac materia: de dicta tñ qõne
not. ꝑ gl. ĩ. c. ex parte. extra de conces. ꝑbẽ. & ibi
not. ꝑ doc. ¶ Et ibi ꝑ sñiam. Idẽ no. in. d. §. sanè. ꝙ
9 facit ad id, quod dicã. j. de ince. nup. §. j. ¶ † Ibi, in
fi. nõ prius. videt ergo velle ista gl. quòd œcono-
mus, q alienauit rẽ, ita demũ possit rẽ vendicare,
si sit reposita ad eius statutũ. in cõtrariũ videt, cũ
quælibet persona ecclesiastica admittat: vt. s. di-
ctũ est. Sed põt respõderi, quòd qa tanq̃ suspect⁹
est remotus ab administratione, lex de eo nõ con
fidit: vt hic tenet glo. expressè in. d. §. si quis pres
byterorũ quod etiã tacitè tenet glo. in. d. §. sanè.
10 in gl. super ver. sñiam. ¶ † Vltimò no. tex. ĩ. §. sed
neq;. Nã tex. videt velle, quòd ecclesia nõ possit
alienare remunerando eos, qui seruierũt ecclesię.
de qua. q. dicam. j. de alie. & emphy. circa prin.
col. ix. vbi glo. hanc. q. format.

SVMMARIVM.

1 *Accipiens usumfructum ab ecclesia, debet incontinenti reddere proprietatem rei ecclesiæ loco recompensationis.*

Hoc igitur. ¶ Not. gl. q̃ incipit. s. illi.
vide, quod not. ĩ. c. ad au-
dientiã. extra eo. ti. x. q. ij. c. hoc ius porrectũ. §. q
1 verò res. in fi. & xij. q. ij. c. vl. ¶ † Not. gl. q̃ incipit
quã à prin. tenet ista gl. quòd accipiens vsumfru.
ab ecclesia, debet incontinenti reddere ecclesiæ
proprietatẽ rei loco cõpensationis. Idẽ tenet gl.
in. d. l. iubem⁹. in fi. & ista glo. videt ꝓbari hic: vt
ver. si verò min⁹. ibi, cui⁹ mox & c. licet Ia. de bel.
videatur hic tenere oppositum. & ista opin. pro-
batur etiã expressè in. §. si quis autẽ voluerit. j. eo.

Lex itaque. ¶ No. gl. sed per cõsuetu-
dinẽ. & pro ista glo. quòd
de consuetudine solẽnitates, quas lex introduxit
per contractũ emphyteosis & c. tenet & Mar. de
Fa. in trac. suo, de iure emphy. in. v. q. & Specu. in
tit. de emphy. §. nunc aliqua. ver. vj. quæritur.

SVMMARIVM.

1 *Bona mobilia ecclesiæ, quando alienari posint?*

Nos igitur. ¶ No. gl. s. immobile. ibi. §
sanctissimos. vide ꝙ no. in
aut. hoc ius porrectũ. C. de sac. san. ecc. & xij. q. ij.
1 c. j. ¶ † Et ibi, qd ĩ mobilib⁹? tenet ista gl. simplici-
ter. ꝙ bona mobilia possint alienari. & idẽ videt
tenere simpliciter Inn. in. c. nulli. extra de reb. ec.
nõ alie. Nã ĩ his, q̃ seruãdo seruari nõ pñt, põt ec-
clesia alienare sine aliqua solẽnitate: sed ea, q̃ ser-
uãdo seruari pñt, alienari non pñt, nisi seruata so
lẽnitate. sicut dicimus in tutore; vt no. gl. xij. q. ij.
c. j. extra de re. ec. nõ alie. c. nulli. & de his q̃ fiunt à
pręla. sine consen. capi. c. tua. & ꝑ Gof. in sum. de
re. eccle. nõ alie. circa prĩ. Circa ꝙ vide, quod no.
j. de aliena. & emphy. in prin. & quod no. glo. ex
tra de cle. egro. c. vno. in fi. lib. vj. & quod tangit
Cy. secũdũ Iaco. de Are. in. l. j. §. exactio. C. de rei
vxo. act. ¶ No. glo. sed nunqd ibi. & . s. eo. in rub.
vide hic quod no. Pe. in aut. hoc ius porrectum.
circa prin.

a ¶ Pretium. Tu ad hui⁹ articuli decisionẽ uide copiosè. & no. do. Fel. in c. causam, q̃ de re. iur. in. vj. co. ĩ prĩ. ver. ad illud mirabile.

b ¶ In tit. de fru. & inter. Et ibidẽ oĩno uide tu Ioã. an. in addi. in. §. j. uer. sed quid si debeo. in addi. ĩci. aliqui inducũt. & Card. in cle. j. in. x. q. de re. ecce. nõ alie. & doc. in. c. hoc consultissimo. in vlti. col. eod. tit. ĩ. vj. & per Lanfr. de Rodul. ĩ. c. siue exce. in. xliij. col. xij. q. ij. & Albe. ĩ. iij. ꝑte statu. qõ. xiij. & Card. in cõsi. lxxiij. inci. Titi⁹: nec sunt. xix. anni. & in cõsi. lxviij. inci. statuto ciuitatis Tergesti. & Fed. consil. xij. incip. fratres prædicatores. & Lud. in cõs. ccccxj. in. xij. col. & Oldr. in consil. ccxix. ĩci. factum tale est. domi. Rex Franciæ.

c ¶ Contra factum suũ. Adde ꝙ not. in apost. in versic. cõuenire: post dominum Boerij.

SVMMARIVM.

1 *Verbum alienatio ponitur generaliter.*
2 *Verbum uenditio, quid importet?*
3 *Instrumenta confecta à notario, qui dicit q; se pro notario gessit, & publicũ officiũ exercuit: an ualeãt? remissiuè.*
4 *Notarius si negetur, qui confecit instrumentum, q; de longinquo producitur, quomodo probabit? remissiue.*
5 *Emphyteosis ecclesiastica, an concedatur in perpetuum?*
6 *Emphyteosis ecclesiastica concessa usq; ad tertiam generationem, quòd intelligatur usq; ad nepotes.*
7 *Tertia generatio non comprehendit ultra nepotes.*

1 Alienationis. †¶ No. ex hoc tex. q; verbũ alienatio ponit̃
generaliter. Idẽ. C. de re. eccle. nõ alie. l. fin. extra
de re. eccle. non alie. c. nulli. & q; no. in. l. j. de iure
2 emphy. xĳ. q. ĳ. c. j. De verbo † aũt venditio, quid
importet: dic, vt. l. statuliberi. in fi. de sta. libe. &
ff. qui. mo. pig. vel hypo. sol. l. sicut. §. vendi. & q;
ibi no. & in. l. ĳ. C. de vsucap. pro empt. facit hic
tex. cõiuncta gl. in. l. codicillis. §. instituto. de leg.
ĳ. de quo ibi per Dy. qui illã gl. reprobat, dicã. j.
de alie. & emphy. §. alienationis. ¶ Vlterius facit
hic tex. ibi: nã tãta documẽta &c. in ar. ad. q. secũ-
3 dũ Ia. de bel. † q; si tabellio fuerit lõgo tpe ĩ quasi
possessiõe tabellionatus, & publicũ officiũ exer
cuit: & multa instrumẽta cõfecit, q; talia instru-
mẽta ab eo cõfecta debeãt valere. & remittit ipse
ad id, q; no. in. c. j. de fid. instr. & ad id q; habet̃ in
l. Barbari⁹. ff. de offi. pręto. Sed tu dic de hac quę
stione: vt not. Spe. de instr. edi. §. restat. ver. qd si
is, q non est notus ei. vide Gul. in. d. l. Barbarius.
4 ¶ † Quæro, qd si producit̃ instrumẽtũ de longin
quo: & notari⁹ q cõfecit illud instrumentũ, negat̃
esse notarius, an sufficiat probare q; ille, q cõfecit
illud instrumẽtũ, fuerit in quasi possessiõe tabel-
lionatus: vel oportebit ꝓbare per ꝓducentẽ, q;
fuerit notari⁹? Inn. format hãc. q. in. c. j. extra de
fi. instru. * & tradit̃ per Azo. in. §. sed instrumẽta
fiant. vbi hãc quęstio. format in summa ill⁹ titul.
Cod. * ¶ † No. gl. hic no. in. §. licentiam. & hæc est
5 veritas. no. insti. loca. §. adeò. C. de sac. san. ec. aut̃.
si quas ruinas licet gl. nõ firmet. x. q. ĳ. c. ea em̃. §.
perpetua. Sed hãc opi. tenet Mar. de fa. ĩ trac. suo
de iure emphy. in. vj. q. & Spe. in ti. de emphy. §.
nũc aliqua. ver. vj. Et si dicat̃ p hoc minuit̃ res ec-
clię, si emphyteota possideret p. xl. an. quasi p̃scri
beret dñiũ ecclíæ: vt in aut̃. quas actiões. C. de sac.
san. eccl. Respõde, q; emphyteota nunq̃ p̃scribit
contra eũ, qui recognoscit dñm directũ: vt. C. de
presc. xx. vel. xl. an. l. malè agit̃. & l. cũ notissimi.
§. fi. eo. ti. & no. ĩ. l. cõpetit. secũdũ vnũ intellectũ
6 quẽ põt habere glo. ibi posita. ¶ † Et ibi in tertiã
generationẽ. No. hæc verba: appellãt tertiã gene
rationẽ, qñ accipit in emphyteosim ꝓ se, & suis
filĳs, & nepotib⁹. Quod patet ex eo, q; alle. §. em
phytheosim. vsq; ad tertiã gñationẽ. q; intelligit̃
7 vsq; ad nepotes: ita † q; nepotes sint tertia gñatio.[a]
a & in personis finit̃. & ꝓ hac glo. no. insti. locati. §.
adeò. Circa hoc vide q; no. Spe. in tit. de emphy.
§. nunc aliqua. ver. clv.

a ¶ Generatio. quid sit tertia gñatio: & à quo incipiat: & an si quis accipit emphyteosim ꝓ se, filĳs & nepotibus vsq; in tertiã gñationem: an dictio vsq;, ponat̃ ĩclusiuè, ita vt comprehẽdantur pro nepotes ipsi⁹? aut exclusiuè, q; non: comprehẽdantur nisi nepotes, & nõ pronepotes? vide copiosè. & no. do. Sozi. in cõsi. xxv. inci. do. Fran. ver. quare assumo. cũ versi. seq. in. j. par. char. xlvĳ.

b ¶ Non exceptuatis. Adde Fel. in. c. quoniã frequẽter. vt lit. non conte.

c ¶ Ad extraneos. Ad materiã hanc adde, q̃ habent̃ p do. Fel. in. c. in presentia. in. xj. colũ. post mediũ. ver. ĩ ea. gl. ibi no. cũ se. de proba. & p do. Sozi. in cõsi. xcv. inci. capiẽdo primũ. circa princ. ĳ. col. ĩ. j. parte char. clxĳ.

d ¶ Perpetuã. Adde Fel. ĩ. c. q̃ in ec. de consti. in. xxĳ. col. circa prin. ibi nec etiam,

SVMMARIVM.

1 *Exceptio confirmat regulam in non exceptuatis.*
2 *Eceptio non ampliat regulam, ut faciat esse sub regula ea, quæ de sui natura non comprehenduntur.*

1 Vt autem lex. ¶ Exceptio † confir mat regulã nõ exce-
b ptuatis.[b] h. d. Not. summariũ concor. ff. de fundo
instr. l. q̃situ. §. rñdit. ver. deniq; Nerati⁹. & ibi no.
Quod intellige, q; cõfirmat regulã ĩ nõ exceptua
tis: vt hoc. §. no. & in. d. ver. deniq;. & in. l. j. in fi. ff.
de reg. iur. & p Dy. in rub. in fi. de reg. iur. lib. vj.
2 ¶ † Quæro circa hoc, dicit̃ hic, q; exceptio con-
firmat &c. an exceptio habeat firmare, & amplia
re regulã, vt faciat esse sub regula ea, quæ de sui
natura, non comprehenduntur? dic, q; non: vt est
tex. ff. de vsufruc. leg. l. generali. §. vxori.

SVMMARIVM.

1 *Pragmatica dicitur confirmatio facta à Principe cum consilio procerum.*
2 *Priuatus non potest facere immensam donationem ecclesiæ sine insinuatione.*
3 *Imperator donat ecclesiæ sine insinuatione: sed priuatus non.*
4 *Imperium & sacerdotiũ æquiparantur: & in quibus differant? remissiuè ad glo.*

Sinimus. ¶ Principi licet cũ ecclesia permutare ꝓ re meliori,
vel æquali, si vtilitas reipublicæ hoc exposcit, &
pragmatica forma pręcedat omni alia alienatiõe remota, vel prohibita
1 h. d. † ¶ Pragmtica. &c. glo. exponit. Tu dic. i. cõfirmatio siue scriptura
facta ab Imperatore cum causæ cognitione. super tali permutatione
Ita exponit gl. in. c. j. extra de re. permu. vbi ponit̃ casus hui⁹. §. Ibi ab-
2 solutè. i. gñaliter. ¶ † No. gl. nũqd ergo à priuato: ibi. s̃. e. rñso. nõ ob. l. il
lud. s̃. alle. C. de sac. san. ecc. qa imò facit ꝓ ista opi. q; nõ valeat. Dicitur
enim ibi, q; donatio facta ecclesiæ à priuato, valet sine insinuatione.
vsq; ad qngẽtos solidos: sed si fiat ab Imperatore valet etiã si sit immẽsa.
Idẽ habes. C. de do. l. sancim⁹. ver. excep. Et idẽ q; hic no. in. d. l. illud. &
d. ver. excep. & in fi. Sed certè hoc est falsum: qa imò Impator donat ec
clíæ, & priuato sine insinuatione: vt. l. illud. &. d. ver. exce. ¶ Nõ ob. q;
ibi dicit̃ de pragmatica forma: qa hoc exigit̃ ꝓpter alienationẽ rei eccle
3 siasticæ. † Donat ergo princeps ecclesiæ sine insinuatiõe: priuat⁹ aũt nõ:
vt. s̃. ĩ gl. dicit̃. Nec ob. hęc opi. q; posset dici q; ex hoc respectu: dicit̃ em̃
4 hic, † q; imperiũ & sacerdotiũ æquiparãtur. sed Imperatori põt priuat⁹
donare immẽsè sine insinuatiõe: vt. j. vt nõ fiant pig. §. pe. ergo poterit
sic ecclesiæ. ¶ Sed rñdeo, q; licet imperiũ & sacerdotiũ nõ multũ diffe-
rãt: tñ in aliquib⁹ differũt: vt hic in gl. no. vt patet in. d. l. illud. cõiuncto
§. pe. vt. j. vt nõ fiãt pi. &. d. ver. exceptis. vbi priuatus donat ecclesiæ
vsq; ad qngẽtos solidos sine insinatione: vt. d. §. pe. q̃. l. cũ nõ reperiatur
exp̃sse correcta, remanet: vt. l. p̃cipim⁹. ĩ fi. C. de ap. ¶ Sed contra hanc
opi. oppo. q; donatio facta ecclesiæ à priuato sine insinuatione, licet sit
immẽsa, valeat: vt. l. si qs pro redẽptiõe. in prin. C. de dona. Hui⁹ timore
quidã dicũt, q; possit fieri donatio immẽsa ecclesiæ sine insinuatiõe. &
sic. d. l. illud est correcta. & istã opi. videt̃ tenere Spe. ĩ tit. de instr. edi. §.
porro. in fi. Sed sustinẽdo opi. gl. dic, q;. l. illud. nõ corrigit̃ per. l. si qs. qa
illa lex ponit casum spãlẽ, quãdo qs donat ꝓ redẽptiõe captiuorũ. Ita
no. gl. ĩ. §. exceptis. remanet ergo illa lex, illud. incorrecta magis, qñ do-
nat̃ ecclesiæ, vel in alios pios vsus: q̃ ꝓ redẽptione captiuorũ. Nã ea di-
cit̃ esse causa pĳssima: vt. §. si vnũ. ver. si uniuersaliter. vt cũ de ap. cogã.
¶ Sed hac opi. retẽta q̃ro, nũqd hodiè priuat⁹ poterit donare ecclesiæ
vsq; ad qngẽtos solidos sine insinuatione? gl. dicit quòd sic, in. d. l. illud.
&. d. ver. exceptis. quam gl. doc. reprehẽdũt in. d. l. illud. ¶ Quæro, hic
permittit̃ ecclesiæ permutare cũ Imperatore: an cũ priuato permittat̃
permutare? & hic uidet̃ tex. q; nõ. Istã. q. format Gof. ĩ sum. de re. pmu.
quod no. qa illud hic nõ bene ꝓbat tex. & alĳ modicũ exprimunt. Vi-
det̃ tñ mihi, q; probet̃ meli⁹. xĳ. q. ĳ. c. sine excep. & extra de his, q̃ fiũt
à p̃la. c. cũ apostolica. &. c. tua nuper. facit q; no. Azo. j. de ali. & emphy.
in summa.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteosis ecclesiastica transit ad fœminas.*
Feudum non transit ad fœminas.
2 *Emphyteosis & feudum, consistit in rebus immobilibus.*
3 *Emphyteosis ecclesiæ concessa pro se, & filijs, an transeat ad extraneos?*
4 *Precarium & feudum de eorum natura non transeunt ad hæredem extraneum.*
5 *Ecclesia hodie concedit rem in emphyteosim perpetuam.*
6 *Emphyteosis accepta pro se, & filijs suis, & nepotibus, quãdo transeat ad naturales uel adoptiuos, & accepta per uirum ad uxorem? remissiue.*

Emphyteosim. ¶ Res ecclesiæ & locorũ venerabiliũ da-
ri possunt in emphyteosim in persona
accipiẽtis: & duorũ successorũ videlicet filiorũ, & nepotum, & viri, &
1 vxoris, si de eis fuerit specialiter dictũ & non aliter. h. d. ¶ † No. q; em-
phyteosis trãsit ad fœminã: secus in feudo. x. col. de his, qui feu. da. pos.
§. hoc aũt notãdũ. & de succes. feu. ĩ. c. j. §. fi. vbi not. & ratio diuersitatis
2 vt ibi no. gl. † ¶ Secundò no. ibi tex. rei immobilis &c. Nam uidetur uel
le, quòd emphyteosis constet tantum in rebus immobilibus. Ad idem.
j. de ali. & emphy. §. licentiam quod no. glo. fi. in. l. j. C. de iure emphy.
& ibi Iac. de Are. uidet̃ hoc sentire per glo. insti. loca. §. adeò. Quod te-
net Gul. C. de bo. ma. l. j. Et idem in feudo: vt. x. col. de feu. cog. §. sciẽdũ.
3 aliâs notandũ. ¶ † Vltimò facit hic, secundũ Iaco. de bel. quòd si conce-
c ditur emphyteosis filĳs, quod nõ transeat ad extraneos.[c] & pro hoc. x.
col. de ali. feu. c. j. §. & si cliẽtulus. quod no. gl. ff. ad Treb. l. ex facto. §. fi.
sed contrariũ determinat do. Iac. q; trãseat etiã ad extraneos: vt. §. adeò
4 insti. loca. & de verb. sign. l. in conuentionib⁹. Non ob. §. & si cliẽtul⁹. †
qa ibi est ꝓpter specialẽ casum ĩ feudo & p̃cario: qa de sui natura nõ trã
seũt ad hęredẽ extraneũ: vt. l. cum p̃cario. §. j. ff. de p̃ca. Et ita nõ ob. etiã
quod no. in gl. d. l. ex facto. §. fi. vt ibi no. Dy. in. d. l. in conuentionib⁹.
5 etiã in. l. liberti libertęq;. C. de ope. li. per † Cy. Non ob. hic tex. qa hic
d est spãle in ecclía sed põt hodie eccl. cõcedere in emphy. ꝓpetuã,[d] sicut
priuat⁹ vt no. s̃. e. §. alienatiões. Idẽ videt̃ hodiè in ecclía, q; ĩ, priuato, si
6 fiat cõcessio modo p̃dicto. ¶ † Quęro pone q; aliqs accipit in ẽphyteo
sim ꝓ se, & ꝓ filĳs suis, & nepotib⁹. Modo supersunt solum filĳ natura
les:

a les:an ad istos trāsibit emphyteosis? [a]& quid de adoptiuis?dic, vt no.
Spe.in ti.de ēphy.§.nūc aliqua.ver.lxvij.& ver.lxviij.& quod no.Mar.
de fa.in tract.de iure emphy.in.xxiiij.q. Et circa id,ꝙ dicitur de vxore,
& marito,vide Spe.in.d.§.nūc aliqua.in versi.cl.¶ Vltimò circa hunc
tex.ibi deinceps filijs.vide Spe.in tit.de testamen.§.j.ver.si.

SVMMARIVM.

1 *Rei ecclesiæ, quæ conceditur in emphyteusim, quæ & qualis debeat esse pensio?*
2 *Res ecclesiæ data in emphiteusim, quādo dicaẗ clade diminuta, & eius redditus?*
3 *Ecclesia nō teneturfacere remissionē emphyteutæ, si propter guerram, uel mortalitatem ex re ipsa nihil sit perceptum.*

Quia vero. ¶ Iste.§.habet tres partes.Prima loqtur,quādo
res ecclesiæ est magnæ pēsionis:& tunc quantū
fuit ab initio cum ad ecclesiam peruenit.Secūdò,pensio immutata fuit
Tertiò modo,qñ res est paruæ pēsionis,vel nullius ratione ęstimationis
rei.Secunda ibi:si vero minus.tertia ibi:si verò alicuius.h.d.¶ Res eccle
siastica pōt dari in emphyteusim pro eadem pēsione,quæ ab initio sta-
tuta fuit quando ad ecclesiam peruenit:& diminuta ad plus in sextam
partem pensionis,pensio verò diminuta clade,debet dari in emphyteu
sim pro extāte pensione. & si res sit pretiosa paruam aut nullam pēsio-
nē reddēs,re subtiliter ęstimata pensio cōstitui debet,quę ī.xx.an.faciat
1 rei æstimationē.h.d.¶ † No.gl.ibi:vt hic plenè.Pro huius gl.declaratio
ne:dic,quandoque ecclesia in emphyteusim dat domos ruinosas:quan-
doq; dat domos & prædia non ruinosa.¶ Primo casu,aut accipiēs vult
statim soluere pensionem:& tūc fit diminutio in tertia parte ab illa pē
sione,quæ poterat haberi re nō existēte ruinosa.& debet soluere modū
pēsionis,q̄ adijcitur illi rei,propter ædificationē.vt de ali.& emphy.§.
si verò q̄dā.&.C.de sacrosan.eccle.auẗ.si quas ruinas.&.x.q.ij.§.si quas
ruinas.& hoc casu videlicet in domib⁹ ruinosis loqẗ.iiij.mēbrū gl.¶ Sed
hic dixi,ꝙ fit diminutio in tertia parte,an remitteẗ tertia pars eius,ꝙ
soluerēt emphyteu.vel solueẗ ecclesiæ tātum tertia pars:& duæ remit
tentur?gl.in.d.§.si verò quędā.ponit opi. Sed veritas est,ꝙ tantū tertia
pars soluiẗ ecclesiæ:& duæ remittūẗ emphyteotæ:vt no.ī auẗ.si quas.&
illā opi.tenēt ibi doc.¶ Secundo casu,aut ecclesia dat in emphyteosim
propter vrgēs debitū:& tūc debet dari pro illa pēsione q̄ potest haberi
seruata solēnitate authēticæ:hoc ius porrectū.Aut propter aliam vtili-
tatem illius ecclesiæ vult dare in emphyteosim:& tūc si res,quę datur in
emphyteosim est tantæ pensionis,quātę quādo ad ecclesiam peruenit,
vel paulo maioris vel minoris:& tūc pōt fieri diminutio pensionis sex
tæ partis:vt hic:&.s̄.e.§.dudū.j.de ali.& emphy.§.j.in prin.&.§.quæ-
cūq;.et.C.de sa.san.ec.auẗ.ꝑpetua.Quod intellige verum,ꝙ diminutio
sextæ ꝑtis possit fieri,si pręlat⁹ nō reperit accipiētē pro maiori ꝓtio : vt
not.x.q.ij.c.ea enim.§.ꝑpetua.in gl.ꝑua sua.ver.sextam.& tangiẗ in.d.
auẗ.si quas ruinas.Aut res,q̄ daẗ in emphyteosim est maioris redit⁹,quā
quādo ad eā ꝑuenit:tūc fiet etiā diminutio sextæ partis, nō habito re-
spectu ad tēpus,quo ad ecclesiam ꝑuenit,sed ad tempus p̄n̄s:ne quod fa
uore ecclesiæ &c.C.de legi.l.quod fauore.ff.de legi.l.nulla.Aut est mi-
noris reditus nūc:ꝙ̄ quādo ad ecclesiā peruenit.puta ob aliquā cladem
diminuta:& tūc dic,vt hic no.gl.& secūdum eā debet intelligi.C.de sac.
2 san.ecc.auẗ.ꝑpetua.ver.aut si ob cladē.† ¶ Et qñ dicaẗ ob cladē diminu
ta ponit gl. qa fund⁹ casmate perijt,vel dom⁹ est exusta.Sed certè si po-
nerem⁹ domū exustā:idē etiam,ꝙ in domo ruinosa:vt no .doc.in auẗ.si
quas ruinas.ī.j.q.Et ideo dic,ꝙ dicit ob cladē minui reditū:puta,qa nul
lus vult ī ea habitare:qa diciẗ esse dom⁹ infortunata,secūdū Mar.sil.in.d
auẗ.si quas.& auẗ.perpetua.Et ista opi.fuit Iac.but.vt refert Spe.in tit.
de emphy.§.nūc aliqua.ver.vij.Quādoq; res q̄ daẗ in emphyteosim,da
tur pro ea pēsione,qua pōt:vt.j.de alie.& emphy.§.j.in.fi.Quādoq; ec-
clesia habet rē ꝓtiosam,& est tāti reddit⁹ mō:quāti quādo ad ecclesiam
ꝑuenit:sed parū,vel nihil percipiẗ rōne ęstimationis:tūc habet locū ver.
si verò alicuius.&.C. de sa.san.ecc.auẗ.perpetua.in fi.Circa prędicta vi
de Azo.in sum.hui⁹ ti.& Spec.in.d.ver.vij.& doc.in.d.auẗ.si quas rui-
3 nas.¶ † Quęro, diciẗ hic cū scrupulositate &c.quęro,q̄d si ista res nō po
tuit laborari propter guerrā,vel mortalitatem:an periculū pertineat ad
emphyteotā,vel dominū?dic ad dominum:vt no.Iaco.de Are.&.Cy.C.
de iure emphy.l.j.&.ij.in penult.q.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia habet tacitam hypothecam in bonis emphyteotæ propter canonē nō solutū.*
2 *Emphyteota propter canonem nō solutum:an cadat ab emphyteosi ipso iure an per sententiam?*
3 *Extraneus possessor quòd non possit contra emphyteotam agentem ad fundum, de canone non soluto excipere.*
4 *Emphyteota, an possit soluere pro pluribus annis inuita ecclesia?*
5 *Emphyteota. an possit pensionem unius anni particulariter soluere?*
6 *Emphyteota, an possit moram purgare?remissiuè.*

b Scire autem. [b]¶ Si emphyteota non soluit canonē per biē-
niū cadit à iure suo:& pēsionē pro tēpore ꝓte-
rito soluere,& rem reddere cōpelliẗ,& dānū emēdare:nulla pro melio-
1 ratione retentione cōpetēte.h.d.¶ † Not.tex,ibi res.hic videtur tex.sin
gularissim⁹ inducere tacitā hypothecā cōtra emphyteotā ecclesiæ ī om
nibus suis bonis pro his,q̄ debet ratione emphyteosis.facit.j.de ali.&
2 emphy.§.si verò quis autē locator. ¶ † Quæro,
an propter canonē non solutū emphyteota cadat
ab emphyteosi ipso iure,vel per sententiā?& hic
tex.dū dicit,fient omnino extranei,videẗ velle,
ꝙ per sententiā.Pro hoc etiā.C.de iure emphy.l.
ij.ibi:nolenti licere.&c.et ibi si domin⁹ voluerit.
&c.l.fi.C.eo.ibi,cadit à iure.q.d.nō ipso iure,sed
per sn̄iam.Reqritur ergo volūtas cōcedētis ēphy
teosim pro hoc videẗ etiā tex.j.de ali.& emphy.§
si verò quis.ver.si verò noluerit.Et hāc opi.tenet
3 Spe.in.d.§.nūc aliqua.ver.xlvij.& † Mar.de fa.ī
xxij.q.¶ Et hoc est vtile scire:qa si aliqs tanꝙ̄ em- b
phyteota vēdicaret fūdū ab aliquo extraneo pos
sessore,nō posset opponere excep.extrane⁹ pos-
sessor cōtra emphyteotā de canone nō soluto. &
hoc tenet gl.in.l.ij.si ager vec.vel ēphy.pe.& idē.
ff.de rei vē.l.supficiario.¶ Quia hic dicit nō solu
4 to canone ꝑ bieniū cadit a iure suo.† Quæro, an ē
phyteota possit sibi prouidere:vt possit soluere
c pro plurib⁹ ānis futuris[c] inuita ecclesia?Dyn̄.for
mat hāc.q.in.l.statuliberos.§.stich⁹.ff.de sta.lib.
&.ff.de an.le.l.enim:aliâs iabolen⁹.Sed contrariū
est veritas:vt no.Spe.in.d.§.nūc aliqua.ver.xxx
ij.& Mar.de fa.in.d.trac.in.x.q.& doc.in.l.j.in fi.
C.de iure emphy.&.C.de pac.l.si certis annis.
5 ¶ † Quid aūt sit ecōuersò,si emphyteota nō vult
soluere pensionē vni⁹ anni simul,sed particulari-
ter:an possit?pro ista quęstione optimè facit tex.
in.l.placuit.C.de collat.fundo.patr.li.xj.et.l.pa-
d trimoniales,eo.ti.& ibi dicam[d].¶ † Quęro,an em
phyteuta possit moram purgare?dic,vt extrà de
loca.c.pe.in fi.&.c.fi.& ibi bona gl.extrà eo.

SVMMARIVM.

1 *Peritis statur, & ad eos in eorum arte recurritur.*
2 *Periti plures adhiberi debent.si in ciuitate sunt plures, & unus non sufficit.*
Peritorum dicto statur: & debent iurare.
3 *Contractus emphyteosis, quòd non fiat in scriptis.*
4 *Emphyteosis, si est finita, q, ad ecclesiā reuersa. debet eccle. de urbanitate ī cōsanguineos reseruare, & eos alijs ꝑfer.*

Quod autem. ¶ Res īmobiles eccle
siarū alienari prohibē
tur in quācūq; ꝑsonā,siue sint integræ,siue ruino
sę:nisi ī ēphyteosim de iure ꝑmissam,rerū exami
natiōe,ꝑ Arch.subtiliter facta omni reuolutiōe,et
1 machinatiōe remota.h.d.vsq; ad.§.si qs āt.¶ † No.
ver.neq; ibi,architectis,ꝙ recurrēdū est ad ꝑitos ī
arte sua.C.de re mili.l.semel.li.xij.& .l.di.c.vt cō-
2 stitueręẗ.¶ † Secūdò no.tex.ibi,aut etiam vno. ꝙ
vbi ī ciuitate sunt plures, reqrūẗ duo.aliâs si vnus
tātum repitur,ille sufficit.Quod tene mēti pro iu
dicib⁹ mittētib⁹ medicū ad vidēdū,vtrū vuln⁹ sit
mortale,vel nō:& an remāsura cicatrix:stabiẗ co-
e rū relatiōi.[e] vt hic.& ī.d.l.semel.pro quo tex.opti
m⁹ ī.c.significasti.extra de ho.& Spe.ī.ti.de ꝓb.
§:fi.ver.hic quoq; et debēt mitti saltē,duo, si plu
res reperiūẗ:aliâs sufficit vn⁹:vt hic no.tex.ꝙ tene d
mēti et etiā debebūt cū iuramēto deponere isti:vt
C.de fi.instru.l.comparationes.C.de secū.nup .l.
hac edictali.§.is.illud.licet gl.videaẗ velle cōtrari
um,in.l.j.circa prin.ff.de ve.inspi.& .l.iurisiu: ādi
3 C.de test.† Hic tex.dū dicit emphyteoticā cōscri e
ptionē.velle videẗ,ꝙ cōtract⁹ emphyteosis fiat in
f scriptis.[f]& hoc videẗ sentire tex.in.l.j.C.de iu.
emphy . ibi scriptura stare.& hāc opi.videẗ ibi
tenere gl.iiij.& ēt Ia.de bel.sed cōtrariū no .ī.d.l.
j.super ver.scriptura.& hoc seruat cōsuetudo: &
approbat Spe.in ti.de emphy.§.nūc.aliqua.ver.
4 v.& Mar.de fa.in.x.q.¶ † Vltimò no.tex.in ver.
neq; illud,cum gl.cum enim.ibi.sed cū hodiè &c.
ꝙ ꝑ hūc tex.cū gl.videẗ determinari qō,vtrū fini
ta emphyteosi,possint proximiores & cōsangui
nei illi⁹,in cui⁹ ꝑsona est finita.petere,vt eis refir- f
metur:& sic ecclesia teneatur eos pręferre alijs

a ¶ Emphyteosis.Adde Bal.& Imo.idē tenētē in.l.Luci⁹.§.fi.ff.de le.ij.et
Bar.etiā in.l.parētes.ff.de in ius vo.& Ang.ī dispu.nobilis qdā genere.
ī.j.dub.& Bal.ī addi.ad Spe.ī.tit.de emphy.alle.ī tex.§.emphyteosis.
& ī.l.gn̄aliter.§.cū aūt.C.de insti.& subst.Sed qd si sint legitimati? dic
idē ar.§.naturales.si de feu.fue.cōtro.inter do.& agna.& ita etiā tenet
Imo.ī.l.ꝙ diciẗ.de
ver.ob.sed qd si
sit legitimat⁹ per
subsequēs mr̄imo
niū,ꝙ tūc ad eos
trāsibit ꝑ no.in.c.
tāta.extra q fi.sint
le.&.c.īnotuit de
ele.sed qd si sit cō
cessa à priuato?dic
ꝙ nō trāsibit secū
dū.in.d.§.cū autē.
b ¶ Scire autē.circ.
materiā hui⁹ tex.q̄
ro,qd si dn̄s patia
tur durare ēphi-
teotā ī ēphyteosi
ꝑus cessationē.so.
canōis,& postꝙ̄ ce
cidit à iure suo,nō
expellendo eū:an
tūc poterit eū ex
pellere,vel nō,q̄si
videaẗ sibi de no-
uo refirmasse vide
no.ꝑ.d.Sozi.ī.cō.
clxvij.īci.nō inu-
tili,sed necessaria
ver.qb⁹ iā declara
tis ibi.nā .d. Rap.
cu.ver.se.ī.ij.par.
char.xxxj.Itē,qd
si cessauit soluere
ꝑ vj.an.& dn̄s acci
piat pēsionē ꝓ tri
b⁹ possit expelli.
vide ibidē ī ver.ij
.e.cōc.cū se .ch.32.
c ¶ Futuris Adde
Bal.ī.l.si filius f. §.
diui.ff. de le. j. &
ale.ī.l.stipso ista.§
si qs dolū.& ī .l .q
rōc.ī prin.iij.c. de
ver.ob.adde.Gul.
de cu.in .l.pr̄es.in
prī.et ꝙ ibi posui
in apos.ad ipsū ī
ver.nūqd ego dn̄s
cōpellor.s̄.de fi.in
str.dixi p⁹ Dy.ī.l.
meuia.§.fi.in ver.
ego dixi.ff.de an.
leg.et in apo . ad
Bal.post eū ī alle.l
plures . nu.v . in
versi . ēphyteota.
d ¶ Ne tp̄s cōteras
desine videre bar.
cū mutata senten
tia ibi nihil scri-
pserit.Alex.lose⁹.
e ¶ Relatiōi . Adde
Fel.ī.c.significasti
el. ij.de homi.ī.ij.
co.p⁹ prī .ver.no.
ibi peritoriū iudi
cio.& pleni⁹ ī.c.ꝓ
posuisti.ī.ij.co. in
[illegible]
tex.de ꝓb.et ali-
qd in.c.cām. ī. iij.
no.eo.tit.
f ¶ In scriptis.Ad-
de idē tenentem

do.Sozi.in conſi. clxix.ĩcipiẽ.circa primum conſultationis articulum. ver.j.qa narratur. cum ſeq.iij.parte. char.xxxvij.

a ☞In nouis exẽplaribus nõ repitur hæc gloſſ.nec alia q̃ ad propoſitum faciat: credo Bar.cónexiuè ſũpta occaſione ex not.hęc de ſaluorum obligatione protuliſſe. Alex. Loſeus.

b ¶Propriũ.Adde Car.ĩ cle.j. §.fi.de ſtatu mo.

c ¶Pro nõ. Adde tex.in.l.ſi ita quis ſtipulatus de ver. obl.l.j.de ſolu.

volẽtib⁹ illã emphyteoſim?Ex hoc habes,ꝙ eccleſia nõ teneť eos præferre,niſi pactũ ex ꝓſum interuenerit: vt hic no. Puto tñ,ꝙ ex quadã vrbanitate eccleſia debeat tales cõſanguineos ꝑferre. Pro hac opi.gl.eſt tex.l.j.§.j.ff.de aqua quoti.& ęſti. & ꝙ no.extra de poſtu.c.bonæ.el.ij.vlt.gl.&.d.c. fi.in vlti.gl.

SVMMARIVM.

1 *Res eccleſiæ permittitur alienari uno caſu.ſ.cõcedẽdo uſumfructum ad uitam data recompenſatione.*
2 *Accipiens uſum,uel uſumfructum ab eccleſia,debet ab initio dare ei aliam proprietatem.*
3 *Conſtituens ſeruitutem,quod non teneatur ad dandum. Dare uerbum,etiam impropriè accipitur.*
4 *Obligatus ad uſumfructũ,ꝙ teneatur ad dãdũ, & faciẽdũ.*
5 *Vſufructuarius,habet dominiũ & poſſeſsionẽ uſuſfruct⁹.*

Si quis autem. ¶Res eccleſiæ põt ad vſumfructũ cõcedi ad tẽp⁹,vel ad vitã ꝑcipiẽtis,realia eiuſdẽ redi
tus in ei⁹ cõpẽſationẽ eccleſiæ data:vt tẽpore fini
1 to vtraq; res redeat ad eccle.h.d.¶†No.caſum in
quo alienatio rei eccleſiaticæ ꝑmittiť:vt hic.et.ſ.e.
2 §.hoc igiť.C.de ſa.ſan.eccle.l.iubem⁹.§.fi.¶†Secũdò.no.ꝙ accipiẽs vſum,vel vſumfructũ.ab eccleſia,debet ĩ recõpẽſatiõe ab ipſo initio dare aliã proprietatẽ ei.tex.eſt hic.dũ dicit aliã rem mox. &c.Idẽ tex.eſt.j.de ali.et emphyt.§.ſi verò aliqs licet cõtrariũ videať velle Ia.de bel.vt dixi.ſ.eo.§
3 hoc igiť.¶†Op.diciť ĩ hoc ver.quãtos:aut quales ꝙ dať &c. Cõtra,cõſtituẽs ſeruitutẽ ĩ re aliqua,nõ teneť ad dãdũ,ſed ad faciẽdũ:vt no.ĩ.l.ij.in princ. ff.de ver.ob.Idẽ ſentit gl.de vſuf.l. corruptionẽ. Pręterea,dare eſt accipiẽtis facere:vt inſti.de ac. §.ſic itaq;.ſed nullũ trãſferť dñiũ:ergo &c. Hui⁹ timore facta eſt gl.ſ.ab eccleſia,dicẽs: ꝙ verbũ dare accipiť ĩpropriè:qa trãſit vſuſfruct⁹ & ei⁹ poſ.dic
4 vt ĩ gl.¶†Tu dic,ꝙ ille,q teneť ad vſufructũ,tenetur ad dãdũ.tex.in.l.corruptionẽ.ff.de vſuf.& ſic teneť cõſtituere ius ĩ re.Ita loqť tex.dũ dicit data Teneť ẽt ad faciẽdũ ĩ eo,ꝙ teneť pati ĩ futurũ vſufructuariũ vti frui.& idẽ ĩ ſeruitutib⁹:vt ĩ palle.
5 de quo ꝑ gl.in.d.l.corru.Nõ ob.†ꝙ verbũ dare denotat dñij trãſlationẽ:qa dico,ꝙ hic trãſferať dominiũ.habet ẽm vſufr. dñiũ & poſſeſsionẽ vſufr. vt ꝓbať ĩ tex.& .in.gl.ĩ.l.q vſufr.ff.qñ vſuſfr.pe. &.l.ij.§.j.ff. quẽadmo.vſuſfr.amit.& ĩ.l.ĩ vẽditione.ĩ pri.ff.de bo.au.iu.poſ.ĩ gl.pe.gl.q̃tũ ad ius. Ad idẽ ꝙ no.ff.de vſuf.ſub rub.idẽ ĩ alijs corpalib⁹:vt no.ꝑ gl.ff.de ac.po.l.naturaliter.§.nihil cõe.

SVMMARIVM.

1 *Delinquens amat pœnam.*
Obligatio naturalis,quod ſit in delictis:qa ex cõſenſu creať.
Seruius in maleficijs obligatur etiam ciuiliter.
2 *Emptor rerũ eccleſiæ,quãdo habeat regreſſum cõtra œconomum uendentem,quando uenditio non tenuit?*
3 *Emẽs ab œconomo,quãdo poſsit pro tali cõtractu,q nõ tenuit habere regreſſum cõtra eccleſiã,œconomo non exiſtente ſoluendo?*
4 *Eccleſia ꝑ uẽditione rei facta à ꝓlato : quãdo poſsit agere contra alienantem,uel rem uendicare?Et an ſi agat cõcontra unum,ſibi præiudicet.*
5 *Verbũ uenditio,quando trahatur ad alios contractus?*

Quia vero. OEconomi res eccleſiarũ ĩ caſib⁹ ꝓhibitis alienãtes pœna.l.Lęonis afficiũť:& ẽptor ꝓtiũ amittit,& rẽ cũ fructib⁹ reddit.Itẽ donatari⁹ rẽ cũ fructib⁹ reddere cõpelliť.h.d.¶No.tex.ibi amatores piculi.
1 ¶†No.ex hoc tex.ꝙ q delĩqt,amat pœnã:& ſic ĩ delictis eſt cõſenſ⁹,à q̃ creať naturalis obligatio.
a Ad idẽ.ff.de poſt.l.i.§.beſtias.cũ ſua gl.[a] ¶ In gl. deniq;.ibi:& no.ĩ.l.ſeru⁹.ff.de his q no . infa. pro hoc.ff.de act.& obli.l.ſeru⁹ ex delictis.licet gl.in l.in pſona.ff.de regu.iu.videať velle,ꝙ in.d.l.ſeruus ꝙ ſeru⁹ obligeť ex delictis ciuiliter,quaſi innuat,ꝙ in maleficijs naturalis obligatio nõ ineſt. inſti.de iuſti.de iu.natu.gen.& ciui.§.ius aũt gẽtium.Sed ꝙ ĩ maleficijs ĩſit naturalis obligatio,no. gl.ꝑ iſtũ tex.Et iſtã opi.tenẽt doc.in.l.ex hoc iuregẽtiũ.ff.de iuſt.& iu.ꝑ Cy.in repe.ſua.circa fi.
2 ¶†No.gl.ſed qualiter:in fi.Sed cõtra iſtã gl.op.ille,q cõtra.l.cõtrahit ꝓſumiť eo ipſo in dolo:vt.C.de agri.& cẽſi.l.quẽadmodũ.li.xj.& in.c.q cõtra iura.ff.de reg.iur.li.vj.ergo emptor ꝓſumiť eſſe in dolo:ergo nõ eſt in bo.fi.ſol.vt no.gl.xij.q.ij.c.vulteranæ.vbi glo. idẽ tenet Et hãc opi.ꝙ ẽptor demũ ita habet regreſſum cõtra œconomũ.ſi eſt ẽptor:bo.fi.tenet gl.ĩ.c.ad audiẽtiã.extra de reb.eccl.nõ ali.& ꝑ Inn.in.l.ſi qs.e.ti.ver.ẽptori.in col.x.Sed cõtrariũ no.x.q.c.ij.hoc ius porrectũ.verſi.ſi verò res.Idẽ tenet Hoſt.ĩ.d.c.ad audiẽtiã.vbi etiã ipſe tenet,ꝙ etiã malęfidei ẽptor habet regreſſum cõtra œconomũ.Hãc opi. tenet Pet.de bel.ĩ.auť.q.res.C.de ſacroſan.ecc.& pro iſta, opi.facit tex. hui⁹.l.§.qa verò leonis.Et ibi circũuẽtionẽ facere legibus.&c.& ſic iſte tex.videť loq in tpe ſciẽtiæ.&.j.§.ſi qs aũt:ibi ſuã ſentiat malignitatẽ.& in.§.ſin aũ t,ibi vtroq; iuſtè.Pręterea,iſti tex.loqũť gñaliter &c.vt.l.j.§. gñaliter.ff.de le.ꝓſtã.Reſtat ergo rñdere ad cõtrarium,tenẽdo hãc opi. Sed rñde,ꝙ dol⁹ œconomi ꝑpõderat dolo ẽptoris:vt no.in auť.q res iã
3 dictas.C.de ſacroſan.ecc.¶†Circa ꝓdicta q̃ro,pone ꝙ œconom⁹ nõ eſt ſoluẽdo:an poterit ẽptor habere regreſſum cõtra eccleſiã?gl.in.d. auť. q res.dicit.ꝙ ſic.Quod ita intelligit Pe.eſſe verum,quãdo ẽptor eſt bonę fidei:aliâs ĩputet ſibi.qa ſibi caueri nõ fecit,ne ſi aliter dicerem⁹ ex ſuo dolo cõmodũ reportaret.& de leg.j.l.planè.cũ ſi.Et idẽ Canoniſtę vidẽ
4 tur tenere in.d.c.ad audiẽtiã.extra de re.ec.nõ ali.¶†Quęro,hic diciť,ꝙ qñ ꝓlat⁹ vẽdit rẽ eccleſiæ eccleſia põt vẽdicare.Itẽ põt agere cõtra alienãtẽ:vt.ſ.e.§.pe.&.l.iubem⁹.§.œconom⁹.C.de ſac.ſan.ec.Pone,ꝙ eccleſia agit cõtra vnũ iſtorũ:an electio ſibi ꝓiudicet quo ad aliũ?vel pone, ꝙ exegit vnũ,an poterit cõtra aliũ agere?& ſi exegit poſſeſſorẽ:an teneať cedere actionẽ cõtra alienãtẽ?dic de iſtis pro declaratione hui⁹.§.vt no.
5 gl.ĩ.c.admonem⁹.xij.qõ.ij.&.ĩ.c.nulli.extra de re.ec.nõ ali.¶†Vltimò no.ꝙ verbũ vẽdit,nõ trahiť ad alios cõtract⁹.ꝑ quos dñiũ trãſferť.Quod intellige eſſe verũ hic ideo:qa licet tracteť de fauore eccleſię ĩ prohibendo vẽditionẽ:tñ tractam⁹ de pœna ĩpoſita cõtrafaciẽti.Et ideo ſtrictè accipiť verbum vẽditio.Et iõ Imperator in.l.leonis loquẽtis in cõtractum vẽditionis,extẽdit ad alios cõtractus:qa de ſui natura verbũ venditio ſtrictè accipitur.& vide quod dixi in.§.alienationis.ſ.eo.

SVMMARIVM.

1 *Hypotheca ſpecialis,ꝙ non permittatur in rebus eccleſiæ.etiã neceſsitate imminente.*
2 *Eccleſia quomodo poſsit locupletari cum aliena iactura?*
3 *Monachus non poteſt habere proprium.*

Si autem creditor. ¶Creditor,q pro eccleſia mutuat pecuniã,ſi pignori acceperit rẽ immobilẽ regulariter à cõtractu cadit,& pecuniã ꝑdit:& cõtra eccleſiam null⁹ ſibi dať regreſſus:ſed tãtũ cõtra œconomũ,vel ꝓlatũ.Fallit ſi neceſſitas,vel maxima vtilitas ĩmineat.quo caſu gñalis ꝑmittiť hypotheca ſpe
1 ciali pignore prohibito.h.d.¶†Not.ex fi.hui⁹.§.ꝙ ꝑ hãc cõſtitutionẽ nõ ꝑmittiť ſpeciale pignus.etiã neceſsitate ĩminẽte.ꝙ no.propter id. ꝙ no.ſ.e.§.nos igiť.ĩ fi.Et circa ꝓdicta vide ꝙ no.Pe.ĩ auť.hoc ius porrectũ in primo cõtrario.C.de ſacroſan.ecc.& no.gl.ſed q̃ro.in fi.Idem no.in. §.ſi verò ꝓter hæc.j.de alie.& emphy.licet in gl.l.iubem⁹.§.ſanè.pręalle. videať velle,ꝙ ęquũ ſit,ꝙ eccleſia reddat pecuniã,ſed doc.tenẽt ꝓcedẽ
2 tẽ.& iſtud teneatis.Sed no.gl.q̃ incipit,†qũo ibi:hæc cõſti.&c.l.generaliter.C.de ſacroſan.eccl.de epiſc.et cle.l.ſi qs preſbyter.&.l.ſacroſan.&
3 ibi poſſet habere locũ.†Nã monach⁹ nõ põt habere propriũ.[b] vt no.in
b c.cũ ad mõaſteriũ.extrà de ſtatu reg.et.xviij.q.ij.c.de mona.vbi de hoc.

SVMMARIVM.

1 *Res eccleſiæ dicuntur eſſe Pauperum.*
2 *Delictum eſt tanto grauius,quanto in digniorem committitur.*
3 *Dictio haud, pro non,aut alternatiua*

Si vero. ¶Emphyteota accipiẽs emphyteoſim citra legis obſeruationẽ rem reddit:& ꝙ dedit , ſolutur⁹ etiã quicquid pro vnoquoque anno ſoluere tenebať.& tabellio qui inſtrumẽtũ ſcripſit,in exiliũ dãnať,& ab exilio non remoueť:& iudex decretũ ĩterponẽs dignitate priuatur,& bona publicãtur:eiſdẽ pœnis obtinentibus etiã in his,qui ſup reb⁹ ſacris celebrant cõtract⁹.h.d.¶Ibi,propter alie
1 nationẽ.i.vt facilius alienentur.¶†No.hic.ꝙ res eccleſiæ dicuntur eſſe
2 pauperũ.vt.ſ.vt deter.ſit nu.cle.§.fi.C.de epi.& cle.l.ij.¶†Secũdò not. ibi.quãto etiam circa ſacra res:ꝙ tãto grauius eſt delictũ q̃to in digniorẽ rẽ cõmittitur,vt.l.Pedius.ff.de incen.ru.&.xxix.diſt.c.neceſſe eſt.&,
3 j.q.j.c.iudices.&.c.ſi q Epiſcopi.ĩ gl.vide gl.cũ appara.¶†Not.ex hac
c gl.ꝙ dictio haud,ſi cũ aſpiratiõe apponiť poniť pro nõ[c] aliâs poniť alternatiuè.Idẽ habes.C.de excuſa.tu.l.j.li.xj.C.de vete.iur.enu.l.pe.li.xj.

SVMMARIVM.

1 *Ius ſpeciale facilius tollitur,quam ius commune.*

Quia vero. ¶Regulariter res ĩmobiles eccleſiarum alienari prohibẽť oĩ ceſſante priuilegio,& oĩ cõpulſiõe et violentia prohibita.Item eccleſiarũ & monaſteriorũ alienatio eſt penit⁹ interdicta,pœna cõtrafacientib⁹ imminente.h.d.vſq; ad.§.ſicut au
1 tem.¶†No.tex.in verſi.oportet ẽm.Ex quo no.ꝙ iura ſpecialia facili⁹ tollũtur,quam communia.Idem in.l.ei⁹ mili.§.militia.ff.de teſt.mil.C. ad vell.l.antiq.& ĩ.l.aſsiduis.C.qui po.in pig.ha.No.gl.ſed nunquid. & gl.j.ſimilem,per Dy.in.l.j.§.vnde quæritur.ff.de pub.

Donatio

SVMMARIVM.

1 Donatio facta de re non idonea ecclesiæ, quando prosit donanti.
Vtilitates ecclesiæ conseruari debent.
2 Casus, in quo quis accusat sine metu calumniæ.

Sicut autem. ¶ Dānosa possessio ecclesię, nec dari, nec recipi debet, pœna cōtrafaciētib⁹ imminēte. Item lex est generalis: & in omnib⁹ daᵣ licētia denūtiādi sine metu calūniæ: & ab omnib⁹ debet obseruari. & l. leonis. in omnib⁹ cōfirmaᵣ ꝓter, q̄ in casib⁹ huic. l. cōtrarijs. h. d. vsq; ad finē. ¶ †No. gl. in verbo, qd sinō. Ad idē
1 facit extra, de eo, q duxit in vxorē, quā pollu. ꝑ adul. c. ij. & de his, q̄ fiūt à pla. c. iij. Sed in cōtrariū videᵣ veritas: qa secūdū hoc introductū in fauorē ecclesiæ, retorq̄reᵣ in eius dānū. Cōtra le. nulla. ff. de leg. & l. ꝙ fauore. C. de leg. & istā tenet Iac. de bel. vt ecclesiæ vtilitates cōseruēᵗ. ar. l. cū hi. §. qd ergo, cū simi. ff. de trāſ. ¶ †No. gl. no. quē in ver. licentiā. not.
a casum, in quo qs pōt denuntiare, et crimē redarguere sine metu calū. de quo dic, vt plenè no. in. l. iiij. §. calūniator. ff. de his, qui no. infa.

Vt iudi. sine quoquo suffra. fiant. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 Prīces aliq̄d à subditis extorquēs illicitè, dicitᵣ iīuriā inferre, licet superiorē nō habeat.
2 Dignitates conferuntur à Principe, uel præfecto.
3 Auaritia omnium malorum mater.
4 Pecunia licitè datur pro literis continentibus dignitatem.
5 Pater, uel auus si aliquid dat pro dignitate mea, an debeam dimittere?

Omnes dignitates. ¶ Administrationes debēt gratis cōferri, nihilo suffragiorū nomine dato: aliâs omnia mala sequūtur: cū hoc ab auaritia procedat, q̄ omniū malorū est mater, antiquo iure penit⁹ subla-
1 to. h. d. vsq; ad. §. illud. ¶ †Et no. ex fi. prin. ibi, ex hac iniustitia & c. not. ex hoc tex. ꝙ si Princeps, vel Rex à subditis aliq̄d extorq̄ret illicitè: dicūtur iustitiā pati nō obst. ꝙ superiorē nō hūt. ¶ †Secūdò no. ꝙ dignita-
2 tes cōferūtᵣ à Prīcipe & à pręfecto: vt hic. & C. ad. l. Iu. repe. l. fi. ¶ No. tex. ibi: & impium, & fiscus & c. pro eo, ꝙ habuistis. no. C. de hęr. & fal.
3 in prin. ¶ †Tertiò no. tex. ꝙ auaritia est omniū malorū materᵃ. Ad idē
a de pœ. di. ij. c. qa radix. & hūc tex. expone: vt no. gl. in. c. nā concupiscen-
4 tiā. in pe. gl. extrà de cōsti. vbi alle. hūc text. ¶ †Quartò no. ꝙ pro literis cōtinētibus dignitatē, potest licitè dari pecunia. Ad idē in tit. proxi. per totū. de san. epi. §. pro cōsuetudinibus. Quod intellige, vt habes in tex. & gl. j. q. ij. c. sicut episcopū, etiā ꝙ tāgit gl. extrà de simo. cū in ecclesia. in
5 gl. videtur ꝙ talis. †¶ Quæro. pone, ꝙ si aliquis dat quid pro dignitate
b mea, me ignorāte: puta pater, vel au⁹: an debeo eam dimittereᵇ? gl. i. l. fi. C. ad. l. Iul. repe. videᵣ velle, ꝙ sic: sed ego incido in. l. Iul. de ambi. sed gl. dicit, ꝙ nō. in. l. j. §. j. ff. ad leg. Iul. de ābi. ꝙ examinaᵣ plenè ꝑ doc. C. ad le. Iul. de ambi. l. j. ¶ Quid si in spiritualibus? tangit gl. j. de san. epi. §. pręomnibus. & ibi dicam.

SVMMARIVM.

1 Imperator potest unire duas prouincias simul: et idem salarium debetur.
2 Papa potest duos episcopatus unire.
Vnio qualiter fiat?
3 Prouincia una potest in duas diuidi.
Episcopatus unus potest in duos diuidi.
4 Plures si eligantur ad unum officium, in quo unus solus præesse solebat: an illi utentur illis priuilegijs, quibus ille solus utebatur?

Illud autem. ¶ Duab⁹ prouincijs & sub vno Comite, et vno districtu cōstitutis: idē salariū debetur pro vna quod olim ꝑstabatur pro vtraq;, cum piculo publicarū functionū: vno tamē nomine Comitis nūcupādo. h. d. vsq; ad. §. volum⁹. omisso. §. nulli quoq; iudici. Et sic patet: ꝙ de duabus fit vna: & vnus est Comes, & sub vno nomine. Et secūdū hoc ostēditur ꝙ gl. q̄ incipit quātū ad nomē, in eo, quod dicit, & vna tātū de duabus. & c. nō procedit: vt. j. manifestè ap-
1 parebit. †l bi, sed de cætero: & ibi, hoc aūt vt dictū est suprà prox. No. ꝙ Imperator potest vnire duas prouincias simul: & ꝙ idē salariū debeᵣ vni Præsidēti, duabus prouincijs existētib⁹ vicinis. quod debebaᵣ duobus Præsidētibus prouincijs existētibus diuersis. Ad idē. xvj. q. j. c. et tē-
2 poris qualitas. ¶ †Et sic Papa potest duos Episcopatus vnire. extra de excess. ꝑ. et. c. sicut vnire. Et quot modis fiat ista vnio: dic vt plenè not. in
3 d. c. et tēporis qualitas. & ibi gl. alle. hūc tex. & ecōuerso. †Vna prouincia pōt diuidi in duas. C. de of. assess. l. sicut. & quod no. gloss. C. de Metropol. Berito. l. j. li. xj. vbi alle. istū. §. ad hoc. Et dic, ꝙ ecōuersò vn⁹ episcopat⁹ pōt diuidi in duos. xvj. q. j. c. quod autē. c. decimas. §. præcipim⁹.
4 §. sicut duo. ¶ †Quæro, si vni officio cui cōsueuit præesse vnus, plures eligantur: nunquid illi vtentur illis priuilegijs, quibus ille sol⁹ vtebatur dic in. l. binos. C. de aduo. diuer. iudi.

Nulli quoque. ¶ Regulariter nulli licet seruatores, seu loci vicarios mittere, pœna cōtrafaciētib⁹ hic inserta. h. d. No. gl. j. vicarios. ibi. §. eos. sed certè ibi. nō ponitur solutio. Et ideo solue: vt no. in. l. contraria.

SVMMARIVM.

1 Præses an habeat iurisdictionem in militibus?
2 Milites, licet dicantur nō habere dignitatem, tamen non dicuntur priuatæ personæ.

Volumus autem. ¶ Iudices prouicias regētes hūt iurisdictionē in priuatos in pecuniarijs, et criminalib⁹ causis, & in milites. & in fiscalib⁹ causis criminalib⁹, & in officijs & iudices de curia Prīcipis emanātes: & subditi habēt potestatē de eis ad
1 prīcipē referēdū. h. d. vsq; ad. §. sic igiᵣ. ¶ †Op. & videᵣ ꝙ ꝑses nō habet iurisdictionē in militib⁹: vt. l. magister. C. de iur. om. iud. Sol. vt ibi no. gl. vi-
2 de ꝙ no. in. §. si verò. vt de man. prin. ¶ †Vltimò no. in prin. hui⁹. §. ꝙ milites nō dicūᵣ esse priuatæ personæ: vt hic, licet milites non dicāᵣ habere di-
c gnitatēᶜ vt videbitis no. C. de eq̄stri digni. l. j. lib. xij. & ꝓbaᵣ in. l. fi. q mili. nō poss. eo. lib. & ibi dicā.

SVMMARIVM.

1 Officiales possunt se ad nutum superioris emēdare, si delinquunt, et quando liceat pœnitere? nume. 3.
2 Paria sunt, superiorē accipere ab electo, uel nō punire suū officialem, cum acceperit.
4 Videns aliquem delinquere, si non prohibeat, cum prohibere posit, an teneatur?
5 Magni & nobiles mitius puniuntur, quā parui, & ignobiles.
6 Verbū infinitum significat tempus præteritum & futurum.

Sic igitur. ¶ Administratores debēt ꝓstare iusiurādū secūdū formā hui⁹. l. & maximè iudices, & eorū officiales si deliquærit, pœna hic īserta punieᵣ. h. d. vsq; ad. §. cos aūt. ¶ In tex. ibi. discretè. i. separatè. Ibi, nō emen-
1 dātes. Innuit† ꝙ officiales possint se emēdare ad nutum sui sup̄ioris: ꝙ si su⁹ seperior nō procurat, punitur: vt hic. & secūdū hoc habet locū gl. ordi. hic posita q̄ incipit. sed q̄uo. Vel dic, nō emēdātes puniūᵣ. q. d. si sup̄ior nō punit officialē, qui aliq̄d extorserit ab electo, cū hoc enim supiori fuerit denūtiatū, puniᵣ ob hoc superior: & secūdū hoc non habet locū. d. glo. Et secūdū hoc habes hic, ista esse
2 paria: †ipsum superiorē accipere ab electo: vel nō punire officialem suum, cū acceperit, si hoc sit ei de-
3 nūtiatū. ¶ †No. gl. sed q̄uo. ꝙ tex. nō videᵣ hoc ꝓbare, ꝙ officiali delinquenti sit licitū pœnitere. & ideo expone secūdū Frā. ac. vt. s. dixi: sed secūdū hoc non ob. cōtrariū: sed de hoc no. per gl. et. Dy. in. l. quę ea mēte. hic alle. & per Dy. C. de epis. & cle. l. si quis nō dicam, & sic secūdū hūc text. ex
4 positū: vt. s. hic casus est† ꝙ administrator, qui nō corrigit officiales puniᵣ. & hoc ideo: qa ex officio corrigere debet. ¶ An aūt aliâs, si vna persona vidēs vnū in aliū delinq̄re, nō prohibeat, cū prohibere possit teneaᵣ. vide vt no. in. l. culpa caret. ff. de reg. iur. & ij. q. vij. c. negligere. ff. de dolo. l. et eleganter. §. si quadruples. & per Dy. in. c. non est sine culpa. de reg. iu. li. vj. per Cy. in. l. vt vim. ff. de iust. & iu. & per gl. extra de sēt. exc. c. quātæ præsump. ¶ Quæro, de intellectu horum verborū non in paruis pœnam fieri. gl. exponit duobus
5 modis: Secūdum primā expositionē no. † ꝙ ma-
d gni & nobiles mitius puniuntur ᵈ, q̄ parui & ignobiles. de quo dic vt tāgit Cy. in. l. nemo clericus. C. de sum. trini. gl. x. co. de pa. iur. fir. c. j. §. fi. super verbo cētū. & extra de iureiu. c. cum quidā & xxviij. q. j. c. q cōtra pacē. et. xlj. di. c. nō cogāᵣ.
6 ¶ †Vltimò vide gl. j. prohibuisse. & ibi vtrunq; tempus. Not. ex hac gl. ꝙ verbum infinitum significat tēpus pręteritū, & futurum: vt hic, & alibi no. gl. ꝙ respicit omne tempus. ita no. in. l. stipulatio. de verborum obl.

SVMMARIVM.

1 Maius est delictū, quod fit in aliū quam quod in se.
Scholaris à bono doctore præsentatus bonus præsumitur.
Legati à bono domino missi boni præsumuntur.
Legalitas testium, & instrumentorum à persona producentis pendere præsumitur.

Eos autem. ¶ Administratores prouīciarū, & eorū assessores, q circa eas sunt, dnt iustitiā administrare in oīb⁹ publicis, & priuatis causis: & deuotos patrię benè
1 tractare, & īdeuotos pūire. h. d. ¶ †In tex. ibi, sumētes. i. sumere dnt. no. ver. iōq; licebit ibi hoc: qa
2 maius est delinquere in alium, quam in se ¶ †Secundò no. in versi. idcoque. hic arguitur. pro

a ¶ Mater. Adde ꝙ ipsa ē, q̄ fecit meū tuū. cōtra ius naturale, ꝙ ioīa coīa fecerat. viij. dis. c. difert. xl. distin. sicut. xij. quæstio. j. dilectissimis. & c. duo. Itē ipsa in terrenis facit fortes ī cœlestib⁹ debiles xlvij. di. oēs huius seculi. Itē ipsa ex cœcat rationē, & gratius facit videre aurū, q̄ solē. d. c. sicut. xxxvij. distin. nōne. Itē ipsa facit idolatrare et fornicari. xxviij. q. j. idolatriā. & ī. l. j. q. cū oīs auaritia. Itē facit adulari regibus, vt capiāt alienas hæreditates. d. c. nōne. ipsa furtū, rapinā, vsurā, fraudē, falsitatē iniustitiā, simoniā acceptionem personarū, proditionē, turpe lucrum, immisericordiā, et inqetudinem parit: & ꝙ sit radix malorū adde. xlvij. di. bonorum. & xxiij. di. his igiᵣ Et est idolorū seruit⁹. c. auaritiæ. de ꝑbē. Itē excœcat mētē. de elect. quorūdā. li. vj. & maiorē reuerētiā exibet auro, quā Deo. xlvij. distin. sicut.

b ¶ An debeo eā dimittere, Adde ꝙ no. Ant. cor. sing. suis, in ver. simonia. inci. amicus meus expendit.

c ¶ Habere dignitatē. Adde quod no. in apostil. ad istum post eū. & Alex. in. l. j. nu. j. ī versi. sit dignitas. C. de dignita. lib. xij.

d ¶ Puniuntur. sed quęro qd si nobilᵣ. accusat plebęiū de hom. & sit cōdenā d⁹ pœna talionis, an mitigabitur in eo pœna? dic ꝙ nō vt ꝑ do. Fe. in. c. ij. de colla. ī vlti. col. in fin.

ſcholari,q eſt pñtat⁹ à bono doctore,vt bon⁹ pſu
maẽ.¶ Item eſt ar.pro legatis & ambaſiatoribus,
q mittũtur à bono,& iuſto dño,ꝙ boni præſumũ
tur vt hic.&.ff.de of.pręfc.pto.l.j.in fi.&vij.q.j.c
oẽs qui.xxxvij.di.c.q de mẽſa.pro hoc.C.de ſum.
tri.epiſtola inter claras.Itẽ eſt ar.pro teſtib⁹,& in
ſtrumẽtis productis ex pſona fidedigna,ꝙ boni
præſumaẽ:& eorũ dicta,& inſtrumẽta vera ſint.fa
cit.l.j.de defen.ciui.circa prin.cum ſimi.

SVMMARIVM.

1 *Punitur quis ubi delinquit.*
2 *Maior magiſtratus, in quibus caſibus dicatur in officio delinquere,ita quod officio durante poſsit puniri.*

Si quis autem. ¶ Adminiſtratores ciuitatis ĩ officio,vel
occaſione eius delinquẽtes,etiã officio durante,
pœna à lege ſtatuta ſunt puniẽdi,licẽtia data pro
uincialib⁹ eorũ delicta epiſcopo & Archiepiſco-
po denũciandi:vt p eos relatione Principi facta
in locis.vbi deliquerũt puniaẽ:ad hoc,vt ipſorũ
pœna ſit alijs in exẽplũ.h.d.vſq; ad.§.neceſsitatẽ.
1 ¶ †Not.ꝙ ibi qs eſt puniẽd⁹,vbi deliquit:vt hic.
2 &.j.vt nulli iudi.§.ſi verò quis.¶ †Secũdò no.ca
ſum,in qbus maior magiſtrat⁹ diciẽ in officio de
linquere:ita ꝙ durãte officio põt puniri:vt hic.
& illud idẽ habes in auẽ.vt diffe.iudi.§.ſi tñ conti
gerit.quos tex.coniunge cum.l. iubemus. C. ad
leg.Iul.repe.

SVMMARIVM.

1 *Sindicatus cauſa dũ agiẽ,ſummariè ſine libello proceditur.*
2 *Creditor licitè capit debitorẽ fugientẽ,ut ad iudicem ducat.*
3 *Debitor ſuſpectus poteſt capi ad inſtantiam creditoris,ſi ſuſpicio ſuperuenit poſt debitum contractũ: & de ea ſit facta fides iudici: q. fieri põt etiam parte non citata.*
4 *Debitor ſuſpect⁹ põt capi,etiã die feriata in honorẽ Dei.*
5 *Dilapidationis prælati,uel adminiſtratoris dum cauſa agitur non eſt neceſſaria ſcriptura.*
6 *Sententia in cauſa criminali debet in ſcriptis ferri.*

Neceſsitatem. ¶ Adminiſtrator in officio prouincię of
ficio finito debet ibi.l.dieb⁹ morari,oĩb⁹ redditu
rus rationẽ:& ſi ante fugerit,ab oĩb⁹ capi poteſt
Epiſcopo cauſas ex nõ ſcripto examinãdi neceſ-
1 ſitate ĩminẽte.h.d.¶ †In tex.ibi velut aliquid.&
ſicut ſi eẽt quoddã mãcipiũ viliſsimũ.no.in ver.
pñte.ꝙ in cã ſyndicat⁹ ſummariè procediẽ ſine li-
2 bello:vt hoc tex.cum gl.ſine libello.¶ †Secundò
no.ex hoc tex.cũ gl.ſup verbo detinere,ꝙ credi-
a tori licitũ eſt capere debitorẽ fugientẽ[a] quod te-
ne mẽti:qa lex ait ptor.§.ſi debitorem.de his,q̃ in
frau.cre.dicit.ꝙ licitum eſt creditori auferre de-
bitori fugiẽti res quas ſecũ portat.& ita intelligit
gl.ĩ.l.extat.ff.quod me.cã.¶ An aũt liceat credi-
tori capere debitorẽ p perſonam?ille.§.non dicit
ſed idem,quod hic inſtit.de acti.in prin.quod in-
tellige,ꝙ liceat creditori capere nõ vt eũ detine-
at:ſed vt ad iudicẽ eũ deducat:vt no.gl.in.x. col.
de pa.iur.fir.c.j.§.j.Facit quod habeẽ.C.de dec.l.
generali.& facit ẽt quod no.in quadã ſo.p.gl.in.l.
3 interdũ.§.q.furẽ.ff.de fur.¶ †Quæro, circa hoc
pone:ꝙ creditor vadit ad rectorẽ ciuitatis,& dicit
habeo debitorẽ meũ fugitiuũ:detis mihi familiã.
Dy.dicit in.d.§.ſi debitorẽ.aut creditor iuſtè ti-
met:quia videt indicia:& tũc debet ſibi dari fami
lia.ſed ſi non iuſtè timet,nõ debet ſibi dari fami-
lia.ar.l.hoc aũt.ĩ prin.ff.ſi cui pluſq̃ p.l.fal.l.ij.in
prin.ff.ſol.ma.&.l.ſi fideiuſſor.in fi.ff.q ſatiſ.co.
Quod intellige eẽ verũ, ſi debitori poſt debitũ cõ
tractũ ſuſpicionis noua cauſa interuenerit:ſec⁹ ſi
cõtracto debito illa cã non ſuperuenerit:vt.l. qui
bona.§.de illo.ff.de dam.infe.&.ff.vt in poſſeſ.
leg.l.ſi is à quo.in fi.de priui.cre.l.ſi creditores.&
l.fi.ff.de ſpon.Facit optimè.l.j.§.ſi cui verſ.ſi ve-
ro poſt.ff.de va.& extraor.cog.Et de iſta cã pote
rit fieri iudici fides ẽt pte abſente.quia cũ capere
aliquã pſonã ſit citatio realis,iudex pt cognoſce-
re.¶ An aliqs ſit citãd⁹ et poſsit omiſſa citatione
procedere pte abſente?dic,vt.ff.de arbi.l.ſed ĩter
4 pellatus.§.j.&.l.diem proferre.in prin.e.ti. † Et
poterit talis captura fieri non ſolùm die feriata

a ¶ Fugiẽtem. Adde Feli.in ca.j.de iudi.ĩ.vj.ver.v.cõcluſione.circa prĩ.ver.& in fin.col.et do.Alex. de Imo. in.l.ij.vbi eſt gl.ff. de fer.& Ange.in l.extat.ꝙ me.cauſ.& p Pau.de ca.in conſil.xxxviij.& in conſi.xxxviij. Et adde, quod ideò eleganter cõſuluit Pe.de Anc. in conſi.lxxxviij. inc.in auxiliũ veritatis,ꝙ contra capturã factã de ſuſpecto de fuga,nõ põt opponi de incõpetentia iudicis ꝙ tene menti. Tu adde ampliando: vt dixi in apoſ.ad Lãfrãc.de oria.ĩ.c. qm̃ cõtra falſam. §.recuſationes. & ibi ampliaui ĩ apoſtil.in ver.qa forẽ. nu.xj.vt procedat in clerici debitore extra de ꝓbatio.

b ¶ Dei. Adde Petrũ de anc.in conſi.cxxvij.inci.vn⁹ procurator.& Fe. in ca. ſignificauerunt.de iud. et ꝙ ibi dixi in apoſt.

ob neceſsitatẽ hominũ, qua die omnis actus executiuus fieri põt:& ſñĩa
executioni mãdari:de quo eſt caſus in.c.ſignificauerũt de iudi. ſecũdum
doc.ſed talis captura hominis fugitiui debitoris poterit fieri etiam die
b feriata,ĩ honorẽ Dei,[b] nõ vt iudex cognoſcat de cauſa:ſed vt cogat debi-
5 torẽ ad cauẽdũ de iudicio ſiſti:vt eſt gl.no.in.l.dies feſtos.C.de fe.¶ †Vl
timò hũc tex.inducit Ia.de bel.ꝙ in cã dilapidationis plati vel admini-
ſtratoris nõ ſit neceſſaria ſcriptura.ſed de hoc alle.gl.ord.in.c.ſtatutis.ij
6 q.j.†Quæro.an in cã criminali ſit neceſſe ferre ſentẽtiam in ſcriptis?tex.
et gl.in.d.c.ſtatutis.dicit ꝙ ſic,& aliter facta nõ valet,& facit mẽtionẽ de
l.fi.C.de ſen.ex peri.reci.gl.ibi dicit,ꝙ illa lex loqtur in cã ciuili.& di-
cit verũ:tñ gl.ibi tenet,ꝙ in cauſa criminali ſit de neceſsitate, ꝙ feratur
ſentẽtia in ſcriptis,ſicut in ciuili:niſi in cauſa dilapidationis.& per hoc
alleg.hũc tex.ita no.ibi in gl.vlti.ꝙ tene mẽti.¶ Not.gl.in fi.no.ibi. ſi
tibi.eſt & alius caſus,extra de teſti.c.Alberic⁹.& ibi no.circa quod vide
gl.de iureiu.&.c.fi.li.vj & de iudi.c.j.de ver.ſig.c.ſæpe.in cle.¶ Vltimò
no.gl.vel pter.inquãtũ dicit ꝙ hoc põt ꝓbari p ſacramẽtũ:ꝙ tene mẽti.

SVMMARIVM.

1 *Facere quod quis debet id quod euitare non poteſt.*
2 *Procurator cõſtitutus,ad ſolutionẽ recipiendã nõ poteſt terminum prorogare.*

Illud. ¶ Subditi iudicibus nullã debent iniuriã inferre,ſed fauorẽ:
niſi in eorũ delinquerent officio,pœna mortis imminente:&
iudices omnib⁹ debẽt iuſtitiã ſeruare:& ſuperior ĩferiorib⁹ nõ debet in-
iuſtitiã inferre:& ſubditi publica tributa cũ omni deuotione,& ſine oĩ
diminutione lętãter inferre:& dignas laudes dño noſtro ſaluatori de hac
l.offerre,q̃ eis patrias habitare tutè dabit,& proprias facultates retinere
1 firmiſsimè.h.d.vſq; ad.§.quod aũt.†No.tex.ibi.in.§.oportet,ꝙ quis de
bet facere,quod nõ põt euitare.¶ Itẽ no.in ver.cã.prout intelligiẽ cãm
finalẽ ſoluẽdi tributa:ꝙ iudex,qui debet à prouincialib⁹ pĩcipis tribu
ta pcipere,nõ põt dilationẽ cõcedere:nec terminum ſoluẽdi prorogare.
2 ¶ †Quod facit ad id quod dixim⁹,quod procurator cõſtitut⁹ ad ſolu-
tionẽ recipiẽdã,nõ põt terminũ prorogare:vt eſt caſus no.in.l.q Romæ.
§.callimach⁹.ff.de verb.ob.¶ Tene ergo mẽti iſtũ tex.ꝙ cautio, ſiue ſo
lutio tributorũ,& collectarũ nõ reqrit dilationem:& ſic iſta cauſa erit
ſummaria.

SVMMARIVM.

1 *Iudices,quã iuriſdictio. habeãt aduerſ⁹ priuilegiatos: & de qb⁹ priuilegiatis ĩtelligaẽ.*
2 *Clerici etiã pro crimine hic excepto,utuntur ſuo priuilegio Idem & ſcholares.*
3 *Crimen qualiter accipiatur?remiſsiuè.*

Quod autem. ¶ Iudices oẽm iuriſdictionẽ habẽt aduerſus
oẽs,omni priuilegio ceſſante,pœna contra
faciẽti imminẽte.h.d.vſq; ad.§.interdicim⁹.¶ Op.diciẽ hic,ꝙ oẽ priui-
legiũ ceſſat.Cõtra ĩ prooemio.ff.§.fi.C.de epiſ.& cle.l.oẽs.&.l.cũ clericis
& de iur.om.iud.l.magiſtrat⁹.Hui⁹ timore gl.ponit duas opi.vna ẽ Bu-
trig.alia Azo.vt in gl.& opi.Azo.tenet gl.j.vt oẽs obe.iud.proui.§.ſi
qs igiẽ.co.vj.&.C.vbi de cri.agi opor.auẽ.qua in ꝓuĩ.ff.de iud.l.hæres
abſens.in prin.&.l.ij.§.oẽs.e.tit.Sed cõtra iſtam opi.videẽ tex.expſſus
hic:vbi diciẽ,ꝙ miles priuilegio nõ vtiẽ:& tñ milites hñt priuilegiũ in-
1 ſertũ in corpe iuris:vt.d.l.magiſterię.Quare†oĩb⁹ omiſ.videẽ,ꝙ aut loq
mur in criminib⁹ ſpãlib⁹,hic ſpãliter exceptis:& tũc ceſſat oẽ priuilegi
um:ſiue ſit in corpore iuris,ſiue nõ:vt hoc.§.vt patet ibi.dũ dicit,vt nul-
la ſit &c.ibi nec priuilegio vti q̃libet.&c.ibi.quia crimẽ mili.&c.Quos
milites cõſtat habere priuilegiũ in corpe iur.inſertũ:vt.ſ.dixi.Et ſic pa
tet,ꝙ hic loqẽ de priuilegio ĩ corpe iur.clauſo:& ꝙ loquaẽ in caſib⁹ hic
expſsis probaẽ hic:dũ dicit penit⁹ pdictis caſib⁹ &c.Et iſto caſu loqtur
opi.Bu.Aut loqmur in alijs criminib⁹ hic nõ exceptis:vel in cauſis pe-
cuniarijs:& tũc habet locũ opi.Azo.vt ceſſent priuilegia in corpe iuris
inſerta:ſed priuilegia inſerta in corpe iuris nõ tollũẽ.& ita loquũẽ glo.ſ.
alle.Et iſtã opi.Azo.tene mẽti:qa dicit ſtatutũ,ꝙ quilibet vadat ĩ exer
citum,vel qd ſimile faciat oĩ priuilegio ceſſante,vel nõ ceſſante aliquo
priuilegio:debet ĩtelligi de priuilegijs in corpe iuris nõ ĩſertis.Secus,ſi
qs haberet priuilegiũ ĩ corpe iuris ĩſertũ:& ĩcluſũ.Et circa hãc materiã
2 vide no.p.doc.ĩ auẽ.qua ĩ ꝓuĩcia.ĩ.ij.q.¶ †Quęro:dixi ꝙ ĩ crimĩe hic
excepto ceſſat oẽ priuile.ĩ corpe iur.ĩcluſum.nũqd clerici vtẽẽ priuile.
ſi ẽ ĩcluſum ĩ corpe iur.puto ſic.ẽt ꝓ quocũq; delic.p cõſtõnẽ Fed.x.co.
de ſta.cõtra lib.ecc.§.ſtatuim⁹.l.j.& p auẽ.ſtatuim⁹ de epi.et cle.ſumpto
ex illo.§.& p.c.ſignifica.p.c.ſi diligẽ.extra de foro cõpe.& idẽ videẽ ho
3 die ĩ ſcholarib⁹ p auẽ.habita.C.ne fil.pro patre.¶ †Et no.gl.ſed nõne.q̃
incipit:accipiẽ em̃ ſtrictè verbũ crimẽ:vt gl.dicit ꝓ maiorib⁹ criminib⁹
& ad differentiã ſeditionis et violẽtię qualiter.aũt accipiaẽ crimẽ,no.glo.
in.l.j.C.ſi aduer.delictum,&.xxv.diſt.c.vnum.

SVMMARIVM.

1 *Lex noua imponens pœnam ſuper delicto,non comprehendit delictum præteritum:ſed debet punire lege ueteri.*

Interdicimus. ¶ Nemini licet loci ſeruatores,vel ſimiles ĩ
prouinciã debere,pœna cõtra faciẽtib⁹ ĩmi-
nẽte:& iudex iuſiurãdũ,& cautionẽ debet pſtare.Et hęc.l.debet publi-
1 cè diuulgari.h.d.vſq; ad finẽ.premittẽs aliãs primates.¶ †No.gl.in ver.
maiori.ibi hic aũt.ꝙ pœnę ĩpoſitę ſuper delictis,per legẽ nouã non extẽ
dunẽ ad delictum præteritũ pri⁹ cõmiſſum,ſed ſua legẽ veniunt punien
da.circa ꝙ vide no.p doct.in.l.leges.C.de legi.& no.gl.ſ.e.ibi:ſed nũqd.

Quantam.

Quantam. ¶ Quid intẽdit, hęc cõstitutio dicit̃ ĩ prima gl. & circa hãc cõstitutionẽ vide tex. & gl. j. q. ij. c. sicut episcopũ. & ꝑ tãgit gl. in. c. in eccle. extra de simo. in gl. videt̃ quòd talis.

SVMMARIVM.

1 *Medium quod sit tenendum in largitionibus, & expensis.*
2 *Iudices ordinarij, quod hodie licitè nõ recipiunt esculẽtũ & poculentũ, sed delegati sic.*
3 *Presbyter pauper, quod posit aliquid accipere pro celebratione missæ.*
4 *Positum in porta ecclesiæ, dicitur publicum.*

Scriptum. ¶ Iudices, & ciuitatis defensores pro administratione, nil dare dñt: nec accipere à subditis ex administratione: nisi in defectũ sui salarij: iureiurãdo ab eis pręstãdo, pœna cõtra facientibus imminente. h. d. vsq; ad fi. ¶ Adiectionib⁹. i. cũ istis additionib⁹ p̃dictum, iusiurã. cui⁹ forma ĩ ti. prox. & studiũ. l. debet esse. Eos enim volumus puniri exercitu. scilicet exercitio. Parte. scilicet prose. grauissimis: vt. j. in fi. subiectis. scilicet prohibem⁹ q̃tũ, subaudi, tantum accipiat à subiectis q̃tũ &c. dictum scri. subau. est nec custodire. s. quæ dicunt̃. s̃. in tit. vt. iu. sine quo. suf. illis benefacientib⁹ ab eo, scilicet Deo, si verò vsq; nũc dixit de iudicib⁹: nũc incipit dicere de defen. ciui. ma
1 iorũ ciuitatũ, in qb⁹ eligũt̃ defensores. ¶ † No. tex. in ver. qa si ibi, & quãtũ eis ad mediocrẽ, &c. ꝑ ĩ largitatib⁹ & expẽ. mediũ ẽ tenendũ: qa ꝑ mediũ optimè visũ est: vt. j. de cõsue. §. j. col. iiij. & est hic arg. secũdũ Iac. de
2 bel. cõtra legatos, q in hoc immẽsissimè mediũ nõ tenẽt ¶ † Secundò no. tex. ibi: aut si nõ est aliud &c. ꝑ per hãc cõstitutionem sunt correctę. ll. plebiscito. ff. de offi. p̃si. & l. solent. §. fi. ff. de of. proc. & le. q permittũt ĩ distinctè accipere esculentũ & poculẽtũ: quia hoc est verũ, nisi in defectum sui salarij. & tũc mediocriter, & à spõte dãtibus: vt hic dicit̃. Et ita sentit gl. in. d. l. plebiscito. & in ti. j. circa fi. prin. Circa quod vide, quod no. ꝑ docto. in aut̃. principales. C. de iur. cal. prædicta videntur intelligi in iudice ordinario: sed iudex delegatus potest indistinctè accipe esculentũ & poculentũ: vt extra de rescri. c. statutũ. §. insuper. li. vj. ¶ † Itẽ
3 no. arg. ꝑ si presbyter sit pauper, potest aliquid accipere pro celebratione missæ, de qua quęstione vide per gl. extrà de prębẽ. c. significatum
4 &. j. q. j. c. iudices in qt. ¶ † Vltimò not. tex ibi: cũq; lex. & ibi in porticib⁹
a ꝑ illud, quod ponitur in porta ecclesiæ, dicit̃ esse publicũ [a] & sic nõ est licita ignorantia de eo, quod ĩ portis ecclesiæ ponitur. habuistis alium tex. s̃. de reb. ecc. nõ alie. §. pe. versi. illorum autem.

Iusiurandum quod præstatur ab his, qui administrationem accipiunt. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum quid sit: & quæ fuerit causa ipsum constituendi? remissiuè.*
2 *Potestates terrarum tenentur expellere hæreticos, ubi sunt.*
3 *Masculinum, quod concipiat fœmininum: & remissiuè.*
4 *Iuramento possibile. inesse intelligitur.*
5 *Potestates terrarum debent malos assessores expellere.*
6 *Mens deferentis iuramentum consideratur, ubi iurans uellet malignari.*
7 *Iurans, quibus casibus non teneatur tangere librum.*
8 *Iudæus non potest esse Iudex.*

IVro ego. ¶ Hæc cõstitutio substãtiã sacramẽti docet, & iurisiurãdi formã demõstrat, & pœnã ostendit. h. d. vsq; ad fin. ¶ † Quęro, quid
1 sit Instrumentũ, & q̃ fuerit cã cõstituendi iuramẽtum? dic, vt. xx. q. j. c. ĩ summa. & de pœna piurij dic eadem cã. & q. c. vlti. & extrà. c. & si Christus. & c. petitio. & xxxj. q. v. c. paruuli. & quot modis punit̃ periuriũ. dic vt no. xxij. q. ij. ĩ summa. ¶ Hoc pręmisso not. hic. Primò substãtiam, & formã iuramẽti.
2 † Secũdò no. tex, & gl. dũ dicit & committat. ꝑ potestates terrarum debent hęreticos expellere de locis, in quibus sunt. ¶ † Tertiò no. ꝑ app.
3 domini, cõtinetur domina: & sic masculinũ habet cõcipere fœmininũ [b].
b de quo per gl. Dy. & Iac de Are. ff. de ver. sig. l. j. ꝑ Cy. in. l. quocũq;. C. de ser. fug. & tãgitur in. l. si quis in tantam. C. vnde vj. Spe. in tit. de disp. & alle. §. post hoc. ver. vel ibi masculinũ. & per gl. Io. an in. c. vt circa. de
4 elec. li. vj. ¶ † Quartò no. ꝑ in iuramẽto cõtinetur possibile: vt hic. & xxij. q. v. c. de forma. Simili. extrà de iureiu. c. breui. & c. quemadmodum. facit. l. fi. ff. qui satis. cog. C. de non nu. pecu. l. fi. & l. adigere. §. fi. ff. de iu
5 repa. ¶ † Vltimò no. ꝑ potestas terrarũ debet malos assessores expelle
6 re. ¶ † No. gl. ibi quacunq; arte. de quo dic, vt in. c. veniens. extra de iureiuran. et plenè not. de hoc. xxj. q. v. §. quæritur de eo. ¶ Ibi secũdum
7 legem. Idẽ not. tex. in. x. colũ. de pa. iur. fir. §. iudices. ¶ † Not. glo. No. ꝑ tangere. ibi. §. nulli. & C. de epis. & cle. aut̃. sed iudex. xj. q. iij. ca. Imperator. et extra de iur. calum. c. fin. Alius autẽ testis iurat corporaliter tactis scripturis. Nota. in Spec. de testibus. §. sequitur. ver. & not. & C. de test. l. iusiur. ¶ Item fallit in. l. de creationibus. C. de epis. aud. ¶ Not. gl. excep. circa hãc glo. vide, quod habes in tex. & glo. extrà de cõsti. c. j.
8 & quod ibi not. Inn. & vide. iij. q. vij. iudicet. ¶ † Vltimò per hunc tex. in prin. dicit gl. ꝑ Iudęus excluditur à potestate huiusmodi administrationis, et est tex. expressus in. l. fi. C. de Iudę.

Vt ecclesia Romana gaudeat centum annorum præscriptione. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Hæc constitutio, quod sit specialis quo ad ecclesiã Romanã: & ecclesias eidem subiectas generalis.*
2 *Hæc cõstitutio, an corrigat̃ per cõstitutionẽ. j. hæc constitutio innouat, ubi, q. corrigitur quantum ad alias ecclesias non quo ad Romanam. nu. 3.*
4 *Præscriptio. q. hodiè nõ sit sublata per ius canonicũ, nisi in malefidei possessoribus.*
Bona uel mala fides, quãdo curatur in præscriptionibus?
5 *Iure canõico ĩ materia præscriptionũ, an uti possimus in foro ciuili? remissiuè.*
6 *Bona fides de iure ciuili, an requirat̃ in præscriptionib⁹ rerũ ecclesiasticarũ, licet sint longissimi tẽporis? remissiuè.*
7 *Præscriptio. xxx. uel. xl. ãnorũ, quòd de iure. ff. nõ reperiat̃.*
8 *Priuilegium cõcessum Romæ ueteri. quòd illud etiã habeat Roma noua.*
9 *Priuilegium exemptionis, si conceditur alicui ecclesiæ, transit ad omnes alias suas ecclesias.*
10 *Abbas in ecclesia sibi data per patronũ, quòd habeat idẽ ius, ac si ipsam fũdasset. & quale habebat in oĩb⁹ suis eccl.*
11 *Priuilegiũ concessum Abbati, uel monasterio, an transeat ad ecclesias, uel possessiones postea quæsitas?*
12 *Tẽpus cẽtum annorum regulariter est finis uitæ hominis: & sic tantum præsumit̃ homo uiuere.*

ET legum. ¶ Eccl̃. Romana cũ ecclesijs sibi subiectis cẽtum annorũ gau
c det præscriptione [c] in cõtractib⁹ causis, reb⁹, & omnib⁹ actis, pœna hanc legẽ nõ seruantibus im
1 minente. h. d, vsq; ad fi. secũdũ Iac de bel. ¶ † No. secũdum. Ia. ꝑ hæc constitutio secũdũ qd est specialis: & habet locũ solũmõ in ecclesia romana & ecclesijs subiectis. & est generalis secũdũ quid, qa habet locũ in omnibus cõtractibus, reb⁹, & actis: vt in ver. cũ enim. ¶ Sed cõtra: illa cõstitutio quę est. j. hæc cõstitutio innouat. col. viij. secũdũ quid est generalis: quia generaliter pertinet ad omnes ecclesias, secũdum quid est specialis. s. ad cõtract⁹ res, causas, & act⁹: quia vt. j. dicã innouat secundũ veritatem in. l. vt inter diuinũ. C. de sa. san. ecc. qa habet locũ ĩ quatuor casib⁹ spãlib⁹. s. in vẽditiõe, donatione, & legato. Quod declarabo super glo,
2 sed hodiè. ¶ † No. gl. sed hodie. ibi per Azo. Alij dicunt, ꝑ hæc cõstitutio est generalis, & habet locum in quibuscũq; ecclesijs: & prout est generalis ita generaliter in omnibus corrigitur per cõstitutionẽ. j. hæc cõstitutio, quæ est specialis et specialiter facit mẽtionẽ de hac cõstitutione ibi, & ĩ rub. & secũdum istos illa aut̃. posita. C. de sac. san. eccl. aut̃. quas actio. in fi. ibi. sola romana &c. Est falsa, & illa opi. approbatur in. d. aut̃. quas act. & ibi istam opi. tenent doc. ¶ Ibi, contra. nam de iure cano. est & alia opi. quę sequitur in gl. quam glo. dicit iure can. probari, ꝑ. c. cum nobis. extrà de rescri. vult dicere ꝑ. c. cũ nobis. extrà de præscrip. Alij dicũt, ꝑ hæc constitutio loquitur tantum de ecclesia romana, & alijs sibi subiectis. & ille titut⁹ hæc constitutio corrigit tãtum. l. fi. C. de sac. san. ecc. quæ dicebat in quatuor casibus tantum non concurrere cõtra ecclesiam romanã præscriptionem, nisi centum annorum. Hæc autẽ constitutio non corrigitur per illum, imò ĩ sua firmitate permanet. & hæc opi. approbatur per glo. j̃. hæc cõstitutio. & c. in prin. Et hanc opi. probat hic Iac. de bel. et Azo ĩ summa huius tit. ponit opi. et nõ firmat: quia inter gl. & Mod. doc. sunt opi. ¶ Primò est ius Codicis, secundum quod contra ecclesiam est introducta præscriptio centum ãnorum ĩ quatuor casibus tantum: vt. l. fi. C. de sac. san. ec. ¶ Secundum ius introductum per hanc constitutionẽ, secundum quam præscriptio centum annorum est introducta, generaliter contra ecclesiã romanã, ad quãlibet etiã ecclesiã, & in omni casu: vt patet hic in prin. ibi, vt ex hoc in totas catholicas ecclesias, quæ vsque ad oceanum. &c. j. in ver. habeat itaque &c. Et sic. patet ꝑ hæc constitutio est gñalis in omni ecclesia. & hãc opi. videt̃ tenere
3 gl. j. de ĩcest. nup. ĩ gl. hoc gñale. ¶ † Tertiũ ius est

a ¶ Dicitur esse publicum, Et hoc facit, vt citatus per affixũ portis templi, vel in loco publico posit, vt verè cõtumax puniri. & cõtra eũ sñĩa ferri, cum sit regulariter secus.

b ¶ Fœmininũ. Adde Feli. cum infinitis remis. vltra nõnullas alias ibi per me in apostil. all. in. c. de monialibus. de sen. excõ. post princ. ver. sed an masculinũ. Adde, ꝑ nota. in apo. ad istũ in. l. j. §. sed & si certũ. ĩ verb. masculinum. ff. de ven. in pos. mit.

c ¶ Pręscriptione. Adde Feli. in. c. ad audientiã. col. pe. ver. vlti. facias regulã. de pręscrip, cum seq.

introductũ per illam cõstitutionẽ. hæc cõstitutio &c. per quã ius per hanc cõstitutionẽ ĩtroductũ generaliter in omni ecclesia corrigiť: & remanet hæc cõstitutio ĩcorrecta solũ in ecclesia romana. In alijs autẽ ecclesijs hæc cõstitutio per illam corrigitur. Et sic opi. posita per In. ĩ auť. quas acti. in fi. est vera. nõ falsa: licet glo. ibi & doc. teneant cõtrariũ. & hoc esset verũ, ꝙ etiam de iure remaneat hodiè priuilegiata ecclesia Romana ĩ pręscriptione & solũ ipsa Romana ecclesia: & nõ alia ex pręscrip. dicit tex. iur. cau. extra de præscrip. c. cum nobis. & xvj. q. iij. c. nemo. vbi expresse dicit tex. ꝙ cõtra ecclesiã romanã currit præscrip. centum annorũ tantum, non solum per iura cano. sed etiã per ius ciui. Ad idem extra de fo. compe. c. si diligenti. in fi. & xvj. q. iij. c. placuit. ver. quas acti. & hanc opi. tenet Dy. in. c. ij. de reg. iur. li. vj. et vide
4 pro hoc etiã tex. in. c. ij. de pscript. lib. vj. † ¶ Sed aduerte ad id, quod gl. dicit, ꝙ per decreta. Inno. omnis tollitur præscri. vt in. c. vigilãti, & c. quoniam omne. extra de præscrip. quia intellige illud esse verũ in malæfidei possessoribus rem alienam scientibus, & possidentibus: secus in bonæfidei: vt in dictis. c. & c. si dilengenti. eo. ti. & hoc secundum ius canonicũ, sed de iure ciuili in istis longioribus præscrip. bonafides, vel mala nõ curať: vt. l. j. & l. sicut. & l. oẽs. & l. cũ notisimi. C. de pscript. xxx. vel. xl. annorũ. & l. si quis emp. eod.
5 titu. ¶ † An autẽ ista iura ciuilia sint hodiè correcta per ista capitula: & an possimus eis vti in foro seculari? dic, vt not. gl. in. d. c. quoniã omne. & c. ij
6 de reg. iur. li. vj. & p gl. Io. an. ¶ † An autẽ de iure ciuili in præscri. rerũ ecclesiasticorũ, licet sint lõgissimi tẽporis, reqratur bonafides & titulus. vide. c. sine poss. de reg. iur. lib. vj. c. si diligẽti. & c. fi.
7 extrà de præscrip. ¶ † Not. glo. sic ibi: nã & c. tenet ista gl. quòd de iure. ff. nõ reperitur pręscrip. xxx. vel. xl. anno. l. j. ff. quib. ex cau. ma. l. Iul. sed cõtrariũ no. ff. de mino. l. deniq;. §. minore. ff. de diuer. & tẽp. præscri. l. in vsucapione. Sed prima verior est, & probatur per tex. insti. de perpe. & tẽpo. act. in prin. & ibi. no. de quo tex. meminit gl. in. d. l. Iul. ¶ Not. glo. fi. xl. an. ibi. habet quatuor:
8 vt. l. fi. C. de cẽsi. lib. xj. ¶ † Not. gl. Romana. in fi. Istud intelligitur verũ quatũ ad hoc: qa istud priuilegiũ ẽ cõcessum Romę veteri, vt ĩ pri. diciť sed istud priuilegiũ habet Roma noua, ex quadã cõsequẽtia: vt patet ĩ pri. dũ dicit, vt ex hoc ĩ totas catholicas & c. & maxi. secũdũ opi. quã. s. tenui ĩ gl. j. auxiliũ. ꝙ dic, vt habes in tex. & gl. ĩ. l. fi. in fi. C. de edic. diui Adri. tollen. & xvj. q. iij. c. placuit.
9 ¶ † Et ex hoc tex. in prin. ibi: vt ex hoc & c. Arguit gl. ꝙ si dať priuilegiũ exẽptionis alicui ecclesiæ, intelligitur illa ecclesia esse exempta, cũ omnibus
10 suis eccle. ita not. gl. xvj. q. iij. c. felix episcopus. † Item est in ar. iste tex. secũdum Ia. de bel. ꝙ Abbas in ecclesia, quam patronus sibi cõtulit, habet idẽ ius, ac si ipse fundasset: & quale habebat ĩ cæteris suis ecclesijs. quam quęstionẽ gl. format gl. in l. Polla. C. de his, quib. vt indig. de hoc idem in. c.
11 j. de iur. pat. lib. vj. ¶ † An aũt priuilegiũ concessum alicui Abbati, vel monasterio, trahať ad ecclesias, & possessiones posteà qsitas? no. extra de priui. c. cũ capella. & disputauit & bene. in. q. quę ĩcipit Abbas qdã. & facit tex. extrà de cẽsi. c. j. in
12 clemẽ. ¶ Et ibi fraus esse dignosciť. † Not. ꝙ tps cẽtũ annorũ diciť esse regulariter finis vitæ hoĩs: et sic regulariter pſumiť homo viuere cẽtum an-
a nos[a]. de quo no. gl. in. l. ij. §. si dubiteť. ff. quem admo. test. aperi. & gl. tenet p. l. vlt. C. de sacrosã. ecl.

a ¶ Centũ an. Adde tex. in. l. an vsus fruct⁹. in fi. de vsu fru. et. c. fi. lxxxiij. dist. & Card. ĩ cle. j. de reb⁹ eccle. nõ alie. & Phi. lib. vj. c. xlviij.

b ¶ Filius. Adde gl. in. c. venerabilem. de elect. ĩ ver. progenitores. & gl. in l. ꝙ si nolit. §. qui mancipia. in ver. infamare. de ędil. edic. vbi etiã vide Ange.

c ¶ Tenere. Adde Fely. in. c. ius generale. j. dist. in. v. col. in med. versic. ꝙuis pœna. & ꝙ ibi dixi in apost.

d ¶ Debet facere decentia naturæ. & suæ conditioni. Quod facit ad dictum Bal. in. §. filij nati. ĩ titu. si de feu. fue. cõtrouer. dũ dicit, ꝙ Imperator legitimans spurios stantibus legitimis & naturalibus, est vnum pec⁹.

e ¶ Patrem. Adde Pau. de ca. ĩ. l. j. §. ius naturale. ff. de iusti. & iure.

De referendarijs. *Rubri.*

SVMMARIVM.

1 *Imperator non conuenit auferre, quod concessit.*
2 *Impetrare est cum effectu obtinere: non sic petere.*
3 *Filius ex bono patre bonus præsumitur.*
4 *Referendarij, qui sint.*

CVm aliis. ¶ Numerus referendariorũ in octonario numero debet terminari his, qui vltra hũc numerũ tpe huius cõstitutionis sunt cõstituti, in suo statu permanẽtib⁹, pœna cõtra facientibus imminẽte
1 h. d. ¶ † No. tex. ibi: vt qui sunt & c. ꝙ Imperatori non cõuenit auferre cõcess. vt hic: & illęsa debẽt esse priuilegia: & bene cõserua-
2 ri: vt. j. consti. ꝙ de di. §. illud. ¶ † Secundò not. tex. ibi neque impetrabit petita. Ex quo not. ꝙ aliud est petere: & aliud impetrare. Est enim impetrare idem, quod obtinere, seu cũ effectu habere: vt hic. Idem in. l. j. in prin. vt lit. pen. ¶ Ibi, nil enim petentibus. & glo. dicit. id est cõcede
3 retur. Ad idẽ. j. de mã. prin. §. sit tibi. dum dicit, quod iustũ est non impe
b trasse ¶ † Vltimò not. ꝙ ex bono patre bonus pręsumiť fili⁹[b]. ¶ Quę
4 ro qd vult dicere tex. ibi multitudo. & c. gl. dicit, & vide p tex. ¶ † Not. glos. ij. ibi sunt autẽ. & c. Tu. dic secũdum Iac. de bel. ꝙ non erant aduocati simpliciter: sed erant quidam constituti sub certo numero, qui petit crimina, licet & cum honestate coram principe proponebant: vt patet in. §. primum quidẽ. & §. hæc autem. ¶ Et not. glo. sed in quo, & vide quod not. s. quomodo oportet epos. §. non aliter.

De incestis nuptijs. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Pœna debet suos authores tenere.*
2 *Homo, qui non facit decentia naturæ: non reputatur homo, sed bestia.*
3 *Ignobiles acrius puniuntur, quàm nobiles.*
4 *Pœna fustigationis, quòd sit maior pœna relegationis: & est de mero imperio.*
5 *Filius, tenetur alere patrem exbannitum.*
6 *Hæc constitutio, quod loquatur de quibuscunque nuptijs illicitis.*
7 *Verbum mox, appositum in dispositione, quòd importet ipso iure: & quando intelligatur: nu. 8.*
Pœna de qua in. l. si quis maior. C. de trãsac. quod intelligitur imposita ipso iure.
9 *Bona, an publicẽť ipso iure in crimine læsæ maiestatis, et hæresis? & nu. 11. & nu. 13.*
10 *Dispositio pœnalis loquens per uerba futuri temporis, an intelligatur ipso iure: ibi remisiuè.*
12 *Bona committentium incestas nuptias, an transeant in fiscum: & dominium eorum per datur ipso iure: & ad fiscum trãseant?*
Possesio bonorum committentium incestas nuptias, an transferatur ipso iure, & sine facto hominis in fiscum?
13 *Fiscus, quòd non posit incõtinẽti bona cõmittẽtium incestas nuptias apprehendere.*
14 *Pœna relegationis, nõ imponitur, nisi contra eum, qui dolo delinquit.*
15 *Differentia num sit inter masculum & fœminã quo ad commissionem: uel euitatione pœnarum incestarum nuptiarum?*
16 *Tex. de quo hic, & eius pœna loqť in relegatione, & non deportatione.*
Filij commitentium incestas nuptias efficiuntur sui iuris.
17 *Errans in iure, an dicatur esse in dolo?*
18 *Castè uiuere dicitur ille, qui est in matrimonio.*
19 *Filij nati ex incestis nuptijs, an sint legitimi etiã quo ad successionem?*
20 *Statutum si dicit, ꝙ masculus cõmittens tale delictum sic puniať.*
Et fœmina etiam eadem pœna: quòd intelligatur, si talis pœna fœminæ etiam cõueniat.

PRo incestis. ¶ Primò ponitur pœna cõtrahẽtium illicitas nuptias. ¶ Secũdò ponitur, quo tpe hæc lex locũ habeat. ¶ Tertiò ponitur de legitimatione liberorũ. Secũda in. §. & hoc quidem. Tertia ibi: in. §. dubitatũ. Masculi viri, & mulieres illicitas nupt. contrahentes pœna hic statuta, sunt puniendi. & eorum substãtia liberis, si extant, aliàs fisco applicatur. h. d. ¶ † No. ex prin. ꝙ pœna suos
1 liberis, si extant, aliàs fisco applicatur. h. d. ¶ † No. ex prin. ꝙ pœna suos
c authores debet tenere.[c] Ad idem. l. sancimus. C. de pœnis. ¶ † Secundò
2 no. ꝙ homo debet facere decentia naturæ[d]: aliàs nõ reputatur homo, sed
d bestia. Ad idem. s. de mona. in prin. xxvij. quæstio. j. c. si homo. ¶ † Ter
3 tiò not. text. ibi: ꝙ magis sunt puniendi ignobiles, ꝙ̃ nobiles: vt in ver.
4 sitq; ei pœna. de quo dixi. s. vt iud. sine quoquo suf. §. sic igitur. ¶ † Sed ex hoc tex. no. ibi: & si vilis & c. ꝙ maior est pœna fustigationis, ꝙ̃ relegationis, vt hic. Et idem habes in. l. si. ff. de iniur. Ex quibus tex⁹. arguit, ꝙ fustigatio sit de mero imperio: vt not. p glo. insti. qui. mo. ius pa. pot. sol. §. relegat. & facit quod not. in. l. nulli. C. de sen. per Gul. de cug. in. l. imperiũ. ff. de iuris. om. iud. Ad quod facit, quod not. Spe. in titu. de iuris. om. iudi. §. j. versi. quid de relegatione: ergo multò magis erit de mero imperio fustigatio: cũ pœna fustigationis sit maior, ꝙ̃ pœna relegationis: vt. s. dictũ est. Et dictam quęstionẽ, an fustigatio sit de merò imperio: ponit Gul. in. d. l. imperiũ. & eã etiam tangit Spe. in. d. ver. quid de relegatione. Illud quod dico de fustigatione, intelligo de fustigatione magna, nõ de parua: qa est iurisdictionis. quod patet: quia cõpetit & de
5 fensoribus ciuitatis: vt est tex. in. §. audient. j. de defen. ciui. ¶ † Vlterius not. tex. in ver. si verò contigerit. ibi, paciscendi aũt. & c. ꝙ filius tenetur
e alere patrem[e]. casus est hic. & C. de incest. nupt. auť. incestas nuptias. facit. l. mutus. §. manere. ff. de iure dotiũ. ¶ Not. gl. ꝙ contingit. ibi. l. scripto. in fi. sed certè imo expresse erat prohibitum talibus filijs relinqui:
6 vt in. l. si quis incest. C. de incest. nupt. tertiò respondeo. † ¶ No. gl. hoc generale: ibi, dũ dicit plus & c. not. propriè dico, ꝙ dixi in dicta constitutione.

tutione:vt eccleſia Romana.Et ibi caſus talis.Sed Iaco.de bel.tenet opi.
Cy.cui etiã vidẽtur inhęrere doct.in auť.inceſtas nuptias.C.eo.¶ Ibi,q
dicit.Prima opi.eſt vera:& eã tenẽt doc.in auť.inceſtas.& pro opi.gl.
& doc.eſt text.expreſſus,qui dicit ſic eſſe de iure ciuili.tex.eſt in.c.cũ
7 ſecũdũ leges de hæret.lib.vj.¶ †Not.gloſſ.ex hoc notabili.quòd vbi in
legis diſpoſitione exprimiť verbũ mox.intelligiť,ꝙ pœna ponať ipſo
a iure[a]:text.eſt cũ glo.vt.j.vt de feud.§.ſancim⁹.ver.oẽs:vt not.ĩ.l.j.§.ſi
petitor.ff.depoſi.Ex tex.iſto apparet,quòd pœna q̃ apponiť in.l.ſi qs
maior.C.de trãſac.imponiť ipſo iure:cum ibi ſit verbũ mox.¶ In ver.
8 itaq;oĩa &c.Dy.in.l.Impe.ff.de iur.fiſ.circa hoc dicit ſic.¶ †Quãdoq;
delinquitur circa rem.contra legis prohibitionẽ:et tunc ipſo iure do-
minium perdiť,& fiſco applicatur:vt.l.cõmiſſa.ff.de publi.&.d.l.Im-
perator.&.l.j.§.an bona.eod.ti.Quandoq; non delinquitur circa,ſed
extra rem:vt committendo homicidiũ,vel aliud crimẽ:& tunc dicit ip
ſe,ꝙ eſt neceſſaria ſententia ſuper crimine,vt bona publicenť:vt.l.poſt
contractũ.ff.de dona.l.ex iudiciorum.ff.de accuſa.ff.de iure fiſc.l.aufer
9 tur.§.in reatu.†¶ Fallit in crimine lęſę maieſtatis,& hęreſis:vt.l.peñ.in
fi.C.ad.l.Iul.maie.l.donationes.in fi.ff.de dona.&.d.l.ex iudiciorum
Sed aduerte:quia illud quod dicit Dy.ꝙ quando nõ delinquitur circa
rem,ſed aliter,ꝙ eſt neceſſaria ſentẽtia,eſt verũ in dubio:ſed ſi in legis
diſpoſitione exprimereť verbũ mox,vel ſtatim,vel ſimile,ĩtelligitur
10 ipſo iure:vt hic not.gl.ſ.alleg.¶ †Itẽ primũ,& ſecũdũ dictũ Dy.limi-
ta ſecũdũ regulã traditã per glo.quia aut lex vtiť verbo præſentis tẽpo
ris,aut futuri &c.vt not.in.l.iubemus.C.de ſacro.ſan.eccl.C.de iuriſd.
om.iudi.l.fi.C.ne lit.po.l.j.& quod not.in.l.ij.§.quod ſi actor.C.de iur.
11 calũ.C.vnde vi.l.ſi qs in tantã.et.ſ.de nõ alie.§.ſed neq;.¶ †Itẽ aduerte,
ꝙ illud quod dicit Dy.ꝙ in crimine læſæ maieſtatis,& hæreſis:publicã
tur bona ipſo iure:nõ videť verũ:quia non perditur dominiũ ipſo iure
ſed ius adminiſtrandi:vt probatur in dictis.ll.allegatis,per Dy.in.l.quę
ſitum.ff.qui et à quibus.quæ.l.allega.ad hoc per Iaco.de Are.vt refert
Cynus .in.l.fi.C.ad leg.iul.ma.ſed de iure cano.eſt expeditũ:qa crimi
ne hæreſis perdiť dominiũ ipſo iure:vt probatur in.d.c.cũ ſecũdũ leges.
12 ¶ †Nota glo.ſed nũquid.in fi.not.glo.quia videť,quòd velit dicere ꝙ
expectaret ſententiã:& fruct⁹ medij tẽporis non eſſent fiſci:ſed ipſo iu
re ꝑdiť dominiũ.Quod tene mẽti ꝓpter hoc,et aliũ effectũ:vt not.doc.
in.d.auť.inceſtas,ſed licet hic perdať dñiũ:& in fiſcũ trãſferať:tamẽ non
videtur,ꝙ transferatur in fiſcum poſſeſsio ipſo iure.ꝙ not.in ſimilitudi
nem.l.cum duob⁹.§.idẽ reſpõdit.ff pro ſoc.C.de ſacroſan.eccle.l.fi.&
quod not.in.l.ſicut.§.fi.ff.quod cuiuſq; vni.Solũ em̃ reperio,ꝙ trãſſe-
ratur poſſeſsio ipſo iure,& ſine hominis facto:vt no.in.l.raptores.§.ſi
aũt.C.de epiſ.& cle.niſi hoc fieret iure vniuerſalis acq̃ſitionis:vt not.in
13 l.ſi adoptauero.ff.de preca.¶ †Quęro:nunquid fiſc⁹ poterit incõtinẽ-
ti talia bona apprehẽdere?ſed gl.hęc,dum dicit,ſed ad q̃d proderit.vi-
deť velle,ꝙ demũ lata ſententia bona auferanť.Pro hac gl.videť text.in
d.c.cum ſecundũ leges.vbi apparet,ꝙ in crimine hęreſis publicãtur bo
na ipſo iure,& eo ipſo iure ꝑdiť dominiũ:tamẽ bonorũ apprehenſio nõ
14 fit niſi lata ſentẽtia ſuꝑ crimine:vt ibi dicit tex.¶ †Not.gl.ex hoc ibi,
imponiť.No.ꝙ pœna relegationis nõ imponiť,niſi contra eũ.qui dolo
15 delinquit:& ſic ſcit factũ & ius.† Et ibi quocũq; iure,ignorantia.not.ex
hac gl.differẽtiã inter maſculũ & mulierẽ.Vide.ſ.ꝙ mulier excuſať.&c.
& idẽ videtur ſentire glo.in.l.q cõtra.C.eo.ſed cõtrariũ no.in.l.ſi adul-
teriũ cũ inceſtu.§.fratres.ff.de adul.Et ideo pro huius glo.declaratione
dic,vt plenè no.per doc.in.l.qui cõtra præalleg.vbi ipſi hãc glo.& aliã
16 examinãt.¶ †Quæro.dicitur hic in gl.j.relegatio.loq̃tur ergo hic de re
legatione.Sed cõtra hãc glo.fortiter facit:qa tex.iſte dicit,ꝙ filij legiti-
mi efficiuntur ſui iur.vt.j.eo.ver.ſi verò contigerit.&.§.ſi aũt vxorẽ.ꝙ
nõ cõtĩgit ꝑ relegationẽ,ſed ꝑ deportationẽ:vt inſti.q̃b.mo.ius pa.pot.
ſol.§.cum autẽ &.§.relegati.¶ Itẽ iſti perdũt bona:vt hic.in ver.ſit eis
pœna,quod non cõtingit in relegato,ſed in deportato:vt.l.deportato
rũ.C.de pœnis.Sed ſuſtinendo glo.poſſumus dicere,ꝙ filij efficiũť ſui
iur.& bona cõfiſcanť q̃a.l.h.d.& vide gl.ĩ auť.ĩceſtas.C.eo.& quod loq̃ť
ĩ relegatiõe,videť ſentire glo.vt.j.vt nulli iud.§.fi.ĩ tertia opp.¶ Ex eo,
quod dicit.ꝙ hic loquitur in eo,qui retinet ciuitatem.& idẽ not.in auť.
bona dãnatorum.C.de bo.proſcri.vbi doctores pedes non firmant.
17 ¶ No.tex.hoc ius.†¶ Sed aduerte ad id,quod dicit,ſcilicet quòd errãs
in iure excuſať à dolo:nec dicitur eſſe in dolo.cum qua concor.quod
not.in.l.j.in fi.ff.de ambi.C.ad.le.fauiam de plagi.l.ſi plagij,probatur
18 in.l.igitur.ff.de lib.cau.¶ Not.glo.j.relegatio.ibi.l.iiij.¶ †Not.ex hac
glo.ꝙ ille,qui eſt in matrimonio dicitur caſtè viuere.Quod facit pro
19 eo,quod dixi in.§.cum igitur.ſ.de non eli.ſecundo nub.¶ † Quæro,
an filij nati ex iſtis inceſtis,vel ſimilibus nup.ſint legitimi?glo.in di.l.
qui contrà.dicit aut ambo ſcientes:aut ambo ignorantes,aut vnus ſciens
alter ignorans:Primo caſu,vtriq; parenti ſunt illegitimi.Secundo caſu
vtrique parenti ſunt legitimi. Tertio caſu,parenti ignoranti ſunt le-
gitimi:parenti verò ſcienti ſunt illegitimi.Sed contra iſtud tertium mẽ
brum oppo.de.c.ij.extrà,qui fil.ſint legi.Dicunt doc.in.d.l.qui contra
quòd dicta glo.eſt vera de iure ciuili:ſed de iure cano.ſi alter coniugum
eſt ignorans,alter ſit ſciens,filius eſt legitimus vtrique parẽti:quod tan
tum ſeruetur in ordinibus:ſed ius ciuile ſeruatur in ſucceſsione.Ita di-
cunt ibi doc.per dictum.c.ij.ſed certè illud.c.hoc non bene probat:qa
ille tex.ſignificat,quod ambo fuerunt ignorãtes.
Et ideo alle.melius,quàm de iure cano.quando
vnus eſt ſciens,alter ignorans,ꝙ filius vtriq; parẽ
ti ſit legitimus:vt probatur in.c.ex tenore.extrà
qui filij ſint legi.& ibi no.in.c.fi.§.j.de.clan.de-
ſponſa..ſuper verbo parentes.¶ Item,aduerte
id,quod dicũt doc.quòd quãtum ad ſucceſsionẽ
ſeruetur ius ciuile.Sed.c.ex tenore.dicit expræſ-
ſè ꝙ talis habeť,vt legitimus quoad ſucceſsionẽ
& ſic non videtur bene dicere.Not.etiã per glo.
xxxiij.q.v.c.cum in captiuitate.Poſſemus fortè
dicere.ꝙ q̃tum ad ſucceſsionẽ ſeruetur ius noſtrũ
in foro ſcolari,in terris ſubiectis imperio,vt habe
mus in ſimili.in.c.j.extra de no.ope.nũ.et quod
no.in ſimili.in.c.ij.de arbi.lib.vj.& in.c.ij.de reg.
iur.eo.lib.Sed tamen,vt probat dictum capi.ex
tenore,de iure ciuili tamen habetur,vt legitimus
20 quo ad ſucceſsionẽ.¶ †Vltimò not.glo.quæ inci
pit excepta pœna.Ex qua glo.cum text.not.ꝙ
ſi dicit ſtatu.ꝙ maſculus tale dictum committens
puniatur tali pœna:& eadem pena puniatur fœ
mina,debet intelligi dummodo illa pœna mulie
ri congruat.et.idem vbicunque diceretur:& talis
puniatur eadem pœna.facit.C.de ſer.fugit.l.qui-
cunque.

a ¶ Ipſo iure.Adde Ange.in.l.j.C.de pœ.iu.qui ma.iu.& in.l.ſi quis poſt hac.C.de bo.proſcript.& in.l.ſi qs.C.depo.& hic.& j.vt ſine ꝓhi.ma.cre.§.ꝑtereà igiť.ADDE ꝙ no.in apo.ad iſtũ.ĩ auť.ad hæc.nu.2.verſic.hoc autẽ eſt verum.in apoſtil.in eo.verſic.C.de vſur.

b ¶ Exbannitum.Adde Bart.etiam in trac.alimentorum.ver.quæro.ĩ quo loco.& ſeq.et Ang.hic licet Bal.cõtra ĩ.c.j.iiij.col.de pace te.in vſi.feu.Et limita verum,niſi ſit banniť⁹ ob pacẽ ruptã.Bal.ĩ.d.ca.§.ſi qs hominẽ.& Lud.ĩ.l.j.iiij.colũ.ff.de in ius vocã.Item adde Bal.in auť.bona.C.de bo.dam.& Are.in trac.maleſi.verſi.publicamus.Item adde.d.Alex.de Imo.in.l.ij.ff.de in ius voc.& Ange.j.vt nulli iud.§.vt aũt.Adde omnino Firmanũ in ſuo aureo repertorio,in verſi.filius banniti.

SVMMARIVM.

1 *Filius tenetur alere patrem exbannitum.*
2 *Filius tenetur alere matrem exbannitam.*

Et hoc quidem.¶ Pœna huius.l.
obtinet ĩ nuptijs
futuris,etiã non in præteritis,ante hanc.l.diſſo-
lu.nec etiam poſteà intra bienniũ,ſed in nuptijs
vltra biennium durantibus pœna locũ habet per
omnia,ac ſi nup.illicitæ poſt fuerint cõtractæ.h.
dicit.Sequens ibi.i.futurum.hoc eſt vt illa lex,et
eius pœna habeat locum in caſibus futuris filijs
1 ſcilicet inceſtuoſis.¶ †No.in ver.ſinautem vxo-
b rem.ꝙ filius tenetur alere patrem exbãnitũ[b] con
cor.ſ.eo.ver.ſi verò contigerit.¶ Quæro de intel
lectu ver.ſi verò.hæc glo.ſuper ver.ad filios.& ſu
per ver.cõcedimus.Ponit ſecundã lect.tene pri-
mã,quę magis applaudit literę videlicet,ꝙ loqua
tur de filijs natis ex inceſtis nuptijs.Et primò lo-
quitur,quãdo ſunt ſolũ inceſtuoſi,ſine filijs natis
ex legitimis nuptijs.Secũdò in ver.ſi verò.lo-
quitur,quãdo nõ ſunt inceſtuoſi,ſed ſunt cũ filijs
natis ex legitimo matrimonio.¶ Secundò quęro
de ĩtellectu ver.ſi verò.hęc gl.ponit duplicẽ ĩtel
2 lectũ,& vterq; eſt verus.¶ Quęro.hic diciť†ꝙ fi-
lij teneną alere patrẽ exbannitum:an ſimiliter te-
neantur alere matrem exbannitam?doc.tenent,
ꝙ ſic:quia eſt eadem ratio de quo ꝑ doct.in auť.
inceſtas.in.v.q.C.de ĩceſt.nup.Not.glo.ex quo
& ibi.§.ſi autẽ.Qualiter hoc procedat?dic vt di
cam.j.vt factę nouę conſti.in prin.Bart.

SVMMARIVM.

1 *Filij naturales legitimari poſſunt exiſtente etiam ſobole legitima.*
Intellige per matrimonium.nu.4.
2 *Filij legitimati ſuccedũt alijs filijs legitimis:legitimi legitimatis:ĩtellige de legitimatis per matrimonium.nu.5.*
3 *Legitimatus per matrimoniũ,q; habeat omnia remedia contra teſtamentum,quæ habeat legitimus & naturalis.*

Dubitatum.¶ Naturales liberi le
gitimi efficiuntur in
ter patrem & matrem nuptijs,& nuptialibus do
cumẽtis interuenientib⁹,etiam extantibus filijs
legitimis ex primo matrimonio:et etiam liberis
poſt dotalia inſtrumenta natis,& mortuis.h.d.vſ
1 que ad fi.¶ †Not primò.ꝙ filij naturales pñt le-
gitimari exiſtente etiam patris legitima ſobole.
2 ¶ Secũdò not.†ꝙ filij legitimati ſuccedũt alijs fi
lijs legitimis:et econuerſo:vt hic.aliter vtriſque
ſuccedunt.Poſſet tamẽ dici,ꝙ hic referať ad pa-
trẽ ſuccedẽtę talib⁹ filijs legitimatis:& ecõuerſò.

Tamẽ illud ꝙ dixi est verũ. Nam legitimati per
matrimonium habent omnes successiones, quas
habent illi, q ab initio sunt legitimi, & naturales:
vt probatur. j. qui .mo. na. effi. sui. §. tribus. ver.
3 reliqui. col. vij. ¶ † Tertiò not. tex. ibi venient. ꝙ
legitimatus per matrimonium habet contra testa
mentum oẽ remedium, quod datur filio ab initio
legitimo & naturali: vt hoc tex. ver. quid ei. & ad
hoc alle. hũc tex. & gl. j. qui. mo. na. effi. le. §. illud.
4 co. vj. ¶ † Op. ad primũ no. videtur ꝙ filij nãles
nõ possũt legitimari supstitib⁹ pri filijs legitimis,
& naturalibus: vt. j. q. mo. na. effi. sui. §. gñaliter. So.
hic loquiẽ i legitimatione p matrimonium: ibi p
legitimationẽ per rescri. prĩ. Quo casu nõ possũt
legitimari existẽtibus ligitimis filijs. ad quod in-
5 sti. de nupt. §. fi. C. de na. lib. l. cõium. §. fi. ¶ † Ad
secundum not. op. & videtur, ꝙ filij naturales
legitimati nõ succedũt fratribus suis. nec alicui
agnato, nec cognato: sed soli patri: vt. j. qui. mo.
nat. effi. sui. §. filiũ. col. vij. & C. de nat. lib. l. cõiũ.
in prin. quod not. glo. in. l. iij. eo. ti. Solut. ibi lo-
quitur de legitimatiõe per oblã. curiæ facta filio
naturali per patrẽ: hic verò loquitur de legitima
tione per matrimoniũ sequẽs. quo casu succedit
agnatis, & cognatis patris: vt hic. s. dixi & hanc
materiam dicã plenè in. d. §. tribus.

Collatio tertia.

De lenonibus. *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Pietas magna est meretrices ad matrimonium et castitatẽ deducere.*

2 *Castitas sola repræsentat animas Deo.*

3 *Furtum & latrocinium committere dicitur, qui contra castitatem committit.*

4 *Potestas, q uigore statuti habet arbitrium inquirendi contra fures, & latrones, quòd poterit inquirere, si uirgo fuerit clam deflo rata.*

a ¶ Deducere. Adde quod est opus misericordię ducere meretricem in vxorẽ: & ei remittũtur oĩa pctã. c. i ter opera. de spõ. nec est culpandus qui eã ducit vxorẽ: vt fecit Oseas ꝓpheta. xxxij. q̃stio. j. nõ est culpãdus.

b ¶ C. cãm. Et ibi. vide Feli. ante fin. ver. gl. fi. & quod ibi dixi in apostil.

c ¶ Præscribi. Adde Fel. in. c. cũ nõ liceat. col. pe. ante me. de pscript.

EX antiquis. ¶ Lenones, qui iu
uẽculas decipiũt, & ad vitã mise-
rã ducũt vltimò supplicio sunt
puniẽdi: pœna li. x. auri: & dom⁹
publicatione domino domus im
minẽte: nulla cõtra hãc l. valitura cautione, vel fi
1 deiussione. h. d. vsq; ad fi. ¶ † No. primò, ꝙ magna
pietas ẽ meretrices ad matrimoniũ, & castitatẽ de-
a ducere[a]. ¶ † Secũdo no. in. §. sancim⁹, ꝙ sola casti
2 tas repræsentat Deo animas. facit. §. cum igiẽ. s.
de nõ alie. ver. optimũ in. §. quanta. s. qũo oppor
b tet epis. extra de proba. c. cãm[b]. ad fi. xxxij. dist.
c. seriatim. & c. hospitiolũ. & c. seq. cũ simi. & not.
3 in. j. c. extrã de voto & vot. redemp. ¶ † Tertiò no.
in. l. pręconizam⁹ ibi casti fuerint &c. Ex quo ha
bes, ꝙ cõmittit furtũ, & latrociniũ qui contra ca-
stitatẽ cõmittit. & est etiã arg. secũdũ Iac. de bel.
4 ꝙ † si potestati est concessum arbitriũ cõtra fures,
& latrones inquirẽdi an si virgo fuerit clã, vel pu
blicè deflorata: ꝙ potestas habebit arbitrium in
istis. facit optimè. c. ĩnotuit. circa fi. prin. extra de
elect.

De defensoribus ciuitatum. *Rubri.*

SVMMARIVM.

1 *Scripturæ adhibetur fides ex qualitate, & fide personæ scribentis.*

2 *Testes, uel instrumenta, si adinuicem sibi contradicunt, & à diuersis partibus producuntur: inspicitur quis sit dignior.*

3 *Iudex potest per se acta conficere, & scribere: & an hoc sit uerum? remissiuè.*

4 *Maior & honestior reputatur, q præest meliorib⁹.*

Doctores, qui habent bonos & honestos scholares: præsumuntur meliores.

5 *Electio fieri debet per circulum.*

6 *Hæredes tabelliõis nõ possunt instrumẽta in notã redacta redigere in publicã formã sine superioris licentia.*

7 *Absentes in electionib⁹: si sunt in eadẽ prouincia, de iure canonico requiri debent, secus de iure ciuili.*

NIsi velociter. ¶ Defensores ciuitatis debent eli-
gi viri honesti, & fidedigni, & ciui-
tatis nobiles, & per circulum, præstito iureiurãdo ab electo
ribus antiqua solennitate seruata. hoc dicit. vsq; ad. §. iusiurã
1 dum. ¶ † Not. ex prin. in ver. quæ verò. ꝙ ex qualitate, & fide personæ
est adhibenda, vel non adhibenda fides scripturę: vt hic & C. de proba.
l. iubemus. ff. ad le. cor. de fal. l. fi. extra de fi. instr. c. cũ dilect⁹. ad fin. l. si
quis ex argentarijs. §. j. & quod ibi no. ff. de edẽ. s. de non alie. §. ad hoc
aũt, & quod ibi no. C. de susce. & ar. l. aliqd. li. x. Et sic ex persona scribẽ
2 tis habeẽ fides eius scripturę, vel nõ. ¶ † Item est ar. ꝙ si testes, vel instru
menta ad inuicem cõtradicunt, & à diuersis partibus producuntur, est
inspiciendũ quis sit dignior, & quod dignius sit: vt hic, & l. s. alle. ad idẽ,
vt iu. sin. quo. suf. §. eos. ver. iõq;. de quo not. gl. ff. de test. l. ob carmẽ. §. si
3 testes. C. de fid. inst. l. scripturæ. j. de testi. §. si verò. & ibi no. ¶ † Item in
hoc ver. videẽ tex. ꝙ iudex ipsemet possit p se acta conficere, seu scribe-
re. de quo tangit gl. pua in. l. iubemus. §. his quoq;. C. de sa. san. ec. Circa
quod Inn. in. c. cũ tu. extra de testi. & Spe. in ti. de instru. edi. §. satis vti-
4 liter. ver. j. ¶ † Tertiò no. in ver. nos igitur quãto quis pest melioribus,
tanto maior, & honestior ipe reputatur. & sic est arg. pro doc. q habent
bonos & honestos scholares. de quo gl. ĩ proœ. ff. §. fi. ¶ Quartò no. in.
5 ver. hoc enim. † electionẽ debere fieri per circulũ. † Item no. in ver. si ve
6 rò. ꝙ hæres tabelli. instru. redacta in notã non possit in publicam for-
mã redigere sine autho. superioris. de quo dic, vt extra de fi. instr. c. pe.
& ibi no. in ver. interim, & prosequere: vt. s. Ibi etiam no. gl. ex hoc in-
uito alio. s. pręside. et ibi in tex. præses nõ potest eũ remouere: vt. §. pro
7 xi. ꝙ olim poterat: vt. s. §. ꝓxi. ¶ † No. gl. oẽs enim. Veritas est, ꝙ de iu-
re can. debent omnes absentes requiri si sunt in eadẽ prouincia vt extra
de ele. cũ inter vniuersas. & c. seq. vbi per Inn. & in. c. quod sicut. e. ti. &
vide optimam gl. Inn. in. c. cũ nobis. ver. reuocare. e. ti. & quod no. per
gl. c. fi. extra de ma. & obe. & vij. q. j. c. factus est. & quod no. in. c. cũ oẽs.
extra de consti. et in. c. pręsentiũ. de test. li. vj. ¶ Sed de iure ciuili sufficit
eos solenniter vocari, qui præsentes sunt, & qui absentes sunt de neces-
sitate vocari non debent. Requiritur tamẽ, ꝙ sint pręsentes duæ partes:
vt hoc. §. & C. de decu. l. ij. & l. nominationũ. li. x. quod no. in. l. nulli. &
l. planè. ff. quod cu. vni. no.

SVMMARIVM.

1 *Ius remouendi competit illi, cui competit ius cõfirmandi.*

Authoritas superioris quando requiritur in reuocando concessionem?

2 *Defensores ciuitatis per se, non per uicarios regunt ciuitatem.*

3 *Præses prouinciæ nõ prohibet defensorem ciuitatis agere quicquid uult.*

Iurisdic. minoris iudi. nõ cessat propter præsentiã maioris: & qualiter hoc intelligatur?

4 *Confirmare, an dicatur, qui dat: & dare, & confirmare, an sint idem? remissiuè.*

5 *Præscribi, an posit mero, & misto imperio consuetudine? remissiuè.*

6 *Confirmatio superioris, quòd semper requiratur, quando uniuersitas facit electionẽ & dat iurisdictionem.*

7 *Vniuersitas non habet iurisdictionem: & sic alia per se exercere non potest.*

Iusiurandum. ¶ Defensor ciuitatis iusiurandũ præstare de
bet solũ biennio administratur⁹, & à præfe-
cto cõfirmãdus, & remouẽdus: volũtariã iurisdictionẽ exercens, & nõ ea
quæ sunt meri et misti imperij: pręside nõ valẽte eius iurisdict. impedire
h. d. vsq; ad. §. deinde iudi. & vicarios, & clarissimos iudi. s. pręsides oẽs. i.
1 defensores. iudicũ. i. pręsidũ. Cõtra se gesta. i. cõtra volũtatẽ suã. ¶ † No.
ex isto. §. j. ꝙ illi cõpetit ius remouendi, cui cõpetit ius cõfirmãdi: vt hic
& de hoc. An in reuocãdo reqraẽ superioris authoritas, quæ debet inter-
2 uenire cõfirmãdo? dic, vt not. in. l. omnes populi. ff. de iusti. & iu. ¶ † Se-
cundò no. in ver. nulla. ꝙ defensoribus ciuitatis, non licet in ciuitate po
nere vicarios: sed p se debent regere ciuitatem, quod est cõtra quosdam
3 Ptãtes Boñ, de quo dic, vt in gl. † ¶ Tertiò no. tex. istum, ꝙ præses non
potest prohibere defensorẽ agere quod vult: & iurisdictio defensoris
non cessat propter pręsentiam pręsidis. Et sic videẽ hic casus ꝙ ꝓpter
pñtiã maioris iudicis, non cessat iurisdictio minoris iudicis. de quo in
tex. & gl. C. de do. l. in hac. & ibi per doc. Ad idem facit. xcv. di. c. ecce.
Cui⁹ cõtrariũ no. extra de of. dele. c. volẽtes. de priui. c. antiqua. §. dñicę
4 C. de pala. sa. lar. l. nihil. vbi gl. cõcor. cũ hoc tex. † ¶ Op. diciẽ hic, ꝙ q cõ
firmat dat. cõtra. ff. de iu. om. iud. l. & qa. gl. dicit, ꝙ nõ sunt p oĩa similia
dare & cõfirmare. sed dic, vt ibi no. p Ia. de bel ¶ An aũt eo ipso, ꝙ quis
dat, videaẽ cõfirmare. vide gl. in. c. cũ ĩter canonicos. extra de ele. ¶ No.
gl. s. maiori. ibi. l. j. & ij. Quarto mõ accipiẽ iurisdictio pro modica coer-
ctione. vt not. in. d. l. imperiũ. & circa præcedẽtẽ ptẽ. gl. vide ꝙ not. in. l.
5 j. ĩ. ij. gl. ff. de iu. om. iu ¶ In ea. gl. ibi ex cõsuetudine. ¶ † No. ergo ex hac
c gl. ꝙ merũ & mistũ imperiũ põt cõsuetudine pscribi[c]: Idẽ no. insti. qui.
mo. i⁹ pat. sol. §. rele. facit. C. de diuer. of. l. viros. li. xij. C. de fun. li. l. j. lib.
xj. C. de pas. pu. l. j. ĩ fi. eo. lib. Azo ĩ sum. eiusdẽ titu. dicit, ꝙ except. cer
tis ciui. quę habẽt priui. habẽt vsurpationẽ. nõ cõsuetudinẽ. q. d. p cõsue
tudines nõ põt mero & mixto ĩpio pscribi. de qua. q. no. ĩ. l. j. C. de emã.
6 lib. dicã in. d. l. viros. ¶ † Quęro: video ꝙ electio defensoris reqrit cõfir-
mationẽ. q̃ro ergo, an semp qñ vniuersitas facit electionẽ, & dat iurisdi-
ctionẽ, sit necessaria supioris cõfirmatio? tex. hic in ver. cõfirmãd⁹. vide
tur velle, ꝙ sic. Ad idẽ. s. eo. in prin. & ita not. tene gl. p hos tex. per. l. &
7 qa. ff. de iur. om. iud. ¶ † Quęro, an vniuersitas, q̃ dat iurisdict. possit ipa
per se

per se iurisdictionem exercere.dicit Inno.ꝙ licet vniuersitas det iurisdi
ctionem,non tamen habet iurisdictionem.l.dẽ no.ipse in.c.cum accessi-
sent.extrà de consti.in.iij.q.facit quod no.ipse.de offi.ordi.c.ij.

SVMMARIVM.

1 *Doctor perhibet testimonium de peritia,& honestate scholaris.*
2 *Iudex,an poßit testificari de ijs,quæ coram ipso gesta sunt?*
3 *Delegatus,uel arbiter,quando poßit sibi eligere notarios.*
4 *Baiuli uocantur officiales.*
Statutum loquens de officialibus comprehendit baiulos.

Deinde. ¶ Defensor publica debet exigere tributa, & inordina
tè agentes videre , & publicè remouere tumultum:&
officialis prouinciæ debet ei auxiliũ impertiri:& ex curia prouinciali
vnum exceptorẽ,& duos officiales habere hoc dicit.vsq; ad.§.& iudica
1 re.¶ †No.tex.ibi:& ipsius testimoniũ &c.nã ex isto tex.ar.Iac.de bel.
& doc.de peritia,& honestate discipulorũ debeat testimoniũ perhibe-
a re:[a]vt hic.&.xij.q.j.c.j.&.C.de aduo.diuer.ĩ.l.ij.&.l.nemini.§. peritos.
2 ¶ †Item facit iste tex.ꝙ iudex põt testificari de his,q̃ acta sunt corã eo.
de quo p gl.C.de arb.l.ne ĩ arbitris.§.si autẽ in scriptura.l.ob carmẽ.§.
3 j.ff.de test.&.ff.de prob.l.quoties.§.fi.¶ †Vlterius ex verb.ex prouin
ciali.hic videt̃ text.ꝙ iudex delegatus,vel arbiter, nõ possit sibi eligere
notarios,vel nuntios:sed eos debet de curia superioris accipere.In con-
trarium facit.j.de iud.§.de vnoquoq;.co.vj.C.de spor.l.ij.Sed dic,ꝙ de
curia superioris debẽt eligere,& accipere,si ex eadẽ haberi possunt.ar.
huius.§.aliàs possunt sibi eligere.ar.l.ij.ff.de iu.om.iu.C.de iud.l.quo-
4 ties.facit quod no.gl.ff.de inter.ac.l.j.§.j.in glo.sed quomodo. ¶ †Vlti
mò no.text.ibi:& duos officiales.Ex quo no.baiulos vocari officiales.
Pro quo est glo.j.de iudi.§.pe.vnoquoq;.col.vj.Quod tene menti pro
statutis dicentibus,ꝙ si officiali Potestatis.vel Capitaneis quis facit in-
iuriam.Iniurians puniatur tanta poena,ꝙ si fiat iniuria baiulo in curia
seruienti Potestatis dicatur fieri iniuria officiali Potestatis. Item debet
eligi baiulus.&.j.de iu.§.nullo.col.vj.

SVMMARIVM.

1 *Defensor ciuitatis,pro causis non transcendentibus trecentos aureos, & non Præses,*
quod adiri debet.
2 *Causæ transcendentes.ccc.aureos.an delegari poßint?*
3 *Acta & reformationes quæ non sunt in archiuo publico,non probant.*
4 *Scriptura sumpta ex archiuo publico, probat.*
5 *Dictio etiam quod implicet casum contrarium.*

Et iudicare ¶ Defensores in causis pecuniarũ vsq; ad trecen
tos aureos iudicarẽ debent,cõuentione in vetito
examine prohibita,appellatione ad presidẽ pmissa,& in curia circa per
sonã defensoris ab officialibus vetita,& successoribus.ele.mãda.Itẽ pro
defensoribus ciuitatis debet legitimatio haberi pro actorũ custodia :&
defensores gratis debẽt administrare,nec aliqd accipere,nisi salaria pu-
blica.h.d.vsq; ad.§.audiẽt.&.s̃.Imperator dixit de volũtaria iurisdictio
1 ne:nunc dicit de cõtẽtiosa.¶ †No.ex hoc tex.ꝙ qs nõ põt adire presidẽ
prouinciæ,pro causa,q̃ fit in trecẽtis aureis,sed debet adire defensorẽ ci
uitatis.& cõtra faciens punit̃.adeò ꝙ etiã si actor succũbat,nõ debet vi-
ctori in expensis cõdẽnari.licet regulariter victus victori debeat dãnari
in expensis.vt.l.properãdũ.§.siue autẽ.de iud.j.de iud.§.oportet.& est
2 speciale hoc in odiũ trahẽtis aduersariũ in vetitũ examen. ¶ †Quero,an
causæ pecuniariæ vltra trecẽtos aureos possint delegari?gl.sed olim.in
fi.dicit ꝙ non,nisi in duobus casibus.& idẽ no.in.l.imperiũ.&.ff.de iu.
om.iu.& in gl.pe.& in.d.l.ij.C.de peda.iu.Sed cõtrariũ no.in.l.nec qcq;.
§.vbi decretũ.ff.de offic.procu.& legati.Cuius opi.videt̃ sequi Ia.bu.ff.
de iu.om.iu.l.iubere & cauere.Sed tu tene opi.gl.pręcedẽtiũ.quã tenet
Ia.de Are.vt no.in.l.j.C.de peda.iu.¶ No.hic sępe.Adde quod no.ĩ.§.
3 tripli.insti.de act.Venio ad ver.pręcepta.¶ †Et ex hoc tex.no.ar.secun
dum Ia.de bel.pro actis & reformationibus,q̃ nõ sunt in archiuo publi
co,seu in causa actorũ,qbus nõ est fides adhibẽda.Sed si aliqua scriptu-
b ra assumeret̃ de archiuo.pub.ei debet stari.[b]text.est cũ gl.in aut̃.ad hec.
C.de fi.inst.j.de his,q ingre.ad app.§.sancimus.in gl.sup verbo testimo
4 nium.¶ †Vltimò in ver.quia verò no.glos.q.d.Ex qua habes, ꝙ dictio
c etiã:[c]habet implicare casum cõtrariũ.Nã maior & minor sunt cõtraria.
Idem no.in.l.ij.C.si mi.sema.dixe.ff.de hę.inst.l.si qs.in gl.sup verb.etiã
insti.de iu.nat.gen.& ciui.§.plebiscitũ.ver.plebs.Idem dic de dictione.
aut.vt.s̃.de nõ.alie.§.ijsdem poenis.

SVMMARIVM.

1 *Fustigatio,uel castigatio,quod dicatur simplicis iurisdictionis.*
2 *Carceratio,an sit simplicis iurisdictionis,uel meri,& misti imperij?*
3 *Doctores antiqui præferuntur nouis:& qualiter intelligatur:remißiuè.*
4 *Frequenter aliquid fieri,an dicatur,quod fit bis?*
5 *Dictio sæpe,in quot uicibus uerificetur?remißiuè.*
6 *Honoribus continuandis illud,quod maior pars facit,non uidetur ab omnibus factum.*
7 *Ciues ciuitatum ea,quæ sunt Principis,alij dare nõ poßunt, etiã si omnes consentiant.*
8 *Popularis appellatur,qui nõ est nobilis:& quando ueniat appellatione popularis.*

Audient. ¶ Defensores leuia crimina audiant,& cõpetẽti casti
gatione puniãt,poena quinq; lib.auri cõtrafaciẽtibus
hac lege ordinata:defensoris officio vltra bienniũ nõ durãte:nisi tota ci
uitas nullo reluctante eũ elegerit hoc dicit.vsq; ad fin. Et ita continuat̃,
Imperator.s̃.dixit de volũtaria, & cõtentiosa iu-
risd.circa causas ciuiles : nũc dicit circa cãs crimi-
1 nales.¶ †No.tex.ibi castigationẽ cõpetẽtẽ,ꝙ ca-
stigatio,vel fustigatio videt̃ esse simplicis iurisdi.
2 vt dixi in.§.j.s̃.de inces.nup.¶ †Secũdò not.ibi
detrudent in carcerẽ.Nã hic videt̃ tex.ꝙ carcera-
tio nõ sit de mero,vel misto imperio.Nã vides hic
ꝙ defensor ciuitatis nõ habet merũ & mistũ im-
periũ.ar.s̃.e.§.nulla.in fi.In cõtrariũ videt̃ tex.in
l.ij.§.exac.ff.de ori.iur.ff.de in ius vo.l.ij.Pręterea
incarceratio est priuatio libertatis:vt.l.ij.ff.de li.
ho. exhi.de cõdi.& demõ.l.Titio. Sed cã liberta
tis est de mero & misto imperio:vt.C.de peda.iu.
l.placet.ergo etc.Roffr.ĩ ti.q̃ causæ dele.po.in li-
bellis suis.§.sunt aũt.ita tenet, ꝙ sit meri & misti.
cõtrariũ alle.hũc tex.& nõ rñdet.& iõ tu dic,de
hac.q.vt no.Gul.in.l.imperiũ.ff.de iu.om.iu. per
3 cuius dicta apparet so.hui⁹.q.¶ † Tertiò no.tex.
ibi sub maiori cõstituta:etc.qa est ar.pro doc.an-
tiquis cõtra nouos.& dic,vt no.ĩ gl.in.§.ordina-
tione.s̃.de mon.C.de anno.ciui.l.j.li.xj.Item no.
d in fi,ꝙ dicit̃ frequẽter fieri,ꝙ fit bis.[d]Sed cõtra-
4 riũ habes:vt.l.nã ad ea.cũ.l.se.de le.&.j.†vt ĩmo
bilia ante nuptia. dona.§.cũ verò. de qua dictiõe
habes.C.quę sit lõg.cõsu.l.j.& extrà de vi.& ho.
cle.c.monasteria.¶ Quid in dictiõe sæpe: quot vi
cibus verificetur?no.gl.j.de testi.§.qa verò sæpe.
5 ¶ †No.tex.ibi reluctãte nullo.†qa ĩ honorib⁹ cõ
6 tinuãdis illud,ꝙ facit maior pars,nõ vidẽtur oẽs
fecisse:vt.l.noĩationũ.C.de dec.li.xj. fi.ad nũ.l.ꝙ
maior.cũ si.Et ista videt̃ vera so.ꝙ hic sit specia-
le in honorib⁹ cõtinuãdis.quã tenet Ia. de bel.li-
cet alit̃ videat̃ no.p Cy.in.l.ij.C. q̃ sit lõ.cõsue.in
7 iiij.q.prin.¶ †Vltimo no.tex.in fi.ibi , & modis
oĩbus ar.secũdũ Iac.de bel.pro his,q̃ sunt princi
pis:ꝙ ciues ciuitatũ alij dare nõ possunt, ẽt si oẽs
8 cõsentiãt nullo reluctãte.¶ †Vltimò no.gl.idem
multò magis.Ex qua no.ꝙ appellat̃ popularis,q
nõ est nobilis:vt hac gl.iũcta cũ tex.ꝙ tene menti
pro statutis,& reformationib⁹ loquentib⁹ de po
pularibus.Et hoc dico:qa aliâs p expressa signi-
ficatione.appellatiõe populi,seu populariũ,con
tinent̃ nobiles,& etiã existentes in dignitate non
ignobiles:vt insti.de iure natu.§.plebiscitum. ver
sicu.plebs.

b ¶ Perhibere.adde
Fely. in ca. nemo
post princip.ver.
itẽ op.ibi:et p hoc
infertur de simo.
Adde ꝙ illius so-
lius testimonio de
hoc credit̃.Ita nõ.
Bal.ĩ.l. nemini.nu
me.iiij.& ibi po-
sui in apostill. ad
ipsum.ĩ ver. de pe
ritia sui scholaris
C.de aduo. diuer.
iud.Bar.in.l.nõ ali
ter.eo.ti. & in pri
ma cõst.fforũ.§.o-
mnẽ. ad fi. & dixi
post Panor. in ca.
nemo.nu. 3.in ver.
de peritia. extra
de simo.

b ¶ Stari. Adde ꝙ
debet stari tribus
cõcurrẽtib⁹, put
per do.Feli.ĩ.c. cũ
cãm.de pba.ĩ. iij.
col.ver.ĩ ea glo.&
latissimè no.ĩ.c.ad
audiẽtiã.col.iij.ãn
mediũ.ver. prima
cõclusio. cũ pluri.
seq.de prescrip.

c ¶ Dictio etiã . Ad
de ꝙ no. in apost.
& ad istũ ĩ.l.bono
rũ.nu.v.ĩ versi. di
ctio etiã.C.qui ad
mit.ad bono.pos.

d ¶ Bis.adde Fel. in
c.licet.ĩ prin.j. co.
ver.quintò no. de
simo.

De mensura cleri.ordinan. Rubri.

LEgem. ¶ Numer⁹ clericorũ an
tiquus debet seruari nul
lo casu debet augeri:& nullus debet
substitui ĩ locũ defunctorũ,donec p-
ueniat̃ ad antiquũ numerũ:illis q sunt iã ordina-
ti,remanẽtibus in eo ordine,in quo sunt . & si in
vna ecclesia,ĩ qua est diminut⁹ numer⁹ clericorũ,
& ĩ alia superabũdet,debet eligi cleric⁹, de illa ec
clesia & ad illã trãsferri.nõ aũt debet noua crea-
tio clerici fieri.h.d.vsq; ad fi.¶ Ibi,donec nume-
rus in remedio.i.donec perueniat̃ ad antiquũ nu
merũ:ĩ quo numero possessiões ecclesiastice suffi
ciebant,per ordinationes,quibus erat statut⁹ mo
dus clericis antiquis,& ab initio ordinatis.

De mandatis principum. Rubri.

SVMMARIVM.

1 *Argumentum,quòd priuilegia antiqua,quæ peti poßunt*
remouentur.
2 *Sportulæ quando debeantur iudici ordinario:& quando de-*
legato?
3 *Potestates terrarum tenentur fieri facere pacem,& cõcor*
diam inter subditos.
4 *Mandatum principis,& constitutio,an sint idem?*
Dictio alius ,quòd habeat implicare alium casum.

a ¶ Sportulas accipere possunt. Adde quid de iure canonico p Ant. Cor. sing. suis. in ver. sportulæ. inci. ius canonicum reprobauit sportulas.

b ¶ Et concordiam. Et an, & quando, & quibus casibus. vide ad saturitatē Feli. in Rubri. de treug. & pace.

c ¶ Alium casum. Fallit tñ vbi ratio subiectæ materiæ aliud iudicat. ad q̃ vide do. latè distinguentē in. c. deīde ij. colū. xxvj. di. & aliqd per eū in. c. j. in fi. & in. c. eum cui. pen. chart. de præbē. in. vj. & in c. hinc etem. xlix. di. & ī. c. oēs leges. j. di. p Imo. in cle. j. ij. col. de rescrip. & Card. in cle. dignū. j. no. de cele. missa. & in. c. officij. ij. no. de pœ. & remis. & do. And. Barb. in cōsi. lvij. & in cōsi. xxiij. li. ij. & do. Alexā. de imo. in consi. mihi secūdū numerum oīa amplectentē. cccxliiij. inci. cōsideratis verbis de īuesti. iiij. col. Ro. de rescri. xlviij. in antiquis. & Lud. cōsi. xlij. & ī cōsi. xcij. & do. Sozi. ī cōsi. ccc. inci. in cā interpellationis. ver. iij. principaliter circa. iij. partē char. ccxxj. Adde istum in. l. quidā. in princ. & quod ibi posui in addi. ad ipsum in ver. dictio. alius īplicat. ff. de re. dub. & Feli. in. c. sedes. co. fi. ver. dictio ali⁹. extra de rescript.

d ¶ Breuis. Quæ aūt dicatur cā breuis, vide do. Ias. may. in sua aurea repe. l. admonēdi. ī col. cxcvj. in ver. quæ aūt dicaẽ. ff. de iureiur. cum multis concor. ibi p eum ad hoc signatis. & per Feli. in. c. ī causis. de testib. circa prin. & aliqd in. c. si pro debilitate. de offi. iu. del. in. j. col. in med. versi. qñ causa dicatur.

e ¶ Ferri. Adde Feli. in. c. sicut. de re iudica. colū. vij. post prin. ver. nā vult.

f ¶ Condemnari. Ad cuius articuli decisionem, vide tu Feli. in. c. accedēs. de accu... colū. ante medi. versic. viij. vbi plenè & nota.

g ☞ Habent alij co

Ex libris. ¶ Admīstratores debēt habere puras manus, & fiscalia tributa vigilāter inspicere, & pacē ciuitati dare: & seditionē prohibere. h. d. vsq; ad. §. sit tibi.

1 ¶ † No. ī tex. ibi. quia igiẽ nobis reparantibus &c. Iste tex. est ar. ad questionē no. p gl. s. de hęre. & fal. §. semp igiẽ. quæ incipit arg. pro priuilegijs.

2 ¶ † Secūdo not. tex. in versi. & nullū contingere lucrū. Sed cōtrarium no. in. §. ne autē. j. de iudi. alleg. in gl. vbi habeẽ, q̃ ordinarius, & delegat⁹ sportulas accipiūt. & facit tex. in. §. si tibi. & qđ ibi no. gl. quam nō habemus alibi. & istud vr̃ verū: licet enim tex. in §. si tibi. & j. vt liti. iurēt. §. & hoc. s. vt iu. sine quoquo suf. §. volumus. & j. vt di. iudi. §. fi. loquātur in hac forma: videlicet q̃ Imperator iudici ordinario dicit, q̃ ipsi nō pmittant alios iudices pcipere maiores sportulas, q̃ꝫ in lege sit statutū de ipsis aūt ordinarijs nihil disponit: tñ idē vr̃ esse in ordinarijs,

a q̃ sportulas accipere possunt:[a] licet nō vltra modū statutū: vt no. in. §. ne aūt. Non obst. iste tex. quia loquiẽ, q̃ iudex debet abstinere ab alijs lucris, nō à lucris sportularū. sic. s. vt iu. sine quoquo. §. cogitatio. & iusiurā. qđ pstat. §. j. licet gl. videaẽ hic sentire cōtrariū. ¶ Sed q̃. §. si tibi. j. eo. loquaẽ in ordinario iudice, no. p glo. extrà de rescrip. c. statutū. §. insup. ver. pauperes. lib. vj. & in. c. cū ab omni. extra de vi. & ho. cler. sup verbo expēsę. & sup ver. salariū. in qbus locis tractaẽ de ista materia. & etiam quid sit de iure canonico.

3 ¶ † Tertiò no. tex. in ver. deinde. secundum glo. q̃ Potestates terrarum teneñẽ facere fieri pacē inter

b subditos, & cōcordiā.[b] ita not. in. l. ęquissimū. ff. de vsufru. facit. c. primū. extra de treug. & pa. in fi. Et vide quod no. ff. de mino. l. si ex cā. §. nūc videdū. in gl. mag. in princ. & in. l. furti. §. qui iussu. ff. de his, qui no. infa.

4 ¶ † Vltimò no. glo. secundā huius prin. ponētis differentiā inter mandatū, & cōstitu. vide Azo. in summa huius ti. secundū gl. ergo videẽ q̃ dictio alius, nō implicat. cū qua cōcor. quod no. in. l. in causę. ij. in princ. ff. de mino. sed propriè dictio alius, habet implicare aliū ca-

c sum[c]: vt est casus in. l. quidā relegat⁹. ff. de re. du.

SVMMARIVM.

1 *Causæ uilium personarum, uel breuiores, debent sine scripto cognosci.*

Libellus in causis breuioribus, uel uilium personarum in scriptis porrigitur.

Sententia in talibus causis in scriptis fertur.

2 *Princeps aditur, quādo iudex negligit facere iustitiam.*

3 *Impetrare, & obtinere idem est.*

4 *Sententia interlocutoria in causis breuioribus, necessariò in scriptis non porrigitur.*

5 *Sententia quando in scriptis profertur, an iudex necesse habeat dicere in his scriptis.*

6 *Iudicari quando debeat secundum conscientiam, & æquitatem?remissiuè.*

7 *Breuis causa, quæ dicatur, est arbitrarium.*

Sit tibi quoque. ¶ Iudices debent audire litem cum omni ęquitate: & breues lites, & viliū psonarū ex nō scripto agnoscere, & iudicare, & puidere: vt subditi occasione iudicij: vel aliarū expensarum nō dānificenẽ: vel p ipsorū negligentiā ad curiam principis accedatur. h. d.

1 ¶ † No. tex. ibi. q̃ causę breuiores, vel vilium psonarum debēt cognosci:

d & iudicari sine scripto. vnde siue sit breuis,[d] siue vilium personarū, est sine scripto cognoscēdum secundū nostram opi. licet alij vtrūq; requirāt. & primam opi. tenet hic Iac. de bel. sed regulariter debet ferri sñia in scriptis: & libellus in scriptis offerri: vt. j. de exhi. re. §. sancimus. & C. de sen. ex peri. reci. l. fi. Sūt alij casus, in qbus debet sñia ferri scriptis: vt not. s. de iud. sine quoquo suffra. §.

2 necessitatē.

¶ † Secundò no. q̃ subditi nō possunt Principē adire, nisi qñ

3 iudex negligit facere iustitiā.

¶ † Tertiò no. tex. ibi. q̃ iustū &c. & q̃ idē est impetrare, quod obtinere: vt. s. de refer. versi. propterea. & ibi dixi.

4 ¶ Quæro, dixi, q̃ † regu. sñia debet ferri &c. quid in sñia interlo. glo. in

e l. ij. ff. de app. dicit, quòd non est necesse in scriptis ferri.[e] & idē tenet gl. in. c. quoniā cōtra falsam. extrà de proba. in gl. licet sit scribēda. & vide

5 quod no. p doc. in. l. fi. C. de sen. ex peri. reci. ¶ † Sed circa hāc questionē an qñ sñia debet ferri in scriptis sit necesse, q̃ iudex expssè dicat in sñia: in his scriptis pronūtiamus vel sufficiat, q̃ solū in scriptis feratur. licet illa verba nō apponantur. dic vt no. gl. in. c. fi. de reg. iur. lib. vj. Ibi etiam

6 no. an sñia debet ferri in scriptis? ¶ † No. gl. hoc facit. ibi not. &c. Idē in l. illicitas. §. veritas. hic alle. & insti. de ac. §. si minus. & est bona glo. in. l. j. §. fi. ff. de fer. extrà de of. & po. iudi. dele. c. pastoralis. §. qa vero. & ij. q.

7 vij. c. iudicet ille. Facit quod tetigit gl. s. iusiu. qđ psta. &c. §. pe. † ¶ No. glo. quidam ibi: vel verius. Imò veritas est, q̃ breuius dicetur iudicis arbitrio. secundum opi. not. per gl. C. de sen. ex peri. reci. authen. nisi. ibi p doc. appro. Et vltimò pro intellectu ver. alioquin. & c. vide gl. in. c. statutum. extrà de rescrip. §. insuper. ver. prouisurus. super verbo pauperes. & in. c. ab omni. extra de vita & hone. cle. super ver. opus.

SVMMARIVM.

1 *Iudex non debet præcepta superioris contra ius, uel utilitatem publicam executioni mādare: sed secundam iußionem expectare.*

2 *Iudex criminalis, an poßit cognoscere circa ea, quæ ueniunt actione ciuili?*

3 *In causis criminalibus, an uictus uictori in expensis condemnetur?*

4 *Malus assessor uenit expellendus.*

Deinde competens. ¶ Administratores debēt prouidere, ne iudices, & officiales, de curia principis venientes: subiectos lędant, & eos punire debent, & pręceptum contra ius, & vtilitatem publicam non suscipere, nisi secunda emanauerit iusio: & diligentiam omnem adhibere pro vbertate necessariorum, & operum ciuitatis, delinquentes sibi decenti castigatiōe puniri, omni priuilegio cessante: & prouidere: ne officiales iniurijs sub-

1 iectos afficiant: & malos expellere. h. d. vsq; ad ver. sed neq;. ¶ † Et not. q̃ iudices præcepta superiorum, quæ emanant contra ius, vel vtilitatē publicam, non debent suscipere, vel executioni mandare, nisi secunda emanauerit iussio. vt hic. & no. C. si contra ius vel vti. pub. l. fi. quod inducit glo. contra miseros prælatos, sed de hoc, an licet reclamare literis

2 papę, vel Principis dixi. s. vt determina. sit numerus. in prin. ¶ † Secūdò no. tex. q̃ si delinquentes. Nam hic videtur tex. q̃ iudex qui cognoscit de crimine potest criminosum condemnare ad restituendum: & ad damna, quæ aliâs venirent in acti. ciuili. vt hic. & l. interdum. §. qui furē ff. de fur. l. iiij. §. si dicantur. ff. fin. reg. ff. de var. & extraor. cog. l. medicus C. de condi. ob tur. cau. l. quod euitandi. Ad idem, vt. s. vt iud. sine quo. suffra. §. si quis autem pręter. &. §. necessitatem. j. vt nulli iudi. §. sup hoc autē. De quo dic, vt no. Inno. in. c. cum oporteat. in gl. antepe. in fi. extrà de accu. & in. c. qualiter & quando. super verbo. adimen. eo. ti. & p doc.

3 in. l. si quis ad se fundum. C. ad. l. Iul. de vi priua. ¶ † Facit etiam iste tex. q̃ in causis criminalibus, victus victori debeat in expensis condemna-

f ri,[f] quam quęstionem disputauit Iaco. but. & tenuit q̃ expensę iudicis officio reficiendæ non sunt: licet via ordinaria per actionem in factum peti posint. Inducit pro hoc. l. non ignorat. C. de fruc. & lit. expen. & gl. in proœmio insti. in ver. tramites. Sed cōmuniter tenetur contrariū. & pro hoc est casus. C. de fruc. & lit. expen. l. fi. secundum secundam lec. Pro hoc facit optimè. l. si postulauerit. §. pe. ff. ad. l. Iul. de ad. & l. qui crimen. C. qui accu. non pos. & hoc ibi tenent doc. & hanc opi. tenent ca-

4 no. in. c. calumniam. extra de pœ. ¶ † Vltimò no. tex. ibi, illum quidem

g expel. q̃ maior[g] assessorem debet expellere, vt hic: & s. iusiuran. &c. §. fi. Et vltimò vide gl. & sic non vtentur &c. vide quod no. in gl. in proœmio. ff. in fi. & quod no. doc. in authen. habita. C. ne fi. pro pat. & quod glo. ibi tangit.

SVMMARIVM.

1 *Securitas, an sit danda fugientibus ad ecclesiam?*

Fugientes ad ecclesiam, an habeant immunitatem, etiam si sint infideles?

2 *Securitas data per iudicem homicidæ fugienti ad ecclesiam, an sit illi obseruanda?*

3 *Bannito de alio delicto accusato fiducia darì non debet: sed si datur, seruari debet.*

4 *Iudex secularis, quando fugientem ad ecclesiam, de ecclesia extrahere poßit?*

5 *Immunitas, quæ datur fugienti ad ecclesiam, ut in ecclesia capi non poßit, an extēdatur extra muros ecclesiæ intra tamen eius confines?*

6 *Ecclesia præstat alimenta fugienti ad eam, ne capi poßit.*

7 *Fugiens ad domum Episcopi, habet idem priuilegium, quod habet fugiens ad ecclesiam.*

Sed neque. ¶ Fiducia in causis ciuilib⁹ dāda nō est vltra. xxx. dierū inducias, interim cōuētiōe missa, cū securitatis obseruatiōe: sed delinquēti in tributarijs nō est danda fiducia. h. d. & gl. hic ponit gl. & est no. §. multū. & tota die alle. ¶ Op. de prin. hui⁹. §.

1 neq; aūt. Sol. pro hui⁹. §. declaratiōe & gl. ma. hic positę. quęro. † Nūqd fugiētibus ad ecclesiā est dāda securitas? & ecclesia pręstet eis īmunitatem? si est

a tem:ſi eſt infidelis nõ,[a] niſi redeat ad fidem:vt.C.de his, qui
ad eccle.confu.l.j.Si verò eſt catholicus:& tũc fugiẽs in eccle
ſia:aut eſt ſeruus,aut liber.Primò caſu,aut fugit propter ma-
gnam domini atrocitatẽ:& tũc dominus cõpellitur eũ ven-
dere:vt inſti.de his,q ſunt ſui,vel alie.iur.§.fi.Aut fugit pro-
pter paruã domini atrocitatẽ,aut nullã,tamẽ ſine delicto cõ-
miſſo per ſeruũ:& tunc reſtituať domino præſtita ſeruo ſecu
ritate,ꝙ dominus ipſum nõ offendat propter fugã,quã fecit:
vt.l.fi.§.ſanè enim ſi ſeruus.C.de his q ad eccle.cõfu. ¶ Itẽ,ſi
aufugit ad eccleſiam propter cõſcientiam:puta ꝙ monachus
fieri vult.dic,vt.s̃.de mona.§.ſi verò.j̃.de ſan.epi.§.ſi qs autẽ.
Aut ſeruus fugit propter delictum cõmiſſum:& tũc aut deli-
quit in eccleſia:aut extrà.Primo caſu nõ iuuatur p eccleſiam:
quia fruſtra.&c.vt.l.auxiliũ.ff.de mino.&.§.qa verò.vt li.ma.
& aui.& eſt tex.mouens prædictã rationem.extrà de immu.
eccle.c.fi.¶ Si verò deliquit extrà,aut modicũ deliquit in do
minũ,& idẽ:vt.d.§.ſanè enim ſi ſeruus.Aut non modicũ deli
quit:& tunc aut timet puniri à domino ſuo.& debet domino
reſtitui nulla à domino data ſecuritate ſeruo:vt.C.de his,qui
ad ecc.confu.l.ſi ſeruus.Aut timet puniri ab alio p viã: & tũc
dic,ſecundũ quod.j.dicã in libero homine.¶ Secundo caſu,ſi
liber aufugit ad eccleſiã:aut propter debitũ:aut propter de-
lictum.Primo caſu,aut fugit ad eccleſiã propter debitũ tribu
torum:aut propter aliud debitũ.Primo caſu,tũc nõ extrahe
retur de eccleſia,ſi nõ dabiť ſibi ſecuritas.xxx.dierũ: vt poſ-
ſit ſecurè ſtare.xxx.diebus extrà eccleſiã:ſed citabiť in eccle-
ſia,& ſe defendet:vt hic,in ver.publicorũ.ſecundũ Pe.de bel.
& idem puto intellexiſſe gl.hic poſitã,quę incipit.ſi illa.ibi,
aut propter functionẽ &c.licet doct.in.l.pręſenti.C.de his q
ad eccl.confu.dicãt,ꝙ gl.intelligit hic,ꝙ talis fugitiuus pro-
pter debitũ poſſit extrahi de eccleſia.quã gl.hic nõ reperio.
¶ Si verò fugit propter aliud debitũ,tũc eccleſia dat ſibi im-
munitatem,vt non poſſit extrahi:& ſi ſecuritatẽ petit:iudex
debet ſibi ſecuritatẽ dare:vt poſſit tutus ſtare extra eccleſiã.
xxx.diebus,intra quos.xxx.dies vocatus ad iudiciũ rñdebit.
Et ſi intra iſtos.xxx.dies ſentẽtiã ferret,dabit ſibi electionẽ:
an velit ſoluere iudicatũ,aut ad eccleſiam redire.& hic eſt ve
rus intellectus verſi.ſi verò etiã.& ibi deduces &c.quo caſu,ſi
redit ad eccleſiam iudex procedit ad miſſionẽ bonorum:vt
no.hic in gl.in ver.tẽperatè.¶ Aut fugit propter delictũ: &
tunc dicũt doc.aut cõmiſit atrox delictũ. aut non atrox.Pri-
mo caſu,nulla datur immunitas:imò de eccleſia extrahiť.vt
in.iij.caſu.s̃.Secundo caſu nõ poterit extrahi de eccleſia:vt.l.
ij.C.de his,q ad eccle.cõfu.& hoc ibi videť ſentire gl.ſed gl.j.
non dabis.ibi,idẽ dicas dixit ipſa,idẽ in quolibet delicto.ꝙ
in delictis nominatis in tex.videlicet,ꝙ nulla ſit dãda ſecuri-
tas:& ꝙ de eccleſia extrahi poſſit.dicũt doc,& pręalleg.gl.vi
detur dicere verius,cũ hic tex.nõ tantũ videať dicere de deli-
ctis atrocibus.¶ Prædicta vera de iure ciuili,ſed de iure cano
nico diſtinguiť.Aut fugiẽs ad eccleſiam deliquit in eccleſia,
& non iuuať:vt in.c.fi.extrà de immu.eccl.ſi extrà,tũc iuuať,
ſiue ſit atrox delictũ,ſiue nõ,vt non puniať in perſonã, vel in
membrũ,exceptis publicis latronibus,& nocturnis depopu
latoribus:vt extrà de immu.eccle.inter alia.& extrà de homi.
2 c.j.xvij.q.iiij.c.ſicut antiquitus.¶ †Quæro, quis interfecit
hominem,& fugit ad eccleſiã, & datur ſibi ſecuritas p iudicẽ,
b ſi obſtãte ſecuritate quã dedit,capit ipſum[b],& punit eũ capi
taliter ad mortẽ.an bene facit?gl.dicit,ꝙ ſic,in glo.j.nõ dabis.
ibi,& ſi dederis nõ ſeruetur.Idẽ tenet hic Iaco.de bel.q circa
hoc,an fiducia data debeat obſeruari:vt hic diſtinguit:vt ha-
bes hic per eũ.Hãc opi.tenet hic Iac.de Rauẽ.Pe.de Bel.di-
cit,ꝙ iudex malè facit:qa quãtuncũq; qs ſit reprobus,& per
uerſus,tñ ſecuritas ſibi data,debet ſeruari:vt.l.fi.ff.de legatio.
Non ob.dicit ipſe.§.qa vult dicere,ꝙ iudex cõtra homicidã
non debet dare ſecuritatẽ.xxx.dierũ:ſed debẽt homicidę ſta
tim de eccleſia extrahi,& puniri,ſed ſi ſecuritas datur, an ſit
ſeruanda,vel nõ, dicitur hic.ita Pet.loquiť,vt refert Cy.in.d.
3 l.pręſenti.j.q.¶ †An autẽ ſi aliqs eſt bannitus de hac ciuitate
in perſona,ſi iterũ accuſať de alio crimine, debeat ſibi dari li-
centia veniendi?videť hic in tex.ꝙ nõ.In cõtrariũ videť in.l.
is,qui reus.in vlti.gl.ff.de publi.iudi.ibi,ſed an ſit differẽtia.
&c.Non ob.hic tex.qa lo quitur de fiducia,q̃ datur.vt de de
licto cognoſcať.Hãc quęſtionẽ diſputauit Oldr.dicẽs, ꝙ aut
eſt tale crimen,in quo admittiť procura.& nõ põt dari fidu-
cia:vt.l.Papinianus exuli.ff.de minor.dicit tñ, ꝙ ſi fiducia eſt
4 data per iudicẽ,debet obſeruari:licet dari nõ debuit.¶ †Quę
ro,in caſu,in quo nõ datur immunitas fugiẽti ad eccleſiam,an
illę fugiens ad eccleſiam,per iudicẽ ſecularẽ poſſit extrahi?
Reſpon.aut deliquit in eccleſia:& eſt de iuriſdictione eccle-
ſiaſtica:& tunc puniť per iudicẽ eccleſiaſticum:vt.j.vt lic.ma.

5 & auiæ.§.quia verò ita.¶ †Quæro,in caſu,in quo fugiens ad
eccleſiam habeat immunitatẽ,ne extrahať de eccleſia, quali-
ter ſumamus eccleſiam?tex.eſt in.l.præſenti.§.ex his ergo lo-
cis.qui dicit,ꝙ nõ põt extrahi de eccleſia,nec de eius confini
bus.Dicũt doc.ꝙ cõfines erãt taxati per eccleſiã,quod nõ ha-
bemus.Alij ꝙ erãt.xxx.pedes prope muros eccleſiæ.Alij di-
cunt,ꝙ diciť in quodã decreto,ꝙ tantũ intra muros eccleſię, a
c datur immunitas.[c] hæc ſunt verba docto.Tu dic,vt habes ca-
ſum expreſſum.xvij.q.iiij.c.ſicut antiquitus.&.c. diffiniuit.
6 & vide quod not.in.c.ſi quis cõtumax. ¶ †Quæro,quãdo qs
habet immunitatẽ in eccleſia:vt extrahi nõ poſſit:quis inte-
rim pręſtabit ei alimenta?tex.in.l.pręſenti.§.fi.dicit,ꝙ eccle-
ſia,vt ibi:dũ dicit,alantur expẽſis.& ita determinat gl.& per
7 illum tex.in.d.c.diffiniuit.¶ †Quæro:an fugiens ad domum
Epiſcopi habeat eandẽ immunitatem,quã habet fugiens ad
eccleſiam.gl.eſt,ꝙ ſic.in.c.idem conſtituimus.xvij.q.iiij.

SVMMARIVM.

1 *Exiſtens in poſſeßione alicuius iuriſdictionis,in ea ſeruari debet & tributa exigere.*
2 *Libera præſumitur quælibet res.*
3 *Perſona,quod dicatur obligata pro tributis,ſicut res.*

Coges autem.

¶ Tributorũ exactor ſcripturã
ſuſceptorũ clarã facere debet: &
tributarius ſtatim ad ſolutionẽ cõpelli debet:& res illorũ,q
ceſſant ſoluere, detineať:& vendi debet periculo tributum
1 debentis.h.d.¶ †Et no.in ver.ſi verò.ar.ꝙ ille,qui eſt in poſ.
alicuius iuriſdictionis in ea ſeruari debet,& tributa omnino
exigere,& quòd poſt ſol.examinať defenſio rei.& ideò hoc
eſt propter pręſumptionẽ,quę eſt pro fiſco: qa omne prędiũ
pręſumiť tributariũ in prouincia,niſi probeť cõtrariũ : aliâs,
qui vtiť alia defenſione,non debet ad ſolutionẽ cogi:vt.l.pe.
2 ff.de aqua quoti.& æſti.†¶ Eſt enim præſumptio pro domi
3 no:qa quælibet res pręſumiť libera.arg.l.fi.ff.de ſerui.¶ †Se-
cundò no.text.in.§.nõ permittas.quia videť velle,ꝙ tributis
non ſolũ res,ſed perſona ſit obligata.quã quæſtionẽ format b
gl.ff.de publi.l.Imperatores.& videť ſentire cõtrariũ.¶ Sed
aduerte:quia dicit gl.nec minus:quando magis res teneť,quã
perſona ſed & all.quòd ſententia datur prædio.quam gl.no.
& alleg.bo.l.ſimilem habes in.l.iiij.§.ſi alter.ff.ſi reg.& quod
no.in.l.fi.ff.de no.ope.nun.pro princ.huius.§.vide glo.C.de
diſcu.l.ij.lib.x.¶ Item pro intellectu.§.ſi verò.no.gloſ.C.de
pred.& alijs re.na.l.fi.lib.x.

Illud tamen.

¶ Iudices & milites,ſiue proficiſcã-
tur de vna prouincia ad aliã, ſiue ci-
ui.ſiue prouin.circumeant,nõ debẽt gratis viuere, ſed de ſuo
ſalario:nec debent iudices cuiuſcunq; ſint dignitatis loci ſer-
uatorem mittere.hoc dicit vſq; ad.§.neq; occaſione. ¶ Pro
declaratione huius.§.vide quod no.in.c.ſtatutum.§.inſuper. c
verſi.moderatis.de reſcrip.lib.vj.& in.c.cũ ab omni.extrà de
vita & hone.cle.ſuper ver.expen.

Neque occaſione.

¶ Præſes prouincię nõ
debet occaſione religio
nis prouinciam cõmouere:& ſi contra laicos crimen canoni-
cum moueatur,iudex laicus cũ iudice eccleſiaſtico cognoſce-
re debet.& decidere.hoc dicit vſq; ad.§.oportet.

SVMMARIVM.

1 *Deſcendens per lineam fœmininam dicitur eſſe de genere.*

Oportet autem.

¶ Bona delinquẽtiũ publica
ri nõ debent,ſed generi relin
1 qui.hoc dicit.¶ †No.tex.generi cũ glo.ſua,etiam per lineam
fœmininam quis dicitur eſſe de genere meo.facit.s̃.de inceſt.
nupt.§.ſancimus.Quod facit ad id quod videbitis.j.qui.mo.
na.ef.ſui.§.filium.ver.ſi quis autem.

SVMMARIVM.

1 *Poteſtas poteſt uendicare ſuum ciuem,uel comitatenſem.*
2 *Poßidere ſubiectos,quod quis dicať ratione iuriſdictionis quã habet in eos.*

Patrocinia.

¶ Ad pręſidis officium ſpectat non ſi
nere patrocinia iniuſta pręſtari:& nul
lus debet ſuſcipere,vel occultare alienos agricolas in ea, vel
in alia prouincia.& pręſes prouincię debet literis publicis de
ſtinatis eos ad ſuam prouinciam reuocare:pœna contra faciẽ
tibus imminente hoc dicit.vſq; ad.§.titulos.¶ In text.ibi.vi-
1 tas id eſt,ſubſtãtias ex quibus homines viuũt.¶ †No.ex hoc
tex.ꝙ Poteſtas poteſt vendicare ſuũ ciuẽ,vel comitatenſem.
2 de quo in.l.j.§.j.ff.de rei vendi.¶ †Secũdò no.tex.cum gloſ.
ibi dominij,ꝙ quis dicitur poſſidere ſubiectos ratione iuriſdi
ctionis,quam habet in eos.

SVMMARIVM.

Titulus,quot modis ponatur:remißiue.

di.& iudicio meo
meliùs.Malꝰ aſſeſ
ſor debet expelli:
intellige ſcilicet à
iudice. de quo in
text.Ale.Loſeus.
a ¶ Nõ.Adde.ꝙ cõ
trariũ tenet Gul.
de modo.lau.&
Pe.de anc.Cardi.
& Imo.in cle.j.de
pe.& re.& Archi.
& Iaco.de Fan.in
c.diffiniuit.xvij.
q.iiij.& glo.& do
minus Ant.& do.
Abb.in.c.ĩter alia.
in ver.extrahẽdus
de immu.eccle.qa
etiam peſſimis vi-
ris cõcedit eccle-
ſia hoc beneficiũ:
vt cognoſcant in-
gratitudine ſuam.
Et cũ Bart.tranſit.
Sali.in.d.l.j.alleg.
in text.& facit.c.
qa fruſtra.de vſu.
& Cy.ĩ.l.pręſenti.
in.j.q.C.de his,q
ad eccl.&c.& Io.
de Ana.ĩ.c.Iudęi.
el.j.de Iud.vbi vi-
de Feli.prædicta
omnia referẽtem.
b ¶ Capit ipſum.
Sed qd ſi relaxat,
liberum,tamen in
redeundo facit eũ
capi.vide Feli.in
c.ego.N.iiij.co.in
prin.de iureiurã.
Adde omnino ad
propoſitũ huius.
q.Iac.rebuf.in.l.j.
num.v.C.de his q
ſpõte mu.pu.ſub-
eunt.lib.x.
c ¶ Immunitas.Ad
de Feli.in.c.cum
pro cauſa,de ſen-
ten.excõ.in verſi.
no.ꝙ violans.vbi
dicit,ꝙ eccleſia di
citur p.xl.paſſus
circum circa.alle.
gl.in.d.c.ſicut an-
tiquitus.all.in tex.

Titulos autem. ¶ Nullus prędijs alicuius ti-
tulos imponere debet, pœna
contrafacientibus imminēte: nec debet qs arma deferre, nisi
1 sit miles, nec populū in turba solicitare. h.d. ¶ † No.gl.j.scri-
pturas. quot modis ponaẽ titulus? dic vt no. in. l. nõ est ambi-
guum. C. fami. ercis. j. de ec. ti. circa prin. & no. seq. gl. hoc nõ
ab eis. & adde quod no. gl. in. l, pe. ff. ex quib. cau. maio.

De triente & semisse. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Legitima, an auferri poßit per statutum?*
2 *Filius, an poßit cogere patrem, ut det sibi legitimam? remißiuè.*
3 *Legitima filiorum hodiè est triens, uel semis, secūdū numerum liberorum.*
4 *Filius hodie, quòd debeat habere legitimam iure institutionis.*
5 *Differentia inter suum, & emancipatum in modo rumpendi testamētū.*
6 *Pater si ex decem filijs quatuor exhæredauit, uel præterijt iniuste, isti exhæredati, uel præteriti habebunt semissem.*
7 *Filij instituti quam partem faciant præteritis: uel exhæredatis iniuste.*
8 *Legitima filiorum in minus portione sua institutorum, altero filio exhæredato, & extraneo uniuersaliter instituto, quanta sit?*
Exhæredatus, an admittatur ad partem, & faciat partem alijs?
Exhæredatus habetur pro mortuo.
9 *Filius, qui intrauit religionem fratrum minorum, an faciat partem alijs: ut eo computato legitima sit semis, uel triens? quòd triens.*
10 *Legitima, quod debeatur ascendentibus, etiam titulo institutionis in bonis descendentium.*
11 *Filius in potestate, an sit hæres ipso iure, & qualiter? remißiue.*

IAm quidem. ¶ Liberis à parē-
tibus triens, aut se
mis, secundū numerū liberorū quoquo reli-
cti titulo debetur, antiqua lege cessante: his
obtinētibus in omnibus, qbus quarta portio
per legē de inoffi. test. debeẽ: exceptis liberis
curialibus, qbus nouē vnciæ debenẽ. Itē liberi à parentibus
vsufruc. portionis debitæ defraudari non possunt. h.d. vsq;.
1 ad. §. excipiaẽ. ¶ † No. in. tex. q dicit, debitū vocant. & gl. ex
ponit. s. Iurisconsul. & Imperatores. Nā hunc tex. inducit Dy.
ad. q. an legitima posit auferri per statutū. Nam videẽ, ꝙ sic.
Nam legitima debeẽ filio iure ciuili, vt hic, &. l. lege. C. de le-
gi. hær. ergo pōt tolli per aliud ius ciuile, scilicet per statutū.
In cōtrariū facit. qa debeẽ iure naturæ. s̃. de hæredi. & falc. §.
primum itaq;. cū alijs iuribus, quę ibi alleg. Sed illud quod de
betur de iure naturali, nõ pōt tolli per statutū: cū ius natura-
le sit immutabile: vt insti. de iure na. gen. & ci. §. pen. Sed ad
omnes illos tex. posses respōdere: vt cū dicit, ꝙ debeẽ iure na
turæ. exponitur ex quodā instinctu naturæ: vt no. gl. hic su-
per ver. debi. no. & sup versi. quod debeẽ. & diciẽ etiā deberi
quadam ratione naturali: vt. l. cū ratio. ff. de bo. dā. de ista quę
stione dic, vt dixi in. §. primum itaq;. prealleg. ¶ Sed aduerte
hic ad glo. prædictā, super ver. quod debetur, ibi: viuo patre.
2 quod † facit, ꝙ filius nullo modo posit cogere patrē, vt det
sibi legitimā. de qua quęstione dixi. s̃. de hære, & falci. §. si qs
3 autē. vbi gl. tangit. ¶ † Secundò no. ꝙ hodiè legitima filiorū
est triens, & semis, secundū numerū liberorū. Fallit in casu. j,
4 in §. excipiaẽ. ¶ † Tertiò no. ꝙ secundū hoc ius sufficit, ꝙ fi-
lius habeat legitimā portionē quoquo relicti titulo. sed hodie
debet habere iure institutionis: vt. j. vt cū de appel. cogno. §.
aliud. Nā secundū nostrā opi. hic. in. §. in hoc hodiè corrigiẽ.
ita tenet gl. in. l. Papinia. §. si qs mortis. ff. de inof. test. & Azo
in summa huius tit. & glo. in. c. Raynutius. extra de testa. licet
glo. nõ firmet in auẽ. nouissima. C. de inof. testa. ¶ Et est du-
plex ratio: quia filius debet habere iure institutionis: vna est:
qa tit. insti. est honorabilior. Hāc rationē ponit gl. in. l. filiū.
§. si legata. ff. de leg. præstā. Secunda est propter ius accrescē-
di, quod habet filius institutus alijs hæredibus institutis non
adeuntibus. l. liber homo. §. cū qs. ff. de hære. insti. ꝙ nõ habe-
ret, si haberet alio titulo. ita tenet Iac. de Are. in. §. si legata. &
5 doc. in. d. auẽ. nouissima. ¶ † No. gl. substi. in fi. Istam gl. intel-
ligit no. glo, in. §. exhæredatos. s̃. de hæredi. & fal. in glo. q. d.
nullo modo. vbi gl. tenet, ꝙ inter emāci. & in potesta. cōstitu
tum pręteritos esse differētiā, hęc hodiè in modo rumpendi:
quia suus pręteritus pōt venire per contra tabulas, & dicere
nullum siue causa sit inserta, siue nõ. sed emācipatus dicit nul
6 lum, si cā nõ est inserta, aliâs venit ꝑ cōtra tabulas. ¶ † Querit
glo. qd si sint filij vltra decem: & quatuor tantū, vel paucio-
res ex his, pater exhęredauit, vel pręterijt? & intellige iniu-
stè, valet tamē testamētū. nunqd trientē, vel semissem eis, scili
cet exhęredatis, vel pręteritis dabit secūdū partē. vel portio-
nem, quā habituri essent ab intestato? dicit gl. ꝙ semissem: qa
propter numerum liberorū: scilicet quia. x. sunt, sua legitima
portio cuilibet de istis decē debita diminuta est: quia minor
est si. x. sunt in vniuerso: ꝗ si essent quatuor, & nõ plures. pro
7 hoc est arg. hic. §. ita dicit glo. vbi fuerit & eam no. ¶ † Quæ-
ro, an filij instituti, liberis iniustè exhæredatis, vel præteritis
facient partem: vt isti exhæredati, vel præteriti habeant por-
tionem eis contingētem de semisse, habito respectu ad filios,
qui sunt decem facta diuisione de semisse in decem partes: an
debent integrum semissem habere? gl. j. videẽ velle, ꝙ institu-
ti faciant eis partē, vt sic habeant semissem solū illius partis:
aliâs quā filij exhæredati, vel p̄teriti erāt habituri ab intesta-
to. Non aūt integrū semissem illius portionis, quā essent ha-
bituri ab intestato: vt hac glo. ibi. nunquid trientē, vel semis-
sem eis debet sue partis. &c. Idē videẽ sentire gl. in authē. no-
uissima. p̄al. in. j. &. ij. gl. tamē in. §. excipiaẽ. j. e. ver. curialibus
vbi videẽ velle, ꝙ filij p̄teriti debeant habere trientem, vel se-
missem integrū totius hæreditatis: nõ habito respectu, ꝙ alij
filij etiā sint instituti: vt patet in. d. gl. ibi. cū supradictū sit &c.
Sed glo. hic posita & glo. dictæ authē. nouissima. videnẽ ve-
riores, & ipsas tenet Iac. de bel. ¶ Patet ergo ex p̄dictis, ꝙ si
sint quatuor filij, & vnus instituiẽ vniuersaliter, alijs tribus pa
ter reliquit. c. iure insti. & hæreditas valet tria milia: certè isti
tres nõ habebunt integra mille, sed tantū tres partes de mille.
Facit enim ptes istis filijs ille filius, q est vniuersaliter institu-
tus: & retinebit sibi tertiā partē istorū mille. Est enim legiti-
ma filiorū triētis, vel semis eius, quod qs habiturus esset ab in
a testato.[a] vt. l. parētibus. C. de inof. test. &. ff. eo. ti. l. pap. §. si qs
mortis. & hoc. §. Et hāc opi. tenet Gul. de cu. in authē. nouissi
ma. & pro hac opi. est casus. C. qñ, & qbus quarta ps debeaẽ.
l. fi. in prin. li. x. ¶ Iudicio meo ibi expressè patet, ꝙ filio fuit
relictū minus, ꝗ quarta pars: & tñ diciẽ ibi, quòd fuit relictū,
ꝙ sufficit ad exclusionē à quęrela, & filiæ fœminę faciunt ptē
filio instituto particulariter in certa quātitate: nisi quia ibi ex
beneficio speciali illius leg. cōcediẽ filio curiali, vel nuptiali
curiali quod habeat integrā quātitatē totius quātitatis, nõ di
minutiuè propter sorores institutas: vt ibi dicitur, quod tene
8 mēti. ¶ † Quæro, pater habet quatuor filios, vnū exhæredat,
alijs tribus aliqd reliquit iure insti. extraneū vniuersalē hære-
dem instituit: modo illi volūt legitimā, & petūt pro legitima
integrū triētē: dicit hæres scriptus, vos nõ debetis habere por
tionē exhęredati: sed debet remanere apud me an bene dicat?
Dy. dicit, ꝙ nõ. imò tres illi debēt habere ītegrū trientē. alle. j.
de curiali. in curia depu. §. legitimorū. col. iiij. quæ cōiter non
habetur. ita ponit ipse in. l. planè. §. si duobus. de lega. j. Idem
Gul. de cu. probat p rationē. quia iste exhæredatus habeẽ pro
mortuo: vt. ff. de coniun. l. j. §. si pater. Sed si esset mortuus, isti
haberēt integrā legitimā: ergo & videẽ tanꝗ nõ sit viuus: vt. l.
qui repudiante. in prin. ff. de inof. testa. Idē tenet ipse, si vnus
ex filijs esset talis, ꝙ nõ posset succedere: puta de ordine mi-
norum. Nam alij filij habebunt legitimam, ac si ille non esset
viuus. ar. l. Gallus. §. & qd si tantū. ff. de lib. & posthu. pro hoc
etiā tex. optimus in. d. l. fi. C. quādo & q. quar. pars debe. ver.
9 nullo obstaculo, & ibi dicā. ¶ † Quæro, pone ꝙ habeo quinq;
filios, vnū ex istis exhæredo iustè: vel vnus intrauit ordinem
minorū, alijs aliqd iure insti. relinquo min⁹ legitima: & extra-
neū instituo: an isti habebūt pro legitima triētē, vel semissem:
habito respectu, ꝙ oēs sunt qnq;? dicūt, ꝙ trientē: qa ille iustè
exhęredatus: vel q religionē intrauit habetur pro mortuo. Et
ideò si isti filij volunt habere semissem, habito respectu ad cō
iunctū filiū. tanꝗ sibijpsi cōtrarij, essent repellēdi. ar. l. Titiæ
si nõ nupserit. ff. de cōdi. & demō. l. ij. §. sed si alius. ff. quando
ap. sit. Et in hāc opi. inclinat Gul. in. d. auth. nouissima. Et no.
gl. s. filijs. ibi, sed cōtra est: vt puto. Idē no. s̃. de hære. & fal. §.
primū itaq;. C. de inof. test. authē. nouissima. vbi gl. dicit idem
in collateralibus. & etiā doc. ibi tenēt. & p Azo. in summa. in
10 auth. de hære. & fal. in. ij. col. & ibi tex. ¶ † Item no. in. d. auẽ.
nouissima. quā ibi tenet Gul. qa. s̃. dixi, ꝙ filij debent habere
legitimā iure institutionis, an ascendentes eodē modo debeāt
habere legitimā? putarē ꝙ sic: sicut diximus in descendētibus
probatur. j. vt cū de ap. cog. §. & hæc qdē. ibi, hæc eadem &c.
& in, §. aliud. qui procedit hæc qdem: vbi est dictū, ꝙ descen-
dentes debent habere iure insti. ergo idē in ascendentibus. nõ
ob. tex. qui dicit, cum aliqua distin. quia distinctio & diuersi-
tas est inter causas, inter quas filius potest exhæredari: & cau
sas propter quas pater potest exhæredari, non autem in hoc,
11 ꝙ vnus debeat habere iure institutionis, alter non. ¶ † Vlti-
mò Iacob. de bel. ponit hic vnam magnam disputationē, qua
quæritur: an filius in potestate sit hæres ipso iure: & qualiter
sit hæres: & an filius in potestate paternam hæreditatem trās
mittat ad extraneos: quam vide per te.

Excipiatur.

a ¶ Ab intestatò. Quāta autē sit legitima, & qualiter diffiniaẽ, & describatur: & qd si per statutū augmētetur vsq; ad dodrātem qualiter interpretẽ, cum videatur dispositionem fructuum auferre vltra necessitatem victus. vide, d. Soci. in cōsi, iij. incip. ꝗuis ex his. versi. iij. principaliter. & versi. xix. circa fin. cum ver. seq. j. parte char. lviij. & consil. xciij. incip. circa primū præsentis. ver. circa tertiam dubitationē. cum ver. seq. in. d. parte chart. clviij. & ver. præterea le gitima. chart. clix. & in cōsi. cl. incip. nos introducere. ver. succedit alia. circa me. in dicta pte char. cxxvj. & ver. confirmantur p̄dicta. ī fi. cū seq. & vsq; ad fi. in. d. pte. chart, cxxvij. & inci. in hac consultatione. ver. his tamē nõ obstātib⁹ in fi. d. parte. char. clxxiij. & in cōsi. ccxxx. incip. viso testō. d. Cato. ver. circa secundā dubitationē. cū ver. seq. in. ij. pte char. cxviij. & in consi. ccxlix. inci. materia p̄sentis cōsultationis. ver. iij. q̄riẽ circa prin. ī. d. pte char. cxxxvij. & ī consi. cclxxxvij. inci. circa primā. ver. prima cōclusio. in. d. pte, char. ccviij.

Excipiatur. ¶ Oppo. videtur, φ iste. §. non possit habere locū, vbi est vnus filius curialis, alter no, vel vbi duo filij sunt curiales, vel duæ filiæ curiales. Nā hæreditas diuidit̃ in. xij. vncias. vt insti. de hære. instit. §. hereditas. Sed si vni curiali relinquuntur. ix. vnciæ, alius curialis, vel etiā non curialis, non potest habere nouem vncias, vel tres vncias, quas habere debet preteritus, vel exheredatus. omissis omnibus opi. no. in glos. veritas est, φ vbi sunt omnes filij: & omnes curiales, vel plures curiales filiæ nuper. quilibet debet habere tres partes eius, quod ab intestatò esset habiturus, sed si est aliquis, qui non sit curialis, debet habere trientem, vel semissem eius, quod esset habiturus ab intestatò. circa quod vide quod no. in dictã auť. nouissima.

SVMMARIVM.

1 *Filius, quod non poßit fraudari legitima, & an detur modus fraudandi?*

1 **Prohibemus** ¶ † No. φ filius nō potest fraudari in subsidio. i. legitima. nec ob. l. vxori. ff. de vsufr. vel quia corrigit̃ per hunc. §. & ista est veritas. quā opi. tenet gl. & doc. in. d. auť. nouissima. & per gl. express. in. l. omniũ. ff. de vsufr. licet gl. in. d. l. vxori. nō firmet. Dicunt enim quidã, φ ibi loquit̃, quãdo pater reliquit filio proprietatem omniũ rerũ. sed hæc solu. videt̃ expresse cõtra hũc tex. licet quædã gl. sup ver. nuda. j. subaudiat, & illã fortè non totã. ¶ No. gl. hoc est ibi. l. Papi. §. quarta. in fi. Tu verò quãtum ad. d. gl. dic, vt no. & melius in. d. §. quarta. Alibi gl. dicit, φ pater pōt fraudare legitimã proijciẽdo oĩa in mare: vt no. in. l. j. C. de inof. test. in. vj. q. & ibi per Cy. in. ij. q. ¶ Dy. verò
2 docet vnũ modũ fraudandi[a] filiũ legitimũ, videlicet φ pater promittat alicui bona sua post mortẽ suã. Nã legitima debet̃ post æs alienũ. d. §. quarta. Sed si aliquis promittit post mortem suã, est vt æs alienũ: vt. l. hereditariũ. ff. de bo. autho. iudi. possi. ergo & c. quod dictũ Dy. posset procedere, vbi promissio fieret ex causa nō lucratiua: sed si fieret ex causa lucratiua promissio, puta donatio, tũc reuocaret̃ p titulũ de inof. dona.

Neque illo. ¶ Hic incipit dicere de secunda parte rubricæ. Tertię partis diminutio, quę lege antiqua nepotibus, & pronepotibus auferebatur, hodiè correctionem capit ad qualitatẽ mensuræ redactã: & filij ex nuptijs sine dote nati, & etiã per nuptias legitimati, tanq̃ legitimi per omnia succedũt: naturales autẽ ex legitimo cõcubinatu nati, liberis legitimis existentibus ex testamẽto, nisi pro parte succedũt, sed liberis vel vxore nō existẽtibus ex testamento succedere possunt, vsq; ad mediũ totius substantię: & ab intestatò in. ij. vncijs à iure percipiẽdis: sed si simul plures habuit cõcubinas, & ex eis filios, filij ab omni successione penitus excluduntur. vsq; ad. §. illud quoq;.

SVMMARIVM.

1 *Erubescimus cum sine lege loquimur.*
2 *Alimenta, an debeantur filijs naturalibus ultra duas uncias? remißiuè.*

1
b **Consideremus.** ¶ † No. φ erubescimus cum sine lege loquimur.[b] simile
2 xxvj. di. c. deinde. ver. quero. ¶ † Quero, vtrum filij naturales habeant alimenta, & vltra hoc duas vncias? hic text. responsum dicit, & nutrimentũ. & c. videt̃ velle, φ sic. Quod firmat gl. j. qui. mo. na. effici. sui. §. si quis autem. vbi tex. concor. cum isto. De qua quæstione dicam infra.

SVMMARIVM.

1 *Donatio simplex facta filio, quãdo conferatur siue in potestate, siue emãcipato?*
2 *Collatio, an fiat inter suos? ubi, quod sic in profectitijs, non in aduentitijs.*
3 *Filius in potestate, an conferat emancipato?*
4 *Emancipatus confert suo profectitia, non aduentitia.*
5 *Emancipatus emancipato hodie confert profectitia tantum.*
6 *Collatio, quando habeat locum inter non suos, nec emancipatos?*
7 *Descendens, quod non conferat extraneo.*
8 *Collatio per non poßidentem, petitur fieri officio iudicis, uel per denegationem actionis.*
9 *Collatio fit tribus modis.*

Illud quoque. ¶ Collatio datorũ ab intestatò & ex testamento fieri debet: nisi expresse aliud dictũ sit omnibus. q̃ prius de collationibus dicta sunt cõfirmatis. h. d. & Imperator hic tractat de tertia parte
1 rubricæ. ¶ † Quero de qua donatione hic loquit̃ cũ alia donatio sit simplex: alia ob causam: vt dos & donatio propter nuptias. dicit Io. φ intelligitur siue sit simplex, siue ob causam. Bu. Loth. & Dy. dicũt idẽ φ ipse Io. in donatione ob causam. ¶ Sed in simplici donatione dicũt, φ nisi in tribus casibus: vt habet̃ in glo. Eandẽ habes in auť. ex testa. C. de col. q̃ sumit ex isto. §. Vnũ tñ dicunt ibi Mar. & alij tenentes opi. cõtra Io. φ quando donatio simplex fit emãcipato, nullo modo fiet collatio: quia donatio tenuit ab initio: vt. l. pater. C. de inof. do. Sed hoc videnť velle esse idẽ, siue fiat suo, siue emancipato: vt in tribus casibus fiat collatio: vt patet in glo. in ver. & hoc in his, siue contra. ¶ Sed circa hoc omissis omnibus opi. veritas est, quod dicit Dy. q hãc q̃onem disputauit, & determinauit: & dicit sic. Aut donatio simplex fit filio emancipato, & conferri debet: vt. l. liberis. C. de col. in fi. Aut fit filio in potestate: & ista regulariter nõ cõfert̃. Rõ: qa talis donatio facta filio in potestate, valet in vita patris: sed assumit sibi effectũ post mortem: vt. l. donatio. C. de do. inter vi. & vxo. & l. in dona. C. ad. l. fal. Sed legata & fideicõmissa nõ cõferunt̃: vt. l. à patre. C. de col. ergo nec talis donatio confert̃. Fallit in tribus casi-
2 bus no. in gl. ¶ † Quæro, inter quas psonas, & de qbus rebus fiat collatio? ¶ Ex primò quæro, an suus cõferat suo? & glos. hic. & in. l. emancipati. C. de col. dicit, φ hoc probat̃ p. l. filiæ. eo. tit. Quod intellige esse verũ in profectitijs: nõ autẽ in ad-
3 uentitijs: vt. l. fi. C. de col. ¶ † Secundò quero, an suus cõferat emancipato? gl. hic, & in. d. l. si emãcipati, tenet φ sic profectitia tantũ, & nõ aduẽtitia. ¶ Sed aduerte: qa filius in potestate pōt habere profectitiã diuersis modis, pōt habere dotem, vel donationẽ propter nuptias, & similia. & ista debet cõferre: vt l. filię dotẽ. & in. l. vt liberis. C. de col. Itẽ pōt habere peculiũ, & istud nõ cõfert̃: sed pōt diuidi: vt. l. filiæ licet. C. de col. pōt etiam habere simplicem donationem, quo casu dic vt. s. dixi.
4 ¶ † Tertiò quæro, an emãcipatus cõferat suo? gl. in. d. l. si emãcipati. videt̃ velle, φ omnia cõferat. Sed veritas est, φ confert profectitia tantũ, nõ aduẽtitia. Ita tenet gl. hic. probat̃ in. d. l.
5 vlt. C. de col. ¶ † Quartò quæro, nunqd emancipatus emancipato cõferat? gl. h. d. secũdũ quosdã: sed ĩ. l. emãcipati. p̃alleg. in prima gl. dicit, quòd emãcipati cõferũt profectitia tãtũ inter se: sed mag. gl. ibi. in prin. posita. No. φ etiã profectitia nõ conferunt̃ inter se: sed veritas est, φ ante. l. vt liberis p̃allg. emancipati inter se nihil cõferebãt. sed per. d. l. vt liberis. cõferunt inter se profectitia: sed aduentitia non: vt. l. fina. eo. titu.
6 ¶ † Quintò quæro, q̃d in his, q nõ sunt sui, nec emãcipati? an conferant inter se? gl. hic, & in. d. l. emancipati. videt̃ velle, φ non: quod verũ est ante dictã. l. vt liberis. sed p dictã. l. vt liberis. cõferũt ea, quę sunt profecta de bonis eiusdẽ, de cuius hęreditate agitur. In hoc tñ differũt ab emancipatis: qa emãcipati conferunt inter se simplicẽ donationẽ. sed isti nõ cõferunt, nisi in casu, vbi emergeret inæqualitas: vt. l. illud. §. fina. C. de
7 col. ¶ † Quero sextò: si aliqs de descendẽtibus est admistus cũ extraneis cohæredibus: an eis cõferat? gl. hic dicit φ nõ, & be-
8 ne. Et idẽ no. in. d. l. si emancipati. ¶ † Septimò quæro, quo iure petatur ista colla. tex. in. l. j. in princi. ff. de colla. dotis. dicit officio iudicis. Quod intellige verũ, quãdo ille q petit cõferri non possidet: aliàs consulit̃ ei per denega. actio. de quo dic vt no. in. l. prætor. in princ. ff. de col. bo. vbi est bona glo. & vide quod no. in. l. si soror. & l. posthumo. C. de col. Potest etiam agi ad col. ex stipulatione de cõferendo interposita, nõ solum
9 iudicis officio. vt no. gl. in. l. filius. ff. de colla. do. † Et fiet hæc collatio altero de tribus modis, vel bona communicando: vt probatur in. l. illã. §. fi. ibi commistis & c. C. de colla. vel minus accipiendo: vt. l. dotis. eo. titu. vel liberando: vel cauendo de indemnitate hæredum, vt. l. j. & ibi no. C. de colla.

SVMMARIVM.

1 *Diuisio bonorum inter filios, quod poßit fieri per patrem, etiam sine scriptura, si fiat coram duobus testibus, uel tribus.*
2 *Fœminæ quod poßunt esse testes in testamento inter liberos, & etiam in diuisione, quæ fit per patrem inter filios.*
3 *Testamentum imperfectum ratione uoluntatis, inter liberos non ualet: secus si ratione solennitatis: quia ualet.*
4 *Mater, an poßit instituere filium uulgo quæsitum in testamento minus solenni? remißiuè.*
5 *Pater filium naturalem, an instituere poßit in testamento minus solenni? remißiuè.*
6 *Filius legitimatus, & naturalis: an poterit patrem instituere in testamento non solenni? remißiuè.*
7 *Dictio plurium, quo ad minus significat tres.*
8 *Notarius suspectus partibus, non debet dari ad recipiendum testes.*

Et quod sæpe. Hic. §. tractat de quarta parte rubricæ. Diuisio bonorũ à patre inter liberos facta, nõ aliter valet, nisi facta fuerit in testamẽto.
1 hoc dicit. vsq; ad. §. studiũ. ¶ † Op. & videt̃, φ huiusmodi dispositio, & diuisio à patre debeat sine subscriptione valere, & sine aliqua scriptura: vt. l. quoties. C. fa. er. & l. filij. & l. fin. C. de testa. & l. hac consul. §. ex imperfecto. Sol. hic loquit̃, quãdo in scriptura vult qs suã voluntatẽ facere declarare: quo casu debet interuenire subscriptio patris, vel omniũ liberorum: vt hic. & in auť. si modo. C. fa. erc. quę sumitur ex hoc. §. vel si

a ¶ Fraudandi. Adde tu aliũ modũ, & cautelam, φ pater vendat omnia bona, & pecuniã, det cui vult. Item do. Soci. in consil. xciij. inci. circa primũ. ver. preterea. circa med. in. j. p. te. clix. Adde tutiorem cautelam, quã posui in apo. ad istũ in. l. pater tuus. nu. j. in apo. in ver. vellet instituere filium. & ibi etiã posui in add. ad Bal. in princ. in ver. pater tuus. C. de hære. instit.

b ¶ Erubescimus cũ sine lege loquimur. simile dictũ habens in. l. illam C. de colla.

nõ interuenit subscriptio debet interuenire solẽnitas,quę ha
betur.C.de testa.auť.φ sine.In legibus cõtrarijs loquiť,quan
do pater vult inter filios diuidere sine scriptura.Quo casu
sufficit hoc fieri corã duobus testibus:vt no.glo.hic.& in.l.fi.
C.fami.ercis.insti.de test.§.fi.Spe.in tit.de teste.§.restat.ver.
quod autem.& sufficiũt duo testes rogati,vel tres fortuiti.vt
2 no.in.l.fi.C.de codi.Etiã†si fœmine adhibeanť in testa.vt no.
in.§.j.j.de test.imperfe.&.C.de testa.auť.quod sine.licet aliâs
mulier in testamẽto adhiberi nõ posset: vt.l.q testa.§.mulier.
ff.de test.propter rationẽ,quã reddidit gl.insti.de testa.§.te-
stes.Possunt tñ esse in codicillis:vt not.in.d.§.mulier.& hæc
3 est veritas.¶†Quęro,vidi φ pater nõ perfecta volũtate põt
disponere:de quã imperfecta voluntate debet intelligi?dic φ
de imperfecta volũtate ratione solẽnitatis omissę.secus si ra-
tione imperfectæ volũtatis testatoris.qa tũc nõ valet,etiã in-
ter liberos:vt no.in.l.si is.ff.de testa.in.ij.sol.cõtrarij.§.ex im-
perfecto.& glo.parua hoc idẽ sentit in.l.fi.C.fami.er.sup ver.
4 cœptę.aliâs super ver.cõpletæ.¶†Sed pro declaratione hu-
ius.§.quęro.de.iij.q.mulier non põt instituere filiũ vulgo cõ
ceptum,nisi sit illustris,vt.l.si qua illustris.C.ad orfi.& ei ab
intestato succedit.vt insti.de suc.cogna.§.vulgo.An poterit
5 instituere filiũ in testamẽto nõ solẽni?¶†Secundò scias,φ pa
ter põt instituere talẽ filiũ naturalẽ,secundũ quod habuistis
in.§.cõsideremus.s.eo.& melius.j.qui.mo.na.effi.sui.s.ne igiť
&.§.si verò filios.An pater põt talẽ filiũ in testamento nõ so-
6 lenni instituere?¶†Tertiò quęro:an filius legitimus:& natu
ralis instituẽs patrẽ,poterit hoc facere in testamẽto nõ solen-
ni:de qbus tribus quęstionibus dic,vt no.Spe.in tit.de instr.
edi.§.cõpendio.ver.qd si mulier.& ver.qd si pater naturalis.
7 ver.quid si filius.¶†Et no.gl.j.ex qua habes significationem
a huius verbi pluriũ,vel plurimorũ.quod significat tres[a] ad mi
8 nus.facit.l.sed eã,quę.ff.de legi.¶†Secũdo no.gl.si presbyte
ris quòd non debet dari ad recipiendũ testimonium notarius
suspectus partibus,& idem dicit in iudice.¶Tertiò no.gl.in
tex.liberos.ibi.sed si.x.&c.tene menti.

SVMMARIVM.

1 *Dispositio huius.§.quod habeat locum in priuata scriptura.*
2 *Reus, an poßit simpliciter duas exceptiones contrarias proponere?re-
mißiuè.*
3 *Contumacia seu delictum procuratoris,uel administratoris,quãdo noceat
domino?*

Studium. ¶Dictum est.s.de.j.ij.iij.&.iiij.parte ru-
bricæ.Sequiť videre de quinta.s.de infi-
ciationibus eius,q scripturã propriã,vel numerationẽ in ea
contentã abnegat;siue sit actor,reus,vel procurator,vel cura
tor,pœna dupli est puniendus,nisi aduersarius ab onere pro
bationis sua cõfessione releuauerit:in expẽsis nihilomin⁹ cõ-
demnandus.Sed si post inficiationẽ numerationis,absolutio
nis,remediũ cucurrerit:soluere nihilominus cõpelletur.h.d.
vsq ad.§.illud quoq.Et habes duas partes,Nã prima loquiť
de principali persona.secũda de procura.& cura.negante.Se
cunda ibi.si verò lis.Itẽ prima habet.iiij.partes.qa Primò lo-
quitur de reo negãte scripturã,& etiã numerationẽ q in pri-
ma scriptura cõtinetur:Secũdò de reo,q primò negat:postea
confiteť.¶Tertiò de eo,q negauit nume.postea decurrit ad
sol.Quartò de actore qui pecuniã sibi solutã petit,& literas
proprias sol.negat.Secunda in ver.si enim.Tertia in ver.si qs
autẽ.Quarta in ver.si autẽ.Ex hoc.§.j.duo no.s.posita in gl.si
1 actor.¶†Quæro,de qua scriptura hic loquiť?Respõdeo lo-
quitur de priuata scriptura,ex qua qs obligať:ita φ ex ipsa
scriptura inducať obligatio.Secus si sine ea,qs obligatus sit:
ita φ ipsa scriptura sit tantũ ad probationẽ:vt no.glos.C.de
non nu.pec.auť.contra qui propriã.quę sumiť ex ipso.§.vbi
etiã no.per gl.& doc.φ si aliqs negat publicũ instrumentum
2 esse publicum.nõ puniť pœna huius legis.¶†Venio ad ver.
si quis autẽ.& hunc tex.inducit Dy.ad quęstionẽ,φ quis nõ
posit simpliciter duas cõtrarias exceptiones proponere.Ita
no.ipse in.c.nullus pluribus.de reg.iur.lib.vj.de qua.q.est gl.
b ff.de excep.l.nemo.[b]& ibi alle.hunc.§.ad hoc.per doc.in.l.j.
C.de fur.facit optimè tex.in.l.cũ de indebito.circa prin.ff.de
prob.¶Venio ad ver.si qs autẽ no.glo.post q.ibi:sed nonne.
& gl.seq.ibi.Sed quã actio.circa quam vide quod no.glo.&
3 doc.in.d.auť.cõtra qui propriã. ¶†Venio ad ver.si verò lis.
Ex quo no.φ contumacia seu delictũ administratoris,cura-
toris,vel procuratoris,non nocet domino.simile in.l.memi-
nerint.C.vnde vi.de quo no.per glos.& Innocẽ.in.c.j.vt lit.
non contest.per doct.in.l.iubemus nullam.C.de sacrosanct.
eccle.per Dy.in.l.apud Celsum.§.igitur,si cum.ff.de doli ex
ceptio.& vide quod no.in.c.non debet.de regu.iuris.lib.vj.

¶Vltimò no.glo.s.tutor.ibi.sed quid si literas.

SVMMARIVM.

1 *Mendax,quando puniatur in translatione possessionis?*
2 *Dispositio huius.§.quòd habeat locum in quocunq; conuento.*
3 *Agens hypothecaria,quòd debeat probare debitorem fuisse dominum tem
pore obligationis:& an sufficiat probare possessionem cum bona fi-
de?remißiuè.*
4 *Contraria allegare in diuersis iudicijs,seu diuersa instantia,quãdo liceat?*
5 *Translatio possessionis in casu huius.§.quòd poßit ei peti,etiam per con-
ditionem ex lege.*
6 *Litis contestatio in casu huius.§.quòd non habeat locum.*
7 *Litis contestatio,quòd non dicatur facta per responsionem factam inter-
rogationi:an quis poßideat?*
8 *Libellus potest omitti.*
9 *In casu huius.§.non requiritur libellus:sed sufficit facti narratio.*
10 *Dispositio huius.§.an habeat locum si actor post negationem rei,probet
eius intentionem per sacramentum reo præstitum.*
11 *Reus,qui mendaciter negauit se poßidere,an poßit posteà de suo iure do
cere?*

Illud quoque. ¶Possessor,qui negauit rem esse
eius,cuius actor esse asseuerat,vel
affirmat,& post probationem actoris confitetur:& ad exce
ptionem decurrit,prius possessione priuatur,& in actorem
1 transfertur,q̃ de iure suo audiatur.h.d.¶†Not.φ propter
mendacium quis punitur in translatione possessionis:vt hic:
& in authẽ.item possessor.C.qui po.in pig.ha.quæ sumitur
2 ex hoc.§.& simile in.l.fi.ff.de rei vendi.¶†Secũdò quæro,
de intellectu huius.§.glo.intelligit cũ generaliter in conuẽto
quacũq; actione:siue rei vendi.siue actione hypothecaria:si
ue actione mista:siue agatur actione personali ad ipsam pos-
sessionẽ:& siue quis agat nomine proprio,siue nomine alte-
rius.quã opi.tenet hic Iac.de bel.& doc.in.d.auth.&c.quod
tene mẽti.¶Sed aduerte ad prin.glo.super ver.cõuen.ibi.φ
3 debitor fuit dominus.¶†Ex quo no.φ agens hypothecaria
debet probare debitorẽ fuisse dominum tpe obligationis.&
idem no.C.de fal.interdic.l.j.insti.de interdictis.§.ĩterdictũ.
& insti.de act.§.itẽ seruiana.sed alibi tenet gl.φ in hypothe-
caria sufficit probare,φ debitor possederit bona fide,& cũ
titulo tẽpore oblig.vt no.ff.de pig.act.l.rẽ alienam.Alibi gl.
tenet,φ sufficit,φ debitor possederit bona fide tpe oblig.de
qua.q.dic prout Dy.in.d.§.item seruiana.& plenius per Cy.
in.d.l.j.C.de fal.interdicto.& per Spec.in ti.de oblig.§.j.in
ver.sed quid debet.& versi.qd si probo.& ibi ipse reus.Istud
declara per Dy.in.c.nullus pluribus,de regu.iur.lib.vj.& p
4 doc.in.d.authẽ.item possessor.¶†No.glo.& legalem.ibi.in
alio.No.ex hac parte glo.φ in diuersis iudicijs,seu in diuer-
c sis instantijs permissum est allegare cõtraria.[c]& quod negatũ
est in vno iudicio,possum in alieno cõfiteri.Idẽ no.in.d.auť.
item possessor.in vlti.glo.cõtra quod vide p doc.in.l.j.C.de
5 fur.& ibi.authẽ.& similẽ glo.habes in.l.fi.ff.de rei vend.†Et
etiam no.φ talis translatio possessionis potest etiam peti per
cõdi.ex lege.& ibi in casu isto,& in casu huius.§.Et ibi vt di
6 ctum est.¶†Sed φ debeat fieri cõtestatio,reprehẽdit hic Iac.
de bel.dicẽs,φ nõ debet iri per tot circũstantias sed statuti co
gnita veritate procedere ad translationẽ pos.sine lit.cõtesta.
7 ¶†Itẽ no.secundũ dictũ,quod sequitur in gl.φ eo ipso,q est
facta interrogatio.an posideat,videať esse facta lit.cõtest.su
per iud.pos.reprehẽditur.dicit Iac.de are.quia dicẽdo se nõ
posidere nõ est animus contest.lit.sed excludẽdi iudicium:
quam rationem ponit glo.proxi.dum dicit,ne iudicio rei vẽ
dicationis.nõ autẽ sup iudicio.& nõ interuenit narratio,& re
spõsio q ad lit.cõtest.est accessoria:vt.l.j.C.de lit.cõtest.Item
probatur hoc p posi.& rñ.nã ad eas nõ fit lit.cõtest.vt extra
de elec.c.ecclesia.ver.licet.et de lit.cõte.c.j.¶Et ibi.Sed nun
quid ista gl.procedat,præsupposito,φ debeat fieri lit.cõtest.
et φ videať facta eo ipso,φ est facta ĩterrogatio:an posideat:
8 et ibi hic non fuit petitus.¶†Ex hac sol.habes:φ libellus põt
omitti.Idẽ no.in authẽ.offeratur.C.de lit.cõtest.et.j.de exhi
9 ben.reis.§.sancimus.†Et ibi propter negotij naturam.Iaco.
de bel.dicit non esse necessariũ libellum:sed sufficit simplex
facti narratio.facit.c.sæpe.extrà de verb.sig.in cle.et probat.
φ vbicũq; nõ requiritur libellus,est necessaria facti narratio.
10 ¶†Quæro dicit hic,et cogatur q ac.infert φ si post negatio
nẽ rei actor probet intentionẽ suã p sacramentũ reo p̃stitũ.an
punietur reus in trãslatione possessionis?dicit gl.in fi.qđ nõ:
11 vt no.in.l.fi.ff.de rei ven.¶†An aũt reus,qui per mendacium
negat,posit de suo iure docere,anteq possessio transferatur
in actorem?dic vt.j.dicam in authẽ.Item possessor.

Quod autẽ.

a ¶Tres.Adde Bal.
in.l.fideicõ.§.si qs
x.de le.iij.& Ang.
hic.& Bal.in.l.& si
post tres.ff.si quis
cau.de quo vide
etiã p Archi.in.c.
ij.de fi.psby.lvj.&
in.c.Christiano.
xxxiiij.distinc.&
d.Alexã.de Imo.
ĩ.d.l.& si post tres
& Abb.in.c.ad no
strã.de reb.eccle.
non alie.& Ange.
Are.in tract.male.
ver.pluribus.

b ¶L.nemo.& ibi-
dem.vide Imo.&
omnino per Abb.
in.c.pastoralis.de
excep.& Lanfrã.
in.c.quoniam con
tra.ver.exceptio-
nes.de probati.et
Bal.in marga.ver.
exceptione.versi.
xj.et Spec.de ex-
ce.§.iiij.& de sen.
§.vij.ver.sed nun-
quid.Adde quod
no.in apost.ad Lã
frã.de ori.in alle.
ver.exceptiones.
nu.xiij.ver.exce-
ptio.extrà de pro
ba.quod istæ cor-
ruptæ allegabat
de excep.

c ¶Cõtraria Adde
do.Alex.de imo.
post do.in.l.q Ro
mæ.§.Seia.de ver.
obli.& Bal.ĩ.d.l.
j.alle.ĩ text.in.iij.
colũ.vij.co.op.&
Ang.hic.

Quod autem. ¶ Liberi ex concubina, vel liberta, vel ãcilla posteà manumissa nuptijs, & nuptialibus documentis, postea interueniẽtibus: legitimi efficiuntur siue alij nati sunt, & viuũt: siue nati & mortui sunt, siue nulli postea nati fuerint. Istum. §. declara vt in gloss. no. quod filij.

De filijs ante dotalia instrumenta natis. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Dicta in leg. interpretata, intelliguntur repetita in lege interpretante.*

PEruenit. ¶ Cõstitutio noua ad interpretationẽ antiquorũ inducta, habet locum in eisdẽ casibus: in qbus & interpretatis legibus locus est. & ideò in casibus pẽdentibus locum habet, sñia, vel trãsactione nõdũ finitis. h. d. vsq; ad fi. Ferunt,
1 id est. locum habeant. ¶ † No. ex hac. l. tex. ibi. cum omnibus manifestum &c. ꝙ omnia, quæ habent locum in leg. interpretata, intelliguntur repetita in leg. interpretante. Idem habetis in. l. nihil in hac parte. ff. de coniun. cum eman. lib.

De administrã. officia in sacris appel. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Iudices ordinarij, si sunt duo in ciuitate, an debeant simul iudicare?*

IAm quidem. ¶ Iudices appellationũ, & eorum officiales in cã appellationũ, in qbus officiũ est cõe n iudicio semel examinationem facere debẽt,
1 & de gestis participare. h. d. ¶ † Facit tex. ĩ verbo similiter. &. §. in qbus. ꝙ si in castro, vel in ciuitate sũt duo iudices ordinarij, ꝙ debeant simul administrare, & simul cãs audire. ad idem. ff. de re. iu. l. duo ex tribus. In cõtrariũ facit. l. j. ff. de offi. consu. de qua p Gu. in. l. proxi. alle. duo ex tribus. ff. de re iudi. & p Inno. in. c. prudentiam. extra de offi. delega.

De armenijs. Rubrica.

ARmeniorum. ¶ Mulieres quemadmodum & masculi, ad successorem venire debent antiquo iure cessante. hoc dicit.

Collatio quarta.

De nuptijs. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Consilium mutare de bono in melius, sapientis est.*
2 *Voluntas testatoris est lex.*
3 *Dictum generale legis, recipit restrictionem de habilitate.*
4 *Matrimonium solus consensus facit.*
5 *Matrimonium an perficiatur aliter quam solo consensu? ubi quòd de iure canonico perficitur, si sequatur carnalis copula, uel cohabitatio. Idem per annuli subarrhationem.*
6 *Deductio ad domum uiri, quid operetur in matrimonio?*
7 *Matrimonium, quòd recipiat diem, uel conditionem.*
8 *Matrimonium quando requirat uerba.*
9 *Matrimonium per nuncium contractum, quòd non teneat: si ante, quàm ratificetur per mulierem, pœnituit.*
10 *Matrimonium contractum per procuratorem, quòd non teneat, si ante cõtractum procurator reuocetur, eo & muliere etiam ignorante.*

PLurimæ. ¶ Constitutio ad futura negotia trahit: in pteritis verò iura vetera seruant. Itẽ dispositio vltimę volũtatis legib⁹ nõ repugnãs, debet pro lege seruari: & nuptias solus effectus facit, nõ dotalia instrumẽta. h. d. vsq; ad. §. distra-
1 huntur. ¶ † No. in ver. existimauimus. ꝙ sapientis est mutare
a consiliũ[a] in melius. & sunt verba Salomonis. dicit gl. hęc verba ponit. xxij. q. iiij. c. vnusquisq;. &c. est. xxxv. qõ. ix. c. loci.
2 extra de accu. c. qualiter & quãdo. ¶ † Secũdò no. in. §. dispo-
b nit. ꝙ voluntas testatoris[b] est lex. ¶ † Tertiò no. tex. ibi. vnus
3 quisq;. cũ sua gl. quod generale dictũ legis recipit restrictionẽ de habilitate. Simile. C. de sacrosan. eccle. l. j. ff. de mu. & ho. l.
4 vt gradatim. §. & si lege. ¶ † Venio ad versi. nuptias. & no. ꝙ
c solus consensus facit matrimoniũ.[c] Ad idẽ. C. de nupt. l. neq; sine. ff. de reg. iur. l. nuptias. ¶ Vltimò no. q̃cquid ligatur. facit xxij. q. ij. c. j. in ver. cũ ergo. & ver. itẽ Io. de quo dic, vt not. s.
5 de incest. nup. §. dubitatũ. insti. de nup. §. & hęc adeò. ¶ † No. glo. facit. ff. ibi. & econtrà. Itẽ si dicant alia verba consensum
d exprimentia:[d] vt in. c. pe. extra de spõsa. & ibi secus. ¶ Sed de iure canonico matrimoniũ perficitur, si sequatur carnalis copula, vt in. c. is q. &. c. fi. extra de spon. Itẽ perficitur quandocũq; simul cohabitant: nec distinguit, vtrũ vir vadit ad domũ vxoris, vel ecõuersò. vt in. c. ad id de spõ. &. c. j. de despõ. ĩpu. lib. vj. ¶ Præsumit etiã pfici matrimoniũ, si posteà inter spõsos sequat annuli subarrhatio: vt in. c. tuæ. & ibi no. in. ij. glo. extrà de spõ. Sed cõtra. & vide qđ not. in. l. cũ in te. C. de do.
6 ante nupt. &. l. cũ fuerit. de condi. & demõ. ¶ † Quæro, an deductio ad domũ viri aliqd opet? dic ꝙ operatur duo. Primò vbi est dubiũ, an p̃cesserit matrimoniũ p verba de p̃senti, vel non: facit p̃sumi matrimoniũ fore cõtractũ. & ita intelligũt. l. mulierẽ. ff. de ritu nup. & hoc. expresse tenet gl. in. d. l. cũ fuerit. Secundò: quia facit pręsumi donationẽ factã à viro vxori fuisse factam post matrimoniũ pfectũ: & sic non valere: vt. l. pe. §. fi. & ibi no. ff. de dona. inter virum & vxorem. Ad idem dicta. l. cum in te. in fi. idem no. in. l. nuptias. de regu. iur. Probatur in. l. mulierem. &. l. deniq;. ff. de ritu nupt. no. xxx. q. v. c. nec illud. &. xxxij. q. ij. c. honorantur. extra, qui cle. vel vo.
7 c. veniens. & expressum est in. c. fi. de procu. lib. vj. ¶ † An autem matrimonium requirat diem, vel conditionem? gl. in. d. l. sufficit. videtur velle, ꝙ sic. Idem tenet in. l. actus. ff. de reg. iu. licet non firmet. in. l. nuptias. eo. ti. Sed ꝙ sponsalia & matrimonium recipiant diem, vel conditionem: habes extrà de cõ-
8 di. ap. c. de illis. &. c. fi. & ibi no. ¶ † Quæro, an matrimonium requirat verba? glo. ista videtur velle, ꝙ sic, in prin. cum quo concor. quod no. in. l. cum notissimi. C. de pręscri. xxx. anno. Sed contra. videtur sentire glo. in. d. l. sufficit. in vltima gloss. pro qua glo. facit. l. mutus. ff. de iur. do. &. c. cum apud. extrà de spon. vbi mutus contrahit matrimoniũ. ergo patet: ꝙ verba non requirantur. & ideò dic, vt optimè distinguit gl. in. c. tuæ, extrà de spon. & vide quod not. in. c. pe. eo. ti. de coniug.
9 seruo. c. fin. ¶ † Quæro, dixi ꝙ matrimonium potest contrahi inter absentem. Pone ꝙ quis misit nuntium ad quandam mulierẽ: postea mulier consentit: an erunt spõsalia, si eum qui dixit, ꝙ volebat eam in sponsam, anteq̃ ipsa consentiat, pœnituit: postea mulier consentit? glo. in. d. l. sufficit. videtur inclinare: ꝙ non sunt sponsalia. Ad quod facit quod no. in. c. super eo. extra de condi. appo. contrarium videtur no. in simili in. l. j. in fi. de contrahen. empt. ¶ Veritas est, ꝙ sponsalia non tenent. argu. l. si pœnituit. ff. de diuor. &. ff. de manu. vin. l. si pater. Cum enim iste talis interueniat, vt nuntius: statim cum deficit consensus domini, dicitur deficere actus, qui cum eo geritur. Nam cum quis contrahit per nuntium: nuntius non dicitur contrahere ipse, sed dominus: vt. l. fi. ff. de consti. pec. C. si quis alteri, vel sibi. l. multum. & istam opi. tenet Cy. in. l. mãdatum. C. man. Iaco. de bel. in. l. j. §. sed ego. ff. quod iussu. & p Dy. in. d. l. si pater. & hoc per gl. xxx. q. v. c. nec illud cũ om-
10 nia prædicta concludunt in nuntio. ¶ † Quæro, quid in procura. puta, misi procuratorem ad Titiam desponsandam, & reuoco procuratorem eo, ꝙ et dicta Titia ignorante: an si posteà Titia consentit est matrimonium? Inno. tenet ꝙ non: et dicit ipse speciale in matrimonio. Ita no. ipse in. c. veniens extrà de spon. de quo est casus in. c. fi. de procu. lib. vj.

SVMMARIVM.

1 *Monachus quo ad matrimonium habetur pro mortuo.*
2 *Mors ciuilis non æquiparatur naturali: nisi in casibus à iure expreßis.*
3 *Matrimonium, an de iure canonico distrahatur? remißiué.*
4 *Matrimonium, an dirimatur per impedimentum coitus?*
5 *Impedimentum coitus in matrimonio præsumitur superuenisse, post matrimonium contractum.*
6 *Impedimentum superueniens ex parte mulieris, qñ dirimat matrimoniũ? Triennium de quo hic, quando incipiat currere.*
7 *Dictio quoq;, quod habeat implicare alium casum.*

Distrahuntur. * Matrimonia contracta viuente vtroq; coniuge quadrupliciter distrahuntur. nempe aut per occasionem inculpabilem, altero ipsorum, aut etiam vtroq; religionem ingrediente. Item per occasionem inculpabilem rationabili causa aliqua exigẽte. Quãdoq; etiam citra cãm omnẽ. & postremo marito, quæ viris à natura data sunt, intra terminum agere minimè valente. hoc. d. *
1 ¶ † No. j. Monachus habetur pro mortuo, q̃tũ ad matrimoniũ: vt in ver. secundũ occasionẽ. Quo ad alia vero nõ habetur pro mortuo. Et pro hoc dicit glo. mag. ꝙ monachus potest esse testis. de quo. s. de mona. §. ad cogitandum. ad quod facit de cõdi. & demon. l. intercidit. ¶ Et quia gl. ista tractat de morte ci-
2 uili, vel naturali. ¶ † Quæro. an mors ciuilis naturali ęquipare
e tur[e]? dic ꝙ non ęquiparatur: nisi in casibus à iure permissis. ita tenet glo. xvj. q. j. c. placuit. & per gl. in. c. susceptum. de rescri.
3 libro. vj. ¶ † No. glo. hic de iure ciuili. Quid autem de iure canonico: dic vt habes in. c. j. extra de conuer. coniug. c. ij. &. c. ex pu

a ¶ Consiliũ. Adde idẽ tenentẽ. d. Fel. in. c. ij. de offic. & po. iu. dele. in fin.

b ¶ Volũtas testatoris est lex. cũ post eius mortẽ nõ possit testõr aliud velle. vnde nõ indecorè Augustus Cęsar in exclamatione, quã facit p iussu Verg. de Ænei dib⁹ cõburẽdis, dicit. Sed legũ seruãda fides, suprema volũtas. Quod mãdat, fieriq; iubet, parere necesse est.

c ¶ Matrimoniũ. Ad de Felin. in. c. j. iiij. col. ver. no. vij. de despon. impu.

d ¶ Exprimẽtia. Sed q̃ro, qd si qs p verba exteriora denotãtia cõsensum ad matrimonium expresserit matrimoniũ p verba de pręsenti intẽtione interius tñ in mente retẽta nõ id cõtrahendi: an aliquid opet? & an & qualit id tenuerit quo ad forũ iudiciale seu cõtẽtiosum & forũ pœnitẽtiale. & an Papa dispensare possit: vt cum similia contrahat existẽte instrumẽto matrimonij & copia, vide copiose & no. do. Sozi. in consi. xxviij. in ci. circa primũ q̃situ in princ. cũ ver. seq. vsq; ad finẽ. j. parte. char. liiij.

e ¶ Mors ciuilis naturali ęquiparet. Adde istũ ĩ. l. deo nobis. in princ. & ꝙ ibi posui ĩ apo. ad ipsum in versi. equiparant. C. de epi. & cle. & dixi post Colle. c. bonæ. lo. ij. nu. ix. in ver. nunq̃ ęquiparant. extra de ele.

blico. & vide quod no. in c. ex parte. eo. ti. & xxvij. q. ij. c. de-
4 sponsatā. ¶ † Venio ad. §. ꝑ occasionē. in quo no. ꝙ propter viri impotentiā &c. ¶ Sed extra gl. cōtra hoc op. q̄a impedimētum coitus, matrimoniū nō dirimit: vt. xxxij. quæstio. vij. c. hi qui matrimoniū. Sol. aut loquit̄ de impedimento, quod erat ante matrimoniū cōtractū: & loquit̄ hic. §. & l. in causis. C. de repu. cū si. Aut de impedimēto superueniēte post cōtractum matrimoniū. & illud nō dirimit matrimoniū iam cōtractum: vt ibi. & no. in c. laudabilē. extrà de fri. & malefi. vbi est
5 idem tex. q hic. ¶ † Sed circa hoc quęro, pone, ꝙ est dubiū, an impedimentum subesset ante matrimoniū, vel superuenerit post cōtractū matrimoniū, q̄d præsumemus? dic ꝙ præsumendum est, ꝙ superuenerit post matrimoniū contractū, & hoc fauore matrimonij. & hoc tenet glo. xxxj. q. iiij. in fi. summę.
6 ita tenet Gof. in sum. extrà de fri. & malefi. in fi. ti. ¶ † Quęrit glo. q̄d de impedimento mulieris. dicit gl. secundū q̄d, ꝙ idē. de quo dic, vt in c. literis. extrà de fri. & malefi. & in c. fraternitatis. eo. tit. ¶ Itē quęrit gl. à quo tempore incipit currere istud triennium? dicit glo. quę incipit, ex eo ꝙ incipit currere eo tēpore, quo vir incipit habere vxorē. Idem no. xxxiij. q. j. in sum. & in præalle. c. laudabilē. Itē quęro, dicitur hic etiā, si voluerit hoc maritus. quid si maritus vult, & vxor nō? dic, vt no. in d. l. in causis. & per glos. & doc. ¶ † Vltimò. no. glos. ex
7 qua habes, ꝙ dictio quoq; habet implicare[a] alium casum. Idē
a no. s. de non eligē. §. illud quoq;. Bar.

a ¶ Implicare. Ad. de Cardi. in cle. j. §. j. ij. q. de regu. & Bart. in l. ij. i prin. ff. de pac. & in l. fi. j. col. versi. tu verò dic. ff. de eo, quod cer. lo.

b ¶ AEre alieno. ad de do. Sozi. cōsil. xiiij. inci. presens consultatio. ver. v. principaliter. circa med. in j. parte chart. xviij. & ver. nec ob. ꝙ bona in d. parte. chart. xij.

SVMMARIVM.

1 *Vxor cuius uir captus est, non potest nubere hodiè iure canonico, donec certum sit de morte uiri.*

Sed etiam. ¶ Matrimonium captiuitate alteri⁹ ex coniugibus nō dissoluit̄, nisi fuerit incertum, an persona, quę fuerit in captiuitate viuat. Tūc enim cōiunx in ciuitate remanens, pōt liberè post. v. an. nubere: dote
1 & dona. ād vnumquemq; redeunte hoc dicit. ¶ † Oppo. dicitur hic, & innuit̄, ꝙ quinquenniū incipiat currere à tēpore, quo cœpit esse incertū de morte, vel de vita existētis in captiuitate: imò videt̄, ꝙ computet̄ à tēpore captiuitatis: vt. l. vxores. ff. de diuor. Gl. ponit opi. Veritas est, ꝙ illa. l. corrigit̄ per hunc. §. vt ex tēpore captiuitatis cōputetur. & sic tene primā sol. gl. quam opi. firmat glo. j. §. quod autē à nobis. j. vt li. mat. & auiæ. Sed hoc verū de iure ciuili: sed de iure canonico ille, qui est captus ab hostibus, debet perpetuò expectari donec est certum de morte ipsius. c. in præsentia. extra de spon. vide quod no. ibi. & in. §. quod autem. præalle.

SVMMARIVM.

1 *Damnatus ad mortem efficitur seruus pœn.*

Quod autem. ¶ Matrimoniū nō dissoluit̄ alte-ro ex cōiugibus in metallū dānato, quia nemo bene natus ex supplicio fit seruus hoc dicit. ¶ Dicitur hic, ꝙ nemo bene natus &c. Intellige de his, ꝗ post
1 condēnationē superuiuunt. & ita loquit̄ hic. ¶ † Secus in his, qui damnant̄ ad mortē. Nā illi fiunt serui ex supplicio: vt. l. quod ad statutum. & l. qui vltimo. ff. de pœ. Ita soluit glos. in authen. sed hodie. C. de dona. inter virum & vxorē: licet contrarium no. & malè, in l. eius, qui in fi. ff. de test. & ibi per Dy. qui illam glo. reprehendit. & l. si quis filio exhęredato. §. irritum. ff. de iniusto irritoq; testamento.

SVMMARIVM.

1 *Decretum, quod dicatur sententia diffinitiua.*
2 *seruitus morti æquiparatur.*
3 *Matrimonium, quod contrahatur hodiè cum ancilla, uel seruo, etiam domino contradicente.*
4 *Seruus à domino derelictus, an libertatem accipiat?*

Si vero decretum. ¶ Cōiuge alicuius in seruitutem redacto, nuptiæ dissoluuntur. nuptiæ autem cū seruo domino ignorāte contractæ nullæ sunt ab initio: & ideo dissolui possunt. nuptiæ verò cū seruo, vel ancilla contractæ domino expressè, vel tacitè consentiente, vel cū seruo à domino derelicto, eo seruo lan-
1 guente, valēt. nec dissoluunt̄. h. d. vsq; ad. §. deportatio. ¶ † Et no. in princ. huius. §. j. ꝙ decretū appellat̄ sentētia diffinitiuā. Ad ide. §. proxi. quod facit ad idē quod no. doct. in l. cū pro-
2 ponas. C. de bo. auc. iudi. po. ¶ † Secundò no. text. ꝙ seruitus
3 æquiparatur morti: & vide glo. ¶ † Op. etiā, videt̄ ꝙ cū ancilla & seruo possint contrahi nuptiæ etiā domino cōtradicēte. vt in c. j. extra de coniu. seruo. Sol. ꝙ hic dicit̄, hoc hodiè ibi corrigitur. Quod intellige verū, quādo matrimoniū cōtrahitur inter scientes: secus si crederē contrahere cū libera, & re vera esset serua. xxix. q. ij. in summa. & latius eadē causa & quę-
4 stione. & c. si q̄s ingenuus. ¶ † Op. ad ver. & multò potius. & videtur, ꝙ talis seruus à domino derelictus, non accipiat liber-

tatem: imò occupāti concedat̄: vt. l. fi. ff. pro dereli. glo. ponit hic tres opi. & approbat omnes tres. ¶ Tu approba primam opi. quā etiā approbat gl. l. j. §. sed scimus. C. de lati. liber. tol. & in d. l. fin. Vide quod habes in c. vno. extrà de infan. & lan. expo. & quod no. ibi p Inno. & per Gul. in summa huius ti. & vide Azo. in sum. de infan. ex po. & quod no. glo. lxxxvij. di. c. fi. No. tex. ex studio taceat. & c. vt in gl. & j. eo. §. sic itaq;.

SVMMARIVM.

1 *Vxor militis, etiam elapso decennio, licitè non nubit, sed expectat, donec sit certa de morte uiri.*

Deportatio. ¶ Deportatio matrimoniū non soluit. Item milite ad militiā ascendente, eius vxor, si literas sospitatis ipsius nō acceperit: & per. x. annos expectauerit: & à principe gratiam impetrauerit: licitè
1 cū alio nuptias cōtrahere pōt. h. d. Iste. §. hodiè † corrigit̄ p. §. quod autē. vt li. ma. & auiæ. & p. c. in presentia. extrà de spon. vbi dicitur ꝙ debet expectare, donec est certa de morte viri.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium ex quibus causis dissoluatur.*

Mitiores. ¶ Viro atq; vxori ex causis hic enumeratis matrimonium dissoluere permittitur: ei tantum pœna imminente. qui dissolutioni causas præbuit.
1 ¶ † Opp. & videtur, ꝙ iste. §. nō procedat. nā dicit tex. quos Deus coniunxit, homo nō separet. nisi fornicationis causa: & tunc non dicitur diuortiū: sed matrimoniū nullū declaratur. vt extrà de coniu. le. pro. ij. de dona. inter virū & vxo. c. & c. plerunq;. Sol. hic. §. corrigitur per. illa. c. Et circa hoc distingue. v. tēpora. vt no. in l. consensu. §. vir quoq;. C. de repu. & l. diuortio. ff. de nego. gest. & ff. de diuor. in rub. Solum enim in vno casu videt̄ velle, ꝙ matrimoniū possit dirimi. s. per ingressum religionis: vt in c. verū. & in c. ex publico. extrà de conuer. coniug. & in c. ex parte. eo. ti. Circa quod vide quod no. Gof. in summa. de coniugio leprosorum.

SVMMARIVM.

1 *Legis dispositio cessat causa cessante.*
2 *Lex inducta propter duas causas finales, licet cesset una: tamen remanet legis dispositio.*

Si vero. ¶ Si vxor diuortiū sui causa fecerit: vel diuortij causam præbuerit, pœnas legitimas patietur: & ante quinquenniū nuptias cōtrahere nō poterit propter sobolis cōmistionē, vel confusionē: viro autē in omni ca
1 su quādocunq; nuptias cōtrahere permittit̄. h. d. ¶ † No. ver. quod non obseruandū. ꝙ quādocunq; cessat ratio legis, cessat ipsa lex. vt hic. & l. adigere. §. q̄uis. ff. de iurepa. & l. quod dictum. ff. de pac. cū simi. Est enim ratio in eis lex ipsa. vt. l. cū mulier. ff. sol. mat. ¶ In gl. quasi dicat. ibi, cōtra hanc gl. videt̄ tenere glo. in l. liberorū. §. j. ff. de his, qui no. infa. Hoc etiā te-
2 nent doc. in l. ij. C. de incest. nup. ¶ † No. ex hac gl. ꝙ quando lex statuit aliq̄d ex duabus causis finalibus: licet cesset vna, tamen remanet legis dispositio. Idem no. in d. l. liberorum. §. j. & institu. de nup. §. affinitatis. ff. de excep. rei iudi. in l. si quis. ad exhiben.

Has itaque. ¶ Viro licitum est in tribus casibus à Iustiniano additis, diuortium celebrare: item adscriptitio nuptias contrahere cum muliere libera domino consentiente non permittitur: pœna cōtra facientibus imminēte. hoc dicit. ¶ No. gl. sed aliud. ibi: seruum. in fi. & c. & l. iij. ff. de sta. ho. C. de agri. & censi. l. ne diutius.

SVMMARIVM.

1 *Vir & uxor non debent ad imparia iudicari.*
2 *Bona, quod intelligantur deducto ære alieno.*
3 *Mulier nō dotata, si diuertit sine causa punitur in decima parte substātiæ.*
Mulier, an præsumatur bona sua in dotem dedisse?

Sic itaque. ¶ Matrimonio sine do. & dona. constituto alterutro ex eis culpā, ad diuortiū committēte: ille vsq; ad quadringentas libras auri substātiam habēs, vel maiorem centū lib. auri quantitate suæ substantiæ punietur: aliàs quarta parte suæ substantiæ & mulieri ad diuortium culpā præbenti ante quinquennium nubere non licet. aliàs tantū intra annum nup. sunt prohibitæ propter fe-
1 minis confusionem hoc dicit. ¶ † Et no. ꝙ vir & vxor nō debent ad imparia iudicari: vt hic. & l. fi. C. eo. ibi. infra. vt fra.
2 filij. §. fin. xxxij. q. j. c. si quis. ¶ † Secundò no. tex. ibi: substantiam illā & c. in quo habes, quòd sicut bona intelliguntur de-
b ducto ære alieno.[b] ita hic in proposito: vt hic. & l. fina. C. eo.
3 ¶ † Tertio no. tex. in ver. & si mulier & c. ꝙ si mulier, quę non est dotata diuertit sine causa. punitur in x. parte substantiæ suæ. Et sic hic videtur casus contra. l. mulier bona. ff. de iure dot. quæ

dot.quæ dicit, ꝙ mulier nubens nulla dote data præſumitur
bona ſua in dotem dediſſe:hic verò probatur cõtrarium. Nã
video hic, ꝙ mulier.quæ dotem non dedit,punitur in parte
ſubſtantiæ ſuæ:tamẽ illa ſubſtantia nõ præſumitur eſſe in do
te.facit ad idem.C.de repu.l.fi.

SVMMARIVM.

1 *Duo rei, ꝙ poßint conſtitui pro dote reſtituenda, etiam pro danda.*
Fideiuſſor pro dote danda conſtitui poteſt.
2 *Filius hodie non facit diuortium, ſicut olim facere poterat.*
3 *Filiæ delictum in matrimonio, quod non præiudicet patri eo uiuente.*
4 *Filiæ ſi remittitur hypotheca, an præiudicet patri?*

Eſt quoque. ¶ Liberis in poteſtate conſtitutis,
vel emancipatis, diuortium cum uxo-
ribus ſuis in ſuorum parentum lęſionem facere non permitti
1 tur.h.d. ¶ †No.in tex.ſiue etiam cum filijs.&c. In quo habes
ꝙ pro dote reſtituenda poſſunt duo rei cõſtitui.& ſic habes
textum pro eo, ꝙ no.gl.C.ne fideiuſſor.do.dẽ.l.j.Idem.C.de
dote cauta non numera.l.fi.Pro dote aũt danda non eſt dubi
um, ꝙ poſsint cõſtitui duo rei:vt.l.profectitia.§.ſi patri.&.l.
ij.§.ſi pater.ff.de iure dotiũ.tñ etiam fideiuſſor pro dote dan
2 da conſtitui poteſt:vt.l.cum dotis.e.ti. ¶ †Quæro, quid inno
uat hæc cõſtitutio de iure veteri? dicit gl.quæ incipit, ſoluitur
quidem: quòd nihil, ſed ſicut olim ſoluebatur matrimonium
per filium, ita hodie: licet non in lęſionem parẽtum. Sed Iac.
de bel.dicit, quòd innouat in hoc: quia olim licebat filio cele
brare: ſed non in lęſionem parentum. hodie verò non licet di
uortium facere. & hæc videtur veritas. probatur hoc: ibi, ita
3 nec tranſigere.&c.& ibi, nõ enim habet rationem &c. ¶ †Vl
timò iſte.§.inducitur per gl.& Dy.ad quæſtionem, ꝙ ſi filiæ
fami.culpa factum eſt diuortium: puta, quia adulteriũ cõmi-
ſit, propter delictum filiæ non debet patri circa dotem præ-
iudicium fieri.de quo no.in.l.conſenſu.C.de repu.in gl.mag.
in fi.et in.l.ſi dotẽ.C.de iure dot.Dic, ꝙ veritas eſt, quòd pa-
tri viuo delictum filiæ non præiudicat: ſed eo mortuo præ-
iudicat ipſi filiæ.ita tenent doc.in.d.l.ſi dotem.& Dy.in.l.ij.
§.ꝙ ſi patris.ver.ſed vtrum. ff.ſol.ma. vbi hunc tex.ad hanc
4 q.inducit. ¶ †Secũdò facit hic tex.ad quæſtionem, an filiuſ-
fa.remittente hypo.ſecũdũ formã.l.iubemus.C.ad velle.fiat
patri pręiudiciũ? Dy.in.d.ver.ſed vtrũ.tenet id, quod in præ
cedenti.de quo dic per Spe.in ti.de do.poſt di. reſt.§.ij.ver.
quid ſi filia. Vltimò no.text.ibi. ex ſtudio. de quo habuiſtis
in.§.ſi viro.&.§.ſic itaque.& ibi no.s.eo.

SVMMARIVM.

1 *Mors omnia ſoluit.*
2 *AEqualitas in dote & donatione propter nuptias, eſſe debet in qualitate & quantitate.*

Deinceps. ¶ Inęqualitas in quãtitate dotis & do-
na.propter nup. permittitur, in qualita
te & quantitate: prohibetur autem in inęqualibus pactis: qa
1 maius trahit ad minus.h.d. ¶ †Not. ꝙ mors omnia ſoluit.[a] cui
a cõcor.l.ſicut in annos.§.fi.ff.quib.mo.vſuffru.amit.& de hæ-
2 red.& ſal.§.j. ¶ †Secũdò no.ꝙ dicitur de quali.& quanti.in-
æqualitate permiſſa circa quantitatem dotiũ & de dona. ꝙ
hodie corrigitur: quia ſemper debet eſſe ęqualitas tam in quã
titate, quàm in qualitate.vt.j.de æquali.do.§. j.poſita.C. de
pa.conuen.authen.æqualitas.qui. §.corrigit iſtum.§.&.l.ex
morte.C.de pact.conuen.

SVMMARIVM.

1 *Vidua perſiſtens in uiduitatem, dicitur eſſe in priori matrimonio.*
2 *Vir & uxor, ſi non nubat, an dotem & donationem propter nuptias alienare poßit, uel filijs reſeruare?*
3 *AEqualitas inter fratres ſeruanda eſt, ut tollatur inuidia inter fratres.*

Soluto. ¶ Si parens ſoluto matrimonio ad ſecundas
non peruenerit nup.licentiam habet omne lu
crum perueniens ex matrimonio alienandi.ſed ſi nõ alienaue
rit filijs reſeruare pręſumitur, eis inſtitutis ſolis, vel cum extra
neis præteritis, vel exhæredatis: iuſtè quidem penitus exclu-
ſus mortuorũ portionibus, ipſorũ trãſmiſsis.h.d. ¶ No.tex.
ibi, perdurare in priore coniugio, & in prioribus ſteterit nu
1 ptijs. ¶ †Ex quo no.ꝙ qui remanet in viduitate, dicitur eſſe
b in priore matrimonio: vt hic.&.C.de bo. quæ lib.[b] & ꝙ not.
in.l.j.§.exactio.C.de rei vxo.ac. Ad idẽ.C.de legit.hære.l.de
2 emancipatis. ¶ †Op.& videt, ꝙ licet vir & vxor ad ſecũda vo
ta nõ trãſeat, nihilominus dos & donatio propter nuptias de
beat filijs reſeruari, nec poſsit vir uel uxor talia bona alienare
C.de ſec.nup.aut.vxore.ſup.l.gñaliter. §. fi.et. l.ſi qs prioris
§.illud eo.ti. Dicit qdã, ꝙ hic loqtur de alijs lucris à cõiuge p-
ceptis de legato, do.fideic.ſed ibi loquitur in lucro, vel dona.
propter nup. ¶ Sed veritas eſt, ꝙ hic loqtur de lucro dot. &
dona.propter nuptias: vt hic expreſſè dicit.& in.d.l.genera-
liter.§.fi.Et iõ dic, ꝙ iſte.§.& iſta lex gñaliter.et.§.illud prę-
alle.per illum.§.corrigit: vt licet alter ex cõiugibus, qui dotẽ
lucrat, vel dona.propter nup.ad ſecũda vota nõ tranſeat, ni-
hilominus tenetur reſeruare filijs eius matrimonij. Si enim ad
ſecũda vota trãſiret, nõ eſt dubiũ, ꝙ filijs primi matrimonij
reſeruare tenet: vt.d.§.j.neq; vir.ex do.&.d.l.gñaliter. §.j. &
ita loqtur.j.eo.§.nec illud.inq̃tũ loqt de dote vel dona.q̃ de-
bent ſeruari filijs primi matrimonij trãſeũtis ad ſecũda vota.
¶ Sed ob.ille tex.qa dicit, ꝙ dos et donatio debent ſeruari fi
lijs ſecũdi matrimonij, cõiuge nõ trãſeũte ad tertia vota.et ſic
illã iniuriã facit filijs primi matrimõij. Sed ſolue: qa illud cõtĩ
git, qa cũ ibi ſupſunt filij ſecũdi matrĩo.et filij prĩi matrimõij:
et dos et donatio propter trãſitũ ad ſecũda vota ſeruet: debet
etiã ſeruari lucrũ dotis, & donationis propter nup.filijs ſecũ
di matrimonij propter æqualitatẽ ſeruãdam: & inuidiam in
ter fratres euitãdã. ¶ †Sed cõtra ſol. quã dedi.ad.§.j.j. neque
3 uir.ex do.eſt vera q̃tũ ad nõ trãſeũtẽ ad ſecunda vota: in trãſ
eunte aũt remaneat ille.§.incorrectus: vt totũ lucrũ do.& do
na.propter nup.cedat filijs primi matrimonij ꝙ erat de iure
antiquo. ¶ Et iõ.d.aut.ſi tñ.legitur poſt dictã aut. uxore. &
circa prędicta vide.s.de nõ elig.ſecũ.nubẽ.§.proſpexim⁹.vbi
dixi. & vide ꝙ no.in aut.nũc aũt.C.de ſecũ. nup. ¶ Sed ad-
uerte, ꝙ licet nõ trãſiẽs ad ſecũda uota poſsit dicta bona uẽde
re vel alienare: tñ ſi nõ alienat, uidet filijs reſeruare.ita probat
in hoc.§.ibi placuit. &c.l.generaliter.§.fi. et.l.hac edictali.§. a
fi. ¶ No.gl.hoc eſt uerum.& gl.alle.ſiue non.

SVMMARIVM.

1 *Mulier in bonis filij, liberis non extantibus: etiam ſi tranſiuit ad ſecunda uota in totum ſuccedit.*
2 *Mulier, quando poßit nubere intra tempus luctus.*
3 *Pœnæ impoſitæ nubenti intra annũ luctus, an cenſeant ſublatæ: & quæ?*
4 *Diſpoſitio huius.§. additur legi primæ & ſecũdæ.C. de ſecundis nup.*

Primæ ſi quidem. ¶ Matrimonio liberis nõ
exiſtẽtib⁹ ſoluto, uxor ãn
annale tp̃s ad ſecũdas ueniẽs nup. pœnas patit legitimas infa b
miæ, abolitiõe de facili obtinẽda, liberis ue:ò exiſtẽtib⁹ poteſt
1 abolitio ĩpetrari iuris ſolẽnitate hic ſeruata.h.d. ¶ †No.ĩ fi.in
uer.ſi uerò expectet. No.hũc tex.pro eo, ꝙ dixi.s.de non elig.
ſecũdo nub.§. hoc aũt.uidelicet, ꝙ nõ obſtãte trãſitu ad ſecũ
da uota, mulier ſuccedit ĩ totũ quo ad proprietatẽ, et uſumfr.
2 ubi oẽs filij primi matrimonij decedũt. ¶ †Op. et uidetur, ꝙ
vxor intra tp̃s luctus nubere poſsit, dũmõ part⁹ edat: ut.l.li-
berorũ.§.j.ff. de his, q no.infa. Sol.ibi loquit cũ uir nõ eſt lu-
gendus: ut ibi no. ſecundũ Io.opi.quã tenẽt doc.in.l.ij.C. de c
cun.nup.& ĩ.l.j.e.tit.ſecus ſi uir eſſet lugẽdus.ita debet ĩtelli
3 gi.§. ſi uerò.j.eo. ¶ †Quęro, nunqd hodiè iſtas pœnas patiat
nubẽs ĩtra annũ luct⁹? videt ꝙ nõ: qa mortuo uiro, mulier ſo
luta eſt à lege viri: ut ĩ.c.pe.ĩ fi. extra de ſec.nup.&.ij. q.iij.§.
hinc colligit. Et hãc opi.approbat gl.ĩ.l.j.ĩ fi. C. de ſec.nup.
&.l.liberorũ.§.pal. Cui⁹ cõtrariũ no.in gl.l.decreto.C.de his
q no.ĩfa.& illã opi.tenet Odof.ĩ.d.l.j.C.de ſec.nup.gl.ĩ.c.fi.
extra de ſec.nup.ponit opi.& nõ firmat: ſed Inn.ibi dicit ſic
Aut loqmur de pœnis, quas patit mulier, ex eo, qa intra tp̃s
c luct⁹ nubit.& illas hodiè nõ patit: ſʒ ſunt correctę p canonẽ[c].
Aut loqmur de pœnis, quas vxor patit, ex eo, qa nupſit libe
ris extãtib⁹ ex viro primo.& ille pœnę adhuc hodiè vident
habere locũ. Et eſt rõ: qa primę pœnę ſunt merè pœnę, ſecun
dę nõ ſunt, ſed ſunt introductę in fauorẽ filiorũ. Ita tenet ibi
Hoſt.p plures rõnes. Cy.ĩ.l.ij.C.de ſec.nup.tenet cõtrariũ et
nitit rñdere rõnib⁹. Et Hoſt.qb⁹ rõnibus Cy.Io.an. rñdet in
d.c.fi.& tenet opi.Hoſt.& Inn. Et iſta videt veritas. Circa ꝙ
vide gl.Gof.in ſum.de ſec.nup. Et no.gl.tene tñ.ibi, ĩ fi.vide
4 vt not.ĩ.d.l.ij.C.de ſec.nup.& in.d.l.decreto. ¶ †No.gl.q̃ in
cipit.ut.C. Iſta bñ dicit, q addit illi legi prĩæ et ſecundę.C.de
ſec.nup.ſʒ nõ adijcit.l.ſi qua mulier.C.ad Ter.qa ibi idẽ dicit
ꝙ hic, ſaluo, ꝙ nõ dicit, ꝙ filij ſuorũ ſuccedãt: ſed hic ſic. Et iõ
putarẽ, ꝙ tex.velit dicere, ꝙ illi legi velit adijcere, cũ iã ẽ cõtra
ſtatutũ, p.ll.antiquas et hoc patet: qa dicit, ex veterib⁹ adijci.l.

SVMMARIVM.

1 *Exhonorare, id eſt: extra honorem ponere.*
2 *Pater & mater tranſientes ad ſecunda uota, an amittant proprietatẽ?*
3 *Obligatio in aduentitijs, an hodie cadat inter patrem & filium?*
4 *Filij non debent eſſe caſtigatores parentum: & quando poßint eſſe.*
5 *Filius quãdo poßit interdicere adminiſtrationem bonorum ſuorũ patri.*
6 *Pater, uel mater, ꝙ non habent ius eligendi unum ex filijs, in lucro alteru tro ex coniuge proueniente.*
7 *Filiuſſa. quod de iure ciuili etiam habeat hæredem.*

Si vero ſit. ¶ Parẽte ad ſecũdas nuptias cõuolãte, li
beris nõ exiſtentib⁹, lucra ſunt parenti-
bus pleno iure acquiſita: liberis aũt extãtib⁹ ipſorũ ẽ proprie

a ¶ Soluit. Adde tex.in.l.Neratius. de re. iur.& in. l.ĩ ſumma.ff. de re iudi. Tu vide de hoc quod poſui ĩ apo. ad Panor.in.c. q-dam.extrà de cele. miſ.et no.ĩ.c. charitas.de pœ.diſ.ij.

b ¶ Nulla eſt lex in eo.ti.q̃ ad rẽ faciat, vt ĩ diſcurſum, tuũ (ſi libuerit) eſt uidere. dic ergo voluiſſe Bar.allegare.l.fi. ibi, ſiue ĩ priore.C. de bon. ma. Alex. Loſeus.

c ¶ Per canonẽ. Ad quod vide Fel. in c.j.de ſponſa.ĩ.vj. colum.prope fin.

tas & vſuſfr.parētū:adminiſtratio aūt parētibus cōpetit,circa
caſtigationē filiorū,alienatiōe penitꝰ interdicta: aliâs vēdica
tio filiǰs pmittitᷓ.nulla eis pſcriptione currente,niſi.xxx.ann.
eis īcipiētibꝰ currere,cū fuerint ſui iuris & puberes liberorū
electiōe quātū ad dicta lucra ī liberos trāſmittēda parēti pe-
1 nitus interdicta.h.d. ¶†Exhonorare.i. extra honorē pone-
2 re.¶Op.& videtᷓ†ꝙ pater & mater p trāſitū ad ſecūda vota
mox proprietatē nō amittat:cū de ea teſtari poſsint.l.fœmi-
næ.§.j.C.de ſecū.nup.Huiꝰ timore Pla.& Bu.ſunt in diuerſis
opi.Nā dicit Pla.ꝙ olim p.l.fœminę.retinebat proprietatē:
ſed filiǰs ſeruare tenebatᷓ:ſed per hunc.§.incōtinēti perdit pro
prietatem.But.verò dicit,ꝙ per.l.fœminę.ſtatim etiam pro-
prietatē amittebat.Sed veritas eſt,ꝙ hodiè & olim proprie-
tatē amittebat:ſed olim habebat electionē:vt.d.l.fœminę. ho
3 diè nō.ꝙ dicitᷓ de ele.corrigitᷓ,vt.j.eo.§.veniēt.¶†Not.glo.ſ.
ſecūdo viro.in fi.veritas eſt,ꝙ in aduētitiǰs ſeu ex cauſa aduē
a titia īter patrē & filiū pōt eſſe cautio & obligatio[a]:vt not.in
autᷓ.vnde ſi.C.de inoffi.teſt.& de pac.do.l.iiǰ.ff.de fideiuſ.l.ſi
qs pro eo.& de cōdi.inde.l.frater à fratre.in prima gl.mag.vi
detᷓ tex.in.l.iubemus.in.§.in ſupradictis aūt.C.ad Treb.licet
gl.ibi dicat in duobꝰ caſibus etiā ſpeciale.¶Venio ad.§.ſed
4 ꝙ ſancitū.in quo no.ꝙ.l.erubeſcit &c.†quod intellige verū
quātū ad adminiſtrationē patrimoniǰ:vt hic.ſed bene poſſet
filius patrem corrigere:vt.l.iiǰ.§.ſi quis quaſi.ff.de cōdictio.
5 ob cām.gl.alle.hic cōtraria,& nō ſol.¶Illud†ꝙ dixit,ꝙ filiꝰ
nō pōt interdicere adminiſtrationē patri,intellige eſſe verū,
ſecundū iſtā diſtinctionē:qa qñ pater diſsipat bona,in qbus
filius habet proprietatē:tūc debet diſtingui.Aut filiǰs debet
dari regreſſus:qa pater bona immobilia vendit,q̄ vſu nō cō-
ſumuntᷓ:tūc filius nō pōt reprehēdere patrē circa adminiſtra
tionē.& ita hic,&.C.de bo.q̄ libe.l.fi.§.nō autē.¶Si verò pa
ter vēdit res mobiles,q̄ de facili poſſunt nō apparere:tūc ſi
pater eſſet nō ſoluēdo:& eſſet homo malę vitę pōt patri ad-
miniſtratio bonorū interdici:vt.l.fi.C.de ſen.paſ.facit.l. Im-
pera.ff.ad treb.Prędicta intellige in patre ſanæ mētis.¶Sive
rò pater eſſet furioſus:tunc dic,vt.l.his q.ff.de tuto.& curat.
6 datis ab his.&.l.j.in fi.ff.de cur.furio.¶†Venio ad.§.veniēt
in quo no.ꝙ pater vel mater nō habent ius eligendi vnū ex
filiǰs in lucro alterutro ex cōiuge prouenięte cui cōcor.§.pro
ſpeximus.s̈.de nō eligē.ſecū.nubē.& ſic per hūc.§.& illū cor
rigitᷓ.l.fœminę.&.l.generaliter.§.diuidēdū.C.de ſecū.nup.&
per hoc ſuper.d.l.fœminę.eſt poſita autᷓ.lucrū. q̄ eſt ſumpta
ex iſto.§.&.d.§.proſpeximus.Nec obſtat huic.l.in quibus.ī
fi.C.de ſecū.nup.nam ille.§.vt ibi no.habet duas lectu.¶Pri
ma eſt,ꝙ parens,qui lucratur,& illud lucrū perdit p tranſitū
ad ſecūda vota,habet ius eligendi inter filios ſuos,& vnū al-
teri in tali lucro præponendi.& ſecundū hanc lecturā ille.§.
nō corrigitᷓ imò cū fi.huiꝰ.§.concor.& ſecundū hāc lecturā
tenent doc.in.d.l.in quibꝰ.in fi.& ꝓ iſtis duabꝰ lec.vide hic
7 no.ver.patiantur,& gl.ſuper ver.ſecundū menſurā.¶†Vlti
mò circa hunc.§.no.gl.ſup verbo nuptiǰs.& glo.inęqualiter.
Ex qua gl.habes,ꝙ illud quod dicitᷓ, ꝙ filiuſfamilias habet
hęredē,eſt adinuentū per autᷓ.de hęre.ab inteſtato.§.j. Sed ve
ritas eſt,ꝙ etiam de iure ciuili filiuſfa.habet hæredem.vt.l.ꝙ
ſcitis.C.de bo.quæ libe.&.l.fi:C.cōmunia de ſucceſ.ad idem.
l.fi.§.fi.C.ad Tertul.

a ¶Obligatio. adde do. Sozi.in cōſil. clxiį.inci.cōſiderata cōtingētia caſus ver.cōfirmantᷓ pręmiſſa ex eo. in fi.ī iį.parte. char.xx. vbi refert Bar.ī.d.l.frater à fratre. allega.in tex.tenere cōtrariū et quòd cōiter omnes ibi tenent cōtra eū.

SVMMARIVM.

1 *Stipulatio concepta ſub duabus contrariǰs conditionibus, ſi committitur ex una, ex alia committi non poteſt.*
Et quid in pacto?
2 *Diſpoſitio huius.§.quid addat.ad.§.hoc autem.s̈.de non eligendo ſecundo nubentes.*
3 *Diſpoſitio huius.§.quod habeat locum in lucro dotis, & donationis, propter nuptias.*
Dictum in lege interpretata quòd ſit in lege interpretante.

Quoniā infirmas. ¶Parēte ad ſecunda vota cōuolāte ſuperſtitibꝰ
liberis,vno filiorū abſq; filiǰs defuncto,lucrū ad parentē red
dit pro certa portiōe ex pacto non exiſtentiū liberorū: reli-
quum verò ad filiǰ hęredes peruenire debet,& pro eadē por
tione alienatio cōfirmatᷓ,q̄ alienatio valet ī totū:ſi oēs filiǰ pa
rentis prędeceſſerint.Itē filiǰ talia lucra q̄ debentᷓ propter trā
ſitum ad ſecunda vota,percipiunt,dummodo nō fuerint in-
grati.h.d.vſq; ad.§.optimè.& gl.mag.ponit caſum.¶In tex.
ibi,filiorū vnus.ſ.ſine filiǰs:ſecus ſi cū filijs,vt.s̈.e.ver.vnde ſi
1 pluribus.& ibi,ſi verò nō habeat &c. ¶†Opp.hic innuitᷓ,ꝙ
appoſita fuerint pacta:vnū de lucrādo totū in caſu exiſten-
tiū liberorū.ſecundū de lucrādo partē in caſu nō exiſtentiū
liberorū.& tñ vtrūq; pactū hꝫ effectū.Sed cōtra.Iſta duo pa
cta ſunt cōtraria:ergo ſi vnū habet effectū,vires alteriꝰ debēt
ceſſare.Nam videmus,ꝙ ſi ſtipulatio ſub duabus cōtrariǰs cō
di.cōcipitur,& ex vna cōmittatᷓ:nō pōt ex alia cōmitti:vt.l.ſi
ita quis ſtipuletur.ff. de verb.ob.ff.iud.ſol.l.cū quærebatᷓ. ad
idem.de condi.inſti.l.ſi plures.cū ſi.ſic ergo & hic ex quo pa
ctum ex vno cōmiſſum,nō pōt ex alio cōmitti. Sol.gl.hic di
cit,ꝙ iſta iura magis ſunt voluntaria, q̄ꝫ rationabilia. Et iſta
fuit opi.Guil. de qua fit mētio in authen. ſed & ſi quis.C.de
ſec.nup.Circa ꝙ vide ꝙ ibi no.gl. & doc. ¶Sūt & aliæ opi
quæ hic tanguntur .& vide ꝙ no. in.d.l.cū quęrebatᷓ.de quo.
dic,vt plenè dixi in.§.proſpeximus.s̈. de nō eligen. ſec.nub.
vbi etiā vide qd iuris,ſi nō fuit appoſitum pactum ſecūdum
2 de lucrādo partē in caſu nō exiſtentiū liberorū.¶†Quæro,
qd addit hic.§.ad hoc aūt.s̈.de nō elig.ſec.nub.dic,ꝙ addit in
hoc,quia per illum.§.nō cōfirmatᷓ alienatio propter pactum
non exiſtentium filiorū,niſi qñ omnes filiǰ prędmoriebātur pa
renti.Sed per hunc.§.confirmetᷓ alienatio ex pacto nō exiſtē
tium filiorū,etiam uno filio ſine filiǰs parenti præmortuo, &
hunc caſum addit Imperator ad dictū.§.hoc aūt. vt hic in li-
3 tera dicitur.¶†Sed quęro,in quibus lucris habet locum iſte
§.dic,ꝙ in lucro dotis & donationis propter nup.& hoc ſen
tit hic Io.ꝙ eſt verū.Nā hic.§.ad interpretationē.d.§.hoc au
tem.loquitᷓ tñ in do.et dona.Ergo iſte.§.habebit locū in eiſ-
dem caſibus.cū in his caſibus ſit locus legi interpretanti,qui
bus eſt locus legi interpretatę.vt.s̈.de filiǰs ante dotalia inſtru
menta natis.§.fi.ff.de coniunct. cum eman.lib.l.nihil.

SVMMARIVM.

1 *Vir uel uxor, an teneantur filijs primi matrimonij dotem uel donationē propter nuptias ſeruare, ſi tranſeat ad ſecunda uota?*
2 *Mulier ſi dedit in dotem omnia eius bona ſecundo uiro: & decedat in matrimonio ſine liberis: uir non lucratur ex forma leg. municipalis ultra illud, quod debet habere unus ex filijs primi matrimonij.*
3 *Filij ſecundi matrimonij, an admittantur cum filijs primi matrimonij ad reuocandum plus dato ſecundo uiro.*
4 *Filius ſecundi matrimonij, an in bonis maternis debeat habere legitimam ſicut filij primi matrimonij: ubi ꝙ ſic.*
5 *Filij primi matrimonij, an admittantur ad reuocandum, quando mulier dedit omnia bona in dotem ſecundo uiro; cum pacto lucrando totū.*
6 *Donatio facta per uirum uxori, uel econtra, ultra formam hic traditam licet huic legi renunciet, ꝙ non teneat.*
Diſpoſitioni huius.§.quòd renunciari non poßit.

Optime vero. ¶Parenti ad ſecundas nup.cō-
uolanti,nō licet largiri uel relin-
quere plus ſecūdo viro,vel vxori, q̄ꝫ vni liberorū prioris ma
trimoniǰ,in quem minus contulit. & ꝙ plus dederit poterit
per liberos reuocari:niſi liberi parentibꝰ fuerint ingrati.h.d.
1 ¶†Opp.et videtur,quòd uir,uel vxor non tenetur filiǰs pri
mi matrimoniǰ dotem , vel dona.propter nupt.ſeruare:licet
tranſeat ad ſecunda vota:vt.l.ſi liberis.C. de dona . propter
nup.Sol.aut habet alia bona,ex quibus poſsit conſulere filiǰs
primi matrimoniǰ:& obtinet,quòd dicitur ibi. Sed in.l.con
traria dicit,aut habet bona extra dotem , vel dona . propter
nup.ex quibꝰ poſsit conſulere filiǰs primi matrimoniǰ, et ob
tinet ꝙ dicitᷓ ibi. aliâs obtinet, quòd dicitᷓ hic . ¶Tu dic, aut
pater,aut mater dat omnia bona ſua in dotem vel dona.pro-
pter nup.ſecūdæ vxori:vel ſecūdo viro ſimpliciter,nō appo
ſito pacto de lucrando:et tunc poteſt:ut ibi. Aut vult dare ap
poſito pacto de lucrādo ab initio,vel ex poſt facto,vult relin
quere:vel largiri:et tūc nō pōt plꝰ lucrari q̄ꝫ lucretᷓ filiꝰ primi
matrimoniǰ,cui minus datᷓ.Circa ꝙ vide,ꝙ no.gl.in.l.hac edi
ctali.§.ſi verò plus.in gl.ſed pone. C.de ſec. nupt.et idē in.l.
2 nulla.C.de iure.do.¶†Et per hoc apparet,ꝙ ſi mulier dat in
dotem omnia bona ſecundo viro,et decedit in matrimonio
ſine liberis:vir nō pōt lucrari ex forma leg.municipalis,vl-
tra illud,ꝙ debet habere vnus ex filiǰs primi matrimoniǰ, vt
3 patet hic.et in.l.hac edictali. circa prin.¶†Opp.dicitur hic,
ꝙ filiǰ primi matrimoniǰ reuocāt plus datū ſecūdo viro, vel
vxori,q̄ꝫ dicatur.j.l. cōtraria.Imò ad reuocādum debent ad
mitti ēt filiǰ ſecundi matrimoniǰ vna cū filiǰs primi matrimo-
niǰ:vt.C.de ſec.nup.l.quoniā prętęritæ.Sol.diſtingue tria iu
ra.Primò,de iure antiquo id,ꝙ plus datū eſt,perueniebat ſo
lum ad filios primi matrimonij:vt.l.hac edictali.præal. Po-
ſteà,ſecundo iure introductū fuit, quòd deberet peruenire
ad filios primi matrimonij, quā ſecūdi: et ſic corrigitur. d.l.
hac edic.Tertiò reditᷓ ad ius antiquū introductū per.d.l.hac
4 edictali.& ita loqtur.§. Et no.gl.hic,manifeſtè.in fi.¶†Sed
hic quæro,an filius ſecūdi matrimonij debeat habere debitū
iure naturæ.gl.formāt hāc.q.in autᷓ.ad eos. C.de ſec.nup.ſed
nō firmat.Iac.de bel.hic tenet.ꝙ filij ſecūdi matrimonij de-
bēt habere legitimā,ſicut filij primi matrimōij,p.§. nec illud

j.cc.&

j.e.&.d.l.hac edi.in prin.C.de sec.nup.cũ aliјs.& ar.s̃.de triẽ.
& semiſ.§.j.licet nõ admittanť ad reuocãdũ ꝙ plꝰ datũ est ſe-
cundo viro, vel vxori, ꝗ̃ habeat vnꝰ ex filiјs primi matrimo
5 niј, q minꝰ habet. ¶ † Itẽ q̃ro, pone ꝙ mater oĩa bona dedit ĩ
dotẽ secũdo viro. pacto ĩterposito de lucrãdo totũ: an filiј pri
mi matrimoniј totũ reuocabũt? vide ꝙ no.in.d.l.hac edictali.
6 §.si verò in gl.q̃ ĩcipit, ſed pone. ¶ † Vltimò no.tex.ibi, nulla
machinatiõe.&c. Ex quo habes, ꝙ si vir donat vxori, vel ecõ
tra: & in donatiõe excederet formã hic traditã, & hic legi re
nũciaret, talis renũciatio nõ tenet. Nõ em̃ est introductũ in fa
uorẽ ipsius donãtis: ſed in fauorẽ alterius.s.filiorũ: vt hic dici
tur. Idẽ habes in.d.§.si verò.ibi, circũſcriptiõe &c.& sic renũ-
ciatio nõ valet: vt in.c.si diligenti.extra de fo.compe.cũ simi.

Quia vero. ¶ In hoc.§.ponit, quo tpe inspiciť, an
ſit plus datũ secũdo viro, vel vxori, ꝗ̃
filio primi matrimoniј: cui minꝰ est datũ.& breuiter.h.d. An
vitricꝰ vel nouerca habeãt plus tpe à morte parẽtis, & tp̃s id
inspiciť. ¶ Op.gl.mag.& videť ꝙ inspiciať tp̃s datiõis, nõ tp̃s
mortis: vt.l.si constãte.§.fi.C.de do.ante nup.j.e.§.de augmẽ
tis: dicũt quidã, ꝙ hic.§.corrigit illã.l.sed certè ista sol. nõ est
vera: cũ eodẽ modo cõtradicat.§.de augmẽtis.j.e.qui est post
hũc.§. Aliј dicũt, ꝙ vtrũq; tp̃s inspiciť.prout est vtilius ipsis
filiјs: vt not.in.d.l.si constante.§.fi. Aliј dicunt, & ponũt aliã
sol.quod dic; vt in gl.quã solu.tenet Iaco.de bel.& facit pro
illa sol.j.eo.§.si verò.in prin.& in fi.

SVMMARIVM.

1 *Dos & donatio propter nuptias, an debeant reſeruari filijs?*

Nec illud. ¶ Parẽte ab intestato decedẽte post se-
cundas nuptias liberis existẽtibus de am
bobus matrimoniјs tertiјs nuptiјs nõ contractis: res ſuæ pro
prię & lucra legatorũ & fideicõmissorũ, ad oẽs filios ęquali-
ter debẽt peruenire: lucra verò do.& dona.propter nupt.ad
filios tantũ ex eo matrimonio susceptos, à quo descẽderũt di
1 cta lucra debent venire.h.d. ¶ † Op.diciť ꝙ dos & dona.pro
pter nuptias debent seruari cõtra.s̃.eo.§.soluto.in prĩ.& ĩ fi.
vbi cõiunx lucrãs de illo lucro facere põt quicq̃d vult. dicũt
quidã, ꝙ hic trãsiuit ad secunda vota: ibi nõ. Hęc sol. inquã-
tum respicit filios secundi matrimoniј, nõ est vera: cum non
transeãt ad tertiũ matrimoniũ. Quare Azo soluit. de quo dic
vt in gl. quę opi.reprobatur per glo.tanq̃ sit cõtra mentẽ di
cti.§.soluto. Sed certè ista sol.Azo.non est contra mentẽ, ſed
expreſſè contra tex.illius.§.quare solue.vt in glo.& vt dixi
in dicto.§.soluto.

Quia vero. ¶ Parẽtes coguntť seruare filiјs lucra
matrimonio soluto diuortio: quẽad-
modũ & si morte.& idẽ seruãdũ est in lucris super in dotatis
matri.factis.h.d. ¶ No.ibi, si matrimoniũ.ad primã partẽ fa-
cit.s̃.e.§.soluto.in prin.& ꝙ ibi no.ad secundam partẽ facit
tex.d.§.soluto.ver.si filiorum.

SVMMARIVM.

1 *Dos & donatio propter nuptias potest regulariter diminui, & parti-
bus consentientibus.*

2 *Probatio contra præsumptionem de iure, non admittitur nisi per partis
confeßionem.*

De augmentis. ¶ Parẽtibꝰ ad secũdas nup. cõ
uolãtibus, liberis ex priore ma
trimonio existẽtibus, nõ licet dotẽ, vel dona. ꝓpter nup. di
minuere: ne aliq̃d aduersus filios prioris matrimoniј machi-
1 nari cõtingat.h.d. ¶ † No.ex hoc.§.quòd licet diminutio re-
gulariter admittatur partibus cõsentiẽtibus: ut hoc. §.in pri.
et.l.si cõstante.C.de do.ante nup. Fallit in viro et uxore ad
sec.nup.cõuolantibus, liberis ex priore matrimonio existen
2 tibus: ut hic.§.fi.ad idẽ.d.l.si constante.ĩ fi.præalleg. ¶ † No.
gl.ꝙ nõ debet.ibi.qa de iure est præsumptio: contra quã nõ
admittiť probatio ĩ cõtrariũ: ut.l.nõ ẽ uerisimile.ff.ꝙ me. cã.
a nisi p cõfessiõem[a] ꝑtiũ: ut no.j.de æqual.dotis.§.si aũt mulier
co.vij.et no.p doc.in auť.sed iã necesse.C.de dona.ante nup.

SVMMARIVM.

1 *Donatio usuſfructus facta inter uiuos, inter cõiuges, quando ualeat?*

Si vero solum vsufruc. ¶ Vsusfructus
uxori, uel uiro
relictus per secundas nup, non admittiť, nisi expresſim aliud
dictum ſit.usuſfr.dotis, uel donatio.ſed propter nup.non ad
mittitur, etiam si à moriente muliere sit dictum.h.d. secundũ
1 gl. ¶ † Quærit gl.quid si donauit vsumfructũ inter viuos vir
uxori, uel econuersò: ita tempore donationis talis donatio nõ
ualet, ſed morte confirmeť: dicit gl.idẽ, quod in vsufru. reli-
cto post mortẽ. qa talis donatio ęquiparať donationi validæ
ab initio. Quod dic, vt in vl.gl.ſed certè ꝙ dicit gl.ꝙ ęq̃parať
donationi ualidę ab initio, intelligiť, nisi ꝑ donatorẽ reuoceť.
ꝙ põt: vt in.l.cũ hic statꝰ.§.ait oratio.&.§.pœnitẽtiã.ff.de do
na.ĩter vi.& vxo. Posset em̃ ex postfacto talis donator inter-
dicere, ne recipiẽs do.lucreť, si trãseat ad secũda vota. & sic ꝑ
oĩa est idẽ si facta sit donatio ĩter cõiuges, q̃ ad initio nõ valet
ſed morte cõfirmať: ꝙ est in leg.& fideic. secus ĩ dona. valida
ab initio. vt no.in gl.mag.in fi.q̃ incipit & don. propter nu.
posita in seq.ver.ſed hęc.ad quẽ ver.venio. Et pro huius ĩtel
lectu q̃ro de lectura huius.§.& glo.ponit duplicẽ lec.& ap-
probat secũdã dicẽs, ꝙ est magis cõsona literę ꝗ̃ prima. ꝙ dic
vt in gl. Sed certè posset dici, ꝙ prima lec. magis applaudat
literę, quã secũda: qa tex.exp̃sſè dicit, ꝙ vsusfructus fuit ĩ do
tẽ datus. nõ autẽ dicit gl.ꝙ fuerit ĩ dotẽ data ꝓprietas. Nec
ób. ꝙ dicit gl.ꝙ tũc nõ ex lege, lʒ ex hoc pacto lucreť: qa hoc
credo. Et ꝙ hic diciť ex lege: expone.i.ex pacto. sicut poniť
alibi, vt.l.hac lege.&.l.cũ in lege.&.l.in lege fundi.ff.de cõtra
hen.emp.&.l.in lege.ff.loca.&.l.si ita quis.§.ea lege.ff.de ver
bo.ob. Vtraq; tamẽ est vera in se, & bona, ſed vnũ obstat pri
mæ lecturæ: qa hic dicit nil penitus. authẽ.hoc locum.C. si se
cun.nup.mulier. circa quam lec. vide quod ibi no. per doct.

Quoniã omnino. ¶ Pater vsumfructũ sibi
per filiũ acquisitũ, ꝑ trã
sitũ ad secũda vota nõ amittit: ĩ castrẽsi, & q̃si nil ĩnouať. h. d.

Mater tamen. ¶ Donatio à matre inter filios fa
cta, nõ reuocať ꝑ ingratitudinẽ: ni
1 si ex tribꝰ causis, matre ad secũ.nup.cõuolante.h.d. ¶ † Quæ
rit gl.quid in patre secũdã vxorẽ accipiẽte? dic vt in glo.quã
no.& idẽ no.gl.C.de reuo.do.auť.ꝙ mater.q̃ sumiť ex isto.§.

SVMMARIVM.

1 *Mulier secundò nubens, amittit dignitatem primi uiri, nisi hoc ſpeciali-
ter à Principe impetraret.*

2 *Homo ſatur, non ita bene diſcernit, ſicut ieiunus.*

Non tamen. ¶ Mulier ad secũdas veniens nup.
prioris viri dignitatẽ, & priuilegia
amittit: secũdi acquirit, & retinet. Itẽ libera nupta patrono,
postea matrimonio soluto diuortio, ad secũda vota perueni
1 re nõ potest.h.d. ¶ † No.ꝙ vxor amittit dignitatẽ viri, si ho-
b mini inferioris digni. postea nubat[b]: vt hic alle.& in.l. fœmi
næ.ff.de sen.&.C.de incolis.l.mulieres.lib.x.& de dignita.l.
mulieres.li.xiј. Nisi mulier trãsiẽs ad secũda vota specialiter
impetraret à principe, vt digni. primi viri retineat. vt.ff.de se
2 na.l.fœminæ. Not.in.§.iocundũ.secundũ gl. † ꝙ homo satur
non ita bene discernit. vt ieiunus.xiј.q.j.Crates.

SVMMARIVM.

1 *Vitricus, quòd poßit eſſe tutor ſui priuigni.*

Eiusdem quoque. ¶ Mater oĩbꝰ est fide di-
gnior ad filiorũ educatio-
nem: nisi ad se.nup.accesserit.h.d. ¶ Gl.nõ solũ.ibi, vel à leg.
1 † Vides hic, ꝙ gl.nõ firmat, an vitricus possit esse tutor indi
c stinctè[c].& idẽ no.in.l.j.C.vbi pu.edu.debet. Sed ꝙ indistin-
ctè possit esse tutor vitricus: tenet gl.in.l.vlti.C. de cõtrario
iud.tu.& idẽ tenet in.l.nõnunq̃.ff.de ado.& ibi ꝑ Gul.de cu.
& de hoc in Spe.de tuto.§.nunc dicẽdũ.verũtamẽ. ¶ Et ad-
uerte ad id, ꝙ.s̃.dicitur de educa.qa debet intelligi de educ.
fiẽda de bonis filiorũ, ſed de bonis matris indistinctè potest
alimentari: vt.§.illud.j.vt liceat matri & auię.

SVMMARIVM.

1 *Dos constante matrimonio, an ſolui poßit?*

2 *Mulier, an teneatur compenſare cum dote id, quod ſibi uir donauit? q, non
niſi inquantum ſit facta locupletior.*

3 *Vir ſoluendo dotem uxori constante matrimonio ſine cauſa, quando li-
beretur.*

4 *Exceptio dolo facis, quando obeſt agenti contra uirum, qui ſoluit dotem
uxori constante matrimonio.*

*Exceptio dolo facias. quando obſtet agenti propter interuſurium medij
temporis?*

Dotes. ¶ Dotes cõstante matrimonio restitui nõ de-
bẽt: aliâs donationis instar obtinẽt.& maximè
1 si ad secũdas peruenerit nuptias.h.d. ¶ † Op.& videť, ꝙ dos
constãte matrimonio solui possit: vt.l.si cõstãte. &.l. si quis.
ff.sol.mat.l.mutꝰ.§.manẽte.ff.de iure do.cũ si. Sol.ꝙ hic diciť
2 est regulare, vt hic in glos.&.C.si dos constã.ma.l.j. ¶ † Opp.
& videť, ꝙ semꝑ dos cõstante matrimonio possit solui, licet
sit donatio: qa maritus iure cõpẽsationis possit esse securus.
cum dos propter pœnitẽtiã possit reuocari: vt.l.si spõsus. §.
fi.ff.de do.inter vi.& vxo.cũ si. Solue vt in gl.quæ incipit, vt
si prohibitæ, q̃ tenet, ꝙ mulier nõ teneť cõpensare, nisi inquã
tũ est facta locupletior ex eo, ꝙ maritꝰ sibi donauit: vt.d.l.si
3 spõsꝰ.§.fi.l.iiј.§.fi.l.se.e.ti. † Tenet ergo gl.ꝙ vir soluẽdo dotẽ
constante matrimonio sine causa legitima, nõ liberať: nisi in-
quantũ est locupletior: & tũc liberatur iure cuiusdam com-

a ¶ Nisi per confes-
sionẽ. Adde Mat.
Matthe. sing.suo
cxix.inci.nota, ꝙ
præsumptio.

b ¶ Nubat. Adde
Bal.ĩ.l.cũ te.C. de
reuo.do.ꝑ istũ tex
tũ optimũ.& An-
ge.ĩ.l.cũ q̃dã.ff.de
iuris.om.iud.& gl.
in auť.sacramẽtũ.ĩ
versi.si mulier. C.
q̃n mu.tu.offi.fun
gi põt.
¶ Rõ autẽ est in
prõptu: qa mulie
res choruscãt ra-
diјs maritorũ.l.fœ
mi.ff.de sena.cũ si.

c ¶ Vitricus possit
esse tutor indistin
ctè. Tu dic. ut ple
nè no.Bal.ĩ.l.si pa
ter tuus. & q̃ ibi
posui in apo.ĩ ver.
tuto.C.de contra.
iudi.tutelæ.

pensationis: vt hac gl. quã tene menti. ¶ Et ꝙ hæc gl. dicat verũ: ꝙ vir non liberatur, nisi inquãtum est facta mulier locupletior: videtur probari. per. l. sic pro rata. §. maritus. ff. de reli. & hoc tenet gl. ff. sol. ma. l. ij. in prin. Probat̃ et in. l. si cũ dotẽ. §. j. in eo. ti. & no. ea. l. §. si mulier. & hãc opi tenet. Cyn. C. si dos cõstãte ma. l. j. & probat̃ optimè in. l. fi. ff. de. iure do. & eo. ti. no. in. l. cũ ĩ fundo. §. vxor. ĩ fi. in gl. tũc. Sed Iac. de are. tenet cõtrariũ: vt ipse no. in. d. l. j. C. si dos cõstã. ma. Et inter alias rationes, quas fecit, probat: quia debitor in diem soluẽdo ante diẽ, liberatur: vt. l. ꝙ in diẽ. ff. de so. ¶ Itẽ probat̃. per l. debitor. & l. seq. ff. de iure do. & per. l. cum fundo. §. ꝙ si mulier. e. ti. & per. l. vir vxori. §. j. ff. ad vel. Sed ad. l. ꝙ in diẽ. Respõde ꝙ illud regulariter fallit fauore dotis. Ad. l. debitor. Responde altero de duobus modis. Nã dos soluta marito, nõ põt restitui mulieri cõstã. ma. vt. l. cõtraria. Hãc solu. probat gl. in. l. si constãte. & gl. pe. in. l. si constãte. C. de do. ante nup. Vel dic, ꝙ illa lex nõ est cõtra ea, quæ dixi: qa non cõtingit liberatio ipso iure, sed iure cuiusdã cõpẽsati. & ita in casu nostro: quia hic est cõtra cõpen. inquãtũ mulier est locupletior vt hic no. gl. Nõ ob. l. cũ in fundo. §. ꝙ si mulier. quia ibi loquitur in restitutione necessaria: hic verò in volũtaria. Non ob. l. si vir vxori. qa ibi soluebat̃ dos. vel soluto matrimonio vel si intelligas eo cõstante, soluebat̃ tñ ex legitima cã. ¶ † Et
4 no. gl. sed nõne. ĩ fi. ¶ † No. ex hac gl. prout intelligit̃ in re ꝗ dotali mobili: ꝙ exceptio dolo facis, obstat ei, qui restiturus est ex interuallo: posito, ꝙ debeat habere interusuriũ medij temporis. Nã maritus tenet̃ dotẽ restituere vxori hodie post annum: vt. l. j. §. exact. C. de rei vx. ac. & tñ sibi obstat exceptio dolo facis: nisi in eo, ꝙ debet maritus ex pacto lucrari. & idẽ tenet Gu. de cug. in. l. j. C. si dos cõstãte matri. Licet alij aliter intelligãt: vt ibi no. & idẽ ẽt no. ff. de cõdic. ob cãm. l. si dona turus. in fi. Adde tex. in. l. deposui. §. si nuptura. ff. de peculio ad idẽ. l. si socer. §. Lucius. ff. sol. ma. & ꝙ habet̃ in. l. si marito §. j. secũdũ primã lec. eo. tit. Cuius cõtrariũ tenet Old. in. d. §. lucius. vbi ipse tenet, ꝙ qñ restitutio debet fieri ex interuallo nõ ob. petenti exceptio dolo facis, propter interusuriũ medij temporis. Probat ipse per. l. si mulier. §. rerũ. ff. re. amot. & ꝙ ibi no. & per. l. fi. §. idẽ quæsijt. ff. vt le. no. caue. sed tenẽdo præcedentem opi. responde. ¶ Et primò, non ob. dictus §. qa ideò viro agenti nõ obstat exceptio, dolo facis: qa mulier in admonẽdo delictũ cõmisit. vnde propter suũ delictũ perdit beneficiũ regulę, dolo facis. ¶ Sed nõ ob. dictus. §. idẽ quæsijt qa qñque ille, qui ex interuallo debet restituere, habet dilationẽ à leg. misera. gratia: ꝙ est veritas. & habet annũ ad restituendũ bona mobilia. & tunc obstat petẽti exceptio regulæ dolo facis. nisi qãtũ ex pacto debet lucrari, vt. s. dixi. Quãdoq; qui ex interuallo debet restituere, habet dilationẽ, quæ respicit ipsam obli. nõ aũt dat̃ dilatio miserationis gratia. & tũc nõ ob. exce. regulæ, dolo facis. Ita loqtur dictus. §. idẽ quæsijt. & hæc distinctio probatur. ff. de cõpen. l. si cũ milit. in fi. Illud ꝙ dixi, videlicet in casibus habere locũ regulã
a dolo facis. intellige, vbi ẽ liqdũ petẽti debere restituere: aliàs indistinctè dicta regula nõ ob. ita no. in. l. doli. ff. de dol. exce.

a ¶ Vbi est liquidũ. Adde omnino ꝙ notaui in apos. ad Dy. post. d. Boerij in regula. dolo facis. per istũ alle. in ij. addi.

✣ SVMMARIVM. ✣

1 *Pœna de qua hic, an hodie habebit locum, ex quo mulier non iurat?*
2 *Pœnæ de quibus hic an hodie sint sublatæ?*
3 *Mater, quæ transiuit ad secunda uota non petito tutore, uel si petijt, malè administrauit: an teneatur in subsidiũ: q, nõ: nisi in fraudẽ fecerit.*
4 *Tutor petitus à matre transeunte ad secundas nuptias, an dari debeat: remißiuè.*
5 *Mater luxuriosè uiuens, priuatur tutela filiorum.*
6 *Mater transiens solum ad sponsalia priuatur tutela.*
7 *Mater, quæ transiuit ad secunda uota, an matrimonio soluto poßit ad tutelam filiorum redire: remißiuè.*
8 *Mater data tutrix in testamento, si transiuit ad secunda uota, an patiatur pœnas de quibus hic: remißiuè.*

Si autem tutelam. ¶ Mater tutela legitimorum filiorũ, vel naturaliũ deserta cõtra sacramẽtũ & ante rationes redditas ad secũdas transiẽs nup. easdẽ patit̃ pœnas, quas & mulier ante tempus luctus nubens, & pœnarũ dissolutionem eisdem modis cõse
1 quitur. h. d. ¶ † Quæro: hic dicitur iurãs. cũ hodie mulier nõ iuret, an habebũt locũ hodie istę pœnę? dic ꝙ sic: vt no. ĩ aut̃. eisdẽ pœnis. C. de secũ. nup. & ibi per doc. & vide gl. j. vt fi.
2 proli. mat. de. & cre. §. fi. ¶ † Quæro, cum hodie sint sublatę pœnæ, quas patitur mulier nubens. j. tempus luctus, vt dixi s. e. §. primæ li quidem, an hodie istas pœnas patitur mulier, quæ deserta tutela filiorum secundo nubit? dic vt per Inn. in c. fi. extra de secun. nup. vbi gl. tangit. & idem sentiunt doct. in. d. authẽ. eisdem pœnis. ꝙ colligitur per no. per eos. in. l. j.
3 C. de secund. nup. & per Ioan. an. in. d. c. fi. ¶ † Quæro, mater debet petere tutorem filio, antequam transeat ad secunda vota: pone, ꝙ petitus à matre, malè administrauit: an mater in subsidiũ teneatur? & videtur ꝙ sic: vt. l. fi. §. personis. C. de admi. tu. Sed contrarium determinat. d. Lamb. de rã. vt refert. Iac. de bel. vt non teneatur, nisi hoc fecerit in fraudem luct⁹. ar. l. ij. §. non solùm. ff. ad Tertul. & vide Cy. in. d. §. personis.
4 ¶ † An autem petitus à matre debeat dari? no. gl. & Dy. in. l. si quis sub condi. ff. de test. tu. & in authẽ. ma. et auiæ. C. quãdo mulier tu. offi. fun. po. & ibi per Cy. in. vij. q. & pe. in tit.
5 de tu. §. nunc dicendum. versi. pe. ¶ † Quæro, hic loquitur de transeunte ad secunda vota: sed si aliter luxuriata est, an repellatur à tutela? gl. in authẽ. sacramentum. C. quando mulier & c. h. d. Pro quo optimè. l. fi. eo. tit. vbi dicit̃, ꝙ mulier debet
6 intactã pudicitiã seruare. ¶ † Vlterius quæro, hic loquit̃ de matre & c. quid si solum ad sponsalia transit, an repellatur à tutela? Spe. ponit ꝙ sic, vt ipse no. in ti. de tu. §. nunc dicendũ ver. quid si nondum. et per doc. in. l. non fine. C. de bon. quæ
7 lib. ¶ † Quæro, quid si mater secundò nubens, ita ꝙ reiecta est à tutela, finito matrimonio, velit tutelam filiorum reassumere: an debeat audiri? docto. formant istam quæstionem in authen. ma. & auiæ. in fi. q. Spec. in. d. §. nunc dicendum. ver. qd
8 si mater. ¶ † Quæro, mater est data tutrix filijs in testamento, an propter transitum ad secunda vota patiatur pœnas huius §. dic, vt not. gloss. & doc. in. l. omnem. C. ad Tertu. et ꝑ doc. in authen. matri.

Placet quoque. ¶ Pater filio cautionem præstare compellitur de præstando legato, si secundas contraxerit nuptias. h. d.

Sed & si quis. ¶ Clerici vltra cantores, aut lectores, nuptias cõtrahere non possunt Cantoribus enim et lectoribus permittit̃ solis: sed si ad secundas peruenerint nup. ad sacerdotij culmen ascendere nõ possunt. Item laicus dimissa Vxore in uirginitate suscepta, & vnica, ad sacros ordines promoueri potest: aliàs secus. h. d.

✣ SVMMARIVM. ✣

1 *Vsufructuarius, si satisdare non potest: an usußructus remanere debeat pœnes proprietarium?*
2 *Conditio prohibens nuptias, quando ualeat?*
3 *Iuramentum, cui magis deferri debeat actori ne, an reo?*
4 *Legatum factum uiduæ, si non nupserit, an ualeat? remißiuè.*

Quæ vero. ¶ Legatũ relictũ sub cõdi. nup. prohibendarũ, à viro, vel ab vxore, vel extranco valet, & cõditio seruari debet, aliàs legatũ amittitur: et solutũ repetit̃: et restitui debet cũ fructib⁹ et accessionib⁹ medij tẽporis: iuratoria, vel fideius. cautione pręstita, secũdũ qua
1 litatẽ rerũ et personarũ. h. d. ¶ † No. tex. ibi. si aũt non valuerit. etc. quia facit ad. q. quia vsufructuaria, nõ põt satisdare, an debeat vsufr. remanere pænes proprietariũ: et proprietari⁹ præstare vsurã, vsque ad tertiã cẽtesi. de qua. q. qd iuris sit, quando vsufructuarius nõ põt satisdare. dic vt no. doc. in gl. in. l. iiij. de vsufr. ibi alle. hũc text. videlicet authẽ. cui reli. C. de indicta vidu. q sumitur ex isto. §. et no. pro gl. in. c. fi. extrà
2 de pig. ¶ † Opp. et videtur, ꝙ cõditio prohibẽdarũ nuptia. non valet: vt. l. cũ ita legatũ. et. l. cũ tale. §. rescriptũ est si arbitratu. et. §. Meuiæ. ff. de cõdi. et de. gl. nostra circa hãc materiã ponit quadruplex ius. de quo per doct. in. l. ij. C. de indi. vi.
3 ¶ No. gl. hoc, ibi: uel, ꝙ veri⁹. etc. ¶ † No. istã partẽ gl. et eius rationem, ex qua ratione habes, & colligit̃ cui magis debeat deferri iuramentũ, reo, vel actori. Sed si in omnib⁹ essent pares, tunc esset recurrendũ ad gl. in. l. in bonę fidei. ver. de iureiu. et ibi per doc. in. l. admonendi. ff. eo. et extra de iureiu. c. fi.
4 ¶ † No. gl. ne secundas nup. ibi secũdum Io. idem not. in. l. ij. C. de indi. vidu. et ibi tenent doc. opi. Ioã. et eam tenet glo. in. l. cum tale. §. Meuiæ. in gl. mag. in fi. ff. de condi. et demõ. ¶ Et vltimò circa hanc gl. vide quandam. q. quam tangit glo. in. d. l. ij. de indi. vid. & latius per doct.

✣ SVMMARIVM. ✣

1 *Ius, q. seruatur in separatis: seruatur etiam in permistis.*

Et quia. ¶ Si donatio ante nup. in rebus mobilib⁹ cõsistat, mater eã accipere debet: et vtifrui arbitrio boni viri. Si uerò cõsistat in rebus immobilibus: eã filijs dimittere debet et cautionẽ accipe de soluẽdis vsuris usq; ad tertiã cẽtesimæ. Idẽ seruãdũ est ĩ parte quo ad partẽ: ꝙ ĩ toto
1 quo ad totũ. h. d. ¶ † No. uer. si verò permistæ. Ex quo. not. ꝙ idẽ ius seruat̃ in permistis, ꝙ in separatis. Idẽ habes in. §. aliud s. de nõ eligen. secũdo nub. ¶ Opp. id, ꝙ hic dicit̃, ꝙ si omnes moriantur

moriant̃:tũc enim pactũ de lucrãdo ĩ casu nõ existentiũ libe
rorũ,locum habet:imò videt̃,ꝙ habet locũ vno ex liberis de
func.vt.s̃.eo.§.quoniã infirmas.¶ Sol.hic.§.determinat̃ per
dictũ.§.quoniã.nã iste.§.loquitur recitãdo tantum dictũ.§.
aliud.s̃.de non eligen.secun.nub.nouum ius statuendo.

SVMMARIVM.

1 *Mater ad secunda uota transiens, qualiter succedat filijs?*
2 *Filius emancipatus, an hodie succedat ex testamento de iure ciuili, sicut quilibet extraneus?*

Hinc nos. ¶ Mater ad secundas nuptias veniẽs qñ
cũq;,liberis ex testamẽto succedit, sicut
extraneorũ quilibet:ab intestato autẽ cũ fratribus defuncti
succedit:& in bonis à patre prouenĩẽtibus in vsufr.tm̃:ĩ alijs
verò bonis filio extrinsecus quęsitis succedit in totũ.except.
ante nup.donatio.in quã succedit in vsufructu tantũ:ingrati
1 tudinis ratione seruata.h.d.¶ †Pro declaratione huius.§.di
stingue tria iura.Primũ ius fuit introductũ per.l.fœminę.§.fi.
C.de secun.nup.&.l.mater.C.ad Tertul.in qbus distinguit̃.
Aut mater trãsit ad secunda vota añ mortẽ filij,aut post mor
té:& secũdũ illa iura distinguebant̃ bona paterna ab alijs,qñ
ante mortẽ filij nubebat.Sed si post mortẽ,bene distinguebã
tur bona paterna ab alijs:sed nõ distĩguebant̃ ex testõ,vel ab
intestato.¶ Secundũ fuit introductũ per.§.cum igit̃.s̃. de nõ
elig,sec.nub.ꝑ quẽ.§.corrigunt̃.d.l.fœminę.§.fi.&.d.l.mater
vt.d.§.cũ igit̃.ver.nequaquã.Tertiũ ius est introductũ per
hunc.§.in quo habes,ꝙ mater trãsiens ad secũda vota succe-
dit filius ex testõ indistinctè,siue sint bona paterna, siue sint
aliunde acqsita:& siue nubat ante mortẽ filij,siue post.Ab in
testato aũt distinguit̃:an sint bona paterna,an alia:qa in pa-
ternis in vsufructu tantũ succedit in alijs in proprietate,nisi
sint ante nup.donata:ꝙ vltimũ erat etiã ꝑ cõstitutionẽ.s̃. de
nõ eli.secũ.nub.§.ante nuptiali.& sic istud ius cõcor.cũ.d.§.
cũ igit̃.in oĩb⁹ ꝑter,ꝙ̃ in vno:videlicet,qa ille.§.nõ distinguit
bona paterna ab alijs,iste.§.sic.qñ mater succedit ab intesta-
to.¶ Et sic illud,ꝙ dicit gl. ĩ.d.l.mater.ꝙ hodiè redit̃ ad di-
stinctionẽ.d.l.mater,intellige,vt hic.& etiã hoc,ꝙ hodie re-
ditur ad distinctionẽ.d.l.mater.intellige ab intestato,non ex
testamẽto.Et intellige ꝙ ab intestato distinguuntur bona pa
terna ab alijs:nõ autę an nubat añ mortẽ filij,vel nõ:vt distĩ-
guitur in.d.l.mater.qa illud corrigitur,vt hic exꝑssè dicitur.
2 ¶ †Vlteri⁹ hunc tex.in ver.si igitur &c.ĩducit Iac.de bel.ad
q.vos videtis,ꝙ mater succedit filio ex testõ,sicut qlibet ex
traneus.dicit ipse,hic est arg.ꝙ filius emãcipatus succedit ex
testõ de iure ciuili,sicut quilibet extraneus,de quo sunt gl.cõ
trarię,quas alle.ff.de hære.& faci.in.§.exhæredatos.in vers.
in oĩb⁹.veritas est ꝙ succedit ex testamẽto de iure ciuili.pro
batur per tex.l.si ex duobus.in fin.ff.de bo.pos.contra tabu.

SVMMARIVM.

1 *Mater transiens ad secundus nuptias filio sine fratribus decedente, q̃ nõ succedat in proprietate bonorum filiorum à patre obuentorum.*
2 *Ingratitudo repellit fratrem à succedendo ab intestato.*

Ingratitudinem. ¶ Frater cã ingratitudinis
trib⁹ ex causis à fratrũ succes
sione excludit̃ his obtinẽtibus in futuris causis.h.d.No.tex.
ibi succedũt filij &c.¶ No.dispositionẽ hui⁹.§.nõ habere lo
cum si mater secũdo nubẽs,succedit filio vna cũ alijs fratrib⁹
1 defuncti.¶ †Et sic,si nõ superessent filij fratris defũcti:mater
secũdo nubẽs succederet filio in totũ,sicut si nõ nupsisset.Et
pro hoc gl.in aut̃.ex testõ.C.de secun.nup.nõ bene loquitur
qa vr̃ velle,ꝙ etiã si mater sola veniat ad successionẽ filij,non
succedit in proprietate bonorũ filio deuẽtorũ à patre ꝑ trãsi
tum ad secũda vota.de q̃.q.dixi.s̃.de nõ eli.sec.nub.§.hoc aũt
& casus videt̃ hic.¶ Quæro,dicit̃ hic frater,q est ingrat⁹ fra-
tri,nõ cõsequit̃ lucrũ à fratre.de quo lucro loquit̃ hic tex.In
glo.mag.sunt tres opi.vna est,ꝙ frater q est ingratus fratri ex
causis hic insertis,non succedit fratri etiã ab intestatò.Ex qua
2 no.†ꝙ ingratitudo repellit fratrẽ à successione ab intestato.
Idẽ not.in.§.cũ igitur.s̃.de nõ eli.secun.nub.in gl.sup verbo.
fratrũ.& ad hoc hunc tex.alle.¶ Sed aduerte:qa istã qõnem
format Gul.de cu.in.l.fratres.C.de inof.test.vbi dicit,ꝙ in-
gratitudo repellit fratrẽ,vt nõ admittat̃ cõtra voluntatẽ:sed
nõ ꝙ ab eius successione ab intestato repellatur.Nã pro hoc
inducit ipse.l.cognatis.ff.vnde cogna.ad hũc tex.ipse respõ-
det,& ipsum intelligit secundũ secundã lec.hic positã:& erit
speciale in hoc casu,quam secundam lec.vide,vt in glo.

Et illud. ¶ Mater filio in lucro,aut ante nuptiali do-
natione,nõ succedit:nisi in vsufructu.his ob
tinentibus in casibus futuris,& in præteritis nondũ sentẽtia,
vel trãsactione finitis.h.d.in summa.

Et quonia. ¶ Mater & cũ solis fratribus, & cũ so-
lis sororibus:& cũ permistis in virilem
portionẽ succedit filio.h.d.¶ Op.& vr̃, ꝙ mater filio nõ suc
cedit:ut.s̃.eod.§.si igitur.solu.ꝙ hic dicit̃ euenit regulariter:
ibi verò casualiter.& ex isto.§.sumitur authẽ.& cũ solis.posi
ta super.l.fi.C.ad Tertul.

Illud. ¶ Parentes ex Principis oratiõe debẽt inter filios
equalitatẽ seruare,licet inequalitatẽ seruare possit
si volũt:dũmodo filijs in legitima portione prouideãt.h.d.
1 ¶ †No.ex hoc.§.j.tex.ibi,& ꝙ ex.l.&c.ꝙ debita iure naturæ
debentur ex leg.& sic ad quęstionẽ facit:an legitima possit ꝑ
statutũ auferri?de qua dixi in.§.primũ itaq;.s̃.de hære.& fal.
& in.§.cõsideremus.s̃.de triẽ.& semis.¶ †Secũdò not.ꝙ tam
2 filijs primi matrimonij.quàm secundi,debet̃ legitima. de ne-
cessitate:vt hic dixi.de hoc.s̃.eo.§.optimè &c.

De ap. & intra quæ tẽpo. debeat appel. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Tempus de quo hîc, q̃ quo ad quid erit utile: & quo ad quid continuum. tempus legale regulariter est continuum:*
2 *Tempus.x.dierum, quod datur ad appellandum, ita habet locum in interlocutoria, sicut in diffinitiua.*
3 *Tempus.x.dierum de quo hic, q̃ cõputetur de momento ad momentum.*
4 *Appellari, q̃ possit die feriata, etiam si feriæ sint repentinæ: non tamen appellatio exercert.*
Restitutio ad prosequendam appellationem, q̃ detur propter ferias repẽtinas.
5 *Libellus etiam die feriata offerri potest.*
6 *Iudex, an exequatur sententiam interlocutoriam, intra tempus decem dierum datum ad appellandum?*

ANteriorum. ¶ Iste titul⁹ habet tres
partes. Primò ponit
tẽpus app.interponẽdę.Secũdò de tpe appel.
exercẽdę.Tertiò ad quẽ iudicẽ appellet̃.Secũ-
da.in.§.ad hęc.Tertia in.§.illud.& breuiter.h.
dicit.¶ Omnib⁹ appellare licet intra decẽ dierũ spatiũ à die
recitationis sñiæ numerãdorũ,& si lis in cõsistorio Principis
speret̃ moueri,oĩa intacta permaneãt:nec tp̃s app.exercẽdæ
statutũ currit.& à minoribus iudicibus ad maiores est grada
tim appellãdũ.& à clarissimis ad spectabiles:& à spectabilib⁹
ad illustres:& à delegatis à Principe ad antiquos Romæ iudi
1 ces.h.d.¶ †No.gl.intra decẽ dies.aliâs est super verbo à reci
tatione sentẽtiæ.ibi.l.ab eo die.& in aut̃.hodie.C.de ap.Et ĩ
eadẽ ibi.ꝙ hoc tp̃s ad quid &c.& vide circa istã partem quod
no.ij.q.vj.c.anteriorũ.vbi gl.cõcor.cũ ista.Vide ꝙ no.Spec.
in tit.de app.§.restat.ver.j.& in fi.vide glos.in.l.superuacuã.
C.de tẽpo.in integ.resti.In dubio autẽ semper præsumit̃ con
tinuũ:vt not.gl.in rub.ff.de diuer.& tẽpo.præscrip.& ꝓbat̃
in.l.hæres.§.pe.ff.de sta.li.circa ꝙ vide no.ꝑ Azo.in sum.in
tit.de diuer.& tẽpo.præscri.& in summa.C.de anna.exce.cir
2 ca mediũ.& ꝙ not.Cy.in.l.cũ ꝓponas.de ędil.ac.¶ †Sed cir
ca hoc quæro:an ꝙ hic dicit̃ de.x.diebus,habeat locũ in sen
tentijs diffinitiuis,& interlocutorijs.in casibus,in quibus ap
pellari põt ab interlocutoria:vt not.in.l.ante sñiæ.C.quorũ
ap.nõ reci.& in.l.ij.ff.de ap.reci.& videt̃ ꝙ etiã habeat in in-
terlocutorijs,per hũc tex.qui simpliciter dicit dari decẽ dies
ad appellandũ.Vbi olim dabat̃ biduũ,vel triduum.sed olim
dabatur biduũ,vel triduum appellãti ab interlocutoria:vt.l.
j.§.ꝙ in sentẽtijs.& ibi no.ff.qñ ap.fit.& not.ĩ.l.ij.ff.de app.
reci.l.ij.ergo &c.Et hãc opi.tenẽt doc.in aut̃.hodie.Veritas
est,ꝙ appellãti ab interlocutoria dant̃.x.dies:sicut appellãti
à diffinitiua.Casus est expressus in.c.significauerunt.extra
de testi.& de elec.c.cũ dile.de re iud.c.ꝙ ad cõsul.not.in.c.cũ
cessante.extra de app.Circa ꝙ vide quod no.in.c.cõcertatio
3 ni.de app.lib.vj.¶ †Sed quæro,an istud decẽniũ cõputet̃ de
momento ad momentum?dic quòd sic:& hoc videtur velle
gl.in.l.j.§.dies.ff.qñ app.fit.de hoc habes glo.vnã.ij.qõ.vj.c.
anteriorũ.Alia est in.c.frequẽs.de resti.spo.lib.vj.& ꝙ not.ĩ
gl.fi.in.d.c.cõcertationi.& vide ꝙ no.Archi.in.c.pia.ver.in
tra.viij.dies.de exce.li.vj.& vide ꝙ no.Spe.in tit.de ap.§.re-
stat.ver.sed nunqd dies.¶ No.gl.quę est super verbo siue ma
4 gni.& adde,ꝙ no.C.de app.l.à procõsulibus.¶ †Sed quęro
nunqd in casib⁹,in quib⁹ põt appellari, possit appellari die
a feriata:[a] siue sint ferię solẽnes,siue repẽtinę?dic ꝙ sic.l.j.& ibi
no.C.de fer.&.l.j.§.dies.§.j.pal.¶ Sed lʒ possit tali die appel
latio,ĩterponi,tñ nõ põt tali tpe exerceri:tñ tp̃s exercẽdi cur
rit:licet ꝓpter ferias repentinas det̃ restitutio:vt extra de fe
ri.c.fi.& ꝙ no.ĩ.l.j.C.de fer.Et ꝙ dieb⁹ feriatis possit appella

a ¶ Die feriata.Adde Lu.Põ.ĩ.l.j.de in ius voc.& Bal.in rub.C.e.ti.Iac.but.et Imo.in.c.ꝑtereà.de dil.& ibi Bal.& Lanfran.in c.qm̃ cõtra.versi.petitiones.de proba.& in cle.sæpe.ver.de plano.de verb.sig.Adde ꝙ ibi posui in apos.ad preal.Lãfranc.post coapostillatorem istũ,in ver.die feriata.

5 tio interponi,non est mirum:quia diebus†feriatis etiam in cā
criminali posset libellus offerri:vt.l.miles.§.sexaginta.ff. de
adul.Doc.tenēt habere locū in cā ciuili:vt no.Spe.in ti.de fe-
ri.§.sequitur.ver.ij.et.ver.item quolibet tēpore libellus.& ha
bes gl.ordi.dantem hūc intellectū extrà de iudi.c.fi. licet gl.
6 in.d.§.sexaginta.dicat ibi esse speciale. ¶ † Vltimò circa hoc
principium quęro. lata est sententia interlocutoria: si intra
x.dies potest appellari:vt dixi:an intra illos decem dies iu-
dex,qui ipsam tulit poterit ipsam executioni mandare?dicit
ēm pars,contra quam est lata sententia,se appellaturam, non
tamen appellat.dic,vt no.Spe.in ti.de appel.§. restat. ver.fi.
ꝙ no.gl.in.c.fi.de app.li.vj.& eo.ti.c.non solum.de offi.dele.
c.quęrenti.&.xj.q.iij.cum apud.¶ De diffinitiua autem quid
sit,est gl.ord.in.l.j.ff.nil noua.appel.pen. in gl.j.

SVMMARIVM.

1 *Appellans in causa huius. §.q. sit tutus ipso iure.*
2 *Tempus appellandi, non currit, si stat per iudicem quominus appellationem persequatur.*
3 *Instantia causæ principalis, an currat quando stat per iudicem, quominus causa expediatur? Et quid quādo stat per aliū?remißiuè,nu.4.*
5 *Iudices quòd habeant dare sententias habito consilio sapientum.*
6 *Dictio ad, ponitur pro iuxta.*
Statutum puniens insultum factum ad domum, uerificatur in insultu facto iuxta domum.

1 Ad hæc. ¶†Quæro:an in casu huius.§.appellans sit
tutus ipso iure?dic ꝙ sic,vt hic:& ibi:nō ex
hoc litem periclitari.&c. Ibi causa intacta permaneat.& hoc
sentit gl.ij.& ita expressè no.C.de temporibus ap.aut.sed lis.
quæ sumitur ex isto.§.& in authen. si appellatione.eod.tit.li
cet gloss.aliter sentiat.infra,vt sponsa.largi.§.hoc quoque.
2 ¶†Quæro:quid de alio iudice,si stat per eū, quominus quis
causam appellationis prosequi posit.gl.ij. hic videtur velle
idem,ꝙ tempus ipso iure non currit.& idem sentit gl.in. l.ar
bitrio.ff.de dolo.ex quib.cau.ma.l.sed & si per prætorem.in
prin.& idem tenet Azo.C.de tem.ap.§.vbi autem. Sed con-
trariū no.in.d.aut.si appellatione. & ibi gloss. tenet ꝙ tēpus
currit,sed datur restitutio.cum qua cōcor.ꝙ no.in.d.aut.hoc
quoque.Sed veritas est,ꝙ hic no.quia illud cū cōcordātijs. s.
alleg.probatur per tex.in.§.hoc quoque.vbi dicit nulli præ-
iudicium generari.Sed si esset necessaria restitutio saltem ge
neraret sibi præiudicium circa sumptus, quos ab aduersario
non recuperaret:quia nec dolo,nec facto aduersarij hos sum
ptus fecit.j.restitutionem petendam. sed potius per iudicem
factum foret sibipræiudicium.facit tex.in.§.ij. de his,qui in-
gre.ad app.cū sua gl.in ver.occurrit.& ibi.per Azo.in summa
3 illius ti.circa prin.& gl.in.c.ex ratione.extra de app.¶†Quę
ro:quid de instantia causæ principalis,si stat per iudicem?gl.
hic dicit, ꝙ tempus currit.ita no.gl.hic,nec dicit dandam re-
stitutionem aduersus cursum temporis.Et ꝙ tempus currat:
& ꝙ restitutio non detur,tenet expressè gl.in.d.aut.si appel
lanti.& in.d.§.hoc quoq;.Sed cōtra no.C.de iudi.l. properā
dū.§.sinaūt vtraq;.vbi gl.dicit dari restitutionē:sed tēpus cur
rere.Sed præfatæ gl.dicūt verius.Et est ratio.nam minoribus
non datur restitutio aduersus cursum instantiæ, nisi in subsi-
dium:vt.d.l.properandum.§.fi. & est in eis speciale. ergo in
contrariū est ius cōmune.circa ꝙ not. doct. in. d.§. sinautem
4 vtraque.& in.d.aut.si appel.¶†Quid aūt iuris sit, si stat per
aliū nō per iudicem?gl.ponit in.d.aut.si app.& p Azo. ī sum
5 ma illius ti.&.d.c.ex ratione.¶†Vlterius glos.inducit hunc
tex.ibi ad cōuocandos.ad arg.ꝙ iudices debēt dare sñias habi
to consilio sapientū: & hoc in ipsis sententijs scribant. Circa
ꝙ vide,ꝙ no.doct.in.l.non est dubiū.quæ est lex.iij.de repu.
6 ¶Vltimò circa hūc. §.no.in gl.quæ dicit ad hoc.i.iuxta hoc†
a quæro.Et sic no.ꝙ ad,ponitur pro iuxta.[a] & idem in.l. mili-
tis.in prin.ff.de testa.mi.& per Iac.de Are.in.l.itē apud.§.cō
uitium.ff.de iniurijs. Quod tene menti pro statuto loquente
de insultu facto ad domum:vt exponatur, ad domum, id est
iuxta domum.

a ¶Pro iuxta. adde Fl.in.l.quidā Iberus. de ser.vrb.prę di.vbi etiā per gl. & Bar.et vide Archi.in. c. gratiosè. de rescri. in. vj. & xxviij.dis.presby. ¶Adde istū in.l. meminisse. post prin. ver. itē inducitur in ar.ff.de offi.procon. &. leg.

SVMMARIVM.

1 *Sententia appellationis est diffinitiua, & quando sit interlocutoria? remißiuè.num.2.*

1 Illud etiam. ¶†No.tex.ibi post diffinitiuam sen-
tentiam.Ex quo habes,ꝙ sentētia ap
pellat.est diffinitiua:vt hic. & hoc videtur velle gl.in.l.præ-
senti.§.sed si hoc facere.de his,qui ad eccl.confu.C.quomo-
do & qn̄ iudex.in.l.consentaneum.in gl.j.de diffinitiua.facit
2 l.fi.§.illud de temp.appel. ¶†An sententia app.sit diffi. &
qn̄ interlocutoria:dic per Arch.in.c.cupientes. extra de ele.
li.vj.& per Ioan.and.in.c.fi.de appel.in cle.

SVMMARIVM.

1 *Tribunal propriè habet iudex ordinarius, non extraordinarius.*

Illo videlicet. ¶Ad euidentiam huius.§.vide gl.
j.quæ distinguit casus huius.§.&
1 quod no.in.l.præcipimus.de ap.in fi.¶†Et vltimo no. gl.su
per ver.tribunal.quæ est.s.proxi.Et aduerte:quia loquitur
de iudice ordinario.Iudex extraordinarius non dicitur pro-
priè habere tribunal. vt.l.si locus.ff.de iudi. &.l. cum filius.
in princip.de lega.ij.

De consulibus. *Rubrica.*

Consulatus. ¶Cōsules & eorū vxo
res & matres ī.vij.ludis,
& processibus possunt spargere argentum: &
ex argento populum muneribus honorare:au
rum eis spargere non licet: quia soli Principi
aurum contemnere conuenit:pœna contra facientibus im-
minente.h.d.vsque ad fin.

Vt nullus mutuās agricolæ teneat eius terram. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Milites non dicuntur priuatæ personæ.*

Propter. ¶Prouisio inducta p legē p agri
colis contra priuatos creditores
1 extenditur etiam ad milites.h.d.¶†No.text.ibi
vt ne priua.&c. ꝙ milites non dicuntur priuatæ
personæ,vt hic coniuncto tex.j.ibi.mili. aūt &c.Ad idē in fi-
ne huius constitutionis.Itē.s.de hære. & falci.§.quia verò du
plex.ibi,siue priuato etc.de quo dicā.j.vt ord.pfec.circa pri.

Nullum credentem agricolæ tenere illius terram, & quantam debeat mensuram dare. *Rub.*

Rem duram. ¶Creditores ab a-
gricolis exigere pos-
sunt nomine accessionis: & vsurā quolibet
anno pro quolibet modio octauam partē
modij:& pro solido vnam siliquam,& non
amplius his obtinentibus in lucro, pœna
contrafacientibus imminente.h.d.¶No.gl.super ver.aridos
ibi,sed nunquid.Idē no.per gl. et doc.C.de vsur.aut.ad hoc.
¶No.gl.super ver.siliquam.et vide ꝙ no.gl.in aut.sed hodie
C.de epis.& cle.¶No.gl.super verbo.in omnes extendim9
vide ꝙ no.gl. et doc.in authē. ad hæc prædicta. & in.l.j.C.de
sum.tri.& fide cath.¶No.gl.sup verbo cadēt.Alibi tenet gl.
ꝙ cadat p sñiam:vt no.in aut.ad hęc.sed hāc tenet Ia. de bel.

De restitutioni. & ea, quæ parit in.xi. mense post mortem mariti. *Rub.*

SVMMARIVM.

1 *Filius rogatus restituere, an habeat unam quartam, uel duas?*
2 *Alienatio si fit de rebus subiectis fideicom. an teneat, & qualiter reuocetur?*
3 *Alienatio subiectorum fideicommisso, si reuocentur, an fiat reuocatio cū fructibus medio tempore perceptis? q. non.*
4 *Alienatio facta per hæredem, qui ignorabat se grauatum, quòd teneat, & precium debeat restituere.*
5 *Dispositio huius.§.q. habeat locum in dote, uel in donatione propter nuptias à grauata persona constituenda, siue exigenda. Item habet locum pro dote, uel donatione propter nuptias, pro filia, uel filio constituenda.num.6.*
7 *Fructus percepti à grauato, an debeant computari in dote, uel donatione propter nuptias? remißiuè.*

Decursio. ¶Iste tex.habet duas partes.Pri-
mò ponitur de prima parte rubri
cæ,scilicet de restit.Secundò ponitur de secunda
parte rubricæ.s.de muliere, quæ parit in.xj.mēse.
Secūda ibi:vnū,si quidē vsque ad dictū.§.vnū.Res restitutio
ni subiacentes

ni ſubiacentes alienari prohibentur: niſi propter cauſam do-
tis, vel dona. propter nup. propter quas cauſas alienatio per
mittitur antiquo iure ſublato, & omni circumuentione re-
1 mota. h. d. ¶ † No. ex hac. l. in ver. quamobrem quia iſte tex.
optimè facit, ꝙ filius rogatus de reſtitutione non poſsit ha-
bere, niſi vnam quartam. ¶ Nam hic vides, ꝙ filio de reſtitu
endo grauato, ſolum conſulitur in quarta debita iure naturæ
& tota reliqua ſubſtantia venit in reſtitutione fideicom. nec
diminui poteſt: niſi ex cauſa dotis, vel donationis propter
nup. Sed ſi quartam trebel. detrahere poſſet, deberet ex cau-
ſa dotis, vel donationis propter nup. cõſtituere, ſi debita iu-
re naturæ non ſufficerent. Nam ꝙ hic de reliqua ſubſtantia
poſsit detrahi, eſt priuilegium dotis et donationis propter
nup. ergo in cõtrariũ eſt ius cõe: quia propter nullam aliã cau
ſam reliqua ſubſtantia, quæ reſtat poſsit detrahi: vel minui: vt
l. ius ſingulare. ff. de le. in fi. de qua. q. dixi. s. de hęre. & falc. in
§. ſi quis autem non implens., vbi de hoc, per gl. circa princi.
2 ¶ † Quęro an ſi res, quæ ſubiacẽt reſtitutioni alienẽtur, teneat
a alienatio[a] tex. in. l. fi. §. ſed quia. C. cõmunia de leg. diſtinguit
aut reſtitutio debet fieri purè, vel in diem certã: & dic ꝙ ipſo
iure non ualet. Aut debet fieri ſub cõditione, vel in diem in-
certã: et tũc interim valet, ſed adueniẽte die, vel cõditiõe, per
inde eſt ac ſi nõ eſſet facta alienatio. ſed per authen. res quæ
e. tit. Communia. de le. quæ ſumitur ex iſto principio, ipſo iu
re non valet alienatio, etiã quãdo reſtitutio debet fieri ſub cõ
ditione, vel in diẽ incertã. Ita tenet gl. in. d. l. fi. §. ſinaũt ſub cõ
ditione. In gl. imò videtur, ꝙ hæc eſt uera opi. et videtur fuiſ
ſe opi. Irnerij. et ita vr̃ poſuiſſe in dicta authen. res, q̃ in eo ꝙ
ſimpliciẽ dicit res, q̃ ſubiacet reſtõni ꝓhiberi alienari, vel obli
gari. Et idẽ tenet gl. in. l. marcellus. §. res. ff. ad Tre. gl. magna
hic, q̃ eſt ſup verbo alienari circa finẽ: videẽ velle, ꝙ res ſubia
cẽtes reſtitutioni ſub cõditione: ſi alienenẽ uſq; ad quartam.
alienatio teneat irreuocabiliter: vt. d. §. res. à quarta aũt. s. in-
terĩ valet alienatio ipſo iure: ſed cõditione exiſtẽte alienatio
infirmaẽ. et ita intellige hũc text. ¶ Circa hoc ego dicerẽ ſic:
aut res ſubiacent reſtitutioni purè, vel in diẽ certũ: & aliena-
tio ipſo iure nõ valet: vt. d. l. fi. §. ſed qa niſi ad quartã, vſque
ad quã alienatio valet. et ita no. in. d. §. ſed qa. in gl. quæ eſt ſu
per uerbo poſſe trãſferre. Aut reſtõni ſub cõditione: vel in
diẽ incertã. et tũc alienatio interim tenet: ſed adueniẽte cõdi
tiõe, vel die. res ailenata vendicaẽ: vt. d. §. ſinaũt ſub cõditione
niſi vſque ad quartã, vſque ad quã indiſtinctè valet irreuoca
biliter, vt. d. §. res et gl. hic. Et ꝙ alienatio indiſtinctè irreuo-
cabiliter vſque ad quartã valeat: tenet Ia. de Are. in. d. §. res
licet ibi gl. iſtã opi. nõ approbet. Cũ hac diſtinct. debet intel
ligi hic tex. Nõ em̃ iſte tex. aliqd noui inducit ad illã. l. fina.
C. cõia de le. ſed ſolũ deciſio illi⁹ legis hic ꝑ ordinẽ recitatur:
ut patet hic, in ver. ſed tanq̃. ſolũ em̃ ab illa. l. duos caſus ex-
cipit hic et ita tenẽt doc. ĩ. d. auẽ. res. Et probãẽ ꝓdicta expſſè
ꝑ. §. quãobrẽ. ĩ prin. in hoc ti. et iſtud tenet Ia. de bel. hic licet
gl. in. §. ſinaũt ſub cõd. et in. §. res et alie. s. alle. teneãt, ꝙ hodiè
per hũc. §. inducaẽ, ꝙ ẽt ſi res ſubiaceãt reſtitutioni ſub cõdi-
tio. ipſo iure nõ tenet alienatio. ſed vt dixi. An aũt illud. ꝙ a-
lienaẽ imputeẽ hęredi in quartã? dic vt per gl. et melius ꝑ Dy.
in. §. res. ¶ † Quæro, an in caſu in quo res alienata reuocaẽ, de
3 beat reuocari cũ fructibus medij tẽporis? gl. dicti. §. ſed qa te
net ꝙ ſic. Sed cõtra. tenet Richardus malũbræ per multas ra
tiones, quas ibi refert Cy. de quo eſt gl. in. l. emptor. ff. de rei
4 vendi. ¶ † Quæro. ſi hæres ignorans ſe grauatũ alienat, an va
leat alienatio? dic, ꝙ ſic. ſed debet preciũ reſtituere: vt. l. fi. §.
5 fi. ff. de le. ij. et no. in. l. quidã ita. §. ſi qs filiũ. ff. ad Tre. ¶ † Quę
ro. pro declaratione huius. §. quãobrẽ. In quo caſu habet lo-
cũ hic. §. Rñdeo: habet locũ ſiue loquamur in dote, ſiue in do
na. propter nup. à grauata perſona cõſtituẽda, et pacto de lu
crãdo ſup ipſis interponẽdo, ſiue loquamur ĩ dote, vel dona.
propter nup. à grauata ꝑſona exigẽda. hoc intelligiẽ ex gl. ſed
6 nõne. cõiũcta gl. d. auẽ. res q̃. etc. ¶ † Quæro. an hic. §. habeat
locũ pro dot. vel do. propter nup. cõſtituẽda pro filia, vel fi-
lio. hãc. q. firmat. Pe. de bel. et ibi refert Cy. de qua. q. eſt gl. ĩ
l. à filia. ff. ad Tre. et uide ꝙ no. j. de teſt. §. nos igiẽ. in gl. ſi pro
filia. co. viij. vbi gl. ẽt q̃rit, quid iuris ſit, ſi filia alienauit fidei-
cõ. propter nup. et poſtea ſo. ma. dotẽ recuperauit: an res rein
cidat in fideicom. de quo dic, vt ibi. et tangiẽ in. d. authen. res.
7 ¶ † Quærit hic Iac. de bel. an fructus percepti ex hoc debeãt
cõputari in dotẽ, vel do. propter nup. ꝙ dic, vt hic ꝑ eũ, quę
q. eſt utilis pro intellectu. l. mulier. §. cum proponeretur. ff.
ad Trebel.

SVMMARIVM.

1 *Præſumptio de præterito ſumitur, & in futurum.*
2 *Matrimonium contractum per iudicem, licet prohibeatur tamen tenet.*

Vnum ſi quidem. ¶ Mulier ante temp⁹ lu-
ctus pariens, cum certum
et indubitatũ eſt, partũ ex viro pręmortuo editum non eſſe:
eaſdem patitur pœnas, quas ſubit mulier intra tempus luct⁹
nubens: & nedũ ꝓprietate: ſed & vſufructu ãñ nup. don. pri
1 uaẽ. h. d. ¶ † No. ex hoc. §. ꝙ pręſumptio de ꝑterito ſumiẽ, & ĩ
b futurũ[b]: vt hic: in verſi. mulier em̃: Sic. C. de adulte. l. ſi hi qui
2 ¶ † Secũdò no. tex. ibi, quę ad legi. ꝙ licet ſit prohibitũ mulie
c ri intra tp̃s luctus ad ſecũda vota trãſire: tñ matrimoniũ tenet[c]
vt hic. & no. in. §. primè ſi qdẽ. s. de nup. No. gl. ſup verſ. ꝑfe-
cto. & gl. in ver. legitimas. Si luxuriatur poſt tempus luctus
contra. cõtrariũ huius no. in auẽ. ſacramẽtum. C. quando mu.
tu. of. quã opi. tenet hic Iac. de bel. dixi. s. de nup. §. ſinautem.

De tabellionibus. Rubrica.

¶ Hæc rubrica habet duas partes. Prima loquitur de tabel-
lionibus. Secunda de protocolis: & de prima parte tractaẽ
vſq; ad. §. illud quoq;. & ibi incipit. ſecunda vſq; ad fi.

SVMMARIVM.

1 *Notarius, quòd debeat eſſe rogatus de inſtrumento, quod facit.*
2 *Notarius non delegat inſtrumenti confectionem.*
3 *Notarius, an neceſſario rogari debet ab utraq; parte?*
4 *Notarius, an præſumatur rogatus?*
5 *Teſtes ſcripti in teſtamento, ſi non apparet, ꝙ ſint rogati, an præſumaẽ?*
6 *Teſtis in teſtamento, ſi reperitur, ꝙ fuerit adhibitus idem eſt dicere, ac ſi eſſet rogatus.*
7 *Notarij præſentia, an præſumatur fuiſſe in confectione inſtrumenti, ſi in ſubſcriptione dicit ſolum ſe ſubſcripſiſſe, & publicaſſe.*
8 *Verba illa, uiſo libello, litis conteſtatione, & iuramento calũniæ appoſita in ſententia, an per hoc probentur præceßiſſe?*
9 *Hæres tabellionis de rogatis ipſi⁹ tabellionis, an poßit cõficere inſtrumẽta?*
10 *Notarius cogitur ad exhibitionem protocolorum.*

LItem paulo. ¶ Tabellio à partibus ro
gatus debet ꝑ ſe audire ne
gotiũ: & ipſemet ſcribere: nec alicui delegare põt,
pœna cõtrafacientib⁹ imminẽte: in vrbe tñ Cõſtã
tinopolita. duo ſpecialia circa tabellio. officiũ exercenẽ. h. d.
¶ Et ad euidẽtiã ꝓmittit, ꝙ no. gl. Tabellio erat. ſ. minor. com
miſiſſe. ſ. magiſtrũ. cuidã. ſ. tabellario. charte cõpletio. i. non
ſubſcribat tabellio noĩe ſuo: vt no. j. de inſtru. cau. & fi. §. ſed
& ſi inſtru. col. vj. & nõ ipſe tabellio. ſ. fuerit dñs: licebit em̃
1 eis. i. magiſtris. ¶ † No. tex. primò ponit ꝙ notarius debet eſ
ſe rogatus de inſtrumẽto. ꝙ facit. & no. in. l. ꝑtor ait. in prĩ. ff.
2 de edẽ. ¶ † Secũdò not. ꝙ tabellio non põt delegare inſtrumẽ
ti confectionẽ: vt hic. Idẽ no. in. l. generali. C. de tabula. lib. x.
3 extra de fi. inſtru. c. peñ. ¶ † Sed q̃ro, an ſit neceſſe, ꝙ tabellio
rogeẽ ab vtraq; parte? dic, vt in gl. no. ad hoc. Circa ꝙ vide. vt
not. in. l. ꝑtor ait. pręalle. & ꝙ no. Spe. in titu. de inſtr. edi. §.
poſtquã. ver. ſed nunqd eſt neceſſarius. & Inno. in. c. j. extra
4 de fi. inſtru. ¶ † Secũdò quęrit gl. ſed ꝙ ſi nõ &c. vide eã in fi.
¶ Sed cõtrariũ tenet Inno. ĩ. c. j. pręalle. & Spe. in ti. de inſtr.
edi. §. j. ver. & no. Et pro dicto Inn. facit. C. de iure delib. l. fi.
§. ſinautẽ dubius. vbi diciẽ in tex. ꝙ nõ debet ſpãliter ſcribere
ſe eſſe adhibitũ ad hoc. Sed potes illi tex. rñdere, ꝙ ibi nõ lo-
quaẽ de notario adhibito ad publicandũ inſtrumentũ: ſed de
notario adhibito ad ſubſcribẽdũ ſe loco hæredis: qa videẽ ꝙ
iſta gl. ſit uerior. Cũ em̃ notarius nõ poſsit inſtrumẽtũ publi-
care, niſi ſit ſibi à partibus mãdatũ: vt hoc. §. eo ipſo, ꝙ dicit
inſtrumẽto ſubſcripſiſſe. & pub. &c. pręſumiẽ rogatus: cum
5 ipſa ſolẽnitas ſit intrinſeca: vt. l. ſciẽdũ. ff. de ver. ob. ¶ † Quę-
ro, qd in teſtamẽto, in quo ſunt ſubſcripti teſtes: nec apparet,
d ꝙ fuerint rogati: an rogati pręſumanẽ[d]? Dy. in. l. hęredes palã
§. in teſtamẽtis. ff. de teſt. dicit ꝙ nõ. In cõtrariũ ipſe idẽ no. ĩ
d. l. ſciendũ. ſed ꝓcedẽs opi. eſt verior. Cũ eos eſſe rogatos vel
nõ: ſit ſolennitas intrinſeca, q̃ nõ pręſumitur: niſi quatenus in
inſtrumẽto reperitur in ſcriptis: vt. l. j. & ibi no. C. de fi. inſtr.
& de iure haſtę fiſ. lib. x. Et hanc opi. tenẽt doc. in. l. hac cõſul
tiſsima. C. de teſt. & Spe. in tit. de teſt. §. j. verſ. ſed qd in ꝓdi-
6 ctis. ¶ † Quero. pone ꝙ in teſtamẽto reperiẽ teſtis adhibitus
nec diciẽ, ꝙ ſit rogatus. An eſt idẽ dicere, ꝙ rogatus. dic ꝙ ſic
vt videtur velle tex. in. d. l. hęredes. §. in teſtamentis. & no. gl.
in. l. nullum. ff. de diuer. & repudijs. eſt tex. cum glo. in. §. vlt.
7 inſtitu. de teſt. ¶ † Quęro, pone ꝙ notarius non ſcripſit in te
ſtamento, uel inſtrumento ſe affuiſſe: ſed ſolũ dicit ſe ſubſcri
pſiſſe, & publicaſſe. &c. an pręſumatur pręſentia: de hoc vi-
de tex. & gl. in. l. j. C. de contrahen. & committen. ſtipula. cui
8 concor. l. Titia. §. idẽ reſpõdi. ff. de verbo. obli. ¶ † Quid au-
tẽ iuris ſit, ſi in inſtrumẽto ſentẽtię reperiẽ dictũ, lite corã no
bis cõte. & iuratũ fuiſſe de calũ. &c. An ꝑ hęc verba ꝓſuman-

a ¶ Alienatio. Adde q̃ habenẽ per d. Soz. in cõſ. ccc. xvij. inci. pręſens cõſultatio pulchra verſi. iiij. cõfirmaẽ cũ ſe. ĩ. ij. ꝑte char. cj. & Fel. ĩ. c. uenerabili. de offi. del. in fi. j. co. vbi plenè an tũc poſt alienationẽ dominiũ transferatur?

b ¶ Et in futurũ. Adde quæ ad hoc habenẽ ꝑ Fel. in. c. mandata. in princ. de pręſum. et in prin. eo. titu.

c ¶ Matrimoniũ tenet. Idẽ ẽt ĩ matrimonio contracto cõtra ĩterdictũ eccleſię, ꝙ etiã tenet ita multum no. & amplè põit Geor. tho. cõſ. ſuo. v. ĩci. Bonauentura contraxit. vol. v.

d ¶ An rogati pręſumanẽ. Adde Bart. Sozi. ĩ ſuo tra. fallẽ. regu. ccccv. & Pe. Phil. Cor. cõſ. lxviij. ĩ litera. m. et cõſi. cclxxviij. ĩ litera. p. q. & ſe. volu. j. & cõſ. clxxvj. in litera. d. vol. iij.

tur illa acta præcessisse? dic vt not. Inno. c. quoniā contra, falsam. extra de proba. & doc. ī auth. si quis in aliquo. C. de edē do. & l. emācipatione. C. de fide instru. de qua. q. videt̄ dicendum, ꝙ si sentētia sit lata partibus præsentibus, & nō contra dicentibus, ꝙ acta per ista verba probētur: aliâs secus. Ad ꝙ facit optimè. l. j. in fi. C. de relig. & quod not. Hostiē. & Inn. in. c. cū in iure, extra de offi. deleg. & per gl. in. c. j. extra. de
a proba. & ꝙ no. Spe. in tit. de instru. edi. §. restat. ver. in sum. & in titu. de proba. §. fi. ver. sed pone. & de procu. §. j. ver. illud quoq;. & not. glo. extra de verbo. signi. c. Abb. super ver. fidei vltra medium glo. & quod not. Io. an. & Hostiē. in. c. qm̄.
9 ¶ † Quæro, an hęres tabellionis de rogatis & in breuiaturis ipsius, possit conficere instrumentum? videtur ꝙ nō, vt hoc. §. nos autem. & in. §. vt tamen. In quibus dicitur, ꝙ notarius, qui audiuit partes. & fuit rogatus instrumentum cōficere debet se instrumēto subscribere: vt. j. de instru. cau. & fide. §. sed & si instrumēta. & etiam vult iste. §. nos autem. Et in eo, ꝙ dicit, imponatur chartæ completio. Sed de hoc, an quis possit complere instrumenta notarij defuncti, & quæ solennitas re
a quiratur? dic, vt habes in. c. cum. P. tabellio.[a] extra de fid. instru. ¶ Quæro: an tabellio possit cogi exhibere protocolū, & rationes suas, si ab eo petatur: & est arg. ꝙ sic. j. eod. §. illud quoq;. Ad idē. l. prætor. §. j. ff. de eden. & l. argentarius. §. j. e. titu. quod tenet Specul. in titul. de instru. edi. §. videndum. ver. & not. ꝙ tabellio.
10 ¶ † Quæ autē sit ratio, ꝙ tabellio non pōt delegare cōfectionē instrumenti? dic vt in glo. quæ incipit: & caue tibi. circa medium.

SVMMARIVM.

1 *Instrumenta confecta à tabellione, per alium tabellionem delegata, an ualeant?*
2 *Instrumenta tabellionis priuati officio, an ualeant?*

1 Vt tamen. ¶ † Not. ergo ex isto. §. quod licet tabellio non possit aliquem delegare ad componenda instrumenta tamen si tabellio delegatus instrumenta conficiat: valebunt instrumenta talia. licet tabellio puniatur. sed hæc loquitur in vrbe Constantinopolitana, quid autem sit in alijs locis: si quis ex delegatione instrumentum conficiat, an valeāt instrumenta? dic, vt in glos. hic. in. ij. oppo.
2 quam hic approbat Iaco. de belui. ¶ † Secundò gloss. inducit hunc text. ad argumen. quod vbicunq; tabellio perdit officium suum, quod est per multas causas, nō debent instrumēta sua vitiari. circa quod vide Specu. in titu. de instrumē. edi. §. restat. versicu. quid si tabellio confecit. & versicul. quid si tabellio perdidit. eodem titu. §. instrumentum. versicu. item opponi.

SVMMARIVM.

1 *Solennitatis in instrumento omißio inducit præsumptionē falsitatis, cōtra quā non uidetur admitti probatio.*
2 *Instrumentum scriptum manu unius notarij, & subscriptum & signatū manu alterius, an ualeat?*
3 *Notarius, qui rogatus scripsit protocolum, sed non recitauit coram partibus: an ualeat?*
4 *Tabellionem creare quis poßit?*
5 *Aduocatus, an possit esse tabellio? remißiuè.*

Illud. ¶ Pro huius. §. declaratione præmitte glos. super verbo protocolum quæ dicit protocolum dici à protos &c. hoc præmisso no. tex. ibi, tanquā adulterinū. Ex
1 quo † not. omissionem solēnium inducere præsumptionem falsitatis: vt hic. ad idem. C. de nume. & act. l. nulli. lib. xij. Cōtra quam præsumptionem non videtur posse admitti probatio in contrarium, tanquā sit præsumptio iuris, & de iure
2 vt est glos. in. l. iubemus. in fin. C. de testa. † Sed circa hunc. §. quæro. pone, ꝙ vnum instrumentum est scriptū manu vni⁹ notarij. & subscriptum & signatum manu alterius: tex. videtur velle quòd tale instrumentum debeat haberi suspectum c. inter dilectos. extra de fide instrumē. Circa quod vide ibi not. per Hostié. ad idem. in. c. cum olim. extra de priuile. per hoc videtur tenere gloss. ordinarià. xix. distinc. c. in memo-
3 riam. ¶ † Quæro: pone, ꝙ tabellio rogatus scripsit protocolum. & non recitauit corā partibus: an valeat? dic, vt not. glo. in. l. fina. C. de fideicom. quia hic tractatur de tabellionibus.
4 † Quæro, quis possit tabellionem creare[b] de ei⁹ officio: & de
b ipsius instrumentis? dic, per Innocē. in. c. j. & ij. extra de fide instrumen. & vide quod ipse not. in. c. pe. & fi. eod. titul. & vide Specu. post eum. de instrumen. cau. §. restat. uersicu. sed si
5 quis potest. † Et an aduocatus possit esse tabellio? vide. C. de tabellarijs. l. generali. libro. x.

a ¶ Cū. P. ta. & ibidem ad hoc vide oīno Feli. ī. ij. col. vers. iiij. quęritur.

b ¶ Creare. vide. d. Alex. de Imol. ī. l. nec ei. §. j. de ado. & per Ioā. de lig. de sen. excom. ij. char. ver. ij. dicebā & Feli. aliqd in. c. qm̄ cōtra. de pba. lxxv. co. circa prī. vbi ēt ibi. ī apo. dixi & pleni⁹ p eū ī c. cū. p. tab. de fid. instru. in. iij. colū. versi. q̄rit̄. & oīno Oldr. ī cōsi. lxxv.

c ¶ Ecclesiasticas. q̄ solēnitates aūt requirant̄, & exigantur ad rei eccl. alienationis validitatem. & ex qb⁹ redditur nulla. vide Sozi. copiose. & no. ī cōsi. xv. īci. visis pdictis publicis īstr̄is. ver. circa quā cōsultationē. cū ver. se. in prima parte char. xxj. & ver. postq̄ nō ob sensum. cū ver. se. char. xxxiij. & in cōsi. xxix. īci. viso quodā instr̄o. ver. verū pdictis nō obstat ibi. & vtrū. cū ver. seq. char. lv. & ver. iij. prīcipaliter. char. lvj. & fi. ī c. q̄ ī ecclesiarū. de cōsti. ī prin. versi not. ij.

Collatio Quinta.

De ecclesiasti. rerum immobi. aliena. Rubri.

SVMMARIVM.

1 *Res mobiles ecclesiæ sine decreto alienantur.*
2 *Alienari, ut poßit res ecclesiæ, debent fieri tractatus: & qui tractatus requirantur? remißiuè.*
3 *Decretum superioris requiritur, quando res ecclesiæ alienantur, & an sufficiat consensus?*
Differentia inter decretum, consensum, & authoritatem, remißiuè.

ET circa. ¶ Ecclesia propter debitū fiscale regulariter rebus mobilibus non existentibus, res immobiles alienare potest, & insolutum dare. sed pro priuato debito solum insolutum dationem facere potest, consensu accedente omnium superiorum, & omnium ibidem deseruientium, de suscepto adhibita cautione debita, excepta maiori ecclesia cū sibi adiacentibus. hoc dicit vsq; ad finem. ¶ Nota tria ex hac constitutione. Primò. ibi mobilium, nō existente substantia &c.
1 ¶ † Ex hoc habes hic expressè quòd res mobiles ecclesiarū possunt sine decreto alienari. de quo in dicto. §. nos igitur. s.
2 de nō alienan. ¶ † Secundò not. text. in. §. sancimus. ibi sententia tali præcedente &c. ad hoc vt possit fieri alienatio rei ecclesiasticæ, requiritur quòd præcedat tractatus inter perso-
c nas ecclesiasticas[c] vt hic. De quo, & quòd tractatus requirantur. dic, vt not. per gloss. in capitu. primo. extra de rebus eccle. non alienan. libro. vj. & per Innocen. ibi. & xij. quæstio. ij. c. sine exceptio. & extra de his, quæ fiunt à pręla. capitul. primo. Et vide quod habes. x. quæstio. ij. capitu. hoc ius. & ea
3 dem causa & quæstione. §. si œconomus. ¶ † Tertiò not. tex. ibi, de decreto celebrato &c. quod in alienatione rei ecclesiasticæ requiritur superioris decretum, & idem habes. j. ibi. ideo etiam. & c. & in versicu. si verò priuatus. & c. de qua quæstione tangit gloss. in dicto. c. j. & ibi latius per Innocen. vbi gloss. Innocē. not. differentiā inter decretum: consensum: & authoritatem, & videtur velle, ꝙ in alienatione rei ecclesiasticæ sufficiat solùm consensus superioris: & decretum non requiritur. & ibi Innocen. dicit ꝙ licet leg. requirant decretum in alienatione rei minoris, tamen nulla est, quæ dicat: quòd in alienatione rei ecclesiasticę requiratur decretum: sed tamē contra Innocē. vide gloss. in. c. cum consuetudinis. extra de transactio. c. statuimus. vbi ponit differentiam inter dicta tria & quod not. ipse Innocē. in dicto. c. statuimus. extra de trāsa. in gloss. ij. vbi ipse videtur velle, ꝙ in alienatione rei ecclesi. decretum superioris vel consensus sufficiat. tangit etiam glo. decima quęstione secunda. *in. c. ea enim. §. si œcono. & c. huiusmodi. §. fi. in Palęa. in glo. hodiè sufficit.*

De iureiurando à moriente præstito. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Persona hæredis uidet̄ una & eadem cum testatore.*
2 *Hæres non potest uoluntatem defuncti pro parte approbare, & pro parte improbare.*
3 *Verba enunciatiua testatoris, non iurata, non seruantur, & quando seruētur? remißiuè.*
4 *Testator, si disponendo iurat: an eius uoluntas seruetur? remißiuè.*
5 *Testator, si dixit, sibi tantum deberi. x. cum. xx. deberentur, talis assertio etiam non iurata prodest debitori.*
6 *Hæres non seruans iuramentum defuncti: quādo priuetur hæreditate ipso iure?*
7 *Testator aliquid cōfitens in testamento, si superuiuat, an poßit talem cōfeßionem reuocare?*
Confeßio in testamento, quam probationem faciat?
8 *Verbum relinquo, ꝙ trahat̄ ad hæredis institutionem.*

SEmper hanc. ¶ Iusiurandum à moriente pręstitum, ī quo substantię suæ mensuram facit manifestam inter suos hæredes diuidendo: ab hęrede seruandum est: pœna

eſt: pœna non ſeruantibus imminente: creditoribus tamen nullum preiu-
1 dicium generatur hoc dicit vſq; ad fin. ¶ † Nota. duo. Primò, ꝙ perſona
a teſtatoris & hæredis videntur vna & eadem[a] & vide ꝙ no. extra de iu. ca-
2 lum. c. ij. in gl. iuramentum. lib. vj. ¶ † Secundò not. ꝙ hæres non pót pro
parte approbare voluntatem defuncti, & pro parte reprobare. l. quidam
3 eulogio. C. de iure deli. cum ſi. ¶ † Op. & videtur, ꝙ hæc defuncti volun-
tas, cum ſit enunciatiua, non ſit ſeruãda: vt. l. ſcriptura. C. cõmuni. vtriuſ.
iudi. & l. ex his verbis. C. de teſt. mili. cũ ſi. ¶ Sol. quandoq; teſtator verba enuntiatiua proferens iurat: & tunc licet eius voluntas ſit enunciatiua
eſt ſeruanda: vt hic. Quandoque non iurat: & tunc ſecus: vt in contrarijs.
& ita not. in. d. l. ſcriptura. & hic in. j. gloſ. ma. & C. ar. tu. l. j. ff. de le. ij. l. cũ
pater. §. pater qui filio. & l. fi. §. j. eo. ti. ¶ Oppo. & videtur. ꝙ voluntas defuncti enuntiatiua, debet ſeruari etiam ſine iuramento: vt. l. j. §. vlt. & l. ij.
4 ff. ad Silleia. ſol. vt no. gl. in. l. rõnes. C. de prob. ¶ † Quid autẽ iuris ſit, ſi teſtator iurauit: ſed hoc diſponendo, non enuntiando dixit? dic. vt not. hic
in glo. & ꝙ no. in. l. peto. in princ. de le. ij. & in. d. l. j. C. arbi. tu. cum gloſ. ſ.
alle. ¶ No. glo. ꝙ in extraneis. Idẽ not. de proba. ꝙ obtinet. q̃ ſumitur ex
5 hac conſtitutione. ¶ † Sed quæro hic, quid ſi non iuraui, & dixi ſibi tantũ
x. deberi: cũ. xx. deberentur: an hoc prodeſt debitori? & gl. videtur velle,
ꝙ ſic in eo, ꝙ dicit imò & ſine iuramento. iſtud eſt propter dictionem taxatiuam tantum. & hæc fuit opi. Hug. no. in. l. rõnes. C. de prob. licet ibi
dicat, ꝙ hoc non prodeſt debitoribus. Et ſi teſtator opponat dictionem
tantũ, ſi iuret non deberi. xx. ſed dicat ſibi deberi tantum. x. ſed precedẽ
tem opi. approbat hic Iaco. de Bel. Ratio eſt, dicit ipſe: quia vim legati ob
tinet. facit. l. ꝙ mihi. de li. le. ff. & l. legaui. cum ſi. e. ti. Et iſtam opi. puto ve
ram. probatur per tex. in. l. Titia. §. qui Marco. ff. de annu. leg. Habẽs ex
prædictis ergo, ꝙ iuramentum defuncti operatur etiam contrarium effe
ctum: quia operatur repetitionem legatorum ab inteſtato: vt no. l. cũ pa
6 ter. §. filijs matrem. ff. de leg. ij. ſecundum aliam lect. ¶ † Quærit hic Iaco.
de Bel. an heres non ſeruans iuſiurandum defuncti, priuetur hæreditate
ipſo iure: & videtur ꝙ ſic: vt. §. quæ ſit pœna, &c. j. eo. In contrarium facit, ꝙ not. ſ. de hære. & fa. §. ſi quis autem non implens. Sed dic ſecundum
eum, ꝙ aut heres eſt inobediens in agendo, vel aliquid faciendo cõtra voluntatem defuncti: & tunc priuatur ipſo iure. Quanq; eſt inobediẽs omittendo, & negligendo voluntatem defuncti implere: & tunc non priuaᵗ
7 ipſo iure. ꝙ eſt no. ſecundum eum. ¶ † Secundò, querit ipſe quid ſi teſtõr
eſt confeſſus ſe mihi debere centum. poſteà verò moriens vult venire cõtra illam confeſſionem, an poſſit? videtur ꝙ ſic: quia voluntas teſtatoris
eſt ambulatoria: vt. l. ij. §. fi. ff. de adi. leg. l. cũ hic ſtatus. §. oratio. & §. pœnitentiam. ff. de do. inter vi. & vxo. Econtrà videtur: ꝙ non: quia in teſtõ
contrahi poteſt: vt not. in. l. hæredes palam. §. fina. ff. de teſt. Et cõtractus
per pœnitentiam non poteſt reuocari: quia vim vltimæ voluntatis obtinet. vt. l. ij. C. de fal. cauſa adiect. le. cum ſi. Poſteà concludit, ꝙ aut talis cõ
b feſsio fit abſente parte, & non præiudicat[b]: vt ex ea poſsit probatio
contra confitentem induci: vt. l. fina. ff. de inter. act. & l. certum. §. ſi quis
abſente. ff. de confeſ. Aut fit pñte aduerſario: & tunc talis confeſsio obtinet vim contractus celebrati inter viuos: vt. d. l. hæredes. in fin. & hoc caſu talis confeſsio non poteſt reuocari: vt. l. generaliter. C. de non numera.
pecu. ff. depoſiti. l. publ. in fin. Sed hanc quæſtio. formant doct. in. d. l. generaliter. & ibi tenet Pet. ꝙ ex tali confeſsione inducatur probatio debiti: & ſic videtur, ꝙ nullo modo poſsit reuocari ſecundum eum. Sed hoc
dictum Pet. videtur falſum. Nam talis confeſsio facta à teſtatore non inducit probationem debiti: ſed ſolum petitur fideicom. tex. eſt in. l. luciꝰ.
§. quiſquis. ff. de le. ij. & l. Lucius. ff. de leg. iij. niſi teſtator iuraret: vt. l. cum
quis. §. codicillis. eo. tit. & ideo tene opi. Ia. quam. ſ. dixi, quę videtur ve-
8 rior. ¶ † Vltimò not. tex. ſitq; pœna. ibi. his, quæ relicta ſunt, &c. ꝙ verbum relinquo, trahitur ad hæredes inſtitutos. Nam hic vides, ꝙ hic appellatur relictum, de quo dixi de hære. & falci. §. hæc quidẽ. vbi eſt & gl.

Vt præponatur nomen Imperatoris. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Apponi quæ debeant in inſtrumentis: remiſsiuè.*
2 *Notarius actorum, an in libro actorum apponere debeat illas ſolẽnitates, quas apponere tenetur in inſtrumentis?*
Acta, an requirant teſtes? remiſsiuè.
3 *Inuocatio nominis domini, ſi non reperitur in inſtrumento, quòd inſtrumentum non uitiatur, tamen ſe remittit ad Specu.*
4 *Omiſsio crucis in inuentario, non uitiat inuentarium.*
5 *Sententia an contineatur, & ueniat appellatione actorum?*
6 *Scriptura priuata, an requirat, ꝙ in ea apponantur dies & conſul. ꝙ non.*
7 *Locus in inſtrumentis apponendus eſt.*
8 *Locus loci confecti inſtrumenti, inſtrumento apponi debet.*
9 *Sigillum notarij apponitur inſtrumentis.*
10 *Inſtrumenta poſſunt confici in prima, & ſecunda perſona.*
11 *Inſtrumentum poteſt confiſci per uerba præſentis, uel præteriti temporis.*
12 *Conſueta apponi in inſtrumento, ſi non apponantur, inſtrumentum uitiatur.*
13 *Anni domini poni debent in inſtrumentis.*
14 *Notarius, an poſsit apponere diem: conſulem, & locum, ſi in inſtrumento nõ reperitur.*
15 *Hora diei, quo conficitur, non ponitur in inſtrumento.*
16 *Dies appoſita in uno inſtrumento, quando uideatur in alio repetita?*

ILlud omnium. ¶ In documentis de-
a bet Principis nomen, & annus in princi.
& indicto deſignari. Item conſulis nomen: & annꝰ
cõſulatus: debet etiam dies & menſis celebrati cõ-
tractus apponi: & etiam annus conditę ciuitatis, ſi
hoc habet conſuetudo: debent etiam documenta
claris notis & literis ſcribi. Hoc dicit vſq; ad finẽ.
In tex. ibi eis. ſ. documẽtis. Ibi vetuſtiſsima. ſ. principia. ibi Imperatorũ. ſ. ſequentium, & ita de cæte-
1 rò ſcribant. ¶ † Not. quę ſunt illa. quę debent ĩſtru
mentis apponi. de quo latius no. in. l. generali. C. de
tabu. l. x. & extrà de fid. inſt. c. inter dile. ver. ſed cõ
tra priuilegium. Et vide ꝙ no. in. c. qm̃ contra fal
2 ſam. in gl. antepe. extrà de prob. ¶ † Secũdò no. in
hoc princ. à quo habuit originem ciuitas Romana.
¶ Tertiò no. in ver. vnde ſancimus. ꝙ notariꝰ, qui
in iudicijs acta conficit, debet ſolẽnitates in libris
actorum apponere, quas apponit in inſtrumentis
& ſic facit, ꝙ acta requirant teſtes, ſeu teſtium ſubſcriptionẽ. ſicut & alia inſtrumẽta. ꝙ habuiſtis tactum. ſ. de hære. & fal. §. ſi verò abſunt. & tãgitur
in. l. in dona. C. de do. de q̃ dic: vt ĩ. c. poſt ceſsionẽ. b
extrà de ꝓb. ꝑ gl. & Inn. Vide ꝙ no. ĩ gl. ĩ. d. c. qm̃
& per Inn. in. c. ad audiẽtiã. extra de ꝑſcript. & de
off. & po. iud. dele. c. cũ ĩ iure. & vide Inn. ĩ. c. fi. ex
3 trà de fi. inſtr. ¶ † No. ver. ſi qua verò. ibi: & ĩchoa.
mox authore Deo. cũ ſua gl. ſuper ver. puta, in nomine Domini. Ex quo tex. cum gl. habes, ꝙ in quo
libet inſtrumento dñt apponi in principio ipſius
c inſtrumẽti, iſta verba ĩ nomine Domini,[c] &c. Et ſic
videtur ꝙ ſi hæc verba in inſtrumento non appo c
nantur, inſtrumentum non valeat, quaſi deſit ſolẽnitas, q̃ in inſtrumentis requiritur per hunc text.
Pro hoc etiam facit, ꝙ ſi iſtud de conſuetudine, cõ
ſueuit in inſtrumentis apponi, ſi non apponaᵗ inſtrumentum, non valet argumentum eius, ꝙ no. in
hac gl. quæ incipit, puta, &c. & infra dicã. In cõtra
rium videtur, quia iſta videtur, leuis ſolennitas: ergo eius emiſsio non vitiat. l. j. in fi. ff. de vẽ. inſpici. d
4 Hinc † eſt, ꝙ do. dicunt, ꝙ licet in inuentario facto
per heredẽ reqraᵗ ſignum crucis: tñ ſi tale ſignum
omittaᵗ, non vitiat, vt no. do. in. l. fi. §. ſinaũt dubiꝰ.
de iure delib. & notaᵗ extra de teſta. c. Raynal. Sic
igitur debet eſſe in propoſito, licet illa verba non
apponanᵗ. Et vltimã partem putarem veriorẽ. cir
ca hoc tamẽ vide Spec. in tit. de inſtru. edit. §. bre- e
5 uiter. ver. j. ¶ † Quartò no. tex. cũ gl. q̃ ĩcipit de ſen
tentijs. ꝙ appellatione actorum ſententia non con
d tinetur.[d] de quo no. C. vt lit. pen. l. licet. C. de ap-
6 pel. l. à procõſulibus. cũ ſi. ¶ † Quæro, dicitur hic
de ſolennitate, q̃ debet apponi in publicis inſtrumentis: an priuata ſcriptura hoc requirat. ſ. diẽ &
conſulẽ. & tex. videtur, ꝙ non. ĩ. l. pe. §. idẽ quęſijt.
ff. de pign. ꝙ videtur tenere gl. in. l. ſcripturas. C. q
pot. in pig. ha. q̃ incipit, non tñ. Sed illi. l. pe. põt reſponderi, ꝙ ibi loquatur in ob. pignoris, quaſi ſit
ſpeciale in pignoris obligatione, ſeu obligatio, reali: vt no. gl. in. l. ij. in. §. Ide Labeo. ff. de aqua plu. ar.
¶ Et ꝙ in priuata ſcriptura dies & conſul requirã
tur, videᵗ tacitè ſentire gl. C. de contrahen. & com
mit. ſtip. l. optimã. in gl. fi. coniuncto princi. gl. ſcũ
ſi, Cy. diſtinguit: aut inſtrumentũ fit ad probandũ:
& tunc requirit diẽ & conſulem: vt. l. j. §. editiones
ff. de eden. & l. optimã. Et hac conſt. cum ſi. Aut fit
ad contrahendum: & non requirit diem, nec conſulem. vt. d. §. idem quæſijt. & ſic Cy. intelligit dictũ
§. idem quęſijt. vbi inſtrumentum fit ad contrahẽdum. Ita no. ipſe in. d. l. optimam. C. de contrahẽ.
ſtipu. & doc. in authen. ſi quis in aliquo. C. de edẽ.
& in. l. ſi qua. de diuer. reſcriptis. ¶ Sed Gul. de cu.
intelligit. d. §. in priuata ſcriptura: in qua dicit nõ
e requiri diem & conſulem.[e] Ita no. ipſe in. d. l. j. §.
editiones. ff. de eden. Et iſtam opi. tenet gl. xxv. q.
ij. c. dicẽti. §. ſi qua beneficia. Nõ ob. dictꝰ. §. editiones. qa ibi loquitur in publicis inſtrumentis, vt ibi
no. gl. Nõ ob. l. prętor. in princ. eo. ti. qa ibi non dicitur, ꝙ priuata ſcrip. diẽ & conſulem requirat: ſed
dicit, ꝙ ſi eſt appoſitus debet edi. & hoc videᵗ ſentire gl. l. ſi quis ex argentarijs. §. ſi initiũ tabularum

a ¶ Et eadẽ. Adde. d. Sozi. ĩ cõſ. lvj. inci. ĩ pñti cõſultatiõe. ver. ſed hęc obiectio circa mediũ: ĩ pria pte char. cvj. licet hęres. & defũctus ceſeãtur eadẽ pſona: eſt verũ, ſed iuris fictione: qa ĩ veritate differunt cũ diuerſę ſint perſonę: & diuerſas animas hñt: & iõ vinculũ vniꝰ nõ ligat aĩam alteriꝰ: niſi illiꝰ culpa ĩteruenerit. Et adde Feli. in c. de quarta, de pręſcri. ĩ col. vj. ĩ prĩc.

b ¶ Nõ ꝑiudicat. an & qñ ꝑiudicet: vide tu Fel. ĩ. c. ſi cautio. de fi. ĩſtr. & in iiij. col. ver. ij. declaratio. circa fi. cum ver. quarta declaratio. & Fe. ibi plenè.

c ¶ In noĩe dñi. Ad de Feli. in. c. ſi ſcripturã. ĩ. j. col. verſ. & inter alia. cũ ſe. de fid. inſtr. vbi ẽt qd in inſtrumẽtis confectis ĩter Iud.

d ¶ Nõ cõtineᵗ. Tu ad hoc oĩno vide Feli. in. c. qm̃. ĩ. iiij. col. ver. no. ver. de probat. vbi allega. pro & contra.

e ¶ Et conſulẽ. vide d. Ma. ĩ no. ĩ. v. ch. ĩ no. ĩcip. no. ꝙ tp̃s & lo. & c. & d. ale. de. Imo. ĩ. l. ꝑtor. in princ. ff. de edẽ. & ĩ. j. conſtit. ff. & ĩ. l. cũ tabernã. §. idẽ quæſijt. ĩ apoſt. cũ concor.

7 eo.ti.& hãc opi.Gul.tenet hic Iac.de Bel. ¶†Quę
ro,qa hic,non dicitur de loco.An locus debet in-
a strumentis apponi.gl.est ꝙ sic,[a] in.d.l.optimam.
&.l.generali.C.de tab.l.x.no.extrà de re iud.c.Ab
bate.in gl.si donatio.lib.vj.& etiã in fi. super vers.
8 non expressa.¶†Quæro,an sufficit dicere actum
in tali ciuitate,vel castro: vel an etiam debet poni
locus specialis.s.actũ in tali ciuitate,in domo talis?
b & videt̃ dicendum,ꝙ sufficit dicere de ciuitate.[b]ar.
d.l.optimã & videtur tex.expressè.xij.q.ij.c. cum
Redeptor ibi actũ in vrbe Romana.&c.In contra-
riũ,ꝙ debeat poni locus spãlis,est casus expressus
in ti.qui.mo.na.effi.legi.§.cꝫtum verò.co.vj.& ibi
9 dicã.¶†Quæro an in instrumẽto debeat notari⁹
c apponere signũ:suũ[c] dic,ꝙ sic,Probat̃ secũdũ vnã
lect.j.de instr.cau.§.oportet.Ad idẽ.C.de asse.l.fi.
ibi,ꝙ solitũ est.&c.facit ꝙ no.ĩ.l.ij.§.si dubitetur.
ff.quemad.test.aper.& tangit gl.ĩ.§.itẽ lex cornel.
10 de falsis.insti.de pub.iud.¶†Quæro, an instrumẽ
tũ debeat scribi in prima,vel in tertia persona?Rñ.
nõ refert.tex.est in.c.dudũ.extrà de conuer.coniu.
11 vbi etiam de hoc per Io.an. ¶†Quæro, an tabel-
lio debeat instrumentũ,p verbũ pñtis,vel preteri-
ti temporis scribere?verbi gratia.an debeat dicere
notarius,talis vendit,& tradit,vel vendidit, & tra
didit?respondeo non refert:vt est tex.ĩ.c.ꝙ autem
extrà de iure pat.¶No.gl.fortè.in fi.vide ꝙ no.ex
trà de fid. instru.c.inter dile.super ver.indictionis,
12 ¶† Not.gl.puta ibi apponendi sunt.Not. ex hac
glo.ꝙ oĩa,q̃ sunt cõsueta poni in instrumentis,de-
bent apponi,& si non apponantur:instrumentum
13 vitiatur.ꝙ no.perpetuò.¶† Sed aduerte ad id, ꝙ
gl.dicit,de annis dñicæ incarnationis:quia ꝙ tales
anni apponantur in instrumentis,probatur p tex.
xxiij.di.c.in nomine domini.Sed ꝙ de consuetu-
dine apponantur,est verũ in Tuscia,hic apponũ-
tur anni natiuitatis domini. Et ideo serua, ꝙ con-
14 suetudo vult.vt hic in gl.¶†Quero,instrumentũ
est confectũ sine die,consule,& loco:an notari⁹ po
terit talia apponere,si recordatur: dic,vt no.ĩ Spe
cu.in tit.de inst.edi.§.postremò.ver. sed nunquid
confecto.& no.in.l.si quis decu.C.de fal.& in.l.im
pe.ff.de stat.ho.Et nisi ista talia apponantur, quid
iuris sit vide Specu.in.d.§.postremò.ver.quid er-
15 go,si dies.& versi.quid si locus.¶†Quæro,hic di-
citur,ꝙ debet apponi dies confecti instrumẽti, an
debeat apponi hora diei?dic,ꝙ non.de quo p doc.
16 in.d.l.optimam.in.v.q.¶†Quæro,pone, ꝙ in pro
tocolo est apposita dies: posteà notarius fecit in-
strumentum sine die,an videatur repetita dies?vt si
cut est in protocolo reperiatur,& ponatur ĩ ĩstru-
mento.Iac.de Are.tangit in.l.in causis.C. de accu.
& Spe.in.d.§.postremò.versi.quid ergo.

Scentcas non solum, si fideiussores præstent, &c. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Iuramentum licitum seruari debet.*
Non seruans iuramentum,quando puniatur?
2 *Periurus,an sit infamis & pœna periurij? remißiuè.*
3 *Periurus non admittitur ad testimonium.*
4 *Iuramento temerario facto,an liceat authoritate propria,contrauenire? & ibi q sic.*
5 *Iuramentum temerarium,an repellat quem ab actibus legitimis? remißiuè.*
6 *Poena,an imponatur pro illicito iuramento?*

NOuimus pridem. Iuramẽtum sup re illicita serua
ri non debet.h.d. ¶Opp.& vi
detur,ꝙ omne seruandum sit iuramentum:vt ĩ.c.cum contingnt
extra de iureiur.c.licet.de pact.in.vj.¶Oppo.dicitur hic, si qua omnino,
1 &c.& sic innuit, ꝙ pro periurio ĩponatur pœna.contra.de.l.ij.C.de reb,
d cre.†Sol.vbi iuramentum est licitum,est seruãdũ.[d]tñ ille,q nõ seruat,nõ
punitur:nisi quo ad Deum,non quo ad mũdum.Et ꝙ non puniatur quo
ad mundũ,est verũ iure ordinario:sed iure extraordinario potest accusa
ri de crimine stellionatus;vt.l.fi.C.de cri.stel. Quandoqꝫ tamen imponit̃
etiam pœna quo ad mundum:puta si quis veniret contra pactũ, ꝙ iura-
mento firmauerat:vt.l.si quis maior.C.de transa.secus si solũ contra sacra
2 mentum veniat:vt.l.lucius.ff.de his,qui no.infa.& ibi glo.†An periurus
e sit infamis? [e] vide.vj.q.j.c.infames.&.xxij.q.v.c.si quis conuictus.de iu-
reiu.c.quærelam.&.vj.q.j.c.quicunque.vbi ẽt ponitur,quę sit pœna per
3 iurij.& extrà de iureiur,c.quanto.¶†Quærit glo.an periurus admittatur
f ad testimonium,[f] posito,ꝙ non sit infamis?& gl.hic tenet,ꝙ non sup ver.
si qua.Idem no.in.d.l.Lucius.ad idem extrà de test.c. testimonium.&.d.
c.quisquis.& facit ꝙ no.gl.in.l.imperialis.§.j.C.de nupt.& in.l.iij.§. lege
4 Iulia.ff.de testi.¶†Quæro:qa ista constitutio loquit̃ de illicito, seu teme-
rario iuramento:an liceat venire contra tale iuramentum propria autho-
ritate? dic, quòd sic vt not. in.c.venerabilem extrà de ele.& vide, quod
not.in dicto.c.testimonium.in fin.extrà de test. & .xxij. qõ.iiij.c.inno-
5 cens.¶†An autem iuramentum temerarium repellat quem ab actibus le-
gitimis?dic,vt.lxxxv.di.c.Florentinum.& extrà de test.c.intimauit.& ꝙ
6 tangitur in.d.c.infames.vj.q.j.¶An.† autem pro illicito,vel temerario iu
ramẽto imponatur pœna?dic,vt in.c.sicut nostris.&.c. cũ quidam, extrà
de iureiur.&.xxij.q.iiij.c.qui sacramento.¶Vltimò.vide gl.super ver.vi
tam.in fi.Vel secundum Iac.de bel.ꝙ illa.l.imperialis.§.j.loquitur ĩ mu-
liere sponte se prostituente,hic verò in muliere decepta.vt patet ibi ma-
lè inducta.&c.

Vt non fiant pignorationes, &c. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Represaliæ non possunt concedi: & quando possunt concedi numero.2.*
3 *Captus pro represalijs pro alio,si soluit.an poßit ab eo cuius occasione sunt concessæ solutum repetere?*
4 *Poena de qua hic imponitur ipso iure.*
5 *Donatio facta vltra quingentos,coram quo iudice debeat insinuari?*

IN honestas. ¶Nulli licitum est secundum formã pi-
gnoratiõis exigere aliũ ,p alio.pœna cõ-
trafacientibus imminente.Itẽ,sicut donatio facta à Principe pri
uato,insinuatione non ęget.ita nec econtrà.h.d.¶Quæro,,p huius ti.de-
claratione,quid vult dicere tex.secũdũ pignorati.formã? gl.exponit for
mam.i.pactum.& idẽ dicit gl.si non interuenit pactũ,& multòmagis.Sed
ego puto,ꝙ iste tex.velit dicere secũdũ pig.formã.i. secũdũ formã repre
saliarũ.Nã idẽ est dicere pig.ꝙ represalias.ita tex.exponit extra.de iniu.
& dã.da.c.j.lib.vj.vbi de hac.q.fit mentio.Dicit em̃ tex. & si pignoratio
1 nes,quas vulgaris loquela represalias nominat.&c.¶†Et sic ex hoc text.
sic posito & declarato not.ꝙ repræsaliæ non possunt concedi.Idẽ no.in
d.c.j.ad idẽ facit.C.vt nullus ex vic.l.j.lib.xj.j.vt nulli iud. §.qa verò.&
de excu.& exa.l.nullam.lib.xij.& de oĩ agro deser.l.hac diffi.lib.xj.Fa-
cit.l.nulli.C.de iud.cũ si.¶Sed contra hoc op.de.c.dilectis filijs.extrà de
2 ap.& de iureiu.c.sicut.xxij.q.ij.c.dominus noster.¶†Sol. Quandoqꝫ ci-
uitas,sub qua est persona debitrix,vel delinquens requisita denegat face
g re iustitiam.& tunc represaliæ possunt concedi,[g]vt in contrarijs.Quãdo
que illa ciuitas requisita non denegat facere iustitiã:& tunc represalię nõ
possunt concedi.vt hic,cũ si.s.alleg.Ita no.Inno.extrà de fo.cõp.c.postu-
lasti.&.c.dilectus.Ad ꝙ facit ꝙ idẽ Inno.no.in.c.olim cãm.extra de resti.
spon.& vide gl.in.d.c.dominus noster.& facit ad predicta.j.de quæstore.
§.si verò forsitã.j.vt diff.iu.§.j.&.iij.&.§.si tamẽ cõtigerit.& extrà de of-
fi.ord.c.significauit.ꝙ tangit gl.in.d.l.nulli.& ꝙ tangunt docto.in auth.
h habita.in fi.C.ne filius pro parte.¶Secũdò op.de.l.numerus.[h]C.de tab.
lib.x.sol.vt ibi not.gl.de ista materia an represaliæ cõcedi posint,& qui
bus,& contra quos:& an priuata persona,cui concessę sũt represalię pos-
sit propria authoritate ponere in carceribus personas captas rõne repre-
saliarũ?dic.vt ĩ.q.quã disputauit Pet.de bel.in ciuitate ista, & ponit hoc
3 tit.& ego feci vnũ tractatũ.¶†An autem si aliqs est captus propter repre
salias concessas propter delictũ alterius,& soluat,posit ab illo repetere?
Iac.de Are.ponit in.l.ij.ff.de verb.ob.& tenet ꝙ sic.pro quo facit tex.cũ
glo.in.l.nam & seruius.in prin.ff.de neg.gest.&.l.fi.ff.de dolo.l.si vero.§.
eum autem.ff.de his,qui deie.vel effu.¶No.gl. super ver. formam puta,
4 idem no.in auth.sed omnino.C.ne vxor pro marito.¶†Quæro,hic dicit̃.
& cadere etiam ab actione:an ipso iure?Odof.tenet quòd sic,per tex.ĩ.d.
5 authen.sed omnino.¶†Quero,quid vult dicere tex.ideo egeat gestis mo-
numentorum?dic,vt in gl.super ver.gestis.& seq.¶Ex quibus habes qd
velit dicere in summa.de quo tangitur ĩ.l.illud.C.de sacrosanc.ec.&.l.san
cimus.C.de dona.& circa hunc. §. vide ꝙ dixi.s.,de non alie. §. finimus.
super gl.ibi posita.

a ¶Quòd sic.Sed quæro.nũqd valeat cõsuetudo ĩ contrariũ?dic ꝙ non se-
cũdũ Rotã in deci.anti.conclu.cccxcv.incip.vtrũ valeat cõsuetudo:p Fe
li.ĩ.d.c.Abb.all.in tex.qa est cõtra substãtiã cõtract⁹: iõ nulla:vt p gl. or.
in.c.nõ putamus.in gl.iij.de cõsue.in.vj.De quo dicto facit testũ Ro.ĩ.l.in
illa.ĩ.x.col.ff.de ver.obl.& ĩ.l.de pup.§.q nũt.ff.de no.ope.nũ.Sed tu dic
,put ĩ ,pposito no.
doct. post lap.ĩ.d.
c.Ab.&.d.Ant. in
,pœ.decre.ĩ.iij.co.
ꝙ vbi consuetudo
semp attẽdit̃.istud
nõ ,pcederet rñdẽ
do ad gl.In not.d.
c.non putamus. ꝙ
istud est de solẽni-
tate,nõ de substan
tia,q̃ differunt vt p
Inn.ĩ.c.ꝙ sicut. in
gl.mag.ext.de ele.
& Bald.in.l.ẽt. ĩ.j.
col.C. de exec. rei
iud.& in repe.l.j.
ĩ.iij.col.C.de sacro
san.eccl. & ꝙ istæ
sint solẽnitates. vi
de Bart.ĩ.l.si qs le-
gatum.ff. de fal.&
Bad.ĩ.l.j,§.j. circa
me.ff.de eden.

b ¶De ciuitate.Sed
nũqd sufficeret, ꝙ
notarius scriberet
actũ esse ĩ terris im
perij,vel ecclesiæ,
nõ expressa ciuita
te.vide Fel.ĩ.c.j.de
fi.ĩst. circa fi.ij.co.
ĩ ver. demum autẽ
expresionis.

c ¶Signũ suũ. Ad-
de Bal.ĩ.l. non ali-
ter.ff.de ado.& in
l.j.§.editiões.ff. de
edẽ.& Bar.ĩ.j.con-
sti.ff.& Ia.de Are.
& Imol.in.l.ad te-
stiũ.§.si qs.ff. de te
sta.& gl.ĩ.§.itẽ lex
corne.insti. de pu.
iud.& Spe.ĩ ti. de
fi.inst.§.instr.ver.
itẽ ꝙ nõ ẽ signatũ.

d ¶Est seruãdũ.Ad
de,ꝙ vt iuramẽtũ
sit seruãdũ,& obli
get,, debet habere
iudiciũ.s.iustitiam
& veritatẽ.quorũ
si alterum deficiat,
nõ est seruãdũ: vt
p.d.So.ĩ cõs.lxvij.
ĩci. circa primã.q.
ver.supest nũc,ibi:
qa tũc iuramẽtũ in
pria pte.ch.cxiiij.
¶Adde Bar.Soz.
ĩ suo tract.fallẽ.re.
cclvj.p Phili.Cor.
cõsi.suo.lv.ĩci. vi-
sis ĩ lrã. in vol. iij.

e ¶Infamis.vide Fel.in.c.testimoniũ.in.vj.col.ver.sed est difficultas de te.
vbi est,an in eũ cadat excusatio.ibi ĩ.viij.co.circa princ.ver.vltra alios.

f ¶Ad testimoniũ.Vide Feli.ĩ.c.ex parte.de test.in.j.col.ver.no.in.c.p tuas
de simo.circa fin.& Old. in.consi.cxcj.

g ¶Conce[illegible]dde Bar.in tract.represa.in.j.q.princ.ver.ij.ad hoc. & Bal.
& Sal.in authen.sed omnino.C.ne vxor pro marito sed extrà quæro nũ-
quid sint licitæ in foro cõsciẽtię:vide Per.de su.ĩ.d.aut.post Sali.& Bart.
loc.s.alleg.& Tho.de aquino.ij.q.xj.col.ij.

h Hic tex.corruptè allegat̃:nec aliq pacto reperiri põt: credo Bart.vo-
luisse adducere tex.in.l.iure.C.de fa.li.xj.cũ gl.ĩ ver.dãnũ.Alex.Loseus.

De exhibendis reis &c. *Rubrica.*

SUMMARIUM.

1 *Lis q non dicatur contestari per petitionem rescripti.*
2 *Absolutoria lata ab obseruatione iudicij, an dicatur diffinitiua, uel interlocutoria? ubi distinguit.*
3 *Citatio partis, an requirit, qñ fertur sentẽtia ab obseruatiõe iudicij? remißiuè.*
4 *Expensæ in casu huius. §. q ueniant ex stipulatu, & non officio iudicis.*
5 *Solennitas, quæ debet interuenisse post actum, si omittatur, q actus per hoc non uitiatur ipso iure, sed ope exceptionis.*
6 *Inopia, q contingat ex peregrinatione.*

PLurimi. ¶ Reus non est exhibẽdus in iudicio de vna prouincia ad aliam: nisi prius actor fideiussoriam prȩstiterit cautionem, certam quã titatem promittens, si litem non exequat: aut exequẽs nõ vincat: & reo comparente, si actor intra .x. dies non comparuecat: & reo comparente, si actor intra .x. dies non comparuerit reus absoluendus est à iudicio: eo exacto, q ab actore pmissum est, & si quid amplius reus expendisset. h. d. ¶ Op. & etiã videtur, q sine satisdatione actoris debeat reus trahi ad iudiciũ vt. l. si quando. C. de dila. Sol. ista. l. corrigit illam. & ideò super d. l. est posita auth. q fieri. q̃ hic sumitur. ¶ Op. secũdò. & videtur: q licet intra. x. dies actor non compareat: non ideo tamen causa terminetur: quia ciuilis causa triennio, criminalis biennio durat: vt. l. properandum. in princ. C. de iu. l. fi. C. vt. j. certũ tps &c. dicit gl. ibi loquitur de sententia interlocutoria diffinitiua: hic verò loquitur de sententia ĩterlocutoria, & absolutoria ab obseruatione iud. Non enim hic potest ferri diffinitiua: tũ
1 quia litis conte. non erat: tũ quia nõ erat liquidum de cã: nec † dicitur esse facta lit. conte. vbi fuit rescriptum petitum: vt. l. de qua re. ff. de iud. licet tamen aliter seruent Decretistæ. dicit glo. de hoc, q seruent. Dic, vt no. in. c. statutum. extra de rescri. lib.
2 vj. ¶ † No. ergo ex ista gl. q absolutoria lata ab obseruatiõe iudicij est interlocutoria. Ad idem tex. cum gl. in. l. properandũ. §. etsi quidem. &. e. l. §. cum autem. & hoc expressè tenet gl. e. l. §. cum autem. in. j. gl. cum qua concor. q no. in. l. harum. §. fi. ff. si seruitus vend. & q no. in. l. Titia. ff. de accu. & Inn. in. c. finem litibus. extrà de do. & contu. Specu. in titu. de expens. §. fina. ver. hoc etiam ex præmissis. Econtra, videtur dicendum, q sit
a diffinitiua. Nã diffinitiua est illa, quæ causam diffinit.[a] vt. l. dicere. §. j. ff. de ar. & q no. ij. q. vj. §. diffinitiua. sed qñ quis absoluit ab obseruatione iudicij, causa finitur: vt inst. de perpe. & temp. act. §. si ergo, &c. Ad q facit, q no. in princ. mag. glo. in. l. Iul. ff. de condi. inde. ¶ Quid dicendum hic? qñq; fert sñia absolutoria ab obseruatione iudicij: quia iudici de cã non liquet: vel qa libellus fuit malè conceptus: & tunc talis absolutoria est interlocutoria, & non diffinitiua, & ita loquitur gloss. in. d. l. Titia & d. §. & si quidem. cum sua gl. & eadem. l. §. siue autem. cum si. s. alleg. Potest enim iterũ agi: vt no. in. d. §. & si quidem. & l. Titia. & ad idem. l. q post. §. circunducto. ff. de iu. & l. j. §. j. ff. si mẽ
3 sor fa. mo. dixerit. extr. de iu. d. c. examinata. cum si. † Quandoque fertur sententia absolutoria ab obseruat. iudicij. quia reus pendente iudicio soluit: & tunc dico. q eo respectu, q non po-
b test iterum agi, talis sententia potest dici diffinitiua,[b] vt. §. fin. inst. de perpe. & tempo. ac. & isto mõ potest intelligi vna opi. no. in. d. l. Titia. Sed habito respectu q per solutiõem factã pẽdente iudicio principalis est causa sublata: vt insti. qui. mo. toll. obli ĩ princip. & sic sententia quæ sequitur non reperit quid tollat: sed tantum instantia iudicij fuit. Dico, q isto respectu est interlocutoria: vt no. in. d. l. harum. §. fi. coniuncta gl. & d. §. fi. inst. de perpe. & tem. act. ¶ Quæro, quando fertur sententia ab obseruatione iudicij, an debeat quis citari? dic per Innoc. extrà de offi. deleg. c. consuluit. ¶ Opponi. & videtur, q hæc constitutio nihil innouet: quia aut vincit, & non dicitur calumniasse & per consequens ad expensas non tenetur. d. l. properãdũ. §.
4 cum autem. † Sol. vt in gl. & vult dicere. gl. q. d. constitutio innouetur in hoc, q licet aliâs expensȩ veniant iudicis officio: hic tamen actor tenetur ad expensas ex stipulatu. & in hoc est differentia: vt not. gloss. j. de iudi. §. oportet. l. iij. §. si rem. ff. de leg. iij. & ff. de rei vend. l. non solum. in fi. per doct. in. l. sancimus. C.
5 de iudi. Specu. in tit. de expen. §. j. No. glo. ¶ † No. ex hac glo. quod quãdo aliqua solennitas debet adhiberi post actum per fectum, licet talis solennitas omittatur, non vitiatur actus perfectus ipso iure, sed ope exceptionis. cum qua gl. concor. l. vni-
6 uersa. de preci. Impe. ¶ † Vltimò not. glos. in princip. huius. l. quæ incipit, deducuntur. Ex qua no. quòd ex peregrinatione contingit inopia. quod tene menti. Ad idem dicam infra: vt omnes obedien. iudi. prouin. §. hȩc considerantes. in fi. vbi tex. concor. cum isto.

SUMMARIUM.

1 *Litis contestatione quod quasi contrahatur.*
2 *Reus debet se subscribere libello: sed consuetudo non seruat.*
3 *Libellus, quid sit: qd debeat cõtinere: & an cõtineat nomẽ actiõis? remißiuè.*
4 *Libellus, an debeat offerri? & per quem?*
Libellus offertur ab actore tribus modis.
5 *Arbitratori, an offeratur libellus? remißiuè.*
6 *Iudicium super inepto libello, q procedat, si non opponatur.*
7 *Libellus, q non poßit etiam tacitè omitti.*
8 *Dilatio. xx. dierũ: de qua hic, q posset p iudicẽ abbreuiari, & est arbitraria.*
9 *Iudex, an denegare poßit reo in totum dilationem de qua hic?*
10 *Litis cõte. facta nõ data dilatione reo, nec ab eo inducijs petitis, quod ualeat.*
11 *Litis contestatio, an fiat super exceptionibus? remißiuè.*
12 *Libellus, peto castrum, uel ecclesiam cum suis pertinentijs, quod procedat.*
13 *Libellus, peto quicquid poßides in tali uilla: an procedat?*
14 *Exceptio recusationis iudicis, quòd sit dilatoria, & apponi potest usq; ad litem contestatam.*
15 *Reus poßidens immobilia, non cauet de iudicio sisti.*
16 *Reus cauere debet de iudicio sisti: nec releuatur p depositionem pignorum.*
17 *Fideiussor de iudicio sisti, quandiu sit obligatus?*
18 *Fideiussor de iudicio sisti, an teneatur certam quantitatẽ promittere? q non.*
19 *Sportulæ, quibus debeantur, & à quo præstentur? remißiuè.*
20 *Litis contestatio, qualiter fiat? remißiuè ad glo.*
21 *Litis contestatio, an fiat, qñ reus respondet uerbis affirmatiuis? ad glo.*
22 *Litis contestatio, q inducatur per reum excipiendo.*
23 *Præscriptio, an interrumpatur per litis contestationem, etiam nullam?*

Illud quoque. ¶ Reo ad iudicium vocato, debet libellus offerri. & .xx. dierum spatiũ indulgeri: & ab eo debet fideiussor dari: & sportulæ solenniter & medio tempore poterit iudex recusari: vel alius associari: nisi quem petijt ab alio, sit recusatus. & .xx. diebus elapsis lit. contest. fieri debet: & aliter facta non valet. h. d. vsq; ad. §. si vero ẽt & habet duas partes, Nam primò recitatur antiquũ ius secundò ius nouum, Secunda ibi. sancimus. Subscribere. s. reum. Ex
1 isto. §. sumitur aut. offeratur. C. de lit. contest. ¶ † Not. text. ibi, obligetur. & facit pro eo, q no. gl. q per lit. conte. dicitur quis quasi contrahere: vt not. in. l. ij. in fi. ff. de præto. stip. Vides hic tex. dicentem, q ille, qui est constitutus sub lit. contest. obliga-
2 tur. ¶ † Secundò no. tex. §. suscepto. ibi subscribere libello. &c. q reus debet libello subscribere. Ad idem gl. & tex. in. d. aut. offeratur. Et ad idem tex. est in. c. j. extra de lib. obla. licet gl. hic
3 dicat, q hodie hoc non est de consuetudine. ¶ † Not. gl. in verbo libellum. quæ quærit, quid sit libellus, &c. dic, vt hic: & in gl. de lib. ob. c. j. ¶ Secundò quȩro, quid debet libellus continere? dic, vt in gl. extra de lib. ob. c. j. & ij. ff. de eden. l. j. in princi. & per Cy. C. de eden. l. edita. ¶ Et an libellus debeat actionem continere? gl. tangit hic, & in. d. l. in principio. & extrà de iudi.
c c. dilecti.[c] & c. examinata. & ĩ Spe. de actio. & peti. §. seqr. ĩ prĩ. de libel. cõce. §. qd aũt libell9 & q̃ sit rõ quare libell9 debeat dari ĩ scriptis: dic vt ĩ gl. Itẽ an ĩdistinctè sit verũ, q libellus debeat offerri. gl. ponit hic: & plenè per Inno. c. j. extra de li. obl. &
4 in Spe. de li. contest. §. nunc dicamus. ¶ Quæro, dicitur hic † q libellus debet offerri. an à iudice, an ab actore? dicit glo. sup ver. offerri, q non reperitur lege diffinitum: an ab actore, vel à iudice debeat offerri: sed de cõsuetudine offertur reo à iudice. Istud q gl. dicit hic esse de consuetudine videtur tenere doct. esse de iure: vt ipsi no. in. d. c. j. extrà de lib. ob. & no. p glo. Ber. iij. q. iij. c. induciæ. §. libellum. Inno. verò tenet q libellus, potest offerri à iudice, & etiam ab actore: & hoc puto verum. Potest etiam libellus tribus modis offerri per actorẽ. & ita tenet. gl. ĩ. d. aut.
5 offeratur. C. de lit. contest. ¶ † Et quia hæc gl. loquitur de arbitrio: an coram arbitratore debeat offerri libellus? Specu. tenet q non in. §. restat. ver. sed nunquid. in titu. de libel. conceptio.
6 ¶ † Quæro, super ver. libellum. gl. dicit, & tamẽ valet, &c. Sed quid si actione personali, vel actione reali non expressa: an pcedat iudicium? dic q sic: nisi excipiatur. vt. l. fi. & ibi no. C. de anna. excep. q no. ĩ. l. j. gl. mag. ff. de eden. ff. ad exhi. l. iij. §. si qs noxali. C. ad exhib. l. ij. & q no. de re iu. c. Abbate. super. ver. obnoxiũ. lib. vj. & per Inno. in. c. dilecti. extra de li. ob. per gl. extra de causa pos. & proprie. c. cum ecclesia. super ver. iudiciũ.
7 ¶ † Quæro, an libellus sit de substantia iudicij, ita q omitti nõ posit? & gl. ista super ver. libellum ibi. Item fallit, quando videtur velle, q posit tacitè omitti, sed nõ expressè remitti. Ita no. in. d. authen. offeratur. q tacitè posit omitti, facit. s. de triẽ. & semis. §. illud quoq;. Sed contrariũ no. videlicet q non possit etiam tacitè omitti, extrà de lib. ob. c. j. & de offic. deleg. c. de causis. De quo dic, vt not. per gl. Io. an. ĩ. c. fi. de re. iu. lib. vj. & plenè per gl. in cle. sȩpè. de ver. signi. super ver. const. sancimus in cle. & q no. in. c. ij. de confes. lib. vj. & q no. Spe. de lib. cõce. §. vtrum autẽ. & in tit. de sententia. §. iuxta ver. qd si de partiũ.

a ¶ Diffinit. qñ autẽ dicat diffinitiua. vide Fel. copiossè. & no. ĩ rub. de re iud. colũ. j. post princi. vbi ẽt plenè, qñ dicat interlocutoria, & quæ sit.

b ¶ Adde Firmanũ ĩ suo aureo dictionario. ĩ uer. sñia diffinitiua. ver. j. & in ver. sñia interlocutoria. uer. j. & Lãf. ĩ. c. qm̃ cõtra. §. interloc. & ap. nu. v. uer. ĩ ordie successiuo. & ibi posui in apo. extra de pb.

c ¶ Dilecti. & ibidẽ vide Feli. oĩno in princ. & circa fi. in prin. & circa fi. in ver. nomẽ actiõis.

8 ¶†Quæro, hic dicitur, ꝙ debet dari dilatio. xx. dierũ: an iudex
possit istã dilationem abbreuiare? gl. hic super verbo. xx. tenet
ꝙ sic: cũ qua concor. ꝙ no. in. c. dilectus. extrà de procu. vbi gl.
no. ꝙ talis dilatio est arbitraria. Adde ꝙ not. ĩ. c. prçtereà. extrà
de dila. licet contrarium no. in. d. auth. offeratur. C. de lib. cõte.
9 ¶†Sed quæro, an iudex possit istam dilationẽ in totũ denega
10 re? dic, vt no. Inno. in. c. j. de libe. obl. ¶†Sed pone, ꝙ iudex istã
dilationẽ non denegat, sed reus nõ petitis inducijs peruenit ad
lit. conte. an teneat lit. conte. & videt̃ tex. expressè hic, in ver. si
verò ꝙ non: cũ quo cõcor. d. aut̃. offerat̃. Contrariũ determinat
gl. xvij. q. iij. c. vxor Felicis ad hunc tex. & si. Respon. vt no. gl.
ij. q. ij. * c. Induciç le. ij. ĩ palæa *. §. offerat̃, ver. p nihilo. et ꝙ
no. hic in fin. super ver. damnificando. & super ver. si verò hæc
in gl. Quantũ ad hoc tangit Inno. in. d. c. j. de lib. obla. in prin.
Et circa ista duo dicta vide tex. & gl. in. d. c. præterea. extra de
11 dila. ¶†Quæro, circa prçdicta, an super exceptione dilationis
debet offerri libellus? & lis contestari? dic, vt not. extra de offi.
dele. c. prudentiam. §. sexta. circa quam glos. vide Specu. in tit.
de except. §. viso. ver. sed nunquid iudex. & de lit. conte. §. pe.
12 ver. j. ¶†Quæro, an procedat talis libellus? peto ecclesiam, vel
castrũ cũ suis pertinentijs. dic, ꝙ sic: vt probatur in. c. cũ vene-
rabilis. de except. de resti. spol. c. cum ad sedem. de proba. l. li-
cet causam. de fide instrumen. c. inter dilectos. Item si peterem
rem cum suis finib⁹: vt probatur in. c. Abbate sanè. extrà de re
13 iud. in princip. ¶†Quçro, ergo peto in libello meo quicquid
possidet talis in tali villa, vel castro: an procedat? Specul. tenet
ꝙ sic. in ti. de ac. & pe. §. sequitur. ver. quid si peto. pro quo fa-
cit extra de fi. instr. c. inter dilectos. in prin. contrarium tenent
Dy. & Ia. de Are. in. l. de pupillo. §. qui nuntiat. ff. de no. op. nũ
tiatio. Circa ꝙ vide Spe. de reli. do. §. j. Pone, dicitur hic in ver.
in me. & c. ꝙ. infra. xx. dies datos ad deliberãdum iudex potest
14 recusari. ¶†Quæro, cum ista exceptio recusationis iudicis sit
dilatoria: an poterit opponi vsq; ad litem contestatam? videt̃
a quòd sic. vt in. c. cum inter monasterium.[a] extrà de re iudic. De
hac quæstio. dic, vt not. per gloss. d. iij. q. iij. §. offeratur. in glos.
iudicio sisti. & vide ꝙ not. in. d. c. cum inter monasterium. in gl.
15 mag. ¶†Not. gl. j. cautione. ibi, speciale secundum primã opi.
tenet glos. In dicta leg. sciendum. in princip. & in. §. sed hodie.
institu. de satisda. & in authenti. offeratur. & in. l. nam & poste-
16 riores. ff. de leg. & consti. †¶ Ibi. §. adijci. vide, vt not. in leg. j.
ff. qui satisdare cogantur. in. l. nemo. ff. de re iudica. ff. de præto.
stip. l. prætoriæ. la. iiij. in fi. gloss. Sed ꝙ hic dicitur, videtur ve-
rius per. l. j. §. j. hic alleg. in gloss. & per. l. fina. §. si legatarius. ff.
quorum leg. quæ leges expressè loquuntur in prçtorijs stipul,
& cum ista gloss. concor. quod not. in dicta leg. j. ff. qui satisda-
rç cogantur. & in dicta leg. prçtoriæ, in gloss. fina. & hanc opi.
tenet hic Dyn. Pro quo facit. l. satisdationi. ff. de verborum si-
gnificationibus & hanc opi. tenet gl. in dicta. c. induciæ. §. offe-
17 ratur. iij. quçstio. iij. ¶†Quærit gloss. quandiu tenetur fideius-
sor, qui promittit aliquem sistere in iudicio: dic, vt in gloss. &
latius. in. §. sed hodiè. insti. de satis. & in. l. græcè. §. post. ff. de fi-
deiuss. & quod no. in leg. secunda in fin. ff. qui satisdare cogan.
18 ¶†Quæro, an teneatur fideiussor certam quantitatem promit
tere? gloss. in dicta leg. secunda. in fin. format hanc quçstionem
& non soluit: sed gloss. in dicto. §. sed hodiè. tenet quòd non.
& idem no. in. l. fin. ff. de præto. stipu. de quo dic, vt ibi per gl.
19 & docto. ¶†Quæro: dicitur hic præbitis sportulis: quibus au
b tem & à quo præstentur?[b] dic, vt in gloss. super verb. sportu
lis. & adde quod not. in dicto. c. induciæ. §. offeratur. & quod
plenè not. instit. de act. §. tripli. & quod not. infra de iudi. §. ne
autem. & in. c. cum ab omni. extrà de vita & honest. clerico. &
c in. c. statutum.[c] in. §. insuper. de rescrip. lib. vj. Venio ad gloss.
20 super ver. contest. & ista gloss. quærit tria. ¶†Primò, qualiter
fiat contesta. lit. & dic, vt in princ. gloss. Et ad id quod dicit se-
cus, & c. facit quod no. extrà de lit. contesta. c. vno. in glos. & in
l. j. C. de lite. contesta. & vide vnum ver. gloss. in. c. solicitudi-
nem. extrà de appellatio. in vltima columna. ¶ Secundò, quæ-
rit glo. cum responsio rei possit esse negatiua, vel affirmatiua,
& etiam dubia puta per appositi. except. an semper lis conte-
21 stetur? ¶†Et primò quæro, si responsio est affirmatiua, puta, ꝙ
reus confiteatur, an fiat litis contestatio? dic, vt in gloss. hic, &
d. l. j. C. de lit. contesta. & in. c. dudum. extrà de elect. versi. licet
& vide vnum ver. glo. extrà de excep. c. cum venerabilis. super
22 verb. confessus. ¶†Quæro, an si reus proponit except. dicat̃
lis contestari? gloss. hic dicit, ꝙ sic per suam rationem. Et idem
no. in. d. l. j. de hoc dic, vt habes in tex. & gl. extrà de lit. cõt. c. fi.
23 lib. vj. ¶†Quæro, in ver. si verò. hæc non seruentur: ante lit. cõ
test. habita pro nihilo fuerit, nihilominus præscriptio interru
pta. gl. quantum ad hoc dicit, quòd sic. Ad hoc inducit omnia
quæ no. in glo. super ver. damnificando. quç est in præcedenti

a ¶ In. c. cum inter monasteriũ. & ibi dẽ vide Fe. in fi. ij. co. ver. proponẽs. vbi p eũ. Ad hoc habes. xj. not. con clu. quas p te ibi vide. Et adde Tancred. in sum. in ti. de iurisdic. q. xij. & Lu. Pon. in fin. ver. exceptio. ver. iij. & Bal. in marg. vers. Et exceptio. vers. x.

b ¶ Quibus autem & à quo p̃stent̃, & quo iure. Dic vt p An. cors. sing. suis in ver sportulç. in cip. ius canonicũ.

c ¶ In. c. statutũ. Et ibidẽ vide ad hoc Car. in. j. opp. vbi plenè. & no.

ver. & sic videtur ista glo. velle, ꝙ illa glos. loquatur etiam vbi
lit. contest. non est legitimè facta. Apparet hoc etiam ex eo, ꝙ
glo. hic pro vna parte allega. hunc versi. si verò. ibi pro nihilo.
eam esse, & c. ¶ Sed contrarium videtur, quòd non sit facta in-
terruptio. tenet glo. in authen. offeratur. C. de lit. contesta. pro
quo optimè facit. l. si pater. C. ne de test. defunc. vbi gl. concor.
Sed hoc, ꝙ hic dicitur, videtur verius. Pro quo facit glo. in. l. si
cut. C. de præscrip. xxx. anno. ver. nec sufficiat. in prin. glo. ad
tex. versi. si verò. hæc non seruentur. Responde. vt not. glos. hic
super. verb. damnificando. & in versi. si verò. in gl. quantum ad
hoc. Non obst. d. l. si pater. quia ibi non inducitur interruptio:
quia actum fuit coram non competenti iudice: quo casu lit. cõ.
non inducit interruptionem: vt ibi. & no. per gl. in. c. illud. ex-
trà de prçscrip. super verb. interru. & ita intelligitur. d. l. si pater
cum qua concor. ꝙ no. in. c. vt debi. extrà de ap. ¶ No. gl. super
ver. petitus. in fin. dic, vt not. in. d. l. obseruandum. & in. c. j. ex-
trà de foro competẽti. & in. d. authenti. offeratur, & c.

SVMMARIVM.

1 *Filius Comitis, uel uasalli, q. dicat habere comitatum, uel feudum ab Imperatore non à patre.*
2 *Filius uasalli an teneatur propter patris delictum?*
3 *Scriptura in casu huius. §. q. requiratur.*
4 *Militia ẽpta ex pecunia mutuata, an ueniat in generali bonorũ hypotheca?*

Optimum. ¶ Primò recitatur ius antiquũ. Secundò
nouum. ¶ Mutuans pecuniam hoc acto
expressè, vt militia emat̃ quãtum ad militiam emptam præfer-
tur omnibus alijs creditoribus. aliàs si non expressè dicatur, vt
militia ematur, vxor & alij filij dotem repetentes ei præferun-
tur in hypotheca. Fallit in mutuante silentiario. hoc di. ¶ Ap-
1 pellatur ex casu: q a casu pro di. ¶†No. tex. ibi. cum vterq;, oĩs
& nullũ aliũ q̃stũ habent, q̃ ex imperiali munificentia, & c. ad
ꝙ. l. ex imperfecto. de leg. iij. & sic est arg. secundum Ia. de bel.
ꝙ filius Comitis, vel vasalli dicatur habere feudalem comita-
tum ab imperiali munificentia, non à patre: vt. x. colla. de feu.
cog. c. j. in fi. & an agnatus vel filius defuncti. c. j. facit. l. Diui fra
tres. de iure pat. & ff. de interdi. & releg. l. iij. §. de nuptijs. §. solu
2 to. & §. si verò vsusfru. ¶†Et prædicta possumus inducere ad
ad quæstiõem: an filius vasalli propter delictum patris tenea-
tur? de quo per Dy. in. c. non debet aliquis. de regulis iuris libr.
vj. per Cyn. in. l. ij. in vltima. q̃. C. de lib. & eorum lib. ad quod
3 etiam facit tex. optimus. x. colla. si vasal. feud. priue. c. j. ¶†Pro
declaratione tex. quæritur, & dicitur ad hoc, vt mutuãs habeat
istud priuilegium, oportet ꝙ expressè agatur, ꝙ militia ematur
an est necesse, ꝙ de hoc fiat scriptura, an sufficiat scriptura, an
sufficiat dici coram testibus? dic, ꝙ requiritur scriptura. Casus
est infra de çqua. do. §. quia verò. co. vij. ex quo. §. sumitur aut̃.
4 quo iure. in fi. C. qui po. in pig. ha. ¶†Secundò quæro, an in ca
su huius. §. militia est expressè obligata super generali obligatio
ne verborum, quam fecit debitor accipiens pecuniam mutuo,
hoc acto vt ĩ de militia ematur: vel etiam hoc nõ expressè acto:
vt inde militia ematur: an præferatur in hypotheca militiç po-
steà emptæ omnibus creditoribus prioribus in tempore? vide
Azo. in summa huius tit. §. de quanta. coniuncto eo, ꝙ ipse no.
C. qui po. ĩ pig. hab. §. item fallit. Et ad primam. q. videlicet, an
militia sit obligata, & c. vide ꝙ no. C. de pig. l. fi. in. j. gl. Et ĩ gl.
j. supponere. coniũcta aut̃. ꝙ obtinet ibi posita, hinc sũpta, sup
ver. creditoribus. ibi præsumitur. ¶ Nota hãc partem cum qua
concor. ꝙ not. in. d. authenti. ꝙ obtinet. & per Azo. in sum. qui
po. in pig. hab. in fi. §. item fallit. & in. d. §. de quãta. Et pro ista
glo. videtur casus in. d. l. fi. in primo casu. l. C. de pigno. vbi glo.
ibi posita illum tex. destrueret, quæ videtur velle, ꝙ ibi debi-
tor expressè accipit pecuniam mutuo: vt ĩ de militia emeretur.
Vltimò vide tractatum de militia. vide & de multiplici genere
militiarum, per Gul. in. l. omnimodo. C. de inoffi. testa.

SVMMARIVM.

1 *Legatũ factũ illi, cui aliquid debetur ex dispositione legati, q. uideatur factum animo compensandi.*
2 *Legatũ factũ uiro per uxorem, an compensetur cum lucro debendo uiro ex forma statuti de dote uxoris?*
3 *Legatũ factũ alicui, cui aliquid debetur ex hominis dispositione, non uidetur factum animo compensandi.*
4 *Quarta de qua hic, an debeatur ẽt liberis super existẽtib⁹ ex eodẽ matrimo.*
5 *Pauper quis dicatur? remissiuè.*

Quoniam vero. ¶ Matrimonio sine dote, &
donatione consistente: altero
ex cõiugibus diuite præmoriente. superstiti in opi. quarta sub-
stantiæ morientis debetur legato in quarta computando. Itẽ
superstiti ad res proprias datur actio, & retentio non obstan-
tibus creditoribus præmorientibus. hoc dicit. in ver. sibi lega-
1 tum, & c. ¶†No. hunc tex. ꝙ q̃n quis debet aliqd ex dispositiõe
legali

legali,si aliqd legat illi,cui debet videtur compẽsare cũ illo de-
2 bito:& in primo debito legatum imputatur.Casus est hic.† &
hic videtur casus.q.ꝙ si dicit statutũ,ꝙ si vxor decedat sine li-
beris,vir lucret̃ tertiã partẽ dotis:ꝙ si vxor sine filijs decedens
relinquat aliquid viro in testamẽto,illud legatũ imputatur in
eo,ꝙ vir lucrari debet ex forma statuti.arg.huius text.ad idẽ
auc.prétereà.l.fi.C.vnde vir & vxor.hic sumpta ad idẽ.l.si cũ
3 dotẽ.§.si pater.ff.solu.ma.secus † si aliquis deberet ex hominis
dispositione:quia legãdo tũc suo creditori nõ videtur cõpen-
sare:vt in.l.creditorẽ.de leg.ij.& in.l.j.§.sciendũ.C.de rei vxo.
4 act.de quo per Iac.de Are.in.d.§.sciendũ. ¶ † Secũdò not.ex
isto.§.ꝙ prẹmiũ,ꝙ datur coniugi inopi superstiti,datur etiam
quãtumcũq; liberi superexistãt ex illo matrimonio:sed istud
hodiè recipit correctionẽ,per.§.quia verò legitur.j.vt li.matri
5 & auię.dic vt ibi:aliter distinguitur,quã hic.¶ † Nota glo.su-
per ver.pauper.quę ponit quis dicatur pauper:tu quãtum ad
a hoc dic,vt no.in.d.auc.prẹtereà.[a]

Constitutio quæ ex asscri.& libe.na. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Ascriptitius,quod sit liber.*

IN quadam. ¶ Partus sequitur vẽtrem.& ecclesię inuicem possunt
permutare vtriq; ecclesię indẽnitate seruata,iure-
iur.& superioris decreto interueniente,excepta ma
iori ecclesia Constantinopolita.h.d. ¶ In tex.ibi: prohibitio-
1 ne.de qua loquitur.s̃.de non alie.§.vlt. ¶ † Quęro,an iste ascri-
ptitius sit liber,vel seruus?dic,ꝙ est liber,sed cuidam seruitio
ascriptus.vt no.in.l.ne diutius.C.de agri.& cen.lib.xj.& insti.
de iur.perso.in prin.tãgitur modicũ in.§.ascriptitio.s̃.de nup.

SVMMARIVM.

1 *Decretũ superioris,quod debeat interuenire in permutatione rerũ ecclesię.*

1 Quia igitur. ¶ No.text.sic tamen &c.† ¶ Ex quo habes,ꝙ in permutatione rei ecclesię
debet interuenire superioris decretum.Idem in rub.huius ti-
tu.debet etiam interuenire:vbi conceditur res ecclesię in em-
phy.vt.j.tit.j.§.fi.& in rub.illius ti.Quod no.propter id,quod
dixi.s̃.de reb.eccle.non alie.§.finimus.

Vt decre.cõmu.eccle.re.nõ for.fi.& c. Rubr.

SVMMARIVM.

1 *Permutatio quando fit cum Principe per ecclesiam,ut res perpetuò apud ipsum pærmaneat.*
2 *Quæ non possum per me,an possim per alium?*
3 *Magnas,qui ex forma statuti non potest cedere actiones contra populares, si cedit Mutinensi,& Mutinensis Bononiensi:an cessio tenet?*
4 *Vendens rem cũ pacto,ne alienetur,si fiat alienatio,quod primo uendens, non possit propria authoritate rem alienatam apprehendere.*
5 *Decretum superioris,quod requiratur in emphyteosi ab ecclesia facta.*

LEgem. ¶ Ecclesia cum principe permutare po-
test:vt res apud Principẽ perpetuò per-
maneat,ne veniat ad priuatos, his in futuris casibus
obtinentibus.Item ecclesię ad inuicem in perpetuam emphy-
teosim dare possunt,excepta maiori ecclesia Constantinopo-
1 litana.h.d. ¶ † No.ex hac.l.ꝙ quando fit permutatio per Prin-
cipem,ita fit,vt res permaneat apud eum:ita,ꝙ non veniat ad
2 priuatos. ¶ † Secundò no.ꝙ id,quòd non possum per me,non
possum per alium.de quo per Dyn.& Io.an.in.c. potest quis.
3 de reg.iur.lib.vj.Et primum no.† facit ad quęstio.secundum
Ia.de bel.statutum est in ciuitate Boñ.ꝙ magnates nõ possint
cedere actiones contra populares:modò quidam ex magna-
tibus cessit Mutinensi, qui non erat de populo Bononiensi.
Idem Mutinensis cessit cuidam Bononiensi, an prẹsumatur
fraus?dicit ipse,ꝙ iste tex.in prin.videlicet in ver.quicunq;.&
j.in ver.omnibus.est arg.ꝙ non.Ad idem.j.vt spon.lar.§. pe.
In contrarium facit text.in ver.decętero autem.Et modo.s̃.di
ctum est,sed dicit Ia.de bel.ꝙ si lex prohibet omnino,& ge-
neraliter,& per omnem viam:tunc prẹsumitur:vt.s̃.de nõ alie.
§.nos igitur.in fi.C.de na.li.l.j.s̃.de nup.§. de augmentis:aliâs
nõ prẹsumitur fraus,nisi probetur: vt.l.si seruus eius.ff.de ac-
qui.hęre.&.l.cum autem.§.fi.ff.de ędi.edic.&.ff.de his,qui. vt
indi.l.j.in prin.& de ritu nup.l.pe.cum si. ¶ Quęro, vbi per-
mutatur res cum Principe:& princeps cum priuato contra hu
ius.§. authoritatem . an ecclesia poterit propria authoritate
rem apdrehendere?& glos.ponit duas opi.& tene primam,ꝙ
sic. ¶ Sed veritas est in contrarium.& ita tenet Iac.de bel. de-
bet enim res in iudicio vendicari,vel alio modo peti:vt proba
tur ibi in perpetuum vendicari.&c.& habetur in.l.iubemus.§.
sanè.C.de sac.sanc.eccle.&.j.de alie.& emphy.§.& quoniam.
¶ Et no.extra de re.permu.c.ij.&.c.si quis.extrà de re.eccle.
non alie.Facit quòd habuistis in ti.Et glos.s̃.de non eligen.§.
4 vlti.& ista est veritas.non ob.opi.glo.† Sed ex hac sua opi.gl.
arguit per hunc text.ad.q.si vendo tibi rem,pacto ne alienes:
possum eam apprehendere.Sed in hoc non insisto: quia non
est verum.de hoc dic:vt not.in.l.ea lege.C.de condi.ob cau.&
l.si ita quis.§.ea.l.ff.de verb.oblig.& in.l.fi.C. de re.eccle. non
5 alie. ¶ † Vltimò circa istam constit.in fi.Not.text.ibi,decreto
quippe,&c.ꝙ in emphyteosi facta ab ecclesiá requiritur de- a
cretum. Idem habes hic,& in rubr.quòd not.ad id quòd dixi.
s̃.de eccle.reb.immo.non alie.§.finimus.

Vt ea quæ uoc.insinuat.& c. Rubrica.

PLurimas. ¶ Insinuatiua non possunt exigi à clericis ordinatis, exceptis his,qui
sunt ordinati in maiori ecclesia,quibus secundũ con-
suetudinem accipere licet:pœna contrafacientibus imminen-
te. ¶ Opponitur,& videtur,ꝙ indistinctè licitum sit accipere
ab ordinarijs in quibuscũq; ecclesijs:vt.s̃.de sanct. episcopis.
§.pro consuetudinibus.glos. ponit duas opi.tene secundam
& vide quod nota.in.c.ij.& in.c.cum in ecclesia.in glo.extrà de
simo.aliâs de ver.significa.& vide.j.q.ij.c.cum episcopum.

Vt cler.qui rece.alijs pro eis subroga.Rubri.

SVMMARIVM.

1 *Beneficio priuantur qui in eo non resident:& hoc quando sine causa.*
2 *Clerici uagabundi,an gaudeant priuilegio clericorum?*
3 *Ecclesiam ædificans,quod habeat ius patronatus,& ius præsentandi.*

PLurimi. ¶ Clerici, continuam residentiam in proprijs ecclesijs facere tenentur, nec b
debent recedere:aliâs alij in eorum locum subrogan-
tur cum eorum emolumentis : & recedentes & posteà remanẽ
tes suscipiendi non sunt, nec eis emolumenta debent restitui.
Item patrono eum suo superiori præsentare permittitur:vt ab
eo ordinetur : & examinari debet prius:vt sit ille,qui ordine
tur idoneus,& non alter.h.d.vsq; ad fin.huius.§. Facit extra
1 de appel.c.peruenit.† ¶ Et sic vides hic:ꝙ qui in beneficijs nõ
resident.debent beneficijs priuari.Quod intellige quando si- c
ne iusta causa.dic vt habes extrà de cle.non resi.c.inter qua-
tuor.in fi.& plenius, in.c.quoniam.§.si verò.extrà,vt lit.nõ cõ
2 test. ¶ † Itẽ est hic arg.circa prin.cõtra clericos vagabũdos:[b] vt
b clericorum priuilegio non gaudeant.arg.l.qui sub prętextu.
C.de sacrosan.eccle.Item est arg.imò quasi expressum secun-
dum glo.contra ecclesias Italię quę semper habent pauciores
canonicos,& alij canonici vsurpant ea,quę debent dare cano-
nicis deficientibus.& facit pro hoc extra de consti.c.cum.M.
3 Ferrariensis. ¶ † Vltimò no.in.§.illud quoq;.ꝙ ędificans eccle
c siam habet ius patronatus:& habet ius pręsentãdi.[c] Facit quod
habetur in.c.nobis.extra de iurepa.& de offi.leg.c.dilectus.&
de conse.dist.j.c.si quis basilicam.&c.xvj.q.vij.c.pię mentis.&
per Inno.extrà de rescrip.c.vigilanti.& de priuileg.c.cum &
plantare.

a ¶ In auc.pretereà Et ibidẽ vide Sa. in prin.col.j.& gl. l.si verò.§.j.ff. qui sa.cog.Imo.& do. Abb.in.c. Odoardus.de sol.gl.in.l. illicitas. §. ne tenuis.ff.de offi.prę si.& glo.in.l.sed si susceperit . §. j. ff. de iudi. gl.in.c. in primis. in ver. de paupere.ij.q. ¶ Adde gl.in ver. imparẽ. in.l. paupertas.& quod ibi dixi in addi.ad ipsum in versi. qui nõ habet .ff.de excu.tu.& dixi post Bald.in rep.l. habeat.nu.36.in apostil.in ver.quis dicatur pauper. C. de sac.sanc.eccles.

b ¶ Contra clericos vagabundos. Adde aliquid de hoc per An.corse.sin. suis in ver. vagabundus.quod inci.si clericus vaga bundus.

c ¶ Presentãdi. Adde Abb.sicu.in.c. audientiam . el.ij. de eccle.ędi.versi. sed dubitatur.viij. q.vbi sin.& adde glo.not.xij.q.ij.c. apostolicus. quã Abb.allegat.

De his, qui ingreditur.ad appellatio. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Fatalia duo in causa appellationis hodie ex causa constituuntur.& nu.6.*
2 *Appellationis in causa proceditur parte absente,& lite non contesta,quando altera pars est absens:aliâs non.& nume.10.& quando requiritur citatio.& nu.13.*
3 *Inopia dicitur iustum impedimentum dandi fatalia in appellationibus.*
4 *Inopia,an dicatur iustum impedimentum litis nõ prosequendæ in causa appellationis.*
Imtemperies aëris,an dicatur iustum impedimentum non prosequendæ causæ appellationis.
5 *Iustum impedimentum causæ appellationis non prosequẽdæ,uidetur,si appellans sine dedecore absq; sui culpa non posit in publico comparere.*
6 *Victor potest appellatore non comparente in ultimo mense instantiæ cõparere,& petere causæ expeditionem:& causa examinata appellan-*

tem in expensis condemnare. & uide nu. 11.
7 *Sententia lata in principali, biennio dato ad appellationem prosequendã elapso, remanet firma.*
8 *Victor, qui probauit in causa principali, quod probare debet in causa appellationis: & qualiter hoc procedit? & nu. 19.*
9 *Appellanti olim plura tempora statuebantur.*
10 *Litis contestatio, & libellus in causa appellationis, quod requiratur, quando utraq; pars est præsens.*
12 *Appellatus, an possit ultimo mense primi anni comparere, & petere causæ examinationem.*
14 *Appellanti, qui prosecutus est causam appellationis, & ipsam ad finem nõ perducit: & dicit se impeditum tẽporis breuitate: licet aliter non probet, an detur restitutio?*
15 *Appellanti, qui stetit per biennium, ꝙ non fuit causam prosecutus: & habuit iustum impedimentum: an competat restitutio ex clausula gñali?*
16 *Appellanti impedito prosequi causam appellationis restituitur tantum tẽpus, quantum impedimentum durauit.*
17 *Impedito per unam diem, an detur annus integer? remißiuè.*
18 *Lex noua quando trahatur ad præterita pendentia: tamen per appellationem: remissiuè.*
20 *Tempus anni, uel biennium, quod datur ad prosequendam appellationem, an possit per iudicem moderari? remissiuè.*
21 *Tempus primi anni ad prosequendam appellationem, quando incipiat currere? remissiuè.*
22 *Stipulatione iudicis quæritur parti.*

VOlubile. ¶ Appellãti ad appellationẽ exercendã statuitur
annus, & ex causa biennium. Item appellatore in biennio causam derelinquente conceditur victori, cum vnus mensis superest causam prosequi: vt sententia firmetur, aut infirmetur in vtroq; casu appellatorem in expensis condemnando: neutro autem prosequente, sententia remanet firma: his obtinentibus in causis futuris ac etiam pen-
1 dẽtibus nondum finitis. h. d. † ¶ Not. ex ista constitutione, ꝙ
appellanti hodiè statuuntur tantum duo fatalia scilicet annus,
2 & ex causa biennium. ¶ † Secũdò no. ꝙ in causa appellationis
3 proceditur etiam altera parte absente, & lit. nõ cõte. ¶ † Tertiò no. in ver. sed plurimi. ꝙ inter alia impedimenta hic enumerata dicitur esse iustum impedimentum inopia: vt pro hoc detur secundus annus. & hunc text. alle. Inno. in. c. ex ratione. ex
4 trà de appel. Facit in ar. l. j. §. vlt. ff. de col. bo. † Sic fortè posset
dici, ꝙ esset iustum impedimentum litis non prosequendę in
a causa appellationis.[a] Item intemperies aẽris[b] est iusta causa nõ
b morandi in certo loco: vt not. in. c. ad supplica. extra de renũ. & no. xxiij. dist. c. communis filius. Ad quod facit, quod tangit glo. de conse. dist. j. c. si quis etiam. quòd fortè procederet, nisi appellans fuerit in culpa impetrandi iudicem, in causa appel-
5 latiõis in loco prędicto. l. si is à quo. in fi. ff. vt in pos. leg. † Posset etiam fortè dici tunc iustum impedimentũ, si ex aliqua causa superueniente sine delicto appellantis ipse appellãs sine decore in publico comparere non posset. arg. j. eo. §. j. & quod
6 ibi not. ¶ † Quartò no. in ver. quia enim. ꝙ in causa appellationis victor appellatore absente potest vltimo mense comparere, & facere causam examinare. & siue vincat, siue non, appellator contumax condemnetur in expensis post ingressum ap-
7 pel. ¶ † Quintò no. ꝙ elapso biennio sententia remanet firma.
concor. l. iij. in fi. eo. titu. ¶ Sextò no. in. §. illud quoq;. ꝙ. l. no-
8 ua trahitur ad facta pręterita pendentia per appel. ¶ † Vltimò not. in fi. d. §. illud. ꝙ victor, qui probauit in causa principali, debet probare in causa appellationis. ¶ Op. ad primum not. & videtur, ꝙ appellanti statuuntur plura fatalia: vt. l. ij. & l. fi.
9 in prin. & . §. j. C. de temp. ap. † Sol. olim statuebantur plura tẽpora appellanti, quemadmodum statuebantur ad appellationem prosequendam. vt patet in. l. in offerendis. C. de appel. & l. cum anterioribus §. in his. C. de tempo. ap. Quemadmodum statuebantur ad initiandum processum super app. vt. d. l. ij. & l. fi. in prin. C. de temp. app. hodiè verò statuitur annus, & ex causa biennium ad appellationem prosequendam, & ad initiandum processum super app. & finiendum: vt hac aut. circa quod vide quod no. in aut. ei, qui. in. ij. q. C. eo. tit. de temp. ap. ¶ Secũdò opp. ad secundm no. & u videtur, ꝙ in causa appellationis lis debeat contestari, & libellus offerri: vt. ij. q. vj. c. si au
10 tẽ. §. & si qui in quacunq;. vbi no. ¶ † So. quãdoq; vtraq; pars est pręsens. & tunc debet lis cõtestari, & libellus offerri. & ita loquit. l. cõtraria. & glo. Qñq; altera pars est absens: & tũc põt ꝓcedi lite nõ cõte. & ita loquit hic, & in. l. fi. §. illud. C. de tẽp. ap. & in. c. per tuas. extra de ap. Istã sol. & istã opi. ponit gl. in c. Raynaldus. extrà de test. super ver. cõtestata. & tãgit gl. in. c. interposita. extrà de ap. ¶ Venio ad quartũ no. hic dicit, ꝙ appellatore cessante appellatus põt causam facere examinari vl-
11 timo mense bienñij. ¶ † Quęro, an in vltimo mẽse bienñij possit appellatus petere causam examinari? dic, vt no. Inn. in. c. Abbate. sup verb. terminũ extra de ap. & in. c. sępe. super ver. per
12 emptorię. e. ti. † ¶ Sed fortius quęro, an vltimo mense primi anni poterit appellatus cõparere, & petere causam examinari? & videtur hic casus, ꝙ nõ. in versi. quia em̃. Inno. in. c. ex ratione. in gl. mag. extra de ap. videt inclinare, ꝙ possit: licet tex. hic in ver. quia em̃. videat cõtradicere: sed ratione huius. §. dicit ipse se nõ videre. Imò plus dicit ipse, ꝙ videtur, ex quo appellans fecit citari appellatum: etiã si ista citatio emanauerit in princi. primi anni, statim appellatus poterit petere cõfirmationẽ suę sñię, & procedere in causa, etiã non expectato fine primi anni: vt in aut. qui semel. C. quomodo & quãdo iu. & est casus etiã in causa appellationis in. l. fi. §. illud. C. de temp. ap. licet multum faciat in contrarium hic tex. j. eo. qui dicit, ꝙ si appellans deseruit causam etiã in medijs certaminibus, tamẽ expectatur finis bienñij, videlicet vnus mensis ante finẽ bienñij. ¶ Ponit etiã Inno. aliam opi. secundũ quosdã. Et ad aut. qui semel. respondet, ꝙ loquitur in causa principali: sed hic tex. loquitur in causa app. Ad. l. fi. §. illud nõ respondet. Iaco. de bel. hic dicit, aut appellãs est absens in primo anno: & tunc statim cum appellatus facit citare appellantẽ poterit appellationem prosequi: vt. d. §. illud. l. fi. Aut est absens in secundo anno: & tunc non potest ap. prosequi: nisi circa finem bienñij: videlicet vltimo mẽse bienñij: vt hic. Ratio differẽtię dicit ipe, est: quia cũ appellans se absentat, & est cõtumax in primo anno, pręsumit negligẽs: vt hac cõstitutiõe. §. hoc nos. & . §. seq. Et ideò victori appellato subuenit: vt statim ꝓsequi possit: cũ appellãs est cõtumax. sed qñ appellans absentat se in secũdo anno: & sic fuit diligens in primo anno, aliàs nõ habuisset secundũ annũ, licet se absentet in secundo, pręsumitur adhuc esse diligẽs: cùm fuerit diligẽs in primo: & ideo spectat vsq; ad vltimũ mẽsem bienñij. ar. l. eum qui. & l. qui contra. C. de inof. testa. Et ista opi. videtur mihi vera. Sed quidam doctor in aut. ei q. me audiente dicebat, aut appellatus vult venire ad prosequendum appel. appellante non requisito, si fuerit in curia ad quam appellans est. & tunc non potest venire ad prosequendum, nisi circa fin.
c vt hoc ver. quia em̃. & in aut.[c] appellatore. C. de temp. ap. hinc sumpta. Aut vult venire ad prosequendum appellato citato personaliter, vel ad domum: vt veniat ad prosequendũ in causa: & tunc potest appellatus incontinenti prosequi. in. d. l. fi. §.
13 illud. ¶ Sed contra istud dictum videtur, ꝙ appellatus nunquã potest procedere in causa appellatore absente, nisi faciat citari appellatorem: vt in. c. per tuas. in fi. & ibi per Inn. extrà de app. & ibi no. etiam Inno. in. c. sępe. super ver. perẽptoriè. eo. tit. & vide etiam quod no. glo. B. Sed dices tu, intelligam illud dictum Inno. ꝙ appellans absens debet citari: vbi appellatus vult venire ad prosequendum ante finem bienñij, sicut. s. dixi. Sed ad hoc respondeo: quia etiam in fine bienñij si appellatus vult prosequi debet appellantem citare, vt patet in text. ver. quia enim. ibi & quęrere desertorẽ &c. Debet enim appellatus appellantem perquirere, ꝙ per inquisitionem potest fieri. ¶ Sed potes tu dicere, poterit perquirere, si erat in curia in qua litigatur, non autem faciet eum citari. Sed quod hoc sit verum in casu huius. §. vbi appellatus vult prosequi circa finem bienñij, ꝙ debeat appellatus facere citari appellantem, tenet glos. ij. q. vj. c. ei qui. §. appellatore cessante. Vnde prędicta distinctio non videtur mihi vera: quia mihi placet so. d. Iacobi
14 ¶ † Quęro, appellans prosecutus est causam, & ad finem ipsam non perduxit: & dicit se impeditum temporis breuitate: nec aliter probat: an ei dabitur restitutio? dicit. d. Ia. ꝙ nõ, quia impedimẽtum debet esse ineuitabile, & inexorabile: vt hac cõsti. §. hoc nos. & . §. sed plurimi. §. quoniã enim. & l. fin. §. illud. C. de temp. ap. & . j. vt spon. lar. §. hęc quoq;. Sed de hac. q. est casus expressus ꝙ istud impedimentum debet probari in. c. cõsti. extrà de ap. quod tenet Inn. in. c. cum sit Romana. extrà eo.
15 ti. & ibi per glo. † ¶ Sed quęro, quis stetit per biennium, ꝙ nõ fuit causam prosequutus, & habuit iustum impedimẽtum: an restituetur ex clausula generali? dic, vt not. in gl. in aut. ei, qui. C. de temp. ap. sed alia gl. §. quia enim. j. e. quę incipit, est ergo voluntatis. dicit ꝙ est tutus ipso iure. Sed dic, aut appellãs est impeditus in biennio proponendo impedimentum contingens in sua persona: & tunc competit sibi restitutio: vt in prima gl. Aut est impeditus per iudicem, vel principalem: & tũc est tutus ipso iure. & ita loquitur alia glo. Aut est impeditus per alium: & tunc datur actio de dolo. & in subsidium restitutio illo impediente non existente soluendo: vt dicit gl. in. c. ex ratione. extra de ap. & ibi per Inn. & ad hoc quãdo stat ꝑ iudicem,

a ¶ Appellationis. Adde Bal. in. l. ij. §. si qs in iudicio. ff. si quis cau. vbi refert Gulier. de cu. euasisse quẽdam paupere à furcis, q cũ appellasset, propter paupertatẽ nõ potuit prosequi appellationem. Et adde do. Alex. de Imol. in d. §. si qs. in. l. si ꝓcuratorẽ. §. si ignorantes. ff. man. & Pañ. in. d. c. ex ratione. in. ij. col. in prin. & Lud. in. l. si verò. §. de viro. sol. ma. in ver. fallit propter paupertatem. & adde Bald. in. l. acceptã. C. de vsu. & Feli. in. d. c. ex ratione. in prin.

b ¶ Aẽris. An & qñ aẽris intemperies excuset: vide Fel. in. c. accedẽs. el. ij. col. iiij. ver. vj. conclusio: vt lite non contest.

c ☞ In vetustis codi. ita incipit aut. in nouis vero est sub aut. ei, qui. §. appellatore, Ale. Loseus.

cem, vel principalē, quid iuris sit: facit quod dixi.s̄.de ap.§.j.
16 ¶ † Quęro, in casu, quo dixi tēpus currere, sed dari restitutionē: an si fuit impeditus qn̄cunq; tēpore bienniȷ, dabit̄ annus integer: glos. in aut̄. si appellatione. C. de tēp. ap. innuit ꝙ sic. Sed Iac. bu. dicit illud esse verū. si in totū fuit iustè impeditus. aliâs non restituit̄ sibi, nisi tantū tēpus, quātum durauit impedimē-
a tū.ᵃ arg. l. ab hostibus. §. sed quod simpliciter. ff. ex qui. cau. ma. l. sed & si per prętorē. §. quoties. & l. necnon. §. si quis sæpius. eo. titu. Istā etiā opi. tenet Ia. de bel. & Inn. in. d. c. ex ratiōe. in fi. vbi etiā ipse dicit, quid iuris sit si ipse appellat⁹ fuit impedi-
17 tus primo anno, vno die tamē iusto impedimento. ¶ † Quęro, pone per vnā diē quis fuit tātum negligēs: sed aliȷs tēporibus fuit diligēs: an alius ann⁹ debet ei dari ipso iure? dic, vt per doc.
18 in. d. aut̄. ei, qui. in. iȷ. qō. & hoc tangit Ia. de bel. ¶ † Venio ad quintū no. & op. & videt̄, ꝙ lex noua nō trahat̄ ad facta pręterita pendētia per ap. etiam si hoc expressè dicatur in. l. noua. ȷ.
19 vt cum de ap. cog. circa prin. so. vt ibi dicam. ¶ † Venio ad sextum no. & hic videt̄ casus in. §. illud. in fi. ꝙ victor debeat probare in cā ap. non autē appellans. & ad hoc alle. hunc tex. C. de ap. l. hi, qui ad ciuilia. In cōtrariū: quia lex dicit, ꝙ pro sn̄ia presumitur. vt no. in. l. non videntur. §. qui iussu. ff. de reg. iur. in. l. Herēnius. §. Caia. ff. de euic. in. l. iniuriarū. §. j. ff. de iniur. probatur etiā in. c. in præsentia. extrà de renū. circa quod dic. Qn̄q; quærit̄, an quis debeat probare appellationē rectè interpositā esse, & congruo loco, & tēpore, & apostolos petitos & similia probare: & tunc appellās debet hoc probare: vt probatur in. l. litigatoribus. C. de ap. & l. quoniam. & l. eos. in prin. & §. pe. ¶ Qn̄q; queritur quis debet probare de instātia causę: & tunc si altera pars prosequitur ap. altera parte existēte cōtumace. & tunc incūbit onus probādi ei, qui appellationem prosequitur. Qn̄q; vtraq; pars prosequit̄: & tūc aut loquimur de probatiōe, quę fit per modū abnegationis, puta: quia dico sententiā latā me non citato: vel non pręcedēte causę cognitione: & volo probare per productionē actorū, inter quę non apparet citatio, & testes ad probādū, & similia. ar. l. vlti. C. de re. cre. & isto respectu ei, qui appellat incumbit probatio: & iudex habet ista acta inspicere: vt. l. ne causas. C. de app. & l. is apud quem. de edē. Aut loquimur de probatiōe, quę fit directè per testes, & instrumēta: & tunc ille habet probare in cā ap. cui incūbit onus probandi in prima: vt. l. hi, qui. & l. eos. §. j. de temp. ap. l. per hanc. Interposita enim ap. remanēt oia in eo statu, in quo erāt ante latam sententiā: vt. l. appel. C. de ap. & vide quod no. in glo. in. c. in pręsentia extrà de renun. vide etiā circa hoc no. Inno. in. c. cū in iure. extra de offi. deleg. in. c. cum bone. extra de elec. & vide quod no. in. c. quoniā cōtra falsam. extrà de proba. & quod no. doc. in aut̄. ei, qui. & ī. l. per hanc. C. de tēp. ap. in. q. v. & quod
20 no. Spe. in tit. de sn̄ia. §. vt autē. ver. vbi aūt. ¶ Quęro, † an istud tēpus anni, vel bienniȷ, iudex possit arctare, vel moderari? glo. in
b aut̄. offeratur. de lit. cōtes. tenet ꝙ non. doc. in. d. auth. ei, qui ᵇ in fi. de qua. q. dic, vt habes in tex. & gl. in. c. cū sit Romana. extra de app. ¶ Vltimò: quia tractat̄ de expēsis, quę fiūt in causa appellationis. & ideo circa tales expensas vide quod no. Inno. in
21 c. sępe extrà de app. ¶ † Quęro, à quo tēpore incipiat currere primus annus ad appellationē exercendā? glo. format istā. q. in l. fi. §. illud. C. de tēp. ap. & doct. in. d. aut̄. ei qui. in. j. q. de hoc dicam. ȷ. de iudi. §. audient. ver. appellationes. Vnum tamen casum reperio, ꝙ tēpus app. interponēdę, & tēpus app. exercen
22 dę eodem modo currit. no. in. l. j. C. de temp. ap. ¶ † Vltimò circa prin. huius cōsti. no. glo. per vnam partem, ex qua habes, ꝙ ex stipulatione iudicis acquiritur parti. Idem habes in aut̄. generaliter. C. de epi. & cle. in aut̄. matri. & auię. C. quando mu. tu. off. fun. potest. & in aut̄. libel. C. de lit. contest. cum. si.

SVMMARIVM.

1 *Comparatio literarum, quando fieri possit in priuatis scripturis, etiam si priuata scriptura nō habeat subscriptionem testium?*
2 *Comparatio literarum, quando fiat in scripturis sumptis ex archiuo?*
3 *Scripturæ sumptæ ex archiuo publico, quod probent, & eis sit standum.*
4 *Comparatio ex quinq; generibus scripturarum fieri potest.*

Illud. ¶ Ex documentis publicis solis, & non priuatis, comparatio fieri debet. ¶ Fallit in documentis priuatis, quibus aduersarius pro se vtitur, ex documentis, quę ex archiuo publico proferuntur: & publicè habent testimonium
1 iureiurando de calumnia prestito. h. d. ¶ † Op. & videtur ꝙ ex priuatis documentis ante hanc. l. non potuerit fieri compara-
c tio: vt. l. comparationes.ᶜ ver. ideoq;. C. de fi. instru. Solu. quandoq; queritur, an possit quis petere fieri comparationē ex priuata scriptura, quam eius aduersarius producit pro se. Et dic, ꝙ sic. casus est hic. Ratio est: quia eius aduersarius, qui talē priuatam scripturam approbat, nō potest eam reprobare contra se, si ille contra quem producitur, vult ex tali priuata scriptura ad suam fieri comparationem: vt hoc tex. ver. neq; enim. & arg. l. si quis testibus. C. de testi. & l. Pomponius. ff. de neg. gest. ¶ Quandoq; queritur, an quis possit petere fieri comparationem ex priuata scriptura, quam aduersarius nō producit pro se: et tunc dic, ꝙ non: nisi habeat trium testium subscriptionē: vt in. l. contraria. & sic hęc aut̄. non corrigit. l. comparari. sed in diuersis casibus loquitur. & hęc est veritas, quę videtur placere modernis in. l. contraria. Et hoc videt̄ sentire glo. super ver. scilicet priuatę. licet non formet contrarium de. l. comparationes. quicquid no. glos. in aut̄. ad hæc. C. de fi. instru. dicens. l. cōparationes. corrigi. quod est falsum: vt dixi: nisi velis dicere, ꝙ in hoc corrigitur. d. l. comparationes. quia cum generaliter dicit de priuata scriptura comparationē fieri non posse, nisi triū testium habeat subscritionem: ista. l. illam restringit. quia est verum: nisi sit priuata scriptura, qua meus aduersarius vtitur cōtra me. Ex illa enim nō possum petere fieri comparationem ad illam, quam produco. & ideò dixit text. ibi. egere competenti correctione, in lege. ¶ Opp. & videtur, ꝙ ex priuata scriptura possit fieri comparatio: licet non habeat testium subscriptionē & in alio casu, ꝗ̄ in casu huius legis: vt. ȷ. de instru. cau. l. fi. §. j. & iȷ. & §. sed & si quis. col. vj. ¶ Sol. aut queris de priuata scriptura ex qua petis comparationem fieri. & tunc dic, vt. s̄. dixi. Aut petis de priuata scriptura, ad quam petitur fieri comparatio, licet non habeat testium subscriptionem: & dic, vt in iuribus
2 contrariȷs. & circa hoc vide glo. in. d. l. comparationes. ¶ † Tertiò opp. & videt̄ ꝙ hic. §. nil addat ad casum. d. l. comparatiōes in eo, ꝙ hic dicit posse fieri cōparationē ex scriptura inducta de archiuo publico. quia hoc erat iam introductum per dictam le. ver. etenim aliter. vbi tex. dicit ex forēsibus īstrumētis posse fieri cōparationem. Sol. ibi loqt̄ de forēsib⁹ īstrumētis. i. de act. corā iudice factis p publicū notariū. Sed hic tex. loqt̄ de scripturis productis de archiuo publico, non publicatis, nec scriptis per publicam personam: sed habuit testem publicū. idest. officialem, qui præest archiuo publico. & hoc voluit sentire glos. super ver. mens. & super ver. testimonium. Ad hoc facit quod no. gl. in. d. aut̄. ad hæc. C. de fi. instru. ex glos. ibi iūcta cum glo. hic posita super ver. testimoniū. ¶ † Not. ꝙ scri-
3 pturæ productæ de publico archiuo stari debet: licet non habeat solennitatem, dum tamen habeat testimonium illius officialis, qui præest archiuo publico, & tenementi. Habes ergo
4 † ex prædictis ex quīque generibus scripturarum fieri posse comparationē, videlicet ex publicis instrumentis. Item ex forensibus. Item ex priuatis scripturis trium testium subscriptionem habentibus. Item ex scripturis productis de archiuo publico. Item ex priuatis scripturis trium testium subscriptionem non habentibus, quibus tamen aduersarius meus vtitur contra me. hoc colligitur ex isto. §. & ex. d. l. comparationes. & ex his. quæ. s̄. dixi.

SVMMARIVM.

1 *Iurari de calumnia quoties debeatur in iudicio.*
2 *Clerici, quod iurant de calumnia.*
3 *Iuramentum quod remitti possit tacitè: non expressè.*
4 *Interrogatio, quod possit fieri in iudicio loco probationum.*
5 *Respondere positionibus quis cogi potest iudicis officio.*
6 *Positiones, & articuli iure nostro introductæ sunt.*
7 *Interrogatio quæ fit post litem contestatam, fit per uerbum credit uel non credit.*
8 *Iurari de calumnia, quod debeat etiam in causa appellationis.*
9 *Iuramentū de calumnia præstatur etiam post litem contestatam.*
10 *Iuramentum de malitia, quod deferatur post iuramentum calum.*

Quia igitur. ¶ Iusiurandum generaliter in iudicio semel pręstari debet: & ī eo debet addi, quod nullus in tota lite probationem exiget, ꝗ̄ nō pu-
1 tauerit necessariam hoc dicit. ¶ † Opponi. hic dicitur, ꝙ tantum semel est iurādum. Contra imò videtur. quòd pluries: vt leg. iusiuran. & ad penul. §. qui iusiurandum. & ff. de iureiur. leg. qui bona. §. si quis stipulatus. de damnis infectis. cum si. glo. hic super ver. nequaquam. Sol. tu dic, aut loquimur in his, quæ emergunt extra iudicium, vel ante lit. contesta. & tūc pōt sæpius iurare: vt in contrariȷs. Aut loquimur in his, quæ emergunt post lit. contesta. & tunc præstito isto generali iuramento amplius non iuratur: vt hic. Istam solu. approbat Dy. in. l. j. §. suff cit. ff. de admi. tu. quæ originaliter fuit Azo. in. d. §. pe. & Cyn. in authen. hoc sacramentum. C. de iura. calum.

a ¶ Impedimētum. adde Pau. de ca. in cōsi. xxj. & pleni⁹ ī cōsi. xxv. Old. ī cōsi. lx. & in cōsil. clvȷ. & Ro. ī. cōsi. ccvx. & Ang. ī cō. ccxiiȷ. & Ro. de ap. lvȷ. ī antiqs. & Lu. oīno in. l. si ita stipulat⁹ eēt. aliâs est in. l. & ideo hę. sitat̄. ff. de ver. ob. & limita, vtp. d. Fe de. ī. d. c. ex rōne. ī fi. j. col. ī ver. limita primò cōse. vsq; ad finem.

b ¶ Ei, q. Et ibidē vide Bal. & planè. no. per. d. Fel. ī. d. c. cū sit Romana. all. in tex. dantē nonnullas no. limitatiōes, quas ibi p te vide.

c ¶ L. cōparationes Et ibidē vide ad hoc Pe. de su. & Salic. Adde quod ibi posui ī apo. ad Gul de cug. ī prī. ī vers. & ex illa scriptura facere cōparationē, & dixi. adde ad istū in aut̄. sed nouo iure. nu. l. ī ver. comparatio. & ibi posui in addi ad Bal. nu. 4. ver. & p pleniori notitia. ver. priuata. C. si certum per.

& est vera solu. Præterea, quantũ ad dictum. §. penu. dicit Dy.
ꝙ ibi pręstatur iuramẽtum de pręsenti, & specialiter: vnde nõ
trahitur ad futura. vt. l. quoties. §. si iusiurandum. ff. de noxa. de
bet ergo iterum præstari: vt hic. Aut præstatur iuramentum
generale, & per verba de futuro: quo casu semel præstitum iu-
ramentum super futuris capitulis, non est amplius præstandũ
Circa ꝙ vide no. in. c. literas. de restitu. spo. & extrà de restit. c.
præsentium. & in. c. vltra tertiam. ¶ Oppo. & videtur, ꝙ etiam
hodiè pluries iuretur: vt. j. de testi. §. si verò dicatur. glos. ponit
hic tres solu. & approbat vltimam, sed declarat secundam: qa
est difficilis. Dic ꝙ hic iurat se non petiturum probationes su
perfluas ab aduersario: non tamen iurat hic se non probaturũ,
etiam falsè, ꝙ vult probare: quasi velit glos. dicere, ꝙ p hunc
tex. non comprehendit id, ꝙ venit in iuramento præstito per
leg. contrariam. licet per iuramentum præstitum per leg. ij. C.
de iuramento calum. illud comprehendatur. ¶ In eo, ꝙ dicit,
ꝙ debet iurare animo calum. litem non mouere: imò plus vide
tur dicere gloss. ꝙ nec per illam. l. ij. iurat se non calumniari:
nisi quo ad principium causæ: vt sic posit postea calumniari:
vt. leg. qui bona. §. si quis stipulatus. ff. de damno infecto. meri-
tò debet iterum iurare: vt. l. contraria. Sed certè illud iuramen
tum calumniæ introductum per hunc. §. extenditur ad omnia
quæ postea in lite contingunt: vt not. in. d. c. vltra tertiam.
extra de testi. & in. d. c. literas. de resti. spoliato. ¶ Quare dic, ꝙ
ibi est speciale propter subornationem & falsitatem euitandã:
vt in. d. §. not. ¶ Oppo. & videtur ꝙ iterum debet iurare: vt. l.
comparationes. C. de fide instrumen. dic vt ibi not. per docto.
sup quadã gl. & vide gl. i. §. si verò moriãtur. infra de instrum.
2 cau. & fid. col. vj. ¶ † Quærit glos. an clerici debeant iura. de ca
lumnia: dicit ꝙ nõ. alleg. quandam const. Fede. de qua dic. vt
in gloss. quam consti. puto esse in Longobardia: quia in. x. col.
non reperitur. sed veritas est quod clerici iurant de calumnia.
vt patet in. c. pen. & fi. de iuramen. calum. lib. vj. His expeditis
3 venio ad not. quæstiones, quæ hic colliguntur. ¶ † Primò hic
a videtur tex. ꝙ iuramentum calumniæ non posit remitti[a] quã
quæstionem mouet glo. in. l. ij. §. sed quia veremur. C. de iuram.
calum. vbi tenet, ꝙ expresè remitti non potest: tacitè autem
remitti posit. Idem no. in. d. l. iusiurãdum. §. qui iusiurandum
Iac. de bel. tenet per hunc tex. ꝙ non posit remitti. But. dicit,
quòd aut loquimur, an posit tacitè vł expressè remitti: & dicit
quòd non. Aut loquimur, an posit tacitè omitti: & dicit quod
sic. Ita dicit ipse in. d. §. sed quia. & quod posit tacitè omitti,
tenet glo. in. l. non solum. in prin. ff. de procu. in glo. quæ fiunt:
& in. l. de pupillo. §. qui opus. ff. de ope. no. nun. & est casus ex
4 pressus in. c. ij. de iura. cal. lib. vj. & vide quod ibi not. ¶ † Secũ
dò no. tex. sic, vbi &c. tenet gloss. ꝙ interrogatio fuit facta in lo
5 cum. Probał in. l. ij. §. quod obseruari. C. de iura. calũ. ¶ † Ter-
tiò per hunc. §. tenet glo. ꝙ ad responsiones faciendas positio-
nibus cogatur quis iudicis officio. ita not. C. de confesio. l. vna
6 in glos. mag. in fin. & ff. eod. l. certum. §. item. ¶ † Quartò per
hunc. §. tenent doct. ꝙ iure nostro sint introductę positiones &
articuli: vt no. in. l. j. in. ij. q. C. de iura. calum. & vide extrà de cõ
7 fes. c. j. in gloss. mag. lib. vj. ¶ † Quintò per hunc tex. in eo, ꝙ di
cit ꝙ quis debet iurare, ꝙ non exiget probationem quam non
putauerit sibi necessariam. Dicunt quidã ꝙ interrogatio quę
fit post lit. contestatam debet fieri per verbum credit, & non
credit. quod dic vt not. glo. in. l. j. ij. respon. ff. de interro. actio.
8 ¶ † Sextò per hunc tex. dicunt quidam, ꝙ in causa appellatio-
nis non est iterum iurandum de calumnia semel in causa prin-
cipali iusto iuramento pręstito. & hæc fuit opin. Plac. in. l. ij. cir
ca prin. C. de iura. cal. & ff. de dam. infec. l. qui bona. §. si quis
stipulatus. sed de hoc est casus in. c. ij. de iura. cal. lib. vj. dicam.
9 j. vt litig. iur. & c. in princ. cola. viij. & alleg. hunc text. ¶ † Quę
ro. vos scitis ꝙ iuramentum calumniæ debet pręstari statim
post lit. contesta. vt. l. ij. circa prin. & l. pen. C. de iura. calum. &
dixi. s. ꝙ potest omitti: pone ꝙ lit. cõtest. processum est in cau-
sa: & non fuit de calumnia iuratum: postmodum in processu
causæ ex interuallo pars vult, vt iuretur de calumnia an posit?
docto. formãt hanc. q. d. l. ij. in. q. vij. vbi videtur tenere, ꝙ pars
non posit petere, sed iudicis officio potest hoc facere: licet nõ
ad petitionem. de qua no. Dy. in. d. l. qui bona. §. si quis stipu-
latus. Sed de hac. q. est casus expressus in. c. j. in princ. de iura.
10 cal. lib. vj. quod tene menti. ¶ † An autem iuramento pręstito
de calumnia iudex posit deferre iuramentum de malicia? ca-
sus est in. c. j. circa fi. eo. titu.

a ¶ Remitti. ad ꝙ vide Spe. in ti. de iur. cal. §. ij. ver. & no. & §. si. ver. quid si partes. et ĩ tit. de li. con. §. vtrũ. & Bal. post. gl. in. d. §. ius. alleg. in tex. adde oĩno istũ in. d. l. ij. §. sed quia verò nume. j. & quod ibi plenè remisiuè posui ĩ apost. ad ipsũ in ver. posit tacitè omitti. C. de iu reiur.

b ¶ §. oportet. Et ibi vide quę in apo. dixi.

c ¶ §. j. & ibi vide Ang. & adde eum in. l. j. C. de pœ. iu. qui ma. iu. & ĩ. l. si qs post hac. C. de bo. pscri. & Bar. in. l. si qs maior. C. de transac. & in. l. Meuius. §. duob⁹. vlti. col. de leg. ij.

d ¶ Verbum oĩno. Adde Feli. in. c. ex pte. de off. dele. in princ. ĩ ver. capio gl. & in. c. gratũ. in fi. eo. ti. & in. c. Rodulph⁹. de rescri. col. vij. ver. vlt. & quod ibi dixi in apos. & p Fel. in. c. fraternita. de test. in. iij. col. & ĩ. c. cũ venisset. e. ti. & d. Sozi. in cõsi. cxxj. inci. visa cõtingentia facit. circ. prin. ij. col. in. j. par. cha. cxcij.

Vt in priua. do. sacra. myst. non fiant. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Oratoria, quod posint haberi in priuatis domibus.*
2 *Sacra mysteria quod non debeant in domibus priuatis ministrari.*
3 *Lex, uel constitutio post quantum tempus liget? remißiuè.*
4 *Campana, an licitè habeatur in oratorijs priuatis?*

ET priscis. ¶ Sacra mysteria prohibentur ce-
lebrari in domibus sine licentia su
perioris: oratoria verò causa orationis permittitur ha
bere. & in eis clericos conuocari, pœna contrafacientibus im-
minente: his obtinentibus in casibus futuris, & pendentibus
1 intra tres menses correctione non interueniente. h. d. ¶ † No.
2 ꝙ oratoria licet in domibus priuatis habere. ¶ † Secundò no.
ꝙ in domibus priuatis sacra mysteria non licet ministrare, ad
ꝙ facit de cõse. di. j. & c. j. & c. sicut nõ alie. & c. vnicuiq; & c. si
3 quis etiã. & xviij. q. ij. c. quidam. ¶ † Tertiò not. in ver. si autẽ.
ꝙ hæc constitutio ligat quem post tres menses. de quo videli-
cet, post quantum tempus liget constitutio, seu lex, vel statu-
4 tum, dicam. j. vt factę nouę constit. in princi. ¶ † Quęro: an in
his oratorijs, liceat habere campanam: dic vt habes de priui. c.
patentibus. & no. xviij. q. ij. c. quidam.

Vt defun. seu fune. eorum, &c. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Seruus, an poßit esse miles?*
2 *Dictio alius, implicat, nisi id quod præcedit: se non compatiatur cum eo, cui datur pro relatiuo.*
3 *Iniurians funera defunctorum, qua pœna puniatur? remißiuè.*
4 *Ecclesiastica sepultura, ꝙ interdicitur usurarijs manifestis.*
5 *Pœna de qua hic, quod inferatur ipso iure.*
6 *Statutum imponens pœnam per uerba futuri temporis cũ additione omnibus modis, uel similibus, intelligitur ipso iure: nec sentẽtia requiratur. Item, si apponitur dictio mox, & dictio omnino.*
7 *Iniuria facta socio meo in itinere, an uideatur facta mihi, & licitè propulsem.*
8 *Iniuriam factam proximo, uel uicino meo, an licitè repellam, & cum defendam? remißiuè*

QVi varietatem. ¶ Mortuis, &
moribũdis, &
funeribus eorũ ac familię, domui & rebus co-
rum creditores iniuriam inferre prohibenti-
tur absq; iudiciali decreto, pœna contrafa-
cientibus imminente. h. d. In tex. ibi, nullo in
1 cingulo constituto, id est, nullo iudice ibi existẽte. ¶ † Oppo.
dicitur hic, & alios seruos. & c. & sic innuit, ꝙ seruus posit esse
miles: quia dictio alius, habet implicare. vt. l. quidam relegatus.
ff. de regu. iur. Huius timore gloss. super ver. alius, dicit, poni-
2 tur impropriè. Veritas. † est, ꝙ secundũ propriam significatio
nem, & regulariter, dictio ali⁹ habet implicare. Fallit illud, quã
do quod pręcedit non se compatitur cum eo, cui illud est datũ
pro relatiuo, nam tũc ponitur impropriè, nõ autem implicat:
vt hic. & l. non solum. §. quęritur. ff. de procura. s. de man. prin
b ci. §. oportet.[b] & l. in causæ. la. ij. ff. de mino. ¶ † Secundò extra
3 glo. op. ꝙ faciens iniuriam funeri non puniatur tantã pœna: &
ꝙ actio procedat: vt. j. vt cum de ap. co. §. meminimus. col. viij.
sol. vt ibi not. & C. de sepul. vio. auł. sed neq; ante. quæ inde su
mitur. ¶ Tertiò op. extra glos. hic dicitur, ꝙ non debet sepul
tura interdici. nec molestia funeri fieri, contra extra de vsu. c.
4 quia in omnibus. eod. tit. c. quãq;. lib. vj. ¶ † Sol. illud, quod hic
dicitur, regulariter: fallit in manifestis vsurarijs: vt dicił in illis
5 iuribus, quibus ecclesiastica sepultura interdicitur. ¶ † Quæ-
rit glos. in casu huius leg. an faciẽs iniuriam, perdat actionem
ipso iure? gloss. super verbo. modis dicit ꝙ sic. Exponit enim
6 omnibus modis: id est ipso iure. † Ex quo no. ꝙ licet lex, vel
statutum in priuatione alicuius iuris, vtatur verb. quod habet
tractum de futuro: si tamen apponatur modis omnibus: vt,
modis omnibus ab actiõe cadat, vel priuetur. intelligitur ipso
iure, non per sententiam: vt hic. & tene menti. Idem vbi ap-
c poneret lex verbum mox. & no. s. de incest. nup. §. j.[c] & ibi di
d xi. Idem si apponeretur verbum omnino:[d] vt no. in. l. j. §. si pe-
7 cuniã. ff. de po. ¶ V ltimò hic text. in. §. si verò etiam. ibi opor
tet enim &c. inducitur per Iaco. de bel. quòd iniuria facta meo
socio in itinere, videał facta mihi: & quòd mihi etiã propulsare
8 liceat. de quo vide. in. l. itẽ apud. §. comitẽ. ff. de iniur. ¶ † Secũ
dò facit hic tex. ꝙ iniuriã factam proximo, vel vicino meo mi-
hi repelle

hi repellere liceat, & eũ defendere. & est ĩ arg. ij. q. vij. c. negligere. de qua. q. habetur per gl. in. l. culpa caret. ff. de regu. iur. & per Dyn. in. c. non est sine culpa. de regu. iur. per glos. in. c. quãtę. de præsumpt. extra de sen. excõ. & tãgitur in. c. dilecto filio. eo. titu. lib. vj. vide gl. xxiij. q. iij. c. non inferẽda. per Gul. de cug. in. l. vt vim. ff. de iusti. & iur. per Cyn. in. l. j. C. vnde vi. ¶ Vltimò scias, quòd ex hac consti. sumitur aut. item, qui domum. C. de sepul. vio.

SVMMARIVM.

1 *Iudex ordinarius, quando poßit causam delegare, scilicet eius cognitionẽ, & sententiam sibi reseruare?*
2 *Delegatus ab ordinario iudicat, nisi ordinarius sententiam sibi reseruet.*
3 *Testium examinatio, quando delegari poßit, & committi?*

Illud. ¶ Iudex ordinarius occupationibus publicis impeditus, causam consiliarijs potest delegare, sentẽtia sibi seruata: dũmodo ter causam audiat, & sententiam proferat. & appellationẽ interpositã suscipiat: iudex autẽ appellationis & delegatus delegare nõ potest, pœna cõtrafaciẽtibus imminẽte. h. d. secũdum gl. ¶ Opp. hic dicitur, ꝙ † quãdo
1 causa delegat nõ debet ferre sententiam delegatus, sed ille, qui delegat. Sed cõtra: vt. l. placet. C. de peda. iu. j. de iudi. §. j. col. vj. sol. ll. cõtrariè loquũtur vbi causa simpliciter delegatur: hic verò ordinarius delegãs, qui erat impeditus publicis occupationibus delegauit causam, seu causæ cognitionẽ, reseruata sibi sentẽtia, ꝙ potest fieri: dum tamẽ reseruetur sibi forma hic tradita, super quo vide gl. super ver. deponãtur. quæ videtur velle, ꝙ tunc demũ iudex ordinarius delegãs possit sententiã reseruare, quãdo publicis occupationibus esset impedit⁹: ita ꝙ per se nõ posit causam audire, & hoc apparet ex tex. ĩ ver. & quoniã à nobis. & in ver. sed hoc quidẽ. aliâs si nõ esset occupatus, vt dixi: non posset causam delegare, etiã quo ad sententiã. ꝙ aliâs facere potest: vt in. l. more Ro. ff. de iurisdi. om. iudi. l. ij. j. respõso. ff. de offi. eius, cui man. est iur. vel debet per se cognoscere, & sentẽtiare. circa ꝙ vide glo. in auẽ. ad hæc. C.
2 de iudi. hic sump. ¶ † Secũdò opp. & videtur. ꝙ iudex ordinarius non debet ferre sententiam, sed delegatus. Nã vbi cœptum est iudicium &c. vt. l. vbi. & l. de qua re. in prin. ff. de iudi. Sol. illud est regulariter, hoc specialiter, quãdo iudex de-
3 legatus sibi sententiã reseruat. ¶ † Tertiò opp. hic dicitur in §. illud. ꝙ testes debent exhiberi ipsi iudici ordinario: imò testium examinatio potest alteri committi, nec est necesse testes exhiberi corã iudice de causa cognoscente: vt. j. de testi. §. quoniã. colla. vij. gl. hic ponit duas solut. quas no. per id, quod dicam in. d. §. quoniam circa. & vide ꝙ no. in auẽ. apud. C. de fid. instru. & in. c. significauit. extra de offic. ordi. & in. c. constitutus. de fideiuf. per Inno. & in. c. cũ Bertoldus. extra de re iudi. facit quòd tangit gl. in. l. scire oportet. §. oportet autem. ff. de excu. tut. dicam in. d. §. quoniam. Et aduerte ad istã glo. in eo, quòd dicit, ꝙ testes debent exhiberi administratori, vt possint torqueri, de quo dicam. j. de testi. §. si verò ignoti.

Et rursus. ¶ Quęro, de intellectu huius. §. glo. j. ponit opi. & secundam opi. tenet glo ss. in auẽ. ad hæc. C. de iudi.

SVMMARIVM.

1 *Delegatus Principis, quando poßit causam delegare? & nu. 3.*
2 *Ordinarius potest causam delegare, & sententiam sibi reseruare: dummodo causam audiat ter.*
4 *Iudex appel. non potest causam delegare, & sententiam sibi reseruare.*
5 *Dispositio huius tex. quod loquatur in aßeßoribus.*
6 *Delegatus potest sibi aßeßorem eligere, partibus non suspectum.*
7 *Delegatus à Principe, si delegat totam causam, an poßit delegationem reuocare? remißiuè.*
8 *Delegatus ab alio, quam à Principe, an poßit unum articulum causæ subdelegare? remißiuè.*
9 *Delegatus ante præsentationem rescripti, nullam habet iurisdictionem.*

1 a Alios autem. † ¶ Hic dicitur, ꝙ delegatus à Principe non potest causam delegare.[a] ¶ Contra de. l. à iudice. C. de iudi. dicunt quidam, hæc illam corrigit: certè legum correctio est euitanda: vt. l. j. C. de inoff. do. Quare alij dicunt, aut delegatus à Principe erat prius ordinarius: & potest delegare: vt hic. Aut non erat prius ordi-
2 narius, & non potest. ¶ Tertiò, † dicunt quidam, aut delegatus à Principe vult totam causam delegare, nil sibi reseruato, & potest: vt in. d. authen. Aut vult sibi reseruare sententiam: & tunc non potest mediam committere: sed debet per se totam causam examinatam expedire: vt hic. Hanc approbat gl. in. d. auẽ. ad hæc. & est prima solut. in gl. ibi posita. Ponit etiã gl. hic in fi. vnã solu. quam dicit esse eandem cum solu. prima posita in princ. gl. Sed aduerte. sol. fi. posita in gl. non est eadẽ cũ prima: imò est expressè ei cõtraria: qa secundũ primã sol. delegatus, si vult sibi sententiam reseruare, non potest mediã causam cõmittere: licet secus sit in ordinario. Sed secũdũ vltimam solu. glo. permittitur delegato delegare media, reseruata tamẽ sibi sentẽtiã dum, dũmodo ter causam audiat, sicut dictum est in ordinario. ¶ Tene ergo primã sol. glo. reprobata vltima. Per hoc puto, ꝙ quã gl. q. est sup ver. egerint & incipit. i. non audierũt. vel debet vacare, vel nõ debet esse: vt ibi sit sensus, quẽ dixi. vt si delegatus audiat ter causam, & sententiã sibi reseruet, & media cõmittat, puniaẽ ipse & eius consiliarij. Sed fortè illa gl. posita fuit ab illo, qui tenebat vltimã sol. quã. s. recitaui. Itẽ aduerte ad glo. super ver. cũ eis, ꝙ dicit. s. administratoribus. qa puto, ꝙ velit dicere de delegatis qa de consiliarijs administratorũ dixi. s. in. §. & rursus. ibi, si
3 quidẽ &c. Intelligitur ergo hæc constitutio secundũ glo. † ꝙ ordinarius posit certã causam committere, reseruata sibi sententia, dũmodo ter causam audiat: vt. §. illud. s. e. delegat⁹ verò non posit causam cõmittere, reseruata sibi sententia: vt isto.
4 §. † Et idem in iudice app. quòd in delegato: vt in. d. §. & rursus. Circa quod, & quid iuris sit de iure cano. vide extrà de of-
5 fic. dele. c. super quæstionũ. §. verũ. † Sed vltramontani intelligũt hanc consti. vt non loquatur de iudice delegato: sed de assessoribus, vt velit dicere, ꝙ põt committere iudex habens suos accessores, dũmodo ipse ter intersit: secus in iudice app. vel iudice delegato. & ita intelligunt docto. in. d. auẽ. ad hæc. de quo per Cy. ibi. & hic est verior intellectus. Et quod hic loquaẽ de assessore, apparet manifestè per tex. s. e. in. §. illud qui dicit in prin. cõsiliarios iudicũ. & gl. exponit. i. assessores.
6 ¶ † Quæro, pone ꝙ Titius & Semproni⁹ litigant simul: & in hac causa datur iudex delegat⁹ à Papa Principe, vel delegato Iste iudex delegat⁹ vult sibi assessorẽ eligere: an ipse hoc poterit facere? & dic, ꝙ eligere debet de partiũ cõsensu: & si partes non concordant, debet ipse eligere ꝑ se: dũmodo non sit partibus suspectus. Ita no. in. ca. super quæstionũ. §. verũ. super ver. accessio. in tex. & in glo. & extrà de rescri. c. statutũ. §. as-
7 sessorẽ. lib. vj. ¶ † Quæro, iudex delegat⁹ à Principe, vel à Papa vult delegare totã causam, ꝙ põt: vt. l. à iudicè. C. de iudi. & s. dixi. an delegãdo abdicet à se totã iurisdictionẽ. ita ꝙ sibi nil remaneat, & an posit reuocare iudicẽ delegatum? dic, vt
8 no. in. d. c. sup quæstionũ. in glo. mag. quod tene mẽti. ¶ † An aũt iudex delegatus ab alio, ꝙ̃ à Principe, q non põt totã causam delegare: vt. d. l. à iudice. & l. fi. in prin. ff. de offi. eius, cui manda. est iur. posit delegare vnũ articulum causæ: vt puta examinationẽ testiũ. doc. tãgũt in. d. l. à iudice. ĩ vlt. q. sed dic vt per Inn. in. c. cũ Bertold⁹. extrà de re iudi. circa ꝙ vide no.
9 in. c. vno. de offi. deleg. in cle. ¶ † Quæro, datus est iudex delegat⁹ à Principe, Papa, vel legato: an ipse habeat iurisdictionem ante, ꝙ̃ sibi præsentenẽ literæ delegationis? & an iudex posit partes compellere ad exhibitionẽ literarũ? dic, vt per Inno. in. c. ex cõquęstione. extrà de re. spo. Et ꝙ iudex nõ habeat iurisdictionẽ ante præsentationem literarum, & videtur tex. in. c. super eo. extrà de appel. istum tex. non alle. Inno.

a ¶ Delegare. vide Car. ĩ cle. j. de of. deleg. & plenè & sing. per. d. Alex. de Imo. in rub. de off. ei⁹, cui mã. est iur. & in addi. ad Bart. eo. titu.

Vt immobilia bona ante nup. don. &c. Rubr.

SVMMARIVM.

1 *Consensus binus uxoris, quòd requiritur in alienatione fiẽda per maritum de re immobili, donata propter nup. & quid operetur? & nu. 6.*
2 *Inducta in fauorem donatio. propter nup. quod habeant locum in dote.*
3 *Lex introducta ad dotis augmentum, non debet in eius præiudicium redundare.*
4 *Donatio propter nup. facta per uirum, qualiter dicatur uxori obligata?*
5 *Donatio propter nup. dicitur in dominio uxoris, sicut in dominio uiri. Mulieri soluto matrimonio, quando detur rei uendicatio ad res propter nuptias donatas, & an dicatur directa, uel utilis? & nu. 6.*
6 *Consensus binus in contractibus operatur ad confirmationem, & non ad solutionem. nu. 8.*
7 *Consensus duplex mulieris, quando sibi præiudicet.*
9 *Dominiũ utile rerum donatarũ propter nuptias, q. transferatur sine facto hominis, secus in re dotali, ipso iure.*
10 *Dispositio huius constitutionis, an habeat locum in donatione propter nuptias, consistente in re mobili?*

Causam. ¶ Res immobiles in dona. propter nup. cõsistentes, maritus alienare nõ potest, etiã vxore alienatiõi consentiẽte: sed alienatiõe habita, ꝑ nõ facta, ĩ rẽ actio vxori cõpetit: nisi secũdò post biẽniũ cõsenserit: & vir alienans, si nõ locuples fuerit, alienatio nõ tenet quẽ
1 locũ in dote multòmagis obtinet. h. d. ¶ † In tex. ibi. nisi etiã

a ¶In auč.ſiue à me. & ibidẽ ad totam materiã iſti⁹ cõſti. prin.vide Bar.

b ¶Nõ ꝓhibetur. Adde Bar.in cõſi. incip. dñs Pet. & Pau.de ca. in cõſi. xvj.vbi etiã nũq̃d præſcribatur.

c ¶Poſsint alienari. Adde omnino iſtũ in.l. iubemus. & quod ibi poſui ĩ apoſti.ad ipſum. nu.3.ver.vl.ne poſ ſis errare.in apoſt. in eo . verſ. C . ad velle.

ſecũdũ.&c.No.ex hac cõſti.ꝙ in alienatiõe rei donatæ ꝓpter
nup.reqretur bin⁹ mulieris cõſenſus,& ꝙ marit⁹ ſit locuples.
2 ¶Secũdò†no.in ver.multò potius.ꝙ inductũ in fauorẽ dona
3 tionis ꝓpter nup.multòmagis habet locũ in dote.¶†Tertiò
no.in ver.omnib⁹ priuilegijs.ꝙ lex introducta ad augmẽtan-
dũ dotis priuilegia,nõ debet ipſa diminuere.facit.l.cũ tale.§.
4 fi.de cõdi.& demõ.¶†Op.dicitur hic.obligata eſt.cõtra:imò
videť,ꝙ dona.propter nup.nõ ſit obligata mulieri. Nam do.
ꝓpter nup.eſt in dñio mulieris, ſicut dos in dñio viri:vt.j. de
æqua.do.§.illud.&.C. de iure do.auť.donationem. & ibi no.
ſ.de non eli. ſec. nu.in.§.fin.inſti.de do.§.eſt & aliud. vt patet
ibi.dũ dicit dari in rem actionẽ. & ſic apparet, ꝙ cũ ſit dña, ꝙ
in re ꝓpria nõ cõſiſtat pign⁹:vt.l.ſi rem.ff.de pig.ac.Hui⁹ ti-
more gl.j.dicit intellige,ꝙ hic diciť obligatũ:eo,ꝙ eſt facta in
dñio mulieris.quaſi velit dicere,nõ loqtur hic de obligatione
pignoris,quaſi dos ſit obligata mulieri iure pignoris.ſed ipſa
a eſt vera dña. Idẽ quòd hic no.in auť.ſiue à me.[a] in tertia gl.C.
ad velle.& ibi vide ꝑ doct.in.j.&.ij.q.& maximè ſecundũ Pe.
5 ¶†Op. diciť hic,in ver. nõ enim. ꝙ mulieri ſoluto matrimo-
nio dať actio in rẽ. Cõtra: ſicut dos redit ad vxorẽ ſoluto ma-
trimonio:vt.l.in reb⁹.C.de iure do. ſic donatio propter nup.
redit ad virũ ꝓpter æqualitatẽ ſeruãdã:vt.j.de æqua.do.§.j.
& no.in.d.§.eſt &aliud.& in auť.dos data.C.de do.ante nup.
cum ergo redeat ad virũ,nõ debet dari rei vẽdicatio mulieri.
Sol.ꝙ hic diciť,intellige ꝓcedere:qa interuenit pactum inter
virũ &vxorẽ de lucrãdo dotẽ:vt patet hic.in prĩ.ibi.inueniẽs
forſitã.&c.cũ gl.ſup verbo donatio.Nã donatio debet ad vi-
rũ redire ſoluto matrimonio, ſicut dos ad mulierẽ, niſi pactũ
de lucrãdo interueniat:niſi de cõſuetudine,vel ſtatuto obſer-
uetur cõtrariũ.extra de do.inter vi.& vxo.c.fi.ver,ſanè.Itẽ in
alio caſu ſoluto matrimonio reperio dari rei vẽdic.mulieri ad
res in donatio. ꝓpter nup.vt habuiſtis no.in.§.illud.ſ.de non
6 eli.ſecũ.nu.in gl.mag.in fi.¶†Tertiò op.& videť,ꝙ bin⁹ cõ-
ſenſus nõ magis opereť,q̃ vn⁹:vt.l.q bis.ff.de ver.obl.glo.ſol.
Sed tu dic ſecũdũ Iac.de bel.ꝙ bin⁹ cõſenſus pl⁹ ꝓdeſt ad cõ-
firmationẽ cõtractus:vt.d.l.ſi mulier.&.d.l.in cõtractibus.§.j.
alle.in gl.ſed nõ pl⁹ ꝓdeſt quo ad binã ſolutionẽ fiẽdã:vt.d.l.
7 q bis.circa ꝙ vide,ꝙ no.in.l.ſi mãdato.§.fi.ff.mãd.¶†Quar-
tò opp.hic diciť,ꝙ duplex cõſenſus p̃iudicat mulieri.cõtra. j.
vt nul.iud.§.& illud.gl.dicit,ꝙ illud corrigit iſtud.Tu dic,vt
ibi:& ibi dicã.& no.C.ad velle.auť.ſi qua mulier.no.glo.inde
8 ſumpta.¶†Quęro,in ver.nõ enim.diciť ꝙ vxori dať rei vẽdi.
in reb⁹ deductis in dona.ꝓpter nup.an deť rei vendi.directa,
vel vtilis?Reſpõ.aut mulier fuit inducta in poſſeſsionẽ, & tũc
9 datur vtilis.ita no.gl.ĩ.d.auť.dos data.¶†Ex qua gl.no.ꝙ rei
donatę propter nup.trãſfertur vtile dominiũ ſine facto homi
nis:licet ſecus ſit in re dotali:quia eius dominiũ nõ tranſfertur
in virũ ipſo iure:vt not.in.l.fundũ.ff.de fun.do.ff. pro dot.l.
10 j.ij.reſpõ.& per Azo.in ſum.C.de rei vxo.act.in fi. ¶†Quę-
ro,an hęc cõſtitutio habeat locũ in dona.propter nup.exiſtẽ
te in re mobili?dic vt no.in.d.auť.ſiue à me.in ſecunda glo.

SVMMARIVM.

1 *Diſpoſitio huius conſtitutionis, quòd locum habeat in dote, quantum ad alienationem prohibendam, non permittendam: & quomodo in permittenda alienatione? & nu.3.*

Res dotalis inæſtimata non alienatur, æſtimata ſic: & regulariter quando res dotalis alienari poßit: & nu.4.

2 *Res mobilis data in dotem, æſtimata uera æſtimatione, poteſt alienari per uirum conſentiente ipſa muliere: & ſibi præiudicat unico conſenſu in hypotheca.*

Mulier quæ conſentit alienationi rei immobilis datæ in dotem æſtimatæ, uera æſtimatione, ſi non ſuperſunt res uiri, pro eius ſatiſfactione uendicat rem alienatam.

3 *Res mobiles datæ in dotem ſine æſtimatione, quod alienari poßint.*

5 *Vir, qui alienauit res dotales, uel data in dona. propter nup. ſi non ſit ſeruata forma, de qua hic, q; ipſemet poterit uendicare.*

6 *Vir uendens rem dotalem alienari prohibitam, tenetur de euictione.*

7 *Res dotalis fauore mulieris prohibetur alienari: & eo reſpectu eius commercium non habetur.*

Venditio facta à muliere de re dotali, non ualet: intellige de iure ciuili, etiã ſi interuenit iuramentum: ſecus de iure cano. nu.11.

8 *Vir, qui uendit rem dotalem, & de euictione tenetur, poteſt contra factũ ſuum uenire.*

9 *Venditio rei dotalis facta à muliere marito cõſentiẽte, an ualeat? remißiuè.*

10 *Renunciatio iuri hypothecæ facta per mulierẽ in rebus per uirũ alienatis, ſi non ſuperſunt aliæ res, ſuper quibus ſatiſfieri poßit, quòd non ualeat.*

12 *Mulier, ſi primò iurauit non alienare, niſi iuſta cauſa interueniẽte, ſi poſtea alienauit ſine cauſa, & iurat: quòd primum, & non ſecundum iuramentum ſeruatur.*

13 *Mulier, an poßit conſtante matrimonio res dotales alienatas uendicare?*

1 **Et multo.** ¶†Quæro,an hic ver.debeat intelligi,ꝙ
idẽ ſit in dote,& donatione propter nu-
ptias in eo,ꝙ dictũ eſt de aliena.dotis prohibẽda,vel etiam de
eo,ꝙ dictum eſt de aliena.dotis permittenda.In glo.ſunt opi.
ſed veritas eſt,ꝙ idẽ.& multòmagis ſit in dote,quantum ad a-
lienationẽ ꝓhibendã,nõ autẽ ad permittendã.& ita intelligiť
hic ſecũdum Mar.aliâs per gl.in dote.ſ.inæſtimata. quo caſu
propriè dicitur res dotalis:vt.l.vnica.et.§.& cũ lex . C.de rei
b vx.act.ſecus ſi ſit æſtimata:qa tũc alienatio non prohibeť:[b]
vt.l.quoties.ff.de iure do.cum ſi.& hoc apparet ex tex.in ver.
iam enim.vbi expreſsè facit mẽtionẽ de.d.§. & cum lex. vbi
loquitur de re data in dotẽ æſtimata,licet Pla.dixerit contra
rium.¶Apparet ergo ex prędictis ꝙ hic.§.loquitur de pro
hibenda alienatione dotis,non autem de alienatione ꝑmittẽ-
da:licet. ſ.in dona.propter nupt.ex cã ꝑmiſerit. & ſecũdum
prædictos habet locũ in re data inæſtimata.In dote ęſtimata
poteſt alienari:licet Pla.dixerit ꝑ hunc.§.alienari non poſſe.
2 ¶Alij,vt†Ia.& antiqui gl.dicũt,ꝙ hic.§.poteſt etiam intelli
gi in alienatione permittẽda de dote:videlicet quãdo dať vi-
ro res æſtimata in dotẽ,quo caſu licet alienare poſsit quo ad
proprietatẽ,vt.ſ.dixi:tamẽ remanet obligatus mulieri ꝓ do
te ſua,quã alienauit.& tũc mulier poſsit ſibi p̃iudicare.Et idẽ
in hypotheca illarũ rerũ,q̃m conſentit ſecũdũ formã traditã
in dona.propter nup.Alij,vt Iac.de ar.dicũt,ꝙ hic.§.põt loq
ẽt in alienatione ꝑmittẽda intelligẽdo,ꝙ loquiť in re immobi
li data æſtimata in dote:æſtimata dico, vera æſtimatione: vt
mulier conſentiens alienationi,vel obligationi talis rei datę
in dotẽ,pro æſtimata,ita ſibi pręiudicet ſi eius vnicus cõſen
ſus interueniat,& aliæ res ſuperſint viro:ex quib⁹ mulier in
dot.põt ſatiſfacere ſibi ſecũdũ formã traditã in alienatiõe,vel
dona.data propter nup.& ita hũc.§.ĩtellige.aliâs ſi nõ ſuper
ſint,dať rei vẽdicatio ad illã rem:vt.l.in reb⁹.C.de iure do.&
ita no.Iac.de are.in.l.meuia.ſol.ma.& Cy.refert.C. ad velle.
auť.ſiue à me.ꝙ dictũ puto verũ,licet Cy.ibi dicat,ꝙ eſt q̃dã
3 diuinatio.¶†Quid de reb⁹ immobilibus datis in dotẽ inęſti
c matis:an poſsint alienari[c]?gl.in.d.§.& cũ lex.ponit opi.& nõ
firmat:ſed ꝙ non poſsint alienari:tenet gl.no.in.l.j.ff.ſol.mat.
ſuper ver.ſemp.vbi gl.dicit indiſtinctè rẽ dotalẽ alienari nõ
poſſe.nec diſtinguit ſit mobilis,vel nõ.idẽ no.in.l.libertas.ff.
de reg.iur.Azo videť velle,ꝙ res mobilis poſsit alienari,ſi vir
ſit ſoluẽdo.ita no.ipſe in ſumma.C.de fun.do.in fi.& hoc te-
net gl.inſti.qui.ali.licet.in princ.¶Et poſsint alienari tenet
Iaco.bu.ſed gl.ſuper verbo,valebunt. videť diſtinguere, &
clarius in.d.auť.ſiue à me.in gl.mag.in fi.Quia aut loquimur
in rebus mobilibus,quę ſeruãdo ſeruari nõ poſſunt: & tunc
alienatio poſsit fieri à viro:ita poſsit loqui opi.quæ eſt ꝙ res
mobilis dotalis inęſtimata poſsit alienari.Aut loquimur ĩ re
bus mobilibus,quæ ſeruando ſeruari poſſunt:& tunc poſsit
alienari,ſi interuenit binus conſenſus mulieris:& ſuperſint vi
ro alię res,ex quibus mulieri ſatiſfieri in dote poſsit,ſecundũ
formã traditã in do.propter nup.& ita poſſet loqui hic.§.vt
ſic loquať in alienatiõe permittẽda.& ſecundũ hoc omnes di
centes rẽ mobilẽ datã in dote alienari poſſe:intellige interue
niẽtibus his,q̃ hac cõſtitutione dicunť:& ſic illę res q̃ ſeruãdo
4 ſeruari non poſſunt.vt dixi,¶†Ex prædictis oĩbus videtur
poſſe diſtingui:cũ quæritur,an res dotalis poſsit alienari. dic
aut loquimur in rebus immobilibus,aut mobilibus.Primo ca
ſu aut ſunt datæ inæſtimatæ,aut æſtimatæ:ſi inæſtimatæ nul-
lo modo valet alienatio:etiã ſi mulier nubẽs cõſentiat.d.§.&
cum lex.& inſti.qui.ali.licet.in princi.ff.de fun.do.l.iij.&.iiij.
cum fi. Si verò ſunt datę æſtimatæ.tũc gl.diſtinguit.Aut ſunt
datę ęſtimatę vera ęſtimatione, vel non: vt not.in.d.§.& cum
lex.in prin.ſolu.ma.l.ęſtimatæ.circa ꝙ dic:vt no.in.l. fina. in
princ.ff.de pac.do.Iac.de are.dicit,ꝙ vbi res eſt vera æſtima-
tione ęſtimata,indiſtinctè valet alienatio.Sed ad hoc,vt valeat
oportet,ꝙ concurrant hodiè hæc duo hic poſita.& ita poſsit
loqui hic.§. Si verò loquimur in rebus mobilibus:tũc diſtin-
gue:vt.ſ.dixi,ꝙ ſentit glo.hic.& in.d.auť.ſiue à me.circa prin.
videlicet cum loquimur in rebus mobilibus datis in dote ęſti-
matis:& vide.d.l.fi.& ꝙ ibi no.gl.& inſti.qui.ali.licet.in prin.
5 in glo.niſi prouocetur.¶†Quęro,vir alienat res dotales, vel
datas in do.propter nup.an ipſemet poterit vendicare,ſi non
ſit ſeruata forma hic tradita?puto,ꝙ ſic: ſicut diximus,quãdo
vendicat res dotales venditas:vt not.in.l.cum uir.ff.de uſuca.
& in.§.& cum lex.& per Azo.in ſumma illius titu.§.vbicun-
que.& inſti.qui.ali.licet.in princip. ¶Facit quod not.in.l.ſi
6 prędium.C.de iure dotium.†hic autem uidetur caſus in uer,
ſed neque, quòd ſi uir rem uendit dotalem prohibitam alie-
nari, teneatur de euictione. Nam uides hic, quòd ſi uir uen-
dit res do. propter nupt. forma hic tradita,non ſeruata:uen-
ditio habetur

ditio habetur pro non facta:vt.s.circa princip. huius constit.
ver.quapropter.& tunc ipse maritus vendens tenetur de eui-
ctione:vt hic dicitur.sic ergo in dote erit.¶ Pręterea,iste ver.
sed neque.est positus post.§.j.& multò potius. & sic videtur
innuere idē esse in alienatione rei dotalis:ꝙ vir vēdens de eui
ctione teneatur.Ad quod facit gl.in.l.cū lex.ff.de fideiuss.quæ
dicit rei dotalis fore cōmercium,sicut rei minoris, quam quis
vēdendo obligatur:vt.l.& si is.& ibi no.C.de prędi.mi.Facit
gl.in.l.dotalem.ff.de test.mili.dicens rei dotalis non esse com
merciū.Ad quod accedat,quod no.C.de iure do.in.l.si præ-
dium.vbi gl.videtur velle,quòd rei dotalis non sit cōmerciū,
7 nisi sicut rei sacræ.¶†Veritas videtur,ꝙ rei dotalis venditio
sit prohibita fauore mulieris:vt.d.§.& cū lex.& insti.qui.ali.
licet.in prin.vnde si mulier vendit,cōtractus nō valet,nec ipsa
obligatio propter naturę fragilitatē.Et ꝙ ad ipsum non dici-
tur esse cōmercium,nisi sicut rei sacræ,& liberi hominis.&ita
loquitur gl.d.l.si prædium.& in.l.dotalem.Circa quā.l. vide
Dy.& Ia.de are.ibi:sed si vendit vir,vel extraneus: tunc talis
rei dicetur esse cōmercium,sicut rei minoris.& ita dicit gl. d.
l.cum lex.¶ Et dico,sicut quis vendendo rem minoris, obli-
gatur:vt.d.l.& si is.& ibi no.ita vēdendo rem dotalem, vide-
tur,ꝙ vir,vel extraneus vēdens,teneatur de euictione. & istā
opi.tenet Dy.in.d.l.cum vir.ff.de vsuca.&vide per doc.in.d.
§.&cum lex.Pro quo optimè facit text.in isto.§.vbi videtur
8 quasi casus & per doc.ꝙ tāgitur in.d.l.si prędiū.sed licet†te-
a neatur de euictione, potest tamen venire cōtra factū suum:[a]
quia nō suo nomine,sed vxoris venit &c.sicut dixim⁹ in œco
nomo:vt in.c.si quis presbyterorū.extra de re.eccle.non alie.
& ꝙ ibi no.&.l.iubem⁹.§.sanè.C.de sacrosan.eccl.&.s. de nō
9 alie.§.nullæ enim.& ibi dixi.¶†Quid autē iuris sit ecōuersò.
an mulier possit vendere marito cōsentiēte?no.per Ia.de are.
10 & Cy.in.d.l.si pretium.in.d.q. ¶†Quærit Iac.de bel.Pone,
ꝙ mulier renunciauit iuri hypothecæ in rebus,quas vir alie-
nat:& apud virū non erāt aliæ res,ex quib⁹ possit mulieri sa-
tisfieri in dote,vel do.ante nup.an talis renuntiatio valeat? &
videtur ꝙ sic:vt in.l.etiā.&.l.iubemus.C.ad velle.In cōtrariū
determinat ipse per suas rationes,&Ia.de are.in.l.Meuia.§.fi.
11 ff.so.ma.†Dixi.s.ꝙ rei dotalis,vel consistentis in do.propter
nup.alienatio,vel obligatio non tenet.ꝙ est verū de iure no-
stro,etiā si mulier iurat non venire cōtra:vt no.in.d.§.& cum
lex.& in.l.si prædiū.C.de iure do.quæ gloss.sunt veræ de iure
ciuili de iure cano.secus,vt extra de iureiur.c.cum contingat.
&per doct.in.d.aut.siue à me.&in.d.l.si prædiū.& per Dy.in
12 c.nō est obligatoriū.de re.iu.lib.vj.¶†Circa hoc quæro.Po-
ne,ꝙ mulier iurat nō alienare dotem,nec dona.propter nup.
nec alienationi cōsentire sine iusta causa: posteà iusta causa nō
intercedēte alienat,vel alienationi cōsentit,& iurat nō venire
cōtra:an seruetur primū,vel secūdum iuramētum?dic ꝙ serua-
b bitur primū:[b] vt probatur in.c.inter dilectos.extra de iureiu.
vbi de hoc per Hosti.& no.gloss.de iureiur.c.ij.lib.vj.ꝙ tene
mēti.¶Vltimò vide gl.scilicet viris ibi,licet &primò.&c.dic
scilicet facta reuocatione per mulierem, per rei ven.solu. ma-
13 trimo. vt in vers.non enim.suprà eodem. ¶†Nā regulariter
mulier non posset reuocare cōstante matrimo, sicut no.in fi.
in.d.§.& cū lex.& insti.qui.alie.lic.in prin.&.C.de iure dotiū
l.si prædiū.nisi in casu,si vergeret ad inopiā vir: quia tūc etiā
c constante matrimo,vendicaret[c]:vt in aut.dona.eod.tit.& de
æqua.do.§.illud quoque.col.vij.Sed si vir vellet constāte ma
trimo.vendicare:quod videtur posse.argu. præalleg.gl. tunc
statim facta reuocatione ipse vir posset conueniri.

De operis noui nunciatione. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Permissa à iure,si principaliter fiant in alterius iniuriam,& ut alteri noceant:fieri non licet.*
2 *Ecclesiam nouā, uel nouum monasterium, an liceat ædificare intra terminum à Papa statutum,si principaliter ædificetur,ut alij noceat?*
3 *Pedis & passus longitudo,quanta esse dicatur?remißiuè.*

Causam quæ. ¶Nulli licet ædifica
re in hac regia ciuita-
te vltra terminos à iure permissos,si principali-
ter noceat,pœna contrafacientibus imminente
1 h.d.¶†Not.ex hoc text.secundum Iac.de bel.
ꝙ permissa à iure non liceant, si principaliter fiant in alte-
rius iniuriam: vt alijs noceant. ff. de dam. infec. l. Procu-
lus.ff.de aqua plu.arcen.l.j.§.idem aiunt.&.§. denique.xxij.
q.ij.c. primum est. Sed circa hoc quantum ad propositum
de ædificante, vide.l. per prouincias. & quod ibi not. C. de
ædi.pri.ff.de operis publi.l.q opus.& quod no.in.c. pisanis.
2 extra de restitu.spo.†Et sic arg.est,secundū eū, quòd non li-
ceat monasteriū,vel ecclesiam ædificare,etiam intra terminū a
à Papa statutū,si prīcipaliter ædificet vt alij ecclesiæ, vel mo
nasterio noceat.ita dicit ipse.Sed de hoc, quòd nulli licet ędi
ficare nouā ecclesiā in præiudiciū antiqoris ecclesiæ: est tex.
in.c.j. extrà de no. ope. nun.xvi.q.j. ecclesia.&.c. quicunq;.
¶Quæro:qa hic dicit,ꝙ in Constātinopolitana ciuitate de-
bet distare vna domus ab alia spatio.c. pedū: vt habetis in fi.
3 l.meuiana.C.de ædi.pri.& in.l.fin.ff.fi. reg.†quantæ longi-
d tudinis dicatur esse pes[d] & quantæ longitudinis dicatur esse
passus?dic vt in gl.xvij.q.iiij.in.c.sicut antiquitus.Et de pas-
su no.glo.in.l.in itinere.ff.de ver.sig.quod no. propter statu
tū dicēs.Si quis fugauerit aliquem per tot pedes,vel passus:
puniatur tanta pœna.

Vt factæ nouæ constitutiones. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Constitutio noua ligat post duos menses à tempore publicationis:& qualiter hoc intelligatur?nu.4.*
2 *Testamentum factum secundum leges antiquas,& ante legem nouam,& post:sed ante,q̃ publicaretur,ualet,licet testator superuixerit, qui illud mutare poterat.* b
3 *Testamentum,si est factum ante legem nouam secundum leges antiquas, & si in eo non habet filius integram legitimam,poterit filius petere supplementum.*
5 *Ignorātiam legis nouæ post tempus publicationis statutum, quis allegare non potest.*
6 *Lex noua,non ligat,etiam si intra duos menses de ea habita fuerit notitia, nisi elapsis duobus mensibus.*
7 *Mensis,quot dierum dicatur esse?remißiuè.*
8 *Statutum à quo tempore liget?* c
9 *Mandatum iudicis quando liget ignorantes?*
10 *Forenses,quando ligentur statuto,banno,uel consuetudine loci?remißiuè.*

Semper. ¶Constitutiones nouæ in vr
be Constantinopolitana con
ditæ,post duos menses,ex quo ibi insinuatę
sunt,debēt seruari:in prouincijs autem post
duos menses,ex quo directæ sunt, & palam
factæ in vnaquaq; ciuitate:& ita ꝙ null⁹ pos
set decœterò assumere occasione alicuius ignorātię.Testamē
tum verò conditū ante constitutiones factas,vel priusq̃ inno
tescerent,obseruandum est,& valet si superueniente testato-
re non fuerit posteà mutatum:& filij legitimas portiones su- d
1 scipiēt.secūdū.ll.antiquas.hoc dicit.vsq; ad finē. ¶†In text.
ibi,dati ei tēporis.id est insinuationis factæ.¶No.ex ista con
e sti.ꝙ lex noua ligat post duos menses[e] à tēpore insinuationis,
seu publicatiōis,q̃ insinuatio seu publicatio debet fieri secun
2 dū formā hic dictatā.¶Secūdò†no.ꝙ testm̄ cōditū secūdū.ll.
antiquas,& ante leg.nouā,vel etiā post leg. nouā: ante tn̄, q̃
lex. publicata,vel insinuata sit,valet,& est obseruādū: licet
testator post leg.nouā supuixerit &potuerit testm̄ mutare:vt
3 hic.ī ver.vt vel si ꝓximè.& in ver.collectiuè.¶†Gl.iiij.no.ꝙ
filij sic cōdito testamēto à patre si nō habēt legitimā integrā
in dicto testamēto agēt ad supplementū,secūdū leg.nouā vel
secūdū veterē, videlicet ad quartā,nō autē ptn̄ agere ad sup
plemētū secūdū leg.nouā:vel ad triētē,vel ad semissē secūdū
numerū filiorū:vt ī ver.siverò adie.sit.¶Ad primū no.op.& e
videt,ꝙ lex liget post tres mēses à tpe insinuatiōis: vt.s. vt in
priua.do.§.si autē.& ibi gl.dixit.& ibi spāle.hodie pōt esse.
Eodē mō dicit spāle.j.vt neq; mili.neq; se.§.si vt igit.col.viij.
vbi dicit,ꝙ ligat post.xxx.dies numerādos ab insinuatione.
Et ratio spālitatis ibi est:dicit Iac.de bel.videlicet fauor reip.
& qa militia & exercitus celeritatē desiderāt: vt.l. milites.C.
4 loca.¶†Tu verò dic,ꝙ ibi in lege est certū & determinatum
tp̄s.ꝙ cōstitutio liget:& ideò illud est reseruādū.& ita loquū
tur oīa iura dicētia cōstitutione noua ligare. Si verò illud tp̄s
post quod cōstitutio liget,nō sit ī legē determinatū, tūc liget
intra duos mēses à tēpore ipsius insinuationis.vt hæc. & istā
insinuationē tenet gl.in fi.sup ver.destinata.q̃ optima est. De
hac materia tāgit gl.extra in ꝓœ.decre.& in.c.ij.extra de cō
sti.& de hac materia vide vnā distinctionē pulcherrimam in
5 prooemio cle.per Pau.de Leaza. ¶†Quæro, an post istud
tp̄s istorū duorū à tpe publicationis licitū erit alicui ignorā-
tiā allegare?tex.hic in ver.tēpore, videt uelle,quòd non.Nec
est necesse,quod auribus oīm inculcet:vt.xvj.di.c. ꝙ dicetis.
de postu.pla.c.j.& quod no.ī.d. ꝓœmio decre.in.iij.gl. ꝙ ui
6 de ꝙ no.ī.c.ij.extra de cōsti.& ī fi.vj.lib.sup uer.dat⁹.¶†Quę
ro,uideo ꝙ cōstitutio ligat post duos mēses à tpe publicatio.
nisi,ut hic dicit.Pone ꝙ ad notitiā alicuius cōstitutio puenit

a ¶Suum.Vide tu ad hoc omnino.d. Ale.de Imol.ī cōsil.xc. iij. par. Sed qd si vir dedit fundū dotalē in cābiū ali⁹ fundi: an tunc dicatur fundus dotalis alienatus, ita ꝙ viro pœnitente possit illū vēdicare.vide Bal.in.l. si ꝓdium. C. de iure do,vbi etiā per gl. & Specu.in tit.de ēp.& vē.§. iij.ver. sed pone vxor. & se.ver. itē pōe vir.

b ¶Primum. Adde Spe.in ti.de emp. & vē.§.iij. ver. qd ergo,si vir.vbi dat hāc cautelā patri maritāti filiam: vt faciat eā sic iurare tēpore nuptiarū. & in cau.ccxliij.& ibi Bal.ī addi.ver. si quando alienat.

c ¶Vēdicaret.Sed qd si superueniāt diuitiæ post restitutionē factā propter inopiā viri. an restitutio vitietur:vide.d. Soz. ī cōs.lxj.inci. ī pn̄ti cōsultatiōe.ver.ꝓtereà ad qd circa fi.cum ver.se.in.j. parte,cha.cv.

d ¶Pes.Adde quod qn̄ ꝓ mensura ponit, est longitudo xvj.digitorū. ut p d.gl.in tex.alle.& p.d.Ale.de Imol. in.l.j.si qs cau. ubi etiā p Bal. & doc. ī.l.iij.de uer.sig.& per Flo.in.l.uię.ff. de ser.ur.ꝓd.ī qb⁹ locis habes etiam quòd passus habet quinq; pedes.

e ¶Mēses. Ad quā materiā uide latissimè,& no. Felin. in.c. cognoscētes. de cōsti.in.j.col.in fin.Adde Bald.in marg.in uer. cōstitutio uer.j.&Spe. in titu. de constit. uer. uerò econtrà. et Paul.de cast. in cōsil.cxlv. et Car. in cle.c. dudū. de sepul.in.q.v.

intra duorum mensiū tēpus: an ille talis incōtinenti ligetur ad
legē, vel cōstitutionē obseruādā: videtur ꝙ nō: vt hac cōsti. In
contrariū facit ver. vt si, vel proxi. ibi, nondū verò cōtigerit. &
pro hac parte videtur mihi casus extra de cōces. ṗben. c. j. ver.
nec obstaret. li. vj. & Pau. de Leaza. in. d. proœmio clem. tenet
7 istā opi. sed nil allegat. ¶ † Quot aūt dierū dicitur esse mēsis,[a]
a licet lege habeam⁹ pro & cōtra. dic vt no. in. c. quā sit. de elec.
lib. vj. & tāgitur per gl. in. c. cū singula. de pręben. eo. li. & per
8 Host. & Io. an. in. c. licet. extra de sup. negli. præla. ¶ † Quæ-
ro, hic dicitur de legib⁹, quid de statuto: à quo tēpore liget? &
dic, aut loquimur de sciēte statutū, & incōtinēti ligat scientē:
vt. l. fi. ff. de decre. ab or. fa. Ad idē dictū. c. j. ver. nec obstaret.
de cōces. ṗben. li. vj. Aut loquimur de ignorāte: & tūc aut lo-
quimur in statutis afferētib⁹ tātum quæstionē: & tūc licet lex
cōmunis nō liget, nisi post duos mēses à die publicationis: ta-
men statutū ligat post tēpus arbitrio iudicis relinquendū: ita
ꝙ quis nō posit dici esse in supina ignorātia: vt extra de cō-
sti. c. vt animarū. lib. vj. Ad ꝙ facit, quòd no. in. d. l. fi. de decre.
ab or. fa. Aut loquimur in statutis nō tantū afferentibus quæ-
stionē: & tūc statutū statim ligat ex quo est insinuatū, & suum
operatur effectū: licet qs statutū ignoret. ar. l. pe. ī fi. C. de de-
9 cur. lib. x. ¶ † Quęro, quid de iudicis mādato: an liget ignorā-
tē? Istā. q. ponit Rof. in ti. si quis ius di. nō ob. §. itē illud quęri-
tur. & tenet si aliquis erat extra ciuitatē, ita ꝙ iudicis mādatū
nō potuit audire, excusatur à pœna: & sic debet intelligi. l. fi.
ff. de decre. ab or. fa. & ad hanc. q. facit. xxij. q. ij. c. quęritur. §.
itē op. & in. eod. ver. probatur. & quòd ibi. no. & quod habes.
10 lxxxij. dis. c. proposuisti. ¶ † An autem forenses ligentur bā-
no, vel statuto, vel consuetudine loci, per quem transeunt. vi-
b de Cy. in. l. j.[b] C. de sum. tri. in Specu. de consti. §. j. ver. & not.
vsque ad fi. Facit ad hoc quædam gloss. parua, quæ est. ff. ad. l.
aquil. in. l. item Mela. in fi. prin.

Vt nullus fabricet &c. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Solennitas, quæ & quanta requiratur in ædificatione ecclesiæ?*
2 *Necessaria ad hoc, ut quis poßit ædificare ecclesiam.*
3 *Ecclesiam ædificās, in dote constituenda, an poßit conditionem apponere?*
4 *Reædificans ecclesiam destructam authoritate Episcopi, quòd acquirat Iuspatronatus.*
5 *Reparans ecclesiam, an in causa acquirat Iuspatronatus? & requiratur Episcopi authoritas.*

EA quæ. ¶ Nulli licitū est ecclesiā, vel mo-
nasteriū, vel oratoriū ædificare, si-
ne episcopi volūtate, Episcopo ędificiū inchoan-
te, qui statuit clericorū mēsurā, & expēsas necessa
rias, & opportunas: sed si ædificare voles, non est ad hoc suffi-
ciēs, Episcopi cōsensu vnā ecclesiā vetustate corruptā, vel ne-
glectā ędificare poterit. Itē episcopi in suis ecclesijs residentiā
facere debēt, nec possunt extrauagari vltra tēpus à iure statu-
tū. Itē res ecclesiarū cū superioris decreto debēt alienari. h. d.
vsque ad fi. ¶ Et habet tres partes. Prima ponit de ędificatio-
ne monasterij. Secunda de episcopi residētia. Tertia dicit de
alienatione rerū immobiliū ecclesiarū. Secunda ibi: in. §. illud.
1 Tertia ibi. §. quoniā. ¶ † No. j. quāta solēnitas reqratur in ędi-
ficatione ecclesię: vt hic &. s. de monach. §. ij. &. j. de eccl. tit. §.
2 si quis autē. ¶ † Secūdò no. ꝙ ante, ꝙ̄ ecclesia ædificetur, debet
prius volēs ecclesiā ędificare diffinire, quantū est necessarium
pro luminarib⁹: & pro his qui debēt ecclesię deseruire, & alijs
necessarijs ad sacrū ministeriū ecclesię: & pro omnib⁹ istis de-
bet dotē seu donationē constituere: vt hic: &. s. vt deter. sit nu.
cle. §. j. &. c. nemo. de conse. dist. j, Sed si tantā dotē non potest
cōstituere, ꝙ sufficiat pro his, quę dicta sunt: tūc cū authoritate
episcopi, poterit vnā de ecclesijs iam dotatis: & quę ruinā pa-
titur reædificare: nec erit necessaria dotis cōstitutio, cum iam
sint statuta ea, quę sunt necessaria ecclesijs. & iste dicetur eccle
3 się fabricator: vt hic, in ver. si aūt. ¶ † Quęro, an ecclesiā ędifi-
cās in dote cōstituēda, posit aliquā cōditionē apponere: pu-
ta, vt nō pertineat ad ordinationē Episcopi. Dic, vt p gl. x. q.
4 j. c. sic quidā. & de cōsecra. distin. j. c. si quis basilicā. ¶ † Quę-
ro, in ver. si aūt. an in casu hui⁹. §. vbi quis ecclesiā destructam
cōsensu episcopi reędificat, talis ędificator cōsequatur iuspa-
tronatus: & videtur ꝙ sic: quia appellatur domus sacræ ædifi-
cator, & fabricator: vt hic dicitur. sed ædificās ecclesiam cōse-
quitur iuspatronatus: vt. c. prætereà. &. c. nobis. extra de iu-
repa. &. s. vt cler. qui re. §. fi. ergo &c. Dic de hoc per glo. in. c.
cam te. extra de iurepa. vbi etiā no. an prior patronus desinat
esse patronus? & quo iure cōsequatur patronatū propter ędi
ficationē & fundamētum ecclesiæ? dic vt no. in. d. c. nobis. &
xvj. q. vij. c. quicunque. & plenè in. c. ecclesias. eadem causa &
5 quæst. ¶ † Quæro, vbi ecclesia eget aliqua reparatione: dic, vt
habes tex. cum glo. extra de eccl. ędi. c. j. &. c. de his. &. x. q. iij.
c. vnico. &. c. decernimus. xvj. q. vij. ¶ An autē hoc casu, quā-
do ecclesia eget reparatione sit necessaria authoritas Episco-
pi? dic vt per Gostre. in sum. extra de eccl. ędi. §. hodie. in fi.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus non debet per multum tempus abesse ab episcopatu.*

1 Illud. ¶ † No. ꝙ episcopus non debet per multum tem-
pus abesse ab episcopatu. de quo. vij. q. j. c. præsen-
tium. & l. dist. c. contumaces. extra de cle. non resi. c. ex tuę. fa-
cit. s. vt cle. qui rece. in prin. & quod ibi dixi.

SVMMARIVM.

1 *Decretū superioris, quòd in alienatione rei immobilis ecclesiæ requiratur.*

1 Quoniam. ¶ † No. ꝙ in alienatiōe rei ecclesiasticæ
immobilis, decretum superioris requi-
ritur. de quo dixi. s. de eccle. re. immo. aliena.

Vt ab illustribus & superillustribus &c.

SVMMARIVM.

1 *Dictio usque, q. includit terminum tantum, cui adiungitur: & quando ponatur etiam exclusiue: remißiuè.*
2 *Magistratuum genera quot sint? remißiuè.*

QVæcunque. ¶ Illustres & superillu-
stres in causis pecunia-
rijs, & in crimine iniuriarū: nō per se, sed p pro-
curatorē litigare debent: cæteris verò dignitatis
inferioris licitè cōceditur: vt per se, vel p procu
ratorē litē exerceāt. h. d. & quę sit ratio hui⁹ cōsti. colligitur. j.
1 eo. ti. ver. ne cogantur. ¶ † No. in. §. sancimus. quòd dictio vs-
c que,[c] includit terminū tantum, cui adiungitur. Idē in aut. hoc
ius. C. de procu. hinc sumpta. &. s. de ap. §. illud. co. iiij. ff. de le-
ga. ij. l. quidā. & l. fi. ff. de Senā. C. de nup. l. à caligato. cū si. Ecō
tra, ponitur exclusiuè in. l. filiussa. §. j. de leg. j. De quo, an po-
natur exclusiuè, vel inclusiuè: primò tangit glo. in. l. idē vsque
ff. de dolo. per Gul. de cu. ī. l. meminisse. ff. de off. procō. & leg.
d per Cy. in. d. à caligato. & vide Dy. in. l. patron⁹. §. Sēpronio.[d]
2 de leg. iij. ¶ † Quæro, quot sunt genera magistratuū? dic, vt in
gl. hic no. Sed circa gl. quæro, quis vocatur superillustris? dic
vt no. in. l. quoties. C. vbi sena. vel cla.

Vt ordinariæ præfecturæ. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Magister militum dicitur habere dignitatem.*
2 *Capellani domini Papæ, dicuntur pars Papæ.*
3 *Dignitates, quæ liberant aliquem à curiali fortuna, remißiuè.*

PLurima. ¶ Sola collatione dignita-
tis, & administrationis, &
ante administrationem susceptā curiales li-
berātur à curiali fortuna: sed sola collatione
honoris, seu dignitatis absque administra-
tione non liberantur: sed remanent curiales
1 solum honorem ex tali collatione consecuti. ¶ † Not. ibi solā
ṗbent. ꝙ magister militū dicitur habere dignitatē, siue habeat
administrationē, siue nō: vt hic. & dicitur esse illustris: vt. C. de
col. rei mi. l. ij. lib. xij. C. vt dig. or. ser. l. ij. li. xij. & not. in. l. ij. de
2 equestri digni. eo. li. vbi dicam. ¶ † Secūdò no. duo notabilia,
quorū vnū colligitur ex tex. aliud colligit̄ ex glo. no. Et istud
sciēdū est, ꝙ capellani domini Papæ dicūtur pars domini Pa
3 pæ. ¶ † Sed quæro, hic dicitur, ꝙ dignitas, quæ confertur
cum administratione liberat curialem à curiali fortuna. Quot
sunt dignitates, quæ liberant aliquem à curiali. Dic ꝙ duode-
cim: vt. l. fi. C. de decur. lib. xij.

Vt omnes obediāt iudicibus prouinciarū. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Iustitia est omnium uirtutum perfectißima.*
2 *Fortitudo sine iustitia non commendatur.*
3 *Filius tenetur propter delictū patris: & qualiter hoc procedat? & nu. 9.*
4 *Dispositio huius. §. habet locum in delictis, & in contractibus.*
5 *Delictum & contractus æquiparantur.*
6 *Aßasinus delinquens in ciuitate Perusina, an secundum statuta Aßisij: uel ciuitatis Perusij, puniatur? ubi, quòd secundum statuta loci delicti.*
7 *Conuentus ex contractu iudicatur secundum statuta loci contractus.*
8 *Peregrinatio facit quem mendicum & pauperem.*
10 *Pecuniæ uerbum, an ponatur large, uel strictè in hoc tex.*

Dictio

a ¶ Quot dierū dicit̄ esse mēsis. Ad de istū ī. l. eos. §. si aūt. C. de appel. & Alex. ī. l. cū bissext⁹. ff. de ver. obli. Quod facit ad statuta asignātia mēsem p termino. & dic, ꝙ debet esse. xxx. dierū vt ibi per eos.

b ¶ In. l. j. & ibi vide. d. Ias. de May. in. iij. col. vbi p eū plenè, & no. an qñ in contractib⁹: & quid in delictis: & quid ī vltimis voluntatib⁹. & aliqd per Fel. in. c. j. de reiu. in. ij. colū. & in. c. j. de spō. ī aūpe. col. & Paul. de ca. in cōsil. cxlviij. in. c. sup primo q̄sito ī. ij. co. & Ray. in consi. inci. secūdū cōsuetudinem ciuitatis Venetiarū. & in cōsil. inci. quidā de gualdo. & per. d. Sozi. in consil. cclxxxviij. inci. circa me. j. co. ī. ij. par. char. ccvj.

c ¶ Dictio vsq;. Ad de quod no. ī apo, ad istū in. l. patronus. §. sempronio in ver. dictio vsq; ff. de leg. iij. & dixi post cole. ī. c. j. nu. 1. in ver. exclusiuè ponit̄. extra de or. ab Epō, q renun. Episco.

d ¶ §. Sēpronio. & ibidem vide do. Ale. de Imo. cum cōcor. ibi p eū datis. & in. l. ex facto. §. itē q̄ro. in col. ff. de vul. & pu. & ī. l. j. §. nūciatio. ī. xij. col. in ver. q̄rit etiā Io. de Imo. ff. de ope. no. nū. & Are. in. c. si gratiosè. de rescri. ī. vj. & Old. in cōs. xlix. ī. c. cōsueuit dubitari. & d. Sozi. ī cōsi. inci. d. Fran. syndicus. versic. quare assumus; cum versic. sequen. in. j. parte. char. xlvij. et. d. Feli. in. c. ꝙ ad cōsultationē. post med. ij. col. ver. q̄ dictio vsq;. de re iu.

11 Dictio siue, quando est merè alternatiua, ponitur quo ad sensum, & quo ad uerba: & quando ad sensum tantum: nu. 12. ubi remißiuè.
13 Genus quando præcedit, & sequitur species, quæ potest sub genere comprehendi: tunc dictio adiecta speciebus ponitur expositiuè.
14 Reus, quãdo poßit uti aliquo priuilegio, p q. actorẽ trahat ad aliũ iudicẽ?
15 Priuilegia inserta in corpore iuris, an tollatur per dispositionem huius. §.

V Nam quidem. ¶ In ꝓuincia in qua quis forum sortitur, illic est cõuenĩedus vtraque parte præsente, vel altera tãtum: & vbique iustitia seruata, sententia cõdemnatoria, vel absolutoria feratur omni priuilegio cessante: nisi ex pragmatica forma aliud statuatur: vel aliud propter appellationem acciderit: his obtinentibus in omni loco & tẽ-
1 pore, pœna cõtra faciẽtibus imminẽte, h. d. ¶ † No. hoc prin. ꝙ iustitia est omniũ virtutum perfectißima. Vbi enim iusti-
a tia obseruatur, ibi misericordia adhibetur:[a] vt in. c. sedes. vbi
2 no. de rescrip. xlv. dist. c. disciplina. ¶ † Secundò no. ꝙ forti-
3 tudo sine iustitia non est cõmendanda. ¶ † Tertiò not. quòd
4 propter delictum patris filius tenetur. ¶ † Quartò not. in ver. hæc considerantes. ꝙ iste. §. habet locum in delictis, & in contractibus. Item siue delictum sit magnum, siue paruum: & siue agatur criminaliter, siue ciuiliter. Et sic habes ex isto. §.
5 † ꝙ delictum, & contractus æquiparantur. Ad idem. ff. de cu-
6 sto. reo. l. ij. in fi. Et † sic facit ad. q. quòd si Assisinus deliquit in ciuitate Perusina, debeat puniri secundum ius commune, non secundum statutum ciuitatis Assisij: sed secundum statu-
7 tum ciuitatis Perusij. Sic enim † quando quis conuenitur ex contractu, quantum ad litem decidendam, inspicitur consuetudo, & statutum loci contractus: vt. l. si fundus. ff. de euic. & l. semper in stip. de reg. iur. ¶ Sic ergo, vbi tractatur de delictis puniendis, debet inspici consuetudo, vel statutum loci delicti. ar. huius. §. cum concor. s. alle. de qua. q. dic vt per Dy. in. l. si cui. §. idem Imperator. ff. de accu. & per Cy. in sua dis-
8 putatione, quæ incipit, Rector ciuitatis Senatum. ¶ † Quintò no. ex. d. §. hæc considerantes: in fin. ꝙ ex peregrinatione quis efficitur mendicus & pauper: vt hic. &. s. de exhi. reis. in
9 princi. & ibi no. ¶ † Op. & videtur ꝙ filius pro delicto patris
b non teneatur.[b] Nam lex dicit, quòd vnus pro delicto alterius puniri non debet. C. de pœ. l. sancimus. §. peccata. &. l. crimen. ff. eo. cum si. Glo. hic dicit, ꝙ hic loquitur de pœna diuina. q. d. in cõtrarijs loquitur de pœna humana. ad quod facit de cõse. di. j. c. i sancta. ¶ Sed cõtra hoc op. & videtur, ꝙ in pœ
c na humana vnus pro alio teneatur.[c] C. ad. l. Iul. ma. l. qsquis. Et ꝙ in pœna diuina vnus pro alio nõ puniatur: vt. j. q. iij. c. ecclesiã. §. itẽ peccato. So. de ista materia dic vt plenè no. gl. xxxij. q. iij. i sum. & vide ꝙ no. in. c. ij. extra de his quę fiũt à ma. par.
10 ca. & plenisime p gl. j. q. iiij. in summa. ¶ † No. ibi: siue de terra &c. & sic videtur ꝙ Imperator idẽ bis repetat: in eo, ꝙ dicit, aut in qua prouincia. &c. subijcitur pecuniarum. &c. ꝙ est verbũ generale: vt. l. pecuniæ. ff. de ver. sig. & in. l. ij. in fi. C. de cõsti. pecu. gl. hic quę incipit, potest strictè. Hui⁹ timore dicit, accipias verbũ pecunię, strictè, vt nõ cõprehẽdat ea, quę inse-
11 quũtur. Et secũdum hãc sol. † habes, ꝙ dictio siue, hic ponitur merè alternatiuè: & quo ad sensum, & quo ad verba. Idẽ. C. de sacrosan. eccl. l. generaliter. in prin. l. j. §. sublata. ff. ad Treb. l. cũ quidã. circa me. C. de ver. sig. l. si quis ita stipulat⁹. ff. de ver. obl. vel dic dicit gl. ꝙ verbũ pecunię sumitur largè: & illud ꝙ
12 sequitur siue de terra &c. ponatur quasi expositiuè. † Et sic habes ex hac parte gl. ꝙ quãdo ꝓcedit gen⁹, & sequũtur species, quę possunt sub genere cõprehẽdi, dictio adiecta speciebus
13 ponitur expositiuè. † Alibi dicit, ꝙ seu & siue: licet verba disiungãt, sensum tamẽ cõiũgũt. & ita no. in tex. & gl. in. l. ad protegendã. C. de in lit. dã. tu. Cy. in. d. l. cũ quidã. ¶ Tertiò op. ad
14 §. si igitur. dicitur. hic, † ꝙ re⁹ nõ potest vti aliquo priuilegio, per ꝙ possit actores ad aliũ iudicẽ trahere. cõtra. ff. de. iud. l. si. §. oẽs aũt. ff. de arbi. l. nõ distinguemus. §. itẽ si quis Romę. Gl. reiecta prima sol. dicit, ꝙ hic loqtur de priuilegio in corpore iuris nõ inserto: vt colligit. s. e. §. plurimorũ leges cõtrariæ loquũtur in priuilegijs in corpore iuris insertis, vel causis, quę p hũc. §. nõ tollũtur. Et illa verba, q̃ dicũt: omni priuilegio cessante. debẽt intelligi de priuilegio in corpore iuris nõ inserto: vt colligit. e. §. ita no. hic super ver. priuilegio. Et adde alias gl. quas alle. §. ꝙ aũt primitus. s. vt iud. sine quo. suf. & ibi hęc sol. ponitur, & fuit Azo. ¶ Cõtra istã opi. op. de. d. §. ꝙ aũt primitus. vbi videtur tolli priuilegia in corpore iuris clausa. Huius timore dicit Bal. ꝙ tollũtur omnia priuilegia tã inserta in cor-
15 pore iuris, q̃ nõ. ¶ Sed huic opi. r̃ndet gl. j. dicẽs, † quòd priuilegia in corpore iuris inserta, nõ tollũtur. ꝙ patet in seq. §. qui incipit interdicimus. q seqtur post illũ. §. quòd autẽ primitus qbusdã seruant priuilegia. ita dicit gl. hęc. Sed ratio, quã gl. facit cõtra opi. Bul. videt facere pro opi. ipsius Bul. Nã si quibusdã seruantur priuilegia: ergo patet, ꝙ alijs tollantur: & de negentur. ar. l. cũ prætor. ff. de iudi. l. maritus. C. de procur. cũ si. de dicta materia latius dixi in. d. §. quod autem.

SVMMARIVM.

1 Executio, si non potest fieri in rebus præsentis, quod fieri poßit in rebus absentis. & qualiter hoc intelligatur: nu. 8.
2 Fideiussor de iudicio sisti, qui se offert defensioni principalis, dicitur uerus procurator.
3 Dilatio ad denunciandum domino, q. datur illi, qui uult defendere absentem promittendo de iudicio sisti, & iudicato soluendo.
4 Delinquenti mandato alicuius, an sit danda dilatio ad denunciandum domino?
5 Præsens in iudicio, quando poßit aliquem inuitum defendere.
6 Iudicium suscipere animo nouãdi inuito actore, nunquis poßit? remißiuè.
7 Sentẽtia an poßit ferri contra fideiussorem, si dominus absens cõdemnatur. In casu huius. §. est quasi litis contestatio.
8 Sententia lata contra emptorem, uel fideiussorem: an poßit exequi contra uenditorem, uel eius principalem?
9 Sentẽtia lata ab obseruatione iudicij, uel instantia, quòd sit interlocutoria.
10 Sententia absolutoria, quod ita feratur in persona procuratoris, & domini sicut condemnatoria.

Si vero alter. ¶ Tex. hic corrigitur: quia de fideiussore dato, de iudi. solu. loquitur.
1 vt. l. iam tamen. §. vnus ex fideius. ff. iudi. sol. ¶ † Not. in versi. sed si quidẽ. ꝙ si rebus ꝓsentis satisfieri non potest: debet fieri in rebus absentis executio. ¶ Quæro, de intellectu huius gl. hic ponit quatuor lec. primã, reprobat, & bene. vti habes in ea. & in auc. qua in prouincia. C. vbi de cri. agi opor. q̃ hic su-
2 mitur. ¶ † Secunda lec. est in fideius. de iudi. sisti. qui offert se defensioni alicuius, qui conuenitur actione personali, vel reali, cui datur delatio ad denuntiandum domino, eo, ꝙ domin⁹ facta sibi tali denũciatione ipsum releuet. Ista lec. facit talem c
3 defensorem verũ procura. cp perpetuò tene mẽti. ¶ † Tertia lect. est, ꝙ loquat de quolibet defensore, qui promittit de iudicato soluẽdo. Nam isti tali datur dilatio ad denunciandum domino. Et sic ex istis duabus lec. not. ꝙ illi q aliquẽ absentẽ defendere vult, promittendo de iudicio sisti, vel iudicato sol
4 uendo, datur dilatio ad denũtiandũ dño: vt hic no. ¶ † Quarta lec. est vt loquatur de proc. qui domini mãdato delinquit, vel deliquit dño habente ratũ. Nã si cõueniatur pro tali delicto habebit dilationẽ ad denũtiandũ dño, Istã lec. reprobãt doc. in. d. auc. qua in prouincia. dicẽtes, ꝙ cũ mãdato delictũ non excusetur ergo si procurator dñi mãdato me deiecisset de possessione, ipse conuenietur de suo facto: de quo debet esse certus: vt. l. si quis. §. j. ff. de dã. infect. ¶ Sed huic rationi videt hic glo. tacitè r̃ndere: qa hic licet mandatarius suo noĩe conueniretur, & possit esse certus de facto suo, tñ nõ est mirũ si ei datur dilatio ad denuntiandum dño: qa hoc videmus esse in fideiussore, qui ex sua obligatione & proprio noĩe conuenitur: & tñ datur sibi dilatio ad denunciãdũ principali: vt. s. de fideius. §. j. & C. de fideius. auc. præsente. Et hoc videt ꝓcedere in tali delicto, in quo si solutio est facta ab vno, alij nõ liberant: als si criminaliter conueniret mandatarius vel ciuiliter: ita quòd solutio sua liberaret dñm, nõ videtur, quòd debeat fieri executio in bonis dñi: cũ quilibet ex suo delicto & propria obligatione teneatur. arg. l. si quis id quod. §. fi. cũ. l. seq. ff. de iur. om. iud. C. de condi. fur. l. j. Vel sustinendo hanc lec. Azo. possumus respondere, quòd delinquenti mandato alicuius debeat dari dilatio ad denuntiandum, vt instruatur defensionibus suis. Nam quandoq; ille, qui mandat est talis persona, quòd eius mandatũ excusat mandatariũ. secũdũ no. in. l. liber homo. ff. ad. l. aql. & in. l. gracch⁹. C. ad. l. Iul. de adul. & in. l. j. C. vnde vi. Ponit glo. alias lectu. quas habes in. d. auc. qua in prouincia. dic vt ibi. Sed doc. nostri ponũt aliã lec. quę multũ applaudit literæ, quæ talis est. ¶ Pone, quidã nobilis habens factores seu castaldos, volens abesse, dicit eis: sciatis ꝙ in tali viuario seu piscaria, seu in tali nemore est mihi ius piscandi, & ligna incidendi: cuius veritas erat contrarium. Post cuius domini absentiã factor, vel castaldus piscatus est in illa piscaria: vel in illo nemore ligna incidit. Certè si ille cuius est piscaria, vel nemus, accusauit castaldum, vel factorẽ prędictũ, tenet: licet non deliquerit ex aĩo: vt. l. in lege aql. ff. ad. l. aquil. Verum, qa fecit bona fide & iussu dñi, datur ei dilatio ad denũtiandũ dño: vt ꝓcedatur secũdũ formã hic traditam.
5 Ita tenẽt doc. vt Cy. refert in. d. auc. qua in ꝓuincia. ¶ † Op. innuit hic, quòd qui est presens, non possit inuitũ defendere. contra. de sol. l. soluere. de. l. si Sticum. §. fi. ff. de noua. solue vt

a ¶ Mĩa adhibet. Et adde, ꝙ vbi mĩa, ibi oĩa sunt bona, secũdum beatum Chry. de oratione ho. lxxix.
b ¶ Nõ teneatur. qbus aũt casib⁹ fili⁹ teneat pro delicto pr̃is. vide Feli. remissiuè tñ in. c. ius gñale. in vl. co. ver. & casus in qbus. j. di. vbi etiã qdã cõtra: & in. c. cum Bertoldus. de re iud. co. vj. ver. sed adhuc quęro. vbi etiã de statuto ꝙ pat teneatur pro delicto filij ibi. i. vij. co, ver, limita secũdò. & in c. vergẽtis. de hær. ante fi. ver. no. casum. & ꝙ dixi in apo. in. d. c. ius generale. adde quòd not. in apo. ad istũ post eũ in. l. ij. nu. 3. ver. vlt. gl. inducit ad. q. in ap. i. e. ver. C. de li. & eo. li.
c ¶ Teneatur. an qs ꝓ alio puniri possit? vide Feli. in. c. graue. de sen. excõ. ante fi. ver. itẽ. tangit hic Inn. & in. d. c. ius generale. s. in ꝓce. apost. alleg. & in. d. c. vergẽtis. & remissiuè in. c. fin. de offi. delega.

6 in gl.licet aliud no.& malè in.l.Iul.ff.q satis.cog.†An aût pos-
sit in se iudiciû suscipere inuito actore animo nouãdi,gl.vide- b
tur velle,ꝙ sic.in.l.liberto.§.fi.ff.de neg.gest.Cuius cõtrarium
not.in.l.j.C.vbi in rem act. De quo dic,vt ibi per doc.facit ꝙ
7 not.in.l.nõ solû.in prin.mag.gl.ff.de procu.¶†Opp.dicitur
hic,ꝙ si dñs absens cõdẽnatur etiã lite nõ cõtest.nõ potest fer
ri sententia.Cõtra de.l.fi.§.illud.C.de temp.ap.licet glo. hic,
quæ ponit casum, ponat plures solutiones: dic esse hic quasi
lit.cõtest.Ita dicit hic ista gl.& glo.super vers.nõ valentẽ.Vn-
8 de aût insurgat ista quasi cõtestatio?dic etiã vt in gl. ¶†Quę-
ro.dicitur hic,ꝙ fiat executio in bonis absentis:an ergo sentẽ-
tia lata cõtra præsentẽ mãdabitur executioni cõtra absentem?
dicit glo.ꝙ nõ:sed cõtra absentẽ fiet executio ex sententia la-
ta cõtra ipsum absentem.ita not.glos.in.d.aut.qua in prouin-
cia.Ita videtur velle hic glo.super ver.absentis.quam opi.vi-
dentur tenere doct.in.d.aut.qua in prouincia.& de hac.q. vi-
detur casus in aut.sinautẽ ille.vbi tex. dicit,ꝙ debet cõdẽnari
tam præsens, ꝗ dominus. & si præsens est soluendo,ipse de-
bet exigi:si non est soluẽdo, exigitur dominus.s. ex sententia
lata cõtra ipsum dñm:aliâs si nõ posset mãdari executioni sen
tẽtia lata cõtra pręsentem, & cõtra absentem: ad quid diceret
iste.§.vtrûque dãnari?Non obst.prædictis ꝙ no.in.l.vẽditor.
ff.de iudi. quæ dicit,ꝙ ex sentẽtia lata cõtra emptorem, satis-
fit de bonis vẽditoris: sicut in fideiussore, qui potest soluere
de bonis principalis:vt no.in.l.si procuratorẽ.§.si ignorãtes.
ff.mã. Non autẽ puto,ꝙ sentẽtia lata cõtra emptorẽ,vel fide-
iussorem,posit executioni mãdari cõtra vẽditorem,vel prin
cipalem.Video enim ꝙ sententia lata cõtra principalem non
potest executioni mãdari cõtra fideiussorem, sine nouo pro-
cessu:vt.l.fi.in fi.C.de vsu.rei iudi.& ibi per doc.probatur in
l.grege.§.si cum defensore.ff.de pig.Specu.de sen.execu.§.se-
quitur.ver.sed pone.per docto.in.l.j.ff.iudi.sol. ¶Quæro,in
ver.si verò ille,quãdo absens cõparet qualiter absoluetur?dic,
9 vt in glo.super ver.absoluere.¶†Ex qua no.ꝙ sentẽtia abso-
lutoria ab obseruatione,vel instãtia iudicij,est interlocutoria,
a non diffinitiua.[a] Eandẽ gl.habes in.d.aut.qua in prouincia.de
10 qua.q.dixi.s.de exhi.re.§.j. ¶†Vltimò circa istum ver.si ve-
rò ille.no.text.ibi:aut miserit quẽpiam: accusator autẽ & de-
sierit tunc absoluere eû.&c.videtur hic iste tex.ꝙ licet sentẽ-
tia cõdẽnatoria debeat ferri in personã procuratoris:vt.C.de
sen.l.j.tamẽ sentẽtia absolutoria debet ferri in personã domi-
ni:licet procuratorẽ ad causam miserit.idẽ text.videtur in.d.
aut.qua in prouincia.in ver.ꝙ si desit actor.&.ff.de pu.iudi.l.
pe.§.ad crimẽ.in glos.cur magis.& pro illis glos.est casus in.c.
inter dilectos.in fi.extra de fi.instru.vbi dicitur ꝙ procu. ab-
soluitur procuratorio nomine.Et dic,ꝙ sicut in sententia cõ-
demnatoria dicimus vtrûque condemnari: vt.d.l.j.C. de sen-
ten.sic in sententia absolutoria dicemus vtrûque.s. dominum
& procu.absolui debere:vt not.per glo.in.c.quęrelam. extra
de elec.in glo.œconomi.in fi.quod tene menti.

SVMMARIVM.

1 *Arripiens delinquentem de manu iudicis, uel qui facit quòd delinquens ad iudicium non uadat,incidit in leg.Iuliam,de ui priuata.*
2 *Arripiens delinquentem de manu iudicis, qui est damnatus ad mortem, uel damnandus:incidit in leg.Iul.maiestatis.*
3 *Occidens bannitum in manu familiæ, qui ex forma statuti poterat impunè occidi,an puniatur?quòd sic.*

1 Arripiat.†¶No.ꝙ nõ licet alicui arripere delinquẽ-
tem de manibus iudicis. & iste talis, q arri-
pit delinquentẽ,vel facit ꝙ delinquẽs ad iudiciû nõ vadat,ita
ꝙ iudex non potuit delictû cognoscere,vel punire: incidit in
leg.Iul.de vi priua.vt.ff.ad leg.Iul.de vi priua.l.legis Iuliæ.In
casu tamen speciali aliter punitur: vt habetis in.l.fi.C.de ma.
2 & mathe. ¶†Sed quæro,pone ꝙ quis arripuit delinquentẽ,
qui est dãnatus ad mortẽ,vel dãnandus:puta:quia cõfessus est
crimen.Certè iste punitur leg.Iul.maiest.vt.l.iiij.ff. ad. l. Iul.
3 ma.facit.l.addictos.C.de epi.au.& de ap.l.addictos.¶†Quę-
ro,dicit statutum,ꝙ bannitus posit impunè offendi,vel occi-
di.Modò quidã occidit bãnitum captum à familia,vel in ma-
nu familiæ existentem.Dy. format istã.q.in.l. in laqueû.ff.de
acqui.re.do.& videtur dicere,ꝙ melius est,ꝙ puniatur,eo:qa
arripuit eum de manibus familiæ per hunc.§. & per.d.l.legis
Iul.per quam punitur de occiso:licet ex forma statuti banni-
tus posit impunè occidi.Iac.de Are.disputauit hanc.q.& te-
nuit hanc cõclusionem,quòd non licet occidere bannitos du-
ctos à familia. Nam dicit ipse,licitum est occidere transfugas
ad hostes:vt.l.eiusdem.§.fin.ff.ad.l.corne.de sica.sed postquã
sunt capti,debent seruari,& custodiri: vt. ff. de statu ho. l. li-
bertas. Patet ergo, ꝙ non licet occidere eos , Prætereà, dicit

a ¶Nõ diffinitiua. Vide ad hoc plenè,& no.Fel.in. c. examinata. in vlt. col.circa fi.in ver. absolutoria.de iu. Ibi etiã habes , an & quãdo talis interlocutoria habeat vim diffinitiuæ.

b ¶Qui neque. Et ibidẽ vide ad hoc Ang.& Bal.i.l. j.i pe.col.C.vñ vi.limitãtẽ:nisi captus resisteret,p.l.fi.C. de his,qui ad eccl. confu. vbi bonus tex. quẽ etiã põderat Bal.i.l.fi. C. de exhi . re . vide tu Bal.in.l. addictos. C. de epi. aud. dû dixit, ꝙ si familia ducẽs condẽnatû ad mortẽ, insultatẽ ab aliqbus volẽtibus eû eripere, nõ põt familia eû occidere,nisi hoc habeat in mandatis. vide Ale.in tex.& Lu.Ro.in sin.ver. occidens.Adde ꝙ puto,ꝙ voluit allegare Ro. singu. suo.ccclij.inci.Bal. Pe.Cy.& Bart.de capua . vbi ponit ꝙ occidẽs illû,qui de iure veniebat occidẽdus, punitẽ pœna mortis per tex.sin.in.l.fin. C. de male.& mathe.

carceratos occidi non debere: vt.ff.de cu.reo.l.fin. sed iste qui
b est captus à familia, dicitur esse carceratus;vt.l. qui neque[b] se-
quantur.§.solu.ff. de ver.signi.

SVMMARIVM.

1 *Accusatus de aliquo crimine, si abest causa reipublicæ , habet dilationem durante absentia.*
2 *Priuilegium concessum alicui,hac constitutione non obstante,ualet.*

Nisi forte.¶Iste.§.non cõtinuatur cû proxi. præ-
cedenti.sed cû.§.hęc cõsiderantes.vbi di
citur actorem non posse trahi ad aliam prouinciam: modo
hic excipit. &c. ¶Opp.& videtur, ꝙ hæc exceptio, quæ fit
hic,corrigatur.per.§.hanc dicẽtes.j.proximè. Quidã hoc cõ-
cedunt:vt no.in.§.hãc dicentes.Sed dic,vt no.hic in gl.super
ver.prætereà.& habuistis plenè no.s.eo.§.si igitur. ¶Nó ob.
§.hanc dicentes.quia ibi nõ loquitur de habẽte pragmaticam
formã:aut habente aliquod priuilegium insertum in corpore
iuris vt hic. Sed de his qui habent priuilegia in corpore iu-
ris non inserta, & fit ibi mentio cõmoditatis cæterarum per-
sonarum.ibi ideò fit:quia solet plus timere.&c. tãgitur in. d.
1 §.hanc dicentes.& in.d.aut. qua in prouincia. ¶†Vltimò in
§.isto.not.gl.& primò primam gl.huius.§.ibi,publicę causę,
&c.Ex qua glo.habes,ꝙ si aliquis est accusatus de aliquo cri-
mine,& mittatur reip.causa:iste dicitur habere dilationẽ,do-
nec est in causa reip,occupatus.ꝙ tene menti.Idem no.& cla-
2 rius in.d.aut.qua in prouincia.in glo. ¶†Secûdò no.glo.quę
dicit,ꝙ si princeps concedit priuilegium, dicẽdo non ob.hac
consti.vt omnes obe.&c.ꝙ tale priuilegium valet.Quod dic,
vt not.in gl.super ver.infirmæ.in ver.si verò quisque. Ad idẽ
quòd no.in.l.fi.C.si cõtra ius,vel vti.pub.& in.fi.C.de incest.
nup.& aut.ex cõplexu.ibi posita.&.j.q.mo.na.effi.sui.§.vlti.
col.vij.extra de offi.dele.c.ex parte.de cõsti.c.j.lib.vj.cû simi.

Collatio sexta.

Quibus modis naturales effician. legiti. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Leges & senatusconsulta,non sufficiunt ad omnia.*
2 *Legitimati per subsequens matrimonium, efficiuntur in patris potestate, etiam si sobolem legitimam habeat pater.*
3 *Legitimatus per oblationem curiæ efficitur in patris potestate.*
4 *Legitimatus per rescriptum Principis,est in patris potestate.*
5 *Legitimatio per rescriptum, habet locum si filij per matrimonium legitimari non possunt.*
6 *Pater,quando posit filios naturales legitimare per testamentum.*
7 *Legitimati,quod sint legitimi successores patris.*
8 *Legitimati qualiter succedant agnatis?*
9 *Concubinatus dicitur thorus,siue matrimonium.*
10 *Supplicatio patris ad Principem , pro legitimando filio , qualiter fieri debeat?*
11 *Nobilis pro eodem delicto,an grauius puniatur,q̃ ignobilis?*
12 *Legitimatus,an habeatur pro legitimo,quo ad omnia.*
13 *Legitimatus,an quis dicatur quo ad actus seculares:& quo ad successiones in terris,in quibus ecclesia non habet temporalem iurisdictionem?*
14 *Legitimatio est restitutio natalium.*
15 *Legitimatio ad tempus natiuitatis trahitur,& conceptionis.*
16 *Corrigere qui potest:& potest interpretari.*
17 *Legitimatus,quòd habeat quærelam contra testamentum paternum.*

Recte. ¶Ista constitutio habet sex par-
tes. Primò ponitur de legitima-
tione filiorum per matrimonium . Secundò
de legitimatione filiorum naturalium per
rescriptum principis.Tertiò de nupt. præ-
sumptiuis . Quartò de nupt. verè contra-
ctis à superillustribus , vel illustribus , vel in ecclesia à mi-
litibus honestis, vel negotiantibus,vel possessoribus. Quin-
tò de nuptijs ædilibus . Secunda ibi : in. §. si quis verò.
Tertia ibi : in.§. illud quoque . Quarta ibi : in. §. deni-
que in tantum . Quinta ibi : in.§. quisquis autem. Sexta in
§. si quis autem . vsque ad. §. illud quoque. Hoc dicit . li-
beri naturales per nupt . legitimantur . Item per rescri-
ptum Principis in casibus quatuor hic enumeratis. h. d. vs-
1 que.ad.§.illud quoque. ¶†Not. primò ex princip.consti.ꝙ
leges & senatusconsul. non potuerunt ita facere, ꝙ ad omnia
sufficerent. Ad idem.s. vt defun.seu fu.in prin.quod no.pro-
2 pter statuta,quæ quotidie fiunt in ciuitate ista. ¶†Secundò
no. quod legitimati per subsequens matrimonium efficiun-
tur in

a tur in patris potestate:[a] vt hic.&.s̃.de incest.nupti.§. dubita-
tio.&.l.cũ quis.&.l.nuper.C.de na.lib.& insti.de nup.in fin.
nec curatur vtrum pater, qui legitimat, habeat legitimã sobo
lem:vel nõ:vt.j.eo.§.si verò solummodo.in fi.&.d.§. dubita-
3 tio.vt.s̃.de tri.& semis.§. pe.† Idem de legitimatis per obla.
curiæ. Nam illi efficiuntur in patris potestate:vt insti.de nup.
§.fi.& institu.de hære.quæ ab intest.defe.§.ij. Nec etiam cu-
ratur vtrũ pater, qui offert curiæ habeat sobolẽ legitimã, vel
nõ:vt.j.quib.mod.na.effi.sui.§.si qs igitur ex qualibet.&. C.
de na.lib.l.cõmuniũ.in fin. Et circa hoc vide, ꝙ no.in.§. si qs
4 verò nõ habẽs.&.§.si quis vero solũmodo.j.eo.ti. ¶ †Tertiò
no.ꝙ legitimati per rescriptũ Principis rediguntur in patris
potestatẽ.sed talis legitimatio ita demũ valet, & effectum ha-
bet, si pater nõ habeat sobolem legitimã: vt in.§.si quis verò.
5 & in.§.liceat igitur.ver.vno.&c.j.eod. ¶ †Quartò no.ꝙ talis
legitimatio per rescriptũ ita demũ locũ habet, si filij per ma-
trimoniũ legitimari nõ possunt: vt in.§.si igitur licentia. ver.
6 aliter est.† Et illud ꝙ pater per rescriptũ, ita demũ legitimat
filios naturales, si non supersit soboles legitima:habet locum,
etiã si pater vult legitimare per testamẽtũ, dicẽdo in suo testa-
mẽto, ꝙ filios suos naturales vult esse suos legitimos successo
res. Quo casu oportet filios testamentũ Principi ostendere. j.
7 eodẽ.§.si vero solũmodo.† Et isti omnes legitimati, sunt legi-
timi successores patris: vt in præalle.iur.in cõcor.cũ hac cõsti.
8 qui.mo.na.effi.sui.§.trib⁹.vsque ad.§.discretis. ¶ †An autem
& qualiter legitimati succedũt agnatis, & cognatis patris, di-
9 cam in.d.§.discretis.ver.si quis. ¶ †No.tex.cũ glo.super ver.
thorũ. ꝙ concubinatus dicitur hic thorus, siue matrimoniũ.
10 ¶ †Sexto not.ibi:ꝙ offerenti Imperatori p̃cẽ.&c. formã sup
plicationis fiendæ à patre, quãdo vult legitimare filiũ per re-
11 scriptũ Principis. ¶ † Opp.ad ver.liceat igitur.in fi. dicitur,
ꝙ similis morb⁹ similẽ exigit medicinã.cõtra.ff.de pœ.l.quæ-
dã. Et ibi ꝙ pro eodẽ delicto magis punitur nobilis, q̃ igno-
bilis.dic vt not.gloss.x.colla.de pa.iur.fir.c.fi.de iureiur.cum
quidã.per doc.in.l. Pedius. ff. de incen.rui.nau. habuistis ta-
b ctũ.s̃.vt iudi.sine quo.suff.§.sic igitur.[b] † Quæro, an legitima-
12 tus habeatur, vt legitimus quo ad omnia, & quo ad successio-
nẽ, & quo ad ecclesiã, & honores, & similia? dic, ꝙ si est legiti-
matus per subsequẽs matrimoniũ, tunc habetur, vt legitimus
quo ad omnia: vt not.in ca.tanta. extra qui fil. sint legi. &. c:
innotuit.extra de elec. ¶ Quid autẽ iuris sit, si legitimatus per
13 Principem? vide vt no.lxix.dist.c.j. ¶ †Quæro, an dicatur le-
gitimatus quo ad act⁹ seculares, & quo ad successiones in ter-
ris, in quibus ecclesia nõ habet tẽporalem iurisdictionem? dic,
vt no.in gl.ĩ.c.per venerabilẽ.extra qui fi.sint legi.& ibi not.
per Inno.& vide quod no.Goffre.in summa in tit.qui fil.sint
legi.§.sed cum superiores, ¶ Vltimò circa hanc constit. not.
tria. ¶ Primò.in ver.sit igitur licentia.ibi restituere naturæ, &
14 antiquæ ingenuitati.&c. ¶ †Ex quo habes, ꝙ legitimatio nil
c aliud est, q̃ restitutio natalium.[c] Ad idem in.§.sit igitur licen-
tia restituere naturæ &c.j.quib.mo.na.effic.sui. §. aliud tamẽ.
15 &.§.seq. † ¶ Ex quo concluditur, ꝙ legitimatio ad tẽpus na-
tiuitatis trahitur: vt.l.ij,circa fi.§.fin.ff.de nata.restit.l. Impe-
rialis.circa.ff.princ.C.de nup. ¶ Præterea.no.quòd legitima-
tio trahitur retro ad tempus natiuitatis, seu conceptionis: vt
est casus no.in.l.qua in prouincia.in fi,l.ff. de rit. nup. Quod
no.ad id ꝙ dicam secundum Io.an.in.§. tribus. j. quib. mod.
16 natu.effi.sui. ¶ †Secundò no.in hac gloss.super ver. corrigi-
mus.quæ exponit.i.adijcimus, vel interpretamur. Ex qua gl.
no. ꝙ illi cui datur potestas corrigendi, datur potestas adij-
ciendi, vel interpretandi. Econtrà, ita habes verbum inter-
pretari poni pro corrigere:vt no.ff.de reg.iur.l.fraudis inter-
17 pretatio. ¶ † Tertiò no.gloss.super ver.adscribi:quæ dicit, ꝙ
filij legitimati habent quærelam contra testamentum pater-
num, & omne auxilium, quod competeret filijs ab initio legi-
timis.habuistis tex.s̃.de incest.nup.§.dubitatum.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium, an præsumatur ex denominatione, quam uir facit de uxore, & uxor de uiro?*
2 *Solennitates in instrumentis requisitæ.remißiuè.*
3 *Locus loci confecti instrumenti in instrumento apponi debet.*
4 *Hora diei, an apponi debeat in instrumento?*
5 *Matrimonium, ꝙ ex sola cohabitatione non præsumitur de iure cano.sed de iure ciuili sic.*
6 *Testes in matrimonio, uel instrumento dotali, quod debeant esse rogati.*
7 *Differentia inter falsum & falsatum: an sit? remißiuè.*

Illud quoque. ¶ Nuptiæ inter liberas personas consensu cõtractæ consummãtur:
super illustres absque dotalibus documentis nuptias contra-
here non possunt: milites honestiores, & negotiatores, & qui
sunt in professiõe digniori nuptias sine documẽtis dotalib⁹
contrahere possunt, dũmodo in ecclesia matrimoniũ profi- a
teanṭ per scripturam eorũ contrahentium, & triũ testiũ, inter
defensores habentur ecclesiarũ. Militibus nõ calligatis. Item
agricolis, & vilib⁹ personis, matrimonium contrahere licitũ
est: & filij nati ex odibilibus nupt. non sunt filij nominandi.
1 h.d.vsq; ad fi. ¶ †No.primò ex hoc tex.ꝙ vir vocabit dñam
&c.ꝙ ex ista tali nominatione matrimonium presumitur.de
quo, quid operetur talis nominatio, quã facit vir de vxore, &
vxor de viro? dic vt no.in tex.& gl.in.c.illud.extra de p̃sum.
2 ¶ † Secũdò in.§.quãtũ verò.no.solẽnitates, q̃ requirantur in
instrumentis. De quibus vidistis.s̃. vt præpo.no. Impe.&c.
3 in prin.& no.ĩ.l.generali.C.de tab.lib.x. ¶ † Tertiò not.tex.
ibi orationis domũ &c.per quẽ tex.tenet Iac.de Are. ꝙ non
sufficit in instrumentis apponere locum gñalem: nec sufficiat
notario dicere actũ Boñ.vel Perus.j: sed apponi debet locus
specialis ciuitatis.& ita no.ipse, vt Cy. refert.in.l. optimã.C.
de cõtrahẽ.& cõmit.stipu.in.x.q.facit.l. liberorũ.ff. de accu.
Circa ꝙ vide Spe.in tit.de instru.edi.§.breuiter.ver.post no
d men.tetigi.s̃. vt præpo.no. Impe.[d] circa princip. ¶ †Quæro
4 an debet apponi ĩ instrumẽto hora diei?[e] & videṭ, ꝙ sic: vt.l.
e aut qui aliter.§.j.ꝙ vi aut clã. ¶ In contrariũ videṭ veritas.de
quo dic per doc.ĩ.d.l.optimã.in.v.q.Ad dictũ.§.j.j. rñde: vt
ibi no.per gl. ¶ Opp.ad.§.quantũ verò.& videṭ, ꝙ istæ per-
sonæ, de quibus hic dicitṭ: quòd possint matrimoniũ contra-
here etiã nulla scriptura interueniente: vt.j.vt liceat matri &
auiæ.§.qa verò legẽ.iuncto.§.illo.ver.reliqui.glo.in ver.illu-
stres.in fi.dicit quòd fortè hodiè iste.§.non seruatur. Tu dic,
quòd imò siue fortè: qa casus est in.l.cõtrãria.quod etiã sentit
5 glo.super ver.dispositionẽ. ¶ †Oppo.nonne regulariter ex
sola cohabitatiõe, & cõsuetudine ad liberã mulierẽ matrimo-
niũ præsumiṭ: vt.l.in liberæ.ff.de ritu nupti.respondeo.sic de
iure ciuili. Casus est ibi: sed secus de iure cano. Nã nõ præsu-
miṭ matrimoniũ, nisi probeṭ: vt no.ĩ.l.in cõcubi.ff.de cõcu.&
l.donationes in concubinam.ff.de dona.probatur.xxx.q.v.
c.j.& no.glo.in.c.illud.super ver.tenuerit.extrà de præsum-
6 ptio. ¶ †Quæro, circa prin.hui⁹.§.quãtũ uerò.an testes corã
quibus sit matrimoniũ: uel qui adhibetur in instrumento do
tali, debeant esse rogati? & uidetur, quòd sicut dicimus, ꝙ
debent esse rogati quando fit repudiũ: vt.l.nullũ.ff.de repu.
Et istam opi.tenet glo.j.tit.ij.§.in his.quã opi.glo. reprobat.
7 xxx.q.v.c.nostrates.dicã.j.de incest.nup. ¶ †Quæro, diciṭ
falsitas contractus: an sit differentia inter falsum & falsatum?
vide tex.extrà de fide instru.c.inter dilectos.circa prin.ij.co.
ibi falsa reperta sunt, uel falsata &c.

SVMMARIVM.

1 *Dictio extrà, & dictio præter: an ponantur inclusiuè, uel exclusiuè?* b

Quoniam autem. ¶ Primò p declaratione huius.§. uide gl.xxx.q. c
1 iiij.c.j. ¶ Secũdò no.textum.ibi.aut extra fidem.&c. ¶ †Ex
quo no, quòd dictio extrà, excludit. Idẽ in ver.ibi: licet extra
dotẽ.&c. Aliquãdo ponitur inclusiuè: vt patet i.l. scire opor
tet.§.aliud aũt.de excu.tu.&.§.seq. Et ideo circa hãc dictio-
f nẽ extrà, uideṭ debere distingui, sicut in dictione præter.[f] de
quo per Dy.in.l.Seio.§.vxori.de an.leg.qa hic in tex. diciṭ, d
quòd iurauit habiturũ mulierem pro legitima vxore. De ista
forma iuramenti.vide glo.xxx.q.v.§.si quis domin⁹, & per
Goffre.in sum.de clande.despon. & ibi per.Inno.

Si quid autem. ¶ Quæro de intellectu huius.§. e
respondeo licet glo. plures opi.
ponat: ueritas est, quòd hic loquitur de illis, de quib⁹ loquiṭ
§.quantum uerò.s̃.eo.ut si tales contrahunt matrimoniũ scri
ptura nõ interueniẽte, filij nati ex tali matrimonio sunt natu-
rales tãtũ. sed eos enim, loquitur de nup.prohibitis ratione
cognationis, seu affinitatis. Nã qui nascunṭ ex talibus nup.
non sunt naturales: nec sunt nominãdi filij.& ista est veritas.

Vt hi, qui obligatas se perhibẽt hab.res mi. Ru. f

SVMMARIVM.

1 *Tutor & cur.an dicantur domini rerum minorum, & ipsorum minorum?*
2 *Tutela, si peruenit ad casum, à quo incipere nõ potest, ꝙ non uitietur.*
Actus, si peruenit ad casum à quo incipere non potest, an uitietur?
3 *Debitor, uel curator pupilli, quãdo poßit esse eius tutor, uel curator?*
4 *Dispositio huius constitutionis, an habeat locum in tutela? ꝙ sic.*
5 *Item, an habeat locum in tutela testamentaria?*
6 *Voluntas testatoris, ꝙ tollat omnem suspitionem fraudis.*
Modicum debitum, ꝙ non repellat à tutela?
7 *Modicum debitum seu magna quantitas, quæ dicatur, est arbitrarium.*

a ¶ Ptãte. sed quid de filijs natis ex muliere extra domum retẽta? vide Bar.in.l.fi.ff.de cõcu.vbi dicit, ꝙ per subsequẽs matrimoniũ legitimari nõ pñt. Sed qd de incestuosis, vel ex adulterio natis? dic idẽ, vt p Bal.in l. ex libero. C. de su.& leg. Et idẽ dic de his, q vulgo cõcepti sunt: vt per Bal.in.l.si qua illustris.ad orfi. Et adde ꝙ legitimatis p subsequẽs matrimoniũ multa cõcedũtur, quæ nõ cõcedũtur legitimatis p rescriptũ Prĩcipis: vt p.d.Sozi. in cõs.cclvj.in prima cõsultatiõe dicẽdũ. ver. Ista cõclusio.ĩ fi.ĩ.ij.pte. char.cxxxj. Et adde, ꝙ hic spes successiõis nõ aufertṭ. vt p eũ in cõs.ccli. inci. qm̃ in presenti consultatione. uer. cõfirmaṭ etiã in.d.p.char.cliiij. & ĩ cõs.ccxlvj.ĩci, elegãter & subtiliter.ver.cõfirmaṭ p ea. in.d.pte. char. cxxx.& ad id ꝙ dicit tex.adde Ant. Ro.in trac. legitima.j.p.ij.rubri.C.

b ¶ §. sic igiṭ. & ibi dixi in apo.

c ¶ Nataliũ. Adde Bal. ĩ.l.j.C.de iur. au.an. & Bart.ĩ.l. Gallus.§. & qd si tantum. de lib. & posth.& in.l.ij.de vulg.& pup.

d ¶ s̃.vt præpo.no, Impe. & ibi uide nõnulla, q̃ ad hoc dixi in apo.

e ¶ An debet apponi ĩ instrumẽto hora diei? Adde omnino Bal. in.l. si quis.§. si suo. & ibi an hora contractus finiti sit inspicienda? de uulga. & pupil.

f ¶ Præter.ad quod uide, & adde q̃ p Fel.in.c.literas.circa fi.in uer.ĩ gl. fi. de præsump.

8 *Diſpoſitio huius conſtitutionis, an habeat locum, ſi minor poßidet rem tutoris, uel curatoris?*
9 *Diſpoſitio huius conſtitutionis, quòd habeat locum, ſi tutor, uel curator, & minor, uel pupillus poßideant res communes.*
10 *Debitor, ſi uelit perdere debitum: an poßit eſſe tutor?*
11 *Debitor, uel creditor minoris, quòd poßit eſſe curator ad litem.*

a ¶ Omnia qdẽ. Ad cuius tex. materiã vide Lap. in. l. in quorum. ff. de pig. & Bal. in addi. ad Spe. in tit. depoſi. verſ. pone contra eũ. & Ang. hic columna. vj.

a Omnia quidem. [a] ¶ Minoris debitor, vel creditor eius tutelã, vel curã ſuſcipere non debet: nec tutelã, vel curã ſuſceptã creditor, vel debito poſteà ſuperueniẽte, adminiſtrabit ſine adiuncto: & in initio debet probare, vel iurare: & ſi tacuerit, ab actione cadat, ſi eſt creditor. ſi verò eſt debitor, ſolutione non liberatur. Itẽ ceſsionẽ actionis contra minorẽ ab aliquo nõ ſuſcipiat, pœna cõtra faciẽtibus im-
1 minẽte, his obtinẽtibus in curatione. hoc dicit. ¶ † Not. ꝙ tutor & curator dicũtur dñi minorũ: & rerũ minorũ: vt. j. e. ver. multas itaque. ff. de fur. l. interdũ. §. q tutelã. cũ ſi. Tñ. l. dicit, ꝙ nõ ſunt dñi, cũ pupillos ſpoliant: vt. l. qui fundũ. §. ſi tutor. ff. pro emp. Et ideo lex obuiat, ne exiſtẽtes debitores, vel creditores minorũ cautiones, vel inſtrumẽta furẽtur: vel probatio-
2 nes minorũ corrũpant: vt hic in. §. hæc omnia. ¶ † Secũdò no. in. §. ſed & ſi quis. ꝙ tutela, vel cura nõ vitiatur: licet ꝑueniat ad eum caſum, à quo incipere nõ poteſt: De quo an a. q. vitietur, ſi ꝑuenit ad eum caſum, à quo incipere nõ poteſt: dic per Dy. in. l. pluribꝰ. §. & ſi pla. de ver. obl. & in. c. actus leg. extra
3 de reg. iur. li. vj. ¶ † Opp. & videtur, ꝙ etiã de iure nouo debitor, vel creditor poſsit eſſe tutor & curator: vt. j. vt ſine prohi. ma. debi. & cre. in prin. coll. vj. Sol. ſpeciale in matre & auia, ꝑ rationẽ ibi poſitã in tex. & in auť. ad hæc. C. quãdo mu. tu. of. fun. po. Et eodẽ modo in patre filij emãcipati, vel auo materno, vel paterno: vt ibi no. & tãgiť in. d. auť. ad hęc. & vide Gul.
4 de cu. in. l. cũ in eo. ff. de pactis. ¶ † Quæro, an hęc conſtitutio habeat locũ in tutela? glo. ſuper ver. curator. dicit ꝙ ſic. Probatur in. §. ſed & ſi qs. & in. §. vt aũt. ibi, tutelã nõ cõtingere. j. eo. Idẽ no. ĩ auť. minoris debitor. hinc ſumpta. C. q da. tu. poſ.
5 ¶ † Quæro, an hæc cõſtitutio etiã habeat locũ in tutela teſtamẽtaria? gl. hic ponit opi. finaliter tenet, ꝙ etiã habeat locum. Idẽ ꝙ hic no. in. d. auť. minoris. & inſt. de auť. tut. §. fin. & ff. de procu. l. pater. in prin. Et pro iſta opi. cõſuluit Dy. & eam tenet Iac. de bel. Sed cõtrariũ tenet Azo in. d. auť. minoris. C. q da. tu. po. poſt primã ſo. licet ipſe hic in ſum. huiꝰ ti. idẽ teneat, quòd gl. hic poſita. Sed. d. Ol. dicit, aut teſtator q dedit talẽ tutorẽ ſciebat ipſum eſſe creditorẽ, vel debitorem. & tũc poteſt eſſe tutor: qa eius fides eſt ꝑ teſtatorẽ approbata. ar. l. tres tu. §. fi. ff. de admi. tut. & ff. de cõfir. tu. l. in cõfirmãdo. Si verò teſtator ignorauit tutorẽ eſſe debitorẽ, vel creditorẽ: tũc eſt vera opi. gl. qa nõ poteſt videri approbaſſe eius fidẽ: cũ eum eſſe debi. vel cre. ignorabat. ar. l. mater. verſ. cęterũ. ff. de inoff. teſt.
6 & iſta opi. videtur tenere gl. in. l. cũ in eo. ff. de pac. † Nã dicit ipſe volũtas defuncti tollit omnẽ ſuſpitionẽ fraudis: vt. l. quia aũt. circa prin. ff. ſi qs omiſ. cauſa teſt. Inducit etiã ꝓ hoc optimã leg. videlicet. l. ſi patris. C. de interdi. ma. Et iſtã etiam opi.
7 vidẽtur ſentire doc. in. d. auť. minoris. ĩ. ij. q. ¶ † Quæro, an qs propter modicũ debitũ repellatur à tutela, vel cura? gl. hic videtur velle, ꝙ nõ. & idẽ in. d. auť. minoris. Sed aduerte: qa glo. dicit, ꝙ quę dicatur modica, vel magna quãtitas, relinqtur arbitrio iudicãtis. Facit ad idẽ ꝙ no. in fi. ĩ auť. niſi breuiores. C.
8 de ſentẽ. ex peri. reci. ¶ † Quęro, qd ſi minor poſsidet rẽ tu. vel cu. vel ecõtrario? an inter eos habeat locũ hęc cõſti. gl. quę eſt. s. in ver. obligatũ, dicit ꝙ nõ. ꝑ rationẽ, quam ibi ponit. Et iſta opi. videtur etiã placere gl. in. d. auť. minoris. & hoc firmat gl. inſti. de Atti. tu. §. vlt. & C. de in lit. dãdo tu. l. j. ¶ Alij verò dicũt cõtra. Primò: qa eadẽ eſt ratio ꝓhibitionis, quãdo cõtẽtio eſt de reali obli. ſicut quãdo eſt de ꝑſonali: qa poſſet ſubtrahere inſtrumẽta ad minorẽ ꝑtinẽtia: ergo &c. vt. §. hęc omnia. j. e. Pręterea, hic tex. dicit obligatũ habet minorẽ, aut res eiꝰ &c. Et ſic patet, ꝙ etiã habet locũ, quãdo eſt cõtẽtio de reali obli. Itẽ patet ꝑ tex. ibi minoris obnoxius. quę verba ſunt generalia tã ad act. realẽ, q̃ꝑ perſonalẽ. & hanc opi. tenet hic Ia. de bel.
9 & etiã doc. in. d. auť. minoris. in. q. iiij. ¶ † Quęro, qd ſi tutor, & curator, & minores poſsident res cõmunes: an habeat locũ hęc cõſtitutio? gl. in. d. auť. minoris. dicit, ꝙ ſic. Cõtra no. in. l. ꝙ res. C. de excu. tu. ſed gl. in. d. auť. minoris. cõmuniter appro-
10 batur ꝑ doc. vt ibi no. j. q. iij. ¶ † Quæro, dicitur in. §. hæc oĩa. ibi hũc nõ omnino ad cura. &c. an ipſo iure nõ poſsit eſſe tut. vel cu. ſi velit ꝑdere debitũ? Azo dicit, ꝙ aut ſine ꝓteſtatione ad tutelã, vel curã accedit: tũc perdit debitũ: tamẽ remanet tutor, vel cu. Aut cum ꝓteſtatione accedit ad curã, vel tutelã: & nõ admittitur ad tutelã, vel curã. ita no. in. l. propter lit. ff. de excu. tu. Et iſtã diſtin. Azo. videtur tenere gl. ĩ auť. minoris. in eo, quòd glo. ibi dicit, ꝙ ſi ibi ſcitur ab initio, ꝙ ipſe ſit debitor, vel creditor: ipſe non admittetur, etiã ſi velit amittere debitũ: ſed ſi ab initio nõ ſcitur: tũc admittitur: ſed debitũ ꝑdit. Idẽ videtur tenere gl. in. l. pater. in prin. ff. de procu. & etiã in d. l. propter li. Hoc idẽ placet Ray. de forli. qui hãc. q. diſputauit. Et iſta opi. eſt vera, & probatur hic in. §. ſi verò tacuerit. vbi dicitur, ꝙ debitũ perdit, & nullã aliã pœnã ponit: ſed legum interpretatione pœnæ ſunt molliendæ: vt. l. ſi præſes. & l. interpretatione. ff. de pœ. ergo &c. Et hũc. §. ſi verò. ex quo dicit, debitũ perdit. intellige, quando tutor ſciuit ſe eſſe debitorem, vel creditorẽ: & tacuit. ſed ab alijs non ſciebatur hoc. Circa ꝙ vide gl. in auť. minoris. verſi. nã ſi tacuerit. ſuper verbo iacturam. & ibi per doc. in. xj. q. & xij. & q. xiij. ¶ Sed circa prædicta quæro: an creditor, vel debitor minoris poſsit eſſe curator ad litem ipſius minoris? Et dic, ꝙ ſic. Nam iſta cõſtitutio intelligitur de curatore vniuerſali, non de alio. Ita tenet Spe. in ti. de decu. §. cum autẽ. qui eſt. §. fi. ver. itẽ, ꝙ eſt credi-
11 tor. ¶ † Quæro, quæ eſt ratio, ꝙ actione ceſſa curatori, vel tutori contra minorẽ, amittitur actio? & glo. quæ eſt ſuper ver. valere ceſſam. &c. ponit ſuã rationem. Nam videtur ꝙ cedẽs poſſet agere: cum ceſsio non valuerit: vt. l. per vniuerſas. C. mã. glo. reddit ſuã rationẽ. Sed mihi videtur, ꝙ ſit ſpeciale in cedẽte tuto. vel cura. cõtra minorẽ, cõtra rationẽ poſitã ĩ tex. ibi. ne forſan hæc conſiderans &c. ¶ Sed quærit gloſſ. minor contra quem facta eſt ceſsio cùm propter delictũ tu. vel cu. ſit liberatus, ſi ſoluit an repetit? gl. dicit fortè nõ. & alle. ſuas. ll. & hãc opi. tenent doc. in. d. auť. minoris. in vlti. q. Ia. de bel. tenet cõtrarium. Nam dicit ipſe, ꝙ cum minor ſit liberatus ipſo iure, legis authoritate: & ſic ſublata eſt naturalis, & ciuilis obligatio: ſi poſteà ſoluit quocunque errore ductus poteſt repetere: vt. l. ſi nõ ſortem. §. indebitũ. ff. de cõdi. inde. & ꝙ no. in. l. j. eo. ti. & l. cum quis. C. de iur. & fac. igno. ¶ Non ob. l. ſi pen. cum alle. in glo. & l. qui excep. in gloſ. pariter alle. quia ibi eſt ſublata ciuilis ob. remanet tamen naturalis. hic autẽ vtraque
12 eſt ſublata: quia legis authoritate liberatur. ¶ † Vltimò no. gl. in. §. vt autem. ſuper verb. parentes. quæ dicit, ꝙ quis eſt filius: ergo hęres. Ergo ſtatim eſt fundata intentio creditoris, ſi filius ergo hęres. Adde ꝙ no. ff. de inoffi. teſt. ĩ. quẽadmodum. Cuius cõtrariũ no. gl. in. l. j. C. ſi vt ſe ab hęr. abſti. & in. l. neceſſarijs. ff. de acqui. hęr. & vide ꝙ no. in. d. l. ſi cũ dotẽ. §. trãſgrediamur. ff. ſol. ma. de qua. q. per Cy. ĩ. d. l. j. ſi vt ſe ab hęr. abſti.

SVMMARIVM.

1 *Prodigus, furioſus, & ſimiles habent curatorem legitimum.*

1 Et hæc. † ¶ No. hunc. §. quia videtur cõtra gl. dicentẽ, ꝙ ſolũ furioſus & prodigus habent cur. legitimum: cæteri habent datiuum & non legitimum. dic, vt no. gl. in. l. de creationibus. C. de epi. au. & in. l. cui eorũ. ff. de poſtulã. & inſti. de cura. §. furioſi. & l. fi. §. j. ff. de noua. hic verò videtur tex. expreſſus: quia furioſus, prodigꝰ, demẽs, & omnes ei ſimiles de quibus loquitur. l. dabimus. in fi. & l. ſe. de priui. cre. habent cur. legitimũ. ¶ Vltimò vide gl. ſuper verbo facilia. vt dicit canon. & adde. xxiij. q. iiij. c. eſt iniuſta. & extra de vi. & ho. cleri. c. vt clericorum. ver. ne verò facilitas.

SVMMARIVM.

1 *Tutor & cur. pecunias pupilli hodiè non tenentur fœnerari. & nu. 7. & ſi fœnerantur, cuius ſit lucrum? nu. 3. & nu. 6.*
2 *Tutor quilibet hodiè iurare debet. & nu. 8.*
4 *Tutor, ſi recipit pro pupillo uſuras, an ipſe reſtituat, uel pupillus?*
5 *Tutor, uel curator, ſi negotietur cum pecunia minoris, ad quid teneantur? remißiuè.*
7 *Tutor, uel curator, quod ſatiſdare debeant rem pupilli ſaluam fore: niſi teſtamentarius: & quando datiuus?*

Quoniam autem. ¶ Tutor & curator minorum pecuniam ſub fœnore mutuare non coguntur. Et ſi mutuant ad ipſos mutuantes ſpectat periculum; niſi ſit modica ſubſtantia minorum: & tunc enim fœnori dare debent tantam pecuniam, ꝙ eius reditus ſufficiat pro eis, quæ ſunt minori, & eius familiæ neceſſaria. reliqua verò pecunia eſt in depoſitum collocanda in emptionem prædiorum, & annuorum fructuum perceptionẽ. Item tutor & curator cum iudicis decreto tutelam, vel curam
1 ſuſcipere debent. h. d. ¶ † Oppo. & videtur, ꝙ tutor & curator cogãtur pecuniã minorum fœnerari. vt. l. ob fœnus. ff. de admi. tut. l. tutor qui repertorium. §. vſuræ. eodem titu. & l. tutores. eodem titu. C. de admi. tuto. & in rubri. So. illa iura loquuntur de iure antiquo: hodiè verò non coguntur fœnerari: vt hic dicitur. de quo no. per glo. in. l. ob fœnus. & in. l. cum plures. ff. de admi. tu. Et ideo ex iſto. §. ſumpta eſt auť. nouiſsi-
2 mè. poſita ſub rub. C. de admi. tu. ¶ † Secũdò op. ad ver. etenĩ volumꝰ. & videtur, ꝙ nõ debeat iurare, niſi cur. furioſi: vt. l. fi.

§. & ſi

§.& si quidem.C.de cur.fur.& in.l.de creationib⁹.C. de epi.
audi. Sol.illud,quod est ibi introductũ in cura.furiosi,est ho-
diè generale,& in omni tutore & curatore. Et ideo ex isto.§.
est sumpta authẽ.quod nunc generaliter.quam quidam libri
habent super.d.l.fi.§.& si quidẽ.circa quod vide glo.in.l.tu
tor,qui repertorium.ver.si quis igitur.prælle.&.l.legitimos
3 circa prin.ff.de leg.tu.insti.de satis.tu.§.j. ¶†Quæro,dicitur
hic,ꝙ tutor nõ habet necesse pecuniam pupilli fœnerare: an
lucrũ erit suum?gl.hic sup ver.necessitatẽ.arguit pro & con-
tra.& idẽ no.in.d.auꝛ.nouissimè.d.Iac.de bel.dicit,ꝙ de iure
ciuili lucrũ non erit suum.ar.l.idẽq;.§. si procur.ff.man.ff. de
neg.gest.l.qui sine vsuris.§.sed istius.ver.nã & ille.¶Sed ho-
diè de iure canonico dicit ipse crederẽ cõtrarium.Ratio:admi
nistrator vsuras recipiens teneꝛ ad restitutionẽ vsurarum . vt
xlvj.di.c.fi.dicit tñ,ꝙ credit ipsum teneri minori ad ĩteresse,
si eius ĩterest.ar.l.sociũ,q in eo.in prin.ff.pro soc.&.l.si vnus.
§.siun⁹e.ti. Et idẽ ipse crederet in fratre,q mutuauit pecuniã
cõmunẽ ad vsuras.¶Itẽ dicit ipse pro isto suo dicto,ꝙ tutor
teneatur ad restitutionem vsurarum ipsi minori.facit fortius
iste tex.in ver.si verò.vbi dicitur,ꝙ si tutor,vel curator pecu
niam minoris fœneretur,licet nõ cogatur,habet ĩducias duo
rum mensium ad cóllocandas pecunias mutuò:& de illis duo
bus mẽsibus nõ teneꝛ reddere rõnem:vt gl.dicit. Patet ergo,
ꝙ de aliјs mensibus mutuans pecunias ad vsuras teneꝛ redde-
re rõnem:& sic tenetur ad restitutionẽ vsurarum:licet pericu
lum pecuniæ spectet ad ipsum tutorem,vel curatorẽ mutuã-
tem,vt hic dicitur.in ver.si verò.in fi.quicquid no.doc.in.d.
authen.nouissimè.Et hoc est plus hodie,quã olim: quia olim
non tenebatur tu.vel cu.vsuras perceptas restituere minori,
nisi tutor in se receperit periculum:vt.d.l.tutor.&.l. cũ quæ
ritur.eo.ti.hodiè verò restituit,licet ad ipsum tutorem,vel cu
ratorem nomine periculũ nõ pertineat.¶Vidimus quid iu-
ris sit de iure ciuili:de iure autẽ canonico dicit Ia. de bel.non
tenetur pupillo ad restitutionẽ vsurarũ:cum eas teneatur re-
4 stituere eis,à quibus percepit,allegat gl.d.c.fi.xlvj.di.¶†Vi
deamus primò,an tutor vel curator, qui alieno nomine vsu-
a ras percepit teneatur ad restitutionem vsurarum[a] illis à qui-
bus percepit?an ille cuius noĩe percepit?& ꝑalle.gl.xlvj. di.
c.fi.dicit,ꝙ teneatur tu.vel cu.nõ ille cuius nomine percepta
est:sed alibi gl.tenet,ꝙ ad restitutionẽ tenetur ille cuius no-
mine sunt perceptæ:& in eius vtilitatẽ cõuersæ,nõ ille,q eius
noĩe ꝑcepit.ita no.ĩ.c.Michael.extra de vsu.Gof.dicit,ꝙ ille
cuius noĩe vsuræ percipiũtur,tenetur ad vsurarũ restitutio-
nem,& in subsidiũ illo nõ existente soluẽdo tenetur, qui eius
noĩe percepit:ita no.ipse in summa de vsur.§. itẽ quid si per
tutorem.& hoc tenet Host.in.d.c.Michael.Archi.in.d.c.fin.
5 xlvj.di.¶†Secundò videamus,quid sit iuris in.j.q.cuius erit
lucrum vsurarum?putarem esse illius minoris , cuius nomine
fœnerauit,& sibi imputent tu.vel cu.qui alieno nomine fœ-
nerantur.Non enim debuit alieno nomine peccatum cõmit-
tere:vt.d.c.fi.circa istam.q.vide glo.& doc.in.d.authẽ.nouis
simè.in.q.qua quærunt,videlicet cuius sit periculũ mutui, si
tu.vel cu.mutuat,vel fœneratur,&non videntur bene loqui.
Nam hic est tex.contra eos,in ver.si verò ipse.in quo dicitur
quod periculum omnino pertinet ad tuto.vel cura. & sic ad
b eos pertinet periculum casus fortuiti:[b] vt dicit gl.super ver.
6 periculum.¶†Quid autem iuris sit,si tutor vel curator nego
tiatur cum pecunia minoris:dic vt in glo.super ver.mutuaue
7 rit,quam tene menti. ¶†Quæro,an hodie in aliquo casu tu
tor,vel curator cogatur fœnerari?cum hodie vsuræ sint pro
c hibitæ[c] de iure ciuili:dic ꝙ non.& hoc etiam tenet Ia.de bel.
probatur in.d.c.fi.xlvj.di.& tãgunt doc.in.d.auꝛ.nouissimè.
8 ¶†Vltimo no.glo.super ver.aget.quæ not.est. Vos habetis
hic in ver.si verò solum modo,ꝙ curator debet iurare,& etiã
satisdare:& iste.§.habet etiam locum in tutore:vt no.hic sup
9 ver.curatores. ¶†Quæro ergo,an tutor , vel curator debeat
d satisdare [d] rem pupilli saluã fore?& cõmuniter glo. dicunt,ꝙ
debet satisdare , nisi sit testamentarius, vel datiuus datus per
inquisitionẽ.Ita not.in.l.tutor:qui repertorium.circa fi.prin
ci.ff.de admini.tuto.& in.l.legitimos.§.an ergo.de leg.tu.in-
sti.de satisda.tu.§.j.C.in qui.cau.in integ.resti. non est neces-
sa.l.si tutor.Alibi gloss.dicit ꝙ etiam hodie datus per inquisi
tionem debet satisdare.ita no.per glo.C.de tu.& cura.qui sa-
tis non dede.l.j.Gloss.super.d.ver.aget.notab.est & menti te
nenda:dicens,quòd testamentarius non satisdat. In dato per
inquisitionem distinguit:aut est datus per inquisitionẽ à prę
tore,vel a præside.& non debet satisda.& ita intelligitur in-
stitu.de satisda.tuto.in principio.§.primo. & de Attili. tu.§.
nos autem.quam gloss.perpetuò tene menti ad no.in.l.j.ff.de
pręto,stipula.

De instrumen. cautela & fide &c. *Rubri.*

SVMMARIVM.

1 *Verbum instrumentum,quòd tripliciter ponatur.*
2 *Dilatio,si est data ad producẽdum instrumẽta,nõ poterunt testes produci.*
3 *Fides instrumenti dupliciter sumitur.*

1 ¶Quæro,dicitur hic de instru.caute.&c. qualiter † accipiaꝛ
instrumentũ?dicit gl.ꝙ verbũ instrumẽtũ ponitur tripliciter,
sed hic ponitur strictè pro ipsa charta,in qua instrumentum
2 scribiꝛ.Idẽ no.in.l.j.ff.eo.¶†Quæro,pone,ꝙ est data dilatio
ꝑ iudicẽ ad producẽda instrumẽta : an poterit producere te-
stes?dic vt no.Spe.ĩ ti.de dila.§.fi.ver.itẽ no. vbi tenet ꝙ nõ.
3 ¶†Secundò q̃ro,diciꝛ hic de instru.cau.&fi.Qualiter hic assu
matur fides:dic,ꝙ dupliciter diciꝛ de fide.Primò.qbus instru
mẽtis adhibeatur:& hoc tractaꝛ vsq; ad.§.si verò moriantur.
Secũdò,dicit de fide,& qualiter fiat,vt instrumẽtis adhibeaꝛ
fides,quãdo reuocatur in dubiũ:quia fit, vt habeatur fides ꝑ
cõparationẽ.& hoc tractatur in.§.si verò.& hoc videꝛ place-
re gl.hic. Sed certè vsq; ad.§.si verò. tractatur etiam qualiter
fit,vt instrumẽtis habeatur fides ꝑ cõparationem fiendam ex
aliјs instrumentis. Et primò dicit de instrumẽtis priuatis ad
quæ fit comparatio vsq; ad.§.sed & instrumẽta.Secũdò dicit
de publicis,ad quæ fit comparatio:vt in.§.oportet aũt. & vi
de quod no.in.c.j.&.ij.extra de fide instru.

SVMMARIVM.

1 *Examinatio comparationis literarum olim operabatur,quòd instrumento negato,dabatur plena fides.& quam fidem faciat comparatio.nu.7.*
2 *Falsitas est immutatio ueritatis.*
3 *Scriptura alicuius,q. uariatur ex uariatiõe tpis,ætatis, calami,& atramẽti.*
4 *Comparatio literarum ad aliquã scripturã,ut fiat,quid requiratur?*
5 *Instrumentum si ex una parte adsit,ad quod petitur fieri comparatio: & testes pro instrumento deponentes:& ex alia parte sola comparatio literarum alterius instrumenti eiusdem hominis:cui magis credendum sit,iudex arbitratur.*
6 *Deponens,uel mutuans,an neceße habeat seruare solẽnitatẽ hic positam?*

NOuimus.¶Iste tit.habet nouem partes.
Primò ponitur de cautela & fi-
de instru.in genere.Secũdò in specie de priuatis in
strumentis,q̃ fiunt,vt de contractu depositi , mu-
tui,& aliјs:& de colla.ad ea fienda.Tertiò loquitur de instru
mentorum publicorum confectione.& de eorum solẽnitati-
bus.Quartò de ipsorum comparatione.Quintò de instrumẽ-
tis factis ab illiteratis,vel paucas literas sciẽtibus.Sextò de cõ
tractu ex non scriptis celebrato.Septimò de contractibus fa
ctis vsq; ad vnam libram auri.Octauò de contractibus factis
in villa.Nonò ponitur ad quę tempora hęc constitutio por-
rigatur.Secũda in.§.si quis igitur.Tertia in.§.sed & si instru
menta.Quarta in.§.oportet autẽ.Quinta in.§ oportet verò.
Sexta in.§.hoc dicimus.Septima in.§.vt autẽ.Nona in.§.va-
let itaq;.ad.§.sed & si instrumẽta.h.d.Instrumẽtorum falsita-
tibus,q̃ comparatione procedunt obuiandum est & priuatũ
instrumẽtũ depositi,mutui,vel alterius cõtractus testiũ scri-
ptorũ,vel nõ subscriptorũ cautelam habens,si in dubium re
uocatur ex alterius instrumẽti comparatione, cum dictorum
testium depositione fidem percipit,& non aliter. Itẽ instru-
mento cũ testis depositione magis est adhibenda fides,q̃ scri
pturę dissimili,ex qua ad illud instrumẽtũ cõparatio est affir
mata.Instrumentũ verò priuatum absq; triũ testium solẽnita
te celebratũ,si in dubiũ reuocatur,perfectam fidem recipere
non potest:sed ad iusiurandũ deuenitur.h.d.¶Itẽ documen-
to,scilicet primo.¶Ibi subdentes:i.qui subscribant se in illo
instrumẽto primo.¶Ibi scripturã,ad quam probandam fit
comparatio.¶Ibi testiũ.s.scripturę ad quam probandã, vel
improbandam fit comparatio per notariũ,quando deposita
rius scripsit.¶Ibi scribat,scilicet ꝙ fiat cõparatio ad talẽ scri
pturã probandã,vel improbandã:licet gl.dicat ex ea. & ma-
le:vt.j.dicã.¶Ibi aliј.s.qñ non scripserunt.¶Ibi instrumẽtũ.
& ꝙ ipsum scribẽtes nouere:vt.j.proxi.§. ¶Ibi examinatio
ne.i.cõparatione:sed ad istã scripturã probandã,vel impro-
bandã faciẽda est,& fiet hæc cõparatio ad hãc scripturam:ꝙ
alia scriptura habet subscriptionẽ duorum testium:vt.l.com
1 parationes.C.de fi.instru.¶Ibi,aut si adiјciatur.¶†No.pri
mò,ꝙ ex ista examinatione comparationis literarũ olim ple
e na fides adhibebatur[e] instrumẽto negato.Ad idem.C.e.l.cõ
2 parationes.¶†Secundò no.ꝙ falsitas nihil est aliud,q̃ ĩmu-
f tatio veritatis.[f] circa quod vide,quod no.in.l.quid sit falsum
3 ff.ad leg.cor.de fal.¶†Tertiò no.in ver.videmus,ꝙ ex varie
tate temporis,ętatis,calami,& atramẽti:eiusdẽ scriptura va-
riatur. Ad idem.l.si non sortem.§.libertus.ff.de condi.inde.

a ¶Vsurarũ. Adde d.Alex. de imo.in l.iij.§.si procu.ꝙd quisq;iuris. post Pau.de ca.ibi.

b ¶Fortuiti. Adde Bart. in.l. si res.ff. de admi.tut.ꝑ illũ tex.ad quã materiã,vide ẽt q̃ habẽtur ꝑ Nic. de neá. in.l.cũ ostẽdimus. §.j.ff.de fi.tu.&in l.j.eo.ti.& quod ꝑ d.Alex.de Imo.ĩ l.quod Nerua. vl. col.ff.deposi.

c ¶Prohibitę.Adde d.So.in cõsi.ij.ĩci. sequẽdo ordinẽ. ver.circa.iij.q.circa prin.in.j.parte. char.iij.

d ¶Satisdare.Adde Pau.de ca.in consi.cccl.

e ¶Adhibebaꝛ. Ad quã materiã vide tu ad saturitatẽ Feli.in.c.ij.j. colũ. in ver.septima declaratio.cũ seq. de fi. instru. vbi plenè & not.

f ¶Veritatis.Faciũt ea,q̃ no.ꝑ Azo.in sum.C.ad.l. corn. de fal.&adde tex. in.c.j.de cri.fal.& ꝑ do.in.c. sup literis,de rescript. Et adde, ꝙ oĩs actus fact⁹ vt verũ nõ appareat inducit falsum:vt ꝑ Fel.in.c. cum olim. el.ij. de of.dele.in fi.&.d. Sozi. ĩ cõsi.clxxxvij.inci. in cõtrouersia q̃ vertitur. ver.cõfirmanꝛ pręmissa. circa prĩ.in ij.par. char.lxiiij.

4 ¶†No.in.§.ſi quis.& in.§.ſed & ſi qs.quod ad hoc vt poſsit
fieri cõparatio literarũ ad aliquam ſcripturã priuatã proban
dam,vel improbandã,requirit̃ quòd ſcriptura ad quã fit cõ-
paratio habeat tres teſtes ſubſcriptos, vel non ſubſcriptos,
qui fuerũt pręſentes,quãdo illa ſcriptura fuit facta:& dicant
ſe cognoſcere illũ,q illã ſcripturã ſcripſit.& ex taliũ teſtium
teſtificatione,& cõparatione alterius ſcripturæ fit plena pro
batio contra ſcribentẽ. Sed ſola teſtificatio,vel cõparatio per
ſe ad plenã fidẽ nõ ſufficit,ſed ſemiplenã tantũ:vt ibi probat̃.
5 ¶†No.in ver.ſi verò tale aliqd.ꝙ vbi ex vna parte eſt inſtru
mentũ,ad quod petit̃ fieri cõparatio:& teſtes,q dicũt pro in
ſtrumento:ex alia parte eſt ſola cõparatio literarũ alterius in
ſtrumẽti eiuſdẽ hominis,cuius dicit̃ eſſe inſtrumẽtũ:ad quod
petitur fieri cõparatio.& eſt abſimilis formæ,cui fides poti⁹
6 adhibeatur.& quãta,iudicis relinquit̃ arbitrio.†Sextò in.§.
ſi tamẽ qs.no.ꝙ illud,quod dicit̃,ꝙ deponẽs,vel mutuãs de-
bet ſeruare hãc ſolẽnitatẽ.non imponit̃ ex neceſsitate:ita ꝙ
non poſsit aliter diſponere,vel mutuare:nec poſsit ſufficere
ſola ſcriptura eius,cũ quo contrahit.Sed ideò hoc dictũ eſt:
quia ſi aduerſarius negaret:ad ipſam ſcripturã deponens nõ
poſſet facere cõparationẽ,niſi haberet prædictã ſolennitatẽ.
7 ¶†Ad primũ no.op,dicit̃,ꝙ ſola cõparatione literarũ indu-
citur plena fides.Cõtra.j.e.§.ſi qs igitur.&.§.ſed & ſi qs.&.§.
ſi verò nullus.Sol.aut loquit̃ de iure antiquo:& tunc ex ſola
cõparatione inducebat̃ plena fides:vt hic,in princ.& dicit̃ in
d.l.cõparationes.Aut de iure nouo:& tunc aut loquimur de
inſtrumentis priuatis,ad quæ petit̃ fieri cõparatio, aut de pu
blicis.Si de priuatis:tũc ad hoc,vt eis inſtrumẽtis negatis de-
tur fides plena,oportet ꝙ talia inſtrumẽta ad q̃ fit cõparatio
habeant triũ teſtiũ ſubſcriptionẽ,vel tres teſtes ſine ſubſcri-
ptione,qui teſtes deponãt ſup ipſa ſcriptura,qualiter fuit fa-
cta eis pręſentibus.& cognouerũt ſcribentẽ:& vltra hoc fiat
a cõparatio[a] de alio inſtrumento priuato illius,cõtra quę indu
citur inſtrumentũ,ad quod fit cõparatio.Et ſic ex ſola teſtiũ
ſubſcriptione alterius inſtrumẽti,nõ inducitur plena proba-
tio.ſed ſemiplena.Sed ambo iſta ſimul iuncta faciũt plenam
probationẽ:vt in.§.ſi qs igitur.& in.§.ſed & ſi qs.ibi:fideicõ.
&c.& ita loquit̃ aut̃.ad hæc.C.de fi.inſtru.Et eſt ratio, quam
ponit glo.in.§.ſi qs igitur.in vlti.gl.quã no.licet aliud videa
tur ſentire Iac.de Are.vt no.Dy.in.d.l.comparationes.in fi.
vbi videtur velle,ꝙ ſi teſtes teſtificant̃ ſuper ſcriptura, tunc
comparatio nõ ſit neceſſaria,ſed fiat ad ſolatiũ & ſup abun-
dantem cautelã.¶ Si verò loquimur de publicis inſtrumen-
tis,tunc dic:vt.j.dicã.j.in.§.ſi verò moriantur.&.§.ſi verò nul
lus.j.eo.& ſecundũ prędicta,& ſecundũ ea quę dicã in dictis,
§.debeat intelligi,quod no.gl.in.l.in bonę fidei.C.de re.cre.
ff.de iureiur.l.admonendi.& vide gl.in.d.aut̃.ad hæc.& me-
lius in.l.fi.C.ſi cer.pe.& aut̃.ſed nouo iure.ibi poſita.& ꝙ no.
Azo in ſumma illius tit.§.itẽ & in mutui,ſeu in mutuũ dãtes.

a ¶Fiat cõparatio. Adde,quod no.in apoſt.ad iſtum in aut̃.ſed nouo iure. nu.j.in ver. cõparatio.& ibi poſui in addi.ad Bal.nu.4.ver.& pro pleniori notitia.i ver. priuátam.C.,ſi certum petatur.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes quot requirantur ad probationem priuatæ ſcripturæ, ut ad eã fiat comparatio? & nu.8.*
2 *Intellectus ad tex.in.l.ſcripturas.C.qui po.in pig.ha.*
Scriptura priuata confeſſata.quam probationem faciat contra tertium? & numero.5.
3 *Teſtes duo deponentes ſuper priuata ſcriptura,quando probẽt abſq; alia comparatione.*
4 *Teſtes duo deponentes ſuper contractu,probant contractum:ſi non excedit ſummã quinquaginta aureorum.*
6 *Scriptura priuata,ad quam fit comparatio, quod neceſſario non exigat ſubſcriptionem trium teſtium,ſed ſcripturam ex qua fit.*
Intellectus ad.l.comparationes.C.de fi.inſtru.
7 *Dare dicitur,qui rem accipientis facit.*
9 *Teſtes,qui deponunt ſuper ſcriptura,de qua debet fieri comparatio:an ſit neceſſe,quod fuerint inuenti ante,quàm fiat comparatio?*

1 Si quis igitur.†¶Opp.& videt̃ ꝙ ad probatio-
nem priuatæ ſcripturæ,ſufficiant
duo teſtes,ſi actio perſonalis intentatur:ſi verò realis,requi-
runtur tres,vt.l.ſcripturas.C.qui po.in pign.ha.Dicunt qui-
dam,vt in glo.ꝙ illa lex corrigitur per iſtã.Hanc opi.repro-
bat glo.& dicit,ꝙ hic loquitur,quãdo omnibus aliįs deficien
tibus recurritur ad cóparationẽ fiendam,ad priuatã ſcriptu-
ram:ad quã ſcripturã priuatam comparatio fieri nõ põt,niſi
tres teſtes in ea ſubſcripſerint, vel pręſentes fuerint:vt hic di
citur.q.d.ꝙ in.l.contraria conſtabat ſcripturã factam manu
debitoris,puta per cõfeſsionẽ.Sed ſi hoc eſt,quare requirun
tur tres teſtes,ſi debitor ſcripturã cófitetur:vt.l.cũ de indebi
to.ff.de proba.&.l.generaliter.C.de nõ nu.pec.l.Publia.in fi.
ff.depo.cũ ſi.Dicunt doc.in.d.l.ſcripturas.quia adhuc poteſt
eſſe cõtẽtio inter cõtrahẽtes:licet debitor cõfitear̃ ſcripturã,
negat tamẽ ſe debere.Ad hoc ſunt opi.Iac.de bel.hic & Frãc.
accur.dicũt,ꝙ ibi loquitur in priuáta ſcriptura ab vtraq; pte
cõtrahẽtiũ,vel ab vno ſcripta:vel à tertio ſcripta,& ab vtroq;
ſubſcripta:hic verò fuit ab vno tñ ſubſcripta. ¶ Ex hac ſol.
habes,ꝙ quando ſcriptura priuata, ad quam fit comparatio
eſt ſcripta ab ambobus cõtrahentibus,vel ambobus ſubſcri-
pta,vel ab vno contrahentium ſcripta.& ab alio ſubſcripta:
tunc duo teſtes ſcripti ĩ priuata ſcriptura,ſine aliqua compa-
ratione ſufficiunt ad illã ſcripturã probandã:ſed ſi negatur,
& agatur hypothecaria cõtra tertiũ:tunc reqrũtur,tres,q ſũt
ſubſcripti in dicta ſcriptura,ad quã ꝓbãdã ĩducũtur.quæ ſo.
2 eſt no.& mẽti tenẽda.& hoc etiã expreſſè tenet † Iaco.j.e.§.
oportet verò.in.ij.q.Sed mihi videtur,ꝙ illa lex,ſcripturas.
nõ habeat hunc intellectũ,ꝙ intelligatur de cõparatione fiẽ-
da,vel nõ fienda ad priuatam ſcripturam.& an ſoli teſtes ſine
comparatione ſufficiant ad probandã ſcripturam,in qua ſcri
pti ſunt: ſed velit dicere, ꝙ talis ſcriptura priuata ab vtraq;
parte ſubſcripta,vel ab vno contrahentium ſcripta.& ab alio
ſubſcripta,ita ꝙ debitor eã confiteatur:habeat robur, & vi-
res contra ipſum debitorem.Nec curo,ſi ſint appoſiti teſtes,
vel nõ:vt patet ibi in tex.dum dicit teſtibus adhibitis,vel nõ.
ſed glo.ibi exponat.i.rogatis.q.d.ꝙ tex.velit dicere, ꝙ non
curatur,ſiue ſint teſtes rogati,vel non:ſed tamẽ eſt neceſſe:ꝙ
ſint appoſiti:quæ glo.non eſt vera,ſi talis ſcriptura producit̃
contra tertium:puta,quia agitur hypothecaria eſt neceſſe ad
hoc,vt iſta priuata ſcriptura confeſſata habeat robur contra
tertium,ſicut publicũ inſtrumẽtũ,ꝙ ſit ſubſcripta à tribus te
ſtibus.& hic videtur verior intellectus illius.l. Et ſecundum
hunc intellectũ illa lex nullo modo ob.huic.§.cũ ibi non lo-
quatur de cõparatione ſienda ad priuatam ſcripturam:ſed ſi
non eſſet cõfeſſata per debitorẽ,ſed negata:tũc habet locum
hic.§.Nec puto verã gl.d.l.ſcripturas.quæ dicit ꝙ illa priua
ta ſcriptura fuit probata ꝑ cõfeſsionẽ debitoris, vel ꝑ proba
tionẽ teſtium:vt ibi no.quia dico ſolos teſtes nõ ſufficere ad
cõparationẽ,vt hic dicit̃:niſi dicas prout.s̃.dixi ſecũdũ Iaco.
de bel.q intellectus nõ videt̃ alias leges corrigere.& circa in-
tellectũ.d.l.ſcripturas.vide gl.in.c.j.ſup ver.authentica.extrà
3 de fi.inſtru.¶†Tertio op.& videt̃,ꝙ duo teſtes debeãt ſuffi-
cere ſine cõparatione:vt.l.vbi numerus.ff.de teſti.&.C.eo.l.
iuſiur.Sol.aut teſtes ſunt adhibiti ad probandũ contractũ:&
tunc duo teſtes ſufficiunt ſine cõparatione:vt in contrarįs,&
ſufficiũt duo,niſi cõtractus excedat ſummã.c.aureorũ: vt.C.
ſi cer.pe.l.fi.Quãdoq; teſtes nõ teſtificant̃ ſup contractu,ſed
ſup ſcriptura priuata,quã debitor negat ſe ſcripſiſſe:& tunc
ſolis teſtibus teſtificantibus ſup ipſa ſcriptura,nõ credit̃,nec
ſoli cõparationi ſine teſtibus quantũ ad plenã probationem:
ſed quãtũ ad ſemiplenam ſic:ex vtroq; aũt.ſ.ex dictis teſtiũ
ſubſcriptorũ in ĩſtrumẽto priuato ad quod fit cõparatio:vel
nõ ſubſcriptorũ,& ĩ inſtrumẽto priuato ad quod fit cõpara
tio.& ex cõparatione inducit̃ plena probatio:vt hoc.§.q̃ cõ-
paratio fiet ex alia priuata ſcriptura triũ teſtiũ ſubſcriptionẽ
habẽte:vt.d.l.cõparationes.C.de fi.inſtr.¶ Sed ſi reus nõ ne-
gat ſcripturã:quã debitor producit cõtra ipſum,ſed confitet̃
ſe ſcripſiſſe:tũc ſtatim tenet̃:& ſcripturæ credit̃ ſine aliqua cõ
paratione,& ſine teſtibus:vt.l.generaliter.C.de nõ nu.pe.&
l.cũ de indebito.ff.de proba.&.l.Publia.in fin.ff.depo.cũ ſi.
Et iſtud ſentit quædã gl.quæ incipit,ſi ago.¶ Et ſic vides,ꝙ
qñ quis vult approbare ſcripturã priuatã,quam aduerſarius
negat.requirit̃ cõparatio ex alia ſcriptura.& requirit̃, quòd
ſcriptura ad quã fit cõparatio habeat tres teſtes ſubſcriptos,
vel qui ſuper ſcriptura teſtificẽtur:vt.s̃.dixi.& cũ illa gl.con
cor.glo.ſup ver.non minus,hic poſita,quæ dicit,ꝙ ad probã
dum depoſitum,ſiue ipſum cõtractũ,ſufficiũt duo teſtes: put
4 habes in glo.ibi.duo tamẽ ſoli probant depoſitũ factũ.†Idẽ
ſentit gl.§.ſed & ſi quis.quæ incipit cãm vocat ĩ fi. ꝙ duo te-
ſtes ſufficiunt ad probandũ plenè contractum.not.per gl.in
aut̃.ſi quis vult cautè deponere.C.qui pot.in pig.hab. Circa
quod vltimum,an ſufficiant duo teſtes ad probandũ ipſum
contractum,ſi excedat quinquaginta aureos, vide quod not.
5 doc.in.l.fi.C.ſi cer.pet.¶†Circa id quod dixi, quòd ſcriptu-
ra priuata etiam ſine teſtibus confeſſata per partem prærudi
6 cet.concor.j.eo.§.ſi tamen quiſquam.in gl.¶†Item opp.di-
citur hic,ꝙ ſufficit,ꝙ ſcriptura habeat tres teſtes ſubſcriptos
vel non.cõtra:imò videtur,ꝙ de neceſsitate requiratur,quòd
iſti tres teſtes ſubſcripti ſint: vt.C.de fide inſtru.l. compara-
tiones.Solu.quidam intelligunt,ꝙ iſte.§.loquatur in priua-
ta ſcriptura:ex qua fit comparatio: vt in.§.ſed & ſi quis.no-
tatur in glo.ſuper verbo credibile:& in gloſſ. cauſam vocat.
ibi.§.ſi verò &c.Et ideò dicunt iſti per hunc.§.corrigi dictã.
l.comparationes.Iſtorum opinio recitatur in glo.ſuper ver
bo teſtificentur.Et hanc opinionem,ꝙ iſte.§.loquatur in pri
uata

uata scriptura, ex qua fit cõparatio videtur sentire glos.C.de fide instru.l.cõparationes.ibi, dum dicit.ex prædictis autẽ in strumentis fit comparatio &c.Idem videtur sentire Azo.in summa huius tit.§.penul.¶ Alij intelligunt, ꝙ iste loquatur, quando improbaẗ priuata scriptura.Istã sol.dicunt quidam doc.in.l.cõparationes.videlicet, ꝙ iste.§.loquiẗ, quãdo fit cõparatio ad adiuuãdã priuatã scripturã, quę negatur:sed lex, comparationes.loquiẗ quãdo fit cõparatio ad improbãdam priuatam scripturã, quæ negaẗ:vnde minor solennitas exigiẗ ibi, ꝗ̃ hic:videlicet q̃a requiritur, ꝙ ibi fit, testiũ subscriptio: hic verò non. Et istã opi.quã declarãt doc.tenet glo.expressè in.d.auẗ.si q̃s vult cau. Sed certè iste intellectus huic lect.non applaudit:quare dic, ꝙ lex cõparationes.loquitur de priuata scriptura, ex qua sit cõparatio. Et ideo exigit omnino triũ testium subscriptionẽ, vt ibi. Nisi sit talis scriptura priuata, qua aduersarius vtitur cõtra me:vt habuistis de his, q ingre. ad ap.§.illud.à quo sumpta est auẗ.ad hæc.C.de fi.instru.sed hic loquiẗ de priuata scriptura, ad quã fit cõparatio, quæ nõ exigit de necessitate trium testiũ subscriptionẽ:sed sufficit, ꝙ habeat tres testes, etiã nõ subscriptos:vt hic.& tunc requiriẗ, ꝙ scriptura ex qua fit cõparatio sit magis solẽnis, si vult vincere, vel iuuare aliã scripturã. Istã rationẽ tenet gl.in.d.l.comparationes.& ibi tenent doc.ꝙ ibi loquiẗ de priuata scriptura, ad quã fit cõparatio.¶ Not.gl.sup ver.nõ minus.& super ver.neq; &c.Super ver.faciamus .quę incipit, si ago.& istam vlt.opi.tenet Azo.C.de fi.instr.in summa.§.itẽ fit cõparatio.
7 & sic habes intellectũ huius.§.¶†Itẽ opp.diciẗ depositũ dat &c.hic videẗ oppositum in obiecto, sicut est in.l.seruo manu
a missso.ff.de condi.inde. Nã dare est accipientis facere:[a] vt instit.de act.§.sic itaq;.&.l.vbi autẽ.in fi.ff.de verbo.oblig.sed rei depositæ nõ transit dominum in depositariũ:vt.l.licet.§.rei.ff.depo.ergo &c.Huius timore est facta gl.super ver.depositum datũ.cũ qua gl.cõcor.quod habeẗ in tex.& gl.in.l.j.
8 circa prin.ff.depo.¶†Opp.& videẗ.ꝙ ad probandã scripturam, ad quã fit comparatio sufficiant duo testes:vt.j.eod.§.& hoc dicimus.dicit gl.intellige, ꝙ hic fuit factus contractus in scriptis, subaudi ab imperito, in scriptis, vel sine scriptis, & excedit vnam libram auri:aliâs sufficiunt duo testes:vt in.§.alleg.pro cõtrario. Et breuiter hic.§.si q̃s igitur.&.§.sed & si quis.debẽt intelligi ꝙ requiranẗ tres testes in instrumẽto priuato ad quod fit comparatio, vel pauciores, vel plures secundum distinctioné.§.oportet verò.j.eo.vsq; ad.§.valeat itaq;. Quod sentit gl.sup ver.nõ minus.& in auẗ.si q̃s vult.pręalle. in prima gl.& ita tenet gl.in.l.contractus.C.de fi.instru.quã distinctionem gl.recitat.j.eo.§.hæc autẽ omnia.& plenè no. C.si cer.pe.auẗ.sed nouo iure. Axo in sum.huius tit.C.si cer. peta.§.itẽ in mutui.& vide in summa huius tit.§.effectus autẽ comparationis, quod quãtũ ad cõparationẽ fiendã. Iste.§.& sequens debent intelligi secundũ prædictã distinctionẽ, quæ ponitur in.d.§.si vero.cum si.apparet ex tex.d.l.cõtractus.&
9 hoc videẗ mihi verũ quicquid dicat Ia.de bel.¶†Quęro, dicitur hic, quãdo posteà inuenti &c.quęro.quid si fuerint inuẽti ante, ꝗ̃ facta fuisset comparatio?dic, aut loquimur de publicis instrumentis, ad quæ petiẗ fieri cõparatio.& tunc viuentibus testibus ad cõparationẽ nõ fuisset deuentum: vt.j.eo.§.si verò morianẗ. Aut loquimur de priuatis instrumẽtis: & tunc non aliter fit cõparatio, nisi testes viuãt, & testificenẗ:vt.j.eo. §.si quis igitur.&.§.sed & si quis.¶ Sed quæro, an isti testes, de quibus hic loquitur exiganẗ ad substantiã contractus?dic, vt in glo.super ver.non minus.& in glo.in.d.auẗ.si quis vult.

SVMMARIVM.

1 *Testes quot reprobent instrumentum uel priuatam scripturam?*
2 *Testes quot scripti, uel non scripti, debilitent, uel faciant uacillare instrumentum.*

Si vero. ¶ Opponitur hic innuiẗ, ꝙ potius stetur viuę voci testiũ, ꝗ̃ scripturæ mortuæ. cõtra.C. de fi.instr.l.in exercẽdis.gl.soluit, & bene. Idẽ tenet in.l.con
1 traria.& ibi per doc.¶†Sed circa hoc quærit gl.quot testes
b reprobent publicũ instrumẽtũ.[b] dic, vt in gl. Sed de hac quęstione, quot testes reprobent publicũ instrumẽtũ, & quot te-
2 stes reprobent priuatũ instrumẽtũ directè vel indirectè.†Itẽ quot testes scripti, vel non scripti in instrumẽto debilitẽt, vel faciant vacillare fidé instru.dic, vt no.per doc.in.l.in exercendis prędicta:& adde, ꝙ ipsemet no.in.l.cũ precib⁹.C.de pro-
c ba.& plenissimè per Inno.in.c.cũ Io.[c] extrà de fi.instru.vbi gl.& in.c.in p̃sentia.extra de proba.& quod no.in.c.ij.loco. extrà de proba.& vide Spe.ĩ ti.de instru.edi.§.restat.ver.sed quæro.& ver.sed pone.& ver.q̃d si dictũ.& ver.q̃d sumus.& in ti.de testi.§.j.ver.sed pone ecce.& vide vnũ verbũ gl.in.l. j.in fi.ff.quemad.test.ape.& vide Cy.in.l.si quis decurio.C. de fal.in vl.q.vide etiã vnum verbum gl.in.l.fi.C.de fideicõ.

SVMMARIVM.

1 *Hic.§.quod loquatur de iuramento, quod defertur à iudice.*
2 *Scriptura priuata, quando faciat plenam probationem, quando semiplenam: & quãdo coniecturam?*
3 *Iuramentum quãdo deferatur reo ad sui purgationem.*

Si tamen. ¶ Quæro, de quo iureiur.loquitur hic:in gl.sup ver.interuenerit.sunt duæ opi.prima lec.nihil habet vtilitatis.secunda lec.est, ꝙ loquiẗ de iura
1 mento, quod deferẗ à iudice.†¶ Nã hæc scriptura priuata aduersarij producta cótra ipsum aduersariũ, & per ipsum negata facit aliquã cõiecturã contra ipsum aduersariũ, quæ est semiplena probatio.& sic debet deueniri ad iuramentũ secundum formã.l.in bonæ fidei.C.de re.cre.&.l.admonẽdi.ff. de iureiur. Nec ob.dicit gl.quòd videaẗ durum, ꝙ scriptura priuata producta contra aliquẽ, si ille cõtra quẽ produciẗ, negat se scripsisse, faciat semiplenã probationẽ, cũ quilibet posset vnam scripturã pro se producere, & parare sibi semiplenam probationem, & dicere, ꝙ ex mandato illius cõtra quẽ producit ipsam.quod nõ est de facili pręsumendũ, ꝙ talẽ scripturam scriberet propter timorẽ falsitatis:quia possent reperiri multæ literæ aduersarij: vt.C.de non nu.pe.l.generaliter.& quilibet posset comparere:vt.l.Publia.in fi.ff.depo.Dic, vt no.glos.super ver.nõ sufficiens.& super ver.& negationem. quæ volunt, ꝙ prędicta locũ habeãt, quãdo aduersarius contra quem talis scriptura produciẗ, negat se talẽ scripturã scripsisse.aliâs si eã confiteaẗ, tũc facit plenã probationẽ:vt in cõtrarijs.& sic ista gl.cõcor.cũ eo, quod no.s̃.eo.§.si q̃s igitur.su
2 per ver.faciamus.¶ No.ergo†ex istis duab⁹ gl.ꝙ illud, quod dicitur per gl .l.in bonę fidei.C.de re.cre.& iureiur.& in.d.l. admonẽdi.& in.l.ij.ff.de fi.instru.cũ si.ꝙ priuata scriptura facit semiplenã probationẽ, debet intelligi de priuata scriptura aduersarij, cõtra quẽ produciẗ, quã ipse tñ aduersarius negat.nõ autẽ intelligiẗ de priuata scriptura illius, qui eã producit:& aduersarius negat se scripsisse: vt habes in his duabus glo.quas tene mẽti.¶ Circa prędicta, an priuata scriptura faciat aliquã fidẽ pro scribẽte:vide Spe.in ti.de instr.edi.§.nũc dicendum.ver.& generaliter.quod tangũt doc.in.l.instrumẽta.C.de proba. Ia.verò de bel.dicit, ꝙ hoc, quod dicit gl.nullo modo põt procedere, videlicet ꝙ sola priuata scriptura, q̃ dicitur esse illius cõtra quẽ produciẗ, quã tñ ipse negat cõtra seipsum, inducat semiplenã probationẽ. Nã priuata scriptura aduersarij per ipsum tñ negata, quæ habet pro se, simul depositionem testiũ, & cõparationẽ literarũ:facit plenã probationem. Sed si habet solũ testiũ depositionẽ, vel cõparationẽ
d non facit probationẽ plenã, sed semiplenã:[d] vt.s̃.in.§.si quis igitur.in ver.sed & is.& ibi no.in gl.nõ minus &c.& in.§.sed & si quis.ibi.fidẽ enim ex vtroq; percipiat &c. Et sic patet, ꝙ testium depositio, & cõparatio simul iuncta cũ scriptura nõ facit plenã probationem, vel comparatio tantũ vna cũ scriptura, nõ facit plenã fidẽ, sed semiplenã:vt in.§.prędicto.ver. ergo solũ scriptura priuata sine testiũ depositione, & sine cõparatione nõ facit semiplenã probationẽ. Hunc ergo.§.dicit ipse, intellige, q̃n scriptura priuata aduersarij p ipsum tamen negata habet cõparationẽ per se:licet nõ habeat per se testes: & hoc casu hunc.§.intellige.& inducũt semiplenã probationem:Puto tamẽ dicit ipse, ꝙ talis scriptura priuata sine testiũ depositione, & sine cõparatione:licet non faciat semiplenam probationem:facit tamẽ aliqualẽ coniecturã contra aduersarium, nõ tamẽ tantã, ꝙ per ipsam perueniaẗ ad iuramentũ secundum formam dictæ.l.in bonæ fidei.et.l.admonẽdi.et hoc mihi satis placet,¶ Et ꝙ hæc talis scriptura sine testiũ depositione, et cõparatione, faciat aliquã coniecturã cõtra aduersarium, cõtra quẽ produciẗ, faciũt omnes rationes glo.positæ hic super ver.interuenerit.excepta vltima ratione gl.quę dicit delatum iuramẽtũ:ꝙ ad hoc de iure nõ deueniẗ: vt.s̃.dixi. Et ꝙ ista opi.sit vera, ꝙ talis scriptura solũ inducit aliqualem coniecturam, videẗ velle innuere gl.in.d.l.in bonę fidei.et in d.l.admonendi.in gl.mag.in prin. Host.in sum.de iureiur.§. quando defendendũ sit.circa prin.§.et Azo in summa.de re. cre.§.aliud autẽ iusiurandũ. In quibus locis dicitur, ꝙ actore nullo modò probãte, reus absoluiẗ, licet nõ iuret:vt.l.q accu
3 sare.C.de eden.† Fallit in rationibus, in quibus lex defert iuramentum reo ad sui purgationẽ. Et inter alios casus alleg. istum.§.si tamẽ quisq;. et innuit gl.in casu huius.§.licet actor nullo modo probet.s.plenè, vel semiplenè:tamen quia scriptura priuata, quæ inducitur cõtra aduersariũ aliqualẽ, contra ipsum coniecturam facit:lex vult, ꝙ reus purget se ab illa

a ¶ Facere. Adde do.Sozi.in consi.lviij.incipiẽ.casus.lex municipalis.ver.ĩ.alienatione.circa prin.ĩ.j.parte.char.cij.& Fel.in.c.si cauti.de fi.instru.circa med.j.col.

b ¶ Quot testes reprobent instrumẽtum. Adde Gul.de cu.in.c.in exercẽ.in prin.& ibi posui in apost.ad cũ in ver.quatuor testes.C.de fi.instr.ibi dixi ĩ addi.ad Barto.nu.5.in ver.reddaẗ falsum.ĩ.ij.lec.dixi post col.in.c.cum Io.nu.4.ver.sed p quot testes.in eo.ver.extrà eo.dixi post Lanf.in.c.q̃m cõtra.§.instrumentorũ produ.nu.26.ver.quero, nunq̃d instrumẽtũ.ĩ ver.p quot testes.extra de p̃ba.Io.de Ana.consil.xcvij.Alex.consi.xlvij.vol.ij.& Bar.Soz.cõsi.xiiij.inci.pręstãtissimi.ver.pręterea.cir.fi.vol.ij.

c ¶ In.c.cũ Io.& ibidem vide omnino Fel.in.viij.co.ver.in gl.in ver.instr.& in.xij.col.ver.secũda conclusio.&.d.Sozi.in cõsi.cxxj.inci.diu profecto anceps.ver.confirmaẗ. Nã in ij.pte.char.xl.& ĩ cõsi.cclxxxiiij.incip.in cã do.Cos.ver.postremo dico.circa prin.ĩ.d.pte.chart.cxc.& ĩ cõsi.xciiij.inci.pręstãtissimi & iustissimi.in prin.ĩ ver.q nã.cũ ver.se.in.j.pte.char.clx.in q̃bus locis tenet, ꝙ etiã p duos testes nõ descriptos põt reprobari. Et adde Anto.de prato veteri in cõsi.inci.mutinẽsis infirm⁹ ad fin.ꝙ est consi.lxxiiij.j.pte cõsil.Alex.de Imo.

d ¶ Sed semiplenã. An & quãdo probetur & quando non:vide latè per Fel.in.c.ij.de fide instru.& quod ibi dixi in apost.

ſuſpitione per iuramentũ.¶ Et ſic ex illis gl. poſſes intellige
re hunc.§.quãdo ſola ſcriptura ſine teſtiũ productione & cõ
paratione literarũ producit̃ contra aduerſariũ,& ipſe negat,
licet actor nullo modo probet,tñ ipſi defert̃ iuramẽtũ ad ſui
purgationem.vbi verò iſta priuata ſcriptura haberet pro ſe
comparationẽ,vel teſtiũ depoſitionẽ induceret ſemiplenam
probationẽ.ſecundũ Ia.de bel.qui ita intelligit hũc.§.Et iſto
caſu quãdo inducit̃ ſemiplena probatio,deuenit̃ ad delatio-
nem iuramẽti,quo caſu cui deferat̃,no.per Azo.in.d.§.aliud
autẽ iuſiurã.& p gl.in.d.l.admonẽdi.& extrà de iureiur.c.fi.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes,quot requiruntur in inſtrumento ultra tabellionem, & an neceſſariò? nume.3.*
2 *Dictio ſicut,quod non faciat omnimodam ſimilitudinem.*
4 *Iudex non debet eſſe pronus ad comparationem faciendam.*
5 *Signum ſuum,quod debeat apponere notarius in inſtrumento.*
6 *Inſtrumentũ publicum,quod probet: & quando facienda ſit comparatio?*
7 *Scriptura priuata non confeſſata,quam probationem faciat?*
8 *Producens inſtrumentum,ad quod fit comparatio iurat.*
9 *Notarius,an poßit inſtrumentum ſcribere per alium?*
10 *Fides quænã adhibeatur publicis inſtrumẽtis,qñ in dubiũ reuocant̃ de eo.*
11 *Fides quanta reſultat pro inſtrumento publico comparatione facta,ubi quod plena.*
12 *Inſtrumentum productum de longinquis partibus,ſi negatur quam fidem faciat,& qualiter ſuccurratur producenti?*
13 *Inſtrumentum de longinquo confectum,ſi producatur, & negatur illum, qui ſcripſit,fuiſſe notarium,quod probet producens? remißiuè.*
14 *Comparatio literarum,quod fieri debeat per peritos,& coram iudice.*
15 *Notarius effectus infamis,quod non poßit teſtificari ſuper ſcriptura. Idem,ſi inſtrumentum negatur manu ſua confectum.*
16 *Teſtes,quod non requirantur,quando inſtrumentum inſinuatur,ut perpetuò,probet.*

a ¶ Circa princi. Et ibidem vide, quę ad hoc dixi ĩ apo. Adde quod notaui. in apoſtil. ad Bald. in alleg. l. fi. C. de aſſer. tol.

Sed & ſi. ¶ Dictũ eſt hucuſq; de priuatis inſtrumen-
tis:nunc incipit dicere de publicis: & habet
ſeptem partes.Primò loquit̃ de ſolennitate inſtrumẽtorũ.Se
cundò de ſolẽnitate cõparationis. Tertiò,de veritate inſtru-
mentorũ inueſtigãda ſine cõparatione.Quartò,de effectu cõ-
parationis.Quintò,de iureiur.tẽpore cõparationis pręſtãdo.
Sextò,adhibetur cõſiliũ,per quod põt falſitatibus obuiari.
Septimò,ponit̃ antiquorũ cõfirmatio. Secũda in.§.oportet
autẽ &c. Tertia in.§.in his.Quarta in.§.ſi verò nullus.Quin-
ta.in.§.ſi verò nihil. Sexta in.§.de q̃bus.Septima in.§.in his,
quę dudũ.¶ Inſtrumẽta publica egent teſtiũ pręſentia:& cõ
parationes fieri debent tabellionibus,& teſtibus nõ apparen
tibus.debet tñ inde fieri cũ omni ſubtilitate,& inſtrumento-
rum veritate per tabellionẽ,& ei⁹ diſcipulũ,q̃ adnumerator
dicit̃,& eis nõ exiſtentibus ad comparationẽ deuenit̃,ex qua
vna quædã colligit̃,fides:iuramẽto ab vtraq; parte tẽpore cõ-
parationis pręſtito.Itẽ inſtrumẽtorũ inſinuatione,& partiũ
confeſsione falſitas,& veritas detegit̃.h.d.vſq; ad.§.oportet.
¶ No.ibi ex voce.ſ.notarij.¶ Ibi ex alia cõpletione.i.ex alio
inſtrumento,quod cõficit notarius.¶ Ibi iure & ſolẽniter:vt
s̃.eodẽ.§.ſi verò moriant̃.¶ Not.primò ex iſto.§.ꝙ teſtis de-
bet ſe in inſtrumento ſubſcribere,& nomẽ in ſubſcriptione
apponere:& ſemp̃ debet eandẽ formã ſeruare in quolibet in-
ſtrumento,vt qñ eſt neceſſe poſsit ex ſubſcriptione fieri cõ-
1 paratio:vt.j.eo.§.ſi verò nullus.¶ †Quæro,quot teſtes requi
rantur.& videt̃,ꝙ tres.dicit enim ſicut dictũ eſt de trib⁹ &c.
Et iſtã opi.videt̃ ſentire gl.in aut̃.ſed nouo iure.C.ſi cer.pet.
Axo.in ſumma illius titu.§.itẽ & in mutui datione.Idẽ videt̃
ſentire gl.in.l.cõtractus.C.de fi.inſtru.gl.hic tenet cõtrariũ,
videlicet ꝙ ſufficiãt duo:& tabellio videt̃ in numero teſtiũ:
vt.ff.de teſt.l.Domitius.Hoc quod dicit Ia.ꝙ tabellio ſit hoc
caſu in numero teſtiũ,dicit cõtra hũc tex.qui dicit,ꝙ licet in-
ſtrumentũ habeat ſolẽnitatẽ tabellionis:tamẽ debet adijci te
ſtium p̃ſentia:& ſic expreſſè vult hic tex.ꝙ in numero teſtiũ
non cõnumeret̃ tabellio.Dic:vt no.gl.in.l.hac conſultiſsima.
C.qui teſta.fa.poſ.& ibi per doc.Credo tamẽ,ꝙ hic ſufficiũt
duo teſtes cum tabellione:vt gl.dicit.& idẽ no.gl.extra de fi.
inſtru.c.j.& ibi per Inno.Nec ob.hic tex.qui innuit,ꝙ hic re
2 quirũtur tres teſtes in eo,quod dicit,ſicut dictũ eſt &c.† Sed
s̃.in pręcedenti eſt dictũ de tribus ergo &c.q̃a ego reſpõdeo,
ꝙ hic illa dictio ſicut,nõ facit omnimodam ſimilitudinẽ.ſed
vult dicere,ꝙ ſicut in præcedentibus eſt dictũ de pręſentia
teſtium in priuatis inſtrumẽtis:ita hic debet adijci teſtiũ prę
ſentia in publicis inſtrumentis,nõ tamẽ requirit̃, ꝙ teſtiũ prę
ſentia ſit,ſicut in priuatis.Non enim ſine cauſa tex.iſte nõ re-
petit de numero teſtium:intelligã ergo de duobus.l.vbi nu-
merus.ff.de teſti.maximè cum facultas probandi nõ ſit angu
ſtanda.vt.s̃.eo.§.ſi quis igitur.in fi.&.C.de hære.l.quoniã.in

fi.tamẽ etiam propter tabellionis authoritatẽ,ſicuti, & aliàs
non denotat omnimodam ſimilitudinẽ:vt.l. cotra nurum.§.
item hęres.ff.re.amo.Facit etiam quod no.in ſimili.ff.de peri.
& com.rei vend.l.cuſtodiam.Facit ad hanc expoſitionem id
quod no.glo.ff.de no.ope.nun.ſuper rub.ſicut dicit,ꝙ ſuffi-
ciunt duo teſtes cum tabellione.intellige,vt glo.in.§.hæc au-
3 tẽ.j.eo.quæ concor.cum iſta.¶ †An autem iſti teſtes exigan-
tur ad ſubſtantiam de neceſsitate:dic,ꝙ ſic,per hunc.§.& ita
intelligit ipſum glo.s̃.eo.§.ſi quis igitur.ſuper verbo.nõ mi-
nus.Ad idem.j.eod.§.ſi verò neq;.ſuper verb.documentum.
Facit quod no.doc.in.d.l.comparationes.in.ij.q.in fi.¶ Ve
4 nio ad.§.oportet autẽ.vbi ĩcipit dicere de ſolẽni.¶ †Ex quo
no.ꝙ iudex non debet eſſe pronus ad comparationem faciẽ
5 dam per rationem poſitam.s̃.eo.§.j.ibi nõ enim &c.¶ †Sed
ex iſto.§.no.ꝙ notarius debet inſtrumẽto ſignum ſuũ appo
nere.Idem in.l.fi.C.de aſſer.tol.ibi ſignum quod eſt ſoli.&c.
a dixi de hoc.s̃.vt præpo.no. Imper.circa principium[a] circa
quod vide Spec.in titu.de inſtru.cau.§.breuiter verſic.in fi.
6 autem poſt omnia.¶ †Quæro,quid vult tex.dicere ibi.ſi qui
dem publicum &c.dicunt quidam,ꝙ vult dicere ꝙ inſtrumẽ
tum ſi eſt publicè confectum,ꝙ ei ſtatur in dubio.& probat
per ſe etiam ſine teſtibus interuenientibus,quaſi innuat à cõ-
trario ſenſu,ꝙ ſi inſtrumentum eſt priuatum,non ſtatur:vt
C.de proba.l.cum precibus.& hic,ibi,licet appareat non vi
tiatum:non cancellatum in ſui figura.Et ſic iſta verba quan-
tum per ſe.&c.referuntur ad inſtrumentum publicum:vt in
ſtrumentum publicum perhibeat teſtimonium per ſe, & ſi-
ne teſtibus viuentibus:& tamen vbi in dubium reuocatur,&
notarius non viuit ad comparationem recurritur:vt in text.
¶ Alij dicunt,ꝙ inſtrumento priuato ſtatur,vt inſtrumento
publico,ſi habet trium teſtium ſubſcriptionem:& iſta verba
aliter exponuntur:vt in gloſſ.& pro iſtis facit.C.qui pot.in
7 pigno.ha.l.ſcripturas.† ¶ Sed certè ibi loquitur,vbi priuata
ſcriptura eſt confeſſata:vt dixi in.§.ſi quis igitur:aliàs ſi non
eſt confeſſata:tunc priuata ſcriptura nõ facit fidem,niſi quã-
tum teſtes deponunt:& comparatio etiam vna cum teſtibus
conualidat,vt.s̃.eod.§.ſi quis igitur.&.§.ſeq. facit tamen ali-
quam coniecturam contra eum,contra quem producitur:vt
s̃.dixi in.§.ſi tamen quiſquam.ſed ſi eſt publicum inſtrumẽ-
tum:tunc ſi habet debitam formam ei ſtatur: vt hic.&.l.cum
precibus.Nec eſt neceſſe,quod teſtes deponant. tamen ſi in
dubium reuocatur,recurritur ad comparationem:vt hic dici
tur.& no.per doc.in.l.inſtrumenta.C.de proba.ad hoc alle-
ga.hunc.§.& per Inno.in.c.ij.extrà de fide inſtrumẽ.& vide
8 vnam gl.in.c.inter dilectos.extrà eo.in glo.ſed nõne.¶ †Op.
dicitur hic,ꝙ iudex non debet deferre iuramentum produ-
centi inſtrumentum ad quod fit comparatio.Contra:iſtud iu
ramentum non debet pręſtare,cum ſemel in iudicio fuit iura
tum:vt.s̃.de his,qui ingre.ad appel.§.fi.glo.ibi.& glo.hic ſol
uit,ſed veritas eſt,ꝙ hic ſpeciale:vt no.doc.in.d.l. compara-
9 tiones.¶ †Secundò oppo.ad.§.in his verò.& videtur,ꝙ no-
tarius non poſsit ſcribere inſtrumentum per alium: vt.s̃.de
tab.§.nos aũt.Sol.intellige hic,ꝙ vterq; fuit rogatus de ĩſtru
10 mento.¶ †Quæro.qualiter imponatur fides publicis inſtru-
mentis,quãdo in dubium reuocantur? reſpondeo:aut ſuper-
eſt tabellio,& eius diſcipulus, aut adnumerator:tunc iſti tres
ſine aliqua comparatione plenam fidem imponunt inſtru-
mento:& etiam ſolus tabellio,ſi ſolus totum cõſcripſit ĩſtru-
mentum.vel ſi non ſolus ſcripſit.tamẽ alij.ſ.diſcipulus, & ad
numerator,non poſſunt haberi:vt in hoc.§. in his.&.§. ſeq.
Aut nõ ſupereſt tabellio,ſed diſcipulus,& adnumerator:tũc
ex dicto inſtrumento.ſ.diſcipuli & adnumeratoris:& ex cõ-
paratione aliorum inſtrumentorum notarij mortui imponi-
tur fides inſtrumento:vt in.§.ꝙ ſi tabellio.¶ Sed quęro,quã
ta fides hoc caſu inducit̃? Reſpõdeo plena:vt.d.§.ibi, & tunc
ex collatione ad implementũ, & ex teſtibus eã fidẽ,& ſic ple-
nã.& ita intelligit hunc tex.gl.in aut̃.ſed nouo iure.C. ſi cer.
pe.& Azo in.d.§.itẽ mutuũ:& per eundem.C.de fi.inſtru.in
ſumma.§.itẽ fit cõparatio.Aut nõ ſupereſt tabellio:nec diſci
pulus,aut adnumerator:& tũc fiat cõparatio ex alijs inſtru-
mẽtis tabellionis,& alijs literis,q̃bus ijdẽ teſtes,vel ijdẽ cõtra
11 hẽtes ſubſcripſerũt:vt in.§.ſi verò nullus.¶ †Sed quæro,quã
ta fides imponit̃ ex tali cõparatione.tex.dicit,ꝙ vna, quædã
ſumit̃ fides.& glo.exponit vna.i.qualiſqualis: q̃a pro verita
te habet̃,licet ei ſtetur:quaſi innuat glo.ꝙ per iſtã cõparatio
nem fiat ſemiplena probatio.& ita ẽt dicit gl. expreſſẽ.s̃.eo.
in prin.ſup̃ ver.prohibuerũt.Et ꝙ per iſtã cõparationẽ qua-
liſqualis probatio,inducat̃.no.per glo.in.d.aut̃.ſed nouo iu-
re.& in.d.l.cõtractus.in glo.ma.in princi.& ita dicunt docto.
in.d.l.cõparatiões.in fi.Azo,in ſumma de fi.inſtru.§.& quia
fit cõparatio,

fit cõparatio, simpliciter recitat tex. positũ, dicẽs, ꝙ vna q̃dã
colligiť & efficiť fides. Quid dicem⁹? dicit Iac. de bel. videtur
hic, ꝙ de tali cõparatione inducatur plena fides, & plena pro
batio: & hoc ipse probat ꝑ hũc tex. inducẽdo ipsum. vt habe
12 tur hic ꝑ eũ. ¶ † Sed mihi videtur, ꝙ ista opi. ꝙ ex tali cõpara
tione fiat plena probatio probetur hic, ꝑ hunc tex. aliter q̃ꝫ
ipse probat. Nã hic dicitur, ꝙ sola cõparatio literarũ tabellio
nis nõ sufficit: sed ex alia cõparatione. & cõparatione litera-
rum testiũ subscribentiũ, & cõtrahentiũ, vna quædã vndiq;
colligitur. & efficitur fides. q. d. licet sola cõparatio tabellio-
nis literarũ nõ sufficiat ad plenã probationẽ: tñ iũcta cũ alia.
s. cõparatione literarũ testiũ subscribentiũ, & contrahẽtium
oĩa ista simul faciunt vnã fidẽ, & vnã probationẽ, scilicet ple
nam: vel possumus dicere quãta fides imponať ex tali cõpa-
ratione iudicis, relinquitur arbitrio: vt no. glo. in. d. l. cõpara-
tiones. sup verbo. literis. Et pro hac opi. facit tex. in. §. si verò
moriantur. ibi, & oĩno si putauerit. & c. j. eo. & sic videtur po
nere in arbitrio iudicãtis, quanta fides imponatur ꝑ cõpara-
tionẽ: de qua hic loquitur. nã ille. §. si verò moriantur. loquiť
propriè. §. si verò tale aliq̃d parũ facit: dicit tñ Iaco. de bel. ꝙ
relinquitur iudicis arbitrio, iudex debet esse arbiter adhibẽ-
do plenã fidẽ. Sed præcedẽs opi. quòd inducatur plena fides
videtur optimè probari in. §. si vero nullus. Ad tex. §. si verò
moriantur. ibi: & oĩno si putauerit & c. rñdere potes exponẽ
do literam, prout exponit Iac. de bel. ¶ Quæro, pone ꝙ ali-
a quis de longinquis ꝑtibus[a] inducit instrumẽtũ in publicam
formã: & vbi producitur instrumẽtũ, negať illud instrumẽtũ:
ita, ꝙ est opus decurri ad cõparationẽ cũ sit de longinq̃s ꝑti-
bus: quæritur, q̃d iuris sit, & q̃uo cõsuletur producẽti instru
mentũ? & videtur ꝙ sit recurrendũ ad cõparationẽ, aliâs in-
strumento non credatur, vt. s̃. eo. §. si verò moriantur. & . §. si
verò nullus. Istã quæstionẽ formant doc. in. l. cõparatiões. C.
de fi. instru. in. vj. q. & dicunt ꝙ gl. in. d. §. si verò moriantur.
tenet, quod isto casu stetur instrumẽto. & hoc dicunt glo. hic
tenere ꝑ. l. ij. C. quẽadmodũ testa. ape. q̃ hic nõ reperitur. Nã
hic non est alia gl. nisi glo. sup verbo pro se: quæ dicit in du-
bijs stari publico instrumẽto, quod est verũ, qñ non reuocať
in dubiũ: qa tunc recurritur ad cõparationẽ: vt habes in tex.
vt. s̃. dixi. Sed illud, quod dicunt doc. reperio tenere Azo. in
summa eius ti. §. sed q̃d si profertur. & dicit hoc expeditũ ꝑ
d. l. ij. C. quẽadmodũ testa. ape. de qua quæstione vide Spec.
in ti. de instru. edi. §, restar. ver. sed q̃d si producitur. vbi Spe.
alleg. dictum Azo. Iac. de bel. format etiã hic istã quæstionẽ.
post multa tenet, ꝙ si ꝑ tale instrumentũ modicũ ius auferať:
tunc ei non statur. sed fiet cõparatio: vt in. §. si verò morianť.
& in. §. si vero nullus. Inducit pro hoc, quod tangitur in. c. j.
13 extra de cleri. peregri. ¶ † Quero: pone ꝙ ille nõ negat instru
mentum, sed dicit illum, qui instrumentum scripsit non esse,
vel fuisse notarium, vel tabellionem, quid habet probare pro
b ducens instrumentum? dic vt no. per Innoc. in. c. j.[b] extra de
fide instru. & per Spec. in ti. de instru. edi. §. restat. ver. q̃d pro
14 ducitur. & ver. & scias. & ver. illud autẽ. & ver. se. ¶ † Quero,
per quem fiet ista comparatio, dicunt quidã, ꝙ iudex cõmit-
tet inspectori perito: & eius stabitur relationi. Vel dicit gl. ꝙ
ipse iudex debet hoc inspicere: vt. s̃. eo. §. oportet tñ. debet se
cum habere scriptorem peritum. Et sic patet ex hac gl. ꝙ cõ-
paratio literarũ debet fieri coram iudice. Et hoc dicunt doc.
esse tutius. Ipsi not. in. d. l. comparationes. & . s̃. de tabellio. §.
15 autẽ. ¶ † Vltimò in. § quod si tabellio. no. gloss. super ver. de-
functus. Ex qua not. quòd si tabellio est effectus infamis, &
instrumentum etiam factum per ipsum neget manu sua scri-
ptum: ꝙ ipse non poterit testificari. Ita dicit hæc glo. in fine.
Facit ad id quod habetur in simili per glo. & doc. in. l. j. C. de
15 test. & quod no. Azo. in summa. de testa. or. circa fi. ¶ † Venio
ad versi. de quibus. & quæro, de intellectu huius ver. dic, vt
in glo. quæ dicit, ꝙ in tali insinuatione, vel publicatione, nõ
est opus testibus. per. l. in donationib⁹. C. de do. & vide quod
ibi no. glo. & doc. Et de ista publica. vide Inno. in. c. fin. extra.
de fi. instru. & Spec. in ti. de instru. edi. §. ostenso. versi. & q̃m,
& no. totam glo. quæ quærit, an talis insinuatio fieri poterit
post lit. contesta. & quid operetur?

SVMMARIVM.

1 *Testium numorus adhibendorum in instrumento par est cõditio: uel quod multum sciant, uel parum.*
2 *Testes quãdo debeant cognoscere contrahentes? remißiuè.*
3 *Verbũ oportet, ratione subiectæ materiæ inducit, & nõ inducit neceßitatẽ.*
4 *Maior solẽnitas requiritur, quãdo imperitus literarũ contrahit, quàm quãdo peritus. & ibi rationem aßignat.*
5 *Tabellio, quod non computatur in numero testium, in instrumento requisitorum.*

Oportet. ¶ Contractus celebratus in scriptis ab im-
perito literarũ in ciuitate, & vltra librã au
ri, quinq; testium & tabellionis solẽnitate indiget: contractus
verò sine scriptis, vel librã auri non excedens: vel in villa fa-
ctus, minori indiget solẽnitate: his obtinẽtibus in futuris casi-
1 bus, non p̃teritis. h. d. ¶ † No. ex hoc. §. cum sua gl. super ver-
bo inter quos. in fi. quòd par est conditio quo ad numerum
testiũ instrumẽto adhibendum: inter multum sciẽtes, vel pa-
2 rum scientes. ¶ † Secundò no. casum in quo requiritur, ꝙ te-
stes noscant contrahentes. de quo habuistis in. §. si verò absũt.
& ibi dixi. s̃. de hęre. & falc. ¶ Oppo. dicitur hic. oportet ve-
ro & c. & sic innuit quòd q̃s de necessitate cogať tantũ appo-
3 nere solẽnitatem in instrumentis. ¶ † Nam verbum oportet,
c inducit necessitatẽ: vt. l. j.[c] C. de leg. Sed hoc videtur falsum:
vt. s̃. eo. §. si tñ q̃sq̃ꝫ. huius timore facta est gl. sup verbo opor-
tet. Et sic vides ꝑ istũ tex. cũ gl. quod verbũ oportet, de sui na
tura necessitatẽ importat: sed rõne subiectæ materiæ necessi-
tatẽ nõ inducit, & sic econtra: scilicet quòd aliqñ aliquid est,
quod de sui natura nõ importat necessitatẽ: aliqñ necessitatẽ
4 inducit: vt. s̃. ti. j. §. ꝙ si mobilis. super ver. licebit. ¶ † Quærit
gl. quæ est ratio, quare plures testes req̃runť, cũ contrahit im
peritus literarũ, quàm qñ cõtrahit peritus literarũ. & dicit, ꝙ
hoc induciť in fauorẽ imperiti, ne decipiatur. & istã opi. fir-
mat gl. in auť. sed nouo iure. hic sumpta. C. si cer. pe. sed Cyn.
ibi dicit, ꝙ vera rõ est: q̃a imperiti literarũ de facili denegãt,
q̃ in instrumẽtis cõtinentur: & essent quasi incõuincibiles, ni
si tanta solẽnitas seruareť: vt. s̃. de tabu. §. j. in fi. Dic hanc verã
esse rationẽ glo. or. hic sup ver. quinq; testes. quã tene mẽti.
5 ¶ † Quæro, an in numero quinq; testium cõnumeretur tabel-
lio? Rñ. hoc casu in numero testium non computatur. & hoc
expresse videtur velle tex. hic, in prin. dum dicit, & testes, &
omnĩo tabularios adhiberi. & sic copulatiuè dicit de vtroq;
Numerus autem testium declaratur, vt sequitur. & hãc opin.
tenet Iac. de bel. & glo. in auť. sed nouo iure. & Azo in sum.
si cer. pet. §. item. & in mutui datione. Sed præcedens opi. vi
detur mihi verior. ꝑ hũc tex. vt. s̃. dixi facit ad prędicta quod
dixi. s̃. eo. §. sed instrumenta.

SVMMARIVM.

1 *Testes, quot requirantur in contractu ab imperito contrahente: & quot quando peritus contrahit?*
2 *Coutractus in scriptis quando fieri dicatur? remißiuè.*

Vt autem. ¶ In hoc. §. est vna glo. super ver. sanum
est. quæ distinguit, & ponit omnes casus
huius ti. vsq; ad fi. & clarius quam ponat tex. cum hac gl. con
cor. quod no. glo. in. d. auť. sed nouo iure. & Azo in. d. §. item
in mutui datione. & quod no. gl. in. d. l. cõtract⁹. C. de fi. instr.
1 ¶ † Sed circa hanc glo. aduerte ad duo. Primò, quia gl. in ter-
ta parte vr̃ mihi corrupta, & per errorem scripta, videlicet in
ver. sin autẽ ponas. Ibi: siue in ciuitate, vel non, vltra vnam li.
auri. Nam illa verba iudicio meo debent vacare, tanq̃ꝫ errore
scripta. Nam si non est in ciuitate contractũ, & tunc vetera iu
ra seruantur: vt hic, in. §. hæc aũt. q̃ vetera iura sunt, vt duo te
stes sufficiant: nisi contractus sit supra li. auri. vt. l. fin. C. si cer.
pet. & no. s̃. proxi. in glo. ¶ Itẽ quod dicit glo. vel non, vltra
vnam lib. auri. adhuc malè dicit: quia quãdo cõtrahit in libra
auri: tunc indistinctè duo testes sufficiunt. & patet in primo
mẽbro distinctionis huius gl. vt probatur in. §. vt autẽ. s̃. eo. &
sic ista verba debẽt vacare. Et ad illa verba glo. quę dicunt, si
autẽ ponas, ꝙ vnũ horum defuerit: vt quia a perito contrahi
tur subaudias in scriptis, vel sine scriptis. & quòd dicit, vt cõ
trahatur: subaudi sine scriptis: fuit tamen cõtractus factus in
ciuitate. & vltra vnam libram auri. & hoc modo ista glo. pro
cedit, & concor. cum alijs glo. s̃. alleg. aliâs esset falsa: vt dixi.
¶ Secundò, ad hanc glo. aduerte: ꝙ vbi cõtractus esset factus
vltra libram auri, & in ciuitate, subaudi à perito. ĩ scriptis, vel
sine scriptis: vel ab imperito sine scriptis: tunc est distinguen-
dum aut sit priuata scriptura. & tunc dicit gloss. quod fortè
sufficiunt duo testes cum tabellione. quam glo. bene no. quia
c aliæ gloss. quæ tractant istam materiam, dicunt indistinctè, ꝙ
in prædicto casu tres testes requiruntur. Idem no. s̃. eod. §. sed
& si instrumenta. ꝙ est no. ad illam glo. & alias, quas ibi alleg.
in casu prædicto. de quo dic vt ibi. Hoc enim non procede-
ret, vbi contraheret imperitus literarum, & in scriptis, & in
ciuitate vltra libram auri: quia tunc debent adhiberi quinq;
testes, & vltra quinq;, tabellio: vt. s̃. eod. §. oportet. not. & ibi
dixi. & glo. tangit hic. ¶ Sed contra omnia prædicta videtur,
ꝙ indistinctè quinq; testes req̃rũtur, siue sit peritus: siue impe
ritus, si cõtractus fiat in scri. vt. C. de testi. l. testium. dic, vt ibi
no. vel solue: vt hic no. Iaco. dic, vt not. Host. in summa de fi.
instru. §. quid sit effectus. ¶ † Vltimò quæritur, quando dicať

a ¶ Aliq̃s de longinq̃s ꝑtibus. Adde Georgiũ thomasinũ cõsi. suo vl. ĩci. dubitať, an instrumentũ in longinq̃s partibus. ad fi. volu. v.

b ¶ In. c. j. & ibi vide quæ ad hoc habẽtur ꝑ But. & adde Car. in cle. j. in. iij. q. de procu. & Io. de imo. in. d. c. j. & Lãfrã. in. c. q̃m cõtra. de proba. iiij. col. & Iac. de pra. in. l. si procuratorem absentem. v. col. in fi. ff. de procurat. & Pe. de su. in auť. & si contractus. C. de fi. instru. & Sali. in. d. l. comparationes. alle. in tex. & . d. Alex. de imo. in. l. hærẽni⁹. ff. de decu. & vide Pau. de ca. in. l. scrinarios. C. de test. mili. & in consil. cciiij. & Frã. tigri. in cõsi. incip. factũ tale est. quidã promisit. & no. ꝑ do. Feli. in. c. j. de fi. instru. in. v. col. circa me. ibi & adde.

c ¶ Vt. l. j. & ibidẽ Adde ad hoc etiã Bart. & in. l. pe. ff. de ali. iudicij mu. cau. fac.

a ¶ In.l.cõtractus.& ibidẽ vide omnio Bal.in.vj.co.ĩ ver. sed hic q̃ro, vtrũ quãdo cõtractus. Et adde do.Sozi. in cõſi.clxxiij. ĩci. reuerende pater. ver.ſed prędictis non obſtantibus. circa fi.ĩ .ij.parte. char.xliiij.

b ¶ Blaſphemare Ad quã materiam vide Ange.ĩ.l.j.C. ſi quis Imper.ma. & domi. Alex.de Imo.in.l.apud labeonem.§. ait prętor.deiniur.& Ludo.in ſing.in ver. blaſphemia. ver. ſtatuto cauet &c. vbi ponit cõſi.do. Pe.de Peru.& Io. de Imo.ĩ.l.his verbis.§.j.de hær.inſtit.& vide Bal.in conſi.in ſtatuto ciuitatis Caſtelli. &c.contra quẽ vide Lud.in.d.ſing. ver.illa quæ dicit. & vide Bal.etiã in conſil.inci.infelici patria mea &c. & do.Sozi.in conſi. cij.inci.in pręſenti cõſultatione.circa med. iij. col.in j.parte.

c ¶ Puniatur. Quæ autẽ ſit pœna pręfati.c.ſtatuimus.vide in ſum. Ang.in verſi.blaſphemia. ver.vij.&an & q̃n ſit remiſsibile,ibi vide in ver.ij. vbi dat intellectũ ad illud Mat.xij. ca. ¶ Adde Tho.ferratium in ſuo tracta.cautelarũ.cau. xxv.incip. pœna blaſphemantium Deum,Gerar. de petraſancta ſingu. ſuo.lxxxiij.incip. tene menti.& iſtũ in.l. iuſiurandi.& ibi dixi in apoſti. ad ipſum.C.de re. credi.

fieri cõtractus in ſcriptis? dic,vt per gl.hic.& Azo.in.d.§.itẽ in mutui datione.& in ſum.de fi.inſtru.§.nũc de his.& gl.in l.teſtium.C.de teſti.in.d.aut.ſed nouo iure.de quo per gloſam & docto.in.l.contractus.[a] C.de fide inſtrumento.Barto.

Hæc cõſtitutio interpretatur priorẽ conſtitutionẽ. de his, qui ingrediuntur monaſteriũ &c. Rub.

DIctum Eſt.ſ.in ti.de monachis. §.illud. quòd ingrediens monaſterium ſe,& ſua dedicat Deo ipſo ingreſſu: verum, quia reuocabatur in dubium,an dicta conſtitutio haberet locum in illis,qui ante leg.illã fuerunt ingreſsi monaſte.ideo pro illa dubitatione ponit hunc titulum.

Vt non luxurientur contra naturam. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Iurare per membra Dei.quod non liceat,*
2 *Blaſphemare Deum dicitur,qui iurat per eius membra.*
3 *Statutum puniens blaſphemantem Deum, cõprehendit iurantem per eius membra.*
4 *Pœna peccantis contra naturam,quæ ſit? remiſsiuè.*
5 *Pœna blaſphemantis Deum,uel ſanctos,quæ ſit? remiſsiuè.*
6 *Iurare,quod liceat per Deum,& per eccleſiam.& per crucem, & alia. Iurans etiam illicitè:tamen ex illo iuramento obligatur.*
7 *Sodomita,an teſtari poſsit?*
8 *Dictio iuxta,quid importet? remiſsiuè.*

OMnibus hominibus. ¶ Peccata contra naturam,& blaſphemia cõtra Deũ,& iuramenta per mẽbra Dei, per hanc legẽ prohibent: cõtrafaciẽtes vltimis ſupplicijs puniantur hoc dicit. ¶ No.ex hac
1 conſti.§.& quoniã quidẽ. ¶ †Primò no.ꝙ non eſt licitũ iura
2 re per membra Dei. ¶ †Secũdò,ꝙ taliter iurans dicit Deum
b blaſphemare:[b] vt ꝓbat ibi.ab huiuſmodi,& ab alijs blaſphemijs.&c. Sic ſi ex forma ſtatuti imponit certa pœna blaſphemãti Deũ,iurãs per mẽbra Dei,tanq̃ Deũ blaſphemãs debet puniri pœna ſtatuti. Ad idẽ facit.xxij.q.j.c.ſiquis per capillũ dicit tex.ibi:ſi q̃s per capillũ Dei,vel caput iurauerit,vel alio modo blaſphemia cõtra deum vſus fuerit &c.ſic iurans per
3 membra Dei,dicit blaſphemare. ¶ †Opp.hic dicitur, ꝙ pro peccato contra naturã magna pœna imponit.cõtra: imò videtur,ꝙ alia pœna imponat nõ vlti.ſupplicij: vt extra de vi. & hone.cle.c.vt clericorũ.de exceſ.pręla.c.cleri.ſol.vt no.in
4 d.c.xxxij.q.vij.c.flagitia. ¶ †Opp.ſecundũ dictũ,& videt ꝙ
c blaſphemãs Deum,vel aliquẽ ſanctorũ,alia pœna puniat:[c] vt d.c.ſi q̃s per capillũ. Solue.vt no.gl.extra de maledicis.c.ſtatuimus.ſuper verbo blaſphemiã.vbi ille tex.cõtradicit huic.
5 vide quod no.in d.c.ſi q̃s per capillũ. ¶ †Secũdò hic quęro, per quod liceat homini iurare? reſpondeo ꝑ eccleſiam,& per Deum: vt.ſ.iuſiurã.quod præſtat ab his in princ.C.de epi.& cleri.aut.ſed iudex.xxij.q.j.c. cõſidera.&.c.ſi aliqua.&.lxiij. diſt.c.tibi domino.& per crucẽ,& alia,q̃ habes extra de iure iurã.c.& ſi Chriſtus.§.licet.in gl.ſup verbo creaturã.& ſuper
6 verbo teſtis. ¶ †Sed aduerte,ꝙ licet q̃s nõ iuret per illũ modum,per quẽ debet:tamẽ ex illo iuramẽto obligat: vt probatur in tex.dicti.c.& ſi Chriſt⁹.§.licet.ver.& quãuis.&.xij.q. ij.monemus.& in eis no.quæ tene menti propter.l.nõ erit.§.
7 diuus.ſecundũ vnã lec.§.ſed & ſi quis.de iureiu.ff. ¶ †Querit Iac.de bel.an cõmittens crimẽ contra naturã poſsit teſtari? & dicit ꝙ non.de quo dic,vt hic ꝑ eũ. Debet enim intelligi,quãdo non fuit de crimine dãnatus: aliâs ſi eſſet dãnatus condẽnaretur ad mortẽ: vt.l.eius qui.vſq; ad fi.ff.de teſt. Et ꝙ dãnatus pro tali crimine nõ poſsit teſtari, no.Spec.de inſtrumen.
8 edi.§.compendioſè.ver.xiij. ¶ †Quæro,quæ ſunt ciuitates, quæ perierũt? dic,vt habes de exceſ.pręla.c.clerici.& de pœni.diſtin.j.c.ſed continuò. ¶ Vltimò ſigna gl.& iuxta.& no. de verbo iuxta.& habuiſtis.ſ.de ap.&.j.quæ tempora appel. debeat.§.ad hæc.colla.iiij.& ibi dixi.

Vt liberti de cætero &c. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Omne datum optimum,& omnẽ donum perfectum, deſurſum eſt à Deo.*
2 *Manumiſſus efficitur ingenuus:& cõſequitur ius aureorum annulorum. Cõceſſo aliquo, ea omnia cõceſſa uidẽtur, quæ illud ad plenum faciunt.*
3 *Ius patronatus ex datione libertatis nõ perditur.*
4 *Operæ obſequiales quæ dicantur? remiſsiuè.*
5 *Patronus æqualis patri dicitur.*
6 *Manumiſſor debet eſſe maior manumiſſo.xvij.annis.*
7 *Cauſæ ex quibus quis in ſeruitutem reuocatur,quæ ſint? remiſsiue. Donatio ex quibus cauſis reuocetur? remiſsiue.*
8 *Filij patroni primi gradus,habẽt ius reuocandi in ſeruitutem.*
9 *Patronus,an reuocet an ſeruitutem filios liberti, propter ingratitudinem per patrem commiſſam?*
10 *Liberti eccleſiæ ob ingratitudinem,an reuocẽtur in ſeruitutem? remiſsiue.*
11 *Manumiſsi,an probata ingratitudine dicantur in ſeruitutem reuocari ipſo iure: ubi q, per ſententiam iudicis officio.*

PErfectis. ¶ Si dñs ſeruum quãq; manumittit,ciuem Romanũ denuntiat.& quis ius annulorum aureorum,& regenerationis ex ipſa manumiſsione manumiſſus conſequitur. patrono iure manumiſsionis per omnia reſeruato: niſi ab eo fuerit remiſſum. Tunc enim ius patronatus in hoc ſibi reſeruatur,vt ei reuerentia habeatur:& ex certis ingratitudinis cauſis licet in ſeruitutem reuocare. Item liberti & libertę pro ingenuis quo ad nuptias reputantur:& ſi dominus cum propria ſerua matrimonium interuenientibus dotalibus inſtrumentis contrahit: ipſa & ex ipſa nati liberti efficiuntur. hoc
1 dicit. ¶ †Not.j.ꝙ omne datum optimum, & omne donum perfectum deſurſum eſt,à deo.&c.& eſt text.j.qõ.ij.c. q̃ pio.
2 & per glo.l.nam & Demoſthenes.ff.de legi. ¶ †Secundò no. ex.§.quoniam.ꝙ ille,qui manumittitur efficitur ingenuus: adeò,ꝙ ius annulorum aureorum,& regenerationis cõſequitur ex ipſa libertatis datione. Ex quo text.cum gloſſ. not.ꝙ cum aliquid conceditur,& illa conceſſa videntur. quę illud ad plenum faciunt.& alleg.gloſſ.bonas.ll.maximè.l. ſi quan
3 do.C.de bo.va.libro decimo.& quod ibi no. ¶ †Tertiò not. ꝙ per hanc dationem libertatis, ius patronatus non perditur,niſi expreſſè remittat. Tũc eñ ſolũ reuerẽtia,& ius reuo
4 cãdi in ſeruitutẽ certis ex cauſis patrono reſeruant. ¶ †Quartò no.tex.ibi.& hoc quod vocatur &c. Ex quo habes quę dicãtur operæ obſequiales.quod facit pro matrimonio.l. ſi nõ
5 ſortem.§.libertus.ff.de condi.inde. ¶ †Quintò not.tex. ibi q
6 æqualis. ꝙ patronus dicitur æqualis patri. ¶ †Quæro, dicit hic in prin.non locis.non ætatibus,quid vult hoc dicere? dic, vt no.gl.ſuper verbo ætatibus.inſti.de liber.§.libertino. Sed quod dicit gl.ꝙ requirit ꝙ manumiſſor ſit maior.xvij.an.intellige.vt no.gl.in.§.ſed cum liberta.ĩſti.ex qui.cau.ma.licet.
7 vide.j.de ſpon.lar.§.j. ¶ †Quæro.vides hic certis cauſis fieri poſſe reuocationẽ in ſeruitutẽ,licet ſit remiſſum ius patronatus: quæ ſunt hæ cauſæ? dic,vt in glo.ſup verbo reſtit. quam no.& tene mẽti. Et vide quod no.in.l.ij.C.de lib.& eorũ lib. & vide ibi.ex quib.cau.donatio reuocet: q̃ cauſæ ponuntur. C.de reuo.do.l.fi.& extra de dona.c.fina. & ibi. bona gloſſ.
8 ¶ †Quæro,hic dicit,quod filij patroni habẽt ius reuocandi in ſeruitutẽ: de q̃b⁹ filijs loquit hic? Rñ.de filijs primi gradus: vt.l.ſciendũ.§.itẽ in lege.ff.de ver.ſig.& ibi no.& no.in.l.pe.
9 C.de li.& eorũ libe. ¶ †Quærò,q̃d ecõuerſò: an patron⁹ poſſit reuocare in ſeruitutem filios liberti propter ingratitudinem cõmiſſam ꝑ patrẽ? dic vt no.glo.in.l.fi.C.de li.& eorum
10 lib.& in.c.iij.extra de reb.ec.nõ alie. ¶ †Quæro,q̃d de libertis eccleſię cõmittẽtibus ingratitudinẽ? dic, vt habes.xij.q.ij.
11 c.octaua diſcuſsio.& de dona.c.fi. ¶ †Quęro,an eoipſo.ꝙ eſt probata cã ingratitudinis,iſti manumiſsi ſint reuocati in ſeruitutẽ ipſo iure.ꝑ legẽ abſq; iudicis ſñia. Iac.de bel hic videt velle,ꝙ ſic.& iſti ſunt dãnati ipſo iure ꝑ legẽ,eoipſo, ꝙ corã iudice eſt probata cã ingratitudinis. & anteq̃ iudex ſñiam ferat. Et pro hac opi.facit tex.dicens,libertũ in priori reſtituimus habitu.& quod ſequitur tanq; indeuoti,ĩgratiq;* cõuicti & á lege dãnati* &c. ¶ Alij dicunt:ꝙ reuocãtur in ſeruitutem ꝑ iudicis officiũ. & ꝑ eius ſñiam,cauſa approbata ingratitudinis: vt.l.j.& pe.C.de li.& eorum lib.vt ſcilicet hæc l.intelligatur ſecundũ illas. Nam per poſteriores leges determinãtur aliquãdo priores.l.nã & poſteriores.ff.de legi.l.ſciẽdum.qui ſatiſda.cog.coniuncta aut. offeratur. & quod in eis no.C.de lit.conteſt.& ſic velit iſte tex.dicere,ꝙ facta probatione ingratitudinis reuocantur.& inſtituantur ad primum ſtatum ſeruitutis,per iudicis ſñiam,& eius officium tanq; dãnati.& iſta opi.mihi plus placet, q̃ præcedens. & ex hoc.§. ſumitur authentica.ſed hodie.C.de iure au.annu.

SI quis. ¶ Ex iſto.§.ſumitur aut.ſed nouo iure, poſita ſub.l.vxorem.C.de nup.& corrigitur iſta.l.& ſimiles dicentes poſitum in dignitate non poſſe libertam in vxorem accipere.

Apud quos

Apud quos opor. monachos causas dicere. Ru.

SVMMARIVM.

1 *Iudices ciuiles nō possunt esse iudices in causis monachorum, & monialiū, sed episcopi.*
2 *Episcopi debent scire leges ciuiles: & quomodo.*
3 *Leges ciuiles ēt in foro ecclesiastico seruari debent: & qualiter? remißiuè.*
4 *Causæ mona. debent accelerari, & sacerdotaliter, & honestè expediri.*
5 *Ratione delicti commissi in personam ecclesiasticam, quis efficitur de foro ecclesiastico.*
6 *Dispositio huius cōstitutionis habet locū tā in causa ciuili, quā criminali.*
7 *Libellus in casu huius constitutionis qualiter formetur, & quis citabitur? remißiuè.*
8 *Monachus pro quibus causis conueniri poßit.*
9 *Monachus, quando poßit agere etiam de iure canonico.*

REm cognoscentes. Monachi, & moniales, p̄
causis eorum coram episcopo debent conueniri,
qui disponere debet: an per se, vel p̄ alios debeāt
respondere, & secūdum legem, & sacras regulas debet cogno
scere & iudicare: ciuiles autē iudices talium causarum cogni-
tionē non habent pœna contrafacientibus imminente. h. d.
1 ¶ † No. j. ex ista cōstitutioe. quòd iudices ciuiles nō possunt
esse iudices in causis monachorū, & monialiū: sed episcopi.
¶ Secundò no. quòd causa fit cum monacho, & libell⁹ de eo.
2 ¶ † Tertiò no. ꝙ epi tenentur scire leges ciuiles: cum secundū
leges ciuiles debeant iudicare: vt hic. de quo not. p̄ glo. C. de
epi. & cle. l. repetita. Quod qualiter sit intelligendū ꝙ epi de
beant scire leges, tangit Iac. de bel. hic. & doct. in auт. cā quæ
fit cum monacho. C. de epi. & cler. hic sumpta. dicam in. §. si
3 verò pro crimi. j. de sanc. epis. vbi glo. tangit ¶ † Quartò not.
quòd leges ciuiles debēt seruari in foro ecclesiastico. de quo
dic, vt in. c. j. extrà de ope. no: nun. & ibi per doc. & vt no. gl.
extrà de regu. iur. c. ij. lib. vj. & vide quod ibi tangitur extrà
4 de arbi. c. ij. ¶ † Quintò no. in ver. sed etiam ꝙ causæ mona-
chorum debent accelerari, & honestè. & sacerdotaliter expe
diri. ¶ † Sextò no. in ver. executores. quòd ratione delicti cō
missi in p̄sonam ecclesiasticam, quis efficitur de foro ecclesia
stico. vt hic. de quo per gl. in auт. item nulla cōitas. C. de epi.
& cle. & ibi per doc. in. d. auт. cā quæ fit cum monacho. dicā.
6 j. de san. epi. §. omnibus autē epis. ¶ † Quæro, an hæc constitu
tio habeat locū in casibus ciuilibus, & criminalibus: dicit Iac.
de bel. ꝙ sic.[a] Dicit enim ru. causas dicere, & in nigro in plu-
ribus locis idem dicitur. Itē in prin. dicit si q̄dem &c. & sic se
quitur tam in criminali, quā in ciuili. arg. eius quod not. in. l.
causas. C. de transac. & in. l. j. §. j. ff. de testi. facit extrā de verb.
7 sig. c. ex parte. ¶ † Quæro, quis citabitur. & in cuius p̄sona cō
b cipitur libellus?[b] dic, vt in gl. hic sup ver. interpellet. & in. d.
8 auт. causa. & j. de sanc. epi. si quis contra aliquē. ¶ † Quero, de
q̄bus cōuenitur hic monachus? gl. j. in. d. auт. cā. tangit, & ibi
9 latius p̄ doc. no. j. de san. epi. §. prouidere. † An autē mōachus
agere possit. glo. sup dicto ver. interpellet. ponit hic. & in. d.
auт. cā. ¶ Quid autem iuris sit de iure canonico: an monach⁹
agere possit, & conueniri? & an rōne delicti possit accusari?
10 dic, vt. xij. q. j. c. expedit. ¶ † Itē q̄n deliquit, vel etiā contra-
hit: an conueniatur ipse, vel ecclesia: vide quod no. xj. q̄ō. j. c.
de p̄sona. & de hoc an monachus pro delicto ab eo cōmisso,
c ante ingressum.[c] siue post ingressum conueniatur: not. Spec.
in ti. de reo. §. j. ver. sed an monachus. & ver. sed nunq̄d. & cir
ca oīa prædicta vide Spec. in ti. de statu mona. ī prin. & quod
no. Inno. in. c. j. extra de re iudi. & Specul. in ti. de actore. §. j.
11 ver. item excipitur. ¶ † Quæro, posito ꝙ libellus possit fieri
contra monachū, q̄s respōdebit pro eo, glo. hic sup. d. ver. in-
terpellet. & in. d. auт. cā. dicit ꝙ Abbas, syndicus, vel œcono
mus. dic vt in glo. sed Iaco. de bel. dicit, & bene iudicio meo,
ꝙ eps debet disponere qualiter debet responderi, an p̄ se: vel
per alios: vt patet in. §. ij. ibi, ille verò mittat &c. & patet hic
in rubri. huius ti. & j. de sanc. episco. §. monachis. in princip.
12 ¶ † Quæro, an cōtra collegium possit libellus concipi nomīe
monachi. d. glo. hic. & in. d. auт. cā. dicit ꝙ sic. Iac. dicit ꝙ ille
§. cōtrarium ostendit. De hoc. an ille. §. probet: dicam ibi. An
autem monachus possit iurare de veritate dicenda. d. glo. hic
& in. d. auт. causa. dicit ꝙ sic. de quo p̄ gl. in. l. ij. §. quod obser
uari. C. de iura. calū. ¶ An autē sua respōsio debeat nocere ec
clesiæ, vel Abbati: dic vt no. gloss. in. c. dudum. extra de elec.
13 ¶ † Quæro, an iurabit de calūnia monachus. d. glo. hic dicit ꝙ
nō. Sed Iac. dicit, ꝙ si monachus est in iudicio p̄ se. & suo no-
mine causam agit, ipse de calūnia iurabit: cū tūc sit tāq̄ princi
palis persona in iudicio: vt. §. monachis. j. de sanc. epi. ¶ Nec
14 ob. † q̄a monachus nihil habet: quia paupertas non excludit
iudiciū. licet q̄tum ad executionē sñiæ iudiciū debilitetᵣ. hinc
est, ꝙ inops cōdēnatus in carcere detruditᵣ: vt. l. j. C. q̄ bo. ced.
15 pos. ¶ † Quæro, nunquid monachus pōt cōueniri. & pone ꝙ
sñia lata est in eū in q̄bus rebus fiet executio? hanc. q. format
16 glo. in. §. si q̄s cōtra aliquē. j. de sanc. epi. ¶ † Quæro, quid de
monachis exēptis, sub quo cōueniuntᵣ. dicitᵣ in glo. sup. d. ver.
interpellet. in fi. & in. d. auт. causa. ꝙ sub Papa. de quo dic, vt
in gl. vj. q. iij. c. placuit. de priu. cleri. c. tuarū. & p̄ Innoc. eo. ti.
c. recepimus. & c. ex ore. & vide quod habes hodiè in. c. j. de
priui. lib. vj. ¶ Quæro in hoc. §. pe. dicitur hic, de cautela iu-
17 diciorum. &c. † q̄d vult hoc dicere: dic, vt in gloss. super ver.
cautela. & no. fi. glo. vbi dicitᵣ. ꝙ q̄dam dicunt, ꝙ hoc casu de-
18 bet recipi pignus. ¶ † Quæro, an iudex per se in decem libris
auri, & officiales in alijs decem condemnabuntur? glo. tangit
in. d. auт. causa. dic, vt ibi per doc.

De quæstore. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Domini agricolarum sunt cōstituti iudices à lege inter suos agricolas.*
2 *Iurisdictio inferioris deuoluitur ad superiorem, si inferior negligit, uel denegat facere iustitiam.*
3 *Baiulus non citat aliquem ad iudicium sine præcepto.*
4 *Falsam ambasiatam faciens qualiter puniatur? remißiuè.*
5 *Validi & potētes, quādo cōpellātur ad aliquam artem exercendam.*

CVm Dei auxilio semper.
¶ Officium quæstoris in inquirendis personis in
vrbe Constantinopolita manentibus consistit: &
inquiritur qui sint. & vnde venerint: & qua occasione: & cu-
ius sunt vitæ. & si Cōstantinopolitanæ ciuitatis sint ciues eo
rū casus, & negotia, celeriter expedire: extraneos ad suas pro
uincias cum suis bonis remittere: & alios expellere: & vali-
dos & potētes operari facere, exceptis omnibus infirmis cor
porisꝗ, qui dimitti debent. pœna cōtrafacientibus īminente.
1 ¶ No. ver. si vero forsan. secundum Iac. de bel. † quòd domi
ni agricolarum sunt cōstituti iudices à lege inter suos agrico-
las: vt patet in. d. ver. Et sic est arg. secūdum eum ꝙ dominus
inter suos vasallos sit iudex. de quo in. x. col. de prohi. feud.
alie. per Fede. c. vnico. §. pe. Sed certè iste tex. non videtᵣ hoc
probare. Nam illa verba. qui à nobis statuti sint iudices &c.
videntur debere referri ad verba auditores litis, quæ præce-
dunt, vel ad verba, quæ ibi sequūtur: ipsi adhuc differāt &c.
Cūm enim in ver. si verò forsitan ad resultationem. dicatᵣ de
agricolis, qui cum dominis cōtendūt. nō debet esse dominus
iudex in causa propria. vt. l. j. C. ne quis in sua cau. Nam si do
minus contendit cū feudatarijs suis nō cognoscit de illa cau
sa, sed pares curiæ: vt. d. §. pe. & quod plenè no. glo. extrà de
2 iudi. c. cæterum. ¶ Item est ar. in. d. §. si verò forsitan. † ꝙ si iu
dex inferior iustitiam negligit: vel denegat facere suis subdi
tis, ꝙ iurisdictio deuoluetᵣ ad superiorē. facit ad hoc, si de in-
uesti. inter dominū & vas. lis ori. c. j. Circa quod vide ēt quod
3 no. in. d. §. pe. et in. d. c. cæterum. ¶ † No. in ver. si verò aliqui,
aut in hac, &c. ibi sine iudiciali præcepto, ꝙ baiulus non po
d test citare aliquem ad iudicium sine iudicis præcepto,[d] vt hic
4 Ad idem. C. de exhi. re. l. fi. & ibi per doc. † Et qualiter punia
tur faciens falsam ambasiatam. dic vt no. Spec. in ti. de execu
5 to. §. j. ver. sed queritur qualiter. ¶ † Op. ad ver. si verò huius
terræ. &c. & videtur ꝙ validi & potentes non debeant com
pelli ad exercendum artem: vt. C. de mēdi. valid. l. j. lib. vj. Gl.
sol. ibi. vel dic. hic loquitur in ciuibus: ibi in extraneis: vt hic
distinguitur. Vlti. no. gl. huius constitutionis, quæ est super
ver. reparare. et quæ incipit argu. &c. et dic, vt in ea. et dixi in
§. semper alleg. in gl. Bar.

a ¶ Quòd sic. Adde Bal. ī addi. ad spe. in tit. de reo. versi. mōach⁹ an possit.

b ¶ Libellus. Ad ꝙ vide Feli. in. c. causam. in prin. j. col. de proba. et quod p̄ eū ēt in. c. cū. I. et. A. de re iud. co. iiij. in fi. ver. de libello. et vide Bal. in. l. aditio. ff. de acqui. hære.

c ¶ Ingressum. Tūc corā quo conueniatur. vide Car. ī cle. j. §. quia verò. vij. q. de sta. mōa.

d ¶ Præcepto. Adde Feli. in. c. j. de iud. in. v. colū. statim post me. vbi plenè. et no. d. Alex. de imo. in. l. sciendū. de ver. obli. et in. l. si noīe. ff. de falsis. nisi cōsuetudo sit in cōtrariū: vt ibi. et Bal. ī. l. si quādo. C. de test. et adde Io. de imo. in. c. cū parati. de ap. et Tā. in summa de cita. q. v.

Cōstitutio, quæ de digni. &c. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Consulatus & patriciatus faciūt quem sui iuris, etiam administratione nō accedente: secus in alijs.*
2 *Dignitates liberantes a curiali fortuna, liberant á patria potestate: & quæ sint: remißiue.*
Filius emancipatus mortuo auo, nō reuertitur in potestatem patris.
3 *Filius liberatus à patria potestate propter dignitatem, mortuo auo in patris potestatē reuertitur.*
4 *Omne bonum optimum, & omne donum perfectum, desursum est a Deo.*
5 *Electio sola quando tribuat ius electo.*
6 *Electio, quæ requirit superioris confirmationem. quando sola tribuat ius.*

electo, & ibi quid in prælatura.
7 *Electo ante confirmationem, quando liceat adminiſtrare?*
8 *Princeps ante confirmatio. & coronationẽ, quã auctoritatem habeat?*

QVicquid. ¶ Dignitas conſulatus: & patriciatus: à patria poteſtate liberat: ſola dignitatis collatione: & generaliter omnis alia dignitas, quæ a curiali fortuna liberat: & à patria li
1 berat poteſtate. h. d. ¶ † Not. ꝙ ex ſola collatione dignitatis patriciatus, & conſulatus, quis efficitur ſui iuris: vt hic ĩ prin. in alijs verò dignitatibus demum adminiſtratione accedente. vt hic in. §. nunc autẽ. ver. dicimus autem in ipſis ſedibus. &c. & no. gl. in ver. nam ſi ſancimus. ſuper ver. codicillis. ¶ Secũ-
2 dò no. in. §. generaliter. † quòd omnibus dignitas, quæ liberat à curiali fortuna, liberat à patria poteſtate. Quæ autẽ ſint dignitates, quæ liberant à curiali fortuna: habes in tex. l. fi. C.
3 de decu. li. x. ¶ † Tertiò not. in. §. illud. ꝙ licet qñ filius exiuit de patria poteſtate p̃ emancipationẽ, filius eius, qui remanſit in aui poteſtate, nõ redeat in poteſtate filij emãcipati, ſi auus moritur: vt inſti. qui. mo. ius pa. pote. ſol. §. j. tamẽ ſecus quãdo filius exiuit de patria poteſtate propter dignitatẽ, quam adipiſcitur; vt hic. & no. in. d. §. j. inſt. qui. mo. ius pa. pote. ſol.
4 & in. l. ſi pater filiũ. ff. de adop. ¶ † Vlti. no. tex. ibi: quoniam omne bonũ &c. ad quẽ tex. facit extra de priui. c. fi. & ibi no.
5 & . xxv. q. j. c. j. & . ij. ſ. vt liber. decẽ. in prin. ¶ † Et not. quia. ſ. dixi, ꝙ ex ſola collatione dignitatis ius tribuit̃: an hoc ſit verum. & tex. in ver. nunc aũt. facit pro & cõtra, & ad hoc etiam facit. l. fi. C. de decu. li. x. & inſt. q. mo. ius pa. pote. ſol. §. filiuſ-
a fa. ſed quod ſola electio nõ tribuat ius electo.[a] no. in. l. ex eo tpe. ff. de teſta. mili. Alibi no. gl. quod ex ſola electiõe tribuat̃ iuriſdictio. ſed nõ effectus iuriſdictionis. ita no. in. l. priuatorum. C. de iuriſdi. om. iudi. & de condi. & demõ. l. publius. in prin. C. de cõſu. l. fi. li. xij. & alibi videt̃ tex. ꝙ ex ſola electione acceptata ius nõ tribuit̃: niſi cœperit adminiſtrare: vt videbis. j. de admi. §. illud. colla. vij. ¶ Quid dicendũ? putarem ſic dicendũ, aut loquimur in maximis dignitatibus, vt Patriciatus, & cõſulatus, & Ep̃atus: & tũc ex ſola electione plenum ius tribuit̃: vt hic in. §. j. ver. nam ſi ſanciuimus. & ibi no. gl. ſup ver. codi. & . d. §. filiuſfa. & . C. de epi. & cle. aut̃. ſed Ep̃alis dignitas. & ibi no. gl. ſup ver. honoratis. & . l. fi. in princ. C. de decu. li. x. & quod no. in. d. §. filius. Quod intellige cũ acceptatione; vt no. in. l. fi. C. de cõſu. lib. xij. & ita intellige glo. l. publicus. ff. de cõ di. & demõ. in princ. Ad hoc facit extra de elec. c. cũ inter. in fi. ¶ Aut loquimur in alijs dignitatibus minoribus: & tũc dignitates nõ habẽt adminiſtrationẽ annexã, & tũc qd cõſequat̃ electus ex electione & acceptatione habuiſti. ſ. vt ord. p̃fe. circa prin. & in fi. & habes in. d. ver. nã ſi ſanciuimus. inquãtũ dicit de illo, q eſt effectus cõſularis: q habet ſpem adminiſtrãdi: vt no. in gl. ſup ver. cõſulares. Aut ha bet adminiſtrationẽ annexã. & tũc electo ex electione & acceptatione. Ego puto, ꝙ tribuat̃ ius ipſius dignitatis & ius adminiſtrãdi: ſed tale ius nõ tribuit effectũ. niſi cũ competit exercitiũ ipſius adminiſtrationis. quod intellige cũ adminiſtrare poſſe cœperit, & ita intellige. d. §. nunc autẽ. ibi, & in ſup cĩgulis &c. & ſequit̃ poſteà, & opib⁹ agnitis & ita loquit̃ etiã. ſ. vt ordi. præfe. §. j. & ita intellige de admini. §. illud. & quod no. gl. ſup ver. codicillos. & quod no. in. d. §. filiuſfami. in gl. quæ inci. hoc eſt ſpeciale. & . j. eo. ver. nã ſi ſanciuim⁹. ſup ver. codicillos. & quod no. in. d. aut̃. ſed ep̃alis. in glo. quæ eſt ſup. d. verb. honoratis. Prædicta locũ habẽt in electione, quæ non requirit confirmationẽ ſuperioris. & ita intellige quod dixi de Ep̃o: vt patet in. §. palã. j. eo. Dicit enim ipſa ordinatione. Si em̃ loquimur in electionib⁹, quæ requirũt ſuperioris cõfirmationẽ: tũc qd iuris ſit: gl. d. l. priuatorũ. C. de iuriſ. om. iu. dicit, ꝙ ex electione, ſubaudi, & acceptatione, vbi inuitus nõ cogeret̃, quærit̃ ius, ſed non exercitiũ iuriſdictionis.
6 ¶ † Itẽ dicit gl. ꝙ ex electiõe q̃rit̃ ius prælaturæ & adminiſtrãdi: ſed nõ exercitiũ prælaturæ. & adminiſtrationis. ita no. lxiij. di. c. quãto. & vide gl. j. de colla. §. ad hæc prohibemus. alleg. hoc. & ibi dicã. Nec ob. prædictis inquãtũ dixi ꝙ nõ cõpetit exercitiũ iuriſdictionis, & adminiſtrãdi ante cõfirmationem. quod habuiſtis. ſ. de defen. ciui. §. & ſi cadere. ibi: & ſuſcipere.
7 &c. qa intellige, vt dixi ibi. † Et de hoc an electo ante cõfirmatione liceat re ipſa adminiſtrare, vide Inno. in. c. trãſmiſſam. extrà de elec. & in. c. cũ ſup. extrà de cau. poſ. & proprie. & in
8 c. propoſuiſti. extrà de cõceſ. præbẽ. † ¶ An aũt princeps ante coronationẽ & cõfirmationẽ factã p̃ Papã, habeat iuriſdictio
b nem[b] & exercitiũ iuriſdictionis, vt poſſit priuilegia cõcedere, legitimare. & alia facere. Iaco. de are. diſputauit: quã diſputati. refert Cy. in. l. bene à zenone. C. de quadri. præſcri. & vide quod dicam in. l. fi. in prin. C. de conſu. lib. xij.

a ¶ Electo, quare autem ius acquirat̃ electo. vide copioſe & not. p̃ Feli. in c. cũ Bertholdus. de re iud. poſt pri ci. ver. quale autẽ ius. & qđ ad materiã ibi dixi ĩ apoſtil. & per Feli. in c. ſup his. de accu. in. j. col. ver. & inquantum.

b ¶ Iuriſdictionem. vide Pau. de ca. in conſi. cv. et Oldr. in conſi. clxxx. et in conſi. cxc.

c ¶ Strictè. Vide ad ad hoc Felin. in. c. cauſam. viij. colũ. verſi. tertia declaratio. de reſcri. & quod ibi dixi in apoſtil.

d ¶ Sacerdotiũ. adde Dy. in reg. decre. Panor. in. c. cõſtitutus. nu. 3. extra de reſti. ĩ inte. & plenius in. c. cũ volũtate. nu. 8. in ver. ſpeciale eſt in ep̃atu. extrà de ſẽ. excõ. & dixi poſt Bal. in. l. ſacroſanctæ. nu. 1. verſi. ep̃alis autẽ dignitas. C. de epiſ. & cler.

e ¶ Iudices. Ad ſaturitatẽ. vide latiſſimè, & no. Feli. ĩ. c. ſciſcitatus. v. col. ver. illiteratus. de reſcrip.

SVMMARIVM.

Beneficium in reſcriptis, quando latè, & quando strictè interpretetur.

1 Illud. ¶ Oppo. & videtur, † ꝙ in reſcriptis beneficiũ de
c beat interpretari ſtrictè:[c] vt extra de reſcrip. c. ſignificante. & . c. nonnulli. §. j. et. c. ſignificauit. eod. ti. Sol. aut loq̃mur in beneficijs: & iſta ſunt largiſſimè interpretãda: vt hic. aut in reſciptis, & ſunt ſtrictè interpretanda, vbi ſunt reſcripta ſtricti iuris, quæ emanant ſuper delictis, quæ ſunt potius reſtringenda: quàm laxanda, vt. d. c. ſignificaſti. ¶ Sed contra hanc ſol. oppo. quod beneficium nõ ſit plenè nec largè interpretandum: vt extra de reſcrip. c. gratioſe. lib. vj. Sol. ibi loquitur in beneficio ambitioſo: hic verò non.

SVMMARIVM.

1 *Sacerdotium, ut liberet quem à patria poteſtate quale eſſe debeat?*

Palam. ¶ Oppo. de. l. ſacroſan. C. de epiſ. et cler. Solu. illa corrigitur per iſtum. §. et ideo. ſuper illa po
1 ſita eſt aut̃. ſed epiſcopalis dignitas, hinc ſumpta. ¶ † Quæro
d an aliud ſacerdotium[d] liberet quem à patria poteſtate? doc. in. d. aut̃. ſed epiſcopalis tenent ꝙ non: cuius contrarium determinat glo. extrà de æta. & quali. c. indecorum.

De iudicibus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Imperitus cauſarum non poteſt eſſe iudex delegatus.*
2 *Iudex delegatus, an habeat aſſeſſorem, & qualiter? & nu. 6.*
3 *Iudices non debent omnem cauſam cõmittere conſilio ſapientis.*
4 *Imperiti literarum, an poſſint eſſe iudices. quod ſic, etiã delegati. & nu. 7.*
5 *Illiteratus iudex qualiter formet ſententiam?*

A Zenone. ¶ Iudices delegati à principe in ciuitate Romana debent eſſe periti et in negotijs experti, vt cauſas per ſe iudicent & cognoſcant. Iudices quoq; ordinarij per ſuos aſſeſſores negotia ſecundum legem explicant, et determinant: & ſuam occupationem per præſentiam ſuorum aſſeſſorum ſupplent. Item prædicti iudices debent ſedere manè, meridie, et veſpere: et appellationes ab eorum ſententijs interpoſitas ſuſcipere cognoſcẽdas per eos, quibus noſtræ leges cauſarum cognitionem cõmittunt. h. d. ¶ Ex prin. huius conſti.
1 no. duo. † Primò ꝙ illiteratus et imperitus cauſarum non po
2 teſt eſſe iudex delegatus. ¶ † Secundò no. ꝙ iudices delegati non debent habere aſſeſſores, ſed ordinarij ꝙ ſic. qualiter ſit
3 intelligendum. j. declarabo. ¶ † Tertiò no. ibi, ſed ſiue reos q̃rere &c. arg. contra iudices, qui quãlibet. q. cõmittunt conſilio ſapientis. de qua. q. dic, vt no. Iaco. de are. in. l. ille, aut ille. §. cum in verbis. ff. de lega. iij. et anteq̃ veniamus ad alia: pri-
4 mò duo. no. per modum. q. ¶ Et primò quæro, † an imperiti
e literarum poſſint eſſe iudices.[e] gl. hic ſuper ver. habere, dicit quòd illiterati poſſint eſſe ordinarij iudices. Et ratio, quia habent aſſeſſores: vt patet in ver. et noſtris adminiſtratoribus. Si verò loquimur in delegatis. tunc aut illiteratus eſt delegatus à principe ſcienter: et poteſt eſſe iudex: quia videtur cum eo diſpenſare: vt. l. quidam conſulebant. in fi. ff. de re iudica. Aut eſt delegatus à principe ignoranter: vel etiã ab alio: tunc non tenet delegatio: vt hic in ver. nos igitur. Non obſt. l. certi iuris. C. de iudic. quia licet ibi loquatur de milite: non tamen eſt illiteratus. Vel eſt ibi ſpeciale inter milites, vt illiteratus et imperitus miles inter eos poſſit iudicare: ſed inter alios ſecus: vt hic. Vlt. dicit glo. ſuper. d. ver. habere. ꝙ ibi licet ſit illiteratus, tamen habet experimentum cauſarum et naturalem. deſcriptionem. et hanc opi. tenet Specu. in titu. de iudic. dele. §. excipi poteſt. ver. item ꝙ eſt illiteratus. Iſtam enim opi. tenet glo. in. c. ſciſcitatus. extrà de reſcrip. circa quod vide gl. in. d. l. certi iuris, et. l. fi. C. de ſen. ex peri. reci. et tangitur per glo. in. c. fi. de regu. iur. lib. vj. et doc. in. l. certi iuris. prædicta. et in. d. l. fi. tenent, ꝙ illiteratus poteſt eſſe iudex: ſiue ſit expertus cauſarum, ſiue non: et ſiue ſit ordinarius: ſiue delegatus. Et hoc puto verum cum non videatur ratio diuerſitatis inter ordinarium, et delegatum: vt dicam. j. proxi. q. Ad hũc tex. in. §. nos igitur. poteſt reſponderi. ꝙ hic loquatur in. xij. iudicibus delegatis in vrbe Romana, qui propter eorum induſtriam eliguntur: et ideò debent eſſe literati, et in negotijs
5 experti: vt no. glo. ſuper ver. noſtris. ¶ † Qualiter autem illiterati forment ſentẽtiam, cum opus ſit eam in ſcriptis ferri: dic, vt no. per glo. in. d. l. fi. C. de ſententijs ex peri. reci. et ibi per
6 doc. et in. l. certi iuris. ſ. allega. ¶ † Secundò quæro. an iudex delegatus poſſit habere aſſeſſorem: hic videtur tex. ꝙ ordinarius tantùm poſſit aſſeſſorem habere, non delegatus vt hic in ver. nos igitur. et in verſicu. noſtris. Et iſtud tenet Iaco. de are. per hunc tex. vt Cyn. refert in. d. l. certi. ſed in contrarium videtur

videt veritas, q iudex delegatus posʃit habere aʃʃeʃʃorẽ: vt. s.
vt defun. ʃeu fune. &c. §. illud. &. §. alios aũt. col. v. ¶ Nõ ob.
hic tex. quia loquitur ʃpecialiter in. xij. iudicibus delegatis in
vrbe Romana, q propter eorũ induʃtriã eligunt: vt. s. dixi. &
iʃti nõ debẽt habere aʃʃeʃʃorẽ: vt hic. alij verò ʃic, vt in contra-
rijs. Et iʃtã opi. tenẽt doc. in aut. ad hęc. C. de iudi. ʃumpta ex
iʃto. §. illud. & not. C. de epiʃ. & cle. aut. cã q ʃit cũ monacho.
& hoc puto verũ. Et q poʃʃint habere aʃʃeʃʃorem delegati. ha
betis caʃum expreʃʃum in. c. ʃtatutũ. §. aʃʃeʃʃorẽ aũt. de reʃcri.
7 li. vj. Per hoc puto, † q ʃicut iudices ordinarij poʃʃunt eʃʃe il-
literati, ita iudices delegati: cum vterq; poʃʃit aʃʃeʃʃorem ha-
bere. & per cõʃequens nõ eʃt ratio diuerʃitatis inter ordinariũ
& delegatum. ¶ Nec ob. prædictus tex. j. eo. §. ʃi quis autem.
vbi videt velle, q ibi duodecim iudices delegati poʃʃint habe
re aʃʃeʃʃorem: qa reʃpõdet, vt ibi dicam. Venio ergo ad. d. §. ʃi
quis autem.

SVMMARIVM.

1 *Pedanei iudices, qui ʃint, & qui dicantur?*
2 *Delegati à principe in urbe Romana, uel Cõʃtantinopolitana, poʃʃunt ha bere aʃʃeʃʃores. & nu. 3.*

Si quis autem. ¶ Quęro de intellectu huius. §.
dicũt quidã, quòd cũ. s. in. §. vet9
igitur. huculq; ʃit dictũ de maioribus iudicibus, qui ʃunt. iiij.
de minoribus iudicibus, qui ʃunt. viij. Imperator dicit, quòd
ʃi dicti maiores iudices volũt, poʃʃunt cauʃas delegare alicui
1 ex illis octo iudicib9: nõ alijs. Dicit gl. † q cũ eos octo iudices
minores vocat pedaneos officio & dignitate. credo q velit di
cere, q ʃunt pedanei officio & dignitate: & ʃunt pedanei rõne
officij parui, & ratione paruę dignitatis, quũ nullo modo ha-
bent magnã, ʃed habẽt modicã. Alij verò. ʃ. decẽ iudices. ʃ. ma-
iores iudices, erãt pedanei officio: ratione parui officij, q ha-
bebãt: ʃed non erant pedanei ratione dignitatis: qa illam ma-
2 gnã habebãt. † Et ʃecundũ iʃtã lec. habes hic caʃum quòd etiã
iʃti iudices, qui delegant à principe ĩ ciuitate Romana, vel Cõ
ʃtãtinopolitana, poʃʃint habere aʃʃeʃʃores vt patet ĩ exceptio
nibus quas ponit tex. ibi. cõʃiliarijs ʃuis &c. Et ʃic patet q iʃti
iudices habeãt cõʃiliarios, qui cõʃiliarij appellant aʃʃeʃʃores vt
dicto. §. illud. &. §. alios. no. s. vt defun. ʃeu funera eorum. &c.
probatur in ver. & noʃtris adminiʃtratoribus. &c. s. eo. & pro
iʃta opin. facit. s. proxi. §. verʃi. inter hos. vbi patet, q vnus ex
iʃtis iudicibus habet conʃiliarium aʃʃeʃʃorem. Alij dicunt q
hic vocat iudicẽ magiʃtratum. & ʃic hic loquit de iudice ordi
nario & iʃtam opi. videtur tenere glo. ʃuper ver. iudicium. ibi
in nouellis &c. & ʃuper ver. particulares. in fi. gloʃ. & ʃecũdũ
iʃtam lec. iʃte. §. nõ eʃt contra id, quod dixi. s. proxi. ʃecũdum
doc. Nõ obʃt. tex. qui dicit: niʃi cõʃiliarijs &c. qui cũ loquitur
de iudicibus ordinarijs, nõ eʃt dubiũ, quòd poʃʃunt aʃʃeʃʃorẽ
habere, vt. s. ver. & noʃtris adminiʃtratoribus &c. gloʃʃ. tamẽ
ʃuper ver. iudicium. in fi. dicit hunc. §. eʃʃe coarctandũ tantũ
ad magiʃtratus populi Romani, & ad iudices conʃtitutos à
principe delegatos in ciuitate Romana, vt iʃti volẽtes delega
re delegent: vt hic dicitur. Et ʃic in eo, quod dicit de iudice à
principe conʃtituto in ciuitate Romana: iʃte. §. eʃʃet contra
3 opinio. doc. de qua ʃupra dixi. ¶ † Quid dicemus? putarem
poʃʃe ʃuʃtineri, quòd etiam iʃti iudices delegati à principe in
ciuitate Romana poʃʃint habere aʃʃeʃʃores ʃeu conʃiliarios.
Non obʃtat. §. j. s. eod. qui videtur velle contrarium quia poʃ
ʃes dicere, quòd ille tex. hoc non probat: ʃed dicit quòd iʃti iu
dices delegati à principe in ciuitate Romana, non debent eʃʃe
illiterati, & nõ habentes cauʃarũ experientias, ʃed debent eʃ-
ʃe periti & literati: qa aliâs eʃʃet dedecus reipu. Romanorum.
ʃi tales pʃonę de litibus cognoʃcerẽt, quos oportet ab alijs di-
ʃcere, quid iudicare debeant. Nõ aũt negat, q ʃi ʃit delegatio
pʃonis literatis & expertis in cauʃis, quòd illi nõ poʃʃint ʃuos
aʃʃeʃʃores habere: & hoc apparet in ver. inter hos Marcellũ.
s. proxi. vbi expreʃʃè dicit, quòd Marcellus, q eʃt vn9 de duo
decim iudicibus delegatis in ciuitate Romana. vtit cõʃiliario
& ʃic ʃecundũ hoc, oĩs delegatus in quocũq; loco poʃʃet indi-
ʃtinctè habere ʃuos aʃʃeʃʃores. & hoc ʃit dictum ʃalua meliori
declaratione. ¶ Quęro & op. ad ver. niʃi conʃiliarijs. & videt
q tunc examinatio nõ poʃʃit cõmitti cõʃiliarijs vt. s. vt defun.
ʃeu fune. §. illud. Sol. prout iʃte. §. intelligitur de magiʃtratib9
ordinarijs tantũ: tunc ipʃum intelligimus ʃecundũ illũ. ʃi ve-
rò intelligimus in iudicibus delegatis à principe in vrbe Ro
mana: tunc glo. ʃuper ver. particulares. Soluit altero de qua-
tuor modis. Tene ʃecũdam, vel tertiã ʃolutionẽ. & ʃecũdũ iʃtã
lec. prout loquit ĩ delegato, habes hic, q ẽt iʃti delegati à prin
cipe in ciuitate Ro. poʃʃunt habere aʃʃeʃ. & facit pro opi. quã
dixi. s. pxi. ¶ Vltimò pro iʃto. §. ʃi qs aũt. vide gl. in. c. ʃup quæ-
ʃtionum. extra de off. deleg. in gl. ʃuper verbo, niʃi cã. in prin.

SVMMARIVM.

1 *Iudex matutino, meridie & ueʃpere, ʃedere debet.*
2 *Iudex de uoluntate partium iudicare poteʃt de nocte, aliás non.*
3 *Verbum continuè, in teʃte, qualiter intelligatur?*
4 *Dictio mox, qualiter intelligatur?*

1 Sedebunt. ¶ † Not. ex iʃto. §. quibus horis iudex
ʃedere debeat. ¶ Opp. & videtur, q iu
dex non poʃʃit ʃedere horis veʃpertinis, nec iudicare: quia in
conueniens eʃt magiʃtratum populi Ro. tali hora in publico
cóparere: vt. l. ij. §. & quia magiʃtratus. ff. de ori. iur. glo. ʃuper
verbo mox, ʃoluit duobus modis. Prima ʃol. tenetur in. l. cõ-
traria. ʃed ad ʃecundã aduerte, quia iʃta uidetur oĩno falʃa: vt
exponatur veʃpere, id eʃt vʃque ad veʃperas: qa ʃecundũ hoc
ʃequeretur, q etiam verbũ matutino, ʃic intelligeretur: & ʃic a
ʃequeretur, q de nocte deberet ʃedere. Iʃta enim tria verba ma
tutino, meridie, & veʃpere ponuntur copulatiuè debent ergo
exponi, vt denotẽt horas in quibus iudices debent ʃedere. &
ʃic pręcedens opi. videtur verior. Vel ʃolue, vt no. gl. in. c. con
2 ʃuluit. extra de off. deleg. ʃuper ver. grãmaticã. in fi. gl. ¶ † Quę b
rit gl. ʃuper verbo matutino, an iudex poʃʃit iudicare de no-
cte? gl. dicit q de nocte põt iudicare de volũtate, ʃed de die de
neceʃʃitate. ʃed gl. in. l. more. hic alle. dicit indiʃtinctè ʃententiã
debere ferri de die. de qua. q. dic, vt no. gl. in. d. c. conʃuluit. ʃup
verbo tenebras. & illam ʃnĩam approbant Hoʃti. & Io. an. li-
cet Inn. videatur eã impugnare. & de hac. q. tãgitur per doc.
3 in. l. nõ minorẽ. C. de trãʃa. ¶ † Vlterius hũc. §. cõtinuè. Iac. de
bel. inducit in ar. pro teʃte dicẽte vidi talẽ cõtinuè poʃʃidere:
q iʃtud nõ ʃit intelligendũ cõtinuè, ita q cũ pũcto tẽporis vi-
deat poʃʃidere. de qua. q. Dy. ponit in. l. j. ff. ʃol. ma. Et pro iʃta
opi. facit optimè tex. de cõdi. & demõ. l. ʃi qs ita legauerit. & c
melius. ff. de ędi. edic. l. ʃi q d uẽditor. in fi. prin. Et pro hoc vi
de expoʃitionẽ, quã facit gl. ʃuper verbo aʃʃiduè. xxxvij. di. c.
4 de quibuʃdã. ¶ † Vltimò, quia hic dicit mox, & meridie, qua
liter ponatur iʃtud verbum mox. primò vide gl. in. l. fructus
b [b] ff. ʃo. ma. & ff. de ver. ob. l. j. §. qui pręʃens. & q no. Spec. de
diʃp. et alle. §. poʃt hoc. ver. itẽ mox. de inc. nup. §. j. & de hac
dictione vide gloʃ. xx. q. ij. ʃi qualibet. & extra de elect. quia d
propter. ʃuper ver. mox.

SVMMARIVM.

1 *Forma reʃcripti per iudicem ʃeruanda eʃt, & ab ea non receditur, ʃed de partium conʃenʃu, ʃic.*
2 *Acta iudicij debent eʃʃe in ʃcriptis, non quòd ʃit neceʃʃe, q fiant in ʃcriptis, ʃed bene in ʃcriptis redigi debent.*
3 *Contumax quãdo appellet, & quis?*

Audient. ¶ Iudices deligati lites audire debent ʃe-
cundum formam reʃcripti, & appellatiões
ʃuʃcipere de omnibus, quibuʃdã exceptis: ad quas appellatio
nes initiandas duorũ menʃium ʃpacium cõcedit. Itẽ ʃportulæ
& lit. ʃumptus exigi debẽt tmmodo, ʃecũdũ formã à iure tra
ditam, vnoquoque iudice duobus exceptoribus vtẽte & ʃi ali
quis ex dictis. xij. iudicibus remoueatur, debet à principe in
eius locũ alius ʃubrogari. Itẽ cuilibet ex dictis iudicibus pro
ʃuo ʃalario duo aurei in cõteʃtat. & duo in fine ab vtraque p-
te debent pręʃentari: niʃi lis ʃit modica. h. d. vʃq; ad. §. opor-
1 tet. ¶ † No. ex iʃto. §. audient. q eʃt recurrendũ ad formam re
ʃcrip. vt hic, ʃecundũ vnã expoʃitionẽ gl. ʃuper verbo, ʃchema
te. Ad idẽ. C. qñ prouo. nõ eʃt neceʃ. l. cũ nõ ex eo die. & extrà
de reʃcri. c. cum dilecta. ¶ Sed cõtra hoc opp. & videt, q à for
ma reʃcripti poʃʃit recedi: vt. l. ij. §. fi. et. l. de qua re. ff. de iudi.
Sol. à forma reʃcripti nõ põt per iudicẽ recedi: vt hic: ʃed de
2 partiũ conʃenʃu, ex prorogatione poʃʃet: vt ibi. ¶ † Quæro,
quid vult dicere tex. ibi, ʃub ʃchemate aduocationis. gl. hic ʃu
per dicto verbo ʃchemate, ponit duplicem intellectum. Pri-
mò ʃeruata forma delegationis. Secũdò. ʃ. interueniente ʃcri-
ptura. q. d. q acta iudiciaria debent eʃʃe in ʃcriptis. allegat. ex-
tra de ap. c. vt debitus. neʃcio ad quid gl. illum tex. alleget. ʃ.
c. vt debitus. extra de app. quia ille tex. hoc non probat. Sed
dic, q acta iudiciaria debẽt eʃʃe in ʃcriptis: nõ q ʃit neceʃʃe, q
c in ʃcriptis, fiant: ʃed debent in ʃcriptis redigi: vt. c. qm cõtra [c]
falʃam. extra de prob. & q ibi no. ʃuper verbo interlocutio-
3 nes. ¶ † Venio ad ver. appellatiõib9. &c. in quo no. q verè cõ
d tumax non appellat.[d] Sed videtur, q contumax appellet: vt
l. & poʃt edictum, in fine. ff. de iud. gl. videtur velle. ʃup verbo
perimendis, quòd ibi loquatur in ficto contumace, qui poteʃt
appellare. & concor. q no. in. l. fi. ff. de in integ. reʃtit. ʃed con
tra videtur velle tex. cum gloʃʃ. C. de iudi. in. l. properandum
§. ʃinautem ex geʃtis. ver. nullo. coniuncta gloʃʃ. ʃuper verbo
contumaciam. & in. §. ʃinautem reus. in fin. ʃed dic, vt ibi per
doct. in. l. ab eo. C. quomodo & quando iudex.

a ¶ In. c. conʃuluit & ibidem ad hoc vide Fel. in fi. pe. co. ver. gloʃ. ʃuper ver. tenebras.

b ¶ In. l. fructus. & ibi vide Dy. & gl. in. l. pupilli. §. idẽ ait. ff. de neg. geʃt. Bal. in. l. Gallus. §. ille caʃus. de lib. & poʃth. & in. l. ʃi qs hęres inʃtitut9. de acq. hęred. in. d. §. qui pręʃens. alleg. in tex.

c ¶ In. c. qm contra, Et ibidem ad hoc vide per Fel. in. ij. co. circa med. et. c. ʃicut. de re iudi. in vij. co. poʃt princ. ver. nam vult Ro.

d ¶ Non appellat. Ad q vide latè p Fel. in. c. q ad conʃultationẽ. ĩ. xiiij. co. ver. ʃecũdus caʃus. de re iud. et ibi latè dixi in apoʃt. & adde Feli. in. c. cõʃuluit. de off. dele. circa me. vj. co. Adde pleniʃʃimè de veritate huius dicti. & an & qñ procedat per Bar. So. ĩ ʃuo trac. Fal. reg. lxxiiij. Gul. de cu. ĩ. l. properãdũ §. ʃinaũt re9. nu. 1.

SVMMARIVM.

1 *Tempus anni, uel biennij, q datur ad prosequendum appellationem, qñ incipiat currere super appellatione interposita à delegato.*

Appellationes. ¶ No. ad initiandũ processum
super appellatione interposita
à delegato, à Principe, dantur duo menses, quibus elapsis inci
pit currere tẽpus anni, vel biennij, q datur ad appellationem
exercendã, vel finiendã. ¶ Sed cõtrà videtur q dent alia tẽ-
pora: vt. l. in offerẽdis. §. pe. C. de ap. l. ij. ĩ fi. prin. & l. j. de tẽp.
ap. dicũt quidã, olim dabantur alia tẽpora: hodie verò dantur
duo mẽses ad inchoandũ processum sup appellatione. & istã
opi. videt tenere gl. hic super verbo menses. & ipsam credo es
1 se positã in. d. l. offerẽdis. §. pen. ¶ Et sic † est speciale in appel
latione interposita à delegato à Principe, q dentur duo men
ses ad inchoandũ ap. & postea incipit currere tempus anni,
vel biennij, q dat ad appellationẽ exercẽdã, & finiendã: vt
hic dicit. De quo, tẽpore exercẽdæ ap. loqtur. s. de his, q in-
gre. ad ap. §. j. & ĩ aut. ei, q. C. de tẽp. ap. q. d, q regularit istud
tẽpus biennij incipiat currere à tempore app. interpositę. de
quo no. in. l. fi. §. illud. C. de tẽp. ap. ¶ Alij dicũt, q hoc est ve
rũ generaliter, q semper de iure duo dãtur menses ad inchoã
dum app. & hãc opi. videt tenere Cy. in authẽ. ei, q. C. de tẽp.
ap. in. j. & ij. ¶ Sed pręcedẽs opi. videt mihi verior, q hodie
generaliter detur annus, & ex cã bienniũ ad procedendũ, &
ad processum finiendũ. super ea. vt. d. §. hæc nos. s. de his, qui
ingre. ad ap. & authen. ei, qui. Fallit in istis app. interpositis à
delegato à Principe: quia tũc dantur duo menses ad app. in-
choandam, & post incipit annus ad appellationem exercen
dam, & finiendam: vt dicitur hic.

SVMMARIVM.

1 *Sportularum genus quid sit, & quæ dicatur sportula? remißiue ad gl.*
2 *Sportulæ quæ dantur iudicibus, & executoribus debent esse fisci: contrarium uide. j. §. sequenti nu. 3.*
3 *Iudex quilibet potest habere duos executores.*
Baiuli duo possunt seruire duobus iudicibus, & non pluribus.
4 *Baiuli eliguntur, & periculum ad electorem spectat.*
5 *Nomina nuncij, remißiuè.*

1 Nullo. ¶ † Quęro circa hũc. §. quotuplex gen⁹ est spor
tularũ, & quare dicit sportula? & dic, vt in gl. su
per uerbo nullo. & dũ gl. dicit circa tertiũ fiũt. &c. Circa hoc
vide q no. in. §. tripli. inst. de act. vbi ẽt no. à quo præstentur
iste sportulæ, quæ executoribus dantur. & vide gl. in. l. j. de
fru. & lit. expen. & uide Spec. in tit. de expensis. §. fi. ver. in
2 summa. ¶ † No. id q gl. dicit, q istæ sportulæ, quę dantur iu
dici, vel executoribus, nõ debent esse ipsius iudicis, uel excu
toris, sed debent esse fisci: quia iudices & executores habent
salariũ de publico. qa hoc videt verũ, vt dicã. j. §. ne aũt. ver.
3 vnoquoque. ¶ † Ex quo no. q quilibet prędictorũ iudicum,
potest habere duos executores, vel massarios. Et not. q duo
baiuli possunt seruire duobus iudicibus & non pluribus.
4 ¶ † Tertiò no. q baiuli eliguntur, ibi, dũ dicit, super eos ele-
ctionem. &c. & ibi, ad alios, qui deputant eos. &c. & ibi scri-
nijs eligunt etc. debent eligi boni: aliâs periculum ad electo-
5 rem spectat: vt hic. et. j. de col. §. iubem⁹. ¶ † Vltimò circa hũc,
§. no. gl. super verbo causas. quæ ponit, quæ nomina habet
nuncius. & dic vt in ea.

SVMMARIVM.

1 *Ordinarij non recipiunt sportulas, sed delegati sic: & quando ordinarij sportulas percipere poßint? nu. 2.*
2 *Sportulæ quæ dantur iudicibus, & executoribus, q non debent esse fisci.*

Ne autem. ¶ No. quantũ quilibet istorum iudicum
id est delegatorum a principe nomine
1 sportularum debeat percipere. ¶ † Quęro, in iudicibus or-
dinarijs quantum recipiant nomine sportularum. Item, quid
in alijs delegatis ab alio, q̃ à Principe. dicit gl. j. hoc non esse
iure cautum: tamen dicit ipsa idem, q in delegatis à principe.
Pro ista opi. gl. q tã alij delegati, q̃ ẽt ordinarij sportulas ac-
cipiãt. facit. s. de mã. prin. §. sit tibi. & quòd ibi no. et. j. vt lit.
iur. §. hoc quoque. & . s. vt iudi. sine quo. suffra. §. volumus. &
q ibi not. Sed q ordinarij nõ percipiãt sportulas, tenet gl. j.
e. in gl. quæ incipit, nũquid. Ibi tenet, q nihil percipere de-
bẽt vltra salariũ p sua iura. Idẽ no. in. §. oportet. de mã. prin.
¶ In gl. sup verbo, nũquid. sed Ia. de bel. dicit, aut loqtur ĩ or
diarijs habẽtibus salariũ de publico, et illi noĩe sportularũ ni
hil pcipere debẽt. et ita loquit dicta gl. q̃ incipit sed nũquid.
Sed pro hoc facit. s. scriptũ exẽplar. & q ibi no. s. vt iud. sine
quo. suffra. §. vnoquoq;. et q ibi no. s. eo. Aut loqmur in or-
dinarijs, q salariũ de publico nõ percipiũt. et tũc isti pcipiũt
2 sportulas, vt no. in glos. hui⁹. §. ¶ † In alijs aũt delegatis dico
idẽ q in delegatis à principe: vt licet salariũ à pu blic opcip
tñ sportulę debent sibi. ar. huius. §. in fi. sed mihi videt, q di-
stinctio, quã ipse facit in iudice ordinario, nõ sit vera. Nã di-
co, q iudex ordinarius põt pcipere sportulas, licet salariũ de
publico percipiat, hoc probo p. §. oportet. cõiũcto. §. sit tibi.
s. de mã. prin. Nã. §. oportet. dicit, q scriptor, vel ordinari⁹, ha
bet salariũ de publico. postea. ĩ. §. sit tibi. dicit q ordinario nõ
pmittit sportularũ noĩe pcipere vltra q̃ in sacra cõsti. cõtinea
tur. patet ergo. q sportulas, quę cõtinent in sacra cõsti. põt p-
cipere. & pro hoc, q qlibet iudex possit sportulas accipere,
facit dict⁹. §. volum⁹. vt iudi. sine quoquo suffra. Et quod di-
ctus. §. sit tibi. loquat ĩ iudice ordinario, no. ĩ gloss. quæ ita il-
lũ tex. ĩtelligit. extra de vita. & ho. cle. c. cũ ab oĩ in gl. sup ver.
expẽsas. & vide quod ibi no. sup verbo, salariũ. & extra de re
scri. c. statutũ. §. ĩsup. li. vj. sup ver. pauperes. ¶ Nõ ob. §. opor
tet. & . §. vnoquoq;, quos text. gl. alle. p se: quia dico, q debẽt
abstinere ab oĩ lucro. s. alio, q̃ à lucro sportularũ. Nã illud de
bẽt hr̃e: vt. d. §. sit tibi. ¶ Nõ ob. §. volum⁹. qa ille. §. facit cõtra
gl. magnã, q̃ est. s. ĩ. §. nullo. nã ille pmittit accipere sportulas:
3 licet loquat de legatis. ¶ † De ordinarijs autẽ nihil disponit: et
pro hoc puto. d. gl. ĩ fi. q̃ dicit, q hmõi sportulę, q̃ dant iudici
bus, debẽt seruari fisco, quod malè dicit: qa iudices debẽt ha-
bere illas p se vltra salariũ, quod habẽt de publico siue loqua
mur in delegato à Principe, vt hoc. §. in fi. ibi quãtũ. &c. siue
in ordinario, vel alijs delegatis; vt dixi. Et idẽ dico de spor. q̃
dant executoribus, eadẽ ratione, de quo not. Spe. ĩ tit. de sala
4 rijs. §. j. ¶ † Quærit gl. sup verbo ab vtraq;. an q̃libet pars de-
beat duos aureos in cõte. li. dare. & ponit opi. tñ dicit, quòd
verior opi. est, quod q̃libet pars debet p̃stare duos aureos, q
apparet ex vi dictionis vltraq;. q̃ dictio innuit, quod qlibet
pars debet duos aureos iudici causarũ. & ita dicit gl. supradi
5 cta. † Ex qua no. quòd dictio vterq;, est distributiua, & distri
buit rẽ cuilibet insolidũ. & requirit cõcursum oĩm, de qb⁹ lo
quit: sicut dicimus in dictione quilibet. de qua habes ĩ. l. si plu
a ribus. de leg. ij. in prin. Cõcor. q habet in. l. si duas.[a] ff. de ex-
cu. tu. §. grammatici. sup verbo. vtrãq;. Et licet dictio vterq;,
sit distributiua, & attribuat rẽ cuilibet insolidũ: tamẽ est col-
lectiua. qa nõ verificat in vno ex propria significatiõe voca-
buli: sed requirit concursum illorũ, de quibus loquit: licet sit
aliud quãdoq;. quod probatur in. l. cũ qdã. C. de impu. & ali.
substi. & . l. heredes mei. §. cũ ita. ff. ad treb. Pro hoc, q requirit
cõcursum oĩm, de qb⁹ loquitur. facit insti. de verb. ob. §. sed
hæc solennia. & . C. de iudi. l. properãdũ. §. sin autẽ vtraq;. & . l.
j. in prin. ff. de ver. obli. ¶ Quãdoq; dictio vterq;, ponit pro
dictiõe alternatiua: ut. l. rescriptũ. §. si pacto. & ibi no. ff. de pa
ctis. C. de bo. q̃ libe. l. fi. §. ipsum autẽ. ff. de libe. & posthu. l. si
ita scriptũ. & tũc de eius dictionis natura est, quòd uerificet
in vno tantum. & idẽ de dictione vter, & alteruter. l. si ex toto
§. j. ff. de leg. j. ff. de ferijs. l. j. in fi. & . l. uter ex fratrib⁹. ff. de cõ-
di. insti. & . l. Titius & Seius. ff. de hære. insti. & . l. properãdũ.
§. siue autẽ alteruter. C. de iudi. q quęlibet pars debeat solue-
6 re duos aureos in cõte. lit. & duos in fi. apparet ex isto † text.
ibi quaternis aureis. Et sic patet quòd iudex habet octo au-
reos: & sit idẽ dicere quaternis aureis, sicut dicimus in dictio
ne dena. quod idẽ est dicere. x. & . x. vt. l. si qs ex testõ. ff. de le-
ga. j. & no. gl. in. l. stipulatio ista. §. eũ qui. ff. de ver. obli. & . l.
fi. ff. de annuis le. ¶ Qualiter aũt istę dictiones, bina. terna, qua
b terna, & similes[b], accipiant, vbi tractam⁹ de pœnis impositis.
Cy. tangit. j. de liti. §. ad exclu. sup uerbo decimam. dicam de
hoc in. l. qui textrini. C. de murilegulis. libr. xj. ubi gl. ponit.
7 ¶ † Vltimò gl. inducit hunc tex. in argu. pro donis, ne illicitè
accipiantur de quo in. l. j. §. quædam. ff. de var. & extraor. co
gni. & . q. iij. uendentes. xxxvij. dist. de quibusdam. vbi de hoc
8 plenè no. † an doctor possit facere collectam: vide plenè in. c.
quia nonnullis. extra de magistra.

SVMMARIVM.

1 *Iudex taxat expensas, & posteà defert uictori iurametnum cui statur, & uide. nu. 5.*
2 *Iudex quando poßit esse clementior. leg.*
3 *Legibus antiquis, per hãc constitutionem quid addatur. & nu. 5.*
4 *Iudex quando taxet expensas ante iuramentũ, & quãdo post iuramentũ: ubi q, in iuramento affectionis taxat post iuramentũ delatum.*
6 *Regula, quòd uictus uictori condẽnetur in expensis, qualiter intelligat.*
7 *Iuramentum calumniæ, an excuset uictum ab expensis: & ibi quãdo.*
8 *Iuramentum calumniæ, an excuset ab expensis propter temeritatem? remißiuè.*
9 *Expensæ in lite ueniunt multiplic ide causa.*
10 *Iuramentum calumniæ non excusat ab expẽsis debitis ex promißione, & quando in his prosit.*

Condemnatio

a ¶ In. l. si duas. et ibi dẽ. vide Bal. in. ij. co. et in. l. ancillæ. ĩ. iiij. no. C. de furtis. et plenius vide d. Al. de Imo. ĩ. d. l. rescriptũ. §. si pacto. alle. in tex.

b ¶ Qualiter istę dictiones bina, terna, & quaterna, & si. accipiant. Tũ vide Geor. thomasi. cõsi. clxvj. inci. dubiũ faciũ. volũ. v.

11 *Condemnatio in expenſis .an fieri poßit etiam ſi non ſit petitum?ubi quòd ſic,ſed non tenetur,ſi non condemnatur.*
12 *Iudex,qui in expenſis non condemnauit uictum,& propterea eas uictori de ſuo ad id condemnatus ſoluit,an repetat à parte uicta?remißiuè.*
13 *Condemnatio expenſarum facta in minori quãtitate,quã ſit iuramentum an ualeat?remißiuè.*
14 *Condemnationẽ expenſarum & eius taxationem,an iudex reuocet,ſi fuit erratum?ubi quòd ſic.*
15 *Iudex condemnat in expenſis arbitrio ſuo,inſpecta negotij qualitate, & ita abſoluit.*

Oportet. ¶ Iudex regulariter victũ victori in expẽ
ſis cõdẽnare debet.ſecundũ ꝙ iuratũ fuerit
taxatione prẽmiſſa:niſi propter negotĳ varietatẽ ſibi aliter
viſum fuerit,oĩbus alĳs legibus huic legi contrarĳs infirma-
tis.h.d.vſq; ad.§.quia verò.& ex iſto.§.ſumit̃ auẽ.poſt iuſiu.
1 ſup.l.ſancimus.C.de iudi.¶†No.ꝙ de expenſis ſtatur ſacra
2 mento victoris,taxatiõe à iudice præmiſſa. ¶†Secũdò not.
ꝙ iudex non põt eſſe clemẽtior,q̃ lex.quod dicvt ĩ gl.ſuper
3 ver.videri.¶†Quęro,q̃d adĳcit̃ p hũc tex.leg.antiqs? dicunt
quidã duo.Primũ eſt:qa olim licebat iudici taxare poſt iura
mentũ iam prẽſtitũ:vt.C.de iudi.l.ſancimus. hodiè verò non.
vt hic.&.d.auẽ.poſt iuſiu.hãc opi.ponit gl.mag.hic.& eã te-
net in.d.auẽ.tñ in.d.l.ſancimus.videt̃ dicere,ꝙ hic.§.loquat̃.
q̃n ante iuramẽtũ facta fuit taxatio per iudicẽ:& tũc nõ poſ
ſit poſteà taxare:ſecus ſi poſt.dicta.l.ſancimus.certè iſta di-
ſtinctio fuit antiquorum gl.quã recitat gl.& eã reprobat ĩ.l.
4 videam⁹.in fi.ff.de in lit.iuran.&.l.in act.eod.titu.¶†Circa
hoc ſunt tres opin.ſed veritas eſt,ꝙ q̃nq; iuramentũ præſtat̃
de veritate ſup expenſis:et tũc nõ poſſunt poſtea taxari:ſed
debẽt taxari ante:vt hic.& idem in iuramẽto prẽſtito rõne in
certitudinis:vt.l.ſi q̃n.C.vnde vi.Ratio,qa cũ iſtud iuramen
tum ſit de veritate,iſta taxatio veniret contra veritatẽ.Q̃nq;
prẽſtatur iuramentũ de affectione:& tunc põt poſtea taxari.
Ratio:qa iudex poteſt bene refrenare inordinatã affectionẽ
iurãtis,ſecundũ veritatẽ.Circa ꝙ vide,quod no.in.d.auẽ.poſt
5 iuſiu.& in.d.l.videam⁹.in fi.†Et ſic habemus vnum nouum
ex iſta cõſtitutione,ſecundũ nouũ ius:qa olim cõdẽnabat̃ vi-
ctus victori in expẽſis.de iud.l.properãdũ.§.ſinautẽ.niſi ĩ tri
bus caſibus:vt.l.oẽs.in fi.C.de epiſ.& cleri.&.l.qui ſolidũ.§.
j.ff.de leg.ĳ.Item etiã in tertio caſu,quãdo victus fuit contu
max.ꝙ dic:vt.l.properandũ.§.ſinautem.extra de pœnis.c.
6 calũniã.¶†Sed aduerte ad hanc opi.quam ponit gloſ.in eo,
quod dicit,ꝙ dicta regula,ꝙ victus victori debet in expen-
ſis cõdẽnari:ſemper fuit ſic intellecta,ſi iudici videbit̃ ꝙ de-
beat condẽnari victori in expenſis.de quo vide ꝙ no.inſti.de
pœ.te.liti.§.hęc aũt oĩa.ſuper ver.actio.& vide ꝙ no.Spe.in
titu.de expẽ.§.nunc de expenſis.verſic.in ſumma,diſtingue.
Itẽ dicit gl.ꝙ nunq̃ debet ſibi videri,ſcilicet ꝙ victus condẽ
net̃ in expenſis,quãdo iurat̃ de calũnia.niſi expenſę ſint pe-
titæ expreſſè.Et iſtud ꝙ quãdo notat̃ de calũnia,non debet
fieri in expẽſis cõdemnatio.gl.probat:qa de iure antiquo ex
cipiat̃ de iuſta ignorantia:vt.d.l.qui ſolidũ.§.etiã.ff.de leg.ĳ.
¶ Et ſic vnũ ſolũ adĳcit̃ per hunc.§.no.ita dicit hic dicta gl.
7 mag.in fi.†Ex quo no.duo.Primũ,ꝙ iuramentũ calũnię ex-
cuſat victũ ab expenſis,quæ veniũt propter calũniã prẽſum
ptam:ſecus ſi iurans reperiretur in euidẽti calũnia:qa tale iu
ramentũ ab expẽſis tũc non excuſaret:vt in.c.finẽ litibus.in
gl.mag.extra de do.& cõtu.& ibi per Inno.& Spec.in tit.de
expẽ.§.nunc de expẽ.ver.in hoc autẽ eſt differẽtia.¶ De hoc
an iuramentũ calumnię excuſet ab expen.tangũt doc.in auẽ.
generaliter.C.de epiſ.& cle.in.vĳ.op.& in.l. properandum.
a §.ſiue autẽ.[a]C.de iudi.& in.l.j.C.de aduo.diuer.iudi.vbi iſta
8 allegantur.¶†An autẽ iuramentum calũnię excuſet ab ex-
penſis,q̃ veniũt propter temeritatem?dic vt no.in.l.eum quẽ
temerè.ff.de iudi.& inſti.de pœna teme.liti.in.§.hęc autẽ oĩa
9 Veniũt em̃†expenſę multiplici de cã:vt not.Specu.in tit.de
expẽ.§.fi.ver.ex prẽmiſsis de quo dic,vt no.Gul.de cu.in.l.
iĳ.§.j.ff.de iureiu.& Iac.bu.in.l.properãdum.§.ſiue autẽ.C.
10 de iudi.¶†Secũdò no.ex iſta gl.quòd iuramentũ calũnię nõ
excuſat ab expenſis debitis,ex promiſsiõe.Ad ꝙ facit, quod
not.in.l.iĳ.§.ſi rẽ.ff.de leg.iĳ.& quod no.Spe.in ti.de expẽ.
§.ſi ante.& tangũt doc.in.l.ſancim⁹.C.de iudi.ꝙ eſt verũ, in
illis expenſis,quæ fiunt,poſteà ꝙ actor tales expenſas petĳt
ſecus ſi ante:qa tũc iuramẽtum calũnię prodeſt reo:vt.s.dixi.
11 ¶†Quęro.an iudex poſsit cõdemnare victũ victori in expẽ
ſis,etiam ſi nõ ſit petitũ à parte?Dy.tenet ꝙ ſic.p.l.ædiles.§.
itẽ ſciendũ.ff.de ędil.edi.hoc ponit ipſe in.l.iiij.§.hoc autem
iudicium.ff.de dam.infe.tñ nõ punit̃ iudex,ſi cõdẽnationem
omittit ſi nõ fuit à parte petitũ:vt.d.§.hoc aũt iudiciũ.& ibi
per Dy.& doc.ĩ.d.l.properãdũ.§.ſiue aũt.in.iĳ.q.Si em̃ eſſet
à parte petitũ,& in expẽ.nõ cõdemnaret,tũc teneret̃ parti re
12 ſtituere de ſuo:vt.d.l.properandũ.§.ſinautẽ alteruter.¶†S3
tunc quero:an iudex poterit repere à parte,quæ victa eſt,et
quæ debuit in expẽſis condẽnari:& non fuit cõdẽnata?text.
videtur velle,ꝙ ſic.in.l.ĳ.C.de exac.tribu.li.x.& ibi dicam.
¶ Quęro,hic dicit̃,ꝙ iudex nõ põt cõdẽnare ĩ minori quãti-
13 tate,q̃ iuratũ ſit taxatiõe prẽmiſſa.¶†Sed quęro,an ſi ferat
cõdẽnationẽ in minori quãtitate,valeat?dic vt per Inno.in.c.
vlti.extra quod met⁹ cau.in gl.ſuper verbo taxatiõe,in prin.
14 ¶†Sed pone,ꝙ iudex videt poſt taxationẽ ſe erraſſe,an po
terit talẽ reuocare taxationẽ?Inno.dicit ꝙ ſic,etiã poſt præ-
ſtitũ iuramentũ,& procedet ad ſñiam ex veritate iuramenti.
nec ob.iſte.§.qa loquit̃ vbi prẽceſsit legitima taxatio,q̃ nõ re
uocat̃.ſed vbi nõ eſt bona taxatio:tunc ſecus.ita tenet Inno.ĩ
d.c.fi.ſup verbo taxatiõe.de quo etiã per Spe.in tit.de expẽ.
§.fi.circa prin.& vide etiã per Inno.extra de procu.c.audi-
15 tis.vbi gl.tãgit.¶†Venio ad ver.ſi tñ.Ex quo not.ꝙ in arbi-
trio iudicis eſt cõdẽnare,vel nõ cõdemnare inſpecta negotĳ
qualitate,& vbi aſpexit neutrũ debere condẽnari in expen.
hoc debet ĩn ſentẽtia ſua declarare:vt hic.& hũc tex.no.Spe
cu.in.d.§.fi.ver.illud etiam notandũ.circa finẽ principĳ.vbi
dicit:ergo &c.& põt eſſe quòd neuter debet in expenſis con
demnari,propter negotĳ varietatẽ:vt tex.iſte dicit:qa vtraq;
pars habet iuſtam cauſam litigandi.vel quando vtraq; pars
obtinuit in dimidia eius,quod petebat:vt expenſæ inuicem
compenſentur.

SVMMARIVM.

1 *Hæc conſtitutio de quo iuramento loquatur?*
2 *Compromiſſum factum cum iuramento,& pœna,ualet.*
3 *Intellectus huius tex.an loquatur in actore,& reo?*
4 *Pœna compromißi contra nõ parentem,ſiue ſit actor,ſiue reus,exigi poteſt:non autem res.*
5 *Clauſula,rato manente pacto,appoſita in compromiſſo operatur, quòd ex laudo oritur actio,& pœna peti poteſt.*
6 *Iuramentum de quo hîc:an de iure canonico ſeruari debeat?*
7 *Arbiter malè iudicans,quando faciat litem ſuam.*

Quia vero. ¶ Arbiter cum iureiurãdo à partibus
vel ab arbitro prẽſtito eligi nõ debet
ſed cũ pœna ſic.& ſi arbitri cũ iuramẽto electi iniquã ſñiam
tulerint,ſiquidem dolo,pœna periurĳ Punient̃ à Deo: ſi ve-
rò per imperitiã,nihil eis erit propter iuramẽtũ.Itẽ oẽs aliæ
leg.de compromiſsis loquentes huic leg.nõ cõtrariæ,confir-
1 mantur.h.d.¶†Quęro,de quo iureiur.loquat̃ gl.hic,ſup ver
bo.iur.de iuramẽto præſtito à partibus.Idẽ ſi ab arbitro.&
tunc per hunc.§.corrigitur.l.ne arbitris.§.j.&.l.cum anteà.§.
altera.C.de arbi.Idẽ tenet gl.in auẽ.decernimus hic ſumpta.
C.de arbi.licet doct.dicant cõtrariũ.quod iurat̃ ab arbitro.
2 & tenet hic†Iac.de bel.ꝙ ſi fuit cõpromiſſum cũ iuramẽto,
& pœna,ꝙ valet.Idẽ tenet gl.in.d.auẽ.decernim⁹.& doc.ibi
3 ¶†Sed quæro,de intellectu huius.§.gl.mag.ſuper ver.mul-
ctam.dicit ꝙ hic tex.videtur loqui in actore:vt ſi nõ vult pa-
rere ſententiæ arbitri,ſoluat pœnã contentam in compromiſ
ſo ad act.ſuam exercendã coram iudice:vt hic dicitur.¶ Sed
quid in reo,ſi non vult parere ſentẽtiæ latæ pro actore, an a-
ctor conſequatur pœnã & rẽ?glo.dicit,ꝙ ſic:quia hæc pœna
nõ ſuccedit loco rei,ſed loco cõceptus arbitri.Sed veritas eſt
vt dicit Iac.bu.ꝙ nullò modo actor & reus pœnã & rẽ cõſe-
quant̃,niſi in vno caſu.videlicet.q̃n in lite principali poſtea
corã iudice agitãda obtinebit.Et idẽ dicit hic tex.ad idẽ.l.ſi
qs rẽ.in fi.& modo dixi.ff.de arbi.¶ Sed gl.loquit̃ in actore
nõ parẽte ſentẽtiæ,qui ſoluit pœnã redĳt ad actũ ſuũ.& pro
bat hoc tex.nec reus põt vti ſñia arbitri pro ſe.tamẽ nõ amit
tit iuris ſui defenſionem in alia cauſa.& no.in hac glo.ſuper
dicto verbo mulctã.in fi.ibi hęc eadẽ.E cõtra dicas in reo &c.
4 ¶†Et ſic cõtra nõ parentẽ ſentẽtiæ arbitri,ſiue actor,ſiue re⁹
põt exigi.Sed quæſtio principalis ſuo marte diſcurrat coram
iudice ordinata:non autẽ exigitur pœna & res cõtra paren-
tem.vt hoc tex.&.d.l.ſi quis rem.in fi.¶†Præterea,quãdo in
5 compromiſſo eſt appoſita pœna ex ſententia arbi. non ori-
tur actio,vel exceptio,ſed ſolũ pœna peti poteſt:niſi ſit dictũ
expreſſè rato manente pacto.Ita no.in.l.ij.ff.de arbi.& not.
6 in.l.cum antea.§.i.in princi.in.ij.q.C.de ar.¶†Quęro, quid
de iure canonico:an iſtud iuramẽtũ ſit obſeruandum? docto.
formãt in authen.decernimus.de quo vide gloſ.in.c.ij. extra
de arbitr.ſuper verbo ſacramentum.quæ dicit, quòd eſt ob-
ſeruandum,ſi arbitrium eſt licitum:licet iuramentum inter-
poni non debuerit:quo caſu de iure ciuili non valet,etiam ſi
bene iudicatur:vt not.in.d.auẽ.decernim⁹.& dicta gl.dicit.c.
ij.not.non referendo gloſſ.ad tex.decretalis.qui text.loqui-
tur de arbitratore ſecundum gloſ.ſuper verbo abſoluas.quo

a ¶ §.ſiue aũt.Et ibi dẽ ad hoc vide Pe.de ſuno.&.d.Bar.& Bal.ĩ.d.auẽ.gñaliter.& Ange.hic.& Ale.pleni⁹.ĩ.l.ait p̃tor.ĩ prin.de iureiur.& Bald.in marg.ĩ ver.iuramẽtũ.& Hoſti.ĩ.c.cũ dilect⁹.de elec.& Io.de imo.ĩ.c.finẽ de do.& contu.& Lãfrã.in.l.q̃m cõtra.ad fi.de prob.& Car.in cle.j.de re iudica.in.j.q.& Bar.in cõſi.incip.Andruciolus.
¶ Adde quod notaui in apoſtil.ad iſtũ.ĩ auẽ.generaliter.nu.3.ĩ ver.iuramẽtũ calũ.C.de epiſ.& cle.& ꝙ dixi poſt Collecta.ĩ c.finẽ.nu.xij.ĩ ver.nõ obſtãte ꝙ iuratũ fuerit.extra de dolo & contu.& ibi etiã dixi in addi.ad Pau.nu.xxj.ĩ ver.an hoc ſit verum.

caſu de iure ciuili, ſine dubio põt iuramẽtũ interuenire: vt in c. quintauallis. extra de iureiur. & l. ſi libert⁹. ff. de ope. liber.
7 ¶ † Vlti. hic videt̃ tex. ibi, nihil pręter iuſſu. &c. ꝑut habes ĩ tex. ei. ſ. arbitro. ꝙ arbiter malè iudicans nõ facit litẽ ſuã quod
a gl. etiã tãgit, quãdo cũ iuramẽto fit compromiſſum: aliâs ſic[a] de quo in. l. penul. C. de pac. in fi. ꝑ gl. & not. in. l. fi. ff. de var. & extraor. cog. inſti. de obli. quę ex quaſi delic. videtur velle, quòd arbiter faciat litem ſuam, etiã ſi iurat. ad hunc tex. reſpondet, vt ibi. ſed præcedentem opi. doc. tenent.

SVMMARIVM.

1 *Appellare, quibus caſibus non liceat.*
2 *Clauſula poſita in ſtatuto, uel reſcripto: ꝙ ſola talis exceptio opponi poſſit; an opponi poſsint aliæ? remiſſiuè.*

Noſtros. ¶ Omnes iudices regulariter debẽt appellationes ab eorũ ſententijs interpoſitas recipere, excepto ꝓfecto prętorio. Itẽ omnes iudices debent in iudicando legẽ ſeruare, & appellatiões recipere, pœna cõtrafacientibus imminẽte: & iudex, ſi dubitauerit relationẽ prin
1 cipi facere põt conſulẽdo. h. d. ¶ † Opp. dicit̃ ſolam tuam pręeminentiam &c. & videt̃ quòd ſint multi alij caſus, in quibus appellare non licet: vt in. l. j. cum ſi. ff. à quibus appel. nõ licet. & gl. concedit, & dicit quòd multi ſunt alij caſus, in quib⁹ appellatio non ręcipit̃. quos caſus habes in glo. magna hic, & vide quod no. in. l. à proconſulibus. C. de appel. & Spec. in tit.
2 de appel. §. quibus autem. & ſic eſt ar. ¶ † Iſte tex. in eo. quod dicit pręter ſolam &c. quòd licet in ſtatuto, vel principis delegatione, dicatur ſalua ſola tali excep. proponi tamen poſſunt plures, & legitimæ excep. de qua quæſtione dic. vt not. & doc. in. l. ita nobis cordi pudor. C. de adulte. l. j. §. j. ff. quod vi aut clam. & vide extra de offi. deleg. quod no. in. c. ex parte tua. & quod tangit gl. xij. quæſtio. ij. c. ſine excep. ¶ Not. tex. ibi, vel ſi cõtingat &c. de quo videbitis. j. in medio litis ſa. iuſ. non fieri. & vide doc. in. l. properandum. §. ſinautem. in medio. de iudi. in. iij. quæſtio.

Vt clerici apud ꝓprios Epi. primũ cõ. &c. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus cognoſcens inter ſuos clericos: qualiter cognoſcat? & nu. 3.*
2 *Iudex laicus, de quibus criminibus cognoſcit contra clericum, & de quibus eccleſiaſticus? remiſſiuè ad tex.*
4 *Epiſcopus, an de cauſa liberali cognoſcere poſſit?*
5 *Iudex quando poſsit, ut ſuſpectus remoueri, & recuſari.*
Suſpitio, quòd tollatur per parem affectionem.
6 *Iudex à quo, ſi ſuccedit in locum iudicis ad quem, non cognoſcit de illa cauſa.*
7 *Iudex laicus cognoſcens de cauſis clericorum pecuniarijs, debet intra duos menſes illas determinare.*
8 *Iudex ſecularis de crimine eccleſiaſtico illato laico, quando & qualiter cognoſcat.*
Crimen eccleſiaſticum quod dicatur? remiſſiuè.
9 *Conſtitutio hæc hodiè eſt correcta.*
10 *Laicus trahẽs clericũ ad iudiciũ ſeculare, an perdat cãm ſuã ipſo iure, uel per ſententiã? remiſſiuè. & quãdo licitè poſſit pœnitere.*
11 *Clericus, quãdo degradãdus ueniat, & tradendus iudici ſeculari.*
12 *Clericus reus quando & quibus caſibus coram ſeculari trahatur? remiſſiuè.*
13 *Clericus ſubtrahens rem laico non poteſt à laico conueniri.*

Plurimas. ¶ Clericus apud proprium Epiſcopũ in cauſis pecuniarijs cõueniendus eſt, qui ex nõ ſcripto, & ſine dãno cãm decidere debet. Sed ſi cauſa talis ſit, vel alia difficultas, ꝗ Epiſcopũ cognoſcere impediat: tũc ciuiles iudices clerici cauſam decidere debẽt. Sed ſi clericus de crimine criminaliter cõueniatur: tunc ciuilis iudex cauſam intra ſecundi mẽſis ſpatium decidere debet. Siverò de crimine eccleſiaſtico conuenitur: tunc ad ſolũ Epiſcopum ſpectat deciſio, his obtinẽtibus in cauſis futuris, legib⁹ antiquis huic leg. nõ obſtantibus, ſed confirmantibus: hoc. d.
1 ¶ † No. ex hac cõſtitutione. quòd quando Epiſcop⁹ cognoſcit inter clericos ſuos, ſine ſcriptis debet cognoſcere & iudicare. Et alij caſus, qui ſine ſcripto cognoſcunt̃: & iudicantur not. ſ. vt iudi. ſine quoquo ſuffra. §. neceſſita. Ad ꝙ facit quod not. in aut̃. niſi breuiores. C. de ſentẽ. ex peri. reci. debet etiam tales caſus celeriter expedire: vt hic in ver. ſi tamẽ. ibi breuiter &c. in. §. cõmunis igitur. ſ. apud quos oportet cauſas &c.
2 ¶ † Tertiò not. de quibus criminibus poteſt iudex laicus cognoſcere contra clericũ. & de quibus iudex eccleſiaſticus, tan

a ¶ Aliâs ſic. Quãdo verò faciat litẽ ſuã & an, & qñ teneat̃ vide tu Fely. in. c. paſtoralis. §. qa verò circa prin. ij. colũ. de offi. delega.

b ¶ Appellari. vide ad hoc Fely. in. c. P. & G. circa prĩ. iij. col. de offi. dele.

c ¶ Duabus. Adde Ab. in. c. ſuggeſtũ. in fin. de iure pat. Bal. in. l. j. in verſi. ſed contra. per illum text. C. de le. hæ. & Spec. in ti. de feu. §. j. ver. xvj. quærit.

3 tũ: vt hic, vſqꝫ ad. §. ſi tñ. in fi. ¶ † Op. & videt̃, ꝙ cauſæ clericorũ debeãt in ſcriptis cognoſci, & iudicari: vt in. c. qm̃ cõtra falſam. extrà de proba. gl. hic ſuper ver. ex non ſcripto. dicit hunc tex. eſſe correctũ per illud. c. Sed pro huius declaratione vide gl. ij. quæ allega. l. ſi quis in hoc genus. in fi. xj. q. j. c. ſi quis cũ clerico. & de regu. iur. c. fi. li. vj. ¶ Quærit gl. ſuper ver. naturã, quid vult dicere, propter cauſæ naturã: dicit gl. puta: qa eſt cauſa liberalis. Idẽ no. ĩ aut̃. clericus. C. de Epi. et
4 cle. hinc ſumpta. ¶ † Ex qua gl. no. ꝙ Epiſcopus de cauſa liberali cognoſcere nõ põt. ſed quare hoc ſit: & an ſit verũ dicã
5 j. de ſan. Epi. §. ſi qs aũt litigantiũ. † vel dicit gl. qa fuit illius cauſæ aduocat⁹: vel eſt cognatus agẽtis, action. iniuriarũ. Sed iſtud vltimũ dictũ limita, qñ eſt cognatus accuſatoris, vel ei⁹ cõſanguineus: ſed qñ eſſet cõſanguineus tã actoris, qꝫ rei, tunc poſſet iudicare: qa par affectĩo ſuſpicionẽ remouet. Ita no. ꝑ glo. extrà de app. c. poſtremò. & in gl. j. extra de offi. deleg. c. inter. Vel dicit gl. ꝙ ab eius ſnĩa de facto fuit appellatũ. De
b hoc an à ſnĩa epiſcopi poſsit appellari,[b] & quando, habes in l. epiſcopali. in fi. & in aut̃. ſi qs litigãtium. C. de Epiſ. audi. vi
6 debitis. j. de ſan. epiſ. §. ſi quis litigãtium. ¶ † Quæro, quid ſi iudex à quo appellat̃, ſuccedit in locũ iudicis ad quẽ: an poterit cognoſcere? dic, ꝙ nõ: ſed debet illam cãm alij delegare: vt no. in. l. eos. in prin. C. de ap. & in. c. quærelã. extrà de elec. in. j. gl. quicquid no. ꝑ gl. ff. de inoffi. teſt. l. filius. & iſte iudex, ſi vellet iſtã cãm alij delegare: tũc appellãti dat̃ remediũ illũ iudicẽ recuſañ. vt no. Spe. in ti. de app. §. nũc tractemus. in fi.
7 ¶ † Quæro, dicit̃ hic, ꝙ iudex laicus cognoſcẽs de cauſis pecuniarijs clericorum, debet velociter cauſas decidere: intra ꝙ tẽpus? gl. videt̃ uelle, ꝙ intra duos mẽſes, ſicut qñ cognoſcit de crimine: vt in. §. ſi tamen. ita videtur velle gl. C. de Epiſ. &
8 cle. authẽ. cleric⁹. ¶ † Venio ad uer. ſi verò. & ita videt̃ ꝙ de crimine eccleſiaſtico vna cũ epiſco poſsit cognoſcere preſes. ut. ſ. de man. prin. §. ſi verò canonicũ. So. ibi loqtur, qñ crimẽ eccleſiaſticũ infertur laico: hic quãdo clerico. De quo qñ crimẽ eccleſiaſticum infert̃ laico, quis debet cognoſcere: vide ꝙ no. in. c. cũ ſit generale. extra de fo. cõpe. & xj. q. j. in ſumma. Quod aũt ſit crimẽ eccleſiaſticũ? gl. ſuꝑ verbo eccleſiaſticum tãgit hic: & in. d. §. ſi verò canonicũ. & ꝑ gl. & doc. in. d. aut̃.
9 cleric⁹. & in. d. c. cũ ſit generale. ¶ † Sed cõtra totam iſtã cõſt. op. & videt̃, ꝙ nec ĩ cã ciuili, nec criminali poſsit quis aliquẽ clericũ ad ciuilẽ iudicẽ trahere: & ſi quis eũ trahit, cãm perdit vt. x. col. de ſtatu. contra li. eccl. §. ſtatu. So. iſta conſtõ eſt hodie correcta ꝑ illũ. §. & iõ ex illo. §. ſumpta eſt aut̃. ſtatuimus. C. de epi. & cle. ꝗ corrigit dictã authẽ. cleric⁹. hinc ſumptam. Ad id facit, ꝙ videbitis extra de fo. cõpe. c. null⁹ iudicũ. & c.
10 ſi quis cõtra clericũ. ¶ † Sed hoc q̃ro, an hodie trahẽs clericũ ad ciuilem iudicẽ ꝑdat cãm ſuã ipſo iure, vel per ſententiam, & uſque ad quãtũ tẽpus ſit licitũ accuſantẽ pœnitere, vt prędictã pœnã euitet? dic vt no. in. c. ſi diligẽti. extra de fo. cõp.
11 in gl. ſed nunquid. & xj. q. j. c. inolita. & c. ſi quis. † Nam ibi dicitur, ꝙ clericus prius debet degradari, qꝫ tradat̃ puniendus iudici ſeculari: qñ hoc ſit verũ, ꝙ debet degradari, & tradi iudici ſeculari: vide extra de iudi. c. cum nõ ab homine: vt. j. no. & in. c. at ſi clerici. in fi. eo. ti. & in. c. nouim⁹. extra verb. ſign.
12 ¶ † Qui aũt ſint caſus, quibus quis poteſt cognoſcere de cã contra clericum reũ: vide. xj. q. j. in ſumma. ideo dixi clericũ reũ. qa ſi eſſet actor, ſine dubio iudex laicus cognoſceret, cũ debeat ſequi forum rei: vt. d. c. cum ſit generale. ¶ Quia dixi,
13 † ꝙ in cã ciuili? cleric⁹ nõ põt à laico cõueniri. pone ꝙ cleric⁹ ſubſtraxit rẽ laico, an poterit ſub iudice laico conueniri? gl. eſt Ber. ꝙ nõ. in. c. clericũ nullus. xj. q. j. in qua. q. cõſuluit Cy. facit tex. & gl. l. hæres abſens. in prin. ff. de iudi.

De conſan. & uterinis fratribus. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Duæ rationes uincunt unam, niſi illa ſit fortior duabus.*
2 *Parentes ex parte matris, & patris, quando ſuperſunt, qualiter ſuccedũt? nepoti, ꝙ in bonis maternis auus maternus, in paternis paternus.*

Multis. ¶ Fratres conſanguinei, et vterini, præferuntur ſimul: fratribus cõſanguineis tantum, et uterinis tantum. ſed ſi ſunt ſuperſtites conſanguinei tantum: et fratres uterini tantum ad ſucceſsionem ſecundum. ll. antiquas admittuntur in futurum omnibus obtinentibus. h. d. ¶ Not.
1 in. §. plurima. ꝙ † duæ rationes vincunt vnam, niſi vna illa ſit
c fortior illis duabus.[c] Idem no. inſti. de adop. §. hodie. in. fi. ff. de inoff. teſt. nam & ſi parentibus. ¶ No. gl. ſuper ver. vltra autem hęc diſtinguentem. & adde no. in authen. itaque. C. cõ

munia

munia de ſuc.¶ Quero,circa hãc leg.dicit̃ ĩ gl.ꝙ vbi ſunt cõ
ſanguinei tm̃,& vterini tm̃.ꝙ in bonis q̃ſitis à patre pręferũt̃
2 vterini:vt in.l.de emãcipatis.C.de legi.hęr. ¶†Quero,qñ pa
rentes veniũt ad ſucceſsionẽ filij,& ſunt parẽtes ex parte ma
tris tantũ,vt auus maternus:& paternus,ex parte patris tan-
tum?rñdeo in quæſitis ex materna linea pręferũtur parentes
ex parte matris:in quæſitis,ex paterna linea pręferunt̃ paren
tes ex parte patris.caſus eſt no.C.de bo.quæ li.l.ꝙ ſcitis.§.fi.
ſecũdũ vnã lect.quæ eſt multum no. & doct.ibi dicunt hunc
caſum alibi non reperiri.¶ Poſſetis hic tractare materiã ſuc-
ceſsionis ab inteſtatò,quam tractant docto.in.d.authen. ita-
que.dic,vt ibi:per omnes docto.

De armis. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Arma facere & uendere,poßũt ſolũ ad id deputati.& hodie oẽs.nu.11.*
2 *Priuati non debent habere arma,ſed in locis publicis poni.*
3 *Poteſtates,& rectores ciuitatum,dicuntur cauſarum patres.*
4 *Poteſtas ciuitatis põt iurare de calumnia,in cã uniuerſitatis pro ciuitate.*
5 *Societas debet habere notarios.*
Chartularij dicuntur tabelliones.
6 *Statutum,ꝙ licitè imponat pœnam in re,& perſona,pro aliquo delicto.*
7 *Statutum prohibens arma portare,intelligitur etiam de offendibilibus.*
8 *Priuati licitè uendunt, & portant cultellos ad panem incidendum,& moderandas pennas.*
9 *Cultellus,quòd non cõprehendatur in ſtatuto prohibente arma portare.*

MAgnum. ¶Princeps arma publica fie
ri iubet:ſed priuata fieri,et vẽ
di prohibet:pœna contra facientibus atq; ven
dẽtibus imminente. cultellos autem minores
1 fieri,& vendi priuatis permittit.h.d.¶†Not.
ꝙ nulli eſt permiſſum facere arma,nec vendere,niſi illis qui
2 ſunt deputati ad iſtud officium pro republica. ¶†Secundò
no.ꝙ nulli licitum eſt habere arma:ſed debent arma priuato
rum in publicis locis poni: vt hic.&. v.q.j.§.hoc autem igit̃.
3 ¶†Tertiò no.in ver.hoc aũt.ꝙ Poteſtates, & rectores ciuita
tis,& terrarũ dicũtur eſſe patres cauſarum. Adde.ĵ.e.§.opor-
tet.& in ver.defenſores.s̃.de mã.prin.§. nõ permittas.in fi. s̃.
4 vt iudi.ſine quoquo ſuf.§.eos autem.†Et hunc text.inducit
gl.hic ſuper verbo patrũ. ad quęſtionem,ꝙ ſufficit Poteſtati
bus & rectoribus terrarũ iurare de calũ.pro quo extra de te-
5 ſti.c.pręſentiũ.li.vj.¶†Quartò no.in ver.hãc igit̃,ꝙ ſocietas
debet habere chartularios,id eſt notarios.¶Nam gl.hic ſup
ver.chartuloriorum,dicit, ꝙ chartularij appellant̃ tabellio-
nes.de iudicibus aũt chartularijs habetis in.l.rẽ nõ nouã.C.de
6 iud.¶†Quintò no.ĩ ver.oportet tex.ibi:pœnã.& ĩ pecunijs
&c.cũ gl.quæ incipit,hoc eſt.&c.ꝙ no.pro cõdemnationib⁹,
7 & bannis,quæ fiũt in re,& pſona ex forma ſtatuti. ¶†Sextò
no.ver.vt aũt.ꝙ appellatiõe armorũ cõtinent̃ offendibilia et
a defendibi.[a] & ſic ſi ex forma ſtatuti ꝓhibitũ ẽ arma ferre:intel
8 ligit̃,tã de armis offendibilibus,q̃ defendibilibus. ¶†Septi
b mò no.ꝙ licitum eſt priuatis operari,& vendere cultellos [b]
aptos ad incidendum panẽ,& moderandũ pennas.& per cõ
9 ſequens licitum eſt tales cultellos portare.¶†Vlterius dicit
glo.ſuper ver.minores.ꝙ põt colligi ad ſtatutũ, ꝙ ſit de non
portando arma per aliquã ciuitatem,quòd non obſtante hac
prohibitione facta à ſtatuto licitũ eſſe portare ad incidendũ
panes,& ad moderandum pennas , vt hic. quòd tene menti.

SVMMARIVM.

1 *Tabellio delinquens in officio debet ab illo remoueri.& ad illud nõ redit.*
2 *Arma portare quando liceat?remißiuè.*
3 *Armorum appellatione,quando ueniant fuſtes,& lapides?*
4 *Delinquentes cum armis,quòd non poßint puniri: & de delicto & de portatione armorum.*
Adde,ꝙ contrarium ſeruatur per aſſeſſores,& latrunculatores: & ſic ſequuntur opi.Iac.de bel.

1 Denuntiamus. ¶†Et no.ꝙ tabellio qui ſemel
in illo officio deliquit debet ab
illo remoueri:& ad illud officium redire nõ debet. Idẽ no.in
l.ſi quis ex argentarijs.in prin.ff.de eden.&.s̃.de non alie. §.
vult enim.Facit ꝙ no.s̃.de tab.§.fin.probat̃ in.l.ſi aliquid de
ſuſce.et arca.li.x.C.de dig.l.iudices.li.xij.& vide In.in.c.fra
2 ternitatis.in.gl.ij.extra.de hęre. ¶†Op.ad primũ no.et vide
tur,ꝙ licitum ſit arma vendere,ad vendendum habere: et cir
ca ipſa negociari.l.j.&.iij.ff.ad le.Iul.de vi pub. Solu. de iu-
re antiquo non erat licitum arma habere,niſi venandi cauſa,
et nauigationis,et ſi.et cauſa negotiandi circa ea:vt in contra
rio.hodie eſt prohibitũ omnibus arma habere:vt hic.¶Quę
ro,an licitũ ſit arma portare?dicã in.l.j.C. vt armorum vſus.
3 vbi de hoc no.gl.li.xj.¶†Quæro,hic dicitur, ꝙ eſt pmiſſum
portare gladios aptos.etc. Quid in fuſtib⁹ et lapidibus?gl.te
4 net.ꝙ ſic.C.de fabri.in rub.¶†Vltimò no.ex tex.in ver.hoc
enim facto.q̃ pręcedit ver.oportet.nam hũc tex.inducit Iac.
de bel.in ar.ad ſtatutũ,ꝙ prohibet delicta committi,et arma
portari: ꝙ cõmittentes delictum cũ armis duplici pœna pu-
niant̃:videlicet pro delicto,& pro armis.Ita dicit ipſe.Sed cõ
tra uidetur poſſe dici quòd puniantur,de delicto commiſſo
tantùm.Ratio eſt,quia illa portatio armorum, quæ tunc fuit
facta ad finẽ illius delicti committendi:ergo de illo delicto tã
tum debet puniri.l.illud.in fi.ff.ad le.aquil.& quod no.gl.de
inſultu,& percuſsione ſecuta.in.l.qui de crimine. C.de accu.

De depoſi.& denuncia.inquilinorum.&c.Rub.

SVMMARIVM.

1 *Depoſitario non poteſt interdici, ne depoſitum reſtituat.*
2 *L.fi.C.de depoſi.per hanc conſtitutionem corrigitur.*
3 *Commodatum,ne reſtituatur,interdici poteſt.*

LItem nuper. ¶Nulli licitum eſt de-
poſitum , aut petitũ p̃-
cium,vel penſionem retinere.uel interdictio-
nem alicui facere:pœna cõtrafacientibus immi
nente in defenſionis ẽt petitione.h.d. ¶Op.di
1 citur hic,†ꝙ depoſitario nõ põt fieri interdictio,ne reſtituat.
Contra de.l.officium.ff.de rei vend.et.l.bona fides.ff. depo.
¶Secũdò op.ad.§.ſed neq;.et videt̃, ꝙ ſi fiat interdictio de-
poſitario,ꝙ rem nõ reſtituat:quia põt depoſitarius petere à
deponẽte:vt idoneè ſibi caueat,et cũ fideiuſſore:vt.l. fi.C.de
2 po.†Sol.illa.l.per hunc.§.corrigitur. et ideo ſuper illa lege
poſita eſt.d.authẽ.ſed iã hic ſumpta.¶Quæro, quid uult di-
re,neque aliquis?gl.dicit,quòd vult dicere, ꝙ nulla defenſio
eſt rata,id eſt grata:niſi cũ fideiuſ.et locũ habet in plurib⁹ ſti
pulationibus:ideo Imperator malè allegat ad verba depoſi-
tarij.Sed certè non credo,ꝙ Imperator habuerit hic reſpectũ
ad ſtipulationẽ prętoriã:ſed voluit,quòd cũ depoſitario nõ
eſſet defenſio rata,id eſt vtilis,et grata:niſi daret̃ fideiuſſor:et
inuenire fideiuſ.ſit difficile:et ideo ſublata eſt depoſitario ta
lis petitio defenſionis,quã olim habebat:per.l.pe.in.fi.C.de
3 po.¶†Vl.quęrit gl.an cõmodatũ habeat iſtud priuilegium:
et gl.ſup ver.data.in fi.dicit,quod quidã dicũt quod ſic.Pu-
tarẽ cõtra.cũ iſte ti.tãtũ in tribus caſibus loquatur,vt interdi
ctio ſit ꝓbata,et cõmodatũ,et cõpẽſatio: ſed depoſitũ,nõ:ut
in.l.fi.et ibi not.C.de cõpẽſ. et no.inſt.de actio.§.ĩ bonęfidei.

a ¶Et defendibilia
Ad'ꝙ vide tu latè
& no.Feli.in. c.ita
quorundã.ĩ.j.col.
circa me.in ver.in
gl.ij.in fi. de iudę.

b ¶Cultellos . Ar-
morũ enim appe.
nõ venit cultellus
à pane, nec à cala-
mis.ita no. Car.in
cle.j.§.pręfatę.vbi
loquitur de cultel
lo coquinæ. extrà
de ſtat.mo.et Ale.
in.l.fi. poſt iſtũ.ff.
ad le.Iul.de vi pu.

Collatio ſeptima.

Quibus modis naturales efficiuntur ſui. Rubri.

¶Quærit gl.circa Ru.quæ differẽtia eſt inter hũc ti. et ti.qb⁹
licet mo.na.effi.leg. dicunt in gl.Sed aduerte ad id,ꝙ dicit gl.
ꝙ ibi loquitur de his, qui faciunt legitimos ſucceſſores, non
in poteſtate : quia certè hoc eſt falſum. quia imo legitimati
dequibus loquitur ille ti.efficiuntur de patria poteſtate:vt in
d.tit.licet igitur.§.dixi plenè in prin.illius ti.et iſtud dictum
eſt contra rubr.illius tit.quibus mod.nat.effi.legi.et ſui.id eſt
in poteſtate:vt inſtit.de hæred.quali.et diff.§.ſui.

SVMMARIVM.

1 *Pater per oblationem filij naturalis nati ex libera ipſum legitimat,ſobole legitima exiſtente:ſecus ſi ex ancilla.*
2 *Fili⁹ naturalis,qui ſe offert curiæ,legitimat̃,ſi nõ habet fratres legitĩos.*
3 *Legitimatus per oblationẽ curiæ efficitur in patria poteſtate.*
4 *Ciuitas aſſumitur ad differentiam uillæ,& uici.*
5 *Vrbs & ciuitas eſt idem.*
6 *Villæ & caſtra ciuitatis faciunt collectam cum ciuitate, & ius ciuitatis ſequuntur.*
7 *Oblatio filij naturalis, de qua hic poteſt fieri in quacunque ciuitate habente Archiepiſcopum.*

NAturalium. ¶Imperator Iu-
ſtinianus ſuum ex
ordium faciẽs naturalitatis ſeruitutis & li
bertatis ius oſtendit, & docet quemad-
modum legitimationes fiunt per oblatio
nem curiæ. & de ſucceſsione eorum acti-
uè,& paſsiuè, & formam tradit adducen
do alium modum legitimandi,per hæredis inſtitutionem : in
honorem curiæ factam:& reſtitutionem principis. h.d. Ter-
tiò de eorum ſucceſsione actiuè & paſsiuè,quo ad agnatos et
cognatos patris.Vide ſucceſsionẽ eorũ paſsiuè tantum.vide
modum legitimãdi per hæredis inſtitutionẽ : & Prĩcipis re-
ſcriptũ.Secũda ĩ.§.ſi qs igit̃.Tertia ĩ.§.et qm̃.Quarta ĩ.§.fi-
liũ vero. Quĩta ĩ ver.ſciẽdũ. Sexta ĩ.§.ſi qs aũt legitĩos.¶In

tex.ibi .liberos.eundẽ ferè tex.habes.C.de nat.li.l.cõium.cir
1 ca prin.†Nã.§.si qs igiť.dicit ꝙ pater legitimat filiũ naturalẽ
per oblationem curiæ : siue sibi existat soboles legitima,siue
non.ut hic in.§.si quis igiť.C.de na.lib.l.cõiũ. Quòd ẽ verum,
quando iste filius qui legitimatus est:est natus de libera mu-
liere:secus si filius legitimãdus sit natus de ancilla:quia tũc pa
ter ita demum ipsum legitimat per oblationẽ curiæ,si sibi pa
tri soboles legitima non supersit:vt.j.e.§.primus itaq; mod⁹.
2 Quod tenet gl.in.l. iij.C.eo. ¶†Secũdò no.ꝙ ipsemet filius
offerẽdo se curiæ legitiatus sit:ita demũ,si nõ habet fratres le
gitimos & naturales. & hoc.§.ver. siue ẽt mortuo. ꝙ not.per
semetipsum.& in.§. si quis igiť.ver. si verò ipse.j.e.& in ver.
iste modus,in fi. Et est ratio diuersitatis inter ipsum offeren-
tẽ filiũ curiæ:& filiũ naturalem se offerẽtẽ.quã ponit gl.super
ver.extitit.quã tenemẽti, & iste legitimatus per oblationem
efficitur in patria potestate.vt inst.de nup.§.fi.inst.de hære.
quæ ab inte.§.ij.¶ Tertiò no.§.si quis igitur.ex quolibet tex.
3 ibi si verò &c.nec ciuis &c.†ꝙ ciuis est ille,q nasciť in ciuita-
te:nõ ciuis,qui nasciť in villa. Nã ortus in villa diciť rusticus,
vel in vico.Et iste talis in villa ortus,diciť rusticus,seu rustica
nus:vt.C.ne rusti.ad vl.obse.auo.l.j.lib.xj.facit ad hoc.l.fi.C.
4 de test.¶†Quartò secũdũ Ia.de bel.no.hic,ꝙ ciuitas assumiť
ad differẽtiam villę,& uici.sic.C. eo.l.iij.ver.ꝙ si cui nõ ex vr
be.Ibi assumiť,ꝙ vrbs,& ciuitas sunt idẽ.Probať & melius ĩ
d.l.iij.in pri.cõiũcto ver. ꝙ si cui nõ ex vrbe. Ibi assumiť.vbi
5 Imperator primò dicit,†ꝙ pať debet filiũ tradere curiæ ciui-
a tatis,[a] ex qua ẽ oriũdus.Posteà si nõ ex vrbe cõsistũt filij.etc.
& sic pro eodẽ ponit ciuitatẽ,& vrbẽ, pro hoc ẽt facit.l.singu
lorũ.C.de edi.priua.et.l.pscriptio.C.de ope.pub.de hoc dic,
vt habes in.l.ij.ff.de ver.si.& vide.c.si ciuitas.de sen.excõ.lib.
6 vj.¶Vlt.no.tex.in uer.si uerò.&.j.in uer.hãc esse regulã.†ꝙ
uillę,& castra sub ciuitate debẽt facere collectã, et sequuntur
7 ius ciuitatis.ꝙ dic:ut in gl. sup verbo persoluat. ¶†Quæro.
in.§.si qs igitur:diciť hic in quacũq; uoluerit . etc.an possit in
alia ciuitate,q̃ Romana:vt in Cõstãtino.dicit ꝙ sic.Nã ĩ qua-
libet ciuitate habẽte Archiepm:vt.l.iij.C.e.sic ĩtelligiť ĩ qua
cũque voluerit metr.et idẽ.j.eo . ver.aut si qs.ibi:metro.&c.

SVMMARIVM.

1 *Hæreditatis paternæ refutatio facta per filium,fraudulenta præsumitur si filius reperiatur bona patris possidere.*
2 *Filij nati ex filia naturali,data curiali, efficiuntur curiales.*
3 *Oblat⁹ curiæ nõ solũ ipse curialis efficitur, sed ẽt eius filij, ẽt procreãdi.*

Et quoniam. ¶Ibi : nulla existente differẽtia. Idẽ
in.l.iij.in fi. C. eo. ¶Not. ex isto.§.
1 in uer,si uerò ab initio.† ꝙ si filius refutauit ab initio oblatio-
nem curiæ.& postea reperiať bona possidere præsumiť refu
tatio fraudulenta.& sic si filius repudiat hæreditatẽ paternã:
et posteà bona repudiata possidet pręsumiť talis repudiatio
fraudulẽta:vt hic patet. Ad idẽ.C.e.l.iij.§.& ꝙ de subeũda.de
quo plenè p doc.C.de repu.hære. l.ij. ꝙ tenemẽti propť.l.q
2 putat.§.fi.ff.de acqr.hęre.¶†Secũdo no.ex fi.huius.§.ꝙ si fi
lia naturalis detur filio curiali,& ex ea procreentur filij effi
ciunť curiales.Sic ẽt qñ fili⁹ naturalis offerť curiæ p patrem.
3 †Nã nõ solũ ipse efficiť curialis,sed ẽt eius filij:vt.l. qm̃ desi-
deria.&.l.iij.in fi.et.l.nuper.C.e.¶S; cõtra hoc opp.de.l.fi.
C.de his,q spõte mu.etc.li.x.Sol.distingue,vt ibi distinguiť ĩ
tex.aut quis seipsum offert curiæ:et tũc solũ ipse,et nõ filij ef-
ficitur curialis:vt ĩ prin. illi⁹.l.et no.j.e.§.si quis igitur ex qua
libet.Aut pater offert filiũ naturalẽ curiæ:et tũc nõ solũ obla
ti,sed ẽt eorũ filij efficiunť curiales:& nõ solũ filij pcreati,sed
etiã procreãdi:vt.d.l.fi.§.vl.et.d.l.qm̃.et ꝙ no.ĩ.d.l.iij.circa fi.

a ¶Ciuitatis.Sed nũ quid talis legitĩatio facta per oblationẽ curiæ ciuitatis habeat effectũ quo ad bona alibi sita:quia in ciuitate legitimãte.vide Ioã.de lig.trac.de sen.excõ.pẽ.char.

b ¶Trahiť retro.Ad de Pau.de ca.in.l. nõ ẽ dubiũ.ĩ fi.C. de iur.deli. et Bal. ĩ.l.j.in fi. C. de iu. au.ãnu.in addi.ad Sp.in ti.de suc.ab intest.ver,no.ꝙ legitimatio, vide tñ Car.cõtra in cle.j. de immu.eccl. sed Bar.cõtra in.l.ij.et iij.col. de vulg. et pu.per.l.fi. de na. restit. vide Bald.et doc.in.l. cũ ex oratione.ff. de excusa.tuto.

SVMMARIVM.

1 *Legitimatus per oblationem curiæ efficitur legitimus tantum quo ad succedendum patri,non autem alijs.& nu.4.*
2 *AEqualitas in succedendo ab intestato seruatur:ut ille,cui succeditur,non possit succedere non succedentibus sibi.*
3 *Nepos succedit patruo in fundo paterno,sicut patruus succedit nepoti.*
4 *Legitimatio ,an possit fieri per Comitem Palatinum in terris ecclesiæ? remissiuè.item,*
5 *Legitimatus post testamentum, an testamentum rumpat?*

1 Filium. †¶Not.ꝙ fili⁹ legitimatus:per oblationẽ effi
ciť solũ legitimus ipsi patri,et ius succedẽdi ei
cõsequiť: nõ aũt ius succedẽdi ascẽdẽtibus, seu descendẽlibus
patris:nec eius agnatis,vel cognatis.Itẽ,ecõtrà solus pater iu-
ra successionis cõseqtur:nõ aũt eius ascendentes,vel descendẽ
tes,nec eius agnati,vel cognati. Ad idẽ.l.cõiũ.in princ. C.eo.
2 et ꝙ not.in.l.iij.eo.ti. ¶†Et sic no.in successione ab intestato
seruari æqualitatẽ,vt ille,cui succediť,nõ possit succedere nõ
succedentib⁹ sibi.Ad idẽ.j.eo.§.si qs igitur habet . ver.in qbus
3 facit.C.de legi.hęre.l.lex duodecim tabularũ.†Hũc tex. indu-
cit in argu.Iaco.de bel . ad feudum ꝙ sicut patruus succedit
nepoti in feudum:vt.x.coll.Imperator lotharius.in fi.de suc.
fra.vel.gra.succ.in feu.c.j.Sic ecõtra nepos succedit patruo ĩ
feudum.arg.huius.§.facit.l.si ab eo. C.de leg.hęr.&.d.l.cõiũ.
circa prin.& hãc qõ.dicit ipse fuisse in regno de comitatu de
4 Aquino.¶Op. & videť,†ꝙ isti legitimati succedãt agnatis
& cognatis patris, & ecõuersò, sicut si essent legitimè nati:vt
j.e.§.reliqui.&.§.si quis igitur dotalia. So.ibi loqtur de legi-
timatis per matrimoniũ: hic de legitimatis per oblationẽ cu-
rię.¶Vl.Iac.de bel.ponit vnã qõnẽ,quã disputauit in ciuita
5 te ista:†quæ talis est,pater habens filiũ naturalem instituit si-
bi Titium hæredem & eum rogauit,vt hæreditatẽ pauperib⁹
restitueret.Posteà condito testõ fecit dictũ filium suũ natura-
lem legitimari in terris ecclesiæ per comitẽ habentẽ authori-
tatem à principe. ¶Et primò quæro .an legitimatio facta ab
ipso ualeat,cũ sit facta in terris ecclesię? Secũdò quæro,an te-
stamentum rumpatur filio naturali legitimato post factũ te-
stamentum? & in vtraque quæstiõe tenet ꝙ sic: vt hic per eũ.

SVMMARIVM.

1 *Cognati mei dicuntur de genere meo.*

Ergo. ¶Quæro,in ver.si verò filius.Quomodo ẽ,ꝙ fili⁹
datus curiæ,& effectus legitimus per dationẽ cu-
riæ,non habet filios curiales:cũ dixit.s.prox.§.ꝙ eoipso,ꝙ fi
lius naturalis est datus curiali curiæ,filij sui procreati efficiun
tur curiales dic,vt patet per tex.in.l.cõmuniũ.C.eo. ¶No.ĩ
vers.præterquam sit,quod textus declarat hunc.§.vltimum.
1 ¶Itẽ vers.si quis aũt.nota ibi.vel ex genere.†Ex quo nota ꝙ
de genere meo dicuntur cognati mei: vt probatur hic. Nam
iste filius naturalis legitimatus non habet agnatum, nisi patrẽ
ut.s.in. §.filiũ.habet tñ cognatos ex parte matris:ut insti. de
suc.cog.§.vulgo et insti.ad Tert.§.nouissimè.et tamen hic di-
cit ex genere etc.et de istis uerbis habuistis tex. et gl.sic expo
nentes.s. de mã.princ.§.oportet autem.ibi generi et legitimi
naturam . quod habuistis.s.de ince.nupt.§.sancimus, et vide
quod habes.in.l.j.ff.de iu.immu.

SVMMARIVM.

1 *Filius ex concubina legitimatur per subsequens matrimonium, & succedit agnatis,& cognatis patris.*
2 *Legitimatus per rescriptum succedit agnatis patris.*
3 *Legitimatus in testõ patris,an succedat agnatis,& cognatis? remissiuè.*
4 *Legitimatio non trahitur retro.*
5 *Pater legitimat filios naturales p matrimoniũ , ẽt si habeat filios legitĩos.*
6 *Pať nõ legitĩat filios naturales p prĩcipis rescriptũ si habeat filios legitĩos.*
7 *Pater p oblationẽ curiæ legitĩat filios naturales,ẽt si habet filios legitimos.*
8 *Legitimatus per subsequens matrimonium, q etiam quo ad ordines est legitimus,& quo ad omnia.*
9 *Legitimatus per principem non dicitur legitimus quo ad ordines.& oĩa.*
10 *Legitimatus per Pontificem,an sit legitimus quo ad actus seculares,& successionem? remissiuè.*
11 *Instrumenta dotalia de iure non requiruntur, ut filij legitimentur per subsequens matrimonium.*
12 *Naturalis legitimatus per subsequẽs matrimonium contractum post natiuitatem legitimi:an habeat ius primogenituræ? ibi q sic.*
13 *Legitimatio retrotrahitur:contrarium uide.s.nu.4.*

1 Tribus. ¶†Nuptijs cũ concubina cõtractis, cõfectis
de talibus instrumentis.Prĩo nati legitimi ef
ficiũtur,siue postea alij liberi nascãtur, et uiuãt, siue decesse-
rint:siue nulli nati fuerint:imò prius ẽt cõcepti: et post dota-
lia ĩstrumẽta nati legitimi efficiũť liberis legitimis extãtib⁹ p
matrimoniũ succedũt illis personis,qbus succedũt illi, qui re
uera fuerunt ab initio legitimi:sic etiam succedũt cognatis et
agnatis patris:et ecõtra ut hic.Ad idem.s.de ince.nu.§.dubi-
tatũ.et facit optimè.l.cũ qs.C.de na.li.§.j. extra q fi.sint le.c.
tãta,sec⁹ in his,qui sunt legitĩati p oblationẽ curiæ.s.e.§.filiũ
2 C. de na.li.l.cõium.in prin.et ꝙ not.in.l.iij.eo.ti.†Legitĩatio
verò p rescriptũ prĩcipis est idẽ, ꝙ legitĩatio p matrimoniũ:
vt pb.j.e.§.adoptiõis.ibi.Nam sicut ĩ cęteris ab initio.et c.et
p hoc facit iste tex. in uer.reliq.de q no.Sp.ĩ ti.de suc.ab ĩte.
3 §.j.uer.quid de legitimatis. ¶†Quid aũt iuris sit de legitĩatis
ĩ testõ paterno:an succedãt agnatis et cognatis patris? dicã.j.Vt
li.ma.et auię.§.ad hoc.co.viij.Pręd̃icta distinctio videtur intel
ligi secundũ ꝙ no.gl.in.l.hac parte. vnde cog. quæ indistin-
4 ctè dicit filiũ naturalem non succedere agnatis patris.†¶Se-
cũdo no.quòd hic videtur tex.quòd legitimatio non trahiť
b retro.[b] Dicit em̃,quòd legitimi habẽt illas successiones, quas
hñt hi,qui ab initio sunt legitimi.& sic uideť, ꝙ isti legitĩati
nõ sint legitimati ab initio.Ad idẽ.s.§.& qm̃.in fi.princi.&.j.
5 e.§.adoptionis.¶†No.in.§.si qs igiť.ꝙ pr̃ põt legitĩare filios
p matrimoniũ,siue habeat legitimos et naturales, siue nõ : vt
hic.et.d.§.dubitatũ.et de trien.et semis.§.fi.s.q.mo.na. effi.le.
§.si verò

6 §. si verò solūmodo. in fi. †sec⁹ in legitimatis p rescriptū Principis: qa illi nō pñt legitimari extātibus filiis legitimis: vt in c. gnāliter. j. eo. instit. de nup. §. fi. & s. q. mo. na. effi. leg. §. si vero
7 nō habēs. p† donatione verò curię pater pōt filios legitimare, etiā supextātibus filiis legitimis: vt. s. §. si qs igit̄. Ad idē. & d. §. si verò nō habēs. circa φ vide Azo. in sum. hui⁹ ti. & φ no. gl. vbi de hoc plenè. & vide p Gof. ī sum. q fi. sint leg. §. octo mo
8 dis. ¶† Quero, an isti filii legitimati p matrimoniū sequēs ad-
a mittātur ad ordines[a] & honores? & videt̄ p istū tex. quod quo ad oīa habeant̄ vt legitimi. ad idē in. §. dubitatū pdicto. & hoc tenet gl. ī. d. c. tāta. & ī. c. innotuit, extra de elec. facit quod no.
9 gl. ī sum. de fi. preso. §. qd si qs. ¶ Quero, †qd de legitimato p Prīcipē, an habeat̄ vt legitim⁹, quo ad oīa, & quo ad ecclesiā?
10 gl. t3 φ nō. lvj. d. c. j. ¶† Sed qro: an legitimat⁹ p Papā, videat̄ legitim⁹ quo ad act⁹ sęculares, & quo ad successionē? dic vt no. p Ber. & In. ī. c. p venerabilē. extra q fi. sint le. §. insup cū Rex.
11 ¶ Quero, hic dicit̄, † quòd p sequēs matrimoniū cōcubinę interuenietib⁹ dotalib⁹ instrumētis filii legitimātur. ¶ Quæro: an de iure canonico reqrant̄ dotalia instrumēta? putarē quòd nō: qa tex. dicit simplicit̄, φ sufficit esse cōtractū: vt. d. c. tāta. &
12 ita obtinui in curia Episcopatus. ¶ Querit hic Ia. de bel. an† fili⁹ naturalis nat⁹ ante legitimū matrimoniū, & legitimat⁹ p subsequēs matrimoniū contractū post natiuitatē legitimi, habeat ius primogeniturę, & pferēdus sit filio legitimo & naturali nato, ex forma cōstitutionis dictis, quòd primogenitus pferat̄. & determinat quod nō. Et dicit, quòd disputando ita tenuit Io. an. & inter alia inducūt hūc tex. Nam dicit ipse, vos videbitis hic: quod isti legitimi habēt illas successiones, quas habēt illi, qui ab initio sunt nati legitimi: vt hic. & j. e. §. adoptiōis in fi. sed inter illos, qui ab initio nascūtur legitimi, pfertur priogenitus: vt hic. & ille, qui fuit natus legitimatus dicit̄ prius legitimè natus, φ ille q post natiuitatē ei⁹ fuit legitimat⁹ cū iste legitimat⁹ nō cōsequat̄, nisi id φ cōseqt̄, q ab initio est legitimatus. Nec em̄ dicit iste tex. dicit ipse, φ legitimatus pinde habet̄, ac si ab initio eēt legitim⁹, quā vim hēat ista legitimatio, nō aūt trahat̄ retro effect⁹ ei⁹ legitīatiōis. & hāc dispu.
13 ponit Io. an. ī. c. sine culpa. extra de re iu. ī merc. ¶† Sed salua semp snīa veriori, vr̄ posse dici rō: qa legitimatio retrotrahit̄
b cōtra pinde hr̄ legitimat⁹: ac si eēt legimè nat⁹[b], vt. l. quaī prouīcia. ff. de ri. nup. & sic d3 pferri legitimè nato post natiuitatē filii naturalis, q fuit legitimat⁹ post natiuitatē veri legitimi Nō ob. iste tex. & . d. §. & qm̄. ī fi. prī. j. e. §. adoptiōis. in fi. qa fateor, φ nō sunt ab initio natiuitatis. vel verę cōceptiōis legitimi, sed sunt legitimi à tpe natiuitatis, vel cōceptiōis p fictionem. q fictio ad tps cōceptionis retrotrahit̄: vt. s. probaui.

SVMMARIVM.

1 Legitimatio p rescriptū principis, habet locū, si filii legitimi nō existūt.
2 Legitimatio trahitur retro ad tempus natiuitatis.
3 Forma legitimationis per rescriptum, remissiuè.

Si quis igitur. ¶ Per rescriptū prīcipis legitīari possunt filii in casib⁹ hic positis: & aliis similib⁹. Itē si pater moriēs ī testō sibi hęredes scripsit filios naturales, volēs eos eē sibi legitimos successores: filii in rescripto à principe impetrato legitimi efficiunt̄. Itē qbus modis dictū est naturales ad ius legitimū posse produci, est verū si ipsi filii naturales ab initio cōsenserunt. vel ex postfacto ratū habuerūt adop. mō pro legitimatiōe filiorū olim seruato penitus sublato. h. d. & cū isto. §. cōcor. s. q. mo. na. effi. legi. à
1 prin. vsq; ad. §. illud quoq;. ¶† No. in ver. si qs ergo. φ legitimatio p rescriptū principis: ita demū locū h3 si filii legitimi nō existāt: vt hic. & ibi, sicuti legitimi. &c. §. si verò plurimis.
2 &. s. qui. mo. natu. effi. leg. §. si igit̄ patri. Et sic patet†, φ legitimatio trahit̄ retro ad tēpus natiuitatis, vel cōceptionis. Nam restitutio nataliū trahit̄ ad tps natiuitatis. vt. l. ii. circa fi. & . l. fi. §. j. ff. de nata. resti. C. de nup. l. imperialis circa fi. Quod tenē mēti propter hoc φ dixi. s. proxi. §. & fit illa legitimatio p rescriptū principis in subsidiū: videlicet illis casib⁹, in qb⁹ non pōt fieri legitimatio p matrimoniū: vt hoc tex. & . d. §. sic igit̄. ver. aliter nāq;. & ibi no. in. §. si verò plurimis: vt glo. ibi
3 nota. ¶† Vlti. in ver. sit igitur licētia. ibi pces offerantur. hoc declaraui & c. no. hic formā legitimationis, quando quis vult legitimare filium per rescriptum. j. quib. mo. natu. effi. legi. fit igitur licentia. ibi: hoc ipsum dicentes &c.

SVMMARIVM.

1 Pater legitimat filium per pcuratorem, & etiam per cōiunctā psonam.
2 Actus ciuilis non est in administratione paterna.
3 Impetratio ueniæ ætatis, quando fieri poßit per procuratorem.

Si vero. ¶ No. tex. ibi, quosdā fortuitos casus &c. Ex
1 quo no. φ† pater filiū nō pōt legitimare p pcuratorē: sec⁹ p mediā psonā. Nā si posset, nō obesset sibi infirmitas, vel ali⁹ casus fortuit⁹. Nec esset necesse aliud remediū adhiberi. Ad idē. s. q. mo. na. effi. leg. §. si verò solūmō. Et per
c hoc videt̄ tex. in. d. l. post mortē[c]. in fi. de adop. Ad idē. C. de emā. li. l. iubem⁹. vbi pater ī emācipatiōe debet esse psens. ad idē. C. de vind. lib. l. nec mulierē. In cōtrariū φ possit pater petere filiū legitimari p aliū. Nā rescriptū pōt īpetrare p procuratorē habentē spāle mādatū, vel etiā p cōiūctā personā, si est rescriptū ad litē: sed si est rescriptū p gratiā tūc pōt īpetrare p quēcūq;: vt extra. de rescri. c. nōnulli. & ibi not. & c. ex parte decani. Et φ possit à quocūq; impetrari habetis ī. l. vniuersas C. de pci. impe. offe. & no. in. c. fi. extra de pcu. sed lex dicit φ hęc legitimatio fit per impetrātē rescriptū factū secundū formā. l. j. & . l. fi. C. de pci. īpe. offe. vt no. p gl. q. mo. na. effi. leg. §. sic igit̄. in gl. φ qualiter. Ex q apparet, φ pōt īpetrari à qcūq;
2 vt. d. l. vniuersas. ¶† Nō ob. l. in cōtrariū. alle. nā hic in legitimatione nihil disponit: sed principi pater disponēti cōsentit sed in. l. cōtraria, pater emācipat, dat in adoptionē: licet cū iudicis authoritate: & ideo cū pater disponat est necessaria ei⁹ pręsentia: nec pōt fieri per pcuratorē: cū ciuilis act⁹ nō sit in administratione paternali: vt no. in. d. l. nec mulier. Et de hac q. iudicio meo est casus, videlicet φ p procuratorē, seu p aliū
a qs pōt petere filiū legitimari. in. c. p venerabilē. extra qui fil. sint legi. vbi per aliū fuit petita legitimatio filiorū: vt ibi patet in prin. nec ob. φ ibi fuit improbata petitio. qa nō fuit im
b probata ex eo, φ per aliū non potuerit petere hic pater: sed ex eo, φ filii qui petebant̄ legitimari. erāt nati de adulterio vt in fi. illius. c. Restat modo rńdere ad tex. hūc. & ad. §. sit igitur licētia. qbus rńdeo, φ iste tex. nō ob. Nā noluit hic dicere, φ legitimatio nō potuerit peti à patre per procuratorē. sed cū dictū sit, φ pater pōt petere legitimari filiū offerendo preces principi. Dicit Imperator φ si fuerit impeditus, ne adhuc in morte habeat illud remediū, nō tñ negat, φ dū dixit non potuit per procuratorē petere. † Nō ob. C. de his q ve. eta impe.
3 l. oēs. vbi impetrās veniā ętatis à principe, si vult ad honores peruenire, debet corā iudice venire ad producēdū rescriptū & ad faciendū probationē: qa ideo psentia personę requirit̄: qa oportet φ pbet, φ sit maior. xx. annis, & pbet de probitate morū & vitę, q pbatio clari⁹ fit si psona est psens, φ si eēt absens faceret p procuratorē, cū multa colligant̄ ex aspectu, & psentia psonę: vt. l. ii. de testi. & . ff. de mino. l. minor. xxv. annis. addito pterea. nec illud est gnāle, φ nō possit fieri per procuratorē: qa habet locū tm̄ in masculo, nō in fœmina veniam ętatis impetrante: vt dixi. in. l. omnes. §. fœminas.

SVMMARIVM.

1 Pater uerbotenus simpliciter nominādo aliquē, ut filiū, non facit ipsum legitimum.
2 Filius naturalis inuitus non legitimatur.
3 Legitimatio est uoluntariæ iurisdictionis.
4 Legitimari, quòd poßint absentes.
Absens non adoptatur.
5 Ratio quare in absentem fit legitimatio, nō adoptio.
6 Legitimatio per principis rescriptū, q. fiat in subsidiū. & in illis casibus, in quibus non pōt fieri legitimatio per matrimonium.
7 Legitimat⁹ p rescriptū prīci. succedit fratrib⁹ agnatis & cognatis prīs.
8 Pater, quādo cogatur filium emācipare? remißiuè.
9 Filius, an ex eisdem causis cogatur exire de patria potestate, ex quibus cogit patrem ad ipsum emācipādum? remißiuè.
10 Casus in quibus legitimatio permittitur? remißiuè.
11 Ciuis, uel ciuitatis appellatione, qui cōtineātur in priuilegio.

Generaliter. ¶ In tex. ibi legitimi fieri. Subaudi & legitimi fiāt: in tex. ibi, adiicientes
1 s. qdā sunt in. §. illud tantū de modo legitimādi. ¶† Op. ad. §. si verò iis. & videt̄ φ nō sit necesse, φ filii supplicet prin. j. vt li. ma. & auię. §. ad hoc posita. C. de na. libe. aut̄. si qs. Solu. vt no. hic in gl. sup ver. prin. quā gl. no. & tene mēti: qa ponit ue
2 rū intellectū isti⁹. §. & illius. §. ad hoc. ¶† Venio ad nostrū. §. & no. φ filius naturalis inuitus non legitimatur vt hic. & . §. si qs aūt legitimos. s. eo. & est casus secundū vnā lec. ff. de his, q sunt sui, uel alie. iu. in fi. ¶ Secūdò no. tex. secundū gl. sup ver.
3 nō est. † φ legitimatio est devolūtaria iurisdictiōe[d]: & no. p gl.
d in. c. p venerabilē. extra q fil. sint leg. p Gof. in sum. q fi. sint le.
4 §. sed cū superiores, ¶† Tertiò not. tex. ibi, dū & filii hoc ratū habuerint, φ absens pōt legitimari. tex. est hic, p q optimè. C. de emāc. li. l. iubem⁹. vbi absens pōt legitimari p principis rescriptū secundū formā illi⁹. l. In cōtrariū videt̄. l. neq; absens ff. de adop. vbi absens nō pōt adoptari, sed dic φ ibi loquit̄ ī
5 adoptiōe: hic verò ī legitimatiōe. ¶† Quero q posset esse rō diuersitatis? rńdeo mihi uidet̄, φ pōt esse ista persuasio, quare reqrat̄ pñtia adoptati: qa circa psonā adoptatā reqrit̄ quedā causę cognitio, videlicet ne adoptādus sit minor eo, qui ipm

a ¶ Ordines. Adde Bald. in. l. si qua illustris. C. ad orfi.
b ¶ Nat⁹. Adde Bal. in addi. ad Spe. in ti. de pcu. ver. secūdū stylū. & Bar. etiā. in. l. ii. de vul. & pupil. Itē adde ad materiā, q habent̄ p Bar. & Bal. in. l. gall⁹. §. & qd si tm̄. de li. & post hu. & per Ioan. de imo. ī. l. ex facto. ī prin. x. colū. ff. de vul. & pup. & vide Pau. de ca. in. l. nō est dubiū. in fi. C. de iure deli. vbi j. & quod per eū in cōsi. ccxxvij.
c ¶ Post mortē. vbi etiā ad hoc vide Bar. & adde Bal. ī l. fi. C. e. ti. & Bart. etiā in. l. nequaφ. §. j. de excu. tut. & in. l. Gall⁹. §. forsitā. de li. & posth.
d ¶ Iurisdictiōe. sed ab extra qro, nun qd p viā volūtarię iurisdictiōis legitimari possint filii illegitimi nō citatis his, quorū iterest, vide no. p. d. Soz. in cōs. ccxxvj. ici. qn̄ psentis cōsultatiōis. versi. secūdarō. quia nō pōt, cū ver. seq. ī. ii. parte. vbi et qd de patre viuēte & cōsentiēte, & an & quādo habeat̄ p legitiō.

adoptat:vt.l.ſi paterfa.in fi.ff.de adop.§.minorẽ.inſti. eo. In
hoc poteſt ex aſpectu corporis apparere:ideo reqritur p̄ſen-
6 tia pſonę adoptati:vt dixi.s̈.in.§.p̄c.in alia.q.¶ †Quartò no.
ver.hoc dicim⁹,ꝙ legitimatio p principis reſcriptũ fit in ſub-
ſidiũ,videlicet in illis caſib⁹, in qb⁹ nõ poteſt fieri legitimatio
per matrimoniũ:q caſus ponũtur in.§.illud tamen.s̈.e.&.§.re-
7 liqui igit̃.¶ Quĩto no.hũc tex.†ꝙ legitimat⁹ p Principis re-
ſcriptũ,ſuccedit fratrib⁹ agnatis: & cognatis p̄ris:& econtra.
nã habet illas ſucceſsiones actiuè,& paſsiuè,quas habent,[a]qui
fuerũt ab initio legitimi.tex.eſt hic, ꝙ tenet Spe.in tit.de ſuc.
ab inte.§.j.ver.qd de legitimatis:dixi.s̈.eo.§.tribus.ver. reliq.
8 ¶ †Opp.ad.§.gñaliter.hic dicit̃, ꝙ pater nõ cogit̃ emãcipare
filiũ.cõtra in.l.ſi lenones.C.de epi.audi.C. de ſuſce.l.fi.lib.xj.
Sol.vt in glo.cũ qua cõcor.ꝙ no.in.l.nõ poteſt.ff.de adoptio.
9 & inſti.qui.mo.ius pa.po.ſol.§.vlt.¶ †Qurit glo.an fili⁹ co-
gatur exire de patria poteſtate ex eiſdẽ cauſis, ex quibus ipſe
poteſt patrem cogere: vt ipſum emancipet.gl.hic tenet ꝙ per
ſuas rationes.& cum hac glo.concor.ꝙ no.in.l.nec auus.C.de
emã.lib.& inſti.q.mo.ius pa.po.ſol.§.fi.& omnes iſtas glo.Ia.
de Ar.reprehẽdit p tex.l.qdã cũ filiũ.§.ſed videam⁹.ff.de ver.
10 ob.dic,vt ibi.¶ Querit†gl.in ver.ſi verò plurimis.quot ſunt
caſus in qbus permittit̃ iſta legitimatio.ita demũ,ſi filij nõ exi
ſtunt legitimi & naturales.gl.ſup ver.ĩ quibus.dicit,ꝙ tres.et
no.bene trinũ caſum. quia iſta gl.declarat. §. ad hoc.hic alle.
aut̃.ſi quis.C.de na.lib.vbi gl.aliquid tãgit.& vide ꝙ no.in.c.
per tuas.extra qui fi.ſint legi.& ꝙ no.Goff.in ſum.qui fi.ſint
11 legi.§.octo modis.¶ †Vl.Iac.de bel.hic ponit quãdã.q.quã
diſputauit,& eſt talis.Rex cõceſsit priuilegiũ, ſeu beneficiũ
ciuitatibus,ſeu ciuibus regni ſui.Modo quærit̃, quæ ciuitas,
& quæ perſonæ contineantur appellatione ciuitatis, vel ci-
a uium?[a]dic,vt in dicta ſua diſputatione.

SVMMARIVM.

1 *Alere,an debeat pater filium naturalem:q, ſic,ſi nõ habet aliud uñ uiuat.*
2 *Filius naturalis ſuccedit patri nõ habẽti filios legitimos & naturales, in duabus uncijs ab inteſtato:& an etiã ali debeat?*
3 *Frater tenetur ſororem alere,ſi non habet aliter unde uiuat.& num.4.*

Diſcretis. ¶ Liberi naturales ſecũdũ formã hic tra
ditã ex teſtõ,vel ab inteſtato ſuccedunt,
& alimenta cõſequi debent:odioſi vero liberi ab omni ſucceſ
ſione tam ex teſtõ, q̃ ab inteſtato penitus excludunt̃. & ali-
menta ẽt à patre percipere nõ debent, nec ſunt liberi nomi
nandi.h.d.vſque ad fi.& habet duas partes.Primò, ponit̃ de
ſucceſsione naturalium liberorũ in ciuili curia permiſſa.Se-
cundò,ponitur de ſucceſsione liberorũ odibilium à curia ꝓ-
hibita.Secũda eſt in.§.& quidẽ.vſque ad.§.vltima.vñ ſumit̃
aut̃.licet.C.eo.ti.Itẽ ex.§.vlti.ſumit̃ aut̃.ex cõplexu.C.de na
tu.li.¶ Ibi:legitĩa ſobo.Quid ſi ſoli naturales filij exiſtãt,non
1 cõcubina?dic vt no.in.l.ij.C.de na.li.¶ †No.in.§.ſi quis aũt.
b ꝙ filij naturales debẽt ali:[b]vt hic.j.e.§.ſi quis igitur.ff.de lib.
2 agno.l.ſi qs à liberis.§.idẽ in liberis.& ibi no.¶ †Secũdò no.
quia hic videt̃ tex.ꝙ filius naturalis ſuccedit patri nõ haben
ti filios naturales & legitimos in duabus vncijs ab inteſtato.
& vltra iſtas duas vncias nihilomin⁹ debet habere alimenta
de bonis patris.Ita videtur velle iſte tex. & gl.dicit,ſup ver.
vnciarũ.quã gl.no.s̈.facit de triẽ.& ſemiſ.§.cõſideremus.ver.
præſens.Et pro iſta gl.s̈.facit ꝙ ibi dixi optimè.& iſte tex.dũ
dicit alimẽta dãs &c.intellige dãs.ſ.poſt mortẽ patris.Et hũc
intellectũ puto voluiſſe ſentire gl.iſtã.Hoc ẽt apparet ex gl.
3 quæ eſt in.§.ſi quis igitur.j.eo.quæ quærit,an†pater dũ uiuit
teneat̃ filios naturales alere:qa videtur ſentire gl.ꝙ hic tex.loq
tur de alimentis, q̃ p̄ſtant̃ poſt mortẽ patris: quia aliâs ſi hic
loqueretur de alimentis p̄ſtãdis in vita patris.gl.illã.q.nõ q̃-
reret:& quia eſſet caſus:vt hic.Poſſum⁹ dicere hoc eſſe verũ
ꝙ filius debet habere alimẽta,qñ nõ habet aliter vnde viuat,
ſeu ſe alat:aliâs nõ debẽt alimẽta prẹſtari.ar.d.l. ſi quis à libe-
4 ris.§.ſed & ſi filius.†Sicut ẽt dicimus de fratre qui debet ale
re ſorores legitimas & naturales:vt no. gl.in.d.l.ſi quis.§.idẽ
reſcripſit.& in.l.j.C.de li. alẽ.quia ẽ verũ,ſi ſoror nõ hʒ aliud,
vñ ſe alat:vt.ff.vbi pup.edu.de.l.filiũ. & ſecundum hoc illud
verbũ & alimẽta dãs eis. debet intelligi,ꝙ dant̃ alimẽta à pa-
tre,dũ ipſe pater viuit.& hoc bñ ſequit̃,ꝙ dicit tex.quaſi vnũ
remediũ lex dederit naturalib⁹ in vita patris.ſ.ꝙ debeãt à pa-
tre ali. Aliud remedium debetur poſt mortẽ patris inteſtati
defuncti,ꝙ habeant duas vncias,non exiſtentib⁹ filijs,vel cõ-
iuge.ſed tamẽ p̄cedẽs opi.videt̃ magis de mẽte hui⁹ tex.&.d.
ver.p̄ſens.eſt fauorabilis.¶ Op.dicit̃ hic:ibi:oĩno ĩdubitat⁹ ẽ
cõcubinę.&c.& videt̃ ꝙ vbi qs hʒ vnicã cõcubinã,filij ex ea
nati ſint legitimi & naturales:cũ matrimoniũ p̄ſumat̃:vt.l.in
liberę.ff.de rit.nup.hui⁹ timore fcã eſt gl.ſup ver.vnciarũ.&
ſup ver.ĩdubitat⁹.q̃ ĩtelligũt hũc tex.qñ fuit fcã ꝓteſtatio,ꝙ

a ¶ Ciuiũ. Vide do. Alex.de imo.in.l. vrbis.ff.de ver.ſig. vbi etiã Bar.in.ij. col.verſ.ſʒ q̃ro qñ ciuitas.& Ioan.de Imol.ĩ rub.ſo.ma. & Io.de por.in.l. qa tale.ſol.ma. & Bal.ĩ marg.ver.ci- uitas.ver.iij.& plenè per Fel. ĩ.c.Rodulphus. de reſ.et in ca. ſignificauerũt.circa princ.de iudi.

b ¶ Debent ali.adde Bar.in tract.alimẽtorum.ver.quæro an pater.

c ¶ Quòd ſic.Adde Bar.in.l.ſi quis.§. vtrũ. de libe.agñ.

tamen tenebat eam,vt concubinã.de quo no.in.d.l.liberę.&
per Dy.in.l.in concubinatu.ff.de cõcu.qd de iure cano.dixi
s̈.quibus mod.natu.effi.legi.§.illud.

SVMMARIVM.

1 *Pater naturalis in illis caſibus,& pro illa portione ſuccedit filio, in quibus filius ipſi patri ſuccedit.*
2 *Pater dum uiuit,an teneat̃ alere filios naturales?remiſsiuè.& uide. s̈. §. proxi.& .nu.1.& .3.*
3 *Filius naturalis natus ex unica concubina, an habeat ius ſuccedendi ſuo fratri legitimo?*
4 *Filij naturales nati ex eodem patre,ſed ex duabus concubinis, an ad inuicem ſibi ſuccedant?remiſsiuè.*
5 *Naturales nati ex eadẽ matre,& diuerſis patribus ſibi adinuicẽ ſuccedũt.*
6 *Quarta debita aſcendentibus,q, hodiè ſit aucta,ſicut quarta,quæ debetur deſcendentibus.*
7 *Patruus,ita ſuccedit nepoti,ſicut nepos patruo.*
8 *Filius naturalis non ſuccedit patri contra teſtamentum.*
9 *Filius naturalis legitimatus rumpit teſtamentum paternum.*

1 Si quis igitur. ¶ †No.text.no.& mẽti tenẽdũ,ꝙ
in illis caſib⁹, & pro illa portione
ſuccedit pater filio naturali,in qb⁹ caſib⁹,& pro qua portiõe
ſuccedit fili⁹ naturalis ipſi patri naturali.et idẽ ĩ alimẽtis.tex.
eſt no.hic ver.ĩ quib⁹.quã.q.mouet Azo ĩ ſum.de leg.hęre.ĩ
fi.dicit ꝙ fortè eodẽ mõ ſuccedit mater filio naturali,& ſpu-
rio,quo ſuccedit filio naturali pater:& ita ſit par rõ pietatis,
ar.l.nã & ſi parẽtib⁹.ff.de inof.teſt.Pla.verò dicit,ꝙ p̄r ſemp
ſuccedit ĩ totũ filio,nõ ſolũ ſi eſt naturalis tm̃,ſed ẽt ſi eſt ſpu
rius:ſed de opi.Azo.eſt caſus hic.licet ipſe nõ alleg.ibi hunc
§.ſed ipſe hãc op.firmat & alle.tex.hũc ĩ ſum.de na.li.§.ab ĩ-
2 teſtato.¶ †Quærit gl.an pater dũ viuit teneat̃ alere filios na
turales?dic vt in glo.j.q̃ facit ad id,ꝙ dixi.s̈.in.§. ſi qs autem.
3 ¶ †Quæro,hic dicit̃ qualiter fili⁹ naturalis patris nat⁹ ex vni
ca cõcubina,habeat ius ſuccedẽdi ſuo fratri legitimo,& natu
rali.vide Azo.in ſum.C.de leg.hęre.§.fi.facit.l.fi.& ꝙ no.C.
4 de natu.li.¶ †Quęro,an filij naturales nati ex eodẽ patre: &
duabus cõcubinis inuicẽ ſibi ſuccedãt?dic,vt no.in gloſ.l.hac
parte.ff.vnde cog.vide Spe.in tit.de ſucceſ.ab inteſt.§.j.ver.
5 qd de natis ex vno.¶ Quæro.qd†de natis ex eadẽ matre, &
ex diuerſis patribus:ſine dubio inuicẽ ſuccedunt:vt.d.l.hac
parte.&.l.ſi ſpurius.e.ti.& inſti.de ſuc.cogna.§.quod vulgo.
6 ¶ †Et iſte ver.in quibus.inducit̃ ad.q.p ſecũdã gl.hic videli-
cet,ꝙ ſicut quarta debita aſcẽdẽtibus eſt aucta, ita quarta de-
bita aſcẽdẽtib⁹ debet eſſe aucta:cũ ęqualitas debeat eſſe inter
patrẽ & filiũ.de qua.q.habes.s̈.de hęre.& fal.§. primũ itaq;.
&.s̈.de trien.& ſemiſ.§.j.in fi.& ĩ aut̃.nouiſsima.C.de inof.te
7 ſta.¶ †Secũdò inducit Iac.de bel.ꝙ ſicut patruo ſuccedit ne
pos:vt.x.colla.Impe.lotha.c.j.in fi.& ecõuerſò.patru⁹ ſucce
8 dit nepoti.de qua.q.no.ipſe.s̈.eo.§.filiũ.& ibi dixi. ¶ †Vlti.
circa iſtos.§.aduerte,qa poſito,ꝙ filius naturalis ſuccedat pa
tri ab inteſtato,& ex teſtamẽto ſecundũ formã hic traditã:tñ
cõtra teſtamẽtũ paternũ nullũ habet remediũ:vt no.p gl.in.l.
iij.in prin.ff.de libe.& poſthu.& inſti.de inof.teſt.§.tam aũt.
9 in.j.gl.niſi †talis filius eſſet legitimat⁹:qa tũc cõtra teſtm̃ pa-
ternum remediũ oĩno ſibi cõpeteret,quod cõpeteret filio ab
initio nato legitimo,& naturali:vt.s̈.de ince.nup.§.dubitatũ.
& not.s̈.quibus mo.na.effi.legi.in prin.

SVMMARIVM.

1 *Nati ex illicito coitu,non ſunt legitimi filij nominãdi:nec ſuccedunt patri:nec ab eo ali debent,de iure canonico ſic.nu.4.*
2 *Nati ex damnato coitu,qui dicantur?remiſsiuè.*
3 *Nati ex damnato coitu,qñ ſuccedant matri & patri?& .nu.5.*
6 *Subſtitutio facta de ſpurio,quando teneat?*

1 Vltima ſiquidem. ¶ †Not.ꝙ nati ex illici-
to & nephario coitu, nõ
ſunt legitimi filij nominãdi:nec veniũt ad ſucceſsionẽ pater-
2 nã:nec ali debẽt à patribus.¶ †Sed q̃ro,q dicunt̃ nati ex dã
nato coitu,vt nõ debeãt filij noĩari?dic.vt in gl.ſup ver. parti
cipiũ.idẽ no.in aut̃.ex complexu.C.de ince.nup.& in aut̃.in
3 ceſtas.eo.ti.& in.c.referente.extra q fi.ſint legi.¶ †Et an iſti
ſuccedãt matri.dic vt ĩſti.ad orfi.§.nouiſsimè.& quod ibi no
4 ta.&.C.ad orfi.l.ſi qua illuſtris.& in.d.aut̃.ex cõplexu.¶ †Et
eodẽ modo dicas in alimẽtis.an debeãt ali de iure canonico à
c patre:& dic ꝙ ſic[c]:vt in.c.cũ haberet. extra de eo q duxit in
mat.&c.& in.c.per venerabilem.extra qui fil.ſint leg.¶ Sed
5 licet†de iure canonico debeãt ali:tñ ſuccedere nõ poſſunt:vt
in.c.tanta.&.c.referente.& in.c.p venerabilẽ.extra,q fil. ſint
6 legi.& quod no.in.d.c.cũ haberet.¶ †Quærit gloſſ.pone:ꝙ
pater alium inſtituit,& filiũ ſuum ſpurium ſubſtituit : an te-
neat ſubſtitutio?gloſſ dicit fortè diſtinguendum:aut ſubſti-
tuit vulgariter,vel pupillariter &c.Vel dic,dicit gloſſ. quòd
l.ſi is qui,

l.si is qui loquitur quando substituit eum, qui potest à patre
aliquid capere: vt puta filius naturalis, secus si nullo modo, vt
spurius: sed tene pręcedentẽ opi. tanquã no. ꝙ d.l. si is q loquaꝛ
in spurio: & eã tenet Spec. quę vide circa istã. q. positam in gl.
vt ipse not. in ti. de suc. ab inte. §. j. vers. sed an natis. & ver. seq.
& ibi no. Idem no. in. d. auꝛ. ex complexu. & per Azo. in sum.
de nat. li. §. quid si Imperator. & per doct. in. l. j. C. de natu. lib.

De testibus, Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Vtilitas testium propter probationes est inuenta.*
2 *Falsitatibus testium est obuiandum.*
3 *Edictum de testibus est prohibitorium.*
4 *Testi existenti in dignitate magis creditur, quam pagano.*
5 *Vilißimi non admittuntur ad testimonium, nisi cum tortura.*
6 *Testes cognoscere debent contrahentes.*
7 *Testis, qui se offert non citatus ad testimoniũ redditur suspectus: & ei non creditur sine tortura.*
8 *Testis pro utraque parte debet ueritatem dicere.*
9 *Calliditas quid sit? remißiuè.*
10 *Falsitas committitur etiam in tacendo ueritatem.*
11 *Iudex quos testes repellat ex officio? remißiuè.*
12 *Modi probandi, qui sint? remißiuè.*

TEstium. ¶ Istę tit. habet. xij. partes.
Primò ponit exordium. Se
cundò ponit de testibus adhibitis ad testi-
monium in iudicijs. Tertiò de testibus ad-
hibitis in instrumentis. Quartò ponitur de
testibus sibijnuicem contradicentibus ĩ di
ctis eorum. Quintò quot & qualiter testes
producantur. Sextò, ponitur ex quo loco producantur. Septi
mò de statu testium. Octauò ponitur de testibus inimicis. No-
nò de proxenetis. Decimò: ponitur quo tempore testes ad te-
stimonium admittantur. Vndecimò ponitur, legum antiqua-
rum confirmatio. Duodecimò ponitur huius constitutiõis pro
mulgatio. Secunda in nos igitur. Tertia in. §. & licet. Quarta. in
§. si verò quidam. Quinta in. §. quia verò. Sexta in. §. & quoniã
Septima in. §. si verò dicatur. Octaua in. §. si verò qs dicat odio
sum. Nona in. §. quoniam. Decima in. §. & hoc verò. Vndeci-
ma in. §. omnibus. Duodecima in. §. quæ igitur. & vsque ad. §. li
cet. breuiter hoc dicit. Testium vtilitas propter probationem
adiuuenta est: testiũ falsitatibus est obuiandum legibus antiqs,
de testium probatione loquentibus confirmatis. Itẽ. testes bo
nę cõditiõis & famę dñt esse. Ignoti, aut vilissimi, & ẽt ad testi-
moniũ festinãtes, & se offerẽtes non admittunꝛ: vt eorũ dictis
1 nõ credaꝛ sine tormẽtis. h. d. ¶ † No. ꝙ testiũ vtilitas ꝓpꝛ pro
2 bationẽ est adinuẽta. ¶ Secundò no. ꝙ † testium falsitatibus est
obuiandum. Nam quilibet ad testimonium admittitur, nisi spe
3 cialiter sit prohibitus. ¶ † Tertiò nota, ꝙ edictũ de testibus est
prohibitorium. Nam quilibet ad testimonium admittitur, nisi
4 specialiter sit prohibitus, vt hic. & in. l. iij. ff. eo. ¶ † Quartò no.
in. §. sancimus. ꝙ crediꝛ testi posito in dignitate: & magis, quam
5 pagano. concor. ff. eo. l. iij. in prin. ¶ † Quintò not. ꝙ testes vilis
simi, & ignoti ad testimonium non admittunꝛ, vt eorum dictis
a sine tormentis credatur:[a] vt hoc. §. sancimus ver. si verò ignoti.
6 ꝙ testes debent cognoscere contrahentes. † de quo in. l. iij. §. j.
ff. eo. & extra. de testi. c. causa. dixi. s. de hære. & fal. §. si verò ab
7 sunt. ¶ † Septimò not. tex. cum glo. not. super ver. festinanter.
ꝙ testes, qui offerunt se ad testimonium dicendum cũ non sint
citati, præsumuntur suspecti: ideo eis non crediꝛ sine tormẽtis.
Ita exponit hunc tex. festinantes. &c. Iaco. de bel. ꝙ eum festi
nantem. i. ad testimonium se offerentem. Alibi exponitur festi
nantes. i. non citati: & sic talibus nõ citatis, qui se sponte offe-
runt, non creditur sine tormẽtis sed cũ tormẽto sic. ꝙ tene men
8 ti, quod latius. s. declarabo. ¶ † Octauò not. text. ibi: nil celetur
veritatis. ꝙ testis debet pro vtraque parte dicere veritatem: vt
hic. & C. de epis. & cleri. authenti. sed iudex. & videbitis. ĩ. de
9 sanc. epis. §. nulli. ¶ † Quæro, dicitur in prin. huius ti. & callidi
tate, &c. quæro quid sit calliditas? dic, vt in glo. quæ etiam po-
10 nit. † quid sit falsitas. Ex quo habes, ꝙ falsitas committitur,
non solum dicendo ꝙ non est, sed etiam in tacendo veritatem
de quo in leg. presbyteri. & in authent. presbyteri. C. de epis. &
11 cleri. ¶ † Quęro. in ver. licere. vbi legislatores hoc prohibuerũt
dic, vt in glo. super ver. legislato. quę dicit aliqs testes ipso iure
12 repelli: & aliquos repelli officio iudicis. ¶ † Not. etiam glo. su
per ver. plurimis. aliâs est super ver. non aliter. quæ dicit, quot
sint modi probandi. ꝙ dic, vt in eadem.

SVMMARIVM.

1 *Testis, ꝙ sit bonus quilibet præsumitur etiam in testamento.*
2 *Pauper, an poßit esse testis?*
3 *Iudex ex officio inquiret de bonitate testis, & legalitate.*
4 *Testis, de quibus poßit à iudice interrogari? remißiuè.*
5 *Ignobiles & uiles, qui dicuntur, ut à testimonio repellantur.*
6 *Legatus in teste non probatur per seipsum, sed per alium.*
7 *Infamis de facto qñ admittatur ad testimoniũ ẽt contra infamẽ? nu. 9.*
8 *Infamis de facto non potest esse iudex.*
9 *Homines de uniuersitate, an admittantur ad testimonium?*
10 *Excommunicatus, contra excommunicatum, an admittatur? remißiuè.*
11 *Testis contra quem crimen opponitur: an poterit idem crimen contra opponentem opponere?*
12 *Militia, an sit dignitas? remißiuè.*

1 Sancimus. † ¶ Quæro an admittetur in testimoniũ
aliquis, qui nõ sit probatꝰ aliquo de pre-
dictis modis: videlicet ratione dignitatis: militiæ: officij, vel di-
uitiarũ. gl. super ver. officij. dicit ꝙ sic: vt patet in ver. aut si non
tales &c. & not. super ver. vtroq;. Ratio est, quia quilibet pręsu
b mitur bonus,[b] nisi probetur contrarium: vt. ff. de leg. ij. l. cũ qui
dam. C. de inof. test. l. omnino. cum simi. & ꝙ quilibet testis pre
sumaꝛ bonus, nisi probetur contrariũ. No. gl. in. c. j. extrà eo. Pa
2 tet ergo, † ꝙ etiã pauper persona, & non existens in dignitate,
vel militia potest esse testis: licet magis credatur positis in digni
c, tate. puta doctori & militi. Et de hoc, an pauper[c] admittatur
ad testimonium: no. in. l. iij. in prin. ff. eo. & dic, vt habes in text.
3 & gl. extra de testi. c. si qui testium. ibi sed pone. ¶ † Querit hic
glo. an iudex debet inquirere de veritate, bonitate, & legalita-
te: dicit gl. super ver. officij. in fi. ꝙ sic. Et no. cam. & fiet ista in-
quisitio a iudice ex suo officio. Ita no. in. l. iij. in prin. super ver.
4 inimicitiæ. ff. eo. † Sed circa hoc quero, an testis posit interro-
gari à iudice de omnibus his, de quibus iudex potest querere
ab aliqua persona, & inuestigare? dic vt no. extra eo. c. cum cau
5 sam. in. gl. sup ver. de causis. quod tene menti. ¶ Quærit glo. †
an eo ipso, ꝙ quis est artifex repellatur? gl. super ver. ignobiles.
dicit ꝙ non: sed ex eo ꝙ ignobilis. Qui aũt ad hoc dicatur igno
biles? dic, vt in. d. gl. Sed alibi habetur, ꝙ viles personæ dicũtur
personæ pauperes: vt. s. quibus modis na. efficiun. leg. §. quis-
6 quis autem. & supra de manda. princi. §. sit tibi. ¶ Quæro. † di-
citur hic, ꝙ talis testis debet adhiberi, ꝙ si de fide ẽt dubitatur,
posit de facili probari: quod eius vita est inculpabilis, & mo-
derata. Sed per quę hoc probetur? dicit glos. & hoc debet pro
bari per alium, non ꝑ ipsum testem. quã glo. no. super ver. mo-
derata. cui iunge gl. super ver. officij. in fi. s. eo. & quod super ea
7 dixi. ¶ Quæro † an infamis de facto admittatur ad testimoniũ?[d]
d & videtur tex. cum glo. ꝙ non. ff. de sena. l. Cassius. In contra-
rium est gl. in. l. j. C. de sum. trini. & fi. catho. hæc est veritas. Nõ
ob. glos. l. Cassius. quia quod glo. dicit ibi ad dignitatem iudi-
cis, non ad testimonium referas, ad quam dignitatem infamis
de facto non admittitur: vt. l. nemo. C. de dig. lib. xij. Et pro hac
op. facit quod no. in. l. j. ff. de his, qui no. infa. C. ex qui. caus. in-
fa. irro. l. nullam. vbi gl. dicunt: ꝙ tantum sunt duo effectus infa
miæ, facti videlicet ꝙ repellit à dignitate. Itẽ: qa facit admitti ad
testamenti querelam fratrem, qui aliâs non admittitur: vt. l. fra-
tris. C. de inoffi. testamen. Patet ergo, quòd à testimonio nõ re-
pellitur. dic hoc esse verum: sed tamen cum tormentis debet ad
mitti: vt. l. iij. §. l. Iul. in glos. in fine. ff. eod. & ei minus creditur,
quam alij testi non infami. ꝙ intellige esse verum tam in crimi
nalibus, quam in ciuilibus causis, & de iure ciuili. sed de iure ca
nonico infamis de facto admittitur in causa ciuili, & etiam in
criminali, vbi ciuiliter agitur: secus si criminaliter: vt est text.
& glo. in. c. testimonium. eo. tit. & in. c. fin. extrà eo. & vide Spe
cu. in tit. de test. §. j. versi. item ꝙ est infamis. vide. ij. q. vij. c. Epi
scopi. de infa. de iure nõ est dubiũ, ꝙ à testimonio repellitur: vt
8 d. l. iij. §. l. Iulia. ¶ † Quæro pone, ꝙ homines vnius villę admit
tantur in testes contra aliam. An valeant? gl. hic in princ. huiꝰ.
§. tenet ꝙ sic. quam no. & eam tenet Spe. in tit. de teste. §. j. ver.
9 ꝙ si omnes. vbi de hac glo. facit mentionem. ¶ † Item quæro.
nunquid aliâs infamis contra infamen admittatur in testẽ? dic
vt not. per glo. in. d. l. iij. §. Iul. ff. eo. & Spe. eo. ti. §. j. ver. item ꝙ
10 est infamis. ¶ † Sed nunquid excommunicatus contra excom
municatum. vide dictum Iaco. de Are. in. l. si mulier. ff. sol. mat.
11 ¶ † Sed pone, ꝙ repello testem prætextu alicuius criminis: nũ
e quid poterit ipse mihi obijcere crimen illud, vel defectũ?[e] dic,
vt not. gl. c. testimonium. extra eo. & ꝙ not. Spec. in titu. de te
12 ste. §. j. ver. sed pone, ꝙ repello. ¶ † Vltimò circa hũc. §. no. tex.
ibi. per dignitatem, aut militiam, &c. nam hic videtur text. ꝙ.
militia non sit dignitas, cum hic ponantur, vt species separatæ.
de quo est tex. in. l. fi. C. q mili. nõ pñt. lib. xij. de quo ibi dicam

a ¶ Credaꝛ. Adde Bal. ĩ. c. j. §. iniuria. vj. co. ĩ ver. sed nũ qd ex tali cõfessione. de pa. iu. firmã. vide Angel. hic. & Bart. ĩ. l. ex libero. ff. de qõ. & do. ale. de Imol. ĩ. l. de minore. §. tormẽta vlti. col. ff. de q̃stio.

b ¶ Bonꝰ. An & qñ & ex qbꝰ qs ꝑ̃sumaꝛ bonus, & qñ nõ: vide latè ꝑ Fel. ĩ. c. dudũ. ĩ. iij. col. ĩ vers. ĩ glos. ĩ ver. idoneus de ꝑ̃sum.

c ¶ An pauper. Adde istũ i. l. ex libero. vers. itẽ dico. ff. de qõ. & Feli. ĩ. c. si q testiũ. co. pe. ver. ĩ gl. fi. ibi: alˢ honesta ꝑsona. extra de testi.

d ¶ Testimoniũ. Vide dñm Ia. May. ĩ l. j. circa fi. C. de sũ. tri. & Fel. ĩ. c. testimonium. de testib. ¶ Adde istũ ĩ. l. in arenã. ĩ princ. & ꝙ ibi posui ĩ apo. ad ipsum ĩ eo. vers. C. de inoffi. testa.

e ¶ Vel defectũ. Vide tu ad hoc Fe. in c. dilecti. & de except. col. v. ĩ versi. ad. iij. caput.

SVMMARIVM.

1 *Viliſsimæ perſonæ, quando admittantur etiam cum tortura ad teſtimoniũ.*
Viliſsimæ perſonæ in ſubſidium admittuntur.
2 *Viliſsimæ perſonæ admittuntur, quando ſunt rogatæ à partibus. & nu. 9.*
3 *Viles perſonæ licet admittantur ad teſtimonium, ſine tortura eis tãtum non creditur, ſicut alijs.*
4 *Viles perſonæ in teſtimonio ferendo, quando torqueantur?*
5 *Teſtes exiſtentes in dignitate clericali poſiti, ſi de mendacio conuincãtur, nõ torquentur, ſed de falſo puniuntur.*
6 *Teſtes diuites ꝑ teſtimonio ferendo, quando torqueantur?*
7 *Teſtes, ut deponant, debent primo citari: & poſteà cogi. Et qui ſunt, qui cogi non poſſunt? remiſsiuè.*
8 *Citatio non eſt coactio.*
9 *Sponte, ꝙ quis teſtificetur, qualiter intelligatur?*

1 Si vero ignoti. ¶ Oppo. & videtur ꝙ †ignoti & viles perſonæ ad teſtimonium nõ
admittantur, vt. s̃. eod. §. ſancimus. & §. licere autem. Sol. illi. §.
intelliguntur ſecundum iſtum, videlicet ꝙ viliſsimæ perſonæ
a admittantur cum tormentis,[a] vt hic dicitur. ꝙ quando ſit verũ
ĩ. dicam. Item admittuntur in ſubſidium nõ aliàs. & ſic primã
& ſecundam ſol. ſimul iunge. & vide circa hoc quod no. v. q. v.
c. illi. ¶ Sed contra hoc op. & videtur, ꝙ viles perſonæ & non
fidedignæ admittantur etiam ſine tormentis: vt. ĩ. eo. §. & licet
2 in fin. ver. ſi verò huiuſmodi. & ibi. not. †Solut. ibi loquitur in
teſtibus, qui ſunt à partibus rogati. qui licet ſi aliàs non eſſent
b à partibus rogati, non admitterentur[b] ſine tormentis: tamen eo
caſu admittuntur, licet non ſint perſonæ fidedignę. & hanc ſo.
tenet Iac. de bel. habemus ex opi. gl. ꝙ viliſsimæ perſonæ non
admittunť ſine tormentis: niſi ſint teſtes rogati à partibus. quã
opi. videtur tenere Azo. in ſum. de teſt. ¶ Sed poſſemus fortè
dicere, ꝙ etiam viles perſonæ admittantur in teſtimonium ſine
tormentis. Hoc probatur in fin. in. l. vnius in prin. ff. de quæſt.
vbi deportatus in inſulam, & ſtatuliber admittuntur ſine tor-
mentis: & tamen conſtat, ꝙ ſunt viles & abiectæ perſonæ. Non
ob. iſte tex. quia videtur requirere duo ad hoc, vt torqueantur.
Primò ſcilicet ꝙ ſint viles & ignoti. Secundò ꝙ tentent corrũ-
3 pere veritatem: & licet †viles perſonę ad teſtimonium ſine tor-
mentis tenendo iſtã opi. poſsint admitti, non tamen eis adhibe
tur tanta fides, ſicut alijs: vt. l. ij. & iij. ff. e. habes ergo ſecũdum
4 hoc, †ꝙ viles perſonæ poſſunt torqueri, ſi feſtinant corrumpe-
re veritatem, vt hic. & d. c. illi. v. q. v. ¶ Item poſſent torqueri,
5 ſi conuincerentur de mendacio: vt. l. vnius. §. teſ. de. q. †De alijs
autem teſtibus non vilibus, quid iuris ſit: dic, ꝙ ſi ſunt poſiti in
dignitate: aut eſt dignitas clericalis: & non poſſunt torqueri,
ſed aliter de falſo puniuntur: vt. C. de epiſcop. & cleri. authẽt.
preſbyteri. prẹterquam in vno caſu tantum, ſcilicet ſi vacillant
vt. l. nullũ. C. de teſti. licet lex illa videatur loqui in dignitate ſa
6 cerdotali. ¶ †Si verò ſunt alij teſtes non poſiti in dignitate: tũc
ſi ſunt diuites, & bonæ famæ non poſſunt torqueri, niſi in duo
bus caſibus. Primus eſt ſi vacillant, vt. l. ex libero. in princ. ff. de
q. Secundò, ſi conuincuntur de mendacio: vt. d. l. vnius. §. teſt.
Et ꝙ dixi de tortura in caſibus prędictis. habet locum in crimi
nali & ciuili: vt no. in prẹalleg. l. ex libe. & probatur in. l. diuus
7 j. reſpond. e. ti. ¶ †Vlterius opp. hic innuit, ꝙ teſtis ſponte ve
niens non admittitur: imò videtur, ꝙ ſi admittatur nullo mo-
do cogi debeat: vt. ff. eo. l. iij. §. l. Iul. & in. l. inuiti. e. tit. Sol. veri
tas eſt, ꝙ teſtes prout. l. illa loquitur admittũť ſponte, tamen nõ
coguntur: vt ibi dicitur debent tamen eſſe citati, non tamẽ eis
licet ſe offerre: vt hic dicitur. & hanc ſol. tenet Iac. de bel. ꝙ illę
perſonæ, de quibus ibi loquitur non debent inuiti denuntiari:
ita ꝙ inuiti cogantur deponere: debent tamen citari, ne pręſu-
mantur ſe ſponte offerre, & ſe inuitis operas ſuas ingerere. ar. l.
quæ omnia. ff. de proc. cum ſi. non enim per ſimplicem citatio-
nem teſtis dicitur cogi ſed moneri. Et iſtam monitionem bene
poſſunt ſuſtinere perſonę de quibus loquitur lex contraria: &
poſt illam monitionẽ, quæ fit per ſimplicẽ citationẽ ſequitur
coactio, & hanc coactionẽ non patiuntur perſonæ de quibus
loquitur lex illa: ſed alij teſtes ſic: vt. l. ſi quando. C. de teſtib.
8 ¶ †Et hæc diſtinctio, ꝙ primò pręcedat monitio, ſecundò ſe-
quatur coactio ponitur in. c. ſuper eo. extra de teſt. cog. & ibi
no. in gl. ſuper ver. non cogendi. & ꝙ prima citatio non ſit co-
actio, apparet ex eo, ꝙ poſt monitionem alicuius prouideť cõ-
9 tra teſtes: & illa dicitur coactio: vt patet in. c. j. & ij. e. ti. Et ſic †
poteſt intelligi, ꝙ no. per gl. de eo, qui ſpõte fert teſtimonium
in. l. poſt legatum. §. his verò. ff. de his qui. vt ind. & quod not.
in. l. qui cum maior. §. is demum. ff. de bo. liber. Et intelligať ſpõ
te ſine coactione: tamẽ pręcedens coactio eſt neceſſaria, ne pre-
ſumantur ingerere inuito, vt. s̃. dixi. & ita intelligať gloſ. quę di
cit ꝙ illę perſonæ ſponte admittuntur, vt no. in. d. l. inuiti. in fi.
in. iiij. q. ij. §. item. l. Iulia.

a ¶ Cũ tormẽtis. ad de hic q̃ dixi. s̃. in prĩ. ĩ ver. no. ĩ apo.

b ¶ Nõ admitterenť. An aũt teſtibus à partibus rogatis poſsit opponi de habilitate: vide Fe. ĩ. c. cũ ĩter. de exce. co. vij. circa princ. ibi. ad idẽ. vbi ponit cautelã, ꝙ voceť ad actũ teſtes affines & ꝓpinq.

c ¶ De tpe. vide Fe. ĩ. c. ex tenore. circa prin. ver. no. iij. ibi determinantes, & plenius ĩ. d. c. cãm alle. ĩ tex. poſt me. xij. col. ver. vtrum autem teſtis.

d ¶ Reddere. An & q̃n teſtis teneať aſſignare cãm dicti ſui. vide latè ꝑ Fe. ĩ. d. c. cũ cãm. alle. ĩ tex. ĩ. j. col. verſi. gl. ĩ ver. & in. c. lr̃is de pſũ. ĩ. j. col. ver. j. gl. ij. & j. ver. contra tenet.

e ¶ Confeſsio. ad liberãdũ. Adde Geor. thomaſinũ ãplè hũc articulũ diſputãtẽ cõſi. ſuo. iij. incip. nõ parui momẽti. ad fin. vol. ij.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes, quibus caſibus debent eſſe rogati? & nu. 7.*
2 *Duo teſtes quando ſufficiant in inſtrumentis? remiſsiuè.*
3 *Teſtes, an debeant interrogari de circũſtantijs, & de quibus? remiſsiuè.*
4 *Teſtes, q̃n interrogantur de loco, & de tempore?*
5 *Teſtis debet cãm ſui dicti deponere ſi ſit interrogatus: alias depoſitio ualeret ſine cauſa.*
6 *Teſtis deponens ſuper eo quod ſenſu non percipitur, etiam non interrogatus tenetur reddere cauſam.*
7 *Confeſsio extraiudicialis facta uicinis ad liberandũ, quod proſit: ſecus ſi ad obligandum: & quando ualeat, remittit.*
Pactum de non petendo factum abſente parte, quãdo proſit parti?
Rogatio teſtiũ operať, ut etiã inhabilis admittatur. Itẽ quod quis cogatur ad teſtificãdum, qui alias cogi non poſſet.

Et licet. ¶ In cõfeſsione ſoluti debiti in inſtrumẽtis cõ-
tracti, ſunt adhibendi teſtes, qui nõ ſunt fortui-
ti, vel tranſeuntes ꝙ etiã in teſtõ ſeruať iure antiquo ſeruato. h.
1 d. ¶ †Not. ex iſto. §. caſus, in quibus teſtes debent eſſe rogati.
2 ¶ †Sed op. hic innuitur, ꝙ ſufficiunt duo teſtes. Contra: imò re
quiruntur quinque: vt. l. teſtium. C. de teſtib. Veritas eſt, ꝙ hic
§. intelligitur determinatè ſecundum illã. l. teſtiũ. & hãc op. te-
nẽt doc. in auth. rogati. C. de teſt. licet glo. ibi aliã ſoluti. ponat.
¶ Sed contra hoc op. & videť ꝙ non requiranť tot teſtes: ut. s̃.
de inſt. cau. & fide. §. ut autẽ. So. ut no. in. d. l. teſtiũ. in. ij. q. Quę
ro, quid vult iſte tex. ibi dicere. aut cãm teſtimonij: &c. dic, ut
3 in gl. ſup uer. cãm. †Et circa hanc gl. an teſtes debeant interro-
gari de circunſtantijs. ſ. an tempus erat nubiloſum, & de veſti-
bus: & de ſimilibus: uide glo. in. d. l. teſti. & ibi per do. in vlti. q.
4 ¶ †Item, an teſtes debeãt interrogari de tempore[c] vel de loco
c vide gl. in. l. ob carmen. ff. de teſti. & per do. in. d. l. teſt. C. eo. in
ij. q. & vide gl. iiij. q. iij. §. item in teſtibus. & iij. q. ix. nihilominꝰ
Circa illud, ꝙ glo. dicit, an teſtes debeant interrogari, &c. vide
gl. ff. ad Silla. l. prius. & in. l. ij. §. idem labeo. ff. de aqua plu. ar.
ſuper uerb. memoria. Et circa omnia prędicta uide text. & glo.
in. c. cum cãm extra de teſt. & ꝙ ibi not. per Inno. vide ꝙ not.
Spec. in tit. de teſte. §. iam de interrogatorijs. ver. fuit autem. &
5 ver. item de tempora. ¶ †Ex hoc tex. d. gl. ſuper verb. cãm. ſu-
d mit ar. ꝙ teſtis debet cãm ſui dicti reddere:[d] ꝙ eſt uerum, ſi fue-
rit de cauſa interrogatus. aliàs eius teſtimonium valet ſine cã
vt no. in. l. ſolam. C. de teſt. & ff. de no. op. nũ. l. j. extrà de reſcri
c. ſi quando. & iiij. q. iij. d. c. ſi teſtes. §. item ſola. & Spec. in ti. de
6 teſte. §. j. ver. item ꝙ interrogatus. ¶ †Quod eſt verum ĩ his, quæ
poſſunt percipi per ſenſum corporeum: puta, ſi teſtis dicat, ꝙ
vnus depoſuit pecuniam & ſimilia. ſed ſi reddat teſtimonium
ſuper eo ꝙ ſenſu non percipitur: ut puta ſi dicit Titium domi
num talis rei: tunc non ꝓbat, niſi reddat cãm ſui dicti poſito,
ꝙ de cã nõ interrogeť. Ratio. q̃a teſtis dꝫ deponere ꝑ ſẽſum cor
poreum. ut. l. qui teſtõ. in fi. ff. de teſt. & l. j. ij. reſpõſo. ff. de his,
quæ in teſt. delen. facit ꝙ no. in. l. teſtium. C. eo. & ibi per doc.
ſed cũ teſtis dicit, ꝙ talis ſit dñs non percipit iſtud ſenſu cor-
poreo: ſed per intellectum & tunc teſtificať de eo, ꝙ eſt ius, nõ
de eo, ꝙ conſiſtit in facto. ita determinat Inno. in. d. c. cum cãm
& Spe. in tit. de teſti. §. nũc tractandum, ver. ut autem pleni. uſ-
7 que ad uer. porro. ¶ †Quæro. qui ſunt caſus, in quibus requiri
tur, ꝙ teſtes ſint rogati. tex. hic ponit tres. Adde quartum ĩ auť.
rogati. C. de teſt. & in gl. ĩ. §. ſed & ſi inſtrumẽta. s̃. de inſtr. cau.
& fide. videlicet in repudio. & probatur per. l. nullum. ff. de re
pu. & ibi gl. hoc idem tenet Placen. in. d. authen. rogati. ꝙ ĩ re-
pudio requirantur teſtes rogati. ſed gloſ. iij. qõ. ix. c. teſtes. §. de
his. determinat idem, ꝙ in. d. l. nullum. & xxx. q. v. c. noſtrates.
in quibus vide quid iuris ſit in matrimonio. & circa prædicta
uide Specu. in titul. de teſt. §. j. ver. Item quod non ſint rogati.
8 ¶ †Vltimò ex hoc tex. dicit Ia. antiquus gloſſator, ꝙ confeſsio
facta extra iudicium coram uicinis ualet. & idem not. ipſe. C.
de confeſ. l. vnica. & ĩ. l. quoniam. ff. de infa. ¶ Sed gl. hic ſuper
uerbo ꝓ faciẽda. ſol. & in alle. l. vnicæ dicit hr̃e locũ, q̃n cõfeſ-
ſio fit ad liberandum ſecꝰ ſi ad obligãdũ: quia tũc nõ valet, niſi
fiat in iudicio: vel niſi fiat cum cauſa: vt habes in gl. & ſic potes
arguere ex hac gl. ꝙ confeſsio facta coram vicinis abſente par-
te valet, ſi fiat ad liberandum: vt not. in. d. glo. dictæ. l. vnicę. C.
de confeſ. Sed tu poteſ rñdere. ꝙ iſtę gl. parũ faciũt. q̃a iſtę glo.
non excludunt partis pręſentiam, ſed pręſentiã iudicis. Et hoc
patet ĩ eo, ꝙ dicit, ꝙ ſi talis confeſsio fuit facta ad obligandũ
cũ cã, valet, ſed ſic oportet ꝙ intelligatur cũ partis pñtia: aliàs
nullo modo valet etiam facta cũ cã: vt. l. certũ. §. ſi q̃s abſente. ff.
de confeſsio. & in. l. j. & vl. de interro. act. ¶ Sed de hac. q. an cõ
e feſsio ad liberãdũ[e] vel pactũ de non petẽdo, factũ abſente par
te proſit parti. vide gl. in. l. & hæredi. §. Iul. & in. l. j. §. idẽ ĩ duo
bus. ff. de pact. & in. l. Pomponi. ſcribit de neg. geſt. per Guil.
de cu. & per gloſſ. in. l. non ſolum. §. ſi liberationis. ff. de lib. le.

¶ Vltimò

9 ¶†Vltimò not.tex.cũ glos.super ver.supplicijs in ver. si verò
non huiusmodi ꝙ vilis persona, & nõ fide digna admittitur ad
testimoniũ sine tormento, vbi testis rogatur à partibus.& hoc
etiam tenet Iac.de bel.licet si non esset rogatus à partibus non
admitteretur ad testimoniũ sine tormento, secũdũ opi.glo. hic
&.s.proxi.§.¶Vltimò circa hoc, an vilis persona admittatur ad
testimoniũ sine tormentis: potes dicere, vt dixi.s.pxi.rñ. Et sic
rogatio testiũ secundũ opi.gl.hic positam, operatur vnũ: ut admit
tatur q als ad testimoniũ nõ admittitur sine tormẽto: ut ĩ hac gloss.
¶Itẽ rogatio testiũ opatur aliud, ut q testificari nõ cogitur tñ roga
tus testificari cogatur: vt no.gl.ĩ.l.ĩuiti.ff.de tes.ĩ gl.fi.circa finem
quam tene menti.

SVMMARIVM.

1 Testis sibijpsi contradicens in suo dicto repellitur.
2 Testes, quando sunt contrarij siue ab una parte, siue à diuersis, quam proba tionem faciant: & quibus stetur?
3 Testibus dignioribus & honestioribus: & si sunt minoris numeri, creditur: nisi testes contrarij excederent in numero magno: & quis dicatur magnus excessus est arbitrarium.
4 Testes falsum deponentes, per quem iudicẽ puniantur? remittit.
5 Arbiter, an puniat testes falsum coram se deponentes? remittit.
6 Pœna falsi testis, quæ sit? remißiuè.
7 Iudex, an puniat ex officio testes falsum deponentes?
8 Testis falsus punitus à iudice suo motu, an poßit posteà accusari? remittit.

a Si vero quidam. ¶Testi, q sibi ĩ suo dicto est cõtrari⁹, fides adhibẽda nõ ẽ.[a]
si uerò testes sibĳnuicẽ cõtradicunt, tũc veriora pferentib⁹ &
b dignioribus⁹,[b] & in nũero plurib⁹ standũ est. Itẽ testes falsum te-
stimoniũ deponẽtes puniẽdi sunt: p errorẽ aũt falsum testificã-
tibus est parcẽdum.h.dic.usq; ad.§. qa uerò. & habet quatuor
partes. Nã priò ponitur, qñ testis cõtrariatur sibijpsi. Secũdò, qñ te
stes sibĳnuicẽ cõtradicũt. Tertiò de pœna testiũ dolo falsum
testificãtiũ. Quartò, ponitur de testibus p errorẽ sibi cõtradicen-
tibus: vel falsum dicẽtib⁹. Secũda ibi.ĩ ver.aut alterutris. Tertia
1 in uer.si verò astu. Quarta ĩ uersi.nisi. ¶†Quæro de intellectu
hui⁹.§.dicit gl.primũ rñsum loquitur, qñ testis sibĳpsi cõtradicit
in suo dicto: q casu repellitur: vt hic in princ.& alleg.ad hoc suas
leg.& facit.l.ij.ff.de testib.&.l.qui falso.eo. ti.& pro hoc est ca
sus ĩ.c.cũ cãm.uer.cũ alijs.de pb.& no.gl.quas ibi allegabo ad
materiã hui⁹.§.& uide ẽt ꝙ no.docto.C.de fi.ĩstr.l.ĩ exercẽdis.
2 ĩ.iiij.q.¶†In tex.ĩ.ij.rñso.ibi aut alterutris, & c.dicit Mar.ꝙ hic
loquitur, qñ vn⁹ testis alteri cõtradicit: & sunt à diuersis partibus
pducti. Nam si essent ab eadẽ parte pducti: tunc repelluntur
sicut repellerentur diuersæ scripturæ ab eadẽ pte productę: ut.l.
scripturæ.C.de fi.ĩst.gl.uerò nostra tenet cõtrariũ, quę dicit, ꝙ
hic loqtur ĩ testib⁹ cõtrarĳs: ab eadẽ parte pductis. Ad.l.scri-
pturæ.Rñ.vt habes ĩ gl.hic.& in.l.ob carmé,§.si testes.ff.e.ti.&
in.l.scripturæ.palleg. Loqtur ergo istud.ij.rñs.qñ testes ab eadẽ
parte pducuntur, si uerò testes pducuntur à diuersis partib⁹.dicit
gl.ꝙ priò statur maiori numero: secũdò dignitati: vt hic not.in
3 gl.Sed Iac.de bel.dicit.†ꝙ etiam hoc casu p iudicẽ esset creden
dũ dignioribus, & honestioribus ueraciorib⁹, uel plurib⁹, put
iudicis motus cũ sui instantia poterit informari. Idẽ qñ produ
cuntur ab eadẽ parte. Istud ꝙ ipse dicit ẽt hic glos.& in.d.l.ob
carmẽ.§.si testes, & do.tenet ĩ.d.l.in exercẽdis in vlt.q. & vide
ꝙ tãgit gl.in.d.l.scripturę.in fi.¶Sed hic, ꝙ dixi.ꝙ stetur dignio
ribus, & ꝙ inspicitur magis dignitas, q̃ numerus: & si producan
tur à diuersis partibus: ut no.in.d.§.si testes.intelligit esse verũ,
nisi ex alia parte eẽt magnus excessus in numero: vt.di.tex.ĩ gl.
in.c.ĩ nostra.extra de testi.vbi ẽt gl.dicit, ꝙ iudicis arbitrio re
linquitur qs dicatur magnus, uel paruus excessus. ꝙ tene mẽti.de
materia hui⁹.§.vide ꝙ plenè no.gl.in.d.c.in nostra. in gl.mag.
&.iiij.q.iij.*c.si testes.*§.si testes.in gl.mag.& in.§.itẽ in testi-
bus.& in gl.uide ꝙ no.p do.ĩ.d.l.in exercẽdis.ĩ.iiij.q.& ꝙ not.
Spe.in ti.de testi.§.postq̃.de testi.¶Venio ad ver.si verò astu.
4 Et q̃ro, hic dicitur, †ꝙ testes dolosè malignitatẽ cõmittẽtes puni
untur: quæro à quo iudice puniuntur? dic, vt no.gl.& doct.ĩ.l.
5 nullum.C.e.¶†Sed q̃ro, qd si testes producuntur coram arbitro
& dolosè malignitatem committunt: an arbiter poterit ipsos
punire? dic, vt no.Specu.in tit.de test.§.j.ver.quid de arbitro.
6 †¶Qua autem pœna puniatur talis testis? dic, vt in gloss.hic in
ver.derelinqui. &.ff.de test.l.qui falsè ꝙ habes in.d.l.nullum.
7 ¶†Quæro. an iudex poterit ex suo officio punire testes pœ-
na.l.Corne.de fal.do.tenẽt, ꝙ non sed tñ extraordinariè vt no.
in.d.l.nullũ.in priò contrario.& vide ꝙ no.ĩ.l.vbi.C.de fal.&
vide ꝙ tenet Spe.ĩ ti.de te.§.j.ver.sed nũqd iudex.& circa hoc
8 vide.v.q.vl.c.quia iuxta.§.presbyteri.¶†An autẽ si talis testis
fuit semel punitus p motu iudicis: possit posteà accusari.l.cor.
de fal.gl.format hãc.q.ĩ.d.l.nullũ.q glo.reprehenditur ibi p do.
in vl.q.& ĩ.d.l.vbi.in vlti.q.& Spe.tangit ĩ.d.§.j.ver.sed nun-
quid per pœnam.¶Vltimò cica ver.nisi secũdũ aliquẽ errorẽ.
vide p ei⁹ intellectu extrà de tes.cog.c.ptereà.ĩ fi.& ꝙ ibi no.

SVMMARIVM.

1 Quarta productio nõ admittitur, nisi præstito iuramento: & quando? nu. 6.&.8.an teneat petitio non seruata solennitate? nu.10.
2 Productio testiũ, an fiat post publicatas attestatiões: & qñ? cũ nu.seq.& se.
3 Instrumẽta post didicita testificata produci possunt.& nu.32. & ibi quod usq; ad causæ conclusionem.
4 Testes super alio articulo, & alia exceptione, quod possunt produci in eadem instantia publicatis attestationibus.
5 Testes post didicita testificata, etiam super eisdem articulis in cã appellationis, produci possunt.
6 Dilationes plures, q hodie etiam dantur in causis pecuniarijs.
7 Testes, q pñt produci, ẽt si pars testificata didicerit à testibus.& nu.16.
8 Renuntiatio sola testiũ, an impediat testiũ productionẽ, uel requiratur ẽt publicatio? ubi, q sola renuntiatio.
9 Publicatio testium sola non impedit aliam testium productionem.
10 Petitio quartæ pductionis facta sine solennitate, de qua hic, q nõ teneat.
11 Productio quarta concessa sine solennitate, de qua hic, per iudicem: an operetur, quod testes: & eorũ dicta teneant.
12 Petens quartam productionem cum solennitate de qua hic, si iudex eã non concedit, potest appellare, nisi denegetur causa cognita.
13 Multitudo effrenata testium, quæ dicatur? remißiuè.
14 Receptio facta p iudicẽ incõpetentẽ, an impediat aliã testiũ pductionem?
15 Productio quarta testiũ petita post terminũ perẽptorij, an cõcedatur? remißiuè
17 Testes de nouo producere, nũquis poßit post didicita testificata, in cã inqsi. a
18 Productio quarta an detur ad probandũ super exceptionibus, sicut datur super principali? remißiuè.
19 Productio testium post didicita testificata, si testium dicta sunt deperdita, an concedatur?
20 Sciẽtia dictorũ per testes aduersarij, an impediat pductionẽ testiũ? q sic.
21 Testes primo producti, an poterunt iterato reproduci, non obstante publicatiõe: & q eorũ dicta sunt didicita ubi quod sic ad postulationẽ partis, ut dicant rationem, non ut iterum addant.
Item per officium iudicis, & ut declarent eorum dicta, & nu.23.
22 Pars contra quam sunt pducti testes in una instantia, an poterit ipsis publicatis dicere se uelle stare eorũ dicto, si iterum reproducantur? quod non in eadem instantia.
24 Testes antequam publicentur poterunt reproduci, ut addant testificatis.
25 Testes ante publicationom, an poßint reproduci in causa criminali. b
26 Testes, qui ante publicationem reproducũtur, si dicũt contrariũ eius q priò dixerunt, cui dicto stetur? remißiuè.
27 Testes quando sponte redire possunt, & corrigere dictum suum?
28 Testis, qui antequam reuertatur ad corrigẽdũ dictũ suũ, efficitur affinis unius partis, nõ põt admitti, sed statur primo dicto.
29 Testes reprobatorij, quod possunt produci testibus publicatis.
30 Testes, quando possunt reprobari etiam quo ad personam? remißiuè.
31 Testis post didicita testificata, quod non poßit produci, ut dicta per alios confirmet. c
33 Conclusio & renũtiatio quo ad materiã productionis testium, an differãt?
34 Circa reprobationes testium, quot productiones testium admittantur remißiuè.
35 Ad declarationem tex.uide remißiuè.
36 Dictio sepæ, in duabus, uel tribus uicibus uerificatur, & de dictiõe sæpius.
37 Aduocati debent interesse disputationibus, & publicationibus testiũ.
38 Aduocati debent interesse examinationi, an quis debeat retorqueri.

c Quoniam vero.[c] Litigator, qui testificata didicit, & in causa conclusit, etiã
si semel tantum testes producit vlterius vti non potest testium d
productione: aliâs ad quartam productionem testium admittã
tur, dummodo iuramentum prę stetur secundum formam hic
traditam: quo iuramento præstito non erit necessaria Princi-
1 pis iussio .h.d.vsq; ad.§.& quoniam scim⁹.¶†No.tex. ex hoc
§.vbi est dubiũ, an quis testificata didicerit, non erit suscipio,
nec presum.contra producentem ex prima, secunda vel tertia
productione. Sed ex quarta productione sic: & ideò ad quar-
tam productionem non admittitur, nisi præstito iuramento, se
cundum formam hic positam: vt hic.& in auth.at qui semel.C.
de prob.quę hinc sumitur.& extrà de testi.c.in causis.&.c.vl-
tra tertiam productionem: sed vbi certum est, ꝙ quis testificata
didicit; tunc nõ admittitur vlterius ad testium productionem
vt hic: & in ver.illud tamen.extrà de testi.c.constitutis.el.ij.&
c.cum in tua.in fin.eod.tit.¶Oppon.ad hunc.§.& videtur, ꝙ
iste, qui petit quartam productionem testium, non debet iura-
re: cũ semel in initio iurauit ut.s.de his, qui ingre.ad app.§.fin.
Solu.vt in glo.hic super versi.sacramento.& tangitur in leg.cõ
traria.& per glo.& docto.C.de iuram.calum.auth. hoc sacra-
d mentum.& clarius q̃ alibi per glo.extrà de test.c.vltra tertiã.[d]
2 & dic, vt ibi.¶Secundò oppo.& videtur, † ꝙ post didicita testi-
ficata põt qs pducere testes: vt.l.osim.ff.de rei vẽd.C.de pro-

a ¶Nõ est. Sed nunqd sit reducendus ad concordiã. vide Io.de Imo.ĩ.l.qbona.§.si qs.& ibi.d.Alb.ĩ.j.co.ff.de dã.ĩfe.&.d.Alex.ĩ.l.ĩter stipulãtẽ.§.j.de ver.ob.& Bal.ĩ.l.si defensor.§.q ĩterrogat⁹.ff.de inter.act.&.d.Alex.ĩ cõsi.cxxxij.j.pte.& ĩ cõs.xliij.iiij.parte.

b ¶Et dignioribus. qũo verba, & qualiter ĩtelligatur, ꝙ testes digniores cæteris parib⁹ pferãtur. vide Fel.ĩ.c.cũ P.Manconella.de accu.in fi.

c ¶Qm̃ verò. Ad huius tex.materiã vide p.do.Alexã.de Imo.ĩ cõsi. lviij.ij.parte ĩ cõsil.ccxij.ea.pte.& ĩ cõ.lxv.iiij.pte, & ĩ practica Papiẽ.ti.de excep.contra testes.ver.sunt q̃q; publ.

d ¶Vltra tertiã. & ibidẽ Felin.vbi ad materiã plenè no.

bat.l.exceptio.& de except.l.ſi quidem. In quibus dicit̃, ꝙ re⁹
probat cũ ꝓbauerit actor: qa non poterit ſciri, ꝙ probauerit
actor niſi teſtificata videant̃. Et ſic reus probat poſtquam vi-
derit probationes factas per actorem. gl. hic ponit quatuor ſo
3 lutiones. Prima eſt. ꝙ † admittat̃ probatio per inſtrumentum:
vt ibi not. non per teſtes: vt hic. Idẽ quod hic clarius ponit gl.
in.d.l.offm̃. Ex hac ſolu. gl. in.d.l.offm̃. not. ꝙ ſcientia dicti te-
ſtis aduerſarij impedit me poſſe producere teſtes. de qua.q.
dicã.j. Item ex hac ſol. habes ꝙ poſt didicita teſtificata poſſũ
inſtrumẽtũ ꝓducere. de qua etiã dicã.j. Secunda ſol. eſt, ꝙ in
ll. contrarijs didicerit teſtificata, non tamen ſciebat dicta eorũ.
quã ſol. no. pro eo, quod.j. dicã. Tertia ſo. eſt: quòd illę leg. cor
rigũtur per hunc.§. de quo tangit gloſſ. in dictis.ll. de except.
&.l. officium. & ibi ponunt̃ ſol. ad.ll. illas. & hic no. in.j. glo. &
4 ibi reprobat̃: & bene. ¶ Sed tu dic, † quod illę.ll. in nullo corri
guntur per hunc.§. & omiſsis ſol. gl. ſo l. aliter ſecundũ Iac. de
Are. videlicet, quod iſte.§. loquat̃, quando productio fit de no
uo ſuper eodẽ articulo: quo caſu non poteſt fieri poſt didici-
ta teſtificata: vt hic: & in auhent. at qui ſemel. Sed leg. contra-
riæ loquunt̃ quando fit productio ſuper alio articulo, alius tñ
articulus eſt exceptio rei: q̃ cũ productio ſit ſup alio articulo,
pōt fieri poſt didicita teſtificata: ut in.ll. cõtrarijs. Ita dicit ipe
ut Cy. refet in.d. aut̃. at qui ſemel. ſed idẽ, ꝙ dicit Iaco. de Are.
not. gl. ordi. extra de teſti.c. de teſtibus. Poſſunt tñ teſtes ſuper
nouo articulo, uel ſuper noua exceptione poſt didicita teſtifi
cata produci etiam in eadẽ inſtantia: ut not. in.d.c. de teſtibus.
in vlti. gl. mag. & eſt caſus in.c. ex tenore. in fi. eo. ti. & ibi no. in
vl. gl. &.j.e.§. ſi uerò. Ad idem facit quod no. in.c. fraternitatis
ſuper gl. mag. ſuper ver. ſuper nouis. & in.c. cauſam quę uertit̃
in.j. gl. in fi.e.ti. In cõtrariũ etiam, ſuper eo. cap. etiam poſt di-
dicita teſtificata teſtes producuntur: vt no. in.d.c. de teſtibus.
in vl. gl. circa fi. Circa quod uide Goffre. in ſum. de teſti. in fi. &
uide quod not. in.c. iurauit. extra de probat. & circa id, quod
dixi de nouo.c. uide quod no. doc. in.l. per hãc. C. de tẽp. app.
5 ¶ Tertiò op. & uidetur, † quòd etiam ſuper eiſdẽ articulis poſ
ſint teſtes poſt didicita teſtificata produci: ut.l. eos.§. ſi qs autẽ
C. de appella. &.l. per hanc. C. de tẽp. ap. Gl. ponit tres ſo. ap-
probat illã, quod ibi loquatur in cã appellationis, q̃ eſt alia à
prima cã. & idẽ no. ĩ aut̃. at qui ſemel. & in.d.l. eos. ſi qs autem.
& in.l. per hãc. de quo dic, vt ibi, per gl. & docto. qui cum glo.
concor. ¶ Quid autẽ ſit de iure canonico, uide in.c. fraternita-
tis. & quod ibi not. & Ber. & Inno. extrà de teſt. & uide quod
de hoc habes hodiè in.c. de teſtibus extra de teſti. ĩ cle. ¶ Quar
6 to opponit̃ dicitur hic, † quod permittitur quarta productio.
Contra imò permittit̃ una tantum, & non plures. Nã una tan-
tũ dilatio datur in cauſis pecuniarijs: ut.l. fin. &.l. orationes. ff.
de fer. C. de dila.l.j. Huius timore fuerunt opi. inter do. nam di
cunt alij, ut Io. quod illę leges corrigunt̃, & ſic hodie dant̃ plu-
res dilationes. Intelligunt enim unam productionem.i. unam
dilationem. Alij ut Azo. dicunt, ꝙ hodie non dat̃ niſi una di-
latio. & ſic.d. leg. non corriguntur. Non ob. ꝙ hic permittitur
quarta productio, quare intelligo, dicit Azo. dũ tamẽ hoc fiat
intra unam dilationem. & hãc opi. Azo. videntur tenere gl. in
d. aut̃. at q ſemel. & ff. de fer.l. fi. hoc uidentur tenere doc. in.l.j.
C. de dila. in qua etiam opi. fuerat Azo. in ſum. C. de teſt. circa
fi. Canoniſtę tñ dicunt vnam productionem.i. unam dilationẽ.
a| Ita dicunt de facto ſeruari: ut no. gl. in.c. in cauſis.[a] extrà eo. &
tangitur in.c. prætereà extrà eo. titul. & de hoc per Innoc. in.d.
c. in cauſis. tangit Spec. in ti. de teſte.§. qualiter. ver. volens er-
7 go. ¶ † Quęro dicitur hic. ꝙ poſt didicita[b] teſtificata nõ habet
b locum productio teſtium. Sed pone, ꝙ qs diligenter interro-
gauerit à teſtibus, qui depoſuerunt, quid dixerint: & teſtes eis
manifeſtauerunt: an iſte poterit vlterius producere teſtes? dicit
In. quod ſic. non ob. quòd ſciuerit à teſtibus iſto modo: vt ipſe
no. in.c. pe. extrà de teſt. in.ij. gloſ. vbi ipſe ponit clarè, qualiter
quis dicatur teſtificata didiciſſe. ¶ Quęrit gl. hic ſup ver. quar
8 tam. circa medium. † An ſufficiat tantum teſtibus renuntiaſſe:
uel tantum teſtificata didiciſſe: ut quis à teſtium productione
repellatur. Dicunt quidam. quòd debet utrunque concurrere.
Alij dicunt aut tantum teſtificata didicit: & tunc repellit̃. Aut
teſtibus tantum renuntiauit: & tunc talis renuntiatio non no-
cet. quod dic, vt in glo. Et idem tenet glo. in auth. at qui ſemel.
C. de proba. & in authen. iubemus. C. de iud. &.j. ut cum de ap
pel. cog. in prin. & per Azo. in ſum. C. de teſt.§. vbi autẽ ſimul.
In contrarium eſt tex. & glo. quod ſola renuntiatio teſtiũ pro
ductionem impedit. in.d.c. de teſtibus. in fi. extrà de teſt. & no.
in.c. intimauit. & in.c. cum veniſſet. eo. tit. & ad idem.c. conſti-
tutis el.ij. in fi.e.ti. & no. in.c. in cauſis. Circa hoc uide quod no.
Inn. in.c. cũ ueniſſet. pręalleg. & tene illud menti. ¶ Quæro: po
9 ne, † ꝙ dicta teſtium ſunt publicata, temen producens teſtes nõ
didicit teſtificata. an poterit teſtes ꝓducere? glo.d. ꝙ ſic, niſi re
nũtiauerit productiõi. Ita no. in.c. conſtitutis. el.ij. in vlti. gl. ex-
trà eo. pro.d. gl. facit optimè tex. & gl. hic in princ. ibi excepta
fuerint teſtimonia. &c. & gl. dicit excepta: & illi cognita. qua-
ſi innuat, quòd apertura nõ pręcludit uitiũ teſtiũ productio-
ni. Pro hoc iſte tex. in uer. ſi uerò deducens. Pro hoc etiã facit
ſecunda ſol. quã dat gl. ad ſecundum contrariũ, ꝙ.ſ. feci. quam
ſol. proxi. notaui: & de hac.q. dic, ut no. in.c. de teſt. extrà eo. ſu
per ver. publicatę. & uide etiam Spe. in tit. de teſte.§. ſatis utili
10 ter. uerſ. ꝙ autẽ dixi. ¶ † Quęro: pone, quod aliquis petit teſtiũ
productionẽ ſimpliciter ſine ſolennitate hic poſita: nec dicit ſe
paratũ iurare ea q̃ dicuntur: an teneat talis petitio? Inno. tenet
ꝙ nõ. imò ſic petendo ſimpliciter iudex denegat rectè quar-
tã teſtium ꝓductionẽ: vt ipſe no. in.c. ſignificauerunt. extrà eo.
11 ¶ Sed circa hoc quæro. † pone, ꝙ quis petit quartã teſtiũ pro-
ductionẽ ſine ſolennitate hic poſita: non tamen dicit ſe paratũ
iurare ea, q̃ hic dicuntur: iudex ſi quartã ꝓductionẽ ſine tali ſo
lennitate admittit: an valeant dicta teſtiũ? dic, ut no. Inno. in.c.
in cauſis. in prin.e.ti. ¶ Et aduerte ad id, ꝙ no. Innoc. in dictis
12 locis vbi ipſe tenet, † ꝙ ſi qs petit quartã teſtiũ productionem
cũ ſolennitate hic poſita: & iudex denegat: per hoc dat̃ reme-
diũ appellãdi ei, cui eſt denegata: niſi iudex denegauerit cauſa
cognita: videlicet, quia vult refrenare teſtiũ multitudinẽ: quia
tunc non ſolũ quartã: ſed tertiã, & ſecundam teſtiũ productio
nẽ poſſet denegare. Probatur in.d.c. ſignificauerũt. & no. ĩ.d.
c. in cauſis. Et facit quod no. in.l.j. in fin. eo. tit. ¶ Sed quęro cir
13 ca hoc, † quę dicatur effrenata teſtium multitudo? dic, vt no. per
14 gl. & Inn. in.c. cum cauſam. el.j. extrà eo. ¶ Pone, ꝙ † teſtiũ rece
ptio non ſit legitimè facta. quia facta per eũ, qui non erat iudex
cauſæ: an talis receptio impediat teſtiũ productionẽ? dic, ꝙ nõ
vt no. gl. in fin. el.j. extrà eo. in cle. in gl.ij. Ad ꝙ facit ꝙ no. in.c.
15 cũ cauſam in fi. el.j. extrà eo. ¶ Sed quæro, pone, † ꝙ quarta
teſtium productio petitur, poſt terminũ peremptorij: an iudex
debeat ipſam dare ſolũ adhibita ſolennitate: de qua hic dicitur.
dic, vt no. In. in.c. in cauſis. in fi. extrà eo. & ibi vide per eum de
16 intellectu huius.§. ¶ † Quęro dicitur hic, ꝙ neq; ſubtraxit, &c.
pone, ꝙ quis ſubtraxit à teſte: ſed non vidit teſtificata: an vlte-
rius poterit teſtes producere? dicit Inno. ꝙ non: vt ipſe not. in
17 c. pe. extra eo. ſuper ver. ſubtraxerit. ¶ † Quæro nunquid poſt
didicita teſtificata in cauſa inquiſitionis poſsint teſtes produ-
ci? dic, vt no. in.c. cum clamor. extrà eo. vbi gl. tangit: & vide cir
ca hoc, quod no. Spe. in ti. de teſte.§. ſatis vtiliter. verſ. xx. in cã
18 inquiſitionis. ¶ † Quæro cum ad probandam exceptionem
producuntur teſtes: vt in.c. de teſtibus extrà eo. nunquid cõce
ditur quarta productio cũ ſolennitate hic tradita, ſicut conce-
19 ditur ſuper negotio principali? ¶ † Quæro, quid ſi publicatis
teſtibus, ſunt atteſtationes perditæ, an conceditur iterũ ꝓdu-
ctio? de primo dic, vt not. Spe. in tit. de teſt.§. qualiter. ver. ſed
cum ſuper exceptionibus. De ſecundo dic, vt ipſe no. in.§. ſatis
20 vtiliter. ver. ſed quid ſi teſtibus. ¶ † Quærit gl. ſuper dicto ver.
quartam. an ſciẽtia dicti teſtium aduerſarij impediat teſtiũ pro
ductionem? gloſ. arguit ꝓ & contra. finaliter determinat, ꝙ ſic.
Idem ſentit gloſ. iſta ſuper ver. non habebit. in.j. fol. & idem te
net gl. expreſsè in.d. aut̃. at qui ſemel. Sed certè de iſta.q. eſt ca-
ſus hic, ꝙ ſic. caſus eſt in ver. illud tamen in dubium ibi: aut ad-
uerſario hoc faciente ipſe diſputatiõem accepit. & ex hoc, &c.
de hoc no. per Inno. in.c. pen. extrà. eo. ¶ Quærit. glo. ſuper.d.
21 ver. non habebit. † licet publicatis & didicitis teſtificatis, alij te
ſtes non poſsĩt produci: an ijdem teſtes producti poterunt re-
produci? gl. arguit ꝓ & contrà. finaliter tenet, ꝙ ad partis pro
ducentis poſtulationem non poſſunt produci, vel reproduci:
niſi in caſu: videlicet, quando aduerſarius non vult ſtare prio
22 dicto: vt.l. fina. C. eodẽ. ¶ † Antequam ad vlteriora procedam,
aduerte ad illud verbum glo. Iſta glo. innuit, quòd etiam in ea-
dem inſtantia publicatis atteſtationibus aduerſarius cõtra quẽ
ſunt producti teſtes poſsit dicere, volo ſtare dicto talium teſtiũ
ſi iterum producantur. ita uidetur iſta gloſſ. & in.l. final. C. de
excep. Ad quod facit quod not. gloſſ. in.c. conſtitutis. el.ij. ex-
trà eo. in vlti. glo. in princi. & quod not. iiij.q.iij.c. ſi teſtes.§. in
criminali. ſed certè.d.l. fi. C. eo. loquitur, quando in alia inſtãtia
circa idem aduerſarius non vult ſtare atteſtationibus publica-
tis in prima inſtantia. Ad idem extrà eo.c. pręſentata. ſed ĩnuit
gl. iſta, quòd poſito ꝙ.d.l. fi. C. eod. loquatur quando in alia in-
ſtantia incœpta circa idem, aduerſarius non vult ſtare dicto te
ſtium publicatorum in prima inſtantia. ꝙ.d.l. loquitur etiam
qñ teſtes fuerunt examinati, & publicati in prima inſtãtia corã
iudice: vt in ſecunda inſtantia aduerſarius poſsit dicere, nolo
ſtare atteſtationibus publicatis ĩ prima. ſed volo, ꝙ iterũ ꝓdu
cantur in hac ſecunda inſtantia. & hoc etiam tenet gl. in.l. pro-
perandum. in fi. C. de iud. ſed in contrarium eſt veritas: quia.d
l. fi. &.d.c.

a ¶ In cauſis. & ibidẽ ad materiã vide oĩno Feli.

b ¶ Didicita Adde Raph. Cuma. cõſi. ſuo. lxix. ĩ medio. & Raph. Ful. cõſi. ccxvij. poſt medi. colum.ij.

l.fi.&.d.c.presentata.habent locum,cum in prima instantia testes fuerunt examinati coram arbitro:quo casu si ille attestationes producuntur in secunda instantia incœpta corã iudice,circa idem aduersarius posset dicere hoc,secus si testes fuerũt examinati & publicati ĩ prĩa instãtia corã iudice: qa tũc ĩ secunda instantia incepta circa idem:aduersarius cõtra quẽ fuerũt producti in prima instantia de primis attestatiõibus stare:nec potest dicere:volo, ꝙ testes iterum producantur. ita determinat Inno.in.c.causam quæ.el.ij.extra eo.& in.c.cũ in tua.eo.tit.Facit ꝙ tangit gl.in.c.fi.extra de prob.in gl.sup ver. ꝓponenda. ad.q.ꝓpositã rñde,ꝙ habet locũ vbi in eadẽ instantia testes pe
23 tuntur reproduci:vt dicit in gl.dũ dicit,†ꝙ ad partis ꝓducentis postulationẽ testes non pñt reproduci:sed ad postulationẽ aduersarij,contra quẽ testes fuerunt producti,bene pñt reproduci:non vt addant prius testificatis:sed vt dicãt rõnem circa ea,q̃ fuerũt prius testificati.Iterũ etiã testes possunt reproduci per offm iudicis nemine petẽte,si hoc iudici videt̃.h.d.dicta gl.sup ver.non habebit circa mediũ gl.quã ꝑpetuò tene mẽti. Possunt & testes attestationibus publicatis reproduci per officium iudicis nemine petente:vt declarẽt eorũ dicta si sunt ob
a scura:ita habes, in text. & gloss.ĩ.c.cũ clamor.[a]extrà eod.& ibi latius per Inno.in.c.per tuas.eo.tit.&no.iiij.q.iij.in.d.§. itẽ in criminali.ꝙ tene menti.Idẽ no.ĩ.c.in presentia.extrà de prob.
24 ¶ †Quero,circa hoc vides,ꝙ testes publicatis attestationibus possunt reproduci,nõ tamen,vt addant dictis eorũ.Sed pone, ꝙ attestationes non sunt publicatæ:nunquid possunt testes sępius reproduci à partibus,vt addant dictis eorum:gl.in.l.pro duci.ff.eo.videtur velle.ꝙ non,secũdũ quartã lec.ibi positam. Sed contrarium determinat̃ in.c.cũ causam.in fi.& ad idẽ in.c. constitutis.el.ij.eo.tit.in fi.& facit ꝙ no.in alle.c.per tuas.& ꝙ
25 no.xxxv.qõ.vj.c.de parentela.¶ †Quid in causa criminali:an possint reproduci testes à pte an testiũ publicationẽ, sicut mõ dixi in causa ciuili:dic,vt no.gl.iiij.q.iij.d.§.itẽ in criminali.qc qd gl.dicat in.c.fraternitatis.extrà eo.¶ Sed quæro,circa præ
26 dicta,†qd si testes añ publicationẽ secũdò inducti dicãt contrariũ eius,ꝙ primò dixerant:dic,vt not.in.c.cũ cãm.el.j.in fi.ex
27 tra eo.¶ Quæro,qd †si testes velint redire,& corrigere dictũ suũ:dic vt no.ĩ gl.hic &.C.de pro.auth.an qui semel.& extrà eo.c.cũ cãm.in fi.& tangitur in.d.c.per tuas.& habes ĩ.c.præ
b tereà[b]ĩ fi.extrà de test.cogẽ.& no.ĩ.d.§.itẽ ĩ criminali.& Azo.
28 in sum.C.de test.¶ Quærit gl.dictum est.s.in gl.† ꝙ testis põt corrigere dictũ suum,si redit an te,q̃ cũ aliqua partiũ fuerit locutus:sed quid in medio tempore:scilicet anteq̃ redeat ad declarandũ dictum suũ,siue anteq̃ loquat̃ cũ aliqua partium &c. dic,vt in gl.ꝙ tene menti.& vide ꝙ no.Azo.in sum.C.de testi.
29 circa fi.vers.item quid si.post.¶ Quærit gl.an † publicatis attestationibus licet inducere testes ad reprobationem testiũ productorũ ab aduersario:gl.dicit ꝙ sic.Idem not.in auth. si testis productus dicatur seruilis.C.e.ti.& de prob.auth.at qui semel
30 de quo habes extra eo.c.presentiũ.¶ Quærit gl.† quid si meos testes volo modo reprobare:distingue,vt in glo.licet aliud no.
c in.d.auth.at qui semel.[c]& hęc gl.habet locum,vbi testes reprobantur circa personã.si verò reprobentur circa dicta,tunc dic, vt in.l.si quis testibus.C.eo.& ꝙ not.in.d.c.presentium.de quo quando testes reprobantur circa dicta:vide per do.in.d.l. si qs & vide gl.iiij.q.iij.§.itẽ si quis.& hoc habes in tex.& gl.e.ti.c.
31 in cle.¶ †Quærit vlteri⁹ gl.qd si volo producere testes post testiũ publicationẽ,nõ vt aliqua addant his,quæ per alios testes prius dicta sunt sed tamen quæ dicta sunt cõfirment. quædam litera dicit,ꝙ sic.vt in glo.& contrarium tenet Azo.C.e.§. vbi autẽ.Idẽ determinat Inn.in.c.cum clamor.extrà eo.& gl. ordi.
32 iiij.q.iij.§.itẽ si quis testibus.ꝙ tene mẽti.¶ †Quæro,an post dicita testificata possint instrumẽta produci.gl. prędicta super ver.nõ habebit.in.j.Sol.contrarij ꝙ facit,dicit,ꝙ sic.Idẽ no.ĩ.d. aut̃.at qui semel.& in.l.officium.ff.de rei ven.C.sententiam rescin.non pos.l.peremptorias.iiij.q.iij.d.§.si quis testibus.ꝙ est verum vsq; ad causæ conclusionẽ.post verò non nisi ex causa:vt in.c.cum dilectus.extrà de fi.instr.& ꝙ no.c.cũ Io.e.ti.& no. in c.quoniam contra falsam.in gl.parua.extrà de prob. & vide ꝙ
33 no.in.c.j.extrà de confes.li.vj.¶ † Quæro hic in prin.dicit̃ cõcluserunt.& gl.exponit.i.renuntiauerũt productioni testiũ.& j̃.sequitur concludente.i.renũciante. An propriè loquendo sit differentia inter renuntiationem,& conclusionẽ: dic,vt p Inn. in.c.pastoralis.extrà de cau.pos.& proprie.super ver.renũtiationes.& super ver. conclusiones.illo modo accipit gl.in causa conclusum esse,ita ꝙ instrumenta non possint produci:vt.d.c. cũ dilect⁹.super ver.conclusum.Et ꝙ sit differentia inter renũtiationẽ,& conclusionem,patet.in.d.c.quoniam contra falsam. vbi dicit renuntiationes,& conclusiones,&c. & circa hoc vide ꝙ no.Spec.in tit.de renun.& conclusi.§.j.ver.& no.vide ꝙ no.

34 in titul.de testib.§.fina.ver.& not.¶ Quia in text. dicitur,† ꝙ quarta productio testiumpermittit̃ in causa principali. ¶ Quę- a ro,quotuplex productio permittatur circa testium reprobatio
35 nẽ:vide de hoc in.c.dilectus extra eo.¶ †Pro declaratione tex. qui dicit : sed propter ꝙ non valuit primitus vti denuntiatis, &c.vide Inno.in.c.vltra tertiam.extra eo.super vers. nequiuit. b
36 ¶ Vlti.in hoc.§.no.duas gl.Primò gl.ver.sæpe,† quæ ponit si
d gnificationem huius dictionis sæpe,quæ accipitur bis,vel ter.[d]
e De dictione sępius [e]habetur in.l.veluti.ff.de eden.De dictione
37 frequenter,habuistis.s.de defen.ciuita.§.fi.& ibi dixi.¶ †Secũ dò no.glos.super ver.aduocatorum.quæ dicit,ꝙ aduocati de- c bẽt interesse disputationibus,& publicationib⁹ testium . quod probat gl.per hunc.§.& per.l.si postulauerit.§.quæstioni.ff.de
38 adul.†.Et sic no.intellectum.d.§.quæstioni.quia ꝙ aduocati debẽt interesse quæstioni.debet intelligi.i.examinationi , an quis debeat torqueri,vel non.Ita videtur intelligere ista glos.illum tex.quod tene menti.

SVMMARIVM.

1 *Examinatio testium,quod poßit in causa ciuili committi,in criminalibus secus.& de materia.nu.8.10.& .13.*
2 *Vbi maius periculum,ibi cautius agendum est.*
3 *Iudex qui examinat testes debet eorum dicta sub proprio sigillo sigillata remittere.*
4 *Publicatio testium fit à iudice,qui eos examinari facit.*
5 *Testes in causis criminalibus ex causa torquentur.*
6 *Testis testimonium dicit de ueritate,non de credulitate.*
7 *Testis testimonium dicit pro utraq; parte.*
8 *Iudex propter causæ magnitudinem,uel testium suspicionem,potest iubere absentes coram se præsentari.*
11 *Examinatio testium potest à iudice cõmitti non habenti iurisdictiõem de uoluntate partium.& nu.seq.*
12 *Testes examinari poßunt coram arbitro,& eorum dicta tenent. Arbiter nullam habet iurisdictionem.*
13 *Iudex examinationem personarum egregiarum committere potest, etiam non habenti iurisdictionẽ,idem ĩ infirmis,uel pauperibus,qui non poßunt ad iudicium uenire.*
14 *Practica qualiter scribat iudex committens examinationem testium iudici examinanti.*
15 *Iudex cui committitur testium examinatio: an tenatur commißionem sibi factam recipere?*
16 *Iudex in causa criminali, an teneatur stare examinationi testium factæ per iudicem,cui facta fuit commißio:remißiuè.*
17 *Dispositio huius constitutionis de qua lege loquatur.*
18 *Iudex debet iudicare in locum maiorum.*
19 *Dilatio ad producendum testes existentes extra prouinciam,uel ciuitatem, quando danda est petenti,& quantam pecuniam deponat petens.*
20 *Iudex cui commissa est testiũ examinatio,non potest super eorũ reprobatione testes recipere.*
21 *Examinatio testium in causa criminali ciuiliter mota committi potest.*

Et quoniam. ¶ Iudex potest cõmittere testiũ examinationẽ iudici illius terræ,vbi sunt testes,siue lis moueatur in vrbe: & testes sint in alia prouincia: siue econtra:siue lis moueatur in prouincia & testes sint in alia prouincia:& iudex,cui testium examinatio committitur dicta testiũ clausa:& illius munimine roborata mittere d3 his obtinẽtibus in causis ciuilibus in criminalibus aũt cogẽdi sunt testes coram iudice venire:& si res exegerit tormentis subijcientur. h.d.vsq; ad.§.si verò dicat̃.& habet sex partes.Prĩò, recitat̃ ius antiquũ.Secũdò,ponitur cuiusdam dubij excogitatio, & ipsi⁹ remotio.Tertiò,ponitur pręcedentiũ ampliatio.Quartò ponitur præcedentiũ epilogatio.Quintò,ponitur cuiusdam.q.decisio.Sextò,ponitur pręcedentiũ restrictio , vt habeãt locum in causis pecuniarijs : non autem in criminalibus. Secunda ibi:in ver.multis.Tertia in ver.sancimus.Quarta in ver.illic.Quinta
1 in ver.testimonijs.Sexta.in ver.hæc omnia.¶ †Not.q. in causã ciuili potest fieri commissio examinationis testium.sed ĩ criminali non:vt hic.&.C.de fid.instrumen.auth. apud eloquentissimum.hinc sumpta.& no.in.§.illud.s.de defen.ciui.& in.l. iij.§.item diuus.ff.eod.& extrà de test.co.c.j.de fi.instr.c.cõsti. de iu.c.at si clerici.in.iij.gl.&.ij.q.ix.c.testes.Et est rõ quare in criminali cã non possunt fieri commissiones testium,vt colligi
2 tur in ver.in criminalibus.&c.†quia vbi maius periculum , ibi cautius agendum : vt. leg .prima. §. sed & si quis.ff. de carbo.
3 edi.¶ †Secundò not.ꝙ iudex,qui examinat testes,debet dicta testiũ remittere proprio sigillo sigillata.Et est ratio:qa si aperta venirẽt nõ posset amplius fieri probatio per testes:vt hic.in ver.testimonijs.& gl.exponit sup ver.editionẽ:quã declara,vt
4 dixi.s.proxi.§.†Et sic habet hic tex.ꝙ qñ fit cõmissio examinationis testiũ: publicatio testiũ nõ debet fieri à iudice, qui eos examinat:sed à iudice q examinationẽ cõmittit:vt hic.& gl.no.

a ¶ Cũ clamor . vbi plenè vide per Fe. in.j.co.ver.i ca.gl.

b ¶ Pręterea. Et ibi dẽ plenè vide per Fel.circa prin.ver. in tex.ibi:cõtineri.

c ¶ At q semel.vbi vide Pet.de su.no. & Bal.ĩ.d.aut̃.si di cat̃.& ĩ mar.ver.testis.ix.col . & Pet. de su.no.et ĩ.d.authen.si dicatur.

d ¶ Vel ter. de qua dictiõe vide tu spe cu. ĩ ti.de iqsi. §.j. versi. sed qualiter. vbi ponit qualiter intelligat̃ & adde ꝙ habet̃ p Alb.de Rosa.in.l.iij. de lega.iij.

e ¶ Sepi⁹. de qua dictione vide.d.Alec. de Imo.ĩ.l.si idem. de iurisd.om.iudi. & ĩ.l. scire. de ver. obli. & ĩ.l. sępe de reg.iu.& Bal.ĩ.d.l. veluti.alle.ĩ tex.§. hęc vox.in.ij. not. vbi ẽt p . d . Alex.

f ¶ De credulitate. Ad quã materiam adde, q̃ habentur p.d.Alex.de Imo. in cõsi.lvj.ij.parte & in consi.lxix.& in cõsi.xcv.ij.pte. &in cõsil.cix.& in consi.cxxxij.j.pte & in con.ij.iiij.pt. & Bar.ĩ consil.ici. Raynutius petri.& d.Sozi.in cõ.clix. inci.materia psentis consultationis. ver.verũ est, ꝙ sufficit.ĩ.ij.parte cha. xxxviij.& copiosissimè vide p Fel. in.c.quotics.ĩ prĩ. ij.col.ver.glo. fin. ibi:eo titulo.

¶ Adde Barth.Sozi.ĩ suo trac.fal.re. ccccxviij.& cõsi. cciiij.inci. verũ est ꝙ suffi:it vol.ij.

a ¶ De credulitate. Require in addit. prçcedētis pag. ad literam. f.

hic ſuper ver. non editis. in fin. & in. d. authenti. apud eloquen-
tiſsimum. ad ꝙ optimè facit. c. conſtitutus in fi. extrà de fid. in-
5 ſtru. vbi eſt caſus. ¶ † Tertiò no. ꝙ in cauſis criminalib⁹ teſtes
ex cauſa torquentur: vt. d. authen. apud. concor. ſunt in gl. ſup
ver. forſitan. ¶ Quartò no. text. ibi: & quę ſunt eis cognita, &c.
ad duo. Primò, ꝙ teſtis debet dicere teſtimonium de veritate:
a non de credulitate[a]. de quo. s. de hær. & fal. §. ſi verò abſunt. Se
6 cundò † not. ꝙ teſtis debet dicere teſtimonium pro vtraq; par
te. Ad idem ꝙ habuiſtis. s. e. §. ſancimus autem. in fi. & per gloſ.
in. §. nulli. j. de ſanct. epiſ. vbi de hoc. facit. l. teſtium. C. eo. & ibi
7 per Cy. ¶ † Vltimò gl. ſuper ver. abũdantia. ſumit tria no. quã
8 vide. ¶ Oppo. † & videtur, ꝙ in ciuilibus cauſis examinatio te
ſtium non poſsit committi: vt. d. §. illud. gl. ſol. hic, ꝙ iudex po
teſt teſtium examinationem committere, ſed non cogitur: vt
in contrario. relinquitur ergo iudicis arbitrio examinationem
9 in ciuilibus committi: vt patet in hoc. §. † circa prin. ibi, licentiã
habere: &c. & ibi, poſſe etiam à prouincia, &c. Et ſic ſecundũ
hanc ſol. non refert, an teſtes producendi ſint abſentes, vel prę-
ſentes: quia etiam quando teſtes ſunt abſentes poteſt iudex iu-
bere pñtari coram ſe, ſi hoc ei videbitur. Puta propter cauſæ
magnitudinem, vel propter teſtium ſuſpitionem: & iſto caſu
10 loquitur præal. §. illud. Et ſecundùm. h. d. gl. † ꝙ amodò nõ erit
quæſtio de alia ciuitate in aliam eiuſdem prouinciæ, an hoc po
terit fieri: quia iudicis arbitrio committitur: vt hic, &. d. §. illud
& hanc ſol. no. idem Azo in. §. producendi. in ſum. C. de teſti.
Alibi gl. aliter ſoluit, dicit enim, aut teſtes ſunt pñtes: aut abſen
tes. Primo caſu: non poteſt examinatio committi: ſed ipſe iu-
dex debet per ſeipſum examinare: vt in contrario. Secũdo ca
ſu ſic, vt hic. ita not. in. l. contraria. C. de teſ. l. ſi quando. facit ad
idem, ꝙ habes. ff. quemadmod. teſt. ape. l. cum ab initio. & . l. ſed
ſi quis ex ſignatoribus. Iſtam ſol. ponit gl. in. d. auth. apud elo
quentiſsimum. ſed de iſta ſol. doc. non curant, imò videtur ad-
dere præcedenti ſolut. dicenti, quod licet in. §. illud. allega-
to pro contrario dicatur, ꝙ teſtes debent examinari coram iu-
dice non tamen per hoc ibi negatur, quin examinationem iu-
dex poſsit committere, vt hic; ꝙ olim potuerit iudex examina
tionē cõmittere appet in. l. ſcire oportet. §. opt; autē. ff. de ex-
cuſa. tuto. & ibi not. & ita dicunt doc. in. l. iudices. C. de fi. inſt.
¶ Alibi ponit gl. aliam ſol. videlicet, ꝙ aut quærimus, an teſtiũ
examinatio poſsit committi habenti iuriſdictionem: & poteſt
vt hic. Aut iuriſdictionem non habenti, & non poteſt: vt ibi.
11 not. gloſſ. videlicet in. d. authen. apud. ¶ † Et ſic not. ſecundum
hanc ſol. ꝙ teſtium examinatio non poteſt à iudice committi,
non habenti iuriſdictionem, vt hic. Quod intellige verum, ni-
ſi fieret de partium voluntate: quia tũc poteſt fieri commiſsio
etiam non habenti iuriſdictionem. Et ꝙ iſtud ſit verum, ꝓbatʳ
ſic. teſtes poſſunt examinari coram arbitris etiam de partium
voluntate, & eorum dicta tenent: vt patet in. l. cũ anteà. in fin.
C. de arbi. ff. de re iu. l. fi. extrà de teſt. c. pñtata. certũ eſt, ꝙ arbi
tri nullã hñt iuriſdict. ſ; tm̃ notionē vt. l. ait ꝑtor. ff. de re iu. &
no. in. l. ſolet. ff. de iur. oĩ. iud. & hoc verum puto regulariter. fal
12 lit † in egregijs perſonis ad quas dicit lex ꝙ iudex debet mitte-
re vnum de miniſtris ſuis: vt. j. de ſan. epiſ. §. nulli. & authẽt. ſed
iudex. de epiſ. & cle. xj. q. j. c. teſtimoniũ. §. nec honore. facit. l.
ad egregias. ff. de iureiur. ¶ Et ſic videtʳ ſimpliciter verum, ꝙ iu-
dex poteſt committere examinationem talium teſtiũ, qui ſunt
b egregię perſonæ[b] et nõ habenti iuriſdictionē, vt in dictis iurib⁹
Et videtʳ et caſus ſecundum vnam lect. in. c. j. extrà de teſt. cogẽ.
ibi, nũtio, quē ad hoc miſerat, &c. prout ibi loquitur ĩ egregijs
perſonis: vel debilibus, vel infirmis, vel pauperibus, qui nõ poſ
ſunt ad iudicem venire. Idẽ in. c. ſi qui teſtium. e. tit. Niſi reſpõ-
dẽdo dixeris illud eſſe verũ de partiũ volũtate: vt vr̃ velle Spe
cu. in ti. de teſt. §. qualiter. ver. poteſt etiã iudex. Inn. tamẽ vr̃ vel
le, ꝙ de iure canonico ex partium voluntate examinatio teſtiũ
generaliter poſsit cõmitti nõ habenti iuriſdictionē: vt ipſe vi-
detʳ velle in. c. qm̃ contra falſam. ſup ver. publicata. extrà de pro
ba. in eo, ꝙ dicit ſimpliciter teſtiũ cõmiſsionē poſſe fieri etiam
in examinatione. ¶ Sed cõtrariũ ipſe videtʳ velle ĩ. c. cũ Barthol
dus. ſuper ver. alijs. ĩ fi. extrà de re iu. pro prima opi. Inn. vide
tur caſus in. c. j. extra de teſt. cog. ibi vel nuntio, &c. Intelligen-
do illud. c. generaliter. ĩ quibuſcũq; perſonis ſecũdũ opi. V inc.
ibi poſitã, q̃ eſt ſecũda lect. illius. c. de quo vide, vt hodie habes
de offi. dele. c. j. in cle. & quod no. Spe. in tit. de teſte. §. nũc tra-
ctandum. circa princ. in ver. licet autē dixerim. &c. verſic. item
ad officium, &c. Cui iunge dictum ver. poteſt etiam iudex, qui
13 eſt ſub. d. §. qualiter. eo. ti. † Reperio etiam circa iſtud contrariũ
quartam opi. vt in cauſa criminali nullo modo poſsit teſtium
examinatio cõmitti. & de hoc nullum dubiũ eſt. Sed in cauſa ci
uili diſtinguitur, aut eſt conſuetudo regionis, ꝙ commiſsio fiat,
& fieri poterit aut nõ: & poterit fieri: & ſic ſecundũ hoc regio-
nis conſuetudo ſeruatʳ: vt. l. iij. in fi. ff. de teſ. ¶ Fallit in caſibus,
in quibus debet fieri cõmiſsio: vt. l. ad egregias. prçalle. iſtam ſo
14 lu. ponit gl. iij. q. ix. c. teſtes. in. j. gl. de qua op. nõ curo. ¶ † Quę
ro, video etiam ꝙ in cauſa ciuili poteſt cõmitti teſtiũ examina
tio: qd debet facere iudex cõmittens examinationem? & quid
debet facere iudex cui examinatio eſt commiſſa? reſpondeo, iu
dex examinationem cõmittens debet ſcribere iudici loci, vbi
ſunt teſtes: vt ipſe vice ſua teſtes recipiat. & examinet diligen-
ter. ipſe cui committitur debet teſtes examinare: & eorum depo
ſitiones incluſas remittere: vt hic. Item ſcribit ſignificando iu-
dici cãm, quare ſit fides teſtibus adhibenda. iſta practica ſumitʳ
15 ex tex. in. c. conſtitutus. extrà de fideiuſſ. ¶ † Quæro, an iudex
cui committitur teſtium examinatio teneatʳ ſibi commiſsionem
factam recipere, ad rogationem iudicis committentis: dic, vt
no. Specu. in tit. de iudi. dele. §. iam nunc. ver. ſed ſecũdũ præ-
16 miſſa. ¶ † Quęro: video, ꝙ in criminalibus iudex cãæ per ſe de
bet teſtes examinare. Pone ꝙ ipſe nõ examinauit, ſed alter cui
examinatiõem commiſit: an erit ſtandum dictis talium teſtiũ?
17 dic vt no. ĩ. l. ij. §. iõq; diuus. ff. e. ¶ † Quærit gl. ſuper ver. legem
dicitʳ hic & qm̃. l. &c. de qua. l. fit mentio: dicit glo. de. l. iudices.
C. de fi. inſtr. & qd additʳ illi. l. per hunc. §. no. in glo. iſta. Sed tu
dic ſecundum. Iac. de bel. ꝙ hic. §. facit mentionem de quadam
leg. græca, quæ prçceſsit illam. l. iudices. vt ibi no. ¶ Not. ꝙ ſe-
cundum. l. iudices, poterat fieri commiſsio examinatiõis teſtiũ
à iudice, ſiue lis verſabatur Romę, ſiue ĩ prouincia. Addit tamen
iſte. §. ad. l. iudices, vt criminalibus nulla fiat commiſsio exami-
nationis teſtium. Et ideo ſuper. d. l. iudices. poſita eſt auth. apud
18 eloquentiſsimum, &c. hinc ſumpta. ¶ † Quærit gl. dicitur hic,
illic videlicet diffinitiua ſententia. &c. * hic ĩ prouinciã. &c. *
quid velint dicere iſta verba? dic vt in gl. Sed aduerte finē ipſi⁹
dum dicit in ſucceſſorib⁹ põt iudex iudicare. ſi aliâs ſolet eẽ cõ
ſuetudo: vt. l. ſi, cum dies. alleg. in gl. quia iſtud, ꝙ dicit gloſ. non
procedit in arbitro, qui nullum habet locum, ſeu ſedem. ſed ſe-
cus eſt in iudice: quia ille debet ſequi locum: & ſedem maiorũ:
vt. l. pe. §. fi. ff. de iuſ. & iure. ita tenet Iaco. de Are. in. d. l. pe. §. fi.
19 ff. & . C. de eman. lib. l. fi. ¶ † Quæro, dicitur, ꝙ in criminalibus
nõn habet locum commiſsio examinitionis teſtiũ. Pone, ꝙ ego
qui habeo cauſam criminalē, vel ciuilem, dico me habere teſtes
ĩ alia ciuitate, vel ꝓuincia, & eſt fortè cauſa ciuilis ita magna, ꝙ
iudici videtur ꝙ teſtes debeant coram eo produci: peto dilatio
nem ad tales teſtes producendos: eſt ne aliquod remedium con
tra me, ne iſtam dilationem petam calumnioſè? dic, ꝙ ſic: qa iu-
dex antequam iſtam dilationem concedat debet facere me de-
ponere tantam quantitatem pecuniarum, quæ ſufficiat pro ex
penſis teſtium, in veniendo, eundo, & ſtando. ita eſt hodiè pro
20 uiſum per. c. ſtatutum. §. fi. de reſcrip. lib. vj. ¶ † Vlterius quæ-
ro: an ille cui eſt commiſſa teſtium examinatio ſuper negotio
principali, poſsit teſtes recipere ſuper ipſorum probatiõe? dic
ꝙ non vt no. Inn. ĩ. c. licet cauſam. de proba. in gl. ſuper ver. ap
21 poni. ¶ † Quæro, vos videtis hic. ꝙ in ciuili poteſt committi te
ſtium examinatio: in criminali verò nõ: quid ſi de crimine agi-
tur ciuiliter, an poterit fieri commiſsio examinationis teſtiũ
ſed certè omiſsis his quæ poſſent dici pro & contra, gloſ. eſt ꝙ
c ſic,[c] vt no. in. c. ij. extrà de iudi. lib. vj. quod ꝑpetuò tene menti.

b ¶ Egregiæ pſonæ. Tu ad hoc vide oĩ no. d. Fe. ĩ. c. ſi qs teſtiũ. e. tit. in. j. colũ. uer. gl. j. ibi. ad egregias. & plenè not.

c ¶ Quòd ſic. An & qñ verò ĩ cã criminali iudex examinationē cõmittere poſsit: vide Fel. in c. cũ cãm. de teſt. in pen. col. ver. extrà gl. cum plu. ſeq.

SVMMARIVM.

1 *Teſtes, qui admittantur, & qui admiſſi repellantur?*
2 *Seruus non poteſt eſſe teſtis, & quando. & nu. 4. & ibi, quando torqueatʳ?*
3 *Sacramento unius quando credatur?*
5 *Seruus cũ tormẽtis ad indiciũ faciẽdũ, nõ ad plenã probationē admittitur.*
6 *Seruus qñ agit de eius dominio inter duos dños, an interrogabitur?*
7 *Statuliber, uel adſcriptitius: an admittatur in teſtem?*
8 *Monachus, quando admittatur in teſtē? Item, quando unus de collegio? Itē quando canonicus regularis?*
9 *Hæreticus quando admittatur in teſtem? remiſſiuè.*
10 *Manumiſſio, an probetur per teſtes omni exceptione maiores?*
11 *Teſtis unus licet non faciat probationem: tñ præſumptionem facit,*
12 *Iudex admittit exceptionem cum proteſtatione ſi debet de iure.*
13 *Exiſtens in peccato mortali, an admittatur in teſtem?*

Si vero dicatur. ¶ Si teſti ſeruitus opponatur: & ipſe ſe liberum à natiuitate di
cat, eius teſtimonium admittitur: ſeruitutis diſputatione tẽpo-
re ſuo ſeruata. Si verò ex manumiſsione ſe liberum dicat, tunc,
antequam ad teſtimonium admittatur, debet de ſuo iure doce-
re: niſi alibi dicat ſuas probationes habere, quo caſu prçſtito iu
ramento, ꝙ ĩ promptu probationes habebit ad teſtimoniũ ad
mittatur huiuſmodi ſeruitutis diſputatione tẽpore ſuo ſerua-
1 ta. h. d. vſq; ad. §. ſi quis verò dicat. ¶ † No. ex iſto. §. ꝙ quidam
teſtes ab initio repelluntur ita, ꝙ nunquam admittũtur. Quidã
teſtes admittũtur, ita ꝙ poſteà fides eis nõ habetur: vt hic. & in
proxi. §. Idem dicit glo. hic. & in. iiij. q. ſuper ver. inſtrumentũ.

¶ Secundò

2 ¶†Secundò no.ꝙ seruus non potest esse testis:vt hic.&.l.qm̃.
3 C.eo.ff.de testa.l.qui testamento.§.seruus.¶† Tertiò no.ĩ ver.
si verò in alia,ꝙ creditur sacramento vnius.concor.sunt in gl.
super ver.iurauerit.Ad quas concord.adde ꝙ habes in text.&
gl.in.c.ꝓsentiũ.extrà de testi.¶ Oppon.& videtur,†ꝙ seruus
4 possit esse testis:vt.C.de test.l.j.§.testes.instit. de test.sol.vt in
gl.super ver.ita fit.& ꝙ not.gl.in.d.l.j.Circa quartũ intellectũ
vide Azo.in sum.insti.de test.ord.circa fi.& Dy.& Ia.de are.
in.l.testium.C.de test.¶ Quærit gl.super dicto ver.ita sit.si te
stimoninium serui non valet,quando habent locum leges quæ
dicunt seruos torqueri?dicit glossa,quãdo testis interrogabitᷣ
de facto suo.quo casu interrogatus torquebitur,etiam nõ præ
cedentibus indicijs,& istam opi.ponit glo.sub dubio fortè,in
l.interogati.C.de quæstioni.videlicet,ꝙ non torqueatur, nisi
pręcedẽtibus indicijs:nisi quando interrogabitur de facto suo.
hanc opi.firmat gl.in.l.cũ probatio.ff.de proba.licet gl.ponat
secundam opi.hic.& in.l.serui.j.respon.ff.de test. Si verò seruꝰ
non interrogaretur de facto suo sed de facto inter extraneos:
tunc nunquam torquebitur:nisi præcedentibus indicijs:vt.l.
5 j.in prin.ff.de quęstio.¶†Quęro ad quantã probationẽ admit
titur seruus,vt testis cũ tormentis?respondeo non ad plenam,
sed ad indicium faciendum.ita not.gl.in.l.iij.§. lege Iulia.ff.de
testi.facit ꝙ no.in.l.seruos.C.eo.&.ff.si ex no.cau.agatur.l.ij.§.
6 j.¶†Quęrit gl.si inter seruũ & dominum agitur iudiciũ libe-
rale contra seruum dicentem se liberum:vel quid si agatur in-
ter duos de dominio eiusdem serui,& agitur de rei vend.an in
terrogabitur ipse seruus,contra quem agitur vel de cuius dñio
tractatur?gl.dicit hic,ꝙ sic:de quo dic:vt no.C.de rei ven.l. cũ
7 super.& not.ff.de quæstio.l.de mino.§.j.¶† Quærit gl.super
ver.ita fit.circa medium, an statuliber,vł adscriptitiꝰ admittatᷣ
8 in testem?dic,vt in gl.& in autᷣ.si dicatᷣ.C.eo. †Item quærit gl.
quid de monacho?dic,vt.j̃.de mona.§.cogitãdum.& ibi habe
a tur.an vnus de collegio suo pro collegio admittatur. [a] & in
d. authenti.si dicatur.vbi gloss.idem dicit in canonico regula
9 ri. ¶† Quærit gloss.quid de hæreticis:an possint esse testes:
gl.remittit ad.l.quoniam.C.de hære.dic,vt ibi.per gl.& doct.
in.l.j.C.de sum.trini.& fide catho.& ꝙ no.in.d.l.iij.§. lege Iul.
10 ff.e.¶ † Quæro , quæ sit ratio distinctionis huius.§.dic, vt in
gl.super ver.instrumentum in fi.quę etiam in princ.sui quęrit
pone ꝙ patronꝰ non vult ostendere instrumentũ manumissio-
nis,vel non fuit factũ:vel libertus non vult eo vti:an poterit li
bertꝰ probare de manumissione per testes omni exceptiõe ma
iores?dic vt in gl.pro cuius declaratione vide,quæ habes ĩ tex.
& gl.*iiij.q.in.c.si testes.*§.soli testes.¶† Vltimò gl.sup ver.
11 iurauerit.inducit hunc text.ꝙ licet vnus testis non faciat plenã
probationem,facit tamen pręsumptionem.de quo dico.vt per
gl.& doct.in.l.bonęfidei.C.de iureiur.& in.l.admonendi.ff.de
12 iureiur.& in.l.Theopompus.ff.de dot.præl.¶†Iac.de bel.in
ducit hunc text. in ar.ad.q.vos videtis,ꝙ si quædã exceptio-
nes opponũtur contra testem in tempus disputatiõis,reseruã-
tur:vt hic.&.j̃.proxi.§.Et sic facit in argu.ꝙ iudex possit ex-
ceptionem admittere.sub protestatione, si debet de iure ad-
mittere.de quo dic:vt in glo.in.c.cum contingat.extrà de offi.
13 dele.¶†Item ipse inducit hunc tex.ad duo.& format vnã qõ.
an existens in peccato mortali admittatur in testem: de quibꝰ
dic,vt hic & plenè per eum.

SVMMARIVM.

1 *Testes propter inimicitias repelluntur & quæ inimicitia repellat testem? & nume.3.*
2 *Testes reprobatorij post personas testiũ aduersariorũ possunt publicatis testibus produci.*
4 *Testis inimicus reconciliatus post testimonium dictum.an admittatur?*
Reconciliatio testis inimici,quando faciat ipsum idoneum.
5 *Exceptiones cõtra personas testium,quo tempore obijciantur, & etiam cõtra eorum dicta? & nu.8.*
6 *Testium dicta,qui recepti sunt absente parte per contumaciã, sunt nulla.*
7 *Cohabitãs cum inimico:an repellatur à testimonio.*
8 *Exceptiones contra personas testium,iudex potest facere,ꝙ ante publicationem probentur.*
9 *Testis, qui dicit se inimicum, uel infamen , ut euitet ne testificetur: an eius assertio sibi prosit?quod sic.*
10 *Differentia inter litem,& causam:remissiuè.*

Si quis uero. ¶Inimici & noti à testimonio repelluntur:inimici autem ignoti ad testimoniũ admittuntur,saluo iure tp̃e disputationis.h.d. & hęc videtur mihi vera lect.& habet duas partes. Nam Prĩò loquitᷣ de inimicis notis. Secundò de ignotis.Secunda in ver.si verò aliter.& istã lect.tenet hic Ia.de bel.Nam inimicitia præcedẽs ex criminali actione omnibus est nota:sed hodiè,quæ oriuntur ex alijs causis,non sunt ita nota:nec possunt ita de facili probari.

1 ¶†Not. ꝙ propter inimiciam [b] testes repellunᷣ: vt hic.&.l.iij.
b circa princ.ff.eo.l.si quis testibus.¶ Sed aduerte : quia quædã
est inimicitia,quæ non impedit testes examinari,sed post exa-
minationem publicè disputabitur: an sit talis inimicitia, quæ
debeat testes repellere: vt hic dicitur , ꝙ iudicis arbitrio re-
linquitur.Et ita intelligit gl.hunc tex.in.l.iij.circa prin.ff.e.su
per ver.inimicitię.licet gl.hic super ver.adsit,in prin.videatur
2 prædictis contradicere, saltem in primo membro.¶†Secũdò
no.ꝙ post publicatas attestationes potest quis producere te-
stes ad reprobationem testium aduersarij:vt hic,in ver.si verò
aliter.&.C.e.auth.si dicatur.ver.si verò dicatur.quę sumitur ex
3 isto.§.de quo habuistis.e.§.quia verò sæpe.in gl.mag.¶†Quę-
ro , quæ inimicitia repellat testem ab ipso initio, ita quòd te-
stes examinari non possint?Respondeo inimicitia, quæ resul-
tat ex crimĩali accusatione.Item,quando duo se odiũt ad mor
tem:quia mortem sibi minantur . Circa ꝙ dic, vt ibi no.super
ver.crimine.& in.l.licet.ff.de arbi.Nam istis duobus modis di
cuntur inimicitię capitales,& repellunt testes ita ꝙ ad testimo
nium non admittantur:licet per alias inimicitias non repellanᷣ
à testimonio ,sed debent in tempore disputatiõis reseruari.ita
tenet Inno.in.c.cũ oporteat. in glos.pe.extrà de acc. & vide ꝙ
ipse not.in.c.ex parte.e.ti.in gl.iij.& vide glo.ff.eo.l.iij.super
ver.inimicitiæ.¶ Ia.de bel.hic distinguit inter inimicitiam no
tam & ignotam.& secũdũ illam suam opi.ponit hic casum. Et
circa prędicta vide gloss.ibi alle.ad materiam huius.§. & vide
Ber.in.c.ex parte.super ver.notabiles.extrà eo . vbi ipse videtᷣ
concordare cum pręal.dicto Innoc.& vide tu Azo.in sum.C.
e.ver.item repelluntur odiosi.¶ Quęro:vers.si verò aliter.hic
dicitur,ꝙ huiusmodi quæstiones reseruantur tempore dispu-
tationis:quæro post testiũ publicationẽ tp̃e disputationis, ex
quibus odijs,vel litibus pecuniarijs repellet iudex testes , vel
eis non obstantibus,eos admittet?dic vt in gl . sup ver.odiosus
& in ver.qõnes.& no.eas.Et idẽ no.ẽt gl.in autᷣ.si dicatᷣ.C.eod.
¶ Quæ inimicitiæ repellãt testes à testificãdo?vide ꝙ plenè no.
c extrà de accu.c.cũ oporteat [c].iij.q.v.c.accusatores. extrà de si-
mo.c.ꝑ tuas.vt li.non contest.C.accedens.el.ij.in gl.sed nonne.
& vide,ꝙ tangit gl.in.l.iij.in princi.super ver.inimicitię.ff.eo.
4 ¶†Quęrit gl. sup ver.non adsit,qd si post dictum testimoniũ
facta sit posteà reconciliatio:an valeat testimoniũ ? dic,vt gl.in
fi.& no.eã.& vide quid de pręteritis inimicitijs reconciliatio-
ne secuta.extra de simo.c.ꝑ tuas . Si eñ non erat reconciliatio
facta pręteritę inimitię repellũtur:vt.iij.qõ.v.c.accusatores.&
idẽ si recõciliatio sit facta de pręsenti:vt.d.c.per tuas.in fi.sup
ver.capitali.et.d.c.accusatores.iij.q.v.et secũdũ illã gl.v.ꝑ tuas.
Intellige hũc tex.hic,dũ dicit,donec de crimine iudicetur.&c.
qui tex.innuit,ꝙ finita cã principali testis possit admitti.& ita
intelligit gl.tex.hunc.in.l.iij.circa prin.super ver. inmicitię.ff.
e.qa intelligit finita cã principali,& reconciliatione secuta. Et
intellige ẽt ꝙ recõciliatio non sit mõ de recẽti:vt in gl.c.ꝑ tuas
sup ver.capitali.ĩ fin.aꝉs ita repelleretᷣ testis ꝓpter inimicitias
p̃teritas,sicut ꝓpter p̃ites:vt.d.c.accusatores.iij.q.v.& ibi nó.
& secũdũ hũc itellectũ illa verba donec de crĩe iudicetᷣ.&c.de
bẽt cõstrui post illa verba,adeò infestus,vt dicat ille,q adeò est
infestꝰ,nõ adsit ad testimoniũ:post sñĩam verò sic : vt mõ dixi.
Sed possumus dicere,ꝙ hic tex.nõ velit hoc dicere,sed velit di
cere,q est adeò infestus:subaudi,ꝙ velit admitti ad testimoniũ,
donec iudicetᷣ de crimine.i.pẽdẽte accusatione criminis,iste ta-
lis nõ adsit ad testimoniũ:sed repellatᷣ.& sic verba construunᷣ,
5 vt iacent.¶†Quæro q̊ tp̃e sit obijciendũ testibꝰ?Dicũt do. aut
qs vult obijcere cõtra ꝑsonã,aut cõtra dicta.Prĩo casu,ille con
tra quẽ testes ꝓducũtur,debet ab initio ꝓtestari exceptiones,
quas habet,vt testẽ ab initio repellat:vt tp̃e disputationis reser
uẽtur,aꝉs si nõ ꝓtestatᷣ,vr̃ approbare ꝑsonã , quã de facili põt
hr̃e notã.Secũdo casu:qñ vult obijcere cõtra dicta,tũc sũt saluę
exceptiones cõtra dicta,etiã nulla protestatione p̃missa.Rõ,qa
qs non videtᷣ approbare dicta,q̃ ignorat.& ita no.do.in.d.autᷣ.
6 si dicatᷣ.C.e.Et † ex hoc dicunt ipsi ꝙ si absente p̃te ꝑ cõtuma
ciã recipiũtur testes,dicta hmõi sunt nulla ꝓtestatione nõ pręmissa:vt.l.si qñ.&.l.fi.C.eod.&.j̃.e.§.& hic verò.Tu vide circa
hanc distinctionem,quam ponit tex.in.c. p̃sentiũ. extra.eo.&
7 ꝙ ibi no.¶†Sed q̃ro:hic vides,ꝙ inimicus à testimonio repel
litur.sed quid de cohabitante cũ inimico?videtur idẽ.argu. ex
tra de accu.C.cũ oporteat.& in.c.repellanᷣ.de quo ꝑ Spe.ĩ tit.
de testi.§.j.in prin.ver.itẽ de cohabitãte.vide ꝑ do.l.si quis te-
8 stibus.C.eo.in. vij.qõ.¶ †Quæro,videtis hic,ꝙ quædã exce-
ptiones reseruanᷣ cõtra testes tp̃e disputatiõis post publicatio
nem:vt hic.&.s.ꝓxi.§.an sit verũ hoc indistinctè:dic,ꝙ sic:nisi
iudex ex cã voluerit,ꝙ ante publicationẽ probenᷣ puta:qa iu-
dex videret illũ contra quẽ testes produnᷣ malitiosè hoc op-
ponere.hoc videtur not.in.c.cum causam. extrà eo. in gloss.j.

a ¶Admittatᷣ. adde Fel.ĩ.c.insup. ꝑ totũ cõmẽtũ de test. vbi plenè no.

b ¶Propter inimicitiã.vide Fel. ĩ.c. quoties.co.ij.vers. & cõsidera . qa iudex arbitratus.extrà de test.& idẽ ẽt ꝓpter amicitiã vt ibi ꝑ eundẽ.co.iiij. ver.no.qnto.&.d. meũ Phil. Decium in.c. postremò . in glo.j.circa fi.extrà de appel.

c ¶Cũ oporteat.Et ibidẽ vide Fel. plenè.& hic not. ĩ.iij. co.ver.& istud cũ plu.seq.& ĩ.c.quoties.ĩ.j.col.ver.no. quarto.de testi . & ꝙ ibi dixi ĩ apost. & ꝙ per eum in.c. causam.in.j . colũ. de offi.deleg.

9 ¶ † Quæro, vos videtis hic in præce.§.φ seruus & inimicus à te stimonio repelluntur: pone, φ aliquis producitur ĩ testem, iste talis testis, vt testimoniũ euitet, dicit se seruum inimicũ, vel infamem: an stetur ipsius simplici assertiõi? Inn. tenet φ sic: quia non est verisimile, φ tantam suam turpitudinẽ contra se allegaret: vt ipse not. in. c. inquisitionis. extrà de accu. & in Spe. de testi. §. j. ver. quid si testis dicit. facit φ no. in. d. c. cũ cãm. & in. c. j.

10 extra de excep. super ver. cõfir. ¶ † Vltimò not. gl. super ver. lis. quę ponit differentiam inter litem & causam. & no. C. eo. l. quoniam in secũda. §. j. & l. j. ff. e. C. de transa. l. causas. Et dic vt in. c. ex parte. extrà de ver. signifi.

SVMMARIVM.

1 Proxeneta utraque parte consentiente admittitur.
2 Mediatores, quando cogi possint ad testificãdum?
3 Proxeneta, an altera tantum parte uolente possit testificari? quòd sic uolens, alias non cogitur.
4 Aduocatus tutor, curator, & procurator, quando possint testificari.

a ¶ Qm̃ verò. ad huius tex. materiam vide Arch. in. c. in sup. de test. & do. Anton. in. c. dilectorũ. in. i. col. de test. cog. & in. c. cũ dilect⁹. i. viij. col. de ele. & gl. & oẽs in eo. titu. in. vj. & do. Ab. ĩ. c. fraternitatis. in fin. & c. ex literis. in princ. de transac.

Quoniam uero. a ¶ † Mediatores, seu ꝓxenetæ vtraq; parte consentiente
1 ad testimoniũ inuiti coguntur: altera parte cõsentiente, volentes tantummodo admittuntur. h. d. ¶ Quæro ꝓ declaratione tex. quid vult hic dicere mediatores? dic. i. proxenetę. ¶ † Et se
2 cundũ hanc lec. op. & videt̃, φ mediator cõpellatur dicere testimoniũ: vt. l. si quando. C. e. l. iij. §. exhibere. ff. de tab. exh. Sol. illud verũ est regulariter. ¶ Fallit ĩ proxenetis, q nõ possunt cogi, nisi vtraq; parte consentiente. Quæ autẽ sit rõ: dic, vt in glo. hic, super ver. prohibere. quæ glo. tenet. Idem, siue proxeneta accipiat pretiũ siue non: quod tene menti. ¶ † Quæro, & reuo
3 co in dubiũ, an altera parte tantũ volente, ꝓxeneta ad testimoniũ admittat̃? dicit gl. j. φ sic, sed non cogitur: et hoc videt̃ probare expresse hic tex. & hoc tenet Azo. C. eo. in sum. in prin. §. item dixerũt. Et ideo gl. quæ est. C. de sum. trin. & fide ca. ĩ fi. §. si verò moriantur. ver. φ si ad numeratiõe: dicit, φ proxeneta fert testimonium vtraq; parte volẽte: & non aliter. subaudi. s. inuitus. Volens autem ad testimoniũ, & altera tantum parte volente admittitur: sic etiam intellige, φ no. j. q. j. c. si quis eps.
4 secundũ vnam lec. ¶ † Alia le. est, φ hic loquat̃ in mediatore. i. in tutore, curatore & aduocato. Et secũdũ hãc habes, φ tutor curator & aduocatus vtraq; parte volente possunt esse testes, vt hic, testificari cogantur: secundum hanc lectu. An autẽ & altera tantum parte volente possint testari? dic vt habes in. l. fin. ff. eo. & l. qui testamento. §. j. & ibi per Dyn. ff. de test. vbi no. De tutore autem dic, vt not. in. d. l. fi. & l. deferre. §. idem decreuerunt. ff. de iure fis. vbi per gl. & Dy. & etiam ibi. do. Old. & vide Inno. extra eo. c. Romana. quæ olim erat extrauagans. hodiè est in eo. ti. libr. vj.

b ¶ Examinari. adde Paul. de ca. i. l. minimẽ. ff. de legi. & Mat. ĩ no. suis no. ccclxx. et Fe. in. d. c. venerabili. alle. in tex. in fi. in ver. in glo. fi. in fin.

SVMMARIVM.

1 Testes, quando producuntur, aduersarius citatur.
2 Pars contra quam testes examinantur, debet interesse, quando iurant.
3 Testes debent in secreto examinari.
Testes, qui examinantur ante litem cõtesta. debent in secreto examinari.
4 Aduersarius potest cõtra testimonium ferendum facere quæstiones.
5 Testes, quando producuntur ante lit. cõtest. & nu. 8. ubi latè distingunt.
6 Testes ad æternam memoriam, quãdo produci possunt ab actore ante litem contestatam, & eorum dicta publicentur? & nume. 8.
7 Testes producti per reum ante litem cõtestatam: & ad æternam memoriã pro sui defensione, non publicatur.
9 Testes ad æternã memoriam, quãdo examinantur: quia timetur de morte, uel diutina absentia ipsorũ proceditur in causa ciuili, secus in criminali.
10 Possessor, qui potest deducere ius suum, etiam per modum exceptionis, & petit examinari testes ante lit. cõtest. an ut actor, uel ut reus petatur? remissiuè.
11 Timore de morte, uel absentia testiũ, quãdo dicatur, ut possint testes examinari ante litem contestatam, uel quãdo sit alia rõnabilis causa.
12 Citatio, quæ requiratur, quãdo absente aduersario testes ante litem contestatam producuntur.
13 Publicatio testium instrumentorum, testamentorum, & priuilegiorũ qualiter fiat? remissiuè.
14 Testes, quando producuntur parte citata, & absente, licet in publicatione in personis ipsorum opponere.

c ¶ In. c. significauit. & ibidẽ vide Feli. in. ij. colum. versi. prima cõclusio. & d. Soci. in cõs. ccxliiij. ĩcipi. ver. iiij. contra eũ testem. in. ij. parte. chart. cxxviij.

Et hic vero. ¶ Testes añ litẽ cõtestatã ex cã, possũt produci aduersa parte legitimè citata, vel ea parte pręsente, vel absente, & venire nolente integro iure sibi reseruato ad disputandũ, super eorũ dictis oĩbus legi. antiquis de hac materia loquẽtibus, huic leg. non cõtrarijs, cõfirmatis. h. d. iste. §. & habet quatuor ptes. Priò cõsulit̃ illi, q vult ꝓducere testes, vt ꝓducere possit. Secundò cõsulit̃ circa fraudes aduersarij. Tertiò cõsulit̃ et aduersario, cõtra quẽ testes ꝓducunt̃. Quartò ponit̃ antiquarũ legũ cõfirmatio, & diuulgatio cõstitutiõis hui⁹. Secũda ĩ ver. si vero noluerit. Tertia ĩ ver.

1 quęcũq;. Quarta ibi: omnibus alijs. ¶ Not. ex hoc. §. tria. † Primò, φ aduersarius debet ad hoc citari, qñ testes producuntur. Ad idẽ faciũt concordantiæ gl. q̃ est super ver. pręsentẽ. positæ in princ. ipsius gl. sed meli⁹. C. e. l. si qñ. extra. e. c. in noĩe do
2 mini. ¶ † Secũdò no. φ ille, cõtra quẽ testes producũtur, debet attestationes audire à iudice. i. sacramentũ, qñ iurãt. Quod qui dã intelligũt. i. dicta testiũ ꝓductorũ. Sed tu dic, φ debet audi re attestationes. i. * sacramenta eorum * qñ iurãt nõ autẽ dicta
b testiũ: qñ testes dñt in secreto examinari, b hoc probat̃ ĩ. l. nullũ. C. e. & c. venerabili. e. ti. & hoc etiam tenet glos. hic super. d.
3 ver. pręsentẽ. circa mediũ. & † φ ẽt añ litẽ cõtestatã debẽt testes examinari in secreto, tenet gl. ĩ authen. sed & si quis. C. eo. hinc sumpta. Idẽ not. in. c. in noĩe dñi. super ver. audire. in fi. gl. ex
4 trà. e. φ. c. fuit sumptum ex hoc tex. vbi no. ¶ † Et no. φ hic docet, quõ aduersarius potest contra testimoniũ facere qões: φ no. ꝓpter intellectũ. l. si postulauerit. §. q̃stioni. ff. de adulte. de cuius. §. ĩtellectu vidisti. s. e. §. qa verò. & sępe ibi dixi. ¶ † Ter
5 tiò no. φ testes ꝓducũtur añ lit. cõtes. Sed ad hoc opponit̃, & videt̃ φ lit. nõ cõtes. non possunt testes recipi. extrà vt lit. nõ cõ test. c. j. & c. ij. & ibi in rub. Sol. regulariter lit. non contest. testes non pñt ꝓduci: vt in contrarijs. Fallit ĩ casu huius. §. videlicet, qñ timet̃ de morte testis, vel absentia diuturna. & hoc casu loquitur hic. Et secundũ hanc lec. hic loquit̃ in actore, qui timet de morte, vel absentia diuturna testiũ, vel eorũ valetudine. & hãc sol. ponit tex. in. c. quoniã frequenter. in princ. & §. j. extrà vt lit. non contest. ¶ Sed contra hanc sol. opp. & videt̃, φ etiam vbi non timetur de testium morte, vel absentia diuturna, vel valetudine, possint testes produci ante lit. conte. vt. C. de vsu. pu. l. si. ff. de test. l. curẽt. Sol. aut loquimur in actore: & tunc ante lit. contest. non potest testes producere: vt. s. dixi: nisi in dicto casu, Ita loquit̃ hic secũdũ istã lec. Aut in reo, & tunc potest añ lit. cõtes. ad sui defensionẽ producere testes, ẽt si non timeatur de morte, testiũ valetudine, uel absentia diuturna: vt in legib⁹ cõtrarijs. & ꝓbat̃ hoc in. c. significauit. & c. Alb. extrà. e. & extrà, vt li. non cõte. d. c. qm̃. §. sunt & alij. ¶ Et rõ diuersitatis inter actorẽ & reũ est: vt dicit glo. hic super. d. uerbo præsentem in fi. quã rationẽ not. & sic secũdum gl. hic positam hic tex. loquit̃ in actore volente testes ꝓducere añ lit. conte. quia timet de morte, vel absentia diuturna: vel valetudine. s. testiũ. & secũ dũ hãc lec. φ hic tex. dicit publicabunt̃. expone. i. ĩ publicã scripturã deducẽtur. nõ aũt dicta testiũ publicẽ legentur: vt dicit gl. super verbo, depositiones. Et eodẽ mõ exponit gl. sup verbo. publicare. φ ponit̃ ĩ auth. sed & si quis. C. e. Dicit ẽm publicare voluerit. i. ꝓ publicã manũ authẽticari. nõ tñ in aperto, qa nõ possent postea testes ꝓduci. & eodẽ mõ exponit hũc text. gl. in. c. significauit. extra. e. ꝓut gl. intelligit hũc. §. ĩ actore volẽte testes ꝓducere. Qñq; actor añ lit. cõte. ꝓducit testes: φ potest in casibus, q̃s. s. dixi: tũc testes examinãtur: & dicta eorũ cõsignant̃, nõ aũt publicant̃: vt. d. c. qm̃ circa prĩ. ver. nisi fortè. extrà, vt lit. nõ cõtest. & sic ẽt exponit gl. hũc. §. secundũ hanc lect. in. d. c. significauit. intelligendo, φ in fi. §. loquat̃
6 in actore, sicut loquitur in præal. ver. nisi fortè. ¶ † Habemus ergo unã lec. φ hic loquat̃ in actore producente testes ante lit. cõtest. ad sui defensionem: & ad æternã rei memoriã: & tũc potest testes ꝓducere, ẽt si nõ timeatur de morte: vel absentia, vel
c ualetudine testium: vt. d. l. si. C. de vsu. pu. ut in. c. significauit. c extrà. e. & ibi gl. mag. in fi. ponit hanc. l. in hoc. §. & d. c. qm̃. §. sunt & alij. ut lit. non contes. q tex. concor. cũ. d. c. significauit. Et tunc publicant̃ dicta testiũ, & reducũtur in publica monumẽta, & valẽt ꝑpetuò tanquã publica: & aut̃. instrumẽta. vt. d. c. significauit. & ibi no. ubi gl. plenè no. q̃ sit differentia iter receptionẽ, seu productionem testiũ: quæ fit à reo. de qua in. c. significauit. & c. Albericus. extra. e. & illã quæ fit ab actore: cũ timetur de morte, uel absentia testium. hoc est secũdum. c. qm̃ extrà, ut lit. non cõtes. & pleni⁹ per Gof. in sum. in tit. vt li. non contest. in princ. φ hoc possit intelligi de productione testium quæ fit à reo ad sui defensionem ante lit. contest. ponit gl. ĩ authen. sed & si quis. C. eo. in prima glo. ibi, vel ecõtra petit̃ à reo, & c. & secundum istã lec. dicta testium sunt in aperto. secundũ primã non: sed reducũtur in publicam scripturam, & cõsignã
7 tur: ut. s. dixi. ¶ † Circa hoc uide tamen φ not. Spe. in ti. de te. §. nunc tractem⁹. ver. aliás autem pręterquam, & c. vbi uidetur velle, φ quando reus producit testes ad sui defensiõem: & ad perpetuam rei memoriam, non debent dicta testiũ legi in aperto. Sed de hoc dic, vt dixi. & vt. j. dicam. Et φ iste. §. possit loqui in reo producente testes ante lit. contest. secundũ formam dicti. c. significauit. videtur velle gl. in. c. in nomine domini, extrà eo. super ver. audire. in fi. Istas etiam duas le. ponit gl. in. l. cu
8 rent. ff. eo. ¶ † Sed contra primam lectu. opponi. quod etiam actor possit petere examinari, & publicari dicta testiũ, ad ęternam rei

nã rei memoriã:vt.l.i.l.aql.si deletũ.ff.ad.l.aquil.Sol.pro huius declaratiõe materiæ si quæratur,an testes possint examinari añ lit.cõtest.dic,quedã sunt,quæ veniũt expedienda añ lit.cõ.vt exceptiones dilatoriæ,& declinatoriæ.& in istis dicũt doc.ꝙ testes indistinctè recipiũtur ante lit.cõtest.alle.ad hoc.l.fin.C.de exce.ad idẽ.l.exceptio.C.de prob.extrà de re iudic.c.eũ inter monasteriũ.cũ si.Sed de hoc dico,ꝙ est casus expressus extrà de testi.& vide quod ibi no.in gl.super verbo.nõ iuratis.¶ Quædã sunt,quę veniũt expediẽda post lit.cõte.vt examinatio principalis quæstionis:& tũc nos loquimur in actore,aut in reo:si in actore debent testes regulariter produci post lit.cõte.vt.s.e.§.& qm̃.&extrà.vt lit.nõ cõtest.c.j.&.ij.cũ si.fallit cũ timetur de morte testiũ &c.vel cã rationabili superueniẽte.Quo casu,aut iste actor habet ius agendi de pręsenti,aut cõditionale.Primo casu,põt actor petere examinari tm̃ testes:nõ tamẽ potest petere publicari & aperire:imò dicta testiũ cõsignãtur,&reseruãtur publicãda:& aperiẽda vsq; ad litis conte.ita loquitur hic.& in.d.auḟ.sed & si qs.C.e.&.ff.de test.l.curẽt secundũ vnã lec.sed secundũ hoc verbum publicabuntur,quod est hic:& verbũ publicare, quod est.C.e.auḟ.sed & si qs.expone vt.s.dixi.Si verò actor habet ius cõditionale tm̃,eo casu quo timetur de morte,vel alia rõnabili causa &c.& tunc potest petere ante lit.conte.testes examinari,& aperiri,publicari ad ęternã rei memoriam:vt.l.in.l.aqui.si deletũ.ff.ad.l.aqui.secũdum vnã lec.Si verò loquimur in reo:tũc indistinctè põt tes.producere,& eos petere examinari:aperiri:& publicari ad æternã rei memoriã:vt.d.c.significauit.&c.Albericus.& ita loquitur hic etiã secundum aliã lect.vt.s.dixi.&.d.auḟ.sed & si quis.&.l.curẽt.pręal.ita etiam loquitur.C.de vsu.pu.l.fin.Ita etiã intelligitur quod not.gl.in.l.iij.§.duæ autẽ.ff.de car.edi.licet etiã possit loqui in actore secundum diuersos modos intelligendi.& isto casu etiã loquitur.d.c.qm̃.§.sunt & aliȷ.extrà vt lit.nõ cõtest.Et sic possunt aperire attestationes testiũ hoc casu,quãdo reus producit:vt videtur esse de mẽte tex.& gl.in.d.c.significauit.super ver.idoneos.& super.d.c.qm̃.verlic.sunt & aliȷ,ibi,& not.in prin.super verbo hoc tunc.hoc etiã not.ibi Inn.in.c.significauit.in prin.glo.in ver.itẽ videtur.ibi,dũ dicit,ꝙ in isto casu forma est &c.quicquid dicat Spe.vbi.s.& tuncver.publicabuntur hic positũ.& verbũ publicare positũ in.d.auḟ.sed & si quis ex põe alio mõ:vt.s.dixi.¶ † Illud quod dixi,quod

9 testes producãtur ante li.cõte.quãdo timetur de morte testiũ vel absentia diuturna:dic tũc verũ,quãdo agitur ciuiliter:vt in.d.c.qm̃.in fi.fortè secus si criminaliter:vt ibi no.super ver.

10 criminaliter.¶ † Sed pone,ꝙ quis põt ius suũ deducere in iudiciũ per modũ exceptionis:puta est aliquis possessor iuris incorporalis,qui si vult agere põt:si nõ vult agere:põt se defendẽdo excipere:vt.l.vti frui.§.vtrũ.ff.si vsu.pe.&.l.& si forte.§.sciẽdũ.ff.si ser.vẽ.An iste põt ante lit.cõte.producere testes tãꝙ actor, vel tãꝙ reus?de hoc dic,vt per Inn.in.c.signifi

11 cauit.extrà eo.quod tene mẽti.¶ † Quæro circa prædicta,qñ dicatur timeri de morte,vel de absentia testiũ,vel quãdo dicatur etiã alia rõnabilis cã,propter quã possit actor producere testes ante li.cõte.dic,vt no.Inn.i.d.c.qm̃.super ver.absentia.& sup ver.senes.& super ver.valetudine.& super ver.rõnabili.& illã gl.no.multũ in eo,quod alle.l.ij.& seq.de dona.cau.mor.& de hac materia vide per doc.i.d.auḟ.sed & si quis.C.

12 eo.¶ † Quæro,quãdo absente aduersario testes producũtur ante lit.cote.quę citatio requiritur,vt talis exceptio fieri possit?hic videtur tex.ꝙ requiratur citatio in personã:nec sufficit citatio ad domũ:vt hic:dũ dicit, admonitum à iudice &c.& ibi:vt ex hoc ab vna parte &c.Et sic apparet,ꝙ debet citari personaliter:& hoc expresse dicit gl.hic,super ver. licebit his vti.in ver.autẽ,non fuisset.ibi:vel fuit:sed nõ erat in ciuitate.vbi gl.ista æquiparat partẽ nõ esse citatã,& nõ esse in ciuitate:& sic citatio ad domũ istũ nõ arctat.Et ista opp.tenet Dy.per hunc tex.in.l.iiij.§.toties.ff.de dã.infe.licet secus sit,vbi testes producũtur post lit.cõte.& rõnem diuersitatis ponit Dy.in.d.§.toties.Istã opi.etiã tenet doct.in.d.auḟ.sed & si quis.C.eo.¶ Sed circa hoc dic,& no.quãdoq; testes examinãtur:quia timetur de morte ipsorũ testiũ,vel absentia diuturna:quod interest etiã actoris:& tunc nõ est necesse,ꝙ aduersarius citetur personaliter:vt in.c.qm̃.ver.nisi,extra vt li.non contest.¶ Quãdoq; producuntur testes ante lit.contest,à reo,ad æternã rei memoriã:licet non timeatur de morte testiũ:vel absentia diuturna.& tunc requiritur citatio personalis:vt in.c.significauit.extrà eo,ad idẽ in.c.Albericus.extra.e.Et hanc distinctionẽ collige ex eo,quod no.Imo,in.d.c.significauit.in fi.gl.dũ dicit,ꝙ aduersarius debet personaliter citari.Sed si nõ possit haberi,& etiã periculũ in expectãdo:tunc testes debẽt recipi absente aduersario, secundum formam.c.qm̃.in prin.vt lit.non cõte.q.d.ꝙ quãdo nõ põt aduersarius personaliter citari:tunc recipiuntur testes secũdum formã.c.significauit. Et secundum prædicta debet intelligi,quod no.gl.in.l.laudabile.C.de aduo.diuer.iud.¶ Et vide circa hoc,ꝙ no.Inn.in.c.si aduersarius.extrà de eo,qui mitti.in pos.cau.rei ser.Et de ista.q.dic,vt tenuit ibi disputando.Ioan.andre.& de materia huius.§.vide gloss.in.d.c.quoniam.in princip.in summa illius titu.in princip.& quod not.Specu.in tit.de

13 test.§.nũc tractemus.per totum.§.† Et de materia publicationis testium,& instrumentorum,vel testamentorum,vel priuilegiorum.vide Inno.in.c.Albericus.extrà eodem.& in.c.fin.extra de fide instrumen.vide Specu.in titu.de instru.edi.§.ostenso.versi.& quoniam.de pub.vsq; ad fin.& eod.tit.§.vt autem.versi.ad huius autem iuris.& vide per doct.in.l.publi

14 cati.vbi glo.aliquid tãgit.C.de testi.¶ † Vltimò doct.in auḟ.sed & si quis.hinc sumpta.C.eod.inducunt hunc.§.ꝙ si testes producuntur parte absente,tamen citata:licet in publicatione testium posteà opponere:de quo ipsi tãgunt ibi.& in.l.fi.C.de test.& in auḟ.si dicatur.C.eo.titu.& respondent:vt ibi.Veritas est,ꝙ iste tex.hoc non probat:imò totum oppositũ:vt patet hic,in ver.solummodo.vbi dicitur,ꝙ solùm hoc potest obȷcere,ꝙ se absente testes fuerint producti:aliàs autem sic.Et ꝙ hoc liceat hoc casu in personis testium,no.glos.in.d.c.significauit. eo.ti.Bar.

a ¶ Impropriè.adde Ang.in.l.j.§.hæc stipulatio.co.xiij.ff.si cui plusꝙ per l.fal. & i.§.si verò expressim.s.de hęre.& fal.Adde Georgiũ tho.cõs.suo cccxxj.inci.hęres grauatus. paulo post princ.vol.ij.

De immensis donationibus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Legitima debita iure naturæ falcidia appellatur.Item, Trebellianica falcidia appellatur.Item,portio debita iure institutionis. Falcidia etiam appellatur quælibet lex,quæ resecat.*

2 *Legitima,an possit per statutum auferri?*

3 *Donatio immensa facta uni ex filiis,quo remedio rescindatur?& num.6.*

4 *Donatio facta inter patrem & filium ex causa aduentitia,tenet:si est facta,ut extraneo,& bene merito.*

5 *Pater donando filio,quando donare dicatur,ut extraneo?*

6 *Donatio immensa quo iure reuocetur.*

7 *Donatio inofficiosæ,quando reuocetur per quærelam,usq; ad quantã quãtitatem fiat reuocatio?*

8 *Donatio omnium bonorum facta per non habentem filios,si posteà suscepit,qualiter reuocetur?*

9 *Donatio facta per patrem habentem unum filium,si sit facta in octo:& posteà alia fiat in duobus,qualiter reuocetur,ut inofficiosa,an reuocetur prima:ubi,ꝙ secunda reuocatur.*

10 *Dispositio huius constitutionis quid addat ad titulum.C.de inoffic.dona.*

11 *Reuocatio inofficiosæ dona.an fiat ipso iure:& quando per sententiã:ubi ꝙ reuocatio,quæ fit qui liberos superuenientes,fit ipso iure.*

12 *Differentia inter quærelã inofficiosi testa. & inofficiosæ dona.remissiuè.*

13 *Dispositio de qua hic,quòd habeat etiã locum in muliere donante.*

14 *Frater,quòd habeat quærelam immensæ donationis,contra donationẽ inofficiosam factam per fratrem.*

15 *Quærele inofficiosæ donationis,quibus ex causis cessent.*

DVdum.¶ Si parẽs in aliquem,vel aliquos ex filiȷs immensam fecerit donationem,aliȷs filiȷs legitima portio de necessitate debetur hoc obtinẽte in filiȷs gratis:ingrati verò penitꝰ excludũtur.hoc dicit.

1 ¶ † Not.text.in princ.ꝙ verbum falcidia,ponitur pro portione debita iure naturæ:& sic debita iure naturæ appellatur falcidia : vt hic.& idem habes in auḟ.vnde & si parens.C.de inoff.test.Item trebellianica appellatur falcidia:vt.l.ꝗ.ꝗ.&.l.si.vt allegas.C.a d.l.fal.cũ si.Alio mõ ponitur falcidia pro debita iure institutionis.& de ista loquitur totus ti.C.&.ff.ad.l.fal.& isto mõ accipitur propriè.Sed Tre.

a debita impropriè,ᵃpro iure naturæ impropriȷssimè:vt not.in.d.auḟ.vnde & si parẽs.& per Azo.in sum.de inof.testa.Et est idẽ,quod quęlibet lex,quæ resecat.No.idẽ Azo.s.de hęr.& falci.§.dicitur aũt falcidia.ꝙ no.ad id ꝙ dicã.j.de ec.ti.§.si

2 aũt hæres.col.ix.¶ † Secũdò no.tex.ibi seruare ex.l.partem.&c.& ibi ꝗ.ꝗ.ex.ll.&c.ꝙ legitima, quæ debetur filiȷs ex .l.potest per statutũ auferri,de qua.q.dixi.s.de hæred.& falc.§.primum itaq;.de tri.& semis.§.j.¶ † Opp.& videtur,ꝙ si pa

3 ter fecit immen.dona.vni ex filiȷs alter filius debeat agere fami.er.non per quærelam inofficiosæ donationis:quia donatio immensa facta filio in potestate, non valet:vt.l.donationes.C.de don.inter vir.& vxo.& sic meritò debet agere alter

4 filius fami.er.vt.l.ij.de inof.do.† Sol.vt in glo.super ver.quę rebãtur.circa mediũ.Et aduerte secũdũ so.ꝙ id,quod dicit gl.

ꝙ hodie donatio facta inter patrem & filiũ valet: verũ est, si
a fiat ex causa aduentitia, videlicet[a], si pater donat filio, vt ex-
traneo, & bene merito. Ex causa enim aduentitia parit actio
nem inter patrem & filium, & not. d. auẽ. vnde & si parens. &
5 in. l. ij. C. de pac. do. & in. l. si quis pro eo. ff. de fideius. ¶ †Qñ
aũt pater dicatur donare filio, vt extraneo: no. in glo. l. si do-
natione. C. de colla. Et isto modo posses seruare glo. hic posi
tam. Sic intellige quod no. gloss. in. l. ij. C. de inoffi. dona. sed
q̃tũ ad cõtrarium gl. tenet hic præcedentẽ sol. vt no. in. d. auẽ.
6 vnde & si parẽs. & in. d. l. ij. ¶ †Quærit glo. quo iure reuoca-
tur immensa donatio? dic, vt in gl. & idem quod hic no. in. d.
auẽ. vnde & si parens. & in. l. j. C. de inof. dona. in vlti. q. glos.
De qua dic, vt ibi not. per docto. in. viij. q. & vide quod dicit
7 Azo in sum. illius ti. ¶ †Quæro, inquãtum fiat reuocatio per
quęrelã inof. dona. inter glo. nostros. sunt opi. in gl. hic super
ver. in dona. recitantur de qua. q. no. per doc. in. l. j. C. de inof.
dona. & no. per gloss. & Dyn. in. l. Titia. §. Imperator. ff. de le
ga. ij. Cuius Dy. opi. recitatur hic per Iac. de bel. & vide quod
not. Gul. in. l. j. C. de inoffi. don. Pro cuius. q. declaratione, dic
duo verba: quandoq; quis donat ante natiuitatem filiorum
reuocare volentium: quandoq; donat post natiuitatem. ¶ Pri
mo casu distinguitur, aut pater fecit immensam donationem
filijs, aut extraneis, vel libertis. si filijs, tunc filij postea nati re
uocant ipso iure, vsq; ad legitimam: vt. l. si totas. C. de inof. te
sta. Si extraneis, vel libertis: tũc donatio ipso iure reuocatur
in totum. quam opi. tenent Dy. & doct. in. d. l. j. C. de inof. do
na. & gl. in. l. si vnq̃. C. de reuo. dona. quicquid gl. dicat in. d.
l. si totas. C. de inof. do. videlicet, ꝙ reuocatio nõ fiat ipso iu-
re, sed per quęrelam. In secũdo casu principali, de quo loqui
tur materia nostrę legis, Dy. tenet opi. Mar. hic positam in gl.
quæ opi. posita est in. l. j. C. de inof. dona. dicit eã fuisse Hug.
vt distinguatur: aut donatio fuit inof. re tantũ: & tũc reuoca-
tur per quærelam inof. don. vsq; ad legitimã, siue fuerit facta
filijs, siue extraneis. Si verò fuerit inof. re, & consilio: siue fi-
lijs, siue extraneis facta fuerit: & tunc in totũ reuocatur: licet
per doct. ponantur alię opi. in. d. l. j. C. de inoffi. don. & ponit
8 Pet. alium intellectum in. d. l. si totas. & ibi refert Cy. ¶ †Quę
ro, quidã non habens filios, cõscientia ductus omnia bona sua
donauit: posteà suscepit filios: an reuocabitur ista donatio in
totum, vel in partem? hanc. q. formãt doct. in. l. j. in vlt. q. C. de
inoffi. dona. sed de hac. q. do vobis gl. ordi. xviij. q. iiij. c. qui-
9 cunq;. & quod no. xiij. q. ij. c. si quis irascitur. ¶ †Quęrit glo.
super. d. verbo. in dona. habeo vnum tm̃, & dono. viij. vncias
cuidã extraneo. & sic ista donatio non est inof. & posteà alio
tẽpore dono duas vncias: an reuocabitur prima dona? dic vt
in glo. ¶ Sed aduerte ad id, quod dicit gl. quòd vbi re tãtum
est inoffi. dona. ꝙ reuocatur in totũ per hanc. auẽ. quia hoc nõ
est verũ: qa per istã auẽ. nõ fit reuocatio, nisi, vsq; ad legitimã
vt patet hic in. §. posita. & in. §. necessitatẽ, auẽ. pręterea. Ista
auẽ. loquitur, quando donatio inofficiosa fuit facta filijs. sed
qõ proposita loquitur, quãdo dona. fuit facta extraneis. Nã
quãdo dona. est facta filijs procedit opi. Hug. nec opin. Azo.
reuocatur in totũ: sed vsq; ad legitimã tãtũ: siue sit inoffi. re &
cõsilio. siue re tm̃. ¶ Itẽ, & quãdo fit donatio extraneis, sicut
fuit in casu proposito: si donatio est inofficiosa tm̃ re, non fit
reuocatio, nisi vsq; ad legitimã: vt not. glo. hic. & in. d. l. j. C. de
inof. dona in. l. Titia. §. Imperator. ff. de leg. ij. & sic finis istius
glo. nullo mõ videtur procedere. ¶ Hoc pręmisso, redeo ad
q. propositã: an illa donatio facta ab initio valuerit? & dic, ꝙ
sic: nec fuit inofficiosa, sed reuocatur vltima, quæ fuit inoffi.
vt. l. si libertus. §. fi. ff. de iure pat. & ita tenet doct. in. l. j. C. de
inof. do. in. ij. q. & secũdũ quod ibi dicitur. ĩtellige, quod no.
10 glo. in. l. Titia. §. Imperator. ¶ †Quærit gl. qd addit ista auẽ.
ad ti. C. de inof. do. dic, vt in gl. super ver. augmẽtũ. Sed aduer
te ad id, quod dicit gl. in fi. per istã cõstit. inspici tẽpus factæ
donationis: vt hic in. §. j. sed ibi no. vt patet in. l. j. illius titu. &
11 quod ibi no. in prin. gl. mag. ¶ †Quæro, qualiter habet locũ
reuocatio inoffi. do. Dic, aut loquimur de ea reuocatiõe, quæ
fit per liberos superuenientes: & illa fit ipso iure, & fit statim
liberis natis: vt. l. si vnq̃. C. de reuo. do. secũdũ verũ intellectũ
quicqd gl. ibi dicat: quæ dicit, ꝙ nõ fit ipso iure, & ꝙ fit post
mortẽ: quia veritas est ꝙ fit ipso iure. in. d. l. si vnq̃. & in. d. l.
si totas. secũdũ vnũ intellectũ. Itẽ fit viuẽte donatore, vt patet
in tex. d. l. si totas. Patri em̃ viuẽti, ibi loquitur Imperator. &
etiã patet in tex. d. l. si vnq̃. Aut loquimur de reuocatiõe, quę
fit per hunc ti. & ti. de reuo. do. & tunc illa reuocatio fiet post
mortẽ. & de hoc per doc. in. l. j. C. de inoff. do. in. ix. q. & ita de
12 bet intelligi. d. l. Titia. §. Imperator. ¶ †Quærit glo. sup ver.
in distributionẽ: quid vult dicere text. ibi, in distributio. & c.
dic, vt in gl. ex qua gl. habes vnã differẽtiã inter quęrelã inof.
b test. & inof. dona.[b] sunt & aliæ differẽtiæ: vt no. C. de inoff. do
13 na. l. vlt. & in. l. precibus. e. ti. ¶ †Quærit glo. dicitur hic, vt si
quis & c. quid in muliere? dicit glo. super. d. ver. vt si qs. ꝙ idẽ:
vt in matre, vel in simili. ar. l. j. ff. de ver. sig. Tu dic, ꝙ de matre
est expressum in. l. j. & . l. si mater. & in. l. si liqueat. C. de inoff.
14 do. De auia habes. l. ĩ. l. Titia. §. Imperator. ff. de le. ij. ¶ †Quę
rit glo. super ver. filiorũ. An frater possit habere q̃relã inoffi.
do. si frater suus fecit immẽsam dona. glos. tenet ꝙ sic: de quo
dic, vt in gl. quã intellige de facta dona. turpi personę per fra
trẽ: vt probatur in. l. allegata. in gl. ¶ Itẽ facit quod no. in. l. ij.
in fin. & in. l. ij. & . l. si filius. C. de inoff. don. & Azo. in sum. il-
15 lius tit. circa princ. ¶ †Vltimò quæro: quia hic dicitur, ꝙ in-
gratitudo facit cessare quærelã: an sint aliæ causæ, quæ faciãt
eam cessare? dic vt no. hic in glo. fi. in fi. & . C. eo. ti. in. l. cũ do-
nationibus, per Azo. in sum. illius titu, in. j. col.

Vt sine probi. ma. debi. & credi. & c. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Debitor & creditor cur non potest esse tutor, uel curator pupilli.*
2 *Regula fallit, si æquitas in contrarium suadeat.*
3 *Mater licet possit esse tutrix filiorum suorum, non tamen cogitur.*
4 *Dispositio ista, quod locum habeat in auia, in auo paterno, & materno.*
5 *Pater debitor filij, potest esse tutor ipsius filij emancipati.*
6 *Filius debitor patris, quod possit esse curator patris furiosi.*
7 *Frater debitor fratris, quando possit esse eius tutor?*
8 *Actio, quòd quæratur ex stipulatione iudicis, uel executoris.*
9 *Iuri suo quando quis renunciare possit?*
10 *Pactum factum per debitorem creditori, ꝙ ei non liceat probare solutionem, nisi per publicum instrumentum. quòd non ualeat.*
11 *Dictio plærunq;, denotat regulam.*

NVper scripsimus. ¶ Matres de
bitrices, & creditrices ad tutelam, & curã
filiorum admittuntur: nec iuramẽtum de
secundis nuptijs non fiendis exigitur: dũ
modo ei, & Senatusconsulto Velleiano,
& omni auxilio renuntiauerint: & omnia
alia adimpleuerint, quæ alij tutores facere tenentur. hoc di-
1 cit vsq;. §. fina. ¶ †Not. tex. in versi. ne forsan. & c. quare debi
tor vel creditor non potest esse tutor. cõcor. s̃. vt hic, qui obli
2 gatas, & c. §. j. ¶ †Secundò not. secundum gloss. super versic.
existimamus ineptum, quid esse non fallere regulam, si æqui
3 tas in contrarium suadeat. ¶ †Tertiò not. glos. in versiculo.
ideoq; licentia & c. ꝙ mater potest esse tutrix filiorum, non
tamen cogitur, vt hic. & . ĩ. vt liceat matri & auiæ. in princip.
not. in authen. matri & auiæ. C. quando mu. tute. offic. fund.
4 po. ¶ †Quærit gloss. super versi. matrum. an idem quod hic
dicitur in matre, habeat locum in auia? dicit gloss. ꝙ sic. Idem
in auo paterno, etiam materno. & not. in authenti. ad hæc. C.
quando mu. tute. offic. fun. po. & vide quod not. de auia. s̃. vt
5 hi, qui obligatas & c. §. j. ¶ †Quærit dicta gloss. quid in pa-
tre, qui est tutor, vel curator filij emancipati? dicit glos. ꝙ idẽ.
6 & not. eam. ¶ †Quærit gloss. quid in filio, qui est curator pa
tris furiosi? & dicit quòd potest esse: vt in. l. his, qui. ff. de tuto
7 ribus et curatoribus da. ab his. ¶ †Itẽ, quid in fratre, qui po-
test esse tutor, vel curator fratris: an isti possint esse? de istis
quęstionibus dic: vt nota. Gul. de cu. ff. de pact. l. cum in eo.
¶ Quærit glo. in. §. quia verò. super versi. senatus. Quid pro-
8 dest creditorib⁹ ista renũciatio? dic vt in gl. †Et sic no. ex hac
glo. ꝙ ex stipulatione iudicis, vel executoris quęritur actio.
Et idẽ quod hic no. in auẽ generaliter. C. de epi. & cle. C. de li.
cõtest. auẽ. libellũ. & in auẽ. matri & auię. C. qñ mu. tu. off. fun.
9 po. insti. de hęre. quæ ab intest. §. at hi. ¶ †Quærit etiã dicta
glo. an cuilibet iuri possit renũtiari? distingue: vt habes hic in
gl. quę est plenior gl. quã habes in corpore iuris. Et circa hoc
vide, quod no. in. l. pactũ inter. & . l. ius publicũ. ff. de pac. & . l.
c si quis in conscribẽdo. C. de pac. & in. c. si diligenti[c] extra de
fo. cõpe. & Spe. in tit. de renũ. et cõclu. §. j. ver. cui autem iuri.
10 ¶ †Sed aduerte ad istã glos. in versi. et per hoc puto & c. quæ
dicit, ꝙ non valet pactum, quod facit debitor creditori, ꝙ ei
non liceat probare solutionem, nisi per publicum instrumen
tum. et idem tenet Spe. in tit. de proba. §. videndum. vers. sed
11 pone. in tit. de renũ. §. j. ver. quid si dicatur. ¶ †Vltimò nota.
tex. in. §. quia verò. in fin. ibi. sed quod fit plerunq;. & c. Nam
hic videtur tex. ꝙ dictio plerunq;, donotat regulam. Ad idẽ
d ff. de leg. l. neq; leges. l. j.[d] §. j. in fi. ff. de tute. et ra. distra. et in. l.
tutela. ff. de tutelis. Bar. de saxofer.

Vt exact.

a ¶ Videlicet. Quibus aũt casib⁹ donatio inter patrẽ & filiũ, valeat: vide do. Barth. Soz. in cõ. lxviij. incip. frustra plenitudini. ver. sed premissis. circa mediũ. in par. char. cxv.

b ¶ Donationis. An et qñ virtute. l. si vnq̃. donatio reuocari possit: et qñ nõ: vide do. Sozi. in cõ. cxlij. incipi. visa facti cõtingentia. ver. circa tertiã et vlt. q. cũ vers. se. vsq; ad fi. in. j. pte chart. ccij. vbi etiã in. d. l. si vnq̃ renuntiari possit. in cõsi. cvij. incip. & in hac cõsultatiõe. circa fi. iij. co. in. d. parte char. clxxiij

c ¶ C. si diligẽti. & ibidẽ vide plenè et no. per Feli. per totum cõmentum.

d ¶ L. j. vbi etiã vide Barto. et Nico. de Neap. et Bart. Cepol. in. l. j. ff. de verbo. signi.

V t exac. inſtã. do. primæ, & ſecũdæ &c. Ru.

SVMMARIVM.

1 Priuilegia dotis, quòd non tranſeant ad creditores mulieris, nec ad extraneos.
2 Priuilegia dotalia, non poſſunt per ceſsionem transferri.
3 Vxor præfertur omnibus in rebus datis per eam in dotem: & quando hoc fit. & nu. 6.
4 Ciuitas, quæ contrahit cum aliquo, an habeat tacitam hypothecam in bonis contrahentis?
5 Priuilegia perſonalia, quibus ex cauſis ex tempore æſtimantur.

DVdum iudicantibus. ¶ Si res primæ, & ſecundæ vxoris, in dotem datæ apparẽt, vel alteri⁹ earũ, illi reſtitui debent: & eius filijs, cuius res illæ fuerint. alijs autẽ rebus non apparẽtibus: tunc illa in bonis mariti potior eſt iure, quæ prior eſt in tẽpore. Item dote promiſſa viro ab vxore, vel ab alio pro ea oblata, & cõſignata mulier donationẽ ꝓpter nuptias ex pacto interpoſito de
1 lucrando, perinde lucrabitur, ac ſi ſoluiſſet. h. d. ¶ † Nota. in
prin. huius. §. ꝙ priuilegia dotis ſicuti nõ tranſeunt ad hæredes extraneos: ita nec ad creditores mulieris. & iſtũ tex. inducit Iac. de bel. ꝙ nec vſumfru. nec aliud ius, vel priuilegiũ ex perſona debitoris cõpetẽs poſsit ad creditorem trãſire: ſicut nec priuilegia dotis: nec poſsit creditor hęc iura inſolidũ ac-
2 cipere: vt hic. † Et ſic videt̃ hic tex. ĩ eo, ꝙ dicit debitorib⁹ pri
uilegia dotalia nõ dant̃: qa priuilegia dotalia nõ pñt ꝑ ceſsionem trãſferri. de qua. q. no. per Dy. in. l. ſi minoris. ff. de admi. tu. in. l. vna. C. de priui. do. & ibi ꝑ doc. in. l. aſsiduis. in fi. C. q
3 po. in pig. ha. ¶ † Secũdò no. ꝙ hic dicit̃, apparẽt res ĩ dotẽ da
tæ, ꝙ in illis illa præfert̃, q̃ illas res in dotẽ dedit. Ad idem facit, ꝙ habes. ff. de trib. l. procuratoris. §. ſed ſi duas. ff. de pec. l. ex facto. §. planè. ¶ Vltimò no. tex. ibi. nõ enim &c. facit. l. iij. in fi. ff. de condi. ob cau. l. iure ciuili. ff. de condi. & demon. ¶ Quęro, de intellectu ver. ſicut enim, ſi duo debita. dic, vt in gl. ſuper ver. publica. Sed aduerte ad ipſam: qa in ſecũdo exẽ-
4 plo nihil repetit gl. de pig. † Et qdã inducit, ꝙ ſi ciuitas cõtra
hit mutuãdo, vel aliquid faciendo, ꝙ habeat tacitã hypothecam in bonis contrahentis cũ ea. ꝙ expreſſè tenet gloſ. in. l. ſi pignus. ff. qui pot. in pig. ha. de quo dicam in. l. ij. C. de iure reipu. lib. xj. ¶ Vide gl. ſuper. d. ver. publica. Et adde in fi. ꝙ no. ĩ. l. diuerſis. & in. l. eos. C. qui po. in pig. ha. & ꝙ not. Dy. in
5 c. qui prior. de reg. iur. lib. vj. ¶ Vide † gl. ſup ver. priuilegiũ.
in fi. itẽ not. gl. in. d. l. priuilegia hic alleg. et tangitur in. l. fi. §. excep. C. qui pot. in pig. ha. habes ergo vnũ caſum in quo priuilegia ꝑſonalia æſtimant̃ ex tpe. Aliũ caſum habes, videlicet qñ factũ eſt in obligatione: & in plurib⁹ locationib⁹ operarũ & eodẽ videlicet tpe factis: vt no. gl. ĩ. l. ĩ operis. ff. loc. ¶ Quę-
6 ro: an id ꝙ dicit̃, † ꝙ ſi apparẽt res, q̃ fuerũt datæ in dotem, in
illis præfertur illa vxor, q̃ ea bona dedit, habeat locũ ſiue bona fuerunt data æſtimata, ſiue non. Iſtam. q. tangit glo. C. qui pot. in pig. ha. aut̃. ſi quid. & ibi latius per doc.

SVMMARIVM.

1 Oblatio ſola, quando ſufficiat: & requiratur oblatio, & conſignatio.
2 Dos, ſi cõſiſtat in rebus mobilibus, & ſi conſignari non poſſunt, quid agẽdum: remiſsiuè.
3 Reuendendi promiſsio cui facta eſt, is prius pretium reſtituere debet.
4 Debitor põt offerre pecuniam creditori, etiam mulieri, ut pœnam euitet.

1 Illud quoque. † ¶ Dicit̃ hic, ꝙ ſi dos fuit oblata depoſita, & conſignata &c. contra
imò ſola oblatio ĩ iudicio vr̃ ſufficere: vt. l. ſi rẽ. §. vlt. de pig. act. & l. aliena. §. pe. e. ti. & l. itẽ liberat̃. §. j. qb. mo. pig. vel hy. ſol. ¶ Et de hoc, qd operet̃ ſola oblatio, vel obligatio, depoſitio, & cõſignatio, tãgit gl. hic. & C. de vſu. l. acceptã. Sed quãtũ ad dictũ hui⁹. l. dic, ꝙ ſola oblatio nõ ſufficit. & gl. hic ſen-
2 tit, q̃ incipit, & hoc. ſ. cõſignatio &c. ¶ † Quid autẽ iuris ſit, ſi
dos cõſiſtat in reb⁹ immobilib⁹, q̃ nõ pñt cõſignari. vide not. in aut̃. dos data. C. de do. ante nup. & vide ꝙ no. ĩ. d. l. acceptã.
3 & in. l. ſi marit⁹. ff. ſol. ma. ¶ † Quærit Iac. de bel. pone ꝙ ven-
didi tibi rẽ, & ꝓmiſiſti mihi reuẽdere: & ego p̃tiũ reſtituere intra certũ diẽ. vel ecõtrà. ego ꝓmiſi tibi p̃tiũ reſtituere: & tu mihi rẽ reuẽdere: nũqd ego debitor debeo pri⁹ p̃tiũ depone-
4 re? & videt̃ hic tex. ꝙ ſic. de hac. q. dic, vt hic ꝑ eũ. ¶ † Vltimò
not. hic tex. cũ gl. ſup ver. cõteſtet̃. ꝙ debitor põt pecuniã offerre creditori maſculo, vel fœminæ, ꝙ tenementi. de hoc vr̃ tex. C. de condi. & demõ. l. cũ ſeruus. ver. nã vtiq;. Itẽ aduerte ad glo. quæ eſt ſuper ver. exactionẽ. q̃ incipit, ſiue promiſerit vide circa hoc ꝙ not. gl. de dona. ante nup. aut̃. dos data &c.

De adminiſtratoribus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 Ius electo, ꝙ non quæratur ex electione ſola, niſi in magnis dignitatibus.
2 Adminiſtrator, an deponat officium, ante ſucceſſoris ingreſſum?
3 Succeſſor in officio, licet tempus prorogetur, non tamen habet ſalarium, niſi ex die aduentus.
4 Princeps, an poſsit uicarium pro ſe à populo datum, reuocare?

EAm quidem. ¶ Adminiſtrator ſi prouinciam durãte adminiſtrationis tempore, citra Principis iuſsionem dereliquit, crimine læſæ maieſtatis punitur: & ſi adminiſtratione finita ante. l. dies receſſerit antiquis pœnis punitur. Item ſucceſſor præceſſori amicabilem epiſtolam de ſuo aduẽtu debet deſtinare: & ad prouinciam celeriter accedere: & præceſſor eo adueniente ante per duos dies adminiſtrationem deponere debet: ſed recedere non debet ante ſucceſſoris aduẽtum, & vſq; ad eius aduentum emolumenta publica percipere de-
1 bet. h. d. ¶ † No. tex. in. §. illud. ibi no. ex codicillis &c. ꝙ ex ſo
la electione non quæritur ius electo. Fallit in magnis dignitatibus: vt in gl. ſuper. d. ver. codicillis. vt dicam in. l. vltima. C. de
2 conſul. lib. xij. ¶ † Oppo. ad ver. deponat. & videtur, ꝙ admi
a niſtrator[a] nõ deponat officium ante ingreſſum ſucceſſoris: vt
l. meminiſſe. ff. de offi. proc. & leg. Sol. vt hic in glo. ſuper verſ.
3 dies. & in. l. cõtraria. & in. l. j. C. vt tã ciui. q̃ crimi. §. illud. † quę
omnia ſunt in ar. ad. q. ſecundum Iaco. de Bel. ꝙ licet dies aduentus ſit prorogata ſucceſſori, non debeat propterea habere ſalarium in tempore, prorogationis: ſed ex die aduentus. Ad idem. l. meminiſſe. præallega. Et hanc. q. dicit do. Iac. fuiſſe in
4 ciuitate Perufij. ¶ † Secundò iſte. §. facit ad qõ. ſecundum eũ:
ꝙ Dux, vel Comes, vel Præſes prouinciæ, vicarium datũ pro ſe à populo non poſsit reuocare. facit. s̃. de defen. ciui. §. ſed interim. & l. ſolent. ff. de offi. procon. & leg. Sed certè iſte. §. parum facit: ſed melius facit iſte. §. ſed interim.

a ¶ Adminiſtrator Adde Geor. Tho. cõſ. ſuo. xxxv. ĩci. adminiſtrauit quidã. ad prin. vol. ij. & cõ. clxxix. inci. memini me aliâs cõſuluiſſe pro hac materia. vol. iij.

b ¶ Vt. l. j. & ibidẽ vide do. Alex. de Imol. in. l. more. de fer. et in. l. ſtipulationũ. in fi. prin. de ver. ob. & Bar. in. l. quicũq;. C. de fun. pa. li. xj. Bal. in addi. ad Spe. in ti. de accu. ver. ſed an exigat̃ fideiuſ. & in. l. iancim⁹. in ver. ſed qd ſi. ver. cautio. C. de verb. ſig. & omnino do. Alex. ĩ cõſi. xxxiiij. parte. ij.

De excu. & his qui cõue. et recõue. &c. Rubr.

SVMMARIVM.

1 Libellus primò offertur iudici, & per iudicem reo.
2 Cautio de qua hic, quòd præſtari debeat cum fideiuſsore.
3 Satiſdare, qui debet, intelligitur cum fideiuſſore.
4 Satiſdatio, de qua hic, à ſatiſdatione de qua in. §. ad excludendas. j. de litigioſis, quomodo differat?
5 Ius abſenti, quòd quæratur ex ſtipulatione officialium.
6 Cautio de qua hic, hodiè de conſuetudine non præſtatur.

QVoniam calumnias. ¶ Libellus reo porrigi non debet prius, q̃ actor cautionem legitimè exponat, ꝙ intra duos menſes litem conteſtabitur: aliâs omne dãnum reo conuento reſtituet, hac cautione. xxxvj. au-
1 reos non tranſcendente. ¶ † No. ex hoc tex. cum gloſſ. ſuper
ver. duos, ꝙ libellus prius offertur iudici, & per iudicem reo. de quo dixi. s̃. de exhi. reis. §. illud. ¶ Oppo. dicitur hic incurabile, &c. Imò videtur, ꝙ iſtud diſpendium olim eſſet curabile. Nam actor tenetur in triplo. dic, vt no. hic in glo. ſuper verbo.
2 incurabile. & in. §. tripli. inſti. de ac. ¶ † Quęro, vtrum iſta cau
tio ſit nuda: vel cum fideiuſſore: dicit gl. ſuper verbo cautio. ſcilicet nudam. Contrà videtur ſentire gl. inſti. de ſatiſda. §. ſed hodiè. in eo, quod dicit ibi gl. ꝙ actor duas præſtat ſatiſdationes. & vna eſt de qua hic dicitur: & ſic ſentit, ꝙ fit cum fideiuſ.
3 nam ſatiſdatio † intelligitur cum fideiuſſore: vt. l. j. [b] ff. qui ſa-
b tiſda. cog. Et illud putarem verius dę iure: cũ, quia magis eſt
cautum reo: & iſta conſtitutio intendit prouidere reo: tũ quia cautio, quam pręſtat actor ſecũdũ formã. §. ad excludendas. j. dę litig. eſt cũ fideiuſſore: ergo & iſta eadem ratione. ¶ Quæ-
4 ro, quæ differentia † eſt inter iſtam cautionẽ, quã præſtat actor
per iſtã cõſtitutionẽ: & eã, quã p̃ſtat per. d. §. ad excludendas? dic, vt in. d. gl. ſuper verb. duos hic. & in. d. §. ad excludẽdas. et in. d. aut̃. libellũ. C. de lit. cõte. & de epiſ. & cle. aut̃. generaliter.
5 ¶ Quęrit etiã dicta gl. qñ p̃ſtatur iſta cautio? dic, vt ĩ gl. ¶ † Ex
qua not. ꝙ ex ſtipulatione officialiũ, quæritur ius patri abſenti. Idẽ habes in. d. §. ad excludẽdas. & s̃. vt ſine prohi. §. quia ve-
6 rò mulctã. & ibi dixi. ¶ Vltimò † quæro, an cautio de qua lo-
quitur in prin. huius cõſti. debeat hodiè de cõſuetudine p̃ſtari? dic, ꝙ nõ: ſicut nec illa, de qua loqtur. d. §. ad excludendas. Ita

no.gl.insti.de satisd.§.sed hodie.iij.q.iij.c.induciç.in Palea.§.
libellum.per quas gloss.optimè patet istas duas satisdationes
præstari non debere.

SVMMARIVM.

1 *Reconuentio, quòd fiat de debito non liquido ad liquidum, non cõpensatio.*
2 *Reconuentio quando fiat coram ordinario: & quando coram delegato: & quando coram eodem iudice, uel diuersis?*
3 *Causa conuentionis, & reconuentionis eadem sententia determinantur: scilicet, ut una primò, alia posteà.*
4 *Actor si impetrauit iudicem contra reum, quem conuenit: & reus reconuenit actorẽ: si actor uult desistere, reus cogit actorem ad persistendũ.*
5 *Reus cõuẽtus ab actore ad unã rem, potest actorẽ pro pluribus recõuenire.*
6 *Actor reconuentus à reo, an possit iudicem recusare?*
7 *Reconuentio, quod non habeat locum in causa spoliationis, nisi fiat super alia spoliatione.*
8 *Reconuentio quomodo fiat, distinguitur.*

Illud. ¶Conuentio & reconuentio mox à principio coram eodem iudice fieri debet: aliâs causa conuentionis finita, recõuentio poterit corã quocũque iudice, antiqua cessante calũnia.h.d. ¶Ex isto.§.sumitur aut.& cõsequẽ-

a ¶In.c.j.Et ibi.ad hoc vide Feli. in prin.col.j.ver.cõmunis est.Et qualiter reconuentio procedat: & an & quando locum habeat: vide do. Sozi.in cõs.xxxviij. inci.pro decisione prædictæ. ver.vj. principaliter moueor.circa fi. cum ver.seq.in.j.parte. char. lxxvj. & in consi.xlj.inci. ante,quàm ad.q.vers.secundo casu. cum versic.seq.in dicta parte.char. lxxxj. & quod per eũ in cõs.clxxij.inci.nõ inutilis sed necessaria.ver.seq.& in versic. circa septimam,& vltimam, cum quinque ver. seq.in.ij.pte. char. xxxiij.

1 ter.C.de senten. ¶†Op.&videtur,ꝙ vbi hincinde est debitũ
fiat cõpensatio,nõ recõuentio:vt insti.de act.§.in bonæ fidei.
Sol.dicit gl.super ver.habẽs.intellige,ꝙ hoc debitũ non erat
liquidũ:circa ꝙ vide quòd not.gl.C.de sen.l.Papinian⁹.& ibi
2 per doc. ¶†Quero,corã quo iudice debet fieri recõuẽtio?dicit gl.prima,ꝙ corã iudice ordinario:& corã iudice delegato:
de primo patet hic:dũ dicit,apud quẽ.&c.Et sic loquitur de
iudice ordinario.de secũdo patet ex ver.si verò forsan.j.e.vbi
iudex potest recusari: & sic patet, ꝙ loqtur de delegato &c.
Idẽ no.C.de sen.aut.& cõsequẽter.in prima gl. ¶Ex quibus
iuribus dic,quãdoque cõuẽtio & recõuẽtio fit sup eodẽ negotio:& tũc secundũ omne ius est idẽ:quia debẽt fieri corã eodẽ
iudice,ne causæ cõtinentia diuidatur: vt.l.j.&.ij.ff.de qui.rebus ad eundem iudi.&.C.de iudi.l.nulli. Quãdoque cõuẽtio
& recõuentio fit super diuersis rebus:& tũc aut actor cõuenit
reum corã iudice ipsius actoris in certa quãtitate: & tunc idẽ
secũdum omne ius:quia recõuentio debet fieri apud eundem
iudicem:vt.l.si idem.§.ꝙ si mutuæ.ff.de iuris.om.iudi. Quãdoque actor cõuenit reum corã iudice ipsius actoris, quẽ potest euitare propter aliquod priuilegiũ:& tũc idẽ:quia apud
eundẽ iudicem fiet recõuentio:vt.l.ij.§.sed & si agãt.&.l. qui
nõ.ff.de iud. Quãdoque actor cõuenit corã iudice: qui nullo
modo est suus iudex:& tũc de iure veteri nõ reperitur permissa recõuentio:sed per ius Codicis introductũ fuit,qa reus volens recõuenire actorẽ,possit hoc facere:nõ tamẽ prohibeatur
ire ad aliũ iudicẽ.d.l.cũ Papi. Hodie p ius aut.imponitur reo
necessitas,vt recõueniat apud eundẽ iudicem,si ipse reus vult
3 agere,posteà lite pẽdente:vt hic. ¶†Quero,qualiter tractatur
causa cõuentionis & recõuentionis? Respõ.vt q prior appellat:prior agat: Prius enim respõdebitur libello actoris cõuenientis.Secundò respõdebit libello rei,& eadẽ sentẽtia posteà
terminabũtur.Eadẽ intellige.i.primò vna,posteà alia.Prædicta probãtur in.l.j.§.fi.ff.quç sen.sine app.rescin.&.C.de cõpen.l.iij.& not.ff.de iud.l.q prior &.C.de sen.aut.& cõsequẽter.extrà de mut.pet.c.j.& tex.est &gl.extra de ord.cog.c.cũ
dilect⁹.& quç sit pœna nolẽtis respõdere mutuæ petitiõi:dic,
4 vt not.p gl.in.d.c.j. ¶†Secũdò quçro,pone ꝙ actor impetrauit iudicẽ delegatũ cõtra reũ,& cœpit eũ cõuenire: re⁹ recõuenit actorẽ: posteà actor vult desistere:quæritur an reus possit
prçcise cogi?Nico.de ma.dicit,ꝙ sic:quia iam est quçsitum ius
reo:ergo &c.vt.l.si post mortẽ.§.j.ff.de bo.pos. cõtra ta.ita dicũt doc.in.d.aut.& cõsequẽter.in.viij.q.ista fuit opi. Spe.per
d.l.si post mortẽ.§.fi.& per.c.j.extra de mut. pet. vt not. ipse
5 in titu.de renũ.§.j. ¶†Quæro,pone,ꝙ actor agit ad vnã rem:
quæritur,an reus possit recõuenire de pluribus rebus?Respõ.
sic:istud probatur in.c.dispendia.de rescri.lib.vj.& in.c.j. ex-
6 tra de mut.peti.& no.in.c.ij.extra.eo.tit. ¶†Quæro,vtrũ liceat actori,cum recõuenitur à reo,recusare iudicem,corã quo
recõuenitur? Quidam dicũt,ꝙ sic:vt hic no.gl. super ver.forsan.Idem ꝙ hic not.in aut.offeratur.C.de lit.cõtest. quod est
verum:quia non potest ipsum accusare propter aliquod priuilegium,quod competeret ipsi actori propter suam personam: secus si propter priuilegium causæ, quam intentat ipse
7 actor. †¶Nam si ipse actor egerit de spoliatione possessionis, hoc casu haberet exceptionem, si reconueniatur: vt.l. si
quis ad se.C.ad.l.Iul.de vi publica.&.l.fin.C.de compen.nisi
reconueniretur super alia spoliatione:vt extra de ord.cog.c.
super.& in.c. cum dilectus. eod.titul. Posset etiam iudicem
recusare in casibus not.per gloss.in.c.cum dilecti.extra de arbitr.&.iij.q. viij. c. j. §. cuius in agendo. & vide etiam quod
8 not.in.c.j.extrà de mutu.peti. ¶†Quæro, qñ debet fieri ista
recõuẽtio?in hoc sunt opinio.Quidã dicũt ab initio incontinenti:& in ipsa rñsione,vel parũ ante,vel parũ post: vt hic:
ibi,mox enim &c.& istã opi.tenet glo.hic:& in.d.aut.& cõsequẽter.Alij dicũt,ꝙ põt fieri qñcunq; ante sñiam. & istud
intelligũt.i.vsq; ad causæ conclusionẽ.& istã opi. tenet glo.
a in.c.j.[a] extrà de mutu.peti.ĩ.ij.glo.idẽ tenet Inn.in.d.c.j.quid
dicemus?rñ.Aut reus vult,ꝙ causa recõuentionis simul tractetur:& tunc vniet cũ causa principali:& talis reconuentio
põt fieri,vsq; ad lit.cõtesta.vel statim post,vel statim parum
ante:& ita loquit hic tex.& ista est prima reconuentio. Aut
reus vult procedere secũdũ naturã conuentionis: & non reconuentionis,& non curat,ꝙ simul tractetur,cum causa,quã
intẽtat actor:sed procedat secũdũ naturã simplicis cõuentionis:& tunc potest vsq; ad causæ conclusionẽ.Ita not.doc. in
d.aut.& cõsequenter.in vlt.q.Ista opi.videt probari in.c.dispendia.§.reus.de rescrip.lib.vj.inquãtũ dicit,ꝙ reus pendẽte iudicio põt agere per nomen cõuentionis. Ista distinctio
probat per glo.extrà de ver.sig.c.sæpe.§.verũ.in cle,ꝙ tenementi.

De æquali. do. & propter nuptias dona. Ru.

SVMMARIVM.

1 *AEqualitas, q; debet esse in dotibus, & donationibus propter nuptias, in earum constitutione non in lucris: & an hodiè seruetur? & nu.6.*
2 *Pacto de lucrando si uxor nihil lucratur de donatione propter nuptias: ita uir non lucrabitur de pacto de lucranda dote.*
3 *Donatio propter nuptias soluto matrimonio redit ad uirum, sicut & dos ad uxorem.*
4 *Dote data per uxorem, an donatio propter nuptias dicatur ipso iure statim constituta?*
5 *Vxor non lucratur fructus donationis propter nuptias: & ibi quæ utilitas erit mulieri?*
7 *Argumẽtũ, si fit à muliere, uir cogitur augere donationẽ propter nuptias.*
8 *Vxor in augmento facto per uirum, non præfertur creditoribus.*
Confeßio uiri confitentis se habuisse centum nomine augmenti, non præiudicat creditoribus.
9 *Dispositio huius constitutionis, an habeat locum in creditoribus præteritis? & etiam in futuris.*
10 *Dotis augmentum factum à uiro uxori, q; in dubio præsumitur factum in fraudem creditorum.*
11 *Mulier, etiã si probaret per testes se fecisse augmentum in rebus mobilibus, tñ non habet priuilegiũ: habet tñ, si creditores confitentur. nu. 12.*
13 *Probatio per confeßionem partis, quòd admittatur contra præsumptionem iuris, & de iure.*
14 *Maritus, ut non poßit dotem augere in rebus mobilibus, pro quanta quantitate debeat esse debitor?*
15 *Notarius postq̃ dedit copiam instrumenti parti, illi non potest aliquid addere, uel minuere, sine superioris authoritate.*
16 *Testis, qui uult testimonium suum corrigere, audiri non debet.*
17 *Ceßio, ut ualeat, debet cedens uerè habuisse pretium: nec sufficit confeßio de recepto: sed debet probari precium uerè receptum.*

Voniam. ¶In dote & donatione propter nuptias constituenda,& augmẽtis earũ æqualitas per oĩa
seruari debet.Itẽ dotis augmẽtũ verè nõ fictè debet celebrari. Quãdo aũt fraudari intelligit ex text.colligitur.h.d. vsq; ad .§.his
1 consequens. ¶†No.in hoc prin.& in.§.hoc igit.ꝙ æqualitas
debet esse in dotib⁹,& donationibus propter nup. non solũ
in lucris,sed in cõstitutione:vt hic.&.C.de pac.conuen.aut.
2 çqualitas. ¶†Et per hoc dicit gl.ꝙ sicut ex pacto de lucrãdo
interposito.s̃. de don. propter nup.vxor nihil lucratur, nisi
soluere fuerit parata:vt.s̃.vt ex ac.instan.do.§.fi.ecõtrà vir nihil lucratur ex pacto interposito super dote de lucrando, si
non soluit dona.propter nup.ita not. per hunc text.&.s̃. de
non eligen.secundo nub.§.fi.in gl.mag.& hoc voluit sentire
3 glo.hic,super ver.virum.ibi.& si alterutri &c. ¶†Secundò
per hunc tex.tenet glo.ꝙ sicut sol.matri.dos redit ad mulierem.vt.l.in rebus de iur.dot.ita donatio redit ad virum.Ita
not.isti.de don.§.est &aliud.& aut.dos data.C.de do.añ nup.
& habuisti.s̃.vt ex ac.instã.do.§.fi.& oĩa ista ponit tex. extrà
4 de do.inter vir.& vxo.c.fi. ¶†Quero,hic dicit, ꝙ data dote
cogit vir dare dona. ꝓpter nup.qd ecõtra?an data dote sit ipso
iure statĩ cõstituta don. ꝓpter nup.vel debeat agi,ut cõstituat
de hac.q.dic.ut no.gl.ĩ aut.dos data.C.de do.añ nup.in.j. gl.

&ibi

&ibi doc.tenent opi.Mar. dicentis, ꝙ ipſo iure eſt conſtitu-
ta:ſed agitur vt iam conſtituta tradatur. Circa quod vide. C.
de pac.conuen.l.lege leonis.in vlt.gloſ.quam intellige:vt no.
5 per doc.in.d.auť.dos data. ¶†Quæro,an vxor lucretur fru-
ctus dona.propter nupt.ſicut vir dotem?dic ꝙ non : quia ſic
dos non ſeruiret oneribus matrimonij: ꝙ eſſe nõ debet.l.pro
oneribus.C.de iur.do.ita no.per gl.ſ. de non eli.ſecundò nu-
ben.§. vlti.& tangitur in.d.auť. dos data. Quæro ergo, quæ
erit vtilitas ipſi mulieri in.d.dc.propter nup.dic,vt no.in di-
ctis iuribus.& ꝙ habuiſtis.ſ.vt immo. ante nup.doñ.in prin.
6 ¶† Quæro:an iſta æqualitas hodiè ſeruetur?dic vt in authẽ.
7 æqualitas.C.de pac.conuen. ¶†Not. ex hoc text. ꝙ ſi alter
coniugum facit conſtante matrimonio augmentum : & alter
8 cogitur facere.† Secundò not. text.in ver. ne contingat.ꝙ ſi
vxor facit augmentum nullo modo nocet creditoribus. Et
ſic habes,ꝙ ſi vir confitetur ſe habere.c.nomine augmenti do
tis:licet iſta confeſsio noceat ipſi viro, non tamen nocet credi
toribus viri. Nam non habet vxor in illo augmento priuile-
gium, vt creditoribus præferatur: quia tale augmentum ſu-
9 ſpicione non caret:vt hic dicitur. ¶†Quæro, de quibus cre-
ditoribus hic loquatur: an de præteritis tantum, vel de futu-
ris?glo.quæ eſt.C. de do.ante nup.authen.ſed iam neceſſe.di-
cit, ꝙ fortè habebit locum tam in præteritis,ꝗ̃ in futuris : vt
ibi no.in duabus gl.ſed illæ gl.vñr contra tex.illius authen.in
fin.dum dicit nullo vtetur aduerſus alios creditores priuile-
gio:& ſic patet,ꝙ vbi mulier facit augmentum viro in rebus
mobilibus,denegatur priuilegium,quod habet mulier,quod
creditoribus præferatur.Ius verò commune ſibi non denega
tur:& ſic poſterioribus creditoribus præfertur:& ꝙ ius com
mune non denegatur:no.d.authenti. ſed iam neceſſe. ¶Præ-
tereà:illa gl.videtur contra tex.l.j.C.de iur.fiſ. vbi diſtingui-
tur,aut vir eſt debitor,aut non.Nam viro non exiſtente obli
gato nulla eſt circunuentionis ſuſpicio: vt hic.§.in fi.ibi, erit
10 circunuentio &c. ¶†Item videntur illæ gl.non bene loqui,
niſi tempore augmenti poneres aliqua indicia, ꝙ augmentũ
fuit factum in fraudem creditorum: vt.l.ſed ſi maritus.ff. qui
& à quibus. tamen in dubio etiam præſumitur: vt dixi quic-
quid no.per doc.in.d.auť.ſed iam neceſſe.in.vij.q. ¶Et circa
prædicta vide quod no. Spe.in tit. de do.poſt diuor. reſti.§.
nunc de dote.ver. & ſic not. & in.§.formatis.ver. quid ſi vir.
11 ¶†Quærit gloſ.mulier facit augmentum dotis in rebus mo-
bilibus viro habenti creditores: & vult probare per teſtes,ꝙ
verè eſt illud augmentum : an ſi hoc eſt parata probare, ha-
beat priuilegium?dicit glo.ſuper ver.priuilegium.ꝙ nõ:quia
eſt præſumptio iuris & de iure:contra quam non admittitur
12 probatio in contrarium.¶†Secundò quærit gl.pone,quòd
creditores confitentur iſtam mulierem feciſſe augmẽtum in
rebus mobilibus:an iſta mulier vtetur priuilegio?glo.hic ſu-
13 per ver.ſcribat.dicit ꝙ ſic.†Et ſic no.ex his duabus gl. ꝙ cõ-
tra præſumptionem iuris,& de iure,contra quam non admit
titur probatio in contrariũ:admittatur tamen probatio,quæ
a fit per confeſsionem partis.[a] ꝙ perpetuò tenementi.¶Idem
quòd hic no.Azo.ĩ ſum.C.de do.ante nup.§.hæc donatio in
fi.§.hic,tenent doc.in.d.authen.ſed iam neceſſe.in.v. q. & ibi
14 alleg.hanc gloſ. ¶†Quæro,in quanta quantitate debet eſſe
debitor maritus,ad hoc, vt augmentum dotis in rebus mobi-
libus fieri non poſsit?dic,vt no.gl.in.d.authen.ſed iam neceſ-
ſe.& ibi per doc.in.ij.q.¶Vltimò iſte.§.ſecundum Ia.de bel.
15 inducitur ad duas.q. ¶†Primò,ꝙ ſi tabellio fecit inſtrumẽ-
tum,& dedit copiam partibus,quòd non poteſt aliud adde-
b re,vel detrahere ſine ſuperioris authoritate.[b]argu.iſtius.§. in
ver.ſi autem mulier.Ibi quod enim ab initio.&c.& ſic ſe plu
ries conſuluiſſe dicit,inducit etiam pro hoc.l.eos,qui.ff. ad.l.
cor.de fal.de iſta.q.dic,vt no.Spe.in.tit. de inſtrumen. edi. §.
6 poſtremo.ver.ſed nunquid.¶†Secundò facit iſte text.quod
ſi teſtis vult corrigere errorem ſuum : poſtquam teſtimoniũ
c depoſuit,non debet audiri[c].dixi.ſ.de teſti.§.quia verò ſæpe.
17 & ibi no.¶†Tertiò eſt in ar.iſte.§.ſecundum Iac.de bel. ꝙ ſi
eſt facta ceſsio pro certo pretio,& pretium confiteatur cedẽs
recepiſſe:niſi verò probetur illud pretium ſolutum, non va-
let ceſsio.facit.l.ab Anaſtaſio.&.l.per diuerſas.C. man.vnde
dicit ipſe,ſi opponatur exceptio ſimulationis, oportet pro-
bari verè pretium eſſe datum.de hoc eſt text.cum gloſ.ſuper
ver.ſolutarum.in.d.l.per diuerſas.Et probatur etiam in text
in.d.l.ab Anaſtaſio.ibi,dum dicit.& re ipſa perſoluunt.&c.

His conſequens. ¶Mulier priuilegijs dotalibus vti poteſt aduerſus omnes creditores viri, etiam ſi eorum pecunia res ſit empta, vel refecta:exceptis creditorib⁹, quorum pecunia militia eſt empta.h.d. ¶Quæro.in.§.iſto his conſequens: dicitur hic,&
1 alius poſterior &c.¶†Vtrum mutuans in refectione præfe- a
ratur mulieri,ſi mulier eſt poſterior in tempore? gl.hic ſuper
ver.poſterior.dicit ꝙ ſic.Idem probatur in.l.aſsiduis.C. qui
po.in pig.ha.&.l.interdum.ff.eod.titu.& in.l.quòd quis.ff.de
priui.credi.de qua tangunt doc.in authenti.quo iure. C. qui
2 pot.in pig.ha. ¶†Quærit gl.an ille ex cuius pecunia eſt res
empta,habeat illam rem obligatam?dic,vt in gloſſ.ſuper ver.
agrum.Pro cuius gl.declaratione,vide quod no.C.qui po.in
pi.ha.l.licet.& authen.quo iure.eo.tit.&.l.interdum.ff.eo.tit.
&.l.qui in nauem.ff.de priui.cre.&.l.quòd quis.eo.ti. ¶Vl-
timò circa.§.quia verò.& huius.vide quod habuiſtis.ſ.de ex-
hib.reis.§.optimum.& quæ ibi dixi.

SVMMARIVM.

1 *Dos data filiæ à patre,dicitur eſſe alienata ab omnibus bonis patris.*
2 *Dos reuerſa ad patrem,illam minuere non poteſt in præiudicium filiæ:niſi eius ſubſtantia eſſet diminuta.*
3 *Dotem,an habere debeat filia, quæ non uult ſecundò nubere: ſed uult ingredi monaſterium,uel effecta eſt Beguina.*
4 *Pater,qui dedit dotem pro filia, & ſtipulatus eſt dotem ſibi reddi: an per hoc ius conſolidationis perdatur?*
5 *Pater,an alienare poßit dotem filiæ datam,ſi eſt ad eum reuerſa?*

Quia vero iam. ¶Dote à patre pro filia data, & in ipſius patrimonio reuer
ſa,non licet patri,cum filia ſecundò nubit eam diminuere:ni-
ſi patris ſubſtantia fuerit diminuta. Tunc enim ſecũdum eius
1 facultates dos erit conſtituenda.h.d. ¶†No.text.ibi:quia ſe-
mel alienata.&c. ꝙ dos data filiæ à patre,dicitur eſſe alienata
2 ab omnibus bonis patris.concor.ſunt in gl. ¶†Quęro,quid
addit iſte.§.& authen.ſed quãuis.C.de rei vx.act. ad ius anti-
quum:nonne idem erat de iure antiquo? vt.l. ſi ſocius pro fi-
lia.ver.ꝙ ſi ſalua.ff.pro ſol.Reſpondeo.l.ſi ſocius.dicit,ꝙ dos
debet reuerti ad patrem cum ſuo onere,vt dotare poſsit:non
dicit , vt dotare debeat : & ꝙ pater dotem ad ſe reuerſam di-
3 minuere poterat:ſed hodiè† per iſtum.§.& authen. quãuis.di
citur ꝙ pater nullo modo diminuere poſsit, niſi in caſu,quã-
do eius ſubſtantia eſſet diminuta:vt hic dicitur.¶Quęro,po
ne ꝙ filia non nubit ſecundò, ſed intrat monaſterium, vel nõ
intrauit mona.ſed eſt effecta Beguina: nunquid debet habere b
dotem,ſicut ſi ſecundò nupſiſſet?dic vt per doct.in.d.authen.
4 quãuis.in.iiij.&.v.q.¶†Quæro,pater dedit dotẽ pro filiafa.
& eam eſt ſtipulatus ſibi reddi:an per hoc perdat ius conſoli-
dationis hic,& in.d.authen.quãuis.videtur tex.ꝙ non. Vide-
tis enim hic,quod ſi dos redit ad patrem, tenetur eam ſeruare
filię ſecundò nubenti.hęc quęſtio formatur.C.de rei vxo.act.
5 l.vna.§.videamus.& ibi per doct.¶†Vltimò quæro,an iſtam
dotem reuerſam ad partem poſsit alienare pater?de hac.q.dic,
vt no.per doc.& gl.C.de iure do.l.rem,quã.& in.d.auť.ꝗ̃uis.

SVMMARIVM.

1 *Dominium rerum donatarum propter nuptias,quòd tranſeat ipſo iure in mulierem.* c
2 *Caſus,in quibus filia agit ad dotem ſine patris conſenſu.*
3 *Pater ſine filia poteſt ad dotem agere, & etiam ipſi filiæ agenti conſentire.*
4 *Vir,quando dicatur inchoare male uti ſua ſubſtantia.*
5 *Dos,quando dicatur magna,uel parua?*
6 *Filia,quo caſu poßit dotem profectitiam repetere,ſine patris conſenſu.*
7 *Dos data ſocero poteſt repeti,ſi ad inopiam uergat.*
8 *Vxor marito exbannito,quando repetat dotem eidem datam.*
9 *Bannitus,an æquiparetur deportato?*
10 *Peregrinatio deducit quem ad mortem, & paupertatem.*

Illud quoque. ¶Si filia cum fratribus venit ad ſucceſsionem paternam,debet do
tem conferre, aut tantominus in ſua portione ſuſcipere, viro
exiſtẽte locuplete:viro autem ad inopiam deducto,ſi mulieri
poteſt imputari : cum vir malè inchoauerit vti ſubſtantia, ꝙ
dotẽ non exegerit:tũc dotem conferre debet,vel tantominus
accipere.Imputari autem poteſt in caſib⁹ hic expreſsis.Aliâs
ſi mulieri nihil imputari poterit,cur dotẽ nõ exegerit, ſolam
actionem,licet inanem,debet cõferre: his obtinẽtibus in om-
nibus parẽtibus,à quibus dos fuit profecta, ſi de eorũ ſucceſ-
1 ſione quęratur.h.d.vſque ad fi.¶†Not.hic tex.in ver.ſinautẽ
ſub poteſtate.&c.ꝙ rei donatę propter nup.trãſit dominium
ĩpſo iure in mulierẽ:vt hic:dũ dicit: quòd mulier poteſt tales
res vendicare.quod no.per gl.C.de iur.dot.auť.donationem.

a ¶Partis.An & qñ cõtra p̃ſumptionẽ iuris,& de iure ꝓbatio admittať, & qñ nõ: vide copioſè p Fel.in.c. quãto.in fi.j.col.verſi. regulariter . cum ſeq.de pręſum. & in.c.qm in.xv.col. ver. fallit quinto. de ꝓb. & ad id ꝙ hic dicit text. Adde Pau.de ca.ĩ cõſi.viij.inci. ad primum quęſitum.in fin.primi dubij.& in cõſ.clvij.inci.viſis & põderatis.in j.col.& ĩ cõſ.clxxvij.inci.ſup primo videť dicẽdum in vlti. dubio. & do. Ale.de Imo. ĩ cõſ. xciij.pte.iiij.& adde ꝙ nõ ſolum id, quod hic dicit tex. habet locũ in confeſsione vera , ſed etiã in ficta : ergo ficta admittiť probatio cõtra p̃ſumptionẽ iuris, & de iure. ſecũdum do. Frã.Are.in ca. ꝓpoſuiſti.in.iiij.co. de ꝓba.alle.Bart. ita tenere in.l. abſentem.in prin.ff. de pœnis.

b ¶ Authoritate . Adde q̃ p Fel. habẽtur in.c. ex literis.in.ij.col.verſic. quarta concluſio. extra de fi. inſtru. vbi etiã qd de errore notorio , vbi verſ.tertius caſus. & do. Soc.in cõſi. xciiij.inci. p̃ſtãtiſſimè.ver.p̃tereà cõfirmatur.in.j. par. charta.clxj.

c ¶Audiri. Ad ꝙ vide omnino Fel. in.c.pręterea.poſt princ.ver.in text. ibi incõtinenti. de teſti.cogen.

a ¶L.j. Et ibi. ad
materiã vide Bal.
&.d.Ale. de Imo.
in.d.l. ex facto. in
vj.colũ.ver. extra
glo.tangit cum cõ
cor.ibidẽ per eum
ſignatis. & in. l. ſi
cum dotem. §. ſi
patri.in.j.col.in ſi.
in verſi. an banni-
tus.ff.ſol. ma. vbi
etiam per Bart. &
Bal.in.d.l.j.ĩ.ij.co.
in.j.q.&quod per
Paul.de ca.in cõſi.
xxxiij.inci. omiſ-
ſo ordine.&.d.A-
lexand.de Imo.in
cõſi.cxvj.ij.parte.
b ¶Plures. An &
qñ libellus contra
plures ꝓcedat:&
qñ nõ. vide plenè
ꝑ.d.Sozi. in cõſi.
ccxxxj.inci. in ꝑ-
ſenti conſultatio-
ne verſi. circa ter-
tiã dubitationem
circa mediũ. in.ij.
pte char.cx.& nũ
qd ſi libellus con-
tra plures produ-
catur: an à quoli-
bet pars petita vi
deatur? & ſi cõtra
vnũ pronũtietur,
cõtra alios pronũ
tiatum videatur,
vide not.ꝑ.d. Fel.
in.c.cũ inter.de re
iud.in.v.col.in ſi.
ver. fallit quartò
c ¶Renũtiari. vide
Bal.ĩ addi.ad Spe.
de renũ. & cõclu.
ver.qualiť. & An.
hic in.ij.co.in ver.
& hęc eſt doctrĩa.
d ¶Quòd non. ſed
qd ſi creditor agẽs
cõtra plures debi
tores obligatos.ſu
per vno negotio
cõmuni inter eos
nõ obligatos inſo
lidũ:an vnuſquiſ-
que poterit pro
pte cõueniri,&qd
ſi ĩcœpit agere cõ
tra plures debito-
res,an iudicio pẽ-
dẽte ſi vnus ſe ab-
ſentat poterit ꝓſe
q cõtra alios?&nũ
qd ſi vnꝰ deduxit
in iudiciũ omniũ
examinãdũ an ſu
ſpenſo in iudicio
quo ad alios ipſe
ꝓpte ſua ꝓſequi-
poſsit? vide plenè
de his oĩbꝰ.d. So-
ci.in cõſi.cclxxxj.
incip. cũ in ꝑſenti
cõſultatione.verſ.
quartò hæc pars
cõfirmať ibi primꝰ
eſt. & tertiꝰ caſus
& ibi quartꝰ caſus
ij. in pte char.cx.

2 ¶†Secundò verò no.lex caſus,in quibus filia poteſt agere ſi-
ne patris conſenſu,ſi vir incipit vti malè ſubſtantia ſua:vide-
licet ſi ampla eſt dos data à patre:vt hic.in ver. ſi verò maior.
Item ſi dos eſt aduentitia.Ita dicit gl.ſuper ver.valere.poſita
in.d.ver.ſinautem.in fin.Ita etiam videtur in.d. authen.quòd
locum.C.de coll.quæ ſumitur ex iſto.§.& ibi. expreſſè tenet
hoc gl.licet in illa authen.videatur de hoc dubitare.Sed cum
prima opi.concor.C.de bo.quæ lib.l.cum non ſolum.in glo.
mag. Et hanc opi.tenent doct.in.d.auť.ꝙ locum. circa quod
3 vide ꝙ not.in.l.ij.§.ꝙ ſi in patris.ff.ſol.ma. ¶Opp.†ad hunc
§.ſinautem ſub poteſtate.&videtur,ꝙ non debeat agere filia
cum conſenſu patris: ſed ipſe pater: vt.l.fin.§.vbi autem. C.
de bo.quæ lib.gloſ.hic ponit tres opi. & idem quod hic not.
gloſſ.etiam in.d.authenti.quod locum.quam opi.firmat in.l.
contraria. Vnde ille.ll.non videnť contrariæ huic.§. quia li-
cet dicat filiam poſſe actionem de dote exercere, cum con-
ſenſu patris:ꝙ nec ibi negatur fieri poſſe: tamen hic non ex-
cludit patrem actionem de dote poſſe intentare:imò permit-
tit:vt hic in ver.ſinautem illa. ¶Ibi.ille autem neque mouit:
neque conſenſit &c.Not.ꝙ hic dicit mouit: & ſic videtur po
ni in arbitrio patris, vtrum velit actionem de dote mouere:
vel volenti mulieri conſentire:Ad idem ibi.in ver.ſi verò ma
4 ior.ibi,neque mouere volentes &c. ¶†Quæro, quando di-
catur virum inchoare malè vti ſubſtantia? dic,vt in gloſſ.ſu-
per ver. inchoante.circa quam. vide ꝙ not.C. de iur. dot.l.
vbi.& ibi per doc.in.j.op. & vide quod no.in.l.ij.ff. ſolu.ma.
¶Quæro, vos videtis hic,quod filia poteſt repetere dotem,
5 ſi eſt magna ſine conſenſu patris:ſi eſt parua,non. ¶†Quæ-
ro: quando dicitur eſſe dos magna,vel parua?dic,vt in gloſſ.
ſuper ver.maior. Cui adde,quòd no.in.d.authenti.quod lo-
6 cum.¶†Quæro,an eſt aliquis caſus,in quo poſsit filia repe-
tere dotem profectitiam ſine patris conſenſu, poſito, ꝙ dos
non ſit magna? vide quod not.glo.in.l.ij.§.cæterorum.ff. ſol.
7 mat.¶†Quærit gloſſ.ſuper.d.ver.inchoante.quid ſi dos eſt
data ſocero: & ipſe vergit ad inopiam: an poſsit dos repeti
ſecundum formam huius gloſſ.dicit gloſſ.ꝙ ſic,ſuper verſic.
inchoante.Cui adde quod not.in.l.vbi adhuc.C. de iure do.
8 de quo per doc.in.j.&.ij.q.¶†Vltimò quæro,pone ꝙ mari-
tus eſt bannitus propter maleficium de terra ſua: nunquid
mulier poſsit petere ex forma iſtius. §. & videtur quod ſic:
quia exbannitus æquiparatur deportato: vt not. inſti. qui.
mo.ius pa.po.ſol.§.cum autem. Ad idem.x.col.in titu.hic fi-
nitur.l.Conra.in prin. Sed vbi quis eſt deportatus,habet lo-
9 cum repetitio:vt.l.j.C.de repu.ergo &c. ¶†Circa hoc.vtrũ
exbannitus æquiparetur deportato?not.per Cy.C.de hære.
a inſti.l.j.[a] per Iac.de Are.in.l.ex facto.§.vlti.ff. ad Trebel.&
Spe.in tit.de inſtru.edi.§.compendioſè.ver. quid ſi de ban-
nito?quid dicemus?dic ſi bona ſunt publicata non eſt dubiũ,
ꝙ poteſt dos repeti:vt in præall.ver.& eſt tex. extra de pig.
c.ex literis.ſi verò bona nõ ſunt publicata adhuc videtur idẽ:
quia ſtatim cum vir malè incipit ſubſtãtia ſua vti:poteſt dos
repeti:vt hic.Sed ille,qui exulat, malè vtitur ſubſtantia ſua:
10 †quia peregrinatio deducit quem ad mortem,& ad pauper-
tatẽ:vt.s.de exib.reis in prĩ.&.s.vt oẽs obe.iudi.prouĩ.&c.§.
hæc cõſiderãtes.in ſi.§.ergo &c. & hanc partẽ videtur tenere
Spe.in tit.de do.poſt di.reſti.§.formatis.ver.quid ſi vir &c.

De duobus reis promittendi. Rubrica.

¶Quærit glo.Rubricè.vnde dicatur reus?dic,vt in gl.rubri-
cæ.&.ff.eod.in rubri.per Azo.in ſumma.C. de duo. reis. ſed
veritas eſt,quod reus dicitur à re.& ita dicit tex.de verbo. ſi-
gni.in.c.forus.

SVMMARIVM.

1 *Plures rei debendi uno libello conueniri poſſunt ſiue inſolidum: ſiue pro parte conueniantur: adiecto, quòd unica ſolutio ſufficiat.*
2 *Plures tutores, uel fideiuſſores, quando uno libello conueniri poſsint?*
3 *Hodiè per iſtam constitutionem in modo constituendi duos reos: nihil innouatur: ſed in modo exigendi ſic.*
4 *Beneficio huius conſtitutionis, quòd renuntiari poſsit.*
5 *Diſpoſitio huius conſtitutionis, q. non habet locum in duobus reis credendi.*
6 *Hæc conſtitutio, an corrigat iura, quæ dicunt, quòd uno reo conuento, alter non poſsit cõueniri? Et an corrigat, quod dicitur, quòd interruptio facta per unum ex pluribus reis debendi proſit.*
7 *Duo rei debendi, an inuicem fideiubeant?*
8 *Duorum reorum uno conuento præſenti, an ei ſit danda dilatio ad præſentandum alterum abſentem?*

NOuimus. ¶Duo rei promittẽdi
cõſtituunť, ſi adiectum
fuerit vnũquẽq; inſolidũ teneri:quo caſu
vtroq;ſoluẽdo exiſtẽte,&pręſente,qlibet
cõueniť pro parte,& negotiũ cõmuniter
examinať:& ferť ſnĩa. Sed alio nõ exiſten
te ſoluẽdo in totũ,vel ĩ partẽ,vel ſi eſt ab
ſens cõueniť alter inſolidũ,vel in eo, ꝙ alter ſoluere nõ põt:
& ꝑ iudicẽ ordinariũ ad iudicẽ venire cõpelliť: his in futuris
tñ oĩbus obtinẽtibꝰ.h.d. ¶Not.ex hac cõſti.duo. ¶Primò,
1 modũ exigẽdi duos reos debẽdi.†Secũdò no.ĩ.§.ſinaũt ijſdẽ.
b in vno & eodẽ libello,pñt cõueniri plures[b] rei debẽdi. ꝙ in-
tellige ſiue cõueniã quẽlibet ꝓ parte,ſiue petã inſolidũ, hoc
adiecto,ꝙ vna ſolutio ſufficiat. Ita intelligiť ibi mox &c. &
ibi cõiter aũt inferre &c. Ad idẽ.C.eo.auť.hoc ita.quæ ſumiť
ex iſta cõſti. ¶Et ꝙ poſsint plures rei vno libello inſolidum
conueniri, dicẽdo in libello:ita ꝙ vna ſolutio ſufficiat ꝓbať
in.l.j.C.ſi plu.vna ſen.cõdẽ.fue.vbi apparet,ꝙ iudex potuit
inſolidũ cõdẽnare.Ergo cõcludiť,ꝙ inſolidũ erat actũ ĩ libel
lo,vt ſnĩa ſit conformis libello:vt.l.vt fundus.ff. cõi diui. fa-
cit tex.cũ gl.ĩ.l.ſi mãdato.Titij.§.Paulꝰ.ff.mã. hoc tenet Dy.
ff.de lega.ij.l.ſi pluribꝰ.& Iac.de Are.in.l.iij.§.j.ff.de duo.re.
2 facit.l.in execu.§.inſolidũ.ff.de verb.ob. ¶†Quærit gl. ſup
ver.cedere.qd in pluribꝰ tutoribꝰ?dic vt ĩ gl.&idẽ dicit gl.in
pluribꝰ fideiuſſoribꝰ,& cõſtitutoribus.ꝙ dic,vt in gl.¶Sed
contra hoc op.&videť,ꝙ vbi ſunt plures fideiuſſores,qlibet
teneatur inſolidũ:vt.l.ſi.ff.rem pup.ſaluã fore.Sol.aut loqui
mur in pluribꝰ fideiuſ.tutorũ:aut ĩ alijs.Primo caſu,aut ſunt
plurés fideiuſſores vniꝰ tutoris,& qlibet teneť inſolidũ:vt in
l.cõtraria.aut ſunt plures fideiuſſores pluriũ tutorũ:&tũc q-
libet cõueniť ꝓ pte bñficio diuiſiõis: vt.l. ſi pupillꝰ.ff.de ad-
mi.tu.Secũdo caſu habet locũ,ꝙ diciť ĩ gl. Quęrit gl.qd erit
de iure antiquo,qñ nõ erit hoc adiectũ,&qlibet eorũ teneať ĩ
ſolidũ.gl.ſup ver.ſuſtinere.dicit ꝙ idẽ.& ſic no.ex hac gl.ꝙꝑ
hãc auť.iuri veteri nihil eſt derogatũ in mõ cõſtituendi duos
reos:eo,ꝙ olĩ & hodie erat neceſſe agi,ꝙ qlibet eorũ ĩſolidũ
3 tenereť.†Et ſic gl.iſta vř velle,ꝙ hodiè duo rei debẽdi cõſti-
tuanť eodẽ mõ,quo olĩ.gl.q̃ eſt.ff.e.l.ij.dicit,ꝙ olim cõſtitue
banť duo rei debẽdi,ſiue exꝑſſe dicebať,ſiue tacitè,ſed hodiè
reqriť,ꝙ ĩſolidũ exꝑſſè teneanť:ařs ſecꝰ.vt hac cõſtitutiõe.&
hoc tenet Azo in ſum.C.de duo.re.§. hodiè ſciẽdũ eſt. tãgit
ẽt.ff.e.ti.l.reos.§.cũ in tabu.& hãc opi.ꝙ hodie ſit neceſſe,ꝙ
exꝑſſe agať ꝙ ĩſolidũ teneanť:nec ſufficit dicere, ꝙ ſint duo
rei,niſi exꝑſſè dicať,ꝙ inſolidũ teneanť.tenet Iac. de Are.ff.
e.l.ij.&.ff.de verb.ob.l.ſtip.nõ diuidunť. ĩ prĩ.&.ff.e.l. reos.
§.cũ ĩ tabulis.ſed cõtra.tenet gl. videlicet ꝙ in mõ cõſtituẽdi
per iſtã cõſti.nihil iuri veteri ſit innouatũ:vt ſicut olim cõſti
tuebanť duo rei,ita ẽt hodiè.ſed tm̃ ĩ mõ exigẽdi.Ita no. ĩſti.
de fideiuſ.§.ſi plures.ĩ.d.l.reos.§.cũ ĩ tab.ff.e.& tãgiť in auť.
hoc ita.ĩ.ij.gl.C.e.& ita tenẽt doc.ibi.ĩ.j.q.& hoc tenet Ia.de
bel.hic & ꝙ hic diciť ĩ tex.ſi verò ẽt aliqd tale adijciať.&c.dic
4 ꝑ hæc verba exꝑſſe,vel etiã ęquipollẽtia,ſicut olĩ. ¶†Quę-
c rit gl.ſup ver cedere.circa ſi.an bñficio huiꝰ cõſti.poſsit renũ
tiari.[c] dic vt ĩ gl.& bñ ꝙ ſic.Idẽ no.in auť.hoc ita.C.e.& inſti.
5 e.ti.§.vl.¶†Quęrit hic gl.an ꝑ iſtã cõſtitutionẽ,ſicut qñ ſunt
plures rei debẽdi,qlibet ꝓ pte debeat cõueniri.ita ecõtra;vt
ibi ſunt plures rei credẽdi debeãt eorũ petitionẽ diuidere:an
d poterit qlibet inſolidũ agere:ſicut ĩ.l.ij.ff.e.gl.dicit,ꝙ nõ.[d] Ex
qua gl.no.ꝙ iſta cõſti.& auť.hoc ita.nõ habẽt locũ in pluribꝰ
6 reis credẽdi.quã gl.ꝑpetuò tene mẽti. ¶†Quærit gl.ſup ver.
legibꝰ.an ꝑ iſtã cõſtitutionẽ ſint correcta iura:q̃ dicũt, ꝙ vno
reo cõuẽto,alter nõ poſsit cõueniri? dic vt in gl.Itẽ an ſint cor
recta iura,q̃ dicũt,ꝙ interruptio facta ꝑ vnũ ex pluribus reis
debẽdi,proſit?& an interruptio facta ꝑ vnũ proſit alijs?dic vt
in gl.¶Et circa primũ vide,quod no.Dy.& Ia.de aret.in.l.ij.
& in.l.reos.ff.de duo.re.& quod no.Azo in ſum.de duo.re.§.
porro,quod diciť.Circa ſecũdũ vide quod no.in.l.ex duobꝰ.
ff.e.q̃ gl.diſtinguit.aut ſunt ſocij:aut non:ſi ſunt ſocij facta lit.
cõteſt.ab vno ex duobꝰ reis credẽdi:ille pręoccupãt ſibi debi
tum,adeò,ꝙ alteri ſolui nõ põt:ita habes ĩ tex.in.l.fideicõmiſ-
7 ſa.§.itẽ ſi qs.ver.plerũq.ff.de leg.iij.¶†Itẽ gl.ĩ ducit hũc tex.
ibi,alterna fideiuſ.&c.in ar.ad.q.ꝙ duo rei debẽdi inuicẽ fide
iubeant.hic gl.breuiter tãgit,& tangiť in.l.reos.in princ.ff.de
duo.re.& plenè ꝑ gl.in.l.iiij.in ſi.ff.ad velle.de quo no.ꝑ doc.
8 in.l.j.C.de duo.re.in.j.q.& ꝑ Iac.de bel.hic. ¶†Vltimò q̃ro,
tenendo opi.Mar.ꝙ duo rei videanť inuicẽ fideiubere:an cũ
conuenio vnũ de duobꝰ reis debẽdi,dabiť dilatio reo ꝑſenti
ad preſentãdũ reũ abſentẽ,ſicut dať fideiuſſori ad preſentãdũ
principalẽ:vt.s.de fideiuſ.§.j.gl.hic ſup ver.abſentes.dicit,ꝙ
non.& circa eã vide,quod no.gl.C.de fideiuſ.auť.pręſente.in
j.gl.& quod no.Spe.in tit.de renũ.& cõclu.§.j.ver.qd ſi ſunt.

de tempore

De tempore non ſolutæ pecuniæ, ſuper dote. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Exceptio nõ numeratæ dotis, opponi poteſt tàm à minore, quàm à maiore.*
2 *Exceptio dotis non numeratæ ſemel propoſita, eſt effecta perpetua, & ad hæredes tranſit.*
Idem in exceptione non numeratæ pecuniæ.
3 *Rem ſuam alienare, uel donare uidetur, qui patitur ſuam rem præſcribi.*
4 *Querela non numeratæ dotis proponi debet in ſcriptis: & proponitur etiam ſi proponenti, nihil petatur.*
5 *Exceptio, non numeratæ pecuniæ proponi debet in ſcriptis: & proponi etiam ſi apponenti, nihil petatur, poteſt.*
6 *Confeſſio receptæ dotis factæ per maritum, quando ſibi præiudicet: ut opponi non poßit de dote non numerata?*
7 *Exceptiones, an ſint in ſcriptis proponendæ? remißiuè*
8 *Proteſtatio quando fieri debeat in ſcriptis?*
9 *Exceptio non numeratæ dotis, an ſit peremptoria, uel dilatoria? remißiuè.*
10 *Renuntiari an poßit exceptioni non numeratæ dotis? & non numeratæ pecuniæ, & cum iuramento?*
11 *Iſta uerba à tempore nuptiarum qualiter intelligantur? remißiuè ad glo.*
12 *Marito minori confitenti ſe dotem recepiſſe, qualiter ſuccurratur.*
13 *Reſtitutio, ꝙ competat etiam minori, licet ſit tutus exceptione?*

a OMnes. [a]¶ Exceptio non numeratæ do-
tis, olim toto tẽpore matrimonij:
& eo ſoluto intra annũ cõpetebat: hodiè verò
ſi matrimonium intra biẽnium durat, prædicta
cõpetit exceptio: & etiã eo ſoluto cõpetit in-
tra annũ: matrimonio verò ſoluto, vltra bienniũ, intra decen-
niũ dicta exceptio viro, & hæredibus eius cõpetit ſolũmodo
vſque ad tres mẽſes: licet matrimonio poſt decẽniũ ſoluto, ſi
vir eſt maior, nullũ habet remediũ. Si verò eſt minor, tunc ei
reſtitutio datur vſq; ad duodecim annos à tẽpore nuptiarũ:
hęredi autẽ eius maiori datur annus: ſed ſi minori, vel maiori
ſucceſſerit, quinquenniũ ei datur: his in futuris tantũ caſibus
obtinẽtibus: in pẽdentibus autẽ matrimonijs alia tẽpora ſta-
1 tuũtur. h. d. tot⁹ iſte ti. ¶ † No. ergo ex hac cõſtitutione, ꝙ ex-
ceptio nõ numeratæ pecu. dotis poteſt opponi tam à maiore,
q̃ à minore. ¶ Secũdò no. ver. ſi vero mai⁹. ꝙ ſemel hac q̃rela
ꝓpoſita exceptio eſt facta ꝑpetua, & ad hæredes trãſmittit.
2 ¶ † Idẽ habes in excep. nõ nu. pec. vt. C. de nõ nu. pec. l. ſi in-
tra. §. ſin autẽ. & l. cũ vltra. e. ti. habes etiã de exce. nõ nu. do. l.
in cõtractibus. in fi. eo. ti. habes etiã de vtraque in. l. ſi p̃ſes. C.
3 de epiſ. audi. ¶ † Tertiò no. in ver. vbi licet. ꝙ qui patitur rem
ſuã p̃ſcribi: videt velle rem ſuã alienare, vel donare. Pro hoc.
de verb. ſig. l. alienationis. ff. & C. de his, qui à nõ do. ma. l. vlt.
4 ¶ † Quartò no. ibi. cũ teſtatione. ꝙ q̃rela non nu. dotis, debet
ꝓponi in ſcriptis: & poteſt ꝓponi etiã ſi cõtra ꝓponẽtẽ ni-
5 hil petatur. ¶ † Circa hoc q̃ro, q̃d in excep. nõ nu. pec. hãc. q.
format gl. in aut. hãc autẽ q̃relam. C. de nõ nu. pec. & ibi Io. te
net, ꝙ ſit idẽ. & no. inſti. de verb. obli. in prin. De hac. q. eſt ca-
ſus in. l. in cõtractib⁹. §. in omni. C. de nõ nu. pec. vbi per om-
nia idẽ dicitur in excep. non nu. do. vbi etiã probatur. ꝙ licet
actor nihil petat, poteſt re⁹ illã q̃relam ꝓponere. de quo no.
6 gl. in. l. ſi intra. C. de non nu. pe. † ¶ Secũdò opp. & videtur, ꝙ
quãdo marit⁹ cõfitetur dotem habuiſſe, & recepiſſe, ꝙ nullo
b modo poſsit exce. nõ nu. do. opponere. [b]vt. l. in cõtractib⁹. §.
j. C. de nõ nu. pe. ſol. veritas eſt ita. Nam quãdoque vir cõfitet
ſolutionẽ dotis ante cõfectionẽ inſtrumẽti, vel in ipſo inſtru-
mẽto dotali: & tũc habet locũ iſta cõſtitutio. & l. in cõtracti-
bus. & p̃dic. aut. ibi poſita. quãdoque marit⁹ factis inſtrumẽ-
tis dotalib⁹, & recepta dotis ꝓmiſsiõe: poſteà ex interuallo cõ
fitet dotẽ ſibi ſolutã. Et iſto caſu talis cõfeſsio ſtatim ſibi p̃iu-
dicat. Ita loq̃tur. d. l. in cõtractib⁹. §. j. & hoc potuit velle ſenti
re gl. ſup verbo reſtõ. dũ dicit, & hic cõſcripſit ſe dotẽ &c. &
circa p̃dicta vide, quòd not. doc. ĩ. l. ꝙ de ſuo. C. de do. cau. nõ
7 nu. ¶ † Quartò hic dicit, ꝙ q̃rela debet ꝓponi in ſcriptis: q̃d
in alijs excep. iſtã. q. formãt doct. ĩ aut. hãc aũt q̃relã. C. de nõ
nu. pec. circa quod vide, ꝙ habes in. c. qm̃ cõtra falſam. extra
8 de ꝓba. ¶ † Sed q̃ro. q̃d ĩ ꝓteſtatiõe, an debet ĩ ſcriptis ꝓpo
c ni[c]? dic breuit, q̃n ꝓ teſtõ ſuccedit in locũ actiõis: & tũc de-
bet in ſcriptis ꝓponi: vt ĩ. l. vt ꝑfecti⁹. C. de ann. exce. Q̃n nõ
ſuccedit in locũ actiõis: & tũc regularit põt ꝓponi ĩ ſcriptis,
vel ſine ſcriptis: vt. l. fin. C. de neg. geſt. & in. l. ſcire oportet. §.
oportet. ff. de excu. tut. Fallit ĩ ꝓteſtatiõe, q̃ fit filio furioſi. Et
ꝙ regul'r ꝓ teſtõ põt fieri ſine inſtr̃is, tãgit gl. C. de pig. ĩ. l. pe. ĩ
9 gl. parua. hoc tenet Io. mo. ĩ. c. ĩ gñali. de reg. iu. li. vj. ¶ † Que-
d ro: an iſta exceptio ſit perẽptoria, [d] vel dilatoria? Circa iſtã. q.
vide no. gl. ĩſti. de exce. §. appellant. ſup verbo ſemp agẽtib⁹.
circa fi. & ꝑ doc. ĩ. l. exce. ĩ. v. q. C. de ꝓba. & Spe. ĩ ti. de exce.
10 §. j. ver. exceptiões. † ¶ An aũt exceptioni nõ nu. pec. vel nõ
e nu. dotis poſsit renũtiari[e] ꝑ iuramẽtũ: ita ꝙ poſteà nõ poſsit
proponi? dic vt no. doc. in. l. ſi ex cautione. in. iij. q. C. de non
11 nu. pec. ¶ † Quæro. in ver. & ſi quidẽ. dicitur hic, ꝙ à tẽpore
nuptiarũ. Qualiter intelligant iſta verba? gl. hic ſuper verbo
nuptiarũ ponit opi. inter Mar. & Bul. ſed opi. Mar. ponit gl.
hic in aut. ſi minor. C. de tẽpo. in integ. reſti. & ibi ꝑ doc. & ꝑ
Iac. de bel. hic. ¶ Vltimò gl. numerat ſex ſpecialia circa iſtũ.
§. quod dic. vt in. d. glo. & idẽ not. in. d. aut. ſi minor. vbi glo.
12 addit ſeptimum. ꝙ dic, vt ibi. ¶ † Quærit gloſ. ſuper dicto
verbo reſti. pone, ꝙ maritus minor confeſſus eſt dotẽ recepiſ
ſe, qualiter ei ſuccurrat? dicũt quidã, ꝙ nõ habebit reſtitutio-
nem cum habeat excep. de iure, ſicut quilibet maior. Sed hic
loquitur, quando poſt confeſsionẽ dotaliũ inſtrumentorum
maritus eſt cõfeſſus dotẽ recepiſſe: quo caſu maiori nullũ re-
mediũ competit: vt. l. in cõtractibus. C. de nõ nu. pec. Minori
verò reſtitutio cõpetit, prout hic dicitur. gl. verò tenet oppo
ſitum. ſ. ꝙ loquit, q̃n ante cõfectionẽ dotaliũ inſtrumentorũ
maritus minor cõfeſſus eſt dotẽ recepiſſe: quo caſu licet cõ-
petat exceptio de iure cõmuni: tamen cõpetit reſtitutio. Et
13 ſic not. glo. † ꝙ licet minor ſit tutus excep. de iure cõmuni: tñ
competit reſtitutio. Idẽ tenet glo. in. l. in cauſa. la. ij. in princ.
& §. pomponius. hic alleg. Iſtã opi. tenet Iaco. de bel. quicq̃d
not. per glo. in. l. iij. §. ſed vtrum. ff. de mino.

Collatio octaua.

Neq; uirũ. ꝙ ex dote eſt, neq; mulierẽ &c. Ru.

SVMMARIVM.

1 *Lucrum, quod facit coniunx ex dote, uel donatione propter nuptias, ſi non tranſit ad ſecundas nuptias, an ſit ſuum?*
2 *Lex bona, & æqua quando tolli poßit per contrariam conſuetudinem?*
3 *Donatio propter nuptias, ſoluto matrimonio, quòd redeat ad uirum, ſicut dos ad mulierem.*

EA quidem. ¶ Matrimonio
ſoluto morte, di-
uortio, vel bona gratia, lucrum dotis, vel do
nationis propter nuptias debet ſeruari libe-
ris illius matrimonij, quo ad proprietatem,
vſufructu ſolo à lucrante retẽto. Et idẽ quod
ab altero cõiugũ quęrit, retinet: his obtinẽtibus in futuris ca-
ſibus: & ſiue cõiuges ad ſecũda vota trãſiuerint, ſiue nõ. h. d.
1 ¶ † Op. & videt, ꝙ vbi cõiunx lucrãs, ad ſecũda vota nõ trã-
ſierit, lucrũ debeat eſſe ſuũ: vt. s. de non elige. ſecun. nuben. §.
Gregoria. & s. de nup. §. ſolut. So. iure. C. ſi cõiunx trãſibat ad
ſecũda vota lucrũ erat ſuũ: vt. l. gñaliter. §. fi. & l. hac edictali. §.
fi. & l. ſi quis prioris. C. de ſecun. nup. & idẽ erat per ius aut.
per dictũ. §. Gregoria. & d. §. ſoluto. niſi in caſu videlicet, q̃n
d trãſiens ad ſecũda vota, ſcilicet lucrãs habet filios primi, & ſe
cũdi matrimonij: vt. s. de nup. §. neq; illud. & ibi not. & C. de
ſecũ. nup. l. cũ alijs. Poſtea ſuperuenit ius iſtius cõſtitutionis,
e ꝙ corrigit. §. Gregoria. & §. ſoluto. Poſtea ſuperuenit ius cõ
ſtit. vt fra. [illegible] §. fi. j. eo. quod corrigit iſtã cõſtitutionẽ in non
trãſeũtibus ad ſecũda vota: vbi ſtatuit, quòd lucrãs nõ trãſiẽs
ad ſecũda vota, habeat virilẽ portionẽ vna cum filijs: de qua
põt facere quicq̃d vult. In trãſeunte aũt ad ſecũda vota, hæc
cõſtitutio & iura antiqua remanerẽt incorrecta: vt. s. de nup.
§. ſi verò expectat. & ideo ſuper. d. l. gñaliter. §. fi. poſita eſt
aut. vxorẽ, q̃ ſumit ex iſto. §. & poſt. d. aut. poſita eſt aut. ſi tñ
2 quę ſumit ex. d. §. fi. vt fra. fil. & corrigit. d. aut. vxorẽ. ¶ † Vlte
rius Iac. de bel. inducit ĩ arg. hũc tex. ĩ prĩ. quòd lex, q̃ eſt bo
na, & ęqua: & q̃ ſemp in idẽ permanet, nõ põt tolli ꝑ cõtrariã
cõſuetudinẽ. Nã cõſuetudo debet eſſe rõnabilis: vt extrà de
cõſue. c. pe. ĩ fi. & s. vt nul. iud. §. j. viij. di. c. mala aũt cõſuetudo
Sed hoc caſu de neceſsitate oporteret, quòd eſſe mala: ergo
&c. ¶ Secũdò not. in. §. præterea. ibi adhuc autẽ pendẽte. &c.
quòd matrimoniũ dicitur pendere vno coniugũ tantũ ſupſti
te. ¶ Et hic habes, quòd ille q̃ remanet in viduitate, dicit eſſe
in priori matrimonio: vt hic. & l. j. C. de bo. q̃ lib. & no. in. §.
exactio. C. de rei vxo. act. habuiſtis duos tex. s. de nup. §. ſolu
3 to. & ibi dixi. ¶ † Vltimò no. in verbo, nouimus. quòd ſoluto
matrimonio, ſicut dos redit ad vxorẽ, ita donatio redit ad vi
rũ. Quod intellige, niſi interueniat pactum de lucrando: vel
aliud fuerit de conſuetudine: vt dixi. s. de æqua. do. §. j.

De appellationibus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Tempus non negligenti, non currit.*
2 *Tempus appellationis exercendæ, an incipiat currere à die, appellationis interpoſitæ?*

a ¶ Oẽs. vide latiſsĩe ad materiã huius tex. Feli. ĩ. c. ſi cautio. de fi. inſtru. in xvij. col. ĩ ver. ĩ ea. glo. cum ſe.

b ¶ Opponere. Ad de Felin. in. d. c. ſi cautio. de fi. inſtr. col. xx. verſic. fallit quartò.

c ¶ Proponi. Quib⁹ aũt caſib⁹ ꝓteſtatio ĩ ſcriptis fieri debeat. & q̃n ſine ſcriptis: vide tu ad ſaturitatẽ Feli. in. c. cum. M. colũ. xxj. in ver. prima cõcluſio. de cõſti.

¶ ADDE præalleg. Felinum. vbi s. col. xviij. ver. circa tertiã partẽ qualiter ſit faciẽda ꝓteſtatio, extra de cõſti. & dixi poſt Bald. in apoſti. ad ipſum in aut. præſbyteros. nu. j. in apoſt. ĩ ver. nõ eſt de ſubſtantia ꝓteſtatiõis. C. de epiſco. & cleri.

d ¶ Peremptoria. vide etiã Barto. in l. iij. ff. de excep.

e ¶ Renuntiari. vide no. per Feli. in. c. ſi diligẽti. de for. cõpe. in. v. col. uerſi. decimum corrola.

3 *Tempus appellationis prosequendæ prorogatur per compromissum.*
4 *Dispositio huius constitutionis loquens in causa ciuili, habet locum etiam in causa criminali, de qua compromissum fieri poterat.*
5 *Partes an possint expressè conuenire, ne tempus appellationis prosequendæ currat?*
6 *Pars contra quam lata est sententia per arbitros, super causa, à qua appellauerat: quod potest soluere pœnam, & redire ad iudicem appellationis, non obstante lapsu fatalium.*
7 *Compromisso deserto, appellans habebit tantum tempus ad prosequendã appellationem, q̃ supererat de biennio facti compromissi.*

SVbiectorum. ¶ Appellatione à sententia interposita, si posteà de partiũ volũtate fiat cõpromissum in arbitros, tempus appellationis exercẽdæ non currit, donec causa apud arbitros durat: sed si post finitũ cõpromissum, bienniȷ tempus currit: fir-
1 ma manet prima sententia. h. d. ¶ † No. primò, ꝙ non negligẽti,
a tẽpus non currit[a]. ¶ Secũdo no. tex. in ver. deinceps. Ibi: aut
2 non motæ. quia hic videtur tex. expressus, ꝙ tẽpus† appellationis exercẽdæ incipit currere à die appellationis interpositæ. Ad idem in auẽ. si tamen. C. de tempo. app. de quo no. C. de temp. app. l. fi. §. illud. & per doct. in auẽ. qui. eo. tit. in. j. & .ij. q. dixi de hoc. s. de iudi. §. audient. versic. appellationes.
3 ¶ † Vltimò no. ꝙ tẽpus appellationis exercẽdæ, potest proro-
4 gari per partes per viam compromissi. ¶ † Quæro: nunquid quòd hic dicitur de causa ciuili habebit locum in causa criminali, vt posteaquam causa est cõpromissa, de qua possit fieri cõpromissum: vt. l. non distinguemus. §. Iul. ff. de arbi. & elapsum est biennium corã arbitris: nunquid possit posteà rediri ad iudicem? gl. super ver. biennium. hic posita dicit, ꝙ non. In cõtrarium facit primò: quia cum indistinctè loquatur hic text. nec est dare rationem diuersitatis inter actionem ciuilẽ, & criminalem: cum enim non fuerit negligẽs, non debet tempus currere: sicut dicitur hic in causa ciuili. Non ob. l. in gl. allegata: quia loquitur cũ desistit accusator ab accusatione, quo casu posteà ad illã accusatione redire non põt. vt dictis legib. secus vbi accusator non desistit, sed semper agit: vt. s. dixi.
5 ¶ † Quæro, hic dicitur, ꝙ per viam cõpromissi potest prorogari tẽpus appellationis exercendæ: nũquid per expressum cõsensum partiũ, potest fieri, ꝙ istud tẽpus non currat? dic vt habes in tex. & gl. in ver. cõpromissum. in cle. quãdiu. de app. vbi per illũ tex. & hãc cõstitutionem admittitur: vt ibi no. in
6 glo. ¶ † Quæro. pone, ꝙ arbitri tulerũt sententiam: modò appellans vult soluere pœnã. & redire ad iudicẽ ap. nõ obstãte
b tẽporis cursu, nũquid possit? doct. nostri tenẽt, ꝙ sic.[b] & in. d.
7 auẽ. si tamen. in. ij. q. & no. per gl. in. d. cle. quãdiu. ¶ Quæro. † nũquid deserto cõpromisso, appellãs habebit integrũ bienniũ? & videtur hic tex. ꝙ sic. in ver. si verò etiã. vbi dicitur, ꝙ si deserto cõpromisso, labatur bienniũ, irrita manet sẽtẽtia: ergo apparet, ꝙ appellans à deserto cõpromisso habet integrũ biennium: cõtrarium tenet hic Iac. de bel. in duobus verbis, quam opi. tenent doc. in. d. auẽ. si tamen. & gl. d. c. quãdiu. de ap. in cle. Et ista opi. videlicet, ꝙ appellãs habet solũ istud tẽpus, quòd supererat, de biennio facti cõpromissi, probatur hic in ver. deinceps. ibi aliȷs quidẽ omnibus liceat vti & c. vbi dicitur cõpromisso facto, & posteà deserto, perinde possunt partes appellationem exercere, ac si appellationem non deseruissent, & ad arbitrium iuissent. Et sic apparet ꝙ appellãs deserto compromisso, non habet, nisi solum tempus quod supererat tempore compromissi.

De testamentis imperfectis &c. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Testamentum in scriptis imperfectum inter liberos, an ualeat? & quando nu. 2. 3. & 4.*
2 *Instrumenta debent scribi claris, & apertis literis: & an per signa?*
5 *Testamentum inter liberos probatur duobus testibus, etiam fœminis: & suff. ciunt fortuiti.*
6 *Fœmina potest esse testis in codicillis.*
7 *Rescripta contra ius elicita, an ualeant?*
8 *Testamentum continens in se uerba derogatoria an tollatur simpliciter per secundum?*

1 A Constantino. † ¶ Testamẽtũ in scriptis imperfectũ inter liberos valet, si per literas sciens propria manu claris literis, & indubitatis per cõsequentiã: non per signa scripserit liberorũ nomina, & numerũ vnciarũ, & signa rerũ. Et in eo legata, fideicõmissa, & libertas relinqui poterũt testamẽtum primũ à testatore conditũ, nõ tolletur, nisi testator. Et tale expressè declaret corã septẽ testibus illud testamẽtum nõ valere, & secũdum testamẽtum faciat pfectũ, vel non scriptã pfectã volũtatẽ. Itẽ diuisiones bonorũ liberis à parẽtib9 factæ valẽt, dũmodo ipsorũ filiorũ subscriptiones interuenerint, vel ipsius parentis subscriptione inter filios inter-
2 ueniẽte, vel nõ. h. d. & c. ¶ † No. in ver. numerorũ. ꝙ instrumẽta nõ dñt scribi p signa, sed claris, & apertis literis: vt hic, & C. de test. auẽ. ꝙ sine. Pro cuius declaratione dic, ꝙ quedã sunt signa verificata, & cognita, vt si ponatur. x. pro decẽ. & c. pro cẽtũ: tũc talia signa possunt in instrumẽtis apponi. & tale instrumẽtũ pbat: vt. l. quoties. §. ij. ver. sed si qs pro cẽtum. ff. de hęre. insti. Fallit in casu huiȷ cõsti. Fallit etiã in libris iuris ciuilis, quę etiã p talia signa vsitata scribi nõ debẽt: sed licet literis claris & apertis: vt. l. j. §. pe. C. de vet. iu. enu. & in prima cõsti. C. circa fi. ¶ Quædã sunt signa inusitata, & incognita: tũc instrumẽta scripta p talia signa, nec valẽt nec pbant: vt. l. sed cũ patrono. in fi. ff. de bo. pos. ¶ Opp. & videt, ꝙ testamẽtum impfectũ inter filios nõ valeat, nisi patris subscriptio, vel omniũ filiorũ interueniat. s. de triẽ. & semis. §. & ꝙ sępe. posito. C. fa. erc. auẽ. si modo. Sol. aut pater faciẽdo testamẽtũ solẽne inter filios, vult seruare solẽnitatẽ hic positã: & nõ est necessaria subscriptio: vt hic. Aut eam nõ vult seruare: & tũc est necessa-
3 ria: vt in cõtrariȷs. ¶ Sed cõtra pdicta opp. hic, & videtur: ꝙ† quãdo pater facit testamẽtũ impfectũ inter filios, nõ sit necessaria solẽnitas hic posita: nec subscriptio, de qua loqtur hic. §. vl. l. hac cõsultissima. §. ex impfecto. C. de testa. Sed dic, ꝙ illã hodie corrigit p iura pdicta. Io. vero. & Bul. & Azo. & quasi oẽs gl. tenẽt, ꝙ Aut loqmur in testamẽto impfecto nũcupatiuo fiẽdo inter filios: & tũc etiã habet locũ. §. ex impfecto. & l. fi. C. fa. er. Aut loqmur in testamẽto impfecto in scriptis: & tũc habet locũ hęc cõstitutio, & d. §. & quòd sępe. & p hoc est derogatũ illi. §. & d. l. fi. C. fa. er. vt reqratur solẽnitas illiȷ. §. & ꝙ sępe. vel solẽnitas illiȷ cõsti. & opi. istã tenet gl. hic. & in auẽ. si modo. C. fa. er. & in auẽ. ꝙ sine subscriptione. C. de test. vide ꝙ
4 no. Iac. de bel. & Iac. de Rauẽ. in. d. auẽ. in. j. q. ¶ † Quæro, an de iure antiquo valeat testamẽtũ impfectũ inter filios? glo. super verbo valere: hic dicit, ꝙ sic. alleg. l. peto. §. mater. ff. de lega. ij. Tu verò dic, ꝙ ibi erat p omnia pfectũ, nisi quo ad tutoris datione. & sic de iure antiquo nõ valebat testamẽtũ impfectũ. & hãc solu. ponit gl. in. d. §. ex impfecto. & eam approbat in. d. l. fi. C. fa. er. & reprobat opi. hic positã. ¶ Quæro, hic dicit, ꝙ duo reqruntur ad hoc, vt testamẽtũ in scriptis impfectũ inter filios tollatur per secũdũ. Pone, ꝙ in secũdo testamẽto, quod pater facit, instituit etiã filios: nunqd est necesse, ꝙ pater illã solẽnitatẽ seruet, ad hoc, vt tollat istud testamẽtũ. vide gl. not. hic super ver. pfecta. & eam tene mẽti. licet loquatur sub dubio fortè. Ad quã gl. vide quòd not. Iac. de bel. hic, & doct. C. de test. auẽ. hoc inter liberos. i. j. q. vbi allegãt hãc gl. & ꝙ not.
5 ipsi in. ij. q. ¶ † Quæro, in testamẽto, quod facit pater inter filios, quot testes reqrũtur? gl. magna hic, quæ est super ver. derelinquat. & . s. e. §. nos igit. dicit, ꝙ sufficiũt duo testes siue mares, siue fœminæ. Ex qua gl. nota duo. ¶ Primo, ꝙ in testamẽto inter liberos facto à patre sufficiũt duo testes. Idẽ no. C. de test. ꝙ sine subscriptione. C. fa. er. l. fi. s. de triẽ. & semis. §. & ꝙ sępe. & sufficiũt fortuiti: vt no. glo. C. de codi. l. fi. ¶ Secundo
6 no. ex dicta gl. † ꝙ in testamẽto facto inter liberos põt mulier esse testis: licet aliãs repellat: vt isti. de testa. §. testes. ff. de testi.
c l. ex eo. & idẽ, ꝙ hic not. in. d. auẽ. ꝙ sine[c]. Potest esse etiã mulier testis in codicillis: vt no. in. l. fin. C. de codic. & . l. ꝙ testa. §.
7 mulier. ff. de test. ¶ † Vlterius gl. i. §. & si qui. j. eo. inducit hũc tex. ibi. hoc ipsum expressum & c. in ar. ꝙ valeãt rescripta cõtra ius elicita, si expressè dicatã, nõ obstãte hac. l. Idẽ ꝙ hic no. in. d. auẽ. quòd sine subscriptiõe, & . l. si qs in prin. testamẽti. ff. de leg. iij. & . s. qb. mod. nat. effi. sui. §. fi. col. vij. & no. i. c. j. de cõsti. lib. vj. & in Spe. de instru. edi. §. nũc autẽ videdũ. ver. sed &
8 scias. ¶ Vltimò Iac. de bel. ponit hic vnã† q̃stionẽ, quã disputauit in ista ciuitate, vtrũ testamẽtũ cõtinẽs in se verba derogatoria tollatã simpliciter p secũdũ testamẽtũ, nulla mẽtione habi-
d ta de illis derogatoriȷs verbis:[d] & si nõ tollit: an debeat tolli p verba specialia tãtum: an sufficiãt verba gñalia de qua q̃stione dic, vt hic plenè habes p eũ. & no. p gl. & doc. in. l. si qs. in pri. & in. l. si mihi & tibi. de leg. j. & per. Dy. in. c. quòd semel. de reg. iur. lib. vj. p Cy. C. de testa. l. sancimus. & plenius in disputatione, quæ incipit, præcessit prima voluntas.

De restitutionibus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Rogatus de restituendo quod potest diminuere quartã partem eius, quod superest de hæreditate.*

Captiuorum

a ¶ Non currit. Sed ab extra qro: quid si appellãs introduxit appellationẽ ad superiorẽ: & cũ nõ posset i primo accessu habere eius copiã, ꝑtestat9 fuit, & recessit: an appellãs dicatur fecisse diligẽtiã? vide Feli. in. c. ex transmissa. col. ij. ver. qnimo ampli9. cõsuluit Alexan. de pscrip. vbi etiã qd de eo, qui nõ potuit habere copiã iudicis, & pmisit labi tẽpus sine ꝑtestatiõe: an per illã negligẽtiã in nõ protestãdo succumbat?

b ¶ Quod sic. Limitaverũ, nisi sit clausula: toties pœna cõmittatur: quoties fuerit cõtra factũ secũdũ Lapũ, & Card. i. d. cle. q̃diu. Itẽ verũ, nisi sit homologatum, vel approbatum laudum tacitè vel expressè, vt p Bal. in. d. auẽ. si tamen. alle. in text. in ver. quid si arbiter. & Phi. in. c. ex ratione. vlti. q. de appel. xiij. colũ. vbi vide omnino.

c ¶ Quod sine. Et ibidem vide Bal. vbi etiã qd de Hermaphrodito. in ver. qro nunquid inẽ liberos. & adde do. Ale. de Imo. in cõsi. lxxvj. iiij. pte. & adde ꝙ verũ est etiã in testamento matris: vt p Spe. in ti. de tu. §. j. ver. qd si detur tutor. Itẽ adde, ꝙ etiam sine testibus inter filios si sit scriptũ manu patris testãtis. d. auẽ. ꝙ sine. & per Bal. i. l. fi. i. pe. col. i si. ver. qd de scriptura manu testa. C. de fideius.

d ¶ Verbis. Videtu. d. Alexand. de Imol. i. l. ij. de lib. & posthu. vbi plenè. & in suo consi. cxxxiiij. j. parte.

2 *Captiuorum redimendorum causa quædam permittuntur, quæ aliâs non permitterentur.*
3 *Rei uendicatio datur fideicommissario pro rebus alienatis per hæredem.*
4 *Rogatus restituere, quando præstat cautionem de restituendo.*
5 *Quarta, de qua hic, potest minui, pro dote restituenda, exigenda, uel soluenda à grauato.*
6 *Rogatus simpliciter restituere potest bona alienare, tàm pro dote pro filia constituenda, & soluenda quàm restituenda.*
7 *Dos soluta à grauato de bonis fideicommisso subiectis, si matrimonio soluto ad priuatum reuertitur, non uenit in fideicommisso.*
8 *Quarta, de qua hic, quòd non poßit alienari à grauato in ecclesiam.*
9 *Rogatus simpliciter restituere, an alienet pro alimentis?*
10 *Rogatus restituere quicquid superfuerit, alienat de hæreditate propter alimenta.*

NEgotium. ¶ Vbi hæres simpliciter est rogatus restituere hereditatē, quæ sunt cōstituta iam locum habet: vbi verò heres rogatus fuerit, quicquid de hereditate superit tēpore mortis hæredis, de tribus partibus hæreditatis potest facere quicquid vult. Quartā autē cogit̄ conseruare fideicō. quā nullo modo diminuere potest, nisi in quatuor casib⁹ hic expressis: aliter de suis facultatibus proprijs fideicō. satisfiet ꝙ si de suo satisfacere non potest, actio in rem & hypothecaria competit. Item ab hæredibus debet prestari satisdatio de quarta parte, seu portione fideic. restituenda: nisi à testatore
1 fuerit remissa. h. d. ¶ † No. in hac constitutiōe casus, in quib⁹ licet quartā partem diminui ab hærede rogato, de restituēdo
2 quicquid superest tempore mortis suæ. ¶ † Secundò no. quędam permitti pro redemptione captiuorum: quæ aliâs non permitterent̄: vt hic in ver. si verò & ipsam &c. ꝙ intelligit Iac. de bel. de captiuis. s. ꝓximis, & cōsanguineis, non aūt de omnib⁹. arg. l. mutus. §. manēte. ff. de iur. do. ff. sol. ma. l. quāuis & idē tenet Pe. de bel. in aut̄. cōtra cū rogatus. C. ad Trebel.
3 ¶ † Op. ad ver. si verò cōtigerit quartā &c. dicit̄, ꝙ dat̄ in rem actio cōtra emptores, vel possessores bonorū, q̄ debebāt restitui. cōtra. ff. ad Treb. l. facta. in prin. & l. restituta. in prin. eo. titu. vbi patet, ꝙ nō trāsit dn̄ium hæreditate nō restituta, dicit glo. sup ver. in rebus hic dat̄ vtilis rei vēdicatio: nec est necessaria restitutio. Imò plus: quia nec pōt fieri restitutio in alienatis. vides ergo ex hac gl. ꝙ in alienatione nō est necessaria restitutio: imò nō facta restitutione trāsit dn̄iū in fideic. Idē no. ī. d. aut̄. cōtra cū rogat⁹. & l. si. C. cōmu. de leg. & l. pe.
4 C. ad Trebel. ¶ † Secūdò opp. & videt̄, ꝙ iste, qui est rogatus restituere quicq̄d superest tēpore mortis ipsius, non debeat præstare cautionē de restituēdo: vt. l. iubem⁹. C. ad treb. glo. quę est. C. ad Trebel. aut̄. cōtra cū rogat⁹ etiā doc. ibi dicūt: ꝙ illa lex loquit̄, quādo frater est rogatus restituere fratri, vel patri, filio. vel nepoti: quo casu non est interponenda cautio: nisi expressè testator dixerit: vt in. d. l. iubem⁹. sed qn̄ alijs est restituēda debet interponi: vt hic. Mihi videt̄, ꝙ ista solutio sit contra casum. §. si verò contigerit quarta &c. in ver. vnde cautionē cōiūcto. §. hæc igit̄. & in prin. huius cōsti. in quibus expresse dicit̄. Quod si frater est rogatus restituere fratri habet locum cautio: nisi à testatore sit remissa: quare putarē sic dicēdū. q̄nq; quis est rogatus restituere simpliciter: & tūc regulariter debet cautio de restituēdo īterponi nisi à testatore sit remissa: vt. l. cū ipsis. & l. cū Archimedorā. vt. C. vt in pos. leg. & l. hac stipula. ff. de leg. no. cau. Fallit ī casu. d. l. iubem⁹. C. ad Treb. ¶ Quādoq; est rogatus restituere, quicq̄d superit de hæreditate tēpore mortis ipsius hæredis: & tunc etiā si frater sit rogat⁹, debet cautio interponi: vt hoc. §. & hęc mihi
5 veritas videt̄. ¶ † Quęro, ꝓ qua dote licet diminuere de quarta gl. q̄ est ī. d. aut̄. cōtra cū rogat⁹. dicit, ꝙ ꝓ dote restituēda, vel exigēda, vel soluēda à grauata ꝑsona: vt ibi no. Hic habes gl. not. ꝙ licet diminuere pro dote cōstituenda. vel soluēda pro filia, & nepte. Ita dicit gl. super ver. dare. in versi. si verò
6 & ipsam quartā. quā tene menti. ¶ † Secundò pone ꝙ hæres est rogat⁹ simpliciter restituere hæreditatē: nunq̄d isto casu poterit diminuere pro dote, vel ꝓ donatione cōstituēda, vel exigenda, à grauata ꝑsona ꝓ filio, vel filia? doc. in aut̄. ea, quę. C. cōmu. de leg. vident̄ velle, ꝙ sic: ꝓ qbus est gl. in. l. à filia. ff.
7 ad Treb. † ¶ Sed pone, ꝙ pro dote, vel donatiōe est alienatū de quarta, quæ debet restitui: postea est solutū matrimoniū, & dos recuperata: nūquid redeat in causam fideic. vt debeat postea restitui? gl. super. d. ver. dare. dicit ꝙ nō: siue hæres rogatus fuerit simpliciter, siue quicquid supererit &c. quā glo. hic approbat Iac. de bel. & vide ꝙ no. doc. in aut̄. res q̄. C. cō
8 mu. de leg. ¶ † Quærit glo. super ver. excipim⁹. in ver. si verò, & in captiuorū. &c. dicit̄, ꝙ propter redēptionē captiuorum est permissum alienare de quarta: nūquid de ista quarta pote
9 rit dari ecclesię, vel alienari? & tenet ꝙ nō, & ipsam approbat Iac. de bel. ¶ † Quæro, nūquid rogatus simpliciter restituere hæreditatē poterit propter alimēta diminuere, vel pro dote exigenda, vel constituenda? dic, vt no. per glo. s̄. de resti. & ea,
10 quæ parit. §. quāobrem. col. iiij. ¶ † Vltimò no. gl. super ver. faciat. in versi. si verò contigerit, neq; ipsum & c. quæ dicit, ꝙ iste rogatus de restituēdo quicquid superfuerit: potest diminuere de hæreditate propter alimenta filiorū suorū, & sobolis: & sic de alijs.

De priuil. dot. mulierib. hære. nō præstā. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Hæretici dicuntur omnes, qui sunt extra fidem, & non sunt membrum sanctæ ecclesiæ.*
Item, qui non percipiunt sacramenta communionis. nu. 3.
2 *Hæretici non possunt habere officia inter christianos.*
4 *Mulier in donatione propter nuptias, licet habeat tacitam hypothecam non tamen habet Priuilegiatam, sicut habet in dote.*
5 *Vir pro donatione propter nuptias, quòd nō habeat tacitam hypothecam in bonis uxoris.*
6 *Mulier pro rebus paraphernalibus habet tacitam hypothecam in bonis, non tamen priuilegiatam, sicut in dote. & nu. 7.*

VNam nobis. ¶ Hęretici appellant̄, qui non sunt mēbrū ecclesiæ sanctæ, & catholicæ: & q sanctā cōmunionē in sancta & catholica ecclesia à sacerdotib⁹ non recipiūt: & priuilegia catholicis tātūmodo conceduntur, non hæreti
1 cis, nisi fuerint reuersi. h. d. ¶ † No. in prin. huius cōsti. ꝙ omnes, qui sunt extra fidē Christianā, & non sunt membrū sanctæ catholicæ ecclesiæ sunt hæretici. concor. sunt in gl. Circa
2 ꝙ vide, quod no. ī. l. iij. C. de hæ re. † nec possunt esse in aliquo publico officio, vel ecclesia inter Christianos: vt hic in prin.
3 nec possunt esse ī aliqua dignitate: vt. C. de iudę. l. si. ¶ † Tertiò not. ꝙ hæretici dicuntur illi, qui nō percipiūt sacramēta,
a & communiones[a]. & si sunt mulieres non conceduntur pri-
4 uilegia dotalia: vt hic, in. §. quia enim &c. ¶ † Quartò not. in ver. qa enim. ꝙ quęlibet mulier catholica, licet habeat in dote tacitam hypothecam priuilegiatam: vt alijs pręferatur: tamē in donatione propter nup. habeat tacitam hypothe. non tamen habet priuilegiatam. Idem habuistis. s̄. de æqua. do. §.
5 his consequens. & in. l. fi. §. fi. C. qui pot. in pig. hab. ¶ † Sed quæro hic de vna quæstiōe: vos videtis hic, ꝙ mulier in dona. propter nup. habet tacitam hypothecā, sed non priuilegiatā vt præferatur alijs creditoribus. Sed nunquid vir pro ista donatione habeat tacitā hypothecam in bonis vxoris? sed ꝙ nō cum non reperiatur leg. cautū: vt not. doct. in. l. fi. in. iiij. opp.
6 C. qui po. in pig. hab. ¶ † Sed quæro, nunquid mulier pro rebus paraphernalibus datis viro, habeat in bonis viri tacitam hypothecā, priuilegiatā sicut habet ꝓ dote? vel an habeat taci
7 tā hypothecā tantū? tex. est ī. l. fi. C. de pac. cōuē. ꝙ sic. ¶ † Sed ego quæro: an habeat hypothecam priuilegiatam? & dico, ꝙ non. de hac. q. tangunt vnum verbum doct. in. l. vbi. C. de iu. dot. ī. iij. opposi. hoc tenet Inn. in. c. ex literis, extrà de priui.

a ¶ Et communiones. Sed qd de eo infirmo, q̄ petijt cōmunionē & hostiam nō consecratam: an dicatur hęreticus? vide Feli. in. c. abolendam. in princi. j. col. de hære. Itē quid de eo, q celebrat hostia nō cōsecrata, aut īuocat demones ad sciendū futura, vel pręterita vel ad tentandum mulieres; vel ad euitandū grandinem? vide per eū in rubri. de hæret. post princ. uer. itē scias. Et qd de eo, qui dubitat in fide: vide ꝑ eūdem in. c. j. de hęreti. in princip.

Hæc constitutio innouat constitutionē, quæ præscript. centum annorum &c. Rubrica.

QVod medicamenta. Contra ecclesiam in casibus, in quibus contra priuatū currit præscriptio. xxx. ann. sola quadragenaria currit præscriptio: vsuca. triēnij, & quadriennij præscrip. in suo robore durantibus: in futuris casibus obtinentibus, & in pendentibus nondum sententia, vel transactione finitis. h. d. Et istam constitu. declara, vt plenè dixi. s̄. vt ecclesia Romana gaudeat spatio cētū annorū ꝑ scri.

De litigiosis & decima parte litis. Rubri.

¶ Iste titulus habet tres partes. ¶ Primò ponit de litigiosis. Secundò ponit, & consulit reo contra actorē in præstatione cautionis de lite prosequenda, & finienda, in decima parte quantitatis in libello comprehensæ, si apparuerit iniustè litē mouisse. Tertiò consulit reo contra actorem in actione, seu lite prosequenda, & sententia obtinenda, etiam lit. nō contest. Secunda ibi: in. §. ad excludēdas. Tertia ibi: in. §. omnē verò.

SVMMARIVM.

1 *Vtile dominium, & quasi dominium, quòd idem sit.*
2 *Actio quando fiat litigiosa, & tàm pro reali, quàm pro iure personali, uel iure incorporali.*
3 *Res an efficiatur litigiosa, quando agitur actione ꝑsonali, sicut ipsa actio?*
4 *Actione cõfessoria, uel negatoria, uel hypothecaria si agatur, an habeat locum hæc constitutio? ubi ꝙ sic quantũ ad ipsam actionem, non quantum ad rem.*
5 *Actiones mistæ quando efficiantur litigiosæ?*
6 *Libellus, an requiratur ad hoc, ut res efficiatur litigiosa? uel an sufficiat simplex conuentio?*
7 *Legatarius, quòd poßit aßistere liti exercendæ, ne colludatur, quando res litigiosa legatur.*
8 *Legatarius compellit hæredem ad agendum pro re sibi legata.*
9 *Actio, ꝙ detur alicui contra alium ad agendum contra aliquem.*
10 *Alienans rem obligatam causa mutãdi iudicij, tenetur actione in factum.*

MVlta quidem. ¶ Litigiosa res de cuius
dominio disceptatur, aut per iudiciariam
conuentionem: aut per preces principi
oblatas, & aduersario legitimè cognitas
a alienari prohibetur,[a] pœna per antiquã
constitutionẽ contrafacientib⁹ imminẽte
litigãte autem defuncto, eius rei litigiosæ inter hæredes diui
sio fieri potest. Itẽ talis res põt à testatore legari, & legatario
permittitur liti adesse. Itẽ res à debitore obligata, per litem
super hypotheca intentatã, nõ efficit̃ litigiosa: nec eius aliena
tio prohibetur: creditori tamen consulitur. h.d. vsq; ad. §. ad
excludendas. Vide ergo hic, ꝙ res litigiosa dicitur de cuius
1 dominio controuersia sit inter possessorem, & reum. ¶ †Sed
quæro: quid si controuersia sit de vtili dñio, vel quasi dñio:
an est idẽ? glo. quæ est in auт. litigiosa. C. eo. tenet, ꝙ sic. & idẽ
tenet Iac. de bel. hic. Ita etiam no. per Azo. in sum. C. eo. §. j.
Facit etiã quod not. C. eo. l. ij. & ꝙ no. gl. xj. q. j. c. qa res. ¶ Se
cundò quæro: vides, ꝙ res efficit̃ litigiosa, qñ contenditur de
dominio, vel quasi per simplicem iudicialẽ conuentionem.
2 ¶ †Sed q̃ro: an ipsa actio efficit̃ litigiosa? doc. ĩ. d. auт. litigiosa.
circa fi. videnт velle ꝙ actio realis nõ fiat litigiosa ante lit. con
test. imò possit cedi: licet res nõ possit vendi. Cõtra hanc opi.
doc. videт casus. ff. de litig. l. j. intelligẽdo. l. illã tãtũ in actione
reali: vt dicit prima opi. posita ibi. in glo. Secũda coniuncta
etiã pe. gl. illius. l. super verbo pertinere. dũ dicit lit. contest.
vel nõ: & tamẽ illa lex secundũ prędictam opi. loquitur siue
cedat̃ ipsa actio realis, siue ipsa res in alium trãsferat̃. & hanc
opi. tenet gl. extrà vt lit. penden. c. ecclesia sanctæ Mariæ. in
glo. prędicta. ¶ Glo. not. hic, super ver. possidentẽ, innuit ꝙ
hodiè actio nullo modo efficiat̃ litigiosa. de quo. j. dicã. ¶ Ter
tiò quæro, an ista constitutio habeat locum in corporalibus?
dicit Pla. ꝙ sic, in actione personali, ꝙ glo. super. d. verbo. pos
sidentẽ. dicit verũ esse de iure antiquo, sed hodiè contra hanc
constit. Idẽ ꝙ hic no. Azo in sum. C. eo. §. itẽ ꝙ dicit inter pe-
titorẽ. & etiã in fi. ti. Per hoc dicit gl. super dicto verbo pos-
sidentem ꝙ nõ obst. l. j. & . ij. C. ne lic. po. &c. vbi dicitur, ꝙ si
actio ceditur potẽtiori, ꝙ amittit̃: qa ibi loquit̃ in actione: &
sic in re ĩcorporali, quo casu cessat hęc cõstitutio. Et sic habes
in hac gl. ꝙ vbi tractamus de actione personali, vel reali, vel
aliquo iure incorporali, nõ habet locũ hæc constitutio, nec ef
ficitur ipsa actio litigiosa. Sed tu dic, ꝙ quãtũ ad actionẽ, rea
lem est tenẽdũ, ꝙ. s̃. dixi. Sed in actione personali dic, ꝙ ipsa
actio efficit̃ litigiosa solũ per lit. contest. & non ante: vt. d. l. ij.
& fi. in prĩ. C. de litig. Nec hodiè illa iura sunt immutata per
istam consti. & istã opi. tenet gl. in. d. l. ij. hoc etiã tenẽt doc. in
d. auт. litigiosa. in fi. & ad. l. j. & . ij. C. ne lic. pot. rñde: vt not.
3 glo. & doct. in. d. l. j. ¶ †Quæro, vides ꝙ actio personalis per
litem contest. efficitur litigiosa. Sed quæro, nunquid vbi agit̃
actiõe personali efficiat̃ litigiosa ipsa res, sicut ipsa actio? doc.
in. d. auт. litigiosa. in fi. videnт velle, ꝙ non. in cõtrariũ videт
l. vlt. in prin. C. de liti. dũ dicit, vel res, quas possidet &c. nec
distinguit̃, ibi agat̃ actione ꝑsonali vel reali. circa hoc vide, ꝙ
no. gl. in. l. quanꝗ. §. Iul. sup verbo, iudiciũ. de aqua plu. arc.
4 ¶ †Sed quæro: pone, ꝙ ago contra te actione reali, nec prĩci
paliter tractatur de dominio, sed de alio iure principaliter:
puta de confessoria, uel negatoria. Vel pone, ꝙ ago hypothe.
vtrum habeat locum hæc constitutio. glo. quæ est. C. de litig.
auт. litigiosa. videtur distĩguere inter seruitutes reales, & per
sonales. glo. not. hic, super. d. ver. possidentem. videtur velle
ꝙ vbi tractamus de iure incorporali non habet locum hæc cõ
stitutio, nec vitium litigiosi. ¶ Tu verò dic, aut quęris vtrum

a ¶ Prohibetur. Et in quibus casibus alienari possit, vide tu do. Alex. de Imol. l. quanꝗ. §. Iulia. de aqua plu. arc. & gl. ĩ. c. ecclesia sanctæ Mariæ. vt lit. pẽd. & Spe. in tit. de ces. act. §. j. versi. si aũt fit. & vide Bar. in. l. dãn. §. fi. de dam. infec. & aliquid per Feli. in. c. venerabili. de offi. deleg. in fi.

b ¶ Vt. l. j. & ibidẽ ad hoc vide etiam Barto.

ipsa res efficiatur litigiosa, & dico, ꝙ nõ: vt. j. eo. §. ab hoc. etiã
lit. cõte. Et licet ibi loquat̃ in hypothe. tantùm, tamẽ idem est
vbi agit̃ negatoria, & confessoria, ꝓ iuribus incorporalibus.
arg. d. §. ab hoc. Aut quęris, vtrũ fiat litigiosa ipsa actio con-
fessoria, & negatoria, & hypo. & dic, ꝙ sic: sed demum lit. cõ
test. & nõ ante. arg. l. ij. & . l. fi. in prin. C. e. quę indistĩctè dicũt,
ꝙ quacũq; actiõe agatur, ipsa actio efficitur litigiosa, per lit.
contest. Circa prędicta tamẽ, videlicet an ista constitutio ha-
beat locum in iuribus incorporalibus? vide. c. cũ venissent.
5 extrà de, ĩ integ. resti. & . c. ex parte. extrà de arbi. ¶ †Sed q̃ro
quid de actionibus mistis? rñ. aut loquimur in iudicijs vniuer
salibus, aut in particularib⁹. ¶ Primo casu efficit̃ litigiosa res
& actio. ¶ Fallit in casu. l. diuus. ff. de peti. hære. Secundo
casu, demũ lit. contesta. & olim & hodiè fiet litigiosa ipsa res
b & actio: vt. l. j.[b] in fi. C. cõmu. diui. Nec est hodie immutatũ, ꝑ
istã cõsti. licet cõtrariũ sentiat gl. in. d. l. diu⁹. de pet. hære. &
6 circa hoc vide, ꝙ not. doc. in. d. l. j. C. cõi diui. ¶ †Quęro: dicit̃
hic ꝑ simplicẽ cõuẽtionẽ: nunqd sit necesse, ꝙ det̃ libellus, vt
fiat litigiosa? gl. tenet hic, ꝙ sic, & ipsam tenet Azo in sum. C.
eo. circa prin. ver. idẽ ꝙ dicit. Circa ꝙ vide ꝙ not. doct. in. d.
auт. liti. Et qñ, habes extrà. vt lit. pẽ. & . c. fi. & ꝙ idẽ no. in cle.
7 ¶ †Venio ad ver. Et hoc aũt. No. tex. circa fi. q vult: ꝙ qñ le
gat̃ res litigiosa, ꝙ legatarius possit adesse liti exercendæ: ne
colludat̃, & fiat litis particeps: vt hic dicit̃. Simile habes in cõ
cor. positis in gl. & vide ꝙ no. ꝑ gl. ꝑ hũc tex. in eo, ꝙ dicit li
8 tis participẽ fieri. ĩ. l. si suspecta. in prĩ. ff. de inof. test. ¶ †Quę
rit gl. sup ver. cõsequat̃. pone ꝙ hæres nõ vult agere, qualiter
cõsulet̃ legatario? gl. dicit, ꝙ legatari⁹ eũ cõpellat agere. & sic
9 no. †Ex hac gl. ꝙ qs habet actionẽ cõtra aliquẽ, vt agat cõtra
aliũ. Idẽ habes in. l. si sic. §. j. ff. de leg. j. & ĩ. l. cũ ĩ plures. §. mes
sem. ff. loca. in. l. si tibi electio. §. fi. de opt. leg. in. l. ij. ĩ fi. ff. ad. l.
10 Rho. de iact. cũ si. ¶ †Venio ad versi. hoc aũt. & q̃ro: video, ꝙ
res obligata nõ efficit̃ litigiosa: sed nũqd tenet̃ iste debitor, q
alienat istã rẽ cã mutãdi iudicij? dicit gl. ꝙ sic, actiõe in factũ. li
cet em̃ ille titul⁹ habeat locũ ãte, ꝗ res fiat litigiosa, multo ma
gis post. Ita dicit gl. hæc sup ver. qñ. q̃ est secũda in ordine: nõ
tamẽ intelligas, ꝙ in casu hui⁹. §. res sit effecta litigiosa: vt hic
dicitur in text. Circa hanc glo. vide quod not. ff. de alie. iudi.
mut. causa fac. l. ex hoc edicto. §. j.

SVMMARIVM.

1 *Cautio de lite prosequenda, de qua hic, quod non sit susperflua.*
2 *Cautio de lite prosequenda. an præstetur in causa appellationis?*
3 *Actio quænã q̃rat̃ reo cõtra actorẽ ex subscriptiõe facta libello. & nu. 5.*
4 *Actio absenti, quod quæratur ex stipulatione officialium.*
6 *Cautio de qua in. §. j. s̃. de executori. de lite cõtestata, quod interponatur ante cautionem de lite prosequenda. de qua hic.*
7 *Cautio de lite prosequenda, de qua hic, ꝙ non præstatur coram arbitris.*
8 *Libellus, an poßit per partes remitti? remißiue.*
9 *Libellus offertur per actorem iudici: & per iudicem reo.*
10 *Præceptum faciens ad causam, dicitur sententia interlocutoria.*
11 *Verbum dena, accipitur pro duplici decem in pœnalibus.*

Ad excludendas. ¶ Iudex ꝓuidere debet, li
bellũ pulsato non porrigi:
nisi prius actor in libello ꝑ se, vel ꝑ tabellarios, subscripserit,
& actis interueniẽtibus fideiussoriã cautionẽ p̃stiterit de lite
prosequẽda, & finiẽda ꝑ se, vel ꝑ ei⁹ legitimũ ꝓcu. & desol-
uẽdo decimã partẽ litis si litem iniustè mouisse cõtigerit. & si
fideiussoriã cautionẽ p̃stare nõ poterit, p̃stabit iuratoriã, pœ
na iudici & eius officialib⁹, & executorib⁹, ac etiã ipsi actori
imminẽte: si circa memoratã obseruationem circũuẽtio facta
fuerit: nisi aliter de partiũ volũtate ꝓcesserit. h.d. vsq; ad. §.
1 omnẽ verò. ¶ †Opp. & videт. ꝙ ista cautio sit superflua ꝑ illã
quæ p̃stat̃. s̃. de execu. in fi. prĩ. Sol. veritas est, ꝙ nõ est super
flua: vt no. in cõtrario. & tangit̃ etiã hic in gl. sup ver. decimã.
& per gl. in auт. generaliter. C. de epis. & cleri. & ibi ꝑ doc. in
prima. opp. & ꝑ gl. in auт. libel. C. de lit. cõtest. Itẽ opp. & vi-
det̃, ꝙ ista cautio sit supflua. §. omnẽ verò. j. proxi. Solu. licet
actor per illũ. §. cogat̃ in actione persistere. tñ ꝑ istum. §. tenet̃
reo ad interesse, si nõ persistat. Circa ꝙ vide, ꝙ not. docto. C.
de epis. & cle. auт. gñaliter. in. v. opp. ¶ Tertiò op. & videт, ꝙ
ista cautio nõ debeat interponi cã lit. ꝓsequen. vt. l. eos. in fi.
C. de app. Azo dicit, ꝙ illa lex corrigit̃ ꝑ istũ. §. alij dicunt, ꝙ
ibi loquit̃ in cã ap. vbi nõ p̃stat̃: hic in causa principali. ita di
2 cit gl. hic, sup ver. ꝑmaneat. & in. d. auт. gñaliter. ¶ †Sed doc.
nostri dicũt, si q̃rat̃, an ĩ causa ap. p̃stet̃ cautio de lit. ꝓsequẽda
dic aut quęris, vtrũ p̃stet̃ corã iudice à quo appellat̃. & dic, ꝙ
nõ: vt. d. l. eos. in fi. Aut q̃ris, vtrũ p̃stet̃ corã iudice ad quẽ ap-
pellat̃: & dic ꝙ oẽs cautiones p̃stant̃ corã eo, q̃ prestantur co-
ram iudice causæ principalis: vt in hoc. §. ita tenent docto. in
3 auт. gñaliter. ĩ. vj. opp. & in. d. l. eos. ĩ fi. ¶ †Quęro, dicit̃ hic,
ꝙ actor

ꝙ actor per se, vel tabularios, debet ĩ libello subscribere vtrũ ex hac scriptura oriatur aliqua actio reo: dic, vt in gl. hic sup
4 verbo & ac. in glo. super ver. præstiterit. † ¶ Ex quibus glo. habes, ꝙ ex stipulatione officialiũ: quærit̃ actio parti absenti. de quo habes. s. vt sine prohi. ma. de. & cre. §. si verò multa.
5 & ibi dixi †. & ex istis glo. potes distinguere, si quęritur, quę actio oriatur cõtra actorẽ: q̃a aut interuenit simplex scriptura sine aliqua promissione ꝑ stipu. & tunc oritur, vel officiũ iudicis: vel cõdictio ex. l. per hũc. §. Aut interuenit etiã stipu. & tũc quærit̃ reo vtilis actio ex stipulatione, & promissione præstita ipsis executorib⁹ ꝑ actorẽ. Circa ꝙ vide quod no. in
6 d. auth. generaliter. ¶ † Quærit gl. super. d. verbo decimã. quæ cautio præstabit̃ prius, an ista, vel illa? & respondet ꝙ illa, q̃ est. s. de execu. §. j. Sed quæro, an præstabit̃ ista statim post illam. hic ponit opi. Tu verò dic: vt no. Spec. in ti. de execu. §.
7 j. ¶ † Quæro: circa fi. hui⁹. §. q̃d vult dicere iste tex. ibi, causas verò, q̃ ex cõsensu &c. Quidã dicũt, ꝙ vult dicere, ꝙ si causa agitur ex consensu partiũ corã arbitro, ꝙ ista cautio non est præstanda. Glo. verò istã opi. reprobat dicẽs, ꝙ hãc cautionẽ debet prestare corã arbitro, sicut corã iudice. & iste tex. vult dicere, ꝙ ista cautio debet ꝑstari ab actore: nisi de partiũ consensu sit remissa. Ita tenet glo. hic, super versi. consensu. & in auth. generaliter. s. alle. Circa ꝙ vide, ꝙ no. ibi Pe. in. xj. q. vbi videt̃ tenere, ꝙ corã arbitro talis cautio nõ sit ꝑstanda. & idẽ tenet Spe. in ti. de satisda. §. j. ver. pe. & in ti. de arbi. §. differt. ver. itẽ corã eo. de quo glo. nostra ponit opi. ff. de arbi. l. j. sed opinio Pe. & Spe. tenent glo. & Inno. extra de arbi. c. cũ dile
8 ctus. ¶ † Vlterius gl. inducit hũc tex. ꝙ libellus possit ꝑ par-
a tes remitti[a], de quo no. in aut. offeratur. C. de lit. cõtest. s. de
9 exhi. re. §. sancim⁹. & ibi plenè dixi. ¶ † Secũdò facit iste tex. ꝙ libellus debet offerri ꝑ actorẽ iudici: & ꝑ iudicẽ reo: prout
10 dixi in. d. §. sancimus. ¶ † Vltimò not. in hoc. §. duas glo. vna est super verbo interlocutionibus. q̃ dicit, ꝙ præceptum faciens ad causam est interlocutoria sententia. Idem not. insti. qui. ali. licet. §. nunc admonendi. & vide ꝙ not. in. l. qualẽ. in
11 fi. alleg. in. d. glo. ¶ † Secundò no. tex. cũ gl. super verbo. denarum. ꝙ etiam vbi tractatur de pœnæ impositione, verbũ
b denarum, assumitur pro. x. & x.[b] & not. C. de muril. l. qui textrini. lib. xj. & ibi de hoc dicam.

SVMMARIVM.

1 *Actor, qui actionem proposuit, usq; in finem perseuerare debet.*
Voluntarium, quod est à principio, ex post fit necessarium.
2 *Delegatus quando citat primò reũ, debet in citatione inserere copiam suæ delegationis: aliàs reus citatus non tenetur comparere.*
3 *Lis initium sumit à litis contestatione.*
4 *Iussio Principis emanans sine scriptis, ualet. & nu. 14.*
5 *Delegatus à Principe potest delegationem suam probare per testes & an hoc procedat: nu. 14.*
6 *Iudex supplet de facto pro absente, contra quem petitur ferri sententia, ut ueritas elucescat.*
7 *Contumax in pluribus dilationibus, si comparet in ultima, reficit omnes expensas.*
8 *Absens citatur tribus edictis, & quot dierum debeat esse quælibet dilatio. & nu. 11.*
9 *Lite non contestata, uel contestata: quando perueniatur ad negotij liquidationem, actore, uel reo, absentibus? & nu. 11.*
10 *Correctio legum non iudicatur ex identitate rationis.*
12 *Delegatus Principis, & non alij, citat per edictum.*
13 *Actio, quando mutari possit: remissiue.*
15 *Reo absente: & actore præsente, & lite non contestata, iudex non potest deuenire ad diffinitiuam.*
16 *Sententia quæ nã feratur per iudicem, altera parte absente.*
17 *Iudex causa cognita poterit istas dilationes abbreuiare.*
18 *Rescriptum iudici intra annum præsentari debet, incipiendum à tempore quo potuit iudicis copia haberi.*
19 *Reus, qui se bis absentat, an cadat ab actione?*
20 *Contumax in prima citatione, licet compareat in secunda, tamen in expensis condemnatur.*

Omnem vero. ¶ Actor, qui actionem in iudicio ꝓponit aduersario suo, requisito in iudicio eam exercere cõpellitur: & si lit. contest. eã prosequi distulerit, iudex ordinarius & delegatus tribus edictis actorẽ ad iudiciũ citare curabit legitimè, omnib⁹ iustitiã seruaturus: lite verò non contestata libello oblato, & reo requisito actore sui præsentiã facere recusante: actor trib⁹ edictis legitimè citãdus est & eo nõ veniente & recusante, vnius anni spatium indulgetur. & eo non cõparente veritate subtilius requisita, iudex secũdũ iustitiã ꝓferat sniam. Actore verò ante sniam cõparente, & postea iterum recedente, ab omni cadat actione leg. antiq. obtinẽte, nendũ actione proposita: & his
1 obtinẽtibus tantum in causis futuris. h. d. ¶ † Nota quòd semel actionem proponẽs vsq; ad finẽ, debet persistere, vt ꝙ ab initio fuit volũtatis, ex postfacto fiat necessarium: vt hoc. §.
2 ¶ † Secundò not. ꝙ vbi iudex delegatus citat reum, debet ei mittere copiã sui rescripti. nã hic est ordo. ¶ Primò. offerunt̃ preces Principi ꝓ iudice obtinendo. ¶ Secundò impetrato iudice, offertur rescriptum iudici impetrato. Deinde iudex delegat⁹ citat reũ: & emittit copiã sui rescripti authẽtici. Ista probantur hic in ver. & hanc igitur. ibi. siue per preces &c. & in verbo, si verò apud iudicem &c. ibi, & ea aduersario &c. &. s. e. in prin. cõsti. in versi. ideoq; sancimus. &. C. quomodo & quando iudex. authen. qui semel. quæ sumitur ex isto. §. & si rescriptum nõ edit̃ ꝑ iudicẽ: videtur ꝙ re⁹ citatus venire non teneat̃: vt hoc. §. &. d. aut. q̃ semel. &. C. de man. prin. l. j. Circa ꝙ vide extrà de dila. c. preterea. &. c. cũ in iure peritus extrà de offi. & pote. iudi. deleg. ¶ † Tertiò not. in ver. si verò
3 apud iudicẽ initiũ &c. ¶ † Primò litẽ sumere initiũ per lit. cõ
4 test. ¶ † Secũdò no. ꝙ iussio Principis in scriptis, vel sine scriptis emanãs, valet: vt hic ibi: siue in scriptis, siue per mãdata.
5 Et sic videt̃ hic tex. † ꝙ iudex delegatus à principe: põt ꝓba
6 re delegationẽ suã per testes. † Et no. tex. ibi veritate subtili⁹. &c. q. tex. est in ver. si verò ꝓpositis in fi. ꝙ q̃ncunq; petitur ad sententiã diffinitiuã perueniri aliquo absente, põt iudex supplere de facto inducẽdo testes & ꝓbationes: ꝓpter quas veritas elucescat. Item no. in. d. aut. qui semel. facit. C. de iudi. l. ꝓperandum. §. sinautẽ reus. C. de appel. l. ampliorẽ. §. j. secũdũ verũ intellectũ: licet glo. dicat esse ꝑpãle in causa ap. Circa ꝙ vide Spec. in titu. de dispu. & alle. §. fi. versi. & breuiter.
7 ¶ † Vltimò no. ꝙ cõtumax in plurib⁹ dilationib⁹, si cõparet in vltima, reficit oẽs expensas factas in aliĵs dilationibus, in quibus fuit cõtumax: vt hic in versi. si verò intra prędictum.
8 ¶ † Op. dicit̃ hic in ver. si verò cãm ꝓseq. & c. ꝙ absens debet
c citari trib⁹ edictis:[c] & q̃libet dilatio debet esse. xxx. dierum. Cõtra, imò debet esse. x. dierũ: vt. ff. de iudi. l. ꝑ interualla. gl. hic super ver. cautiõe. dicit, ꝙ illa lex corrigit̃ ꝑ hunc. § & ita no. in. l. cõtraria. & licet hic loquatur in actore absente: tñ idẽ dicit glo. secũdũ Io. esse in reo absente, ꝑ rõnẽ positã in gl. Ita etiã no. Io. in. d. aut. q̃ semel. & ibi ꝑ doc. in. vĩj. & vl. q. & per ipsos in. l. properandũ. §. finaũt reus. C. de iudi. Vel dic, ꝙ. d. l. per interualla loquit̃ in reo cõtumace. & cũ expressẽ nõ corrigat̃, remanet incorrecta: vt. l. pręcipimus. in fi. C. de appel.
9 Et istã opi. † per dictã rõnẽ tenet Iac. but. & q̃a dicit ipse, nõ est eadẽ ratio in reo, q̃ est in actore. Nã actore absente, peruenitur ad diffinitiuã lite nõ cõtest. vel si est contesta. peruenit̃ ad negotĩj liquidationẽ. Et ideo dantur maiores dilationes. vt hic. Sed reo absente, nõ peruenitur ad diffinitiuam lit. non contest. licet si esset contestata, nõ perueniret̃ ad negotĩj liquidationẽ: vt probat̃ in. d. §. finautẽ reus. ibi, ex vna parte cum omni subtilitate & c. l. cõsentaneũ. C. qũo & q̃n iud. præsuppo
10 sito ꝙ † ex eadẽ rõne, & idẽtitate rõnis non inducit̃ leg. correctio: vt in aut. quas actiones. C. de sacrosan. eccle. & ĩ. l. si verò
11 §. de viro. ff. so. ma. ¶ † Itẽ op. & videt̃. ꝙ actore ẽt absente statuat̃ dilatio. x. dierũ: vt. l. ꝓperãdũ. §. j. glo. hic, & in cõtrario. & in. d. aut. q̃ semel. & j. eo. ver. si verò ꝓpositis. dicũt, ꝙ illa lex est hodie correcta. Dicũt q̃dã, ꝙ hæc loquit̃ q̃n actore absente re⁹ vult ꝓcedere ad liq̃dationẽ negotĩj, vt ferat̃ snia diffinitiua, siue lis sit cõtest. siue nõ: & isto casu dat̃ dilatio. xxx. dierũ: vt hic, & ĩ. d. aut. qui semel. q̃ loquit̃ q̃n actore absente lite contesta. non procedit̃ ad liquidationẽ negotĩj. Sed si est liquidũ, ꝓcedit̃ ad diffinitiuã. si nõ est liquidũ, absoluit̃ reus ab obseruatione iudicĩj. & ideo tũc minores dilationes dãtur. & in hoc ille. §. nõ corrigit̃ per istũ. §. Ista opi. videt̃ ꝓcedere tenendo opi. Io. q̃ dicit, ꝙ actore absente post lit. cõte. nõ põt reus ꝓcedere ad negotĩj liq̃dationẽ: sed ex primis actis, debet iudex summariè ꝓcedere: vt no. Ioã. in. d. l. ꝓperandũ. §. & si quidẽ. in duab⁹ gl. sed tenẽdo opi. But. q̃ dicit, ꝙ reus absente actore post lit. cõtes. potest ꝓcedere ad negotĩj liquidationẽ, & ꝓbationẽ facere. quã opi. videt̃ sentire gl. q̃ est ĩ. l. properãdũ. §. cũ aũt. & quã tenẽt doc. in. §. s. & si quidẽ. Præfata opi. non videt̃ procedere: imò ille. §. per istũ videtur corrigi: cum
12 hic loquat̃ in actore absente post lit. contest. ¶ † Tertiò opp. ad ver. aliĵs aũt oĩb⁹. Hic dicitur, ꝙ delegatus põt per edicta
d citare. contra. s. de exhi. re. §. si verò. etiã q̃dã[d] glo. ponit duas sol. veritas est: quòd ibi loquitur de citatione reali: hic de verbali, quã delegatus à Principe facere potest per edicti propo
e sitionem: ab aliĵs delegatis non potest[e]: vt. C. de iudi. l. sancimus. in fi. & vide circa hoc contrarium, ꝙ no. doc. & gl. in. d.
13 aut. qui semel. ĩ. iij. opp. ¶ † Quartò opp. ad ver. si verò apud iudicem initium. hic dicitur ꝙ actor debet in libello persistere. & sic videtur ꝙ actio mutari non possit. Contra. C. de edẽ.

a ¶ Remitti. Adde d. Alexã. de Imol. in. l. ius publicũ. de pac. & Bald. & Pe. de su. in. l. fi. in fi. C. de tẽp. ap. & Bald. in auth. gñaliter. pen. col. C. de epi. & cle. & ĩ aut. cõtra cũ roga. ĩ fi. ad Treb. doc. in. c. de causis. ĵ. de offi. deleg.

b ¶ Et. x. Adde do. Alex. de Imol. in l. stip. ista. §. in stipulationibus. de ver. obli. & Io. de por. ĩ. l. si qs testamẽto. de leg. j.

c ¶ Edictis. Et qua forma tum fiet absentis citatio, vide do. Alexan. post Bart. in. l. j. §. præsides. ff. de requi. re. & Inno. in c. cũ nobis olim. de elec.

d ☞ Est glo. j. huius ver. super verbo aliĵ autẽ. Alexan. Loseus.

e ¶ Non põt. Videas tu ad hoc. d. Alexan. de Imol. in. l. j. leriq; de [illegible] vo. & in. l. [illegible] ris. om. iud.

BIBLIOTECA

l.edita.gl.hic in cõtrario.& in.d.auẽ.qui semel.in.x.q. soluit.
14 ¶ †Quintò oppo.dixi, ꝙ iudex põt probare delegationem
suam sine scriptis: & sic iussio Principis sine scriptis valet:
contra.C.de man.prin.l.j.Solu.dic, vt no.gl.xcvij.dist.c.no-
bilissim⁹.& vide ꝙ no.Spe.in tit.de iu.deleg.§.superest. ver.
sed quid si delegationis.& ver.sed nũquid.& in ti.de proba.
§.videndũ.ver.sed nũquid delegatũ.vide ꝙ not.Inno. extrà
15 de priui.c.j. ¶ †Quæro.hic dicit, ꝙ absente actore lit. non cõ
test.venit ad diffinitiuã sentẽtiã: quæro, quid actore præsen-
te, & reo absente añ lit.cõte.an põt veniri ad diffinitiuã? glo.
dicit, ꝙ nõ sup ver.cautione. Idẽ no.in.auẽ.q semel. in duab⁹
gl.& ibi.per doc.in.iiij.q.& in.l.ꝓperandũ.§. & si quidẽ. in
16 iij.q.C.de iud. ¶ †Quæro, in ver.si verò præpositis &c. dicit
hic in fi.legitimã proferre sentẽtiã: q̃ro, quæ sñia profertur.
dicũt doc.ꝙ si lis est cõtest.feretur diffinitiua iudicij. Ista sol.
est contra hũc tex.vt patet in ver.si verò apud iudicẽ initiũ.
Et dic, ꝙ sñia fertur veritate subtilius requisita. & sic fertur
diffinitiua &c.de quo vide ꝙ no.per glo.in.d.auẽ.q semel. &
per docto.ibidẽ.in.iij.q. ¶ Quæro: quid vult tex. ibi iubem⁹
enim post prædictas.dic, vt in gl.sup ver.prædictas. quã vide
& vide ꝙ no.glo.& doc.in.d.l.ꝓperandũ.§.& si quidé. in.v.
17 q.&.d.authen.qui semel.in.xj.q. ¶ †Quæro: an iudex possit
abbreuiare istas dilationes? gl.sup.d.ver.cauti.circa fi. ponit
opi. Et ꝙ nõ possint approbat gl.in.d.authẽ.q semel.per hũc
tex.qui dicit, nó minus &c.Circa ꝙ vide not.ibi.per docto.&
Iac.de Are.in.l.j.C.de dila.& p eundẽ in .l.ij.ff.de re iudic.&
vide ꝙ no.Dy.i.c.indultũ.de re.iur.lib.vj. Sed veritas est, ꝙ
istud tẽp⁹ possit iudex causa cognita diminuere. Nõ ob.iste
tex.qa eodẽ modo loquit tex.ĩ.d.l.per interualla.& tñ iudex
põt causa cognita diminuere: vt patet ĩ.l.nõnunq̃.e.ti. in fin.
18 ¶ †Quæro, dicit hic in ver.& hanc igit prauitatẽ &.c.p p̃ces
principi oblatas, & iudici insinuatas. Quæro, intra quantum
tẽpus debeat iudici rescriptũ suæ delegationis p̃ntari? dic ꝙ
intra annũ à tẽpore, quo potuit iudicis copia haberi: vt extrà
19 de rescrip.c.plerũq;. ¶ †Quæro, dicit hic in ver. si verò intra
prædictũ.&c.ꝙ si actor se absentat bis, cadit ab actiõe. Quid
econtra si reus se absentat bis, an cadat à defensiõe? dic vt no.
20 gl.& doc.ĩ.d.§.& si quidẽ. ¶ †Quęro.vtrũ cõtumax in prima
citatione, si cõpareat in secunda, condemnet in expẽsis factis
in prima? dices tu hic est casus ꝙ sic.in ver.intra.& in.d. auẽ.
qui semel. Sed certè hic loquit, qñ fuit citatus tribus edictis:
& in omnibus fuit contumax, et comparuit in termino perẽ
ptorio, videlicet intra annum, quo casu debet in omnib⁹ ex-
pensis cõdẽnari: vt hic: et in.d.authen.qui semel.et.C.de iud.
l.sancimus. Sed quęstio nostra loquit, qñ qs fuit cõtumax in
prima citatione: et posteà cõparet in secũda an debeat cõdẽ-
a nari in expensis factis in prima[a]? dic ꝙ sic: ita tenẽt doc.C.de
iudi.l.sancimus.in.viij.q.Iac.de Are.tenet cõtrariũ. et est gl.
ordi.quæ concor.cũ dicto doc.extrà de proba.c.quoniã con
tra falsam.in.v.glo. et de procu.c.ij.lxxiiij.di.honoratus. &
xxiiij.q.de illicita.non habetis hic alia.

a ¶ In prima. vide do.Alex.de Imo. in .l.j.§.is vr.ff. si quis ius di.nõ ob. vbi etiã p Bart. in iij.col.ver. quæro an ad hoc.& Bal.i d.l.sancimus alle. in tex.v.qõ. & in addi.ad Specu.in ti.de expẽ. ver. ẽt prima.vbi ẽt vide Spe.ĩ.§. si ante. & Spe.in ti. de cõtu. §.fi.ver.sed pone. & Bart. in.l.cõtumacia .§. contumax est.ff. de re iudica.

b ¶ Non est dignitas. Adde Feli. in c. clerici. de iudi. añ fi.j. col. Adde ꝙ no.in apostí.ad Bart. in.l.j.nu.j.in addi. post Alexã. C. de digni. li.xij. in ver. si dignitas. & in addi. in .l. ex eo.ff.de testa.mili.

c ¶ Quęstore. Adde ꝙ quæstor multipliciter dicit, vt p glo.& Car. in cle. ij.de pœ.& remis.

d ¶ L.leges. & ibidem ad hoc vide Cy.& Bal. in.d.l. sancimus. alle. in tex.j.col.& q̃ per Feli.in.c.fi. de cõsti.& quod ibi dixi in apostil.

Vt neq; miles, neq; fœderatus &c. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Militia non est dignitas.*
2 *Lex debet insinuari: & insinuata ualet post triginta dies ab eius insinuatione numerandos.*

CVm domini. ¶ Nemo milites, seu fœderatos in ꝓpria
domo, vel possessiõe retinere debet, vel occul
tare: vt proprijs vtilitatibus obediãt: sed intra
xxx.dies ab hmõi legis insinuatiõe eos expel
lere debet cõtrafacientibus pœna, et iudici negligenti, immi
1 nẽte.h.d.vsq; ad fi. ¶ †No.tex.ibi: ipsi verò dignitatib⁹, et mi
b litijs ꝙ militia non est dignitas[b]. Ad idem.j.tit.j.ver.nã præ-
2 senti.dixi.s̃.de testi.§.sancimus. ¶ †Secundò nota, ꝙ lex va-
let post.xxx.dies ab eius insinuatione numerandos. de quo
dic, vt dixi.s̃.vt fa.no.consti.in fi.

Vt diuinæ iussiones. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Hæc constitutio, an habeat etiam locum in rescriptis causarum?*
2 *Consuetudo, an seruet quòd in rescriptis causarum, subscriptio quæstoris requiratur.*
3 *Quæstor quis appellatur?*

NOstræ. ¶ Diuina iussio debet glo-
riosissimi quæstoris subscri
ptionẽ habere, qua cõtineat inter quos,
& ad quẽ iudicẽ, p quã personã fuerit di
recta: pœna cõtrafaciẽtib⁹ imminẽte.h.d
¶ In tex.ibi solicitudo. Cõcor. ꝙ habet
1 extrà de officio dele.c.j.li.vj. ¶ †Quęro
de qua iussione loquit? glo.sup ver.iussionẽ.de priuilegio, in
quo aliqd iubet, vel in fauorẽ cõcedit: secus fortè est in cõmis
sionibus causarũ: qa nõ requirũt q̃storis subscriptionem. Sed
certè imò videt habere locũ etiã in priuato rescripto, ꝙ cau-
sarũ cõmissionẽ continet. Primò per rubricã, q̃ dicit diuinas
iussiones reqrere subscriptioné. ¶ Secundò videt ꝓbari in
tex.ibi: cótineat inter quos & ad quẽ iudicẽ &c. videt ista cõ
stitutio habere locũ in rescripto cõtinente cõmissionẽ causa
2 rũ. ¶ †An aũt de consuetudine seruet, ꝙ in rescripto q̃storis
&c.vide Spec.de rescri.exhi.§.igit, ver.itẽ ꝙ nõ est ibi sub-
3 scriptio. ¶ †Quæro: quis appellet quęstor? dic, vt in glo.hic
c super versi.q̃storis.&.C.de offi.quæsto[c].l.j. vel dic quæstor
erat hic, qui hodiè dicitur cancellarius: vt not.glo.C. de di-
uer.rescri.l.fi.

In medio litis nõ fieri sacras iussiones &c. Rub.

SVMMARIVM.

1 *Lite pendente, non licet Principi supplicare, nisi in quatuor casibus: de quibus in tex.*
2 *Iussio Principis sine scriptis ualet.*
3 *Sententia Principis secunda nullo modo retractatur.*
4 *Sententia Principis etiam in scriptis fertur.*
5 *Lex noua trahitur ad præterita, & pendentia, si hoc dicatur.*
6 *Acta debent in scripis redigi.*
7 *Acta debent probari per scripturam, si copia notarij haberi potuit: aliâs eorum probatio potest fieri per testes.*

OMnia. ¶ Iudices sacras constitutiones in
medio litis impetratas nõ debent
seruare: sed secũdũ leges gñales examinare, &
iudicare, pœna cõtrafaciẽtib⁹ imminẽte: his in
causis futuris, ac etiã in pendẽtib⁹ obtinẽtib⁹.
¶ Fallit in quatuor casibus, in quibus licet lite pẽdẽte à Prin-
cipe sacras iussiones impetrare. quæ debent in scriptis fieri.
1 h.d. ¶ No.† ꝙ lite pendẽte non licet Principi supplicare, nisi
in quatuor casib⁹ vt hic, in.§.j.& in.§.vt aũt.j.eo.&.c.j.vt lit.
2 penden.li.vj.& quod ibi no. ¶ †Secũdò no.in ver.& propter
eà.ꝙ iussio Principis sine scriptis emanãs, valet: vt hic.&.j.
eo.§.eã aũt.ibi.& sine scriptura &c. Hic enim ideo nõ valet:
qa conceditur lite pendẽ. Patet ergo ꝙ aliâs valet. dixi.s̃. de
3 liti.§.si verò apud iudi.initium. ¶ †Tertiò no.in ver.si quod
enim.circa fi.duo. Primò, quòd secũda sentẽtia Principis nul
4 lo modo põt retractari. † ¶ Secũdò no.ꝙ sñia Prĩcipis debet
in scriptis ferri: sicut sñia alterius iudicis. Circa quod vide
glo.hic, quæ est super verbo declarationẽ.& Spec. in tit. de
5 nullit.sententiæ.§.iuxta.ver.non valet. ¶ †Quartò no.ꝙ lex
noua trahit ad pręterita, & pendentia. Et hoc ideò, qa exp̃s-
d se in lege caueat: aliâs sec⁹: vt.C.de le.l.leges[d] & cõstitutiones.
&.l.pe.in fi.& in.l.fin.C.de sacrosan.eccle.& in.c.pe. in fi. &
quod ibi no.de offi.dele.lib.vj. Aliâs de sua natura ad futura
6 traheret: vt extrà de cõsti.c.ij.in fi. ¶ †Itẽ not. ꝙ acta debent
in scriptis redigi: vt hic, & in.c.quoniã cõtra falsam.extrà de
7 proba.dixi.s̃.de iud.§.audiẽt.vbi gl.tãgit. ¶ †Vltimò no.se-
cũdũ Iac.de bel.ꝙ acta iudiciorũ debẽt probari p scripturã
ad iudicẽ.extrà de proba.c.quoniã cõtra falsam.facit.l.ne in
arbitris.§.fin aũt.C.de ar.circa ꝙ dicit ipse: aut ab initio tabel
liõis copia potuit haberi: & debet fieri probatio per scriptu
ram: aliâs põt fieri per testes: in.l.quoties.§.fi.ff. de proba. &
de testi.l.curent. Et ꝙ no.per gl.in.l.quoniã.C.de hære.insti.
& in.l.si prætor.§.marcellus.ff.de iudi.& per Iac. de Are.in
l.emancipata.C.de fi.instr.per gl.& Inn.in.c.quoniam cõtra
falsam. Et quod sententia possit probari per testes: vide in.c.
sicut, extrà de re iudi.

Vt cum de appellatione cognoscitur. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Lex noua licet dictum sit, quòd trahatur ad præterita, tamẽ non trahitur ad pendentia: si in causa principali renuntiatum sit omnibus allegationibus, & relationibus Principi factis.*
2 *Ratio, quare lex noua non trahitur ad pendentia per appellationem, licet dictum sit, quod trahatur ad præterita.*

Lex noua,

3 *Lex noua, quando trahatur ad præterita, & pendentia.*
4 *Lex noua etiam si dictum sit, ꝙ trahatur ad pendētia: an trahatur ad pendentia per appellationem.*
5 *Lex specialis facta super una causa ita instante actore, uel reo, nō ualet.*

PEruenit. ¶ Iudices appellationum secundum leges, quæ tempore diffinitiuæ obtinebant, iudicare debent: nō secūdū eas, q̄ appellatione pendente promulgatæ sunt: & idē si
lis pendeat super retractione sententiæ, per viam supplicationis. Idem etiam in causa principali, si renuntiatū est omnibus allegationibus: & iudex Principi relationem facit: qa iudex secūdū leges tēpore relationis vigētes, nō secūdū leges tēpore relationis promulgatas iudicare debet: his obtinētibꝰ, etiā si expresse sit dictū, ꝙ lex noua etiā ad negotia præterita refe-
1 ratur. Hoc dicit vsq; ad. §. sed hoc. ¶ † No. hic tex. ꝙ etiā si expresse sit dictū, ꝙ lex noua ad præterita trahatur, nō tñ trahit ad pendentia, si in causa principali renūciatū sit omnibus al-
2 legationi. & relationibꝰ factis Principi. ¶ † Sed quæro, quæ est ratio, quòd lex noua non trahitur ad pendentia per appellatio. etiam si expresse sit dictū, quod ad præterita trahatur? dicit Iac. de bel. quòd ratio est: qa iudex appel. debet sententiare sententiam iustā, vel iniustam, seu esse bene iudicatum, vel malè: vt. l. eos, in prin. C. de appel. ergo de necessitate concluditur, ꝙ debet iudicare secūdū leg. quæ erat tempore latę sententiæ: aliâs si iudicaret secūdū leg. nouam, nō esset primi iudicis sententiam emendare, vel confirmare: sed esset pro-
3 mulgare nouam sententiā. ¶ † Oppo. dicitur hic, ꝙ lex noua trahitur ad futura negotia tantùm, non ad præterita: etiam si expresse sit dictū in leg. noua, ꝙ trahatur ad pręterita. Cōtra dicit glo. super ver. referētem. de. l. penul. C. de vsu. &. d. l. leges & constitutiones. C. de leg. l. nō est nouum. ff. de legi. Solutio. glo. dicit esse speciale hic. Vel etiam secundū eam dic, aut quæris vtrum trahatur ad causas præteritas pendētes. & dic quòd non: vt hic. Aut vtrum trahatur ad præterita negotia, in quibus iudicium nō est inchoatum. & dico quòd sic: vt in contrarijs. & sic indistinctè tenet etiā, quòd si expresse sit dictum, ꝙ trahatur ad præterita non tamē trahatur ad negotia pendentia. Ita dicit glo. Sed circa hoc dic: vt no. glo. in. c. licet canon. super ver. de cætero. de elec. lib. vj. & vide ꝙ not. per Archi. in. c. penul. in fi. de offi. lega. eo. lib. & quod no. doc. in d. l. leges. & quod ibi tangitur in glo. & quod no. Spec. in ti. de appel. vide etiam circa istā materiā tres quæstiones, quas
4 disputauit dñs Iac. de bel. & posuit super hoc princ. ¶ † Sed quæro hic, quid si causa pendet per appel. & promulgat̃ lex noua, & in ea expresse dicit̃, ꝙ trahatur ad pendētia, nūquid trahatur ad pendentia per appel. tex. videtur cum gl. ꝙ non. C. de sacrosan. eccle. l. sancimus nemini licere. & c. in fin. super ver. pendentibus. Pro hoc facit bene. s̈. tit. j. §. super hoc. Erit ergo necesse, ꝙ ad hoc, vt lex noua trahat̃ ad pēdētia per appel. necesse est id expressè dicere. Ita ponit tex. in. c. penul. in fi. de offi. leg. in. vj. Prædicta quæ dixi, an lex, & qñ lex noua
5 trahatur ad pēdentia. intellige de. l. communi † & generali. si enim esset lex specialis, quā lite pendēte actor, vel reus à principe impetrat, vt secūdū illā negotium, quod pendet examinaretur, & decideretur: tunc sine dubio lex illa noua & specialis, non valet aliquid: imò secundum ius commune illud negotium debeat decidi: vt. s̈. titu. j. per totum.

SVMMARIVM.

1 *Dilationes probatoriæ in causa quot dentur?*
2 *Renuntiatio facta omnibus allegationibus iuris, non nocet productioni testium, sed bene instrumentorum.*
3 *Renuntiare probationibus sibi competentibus, quòd pars poßit.*
4 *Mensis legalis dicitur triginta dierum.*

Sed hoc. ¶ Si vna pars omnibus suis allegationibus renuntiauerit: altera verò pars renuntiare recuset, tribus dilationibus ad malitiam superandam ei datis, iudex amplius eū expectare non debet: imò debet ferre sen-
1 tentiam legibus consonantem. h. d. ¶ † Oppo. & videtur, ꝙ non detur, nisi vna dilatio, vel ad plus duæ. vt. l. fin. ff. de fer. Solu. vt in glo. hic, quæ est super verbo præbeat̃. & in aut̃. iubemus. quę hinc sumitur. & ibi per doc. C. de iudic. Eodē modo opponitur de. §. omné verò. s̈. de liti. dic, quòd posset opponi ad. l. vlt. ff. de fer. non autem ad istam: quia hic, & ibi dātur tres dilationes. & istud contrarium solue: vt habes in glo.
2 supra dicta. ¶ † Quæro, ad quid nocet ista renuntiatio? dic, ꝙ nocet allegationibus iuris, & productioni instrumentorum: non autem productioni testiū. Ita dicit gl. hic, quæ est super
3 verbo renuntiare. ¶ † Sed quæro, nunquid probationibus
a sibi competentibus partes possint renuntiare?[a] & videt̃, quòd sic: quia hic vides, ꝙ vna pars suis allegationibus renuntiauit ergo patet, ꝙ renuntiauit suis probationibus: quia allegationes possunt consistere in iure, & etiā in facto: vt puta in probationibus: vt dicit gl. hic super ver. allegationes. Cōtrarium tenet gl. præcedēs, super verb. renūtiare. Dicit enim, ꝙ hęc renuntiatio nocet tantùm allegationibus iuris: & quantum ad productionē instrumētorum, sed testium productioni nō. gl. verò, quæ est in aut̃. iubemꝰ. C. de iudi. q̄ sumitur ex isto. §. tenet, quod ista renuntiatio solū nocet allegationibus iuris, non autem quantùm ad testium, vel instrumentorū productionē. Et per hoc, ꝙ probationibus quis renuntiare non possit habuistis glo. s̈. vt sine prohi. ma. debi. §. quia verò, sed contrarium tenet Iac. de Are. videlicet, ꝙ teneat renūtiatio, quæ fit testiū productioni. dixi de hoc. s̈. de testi. §. qa verò sæpe. vbi glo. tenet idem quod hic: non ob. gl. in dicto. §. qa verò: quia ibi loquitur in renuntiatione, quā quis facit extra iudicium, quæ non valet: vt ibi. Sed hic loquitur in renuntiatione, q̄ fit in iudicio. Et circa istum. §. vide quod no. Specu. in tit. de re-
4 nun. & conclusio. vsq; ad. §. hoc autem scias. ¶ † Vltimò not. textū ibi. cōpellat intra. xxx. dies. & ibi alius vniꝰ mēsis. post ea sequitur, si vsq; ad prædictos tres menses, &c. quòd mensis legalis dicitur esse triginta dierum. Sed Iacobus de bel. allegat. C. de adul. l. iij. in fi. In contrarium allegat. C. de temp. appel. cum anterioribus. §. j. ff. de regu. iur. l. vbi lex. Tu verò, ꝙ intelligatur. xxx. dierū habes alleg. tex. cū glo. C. de iure delibe. l. fin. §. sinantem dubius. in. l. miles. §. sexaginta. &. ff. de adul. do. Iac. dicit, aut tractamus de odio, aut de fauore: sicut distinguitur in simi. in. l. iij. §. minorē. ff. de mino. Tu verò dic, vbicunq; lex vel statutum facit mentionem de mense, quot
b dierum intelligatur mēsis[b]? dic vt extrà de elec. in. c. quam sit. lib. vj. & tangitur in. c. licet. de sup. neg. præla.

SVMMARIVM.

1 *Filio quicquid hodiè relinquitur, illud habere debet titulo institutionis.*
2 *Querela inofficiosi testamenti, an hodiè habeat locum? remißiuè.*
3 *Dispositio huius. §. hodiè habet locum in præteritione paterna.*
4 *Præteritio dicitur, qui de filio mentionem non facit instituendo, uel exhæredando.*
5 *Ascendentes, an hodiè habeant legitimam iure institutionis?*
6 *Filius licet habeat legitimam per fideicommißum uniuersale, potest tamē dicere testamentum nullum.*

Aliud quoque. ¶ Parenti nō licet liberos præterire, vel exhæredare, etiam si legitimam eis reliquerit portionem: nisi institutionis iure eis reliquerit. Vel nisi ingrati probentur expressa ingratitudine in testamento apparente: q̄ causę ingratitudinis hic per ordinē numerant̃. hoc dicit. ex isto. §. sumit̃ aut̃. non licet. C. de li.
1 præte. vel exhære. ¶ † Opp. ꝙ non sit necesse filio iure insti.
c relinquere: sed sufficit quoquo reli. tit. vt. s̈. de tri. & semis. §. j. & . l. Papi. §. si qs mortis. ff. de inofficio. test. Solutio, vt in glo. super ver. præterire. & idem tenet in. d. §. si quis mortis. & idē tenet Azo in summa illius tit. s̈. de tri. & semis. per doctores. in aut̃. nouissima. C. de inoffi. testa. licet gl. nō firmet. Idem tenet Ber. in. c. Raynutius. in. ij. gl. extrà de testa. Et est ratio duplex, quare debet habere filius iure instit. vt dixi in dicto. §.
2 primo. de tri. & semis. ¶ † Quæro, vtrum hodiè habeat locū quęrela inoffi. test. Mar. dicit, ꝙ nō: nisi inter fratres turpibus
c personis institutis.[c] Ioan. verò & Azo dicunt contra; quod dic, vt no. in glo. hic quæ est super ver. nominatim: vt insti. de inofficio. testamen. §. fin. & tangitur per glo. in. l. fratres. C. de inof. test. & hāc opi. tenet gl. & doctores. ī authētica ex causa.
3 C. de lib. præterit. ¶ † Quæro, vtrū iste. §. habeat locū in præteritione facta à patre de filio. glo. j. huius. §. quæ est super dicto ver. præterire. in prin. dicit, ꝙ non: sed quod hic dicit̃ de præteritione, debet referri ad lineā fœmininā. Contra, tenet glo. quòd iste. §. locum habeat in linea paterna: vt no. in. l. filio. ff. de iniust. test. C. de codi. l. prima. ff. de manu. test. l. vxorē. in vlt. gl. Ad idem quod no. j. eodē. §. talē igitur. & ibi not. dictam. l. filio. corrigi. & dictū. §. & sic patet, quòd habet locū in paterna. ad idem quod not. C. de bono. posses. cōtra tabu. l. j. ff. de vsufru. l. si extraneo. s̈. de hęre. & fal. §. exhęredatos. insti. de inoffic. testa. in princ. Ad idem omnes: gl, quæ dicunt istam authē. habere locum in præteritione posthumi: vt not. in. l. si pater. in princi. de fideicommis. liber. ¶ Circa hoc, an ista authen. habeat locum in præteritione paterna facta filio in potestate, vel emancipato: an habeat locum in posthumo

a ¶ Renuntiare. videt̃ ad hoc plenè Fel. in. c. si diligenti. de fo. cōpeten. post prin. iij. colū. ver. primū corrola. cū infinitis concor. ibi per eum alleg. limita. prout ibi per eum.

b ¶ Mensis. Vide tu do. Alexan. de Imo. in. l. cum bissextꝰ. de ver. sign. vbi etiā per Bart. & ibi not. & Sali. in. l. ij. C. de tepo. ap. & Flo. in. l. ita vulneratꝰ. ad. l. aq. & Ang. in. l. iubemus. C. de iudi. & Bald. in. c. j. j. col. quo tempo. mi. & Spe. ī tit. de instr. edi. §. ij. ver. si post indictionē. vbi ēt quot idus. & quot calendas, & quot nonas habeat. Adde istum. §. in aut̃. vt factę nouæ consti. versi. quot aūt dierum dicat̃ esse mensis. col. v. & ibi posui ī apo. ad ipm. in eo. ver.

c ¶ Institutis. Adde Paul. de cast. in cōsi. lix. inci. mulier maritum.

4 præterito? dic, ut per doc. in d. auth. ex causa. ¶ † Quero quid est præterire? glo. q̃ est. C. de lib. præte. vel exhæ. l. iij. dicit, ꝙ præterire est nullam mentionem in testamēto de filio facere: ut insti. de hæredi. quæ ab intesta. §. eadē. Et sic ex illa gl. habes, ꝙ si pater filio aliquid reliquit, vel quocunq; modo mentionem faciat, nisi videatur filiū præterijsse: quia de eo est fa
a ctamentio: & sic potius videtur exhæredatus q̃ præteritus.[a] & istam opinionem tenet Cy. & Pet. in d. l. iij. Sed hoc non est verum: q̃a posito, ꝙ de filio fiat mentio dicitur præteritus: ut. l. ij. ff. de leg. iij. C. de fideicommis. l. penul. & ideò Franci. accur. dicit ꝙ præterire est nullā de filio facere mentionē instituēdo, vel exhæredando. hoc probat. l. maximū vitiū. C. de liber. præteri. vel exhæreda. ibi, ea quā taciturnitate. &c. Et videt̃ ibi tex. quòd præteritus dicitur ille: de quo non fit mētio instituendo, vel exhæredando eum in testamento. Ad idē insti. de heredi. q̃ ab intestato. dicto. §. eadē. ibi dum dicit, præteritus: id est, neq; institutus, vel exhæredatus. Pro hoc quod notat gl. in auth. non licet. C. de libe. præte. vel exhære. pro hoc facit iste tex. vbi vides, ꝙ licet filius habeat aliquid
5 iure legati: tamen dicitur præteritus. ¶ † Quero, hic dicitur, quòd descendentes debent habere legitimā iure insti. Quid
6 de ascendentibus? dicam de hoc. j. eo. §. & hęc quidē. ¶ † Ultimò not. tex. hic in eo, ꝙ dicit, vel fideic. Ex quo habes, ꝙ nō sufficit, ꝙ filius habeat legitimam per fideicom. vniuersale ad hoc, ut nō possit dicere testamentum nullum. de quo dixi. s. de here. & fal. §. inordinatum.

SUMMARIUM.

1 *Protestatio in casu huius. §. fienda est in scriptis, & quando possit fieri sine scriptis: remissiuè.*

Si quis de. ¶ Filij furiosi, si curam eius neglexerint, à patre sanę mētis effecto exhæredari possunt: extraneus verò, qui denuntiatione in scriptis facta filijs, ꝙ curā de patre habeant furioso, & eis negligētibus: curam, & diligētiā furioso exhibuit, ad successionem eius admitit̃: testamento quo ad successionem euacuato, quo ad alia cuncta
1 capitula ī sua firmitate manēte. h. d. vsq; ad. §. si vnū. ¶ † No. ꝙ protestatio debet fieri in scriptis, & est speciale in hac protestatione: aliàs regulariter potest fieri etiam sine scriptis: ut
b dixi. s. de temp. non so. pecu. §. contestationē.[b] ¶ Quærit gl. super versi. neglexerint. quid si pater intestatus decessit, nec liberi, nec alius extraneus eum procurauit? dic, ut no. in gl. & secundam opi. tenet Iaco. de bel.

a ¶ Preteritus. Adde, ꝙ pteritio cū causa dicitur exheredatio: sed sine cā dicit̃ propriè preteritio. text. est in l. arenā. C. de inof. test. & doc. in. l. filio preterito. ff. de iniust. testa. & fit hoc modo: filium nō instituo, q̃a fecit tale q. d. Bart. in l. j. in princ. ff. si qs ã parē. fue. manu. & adde do. Alex. de Imo. auth. ex cā. ij. colū. C. de libe. præte.

b ¶ §. cōtestationē. & ibidē vide, q̃ dixi. in apostil.

c ¶ Inferi. Adde Bald. in. l. ij. C. de lib. prete. & in. l. j. iij. q. co. ti. & Bar. etiā in. l. iij. §. fili⁹. ff. de lib. & posth. vbi est gl. ordi.

SUMMARIUM.

1 *Expensa pijssima dicitur illa, quæ fit pro redemptione captiuorum.*
2 *Non dominus uendit rem captiui pro redimendo ipsum.*
3 *Fideiussor potest de bonis principalis satisfacere creditoribus.*

Si vnum. ¶ Si filius patrem captiuum redimere negligat: à patre postea liberato, iustè exhęredari potest. si verò in captiuitate decedat, liberi & propinqui, aut extranei redemptionē eius negligētes ex testamēto, & ab intestato eius successione priuatur. & captiui bona ecclesię, vnde ortus est, applicantur, conuertēda in redemptionem captiuorum, testamento in alijs capitulis in sua firmitate remanente. quę pœna in minoribus. xviij. an. cessat: quib⁹ etiam minorib⁹ permissum est res immobiles ipsius, vel etiā eius, qui in captiuitate consistit, pro ipsius redemptione alienare, & obligare, necessitate captiuo, postq̃ redierit, impo-
1 sita tales contractus ratos & firmos habere. h. d. ¶ † No. text. primò dum dicit ex causa pijssima. ꝙ expensa, quę fit pro redemptione captiuorum dicitur fieri ex causa pijssima. ¶ Secundò no. quinq; notabilia, quę per ordinem. dic, ut in glo. super ver. debitis. est & aliud notabile in gl. quę incipit, nota
2 minorem, quam vide. ¶ † Tertiò no. in ver. in huiusmodi &c. Ibi, siue illius, qui in captiuitate detinetur: vbi dicitur, ꝙ non dominus vendit rem captiui pro redimendo ipsum. Et sic fa
3 cit iste tex. † ꝙ fideiussor possit satisfacere creditori de bonis principalis. facit etiam. C. vbi de cri. agi opor. auth. qua in prouincia. s. ut omnes obed. iudi. prouin. §. hoc considerantes. ver. sed siquidem.

SUMMARIUM.

1 *Bonis hæreticorum deficientibus filijs, & propinquis catholicis quandoq; succedit ecclesia: quandoq; fiscus.*
2 *Ecclesia quando excluditur annali exceptione?*
3 *Filij catholici succedunt patribus hæreticis: & non filij hæretici.*

Si quis de. ¶ Filij hæretici à patre catholico exhæredari possunt. Item parentes hæretici non possunt alios filios īstituere, nisi catholicos: & si pater habet aliquos filios catholicos aliquos hæreticos soli catholici succedunt, nisi hæretici ad fidem conuertantur. si omnes filij & propinqui sunt hæretici, siquidem pater moriens est clericus ecclesia succedit intra annum, post annum non. vel si est laic⁹ succedit fisc⁹, his obtinentibus in testamēto, vel ab intestato.
1 h. d. ¶ No. ex hoc. §. ꝙ † in bonis hæreticorum deficientibus filijs, & propinquis catholicis: quandoq; succedit ecclesia,
2 quandoq; fiscus. ¶ † Secundò no. ꝙ ecclesia quandoq; excluditur annali exceptione. & est ratio: q̃a hic tractatur de iure acquirendo: aliàs secus: ut in gl. hic super verbo intra annale.
3 ¶ † Quærit gl. hic super ver. decernimus. Quid si sint filij hæretici & catholici. quid si illi heretici habent filios catholicos nunquid succedant dicti filij catholici? & dicit ꝙ sic. & hoc tenet Iac. de bel. argu. l. j. §. quidam filium. ff. de contratab.

SUMMARIUM.

1 *Causæ exhæredationis nominatim in testamento inseri debent, & ab hærede probari.*
2 *Exhæredationis causarum unam inseri sufficere.*
3 *Plura si narrantur in libello, & sufficiat unum, non omnia sunt probanda sed id quod solum sufficit.*
4 *Institutio hæredis irritatur, quando in exhæredatione causa exhæredationis inseritur: sed non probatur per hæredem.*
5 *Testamento rupto ex causa exhæredationis legata, & fideicommissa ualent, & conseruantur per istum tex. & auth. causa. & nu. 8.*
6 *Substitutio pupillaris, quòd cōseruetur per istū tex. & per auth. ex causa.*
7 *Datio tutoris in testamento nullo ex causa exhæredationis conseruatur, per dispositionem huius constitutionis. & auth. ex causa.*
9 *Testamento irritato ex causa præteritionis, uel exhæredationis legata, & fideicommissa permittuntur actione ex testamento.*
10 *Ascendentes in bonis descendentium, debent habere legitimā titu. institu.*
11 *Dispositio huius. §. & auth. ex causa, quòd non habeant locum, ubi nemo est hæres institutus.*
12 *Institutus in re certa data alio hærede uniuersali instituto, licet habeatur loco legatarij, tamen ut testamentum impugnari non possit, habet̃ loco hæredis.*

Siue igitur. ¶ Testamenta parentū, vel liberorū liberis vel parentibus exhæredatis, vel præteritis legitima causa, inserta & probata valent: causa nō inserta, vel inserta & non probata, nullum liberis, vel parentib⁹ exhæredatis vel præteritis præiudiciū generat testamēto vacuato, & ab intestato ab eis successione delata: in alijs capitulis testamēto firmitatem obtinente. Itē causæ ex quib⁹ ascēdentes à descendentibus exhæredari possint, hic specialiter
1 numerantur. h. d. ¶ † No. j. in hoc. §. quòd causę exhæredatio
c nis, vel præteritionis debent nominatim in testamēto inseri,[c]
2 & ab hærede probari. ¶ † No. ij. ꝙ licet pater, vel filius plures causas exhæredationis, vel pręteritionis ponat, sufficit vnam ex illis ab hærede ꝓbari: ut hic. & j. e. §. si tales igit̃. ¶ † Et sic
3 isti tex. faciūt ad. q. ꝙ si in libello simul plura narrent̃, vel mādent̃ quorū alterū per se sufficit, nō esse necesse oīa ꝓbari: sed alterum tantum. Circa ꝙ vide, ꝙ no. glo. extrà de rescrip. c. ij.
4 de proba. c. licet causam. super ver. astrinxit. ¶ † Tertiò not. tex. j. ne liberi falsis accusationib⁹ &c. Nā ista ratio probat, ꝙ iste. §. habeat locū etiā vbi causam exhæredationis, vel præteritionis inseruit, & nō probatur per hæredē, ut institutio irri-
5 tetur. ¶ † Not. etiā tex. ibi. per aliquā circūscriptionē &c. Nā ista ratio probat. ꝙ iste. §. etiā habeat locum, vbi causa nō inseritur, ut institutio non valeat: & sic ex istis rationibus cōcluditur, ꝙ iste. §. & auth. ex causa. C. de li. pręter. quæ ex isto. §. sumitur, habeat locū, ut legata, & fideicōmissa valeant, siue per testatorē sit causa inserta, & nō ꝓbata, siue causa nullo modo sit inserta. hoc etiā probat præcedēs. ver. ibi. finaūt hæc obseruata non fuerunt. ut iste ver. inferat ad omnia præcedētia, videlicet ad. §. aliud quoq; capitulū. C. eo. q̄n causa non inseritur, vel inserta per hæredē nō probat̃: & secūdū hoc. l. Papi. §. si ex causa. ff. de inoffi. test. contradicit: dū dicit, ꝙ rupto testamento per quęrelā omnia in testamēto contenta mutātur: & ideò corrigit̃ per istum. §. d. auth. ex causa. & ita not. ibi per glo. & l. nam & si. §. j. e. tit. & in. l. iure nostro. §. fi. ff. de te. tu. & ff. de le. ij. l. cū filius. in prin. Ad idē facit, ꝙ tāgit̃ in. d. auth. ex causa. & hanc opi. tenent doc. ibi. in. vj. op. licet ibi multæ
6 opi. ponantur. ¶ † Quartò no. tex. ibi: dum dicit, vel quęlibet alia causa, & c. q̃a iste tex. facit, ꝙ substitutio pupillaris conseruetur, per istū. §. & d. auth. ex causa. Ad idē. j. eo. §. si tales igit̃. ibi, seu alijs capitulis &c. & istam opi. tenet glo. ff. de vulg. & pup. & l. j. §. v. Dy. verò tenet oppositū, dicēs: ꝙ iste. §. & d. auth. ex causa habet locum in his, quę sine institutione heredis possunt valere: ut legata, vel fideicommissa, quę possunt ab intestatò

inteſtatò relinqui: ſecus in pup. ſubſti. quæ non pōt valere ſi ne hæredis inſtitutiōe: vt. d. l. j. §. fi. & l. ſeq. §. quilqs. ff. de vul.
7 & pup. ¶ † Alij dicũt, ꝙ cõſeruaꝛ per iſtũ. §. & auꝛ. ex cauſa. dicentes, ꝙ ſicut tutela per auꝛ. ex cauſa cõſeruaꝛ: vt not. per glo. in. l. iure noſtro. §. fi. ff. de teſt. tut. & l. j. & l. ſi pater. eo. ti. Ita cõſeruatur pupillaris ſubſtitutio: & tñ tutela in codicillis dari pōt, ſi codicilli ſint in teſtõ cõfirmati: vt. ff. de teſt. tu. l. iij. C. de teſta. tu. l. ij. Cy. in. d. auꝛ. ex cauſa. in vl. q. hoc relinquit ſub dubio. Quid dicemus? certè idem dicit glo. prædicta. & doct. per illã glo. videlicet, ꝙ tutela cõſeruaꝛ per auꝛ. ex cauſa tex. expreſſe. h. d. ibi. aut dationes tutorũ &c. j. e. §. ſi tales, igiꝛ ibi, & tutorũ dationibus &c. Cũ ergo hic. §. habeat locum in tutela, quæ conſeruatur. Idem ſit in pupillari ſubſti. cum in vtraq; ſit fauor filij. Præterea hic dicit, vel quęlibet alia capitula. &c. & in auꝛ. ex cauſa dicit cætera namq; firma manent &c. Nã appellatione cæterorũ cõtinetur ſubſtitutio pupillaris: vt. l. nã ꝙ. §. qui pulſus. ff. ad Treb. & l. q plures. §. vlti. ff.
8 de vulg. & pup. & iſtã opi. tenent Iac. & Old. ¶ † Quintò facit iſte tex. dũ dicit, vel quælibet alia capitula. &c. & j. eo. §. ſi tales. ibi ſeu alijs capitulis &c. ꝙ per iſtũ. §. & d. auꝛ. ex cauſa cõſeruanꝛ fideic. vniuerſalia. Pro hoc etiã facit, ꝙ iſte tex. indiſtinctè dicit legata, vel fideicõ. & iſtam opi. tenent Dy. Iac. de Are. & Old. ad Treb. l. ita tñ. §. quoties. vbi de hoc. licet Mar. Sil. in repe. d. auꝛ. ex cauſa teneat, ꝙ per auꝛ. ex cauſa non confirmenꝛ fideicõ. vniuerſalia. Sed pro opi. Dy. Iac. de are. & Old. eſt glo. ordi. referendo gl. ad tex. in. l. eam, quam.
9 C. de fideicõ. ¶ † Sextò no. tex. ibi, & tanq̃ non receſſum. Nã hic videꝛ expreſſum, ꝙ legata & fideicõ. & cætera, quæ in teſtamento continentur, irritato teſtamento ex cauſa præteritionis, vel exhæredationis, petuntur actione ex teſtamento, cùm quantum ad illa teſtamentum pro non reſciſſo habeatur vt ex hoc tex. quam queſtionem mouet glo. in. d. authen. ex cauſa. in gl. in prin. Alij dicũt, ꝙ petunꝛ cõdi. ex. l. vt refert gl. in. d. auꝛ. ex cauſa. & ibi per doc. in. q. iij. Sed pręcedens opi. videtur verior per hũc tex. opti. in. l. fi. ff. de hære. inſti. & ſic patet, ꝙ irrita inſti. legata ex teſtamẽto petunꝛ. Pro hoc etiam facit: qa video, ꝙ irritato teſtõ per cõtratabulas, legata & fideicõ. reſeruantur liberis, & coniunctis perſonis per edi. de leg. pſtã. Ita eſt tex. in. l. j. in prin. ff. de le. pſtã. pro hoc etiam eſt glo. hic, ſup ver. teſtamẽtũ. vbi glo. dicit not. ſcripturã ꝓ parte valere, & ꝓ parte nõ: & ſic patet, ꝙ iſtud teſtm̃, q̃tum
10 ad alia in eo cõtẽta valet. ¶ † Septimò no. tex. in ver. & hæc quidẽ. ibi dum dicit, & ecõtrariò de liberorũ teſtamentis &c. qa hic videꝛ expreſſum, ꝙ deſcẽdẽtes debeꝛ habere legitimã iure inſti, à ſuis aſcendentibus: & aſcẽdẽtes debeꝛ etiã habere legitimã à deſcẽdẽtib⁹ ſuis iure inſtitutionis. ad idẽ. j. eo. §. hęc aũt. in prin. coniuncto ver. cæterũ. & eo. §. ibi: vnde cõſtat ad vtriuſq; partis vtilitatẽ. &c. Et ſic videꝛ idẽ ſeruari debere in teſtamẽtis filiorũ, reſpectu aſcẽdẽtiũ. & ita diſputãdo do. Iac.
11 de bel. tenuit. ſ. e. §. aliud. ¶ † Quæro, pone, ꝙ pater fecit teſtamẽtũ: & filiũ pterijt: & neminẽ hęredẽ inſtituit: an habebit locũ. §. iſtę. & auꝛ. ex cauſa. vt cætera firma maneãt. Glo. not. habes, ꝙ non. in. l. j. §. fi. ff. de vul. et pup. in prima ſol. quã dat ad cõtrariũ, ꝙ facit ibi. de. d. auꝛ. ex cauſa. et ſic ex ipſa gl. habes, ꝙ iſte. §. et auꝛ. ex cauſa nõ habẽt locũ, vbi nemò eſt heres
12 inſtitut⁹. ¶ † Venio ad ver. hic aũt diſpoſuim⁹. not. tex. in ver. cæterũ. ꝙ licet inſti. in re certa habeaꝛ loco legatarij alijs exiſtẽtibus vniuerſaliter inſtitutis: vt. l. quoties. C. de hære. inſti. tamẽ quo ad excludendũ querelam inofficioſi teſtamenti, et vt teſtamentũ impugnari nõ poſſit, habetur loco hæredis: vt hic. et no. per glo. in. l. ſi quis priore. ad Treb.

SVMMARIVM.

1 *Præſcriptio, q non currat, non ualenti agere.*

Hæc autem. ¶ Nemini licitũ eſt hæredib⁹ ꝓpinquis & affinibus, & cõiũctis defũcti & eius fideiuſſoribus vllã inqetudinẽ, vel moleſtiã occaſione debiti defuncti, vel q̃naliter quacũq; de cã ad pfatas pſonas ſpectãte, añ ſpatiũ nouẽ dierũ inferre: qcqd aũt factũ eſt intra prædictũ ſpatiũ, eſt inualidũ: nullo tñ ex hac creditori circa tẽporalẽ pſcriptionẽ piudiciũ gñando. h. d. Ex iſto. §. ſumiꝛ
1 auꝛ. ſed neq; ante q̃ poniꝛ ſup. l. fi. C. de ſepul. vio. ¶ † Not. ꝙ
a non valenti agere præſcriptio non currit[a]. &c. & econtrà.

SVMMARIVM.

1 *Imperſonalitas uitiat obligationem: & quando non: nu. 3.*
2 *Duo rei debendi, uel credendi, quòd conſtituãtur per dictionem, aut.*

Ad hoc. ¶ Qui cõſtituit, vel ſpopondit pro alio, ſi quidẽ pſonaliter eſt locutus, dicendo ſatiſfaciam: obligaꝛ in quãtitate, quã dixit: ſi dixit ſatiſfiet à me: & ab illo nõ cõſentiente pro rata, ipſe obligatur: ſi verò alternatiuè ſatiſfiet à me, aut ab illo, nõ cõſentiẽte ipſo inſolidũ tenetur: ſi verò conſtituẽs locutus fuerit imperſonaliter, nullus tenetur, ſalua tñ manente actione contra illos, contra quos de iure cõpetit: his obtinẽtibus in quibuſcũq; caſibus nõdũ fini
1 tis. h. d. Ex iſto. §. ſumiꝛ auꝛ. ſi qñ. C. de conſti. pe. ¶ † Not. ex iſto. §. duo. Primò, ꝙ imperſonalitas vitiat obligationẽ. Secũdò no. ꝙ dictio &, inferat partẽ: vt hic. & l. ſi mihi & Titio. ff. de verb. ob. & inſti. de inuti. ſtipu. §. ſed ſi qs. Sed dictio aut.
2 attribuit rẽ cuilibet inſolidũ: vt hic. & d. auꝛ. ſi qñ. † Et ſic no. per iſtũ. §. & d. auꝛ. ꝙ per iſtã diſiunctiuã, aut: cõſtituanꝛ duo rei debẽdi inſolidũ. Facit ad idẽ ꝙ habes in. l. ſi ex toto. §. j. ff. de leg. j. & in. l. ille aut ille. de leg. iij. & per. d. auꝛ. conſtituunꝛ etiã duo rei credendi: vt. d. l. Titius hæredes. de leg. iij. ¶ Sed cõtra primũ opp. & videꝛ, ꝙ imperſonalitas non vitiet: vt. l. ſtipulatio iſta. §. ſicut aũt. & §. ſi qs ita. ff. de ver. obli. & l. ſi ita
3 ſtipulatus. §. Chryſogon⁹. eo. ti. Sol. qñq; † imperſonalitas eſt ex parte promittẽtis, qñq; eſt ex parte ſtipulãtis. Primo caſu aut imperſonalitas eſt in verbo obligatiuo, aut in verbo obligationis executiuo. Primo caſu obligationem vitiat: ſecundo caſu imperſonalitas obligationẽ non vitiat: vt. l. fi. ff. ſi cer. pe. a
& l. illa ſtipulatio. §. eum, qui. ff. de verb. ob. ſecundo principali. quando eſt imperſonalitas ex parte ſtipulãtis non vitiat, vt in contrario. Quæ autẽ ſit ratio diuerſitatis: dic vt no. Pet. in. d. auꝛ. ſi quando.

Vt liceat matri & auiæ. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Parentes & etiam extranei concedunt adminiſtrationẽ bonorũ, cui uolũt.*
2 *Fœmina an poßit eſſe executrix teſtamenti?*
3 *Executor teſtamentarius, an cogatur officium executoris ſuſcipere? remiſſiuè.*
4 *Curator datur etiam reſpectu certæ rei.*
5 *Vſuſfructus bonorum relictorum filio, quibus caſibus quæratur patri.*
6 *Filiuſfamilias in aduentitijs teſtari non poteſt: nec etiam in alijs, in quibus patri non quæritur uſuſfructus.*
7 *Filiuſfamilias, q. bona in quibus patri non quæritur uſuſfructus, poteſt donare cauſa mortis ſine patris conſenſu.*

Diuerſis. ¶ Parentes & etiam extranei liberis ſub parẽtũ poteſtate poſitis res proprias donare, & relinquere poſſunt adiecta cõdi. ne parẽtibus eorum vſuſfructus, vel aliud ad dictas res participium acquiraꝛ, & dictarum rerum adminiſtratio liberis maioribus, licet in poteſtate conſtitutis permittitur: ſi verò ſunt minores, illi adminiſtratio dictarum rerum conceditur, cui teſtator, vel donãs permiſit: ſi verò teſtator nihil diſpoſuit, vel ille de quo teſtator diſpoſuit deceſſerit, vel acceptare noluerit, dabitur per iudicẽ curator bonis, ſub cõpetenti fideiuſſione. h. d. ¶ Ex
1 iſto. §. ſumitur auꝛ. excipitur. C. de bonis, quæ libe. ¶ † Not. ex hoc, primò, ꝙ parẽtes, & etiã extranei pñt, cui volunt adminiſtrationẽ bonorũ concedere: vt hic. concor. ſunt in glo.
2 ¶ † Secundò no. in ver. licet. ꝙ adminiſtratio bonorũ pōt concedi matri, & auiæ ipſius filiſfa. & ſic videꝛ hic tex. ꝙ fœmina poſſit eſſe executrix teſtamẽti: circa ꝙ vide. l. à filio. i pri. ff. de
b ali. & cib. leg. & ꝙ no. doc. C. de epi. & cle. i. l. id ꝙ paupib⁹.[b] in pe. q. & in Spe. de inſtr. edi. §. nũc verò aliqua. ver. quid de muliere. ¶ Tertiò not. ꝙ ille, cui taliũ bonorũ adminiſtratio concediꝛ, nõ cogiꝛ ea acceptare: vt hic, in ver. ita tñ, ſi & ipſe.
3 & in ver. ſi verò forſan. ¶ † Et ſic eſt hic arg. ꝙ cõmiſſari⁹, ſeu executor vltimę volũtatis, nõ cogaꝛ ſuſcipere cõmiſſariã, ſeu executoriã: de quo vide doct. in. l. à filio. in prin. & ibi p Dy. ff. de ali. & cib. leg. & per doc. i. d. l. id ꝙ pauperib⁹. ver. modo videam⁹. C. de epi. & cle. & Spe. de inſtr. edi. §. nũc verò. ver.
4 hoc etiã. in. xij. col. ¶ † Vltimò not. ꝙ curator daꝛ certę rei: vt hic: & in. d. auꝛ. excipiꝛ. ¶ Opp. & videtur, ꝙ patri quæratur vſuſfructus omniũ donatorũ, vel relictorũ ipſi filiofa. vt. C.
5 de bo. q̃ lib. l. cum oportet. ¶ † Sol. regulariter q̃riꝛ vſuſfr. fallit hic in caſibus in glo. ſuper ver. parẽtibus. no. Cui glo. adde ꝙ no. in auꝛ. idẽ eſt. C. de bo. quę lib. ¶ Et circa. vj. caſum hic no. in glo. vide. l. j. ij. & iij. in prin. C. de bo. q̃ libe. ¶ Itẽ circa. vij. vide ꝙ no. doc. i. l. fi. C. de vſufr. in. vj. op. & ꝙ tangũt doc. in. d. auꝛ. idẽ eſt. vbi gl. etiã. Quæro, hic dicitur, ꝙ filiuſfa. pōt diſponere quõ vult de bonis donatis, ne vſuſfruct⁹ quęratur patri: ſed an poterit teſtari? hic gl. dicit ꝙ non: nã etiã in proprietate filius nõ teſtatur. dic vt in glo. ſuper ver. diſponere.
6 ¶ † Ex qua glo. not. duo. Primò, ꝙ filiuſfa. non poteſt teſtari quantum ad proprietatem de bonis aduentitijs, in quibus quæritur vſuſfructus patri. & de hoc eſt caſus in. l. pe. C. qui

a ¶ Nõ currit. facit ꝙ no. habetur per Ang. in cõſi. cj. ici. in cauſa Gregorij. quẽ vide. & adde tex. in. l. ij. §. in omnibus. ff. de iud. & Bal. in. l. quoties. C. de pci. impe. of.

b ¶ Id ꝙ pauperib⁹. & ibi vide omnino Bald. & adde Io. de pra. in. l. fœminas. de procu. & Lanfr. in trac. de arbi. ij. parte. in prin.

testa.fa.pos.& in.l.fi.§.filijs aūt fa.C.de bo.quæ lib.alle.gl.&
no.in.l.fi.C.de inof.testa.& ꝙ faciunt glo.quas ibi allegabo.
¶ Secundò not.ꝙ filiussa.non pōt testari in bonis,in quibus
patri non quæritur vsusfructus:ita no.d.gl.hic.Idē not.ff.de
test.l.qui in potestate.& in.l.j.§.in filijsfa.ff.ad Trebel.& per
doct.in.l.pe.C.qui testa.fa.pos.in Spe.de instru.edi.§.cōpen
7 diose.ver.sed nunquid filius. ¶ †Sed quæro: nunquid filius
possit donare causa mortis,sine patris consensu, bona in qui
bus patri non quæritur vsusfructus.tex.ibi quomodo volue
a rit disponere &c.cum sua glo.videtur velle,ꝙ sic.[a] glo. excipit
pit solū testamētū:ergo alio modo pōt disponere quomodo
vult.Ad idem.d.l.qui in potestate.ff.de test.in gl.quę incipit
non ideò magis ibi disponit nō testando.Pro hoc etiā,qa do
natio causa mortis accedit magis contractui,ꝙ̄ vltimæ volū-
tati:vt no.gl.in.l.ij.in princi.ff.de donatio.plenè.& in.l.tam
his.§.j.ff.de do.cau.mor.& doc.in.l.senium.C.qui test.fa.pos.
& istud videtur veritas.

SVMMARIVM.

1 *Nominatio facta per patrem de filio,quòd prosit ad filij legitimationem.*
2 *Nominatio filiationis facit præsumi matrimonium intercessisse.*
Præsumptio,ꝙ matimoniū interuenerit,est præsumptio iuris, & de iure.
3 *Beneficium uni datum,datur alij.*
4 *Legitimatio ex nominatione facta in filium,an habeat locum,etiam si filij legitimi supersint?*
5 *Legitimatus per nominationem,succedit agnatis,& cognatis patris.*

Ad hoc. ¶ Liberi de libera muliere nati,cum qua nuptiæ esse poterant: si à patre nominati fuerint filij,non adiecto hoc verbo,naturales,legitimi efficiunt: & matrimoniū inter illa verba proferētē,& mulierē, ex qua nati sunt,intercessisse mōstratur, & si pater erga vnum ex filijs talia verba dixerit,prodest omnibus,qui ex eadē matre sunt orti.h.d.¶ Et ex isto.§.sumitur auť.si quis.C. de nat.lib.
1 ¶ Not. primò ꝙ †patris professio per modū hic insertū pro-
2 dest ad filij legitimationē.¶ †Secūdò not.ꝙ talis professio fa
cit præsumi matrimoniū intercessisse:& est pręsumptio iuris
& de iure, vt hic:in verbo,ex hoc.ꝙ est valde not. secūdū Ia.
de bel.Et ꝙ sit p̄sumptio iuris,& de iure,apparet ex gl.super
ver.monstratur.quę exponit.i.fingiť:& sic apparet, ꝙ est fi-
3 ctio.¶ †Tertiò no.ꝙ beneficiū vni datū,& alijs datur.cōcor.
4 sunt in gl.super ver.muliere.¶ †Sed quæro, vtrū ꝙ hic diciť
de tali legitimatione,locū habeat etiā legitimis filijs ex legi-
timo matrimonio natis superstitib⁹.gl.duorū verborū in.d.
auť.si quis.dicit ꝙ nō:sed ita demū locū habet,si dicti legitimi
filij nō supersint.sed Ia.de bel.dicit,ꝙ habet locū siue super-
sint legitimi,siue non.Quod probatur sic:illud operatur ma-
trimoniū pręsumptū,ꝙ operatur matrimoniū verū:vt.s̄.qb.
mod.nat.effi.legit.§.illud quoq;.ff. de ri.nup.l. in liberæ.sed
filij naturales legitimātur per matrimoniū verū,etiā filijs exi
stētibus.s̄.de inces.nup.§.dubitatū.& inst. de nup.§.fi. ergo
per matrimoniū p̄sumptū de quo diciť hic:tū tene mēti pręal.
gl.cui⁹ opi.tenet gl.s̄.qb.mo.na.effi.sui.§.generaliter.in gl.q̄
incipit,supple.in fi.& no.ī.c.per tuas.extrà qui fil. sint legi.
5 ¶ †Vltimò not. tex.ibi,sed omni frui eos &c.quòd legitima
tus per istum modū fruitur omni iure:quod leges cōcedunt
filijs legitimis & naturalibus:& sic videtur hic text. ꝙ filius
legitimatus per hunc modum succedit agnatis, & cognatis
patris:sicut legitimus & naturalis.Ita videtur velle tex. ille,
quem tene menti.

Hoc quoque. ¶ Liberi nati ex nuptijs legitimè contractis,licet non solēnibus, ad paternā hæreditatē pariter vocātur cū filijs natis ex nuptijs solēniter contractis,, siue præcesserint eos,siue sequātur.h.d.

SVMMARIVM.

1 *Matrimonium,quibus casibus ualeat sine scripturis?*

Quia vero. ¶ Decorati maximis dignitatib⁹, vsq; ad illustrem dignitatem inclusiuè nuptias aliter cōtrahere nō pn̄t nisi dotalia instrumēta scribanť. nuptiæ tamen prius contractæ manent,exceptis barbaris cuiuscunq; dignitatis existant:reliquis autem omnibus nuptias solo consensu contrahære permittitur.h.d.
1 ¶ †No.ꝙ matri-
moniū valet sine scripturis.fallit in casibus,quos dicit gl. su-
per ver.iubem⁹.Sed aduerte ad id,quod dicit gl. & vbicūq;.
l.de hoc facit mentionem &c.quia circa hoc vide quod no.in
l.imperialis.& auť.maximis.C.de nup.

SVMMARIVM.

1 *Vxor in bonis uiri,quando matrimoniū cōtractū fuit sine dote, quòd habeat quartam in bonis uiri,siue supersint parentes,siue filij.*
2 *Vxor indotata,ꝙ succedat in bonis uiri in quartam,etiam solis transuersalibus existentibus.*

a ¶ Quòd sic. Sed ab extrà q̄ro q̄d si filiusfa.legat: an si legatū nō pōt haberi ex testō,neq; ex codicillis : an debeatur saltē in vim donatiōis cā mortis accedente tali testō vel legato cōsensu patris. vide.d. So. in cōs. clxxij.inci. multū abūdè.ver. succedit.iij. difficultas. cū ver.seq.vsq; ad ver.iiij. difficultas in.ij.parte.charta. xlj.& ibi in pręd ctis cōs. vide ad id ꝙ dicit hic tex.

b ¶ Deceat. Adde Ang.in.l. si cōpetēti.C.de alē. libe. Bar.Bald. & doc. in.l.alimēta.C. de neg.gest.& Inno. in.c. ex literis. de conuer.in fin. vbi dicit idē,si ex certis causis iudici videatur:qa non teneť lactare intra trienniū vnde est arbitrariū. Et adde Bal. in.l. omnē ad Ter.& Fel.ī.c. illud. de p̄sum. in iij.col. ī fi.ver.no. quartò. circa fin. versi. & quod ibi dixi in apost.

c ¶ Ex causis. Ex q bus causis fiat diuortium. vide in Spe.in titu.de diuor. vbi etiā qūo formenť libelli.& adde Aul.gel.lib. xvj.c.vl.& li.iiij.c. iij.ꝙ Spuri⁹ Caruili⁹ Rog. fuit primus q Romæ fecit diuortiū anno q̄ngentesimo vndecimo post vrbē conditā ex causa sterilitatis.

Quia vero. ¶ Matrimonio sine dote contracto, si mulier à viro sine rationabili causa
reijciatur, vel viro diuite moriēte, ipsa inops superuiuat, ad
quartā partem substātiæ viri admittitur: si vir tres filios, vel
pauciores ex ipsa,vel alia habeat muliere. Si verò plures ha-
beat,tūc ad tantā partē admittitur,quātū est id, ꝙ vni filiorū
cōpetit. Si verò econtrà vir à tali vxore sine rationabili causa
1 reijciatur,de substātia mulieris,nihil lucrabitur.h.d. ¶ †Quę
rit glo.super ver.in talibus.quid si nullus filiorū superest,sed
tantū ascendentes:dicit hic gl.ꝙ in alijs rebus præferť vxor.
vt.l.vna.C. vnde vir & vxor.sed certè illa probat totū cōtra
riū:qa vxori pręferūtur viri parētes. Quare dic, ꝙ vxor ha-
bebit quartā bonorū viri:residuū habebunt parētes.Sic erit
idem,quādo supersunt parentes,ꝙ esset qn̄ supersunt filij.&
2 ita tenēt doc.in auť.pręterea.C.vnde vir & vxor.¶ †Sed quę
rit glo.quid si nullus ascendētiū superest,sed tantū trāsuersa-
les.glo.hic,& in.d.auť.pręterea.ponit opi.Quid dicem⁹? Iac.
de bel.ponit opi.Pla.ꝙ vxores habebūt tātū quartā:sed resi-
duū tantū habeāt transuersales,nec possit habere vxor aliud.
Nam dicit,ꝙ ista quarta & residuū transferuntur ex diuerso
iure.& ideò in eis ius accrescēdi locū nō habet:vt.ff.qb.mod.
vsusfr.amit.l.si sub cōditione.& doc.in.d.auť.p̄tereà. in.ij.q.

Illo. ¶ Nulla dignitas hodie prohibet nuptias cum muliere humili,& vili,contrahere.dotalibus interueniētibus instrumētis: reliquis verò dignitatibus carentibus solo effectu,nuptias sine dotalibus instrumentis permittitur contrahere,antiquo iure sublato.h.d.

SVMMARIVM.

1 *Vxore diuertente culpa sua,filij apud uirum aluntur,expensis matris, si est diues.*
2 *Mater quando teneatur alere filium usq; ad triennium?*

Illud quoque. ¶ Diuortio celebrato liberi ad parentum hæreditatem nihilominus
vocantur,& alendi sunt apud parentem,qui diuortij causam
non præstitit,expensis alterius parentis cōmittentis causam
diuortij:nisi alius inops sit:tunc apud diuitē alendi sunt: his
1 pariter obtinētibus in parētibus & liberis.h.d.¶ †Quæro di
citur in ver.si verò per causam.ꝙ qn̄ mater dedit causam di-
uortio,filij alentur apud patrem:quæro cuius expensis?dicit
glo.super verb.alantur.ꝙ Ir.addidit matris locupletis expē
sis:& ita posuit Ir.in tex.in auť.si pater. posita sup.l. vna.C.
de diuor.facto apud quē &c.& istam opi.tenet ibi gl.& in.l.
2 alimenta.C.de neg.gest.¶ †Sed hic quęro de vna.q.leges di-
cunt,ꝙ mater debet alere filium intra trienniū. Quæro: qua-
liter istud debet intelligi?Respondeo,ita demum si ipsa habe
b bit de lacte,& si ipsam lactare deceat.[b] & ita not. Azo in sum
ma.C.de patria potestate.

SVMMARIVM.

1 *Maritus accusans uxorem de adulterio,debet se subscribere.*
2 *Matrimonium hodiè solum per ingressum religionis soluitur.*

Quia vero. ¶ Marito atq; vxori diuortium celebrari permittitur ex causis[c] hic enume
c
1 ratis.h.d.¶ †Oppo.hic dicitur,ꝙ qn̄ vir accusat vxorem de
adulterio,debet se subscribere.Cōtra.C.de adul.l.q̄uis. glo.
ponit duas sol.approbat secundam.quod dic,vt in glo.& sic
hodiè siue maritus accuseť iure mariti,siue iure extranei,de-
bet se subscribere ad pœnam talionis.Ita dicit glo.hic, super
verbo,inscribere.& d.l.quamuis.& hoc tenent docto.ibi,in
secunda opi.& in auť.sed nouo iure.& in.l.iure mariti.co.tit.
Et hanc etiā tenent doct.in.l.qui crimen.C.qui accu.nō pos.
& vide ꝙ no.in.d.l.consensu.§.vir quoq;.&.§.virū.C.de re-
2 pu.¶ †Vltimò circa istum.§.dic,ꝙ solum in vno casu matri-
monium potest separari:videlicet per ingressum religionis:
vt in.c.ex publico extrà de conuer.coniugat.& vide ꝙ no.s̄.
de nup.§.distrahuntur.& de mona.§.si autem vxorem.

SVMMARIVM.

1 *ista uerba,nisi fortè castitatis concupiscentia,qualiter accipiantur.*
2 *Pater ingrediens monasterium,tenetur dare filijs partem bonorum.*

Quia vero aliqui. ¶ Nuptię regulariter consensu non soluūtur, nisi castitatis concupiscentia,dote & donatione propter nupt. liberis seruata:altero autem, vel vtroq; alias nuptias postea contrahente,vel aliter luxuriosè viuente,delinquētis substātia ad filios debet peruenire:filijs minoribus per iudicē gubernatore dato:filijs non extantibus ad fiscum eorū substan
1 tia debet peruenire.h.d.¶ †Quęro qualiter accipiantur ista
verba:nisi fortè castitatis &c.glo.ponit hic sup ver.castitatis.
tu verò dic de hoc.vt extra de iureiu.c.tua nos.xxxiij.q.v.ꝙ
Deo.

Deo.xxviij.dist.quia sunt.& ca.seq.&.xxxij.dist.c.seriatim.
2 extrà de conuer.& cõiug.c.j.in fi.¶ †Vltimò.not.super ver. pœnæ.inducit hunc tex.in arg. ꝙ si pater ingreditur mona. tenetur dare suã partẽ bonorũ filijs,cũ demum post mortẽ, vel post delictũ cõmissum denẽ bona filijs.De hac.q.not. per gl.s.de mona.§.illud quoq;.et.j.de san.epi.auẽ.si qua mulier.

SVMMARIVM.

1 *Dispositio huius tex.an habeat locum in quacunque militia?*
2 *Litigantes possunt dare iudici interrogationes,& interrogatoria.*
3 *Sententia lata in causa matrimoniali,contra matrimonium quòd non transeat in rem iudicatam.*
4 *Testes,quando testificantur,non tenẽtur reddere causam dicti sui.*

Quod autem. ¶Mulier virũ quantocũq; tẽpore in expeditione fuerit,expectare debet:licet literas,vel nunciũ sospitatis eius nõ receperit: si verò maritũ mortuũ esse audieuerit:nõ licet ei nubere nisi dux belli p iuram.hoc dixerit post iuram.adhuc eum expe
1 ctare cogiẽ p annũ:pœna cõtrafaciẽtib⁹ ĩminente.h.d ¶ †Quęrit glo.vtrũ quod hic diciẽ habeat locum inquacunq; militia: ita,vt in ea existens debeat tãto tempore expectari?dic,vt in gl.super ver.substinere.in fi.& ad id quod dicit de iure cano. dic,vt habes extrà de spõ.c.in præsentia.de secũ.nupt.c. do-
2 minus noster.xxxiij.q.j.c.cum per bellicam.¶ †Vlteri⁹ iste tex.inducitur in argu.per Iac.de bel.in eo.ꝙ hæc mulier interrogat à duce belli.qui est testis de morte viri sui:ꝙ licet litigatoribus interrogationes,& interrogatoria iudici dare.facit.s.de testibus.§.si verò dicatur.ff.de adul.l.si postulauerit. §.quæstioni.Ita dicit do.Iac.videri de interrogatorijs , quæ dantur à parte iudici.vide in.c.præsentium.de testi.libro.vj.
3 ¶ †Vlterius est arg.iste tex.ꝙ sententia lata in causa matrimoniali contra matrimoniũ non transeat in rem iudicatam:sicut hic vides in iuramento:de quo dic,vt no.extrà de re iudic.c.
4 lator.xxxv.q.ix.in sum.vt lit.nõ contest.c.j.¶ †Vltimò glo. hic super ver.spatium.inducit hũc tex.in eo,quo hic dicitur ꝙ dux belli simpliciter iurat de morte viri:ꝙ testis nõ debet dicere causam sui dicti:de quo dic,vt dixi.s.de testi.§.& licet. vbi glo.tangit,

Prædictis. ¶Matrimonia etiam ex tribus alijs casibus superiorib⁹ additis distrahi possunt & exce.hac cõsti.numeratis ex nullis alijs matrimonia dissoluuntur.h.d.¶ Op.dicitur hic,ꝙ impedimẽtũ dirimit matrimoniũ cõtractũ.xxxij.q.vij.hi,qui matrimoniũ. So.vt no.extrà de fri.& male.in.c.laudabile.dixi.s.de nup.§.p occasionẽ.

Quia vero. ¶Mulier & vir peccantes pœna legitima puniuntur:& iudices et officiales negligentes.hoc dicit vsq; ad.§.si quis autem.iste.§.hodie corrigitur per.§.j.vt fra.filij.§.penul.

SVMMARIVM.

1 *Admonitio debet uindictam præcedere.*
2 *Damnari ex præsumptione,q. quis poßit.Et quando.nu.5.*
3 *Lex facit illum iudicem & ultorem in quem uindictam collocat.*
4 *Delinquens in ecclesia,ad ecclesiam non confugit:nec ab ea defenditur.*
6 *Marito quando liceat quemlibet adulterum occidere,etiam de iure canonico?& nu.7.*
8 *Transigi de adulterio,quando poßit?& nu.10.*
9 *Clausula in fine posita non refertur ad omnia præcedentia.quando resultaret intellectus contrarius iuri.*
11 *Instrumentum factum in beneficium alicuius,qualiter equus mortuus fuit uel uulneratus non ualet,nisi habeat tres testes.*
12 *Crimen,an probari poßit per testes?*

His quoque. ¶Adulteriũ præsumitur iuris præsumptione : probatũ punitur,sicut verum,vindicta sua manu quandoq; permissa:his obtinentibus in casibus futuris,& pendentibus nondum finitis.hoc d. Ex istò.§.sumitur auẽ.si quis ei.C.eo.de adul.¶ No.in hoc.§.
1 ꝙ †admonitio debet præcedere vindictam.de quo dic extrà
2 de vi.& hone.cleri.c.fi.¶ Secundò† no.quem ex præsump-
3 tione damnari.¶ †Tertiò no.ꝙ vindicta proprijs manib⁹ ho
4 mini permittitur:quia lex facit eũ iudicẽ,et vltorẽ¶ † Quartò no.tex.ibi,non enim debet &c.ꝙ ille,qui deliquit in ecclesia,nõ debet ad ecclesiam confugere:nec debet ab ipsa defendi.tex.est hic. Ad idem.j.e.ver.quis enim &c.Pro hoc est casus extrà de imu.ecc.c.fi.dixi de hoc.s.de mã.prĩ.§.neque au
5 tem.¶ †Op.& videtur,ꝙ ex præsumptione quis dãnari non possit:vt.l.absentem.in prin.ff.de pœ.glo.hic super ver.pu-
a nire.ponit vnam sol.Tu verò dic.ᵃꝙ hic est presumptio legis ibi præsumptio hominis:vt not.in.l.contraria. C.de adul.l. quæuis.&.l.si hi,qui adulterij.eo.ti.& de hoc no.ij.q.j.c. semper.&.xxxij.q.j.c.dixit dominus.dic,vt ibi.¶ † Secũdò op.
6 & videtur,ꝙ non liceat marito quemlibet occidere:vt. C. de adul.l.gracchus.&.l.marito.ff.eo.ti.dic,vt in glossa.hic super ver.perimere.sed Iac.de bel.dicit hic esse speciale odio spernentis tantam solẽnitatem propter nimiam contumaciam ipsius adulterij:& quia hęc lex loquitur generaliter,& indistinctè:& quia facit virum vltorem,& iudicẽ hui⁹ delicti:& quia etiam loca distinguit.arg.C.de rap.l.j.& quando lic.sine iud. se vin.l.j.&.ij.circa quod vide ꝙ no.ĩ.d.l.marito.et per doct.
7 in.d.auẽ.si quis ci.C.de adul.¶ † Quid autem iuris sit de iure
b canoni.ᵇvide q̃ not.in tex.& gl.xxxiij.q.ij.c.inter hęc.¶ †Itẽ
8 op.ad.§.quæ igitur.ibi dum dicit.amicabili cõpositione.hic innuitur ꝙ de adulterio posit transigi.C.de transac.l.transigere.glo.fi.quæ est super ver.amicabili.dat hic quatuor sol.
9 quas per ordinem,dic,vt in glo.¶ † Ex.j.sol.not.ꝙ clausula
c in fine posita nõ refertur ad omnia præcedentia,ᶜquando resultaret intellect⁹ iuri contrarius:vt.ff.de adop.l.in adop.l . si idem.in.fi.ff.de iur.om.iu.de qua materia vide in.c.secũdò requiris.extrà de ap.&c.inquisitioni.eo.tit.& ꝙ not.Spe.in ti. de instr.edi.§.nũc autem.ver.itẽ excipe.& vide de test.in.l.ij. §.filius.ff.de lib.& post.coniuncta.l.j.C .de lib.præte.vel ex
10 hæred.†Iac.de bel.omissis sol.gl.soluit aliter dicens,ꝙ aut loquimur de adulterio præsumpto:.& licitum est transigere:vt hic.Aut de vero:& tũc non est licitum : vt in.l. contraria. ꝙ
11 tene menti.¶ †Vlti.iste tex.in ver.si verò.inducitur in ar.per Iac.de bel.ꝙ instrumentum,quod plerũq; quis facit sibi fieri qualiter equus suus est percussus,vel mortuus,valet,si fiat co
12 ràm tribus testibus.¶ †Item est arg.ꝙ crimem posit probari per instrumentum.facit quod dicit ipse.l.fi.C.de proba.l.ij. quorum ap.non reci.c.fi.de iureiur.lib.vj. De hac.q. no. per gl.in.l.contra negantem.C.ad.l.aquil.& in.l.ij.præalleg. quorum app.nõ reci.&.ff.ad Turp.l.in se natus.circa prin.& no. per gl.extrà de verb.sig.c.cõstitutionem.lib.vj.& istã. q. disputauit Iac.de are.quam refert Cy.in.l.pe.C.de proba.

a ¶Tu verò dic.Vide Bart.in.l.quod Nerua.v.col.ff.de po.&.d.Alex. de Imo.in.l.fi. de.q. & Bal.in.l.fi.ff.de hære.insti.& adde Spe.ĩ tit.de pba. §.iij.ver.v.per psũptionẽ.& Ang. in trac.malefi.ver. quod fama.ij.col.

b ¶De iure canonico.Ad quod vide aliqd per Fel.c.j. circa prĩ.de rescr.

c ¶Præcedẽtia. An & quando,& quibus referaẽ ad pręcedentia, & quando non:vide latissimè Feli.ĩ.c. causam.colo. iij. ver. clausula refert. de rescrip.vbi plenè & no . & vide ꝙ ibi dixi.& Flor.ĩ l.si seru⁹.§. ĩquit. ad le.aqui.& Car. in cle.j.§.qui aũt. de stat.mona.
¶Adde istũ in.l. emptor.§. Luci⁹. nu.2.& ꝙ ibi posui ĩ addi.ad ipm. in ver.clausula generalis.s.de pac.

Collatio nona.

De hæredibus ab intestato.&c. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Vsusfructus,qui acquiritur patri in bonis filij,non extinguitur per mortem filij sed durat patre uiuente:& ibi,quando extinguatur?*
2 *Filiusfamil.quòd hodiè habeat hæredem abintestatò in aduentitijs,non in profectitijs.nu.8.*
3 *Differentia emancipationis, & patriæ potestatis hodiè sublata est & quantum ad succeßionem intestati,non autem ex testamento.*
4 *Differentia agnationis & cognationis,quòd hodie sit sublata in succeßione intestati:non ex testamento.*
5 *Titulus de coniungen.cum eman.lib.quòd corrigatur.& nu.10.*
6 *Dispositio hæc.in quo peculio loquatur,ut descendens suo ascendenti præferatur.*
7 *In profectitijs hodiè nihil est immutatum per iura noua.*
8 *Filiafa.quando habeat hæredem ab intestatò in dote profectitia.*

Plurimas. ¶Omnis generis abintestatò succeßio,ĩ trib⁹ gradibus diuiditur:videlicet ascendẽtium,& descendentiũ:& ex latere venientiũ.Item in successione patris,vel filijfa.prima causa est descendentium:& primi quidẽ gradus æqualiter, cęteri vero in stirpem vocantur:vsufru. parenti seruato sublata differẽtia sexus,& patriæ potestatis , & agnationis ,
1 & cognationis.h.d.vsq; ad.§.consequens.¶ †Not.tex.ĩ ver. nam in vsufru.ꝙ vsusfructus,qui acquiritur patri in rebus acquisitis per filiũ , non extinguitur morte filij:imò durat post mortem filij in vita ipsius patris.tex.est no.hic.& hoc tenet glo.in.l.j.C.de bo.mater.&.C.de bo.quæ lib.l.quod scitis.in fi.licet Pla.teneat contra:vt no.glo.C.de vsufru.l.iij.sed eius opi.ibi reprobatur:& etiam in alijs locis.s.alleg.hoc fallit in casu:videlicet quãdo pater,qui habet vsumfruc.bonorum filij succedit ipsi filio,vna cũ fratrib⁹ filij:quia tunc vsusfruct⁹ extinguitur:& habet pater virilem portionẽ bonorũ filij:vt in.§.si verò cũ ascendentibus.j.eo.Ex quo.sumitur auẽ.itẽ hæreditas.C.de bo.quæ lib.de quo per gl.& doct.& in.d.l.iij.C
2 de vsufru.¶ †Secundò no.ꝙ filiusfa.hodiè hæredẽ habet ab intestatò.vt hic:&.j.proxi.& videẽ velle gl.super verbo parẽtib⁹.ꝙ hoc sit nouiter introductũ:probaẽ per istã auẽ.& idẽ not.ff.de cast.pec.l.ij.& habuistis not.s.de nup.§.veniẽt. sed certè imo de iure Cod.filiusfamil.habebat heredẽ.vt ibi dixi.
3 ¶ †Tertiò not.esse sublatã differẽtiã emancipationis & patr. pot.ꝙ intelligit glo.esse verũ abintestatò.secus si est factũ te-

ſtamentũ.Ita not.ff.de mino.l.ſi filius.in.l.gallus.§.& quid ſi
tãtum.ff.de lib.& poſthu.C.de colla.l.ſi emancipati.& per
Azo.inſum.illius tit.& in aut̃.ex cauſa.& ibi per doct.C.de
4 lib.p̃te.¶†Itẽ not.eſſe ſublatam differentiã agna.& cogna.ꝙ
intelligit gl.eſſe verũ ĩ ſucceſsione ab inteſtatò:ſecus ſi ex te
ſtamẽto.Ita dicit.C.de inoffi.teſt.l.fratres.in ij.glo.quã tene
5 mẽti.Idẽ dicit Azo.in ſum.illius tit.§.itẽ datur q̃rela.¶†Vl
timò not.ſecundũ hoc,ꝙ hodie corrigitur totus iſte tit.ff.de
6 cõiug.cum emanc.lib.¶†Quæro,in quo peculio filijfa.de-
functi loquitur hic,ꝙ præferatur deſcendẽs ſuo aſcẽdẽti?dic
7 vt ĩ glo.ſuper ver.parẽtibus.Ex qua gl.no.†ꝙ in bonis ꝓfe-
8 ctitijs,nihil eſt hodie mutatũ ꝑ iura noua.†& ſic habes ex hac
gl.ꝙ in profectitijs etiã hodiè filiusfa.non habet hæredẽ.Ad
9 idẽ facit,quod no.ff.de caſt.pec.l.ſi pater.in prin.¶†Sed hic
quæro,nunquid in dote profectitia filiafa.habet hæredẽ?gl.
quæ eſt.ff.ſol.mat.l.nupta.§.j.&.l.filiæ.eo.tit.videtur velle,
ꝙ non.Idem tenet Azo.in ſum.C.ſolu.mat.circa fi.pro hoc
etiam gl.hic poſita,ſuper.d.ver.parentibus.¶In cõtrariũ eſt
caſus ſecundũ lect.Dy.ff.ſol.ma.l.poſt dotẽ.Sed poteſt ſolui
ꝙ aut actio de dote remãſit communis patri,& filiæ:& tunc
in ea filia nõ habet hæredẽ:vt in præalle.l.Aut actio facta eſt
ipſius filiæ:puta quia pater paſſus eſt eã ſibi ſtipulari:& tũc
habet hæredẽ.& ita loquitur lect.Dy.ĩ.d.l.poſt dotẽ.Et pro
batur.ff.de pac.dot.l.inter ſocerũ.§.cũ inter.ſecũdũ intelle-
ctum Iac.de bel.qui intelligit,ꝙ ibi dos retineatur pro libe-
ris tanquam pro hæredibꝰ mulieris:vt ipſe diſputãdo tenuit
in ciuitate iſta.¶Nõ ob.gl.hic poſita:quia loquitur in pecu-
lio profectitio filij,quod eſt in dominio patris:vt.l.certum.C.
fa.erci.ſed quæſtio noſtra loquit̃ in peculio profectitio,ꝙ eſt
in dominio ipſius filiæ:vt eſt dos:vt.l.Põp.Philadelphꝰ.ff.fa.
erciſ.& ſic videtur idẽ ꝙ in caſtrenſi.Et facit ad iſtã gl.q̃ dicit
ꝙ hodie in ꝓfectitijs nihil eſt immutatũ.l.cũ oportet,in prin.
ibi,nõ ex eius ſubſtãtia &c.C.de bo.q̃ lib.& facit.l.fi.ĩ prin.
in fi.ff.quis.ord.in bo.poſ.ſer,&.C.qui admit.ad bo.poſ.l.j.
10 ¶†Quærit gl.j.in hoc tit.quę eſt ſup verbo introducta,vtrũ
per iſtã conſtitutionẽ ſit ſublatũ edictũ.ff.de coniun.cũ eman.
libe.ꝙ ſtatuit,ꝙ ſi habeo filiũ emancipatũ,& nepotem ex eo
in poteſtate:licet nepos ſolus admittatur de iure ciuili,& de
iure prætorio admittatur filius emãcipatus inſolidum,vt.§.
emãcipati.inſti.de hæred.quæ ab inteſt.tamẽ per edictum de
cõiungẽ.admittat̃.Glo.quę eſt hic,dicit,ꝙ cũ hodiè ſit ſubla-
ta differẽtia emancipationis,& patriæ pot.illud edictum eſt
ſublatũ.& ſic filius ſolus admittitur tãq̃ primus in gradũ.Et
idem quod hic,no.in aut̃.in ſucceſsione.C.de ſuis & legi.q̃
ſumitur ex iſto.§.& in.l.illam.C.de colla.& in.l.ſi proponas.
in prin.ff.de inoff.teſt.& per glo.inſti.de hære.qua.& diff.§.
ſui.& not.doc.in.d.aut̃.in ſucceſsione.

a ¶Ceſſante.& ibidem omnino vide. Saly.

SVMMARIVM.

1 *Pater ſuccedens filio unà cum alijs filijs,an habeat uſumfructum portionis obuenientis alteri filio de bonis fratris?*

2 *Frater ex uno parente tantum:quòd non ſuccedat unà cum patre in bonis fratris.*

3 *Frater utrinq; cõiũctus,an præferat̃ in bonis fratribus auo,uel proauo?*

Conſequens. ¶Parentes ſuccedũt deſcẽdentibus liberis ipſorũ deſcendentium
non extantibus,gradus prærogatiua ſeruata.ſi verò parentes
eundem gradum obtinẽt ęqualiter admittũtur,cum quibus
fratres ex vtroq; parente cõiuncti defuncto vocantur,nec pa
tri vſusfructus portionis eius filijs cõtingẽtis acquiritur.h.d.
Et ex iſto.§.ſumit̃ aut̃.defuncto.C.ad Tertul.& aut̃.ceſſante
1 C.de legi.hęre.¶†No.ꝙ pater nõ habet vſumfructũ portio-
nis alijs eius filijs cõtingentis:& quo ad illas portiones vſuſ-
fructus,qui erat olim omniũ bonorũ filij mortui eſt extinctꝰ.
Ratio ponitur ĩ tex.ibi,quoniam pro hac vſus portione.&c.
2 ¶†Quęro:vtrũ frater ex altero tantũ parẽte coniunctus ad
mittatur,vna cũ parentibus ad ſucceſsionem fratris?& hic eſt
tex.ꝙ non.ibi:exceptis ſolis fratribꝰ ex vtroq; &c.j.in ver.ſi
verò cum aſcendentibꝰ.ibi:ex vtriſq; parentibꝰ &c.Et ꝙ hoc
ſit verũ:not.per gl.s̃.de nup.§.primæ ſiquidẽ.ver.ſi verò non
3 habuerit filios.in gl.quę incipit.ſ.hoc totũ.¶†Quæro,vtrum
frater vtriq; coniunctus admittatur cum auo,vel proauo,vel
præferatur.In glo.fi.hic quę eſt ſup ver.proximis,ſunt opi.
tene opi.Ia.quã tenet gl.et doct.in aut̃.defuncto.C.ad Ter-
tul.& ꝑ gl.C.de ſuis & leg.hæred.aut̃.in ſucceſsione.&inſti.
de ſerui.cogni.§.toties.quicquid dicat hic Iaco.de bel.

SVMMARIVM.

1 *Filij fratrum quãdo tractat̃ de hæreditate patrui defuncti abinteſtatò:& non ſuper ſunt patrui,ſuccedunt in ſtirpem,& non in capita.*

Reliquum. ¶Fratres & ſorores defuncti vtrinq;
coniuncti à deſcendẽtibus,& aſcendẽ
tibus ad eorũ ſucceſsionem vocantur,cæteris excluſis:eis au
tem non ſubſiſtentibus,vocantur fratres ex altero parẽte tan
tùm coniuncti:cum quibus filij fratrum vocantur cõiunctio-
nis diſtinctione pręhabita:& filijs fratrũ ſolummodo huiuſ-
modi priuilegium indulgetur.Item ſuperſtitibus fratribus
defuncti:cum aſcendentibus,filij fratrũ penitus excludũtur.
¶Item filij fratrum patris defuncti:licet tertiũ gradum ob-
tineant præferuntur.h.d.vſq; ad.§.ſi verò neq;.¶Ex iſto.§.
ſumitur aut̃.ceſſante.C.de legi.hære.& dic quod iſte.§.ĩquã
tum dicit,ꝙ filij fratrum non admittuntur,cum parẽtibus eſt
hodiè correctꝰ,per aut̃.vt fra.fil.vt no.in aut̃.defuncto.C.ad
Ter.¶Quęro,hic dicitur,ꝙ quando filij fratrum ſuccedunt
cum patruis,qui ſunt fratres defuncti,ſuccedunt in ſtirpem.
1 ¶†Quęro,quid ſi non ſuccedunt cum patruis:puta:quia nul
lus ex fratribus defuncti ſupereſt:ſed ſolùm ſuperſunt filij
fratrum,an ſuccedunt in capita,vel in ſtirpem?dicit Azo,ꝙ
in capita.& idem tenet ipſe in aut̃.ceſſante.C.de leg.hære.&
in ſum.illius ti.& iſta opi.videtur placere gl.inſti.de leg.agn.
ſuc.§.hoc etiam.Acc.verò tenet contra hoc.hic.& in aut̃.ceſ-
a ſante.[a]C.de legi.hære.& in.l.j.in duabus glo.Roſ.verò tenet
opi.Azo.vt ipſe ponit in ti.de bo.poſ.vnde cog.§.vlt.ver.
quęritur.Spe.verò in tit.de ſuc.ab inteſt.§.j.ver.ſed an filij.
recitat.opi.& nihil firmat.ſed Dy.Iac.de Are.& Cy.tenent
op.Accur.vt no.per Cy.in.d.aut̃.ceſſante.Iac.verò bu.in.d.
aut̃.ceſſante.tenet op.Azo.ꝙ ſuccedãt in capita,& ſolummo
do ſuccedant ĩ ſtirpem,quando ſuccedũt cum patruis.Ratio
eſt:quia tunc ſuccedũt contra ius commune.Cũ enim patrui
ſint proximiores in gradu ad defunctum,deberent præfer-
ri filijs fratrum:vnde lex ſtatuit in priuilegium filiorum fra-
trum,vt ſuccedant in locum patrum ſuorum:ſed quãdo ſuc-
cedunt inter ſe non extantibus patruis,remanẽt iura antiqua
incorrecta.& hoc videtur inducere tex.in hoc.§.reliquũ.ver.
ex diuerſo.ibi,ſed ipſis fratrũ filijs &c.ver.ſinautem cum fra
tribus.ibi,tale priuilegiũ &c.Sed præcedens opi.Accur.vide
tur verior:& probatur per.§.j.proxi.ſi verò neq;.Secundò
probatur & melius per iſtum.§.ver.illud palam.Vbi expreſ
ſe habes,ꝙ quãdo nulli ſuperſunt patrui,qui ſint fratres de
functi:tamen filij fratrum ſuccedunt in locũ patrum ſuorum
& præferũt̃ patruis defuncti,qui ſunt in tertio gradu.Ad idẽ
in.d.aut̃.& poſt fratres.ver.hi autem.quæ ſumitur ex iſto.§.
Et ſic concluditur ex prædictis,ꝙ etiam quando veniunt ad
hæreditatem cum his,qui ſunt pares in gradu ſuccedunt in
locum patris eorum:& ſic in ſtirpem.¶Vltimò not.gl.fi.quę
eſt ſuper ver.illud palam.& incipit,ſed quamuis.

SVMMARIVM.

1 *Succeſsiones tranſuerſalium ubi mouetur quæſtio,illi qui ſunt ulteriores poſt fratres,& eorum filios,ſuccedunt in capita,non in ſtirpem,ſecundum gradus prerogatiuam.*

2 *Decedenti cum duobus fratribus,quorum unus erat ex utroque parente alter ex altero tantum:hi tres ſuccedunt in capita.*

3 *Agnati & cognati hodiè ſuccedunt uſque ad decimum gradum.*

4 *Dominus an ſuccedat cognato ſui ſerui?*

Si vero neque. ¶Poſt fratres,& filios fratrum,
omnes à latere cognati ſecundũ
gradus prærogatiuam ad ſucceſsionem vocantur in capita:
lata differentia ſexus agnationis,& emancipatiõis,& patriæ
1 poteſtatis.h.d.¶†Not.ꝙ licet in præcedentibus.§.dicatur,
ꝙ cum tractatur de ſucceſsione aui patrui.filij ſuccedunt in
locum patris ſui:vt.s̃.e.§.j.in fi.&.§.prox.ver.ſinautem cum
defuncto.&.C.de leg.hęre.aut̃.ceſſante.& aut̃.poſt fratres.
tamẽ cum tractatur de ſucceſsione aliorum:illi,qui ſunt vlte-
riores poſt fratres,& eorum filios non ſuccedũt in locum pa
tris,& ſic vbi inſpicitur perſona eius à quo non ſuccedunt in
ſtirpem,ſed in capita:vt hic.& in aut̃.poſt fratres fratrumq;.fi
lios.C.de legi.hære.& hoc faciat ad.q.ibi.per doct.poſitam,
2 dic,vt ibi.¶†Quæro,quid ſi aliquis deceſsit duobus fratribꝰ
ſuperſtitibus tantùm,quorum vnus erat ex vtroq; parente,
alter ex altero parente tantùm,quod poteſt eſſe,an iſti ſucce
dant in ſtirpes?Ia.de bel.dicit,quòd non:imò ſimul in capita
ſuccedent:quia duplex ius conſideratur,& in fratribus:& in
filijs fratrum ſolùm vnũ.s̃.eo.§.ſi igitur.&.s̃.eo.§.ſinautem
defuncto.ergo in alijs perſonis non eſt conſiderandum.Indu
cit etiam ipſe.C.de legi.hęre.aut̃.poſt fratres.in gl.quę incipit
filiorum filios.Et pro hoc dicit ipſe facere.s̃.proxi.§.ibi,quã
do quidẽ &c.Pro hoc optimè iſte text.dũ dicit,exceptis fra-
tribus,& filijs fratrum,cæteri in capita ſuccedunt,& qui pro
pinquior eſt in gradu,potior eſt in ſucceſsione:vt hic.&.d.
authẽ.poſt fratres fratrumque filios.quæ ſumitur ex iſto.§.
3 ¶†Quærit gloſſa.j.in hoc.§.olim agnati ſuccedebant vſ-
que ad.x.gradum,cognati verò vſque ad.vij.quid iuris eſt
hodie?

hodie dicit glossa.quod vsque ad.x.& idem nota.in.dicta aut.
4 in successione. & institu. de succes.ab intestato.§.fi.¶†Quę
rit glo.sequens,nũquid dominus succedat cognato serui sui?
dic,vt in glo.insti.de serui.cog.in prin.¶Vltimò gl.dicit esse
distinguendum.circa istos.§.vt.s.de consang.& vte.fra.& tã
gitur in aut.post fratres.& plenius.C.cõmu.de succes.in aut.
itaq;.& ibi per doct..

SVMMARIVM.

1 *Proauia & alij superiores,quòd admittantur ad tutelã sicut mater & auia.*
Nurus appellatione,uenit proauia.
Auiæ appellatione uenit proauia.
2 *Mater & auia licet admittantur ad tutelã:tamẽ non coguntur acceptare.*
3 *Mater est legitima tutrix filiorum suorum:licet non per omnia sortiãtur naturam legitimorum.*

Ex his. ¶Tutela legitima defertur secundum gradum
& ordinem, quo ad hæreditatem vocantur,
si idonei sunt, agnationis & cognationis differentia sublata:
regulariter mulieribus repulsis,exceptis matre & auia, quæ
omnibus ex latere venientibus præferuntur,solis testamenta
rijs eas præcedẽtibus:pluribus autẽ in eodẽ gradu existenti-
bus,magis idoneus eligẽdus est tutelæ periculo omnibus im
minẽte:legibus quæ de hæreticorũ successione loquũtur fir-
1 mis manẽtibus.h.d.¶†Not.in ver.mulierib⁹.ibi,his enim so
lis &c.Nam hic videtur tex.ꝙ solùm mater & auia admittaẽ.
non aũt proauia & superio res.In contrarium facit tex. in.l.
a cui eorũ.[a] ver.idem Pompo.ff.de postul.vbi appellatiõe nur
continetur pronurus,& omnes quibus præpositio adijcitur
ex propria significatione vocabuli.&c.sed in proposito a-
b pel.auiæ debẽt contineri proauiæ,[b] & omnes quib⁹ adijcitur
præpositio ex propria significatiõe vocabuli:tamẽ iste tex.
2 videtur velle cõtrariũ:cogitabitis.¶†Secũdò not.tex.ibi.su-
bire permittim⁹:ꝙ mater & auia demum volentes admittũt:
vt hic.& in aut.matri & auiæ.C.quãdo mul.tu.offi.fin.po.
3 Idẽ habuistis in.§.quia verò.eo.tit.& ibi.¶†Not.ꝙ mater sit
legitima tutrix.gl.hic dicit,ꝙ est legitima.i.secũdũ legi.à iu-
dice datã.ita dicit glo.hic.de qua no.etiam in.d.aut.matri. &
ibi.per doct.in.iiij.q.& ibi per Dy.in.l.tutor spetitus. ff. de
tut.&.cur.da.ab his.& in.l.si quis sub cõditione.ff.de testa.
tut.& tangit Specu.in tit.de tut.§.nunc dicendũ.ĩ princ. Ve
ritas est,ꝙ est lègitima tutrix:licet per omnia non sortiatur
naturã legitimorũ tutorum: vt.l.ij.§.si mater non petierit.in
fi.ff.ad Tertul.& probatur per.l.omnem.hic alleg.& est tex.
in.l.pe.C.in qui.cau.pig.tac.cõtra.& ista opi.videtur place-
re glo.in.d.aut.matri.per hũc.§.& ibi.eam tenent doct.in.q.
iiij.& Dy.in præalleg.locis.In hoc tamen sortietur naturam
legitimorũ:quia mater non cogitur acceptare:vt hic.&.s.di-
xi.& istam opi.tenet Iac.de bel.¶Vltimò.ad ver.si autẽ plu
rimi.vide quod no.doct.in aut.sicut hæreditas,C.de leg.tut.

Vt sponsalitia largitas.&c. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Donatio propter nuptias hodiè non insinuatur:licet olim insinuaretur: & recitat tria iura quòd quantum ad uirum donantem,seu pro quo donatum sit,sic.*
2 *Sponsalitia largitas quid appellatur?*
3 *Donatio ob causam non insinuatur.*
4 *Spõsalitia donatio,quã propriè facit spõsus sponsæ, insinuationẽ reqrit.*

SPonsalitiam. ¶Sponsalitia
largitas,quę est
specialis contractus ex omni parte valet
cuiuscũq; sit quantitatis,etiã sine insinua
c tione[c].h.d.¶Opp.& videtur.ꝙ†dona.
1 propter nup.egeat insinuatione:vt.l.fi.C
de iu.do.& de do.ante nup.l.fi.§.similiq;
modo.Sol.circa hoc est triplex ius.Primũ est ius Cod. per ꝙ
donatio propter nup.requirebat insinua.si excedebat quin-
quag.soli.nõ obst.ꝙ esset donatio ob cãm.vt in.leg.cõtrarijs
nisi in casu,quãdo mulier,cui donabat erat minor:vt.l.in mi-
noribus.C.de do.ante nup.Secundũ ius & est introductum
per istam constitu.secundùm quod dona.propter nuptias
non requirit. ĩsinua.nec quantum ad mulierem cui donatur,
nec quantum ad virum,qui donat:vel si ab alio donatur mu
lieri.Tertium ius est introductum secundum quod donatio
propter nuptias .quantæcunque sit quantitatis, non eget
insinuatione,quãtum ad mulierem cui donatur sed quantum
ad virum donantem,seu pro quo donatum sit,sic:vt.j.vt frat.
fil.§.illud quoq;.& ideo sup.d.l.fi.§.similiq; modo posita est
aut.eo decursum . cuius pars sumitur ex.d. §. illud quoq;.
2 ¶†Quærit gl.quid appellatur hic sponsalitia largitas?dic,vt
3 not.hic in.gl.& in.d..aut.eo decursum.¶† Quæro:vtrũ alia
donatio ob causam egeat insinuatione? glos.habes hic,ꝙ non:
4 & not.in.l.fin.C.de iur.do.&.ff.de do.l.j.¶† Quæro, nun-
quid spõsalitia donatio,quam facit sponsus sponsę accipia-
tur propriè,& requirat insinuationẽ?tex.est:& glo.ꝙ sic,in.
l.j.C.si aduer.do.

Et hoc quoque. ¶Minores ex quo possunt te
stari,possunt libertates relin-
quere antiqua lege cessante.hoc dicit.ex isto.§.sumitur aut.
sed hodie.C.qui.manu.non pos.

SVMMARIVM.

1 *Instrumentum faciens mentionem alterius instrumenti,quam fidẽ faciat? remißiuè.& nu.6.*
2 *Citatio partis,quando requiratur,ubi instrumentum exemplatur iudicis authoritate.*
3 *Originale instrumenti,si pars contra quam producitur instrumentum exemplatum iudicis authoritate instat,ut producatur: an produci debeat?remißiuè.*
4 *Sentẽtia si hæc contineat uisa litis contestatione,iuramento calumniæ, & testibus receptis.&c.an per hoc ista acta probentur?remissiuè.*

Et hoc insuper. ¶Si vnũ instrumentum facit
mentionẽ alterius instrumen-
ti,in eo ꝙ de alio instrumento mentionẽ facit,& non editur,
d non probat:[d] nisi originale producatur:vel per alias proba-
tiones cõprobetur.h.d.Ex isto.§.sumiẽ aut.si quis in aliquo
1 documento.C.de edẽ.¶†Opp.& videtur. ꝙ instrumentũ,ꝙ
facit mẽtionẽ alterius instrumenti faciat fidẽ:vt.l.chirogra-
phis.ff.de admi.tut.&.j.vt fra.fil.§.illud.sol.vt in glo.hic.&
in cõtrarijs.&.ff.de fi.ĩstru.l.ij. extrà de ver.sig.c.Abbate.per
2 gl.& Inn.& vide ꝙ no.in.c.j.extrà de fi.istru.¶†Quęro:vtrũ
quando exemplatur instrumẽtum iudicis authoritate debeat
pars citari?doc.dicũt,quòd sic:quia pars posset lędi:ergo &c.
vt.l.de vnoquoq;.ff.de reg.iu.l.nã ita diuus.ff.de adop.ita te-
netur per Iac.de Are.in.d.aut.si quis in aliquo.& etiam per
Cy.& ita tenet Gul.de cu.in.d.l.nã ita diu⁹.Circa quod vide
e Inn.extrà de fi.instru.c.fi.[e] & de testi.c.Alberic⁹.& quod no.
Spec.in tit.de istr.edi.§.ostẽso.vel qualiter.& ver.vt hæc ple
3 nius.in fi. Sed quæro,†quid si pars cõtra quam producitur
instrumentum exemplatũ authoritate iudicis,omnino vult,
ꝙ originale producatur:an posit hoc petere,& quando pos
sit?dic,vt no.per gl.& Inn.in.d.c.Abbate.extrà de ver.sig.&
4 quod not.glo.j.in.d.c.fi.¶†Pone,ꝙ lata est sententia.& in ea
fit mentio de actis:puta, lit.contest. coram nobis:præstito
iuramẽto de ea.testibus receptis &c.an per instrumẽtũ sentẽ
f tię probentur ista acta.[f] hãc.q.formãt doc.in aut.si quis in ali
quo.in pe.q.&.C.de fi.instr.l.emancipatione.Circa quod dic
vt no.Inno.in.c.quoniã cõtra falsam.extrà de proba.& Spe.
in ti.de instr.edi.§.restat.versi.in summa.& de proba.§.j.ver.
5 sed pone.¶†Quæro,an instrumẽtum,quod facit mẽtionem
de alio instrumẽto,faciat saltem semiplenam probationem?
vide quod no.doct.in.l.scripturę.C.de fi.instru.

SVMMARIVM.

1 *Tempus appellationis,quòd non currat ipso iure,quando stat per iudicẽ quominus causam examinet.*

Hoc quoque. ¶Appellatiõis tẽp⁹ ipso iure nõ
currit,si per iudicẽ stetit, quomin⁹
causam examinet,& sententiã proferat.h.d.Et ex isto. §.su-
1 miẽ aut.itẽ si appellatione.C.de tẽp.app.¶†Opp.& videtur
ꝙ quãdo stat per iudicem quod causa appellationis nõ exer
ceatur quod tempus currat,sed detur restitutio. argumento.
l.sed si per pretorẽ.§.ait prætor.ff.ex quib.cau.ma.cuius contra-
rij timore,dicit glo.hic,ꝙ tempus currit,sed datur restitutio.
& idẽ ꝙ hic not.in.d.aut.itẽ si apellaẽ.¶ Tu verò dic ꝙ tẽp⁹
ipso iure nõ currit,quãdo stat per iudicem app.& hoc pro-
batur per hũc tex.dũ dicit,nullũ præiudiciũ saltem in sumpti
bus:quos ab aduersario non recuperet.cum non fuerit in cul
pa.& istam opi.tenet hic Iac.de bel.& no.per glo.Inn.extrà
de appel.c.ex ratione.& habuistis no.s.de appel.§.j. col. iiij.
& ibi plenè examinaui materiam istius.§.& glo.hic,quæ est
super verbo,præiudicium.

SVMMARIVM.

1 *Sententia.quòd exequatur supplicatione pendente.*

Aliud. ¶A sentẽtia pfecti prętorio appellare nõ licet:
sed supplicare intra.x.dierũ numerũ,quę sentẽ
tia executioni mãdari debet fideiussiõe pręstita, supplicatio
ne porrecta,aliter non:retractationis iure illi seruando,qui se
1 grauatum putauerit.h.d.¶†Not,ergo,ꝙ pendẽte supplica-
tione sententia executioni mandatur:licet secus sit in appel.et
circa hoc vide,quod not.gl.in.c.cũ ex literis.extrà de in iteg.
resti.& Spec.in tit.de suppli.§.iij.& ꝙ no.doct.in aut.quę sup
plicatio,C.de preci.Imper.offe.quæ sumitur ex isto.§.

a ¶L.cui eorum.et ibidẽ vide Bar.in.l.liberorũ.in pe.col.ver.q̃ro an appellatiõe nepotũ.de verb.sig.& ad de gl.in.l.Gallus.§.idem credend.aliàs.§.ĩstituit.de libe.& posthu.

b ¶Proauiæ.vide Bal.in.l.j.paulo post mediũ.C.de succes.edi.& Bar.in.d.l.cui eorũ.in v.colũ.ver.quæro quid in auia.

c ¶Insinuatiõe.Ad de Bal.ĩ.l.cũ multæ.ad fi.C.de dona.ante nup.et ꝙ per Paul.de cast.in consi.cij.

d ¶Nõ probat.limita,& not.vt p do.Bartho.Soci.in.d aut.si quis in aliquo.& ibi.vide oĩno Franc.Aret.&.d.Alex.de Im.& Pau.de Cast.& Salyc.

e ¶Ca.fin.& ibi ad hãc materiã vide latissimè.& not.p Feli.& ꝙ ibi dixi in apostil.

f ¶Ista acta.vide Bar.in.l.j.ver.vlterius no.C.de rela.vbi etiã vide Pet.de su.& Ange.& Bald.in mar.ver.sententia.v.col.

SVMMARIVM.

1 Litis contestatio, quod non sit necessaria in restitutione in integrum, & quando. nu. 5. remissiue.

2 Sententia diffinitiua in casu restitutionis in integrum, quod ferri possit, licet lis non sit contestata.

3 Creditores, quod sint citandi, quando minor petit se restitui, ut abstineat ab hæreditate. & nu. 5.

4 Iudex ex officio parte etiam non petente prouidere potest, ne bona hæreditaria pereant.

6 Legatarij in casu huius §. an sint citandi? remissiue ad glo.

7 Plures creditores præsentes, an possint paucioribus creditoribus præiudicare?

8 Præiudicium fiendum creditoribus, de quo hic consistit in hoc q, restitutio non differtur. & sententia omnibus nocebit.

6 Citatio generalis per proclama, quod fiat quando ignorantur creditores.

10 Citatio uerbalis non potest fieri extra territorium.

Ad hæc. ¶ Si minor restitutionē petit, vt se ab hæreditate abstineat, creditores in præsentia cōstituti vocādi sunt: omnibus autē, vel qbusdā in absentia constitutis, & legitimè expectatis: restitutio nihilominus indulgēda est curatore bonis dato, & bonorū inuētario facto. h. d. vsque ad. §. rursꝰ. ¶ Not. hic formā tenēdā, qñ minor debet abstinere ab hæreditate. ¶ † Secundò no. hic tex. ꝙ in cā in inte. resti. nō est necessaria lit. cōte.ᵃ ¶ † Tertiò no. qa hic videt̄ tex ꝙ vbi petit̄ in integ. resti. peruenitur ad sentētiā diffinitiuam. lit. nō cōte. Ita videt̄ probare hic tex. & pro hoc optimè secūdū vnā lect. est casus in. l. sancimus. §. j. C. de iud. ff. de fideicō. libert. l. cū verò. et. ff. vbi pupil. edu. de. l. fi. ¶ † Quartò no. creditores esse citādos. Ratio est: qa possent lędi. ergo &c. vt. l. nā ita diuus. ff. de adopt. ¶ † Vltimò no. in ver. iudice. ꝙ iudex ex officio suo parte etiā nō petēte, potest prouidere, ne bona hæreditaria pereant: & hoc ideo: qa sibi hoc liquet: vt iudici. Idē quod hic habes in auť. si omnes. C. si vt se ab hære. absti. sumpta ex isto. §. ¶ † Opp. & videtur, ꝙ in causa restitutionis in integrū debet fieri lit. cōtest. vt. l. Papinianꝰ exuli. §. fi. ff. de mino. C. de tēp. in integ. resti. l. fi. & . l. necnō. §. si cū in prouincia. in fi. §. ff. ex quib. cau. ma. l. nō enim. eo. tit. cū si. Sol. vt not. gl. extrā de offi. iud. c. fin. Circa quod vide ꝙ no. doct. in d. auť. si omnes. in vlt. q. ¶ † Quærit glo. hic dicit̄, ꝙ debēt citari creditores: vt hic. & in. d. auť. si omnes. &. ff. de min. l. etiā. §. fi. nūquid debēt citari legatarij? dic, vt in gl. hic. & in. d. auť. si omnes. ¶ † Quærit glo. an ꝑ plures creditores p̄sentes fiet præiudiciū creditoribꝰ paucioribꝰ absentibꝰ? dic, vt in gl. hic. & in. d. auť. si omnes. ¶ † Sed quæro, in quo fiet prēiudiciū absentibus. d. Iac. de bel. dicit, ꝙ fiet præiudiciun in hoc: quia resti. nō differt̄ vsq; ad tres mēses, post citationē absentis: sed statim de causa cognoscetur, & pronūciabitur, & sentētia omnibus nocebit: vt. l. de ætate. ff. de mino. Circa quod dic, vt no. doct. in. d. auť. si omnes. in. iij. q. ¶ † Quæro: quid si minor petit se restitui aduersus aditā hęreditatē: et ignorat, qui sint creditores: qualiter fiet citatio? dic, ꝙ fiet citatio generalis misso ꝓclamate per ciuitatē: vt. C. de remis. pig. l. si eo tēpore. ¶ † Vltimò no. hic ver. si verò omnes. in eo ꝙ dicit, ꝙ si creditores sint absentes à loco: in quo petit̄ restitutio: minor debet adire iudicem loci, vbi sunt: & per ipsum iudicē facere illos citari: Facit ad. q. ꝙ citatio verbalis non potest fieri extra territorium.ᵇ de qua. q. dic. vt dixi. s. de hære. & fal. §. sancimus. ver. illo verò adiecto.

a ¶ Lit cōtest. vide tu. Bald. in auť. si omnes. C. si vt se ab hæred. absti. & d. Alexā. plenè in l. si finita. §. Iulia. x. char. de dā. infe. & Ang. in. l. fin. §. illud. C. de temp. app. & Bart. in. d. auť. si omnes.

b ¶ Extra territorium. vide tu plenè per. d. Alex. de Imo. in. l. fi. de iurisd. om. iud. in vlti. col. ver. item facit. an iudex. cum multis concor. ibi per eum signatis.

c ¶ Cum tibi. & ibi vide Butri. Ioā. de Imo. & Capra. & Io. an. in addit. ad Spec. de test. §. j. ī addi. versi. Pileus. & Pau. de ca. in. l. hac. §. at cum humana. C. de testa. &. d. Alex. de Im. in. l. iubemus. ī fi. C. de test. al. ī tex. & in. l. discretis. C qui test. fac. pos. & Pau. de ca. in. l. serui electione. de leg. j. & Feli. in. c. ī presentia. de proba. ī. xxij. colū. in pri. ver. ꝑtereā, ꝑ illa. &. d. Alexā. in consi. xlvij. ij. parte.

SVMMARIVM.

1 Præscriptio longi temporis, ut præiudicet, & prosit possessoribus, requirit scientiam aduersarij.

2 Tempus decem uel. xx. annorum in præscriptione à quo tempore computetur?

3 Dispositio huius. §. an habeat locum in malæ fidei possessore alienante, ut noceat emptori bonæ fidei?

4 Dispositio huius. §. quod non habeat locum in re mobili.

Rursus. ¶ Malæ fidei possessore alienāte emptori bonæ fidei, domino rei sciēte, præscrip. lōg. tēp. currit domino autem ignorāte an. xxx. exigitur p̄scri. bona fide possessori profectū nō auferēte: domino verò rei quibusdā an. præsente, quibusdā absente super decēnium, tot anni ei adijci debēt, quot annis in decēnio fuit absens. h. d. ¶ Ex isto. §. sumitur auť. malæ fidei. C de præscrip. long. tēp. Itē ex. §. de præscriptione. sumitur auť. ꝙ si quis quibusdā. eo. tit. ¶ † No. in hoc. §. casum, in quo ad hoc, vt prosit possessoribus lon. tē. p̄escrip. requiritur sciētia aduersarij cōtra quē præscribitur. sicut in præscip. seruitutis: vt. C. de ser. l. ij. regulariter contra vt. l. fi. C de præsc. lon. tēp. & l. sicut. C. de præscrip. xxx. an.

2 ¶ † Quærit gl. dicit hic agnoscēs. qro à quo tempore computetur tēpus. x. vel. xx. an. dic, vt in prima gl. hic. & ī. d. auť. malæ fidei. Circa quod vide ꝙ not. Pe. & ibi refert Cy. in vlt. q.

3 ¶ Quæro. vtrum iste. §. habeat locum in malę fidei possessore alienante, quocūq; tēpore fuerit in mala fide? vel tantū in malę fidei possessore, qui habuerit malā fidē, ab initio suæ possessionis? vt eius mala fides noceat bonę fidei possessori, quo ad decennij præscriptionem? dic, vt not. docto. in auť. malæ fidei. in. j. q. ¶ † Venio ad. §. de præscriptione. & quæro, vtrū

4 iste. §. habeat locū in re mobili. d. Iac. de bel. ꝙ nō. cū hic loquatur tantū de præscriptione. Et idē dicit ipse in casu pręcedētis. §. cū quo secūdo dicto concor. Pe. vt refert. Cyn. in. d. auť. malę fidei. in. ij. & iij. q. ¶ Quæro, de qua absentia loquit̄ iste. §. dic, vt in glos. hic. et in. d. auť. quod si quis quibusdam. C. de præscrip. lon. tempo.

SVMMARIVM.

1 Nomen hæredis expressum per alium in testamento, testamentum non uitiat: si testator expræsis uerbis id approbat: secus si nutu.

Quia vero. ¶ Testamentū suas vires obtinet, siue testator per se, siue per aliū nomen hæredis scribat: vacāte. l. quę cōtrarium asserebat. h. d. Ex isto. §. su

1 mitur auť. & non obseruato. C. de test. ¶ † Quærit gl. dicitur hic, ꝙ testator potest per aliū nomen hæredis scribere. quæro qualiter est hoc intelligēdū? dicūt quidamꝰ hoc habere locum cum testator expresit nomē heredis illi, per quē vult scribi: sed si nutu exprimeretur, nō valeret. Sed gl. hic videt̄ velle cōtra. dicit enim, ꝙ satis exprimit testator, cū annuit. sed contra iū no. C. de test. l. iubemꝰ. ver. oportet enim. in gl. q̄ incipit, ińō etiā. & . C. de fideicō. l. & ī epistola. d. Iac. de bel. dicit, aut alius exprimit nomē hæredis: & testator verbis profitetur se agnoscere, & approbat nomē heredis, & tunc sufficit: vt not. in. l. iubemꝰ. §. quēadmodū. in gl. quæ incipit. not. regulā. C. de test. quā gl. limita: prout ibi not. doc. ¶ Si verò testator nutu tātum exprimit nomē hæredis: tunc testamētū nō valet: vt no. in. d. l. iubemus. §. oportet. & in. d. l. & in epistola. non ob. l. nutu. alleg. in. gl. quia illa. l. loquitur in legatis, quę possunt nutu rlinqui: secus in hæredis insti. quę non potest nutu fieri: vt no. in præalle. gl. & circa prędicta vide quod not.

c gl. in. c. cum tibi. extrā de testa.

Legem vero. ¶ Res ab ecclesia in principē trāslata, potest à principe in aliū transferri non obstante lege in contrariū loquēte. h. d. vsque ad. §. si quando.

SVMMARIVM.

1 Falcidia dicit̄ prohibita, quando legatarius est prohibitus alienare.

Si quando. ¶ Falcidia cessat in re a testatore aliena ri prohibita: his obtinētibꝰ ī casibꝰ pręteritis, nōdū finitis. h. d. ¶ Ex isto. §. sumitur auť. sed etiam in

1 ea re. C. ad. l. fal. ¶ † No. ex isto. §. ꝙ si legatarius prohibitus alienare dimittit falcidiam penes hæredē, dicitur alienare: & ideo falcidia detrahi non potest. ¶ Vides ergo vnū casum, in quo est prohibitū detrahi falcidiam. Sunt alij casus, quos habes in gl. hic, & in auť. sed cum testator. C. ad leg. falcid.

De alienatione, & emphyteusi. &c. Rubri.

SVMMARIVM.

1 Res ecclesiastica, quando alienatur, cum quibus solennitatibus alienetur? remissiuè.

2 Abbates in alienationibus ecclesiarum sibi subditarum, an possint ipsi authoritatē interponere? uel requiratur Episcopi decretū? remissiuè.

3 Consuetudo in alienationibus rerum ecclesiæ, an sit seruanda, si est contraria solennitatibus, per iura introductis.

4 Alienatio rei ecclesiasticæ facta, non seruatis solennitatibus, quod non ualeat & res alienata reuocatur per rei uendicationem.

5 Ecclesia, an possit donare amicis bene meritis? quòd sic

6 Prælatus solus sine superioris authoritate, an possit infeudare res ecclesiæ? quod sic.

7 Dictio pro: denotat remotionem.

8 Emphyteuta ecclesiæ si ingreditur monasterium, emphyteusis transibit in ecclesiam: sed dabitur reuocatio ecclesiæ.

9 Emphyteusis non transit in ecclesiam, si est dictum expressè in inuestitura quod non transeat.

10 Feudum, an transeat in ecclesiam per ingressum feudatarij in monasterium?

Multis. ¶ Res immobiles, vel quasi, ecclesiæ maioris Cōstātinopolitaneñ. & locorū venerabilium sibi subiectorū, alienari prohibentur. Emphyteusis verò ꝑmittitur ī persona accipientis, & duorū successorū pensione diminuta in. vj. parte, in proastis nō ꝓximarū villarū, si reditꝰ habet aliquos ꝓ ītegro canone dentur in ēphy. Si verò nullos habet reditꝰ: dent̄ ꝓut meliꝰ

poterunt

poterunt: si autē alienauerit in imperialē domū, vel quālibet domū venerabilē, aut in alios: tūc ordinarijs venerabiliū locorū a quib⁹ emphyteusis fuit concessa, electio daī huiusmodi cōtractū alienationis approbādi, vel improbādi. h. d. vsq; ad
1 §. si verò quedā. ¶ † Quæro in. §. sancim⁹. cū qbus solēnitatibus debet hodie fieri alienatio, in casib⁹ à iure pmissis? Dicit gl. q secūdū cōsuetudinē debet fieri cū cōsensu patroni, si ecclesia patronū habet: si verò patronū nō habeat: tūc si capella habet plebanū, debet fieri cū cōsensu plebani. Si verò nō habet, debet fieri cū cōsensu Episcopi. ita dicit gl. sup verbo licētiā. ¶ Tu verò dic secūdū Iac. de bel. q alienatio rei ecclesiasticæ debet fieri cū solēnitate, quę habetur. j. e. §. licētiā. & §. hoc etiā sup. & C. de sa. san. ecc. auī. hoc ius porrectū. Hoc quod dicit Iac. est verū, q reqritur in istis alienationib⁹ decretū episcopi vel supioris: aliorū autē platorū inferiorū cōsensus, authoritas, vel decretū nō sufficit: vt no. Inn. extrà de transac. c.
2 statuim⁹. in vlt. gl. ¶ † Sed quæro, qd de Abbatib⁹, an poterūt in alienationib⁹ rerū ecclesiarū sibi subditarū decretū, vel authoritatē interponere? vel an reqritur decretū Episcopi? de hoc p Inno. in. d. c. statuim⁹. & quod no. gl. de reb. ecc. nō alie. c. j. in cle. quā gl. tene mēti. & in ea alle. glo. hic positam. In eo
3 † autē, quòd gl. nostra hic dicit esse obseruādā cōsuetudinem an debeat cōsuetudo cōtraria solēnitatib⁹ p iura introductis
4 obseruari? dicā. j. e. §. hoc etiā. ¶ † Secūdò qro, qd si alienatio fuit facta nō obseruatis solēnitatib⁹? dicit gl. q tūc alienatio reuocaī cā cognita. Quod dic, vt no. in gl. hic sup ver. lic tiā. & sic videī velle ista gl. q ecclesiæ subueniaī p beneficiū restitutionis in integ. sed dicit Iac. de bel. imò alienatio ipso iure nō valet: & eccle. pōt vēdicare rē alienatā: vt. s̄. de nō alie. §. vult em̄. & §. qa verò leonis. & l. iubem⁹. §. sanè. C. de sac. san. ec. &
5 j. e. & quoniā dicā de hoc ibi ptereò hic. ¶ † Quęrit gl. sup. d. ver. licētia. an amicis bene meritis ecclesia donare possit? dicit
6 gl. q sic: dixi de non alie. §. vult em̄. ¶ † Quęrit gl. supradicta, quid in feudo, an sol⁹ plat⁹ sine supioris authoritate poterit dare res in feudū? dicit gl. q sic, secūdū cōsuedudinē regni. pro hoc vide. x. col. de his, qui feu. da pos. circa prin. & in ti. q suc. feud. dare tenentur. & in ti. Episcopū, vel Abb. in prin. §. j. & in ea. co. si de inuesti. īter do. & vas. lis. oria. c. j. in fi. & tene mēti totā istā gl. sup verb. licētiā. ¶ Venio ad ver. de cōpetētib⁹. quæro, qd vult dicere tex. pastis. dic: vt in gl. secūdū primā expo. & vide quod no. ī auī. ppetua. C. de sac. san. eccl. No. tū ex secūda, sol. q dictio p, denotat remotionē. quod tene mēti.
7 † Venio ad ver. si verò cōtigerit. no. hūc. §. vides enim hic, q si emphyteuta eccle. alienat emphyteusim in Epm̄. vel ecclesiā, q trāsfert ipsam: sed daī electio ecclesiæ, an velit reuocare
8 rē emphyteuticā vel nō. † Et sic facit, q si emphyteuta ingreditur monasteriū, q ēphyteusis trāseat: sed reuocatio pmittaī
a domino: ª sed certè quod dicit hic, q reuocatio permittiī dño videī loq, quādo ecclesia cōcessit in emphyteusim: sed qn priuat⁹ cōcessit, nō loqī hic. Itē hic loqī in alienatione expressa, nō in tacita, secūdū Iac. de bel. tū Dy. alle. hūc. §. pro casu ad prædictā qstionē: vt ipse no. in. l. si ita. §. fin. de leg. ij. ff. & doc.
9 in auī. ingressi. C. de sac. san. ecc. vbi gl. istā. q. format. † Sed q̄ro, qd si in instrumēto ēphyteusis expsleē dictū, q in ecclesiā nō trāseat? R̄ndeo, tūc nō pōt trāsire obstāte expssa prohibitione. quod dic, vt no. p gl. & Dy. in. l. si ita qs. §. ea lege. ff. de
10 verb. obli. & p doct. in. d. auī. ingressi. ¶ † Sed qro, quid ī feudo: an si feudatari⁹ ingrediaī monasteriū: an transibit feudū in ecclesiā? dic, vt hic per Iac. de bel. & per doct. in. d. auī. ingressi. & vide quod no. Inno. in. c. in præsentia. ᵇ extrà de pba.
b

Si vero quædam.

¶ Ecclesia domos in ēphyteusim ppetuò dare potest, data electiōe emphyteutæ: vtrū velit ab initio soluere pēsionē adhuc extantibus ædificijs? vel velit domibus reędificatis soluere. quo casu præstabit pēsionē, quæ reperiebaī domo sic existēte ruinosa. ¶ Quero, pro declaratione huius. §. an remittiī tertia pars pēsionis, q̄ reperiebaī ędificijs adhuc extantib⁹ & duæ partes soluentur: in gl. hic sunt opi. circa quā glo. vide quod no. Azo in sum. huius tit. vbi videī tenere op. Io. gl. quę est. C. de sac. san. ecc. auī. si quas ruinas. & tenet q tātum tertia pars pstetur: & duæ partes remittātur. Et istā opi. tenebant ibi doc. & idē tenet hic Iac. de bel. & hanc opi. puto veram. ¶ Ibi, in. ij. parte pensionis &c. & . j. sequitur procedat. dixi plenè de hoc. s̄. de non alie. §. quia verò leonis.

SVMMARIVM.

1 *Accipiens rem immobilem occasione usufructus ab ecclesia, tenetur statim dare ecclesiæ proprietatem alterius rei: ex qua perci piantur tot fructus, quot percipiuntur ex re ecclesiæ.*
2 *Alienare prohibitus, quòd prohibetur locare ultra. xxx. annos.*
3 *Clerici, licet possint aliquo casu concedere feuda ecclesiæ, non tamen possunt in dicto casu concedere agnatis, & cognatis.*

Si verò aliquis.

¶ Ecclesia maior & aliæ supra dictæ ecclesiæ, rem immobilem nomine vsus, locationis, & pignoris, ac etiā nomine ēphyteusis ppetuò alienare possunt, solennitate debita obseruata: in personis œconomorum, & qbusdam alijs personis alienatione penitus interdicta: supradictis in maiori ecclesia: quātum ad domos ruinosas, statutis ad omnia loca extēsis. hoc dicit.
1 ¶ † Not. primò tex. ibi, nisi alia mox &c. q ille, qui accipit rē immobilem occasiōe vsusf. ab ecclesia: debet ei dare ab initio cū vsumfructū accepit, nudam proprietatem alterius rei, ex qua percipiātur tot fructus, quot percipiuntur ex re, cuius vsusfructus accepit ab ecclesia: vt hic. & . s̄. de non alie. §. hoc igiī. & ibi no. Et not. etiā per gl. & doct. in. l. iubem⁹. §. fi. C. de sac. san. eccl. probatur etiā. s̄. de nō alie. §. si qs autē voluerit qc quid not. Iacob. de bel. in. d. §. hoc igitur. quod videtur contra hūc tex. & . ll. s̄. alleg ¶ † Secundò not. in. §. locationes. q
2
c prohibit⁹ alienare, prohibitus est etiā locare, ᶜ vltra. xxx. an. vt hic. Et sic videtur hic casus contra gl. quę est in. l. codicillis §. īstitutio. ff. de leg. ij. quę dicit, q prohibitus alienare, pōt locare in. c. annis. q glo. ibi. p Dy. reprehēdiī. Circa quod vide
3 quod no. gl. in. c. j. extrà de reb. ecc. nō alie. in cle. ¶ † Tertiò not. in. §. œconomus, q in quibuscūq; casibus, in quibus permissum est clericis, vt possint alijs feuda cōcedere: tū non est permissum, q possint cōcedere agnatis: & cognatis suis. Ita not. gl. per hunc tex. videlicet per auī. qbuscūq; modis. quæ sumiī ex isto. §. j. C. de sac. san. ecc. ita no. x. col. qui suc. feu. da. tene. capi. vno. in. j. gl. & ea. col. si de inuesti. inter do. & vasal. lis oria. c. j. in fi. Et vide circa hūc. §. quod no. glo. & doct. in. d. auī. quibuscūq; modis. C. de sac. san. eccle.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia, an ad publicas collationes teneatur?*
2 *Pignus generale, an uero speciale permittatur in bonis ecclesiæ: remissiuè.*
3 *Debitor, an prius computet fructus cum sorte, qu'àm usuras?*
4 *Maior pars monachorum, uel collegij in quo inspiciatur.*
5 *Absentium consensus in alienatione rerum ecclesiæ non requ ritur.*
6 *Absentes de collegio citandi sunt.*
7 *Actus gestus per minorem partem, maiori parte existente absente, an ualeat?*
8 *Venditio facta per prælatum, an ualeat quando pretium rei uenditæ non sit solutum creditori ecclesiæ prout solui debebat.*
9 *Creditor, quando cogatur inuitus accipere aliud pro alio.*
10 *Mediocre datur in solutum creditori.*
11 *Solennitas intro ducta per hunc tex. in alienationem rei ecclesiæ, hodiè nō est necessaria: sed sufficit seruare solennitatem intr oductam de iure canonico.*
12 *Consuetudo contraria solennitati introductæ, pro alienandis rebus ecclesiæ, an ualeat? quod non.*
13 *Creditor dicitur ille qui mutuum probat in ecclesiæ utilitatem conuersum Et qualiter hoc probabit: nu. 15.*
14 *Prælati factum in damnum ecclesiæ redundare non debet.*
16 *Creditor, si mutuauit toti collegio: an tunc præsumatur pecunia conuersa in utilitatem ecclesiæ?*
17 *Dispositio huius uer. si uerò. quòd habeat tantum locum in creditore fœneratitio.*
18 *Res ecclesiæ quando alienatur an requiratur consensus omnium clericorum collegialiter: uel sufficiat consensus singulorum?*

Quæcunque vero.

¶ Debitis obnoxia ecc. si ex mobilibus soluere
1 non potest, rem immobilem alienare potest. † ¶ Opp. ad prī. huius. §. videtur, q ecclesia nō teneatur ad publicas collationes: vt. x. colla. de stat. consue. contra li. ec. c. j. ver. item nulla. So. iste. §. hodiè corrigitur per. l. placet. C. de sac. san. ecc. & ideo super. l. de his. C. de epi. & cle. quæ in hoc concor. cum
2 §. posita est auī. itē nulla cōmunitas. q̄ illā. l. corrigit. ¶ † Item op. & videtur, q tantum generale pign⁹ pmittaī, nō speciale: vt. s̄. de non alie. §. alienationis. Sol. iste. §. corrigit illum. & gl. tenet hic. & in auī. hoc ius porrectū. de sa. san. ec. & . s̄. de non
3 alie. §. nos igitur et ibi plene. no. ¶ † Itē op. hic innuitur, q prius debitor debeat computare fruct⁹ cū sorte, q̄ vsuras. C. de vsu. l. j. Gl. hic ponit duas so. & idē in auī. hoc ius porrectum tene primā sol. quam ibi approbāt doc. in. ij. so. & no. x. q. ij. *. c. ea enim*. §. hoc ius porrectū. ¶ † Quęro, in quo inspiciaī
4 maior pars? dic, vt in. gl. Cui gl. adde quod no. in. d. auī. hoc ius porrectū. & in. l. nulla. alle. in gl. Quæro quid si sint aliqui monachi in monasterio non tamen ibi se uiunt: an requiratur consensus eorum. suprà. allegat. glossa. dicit quòd

a ¶ Dño. Ad q vide oīno Feli. in. c. in psentia. i. xxij. col. ver. vij. quæro. de pbat. quod ibi dixi in apostil.
b ¶ In. c. in præsentia. & ibi vide Feli. in. xxij. col. ver. v. quæro. vbi plenè not.
c ¶ Locare. Ad q vide do. Alex. de Imol. in. l. si filio. §. fi. sol. ma. & Bal. ī. d. l. fi. paulo post prin. C. de re. alie. non alie. & in auī. ei, qui. de bo. aut. iudi. pos. & domi. Alexā. de Imo. in consil. pen. in. iiij. parte.

5 non tene mēti.¶†Pone,multi sunt in ecclesia,aliqui sunt ab
sentes:an consensus absentium requiratur?dicit glo.ꝙ non.
6 ¶†Sed quero:an debeāt citari?gl.quę est in.c.fi.extrà de ma.
& obe.videtur velle,ꝙ non.cōtra no.expræsse per gl.& In.
a in.c.cum omnes.[a] extrà de consti.& per gl.in.c.pręsentium.
7 extrà de test.li.vj.¶†Sed pone,ꝙ minor pars est præsens:
& maior est absens:quęro,quid iuris?vide quod no.gl.in si-
milibus.extrà de ma.& obe.c.fi.extrà de his,quę fi.à ma.
par.ca.c.cum in cūctis.in gl.quę inci.ar.quod & no.per Inn.
8 in.c.cum uobis.de ele.†¶Quæro,dicitur hic,pretiū omnib⁹
dando.&c.quid si pretiū non fuit solutū ab emptore credi-
tori:an propter pretiū so.creditori per pręlatū,ex hoc dice
mus venditionem non valere?vide,quod tangūt doc.in auт.
hoc ius porrectum.in.v.q.C.de sa.san.ecc. Sed dic de hoc
latius per Inn.in.c.j.de depo.vbi tex.§.hui⁹ declaratur.¶Ve
nio ad ver.si verò.secundū prędictum.in quo no.ꝙ creditor
inuitus *aliud pro alio accipere* cogitur.¶†Secundò no.ꝙ
9 datur insolutū creditori ius mediocre.¶Op.ad primum,ꝙ
creditor non cogatur accipere aliud pro alio:vt.l.ij.§.j.ff.si
10 cer.pet.&.l.eum à quo.C.de sol.†Sol.dicit gl.ꝙ hic est spe-
ciale.ita no.s.de fideiuss.§.quod aūt.& ibi dixi.¶Op.etiā ad
secundū no.sol.vt in.d.§.quod autem.& no.gl.hic.& in con
trario.Et idem no.gl.in.d.auт.hoc ius porrectum.& in auт.
hoc nisi debitor.C.de sol.¶Quæro,dicitur hic,adiecta ī pre
tio.x.parte.quid vult hoc dicere?gl.hic,& in.d.auт.hoc ius
porrectū.ponit duas sol.sed hic tenet primam expositionē,
quā tenet Azo in sum.huius ti.& Ia.but.in.d.auт.hoc ius por
11 rectum.& vide.x.q.ij.d.c.et.§.hoc ius porrectum.¶†Quęro
an solennitas introducta in alienatione rei ecclesiasticę per
istum.§.&.d.auт.hoc ius porrectum hodie sit necessaria?dic
ꝙ non:sed sufficit,ꝙ seruetur solennitas introducta.xij.q.ij.
c.sine excep.ita no.per gl.extrà de reb.ec.non alie.c.j.lib.vj.
& ibi per Inn.licet gl.videatur velle,ꝙ seruetur solennitas in
troducta per istum.§.vt no.in.d.c.j.extrà de re.ec.non alie.
12 ¶†Quæro:pone,ꝙ est consuetudo in contrarium,ꝙ ista so-
lennitas non seruetur:an valeat ista consuetudo?glo.quæ est.
C.de sa.san.ecc.in.d.auт.hoc ius porrectum.dicit ꝙ sic.& ad
idem quod no.s.e.§.sancimus.super ver.licentiam.Mar.ve-
ro.sil.& Iac.bu.illam gl.reprehendunt dicentes,ꝙ cum hoc
sit introductum in fauorem ecclesię,consuetudo,quæ in con
trarium extat,tanꝗ contra libertatem ecclesiæ non valeret:
vt in auт.cassa.C.de sac.san.ec.& Inn.vbi.s.dicit,ꝙ sufficit si
alienatio fiat secundum solennitatem,quę in illa ecclesia per
consuetudinem est inducta:licet illa cōsuetudo sit pręter ius,
dummodo illa consuetudo non sit grauis.Hosti.ibi respon-
det ad hoc dictum Inn.per.c.j.extrà de re.ec.non alie.li.vj.per
quod.c.&.c.j.extrà de consue.tenet ipse non posse per con-
suetudinem tolli solēnitatem introductam.per.c.sine excep.
xij.q.ij.sed sustinendo Inn.possemus dicere,ꝙ dictum Inn.
habet locum in solennitatibus,quæ sunt introductæ per istū
§.&.d.auт.hoc ius porrectum.ꝙ possint per consuetudinem
tolli.sed certè illę solennitates non sunt hodie necessariæ:vt
13 ipse tenet.¶†Venio ad ver.si verò quis.el.j.No,quòd credi-
tor dicitur esse,qui mutuum probat in vtilitatem ecclesiæ cō
14 uersum.¶†Secundò no.quòd factum prælati non debet in
b dānum ecclesiæ redundare.[b] ¶Ad secundum not.op.& vi
detur,quòd factum prælati præiudicet ecclesiæ:vt.l.iubem⁹
nullam nauem.C.de sac.san.ec.sol.vt per Dy.in.c.delictum.
15 de reg.iur.lib.vj.¶†Quæro,qualiter probabit creditor pe-
cuniam esse versam in vtilitatem,ecclesię?dic vt in glo.mag.
16 ibi:& ītellige versum &c.¶†Sed quærit glo.quid si creditor
c mutuauit pecuniam toti collegio:[c] an pręsumatur cōuersa in
vtilitatem ecclesiæ?dic,vt in glo.& in.l.iij.§.sed si sic accepe-
rit.ff.de in rem vers.sed Azo dicit probari pecuniam conuer
sam in vtilitatem ecclesiæ per pręsumptionē.quod dic,vt in
glo.alibi gl.tenet,ꝙ sufficit creditori probare ecclesiam pecu
nia indigere,tempore dati mutui.ita not.x.q.ij.c.hoc ius por
rectum.Circa quod vide,quod not.doc.in.d.auт.hoc ius por
rectum.vbi ponunt.distin.Iac.de Are.Sed tu de materia hu-
ius glo.vide quod no.Inn.in.c.quod quibusdam.extrà de fi
17 deiuss.& in.d.c.j.extrà de depo.¶†Quæro,an iste.§.habeat
locum in quolibet creditore:an in creditore ex causa mutui
tantùm.dicit ipse,quòd habet locum in creditore fœnerati-
tio:secus si gratis mutuaret.ita refert Cy.in.d.auт.hoc ius por
18 rectum.de quo vide quod not.Inn.in.c.j.de depo.¶†Vlti-
mò,circa istum.§.quęro,in casu,quo requiritur cōsensus om-
nium clericorum,qui sunt in ecclesia,in alienatione rei eccle
siasticę:vtrum requiratur consensus omnium collegiatorum
vel sufficiat,ꝙ singulariter,& expręssim consentiant?dic,vt
no.glo.extrà de reb.ec.non alie.c.j.

a ¶In.c.cum omnes.& ibi vide Feli.in.xiij.col.circa medium.

b ¶Redūdare.Adde Feli.in.c.pen.col.ij.ante fi.ī ver.dū dicit Abb.de præscrip.

c ¶Collegio.Tu ad hoc vide omnino do.Soci.in cōsi.xv.inci.visis p̄dictis publicis instrumētis.ver.nec est verū.cum ver.seq.ī.j.parte.cha.xxij.& vers.est ergo aduertēdum.cū ver.seq.& ver.hęc autem cōclu.cum ver.seq.quasi vsꝗ ad finem.ead.parte.char.xxiij.

SVMMARIVM.

1 *Alienatio rei ecclesiasticæ quibus casibus omnino prohibeatur:remißiuē.*
2 *Episcopus potest uendicare rem ecclesiæ indebitè àlienatam.*
3 *Casus,in quibus ecclesia potest res immobiles ecclesiæ alienare.*

Hæc vero.¶Omnes ecclesiæ excepta maiore Con
stantinopo.& venerabilibus locis ei sub
iectis,permutare adinuicem possunt,vtriusq; ecclesiæ indem
nitate seruata.Ea verò,quæ ab imperiali domo processerunt
nullo modo alienare possunt:nec etiam mona.Prædium autē
inutile propter onus tributorum fiscalium alienare permitti
tur,excepta maiore ecclesia,& exceptis œconomis,& propī
1 quis,quibus acquirere est prohibitū.†¶No.in ver.ea verò.
casum in quo alienatio rei ecclesiasticæ omnino prohibetur
etiam in casu,in quo aliâs permittitur.Sunt & alij cas⁹,quos
dic:vt in glo.super ver.concedimus.qui sunt quinque.Et est
sextus.j.de ec.ti.§.si autem.& vide quod no.glo.ī.d.authē.
2 hoc ius porrectum.in.iij.glo.s.de nō alie.§.nos igiт.¶†Quæ
ro,in.d.§.& quoniam cognouimus,quomodo episcopus ven
dicat:cum rei ven.detur domino?dic vt in glo.& vide quod
not.in.l.in rem.§.loca.ff.de rei ven.&.C.de sa.san.eccle.l.san
3 cimus.¶†Venio ad.§.si verò in quo no,casum,in quo eccle-
sia potest res immobiles alienare.Sunt & alij casus:vt.s.de
non alie.§,nos igitur.& ī.d.auт.hoc ius porrectum.¶Venio
ad.§.œconomis.& circa istum.§.vide,quod dixi.s.eo.§.œco
nomis &c.

SVMMARIVM.

1 *Emphyteuta ecclesiæ,propter canonem non solutum,quòd non cadat ab emphyteusi ipso iure:sed per sententiam.*
2 *Ecclesia habens emphyteusim ecclesiasticam,si cessat per biennium quòd cadat,sicut quilibet priuatus.*

Si vero quis.¶Si conductor emphyteuta rem ac
ceptam deteriorem fecerit:vel cano
nem per biennium non soluerit,potest reijci de re:& dānum
& pensionem soluere cogendus est:nulla actione pro melio-
ratione competēte:ecclesia autem repellere nolente,exigere
1 potest,quod ei debetur.h.d.†Not.hunc.§.& maximè in ver.
si verò noluerint.Nam hic vides ꝙ emphyteuta,& colonus
ecclesiæ non soluendo canonem per biennium:ita demum re
pellitur,si ecclesia vult.Et sic videtur hic tex.ꝙ emphyteu-
ta propter canonem non solutum,non cadit ab emphyteusi
ipso iure,sed per sententiam.Ad idem in auт.qui rem ibi re-
pelli potest:&c.C.de sa.san.ec.de qua.q.dic,vt dixi.s.de non
2 alie.§ scire.non repeto hic.¶†Quęro:quid si ecclesia habeat
ab alia ecclesia,an erit idem quod hic dicitur?glo.dicit,ꝙ sic
super ver.biennium.Idem no.in auт.qui rem.C.de sa.san.ec.
Et facit ad istam glo.quod not.infi.j.de ec.ti.§,pro tempora-
libus.&.C.de sa.san.ecc.auт.quas act.¶Vlt.circa istum.§.vi-
de quod no.extrà de loc.& condu.c.vestra.dic,vt in glo.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia quādo poßit nomine tributorum grauari?*

Sanctissimas.¶Immobiles res ecclesiæ possunt
alienari pro redemptione captiuo
rum:nisi earum alienatio ecclesiē fuerit expresse interdicta.
Item Hierosolymitanorum ecclesia,res immobiles alienare
legitimè potest pretio statuto.h.d.¶Item sterilis possessio
in ecclesiam alienari prohibetur:& nomine vsus ecclesiæ per
missa est alienatio.Item sacratissima vasa pro captiuorum re
1 demptione,& debiti solutione alienari possunt.h.d.¶†Op.
ad.§.si verò quidam.& videtur,ꝙ ecclesia non possit tributo
rum nomine grauari:vt.l.ij.C.de epi.& cle.sol.vt in gl.& ha-
buistis.s.e.§.si verò quis de prædictis.Et no.per gl.de sa.san.
ec.auт.sicut alienatio.¶Vltimò vide gl.quæ inci.quod pa-
ctum.pro qua vide no.C.de condi.ob cau.l.ea lege.& extrà
de condi.ap.c.verum.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia,an posit locupletari cum aliena iactura?*

Si vero præter.¶Contrahentes cum ecclesia,
contra,vel pręter formam hui⁹
constitutionis,pœna hic inserta puniuntur:& etiam tabellio,
qui talium contractuum instrumenta conscripserit.¶Opp.
1 & videtur.†ꝙ ecclesia locupletetur cum aliena iactura.con-
tra de.l.nam hoc natura.ff.de condi.inde.so.vt in gl.hic.&.s.
eo.§.si verò quis.&.s.de non alie.§.quia verò leonis.ver.sin
autē creditor.&.C.de sa.san.ecc.auт.qui rem.¶Vltimò circa
istum.§.possem recitare,quæ dixi.s.de non alie.§.quia verò
leonis.

Vt iudices

Vt iudices non expectent sac. iuss. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Iudices plures arbitri, uel delegati, si sint in una causa, an sit necesse, quòd omnes concurrant in iudicando? remissiuè.*
2 *Iudicum plurium unus, an poterit alteri uices suas cõmittere? remissiuè.*
3 *Iudices plures, si formãt diuersas sententias, quid agendum? remissiuè.*

QVoniam. ¶ Iudices, vt exonerent se, & ratione odij euitandi rela
tionem ad Principem facere non debent: sed ip
si per se debent secundũ instãtiam pronuntiare
& si fuerint duo, vel plures iudices, & discordãt
1 omnes suam debent ferre sententiam. h. d. vsq; ad fi. ¶ 1 † Not.
tex. in ver. sin autẽ duo. ꝙ vbi sunt plures iudices, omnes de
bent ferre sententiam: vt hic. De quo quid iuris sit: qñ sunt
plures iudices ordinarij, vel delegati, vel arbitri, an est necesse
ꝙ omnes ferãt sententiã? vide in. l. Põponius scribit. ff. de re
iud. & ꝙ ibi plenè not. &. l. tũc autẽ. &. l. duo ex tribus. et ꝙ in
eis no. eo. tit. l. item si vnus. §. itẽ si plures. ff. de arbi. &. l. sicuti.
2 eo. tit. C quando prouo. non est nec. l. cum magistrat⁹. † ¶ Itẽ
an vnus possit alteri suas vices committere? In arbitro, est gl.
in. l. sicut. ff. de arbi. In iudice. vide ꝙ no. Inno. in. c. quia pro-
3 pter. & in ver. vice omnium. extrà de elect. † ¶ Vltimò gl. hic
distinguit, si plures sunt, qui ferunt diuersas sententias, quid
iuris sit. dic, vt in gl. in. l. duo iudices. hic alle. & in. l. nõ distin-
guemus. §. si plures. ff. de arbi. & vide plenè de reg. iu. c. fi. &. ij.
q. vj. c. ei, qui. §. diffinitiua. ver. itẽ si plures, Bart. de saxoferra.
videlicet. ꝙ actor & reus tale iuramentum denegantes præsta
re, cadunt à iure suo per sententiam, non ipso iure. Idem in de
negante præstare iuramentum calum. generale: vt actor per
sententiam ab actione cadat: & reus per sententiam habeatur
pro confesso: vt no. in. l. ij. §. ꝙ si actor. C. de iur. cal. cum quo
4 cor. quod no. in. c. fi. extrà de iur. cal. ¶ † Sed quæro. vtrum
ille qui non vult respondere positionibus, debeat haberi pro
a confesso?[a] vide gl. quæ est in. l. certum, in prin. ff. de confess.
& quod not. doct. in. d. §. ꝙ si actor. de hoc est hodie casus in
5 c. ij. de confes. lib. vj. ¶ † Quæro dicitur hic in prin. aut illos,
ad quos in medium &c. quæro. qui sunt isti? dicit glo. sunt hæ
redes. Sed secundum hanc lec. videtur hic tex. ꝙ instantia cau
sæ transeat ad hæredes, tam ex parte actoris, q̃ ex parte rei: vt
hic cum sua gl. Et est casus secundum vnam lect. quando ex
parte actoris, in. l. si pretor. ff. de iud. facit ad hoc. l. tam ex con
tractibus. ff. de iudi. cũ si. Ista expositio non videtur huic tex.
congruere, ꝙ intelligatur de hæredibus: quia hæredes sunt
principales personæ, sicut defunctus, cum sit eadem persona
cũ defuncto: vt. s̃. de iureiur. à mori. presti. §. j. vnde superfluæ
essent posita ista verba, aut illos. &c. Huius timore dicit glo.
illos. s. procuratores. & de quibus procur. intelligatur, dic, vt
6 in glo. ¶ † Et sic ex hac gloss. &. §. sin autẽ hic in glo. alle. ha
bes, quòd vbi dominus iurat de calumnia, non debet iurare
procurator. Sed hodie contrarium est expræssum, ꝙ licet do-
minus iuret de calum. nihilominus debet iurare procurator
7 suus: vt extra de iura. cal. c. ij. lib. vj. ¶ † An autem dominus
possit iurare de cal. per procur. licet de hoc olim fuerint opi.
vt not. in. d. §. sin autem. &. l. non solum. in prin. ff. de procur.
tamen est hodie expressum, ꝙ potest si habet speciale manda
8 tum: vt in. c. fi. de iur. cal. li. vj. ¶ † Quid autem sit de herede, ad
quem transit instantia an prestabit iura. de calũ. generale, etiã
si sit iuratum per defũctum? glo. j. in. d. auẽ. principales. videt̃
velle, ꝙ sic. & in. l. sed & si vnus. §. filio. ff. de iniur.

a ¶ Pro confesso. Vide tu Paul. de ca. in. l. iij. C. q test. fa. pos. & Io. an. in d. c. ij. alle. ĩ tex. & Imo. in. c. cum cla mor. ver. sed si ali qui. de test. & Flo. in. l. de ætate. ff. de interro. act. & Fe. in. c. cũ non ab ho mine. in fi. de iud. Adde oĩno, an & qñ nõ rñdẽs posi tionibus, habeat̃ pro cõfesso? p Lã fran. de oria. in. c. qm̃ cõtra falsã. §. rñsiones. ad fin. in ver. pro confesso. extra de proba.

b ¶ Videt̃. an & qñ q nõ probat, calũ niari videat̃, vide Feli. in. c. ij. in. iij. col. ver. in gl. ij. cũ seq. de calũ. sed q d si litigator probet per vnũ testẽ? an cal umniari dicat̃? vide per eũ ibidẽ post princi. c. ver. not, ꝙ ille, qui,

Vt litigantes iurent &c. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Iurari de calum. num in causa appell. debeat?*
2 *Iuramentum calumniæ, & de quo hic, quando præctandum sit coram iudice, & parte præsente?*
3 *Actor & reus denegantes præstare tale iuramentum: quod cadant a iure suo per sententiam, non ipso iure quid in iuramento calumniæ?*
4 *Positionibus nolens respondere, an debeat haberi pro confesso?*
5 *Instantia causæ, an transeat ad hæredes?*
6 *Iuramentum calumniæ, licet præstetur per dominum: debet etiam præstari per procuratorem.*
7 *Procurator iurat de calumnia pro domino, si habet speciale mandatum.*
8 *Hæres in quem instantia transit, an iuret de calumnia? etiam si sit iuratum per defũctum.*

PRæsentem. ¶ Principales personę, & similes in quacũque
lite, coram quocunq; iudice, iusiurandum sub
forma hic tradita cogãtur prestare, partibus in
præsentia in iudicio constitutis: sed si personę
conditio, vel natura non patiatur eas ad Iudicẽ venire, iudex
iusiu. ad eas mittere debet: parte verò vtraque, vel altera ĩ alia
existente prouincia, coram loci iudice iusiurandum præstari
debet: pœna iurare recusanti imminente. h. d. vsque ad. §. si
quis autẽ. ¶ Ex ista princ. sumitur auẽ. principales. posita su-
per. l. ij. C. de iur. calũ. quæ addit certam formam prestationis
iuramenti de calũ. Nam ibi plura narrãtur: vt not. in. l. ij. §.
1 quod obseruari. C. de iur. ca. ¶ † No. tex. ibi dum dicit, aut ap
pellationes examinentur: quia ex isto. §. arguit gl. ꝙ in causa
app. debet iterum iurari de calũ. In qua. q. gl. distinguit. dic,
vt in ea. De hoc, an in causa appellationis sit iterum iurãdum
de calũ. no. in gl. in. l. ij. circa prin. C. de iur. calũ. & in. l. qui bo
na. §. si quis stipulaturus. ff. de dam. ĩfe. Et ẽ expressum hodiè,
ꝙ indistinctè in causa app. præstetur iur. calum. vt in. c. ij. in
2 prin. de iura. cal. lib. vj. ¶ † Secundò no. in ver. si autẽ. ꝙ illud
iuramentum debet præstari coram iudice: coram quo causa
agitatur, nisi personæ conditio aliud persuadeat, vel eius ab-
sentia: quia tunc etiam alibi, q̃ coram iudice prestatur. debet
tamen præstari parte presente, nisi conditioni personę iuran
tis non conueniat præsente parte prestari: vt hic, & in. d. auẽ.
principales. ad idem. ff. de iureiu. l. ad egregias. &. l. generaliter
§. ijsdem præsentibus. C. de re. cred. & auẽ. sed iudex. C. de
3 epi. & cle. &. s̃. de testi. §. quoniam. ¶ † Tertiò not. in ver. illo.

SVMMARIVM.

1 *Calumniari uidetur is, qui non probat.*
2 *Recusans iurare, habetur pro conuicto.*

Si quis autem. ¶ Litigator pœnitentia ductus, si personam declarauerit veniam
meretur. Sed ille, qui donationem, vel promissionem suscepit
pœna hic inserta punitur: litigator autem si probare nequiue
rit, etiam punietur iureiu. ab eo prestando, qui dicebatur sus-
cepisse: sed periurio posteà decreto, per iurus de periurio po-
stea puniend⁹ est, tutoribus & curatorib⁹ iurisiurandi necessi-
tate, & pœnę piculo ĩminẽ. h. d. vsq; ad. §. hoc quoq;. ¶ Ex isto
1 §. sumitur auẽ. sed nouo iure. de epis. & cle. ¶ † No. ex hoc. §. ĩ
b ver. litigator. ꝙ qui non probat, calumniari videtur[b]. Quod
dic, vt in gl. & per glo. & latius per doct. in. l. j. C. de aduo. di-
uer. iud. in. iij. opp. & quod not. doc. in. d. auẽ. sed nouo iure. C,
de epis. & cler. in. ij. q. & plenè per glo. in. l. athletas. §. calũnia
tor. ff. de his, qui not. infa. & vide quod no. glo. in. l. iij. §. idem
diuus. ff. de test. & vide quod notat. in cap. finem litibus. extrà
2 de do. & contu. ¶ † Secundò not. quòd recusans iurare, habet̃
pro conuicto: vt hic in ver. si autem à litigatore.

SVMMARIVM.

1 *Resistere de facto & propria authoritate, quod liceat contra officiales facientes illicitas extorsiones.*

Et hoc quoque. ¶ Iudices prouidere debent, ne sportulę à litigatoribus illi-
citè exigãtur, pœna eis imminente, si tale delictum vendicare
neglexerint. Item ipsis litigatoribus à quibus sportulę illici-
tè exiguntur: licet contra exigentes propria authoritate re-
1 sistere. h. d. ¶ † No. tex. in fi. cum sua glo. ꝙ contra officiales
facientes illicitas extorsiones, licitum est de facto, & propria
authoritate resistere. dicam de hoc in. l. prohibitum. all. in gl.

SVMMARIVM.

1 *Referendarij non debent cogere partes de transactione, & pacto. & quã do. nu. 3.*
2 *Iussio Principis emanans sine scriptis, non ualet.*
4 *Iudices, quando possint cogere partes ad faciendum transactiones, & concordias.*

Quia vero, ¶ Referẽdarij iussiones Prĩcipis adĩplere debẽt, et suis termi. debẽt esse cõtẽti; nõ aũt

circa alia debent se immiscere:his,quę hac cōsti. dicuntur in fu
turis casibus optinentibus,ac etiam in pendentibus non-
1 dum finitis.hoc dicit.¶ † Nota. ex isto. §.dub. ¶ Primò
quòd referendarij non debent cogere partes de transactio-
2 ne,& pacto.¶ † Secundò no.text .ibi:aut ex nō scripto&c.
quod iussio Principis emanans sine scriptis,valet.de quo di-
xi.s̈.de litig.§.omnem verò.ver.si verò initium.&.s̈.in medio
3 litis non fi.sac.iussi.§.j.¶ † Sed contra primum opp.de.l.hu-
iusmodi.in fi.ff.de leg.j.Glo.sol.dic,vt in ea.Sed Iac.de bel.
dicit aliter.dicit enim,ꝙ ibi est contentio inter partes de re cō
muni eorũ:hic verò de re propria vni⁹ partis tantũ:& ideò
hic iudex non cogit partes,sed hortat̃ : vt.j.vt diffe,iud. §. si
tamen contigerit.C.de fer.l.fi.circa fi.ita dicit Iacob. de bel.
4 ¶ † De hoc,an iudices teneātur facere fieri trãsactiones,& cō
a cordias inter partes?[a] vide ꝙ not.ff.de vsufruc.l.æquissimum
& ꝙ not.s̈.de man.prin.§.deinde.& ꝙ not.in.l.si ex causa.§
nunc videndum.ff.de minor.&.l.furti.§.qui iussu.ff.de his,
qui not.infa.in.c.j.in fi.extrà de treug.& pace.

a ¶ Inter partes. Tu ad hoc vide latissimè,& no.p Feli.ĩ rubr.de treu.& pace.

b ¶ Ciuili. Adde Bart.s̈.vt hi,qui.§ quoniam.& quod ibi dixi in apost.

De ecclesiasticis titulis. *Rubrica.*

SVMMARIVM.

1 *Imperator sacras regulas pro legibus obseruat.*
2 *Vsuræ,quòd sint prohibitæ etiam de iure ciuili.*
3 *Vsuræ,an aliquo casu hodie sint permissæ?*

De regulis. ¶ Princeps sacras regulas in sanctis quatuor cōcilijs
expositas cōfirmat,& pcipit pro legib⁹ obser
uari:& sedes ordinat, & disponit:omniaque
priuilegia ecclesijs & veneralib⁹ locis indul
ta confirmat.h.d.¶ † Not.in ver.sancim⁹. ꝙ
Imperator sacras regulas pcipit pro legib⁹ obseruari.Cōcor.
sunt in gl.& fit etiam mētio de hoc tex.extrà de iur.calum.c.
2 j.Et p hoc dicit hic gl.ꝙ † cũ de iure cano.sint prohibitę vsu-
b ræ:sunt etiã prohibitæ de iure ciuili:[b] vt hic:& latius in aut.
ad hæc.de vsur.& quod not.C.de sum.tri.ĩ.l.j. ꝙ habuistis.s̈.
nullũ cre.agri.§ .j.& per Azo.in sum.C.de vsur.De hoc etiã,
an de iure ciuili sint prohibitæ vsurę:not.per gl.extrà de vsu.
c.qa.in omnib⁹.& vide ꝙ no.xiiij.q.iiij.c.quid dicã.¶ † Sed
quęro:an aliquo casu vsuræ hodiè sint permissæ?dic, vt not.
per glo.extra de vsu.c.cōquęstus.&.xiiij.q.j.in summa.& vi-
de not.in.d.l.j.C.de sum.trini.&.l.sociũ,qui in eo.ff.pro soc.
¶ Quæ autē sit rō,ꝙ vsuræ sunt prohibitæ?dic vt not.Inno.
extrà de vsur.in rub.

c ¶ Debetur. Adde quę no. habentur per Feli.in.d.c.dilectus.de off.ord. Adde Georg.tho.cōsi.suo.xxij.inci.prętātissime dñe iudex.ad fi.&cōs.cxxv incip.dubi⁹ est casus.de quo q̃ritur.volu.iiij.

Ad hæc. ¶ Ecclesię habent ĩmunitatē à sordidis & ex
tra ordinarijs muneribus,exceptis his, quæ
pertinēt ad refectionem & reędificationem itinerum,& viarũ
& similium:& liberæ sunt à lucratiuorum descriptione. h.d.
Circa hunc.§.vide.l.placet.&.l.neminem.& quod in eis not.
C.de.sac.san.ecc.&.x.col.de stat.cōtra lib.c.j.ver,itē nulla.Ex
quo sumit̃ aut̃.itē nulla cōmunitas.sup.l.de his.C.de epi.& cl.

SVMMARIVM.

1 *Ecclesia,quæ uult se tueri contra priuatum cum præscriptione,qualiter se tuebitur?*
2 *Priuilegia quando in dubio censeantur concessa, ad postulationem partis?*
3 *Ecclesia contra ecclesiam,qua præscriptione se tuetur.*
Priuilegiatus contra priuilegiatum quando utatur priuilegio?
4 *Actio quanto minoris & redhibitoria,an tollantur præscriptione?*
5 *Ecclesia aduersus præscriptionem quanto minoris, an restituatur, & usque ad quod tempus?*

Pro temporalibus. ¶ Omnes præscriptiones.xxx.anno.aduersus
priuatos currentes,in ecclesijs ad.xl.an.extenduntur:hoc ob
tinente.& in legatorum,& hæreditatum exactiōe ad pias cau
sas relictorum.h.d.no.bene ver.hoc ipso seruando, &c. quia
1 est no.¶ † Quærit gl.quid si ecclesia velit se tueri cum præscri
ptione contra priuatum,qualiter se tuebitur ? dic,vt in glo.
hic.quę est super ver. annorum.& in aut.quas act.C.de sacro.
2 san.eccle.quę sumitur ex isto.§.¶ † Sed contra hoc op. Nam
priuilegia in dubio videntur concedi ad postulationem alte
rius:vt extrà de rescri.c.si motu proprio.lib.vj.sed respōdeo
quod priuilegia quæ conceduntur statuendo ius generale,
videntur concedi ex liberalitate:vt hic in.d.gl.& in.d.authē.
quas act.cum sua gl.sed priuilegia specialia in corpore iuris
non inserta,in dubio videntur cōcedi ad postulationem alte-
3 rius:vt in contrario.¶ † Quid si ecclesia cōtra ecclesiam velit
se tueri?dicit.d.gl.ꝙ potest se tueri pręscriptione.xl.an.secun
dum Iac.Idem quod hic no.etiam in.d.aut̃.quas act.Sed quã
tum ad propositum dic:ꝙ quando duo sunt principaliter pri
uilegiati:aut quilibet est priuilegiatus in genere,sed non in ea
causa,de qua agitur,sed vnus tantum in illa causa est priuile-
giatus:& tunc ille vtetur priuilegio contra alium priuilegia
tum.Et de hoc est casus in.l.vlt.ff.ex quib.caus.ma.Nã quæ-
libet ecclesia sit in genere priuilegiata:tamen in .q.proposita
solum est priuilegiata illa ecclesia,contra quam præscribitur,
nō illa quę præscribit:sicut dicitur in duobus absentibus.in.d
l.vlt.¶ Quandoque quilibet priuilegiatus est in causa de qua
agitur:& tunc quandoque vnus habet priuilegium poten-
tius altero,vt quia vnus certat de dãno vitando:alter de lu-
cro captando:vel quia vnus habet fauorabiliores casus con-
cedendi priuilegium,quàm alius:tunc ille pręfertur ,qui po
tentius priuilegium habet:vt.l.verum.§.penul .& fi .&.l.
sequen.ff.de mino.¶ Si verò priuilegia sunt paris potentiæ,
tũc contra tertium æqualiter admittuntur.in.l.priuilegia.ff.
de priuil.cre.sed inter seipsos potior conditio est possiden-
tis:vt.l.si seruum.§.de illo.ff.de ver.obli.& per Dy.in.c.in pa
4 ri.de reg.iur.lib.vj.¶ † Quærit.d.glo.quid de actione quan-
to minoris,& redhibitoria:an remanea firma ? dic,vt in gl.
hic.& in.d.aut̃ quas actiones.quod tangitur.s̈.hæc constitu-
5 tio innouat.&c.in fi.¶ † Quęro:vtrum ecclesia aduersus istas
pręscriptiones quanto minoris restituatur?& vsq; ad quod
tempus?dic,vt in.d.gl.hic.& in.d.aut̃.quas actiones.& ibi per
doct.in.vj.q.Et vide circa prædicta,quod nota.glo. in.c.audi
tis extrà de ĩ ĩtegr.resti.& in.c.j.et.ij.eo.tit.lib.vj.& in.c.j.de in
integ.restit.in.cle.

Si quis. ¶ Monasterium,& oratorium,per Episcopum orationibus,& cruce ibi fixa inchoari debent:&
ipsi fabricatores,eorum & hæredes compellendi sunt adim-
plere.h.d.facit ad hunc tex.de cōse.di.j.c.nemo.

Si quis in sua. ¶ Qui in domo,vel suburbano pdio,ecclesiasticum monasterium ce
lebrari præsumpserit ,aut alij celebranti consenserit sine cleri
cis:domum amittit,& ecclesiæ applicatur:sed si domino rei
ignorante aliquis permiserit:ipse debet puniri:& non domi-
nus.h.d.¶ In glo.sup ver.subiacentibus.ibi sic,& misceri &c.
& adde quod dixi suprà vt hi, qui obliga.§.quoniam autem
&c.

Si quis in nomine. ¶ Hæreditas & legata Deo relicta ecclesiæ illi⁹
loci in quo testator domicilium habuit debentur.si verò reli-
cta facta sint vni sanctorum:& eiusdem nominis plures sint
c ibi,ecclesiæ pauperiori debetur.[c] ¶ Si autem nō est in ciuita
te defuncti nominata ecclesi.& sit in territorio,illi debentur.
sed si nec in territorio est,tunc ecclesiæ in qua testator domici
lium habuit debentur.h.d.

SVMMARIVM.

1 *Executio ultimarum uoluntatum pertinet ad Episcopum,& ad ciuilem iudicem.*
2 *Electio gubernatoris xenodochij spectat ad ædificatorem,sed Episcopus confirmat.*
Gubernatio hospitalium spectat ad episcopum.
3 *Officium executoris,seu commissarij testamenti,non transit ad Episcopum.*
4 *Principalis intra quantum tempus tenetur oratorium,uel ecclesiam complere.*

Si quis ædificationem. ¶ Si quis oratorium iusserit ędi
ficare habet intra quinque an.compleri:sed xenodochium in
tra annum:& hæredes adimplere cogendi sunt et etiam desi-
gnata persona per testatorem:episcop⁹ autem loco inutilium
personarum alium eligere debet.h.d.facit ad hũc.§.c.nos qui
1 dē.extrà de test.¶ † Not.tex.ibi & ciuilis iudicis &c.ꝙ execu-
tio vltimarũ voluntatũ ptineat ad episcopũ,& ad ciuilem iu
dicē:vt hic.& ad idē.ff.de pet.hęre.l.hęredi.ĩ fi.&.l.at si qs.§.
si.cui.ff.de

ſi cui.ff.de relig.& facit ad iſtum.§.extra de teſt.c.relatũ.&.c.
2 pe.¶†Secũdò no.ver. & ſiquidẽ.ꝙ ad ædificatorem ſpectat
electio gubernatoris.& ad epiſcopum ſpectat cõfirmatio.Eſt
enim in epiſcopi poteſtate, vtrũ poſitum per ædificatorem
cõfirmare velit:an alium loco ſui ponere:ſpectat enim hoſpi-
talium gubernatio ad Epiſcopum:vt extra de reli.do.c.iiij.&
3 xvj.q.vij.c.omnes baſilicæ.¶†Item eſt ar.iſte tex.ſecundum
Iac. de bel. ꝙ officium commiſſarij non tranſit ad hæredem:
cum hic videatur, ꝙ loco fideicom.ſeu executoris inutilium,
alij per Epiſcopum ponantur:de qua.q.dic, vt habes hic per
eum.& vide per Dy.in.l.alimenta.in prin.ff.de ali.& cib.leg.
& in Spe.de inſtr.edi.§.nunc aliqua. ver.ſed quid de mulie-
re.& ver.ſed facit tex.cum gl.in.l.*antepenul.* ff.de tute.de
4 qua.q.no.ꝑ gl.in.c.vl.de teſt.li.vj.vbi firmat iſtã.q.¶†Quę-
ro.hic dicitur intra quantum tempus hæres cogatur comple-
re oratorium, vel eccleſiam:ſed quæro quid in prĩcipali, quis
oratorium, vel eccleſiam cogitur cõplere?dic, vt.s.eo.§.ſi quis
autem. Intra quantum tempus cogitur complere:an cogitur
intra tempus hic poſitum?dic, vt no.per gl.extra de conſe.di.
j.c.nemo.

SVMMARIVM.

1 *Epiſcopus ſuccedit in executorem teſtamenti, ubi in relictis ad pias cau-ſas, alius non ſit datus executor.*
2 *Hæreditas teſtatoris diſtribuitur per Epiſcopum loci: ubi in relictis ad pias cauſas non ſit datus executor. & qualiter. nu. 5.*
3 *Donatio facta pauperibus, uel captiuis, ualet etiam ſi non ſit aliquis, qui acceptet.*
4 *Actionem mouere quilibet poteſt, ut ultima defuncti uoluntas executioni mandetur.*

Si quis autem. ¶Legato, vel hæreditate pro re-
demptione captiuorum, aut alen
dis pauperibus derelictis, perſona à teſtatore deſignata ſecũ-
dum teſtatoris voluntatem, omnia adimplere debet: perſona
aũt nõ deſignata, Epiſcopꝰ, vel œconomꝰ adimplere debet:
licet teſtator aut donator ꝓhibuerit. Si verò pſona deſigna-
ta ſemel, & ſecundò monita adimplere diſtulerit, omni lucro
priuatur & epiſcopus vel ſuperior ſecundum teſtatoris volũ
1 tatem diſtribuere debet.h.d. ¶†Not.ex hoc.§.ꝙ vbi in reli-
ctis ad pias cauſas non eſt datus executor per teſtatorem, ſuc
cedit epiſcopus in executorem: aliâs præfertur datus à teſta-
2 tore:vt hic.&.l.nulli.C.de epiſ.& cle.¶†Secundò no.in ver.
ſin autem pro redemptione.ꝙ vbi per teſtatorem non eſt da-
tus executor in relictis ad pias cauſas: tunc hæreditas diſtri-
buatur per Epiſcopum loci: vt hic.in ver. in omnibus. quod
tene menti.¶Et ex iſto text.ſumpta eſt decretalis, tua nobis.
3 extra de teſta.vt ibi not.¶†Tertiò no.hunc text.in eo, quòd
dicit, aut donationibus ſecundũ Ia. de bel.quia iſte tex.opti-
mè facit, ꝙ ſi aliquis exiſtens in camera, donat bona ſua pau-
peribus, vel abſentibus captiuis:valet etiam ſi aliquis non ac-
ceptet.de qua.q.no.C.de ſacr.ſan.eccle.l.illud.in fi. per doct.
ibi:& ſic iſte tex.facit pro opi.Iac.de ra.ibi: licet hũc tex.ibi
4 non alle.¶†Vlti.not.in fi.& ibi, omni alij &c.ꝙ quilibet po-
teſt.q. mouere: vt vltima defuncti voluntas circa pias cauſas
5 executioni mandetur.quod tene menti.¶†Op.ad ſecundum
reſpon.huius.§.dicitur hic, ꝙ vbi non eſt deſignata perſona
in teſtamento ꝑmittitur epiſcopo executio:vt poſsit paupe-
ribus erogare, prout ei placet. Sed contra:imò debet dare illa
bona hoſpitali exiſtenti in ciuitate, vel territorio teſtatoris:
vt.l.ſi quis ad declinandum.C.de epiſ.& cle.Intellige, ꝙ epi-
ſcopus poteſt prout ei placet &c. qñ in ciuitate vel territorio
teſtatoris non ſunt xenodochia, ſeu hoſpitalia: aliâs ceſſet:vt
in.l.contraria.ita dicit gl.hic ſuper ver.erogare.quam not.li-
cet epiſcopi de conſuetudine contrarium ſeruent:quia ſiue in
ciuitate ſint loca pia:ſiue non, ſemper diſtribuunt, prout eis
placet.

SVMMARIVM.

1 *Falcidia, quod ceſſet in relictis ad pias cauſas.*
2 *Trebellianica, an ceſſet in relictis ad pias cauſas? q. non.*
3 *Falcidiæ appellatione, q. contineatur trebellianica.*
4 *Legitima, q. non minuatur ob relicta ad pias cauſas.*

Si autem hæres quæ. ¶Falcidia ceſſat in
relictis ad pias cau-
ſas:& hæres ſoluere recuſans intra ſex menſes ab inſinuatio-
ne teſtamenti numerandos, ad vſuras & fructus tenebitur.
Item annale legatum alienari non poteſt: niſi in prouincia
1 remota fuerit relictum.h.d. ¶†Not. quòd in relictis ad pias
cauſas ceſſat fal. ¶Opp. per gloſſ. de.l.j.§. municipium.
ff. ad. l. fal. gloſſ. ponit tres ſol. finaliter tenet, quod ille. §.
hodiè ſit correctus. Idem not.in.leg.contraria.& in.l.ſi quis ad
declinandam.§.j.&.§.penult.C.de epiſco.& cleri.&.C.ad leg.
a fal.authẽ.ſimiliter.[a] quæ ſumitur ex iſto.§.¶†Quæritur, vtrũ
2 in relictis ad pias cauſas ceſſet trebellianica? videtur quòd non.
quia olim in relictis ad pias cauſas non ceſſabat.vt.di.le.j.§. ad
municipium.ff.ad legem falcidiam. Sed hodie eſt correctum in
fal.vt hic.In trebel.verò correctum hoc non reperiť:ergo, &c.
vt leg.præcipimus.in fin.C.de appel.&.l.ſancimus. C.de teſt.
cum ſi.In contrarium videtur tex.hic, dum dicit omni falcidia
3 vacante.Sed certum†eſt, ꝙ ap.fal. continetur Trebel. vt.ff.ad
l.fal.l.pater.&.l.Titia.&.l.iubemus.C.ad Treb.ergo, &c. Iſtã
opi.tenet hic Iac.de bel.& eam tenet Spec.in tit.de inſtr.edi.§.
compendioſè.ver.ſed cum deductio.eam etiam videtur tenere
Cyn.in authen.ſimiliter.C.ad leg.fal.Cuius contrarium videť
tenere glo.in.c.j.de teſt.li.vj.¶Sed prima opi.videtur uerior.
Primò per tex.iſtum.Secundò, quia lex dicit vbicunq; ceſſat
b fal.ceſſat Trebel.vt leg.Marcellus.[b].§.ꝙ autem.ff.ad Trebel.
4 ¶†Sed quæro:an debita iure naturæ minuantur propter reli-
cta ad pias cauſas? dic ꝙ non.glo.eſt in.d.authen.ſimiliter.& in
d.l.j.§.ad municip.& in.d.l.ſi quis ad declinandam.in princ.&
in.d.c.j.de teſt.lib.vj.

Interdicimus. ¶Epiſcopi adminiſtratores aliena-
re prohibentur res eccleſiæ, tempo-
re ſuæ adminiſtrationis quæſitas. fallit ſi alienant ad pias cau-
ſas: & poſt eorum obitum earum rerum proprietas, rebus
non alienatis ad eccleſiam peruenire debet:res autem ante epi
ſcopatum à quocunque, vel poſt epiſcopatum à coniunctis per
ſonis acquiſitas alienare poſſunt:ab inteſtatò eis defunctis ſine
legitimo ſucceſſore, ſucceſsio pertinet ad eccleſiam. hoc dicit.
¶Ex iſto.§.ſumitur auth.licentiam.C.de epiſ.& cleri. & circa
iſtum.§.pro eius declaratione uide, ꝙ habes.xij.q.j.c.illi autem
&.c.ſeq.&.c.duo ſunt genera.& facit extrà de teſtib.c.j.&.c.re
quiſiuit.&.c.cum in officijs.& ibi per Inno.& de ſuc. ab inteſt.
c.j.&.ij.& ibi per gl.& vide ꝙ no.Inn.ĩ.c.cum olim.de priui.&
quod no.doct.in.d.authen.licentiam.

Iubemus. ¶Hæretici res eccleſiarum ab eccleſia nul-
lo modo recipere poſſunt. Item hęretici &
Iudæi ſynagogam, & ſpeluncam conſtituere non debẽt. Item
etiam ab alijs, quàm ab eccleſijs per emphyteuſim, vel condu-
ctionem poſſeſsiones accipere prohibentur.

SVMMARIVM.

1 *Orphanotrophi, an teneantur reddere rationem?*
2 *Orphanotrophus, an ex cauſa alienare poſsit bona hoſpitalis? & an requiratur decretum?*

Orphanotrophi. ¶Orphanotrophi tutorũ,
& curatorum funguntur of
ficio, nec ſatiſdare coguntur:adminiſtrationem autem accipe-
re debent ſub præſentia publicarum perſonarum. & ex cauſa
neceſſaria res alienare poſſunt:ſed rationem reddere non cogũ
tur.Item eadem priuilegia conceduntur eccleſię ſanctę Marię,
& alijs oratorijs ſub eius gubernatione conſtitutis, quæ habet
1 maior eccleſia Conſtantinopo.hoc dicit.¶†Opp.& videtur,
ꝙ orphanotrophi teneanť reddere rationem vt.j.de ſanct.epiſ.
§.œconomos.duæ ſol.ſunt in gloſ.ꝙ iſte.§.&.l.orphano. C.de
epiſco.& cleri.ſint correctæ.& hanc ſol.tenet glo.in.d.l.orpha
nothrophos.Secunda ſol.eſt, ꝙ ibi loquitur in alijs gubernato
ribus.& hanc tenet Iaco.de bel.¶Petr.verò de bel.dicit aliter.
Aut quærimus vtrum teneantur reddere rationem ipſi hoſpi
tali:& dic, ꝙ ſic.Ita loquitur.d.§.œconomos. Aut alteri, & dic
2 ꝙ non.& ita tenet in.d.l.orphanotrophos.in.ij.q.¶†Quæro,
hic dicitur, ꝙ orphanotrophus poteſt ex cauſa alienare bona
orphanotrohi: nunquid in tali alienatione requiratur decre-
tum? dic, vt no.in.d.l.orphanotrophos.iiij.q.

Vt fra.fil.ſucced.pari.&c. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Filij fratrum, an admittantur ad hæreditatem unà cum aſcendentibus, non exiſtentibus fratribus?*

NOſtras. ¶Fratres, & fratrum filij ex
vtroque parente coniuncti,
cum aſcendentibus defuncti ad ſucceſsio-
nem vocantur, antiqua lege ceſſante. & in-
ſinuatio dona.propter nup. omiſſa, mulie-
ri non præiudicat:viro autem nocet. Item
illi, qui à ſecundis nup.abſtinent proprie-
tatis portionem in numero liberorum percipiunt. ¶Item
pœnæ diſſoluentium matrimonium ſine cauſa, pariter locum

a ¶Authenti.ſimiliter.& ibi vide quę ad materiã habẽť per Ludo. Pomp. Et adde Ang. ſin. in.l.ſi ſeruus. ad.l. falc.& in.l.non eſt in fi.& in.l. q quadringenta.cod.tit. & dom. Alexand. de Imo.poſt Bald. in.l.cũ is.§.ſi mulier. de condi.ind. & Paul.de caſt. in cõſi.cxxxj.& not. domi.Soci.in conſilio.lxxxij.incip. in pręſenti conſultatione.circa princip.v.colum.

c ¶Vt.l.Marcellꝰ. & ibi ad materiã hãc vide.d. Alex. de Imo.in.ij.col. in ver. ſucceſsiuè q̃ſiuit Bar.cũ infinitis cõcor.per eũ ibidẽ ſignatis. & ibi etiã vide Ange.in.ij.col.ver.vlti.qa hic tex.dicit. & adde Old.ĩ cõſ. ccxlvij.inci. præſuppoſita conſuetudine. & Pau.de ca.ĩ cõſi.cxiiij.ĩci. ſubſtitutio prędicta.& plenè not.ꝑ d.Soci. ĩ cõſi.lxxvij.incip.in p̃ſenti cõſultatione circa fi.iiij.col.in.j. par. char. cxxxiiij. & in cõſi.cxliiij.inci. diligẽter cõſiderata.circa fi.ij.co.vſque ad fi.cõſ.in. d. pte.charta.ccxvij. licet et in cõ.cxvj. inci. nõ poteſt negari. ver. poſtremò etiã.in.d. parte.char.clxxvj.

habent tam in viro, quam in vxore.h.d. Per istud prĩcipiũ cõr
2 rigitur.§.si igitur defunctus,s̃.de hære.ab intest. ¶ †Sed quæro
hic loquitur, quando filij vocantur vnà cum fratribus
defuncti,& cum ascendentibus eius,sed quæro, pone ꝙ super-
sint filij fratris tantum,& etiam ascendentes: non tamen super
sunt fratres defuncti:an filij fratris admittantur ad hæreditatẽ
fratris cum ascendentibus? dicit Iac.de bel.ꝙ sic.cũ sit eadẽ rõ.
3 Pro hoc etiam facit rub.huius constit.

SVMMARIVM.

1 *Donatio ob causam non insinuatur.*

Illud quoque. ¶ Istum.§.declara,vt dixi.s̃.vt spõ. larg.in princip.& in.§.hoc quoque.
1 ¶ †Vltimò no.gl.hic.super ver.actionem. Ex qua habes,quòd donatio, quę nõ est simplex: sed potius ob causam, insinuatione non eget. Idem no.in.l.fin.in princ.C.de iureiur.dixi.s̃. vt spõ. larg.in princip.

Quia vero. ¶ Istum.§.declara,vt plenè habuistis.s̃. de non eligen.secũ.nub.§. prospexim⁹.

De restitutione fideicommissi, &c. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Prohibitio alienationis facta filijs, an extendatur ad nepotes?*
2 *Prohibitio alienationis facta, ut perpetuo res permaneat in familia, & non exeat de nomine testatoris, non extenditur ultra quartum gradum.*
3 *Alienatio, si prohibita est liberis, uel hæredibus, quia uoluit ad suos descendentes perpetuo permanere, ꝙ talis prohibito extendatur ultra quartũ gradum.*
4 *Res prohibita alienari, quod alienari potest per ultimũ de familia, in quem peruenerunt bona.*
5 *Legatum factum in testamento, quando adimi possit in codicillis: licet in testamento non sint confirmati.*
6 *Codicilli hodiè semper sunt conffirmati, siue præcedant: siue sequantur.*

Tanta. ¶ Restitutio fideicommissi fieri debet de cõditione existente & ꝓhibitio alienatiõis facta filijs proprijs eorũ nominibus demõstratis nõ extẽditur ultra filios: prohibitio autem alienationis facta vt in ꝑpetuũ res remaneãt,& nunquã de noĩe defunct egrediant̃, vltra quartam generationẽ nõ extẽditur:& familiæ ap.nurus cõtinet̃. Itẽ vltimus de familia superstes, res ad eum peruenientes in quancunque personam alienare potest: his obtinentibus in omnibus casibus & personis. hoc dicit,& hæc constitutio secundum gloss. non legitur.
1 ¶ †Not.in.§.nos igitur.secundum gloss.quod prohibitio alienationis facta filijs vltra filium non extenditur:& sic non extenditur ad nepotes. Sed hoc intelligit Iaco. de bel. quando sunt expressa propria nomina filiorum, quibus est facta prohibitio: aliâs esset secus. & ita in test. de quo fuit facta hic mentio, fuit facta expressio propriorum nominum filiorũ vt patet supra eodem in princip. De hoc tamen, an prohibitio alienationis facta filijs extendatur ad nepotes: not. per Dyn. in leg. filiusfamil.§.diui.de lega.primo vbi hanc gloss.alleg.& per docto.in leg.voluntas.C.de fideicommis.in vltima quæstione.
2 ¶ †Secundò not.quòd prohibitio alienationis facta, vt perpetuò res permaneant in familia,& non exeant de nomine testatoris, non extenditur vltra quartam generationem: [a] vt hic.& in ver.codicillum.& ver.sequenti.
3 ¶ †Sed quæro: quid si testator prohibuit liberos, vel hæredes alienare. volens suas res ad suos descendentes perpetuò peruenire: an ista prohibitio extendatur vltra quartam generationem? Iaco.de belui. dicit, ꝙ sic, etiam in infinitum: vt.C.de suis & legi.l.si.s̃.de hered. quæ ab intest.§.primo. Sed aliud est in nomine familię: vt hoc §.nos igitur.versi.codicillum. & ver.sequen.
4 ¶ † Tertiò not ꝙ vltimo de familia superstite, ille potest res ad eum peruenientes, liberè alienare[b]: vt hic.in.§.sancimus igitur.circa fin. Ad idem facit.l.cum pater.§.libertis.ff.de lega.ij.l.quoties.C.de fideicõ.& ibi no. Et circa istã materiam prohibitionis alienationis vide.l.filiusfami.§.diui.ibi Iulius Agrippa.& ibi plenius per Dyn. de lega.ij.& per doct. in.l.ea.C.de cõd.ob cau. & in l.vlti.C.de reb.alie.non alie. Et vide ꝙ not.in.l.volũtas.& in l.quoties. C.de fideicom.& vide ꝙ no.Inn.in.c.Rayn. extra
5 de testa. ¶ †Vltimò glo.in.§.manifestum.inducit hũc tex.pro casu, pro opi.Ioã. quãdo in codicillis põt adimi legatum in testamento relictum: licet codicilli non sint in testamento confirmati.ꝙ dic,vt in gl.hic. & per glo.& Dyn.in.l.hæredes.§.si quis post.ff. de test.& gl. in.l.hæreditatẽ. C.de codic.
6 ¶ †Sed aduerte ad id,ꝙ dicit glo.de codicillis. Aut sunt in testõ confirmati aut non: quia semper videntur testamento confirmati, siue test.præcedat codicillos: siue sequatur: vt instit.de codic.§. non tantum.& not. C.de codic.l.siue in initio. &.ff.de iur.codic.l.ante tabulas.non habetis hic alia.

a ¶ Generationem Adde.d.Alex. de Imo.in.l.q Romę.§.cohæredes, de verb.obli.& in cõsil.lvj.inci.cõsideratis verbis testamenti.& omnino ꝑ eũ in cõsi.xxiij.iij.parte.adde omnino Berth.de fir. in suo aureo repertorio.in ver.alienare prohibemus, ver.xvj.

b ¶ Alienare. Sed quid de eo, qui requisiuit illos de familia,& illi emere noluerunt: an tũc prohibitus extra familiã alienare. nõ obst. prohibitione, alienare poterit. vide.d.Soci. in cõs.ccxxvij.inci.quoniã in præsenti cõsultatione ver.ij.fortius circa fin.in.ij. parte. char.cij.

Vt nulli iudicum liceat habere, &c. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Mala consuetudo longo tempore non firmatur, & an lõgissimo? remissiuè.*

Qvæcunque. ¶ Regulariter nulli liceat loci seruatores, vel similes per prouincias mittere: fallit si diuina iussio ex causa emanauerit, ex causis insertis hic, nominibus loci seruatoris, etiam his casibus cessantibus: sed nomine iudicis vtente pręside prouincię, cũ suis officialibus sibi omnino auxilium præstante, omni consuetudine sublata, iudices autem necessitate imminente prouinciam debent suis expensis circuire: pœna contrafacientibus imminẽte. Item à iudicibus prouinciarum cautela exigitur, vel pro exacta habetur, pro soluendis pecunijs exactionum publicarum: nisi speciales iudices ad hoc fuerint destinati. h.d. vsque
1 ad.§.& hæc peruenit. ¶ †Not.text. vbi malè enim adinuenta. ꝙ mala consuetudo longo tempore nõ firmatur. cõcor. sunt in glos. ¶ Sed quæro: quid de tempore longissimo? Circa hoc vide, quod not.glos.in.l.domini prædiorum.C.de agrico. & censi.libr.xj. Et vide quod tangit gloss.x.colum.de alie.feu. c.vnico.in fine.

SVMMARIVM.

1 *Prohibens aliquem testari, condemnatur parti, quæ ex hoc læditur in duplũ.*
2 *Iudices cogũtur recipe appellatiões ab eorũ sententijs legitimè interpositas. Iudex tenetur dare apostolos.*
3 *Apellatio remanet deserta, si pars nõ petijt nec iudex dedit apostolos.*
4 *Apostoli cuius expensis dentur: remissiuè.*

Et hoc. ¶ Nullus occasione lucrorum iniquitates, & iniustitias facere debet, pœna contrafacientibus imminente. ¶ Item iudices ordinarij, ac etiam delegati, etiam si sunt delegati à Principe appellationes suscipere debent, quibus pendentibus nihil debet innouari. hoc dicit.
1 vsque ad.§.quoniam verò. ¶ † Not.ex hoc text. quòd si iudex prohibet aliquem testari, condemnatur parti, qui ex hoc lęditur in duplum:& idem esset in alio prohibente. Quod dic, vt in gloss.& habuistis in.§.si coniunctis.hic alleg.& not. in.l.secunda.C.si quis ali.test.prohi.
2 ¶ † Not.secundò quod iudices coguntur appel.recipere ab eorum sententijs legitimè interpositas. Quod dic, vt in gloss.& habuistis text. & gloss. supra de iudi.§.nostros.colla.sexta. Debent etiam iudices apostolos dare, etiam parte non petente: vt.l.eos.§.apostolos.C. de appella.
3 ¶ † Sed hic quæro, pone ꝙ pars non petijt: nec iudex dedit apostolos: quid fiet? certè appellatio habetur pro deserta: vt.C.de appellationibus.l.quoniam nonnulli. in fine. Sed si pars petijt intra tempus debitum:& iudex non dedit ad hoc, vt appellatio non habeatur pro deserta: debet appellans hoc protestari intra tempus.l.ei cuius in fine.ff. de appel. reci. Quæ protestatio, seu contestatio, si fuerit deserta: videtur appellatio deseri. Ita habes in text.& glossa.ff.de liber.
4 dimis.l.vna.§.primo. ¶ † Cuius autem expensis debeant dari apostoli: dic vt not.glo.de appel.ca.ij.in clemen.

SVMMARIVM.

1 *Potestas non potest punire totam contractam pro uno delinquente.*

Quoniam. ¶ Iudices debent secundum leg. delinquentes punire, non alios pro alijs comprehendere: nec damna inferre: nec pignorationes: seu repressalias facere. nec delicta vendere: pœna contrafacientibus im

minente

1 minente.hoc dicit,vsque ad .§.si verò quis.¶†Not.hunc tex.
secundum gloss.contra Potestatem,qui punit totam contratã
pro aliquo delinquente. Circa quam gloss.aliqua dicam.C.de
exac.& execu.l.nullam.lib.xij.

SVMMARIVM.

1 *Punitio delicti, ut fiat,delinquens ad locum delicti remittendus est.*
2 *Iudex loci,ubi criminosus degit,an teneatur remittere ad mandata iudicis loci?ubi deliquit.*
3 *Verbum imperat:necessitatem importat.*
4 *Iudex à quo petitur remissio delinquentis,an teneatur remittere sine causæ cognitione?ubi,q sic.*
5 *Remissio,an habeat locum in contractibus:q sic,si fuisset renuntiatum priuilegio fori:aliàs non.*
6 *Iudex territorij assisii,anpossit petere malefactorẽ captũ in eius territorio?*
7 *Delinquens in territorio captus,si confessus est etiam plura crimina extra territorium commisisse:an poterit etiam pro illis condemnari?*

Si uero quis. ¶ Criminosus edictis legitimis est
vocandus:& eo latitante iudex le-
gitimè procedere debet:eo verò in alia prouincia degente ca-
piendus est,& ad locum delicti transmittendus: vt ibi suppli
cium patiatur:pœna contrafacientibus imminente. hoc dicit.
& ex hoc.§.sumitur authenti.si verò criminis.C. de adulte.
1 ¶ † Not.ex hoc.§.quòd,vt delicta sint punita,delinquens est
remittendus ad locum delicti:vt hic. & dicta authen. si verò
criminis.ad idem.l.si cui.§.vlti.de accusa.extrà de rap. capitu.
2 primo.& quod ibi not.per glossam.& Innocen.¶†Sed circa
hoc quæro,an iudex loci, vbi criminosus degit, cogatur re-
mittere ad mandata iudicis loci,vbi deliquit.Et videtur quòd
non cogatur,sed possit remittere ex vrbanitate: vt not. gloss.
ff.de accusa.l.si cui.§. fina. Sed docto.nostri tenent contra-
rium,videlicet quòd iudex loci,vbi criminosus degit, tenetur
de necessitate remittere per hunc text.ibi, iubemus prouin-
ciæ illius iudicem.quod verbum iubemus,est verbum neces-
sitatis:vt.ff.quod iussu.l.j.&.ij. ¶ Nec obstat quòd par in pa-
rem non habet imperium:vt.ff.de arb.l. nam magistratus,quia
in hoc iudex loci delicti est maior quàm sit iudex loci, vbi
delinquens degit.Ita docto.not.in authen. qua in prouincia:
in quam questio.C.vbi de cri.agi opor.Præterea hic in versi.
si verò,qui publicam.est verbum imperat, per quod videtur
quòd iudex loci delicti possit imperare iudici loci,vbi delin-
3 quẽs degit.Et verbũ ĩperat † necessitatem importat.xiiij.q̃sti.
j.quisquis præcipit.Præterea hic iudex negligens remittere,
4 punitur:ergo apparet,quod remittere tenetur. ¶ † Secun-
dò quæro,nunquid iudex loci,vbi delinquens degit teneatur
remittere sine causæ cognitione:vel an poterit de crimine co-
gnoscere?& videtur quòd sic:vt hic:dum dicit supplicijs legi
timis subijciendum.Et sic innuit q iudex remittens de crimi-
ne cognouerit. Ad idem.ff.de cus.& exhi.re.l. Diuus.docto.
nostri tenent contra.& dicunt:q sine causæ cognitione remit
tere debet. Pro hoc inducunt pro casu, si bene intelligatur.l.
si cui.§.fi.ff.de accus.ita no.in.d.aut.qua in prouincia.in.iij. q.
Et de his duabus.q.vide q no.do.in.l.properandũ.§. sinautem
reus.in.vij.&.viij.q.C.de iud.Et est de his duabus.q.gl.ord.de
5 re iud.in cle.pastoralis.& ibi plenè no.¶†Querit gl.hic super
ver.comprehendere.nunquid in contractibus sit locus remis-
sioni.& ponit opi.in.d.aut.si verò criminis.& no.plenè per gl.
a in.l.hæres absens.ff.de iud.extrà de fo.compet.c.licet.[a]& per
Inn.in.c.dilecti.eo.tit.& plenè per Cyn.in.d.aut.qua in ꝓuin
cia.in.v.q.latissimè per Guil.de cu.ff.de eo,q certo.lo.l.j.&.C.
vbi quis decu.vel cohor.l.ij.Sed hodie de hac.q.est casus.extrà
de fo.compe.c.Romana.§.contrahentes.li.vj.Quod fortè locũ
habet,nisi renunciatum sit fori priuilegio: vt not.in.l.j.ff. si qs
6 in ius voc.non ie.¶†Sed circa prædicta quæro de vno: pone
q iudex huius ciuitatis cepit malefactorem in territorio ciui-
tatis Assisij:an iudex ciuitatis Assisij,poterit dictũ malefacto-
rem petere dicens:q est captus in eius territorio?vide extrà de
7 foro competen.c.ex parte.¶†Quærit Iaco.de bel.aliquis ac-
cusatus est in ciuitate de crimine,confessus est plura crimina cõ
misisse extra territorium illius iudicis:an erit puniendus de il-
lis maleficijs extra territorium commissis,de quibus accusatus
non est.Iac.de bel.videtur inclinare ad istam sententiam,q de-
licta commissa extra territorium aggrauãt delictum hic cõmis
sum.de qua.q.no.per Dyn.in.l.si cui.§.fi.ff.de accu.

SVMMARIVM.

1 *Iussio facta iudici,an expiret morte iudicis?& nu.4.*
2 *Præceptum factum contra publicam utilitatem,non ualet:nisi secunda iussio emanauerit.*
3 *Præceptum iudicis debet exequi:licet ante,quã exequatur,iudex remoueatur de officio.& nu.5.*
6 *Successor in dignitate,an teneatur ad debita prædecessoris?*

Et hoc vero. ¶ Iudex alterius iudicis successor ius-
sionẽ ꝑdecessori suo factã adĩplere de
bet nisi sit contra ius vel publicam vtilitatem:quia tũc etiã secũ
1 da iussio expectatur.h.d.¶†No.ex hoc.§.q morte eius,cui ius
2 sio facta est iussio non expirat.¶†Secundò no. q præceptum
factum contra publicam vtilitatem,non valet:nisi secunda ius-
sio emanauerit:vt hic in tex.& habuistis.s̃.de man.princi.§.de
inde competens.no.in.l.vlti.C.si contra ius,vel vti.pub.s̃.vt de
3 ter.sit nu.cle.§.sed quoniam.¶†Tertiò no.q etiam iudicis prę
ceptum debet impleri:licet pręcipiens,vel ille,cui pręcipitur
remoueatur de officio:antequam istud pręceptum insinuetur.
4 ¶†Oppo.& videtur,q ista iussio seu pręceptum extinguatur
morte eius.cui facta est:vel eius officio finito. Nam mandatum
morte mandatarij extinguitur. vt.l.si quis.§.morte.ff.man.hic
non personæ,sed officio fuit facta iussio,vel delegatio: vt ĩ gl.
super ver.rescriptum.Circa quam gl.vide.c.quoniam Abb.ex
trà de offi.deleg.& similem gl.habes in.l.& quia.ff.de iur. om.
iud.&.ff.de reg.iur.l.inde Neratius.in.l.tale pactum.§.vl.ff.de
pact.& ibi per Gul.contra hanc gl.vide q no.do.in.l.id,q pau
peribus.C.de epis.& cle.& q no.per gl.Io.an.in.c.fi. de test.li.
5 vj.¶†Secundò opp.ad ver.si verò pręcepta.hic dicitur,quòd
morte pręcipientis,pręceptum non finitur. contra: quia mor-
te delegantis finitur iurisdictio:vt.d.l.& quia.Gloss.hic ponit
tres sol.& primam sol.hic positam videtur tenere glo.xiij.q.j.
quisquis.& Spec.in tit.de iud.dele.§.restat. ver.item mortuo.
¶ Vltimò hic Iaco.de bel.ponit vnam questionem, quam dis-
6 putauit in ciuitate Perusij,quæ talis est.¶†Quidam habẽs di-
gnitatem ex electione,vel successione obueniẽtem,accepit mu
tuum à mercatore:alter postea successit in locum eius in eadem
dignitate:modò quæritur,an successor compelli debeat ad sol
uendum debitum prędecessoris,& quo iure?de qua. qõ.dic, vt
hic per eum.

SVMMARIVM.

1 *Creditor,qui filios debitoris retinet,pro debito cadit ipso iure à debito.*
2 *Dispositioni huius.§.renuntiari non potest.*
3 *Filij,an possint dari pro hostagijs,& obsidibus?remissiuè.*

1 Quia vero. ¶†Creditor,qui filios debitoris ꝑsum-
pserit pro debito retinere, à debito ca-
dit:& tantundem dabit eis,aut parentibus eorum:& corpora-
libus pœnis afficietur hoc dicit. Ex isto.§.sumitur authen.imo
C.de act.& obli.¶ Quæro,vtrum cadat à debito ipso iure, vel
per sententiam:credo quòd ipso iure:vt no.in.d.authent.imo.
2 ¶†Quæro,an huic leg.possit renuntiari.glo.quæ est in.d.aut.
imo.dicit q non.de quo dic.vt not.Spe.de renun.& conclusio
3 ne.§.j.ver.item est beneficium.¶†Sed quæro, an filij possint
dari pro hostagijs & obsidibus?de quo dic,vt.no.glo.in.l.ij.C.
de patri.qui fil.distr.& extrà de iureiurand.c. ex rescripto. de
pig.c.ij.de arbi.c.exposita.in fine.

a ¶ C.licet.& ibi latissimè.& no.vide Feli.iiij.col.in prĩ. in ver.ex dictis.d. cũ plu.seq.vbi plenè,an & qñ ĩ criminalib⁹:& an & qñ in ciuilibus remissio ꝓcedat: & qñ nõ.Adde Lanfrã. de oria.in.c.qm̃ cõtra falsam.§.interlocutorię.in apos. num̃.xvij.& q ibi posui in addi. ad ipsum in ver.in q-bus casibus fiat remissio.extrà de ꝓba.

SVMMARIVM.

1 *Consensus uxoris multiplicatus in obligationibus uiri, q sibi præiudicet.*
2 *Contractus cum uiro,& uxore simul celebratus ualet,si est in utilitatẽ uxoris celebratus.*
3 *Dispositioni huius.§.an renuntiari possit?*

Et illud. ¶ Vxor si crediti ĩstrumẽto consentiat ꝓprio
viro,in damnũ suum,vel suam substantiam,aut
seipsam pro eo obliget: ipso iure non tenetur, nisi manifestè
appareat pecuniã in ipsius vtilitatem fore cõuersam.hoc dicit.
1 ¶†Opp. & videtur,q si mulier consensit viro suo multoties,
q teneatur:vt.s̃.vt immobi.ante nupt.do.§.j.veritas est, q hic
loquitur,quando pro marito intercessit,licet Pla.dicat contrà
& circa hoc vide.q not.do.in authen.si qua mulier.C.ad vell.
2 quę sumitur ex isto.§.¶†Quærit Iac.de bel.an vxor cum viro
possit in eodem instrumento se obligare: & breuiter dic, q si
certum est contractum celebrari in propriam vtilitatem mulie
3 ris,valet:vt hoc.§.in princ.An †autem huic legi possit renũtia-
ri?dic,q non:vt no.in.d.authen.si qua mulier.

b ¶ Secus in meretricib⁹. Et hoc fortè est verũ, nisi eẽt talis mulier etiam meretrix vxorata: ita not. Matth.in suis sing.sed nõ memini,q ̃c illud singulare.

SVMMARIVM.

1 *Mulieres bonæ conditionis,& famæ,non carcerentur.*
2 *Crimina grauissima quæ dicantur?ad glo.*

Necessarium. ¶ Mulier in causis ciuilibus nõ de
bet in carcere includi:in criminali
bus verò committenda est fideiussoriæ aut iuratoriæ cautioni:
1 vel debet tradi mulieribus custodienda.hoc dicit. ¶†Quæro,
de quibus mulieribus loquitur:dic de mulieribus bonæ condi
b tionis, secus in meretricibus [b].Ita no. do.in authenti.hodiè no
uo iure.C.de cust.reo.quam authen.habent quidam super.l.j.
2 C.de offi.diuer.iu.¶†Quæro,dicitur hic,si verò grauissimum
&c.quæ dicantur ista crimina?vide q not.glo.l.auxilium.§. in
delictis.ff.de mino.l.liber homo.ff.ad.l.aquil.de reg.iur.l.ad ea
xxiij.q.vij.c.quemadmodum.

SVMMARIVM.

1 Pœna ſtatuta per leges antiquas in adultero maſculo remanet firma.
2 Mulier damnata de adulterio, quando mitti debeat in monaſterium?
3 Filij adulteræ, ea monaſterium ingrediente, an habeant legitimam?
4 Aſcendentes mulieris adulteræ monaſteriũ ingredientis abſque filijs: an aliquid habeant de bonis eius?
Monaſterium habetur loco filij.
5 Monaſterium, an excludat parentes ingredientium ab omni ſucceßione?
6 Adultera poſita in monaſterio, an poſt biennium efficiatur monacha?
7 Maritus, an lucretur dotem uxoris adulteræ, eoipſo, ꝙ adulterium committit?
8 Monaſterium omnem maculam detergit.
9 Vir, an poßit ſibi reconciliare uxorem adulteram in monaſterio poſitam, ea inuita?

Si vero quando. ¶In crimine adulterij maſculus pœna legitima puniendus
1 eſt: mulier verò in monaſterium mittetur. hoc dicit. ¶†No.
in hoc.§. quòd pœna capitis olim ſtatuta contra adulterium cõ
mittentes per iura Codicil. remanet firma in maſculo, vt hic
2 ſed in fœmina corrigitur: vt infra. in.§. adulteram. ¶† Oppo.
& videtur, quòd mulier de adulterio damnata in monaſteriũ
mitti non debeat: quia alteri corpori quis ad pœnam dari nõ
poteſt: ut in gloſſ. hic, & in contrario. & ea alleg. & Codic. de
adulte. authentic. ſed nouo iure. & Codic. de decur. l. ne quis. li
3 bro decimo. ¶† Item opponi. ad ver. & ſi quidem. & uidetur
quòd filij habeant tantùm legitimam: vt infrà. de ſanct. epiſco.
§. ſi qua mulier. Gloſſ. hic ſuper ver. duas partes. & in authent.
ſed hodie. Codic. de adulte. ponit duas opi. docto. ibi approbant
iſtam, quòd ibi loquitur quando mulier ſponte ingreditur
monaſte. & hanc ſolutio. tenet hic Iacob. de bel. & gloſſ. ſu
4 prà. de monach. §. illud quoque. ¶† Item oppon. ad ver. ſi ve
rò deſcendentes. videtur, quòd vbi ſunt aſcendentes quòd ec
cleſia, ſeu monaſterium totum habeat: & nihil habeant aſcen
dentes: nam eccleſia loco filij habetur: vt infrà de ſan. epi. §. ſed
a & hoc preſenti[a]. Ita habes ex gloſſ. hic, ſuper ver. vncias. quod
5 an ſit verum, not. in dicto. §. ſed & hoc præſenti. ¶† Secundò
habes, quòd monaſterium excludit parentes ingredientium
ab omni ſucceſsione. quod an ſit verum, not. per gloſſ. & doct.
in authen. ſi qua mulier. C. de ſan. eccle. dicam. infrà. de ſan. epi.
6 §. ſi qua mulier. ¶ †Item circa tertiam ſolu. d. gloſſ. ſuper ver.
vncias. quam reprobat Iac. de bel. videlicet, an poſt biennium
efficiatur monacha iſta mulier? vide, quod not. gloſſ. extrà de
7 conuer. coniug. c. gaudemus. ¶†Item oppo. & videtur, quòd
maritus eo tempore, quo mulier adulterium commiſit, dotem
lucretur ſine aliquo pacto: vt ſuprà vt li. ma. & auiæ. §. quia ve
ro plurimas. &. C. de repud. l. conſenſu. §. vir quoque. Gloſ. hic
ſuper ver. ſeruentur. ponit tres ſolu. quas etiam ponit in. d. au
then. ſed hodiè. C. de adulte. d. Iacob. de bellap. inhærendo ſe
cundæ opi. hic poſitę, dicit ſic: aut de adulterio eſt actum crimi
naliter ad pœnam huius. l. & vir vxorem damnatam de adulte
rio poteſt intra biennium recipere: & tunc vxor fingitur non
peccaſſe. & nuptiæ non lęduntur: & pacta dotalia ſuis tempori
bus obſeruantur: ut hoc. §. in. d. ver. adulteram. in prin. Aut vir
vxorem intra biennium recipere recuſauit: vt mulier in mona.
permaneat: tunc vir eo caſu ex adulterio dotem non lucratur.
ſed ex pacto: vt hoc. §. in fin. Et eſt ratio: quia pœna mitigatur
ex Principis & legis clementia, & etiam ex pietate: &
eo quia in monaſterio ipſa eſt, vt de peccatis pœnitẽtiam agat.
8 ¶ † Et quia monaſterium omnem maculam detergit: vt ſuprà
de monach. in princip. Aut eſt ciuiliter actum: & tunc ſi ex a
dulterio eſt miſſa ĩ monaſterium, vir non poſſet agere ciuiliter
vt dotem lucretur, ſecundum docto. noſtros ſequentes iſtam ſo
lutio. gl. Aut eſt actũ ciuiliter, aut criminaliter, dicunt poſſe agi
ciuiliter: vt ipſi not. in. d. authen. ſed hodiè. in. iiij. oppo. & ui
de quod not. gloſſ. Codic. de repud. in dicta leg. conſenſu. §. vir
9 quoque. & per Azo. in ſum. illius tit. in fin. ¶†Vltimò, quia
in dicto ver. adulteram. dicitur, quòd vir poteſt ſibi reconci
liare vxorem de adulterio damnatam, & in monaſterium miſ
ſam. Quæro, nunquid poſſit eam reconciliare inuitam? gloſſ. te
net quòd ſic. ¶ Ita not. extrà de diuor. c. ex literis. in vltima
gloſſ.

a ¶ §. ſed hoc præſenti. & ibi ad hoc vide quæ dixi in apoſtil.

b ¶ Eſt membrũ. adde. d. Ale. de Imo. in. l. ij. ff. de iu. pu. vbi etiã vide Bar. & Ioã. de Imol. & Angel. hic. Sed qd de manu arida? vide Fel. ĩ. c. ego. N. in. j. col. ĩ ver. ĩ tex. ibi vitam. de iureiur. Adde ad hoc, quod dicit Geor. Tho. cõſi. ix. inci. ſtatuto ciuitatis Piſanæ, ad princi. volu. j. & ibi qd in digito & barba. et quod dicatur eſſe mẽbrũ hominis.

c ¶ Qualiter fures debẽt puniri. Adde ꝙ not. in addi. ad Bald. in titu. de pa. iu. fir. & ei⁹ viola. §. ſi quis quinq; ſolidos. in vſi. feu.

SVMMARIVM.

1 Caſus in quo uſusfructus bonorum filij, patri non acquiritur.
2 Maritus, quando poßit ſibi uxorem adulteram, etiam in monaſterio reconciliare.

Quia uero. ¶ Matrimonio ſine cauſa diuortio, aut conſenſu ſoluto delinquentes in mõ.
mittendi ſunt, pœna legitima eis imminente, ac etiam eorum
miniſtris: reconciliato autem matrimonio conſenſu vtriuſq;
priuſq; in mona. mittatur, pœna remittitur: ſed altero recuſan
1 te ille ſolus pœna legitima punitur. h. d. ¶ † Not. in ver. viro
nihilominus, caſum, in quo vſuſfructus bonorũ filij patri nõ
quæritur. De quo plenè habuiſtis. ś. vt li. ma. & auiæ. §. j. in fi.
2 ¶ † Oppo. in ver. ſi verò hi, qui matrimonium. hic innuitur,
ꝙ poſtꝗ̃ ſunt in mona. reconciliatio locum non habet. Con
tra. ś. eod. §. proximè præcedenti. ver. adulteram. in prin. So.
maritus qui non peccauit, poteſt ſibi reconciliare vxorem,
etiam poſtꝗ̃ vxor miſſa eſt in mona. duntamen hoc faciat in
tra biennium: vt ibi. Sed maritus qui peccauit non poteſt ſi
bi reconciliare vxorem, poſtꝗ̃ eſt miſſa in mõ. vt hic. Ratio
quia poſt pœnam à lege impoſitam, non poteſt pœnitere: vt
l. qui ea mente. ff. de fur. ¶ Vltimo, vide glo. ſuper verſi. con
ſenſerint. quia inquantum dicit, idem in collateralibus, intel
ligas non in caſu huius. l. ſed in caſu. l. ſi quis. §. teſtandi. alleg.
in ea. collaterales nullo modo admittuntur, ſed tantum aſcen
dentes: vt hic vides.

SVMMARIVM.

1 Præſumptio de qua in hoc. §. eſt iuris & de iure.
2 Abſolutus de adulterio, ſi reperitur conuerſari cum adultera, an condemnari poßit iterum?

Si quis uero. ¶ Accuſatus de adulterio & abſolutus, ſi poſteà cũ eadem muliere tur
piter conuerſari inueniatur: vel inter eos matrimonium eſſe
ſecutum, matrimonium non valet: pœna ei, & mulieri immi
1 nente, nulla alia probatione exquiſita. hoc dicit. ¶ †Quæro,
nunquid id, quod hic dicitur, ſit præſumptio iuris & de iur.
domi. Iaco. de belui. quòd ſic. Pro quo vide, quod not. gloſſ.
in. l. abſentem. ff. de pœ. & quod not. doct. in aut. ſi quis & C.
de adul. quę ſumitur ex. §. his, quoq;. ś. vt li. ma. & auiæ. dicit
etiam hic Iaco. ꝙ in caſu huius. §. non erit licitum appellare à
ſententia: vt colligitur ex hoc text. & argu. l. vnicæ. §. ſinautẽ.
2 C. de rap. virg. ¶ † Vltimò in caſu iſtius. §. quæro, an conden
nabitur de adulterio, poſito, ꝙ non probetur de præuarica
tione, cum fuerit abſolutus à iudice? dic, ꝙ ſic: vt not. gloſſ. C.
de adul. l. ſi hi, qui adulterij. Bar.

SVMMARIVM.

1 Manus eſt membrum.
2 Membrum, ſi debet abſcindi alicui: manus amputatur.
3 Fures qualiter puniantur?
4 Publicus latro eſt ille, qui furari conſueuit.
Latro dicitur ille, qui per uim furatur.
5 Bona damnati, quando debeant fiſco applicari?

Quia uero. ¶ Pœnæ corporales & pecuniariæ minuuntur certo modo, pręterꝗ̃ in crimi
1 ne læſæ maieſtatis hoc dicit ¶ † Not. ex hoc. §. in verſi. ſi verò
b criminis. ꝙ manus eſt membrum[b]: vt in aut. ſed nouo iure. C.
de ſer. fug. quę ſumitur ex iſto. §. & no. inſti. de iniur. §. pœna.
2 & ibi. dicitur de pede. † ¶ Quærit glo. dicitur hic, ꝙ vbi cri
men mẽbri abſciſsionem requirit: vna ſola manus debet am
putari. Sed quæro, de qua manu intelligitur? dic, vt in gloſſ.
hic, quam tenet hic Iaco. de bel. & glo. & doct. in. d. aut. ſed no
uo iure. Quæro, hic dicitur, ꝙ pro furto non debet mẽbrum.
3 abſcindi. ¶ † Quæro, qualiter fures debẽt puniri? de[c] hoc ha
c bemus plura iura. Nam de iure antiquo imponebatur pro
furto pœna extraordinaria: vt. l. vlt. ff. de furt. niſi eſſet pu
blicus, vel famoſus latro, qui furcis ſuſpenditur: vt. l. capita
4 lium. §. famoſos. de pœ. ¶ † Aduerte: quia gl. dicunt, ꝙ publi
cus latro eſt ille, qui conſueuit furari: vt in. d. aut. ſed nouo iu
re. & ita obſeruatur. Tamen de iure non bene dicit: quia. §. fa
moſos. loquitur in publico latrone: ſed ille, qui conſueuit fu
rari eſt publicus fur: quia latro eſt ille, qui per vim &c. vt hic
in verſi. eos verò. & in. d. aut. ſed nouo iur. Poſtea ſuperuenit
ius authenticorũ, de quo loquitur hic. Poſtea ſuperuenit con
ſtitutio de pace te. §. ſi quis quĩq; ſolidos. vbi dicit, ꝙ ille, qui
furatur illud, ꝙ valet quinq; ſolidos, debet ſuſpendi: ſi minus
non debet ſuſpendi. Poſtea ſuperuenit cõſtitutio alia de pa.
iur. fir. in. §. ſi quis verò auſu temerario. In fin. ibi, iniuria ſeu
5 furtum. & dic, vt in glo. ibi. ¶ † Venio ad. §. vt aũt. & opp. ꝙ
bona damnati debeant fiſco applicari. vt. ś. de ince. nupt. §. j.
gl. ponit hic tres ſolu. tene opin. alr. quam etiam ponit gloſſ.
in aut. bona damnatorũ. C. de bo. dã. quę ſumit ex iſto. §. & eã
tenet

tenet glo. in contrario, quæ opi. est uera: licet Pet. in. d. authen. uideatur sentire aliter. Bar.

Vt differentes Iudices. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Peregrinus, quod sit ille, qui est extra propriam patriam.*
2 *Iudex, an posit esse arbiter illius causæ in quo est iudex? & nu. 4. ubi quod potest esse arbitrator.*
3 *Iudex ordinarius, non recusatur. sed alius sibi associatur.*
5 *Arbitramentum non est sententia: sed quædam transactio.*
6 *Arbitrator potest auferre de iure unius, & dare alteri.*
7 *Arbitramētum, quando est iniquū, usque ad q̄tū tempus reduci potest ad arb. boni uiri.*

EX quo. ¶ Episcopi debēt iudices ad iustitiam faciendam compellere, aut per se, aut per literas ad Prīcipem directas & iudice existente suspecto adiūgi sibi debet Episcopus. litigator autem principem adiens priusquam adeat iudicem, vel Episcopum, est
1 puniendus. hoc dicit vsque ad. §. si tamen contigerit. ¶ † Not. in princip. constitu. tex. discedere cogantur à propria patria, quòd peregrinus est ille, qui est extra patriam suam. Ad idem infrà eodem. §. si verò, dum aliquis. & infrà. eo. §. si verò hęc. & de hoc quis dicatur peregrinus: uidebitis in leg. ciues. in fine.
2 C. de inco. libr. decimo. ¶ † Secundò not. in ver. si verò contigerit. duo. ¶ Primò, quòd hic ui detur tex. quòd iudex posit esse arbiter illius causæ, in qua est iudex. de quo infrà dicam.
3 ¶ † Secundò, quòd iudex ordi. non posit refutari, sed alius associari. de quo dic. vt not. per gloss. & docto. in leg. apertissimi. C. de iud. Quid autem sit de iure canonic. dic, vt in. c. cum
4 speciali. extrà de app. ¶ † Oppon. ad primum not. & uidetur quòd iudex non posit esse arbiter illius causæ, in qua est iudex: ut. ff. de arbi. l. sed & si in seruum. §. si quis iudex. sol. ut in glo. super uer. conuentum. Ex qua gloss. not. tria. ¶ Primò, ꝙ iudex non potest esse arbiter illius causæ, in qua est iudex, sed potest esse arbitrator. Ita no. gloss. in leg. contraria. & in auth. si uerò contigerit. C. de iud. & in. l. j. §. & post operis. ff. de ope. noui nuntiatione. Circa quas glos. uide, ꝙ not. doctor. in leg. si quis ex consensu. in princip. C. de epis. aud. Prædicta habeant locum de iure ciuili: quid autem iuris sit de iure canonic. glos. not. in. d. §. si quis iudex. Sed tu dic, vt not. gloss. extrà de ar. c. cum tempore. & de præsump. c. literas. & iiij. qō. viij. c. j. §. tria.
5 ¶ † Secundò not. quòd arbitramentum non est sententia, sed
a est quædam transactio. [a] Ita habes ex. d. gloss. hic super ver. conuentum. quod tene menti. & ad hoc alleg. Innocen. gloss. hanc in. c. quintauallis. in principio. extrà de iureiurando.
6 ¶ † Tertiò not. ꝙ arbitrator potest auferre de iure vnius par-
b tis: & dare alteri. [b] Idem not. in. d. §. si quis iudex. & in. l. si de meis. §. recepisse. ff. eodem titulo. Cætera dic, vt in gloss.
7 ¶ † Quærit hic Iacob. de Bel. si arbitramentum est iniquum, intra quantum tempꝰ posit reduci ad arbitrium boni viri? dic, ut hic per eum: quia non est nostra materia: sed. l. si societatem. §. arbitrorum. ff. pro socio.

SVMMARIVM.

1 *Superior adiri potest, si inferior iustitiam non facit.*

Si tamen contigerit. ¶ Episcopus de iniustitia iudicis à læsione subditorum iudicare debet: & læso damnum facere emendari, pœna contrafacientibus imminente. Item in ciuitatibus, in quibus sunt iudices subditi, adire debent defensorem: qui in
1 ter eos debet iudicare, hoc dicit. ¶ † Nota. ergo, quòd si iudex inferior iustitiam non facit, potest haberi recursus ad superiorem: ut hic & suprà. de quæstio. §. si verò forsan. & extrà de offic. ordi. c. irrefragabili. & . c. significauit. ix. quæstio. iij. cum si. ¶ Et aduertas, quòd in hoc. §. super ver. eum, qui. debet esse posita quædam gloss. quæ incip. sed quomodo. quæ gloss. est vera. dic, ut in ea.

De nauticis usuris. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Consuetudo maritima seruanda est, dummodo non sit legibus contraria.*
2 *Vsuræ etiam hodiè sunt prohibitæ de iure ciuili.*
3 *Vsura nauticæ pecuniæ de iure canonico est prohibita.*

NVntium. ¶ Leges antiquæ, & consuetudines in usuris nauticis, obseruari debent perpetuò & immo-
1 biliter. hoc dicit usque ad fin. tit. ¶ † Not. ex hoc text. in. §. nos igitur. secundum glo. quòd consuetudo maris est seruanda, dum modo legibus non sit contraria: vt not. in l. deprecatio. ff. ad leg. Rho. de iact. & . C. de fur. authē. nauigia.
2 ¶ Oppo. dicitur hic, † ꝙ in nautica pecunia est permissa vsura. Contra imò videtur, quòd non sit permissa: ut. s. de ec. ti. ī principio. dicit gloss. ibi: quod licet hodiè non solum de iure canoni.
3 sed etiam de iure ciuili sint prohibitę vsuræ. † Fallit tamen in nautica pecu. vt hic. Ita not. ibi. & . C. de usur. authent. ad hæc. Sed de iure canoni. etiam in nautica pecunia est prohibita vsura: vt in. c. nauiganti. in princ. extrà de vsur. circa quod vide not. per Gof. in sum. de vsur. §. in sum. & . §. fina.

De interdictis collegiis hære. Rubrica.

PLurimum. ¶ Hæretici adulteras collectas, et adultera baptismata facere prohibentur. pœna contrafacientibus imminente. hoc dicit vsque ad fin. totius istius tit. Bartol.

De raptis mulieribus. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Mulier rapta, si nubit raptori, matrimonium non tenet: nec aliquid lucrat, nec habere potest de bonis raptoris.*
Casus, in quibus quis est incapax ex testamento alterius: remissiuè.
2 *Pœna huius cōstōnis, quod habeat locum, etiam si raptus committatur in uolentem. & numero. 4.*
3 *Bona rapientis mulierem ipso iure, tempore raptus transferuntur in mulierem: si ipsa non nubat raptori.*
4 *Dominium in casu huius constitutionis transfertur in alterum, sine facto alterius.*
5 *Matrimonium inter raptam, & raptorem, quod hodie esse posit de iure canonico.*

LEgis. ¶ Mulier rapta substantiam raptoris lucratur; nisi nupserit raptori; quo casu ad suos parentes deuoluitur, si tali matrimonio non consenserit: aliâs ad fiscum debet peruenire: his obtinentibus in casibus futuris, ac etiā
1 in præteritis hoc dicit. ¶ † Not. ex hac constitutione, quod
c mulier rapta non potest nubere raptori [c]. & si nubit, non valet matrimonium: nec aliquid lucratur de bonis rapientis, nec ex eius testamento quicquam capere potest. Et sic habes vnum casum, in quo quis est incapax ex alterius testamento. Sunt &
2 alij casus, qui not. insti. de leg. §. legari. ¶ † Secundò not. quod pœna huius constitutionis habet locum, siue raptus committatur in mulierem volentem, siue nolentem: vt hic. C. de rap. vir. l. raptores. & de episcop. & cleri. l. raptores. ¶ † Tertiò not. ꝙ
3 tempore raptus ipso iure bona rapientis transferuntur in mulierem raptam, si ipsi non nubit. Et sic not. quòd bona transferuntur in * alterius * dominium, quod non quæritur sine traditione. Sed certè imò uidetur dominium, & possessio quæri, sine alterius facto: vt leg. raptores. C. de episcop. & cleri. Posses tamen dicere, quòd ibi loquitur in diaconissa rapta. ¶ Sed certè idem est in qualibet muliere rapta: vt not. in dicta leg. ra
4 ptores. in prima gloss. ¶ † Opponi. ad secundum not. supra videtur, quòd si mulier fuerit rapta volens, pœna constituta cesset: quia volenti non infertur iniuria: vt in leg. prima. §. vsque. ff. de iniur. Hoc est ideo: quia patri eius videtur facta iniuria. Sed quid si non habet patrem? respondeo idem est. & hoc ideo: quia mulier præsumitur subducta, & decepta: vt not. per Dyn. in. c. scienti. de regul. iur. libr. vj. Not. per docto. in. l. raptores. C. de episcop. & cle. in. iiij. oppo. & per doct. in. l. raptores.
5 C. de rap. virg. in. iiij. oppo. ¶ † Quæro, an hodie de iure canonic. posit esse matrimonium inter raptam & raptorem? dic, ꝙ
d sic: [d] vt est casus in. c. fina. extrà, & ibi not.

De collatoribus & aliis capitulis. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Clerici & ecclesiæ, an teneātur ad tributa soluenda?*
2 *Vasalli debent uocari à domino ad seruitium præstādum.*

a ¶ Trāsactio. Adde Bal. ī. l. fi. ij. op. C. de cōtrah. emp. & in ru. C. de re. p mu. ad fin. ver. sed an arbitramentū. & Bar. in. l. ꝙ si Ephesi. §. interdum in fi. de eo, ꝙ cert. loco. & in. l. furti. §. si iussu. in ver. & dicas. ff. de infa. Et adde Bal. in. l. sub ꝑtextu. la. j. ī. ij. co. in fi. ver. ergo not. C. de transa. & . d. Soz. ī cōsi. cclxxxij. ici. ī pñti cōsultatione. versi. circa primā. circa prin. ij. col. & vers. circa secundum. in. ij. parte. char. cc.

b ¶ Alteri. Vide Bal. in. l. fi. in. j. op. C. de cōtrah. emp. & Bar. & Alex. in §. arbitrorū. ff. pro so. vij. col. in. versi. post multa videt.

c ¶ Nō pōt nubere raptori. Tu dic hoc verū de iure ciuili: de iure autem cañ. secus. & ī hoc est differētia inter ius cano. & ciuile. vt per Bart. plenè in suo tracta. diffe. iur. ciuilis, & canoni. dif. cxxxvj.

d ¶ Quòd sic. Adde Fel. in. c. j. de spon. in fi. vij. co.

3 *Debitor ex causa collectarum, q. non possit compensare id, q. sibi à communi debetur ex alia causa, cum debito collectarum.*
4 *Exactor tributorum debet dare securitatem, seu apocham de soluto.*
5 *Appellari à sententia Præsidis, diffiniente apud aliquem debere esse superindictam possessionem, nō potest in executione dicēdo, per sententiam se grauatum.*
6 *Appellari, q. debeat quis ab omnique grauamine extraiudiciali.*

Quæcunque. ¶ Dispositiones, & denuntiatiões collationum per singulas prouincias, & ciuitates, collatoribus fieri debent, temporibus hac constitutione positis: exemplariis petentibus soluentibus; datis etiam de suscepto securitate præstita, iudicibus, ac etiam executoribus pœna contrafacientibus imminente. ¶ Item illi, cui superindicta possessio est, si senserit se gra-
1 uatum permittitur licentia appellandi. hoc dicit. ¶ † Nota primò. quòd tributa imponuntur prouinciis, & ciuitatibus. ¶ Sed circa istud quæro, nunquid clerici & ecclesiæ debeant ordinari ad tributa soluenda? text. est, quòd sic. C. de sacrosanctis ecclesiis. leg. placet. & .C. de episcopis & clericis. leg. de his. Sed gloss. in præalleg. locis dicunt illas leges esse correctas, per authen. item nulla communitas. C. de epis. & cle. Sed certè illa authen. & vnde sumitur, loquitur in muneribus personalibus, seu quę imponuntur personis pro rebus: vt sunt collectæ: vt le. rescripto. §. fi. ff. de mu. & ho. Et ista talia mune-
a ra non possunt imponi clericis, vel ecclesiis,[a] qui non sunt sub diti: sicut nec forensibus: ut. d. leg. rescrip. §. fina. Et ideo circa prædicta dic, vt habes. xj. quæstio. j. c. si tributum. & .c. magnū quidem. & vide q bene no. per gloss. & Inno. extrà de immu. eccle. c. non minus. Secundò no. q per singulas prouincias, & ciuitates istæ dispositiones debent fieri notæ: & exemplum earum debet dari petentibus, vt hic, in ver. sed etiam. & .ĵ. eo. §.
2 ad hęc. ¶ † Et ex hoc tex. sumit arg. Iac. de bel. quòd vasalli debet vocari à domino ad seruitium præstandum, secundum formam hic traditam. Sed de hoc dic: vt no. x. co. de pa. iur. fir. §. si super ver. legitimè. & facit ista constitutio de milite vasal. qui contu. est. ¶ Quartò not. in ver. si vero ante. quòd si ante insinuationem talium dispositionum collatores soluāt fiscalia tributa, & in alios titulos, seu per alium modum, quàm fuerit statutum per dispositionem vnius an. in quo soluere tenebant: vel si illud, quod occasione tributi debuit fisco solui, in vtilitatem prouinciæ fuerit expensum: certè id debet computari in id, quod soluit occasione tributi, secundum dispositionem il-
3 lius anni. ¶ † Sumit hic arg. Iacob. quòd collectæ possunt cōputari cum communi, in eo, q cōmune debet illi collatori: seu illi, qui debet collectas soluere. Sed certè iste text. iudicio meo nihil facit: quia hic collatores soluerunt tributa fiscalia: sed in alios ti. quam fuerit statutum per dispositionem illius anni: vel expenderunt fiscalia tributa in prouincia: & hoc fecerunt antequam scirent illam dispositionem esse factam. & ideò illud reputatur secundum dispositionem factam illo anno: ne illi collatores damnum patiantur: vt hic dicitur. Sed in quæstione nostra secus q. a: ille, qui vult computare cōmuni, nihil soluit occasione collectarum: sed vult debitum sibi à communi compensare cum collectis, quas debet communi soluere. Quo casu non uidetur, quòd debitor fisci, vel reipublicæ, vel alterius ciuitatis, ex causa tributi, vel ex causa collectarum, possit cōpensare in tributa, vel collectas illud, quod debet ex alia causa: vt leg. in ea quæ reipublicæ. C. de compen. & leg. aufe-
4 ratur. §. ut debitoribus. ff. de iur. fisci. ¶ † Vltimò not. in ver. pro fiscalibus, quòd exactor tributorum: uel collector, debet dare securitatem, seu apocham de soluto, secundum formam hic traditam soluenti tributum: vt hic & supra de manda. princip. §. coges. & .C. de apochis pub. leg. prima li
5 bro vndecimo. ¶ † Vltimò not. in versicu. si quis autem putauerit, quòd à sententia præsidis diffiniente apud aliquem debere esse superindictam possessionem: potest in executione appellari, si quis putauerit se grauatum: vt leg. qui grauatos. C. de censibus & censitis. libro undecimo. & q
6 ibi not. in prima gloss. vbi alleg. istum text. ¶ † Ex hoc arguit Iacob. de bellaper. quòd ab omni grauamine extraiudiciali potest appellari. Ad idem inducit ipse leg. si ad scribatum. & leg. si quis prouocati. C. de appellation. Sed certe iste text. non videtur ad hoc facere: quia hic videtur appellari à grauamine quod infertur per sententiam præsidis, quæ emanat post examinationem: & sic videtur grauamen præiudiciale. licet Iacob. dicat, quòd appellatur ab executore.

a ¶ Ecclesiis. Adde Gen. ca. xlvij. Esd. c. vij. ver. vobis q̄que notū. & dom. Alex. de Imol. cū nonnullis concor. ibi per eū signatis in add. ad Bart. i. l. j. §. j. vbi etiā vide Bar. in ver. quæro an vectigalia. ff. de publ. & do. Iason. May. i. l. placet. in xj. col. ibi extraordinarium superindictū ve. C. de sac. sanct. eccle.

SVMMARIVM.

1 *Exactor missus in prouinciam ad exigendum tributa, debet suum mandatū ostendere præsidi prouinciæ.*
2 *Procurator constitutus ad exigendum, & recipiendum pecuniam non admittitur, nisi fidem faciat de mandato.*
3 *Exactor tributorum debet debitores debitoris tributorum in subsidiū exigere.*

Eos. ¶ Executores in prouincias missi exactiones inchoare non debent: nisi prius coram prouinciæ præside mandatum insinuauerint, hoc & in priuatis negotiis seruando: & executores, seu exactores nullam in causis priuatis executionem committere debent. ¶ Item debitor debitoris tributarii in subsidium debiti, veritate probata conueniendus est & exactorum excusatio ex eo, quia in loco sacro resideant, admitti non debet aduersus eos, à quibus se læsos esse dicunt. ¶ Item exactores iustis ponderibus & mensuris vti debent. hoc dicit vsque ad. §. iubemus.
1 ¶ † Nota. ex hoc text. quòd ille, qui mittitur in prouinciam ad exigendum tributa, debet mandatum suum osten-
2 dere præsidi prouinciæ. ¶ † Secundò nota ibi. hoc ipso & super priuatis. Nam hic est textus secundum Iacobum de Belui. quod procurator constitutus ad exigendum, & pecuniam recipiendam non admittitur, nisi fidem faciat de mandato. & hanc opinio. tenet gloss. in leg. non solum. in fin. principa. ff. de procuratorib. licet gloss. ibi hunc textum intelligat solùm in eo, qui est constitutus ad exigendum tributa, & in eo, qui est constitutus ad sententiam exequendam in causis priuatorum. Et sic iste versi. hoc ipso loquitur in eo, qui est constitutus ad sententiam exequendam in priuatorum causis. Tamen ad id, quod primò dixi, allegatur iste text. pro casu per docto. C. de procuratoribus. leg. prima. in tertia quæstione. pro hoc. facit optimè. ff. depo. l. si quis inficiatus. extrà de elect. c. dudum. vide tamen circa
3 hoc. leg. si commissa. §. vltim. ff. rem ratā habe. ¶ † Vltimò nota in ver. si autem aliquis. quòd exactor tributorum non debet debitores debitoris tributorum conuenire, nisi in subsidiū vt hic dicitur. facit ad hoc lex. tertia & lex. penultim. C. quando fis. vel pri. ad idem. l. j. Codic. de condi. ex. l.

SVMMARIVM.

1 *Pecunia quæ tributaria est, debet ab Exactore sine dilatione aliqua præberi.*
Item nulla debet possessoribus & habitatoribus: pecuniæ huiusmodi diminutio fieri. numero. 2.
3 *Episcopus debet cum quinque Primatibus, pecuniam quotannis ab exactoribus, sub eorum periculo exigere.*
4 *Nemini licet, loci seruatores mittere, aliàs poena mittentibus imminente.*

1 Iubemus. ¶ † Exactor pecuniam tributariam sine dilatione, & sine diminutione præbere debet
2 † nulla etiam possessoribus & habitatoribus diminutiōe facta:
3 pœna contrafacientibus imminente. † & singulis annis Episcopus cum quinque primatibus rationem exigere debet, exacto-
4 rum periculo. ¶ † Item omnibus est adempta licentia, loci seruatores mittendi, pœna contrafacientibus imminente. hoc dicit.

SVMMARIVM.

1 *Vices agentes omnia possunt, quæ iudices possent: præter ultimum supplicium, & membri abscißionem. & num. 3.*
2 *Membri abscißio morti æquiparatur.*
3 *Membri abscio est crimen capitale: item de mero imperio.*
4 *Prælatus electus ex electiōe ius consequitur, quòd eligentes nō possunt uariare, nec mutare electionem.*

Ad hæc. ¶ Loci seruatores regulariter prohibentur. Fallit si iudex ex iusta causa ad prouinciam venire impediatur: tunc enim vicarium mittere potest. ¶ Item fallit cum ex Principis mandato in aliam mittitur regionem.
1 ¶ Nota in hoc. §. duo. primò, † quòd vices agentes omnia possunt, quæ ipsi iudices, præter vltimum supplicium, &
2 membri abscisionem. ¶ † Secundò nota quòd membri abscisio

abscissio equiparatur morti:vt hic. & not. in gloss.Codi.de
offi.eius,qui vi.al. iudic.l.ij.Et sic videtur,ꝙ membri absciss-
sio sit capitale crimẽ:vt hoc text. & præalle. gloss.per quem
2 tex.& glo.hoc tenet Dy.ff.de pub.iu.l.ij.[a] Hoc tenent etiam
alij doc.C.de transact.l.transigere.in.iij.qõ.& quod not.per
docto.in.l.si fugitiui.C.de seruis fugiti.Item ex hoc videtur,
quòd membri abscissio sit de mero imperio: vt hic. de quo
not.per glo.ff.de iur.om.iud.l.imperium,super ver.animad-
3 uertendum:ibi.dum dicit in totum,vel in partẽ. ¶ †Ad pri-
mum oppo.& videtur,ꝙ isti vicarij omnia possunt: vt.l.j.§.à
præfectis.ff.de leg.iij.sol.d.Iac.& est not.sol.hic vicarius fuit
constitut⁹ ab homine.i.à iudice sine speciali authoritate Prin
cipis:ibi verò fuit constitutus ex mandato Principis, & eius
authoritate:& ideo omnia potest.& sic intelligit ipse secũdũ
hanc dist.l.ij.& quod ibi no.C.de offi.ei⁹,qui vi.al.ob. quod
tene menti,propter id,quod not.Cy.in.l.j.ff.de tut. & cura.
da.ab his.Et vide pro hoc dicto glo.quæ videt̃ sentire hoc.ff.
4 de offic.eius cui man.est iurisdi.in.l.j.§.hujus rei. ¶ †Vltimò
gl.in ver.damus.arguit ex hoc tex.ꝙ prælat⁹ electus ex ipsa
electione aliquod ius consequat̃: nec eligẽtes possunt posteà
variare,& mutare electionem aliter alleg. extrà de elect. ca.
cum interdictos. vult dicere.c.cum inter canonicos. de quo
dic,vt ibi.& in.c.causam.& in.c.in causis.eo.tit.&vide quod
no.lxiij.dist.c.quanto apostolica.

SVMMARIVM.

1 *Iudicum per prouincias proficiscentium administratione finita,debent ijdẽ quinquaginta dierum spacio in eisdem prouincijs permanere ,nisi ad aliam per principis iussionem proficisci cogantur.*
2 *Iudex hodiè non potest ex officio per inquisitionem procedere, nisi in certis casibus.*
3 *Fuga,quòd faciat quem suspectum, ita quòd statur sacramento actoris contra eum.*

Iubemus. ¶ Omnes iudices per se requirere debent
delinquentes,& non per latronum insecu
1 tores,pœna contrafacientibus imminẽte.† & iudices per pro
uinciam debent proficisci : & eorum administratione finita
quinquagita diebus debent in prouincia permanere: nisi ex
Principis iussione ad aliam vocentur : aliâs læso sacramento
præstito omne damnum,secundùm quod iurauerit præstare
debet:& pœnæ pecuniariæ fisco applicari debent.hoc dicit.
2 ¶ †Per istum.§.ex eo,quod dicit per se requirere.&c.dicunt
quidam.ꝙ de omni crimine potest iudex per inquisitionem
b cognoscere[b] ex suo officio.Ad idem.ff.de offic. præsi.l. con-
gruit.&.l.iij.§.j.ff.ad.l.iul.pecu.Sed hodie est falsum:quia ne
mo sine accusatore punitur:vt.l.rescripto.§.si quis accusato-
rem.ff.de mune.& hono.nisi in certis casibus:vt not.in.l.ij.§.
si publico.de adulte.&.l.iij.§.præterea.ff. de suspec. tuto. &
ad istum text. responde,vt not. per gloss. & Iaco. de bel. &
per Dy.in.d.§.si publico.& de hoc vide, quod not.gl. extrà
de accusa.c.j. &.ij.q.j.de manifesta.& per doctores.C. de ac-
3 cusationi.l.ea quidem. ¶ †Venio ad.§.si verò contigerit. In
quo not.ꝙ fuga facit aliquem suspectum : ita ꝙ statur sacra-
mento actoris contra fugientem.Facit.C. de assesso.l. consi-
c liarios.& extrà de præsumptio.c.nullus.[c] &.s̃.de exhi. re.§.
si verò etiam quidam. & quod ibi not. facit, quod not. glo.
per hunc tex.s̃.vt iud.sine quoquo suffra.§.necessitatem.Fa-
cit etiam.iij.q.ix.c,decernimus.Barto.

De sanctissimis Episcopis. Rubrica.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus quando ordinatur,non debet esse minor.xxxv.annorum.*
2 *Docere qui alios debet,non debet ab alijs doceri.*
3 *Eligere debens,si negligat eligere per tres menses, electio ad superiorem deuoluitur.*
4 *Episcopus quantum tempus debeat eligi,confirmari, & consecrari? remissiuè.*
5 *Datum causa simoniæ applicatur illi ecclesiæ,cui fit iniuria.*
6 *Ablatum alicui,propter quod fit iniuria ecclesiæ, applicatur illi ecclesiæ cui fit iniuria.*
7 *Laicus,an possit in episcopum eligi?*
8 *Electus per simoniam ipso ignorante, an priuetur electione? uel electio teneat?*
9 *Electione facta ad aliquam dignitatem,an electus licitè aliquid offerat?*

DE gubernatione. ¶ Iste tit. habet tres ptes.
Prĩo ponit de sanc.epis.Secũdò de reuerẽ .cle.
Tertiò de mon.Secũda in.§.clericos.Tertia in
§.iubemus. & breuiter.h.d. ¶ Episcopi debẽt
eligi in forma hic tradita.& si hi ad quos electio spectat,elige
re negligant,per sex menses electio deuoluit̃ ad superiorẽ. &
si electus fuerit post electionẽ de crimine accusatus, ordina-
tio differri debet,donec de crimine iudicet̃. Et episcopus nõ
per pecuniã sed meritis eligi debet:pro cõsuetudine tamen
debet dare pecuniã à iure statutã.pœna cõtrafacientibus im-
minẽte. ¶ Item ordinatus in episcopum à seruili,& ascripti
tia liberatur fortuna,& à patria potestate.h.d.vsq; ad.§.Deo
autem amabiles &c. ¶ Not.ergo primò formam,secundum
1 quam eligi debet episcopus. ¶ †Secundò not.ꝙ episcopus
d non debet esse minor.xxxv.annis.[d] vt hic,in ver.clericos.sic
2 & presbyter.vt.j.eo.§.presbyterũ. ¶ †Tertiò no. quod qui
alios debet docere non debet ab alijs doceri.concor . sunt in
glo.super ver.qui enim.concor.etiam.xvj.q.j.c.si clericatus.
viij.q.j.qualis enim.&.c.oportet.de elect.c.cũ in cunctis.& in
3 c.cum nobis. ¶ †Quartò.not.quòd si ille ad quem spectat ele
ctio,negligat per sex menses, electio deuoluitur ad superio-
rem.quod glo.dicit hodiè corrigi:hodiè non expectantur,ni
si tres menses.alleg . extra de elect .cap.cum nobis.sed certè
in dicto.c. nihil dicitur de hoc. Sed dic idem quod glo.vt est
tex.extrà de elect.c.ne pro defectu.lxiij.distin.c.obeuntibus
4 Et de hoc intra†quantũ tẽpus eps debet eligi,cõfirmari,& cõ
secrari.vide quod not.plenè de elect.c.si electio.lib.vj. quod
5 tene menti. ¶ †Quintò not.in.§.prę omnibus. quòd illud,ꝙ
datur causa simoniæ debet applicari illi ecclesiæ,cui fit iniu-
ria per hanc dationem:vt hic.&.j.§.proxi.& facit.s̃.eod.§.si
quis autem.& extrà de simo.c.de hoc.& quod ibi not.&.s̃.
quomodo opor.episco.§.& hanc non in pecunijs. ¶ Et sic eli
6 citur ex hoc,†illud quod aufertur alicui propter quod fit in-
iuria ecclesiæ,applicatur illi ecclesiæ,cui infertur iniuria.de
7 quo dixi in dicto.§.& hanc in pecunijs. ¶ †Oppo.ad.§. da-
e mus. Et videtur quòd laicus in episcopum eligi non possit:[e]
vt.s̃.quomodo opor.episco.§.igitur.glo.sol.hic.Tu verò sol
ue,vt ibi not.quam sol.approbat hic Iac.de bel. Item op.&
videtur quòd laicus non debet in episcopum ordinari,nisi sit
presbyter aut diaconus:vel in subsidium subdiaconus.xl. di
stin.c.si.sol.vt in gloss. Et circa istud contrarium præcedens
vide quod not.xxxvj.distinctio.c.illiteratos. & extrà de e-
8 lect.c.nobis.& per Innocen.in.c.cum inter.eod.titu. ¶ †Ve
nio ad.§.præ omnibus,& quæro:pone quòd aliquis est ele-
ctus per simoniam : tamen simonia est commissa illo electo
ignorante:quid fiet?dic,vt in gloss.super versic.aut aliarum
quam not. Pro qua vide quod plenè habes,extrà de renũ.
c.post transactionem.& extra de elect.c. penulti. & extrà
de simo.c.de simoniacè.cum simi. & quòd not.ff.ad legem
Iul.de ambi.l.j.& ibi.per doct. ¶ †Venio ad.§.si quis autem
9 quærò,vt in gloss. circa quam gloss. dicit Iacob. de belui.
quòd post electionem licitum est offerre: vt hic ante non:vt
s̃.proxi.§.non obst.l.alleg.in gloss. quia loquitur in digni-
tate seculari:hic verò in dignitate ecclesiastica. ¶ Venio ad
§.pro consuetudinibus, circa istum.§.vide quod not. extrà
de simo.c.cum in ecclesiæ.&.c.j.eo.tit.

a ¶ L.ij.& ibi ad hoc vide do.Alex. de Imol. vbi per tũ plenè,& not.

b ¶ Põt iudex per inquisitionem cognoscere . Adde Geor. tho. in suo cõli.xxvj.inci.iudex maleficiorũ inqrit.ĩ prĩ.vol.j.

c ¶ C.nullus. vide ibi plenè Feli. per totum cõmentũ.

d ¶ Xxxv.an. Adde Fel.in.c.cũ vigesimũ. de off.de lega. in fin.ij.col. ver. de ętate epi.

e ¶ Nõ possit. Limita verũ, nisi propter eminẽtem eius scientiã : quia tũc laicus purus in Episcopũ eligi põt.in.c.decernimus. circa fi.ij col.de iudi.

SVMMARIVM.

1 *Clericus potest esse tutor,uel curator,si uult:non tamen cogitur.*
2 *Clericus non potest esse tutor testamentarius,legitimus sic.*
3 *Testes ,qui inuiti examinari non possunt, cautela est , quando examinantur, quòd dicatur:ut uolentes.*

Deo autem amabiles. ¶ Episcopis &
Monachis tutelę
& curæ officium interdicitur:presbyteris autem & alijs cleri
cis permittitur in aliquibus casibus:regulariter autem perso
nis ecclesiasticis secularia negotia interdicũ tur: ¶ †Fallit in
1 certis casibus à iure permissis:pœna contrafacientibus immi
nente.hoc dicit. ¶ Not.in hoc.§.quòd clerici non coguntur
suscipere aliquam tutelam,vel curam : suscipiunt tamen,si
volunt,vt hic:nisi sit Episcopus , vel Monachus,qui etiam
volentes non admittuntur.Et sic per hoc correcta est.l. gene
raliter.C.de episco.& cleri.quę dicit ꝙ Episcopus & Mona
chus possunt tutelã suscipere,si volunt. ¶ †Quæro,hic dici
2 tur,ꝙ clericis est permissum suscipere tutelam legitimã:quid
de testamentaria? gloss.hic super versic . permittimus. dicit
quòd illas suscipere non possunt . Ita etiam tenet in au-
thentica presbyteros .C. de episcopis. & clercis.de hoc est

casus.xxj.q.iij.c.Cyprianus.vbi de hoc not.&.lxxxvj.di.c.
peruenit.& ibi bona gl.circa istam materiā vide, quod not.
3 Spec.de iu.§.generaliter.ver.itē oppo.cōtra tutorē. ¶†Vl-
teri⁹ hūc tex.ibi, ꝓpria volūtate suscepisse.&c.quidā addu-
cunt ad quæstionē:vos scitis:ꝙ sunt quidā testes volētes nō
inuiti:ita refertur in.d.auē.presbyteros.vt.l. lege Iul. de test.
dicunt ipsi,quòd cum tales testes producuntur:semper pro-
ducentes debent in actis scribi facere, ꝙ volentes testifican-
tur:aliâs præsumerentur deponere inuiti. Ita refert Cyn.in
d.auē.presbyteros.

SVMMARIVM.

1 *Clericus quando,& in quibus causis poßit esse procurator?*

Alium. ¶†Opp.& videē, ꝙ clerici possint esse pro-
cura.vt.j.eo.§.sportularū.in fi.dicit glo.regu
lariter clerici possunt esse procura.lit.vt ibi.Fallit in casibus
hic positis:ita dicit hic glo.magna.circa fi. Itē per glo. videē
notari.ff.de procurato.l.neq; fœmina.sed cōtra,videtur velle
glo.super verbo litis hic posita. & sic videtur, ꝙ regulariter
non possint esse procura.Et ad.§.sportularum.respondeē,ꝙ
ibi permittuntur esse procura.in causa ecclesię:& ꝓ ecclesia,
vt ibi:sec⁹ ꝓ aliis personis:vt ibi.& hic. Et ꝙ regulariter cle
ricus non possit esse procurator,not.glo.l.filiusfami.§.mili.
tes.ff.de procu.De hac materia vide extrà ne cleri.vel mona.
c.j.&.ij.de postula.c.j.& vltimo.& vide ꝙ plenè not.ꝑ Inn.
a extrà de re iudi.c.cum.I.&.A.[a]

SVMMARIVM.

1 *Adiacentes,idem est quod confines:& ideo adiacēs meo:idem est dicere: quod confinis meo.*
2 *Vicinia,& confinia quid notentur?remißiuè.*
3 *Contiguum,quid sit?remißiuè.*

1 Si autem ecclesiis. †¶In quo.§.nota quan-
dam glo.super verbo, ad
iacentes.quæ exponit.i.confines.Ex qua not. ꝙ idem est di
2 cere talis res adiacens est meæ, ꝙ est dicere est cōfinis meæ.†
Quid autem sit dicere aliqua esse confinia, & quędā vicinia?
3 dic vt.l.iiij.§.pe. & quod ibi not.ff. finium regun. ¶†Quid
autem sit dicere,aliquid est contiguum? dic extrà de senten.
excom.ca.si ciuitas.lib.vj.

SVMMARIVM.

1 *Testis iurare debet super tota causa.*

Nulli vero. ¶Nulli licet episcopos corā se ad te
stimonium compellere:sed ad eos re-
mittere debet, vt propositis euangeliis dicāt:& à iudice in iu
dicio venire cogendi nō sunt:pœna contrafaciētibus immi-
nente.h.d.¶Not.in hoc.§.duo.quæ dic, vt in gl. super ver-
bo propositis.Ad primum not.vide ꝙ not.Spec. in titu. de
1 testi.§.j.ver.item quod deposuit.¶†Tertiò not. ex isto tex.
dū dicit,quæ nouerint.ꝙ testis debet iurare super tota causa
de quo not.in.c.per tuas.& ibi per Innoc. extrà de testibus.
¶Vltimò quęro,vt in dicta gl.& vide,ꝙ no.de episc.& cle.
auē.sed iudices.Bar.

SVMMARIVM.

1 *Episcopus ab episcopatu pro quo,& quanto tempore poßit esse absens ab ecclesia?*
2 *Patriarcha & Archiepiscopus debent semel, uel bis in anno subditos ad capitulum conuocare.*
3 *Clerici prohibentur ludere ad aleas:& nunquid ad schacos?*

Interdicimus. ¶Episcopi in suis ecclesiis debēt
residentiam facere, & eas non re-
linquere sine superioris literis,vel sine principis iussione: &
tunc non amplius vno anno:pœna contrafacientibus immi
nente.¶Item Patriarchæ,& Archiepi,debent oēs sub se cō-
stitutos omni anno ad se cōuocare,& exponere,quæ agenda
sunt.Itē Episcopi,vel clerici ad tabulas ludere,vel ludi par-
ticipes,vel sportularum fieri prohibentur:nec cogendus est
Episcopus clericum suum ab ecclesia sua dimittere,& alii tra
1 dere.hoc dicit.¶†No.ex hoc tex.tria.Primò, quāto tempo
b re potest Episcopus esse absens ab episcopatu:[b]de qua mate
ria dic,vt habes.vij.q.j.c.si quis presbyter plenißimè extrà,
vt lit.non cōtesta.c.fi.versicu.si verò aliter. dixi.s. quomodo
2 opor.episco.§. illud etiam. ¶†Secūdò not. ꝙ Patriarcha &
Archiepiscopus debent semel,vel bis in anno subditos suos
ad capitulum conuocare.Idem ꝙ hic,habes extrà de accusa.
c.cum olim.xviij.dist.quoniam.Facit ad istam regulam.c.in
3 singulis.de sta. mona. ¶Tertiò not.† ꝙ clerici prohibentur
ludere ad aleas:nunquid autem ludere ad schacos,vel ad alia
gratis?dic,vt in glo.hic,super ver.schematis.& in auē.interdi
cimus.C.de episco.& cleri.

a ¶Cū I.& A.& ibi dē vide Fel.in prī. vij.col.& in.c.ij.de iud.& quod ibi dixi in apost.& Fely.in ca.cū essent. de simo.in princi.

b ¶Pōt Episcopus esse absens ab episcopatu . Adde Geor,Tho.consi. cxliiij.inc. amicus sortes, amicus plato:sed magis amica veritas.ver.quęritur in contingētia facti.vo.iiij.

c ¶Procedit. Adde Feli.in.c.fi. col. pe. ante mediū.in versic.not.etiā de excep.

d ¶Testari.vide ad hoc omnino Feli. in.c.cū voluntate. in.ij.col. post prī. ver.extra glo. tangit hic Innocē. de sen.excom.

SVMMARIVM.

1 *Presbyteri,an poßint excommunicare?*
2 *Excommunicatio est separatio à corpore Christi,& ab ingressu ecclesiæ.*
3 *Excommunicatio siue iusta,siue iniusta timenda est.*
4 *Excommunicatio,an poßit in foro seculari opponi?remißiuè.*
5 *Excommunicatus,an poßit testari?remißiuè.*

Omnibus. ¶Episcopi,& presbyteri,sine iusta cau
sa aliquē excōmunicare nō debēt:aliâs si
sic,absolutio à superiore fieri debet.Item Episcopo nō licet
propriis manibus aliquē percutere.Item Episcopus ab epi-
1 scopatu repulsus,non pōt ad ipsum redire.hoc dicit¶†No.
ex hoc.§.ꝙ presbyteri possunt excommunicare.de quo dic,
vt plenè no.ij.q.j.nemo Episcopus.& quod no.xj.q.j.de per
2 sona.& vide extrà de offic.iud.ordi.c.cū ab ecclesiarū.¶†Se
cūdò no.ꝙ excommunicatio est segregatio à corpore Chri-
sti,& alia excommunicatio ab ingressu ecclesiæ:vt habuistis
3 s.de interdictis collegiis hæreticorum.¶†Tertiò nota,quòd
excōmunicatio siue iusta,siue iniusta timēda est:de quo vide
4 in.c.sacro.extrà de sentē.excōmu.xj.q.iij.c.senten.¶†Quæ
ro:quia vt hic vides,quòd excōmunicatio de iure ciuili pro
c cedit[c].quæro,an in foro seculari possit exceptio excōmuni-
cationis opponi?dic,vt per docto.C.de sacrosan.eccle.l.pla-
5 cet.¶†Vltimò Iaco.de bel.ponit hic vnam disputationem:
d an excommunicatus possit testari?[d]dic,vt per eū.de qua quę
stione not.in Spec.de instr.edi.§.compendiosē.versic.Quid
de excommunicato.& in.c.decernimus.de sentē.excommu.
lib.vj.dic,vt ibi.Facit quod not.Inno.in.c.veritatis.xtrà de
dolo & contu.

Clericos. ¶Presbyteri & clerici,ac etiā Diaconissæ
ordinari debent,qui sint ætatis hic insertę:
& sint rectæ fidei,vitæ honestę,& castè viuentes , & castitatē
fouētes:ꝙ si cōtradictor apparet ordinatio differri debet,do
nec plenè fiat examinatio.h.d.¶Opp.ad versic.si atuē tem-
pore.hic dicitur,quòd differtur ordinari:& per consequens
executio negotii.s.vt spon.lar.§.aliud. secūdū Iac.hic,fieret
contra formam ordinis clericorum.& sic non potest ordina
ri donec ordinatio fiat.nec propria authoritate dispensare
posset:vt extrà de stat.mona.c.cum ad mona.§.fi.ibi verò ta-
le periculū nō imminet.¶Venio ad versi.si verò.circa hunc
dic,vt dixi in ver.neq; autē.s.quomodo oporteat episcopos.
¶Vltimò scias, quòd hic distinguuntur ætates clericorum:
hodiè aliter fit vt extrà de æta.& quali.c.fi.in cle.

SVMMARIVM.

1 *Monachus,si redit ad uitā secularē,qn̄ debeat tradi curiæ propriæ ciuita.*
2 *Clericus rediēs ad uitā secularē,an tradatur curiæ:etiā si sit in minoribus.*
3 *Comes effectus clericus desinit esse Comes.*
4 *Vasallus effectus clericus desinit esse uasallus:nec feudum recuperat,si desinat esse clericus.*
5 *Proxeneta,an teneatur ad usurarum restitutionem?*

Sed neque. ¶Curiales & officiales nō debent cleri
ci ordinari.nisi monasticam vitam per
xv.annos impleuerint,pœna cōtrafacientibus imminente.in
præteritis tamē casibus iura vetera seruētur.Item clerici me-
ritis,& non simonia ordinari debent:ecclesiis tamen in qui-
bus ordinātur bona eorum ante & post donare possunt.hoc
1 dicit.¶†Oppo.ad.§.hoc autem.per quem videtur,quòd il
le,qui est monachus,si redit ad vitam secularem,debet tradi
curiæ propriæ ciuitatis.Contra:imò aliud fiet : vt.j.eo.d.§.si
monachus.Sol.vt hic in gl.& in auē.sed neq;.C.de episco.&
cler.videlicet,vt iste.§.intelligatur secūdū illū.Nā soluit ibi
primò,quod tex.hic loquitur in eo, qui anteꝗ̄ esset mona-
chus,fuit curialis.Nō est vera hęc sol.quia hic loquitur in eo,
qui nō erat curialis anteꝗ̄ esset monachus:vt hic patet : ibi,
etiā si nulli &c.licet illā solu. teneat Iaco.hic.Et facit ad hęc
2 s.de mona.§.si verò is.¶†Quæro,an id quod hic dicitur, ꝙ
clericus rediens ad vitam secularem,traditur curiæ:sit verum
etiam si sit in minoribus constitutus?& hic habetur, ꝙ sic.&
s.quomodo opor.epis.§.semel autem.Sed hodiè de iure ca-
nonico possunt ad secularem vitā impunè redire :vt de cleri.
3 cōiug.c.j.lib.vj.l.dist.si post.¶†Vltimò hic.§.in versi.& ge-
neraliter.est arg.quòd eoipso,ꝙ quis efficitur clericus,desi-
nit esse Comes,vel Imperator. de quo per gloss.xxvij.q.ij.
4 ¶†Secundò facit,ꝙ vasallus quam cito efficitur clericus,desi
nat esse vasallus.Nec postea recuperat,si desinat esse cleric⁹.
de quo vide.x.coll.de vasal.mili.qui ar.bel..de.c.vnico.& de
bene.fratris.c.vnico.in fi.& si de feud.fue.cōtentio inter do.
5 & agnatos.c.vnico in ver.qui cleric⁹.¶†Vltimò in.§.sed ne
que.in eo,quomodo hic punitur mediator. est ar.quòd proxe
neta tenetur ad restitutionem vsurarum.de quo no.in glo.l.si
sciente.ff.ad.l.Pompe.de parricidiis.

Asscript.

SVMMARIVM.

1 Asscriptitius an possit fieri clericus, domino contradicente? remissiuè.
2 Natus alibi, & alibi morans, an possit in ecclesia ordinari?

Si seruus. ¶Domino sciente, & nō contradicente, potest seruus cleric⁹ ordinari: eo ignorāte nō.
& si constitutus ad secularem vitā redibit, domino restituendus est: asscriptitij verò præter dominorū voluntatē, possunt
ordinari. h.d. ¶Circa hunc. §. vide. liiij. dist. c. si seruus. & ex-
1 trà de ser. nō ordin. c. j. & . ij. ¶†Venio ad. §. asscriptitios. quærit glo. an asscriptitius possit fieri clericus contra domini volūtatem? & dic, vt in glo. hic. & in aut. asscriptitios. C. de epis.
2 & cle. ¶†Quæro, an in ecclesia, alibi natus, & alibi morans, possit ordinari? glo. hic tangit, & in. l. in ecclesijs. hic alleg. de quo plenè dic. vt not. lxj. dist. c. nullus inuitus. & quod no. extrà de elec. c. cum inter canonicos.

SVMMARIVM.

1 Ius præsentādi in eccle. spectat ad patronū: & cōfirmādi ad Episcopum.

Si quis oratorii. ¶Clerici à patrono præsentari debent: & ab episcopo ordinari: aliâs quoscunq; putauerit, meliores ordinare potest: et
1 clerici in suis ecclesijs morari debent. h.d. ¶†Not. q in ecclesijs ius præsentandi spectat ad patronum: & ius confirmandi ad Episcopum: vt. s. vt clerici, qui recedunt, alijs pro eis surroga. §. fin. & extrà de iurepat. c. nobis.

SVMMARIVM.

1 Quesitum clericis, dicitur quasi castrense peculium.
2 Clerici sunt de iure ciuili in parētū ptāte: an idē sit de iure cano. remissiuè.
3 Testamēta facta super castrēsi, uel quasi castrensi peculio, q hodiè subiaceant querelæ.

Presbyteros. ¶Presbyteri, & omnes clerici, res ad se pertinentes in suo dominio habere debent, atq; potestate: & eas donare: & de eis testari possunt, si sub parentum existant potestate: dummodò filijs aut his non extantibus, parentibus eorum relinquant hoc dicit.
1 ¶†No. quòd illud, quod quæritur clericis, dicitur quasi castrense peculium: vt hic, & in aut. presbyteros. C. de episc. &
2 cleri. Ad idem. de sacrosanc. & l. cum lege. eodem tit. ¶†Secūdò nota, quòd de iure ciuili clerici sunt in parentum potestate: vt hic: & dicta aut. presbyteros. Quid sit de iure canonico? dic, vt in. c. indecorū. extrà de æta. & qualita. & de sen. excō. cum voluntate. & vide per docto. in aut. sed episcopalis dignitas. C. de episco. & cleri. ¶Quærit glo. filij, vel parētes quomodo habebunt legitimam? dicunt quidam per querelā. sed
3 gloss. reprobat, & dicit q condi. ex. l. ¶†Ex quo not. q etiā hodiè testamenta facta in castrensi peculio, non subiacent querelę. Et idem quod hic not. in. d. aut. presbyteros. sed alibi dicit glo. q nulli querelæ subiacent: vt in aut. ex causa. C. de libe. præter. vel exhere. Alibi glossatores dicunt, q hodiè subiacent querelæ testa. facta super castrensi peculio, vel quasi: vt not. in. l. fina. C. de inoffi. test. & ff. si à paren. quis fu. ma. in rub. & in. l. Papi. §. Papinianus. ff. de inoffi. testamen. Et hanc opi. tenent docto. in dicta aut. ex causa. in. ij. q. Hoc probatur per tex. s. vt cum de appel. cog. §. & hæc quidem.

Reuerendissimis. ¶Presbyteri, Diaconi, & alij clerici, si falsum perhibeant testimonium in causa pecuniaria, vel criminali: pœna hic inserta, sunt puniendi. h.d.

SVMMARIVM.

1 Sententia lata per Episcopum, mādatur executioni per iudicem secularem.
2 Iudex appellationis, quando sententiam exequatur?
3 Iudex secularis, cui per inquisitorem fuit traditus hæreticus, quādo teneatur stare processui inquisitoris?
4 Clericus pro crimine, quando possit actoris electione corā Episcopo, uel seculari conueniri.
5 Episcopi debent scire leges.
6 Potestas, an sit ordinarius scholarium? remissiuè.

Si quis contra aliquem. ¶Cleri. et monachi corā episcopo in causa pecuniaria cōueniendi sunt: in criminali corā episcopo, vel iudice ciuili: ad electionē actoris sunt cōueniendi: episcopo negligente ad iudicē ciuilē iurisdictio deuolu-
1 tur: in processibus forma hic tradita seruata. h.d. ¶†Not. q sententia lata per episcopū mandatur executioni per iudicē
2 secularē: vt hic. & l. episcopale. C. de episcopa. audiē. ¶†Secūdò no. tex. ibi: & executioni propriæ. &c. quia habes hic casum, quòd iudex appellationis mandat sententiā executioni. Ita probatur hic. & in aut. si quis litigantium. C. de epis. aud. & in. l. præcipimus. C. de appel. Circa quod dic: quòd quandoq; iudex appellationis expressè confirmat primam sententiam: & tunc est verum, quod hic dicitur. Ad idem. l. addictos in fi. C. de appel. & . C. de iudi. l. fi. ¶Quādoq; prima sentētia cōfirmatur: quia appellatio est directa per tēporis cursum: & tūc iudex primus mādat executioni: vt. l. nulli. C. de iudi. & . l. fi. C. de temp. appel. ¶Qnq; prima sententia cōfirmatur per partiū consensum: & tunc idē: quia primus iudex exequitur. arg. l. si quis libellos. C. de appel. Nō ob. l. tale pactū. §. q prouocauit. ff. de pact. vbi videtur probari cōtrariū: qa hic loquitur qn̄ fuit à delegato ad delegātē appellatū: vt. l. à diuo Pio. in prin. ff. de re iudi. & de hac. q. no. per doct. in dicta aut. si qs litigantiū. C. de episc. aud. & in. l. eos. in. viij. & . ix. q. C. de ap-
3 pel. & in. d. §. qui prouocauit. ¶†Tertiò no. §. si verò crimen. in quo videtur casus, q si inquisitor hæreticorū processerit cōtra quēdā, & eū condēnauerit, & tradiderit iudici seculari: nō tenetur iudex stare illi processui: sed potest de nouo formare processum, si ei videbit: & crimē examinare. Circa hoc vide quod no. Gul. in. l. magistratibus. ff. de iurisdi. om. iudic.
4 ¶†Quæro in prin. huius. §. qualiter mandatur executiōi sententia cōtra clericū? dic, vt in gl. super verbo cōtradi. ¶Opp. ad ver. si verò crimē. in quo dicitur, quòd est electio actoris: vtrū cōueniat clericū coram episcopo, vel iudice ciuili, de crimine: cōtra. j. eo. §. si aūt ecclesiastica. Sol. ibi loquitur de crimine canonico: de quo nō potest cognoscere iudex secularis vt. s. de māda. prin. §. si verò canonicū. Itē hic infertur crimen laico: ibi clerico: & dixi. s. vt clerici apud proprios episco. & de hoc vide in. c. cum sit generale. extrà de foro cōpetenti. &
5 xj. quæstione. j. in summa. ¶†Vlterius ex hoc, & suprà proximo. §. sed melius. j. eod. §. si quis verò. habes, q episcopi debent scire leges. & . s. vt clerici apud proprios episcopos. circa principium. & per docto. in aut. causa, quæ fit cū mona. C. de
6 epis. & cleri. & per glo. in. l. repetita. eo. titu. ¶†Vltimo glo.
a in. §. si quis autē pro pecunia. dicit, q Potestas[a] est iudex ordinarius scholarium: cum sit iudex ordinarius clericorum: de quo & in aut. habita, C. ne filius pro patre.

SVMMARIVM.

1 Episcopi debent scire leges.
2 Leges quando seruandæ sint in foro canonico? remissiuè.

Si quis vero. ¶Episcopus ab episcopo, vel alio conuetus, conueniendus est sub Archiepiscopo: & ad Patriarchā appellandum est nulla cautio-
1 ne, vel fideiussione pro lite finienda interposita. h.d. ¶†No. tex. ibi: quia ecclesiasticus. &c. & ibi, ille secundum canones &c. ¶Ex quo habes primò, quòd Episcopus debet scire le-
2 ges: vt dixi. s. ¶†Secundò, q leges debent seruari in foro ecclesiastico: de quo in. c. j. extrà de ope. no. nun. de regul. iur. c. ij. in glo. lib. vj.

SVMMARIVM.

1 Casus in quo appellatione pendente sententia exequitur.
2 OEconomi, quam rationem reddant? remissiuè.

OEconomos. ¶OEconomi & similes coram episcopo rationē reddere debēt & licitū est eis à sententia episcopi ad Patriarcham appellare.
1 hoc dicit. ¶†Nota hic casum in quo pendente appellatione mandatur sententia executioni: regulariter contra: vt. l. iij. C. de appel. & . ff. nil no. per totū tit. & dixi. s. vt spō. lar. §. aliud.
2 ¶†Oppo. & videtur, q isti non teneantur rationem reddere vt. s. de eccle. tit. §. pe. so. vt ibi. no. & in. l. orphanotrophos. s. de epis. & cleri. in prima sol. licet. Iaco. de bel. videatur tenere aliam solutionem.

SVMMARIVM.

1 Procurator quod possit cōstitui in cā uniuersitatis, & monasterij ab ipsa uniuersitate, & monasterio.

Si quis Episcopus. ¶Episcopi, & clerici, in vrbe Cōstātinopolitana degentes, ibi conueniendi, vel cogendi non sunt lit. in prouincia contestata: aliâs coram præfecto prætorio sunt conueniēdi. Apochrysarij autem ad Patriarchas, vel Metropolitas distinctè interim conueniendi non sunt: nisi de hoc mandatum habuerint: vel alios conueniant: vel ibi contraxerint. Itē Episcopi, vel clerici legationis tēpore conueniendi non sunt: Clerici & Monachi accusandi sunt iniuria loci repulsa, & loci reuerentia seruata. Item monasterium per suum procuratorem agere debet, sportularum quantitate legitima in supradictis personis & casibus seruata. hoc dicit vsq; ad. §. presbyteris.
1 ¶†Oppo. ad. §. si quādo autem. quòd in causa monasterij nō possit constitui procurator: Nam procurator est qui mandato domini negotia ministrat: vt. l. j. in princip. ff. de procurato. sed in monasterio nemo est dominus: ergo &c. Cuius contrarij timore gl. hic. & in cōtrario exponit procuratorē. i. syndicū. Et per hoc tenet gl. in. d. l. j. in prin. quòd Episcopus & nullus prælatus, non possit procura. constituere ante lit. con-

a ¶Potestas est iudex ordinari⁹ scholarium. Adde oīno Bal. in aut. habita. nu. 7. C. ne fil. pro patre.

testa.&exponit hunc tex.modo prędicto procura.i.syndicum
Et idem nota,in.l.nec ciuitatis.eodem tit.de procurat. Expo-
nitur eodem modo istetex.in.l.neque.C.de procu.sed veritas
est, quòd vniuersitas quælibet,& monasterium potest procu-
ratorē constituere:vt extrà.de ꝓcu.c.quia in causis.& de iura.
cal.cū causam.& vide quod habes extrà de rescrip.ca.edoceri.

SVMMARIVM.

1 *Vniuersitas qualiter citatur?remissiuè.*
2 *Episcopus facit actorem,quando œconomus agit contra ipsum.*
OEconomus & syndicus ab uniuersitatibus tātū cōstituunt. & an ab epō?
3 *Episcopus non constituit procuratorem.*

Sportularum.

¶ Ver.si verò pro vna.Quęro:de
†intellectu huius versi. dic vt in gl.
1 super ver.contingat .quæ ponit duas lectu.† Sed ex secunda
nota modum citandi vniuersitatem : quia omnes de vniuersi-
tate admonentur : vt.d.gloss.de quo modo citandi vniuersita-
a tem,[a] no.per glo.ff.quod cuiusq; vniuer.nomine.l.j.§.ꝙ si ne-
mo.& vide.l.sed si hac lege.§.qui manumittiť.&.§.fin.& quod
ibi no.ff.de in ius voc.& vide quod no.in.l.non potest.ff.de re.
iur.de qua materia dic per Inno.de maiori.& obedię.in.c.hu-
2 milis.¶ †Quæro,in versicu.Episcopus verò. Quid si œcono-
mus agit contra Episcopum nomine ecclesiæ?dicit gloss.quòd
tunc episcopus ordinet actorem authoritate Archiepiscopi.
sicut facit tutor.Nam œconomus,vel syndicus tantùm ab vni
uersitatibus constituuntur:vt hic dicit glos.quod dic vt in ea.
3 ¶ †Sed quòd œconomus possit constitui etiam ab episcopo,
tenent gloss.in.d.l.neque.C.de procura. Tenet ergo gloss.hic
quòd episcopus non potest procuratorem constituere.& idē
not.in.d.l.neque.& in.l.j.in princ.&.l.nec ciuitatis.ff. de pro-
cu.Sed de hoc dic,vt habes in.c.petitio.extrà de procurat. &
vide.d.c.cum causam.extrà de iura.calum.& ꝙ bene no.Inno.
in.d.c.petitio.& vide quod no.per docto.in.d.l.neque.& per
gloss.v.q.iij.c.quia Episcopus.

Presbyteris.

¶ Presbyteri, & clerici in domo pro
pria mulierem habere non debent:
nisi omnem suffugiant suspicionem.Episcopus autem nullam
mulierem secum habere debet hoc dicit.Ex isto text. sumitur
authenti.episcopo.C.de epi.& cle.circa istū.§. vide quod no.
extrà de coha.cleri.& mulie.c.j.&.c.à nobis.

Si quis cum.

¶ Inferens iniuriam Episcopo, vel
alijs clericis, dum sacra mysteria cele-
brantur, verbera & exilium sustinere debet:ille verò,qui sacra
mysteria celebrari prohibuit, capite puniendus est. Idem ob-
seruandum in letanijs:& letanias aliqui facere non debent, si-
ne epis & cleri.pœna contrafacientibus imminēte.h.d.Ex hoc
§.sumitur auť.sed nouo iure.C.de Episco.& clericis.Barto.

SVMMARIVM.

1 *Monachus bonus,si est electus in Abbatem,an eius electio uitietur si, in mo-*
nasterio melior reperiatur,stante statuto quod melior eligatur.
2 *Monasterium constructū in Diœcesi alicuius Episcopi,est subiectū illi epi-*
scopo,nisi probetur exemptum.

Iubemus.

¶ Abbas eligendus est non secundum gra-
dum,sed meritis & virtute:& idem ī Abba-
1 tissis est seruandum.hoc dicit.¶ †Quæro in hoc.§. de duobus.
dicitur hic,ꝙ ille, qui melior est in ecclesia,debet eligi Abbas.
Pone,quòd est aliquis monachus, qui bonus est.tamen in mo-
nasterio reperitur melior:an ꝑ hoc vitietur electio?dic,vt not.
viij.q.j.c.licet ergo. ¶ Secundò quæro,dicitur hic sanctissimū
2 Episcopum.an eoipso,†ꝙ monasterium est cōstitutum in diœ
b cesi alicuius Episcopi,[b] illud monasterium sit subiectum Epi-
scopo. dic ꝙ sic:nisi probetur exemptum: vt extrà de rę do-
mi.c.iij.& ibi not.&.xvj.q.vij.c.omnes basilicæ,

SVMMARIVM.

1 *Professio per monachum intra quantum tempus fieri debeat?*
2 *Bona collegij diuidūtur,qñ collegiū dissoluitur,& pars collegij recedit.*
3 *Monachus potest esse testis.*

Si quis autem.

¶ Ingressus monasteriū incōtinē-
ti: si promotꝰ est,potest monachꝰ
ordinari,si verò est dubius,debet differri per triennium & do-
mino ītra id tps repetente sibi cum iuramento reddendus est:
vel ordinādus est monachus domino rebus redditis: eo autem
ad secularem vitam redeunte,dño est reddendus. Itē monachi
in vno habitaculo debēt morari:sed separatim dormire:his ob
tinentibus in monasterio fœminarū.Item viri modis omnibus
à fœminis sunt separandi,rebus communibus inter eos diuisis:
& fœminę eligere possunt sibi presbyterum,aut diaconum ab
2 Episcopo confirmandum.hoc dicit. ¶ † Nota. ex hoc.§.intra
quantum tempus ille,qui monachatur,possit facere professio-
nem?de quo habuistis textum & gl.&.l.suprà.de mona.§.sanci-
mus,facit quod no.xvij.q.j.c.j.&.l.distinctio.& extrà de regu.
c.ad apostolicam.hodiè autē qñ est dubia cōditio eius,qui de
bet monachari de iure canonico,debet expectari tēpus anni
non triennij:vt de reg.c.j.&.ij.lib.vj.¶ Vltimò circa versi.&
si intra trienniū emerserit aliquis:vide quod habes.liiij.disti.
c.si seruus sciente.& quod plenę per glo.in ea distinctione.c.
generalis.& plenè per Ber.in.c.ij.extrà de seruis non ordi.&
2 ibi plenè per Inn. ¶ † Venio ad.§.in omnibus.in quo nota,
quòd quando collegiū dissoluitur:& pars collegij recedit bo
na collegij diuidūtur:vt hic.de quo dic,vt not.per gl.ff.de col
3 leg.illici.l.ij.in fi.¶ †Vltimò no. hunc textum ibi.testimoniū
&c.quem inducit glo.in ar.ꝙ monachus potest esse testis:de
c quo habui stis.s̈.de mona.§.cogitandum[c].

SVMMARIVM.

1 *Decedere sine liberis,non dicitur,qui monasterium ingreditur.*
2 *Monasterium habetur loco filij:& quando.nu.3.*
3 *Monasterium ingrediens non uidetur esse sine matrimonio.*
4 *Summa ratio est,quæ pro religione facit.*
5 *Dispositio huius.§.an habeat locū in ingrediente eccle.secularem?*
Monachus nō habet administra.nisi quatenus per Abbatem ei conceditur.
6 *Substitutio,an expiret per ingressum monasterij?*

Sed & hoc præsenti.

¶ Donatione,vel le
gato,seu hęredis in-
stitutione sub conditione nuptiarum,vel liberorū factis, vel
factis puræ:sed substitutione,vel restitutione sub aliqua præ
dictarū cōditionū facta,honorata persona mōasterium ingre
diēte,vel clerico alicuius ecc.facto,seu diaconissa etiam facta:
tales cōditiones pro nō scriptis habētur:dūmodò si talis ho-
norata persona fiat clericus,vel diaconissa, & toto tēpore vi
tæ suæ in tali statu permāserit:& res sub tali cōditione dona-
tas,vel relictas in pios vsus expēdāt:vel relinquant:& si talis
persona à monasterio recessit,bona tñ monasterio cōpetūt,&
si sub prędictis cōditionibus in redēptionē captiuorū:vel egē
tiū alimētaria substitutio facta sit,per nullū casum prædicto-
1 rū euanescit.& glo.magna hic colligit casum huius.§.¶ †Ex
quo not.ꝙ nō videť sine liberis decedere,qui ingrediť mona.
d & sic monasteriū loco filij habetur[d]:vt hic.& in auť.nisi roga
2 ti.C.ad Trebel.¶ †Secūdò no.ꝙ nō videtur esse sine matri-
monio,qui monasteriū ingreditur:cū per hoc spirituale ma-
3 trimoniū cōtrahatur.¶ †Sed oppo.& videtur,ꝙ ingrediens
monasteriū nō videatur habere filios.Nā non filij ciuiles,sed
naturales &c.ff.de leg.ij.l.si ita quis.§.vlt.Dicunt quidā,ꝙ li-
cet sit verū,ꝙ aliâs ciuiles filij nō sufficiant:tñ fallit, vbi mo-
4 nasteriū ingreditur:†Quia summa ratio est,quæ pro religiōe
facit:vt.ff.de relig.l.sunt personæ.quod est verū,nisi alij mo-
nasterio restituere rogetur.arg.l.vlt.C.qui pot.in pigno.ha.
¶ Alij dicunt.ꝙ tātum in casibus positis monasterium habe-
tur loco filij:ita tenēt aliqui hic in glo.& ita tenet Mar.sil.di-
cēs,hoc esse quoddā speciale cōtra propriā significationē vo
cabuli:propter hoc ipse dicit,ꝙ si aliqs diceret dono,vel lego
tibi centum,si decedam sine liberis:fortè intelligitur de veris
liberis.Alibi verò gl.videntur tenere,ꝙ vbiq; monasterium
habeatur pro filio:ita dicit glo.hic.& hoc etiā videtur tenere
in proximo.§.in prima.& secūda gl.magna.&.C.de sacrosā.
eccl,auť.si qua mulier.de quo not.etiam per docto.ibi.in.j.&
iij.q.sed Richar.malumb.dicit hoc non esse verum,ꝙ mona-
sterium habeatur pro filio:nec hoc dicit iste.§.nec.d.auť.nisi
rogati.sed mens istius.§.&.d.auť,est: quia cū testator:dicit,in
stituo te hæredem: vel lego tibi talem rem:& si decesseris si-
ne liberis,volo quòd restituas tali:videtur dicere testator:vo
lo,ꝙ restituas,si castitatē seruaueris.Vnde cum per hoc impe
diatur vita cōtēplatiua,quæ est melior,quā actiua:vt multi il
lam vitā contemplatiuam eligerent,si adimeretur conditio&
monasterium intrarent,si cogitarent,quòd adimeretur con-
ditio:ideò vult iste.§.ꝙ talis cōditio respuatur in ingrediente
monasterium.Ita dicit Richar.in.d.auť.nisi.in.iij.q. Et quod
monasterium non habeatur pro filio,videtur sentire gloss.in
d.auť.in glo.magna.in fin.Prætereà si diceremus monasteriū
haberi pro filio per hunc.§.eadē ratione possemus dicere per
5 hunc.§.haberi:monasterium pro vxore,¶ †Quæro : nūquid
e iste.§.habeat locum in ingrediente ecclesiam secularem:[e] dic,
vt in gl.super verbo clerici.Sed aduerte ad id,quòd dicit ibi:
& quod sequitur &c.quia istud dictū gl.quòd monasterium
non habet administrationem, nisi de facto:& quatenus sibi
Abbas concedit:Probatur in.c.ij. extrà de sta.mo.& ad.q.gl.
circa totā gl.vide quod no.extrà de prob.c.in præsentia cæ-
6 tera dic,vt in gl.¶ †Vltimò Ia.ponit hic vnā.q.Titius testa-
mētū cōdidit,& Sēpronium sibi hæredem instituit:& si dece
deret sine liberis ex suo corpore descendentibus, substituit
& Seium: & deinde Sēpronius institutus,ingressus est mona
steriū;queriť,nunqd expiret substitutio per ingressum mona
sterij?

a ¶ Vniuersitatē.vi
de Bal.ī.c.j.in.vij.
col.in ver. an vni-
uersitas.de mi.vas.
qui contumax est
in.l.etiā.ī.iiij.col.ī
ver. itē pñt facere
suū procuratorē.
in fi.C.de exce.rei
iud.& gl.ī.l.nō po
test.alleg. in tex.q̄
incip. pone in offi
ciali.ff. de reg.iur.
& ibi ꝑ Bar.& do.
Alex.de Imo.

b ¶ In Diœcesi ali-
cuiꝰ Epi.adde Pa-
nor.ī.c.iij.& ꝙ ibi
posui in apost. ad
ipsum.in princ.in
uer.nisi probetur
exemptum. extrà
de reli.do.

c ¶ Cogitādū.& ibi
vide q̄ dixi ī apo.

d ¶ Loco filij habeť
Adde.d.Ias.ī auť.
si qua mulier.C.de
sacr.san.eccl.& Fe
li.in.c.in pñtia.de
probat.in col.xx.
& oīno ꝑ.d.Alex.
de Imo,in consil.
cxxj.ij. parte ī cō.
lxxiij.iiij.parte.&
Ang.in.q.Nobilis
quidam genere.

e ¶ Ingrediēte eccle
siam secularē.Ad
de quod no.ponit
Geor.tho.ī suo cō
si.pe.incip.magni
pōderis est pręsēs
go,ad fi.vol.iij.

2 sterij?[a] de qua.q.not.doc.in.d.auť.nisi rogati. C. ad Trebel.
& in.l.si ita qs.§.vlti.& ibi per Dy.ff.de leg.ij. & per Io.and.
in.c.Raynutius.extrà de testa:

SVMMARIVM.

1 *Dispositio huiꝰ.§.quòd habeat locũ,etiã si intrat monasteriũ:ut cõuersus.*
2 *Bona sequuntur tacitè ingredientem monasterium.*
3 *Dispositio huius.§.an habeat locum,etiã si ingrediẽs habeat ascendentes.*
4 *Diuisio,quæ permittitur fieri per patrem ingredientem monasterium inter filios post ingressum,an & quando ualeat,ut testamentum?*
5 *Filij ingreßi monasteriũ,qua actione agãt cõtra monasterium,qui poßidet oĩa bona patris uigore diuisiõis ꝑ patrẽ factæ int̃ eos,post ingressum.*
6 *Ecclesia,an habeat omnia bona ingreßi,qui ante ingressum non habens filios,extraneum hæredem instituit,aßignando ecclesiæ certa bona.*
7 *Filij, quando poßint compellere patrem ingressum monasterium, ut eius bona distribuat.Et quando interim debeant habere alimenta.nu.8.*

Si qua mulier. ¶ Muliere aut viro monasterium ingrediente, liberis non extãtibꝰ,
res eius monasterio cõpetunt:liberis superstitibus rerũ suarũ
ante ingressum monasterij dispositione nõ facta post ingressum.licet inter filios distribuere,legitima portione nulli diminuta:vel ꝓpria ꝑsona filijs cõnumerata, sibi suã retinet portioné,quę monasterio cõpetere debet.Eo aũt morte ꝑuẽto filij legitimã recipiũt portionẽ,reliqua substãtia monasterio cõpetente.h.d.Ex isto.§.sumitur auť.si qua mulier.C.de sac.san.eccl.¶ Quęro.diciť hic,intrauit monasteriũ.qd si causa orãdi
1 intrauerit?dic,vt in gl.j.hic.¶ † Sed quęro, qd si intrat,vt cõuersus?dicit gl.ꝙ nõ refert:vtrũ ĩtret monachꝰ,vel conuersus,
dũmodò renũciet. Itẽ quid si aliqs intrat capellã.dic.vt in gl.
2 ¶ Quęrit gl.qd si talis ingrediẽs nil de bonis dicit?dicit gl.ꝙ
tacitè sequũtur bona: vt.s̃.de mona.§.illud.& hic, circa ꝙ vide.C.de sac.san.eccl.auť.ingressi.¶ † Quęrit eadẽ gl.qd si in-
3 grediẽs nõ habet filios,sed parẽtes?dicit Pla.ꝙ idẽ est in parẽtibus,ꝙ in filijs.arg.s̃.e.§.presbyteros.&.s̃.vt nulli iud.§.adulterã.Sed cõtrariũ tenet gl.& ad cõtraria respõdet,vt in ea.Idẽ ꝙ hic tenet gl.in.d.auť.si qua mulier.& in.d.§.adulterã. & in §.si verò ascẽdẽtes.& primã opi.tenet Odof.& Ia.& Bal.licet Pet.teneat opi.gl.de quo dic vt ꝑ doc.in.d.auť.si qua mulier. Nec ob.ratio gl.quę est.ꝙ ideò parẽtes excludũtur: qa mona. habetur pro filio:quia hoc non est verũ: vt dixi.s̃.in proxi.§.
4 ¶ † Quęrit gl.hic,super ver.ꝓprios.nũquid hęc diuisio, quę ꝑmittitur ingrediẽti monasteriũ post ingressum sit testamentum:ꝙ est vtile scire. Dicit gl.si quęratur de numero testium: dic,ꝙ potest esse testamentũ.Ratio:quia cũ ista diuisio ꝑmittatur post ingressum inter liberos, vbi numerus testiũ nõ requiriť: vt.l.fi. C.fa.er.&.l.hac cõsultissima.§.ex imꝑfecto.C. de testa. Sufficit ergo in ista diuisione numerus duorũ testiũ: vt no.gl.in.d.auť.si qua mulier.ad.q.d.Placen.ꝙ nõ est testm̃. Azo verò dicit,ꝙ est testamẽtum vel quędã vltima voluntas, quæ succedit loco testamenti: vt ingrediens facere poterat ante ingressum:vt ꝓbatur in hoc ti.maximè ibi:dum dicit:& sic liceat &c.& sic videtur vera opi.Azo. & etiã Placẽ. in di-
5 cta auť.si qua mulier.¶ † Quęrit dicta gl.si monasteriũ omnia bona possidet,qua actione agãt filij, inter quos pater diuisit cõtra monasteriũ. dicit gl.ꝙ cõdictione ex hac lege. quæ opi. videť ꝓcedere secũdũ illã opi.quę est ꝙ diuisio nõ sit testamẽ
6 tũ:& sic innuit gl.ibi.secũdũ nos &c.¶ † Quęrit etiã dicta gl. qd si ingrediẽs non habet filios:& antequã monasteriũ ingrediatur,facit testamẽtũ,& extraneos hęredes instituat, certam partẽ assignãdo ecclesię ante,ꝗ intret:nunqd post ingressum habebit ecclesia omnia bona?gl.dist.hic. & in dicta auť.si qua
7 mulier.¶ † Quęrit gl.super verbo ꝑsona, an filij possint compellere patrẽ,vt distribuat?gl.hic videtur velle,ꝙ non: nec filijs subueniť,nisi post mortẽ patris: sed in hoc subueniť filijs, ꝙ statim debent habere alimẽta.Istã opin. videtur tenere gl. hic:licet aliã ponat opi.ĩ.d.auť.si qua mulier.& ꝙ habuistis.s̃. vt lic.ma.& auię.§.qa verò ex cõsensu.&.C.de repu.auť.ꝙ hodiè.& habuistis.s̃.de mona.§.illud quoque.Et istã opinionẽ, quòd demũ mortuo patre naturaliter filij possint petere legitimã:tenẽt doc.in dicta auť.si qua mulier. licet Iac.de bel.s̃. de mona.§.illud.videatur velle cotrariũ.& gl. in auť.nũc aũt.
8 C.de episco.& cleri.¶ † Et ista omnia faciũt ad id,quod dixi. s̃.de hęredi.& falci.§.si quis aũt.scilicet,an filij possint petere legitimam in vita patris:vbi dixi,quòd non. ¶ Vltimò scias, quòd iste.§.fuit canonizatus.xix.quęstione fina.c.si qua mulier.& vide quòd ibi not.per doct.in dicta auť.si qua mulier.

Sponsalibus. ¶ Iste.§.habet duas partes.Secũda ibi.si verò cõstãte.hoc.d.Spõsalitijs inter aliquos factis, alterutri ꝑmissum est monasteriũ ingredi absque arrharũ poena:matrimonio verò cõstante,quilibet de cõiugibus ingredi potest pactis dotalibus inter eos seruatis: vtroque autẽ cõiuge monasteriũ ingrediẽte lucra dotis & donationis propter nup.cessare debẽt:nisi alter alteri cõiugi aliquid largiatur spõte.h.d.Circa istũ.§.si vero cõstante.& vide, quòd habes.s̃.de mona.§.sinautem.& de nup.§.distrahũtur.

SVMMARIVM.

1 *Ingratus,quòd quis non efficiatur propter monasterij ingressum.*
2 *Ingressus monasterij, an abstergat omnem maculam? & an ingratitudo purgetur?*
3 *Monachus,an succedat agnatis,& cognatis?*

Nullam. ¶ Parẽtibus filios, vel filias,qui monasteriũ ingrediũtur,velut ingratos ab eorũ hæreditate excludere nõ licet. Itẽ parẽtibus nõ licet filios de mona-
1 sterio extrahere.hoc dicit. ¶ † Nota per ingressum monaste-
b rij,quem ingratũ nõ effici.[b] ¶ † Quęrit gl.nũquid per ingres-
2 sum monasterij omnis macula peccati aboletur?& dicit quòd
c sic:[c] licet aliàs ingratus per ingressum non fiat gratus:dicit tamen quòd in nouellis dicitur, quòd per ingressum purgatur ingratitudo.Quod dic,vt in gl.circa quod vide quod not.gl.
3 Iac.de Are.ĩ.l.Deo nobis.C.de episco.& cleri.¶ † Quærit gl. an monachus succedat agnatis & cognatis?dic,vt in gl.j.§.huius.& idem not.in.d.l.Deo nobis.§.hoc etiam.

a ¶ Monasterij. vide tu.do. Alexan. de Imo.in.l. ex facto.§.j.in.x. colũ. versi. quid autẽ in monasterio .ff. ad trebel.

b ¶ Quẽ ingratum nõ effici.quinimo tolliť ingratitudo per illius ingressum: vt dixi .s̃. in auť. de mona. in princi.in addi.ad istũ nu.3.in versic. omnẽ maculam.

c ¶ Quòd sit.ad ꝙ vide tu plenè & not.Fel.ĩ.c.cũ deputati.in fi.princ. & in col.j.ver.no. iiij.effectus.de iu.

d ¶ Deliqt. Tu vide Spe. in titu. de sta.reg.ver.vj.

SVMMARIVM.

1 *Monachus fugitiuus,an acquirat monasterio,in quo deliquit?*

Si monachus. ¶ Si monachus reliquerit suũ monasteriũ: & aliud ingrediatur, res eius ꝓprio cõpetũt mona.in quod à prĩcipio ingressus est:& monachi nõ debẽt circuire ciuitates:sed debẽt in suis monasterijs ꝑmanere.Et si monachus in mona.deliquerit,& ad secularem vitam ꝑuenerit,poena hic inserta est puniẽdus.hoc dicit. ¶ Circa istũ.§.si monachꝰ.el primo.vide quod no.ꝑ gl. extrà de cleri.cõiu.c.iij.&.xc.ij.dist.c.si qs episcopꝰ vacãs,in Specula.de statu mona.versi.lxix. ¶ Venio ad.§.si monachꝰ.el.ij.in quo gl.quę incipit duo cõtraria.& ad.§.sed neque.s̃.e. respõ. vt habes in gl.ĩ.ij.sol.Nam prima sol.est cõtra tex.dicti.§. sed neque.vers.hoc aũt.ibi,etiã si nulli.&c.vbi apparet,ꝙ loqui-
1 tur etiã in eo,q nõ est curialis.¶ † Vltimò Iaco.de bel.quęrit, de vna quæstione, an monachus fugitiuus acqrat monaste. in
d quo deliqt,[d] & arguit pro & cõtra: finaliter tenet,quòd licet possessionẽ nõ q̃rat,si ab alio possideť; vt.l.j.§.si seruꝰ ꝑ seruũ. ff.de acq.pos.tamẽ dominiũ acqrit.Nõ ob.iste.§.qa loqtur de rebꝰ posteà acqsitis: & quãdo mittitur in aliud mona.& in eo legitimè ꝑmanet:secus autẽ si est in fuga,& rem mittit ad mona.all.Host.in.c.iij.extra de cle.cõiuga.de hac quęstione no.ꝑ gl.xviij.q.ij.secũdã verò per Inn.extra de priui.cũ olim.el.ij.

SVMMARIVM.

1 *Præscriptio annalis quando contra ecclesiam currat?*
2 *Corrumpens scienter monachum,uel monialem,poena de qua hic,punitur.*

Si quis. ¶ Raptores monialiũ,& similiũ ꝑticipes,capitali poena,& bonorũ amissione plectunť:bonis raptoris,& aliorũ criminis participũ applicãdis ecclesiæ, annali ꝑ̃scriptione cõtra ecclesiã currẽte.¶ Itẽ histrionibꝰ est interdicta licẽtia vti actibꝰ monachalibꝰ: poena cõtrafaciẽtibus imminẽte:his obtinẽtibus nõ in ꝑ̃teritis causis, sed in futuris.
1 ¶ † Opp.ad istũ.§.& videtur,ꝙ annalis ꝑ̃scriptio cõtra ecclesiã nõ currat:vt.s̃.de eccle.ti.§.pro tẽporalibus.dicit glo. hic. & in contrario,ꝙ hic est speciale.sic,& alibi.s̃.vt cũ de ap.cogno.§.si vnum de prædictis.& no.de hoc per glo.in auť.quas actiones.C.de sac.sanc.ecc.& ibi ꝑ doc. ¶ Vlterius circa istũ. §.vide quod no.gl.xvij.q.j.c.si qs rapuerit.in gl.mag.& vide
2 quod no.extrà de pręscri.c.ij.¶ † Venio ad ver.sciẽtibus.quęro,pone ꝙ aliqs sciens monachũ corrupit,vel monacham,seu monialẽ:nunqd cõpellatur ad monachatũ?dicit glo.ꝙ nõ,sed debet puniri poena hic imposita.Ita not.extrà de priuileg.c. tuarum.¶ Vltimò vide gl.quæ incipit no.ꝙ quilibet.Ista gl. & præcedẽs sunt superfluæ:nec faciunt ad istũ tit.sed ad ti.s̃. vt iudic.non expe.sacr.ius.& ibi habes de verbo ad verbũ.& ideò debet ibi vacare in.§.nullũ.tex.ibi concediť.&c.hoc verum quãdo simul intrauerũt sine temporis successione:vt.ff. de dona.inter vi.& vxo.l.cũ hic status.§.si ambo.aliàs esset secus.Ita põt intelligi gl.q̃ est in.l.Deo nobis.C.de epi.& cleri.

DOMINI BARTOLI A SAxoferrato,super Authenticis; Honestissimorum virorum Iacobi ac Ioannis senetonum fratrum impensis,

FINIS.

Regestum.

A B C D E F G.Quaterni sunt.H.Ternus.

i1881041x

BARTOLUS
in 2m Codicis
part.

8.

100

colorchecker CLASSIC
calibrite
mm